

گزارش نهایی طرح تحقیقاتی
بررسی سیاست ها، قوانین و برنامه های موجود مرتبط با سلامت زنان
جمهوری اسلامی ایران

به سفارش
فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران
گروه علمی سلامت زنان

مجری: دکتر فرانک فرزندی
مرکز تحقیقات سنجش سلامت
پژوهشکده علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی

سال اجرا ۱۳۹۲

همکاران طرح

دکتر ژيلا صديقي
دکتر فرحناز محمدي

دکتر بتول احمدي
دکتر مروئه وامقي

بتول محتشمي

مشاوران طرح

دکتر حميرا مشيرزاده

خانم زهرا رنجبر

کارشناسان طرح

فاطمه رياضي

مينا شيخ الاسلام زاده

خانم معصومه رحمانی

فهرست

۸	فصل اول: کلیات پژوهش
۹	مقدمه
۹	بیان ضرورت و سابقه طرح
۱۳	اهداف طرح
۱۳	اهداف اختصاصی (برآمدها):
۱۳	هدف کلی (محصول پروژه):
۱۴	سؤالات پژوهش
۱۵	فصل دوم: مبانی نظری و مروری بر مطالعات مربوطه
۱۶	حقوق و قوانین زنان
۱۸	مطالعات حقوق قوانین زنان در ایران
۲۲	مرور مطالعات حقوق و قوانین زنان در دیگر کشورها و قوانین بین المللی
۲۲	مطالعات ایرانی
۲۸	مطالعات غیر ایرانی
۳۳	سلامت زنان: تاریخچه، تعاریف و مفاهیم
۳۵	مروری بر شاخص های سلامت زنان در ایران
۳۷	چار چوب مفهومی و مدل سلامت زنان
۳۹	چارچوب مفهومی و مدل سلامت زنان ایران (مدل فرمهر)
۴۳	فصل سوم: مراحل انجام پژوهش
۴۴	روش و نوع پژوهش
۴۴	مراحل اجرا
۴۴	روش گردآوری و تحلیل داده ها

۴۶	نتایج مورد انتظار از اجراء طرح و کاربرد احتمالی این نتایج
۴۷	محدودیت های اجرای طرح و روش حل آنها
۴۸	شیوه نامه استخراج سیاستها و قوانین
۴۹	شیوه نامه تطابق قوانین استخراج شده با عوامل تعیین کننده سلامت زنان
۵۰	فصل چهارم: نتایج
۳۷۴	فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات
۳۸۲	منابع
۳۸۷	پیوست

فهرست جداول

- جدول شماره ۱: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل زیست شناختی: ویژگی های جنس زن ۵۲
- جدول شماره ۲: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل زیست شناختی : گروه سنی ۵۵
- جدول شماره ۳: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل زیست شناختی : دوره زندگی ۵۶
- جدول شماره ۴: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل وضعیت توانمندی : توانایی جسمی، روانی - ذهنی ۵۹
- جدول شماره ۵: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل وضعیت توانمندی : تاب آوری و آسیب پذیری اجتماعی ۶۰
- جدول شماره ۶: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شیوه زندگی: فعالیت فیزیکی ۶۲
- جدول شماره ۷: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شیوه زندگی: رفتارهای جنسی ۶۴
- جدول شماره ۸: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شیوه زندگی: مراقبت از خود ۶۵
- جدول شماره ۹: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شیوه زندگی: فعالیت های نشاط اور و خلاقانه در اوقات فراغت ۶۶
- جدول شماره ۱۰: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل حمایت خانوادگی: بعد و ترکیب خانوار ۶۷
- جدول شماره ۱۱: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل حمایت خانوادگی: دسترسی و بهره مندی از منابع مادی و معنوی ۶۹
- جدول شماره ۱۲: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل حمایت خانوادگی: امنیت در خانواده ۷۱
- جدول شماره ۱۳: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل حقوق و مسئولیت های خانوادگی : توزیع قدرت ۷۴
- جدول شماره ۱۴: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل حقوق و مسئولیت های خانوادگی : قوانین و عرف خانوادگی ۷۸
- جدول شماره ۱۵: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل روابط خانوادگی : روابط درون خانواده ۱۱۱
- جدول شماره ۱۶: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل روابط خانوادگی : روابط برون خانواده ۱۱۶
- جدول شماره ۱۷: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل روابط خانوادگی : شیوه تربیتی دینی و معنوی خانواده ۱۱۸
- جدول شماره ۱۸: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سرمایه اجتماعی : حمایت اجتماعی ۱۱۸
- جدول شماره ۱۹: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سرمایه اجتماعی: شبکه اجتماعی ۱۵۷
- جدول شماره ۲۰: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سرمایه اجتماعی : هنجارهای اجتماعی ۱۵۸

جدول شماره ۲۱:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سرمایه اجتماعی: کنش اجتماعی	۱۶۱
جدول شماره ۲۲:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: آموزش و تحصیل	۱۶۴
جدول شماره ۲۳:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: شغل	۱۶۹
جدول شماره ۲۴:	گروه عوامل شرایط زندگی و کار: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به درآمد	۱۹۲
جدول شماره ۲۵:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: امنیت زنان در جامعه	۱۹۵
جدول شماره ۲۶:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: خدمات سلامت	۲۰۴
جدول شماره ۲۷:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: سواد سلامت	۲۱۰
جدول شماره ۲۸:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: وضعیت مسکن	۲۱۲
جدول شماره ۲۹:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: شرایط محل زندگی	۲۱۳
جدول شماره ۳۰:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: ایمنی و امنیت غذایی	۲۱۵
جدول شماره ۳۱:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: قومیت	۲۱۶
جدول شماره ۳۲:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها: نقش‌های جنسیتی در جامعه	۲۱۷
جدول شماره ۳۳:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها: منزلت زن در جامعه	۲۱۸
جدول شماره ۳۴:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها: رویکرد جنسیتی	۲۲۵
جدول شماره ۳۵:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها: حقوق و قوانین اجتماعی زنان	۲۸۶
جدول شماره ۳۶:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها: حقوق و قوانین اجتماعی زنان	۳۰۷
جدول شماره ۳۷:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها: مشارکت زنان در تصمیم‌گیری	۳۲۸
جدول شماره ۳۸:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها: ساختارهای ویژه زنان در جامعه	۳۳۹
جدول شماره ۳۹:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها: نظام سلامت	۳۴۷
جدول شماره ۴۰:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط کلی ملی، منطقه‌ای و جهانی: شرایط اجتماعی	۳۵۳
جدول شماره ۴۱:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط کلی ملی، منطقه‌ای و جهانی: شرایط اقتصادی	۳۵۴
جدول شماره ۴۲:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط کلی ملی، منطقه‌ای و جهانی: شرایط سیاسی	۳۵۵
جدول شماره ۴۳:	سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط کلی ملی، منطقه‌ای و جهانی: شرایط فرهنگی	۳۵۸

جدول شماره ۴۴: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط کلی ملی، منطقه‌ای و جهانی: شرایط حقوقی و قانونی ۳۶۰

جدول شماره ۴۵: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل دین و معنویت با تاکید بر اسلام: ارزش‌ها ۳۷۲

جدول شماره ۴۶: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل دین و معنویت با تاکید بر اسلام: سرمایه دینی ۳۷۳
و معنوی در جامعه

جدول شماره ۴۷: اقدامات مورد نیاز بر اساس کارشناسی اولیه سیاست ها و قوانین مرتبط با سلامت زنان ۳۷۸

فصل اول: کلیات پژوهش

شناسایی عوامل موثر بر سلامت ابزار مناسبی برای طراحی و اجرای مداخلات مناسب جهت تامین، حفظ و ارتقاء سطح سلامت است. این مداخلات اجزای مختلفی از وضع سیاست ها و قوانین تا طراحی و اجرای برنامه های جامع و عملیاتی را در سطح جامعه شامل می شود. کفایت سیاست ها و قوانین موجود در جامعه و برخورداری از برنامه های مناسب جهت جاری شدن سیاست ها و قوانین، با کنترل اثر عوامل تعیین کننده سلامت می تواند موجب حفظ و ارتقاء سطح سلامت افراد جامعه شود. شناسایی و طبقه بندی سیاست ها و قوانین و برنامه های موجود بر اساس عوامل تاثیرپذیر از آنان روش مناسبی جهت بررسی کفایت شرایط موجود و خلاء های احتمالی است.

بیان ضرورت و سابقه طرح

سلامت موهبتی الهی و یکی از حقوق اساسی و اولیه هر انسان است و تحقق آن واجب می باشد. حق سلامتی به معنای برخورداری از یک زندگی سالم و مولد با کیفیت، توأم با طول عمر قابل قبول و عاری از بیماری و ناتوانی است. سلامت زنان بویژه نه تنها به عنوان نیمی از جمعیت بلکه به عنوان عضوی از خانواده که نقش بسیار مؤثری در تامین و حفظ و ارتقاء سلامت کودکان، خانواده و جامعه دارند حائز اهمیت فراوان است. زنان هم دریافت کنندگان و هم ارائه دهندگان اصلی مراقبت ها در نظام سلامت هستند و بخش بزرگی از مراقبین بهداشتی در بخش رسمی سلامت را تشکیل می دهند. لذا تامین سلامت آنان یک مسئولیت همگانی بوده و تولیت آن بر عهده دولت ها می باشد و باید به طور محوری در سیاستها و برنامه های بخش سلامت مورد توجه قرار گیرند.

تأمین حق سلامت زنان در برخورداری از بالاترین سطح قابل حصول سلامت جسمی، روانی و اجتماعی نیازمند دسترسی آنها به اطلاعات، مراقبتها و خدمات بهداشتی درمانی با کیفیت و متناسب با دوره های مختلف

زندگی و نقشهای متعدد خانوادگی و اجتماعی آنها می باشد. شرایط هر مرحله از زندگی زنان نه تنها بر مراحل بعدی زندگی آنان تاثیر دارد، بلکه بر نسل بعدی نیز تاثیرگذار است و این ارتباط بین نسلی از ویژگیهای خاص و مهم زنان است. در بسیاری از موارد وضعیت سلامت زنان نتیجه عملکرد توأم فرآیندهای متعدد مدیریتی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است که در صورت غفلت به ناتوانی زنان و محرومیت از حق سلامت آنها منجر می‌شود.

قوانین و سیاستهای کشوری نقش بسیار مهمی در بهبود وضعیت سلامت زنان و مردان هر جامعه ایفا می نماید. وجود قوانین مقررات مناسب زمینه های لازم را برای هدفمندی سیاستگذاری و برنامه ریزی مناسب و مورد نیاز در رفع نیازهای سلامت زنان و لحاظ اولویتهای مربوطه فراهم می نماید. در حقیقت زمینه های اجرایی و حمایتی و تأمین منابع لازم، اطلاعات و تدارک و دسترسی به مراقبتها و خدمات سلامت زنان فراهم می سازد. این امر نشاندهنده اهمیت و ارزشی ایست که دولتمردان، نمایندگان و مدیران بخش سلامت و دیگر بخشهای مرتبط برای سلامت زنان قائل هستند. بدین لحاظ ارزیابی قوانین سیاستها و برنامه های سلامت زنان در ایران از نظر اهداف، محتوا، گستره، اجرا و اثربخشی آنها یک امر ضروری است.

مطالعات نشان می دهند تغییرات روند دموگرافیک، اپیدمیولوژیک و وضعیت اجتماعی اقتصادی جامعه، الگوهای جدیدی از بیماری و مرگ برای زنان و مردان بوجود آورده است. کاهش باروری ازجمله این تغییرات چشمگیر است که بر نیازهای سلامت زنان تأثیر جدی داشته است و نه تنها موجب کاهش مرگ مادران بوده بلکه بر بافت جمعیتی در گروههای سنی، پیری جمعیت و تغییر علل مرگ و میر نیز تأثیر داشته و موجب افزایش امید به زندگی و شیوع بیماریهای مزمن و افزایش هزینه های بهداشتی درمانی زنان می گردد. از سوی دیگر تغییر در وضعیت و نقشهای اقتصادی اجتماعی زنان، افزایش اشتغال و مشارکت اجتماعی سیاسی آنان موجب تغییر در عوامل خطرزا و نیازهای سلامت آنان نسبت به گذشته می گردد. نیازهای سلامت زنان ناشی از این تغییرات در طی زمان می بایست در قوانین، سیاستها و برنامه های ملی و منطقه ای به نحو شایسته لحاظ

گردد. ارزیابی موفقیت در اجرا، نتایج و کارکرد مثبت قوانین و سیاستهای موجود و تکافوی آنها می تواند در تعیین نقاط قوت و ضعف آنها و ارتقای سلامت زنان کمک نماید.

در این راستا و بمنظور تعیین نیازهای سلامت زنان، چارچوب نظری و دیدگاهی جامع و چند تخصصی در سیاستگذاری و برنامه‌ریزی تحقیقات، آموزش، و خدمات سلامت ضروری است. متخصصین در رشته‌های مختلف پزشکی، سلامت و علوم اجتماعی می بایست براساس این چارچوب نظری با همکاری یکدیگر و بهره گیری از جامعه علمی زنان در علوم پزشکی و سلامت روابط پیچیده موجود ما بین سلامت زنان و عوامل تأثیرگذار و تفاوت‌های جنسیتی را بررسی و اولویتهای محوری زیست پزشکی و اجتماعی اقتصادی سلامت زنان را در جامعه ایرانی اسلامی شناسایی نمایند. امروزه در بحث سلامت زنان رویکرد جنسیتی عامل تعیین کننده و مهمی به حساب می آید. جنسیت نقشهای اجتماعی، مسئولیتها و فرصتهای است که جامعه و خانواده برای زنان و مردان تصور می کند. جنسیت بر عوامل خطر ساز سلامت، رفتار های بهداشتی، و بر آیند های سلامت زنان و مردان تاثیر داشته و همچنین بر نحوه دسترسی آنان به نظامهای بهداشتی و حتی پاسخدهی نظامها به مشتریان زن و مرد اثر متفاوت می گذارد. رویکرد جنسیتی در مراقبتهای سلامت شامل تفاوت‌های جنسیتی و پاسخ مناسب به آنها در تدارک، اجرا، پایش و ارزشیابی خدمات بهداشتی درمانی است. این رویکرد بر توجه به اولویتهای سلامت زنان با دیدگاه جنسیتی در سیاست گذاری بخش سلامت و تشکیل و تقویت مکانیزم های سازمانی در حمایت از مشارکت زنان در سطوح تصمیم گیری نظام سلامت نیز تأکید دارد. برنامه‌ها و عملکرد سیاست گذاران، عوامل و سازمانهای دولتی و غیر دولتی و نهاد های مدنی می توانند با اتخاذ رویکرد جنسیتی در تدوین سیاستها و اجرای برنامه ها و در انجام تحقیقات بر سلامت زنان تأثیر مثبت بگذارند.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران سلامت را حق اساسی همه افراد اعم از مرد و زن دانسته و تامین سلامت آنان را یکی از تکالیف اصلی دولت برشمرده است. در اصل بیست و یکم قانون اساسی توجه ویژه ای به

زنان و برخی از عوامل موثر بر سلامت آنان شده و بنا بر این اصل "دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید و امور زیر را انجام دهد:

۱. ایجاد زمینه های مساعد برای رشد شخصیت زن و احیاء حقوق مادی و معنوی او
  ۲. حمایت مادران بخصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند و حمایت از کودکان بی سرپرست
  ۳. ایجاد دادگاه صالحه برای حفظ کیان و بقای خانواده
  ۴. اعطای قیمومیت فرزندان به مادران شایسته در صورت نبودن ولی شرعی
  ۵. ایجاد بیمه خاص بیوگان و زنان سالخورده و بی سرپرست"
- بر این اساس، فراهم نمودن زمینه های لازم برای مشارکت زنان در حیطه های مختلف اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی از اولویت های مورد نظر و سیاست های بنیادین دولت است که همگی به نوعی می‌توانند در سلامت و رشد و تعالی روحی زن نقش ایفا کنند. ضمناً منشور حقوق زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران نیز بر حق سلامت زنان در بهره مندی و دسترسی آنان به خدمات و مراقبت های بهداشتی و درمانی مورد نیاز و با کیفیت مناسب تاکید نموده است. سیاستها و راهبردهای ارتقای سلامت زنان نیز مصوب سال ۱۳۸۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی برای اجرا به دولت ابلاغ گردیده است. هدف از همه این قوانین رسیدن به جامعه ای سالم و در گرو سلامت زنان است. وضعیت این قوانین در اجرا و پاسخ به نیازهای کنونی جامعه بانوان کشورمان و موفقیت و نقاط ضعف آنها در اجرا و یا نواقص احتمالی شناخته شده نیست. بدین لحاظ ارزیابی قوانین سیاستها برنامه‌های سلامت زنان در سطح ملی می‌تواند در جهت شناخت مشکلات و شکافهای موجود و همچنین بهره‌گیری از نقاط قوت و فرصتها و نهایتاً بهبود وضعیت قوانین و سیاستها کمک نماید.

لذا گروه سلامت زنان فرهنگستان علوم پزشکی کشور در نظر دارد در قالب یک طرح جامع پژوهشی به ارزیابی قوانین، سیاستها و برنامه های ملی مرتبط با سلامت زنان در ایران بپردازد. حاصل این پژوهش یافتن

شکاف‌های موجود در مجموعه قوانین مصوب مرتبط با سلامت زنان و یا شناسایی مشکلات اجرایی آن قوانین و سیاستها و در نهایت تدوین پیشنهاد های لازم بر این مبنا برای قانون گذاری و سیاستگذاری متناسب با نیازهای سلامت زنان و عوامل موثر بر آن خواهد بود. هدف نهایی از این مداخلات بهبود و ارتقاء قوانین و سیاستهای مرتبط با سلامت زنان است و امید می رود دستاوردهای این پژوهش در بهبود قانونگذاری، سیاستگذاری و مدیریت اجرا مورد استفاده قرار گرفته و در نهایت به ارتقاء وضعیت سلامتی زنان بیانجامد. این طرح، مرحله دوم طرح جامع فوق است که در آن به بررسی سیاست ها، قوانین و برنامه های موجود مرتبط با سلامت زنان جمهوری اسلامی ایران بر اساس "چارچوب نظری سلامت زنان" که محصول طرح پژوهشی اول از طرح جامع بوده است، خواهد پرداخت.

اهداف طرح

هدف کلی (محصول پروژه):

شناسایی و طبقه‌بندی سیاست ها، قوانین و برنامه های موجود مرتبط با سلامت زنان بر اساس چارچوب نظری سلامت زنان ایرانی

اهداف اختصاصی (برآمدها):

۱. شناسایی سیاست های موجود مرتبط با سلامت زنان
۲. طبقه بندی سیاست های موجود مرتبط با سلامت زنان بر اساس چارچوب نظری سلامت زنان ایرانی
۳. شناسایی قوانین موجود مرتبط با سلامت زنان
۴. طبقه بندی قوانین موجود مرتبط با سلامت زنان بر اساس چارچوب نظری سلامت زنان ایرانی

۵. شناسایی برنامه‌های موجود مرتبط با سلامت زنان

۶. طبقه‌بندی برنامه‌های موجود مرتبط با سلامت زنان بر اساس چارچوب نظری سلامت زنان ایرانی

سئوالات پژوهش

۱. سیاست‌های موجود مرتبط با سلامت زنان در کشور جمهوری اسلامی ایران کدامند؟

۲. سیاست‌های موجود مرتبط با سلامت زنان بر اساس چارچوب نظری سلامت زنان ایرانی چگونه طبقه

بندی می‌شود؟

۳. قوانین موجود مرتبط با سلامت زنان در کشور جمهوری اسلامی ایران کدامند؟

۴. قوانین موجود مرتبط با سلامت زنان بر اساس چارچوب نظری سلامت زنان ایرانی چگونه طبقه‌بندی

می‌شود؟

۵. برنامه‌های موجود مرتبط با سلامت زنان در کشور جمهوری اسلامی ایران کدامند؟

۶. برنامه‌های موجود مرتبط با سلامت زنان بر اساس چارچوب نظری سلامت زنان ایرانی چگونه طبقه‌بندی

می‌شود؟

**فصل دوم: مبانی نظری و مروری
بر مطالعات مربوطه**

حقوق و قوانین زنان

در غرب از قرن ۱۷ و ۱۸ میلادی به بعد که در زمینه مسائل اجتماعی، توجه به حقوق بشر شکل گرفت توجه به این مهم که انسانها واجد سلسله حقوق و آزادی‌ها هستند و نمی‌توان آن را از افراد سلب کرد، مورد توجه قرار گرفت. از آن زمان به بعد به طور ویژه به حقوق زنان توجه شد. به دنبال این تفکر جنبشهای فمینیستی در غرب شکل گرفت. در مبنای فلسفی زیربنای این تفکرات و جنبشها، زن و مرد از هر جهت و در همه حقوق به طور کلی مساوی فرض می‌شوند.

قبل از اسلام در مشرق زمین نیز در برخی جوامع از اطلاق عنوان «انسان» به زنان دریغ می‌شد و آنان را به عنوان کالایی معامله می‌کردند. در ایران نیز زنان شخصیت اجتماعی و صلاحیت معاملات حقوقی را نداشتند و رای مردان درباره آنها نافذ بود. با ظهور اسلام، زنان مایه رحمت شمرده شده و احیاء حقوق و کرامت زن در سطح جهان دامن زده شد. در اسلام به زن و مرد به عنوان رقیب نگاه نمی‌شود و احکام و قوانین الهی مشترک بین انسانهاست و موضوع قوانین انسان است. اسلام قبل از زن یا مرد، به انسان توجه داشته است لذا در اغلب حقوق ووظایف مرد و زن یکسانند. قوانین اسلامی زن را یکبار جدا از خانواده و یکبار در خانواده مورد توجه قرار داده است وجود تفاوت در برخی حقوق ناشی از نگاه اسلام به انسان و تکامل جامعه است. (قنواتی ۱۳۷۹)

از نظر اسلام زن همان مقدار که در اجتماع و خانواده وظایف سنگینی دارد، حقوق قابل توجهی نیز دارد، تا از تساوی این حقوق با این وظایف، عدالت در حق زنان حاصل گردد. اسلام به زن که در طول تاریخ و جوامع بشری از حقوق طبیعی و انسان یخود محروم شده بود استقلال و شخصیت حقیقی و حقوقی بخشید و حقوق حقه و طبیعی او را مانند حقوق خانواده، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و دیگر حقوقی که در طول تاریخ سنتها و آداب و رسوم اجتماعی جاهدانه آنها را زایل کرده بودند به رسمیت شناخت.

اهم این حقوق عبارتند از :

۱. حقوق زنان در خانواده با توجه به آیات صریح قرآن عبارتند از: حق مهر، حق مسکن،

حق نفقه، حق حسن معاشرت.

۲. حق اقتصادی، اسلام به زن استقلال اقتصادی بخشد تا وی مانند مردان حق مالکیت

و تصرف در اموال خویش داشته باشند و بدون نظارت و قیمومیت کسی از آنها

بهره‌برند و با اختبار خویش، ثروتشان را در راهی که نیاز می‌دانند، صرف کنند این حق

شامل کسب فردآمد، نحله و مهر و ارث

۳. وصیت

۴. حقوق اجتماعی و سیاسی

قرآن در برابر حقوقی که برای انسانها متصور است بر ای آنان وظایفی را نیز قایل است. قانون ضمانت اجرایی

برای دست یابی به حقوق و انجام وظایف است. در راستای احیای حقوق زنان، مقررات گوناگون از جمله ازدواج،

طلاق، میراث زنان و مشارکت آنان در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مطرح گردیده است.

قانون به عنوان مفادی که قانونگذاران، حقوقدانان، قضات، سیاستمداران و امثالهم آن را به کار می‌برند زمانی

صحیح است که:

۱. با طبیعت انسان و نیز با طبیعت عالم متناسب باشد

۲. ضمانت اجرایی داشته باشد

۳. معیار و هدف قانون نیاز بشر باشد نه دلخواه یا خواست او. لذا قانونگذار باید به اموال درونی انسان آگاه

باشد. (ملک زاده ۱۳۸۵)

در نگاهی افراط گرایانه در غرب، موضوع حقوق زنان و قوانین مربوط به آن همانطور که پیشتر نیز بدان اشاره

شد تلاشی بر برابری صرف زنان و مردان بوده است. در حالی که از نگاه اسلامی تناسب سازی قوانین در برابر

یکسان سازی قوانین معقول‌تر و مطلوب‌تر است. اما نکته مهم این است که در این تناسب‌سازی با توجه به تفاوت

وجود زن و مرد که اساساً به سبب تفاوت و خلقت و فلسفه وجودی آنها ناشی می‌شود به تفاوت‌های قانون‌گذاری

نیز عنایت کافی مبذول گردد.

باید در نظر داشت که مهم ترین اقدام برای رهایی زنان از وضع و موقعیتی که مولود نظام‌های اجتماعی و اقتصادی قرن‌ها و سالهای گذشته است، اصلاح قوانین و تامین کلیه حقوق انسانی زن در خانواده و جامعه است. در قوانین اسلامی در مورد حقوق انسانها با موضوع اهمیت روبرو هستیم. اهمیت یعنی صلاحیت شخصی برای داراشدن حق و تحمل تکلیف و به کاربردن حقوقی که به موجب قانون دارا شده است به عبارت دیگر صفت کسی است که دارای جنون، سفر، صغر، ورشکستگی و سایر موانع محرومیت از حقوق نباشد. این اصطلاح در مقابل حجر یا عدم اهمیت به کار می رود. اهلیت بر دو قسم است. اهلیت تمتع که به معنی صلاحیت برای دارای بودن حقوق است و اهلیت استیفاء که عبارت است از صلاحیت در اجرا و اعمال حقوق. طبق قانون مدنی هر انسانی، چه زن چه در هر وضعی و در هر سن از اهلیت تمتع برخوردار است و می تواند دارای حق شود. طبق ماده ۹۵۶ قانون مدنی اهلیت برای دارابودن حقوق بازنده متولد شدن انسان شروع و با مرگ او تمام می‌شود. ماده ۹۵۸ همان قانون می گوید هر انسان متمتع از حقوق مدنی خواهد بود ولی هیچ کسی نمی تواند از حق خود را اعمال و احرا کند، مگر اینکه برای این امر اهلیت قانونی داشته باشد. هر فردی که به سن بلوغ و رشد برسد دارای اهلیت قانونی است. باید همواره بیاد داشت که در اهلیت تمتع و همچنین اهلیت قانونی تفاوتی بین زن و مرد وجود ندارد. (ملک زاده ۱۳۸۵)

مطالعات حقوق قوانین زنان در ایران

موضوع حقوق زنان و قوانین مربوط به آن یکی از مسائل مهمی بوده که در جوامع مختلف همواره توجه محققین و نظریه‌پردازان را به خود جلب کرده است. در ذیل به طرح مطالعاتی در این خصوص می‌پردازیم. اما قابل توجه است که نگاه اجمالی به مجموعه این مطالعات حاکی از این مهم است که در بررسی قوانین کمتر با نگاهی کل گرا به جمیع جوانب و ابعاد زندگی زنان توجه شده است. و بیشتر این قوانین از مبانی نظری در حوزه سلامت زنان به قانون گذاری نپرداخته‌اند.

در نگاهی کلی به این مطالعات چنین استنباط شود که دغدغه اصلی یکسان فرض کردن زنان و مردان بوده است تا بدین لحاظ خدشه‌ای از نظر وجود یا عدم وجود قوانین مشاهده نشود و کمتر به کیفیت قانون به لحاظ واقع‌نگری به تمامی عوامل موثر بر سلامت زنان پرداخته شده است.

قنوتی در بررسی خود بر روی سیر تحول قوانین و مقررات داخلی به قانون اساسی و سایر قوانین موجود با تمرکز بر قوانین ازدواج مصوب ۱۳۱۰، قانون مدنی مصوب ۱۳۱۳ و قانون حمایت از خانواده و برخی قوانین مصوب پس از پیروزی انقلاب اسلامی پرداخته است وی قوانین یاده شده را در حیطه‌های مشارکت سیاسی و اجتماعی، قوانین خانواده مورد نقد و مقایسه قرار داده است. وی معتقد است قوانین زنان دارای دو بخش عمده می‌باشد قوانینی که زن را همگام با مردان به عنوان اعضاء جامعه مخاطب قرار می‌دهد و بدین لحاظ روح برابری بر آنها حاکم است و دوم مجموعه قوانینی که زن را به ویژه در خانواده به عنوان عضو موثر در تکامل جامعه به شمار می‌آورند و حسب نقش خاص خود نیازمند قوانین خاص زنان می‌بینند و بیشتر بر «تناسب» سازی قوانین عنایت دارند. (قنوتی ۱۳۷۹)

بهرام نژاد در بررسی تطبیقی قوانین مربوط به زنان در کشور ایران و ترکیه با تاکید بر مشارکت اقتصادی چنین بیان می‌کند در نگاه تطبیقی به حقوق زنان در ایران و ترکیه مشخص می‌شود که دو کشور مسلمان همسایه که از نظر اقتصادی گام‌های بلندی را برای توسعه در بر گرفته‌اند به رغم اشتراکات از تفاوت‌های زیادی در این عرصه با یکدیگر برخورد دارند که این مهم موجب شده رقم مشارکت اقتصادی زنان در ترکیه نسبت به ایران بیشتر باشد. ایران به رغم پیشی گرفتن در سطوح تحصیلات تکمیلی و نرخ باسوادی از ترکیه، از نظر اشتغال در سطح پایین‌تر است. وی در تحلیل بر قوانین اقتصادی زنان چنین بیان می‌کند مشارکت بالای زنان در ترکیه مرهون این است که دولت‌ها با تبیین قوانینی خاص برای زنان در حوزه اقتصاد به نقش زنان در توسعه اعتراف کرده و دوم این قوانین بستر کار مناسب و حمایت از مشارکت اقتصادی را برای زنان فراهم می‌کند. نویسنده در تحلیل این دست قوانین در ایران می‌گوید در ایران نیز قوانین ویژه زنان و رعایت تفاوتها مشهود است این موارد غالباً در راستای حمایت از زنان، تخفیفاتی را برای آنها قائل است مثل سنوات بازنشستگی و مرخصی‌های بدون

حقوق. این قوانین در امر حمایت از زنان ناتوان است مثل کار نیمه وقت بانوان، کمک هزینه عائله مندی و اولاد، این تفاوتها بیشتر ناظر بر تفاوت نقش زن در معیشت خانواده براساس تکلیف انفاق در قانون مدنی است. زیرا براساس قانون، نفقه به عهده زوج است. او می‌افزاید رویکرد اجتماعی فرهنگی عامل مهمی در کاهش مشارکت اقتصادی زنان در جامعه ایرانی است اما قوانین نیز در این بستر نتوانسته‌اند راهکار لازم را برای فعال سازی زنان فراهم کنند.

مرور اجمالی مطالعات در حوزه قوانین زنان حاکی از این است که بررسی جامع و کامل قوانین زنان حاکی از این است که بررسی جامع و کامل قوانین مربوط به زنان کمتر مطمع نظر محققین بوده و اکثر آنان به طور کاملاً موضوعی قوانین مربوط به زنان را بررسی کرده‌اند.

رستمی تبریزی در مطالعه خود با عنوان تطبیق قوانین عده در ایران و سایر کشورها می‌نویسد فلسفه تشریع عده، اطمینان از برائت رحم از طفل است این امر از اختلاط نسبت جلوگیری می‌کند.

مقررات عمده در ایران از منابع قرآنی و روایی نشأت گرفته و با استناد به نصوص قرآنی اصل آن مسلم است. قوانین عده سایر در کشورهای اسلامی از فقه اسلامی تبعیت نموده و عموماً قوانین مربوط به عده در این کشورها با اختلافاتی در بین عده طلاق و فوت شوهر، مشابه قوانین ایران است.

به عنوان زمانی که در خلال آن از ازدواج مجدد زن مطلقه با همسر فوت شده جلوگیری نماید وجود ندارد. اما نظام حقوقی این کشورها بین این واقعیت است که رابطه زناشویی مدتها قبل از تقضای ا طلاق از طرف هر یک از زوجین قطع شده است به عبارتی در این کشورها هم اگرچه مفهوم عده وجود ندارد لیکن برای جلوگیری از اختلاط نسل از التزام عملی وجود دارد. (رستمی تبریزی ۱۳۸۸)

ملک زاده در بررسی قوانین کار ایران معتقد است که طبق قوانین مدنی زنان دارای اهمیت تمتع و اهمیت قانونی در زمینه کار و اقتصاد می‌باشند. تفاوت مربوط به ویژگی زنان از جمله ایام بارداری، سختی‌های وضع حمل و حضانت کودک شیرخوار، نیازمند مقررات حمایتی ویژه می‌باشند. این تفاوتها شامل:

- ممنوعیت انجام کارهای سخت و زیان آور به سب وضع جسمانی زنان

- ممنوعیت کار در شب بین ساعات ۱۰ تا ۵ صبح (به جز مدیریت خدمات بهداشتی و رفاهی)

- مرخصی زنان باردار

- ساعات کار زنان شیرده می‌باشد.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران قانون گذار را مکلف کرده است که قوانین و مقررات را با هدف آسان نمودن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست و استواری روابط اعضاء خانواده وضع یا اعلام نماید. فرج‌اله هدایت نیاز در ارزیابی قوانین خانواده در بخش حقوق مالی زوجه شامل مهریه نفقه اجرت المثل و نحله به منظور تبیین میزان کارآیی این تحولات در جهت نیل به اهداف فوق الذکر پرداخته و با تاکید بر آمار و ارقام وضعیت موجود مورد ارزیابی قرار گرفته و خلاءها و تناقضات را به این شکل بیان می‌دارد که بین بالارفتن آمار طلاق و دادن حقوق اقتصادی به زنان رابطه‌ای وجود ندارد و در اکثر موارد زنان به حقوق اقتصادی خویش نمی‌رسند و مجبور به بذل آن شده از طلاق خلع بری جدایی استفاده می‌کنند. او چنین بیان می‌دارد که قوانین موجود با وجود تغییرات مذکور همچنان دارای نواقض و ابهاماتی است که رفع آن ضروری است. این قوانین صرف نظر از ایرادات فنی قانون نویسی از نظر استیفای سریع و آسان حقوق مالی بشدت دچار مشکل است. (هدایت نیا ۱۳۸۳)

در بررسی مجموعه مقالاتی که در حوزه قوانین مربوط به زنان منتشر شده کمتر با مفهوم «سلامت» به صورت صریح روبرو هستیم. به عبارت دیگر قانونگذاران صرفاً از واژه سلامت زنان استفاده نکرده‌اند اما به وفور شاهد استفاده از مضامین هستیم که به طور ضمنی به مفهوم سلامت زنان اشاره دارد.

یکی از این مفاهیم عروج است که مربوط به متن ماده ۱۱۳۰ است که بارها اصلاح شده است. در متن اولیه این ماده از اصطلاح عسرو حرج استفاده نشده بود. و این عبارت بر سوء معاشرت شوهر به حدی که ادامه زندگی زن را با او غیرقابل تحمل سازد اشاره دارد.

مصادیق عسرو حرج:

- ترک زندگی خانوادگی

- اعتیاد زوج به مواد مخدر
- محکومیت قطعی زوج به حبس ۵ سال
- ضرب و شتم یا هر گونه سوء رفتار زوج
- ابتلاء زوج به بیماری صعب‌العلاج روانی یا ساری

همانطور که دیده می‌شود مصادیق عسر و حرج موردی است که به تعبیری سلامت جسمی روانی و اجتماعی و معنوی زوجه را به مخاطره می‌اندازد. اما متن قانون صراحتاً از این تعبیر صحبت نمی‌کند. نویسندگان در این مقاله به غیر شفاف بودن ابعاد مفهوم عسرو حرج و تعبیر فقها از آن اشاره می‌کند و غفلت و نادیده گرفتن کلیه ابعاد آن را از موارد رفته بر می‌شمارد. از دیگر قوانین ناظر بر امور غیرمالی خانواده که به سلامت زنان موثر است می‌توان به شروط ضمن عقد و حضانت اشاره کرد.

محقق در بررسی پرونده‌های حقوقی نشان داده که بیش از ۵۹ درصد از خواستهای طلاق زنان مربوط به عسرو حرج بوده است. نویسندگان می‌افزاید در مورد عسرو حرج اقدام قانونگذار در اصلاح ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی مثبت بوده لیکن تعریف قانونگذار از عسرو حرج کامل نمی‌باشد. (هدایت نیا ۱۳۸۳)

مرور مطالعات حقوق و قوانین زنان در دیگر کشورها و قوانین بین‌المللی

مطالعات ایرانی

جستجوی منابع ایرانی مرتبط با حقوق و قوانین زنان به ویژه مطالعاتی که به گردآوری قوانین زنان در حوزه‌های مختلف حقوقی- مانند قوانین اشتغال یا قوانین مرتبط با خشونت و بدرفتاری با زنان- یا به قوانین زنان در شکل عام آن پرداخته‌اند، نشان می‌دهد که این حوزه از سال‌های گذشته مورد توجه نویسندگان و پژوهشگران بوده است. هدف برخی مطالعات تنها قوانین ایران در مورد زنان بوده است. گروهی از این مطالعات

مستقلاً به وضعیت حقوق زنان در قوانین داخلی پرداخته اند و موضوع بسیاری دیگر از پژوهش‌ها مطالعه تطبیقی وضعیت قوانین زنان در ایران با سایر کشورهای جهان بوده است. علاوه بر آن توجه به حقوق زنان در کتاب قرآن و سایر متون اسلامی (دیلمی ۱۳۸۱)، قوانین ایران باستان (اعتضادی ۱۳۸۸) و حتی ادبیات ایران نیز فراوان مشاهده می‌شود.

از سوی دیگر مطالعات متعددی در کشور به بررسی حقوق زنان در قوانین سایر کشورها یا در قوانین و اسناد بین‌المللی پرداخته اند. این مطالعات که عمدتاً مروری و تطبیقی می‌باشند، تلاش نموده اند تا با توصیف و طبقه‌بندی ابعاد مختلف حقوق زنان در کشورهای مختلف یا اسناد بین‌المللی، وجوه مثبت و منفی این قوانین را برای تامین حقوق زنان در جهان تبیین نمایند. برخی مطالعات به حوزه‌های موضوعی خاص حقوق زنان پرداخته اند. از جمله قوانین اشتغال زنان در جهان یکی از حوزه‌های مورد توجه مطالعات در ایران بوده است. تعدادی از محققین قوانین کشورهای اسلامی و/یا عربی را موضوع مطالعه قرار داده اند. رضائی (۱۳۸۵)، با توجه به نقش مبانی حقوقی اسلام و فرهنگ دینی مردم در وضع قوانین، به بررسی قوانین اشتغال زنان در چارکشور عربی-اسلامی شامل کویت، عربستان، بحرین و فلسطین پرداخته است. این مطالعه با بررسی حقوق کار زنان در قانون اساسی، قوانین کار و حقوق زنان در بخش‌های مختلف این قوانین مانند دستمزد، ساعات کار و مرخصی، کاریابی، انواع مشاغل مجاز برای زنان، کار اجباری، پاداش، اشتغال زنان نوجوان و اشتغال زنان بیگانه به نقاط قوت و ضعف این قوانین در هرکشور پرداخته است و آنها را از حیث ضعف پوشش موضوعی حقوق مختلف زنان، مقایسه آن با حقوق مردان در قوانین و گاه تطبیق آنها با قوانین شرعی بررسی کرده است. بدای (۱۳۸۴) نیز با این دیدگاه که در مقایسه با کشورهای غربی که بسیاری از زنان شاغل از زندگی خانوادگی چشم پوشیده اند، در کشورهای در حال توسعه زنان بار مضاعف زندگی دوگانه را تحمل می‌کنند، قوانین اشتغال زنان را در برخی کشورهای اسلامی مورد بررسی قرار داده است و با قوانین ایران مقایسه کرده است. وی حقوق کار زنان را بر اساس ویژگی‌های قانون کار، قوانین استخدام دولتی، قانون تامین اجتماعی، قوانین بازنشستگی و امثال آن در کشورهای اردن، لبنان، مصر، مغرب و قطر ارزیابی کرده است.

قوانین اشتغال در سایر کشورهای جهان نیز مورد توجه پژوهشگران در ایران بوده است. موسوی و رهبری (۱۳۸۳) به بررسی تطبیقی در خصوص شرایط کار زنان و نوجوانان در کشورهای ژاپن، کره جنوبی، هند، مصر و ایران پرداخته‌اند. در این مطالعه ضمن اشاره به توصیه نامه‌ها، مقاله نامه‌ها و مجموعه‌ی اسناد بین‌المللی، به بررسی قوانین کشورهای یاد شده در خصوص آثار مختلف فردی و اجتماعی ناشی از کار زنان، حمایت از زنان کارگر، اشتغال زنان سالم و معلول، تبعیض در مورد زنان کارگر، شرایط کار زنان، شامل مزد و حقوق، ساعت کار، تعطیلات و مرخصی، کارهای سخت و زیان‌آور، کار شبانه و کار اضافی، تعلیق و خاتمه قرار داد کار، ترفیع، امکانات رفاهی و آموزشی و تامین اجتماعی پرداخته شده است.

در نگاه به قوانین اشتغال زنان توجه بسیاری از نویسندگان به قوانین و معاهدات بی‌المللی بوده است و تعدادی از مطالعات به بررسی قوانین اشتغال در اسناد بین‌المللی پرداخته‌اند. شیروودی (۱۳۸۵)، با در نظر داشتن نیاز جوامع صنعتی و در حال توسعه به کار زنان و تمایل زنان به داشتن استقلال مالی، مشارکت اقتصادی و هویت شخصی وجود قوانین حمایت‌کننده‌ی زنان در حوزه‌ی اشتغال را امری لاجرم دانسته و آن را در قوانین بین‌المللی مورد جستجو قرار داده است. وی برخی از اسناد بین‌المللی مانند مقاله نامه کار اجباری (مصوب ۱۳۰۳) مصوب کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی کار^۱، اعلامیه جهانی حقوق بشر (مصوب ۱۳۲۷)، مقاله نامه‌ی تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش (مصوب ۱۳۳۰)، مقاله نامه‌ی رفع تبعیض، در امور مربوط به استخدام و اشتغال (مصوب ۱۳۳۷)، میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (مصوب ۱۳۴۵) و کنوانسیون رفع کلیه تبعیضات علیه زنان (۱۳۵۷) را ارزیابی کرده و مهمترین موضوعات مورد تاکید هر یک از اسناد فوق را بیان کرده است. چنانکه مشخص است بعضی از اسناد یاد شده اختصاص به مسئله‌ی کار زنان داشته و برخی چون کنوانسیون رفع کلیه‌ی تبعیضات علیه زنان در کنار مجموعه‌ای از مسائل حقوق زنان، اشتغال را نیز مورد توجه قرار داده است.

¹ International Labor Organization (ILO)

حسینیان (۱۳۸۴) نیز با بر اساس نقش زنان در توسعه جوامع و ضرورت توجه به حقوق زنان، و با درک اینکه علیرغم دستاوردهایی که در زمینه حقوق زنان تحقق یافته است، هنوز در عرصه های مختلفی از جمله اشتغال زنان تبعیض هایی حقوقی وجود دارد، به بررسی تساوی جنسیتی در اسناد بین المللی با تاکید بر اشتغال زنان پرداخته است. وی با توجه به تاریخچه ی تساوی زنان در اسناد بین المللی، ویژگی های این اسناد را از زاویه توجه آنها به جنبه های مختلف تبعیض علیه زنان مورد کنکاش قرار داده است. برخی از اسناد بررسی شده عبارتند از کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان، کنوانسیون حقوق سیاسی زنان که بر سه موضوع اشتغال، بهداشت و آموزش تمرکز داشته است، کنفرانسهای جهانی زن شامل کنفرانس جهانی زن مکزیکوسیتی (۱۹۷۵) که یی از مباحث آن اشتغال زنان بوده است، کنفرانس جهانی زن کپنهاک (۱۹۸۰)، کنفرانس جهانی زن پکن (۱۹۹۵) که با اذعان به نابرابری زنان و مردان در در زمینه های مختلف شغلی، اهداف استراتژیکی را برای بهبود وضعیت اشتغال زنان و ارتقا حقوق شغلی آنها مقرر داشته است و کنوانسیون های شماره ۱۰۰، ۱۱۱، ۱۲۲ و ۱۲۳ سازمان بین المللی کار (ILO) که اختصاصا مسائل اشتغال زنان شامل موضوعاتی چون اشتغال زنان دارای مسئولیت خانوادگی، تساوی زن و مرد در برخورداری از آموزش حرفه ای و کسب تامین های شغلی را هدف قرار داده اند.

یکی دیگر از عرصه های مورد توجه قوانین زنان در مطالعات ایرانی، قوانین بین المللی مرتبط با قاچاق و روسپیگری زنان است. مسطفی السان (۱۳۸۴) با توجه به منظم و سازمان یافته شدن مسئله ی قاچاق زنان و کودکان، ضمن بررسی مقررات و اسناد بین المللی و نیز قوانین داخلی برخی کشورهای درگیر در مسئله ی قاچاق زنان و کودکان به منظور بهره کشی جنسی، نشان می دهد که با افزایش بزه دیدگان این دسته از جرائم، مقررات بین المللی به بررسی دقیقتر حقوق بزه دیدگان و ضرورت حمایت از ایشان متمایل شده اند. وی با استفاده از اسناد بین المللی مانند "پروتوکل الحاقی به کنوانسیون پالرمو راجع به پیشگیری، منع و مجازات قاچاق انسان ها، به ویژه زنان و کودکان" یا پروتوکل پالرمو و "کنوانسیون اتحادیه ی آسیای شرقی برای همکاری منطقه ای راجع به پیشگیری و مبارزه با قاچاق زنان و کودکان برای روسپیگری"، با ارائه تعریفی از قاچاق انسان

و ویژگی های قاچاق جنسی، مقررات جهانی در خصوص منع قاچاق برای بهره کشی جنسی را در کشورهای مختلف جهان چون هلند، اوکراین، بلژیک و انگلستان، و کشورهای مسلمان چون ترکیه را مورد بررسی و مقایسه تطبیقی قرار داده است. وی همچنین عوامل زمینه ساز قاچاق انسان به منظور بهره کشی جنسی را مورد توجه قرار داده است. اشتری (۱۳۸۴) نیز ضمن ارائه تصویری از گستره و ابعاد هراس انگیز قاچاق زنان که آن را ناشی از گرفتار شدن در شبکه ی توريسم جنسی می داند، اقدامات و تدابیر بین المللی و اسناد بین المللی برای سرکوب قاچاق زنان در رابطه با جهانگردی را بیان می کند.

از آنجا که پیوستن جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون رفع هر گونه تبعیض علیه زنان پس از الحاق اولیه با شرط حق تحفظ، با توجه به نظر شورای نگهبان مبتنی بر عدم تطبیق بسیاری از قوانین آن با شرع اسلام، و موکول شدن بررسی آن در مجمع تشخیص مصلحت نظام به زمان مناسب، در میان اسناد بین المللی مرتبط با حقوق زنان، این کنوانسیون یکی از مهمترین و چالش برانگیزترین آنها در میان محققین ایرانی بوده است. خرازی (۱۳۸۶) با استناد به تصویب پیش‌نویس قطعنامه "افزایش مشارکت زنان در توسعه، یک محیط توانمندساز برای دستیابی به برابری جنسیتی و پیشرفت زنان با تاکید بر حوزه های آموزش، بهداشت و اشتغال" توسط کمیسیون مقام زن وابسته به شورای اقتصادی-اجتماعی سازمان ملل متحد در مارس ۲۰۰۶، ضمن بررسی نکات محوری این قطعنامه و وضعیت کلی موضوع زن در سازمان ملل متحد، موقعیت کنوانسیون رفع تمامی اشکال تبعیض علیه زنان را مورد ارزیابی قرار داده است. وی ضمن بیان راهبردهای قطعنامه مذکور در سه حوزه آموزش، بهداشت و اشتغال، فعالیت های سازمان ملل متحد در زمینه حقوق زنان و به طور خاص محتوای کنوانسیون رفع همه اشکال تبعیض علیه زنان و امکان اعمال حق شرط بر آن را مورد بررسی قرار داده و رابطه جمهوری اسلامی ایران با این کنوانسیون را ارزیابی کرده است. همچنین ارفع نیا (۱۳۸۵)، ضمن توضیح تاریخچه تصویب کنوانسیون به مقایسه وضعیت تعارض مواد آن با قوانین ایران پرداخته است. حسینی (۱۳۸۰) نیز با تحلیل و نقد مبانی کنوانسیون رفع همه ی اشکال تبعیض علیه زنان به بیان ناسازگاری ماهوی کنوانسیون با

مبانی دین اسلام پرداخته و نتیجه می‌گیرد که نمی‌توان با ایجاد تغییرات جزئی در کنوانسیون به نتایج و لوازم آن ملتزم شد.

از موضوعات دیگر مرتبط با حقوق زنان که در ایران به آن پرداخته شده است، حق سقط جنین است. حسینی (۱۳۸۴) ضمن مروری بر تحول قانون گذاری در کشور استرالیا در مورد سقط جنین بازنگری و انعطاف برخی کشورها در خصوص این پدیده اجتماعی، با اشاره به مبانی فقهی و اجتماعی لزوم جواز سقط جنین قانونمند در ایران را توجیه و نتیجه‌گیری می‌کند. در این مقاله وی به بیان دیدگاه‌های مخالفان سقط جنین، کلیسا، و انجمن‌های مذهبی در کشورهای غربی پرداخته و تاریخچه قانونی و عملکرد نظام حقوقی در مورد سقط جنین در این کشور و سایر کشورهای جهان می‌پردازد و راهکارهایی برای قانونمند ساختن سقط جنین ارائه می‌دهد. جعفرزاده (۱۳۸۲) نیز وضعیت حقوقی سقط جنین در انگلستان را مورد بررسی قرار داده است. وی ضمن بررسی تاریخچه ی سقط جنین در حقوق کیفری انگلستان، روند تکوین قوانین این حوزه را از هنگامی که قوانین در این کشور تابع نظریه پردازی روحانیون کلیسا و رویه قضایی محاکم شاهی بوده است تا دوران مداخله پارلمان این کشور تعقیب می‌کند.

از دیگر مصادیق حقوق زنان در قوانین مسئله پوشش زنان است. شمسی (۱۳۹۰) بر این اساس که حجاب زنان مسلمان به موضوع بحث و جدل روزافزون در برخی از کشورهای اروپایی شده و این روند به دیگر کشورها (چون جمهوری آذربایجان) و برای غیر شهروندان اروپایی (پیشنهاد دولت فرانسه برای منع برقع جهانگردان خارجی) نیز گسترش یافته است، بررسی حقوقی تعهدات بین المللی کشورها برای فراهم نمودن بستر آزادی پوشش مذهبی و استفاده از نمادهای دینی را ضروری می‌داند. وی ضمن اشاره به قوانین و عملکرد پاره ای از کشورهای اروپایی با استفاده از منابع حقوقی کشورهای غربی و به استناد تعهدات بین المللی، ضمن بیان مصادیق آزادی‌های مذهبی در حقوق بین الملل چون اعلامیه جهانی حقوق بشر، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، اعلامیه رفع تمامی اشکال نابردباری و تبعیض مبتنی بر مذهب و عقیده، اعلامیه ی حقوق افراد وابسته به اقلیت‌های ملی، قوم، دینی یا زبانی و سایر تعهدات بین المللی که کشورهای حوزه اتحادیه ی اروپا نیز

به آن متعهد هستند، مغایرت محدودیت‌های ایجاد شده به چالش می‌کشد. از دیگر موضوعات مورد توجه در حقوق بین‌الملل بحث عده زنان یعنی مدت زمانی است که زنان پس از طلاق یا فوت همسر، حق ازدواج مجدد ندارند. رستمی تبریزی (۱۳۸۸) ضمن بررسی تطبیقی قوانین عده در ایران و برخی کشورهای اسلامی و غیر اسلامی در پی پاسخ به این سؤال است که آیا در قوانین کشورهای اروپایی و آمریکایی مسئله عده وجود دارد یا خیر. وی ضمن توضیح قوانین مربوط به عده در ایران، موضوع عده را در قوانین سایر کشورهای اسلامی مانند مراکش، سوریه، مصر و عراق و هندوستان، کشورهای غیر مسلمان مانند ایتالیا، فرانسه، انگلستان، ژاپن و کوبا مورد بررسی قرار داده است.

مطالعات غیر ایرانی

مانند مطالعات ایرانی، در دیگر کشورها نیز قوانین مرتبط با حقوق زنان مورد توجه بوده است. برخی محققین حوزه موضوعی خاصی از قوانین زنان را موضوع تحقیق قرار داده و پاره‌ای مجموعه‌ای از قوانین مختلف مربوط به زنان را در یک یا تعدادی از کشورهای جهان ارزیابی کرده‌اند. حوزه‌های خاصی از قوانین زنان بیشتر مورد بررسی و مرور قرار گرفته‌اند. روسپیگری، خشونت علیه زنان، اشتغال زنان و حقوق مربوط به باروری از جمله موضوعاتی هستند که قوانین آن در بسیاری از کشورهای جهان مورد نقد و بررسی قرار گرفته است.

از جمله بارنت و همکارانش (۲۰۱۱) در کانادا به مروری بر رویکردهای کلیدی مربوط به روسپیگری در قوانین برخی از کشورهای غربی شامل استرالیا، نیوزیلند، هلند، سوئد، انگلستان و ایالات متحده، پرداخته‌اند. در این مطالعه قوانین هر یک از کشورها، از حیث پنج رویکرد مرتبط با روسپیگری مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند. این پنج رویکرد عبارتند از:

- ممنوع سازی^۲ که در جستجوی حذف روسپیگری با جرم انگاری همه جنبه های بازار روسپیگری است. در این رویکرد روسپیگری نقض کرامت انسانی تلقی می شود و قوانین جزایی و عوامل اجرای قانون، ابزارهای اصلی کاهش تعداد افراد درگیر در روسپیگری تلقی می شوند؛
- جرم زدایی^۳ که حاکی از لغو قوانین جزایی مربوط به روسپیگری است. در کانادا، جرم زدایی لغو همه قوانین مرتبط با روسپیگری شامل ارتباط با هدف روسپیگری، اداره کردن روسپی خانه ها و امرار معاش از طریق روسپیگری را شامل می شود؛
- قانونی کردن^۴ که به قاعده مند کردن روسپیگری از طریق قوانین جزایی، قوانین کار و سایر قوانین می پردازد. این رویکرد با روسپیگری مانند یک شغل قانونی برخورد می کند، با این تفاوت که آن را با مجموعه ای از قوانین که مشخص می کند چه کسانی و تحت چه شرایطی می توانند آن را انجام دهند، کنترل می کند؛
- لغو مجازات^۵ که غالباً چیزی میان ممنوع سازی و قانونی کردن تلقی می شود. حامیان این رویکرد، اعتقاد دارند که اگر چه روسپیان ورود به این کار را انتخاب کرده اند، اما این موضوع به هیچ وجه غیر اخلاقی نیست و دولت ها باید گام های لازم برای اجازه دادن به روسپیگری را تنها مادامی که به سلامت یا قوانین عمومی تخطی نکرده است، بردارند؛
- نوگرایی در لغو مجازات^۶ که روسپیگری را تجاوز به حقوق انسانی می داند. حامیان آن عقیده دارند که چیزی به عنوان انتخاب آگاهانه در این مورد وجود ندارد و روسپیگری در همه اشکال آن خرید و استفاده از بدن انسان است. نوگرایان گرچه جرم زدایی از روسپی ها فرا می خوانند، اما دولت ها را به جرم انگاری فعالیت های واسطه ها و مشتریان تشویق می کنند.

---

² Prohibitionism

³ Decriminalization

⁴ Legalization

⁵ Abolitionism

⁶ Neo-abolitionism

دیگر حوزه قوانین زنان که مورد بررسی قرار گرفته خشونت علیه زنان است. اورتیز- باره دا و همکارانش (۲۰۱۳) در جستجوی پاسخ به این پرسش که آیا قوانین خشونت علیه زنان در جهان دارای مولفه‌های کلیدی که سازمان بهداشت پان امریکن و سازمان ملل برای تقویت پیشگیری از خشونت علیه زنان و حمایت، محافظت و مراقبت ادغام شده از زنان توصیه کرده اند، می باشند، مروری بر قوانین بسیاری از کشورهای جهان انجام داده اند. در این مطالعه جستجوی نظام مند قوانین خشونت علیه زنان در بانک های اطلاعاتی قوانین بین‌المللی و سایر منابع الکترونیکی به اضافه داده های مطالعات انجام شده در ۱۲۴ کشور یا منطقه جهان که دارای نوعی از قوانین خشونت علیه زنان هستند، انجام شده است. با استفاده از کلید واژه‌های مرتبط با خشونت علیه زنان، قوانین در شش حوزه آموزش، سلامت، نظام قضایی، رسانه های جمعی، پلیس و خدمات اجتماعی و با توجه به مداخلات خشونت علیه زنان شامل حفاظت، حمایت و مراقبت، جستجو شدند. مولفه های کلیدی مورد نظر عبارت بودند از :

- روش نامگذاری به معنای اصطلاحاتی که در عنوان قانون به کار می روند. طبقات آن شامل "خشونت علیه زنان"، "خشونت خانگی"، "خشونت جنسیتی"، "خشونت در خانواده"، "خشونت خانوادگی" و "سایر" بوده؛
- تعریف اشکال اصلی خشونت علیه زنان که طبقات آن شامل "اقتصادی"، "جسمی"، "روانی"، "جنسی" و "سایر" بوده؛
- مشخص ساختن زنان به عنوان ذی نفع قانون، (به عنوان مثال واجد شرایط برای حفاظت، حمایت و مراقبت قانونی باشد). طبقات آن شامل، "فقط مختص زنان"، "زنان و سایر افراد خانواده"، "فقط برای خانواده" (زنان به عنوان شاکی یا قربانی خشونت خانگی حذف نشده باشند) می باشد.
- ارتقا مشارکت بخش های مختلف در مداخلات و طبقات آن شامل "آموزش"، "سلامت"، "نظام قضایی"، "رسانه های جمعی"، "پلیس" و "خدمات اجتماعی" است.

در ایالات متحده، توجه قانونی به مسئله ی خشونت خانگی در دهه ی گذشته، به تصویب سلیلی از قوانین جدید در ۵۰ ایالت منجر شده است. بین سال های ۱۹۹۷ و ۲۰۰۳ بیش از ۷۰۰ مصوبه جدید مربوط به خشونت خانگی شامل اصلاح قوانین قدیمی و تصویب قوانین جدید مانند ایجاد جرم جدید خشونت خانگی در ۳۸ ایالت به تصویب رسیده است. میلر (۲۰۰۴) با مروری بر قوانین مربوط به خشونت خانگی در ایالات مختلف منبعی برای قانونگذاران ایالتی ایجاد کرده است تا از آنچه قانون گزاران در سایر ایالت ها انجام داده اند آگاه شوند. همچنین این مرور می تواند به عنوان منبعی از ایده ها برای حمایت کنندگانی که به ارتقا اصلاحات قانونی برای کاهش خشونت خانگی علاقه مند هستند، عمل کند. سرانجام این مرور می تواند به محققین و ارزشیابی کنندگان برای درک بهتر بستر قانونی که سازمان های قانونی محلی در پاسخ به خشونت خانگی در آن عمل می کنند، کمک کند.

حوزه مهم دیگر قوانین زنان، اشتغال است. سازمان بین المللی کار (ILO) در گزارشی مواد قوانین ملی برای حمایت از مادران را در ۱۶۷ کشور عضو با تمرکز خاص بر آنکه قوانین کشورها تا چه حد با کنوانسیون حمایت از مادران مصوب سال ۲۰۰۰ (شماره ۱۸۳) سازمان بین المللی کار و توصیه های همراه آن (شماره ۱۹۱) تطابق دارد، مرور کرده است. بر اساس این مرور مشخص گردید که همه ی ۱۶۷ کشور دارای قوانین حمایت از مادران هستند. بخشی از این مطالعه سه جنبه ی کلیدی مواد قانونی مربوط به مرخصی زایمان شامل مدت، مزایای پرداختی و منبع اعتبار آن را در بر میگیرد. این مطالعه مواد قانونی در ۱۶۷ کشور عضو سازمان بین المللی کار را با آخرین استانداردهای ILO هم جداگانه و هم در منطقه ی خود مقایسه می کند. نسبت زنان شاغلی که تحت پوشش قوانین حمایت از مادران قرار می گیرند نیز یک دغدغه ی اصلی کنوانسیون است و در آن پوشش همه زنان شاغل صرف نظر از نوع شغل یا شکل تعهد آنها تصریح شده است. بخش دوم گزارش نیز سایر انواع قوانین مرخصی، سلامت و امنیت، تدابیر حفاظتی کار و شیردادن را پوشش می دهد (ILO, 2010).

لادن (۲۰۰۶) در مطالعه ای سیاست ها و قوانین مربوط به بهداشت باروری زنان در نیجریه را مرور کرده است. در این مطالعه سه هدف در نظر گرفته شده است: تعیین ماهیت و حوزه ی منابع سیاست ها و قوانین

مرتبط با بهداشت باروری در زنان در نیجریه- شامل قوانین داخلی و بین‌المللی-؛ مرور سیاست‌ها و قوانین داخلی مرتبط با بهداشت باروری؛ مشخص ساختن خلاءها و سطح اجرایی شدن قوانین؛ و نتیجه‌گیری از مرور و ارائه پاره‌ای توصیه‌ها. نقطه‌ی ورود این مطالعه در مرور قوانین، طرح این سؤال است که آیا حق سلامت به عنوان یک حق پایه‌ای انسانی در قوانین شناخته شده است؟ سپس برای پاسخ به این پرسش در قوانین مختلف کشور مانند قانون اساسی، قوانین کار، و قوانین جزایی جستجو صورت گرفته است. همچنین سیاست‌های ملی مربوط به بهداشت باروری نیز ارزیابی شده‌اند.

تعدادی از مطالعات مجموعه‌ای از قوانین مرتبط با زنان در کشورهای مختلف را مورد بررسی قرار داده‌اند. نصیر (۲۰۰۹) در کتابی با عنوان موقعیت زنان در قوانین اسلامی و قانون‌گذاری جدید اسلامی، حقوق قانونی و اختیارات زنان را در شریعت و قوانین مدرن کشورهای اسلامی عرب را بررسی می‌کند. نویسنده با بررسی کتب مرجع اسلامی و مرور قوانین در کشورهای مختلف عربی، وضعیت زنان در موضوع ازدواج، عده، نسب و حضانت را مورد بررسی قرار داده است.

زنان و دختران در فلسطین اشغالی با تبعیض سازمانی، قانونی و اجتماعی مواجه هستند که تنها ناشی از اشغال توسط اسرائیل نیست، بلکه به دلیل سیستم قانونی تاریخ‌گذاشته و ناهماهنگ است. حامیان حقوق زنان در فلسطین اشغالی از هنگام تشکیل PNA در سال ۱۹۹۴، بر اصلاحات قانونی پافشاری می‌کنند. به منظور حمایت از شرکای ملی که برای اصلاحات قانونی حقوق زنان فعالیت می‌کنند، برنامه کمک به مردم فلسطین سازمان ملل مروری قانونی انجام داده است که قوانین فلسطین را از جنبه‌ی حقوق زنان ارزیابی می‌کند (Al-botmeh, 2011). این مرور قوانین ملی را از نظر مطابقت با استانداردهای جهانی حقوق بشر ارزیابی می‌کند، قابلیت اجرای استانداردها را برای فلسطین مورد بحث قرار می‌دهد و مسیر اصلاحات قانونی را در ارتباط با حقوق زنان تحلیل می‌کند. با استفاده از مطالعات حوزه قانونی- اجتماعی، این مرور امیدوار است دیدگاه‌های جدیدی در خصوص اثر متقابل میان اصلاحات قانونی و شرایط اجتماعی- اقتصادی ارائه کند.

هر چند حقوق زنان در مطالعات سایر کشورها به فراوانی مورد توجه قرار گرفته اما در جستجوی منابع مرتبط با قوانین زنان مطالعه ای که قوانین یک کشور یا مجموعه از کشورها را در ارتباط با همه ابعاد مختلف یا عوامل مرتبط با سلامت زنان بررسی کند یافته نشد. اما ابعاد مختلف حقوق زنان در قوانین با تمرکز بر موضوعات خاص سلامت یا مسائل اجتماعی مرور و بررسی شده اند.

سلامت و سلامت زنان: تاریخچه، تعاریف و مفاهیم

سلامت در تعاریف سنتی به معنای "عدم وجود بیماری" بوده و این در حالی است که در تعاریف جدید تاکید بر پیشگیری از بیماری است. معروف ترین تعریف "سلامت" عبارت از تعریف سازمان جهانی بهداشت است که در سال ۱۹۴۸ ارائه گردیده است. بر مبنای این تعریف، سلامت شامل وضعیتی از رفاه کامل جسمی، روانی و اجتماعی است و عدم وجود بیماری یا ناتوانی به تنهایی به معنای سلامت کامل نیست.

دانش مربوط به "سلامت زنان" دارای دیرینه ای بیش از نیم قرن است و در ابتدا مبتنی بر این فرض بوده که سلامت زنان دانشی مرتبط با عملکرد جنسی و تولید مثل است. بحث سلامت زنان همواره بطور سنتی بر مسائل باروری زنان تمرکز داشته است و حتی هم اکنون نیز همچنان مباحث اصلی سلامت زنان مربوط به زایمان، قاعدگی و یائسگی آنهاست. لذا کلیه مداخلات در حوزه ارتقای سلامت زنان صرفا بر رویکردهای درمانی استوار شد.

تعریف سلامت زنان در طی چند دهه اخیر بویژه در دهه اول قرن جدید بسیار تغییر یافته و تکامل یافته است. آموزه های قدیمی تر درباره سلامت زنان براساس تأکید بر کارکرد باروری و فیزیولوژی و آسیب شناسی سیستم تولیدمثل زنان بوده که کلید اصلی ویژگیهای سلامت جسمی روانی و معنوی آنان شناخته می شد. در دو دهه اخیر یک تغییر و جابجایی عمده ای در نگرش و شناخت سلامت زنان روی داده است. در حال حاضر سلامت زنان در یک پیوستاری ترسیم می شود که در طول دوره زندگی شکل گرفته و تحت تأثیر شرایط زندگی آنها می باشد. سلامت زنان وابسته به تعامل پیچیده مابین بیولوژی فردی، رفتارهای سلامت و پیشینه چارچوب

اقتصادی اجتماعی و فرهنگی زندگی زنان دیده می‌شود. در اثر این تغییر دیدگاه از سلامت زنان، دانشگاه مک مستر کانادا در اوایل دهه نود میلادی تعریف جدیدی از سلامت زنان ارائه نمود که طبق این تعریف، سلامت زنان شامل بهزیستی عاطفی، اجتماعی، فرهنگی، معنوی و جسمی است که خود تحت تاثیر زمینه های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی محیط زندگی و همچنین عوامل بیولوژیک بدن است". این تعریف جامع از سلامت زنان نشان دهنده اهمیت تجربیات زندگی زنان و اعتقادات آنها بر روی سلامت آن ها می باشد و لذا معتقد است که لازم است برای تمامی زنان فرصت تأمین، حفظ و ارتقای وضعیت سلامت تا حداکثر پتانسیل ممکن آنها فراهم شود. این تعریف همچنین توسط سازمان ملل متحد و در چارمین کنفرانس جهانی سلامت زنان که در پکن در سال ۱۹۹۵ برگزار شد مورد تأیید قرار گرفته است. (Cohen 1998; Phillips 1995; Kosny 1999)

تعریف مشابه دیگری نیز از سلامت زنان توسط دبیرخانه کشورهای مشترک المنافع بریتانیا منتشر شد و گستره سلامت زنان تحت سه محور تعریف شد: " ۱) سلامت زنان به کل دوره زندگی آنان مربوط می شود نه تنها به دوران باروری آنها ۲) مشکلات و اختلالات مربوط به سلامت زنان شامل موارد زیر است اما محدود به آنها نیست: اختلالاتی که مختص زنان، یا در میان زنان شایع تر است و یا عوامل خطر یا دوره های متفاوتی نسبت به مردان دارد و ۳) سلامت زنان باید به شکل یک مفهوم گسترده ای هم به صورت مثبت و هم بصورت منفی مورد توجه قرار گیرد. ابعاد سلامت زنان شامل جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی است. (The Commonwealth Secretariat 1996) نکته ای که در این تعریف مهم است توجه به این نکته است که زنان را نباید بصورت یک گروه همگن تصور کرد بلکه گروههای مختلف زنان با هم متفاوتند و تفاوتهای قومی- قبیله ای، سنی، توانایی/ ناتوانی، طبقه اقتصادی اجتماعی، سطح آموزش و رفتارهای جنسی آنها باید در تعریف سلامت زنان مورد ملاحظه قرار گیرد.

مروری بر شاخص‌های سلامت زنان در ایران

امید به زندگی در بدو تولد در طی سه دهه ۱۳۵۵ تا ۱۳۸۵ در ایران افزایش چشمگیری داشته است. امید به زندگی زنان در بدو تولد از ۵۶ سال در سال ۱۳۵۵ به ۷۴ سال در سال ۸۵ رسیده است. در سالهای مشابه این رقم برای مردان از ۵۲ سال به ۷۰ سال رسیده است (مرکز آمار ایران ۱۳۸۲). در سال ۱۳۹۰ امید به زندگی مردان به ۷۱/۶ و امید به زندگی زنان به ۷۶/۵ رسیده است. (مرکز آمار ایران ۱۳۹۰)

بررسی علل مرگ در زنان در ۱۸ استان کشور در سال ۱۳۸۰ حاکی از آنست که سه علت عمده مرگ در زنان به ترتیب عبارتند از بیماریهای قلبی-عروقی، سرطان و حوادث و سوانح (نقوی ۱۳۸۰). بررسی میزان‌های اختصاصی مرگ ناشی از سرطان زنان در سال ۱۳۸۰ نشان می‌دهد که شایع‌ترین سرطان‌های منجر به فوت در زنان به ترتیب اولویت عبارتند از سرطان معده، ریه، کبد و مجاری صفراوی، خون و پستان. با این وجود سرطان پستان در ۱۸ استان مورد بررسی کشور بالاترین مرگ ناشی از سرطان‌های خاص زنان را به خود اختصاص می‌دهد. (نقوی ۱۳۸۰)

همچنین بررسی روند میزان مرگ مادران به علت عوارض بارداری و زایمان در طی سالهای ۱۳۶۴ - ۱۳۷۵ حاکی از آنست که میزان مرگ و میر مادران از ۱۴۰ در هر صد هزار تولد زنده در سال ۱۳۶۴ به ۳۷ مورد در هر صد هزار تولد زنده در سال ۱۳۷۶ کاهش یافته است (احمدی و همکاران ۱۳۸۶). بر اساس آمار اخیر (خسروی، ۱۳۸۸)، در سال ۱۳۸۶ این شاخص به رقم ۲۵ در صد هزار تولد زنده کاهش یافته است که حاکی از اثر بخشی اجرای برنامه‌های نظام سلامت و سایر بخش‌های توسعه در کشور در این زمینه می‌باشد.

محاسبه شاخص DALY ناشی از ۲۵ بیماری و آسیب اول در زنان بر اساس اطلاعات سال ۱۳۸۱ کشور توسط وزارت بهداشت نشان می‌دهد که اولین و دومین بار بیماری‌ها در زنان به ترتیب شامل افسردگی و استئوآرتریت بوده است (وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی ۱۳۸۱).

براساس نتایج مطالعات وزارت بهداشت در سال ۱۳۸۰ میزان کم‌خونی در زنان باردار در کل کشور ۲۱٪ و میزان فقر آهن ۴۳٪ است. فقر آهن در دختران نوجوان بیش از ۲ برابر پسران و کم‌خونی فقر آهن حدود ۳

برابر بیشتر از پسران است. علاوه براین، کمبود ید در زنان ایرانی دوبرابر مردان اعلام شده است. همچنین نتایج این مطالعه بیانگر آنست که شیوع چاقی در تمام گروههای سنی زنان حدود ۲-۳ برابر مردان است. از شایع ترین بیماریهای زنان پر فشاری خون با فراوانی ۲۱٪ در مقابل ۸٪ مردان در گروه سنی ۴۰-۶۹ سال در سال ۱۳۸۰ بود. در گروه سنی بالای ۷۰ سال ۴۴٪ زنان در مقابل ۲۳٪ مردان در سال ۱۳۸۰ مبتلا به پرفشاری خون بودند. میزان ابتلا به دیابت در زنان نزدیک به دو برابر مردان در کشور گزارش شده است. طبق اطلاعات سال ۱۳۸۱، نسبت بار این بیماری در زنان در کل رتبه پنجم را در بین بار بیماریها دارد. در مورد تیروئید میزان کشوری آن در زنان بیش از دو برابر مردان گزارش شده است. (نقوی ۱۳۸۰)

عوامل اجتماعی نیز از جنبه های مختلف بر سلامت زنان مؤثر است. مشکلات ناشی از فقر زنان در ادبیات توسعه اجتماعی و سلامت زنان موضوع قابل توجه و با اهمیتی است. فقر زنان به شکل مصرف غذای ناکافی، زندگی در مسکن نامناسب، دسترسی نداشتن به خدمات بهداشتی درمانی و نداشتن قدرت تصمیم گیری در مورد شرایط زندگی خود نشان داده شده است (Martha et al. 1996). اشتغال، تبعیض جنسیتی، ویژگیها و ایفای وظایف و نقش های متعدد آنها، فقر، خشونت، تحصیل و مالکیت برخی از عوامل اجتماعی هستند که در جوامع و فرهنگ های مختلف به گونه های متفاوتی دیده می شوند.

چارچوب مفهومی و مدل سلامت زنان

چارچوب مفهومی محصول اندیشه و شناخت است که به صورت توصیفی (نوشتاری) یا گرافیکی، موضوع مورد نظر را شرح می‌دهد و عناصر خود را که شامل مفاهیم و متغیرهای مرتبط با آن پدیده می‌باشند، تبیین می‌کند. چارچوب‌های مفهومی سلامت در پی نشان دادن متغیرهای سلامت و ارتباط بین آنها می‌باشند. این چارچوبها باید قادر باشند عوامل موثر و مرتبط با سلامت را نشان داده و ارتباط بین آنها را در سطوح مختلف نمایش دهند. (Shi & Singh, 2011)

در سال ۲۰۰۱ سازمان جهانی بهداشت در بیانیه مادرید اعلام کرد که "برای دستیابی به بالاترین استانداردهای سلامت لازم است که سیاستهای بهداشتی با رویکرد جنسیتی و متناسب با نیازها و ویژگیهای مردان و زنان جداگانه طراحی گردند زیرا زنان و مردان به دلیل تفاوتهای بیولوژیکی و نقشهای جنسیتی متفاوتشان دارای نیازها، موانع و فرصت‌های متفاوتی هستند" (World Health Organization, 2001). بنابراین به نظر می‌رسد که تبیین مدلها یا چارچوبهای نظری سلامت که پایه ای برای سیاستگذاری‌های بهداشتی هستند نیز بهتر است مبتنی بر رویکردهای جنسیتی باشد تا بتواند روابط بین متغیرهای سلامت و نحوه تاثیر آنها را که می‌تواند بر دو جنس زن و مرد متفاوت باشد به درستی مورد توجه قرار دهد.

محققین مرکز سلامت زنان و کودکان دانشکده بهداشت دانشگاه جان هاپکینز امریکا نیز چارچوب نظری را برای شناسایی و سازماندهی نیازهای سلامت زنان لازم دانسته و ابعاد مختلفی از جمله وضعیت سلامت، خدمات سلامت و کیفیت را مورد توجه قرار می‌دهند. آنها ابراز می‌دارند که تعریف سلامت زنان تحت تأثیر فلسفه شناخت تأثیر نقشهای متعدد زنان در جامعه بر سلامت است که ضمن رد اشتباه تناقض بین سلامت باروری و غیر باروری بر واقعیتهای سلامت زنان و نه فقط مشکلات تأکید دارد. بر این اساس چار دیدگاه اصلی در تبیین چارچوب مفهومی باید در نظر داشت: (۱) یک دیدگاه کل نگر که نفوذ عوامل متعدد بیولوژیکی، روانشناختی و اجتماعی را بر سلامت زنان در نظر گرفته و رویکرد سلامت نگر و نه مسئله محور را در نظر دارد. این دیدگاه بر واقعیتهای مهم زنان تأکید داشته و ظرفیت و توانایی آنها برای قدرتمند بودن، خوشبخت و موفق بودن پس از

حوادث و مشکلات و عوامل مثبتی که بر سلامت آنها تأثیر دارند را بیان می‌دارد. ۲) دیدگاه دوره زندگی به مفهوم چارچوب سلامت دوران بارداری جزئی از مفهوم سلامت کلی زنان دارد. بارداری به عنوان یک رویداد مهم زندگی و نه تنها رویداد مهم در زندگی زنان شناخته می‌شود. ۳) دیدگاه نقش اجتماعی که زنان معمولاً نقشهای متعدد و همپوشان اجتماعی را ایفا می‌نمایند. ۴) دیدگاه زن محور (women-centered) که تجربیات جنسیتی خاص زنان به عنوان یک هنجار لحاظ شده و تنوع از لحاظ نیازهای مراقبت سلامت و دسترسی به منابع کافی سلامت را در بین زنان تأیید می‌نماید. این چارچوب با مروری بر چارچوبهای نظری مختلف سلامت زنان تدوین شد و از پویایی برخوردار بوده و عوامل غیر پزشکی سلامت را تعیین کننده‌های اصلی وضعیت سلامت دانسته و پیامدهای سلامت فردی و جمعی را بواسطه ویژگیهای جامعه و نظام سلامت و عملکرد آن شناخته است. این چارچوب جنس و جنسیت را بر چگونگی تأثیر این عوامل بر تجارب فردی در مراقبتها و پیامدهای سلامت دخیل می‌شناسد. (Strobino, 2002)

مرکز سازمان بهداشت جهانی در کوبه ژاپن نیز چارچوب اطلاعات سلامت زنان را در سال ۲۰۰۲ طراحی و ارائه کرده است. این چارچوب برای مقایسه بین المللی شاخص‌های سلامت و افزایش ظرفیت ارزیابی عدالت جنسیتی و سلامت به کار گرفته می‌شود. در این چارچوب علاوه بر توجه بر ابعاد زیست پزشکی، بر عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت نیز تأکید شده است. طیفی از عوامل فردی، جمعیتی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی در این مدل در چار دسته: ۱) وضعیت سلامت، ۲) عوامل مؤثر بر سلامت، ۳) عملکرد نظام سلامت، ۴) ویژگی‌های جامعه، و نظام سلامت و رفاه در نظر گرفته شده است. (Lin, 2007)

سازمان جهانی بهداشت شاخص‌های سلامت زنان را بر اساس چارچوب اطلاعات سلامت زنان کوبه ژاپن استخراج نموده است. این شاخص‌ها بدون در نظر گرفتن دسته چارم این چارچوب با عنوان ویژگی‌های جامعه و نظام سلامت و رفاه تعیین شده اند. علت حذف این دسته از شاخص‌ها موانع موجود در سنجش آنها ذکر می‌شود. شاخص‌های استخراج شده با عنوان شاخص‌های سلامت زنان در سطح جهانی ارائه و بصورت گسترده ای برای سنجش و پایش وضعیت سلامت زنان مورد استفاده قرار می‌گیرد. (Lin, 2007)

یکی دیگر از چارچوب‌های مطرح در سطح بین‌الملل که دارای ویژگی‌های خاص می‌باشد چارچوب نظری عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت است که در سال ۲۰۰۸ از سوی کمیسیون ویژه تحت همین عنوان در سازمان جهانی بهداشت ارائه گردید. این چارچوب عوامل مختلف اجتماعی اقتصادی و سیاسی از قبیل هنجارها و ارزشهای حاکمیتی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی را به عنوان عوامل اساسی سلامت و مسئول ارتقای موقعیت‌های اجتماعی مانند آموزش، اشتغال، درآمد و جنسیت شناسایی می‌نماید. اگرچه چارچوب شاخص‌های کمیسیون عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت در سازمان جهانی بهداشت یک چارچوب خاص سلامت زنان نیست ولی جنسیت را به عنوان یک بعد اساسی موقعیت اجتماعی و یک عامل مهم در پایش هر گروهی از شاخص‌های سلامت ضروری می‌شناسد. (Commission on Social Determinants of Health, 2007)

در این راستا مدل‌هایی نیز طراحی و ارائه شده است. برخی از مدل‌های مهم مربوط به سلامت عبارت از مدل Dahlgren and Whitehead (1991)، مدل مثلثی کمیته مشورتی کانادا (1994)، مدل تلفیق یافته Hamilton and Bhatti (1996)، مدل Barbara Starfield (2001)، مدل Marmot & Brunner (2006)، مدل هرمی بهداشت جمعیت (2006) و مدل کمیسیون تعیین‌کننده‌های اجتماعی سلامت در سازمان بهداشت جهانی (2008) است. مدل‌های فوق، مدل‌های عوامل مؤثر بر سلامت بدون رویکرد جنسیتی هستند. برخی از مدل‌هایی که با رویکرد سلامت زنان طراحی شده‌اند عبارت از مدل کمیته تحقیقات سلامت زنان واشنگتن (2010) و مدل مرکز سلامت زنان کانادا-انتاریو (2001) است.

چارچوب مفهومی و مدل سلامت زنان ایران (مدل فرمهر)

بررسی چارچوب‌های مفهومی و مدل‌های مختلف سلامت زنان و دیدگاههای محوری آنها می‌تواند در تبیین یک دیدگاه جامع منطبق با شرایط و ویژگیهای ملی و بومی مناسب جامعه به ما کمک کند. مطالعات درباره مدل و چارچوب نظری سلامت زنان در ایران بسیار اندک می‌باشد. در این راستا گروه پشتیبان سلامت زنان

فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران، چارچوب نظری و مدل سلامت زنان ایران را به نام مدل فرمهر با هدف شناخت و تعریف ارتباط بین سلامت زنان و عوامل مختلف موثر بر آن، طراحی و پیشنهاد نمود.

مدل سلامت زنان در ایران با استناد بر تجارب موجود در ادبیات جهانی و دیدگاه‌های صاحب نظران حوزه سلامت کشور تدوین شده است. این چارچوب نظری و مدل با توجه به مشترکات ویژگی‌های زنان و شرایط فردی، خانوادگی و اجتماعی آنان برای زنان سایر جوامع نیز می‌تواند بومی شده و قابل استفاده باشد.

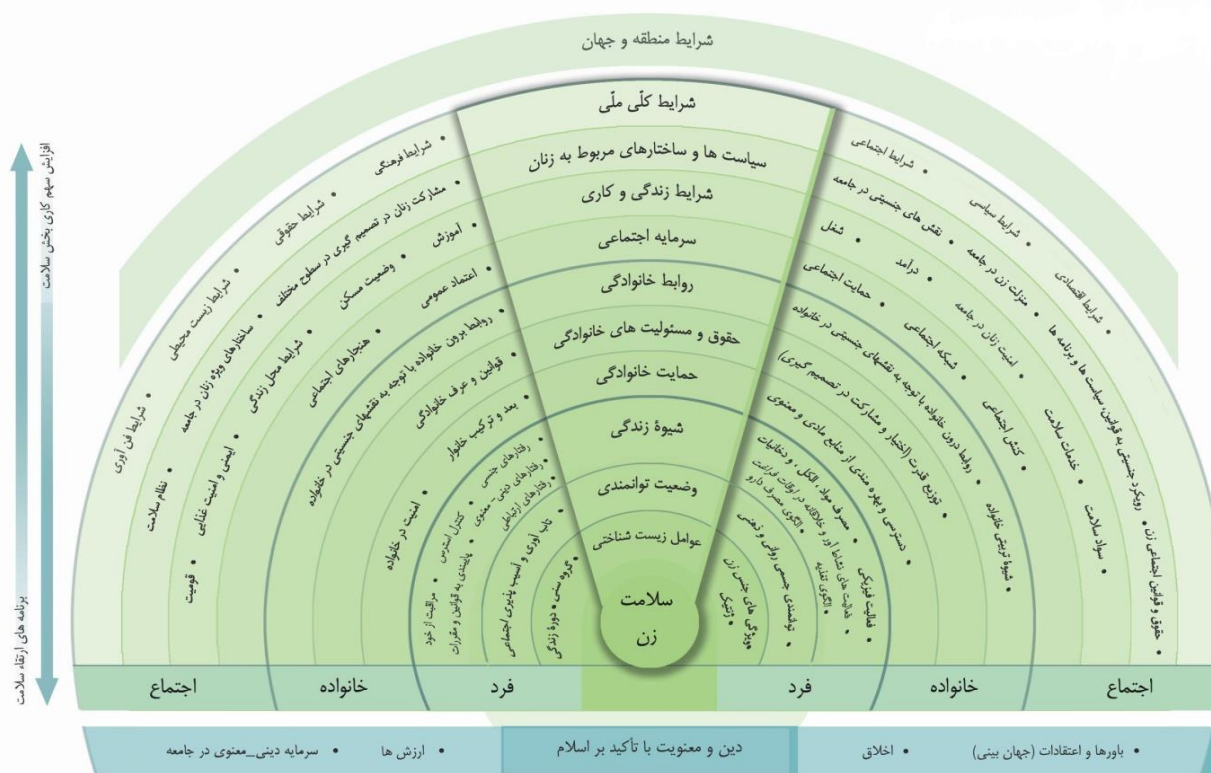
در این مدل، عوامل تعیین کننده بر سلامت زنان در ۳ سطح "فرد"، "خانواده" و "اجتماع" دسته بندی شده است. عوامل تعیین کننده در هر کدام از این سطوح قرار گرفته اند. عناصر تشکیل دهنده مدل شامل ۵۳ عامل هستند که به ترتیب عبارتند از ۱۷ عامل در سطح فرد که در سه گروه موضوعی "وضعیت زیست شناختی (Biological condition)", "وضعیت توانمندی (Empowerment)" و "شیوه زندگی (Lifestyle)" دسته بندی شده اند. ۸ عامل در سطح خانواده که در سه گروه موضوعی "حمایت خانوادگی (Family support)", "حقوق و مسئولیتهای خانوادگی (Family rights and responsibilities)" و "روابط خانوادگی (Family relations)" دسته بندی شده اند. ۲۴ عامل در سطح اجتماع که در چهار گروه موضوعی "سرمایه اجتماعی (Social capital)", "شرایط زندگی و کار (Work-life situations)", "سیاست ها و ساختارها (Policies and Structures)" و "شرایط ملی، منطقه ای و جهانی (National, Regional and Global conditions)" دسته بندی شده اند. مجموعه دین و معنویت با تأکید بر اسلام (Religion and Spirituality with emphasize on Islam) به صورت جداگانه به عنوان زیر بنای چارچوب نظری پیشنهاد شده است.

عوامل تعیین کننده در چارچوب نظری با هدف تسهیل در به کارگیری و درک روابط متقابل این عوامل با هم و تأثیرگذاری آنها بر سلامت زنان در قالب مدلی نمایش داده شده است. مدل سلامت زنان به صورت مدل نیم دایره ای با مرکزیت سلامت زنان است که بر روی محور پایه ای قرار گرفته است (شکل شماره ۱). عوامل تعیین کننده بر روی مدل در هر گروه به شکل لایه ای نمایش داده شده است. در برش مرکزی نیم دایره عنوان

گروه‌های هر لایه ارائه شده است. ترتیب لایه‌ها در مدل تقدم و تأخر و تأثیر عوامل هر لایه نسبت به لایه‌های دیگر بالایی و پایین را بر سلامت زنان نشان می‌دهد. تمامی عوامل تعیین کننده که در لایه‌های مختلف در مدل نشان داده شده‌اند همگی در نهایت بر سلامت زنان تأثیر گذارند. لایه‌ها از سمت مرکز به محیط به ترتیب مربوط به سطوح فرد، خانواده و اجتماع هستند. با توجه به ارتباط ما بین عوامل تعیین کننده سطوح فرد، خانواده و اجتماع و نحوه قرار گیری لایه‌ها در حول مرکزیت آن (سلامت زنان) به گونه‌ای قرار گرفته است که از مرکز تا محیط به ترتیب لایه‌های مربوط به سطح فرد، خانواده و اجتماع است. این موضوع بر روی مدل در قطر افقی نمایش داده شده است.

محیطی‌ترین لایه مربوط به لایه شرایط منطقه و جهان است. قابل ذکر است که عوامل تعیین کننده در گروه منطقه و جهان مشابه با عوامل تعیین کننده در گروه شرایط کلی ملی است. علت جداسازی لایه شرایط منطقه و جهان از لایه شرایط کلی ملی به دلیل تفاوت در میزان اثرگذاری اقدامات ملی بر این عوامل است. محور پایه‌ای که نیم دایره بر روی آن سوار شده است، عوامل زیربنایی تحت عنوان دین و معنویت با تأکید بر اسلام را نمایش می‌دهد. عوامل تعیین کننده قرار گرفته در گروه دین و معنویت به دلیل تأثیر زیربنایی، زمینه ساز و همه جانبه - تأثیر بر سایر عوامل تعیین کننده - بر سلامت زنان به صورت محور پایه در مدل نمایش داده شده است.

با دور شدن از مرکز به محیط مدل، حجم بیشتر برنامه‌های بخش سلامت شامل برنامه‌های ارتقاء سلامت می‌شوند و لذا نقش و سهم کاری سایر بخش‌ها افزایش می‌یابد. این امر ناشی از حرکت از عوامل فردی به عوامل اجتماعی است. فلش‌های کنار مدل این موضوع را به تصویر کشیده‌اند. (احمدی و همکاران ۱۳۹۲)

شکل شماره ۱- مدل سلامت زنان ایران (مدل فرمهر)

چارچوب نظری و مدل سلامت زنان در ایران می‌تواند به عنوان یک راهنما در تمامی سیاست‌ها، برنامه‌ها، خدمات و ساختارهای مربوط به سلامت در ایران مورد استفاده قرار بگیرد. از جمله اینکه این چارچوب نظری و الگو می‌تواند به عنوان ابزاری برای مقایسه وضعیت موجود قوانین و سیاست‌ها با وضعیت بهینه آن قابل استفاده است. به بیان دیگر، شناسایی شکاف‌های موجود در مجموعه قوانین مصوب مرتبط با سلامت زنان و یا مشکلات اجرایی آن قوانین و سیاست‌ها با کمک این الگو میسر می‌باشد.

فصل سوم: مراحل انجام پژوهش

روش و نوع پژوهش

در این مطالعه از روش‌های بررسی اسنادی و مطالعه کیفی در طی مراحل متوالی استفاده شد. بگونه‌ای که یافته‌های هر مرحله برای مرحله بعدی مورد استفاده قرار گرفت. در مطالعات کیفی از یک یا چند روش نشست افراد صاحب نظر، بحث گروهی و مصاحبه فردی استفاده شد.

مراحل اجرا

۱. برگزاری مطالعه کیفی اول: اولویت‌بندی محورهای مطالعه و تدوین شیوه نامه استخراج قوانین و سیاستها مرتبط با زنان
۲. شناسایی مراجع اطلاعاتی موجود مرتبط با اولویتهای انتخابی در خصوص سیاست ها، قوانین و برنامه‌های سلامت زنان
۳. برقراری ارتباط جهت دسترسی به اطلاعات از طریق منابع اطلاعاتی شناسایی شده
۴. جمع آوری اسناد و گزارشات و اطلاعات از منابع اطلاعاتی شناسایی شده
۵. برگزاری مطالعه کیفی دوم: طبقه بندی سیاست ها، قوانین و برنامه های ملی موجود مرتبط با سلامت زنان بر اساس مدل سلامت زنان
۶. تحلیل و جمع بندی اطلاعات و ارائه گزارش

روش گردآوری و تحلیل داده ها

مطالعه اسنادی:

- شناسایی منابع اطلاعاتی قوانین و سیاستها به طور عام و خاص زنان
- بررسی منابع اطلاعاتی و دستاورد های مطالعات گذشته از نظر نحوه استخراج و طبقه بندی قوانین و

سیاستها

مطالعه کیفی اول: (۵ جلسه ۳ ساعته ۶ نفره معادل ۷۵ نفر ساعت)

- تعیین نحوه اولویت‌بندی محورهای مطالعه
- شناسایی مراجع سیاستگذاری، قانونگذاری و برنامه ریزی کلان کشوری
- تعیین شیوه نامه استخراج قوانین و سیاستها مرتبط با زنان شامل کلید واژه‌ها و مراحل استخراج و الگوی طبقه بندی قوانین و سیاستها

استخراج قوانین و سیاستها مرتبط با زنان

- تشکیل گروه کارشناسی حقوقی
- برگزاری نشست‌های همسوسازی با مسئول تیم کارشناسی حقوقی با هدف نهایی سازی شیوه نامه و ایجاد مفاهیم مشترک (۳ جلسه ۳ ساعته ۶ نفره معادل ۵۴ نفر ساعت)
- تامین منابع و استخراج قوانین و سیاستها بر اساس شیوه نامه استخراج قوانین مرتبط با زنان
- بازبینی نتایج کار و تکمیل اطلاعات مربوط به هریک از قوانین توسط مشاور حقوقی مطالعه کیفی دوم:
- (۳ جلسه ۳ ساعته ۶ نفره معادل ۵۴ نفر ساعت)
- تدوین شیوه نامه تطابق قوانین استخراج شده با عوامل تعیین کننده سلامت زنان
- طراحی جداول توصیفی ارائه قوانین متاثر کننده هر یک از عوامل تعیین کننده سلامت زنان (بر اساس مدل سلامت زنان فرمهر)

طبقه بندی سیاست ها و قوانین استخراج شده بر اساس مدل سلامت زنان

- تشکیل کارگروه‌های تطابق قوانین استخراج شده با عوامل تعیین کننده سلامت زنان (۳ کارگروه ۲ نفره)

- انجام تطابق و تعیین عوامل متاثر از هر یک از قوانین توسط کارگروه‌ها (۷ جلسه ۵ ساعته ۶ نفره - ۳ کارگروه دو نفره - معادل ۲۱۰ نفر ساعت)
- بازبینی و نهایی کردن نتایج کارگروه‌ها توسط گروه تحقیق و مشاور حقوقی (۳ جلسه ۳ ساعته ۷ نفره معادل ۶۳ نفر ساعت)

تدوین گزارش نتایج و ارزیابی آن

- استخراج اطلاعات قانون شامل نوع قانون، مرجع قانون گذاری، سر فصل (موضوع قانون) و ماده/شماره قانون، تاریخ تصویب و چکیده محتوایی از متن قانون و ثبت در جداول توصیفی به تفکیک هر یک از عوامل تعیین کننده سلامت زنان توسط کارگروه‌ها (۳ جلسه ۳ ساعته ۶ نفره - ۳ کارگروه دو نفره - معادل ۵۴ نفر ساعت)
- بازبینی و نهایی کردن جداول توسط گروه تحقیق و مشاور حقوقی و ارزیابی اولیه قوانین (۳ جلسه ۳ ساعته ۷ نفره معادل ۶۳ نفر ساعت)
- یادداشت برداری از نتایج ارزیابی اولیه در طی جلسات بازبینی و نهایی کردن جداول
- تدوین گزارش نهایی

نتایج مورد انتظار از اجراء طرح و کاربرد احتمالی این نتایج

- طراحی و اجرای مرحله سوم طرح جامع با هدف تحلیل قوانین و سیاست های مرتبط با سلامت زنان بر اساس چارچوب نظری طرح و تجارب سایر کشورها

محدودیت‌های اجرای طرح و روش حل آنها

- با توجه به زمان اجرای طرح (۱۳۹۲) محدوده زمانی در نظر گرفته شده برای جمع‌آوری سیاستها، قوانین کشوری تا پایان سال ۱۳۹۱ بود. احتمال تغییر اعم از تصویب قوانین جدید و یا اصلاح قوانین موجود در طی سال ۱۳۹۲ وجود داشت. با اخذ مشاوره حقوقی تلاش شده اصلاحات بر قوانین استخراج شده اعمال شود.

- اجرای طرح نیازمند همکاری گروه تحقیق (متخصصان حوزه سلامت) با گروه کارشناسان حقوقی بود. تفاوت در تخصص‌ها و حوزه کاری این دو گروه، تفاوت در مفاهیم، دیدگاه‌ها و رویکردهای بررسی قوانین را می‌توانست به همراه داشته باشد. برای رفع محدودیتهای حاصل از این تفاوت‌های احتمالی جلسات هم‌سوسازی به منظور آشنایی گروه کارشناسان حقوقی با اهداف طرح، مدل سلامت زنان ایران (مدل فرمهر) رویکرد و شیوه انتخابی در استخراج سیاستها و قوانین و در نهایت یکسان سازی مفاهیم برگزار شد. شیوه نامه استخراج قوانین با نظر گروه کارشناسی اصلاح و نهایی شد.

- با توجه به اهداف طرح استخراج تمام سیاستها و قوانین موثر بر عوامل تعیین کننده سلامت زنان ضروری بود. این موضوع موجب گستردگی قوانین استخراجی (حدود ۶۰۰۰ قانون) شد. با توجه به اثرگذاری قوانین بر بیش از یک عامل تعیین کننده سلامت زنان بررسی و دسته بندی قوانین براساس ۵۵ عامل تعیین کننده سلامت، کاری مشکل و زمان بر بود. این امر نیاز به دقت و تسلط بر مفاهیم مربوط به قوانین و عوامل تعیین کننده سلامت داشت. تلاش شد این محدودیت با تقسیم کار بین سه کارگروه، از اعضاء گروه تحقیق و سپس بررسی و بازنگری نتایج هر کارگروه در کار گروه متشکل از تمام اعضاء گروه تحقیق و مشاور حقوقی کنترل شود.

- دسترسی به منابع جامع از سیاستها، قوانین و برنامه‌ها از محدودیتهای طرح بود که خوشبختانه با جستجو و هماهنگی با گروه کارشناسی حقوقی این مهم از طریق دسترسی به منابع چاپی و الکترونیکی ممکن شد.

شیوه نامه استخراج سیاستها و قوانین

کلید واژه‌های استخراج و سیاستها و قوانین مرتبط با زنان

مادر	همسر	دختر
کودک	زن	زنان
مهر	نکاح	طلاق
اجرت المثل	ازدواج	عیال
اولاد	بانوان	خانواده
زوجه	جنس / جنسیت	نساء
عائله	اناث	نسوان
نوزاد	والده	فرزند

روش استخراج قوانین

- انتخاب منابع معتبر که کلیه سیاستها و قوانین را به صورت تجمیع شده و با قابلیت جستجو الکترونیکی ارائه می دهند از جمله نرم افزار بهارستان و
- جستجوی سیاستها و قوانین از منابع با کلید واژه‌های انتخابی
- حذف قوانین نسخ شده
- الحاق اصلاحیه ها و تبصره‌ها به قانون مربوط
- ثبت متن کامل قوانین استخراج شده به همراه مشخصات قانون شامل نوع قانون، مرجع قانون گذاری، سر فصل و ماده قانون، تاریخ تصویب

شیوه نامه تطابق قوانین استخراج شده با عوامل تعیین کننده سلامت زنان

تشکیل کارگروه از اعضاء گروه تحقیق و تقسیم قوانین استخراجی بین کارگروهها و انجام کار بر اساس

دستورالعمل ذیل توسط اعضاء کار گروه

- مرور متن کامل هریک از قوانین استخراجی

- مشخص کردن تمام یا قسمتی از متن قانون که مرتبط به زنان است

از آنجا که متن قانون استخراجی به طور کامل درج شده است و برخی قوانین مبسوط بوده و تنها

بخشی از آن به موضوع زنان مرتبط می‌شود ضروری است بخش مورد نظر مشخص شود. برای یکسانی

کار در خصوص قوانینی که تمام آن مرتبط با موضوع است نیز مشخص کردن تمامی مطلب ضروری

است. متن مرتبط با رنگ سبز مشخص شود.

- بررسی عوامل تعیین کننده سلامت زنان بر اساس مدل فرمهر و مرور مفهوم هر یک از عوامل

- انتخاب عوامل تاثیرپذیر از قانون مورد بررسی و ثبت آنها در ذیل قانون مورد بررسی

فصل چهارم: نتایج

از بین کلیه سیاست‌ها و قوانین مصوب کشور تا پایان سال ۱۳۹۱ حدود ۶۰۰۰ قانون مرتبط با زنان یا تاثیرگذار بر وضعیت آنان^۷ استخراج شدند.

قوانین شناسایی شده بر حسب تاثیر بر هریک از عوامل تعیین کننده سلامت زنان دسته بندی شدند. از آنجا که احتمال تاثیر هر قانون بر بیش از یک عامل، وجود دارد تلاش شد تمامی عوامل تاثیر پذیر از هر یک از قوانین شناسایی شوند. قوانین موثر بر هر یک از عوامل تعیین کننده در جدولی جداگانه تنظیم شد. در این جداول اطلاعات مربوط به قانون شامل نوع قانون، مرجع قانونگذاری، موضوع قانون، زمان تصویب، ماده قانونی و چکیده محتوایی قانون نیز ارائه شده است. به این ترتیب کلیه قوانین شناسایی شده در جداول ۱ الی ۴۶ به تفکیک عوامل تعیین کننده سلامت زنان تدوین شدند.

در جداول ۱ الی ۴۶ قوانین مرتبط با زنان به ترتیب برای عوامل تعیین کننده سلامت زنان ذیل ارائه شده‌اند:

ویژگی‌های جنس زن، گروه سنی، دوره زندگی، توانایی جسمی، روانی-ذهنی، تاب آوری و آسیب پذیری اجتماعی، فعالیت فیزیکی، رفتارهای جنسی، مراقبت از خود، فعالیت های نشاط آور و خلاقانه در اوقات فراغت، بعد و ترکیب خانوار، دسترسی و بهره مندی از منابع مادی و معنوی، امنیت در خانواده، توزیع قدرت، قوانین و عرف خانوادگی، روابط درون خانواده، روابط برون خانواده، شیوه تربیتی دینی و معنوی خانواده، حمایت اجتماعی، شبکه اجتماعی، هنجارهای اجتماعی، کنش اجتماعی، آموزش و تحصیل، شغل، درآمد، امنیت زنان در جامعه، خدمات سلامت، سواد سلامت، وضعیت مسکن، شرایط محل زندگی، ایمنی و امنیت غذایی، قومیت، نقش‌های جنسیتی در جامعه، منزلت زن در جامعه، رویکرد جنسیتی، رویکرد خانواده محوری در سیاست‌ها، قوانین و برنامه‌ها، حقوق و قوانین اجتماعی زنان، مشارکت زنان در تصمیم‌گیری، ساختارهای ویژه زنان در جامعه، نظام سلامت، شرایط اجتماعی، شرایط اقتصادی، شرایط سیاسی، شرایط فرهنگی، شرایط حقوقی و قانونی، ارزش‌ها، سرمایه دینی و معنوی در جامعه.

۷ سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های استخراج شده پیوست است.

جدول شماره ۱: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل زیست‌شناختی: ویژگی‌های جنس زن

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۴۰	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	طلاق زن در مدت عادت زنانگی یا در حال نفاس صحیح نیست
			ماده ۱۱۴۱	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	طلاق در طهر *مواقعه صحیح نیست مگر این که زن یائسه یا حامل باشد
			ماده ۱۱۵۱	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	عده طلاق و عده فسخ نکاح سه طهر است
			ماده ۱۱۴۲	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	طلاق زنی که با وجود اقتضای سن عادت زنانگی نمی‌شود وقتی صحیح است که از تاریخ آخرین نزدیکی با زن سه ماه گذشته باشد
			ماده ۱۱۵۲	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	عده طلاق و فسخ نکاح و بذل مدت و انقضای آن در مورد نکاح منقطع (در غیر حامل دو طهر است)
آیین‌نامه	کمیسیونهای مشترک دادگستری و بهداری مجلسین رژیم منحل	انتظامی پزشکی	ماده ۱۷	۱۳۴۸/۳/۳	در مواردی که سقط جنین برای سلامت جان مادر لازم باشد پزشک موظف است در بیمارستان و پس از مشاوره و تصویب دو نفر پزشک دیگر اقدام نماید در این صورت ظرف ۲۴ ساعت گزارش امر را با ذکر دلیل نام محل و اسامی پزشکان مشاور به هیأت مدیره نظام پزشکی ارسال دارد.
آیین‌نامه اجرایی	هیأت وزیران	ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	تبصره ماده ۳	۷۵/۹/۲۱	بانوانی که در طول دوران بارداری با تایید پزشک معالج از مرخصی استعلاجی استفاده می‌کنند، از چهار ماه مرخصی زایمان بهره‌مند خواهند بود و مدت مرخصی استعلاجی از مرخصی زایمان آنان کسر نخواهد شد. (الحاقی ۱۳۸۱/۶/۲۴)
تصویب‌نامه	شورای عالی اداری	وظایف واحدهای استانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		۱۳۸۲/۱۲/۲	تأمین بهداشت عمومی و ارتقاء سطح آن از طریق اجراء برنامه‌های بهداشتی مخصوصاً در زمینه بهداشت محیط و کنترل و نظارت بهداشتی بر سموم و مواد شیمیایی، مبارزه با بیماری‌ها، به ویژه بهداشت مادران و

کودکان با همکاری و هماهنگی دستگاههای ذی‌ربط در سطح استان					
قانون تامین اجتماعی	مجلس	حمایت‌های مالی از زنان	ماده ۳	۵۴/۴/۳	الف- حوادث و بیماریها . ب- بارداری. ج- غرامت دستمزد. د- از کار افتادگی. ه- بازنشستگی . و- مرگ. تبصره- مشمولین این قانون از کمکهای ازدواج و عائله مندی طبق مقررات مربوط برخوردار خواهند شد.
آئین نامه		نحوه اجرای احکام قصاص	ماده ۵		وضعیت زمان اجرای حد یا قصاص یا اعدام در مورد محکوم زن بیمار یا حامله یا شیرده
	وزیر دادگستری	راجع به حکم اعدام	ماده ۲	۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زمان اجرای حکم اعدام زن حامله یا زن تازه وضع حمل کرده اجرای حکم اعدام تا ۴۰ روز بعد از وضع حمل به تعویق می افتد. (مدت مذکور بر اساس بند ۲ ماده ۴۸۴ قانون آئین دادرسی کیفری به ۳ ماه تغییر یافته است)
	قوه قضاییه	نحوه اجرای احکام قصاص، رجم، قتل، صلب، اعدام و شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری	ماده ۶	۱۳۸۲/۶/۲۷	زمان اجرای حکم اعدام یا حد یا قصاص نفس در خصوص زن باردار یا شیرده برای پیشگیری از لطمه به نوزاد به سبب قطع شیر مادر
آیین نامه	کمیسیونهای مشترک بهداری دادگستری مجلسین رژیم منحل	انتظامی پزشکی	نظریه شماره ۶۰۵۳ در خصوص ماده ۱۷	۱۳۶۳/۱۱/۱۹	وضعیت جواز سقط جنین برای سلامت مادر با توجه سن جنین از نظر دمیده شدن روح در جنین
قانون مجازات اسلامی	مجمع تشخیص مصلحت مجلس شورای اسلامی	ازدواج قبل از بلوغ	۶۴۶	۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	ازدواج قبل از بلوغ بدون اذن ولی ممنوع است مجازات ازدواج با دختری که به حد بلوغ نرسیده

		ازاله بکارت	ماده ۴۱	مجازات از بین بردن بکارت دختر با انگشت
اسناد بین‌الملل		حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۱۲۷	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰
		حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۲۷	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰
		قرارداد ژنو، حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۲۳	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰
		کنوانسیون حقوق کودک	ماده ۲۴	۱۳۷۲/۱۲/۱
				تعهدات اعضا مبنی بر ارائه مراقبت‌های پیشگیرانه بهداشتی و آموزش های مورد نیاز برای مادر و کودک

* مواقع: نزدیکی کردن (رابطه زناشویی)

جدول شماره ۲: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل زیست‌شناختی: گروه سنی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی	مجمع تشخیص مصلحت نظام	قابلیت صحنی برای ازدواج	ماده ۱۰۴۱	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۸۱/۴/۱	عقدنکاح دختر قبل از رسیدن به سن ۱۳ سال تمام شمسی و پسر قبل از رسیدن به سن ۱۵ سال تمام شمسی منوط است به اذن ولی به شرط رعایت مصلحت با تشخیص دادگاه صالح
آیین‌نامه اجرایی	سازمان بهزیستی	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب دیده اجتماعی (ویژه)	ماده ۱۷	۱۳۷۶/۵/۱۶	دختران نوجوان زیر ۱۵ سال که به نحوی در معرض آسیب اجتماعی حاد قرار گرفته‌اند به مرکز جداگانه و یا به مراکز شبانه‌روزی دختران ارجاع می‌گردند)
اسناد بین‌المللی	مجلس شورای اسلامی	کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن	۷	۱۳۸۰/۸/۲۳	الف - جلوگیری از بکار گرفته شدن کودکان در بدترین اشکال کار کودک ... و ث - توجه داشتن به وضعیت خاص دختران
		میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی	ماده ۶		حکم اعدام در اشخاص کمتر از ۱۸ سال و زنان باردار قابل اجرا نیست
		قرارداد ژنو، حمایت زنان در زمان جنگ	ماده ۲۳	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	آزادی عبور محمولات ضروری در زمان جنگ مانند خواروبار و پوشاک برای اطفال کمتر از ۱۵ سال و زنان باردار یا تازه
		کنوانسیون حقوق کودک	ماده ۲۴	۱۳۷۲/۱۲/۱	تعهدات اعضاء مبنی بر ارائه مراقبت‌های پیشگیرانه بهداشتی و آموزش‌های مورد نیاز برای مادر و کودک

جدول شماره ۳: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل زیست شناختی : دوره زندگی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون ازدواج	مجلس شورای اسلامی	الزام تزریق واکسن ضدکزاز برای بانوان قبل از ازدواج	ماده واحده	۱۳۶۷/۱/۲۳ تایید ۱۳۶۷/۲/۱۹ شورای نگهبان	ضرورت اخذ گواهی نامه معتبر مبنی بر واکسیناسیون ضدکزاز از زوجه
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	تبصره ماده ۳	۷۵/۹/۲۱	عدم کسر مرخصی استعلاجی دوران بارداری
قانون تامین اجتماعی	مجلس شورای اسلامی	حمایت‌های مالی از زنان	ماده ۳	۵۴/۴/۳	حمایت مالی از زنان در دوران بارداری
آئین نامه		نحوه اجرای احکام قصاص	ماده ۵		وضعیت زمان اجرای حد یا قصاص یا اعدام در مورد محکوم زن بیمار یا حامله یا شیرده
	وزیر دادگستری	راجع به حکم اعدام	ماده ۲	۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زمان اجرای حکم اعدام زن حامله یا زن تازه وضع حمل کرده اجرای حکم اعدام تا ۴۰ روز بعد از وضع حمل به تعویق می افتد . (مدت مذکور بر اساس بند ۲ ماده ۴۸۴ قانون آئین دادرسی کیفری به ۳ ماه تغییر یافته است)
	قوه قضاییه	نحوه اجرای احکام قصاص ، رجم ، قتل ، صلب ، اعدام و شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری	ماده ۶	۱۳۸۲/۶/۲۷	زمان اجرای حکم اعدام یا حد یا قصاص نفس در خصوص زن باردار یا شیرده برای پیشگیری از لطمه به نوزاد به سبب قطع شیر مادر می تواند عقب بیفتد
آیین نامه	کمیسیون های مشترک بهداشتی دادگستری مجلسین رژیم منحل	انتظامی پزشکی	نظریه شماره ۶۰۵۳ در خصوص ماده ۱۷	۱۳۶۳/۱۱/۱۹	وضعیت جواز سقط جنین برای سلامت مادر با توجه سن جنین از نظر دمیده شدن روح در جنین
قانون مجازات اسلامی	مجمع تشخیص مصلحت مجلس شورای اسلامی		ماده ۲۶۲		قصاص زن حامله نباید قبل از وضع حمل قصاص شود و پس از وضع حمل چنانچه قصاص موجب

اسلامی			هلاکت طفل باشد باید به تاخیر افتد تا خطر مرگ از طفل برطرف گردد.
		ماده ۴۸۷	دیه سقط جنین تبصره - در مراحل که هنوز روح در آن پیدا نشده هیچ فرقی بین دختر و پسر نمی باشد. دیه جنین که روح در آن پیدا شده است اگر پسر باشد دیه کامل و اگر دختر باشد نصف دیه کامل و اگر مشتبّه باشد سه ربع دیه کامل خواهد بود (دیه بر حسب دینار تعیین شده است)
		۶۴۶	ازدواج قبل از بلوغ بدون اذن ولی ممنوع است مجازات ازدواج با دختری که به حد بلوغ نرسیده
	میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی	ماده ۶	حکم اعدام در اشخاص کمتر از ۱۸ سال و زنان باردار قابل اجرا نیست
	قرارداد ژنوحمايت از زنان در زمان جنگ	ماده ۱۳۲	شرایط آزادی یا درمان برخی بازداشتیان زمان جنگ خصوصا اطفال و زنان باردار و مادران اطفال
	قرارداد ژنوحمايت از زنان در زمان جنگ	ماده ۱۲۷	شرایط انتقال زنان بازداشتی تازه را در زمان جنگ
اسناد بین الملل	قرارداد ژنوحمايت از زنان در زمان جنگ	ماده ۹۱	زنان بازداشتی زمان جنگ در دوران وضع حمل باید مشابه عامه اهالی تحت معالجه واقع شوند
	قرارداد ژنوحمايت از زنان در زمان جنگ	ماده ۸۹	در زمان جنگ، زنان باردار و تازه زا و اطفال کمتر از پانزده سال اضافه غذایی دریافت خواهند کرد
	قرارداد ژنوحمايت از زنان در زمان جنگ	ماده ۲۲	عدم حمله به ناوهای هوایی حامل زخمی ها، زنان تازه زا و ... در زمان جنگ
	قرارداد ژنوحمايت از زنان در زمان جنگ	ماده ۲۱	حمایت از انتقال زمینی و دریایی زخمی ها، زنان باردار و ...
	قرارداد ژنوحمايت از زنان در زمان جنگ	ماده ۱۸	عدم حمله به بیمارستانهایی که در زمان جنگ برای پرستاری زخمی ها، زنان تازه زا و

... تشکیل شده است	۱۳۳۴/۹/۳۰				
عقد قرارنامه برای تخلیه زخمی ها و زنان باردار و ... از نواحی محاصره شده در زمان جنگ	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰		قرارداد ژنوحمايت از زنان در زمان جنگ		
حمایت و احترام به زخمی ها و زنان باردار و ... در زمان جنگ	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	ماده ۱۶	قرارداد ژنوحمايت از زنان در زمان جنگ		
تعهد دولتها مبنی بر ارائه مراقبت‌های بهداشتی به زنان در دوران بارداری و شیردهی	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	ماده ۱۲	مراقبت از زنان در دوران بارداری و شیردهی	قطعه نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل (کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان)
تعهد اعضاء مبنی بر ارائه مراقبت های پیشگیرانه بهداشتی و آموزش های مورد نیاز برای مادر و کودک	۱۳۷۲/۱۲/۱	ماده ۲۴	کنوانسیون حقوق کودک		اسناد بین الملل
- حمایت از مادران قبل و بعد از زایمان	۱۳۵۴/۲/۱۷	ماده ۱۰	ميثاق بين المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی		اسناد بین الملل

جدول شماره ۴: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل وضعیت توانمندی: توانایی جسمی، روانی-ذهنی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	قابلیت صحتی برای ازدواج	ماده ۱۰۴۰	مصوب ۱۳۰۷	هر یک از طرفین می‌تواند برای انجام وصلت منظور از طرف مقابل تقاضا کند تصدیق طبیب به صحت از امراض مسریه مهم از قبیل سفلیس و سوزاک و سل ارائه دهد
قانون مدنی	مجمع تشخیص مصلحت نظام	قابلیت صحتی برای ازدواج	ماده ۱۰۴۱	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۸۱/۴/۱	عقدنکاح دختر قبل از رسیدن به سن ۱۳ سال تمام شمسی و پسر قبل از رسیدن به سن ۱۵ سال تمام شمسی منوط است به اذن ولی به شرط رعایت مصلحت با تشخیص دادگاه صالح
راهبردها و راهکارهای ارتقای فعالیتهای سازمان صدا و سیما	شورای عالی انقلاب فرهنگی	ترویج فعالیت بدنی در زنان و دختران		۱۳۸۴/۷/۱۲	نتایج ارزیابی فعالیت سازمان صدا و سیما در برنامه‌های ورزشی سازمان صدا و سیما با اذعان به سودمندی هیجانهایی مثبت ورزش قهرمانی و ترویج ورزشهای ملی و بازیهای بومی و قومی، اشاعه فرهنگ صحیح ورزش و توجه بیشتر به گسترش ورزش همگانی به ویژه تشویق زنان خانه دار و دختران به فعالیت بدنی و ورزش پایه و نیز توجه به جنبه‌های علمی ورزش و ارزیابی عملکرد دستگاههای ذیربط بیش از پیش لازم به نظر می‌رسد
قانون مجازات اسلامی	مجمع تشخیص مصلحت مجلس شورای اسلامی	ازواج قبل از بلوغ	۶۴۶	۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	ازدواج قبل از بلوغ بدون اذن ولی ممنوع است مجازات ازدواج با دختری که به حد بلوغ نرسیده
اسناد بین‌الملل	مجلس شورای اسلامی شورای نگهبان	کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن	۷	۱۳۸۰/۸/۲۳	الف - جلوگیری از بکار گرفته شدن کودکان در بدترین اشکال کار کودک ... و ث - توجه داشتن به وضعیت خاص دختران

جدول شماره ۵: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل وضعیت توانمندی :

تاب آوری و آسیب پذیری اجتماعی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی		امکان اختیار مسکن علیحده	ماده ۱۱۱۵	مصوب ۱۳۰۷	اگر بودن زن با شوهر در یک منزل متضمن خوف ضرر بدنی یا مالی یا شرافتی برای زن باشد زن می تواند مسکن علیحده اختیار کند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	عسر و حرج	تبصره الحاقی ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی	مصوب ۱۳۷۹/۷/۳ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۴/۲۹ شورای نگهبان	عسر و حرج عبارت است از به وجود آمدن وضعیتی که ادامه زندگی را برای زوجه با مشقت همراه ساخته و تحمل آن مشکل باشد و مصادیق آن (ترک زندگی / اعتیاد / بیماری روانی / مشروبات الکلی / حبس ۵ سال یا بیشتر / ضرب و شتم / سوء رفتار / و بیماری مسری /
قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور	مجلس شورای اسلامی	پیشگیری از آسیبهای اجتماعی	تبصره ۴	۱۳۸۱/۱۲/۱۱ و ۱۳۸۱/۱۲/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام	اصلاح ساختار اداری و مدیریت به منظور کمک به پیشگیری از بروز تشدید آسیبهای اجتماعی و ساماندهی آسیب دیدگان اجتماعی به ویژه کودکان خیابانی و بی سرپرست، دختران و زنان پناه جو
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور	ماده ۷	۱۳۷۷/۲/۲۰	ساماندهی، هدایت و اداره مطلوب خدمات اجتماعی و افزایش ظرفیت پذیرش مورد نیاز برای انجام امور مربوط در خصوص زنان بی سرپرست
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور	ماده ۱	۱۳۷۷/۲/۲۰	خدمات حمایتی از زنان بی سرپرست و بد سرپرست خانوار (۷)
دستورالعمل اجرایی		حمایت خاص از زنان آسیب پذیر روستا (زینب کبری)	دستور العمل شماره ۲۶۸/۶۳۶۰	۱۳۷۳/۳/۹	طرح حمایت خاص از زنان آسیب پذیر روستا
آیین نامه	سازمان	مراکز حمایت و بازپروری	ماده ۱۷	۱۳۷۶/۵/۱۶	دختران نوجوان زیر ۱۵ سال که به

اجرائی	بهبودی	دختران در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب دیده اجتماعی (ویژه)		نحوی در معرض آسیب اجتماعی حاد قرار گرفته‌اند به مرکز جداگانه و یا به مراکز شبانه‌روزی دختران ارجاع می‌گردند
آیین‌نامه اجرائی	سازمان بهبودی	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب دیده اجتماعی (ویژه)	ماده ۲	دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب دیده اجتماعی (ویژه)
آیین‌نامه اجرائی	سازمان بهبودی	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب دیده اجتماعی (ویژه)	ماده ۱	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب دیده اجتماعی (ویژه)
آیین‌نامه اجرائی	هیأت وزیران	تامین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده ۴ و تبصره ۱	اقدامات اجرائی به منظور ایجاد حمایت‌های اجتماعی و اقتصادی از زنان و کودکان بی سرپرست
آیین‌نامه اجرائی	هیأت وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	ماده ۴	اولویتهای امور زنان از محل اعتبارات برنامه ۳۰۲۰۳ مشارکت اجتماعی و فرهنگی زنان: ارائه خدمات آموزشی، مشاوره‌ای و اطلاع‌رسانی جهت ارتقای کیفیت زندگی زنان، بهداشت و سلامت روانی و جسمانی آنان، کاهش آسیب‌های اجتماعی مورد ابتلای زنان و پیشگیری از خشونت علیه زنان زمینه‌سازی جهت ورود زنان نخبه به نظام برنامه‌ریزی کلان ملی و منطقه‌ای. ه - ارائه خدمات مشاوره حقوقی و قضایی به زنان. حمایت از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترا در زمینه مطالعات زنان. ط - حمایت و تشویق از زنان هنرمند، محقق، نویسنده و مترجم

جدول شماره ۶: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شیوه زندگی: فعالیت فیزیکی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
راهبردها و راهکارهای ارتقای فعالیتهای سازمان صدا و سیما	شورای عالی انقلاب فرهنگی	ترویج فعالیت بدنی در زنان و دختران		۱۳۸۴/۷/۱۲	نتایج ارزیابی فعالیت سازمان صدا و سیما در برنامه‌های ورزشی سازمان صدا و سیما با اذعان به سودمندی هیجانهای مثبت ورزش قهرمانی و ترویج ورزشهای ملی و بازیهای بومی و قومی، اشاعه فرهنگ صحیح ورزش و توجه بیشتر به گسترش ورزش همگانی به ویژه تشویق زنان خانه دار و دختران به فعالیت بدنی و ورزش پایه و نیز توجه به جنبه‌های علمی ورزش و ارزیابی عملکرد دستگاههای ذیربط بیش از پیش لازم به نظر می‌رسد
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	ماده ۴	۱۳۸۴/۴/۱۲	اولویتهای امور زنان از محل اعتبارات برنامه ۳۰۲۰۳ مشارکت اجتماعی و فرهنگی زنان بهینه‌سازی اوقات فراغت زنان از طریق افزایش توان دسترسی به فضاها و برنامه‌های تفریحی، ورزشی و فرهنگی ارائه خدمات آموزشی، مشاوره‌ای و اطلاع‌رسانی جهت ارتقای کیفیت زندگی زنان، بهداشت و سلامت روانی و جسمانی آنان، کاهش آسیبهای اجتماعی مورد ابتلای زنان و پیشگیری از خشونت علیه زنان
تصویب‌نامه	شورای عالی انقلاب فرهنگی	اصلاح و تکمیل بند ۱ و ۳ سیاستهای فرهنگی - اجتماعی ورزش زنان کشور (موضوع مصوبه شماره ۳۳۲۸/دش مورخ ۷۶/۸/۱۷)		۷۶/۹/۳	فراهم آوردن زمینه دستیابی زنان به امکانات و تسهیلات و مکانهای ورزشی در کشور با رعایت موازین اسلامی به منظور تأمین شادابی و سلامت جسمی و روانی زنان
تصویب‌نامه هیأت وزیران	هیات وزیران	نظام جامع توسعه تربیت بدنی و		۱۳۸۲/۷/۱۶	افزایش میزان مشارکت زنان در افق ده‌ساله نسبت به جمعیت زنان کشور -

افزایش جمعیت ورزش قهرمانی زنان در افق ده‌ساله - حفظ و ارتقای جایگاه ورزش زنان در مسابقات قهرمانی جهان در رشته‌های تکواندو، کاراته، شطرنج و تیراندازی... سازماندهی کلان مدیریت عالیّه زنان			ورزش زنان کشور به عنوان چارچوب اصلی تصمیم‌گیری‌ها و همکاری بین بخشها و دستگاه‌های اجرایی کشور		
الف) مدیریت کلان (حوزه راهبری) مدیریت کلان ورزش زنان مسئولیت نظارت بر توسعه ورزش زنان را در دستگاههای دولتی و نهادهای غیردولتی مربوط را برعهده دارد که در قالب «سازمان ورزش زنان» عمل می‌نماید	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	ماده ۱۰	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
تعهد دولتها برای تضمین حقوق برابر زنان با مردان در تمام زمینه های آموزشی، شغلی و .. ایجاد فرصت های مساوی برای شرکت فعال زنان در ورزش و تربیت بدنی	۱۳۷۳/۹/۲۱	تبصره ۶۵	توسعه ورزش بانوان		قانون برنامه پنج ساله دوم
دولت مکلف است نسبت به ایجاد و اختصاص امکانات ورزشی برای دانش آموزان دختر و بانوان ، با توجه به حفظ شئون زن در جامعه اسلامی اقدام نماید					

جدول شماره ۷: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل شیوه زندگی: رفتارهای جنسی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی	مجمع تشخیص مصلحت نظام	قابلیت صحت برای ازدواج	ماده ۱۰۴۱	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۸۱/۴/۱	عقدنکاح دختر قبل از رسیدن به سن ۱۳ سال تمام شمسی و پسر قبل از رسیدن به سن ۱۵ سال تمام شمسی منوط است به اذن ولی به شرط رعایت مصلحت با تشخیص دادگاه صالح
قانون مجازات اسلامی	<ul style="list-style-type: none"> مجمع تشخیص مصلحت نظام مجلس شورای اسلامی 	مبارزه با مراکز فساد	۶۳۹	۱۳۷۰/۹/۷ و ۷۵/۳/۲	مجازات افرادی که الف- مرکز فساد و یا فحشا دایر یا اداره کند. ب- مردم را به فساد یا فحشا تشویق نموده یا موجبات آن را فراهم نماید

جدول شماره ۸: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل شیوه زندگی: مراقبت از خود

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
راهبردها و راهکارهای ارتقای فعالیتهای سازمان صدا و سیما	شورای عالی انقلاب فرهنگی	ترویج فعالیت بدنی در زنان و دختران		۱۳۸۴/۷/۱۲	نتایج ارزیابی فعالیت سازمان صدا و سیما در برنامه‌های ورزشی سازمان صدا و سیما با اذعان به سودمندی هیجانهایی مثبت ورزش قهرمانی و ترویج ورزشهای ملی و بازیهای بومی و قومی، اشاعه فرهنگ صحیح ورزش و توجه بیشتر به گسترش ورزش همگانی به ویژه تشویق زنان خانه دار و دختران به فعالیت بدنی و ورزش پایه و نیز توجه به جنبه‌های علمی ورزش و ارزیابی عملکرد دستگاههای ذیربط بیش از پیش لازم به نظر می‌رسد
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	ماده ۴	۱۳۸۴/۴/۱۲	اولویتهای امور زنان از محل اعتبارات برنامه ۳۰۲۰۳ مشارکت اجتماعی و فرهنگی زنان بهینه‌سازی اوقات فراغت زنان از طریق افزایش توان دسترسی به فضاها و برنامه‌های تفریحی، ورزشی و فرهنگی ارائه خدمات آموزشی، مشاوره‌ای و اطلاع‌رسانی جهت ارتقای کیفیت زندگی زنان، بهداشت و سلامت روانی و جسمانی آنان، کاهش آسیبهای اجتماعی مورد ابتلای زنان و پیشگیری از خشونت علیه زنان

جدول شماره ۹: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شیوه زندگی: فعالیت های

نشاط آور و خلاقانه در اوقات فراغت

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
راهبردها و راهکارهای ارتقای فعالیتهای سازمان صدا و سیما	شورای عالی انقلاب فرهنگی	ترویج فعالیت بدنی در زنان و دختران		۱۳۸۴/۷/۱۲	نتایج ارزیابی فعالیت سازمان صدا و سیما در برنامه‌های ورزشی سازمان صدا و سیما با اذعان به سودمندی هیجانهایی مثبت ورزش قهرمانی و ترویج ورزشهای ملی و بازیهای بومی و قومی، اشاعه فرهنگ صحیح ورزش و توجه بیشتر به گسترش ورزش همگانی به ویژه تشویق زنان خانه دار و دختران به فعالیت بدنی و ورزش پایه و نیز توجه به جنبه‌های علمی ورزش و ارزیابی عملکرد دستگاههای ذیربط بیش از پیش لازم به نظر می‌رسد
قانون برنامه پنج ساله دوم		توسعه ورزش بانوان	تبصره ۶۵	۱۳۷۳/۹/۲۱	دولت مکلف است نسبت به ایجاد و اختصاص امکانات ورزشی برای دانش آموزان دختر و بانوان، با توجه به حفظ شئون زن در جامعه اسلامی اقدام نماید
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	ماده ۴	۱۳۸۴/۴/۱۲	اولویتهای امور زنان از محل اعتبارات برنامه ۳۰۲۰۳ مشارکت اجتماعی و فرهنگی زنان بهینه‌سازی اوقات فراغت زنان از طریق افزایش توان دسترسی به فضاها و برنامه‌های تفریحی، ورزشی و فرهنگی ارائه خدمات آموزشی، مشاوره‌ای و اطلاع‌رسانی جهت ارتقای کیفیت زندگی زنان، بهداشت و سلامت روانی و جسمانی آنان، کاهش آسیبهای اجتماعی مورد ابتلای زنان و پیشگیری از خشونت علیه زنان

جدول شماره ۱۰: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل حمایت خانوادگی: بعد و ترکیب خانوار

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	اثبات نسب	ماده ۱۱۶۷	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات	طفل متولد از زنا ملحق به زانی نمی‌شود
		نصب قیم و ترتیب آن	ماده ۱۲۳۳	مصوب ۱۳۵۷/۱/۲۱	زن نمی‌تواند بدون رضایت شوهر خود، سمت قیمومت را قبول کند.
		اثبات نسب	ماده ۱۱۵۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	هر طفلی که بعد از انحلال نکاح متولد شود ملحق به شوهر است مشروط بر اینکه مادر هنوز شوهر نکرده
		نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۱	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	در صورت فوت یکی از ابوين حضانت طفل با آن که زنده است خواهد بود
		موانع نکاح	ماده ۱۰۴۵	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	نکاح با اقارب نسبی ممنوع است نکاح با پدر و اجداد و یا مادر و جدات هر قدر که بالا برود. ۲. نکاح با اولاد هر قدر که پایین برود. ۳. نکاح با برادر و خواهر و اولاد آنها تا هر قدر که پایین برود. ۴. نکاح با عمات و خالات خود و عمات و خالات پدر و مادر و اجداد و جدات
		موانع نکاح	ماده ۱۰۴۶	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	قرابت رضاعی از حیث حرمت نکاح در حکم قرابت نسبی است
		موانع نکاح	ماده ۱۰۴۷	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	نکاح بین اشخاص به واسطه مصاهره* ممنوع دائمی است
		موانع نکاح	ماده ۱۰۴۸	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	جمع بین دو خواهر ممنوع است اگرچه به عقد منقطع** باشد
		اثبات نسب	ماده ۱۱۶۶	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	نسبت طفل به والدین خود در نکاحی که با ممانعتی روبروست
		اثبات نسب	ماده ۱۱۶۵	مصوب ۱۳۰۷	طفل متولد از نزدیکی به شبهه فقط ملحق به طرفی می‌شود که در اشتباه بوده و در صورتی که هر دو در اشتباه بوده اند ملحق به هر دو

خواهد بود					
در صورت انحلال نکاح پس از نزدیکی و ازدواج مجدد زن و تولد طفل از زن، نسبت فرزند به شوهر دوم است	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	۱۱۶۰	اثبات نسبت		
تشخیص هویت والدین و فرزندان توسط سازمان پزشکی قانونی کشور توسط آزمایش DNA	۱۳۸۰/۵/۱۴	بخشنامه ۱/۸۰/۸۹۰۴	اثبات نسب	قوه قضائیه	بخشنامه قوه قضائیه (در خصوص آزمایش DNA و کاربرد آن در مسائل قضایی)

مصاهره*: یعنی علاقه‌ای است که به سبب عقد بین زوجین و جمعی دیگر حادث گردیده و موجب حرمت می‌شود. به وسیله مصاهره چهار صنف از زنان بر شخص حرام می‌گردد بدین ترتیب . الف) زن پدر ، ب) مادر زن ، ج) ربه یعنی دختر زن ، د) زن پسر

عقد منقطع **: ازدواج موقت

جدول شماره ۱۱: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل حمایت خانوادگی:

دسترسی و بهره مندی از منابع مادی و معنوی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	الزام به انفاق	ماده ۱۱۹۹	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۵/۲۲	نفقة اولاد بر عهده پدر و جد پدری و... در شرایط عدم امکان پرداخت به عهده مادر است
		الزام به انفاق	ماده ۱۲۰۰	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	نفقة ابوين با رعایت الاقرب فالاقرب به عهده اولاد و اولاد اولاد است.
		الزام به انفاق	ماده ۱۲۰۲	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	اگر اقارب واجب النفقه متعدد باشند و منفق نتواند نفقه همه آنها را بدهد اقارب در خط عمودی نزولی مقدم بر اقارب در خط عمودی صعودی خواهند بود.
		الزام به انفاق	ماده ۱۲۰۳	صوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	در صورت بودن زوجه و یک یا چند نفر واجب النفقه دیگر زوجه مقدم بر سایرین خواهد بود.
		الزام به انفاق	ماده ۱۲۰۴	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	نفقة اقارب عبارت است از مسکن و البسه و غذا و اثاث البیت به قدر رفع حاجت با در نظر گرفتن درجه استطاعت منفق. (۱۰) تعریف جدید نفقه : از همه نیازهای متعارف و متناسب با وضعیت زن از قبیل مسکن، البسه، غذا، اثاث منزل و هزینه های درمانی و بهداشتی و خادم در صورت عادت یا احتیاج به واسطه نقصان یا مرض اصلاحی بموجب قانون اصلاح موادی از قانون مدنی مصوب
		الزام به انفاق	ماده ۱۲۰۵	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	در موارد غیبت یا استنکاف از پرداخت نفقه اخذ آن از اموال فرد غایب
		الزام به انفاق	ماده ۱۱۱۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۸۱/۸/۱۹	۱۳۸۱/۹/۴	درایام عده وفات، مخارج زندگی زوجه عندالمطالبه از اموال اقاربی که پرداخت نفقه به عهده آنان است (در صورت عدم پرداخت) تامین می گردد

اسناد بین‌الملل	قانون راجع به عهد نامه مودت و اقامت بین دولت ایران و جمهوری اتریش	ماده ۱۰	۱۳۴۴/۸/۲۳	اتباع طرفین در خصوص قوانین ازدواج و خانوادگی تابع مقررات قوانین ملی خود خواهند بود
--------------------	---	---------	-----------	--

جدول شماره ۱۲: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل حمایت خانوادگی: امنیت در خانواده

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نسب	ماده ۱۱۶۷	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات	طفل متولد از زنا ملحق به زانی نمی‌شود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی / شورای نگهبان	طلاق	تبصره الحاقی ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی	مصوب ۱۳۷۹/۷/۳ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۴/۲۹ شورای نگهبان	عسر و حرج موضوع عبارت است از به وجود آمدن وضعیتی که ادامه زندگی را برای زوجه با مشقت همراه ساخته و تحمل آن مشکل باشد و مصادیق آن (ترک زندگی / اعتیاد / بیماری روانی / مشروبات الکلی / حبس ۵ سال یا بیشتر / ضرب و شتم / سوء رفتار / و بیماری مسری
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۳	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	تغییر حضانت فرزند به سبب انحطاط اخلاقی پدر یا مادر
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	امکان اختیار مسکن علیحده	ماده ۱۱۱۵	مصوب ۱۳۰۷	اگر بودن زن با شوهر در یک منزل متضمن خوف ضرر بدنی یا مالی یا شرافتی برای زن باشد زن می‌تواند مسکن علیحده اختیار کند (۱۳)
منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران			بخش سوم	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیتهای زنان در امور دفاعی نظامی
قانون مجازات اسلامی	مجمع تشخیص مصلحت مجلس شورای اسلامی	ثبت ازدواج	۶۴۵	۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات عدم ثبت واقعه ازدواج دائم، طلاق و رجوع طبق مقررات است
قانون حمایت خانواده		طلاق	۱۰	۱۳۵۳/۱۱/۱۵	اجرای صیغه طلاق و ثبت آن پس از رسیدگی دادگاه و صدور گواهی عدم امکان سازش صورت خواهد گرفت
قانون مجازات اسلامی		انکار زوجیت	۱	۱۳۱۱/۲/۲۰	مجازات انکار زوجیت زن از طرف مرد یا ورثه او متعاقب دعوی زن راجع به حقوق مالی ناشی از عقد

ازدواج اعم از صداق و نفقه و ارث و غیره					
مجازات دعوی مخالف واقع زوجیت از طرف زن یا قائم مقام او و مطالبه حقوق مالی ناشی از ازدواج	۱۳۱۱/۲/۲۰	۲	دعوی زوجیت		
مجازات فریب در ازدواج	۱۳۱۰/۵/۲۳ اصلاحی ۱۳۱۶/۲/۲	۵	تدلیس		
هر مردی مکلف است در موقع ازدواج به زن و عاقد صریحا اطلاع دهد که زن دیگر دارد یا نه و این نکته در قباله مزاجت قید می شود. مردی که در موقع ازدواج برخلاف واقع خود را بی زن قلمداد کرده و از این حیث زن را فریب دهد به مجازات فریب در ازدواج محکوم خواهد گردید	۱۳۱۰/۵/۲۳ اصلاحی ۱۳۱۶/۲/۲	۶	تدلیس		
تهیه فهرست انواع کارهای مضر موضوع بند(ت) ماده(۳) کنوانسیون (مشمول مجازاتهای ماده ۱۷۲ قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام) توسط وزارت کار و امور اجتماعی با هماهنگی وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و صنایع و معادن و جهادکشاورزی و قانون انجمنهای صنفی کارفرمایان و قانون شوراهای اسلامی کار و ارائه برای تصویب به هیات وزیران	۱۳۸۰/۸/۸ ۱۳۸۰/۸/۲۳	ماده واحده و تبصره او ۲ و ۳	مجلس شورای اسلامی شورای نگهبان	قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن	
اصطلاح (بدترین اشکال کارکودک) شامل موارد زیر است: الف - کلیه اشکال بردگی یا شیوه های مشابه بردگی، از قبیل فروش و قاچاق کودکان، بندگی بهعلت بدهی	۱۳۸۰/۸/۸ ۱۳۸۰/۸/۲۳	۳			

ورعیتی و کار یا زور یا اجباری، از جمله استخدام به زور یا اجباری کودکان برای استفاده در درگیری مسلحانه، ب - استفاده، فراهم کردن یا عرضه کودک برای روسپی‌گری، تولید زشت‌نگاری یا اجراهای زشت‌نگارانه، پ - استفاده، فراهم کردن یا عرضه کودک برای فعالیتهای غیر قانونی، به ویژه برای تولید و قاچاق مواد مخدر به گونه‌ای که در معاهدات بین‌المللی مربوط تعریف شده اند، ت - کاری که به دلیل ماهیت آن یا شرایطی که در آن انجام می‌شود، احتمال دارد برای سلامتی، ایمنی یا اخلاقیات کودکان ضرر داشته باشد					
الغاء کامل اقداماتی مانند فروش یا به ارث گذاشتن زن توسط ابوین، قیم، همسر یا اشخاص دیگر	۱۳۳۷/۱۲/۳	ماده ۱	ممنوعیت فروش یا به ارث گذاشتن زن		قرارداد تکمیلی منع بردگی و برده‌فروشی و عملیات و ترتیباتی مشابه بردگی

جدول شماره ۱۳: سیاست‌ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل حقوق و مسئولیت های خانوادگی: توزیع قدرت

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زوجین باید در تشدید مبانی خانواده و تربیت اولاد خود به یکدیگر معاضدت نمایند
قانون گذرنامه		صدور گذرنامه	ماده ۲۳ /	مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات بعدی	برای یک خانواه که با هم مسافرت می کنند در صورت تقاضا یک گذرنامه صادر می شود و نام زن و اولاد کمتر از ۱۸ سال در آن ثبت خواهد شد هیچ یک از همراهان مستقلاً حق استفاده از گذرنامه را ندارد و در صورتی که بخواهد از دارنده گذرنامه جدا شود باید گذرنامه جداگانه تحصیل نماید.
قانون گذرنامه		صدور گذرنامه	ماده ۲۲ /	مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات بعدی	نام نوزادانی که از زنان ایرانی مقیم خارج هنگام توقف مادر در ایران متولد می شوند در گذرنامه مادر ثبت می شود و در این مورد نیازی به جلب موافقت پدر نیست
قانون گذرنامه		صدور گذرنامه	ماده ۱۸ /	مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات بعدی	برای اشخاص زیر با رعایت شرایط مندرج در این ماده گذرنامه صادر می شود. ۳- زنان شوهردار ولو کمتر از ۱۸ سال تمام با موافقت کتبی شوهر و زنانی که با شوهر خود مقیم خارج هستند و زنانی که شوهر خارجی اختیار کرده و به تابعیت ایرانی باقی مانده اند از شرط این بند مستثنی می باشند
آیین نامه اجرایی		ماده ۳۳ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱	ماده ۲۰ /	مصوب ۱۳۵۷/۵/۲۱	در موارد زیر گذرنامه را می توان تجدید کرد: در مورد مطلقه شدن زن که مستلزم حذف نام خانوادگی شوهر از گذرنامه است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	طلاق	تبصره الحاقی	مصوب ۱۳۷۹/۷/۳	عسر و حرج عبارت است از به

	شورای نگهبان مجلس شورای اسلامی	ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۴/۲۹ شورای نگهبان	وجود آمدن وضعیتی که ادامه زندگی را برای زوجه با مشقت همراه ساخته و تحمل آن مشکل باشد و مصادیق آن (ترک زندگی/اعتیاد /بیماری روانی /مشروبات الکلی /حبس ۵ سال یا بیشتر /ضرب و شتم /سوء رفتار /وبیماری مسری
	نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۶۸	مصوب ۱۳۰۷ واصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	نگاهداری اطفال هم حق و هم تکلیف ابوين است
	نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۶۹	مصوب ۱۳۱۴/۱/۲۰ واصلاحی ۱۳۸۲/۹/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام	مادر تا سن هفت سالگی اولویت در حضانت دارد بعد از آن در صورت اختلاف ،تعیین حضانت بهد عهده دادگاه
	نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۰	مصوب ۱۳۰۷ واصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	اگر مادر در مدتی که حضانت طفل با او است مبتلا به جنون شود یا به دیگری شوهر کند حق حضانت با پدر خواهد بود
	در نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۱	مصوب ۱۳۰۷ واصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	در صورت فوت یکی از ابوين حضانت طفل با آن که زنده است خواهد بود
	در نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۲	مصوب ۱۳۰۷ واصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	هیچ یک از ابوين حق ندارند در مدتی که حضانت طفل به عهده آنهاست از نگاهداری او امتناع کنند
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	ماده ۱۲	مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۳	حق ملاقات با اطفال کمتر از یک بار در ماه نخواهد بود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	ماده ۱۱۰۸	مصوب ۱۳۰۷	هرگاه زن بدون مانع مشروع از ادای وظایف زوجیت امتناع کند مستحق نفقه نخواهد بود
	فسخ نکاح	ماده ۱۱۱۴	مصوب ۱۳۰۷	زن باید در منزلی که شوهر تعیین می کند سکنی نماید مگر آن که اختیار تعیین منزل به زن داده شده باشد

		مهر	ماده ۱۰۸۵	مصوب ۱۳۰۷	زن می تواند تا مهر به او تسلیم نشده از ایفاء وظایفی که در مقابل شوهر دارد امتناع کند
		قابلیت صحت برای ازدواج	ماده ۱۰۴۳	مصوب ۱۳۰۷ / اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	نکاح دختر باکره اگرچه به سن بلوغ رسیده باشد موقوف به اجازه پدر یا جد پدری او است
		سقوط ولایت پدر نسبت به اذن در ازدواج دختر	ماده ۱۰۴۴	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	در صورتی که پدر یا جد پدری در محل حاضر نباشند و استیذان از آنها نیز عادتاً غیر ممکن بوده و دختر نیز احتیاج به ازدواج داشته باشد، وی می تواند اقدام به ازدواج نماید
قانون مدنی - در اقامتگاه			ماده ۱۰۰۵	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	اقامتگاه زن شوهردار همان اقامتگاه شوهر است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۵	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	در روابط زوجین ریاست خانواده از خصایص شوهر است
		قانون راجع به ازدواج	ماده ۱۶	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی	فرزندى که تحت حضانت مادری است که در شرف ازدواج است یا مجنون به عهده پدر است
خدمت پزشکان و پیرا پزشکان	مجلس		تبصره ۳ ماده ۱۸	۱۳۶۷/۱/۳۰ اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳	ارائه رضایت نامه همسر به دانشگاه برای استفاده از سهمیه
خدمت پزشکان و پیرا پزشکان	مجلس		تبصره ۴ ماده ۱۸	۱۳۶۷/۱/۳۰ اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳	ارائه رضایت نامه همسر به دانشگاه مربوطه برای دوره دستیاری
	مجلس	منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش سوم	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیتهای اجتماعی زنان: فصل اول: حقوق و مسئولیتهای سلامت جسمی و روانی زنان فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای فرهنگی و معنوی زنان فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای اقتصادی زنان فصل چهارم: حقوق و مسئولیتهای سیاسی زنان

مجلس	حقوق و مسئولیت‌های خانوادگی زنان	بخش دوم ۱۳۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیت‌های خانوادگی زنان	حقوق و مسئولیت‌های خانوادگی زنان فصل اول: حقوق و مسئولیت‌های دختران در خانواده فصل دوم: حقوق و مسئولیت‌های زنان در تشکیل و تداوم خانواده فصل سوم: حقوق و مسئولیت‌های زنان در صورت انحلال خانواده
قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۵	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	اصلاح الگوهای رفتاری اجتماعی و فرهنگی مردان و زنان به منظور دستیابی به حذف تعصبات، عادات و دیگر عملکردها که بر پایه اعتقادی دون و زیر دست قرار دادن یا برتری جنسیتی
قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۶	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت رفع حذف تبعیض علیه زنان در تمام موارد مربوط به ازدواج و روابط خانوادگی و حضانت

جدول شماره ۱۴: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل حقوق و مسئولیت‌های خانوادگی:

قوانین و عرف خانوادگی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوای قانون
آئین‌نامه		دفتر ثبت ازدواج و طلاق	ماده ۱۲	مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷	جهت ثبت ازدواج ضرورت حضور نماینده معتمد در مورد اشخاص کر و گنگ که باید از اشخاصی باشند که بتواند به آنها به اشاره مطلب را بفهماند
آئین‌نامه		دفتر ثبت ازدواج و طلاق	ماده ۱۴	مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷	صاحبان دفتر مکلف به تحویل سند ازدواج به زوجین هستند
آئین‌نامه		دفتر ثبت ازدواج و طلاق	ماده ۱۳	مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷	محتوای سند ثبت ازدواج: نام زوجین / نوع ازدواج / مهر / تاریخ ....
آئین‌نامه		دفتر ثبت ازدواج و طلاق	ماده ۷ /	مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷	هویت زوجین نزد صاحب دفتر باید محرر باشد
آئین‌نامه		دفتر ثبت ازدواج و طلاق	ماده ۱۰	مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷	امضاء سند ازدواج و یا طلاق توسط شخص زوجین یا وکیل آنها و حضور شهود
ازدواج		تعقیب جزایی فریب در ازدواج	ماده ۷	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳	تعقیب جزایی در مورد دو ماده فوق بسته به شکایت زن یا مردی است که طرف او را فریب داده است و هرگاه قبل از صدور حکم قطعی مدعی خصوصی شکایت خود را مسترد داشت تعقیب جزایی موقوف خواهد شد.
آئین‌نامه	هیات دولت	صدور پروانه زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیر ایرانی	ماده ۴	مصوب ۱۳۴۵/۷/۶	صدور پروانه اجازه زناشویی
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حقوق متقابل زوجین	ماده ۱۱۱۷	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	شوهرمی تواند زن خود را از حرفه باصنعتی که منافی مصالح خانوادگی یا حیثیات خود یا زن باشد منع کند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	شرایط ازدواج	ماده ۱۰۴۱	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	عقد نکاح دختر قبل از رسیدن به سن ۱۳ سال تمام شمسی و پسر قبل از رسیدن به سن ۱۵ سال تمام شمسی منوط است به اذن ولی به شرط رعایت مصلحت با تشخیص دادگاه صالح

قانون منع ازدواج کارمندان وزارت امور خارجه با اتباع بیگانه		منع ازدواج با اتباع بیگانه	/ ماده واحده	۱۳۴۵/۱۰/۲۵	ازدواج کارمندان وزارت امور خارجه با اتباع بیگانه و یا کسانی که قبلاً بر اثر ازدواج به تابعیت ایران در آمده اند ممنوع است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در انحلال عقد نکاح	/ ماده ۱۱۲۰	۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	عقد نکاح به فسخ یا به طلاق یا به بذل مدت در عقد انقطاع منحل می شود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	/ ماده ۱۱۱۹	مصوب ۱۳۰۷	طرفین عقد ازدواج می توانند هر شرطی که مخالف با مقتضای عقد مزبور نباشد در ضمن عقد ازدواج یا عقد لازم بنمایند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۳	مصوب ۱۳۰۷	زن و شوهر مکلف به حسن معاشرت با یکدیگرند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۲	مصوب ۱۳۰۷	همین که نکاح به طور صحت واقع شد روابط زوجیت بین طرفین موجود و حقوق و تکالیف زوجین در مقابل همدیگر برقرار می شود
رای وحدت رویه شماره ۵۶۰	دیوان عالی کشور	شرایط ثبت ازدواج	رای شماره ۵۶۰	مصوب ۱۳۷۰/۳/۲۱	دعوی الزام به تنظیم سند رسمی نکاحنامه و ثبت واقعه ازدواج در دفاتر رسمی تابع بند ۱ ماده ۳ لایحه دادگاه مدنی است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نکاح منقطع	ماده ۱۰۷۶	مصوب ۱۳۰۷	مدت نکاح منقطع باید کاملاً معین شود
قانون حمایت خانواده	مجلس شورای اسلامی	ازدواج مجدد	ماده ۱۶	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	شرایط اخذ همسر دوم برای مرد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نکاح منقطع	ماده ۱۰۷۵	مصوب ۱۳۰۷	نکاح وقتی منقطع است که برای مدت معینی واقع شده باشد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	شرایط صحت نکاح	۱۰۷۰	مصوب ۱۳۰۷	رضای زوجین شرط نفوذ عقد است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	شرایط صحت نکاح	ماده ۱۰۶۹	مصوب ۱۳۰۷	شرط خیار فسخ نسبت به عقد نکاح باطل است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	شرایط صحت نکاح	ماده ۱۰۶۸	مصوب ۱۳۰۷ ب	تعلیق در عقد موجب بطلان است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	شرایط صحت نکاح	ماده ۱۰۶۷	مصوب ۱۳۰۷	تعیین زن و شوهر به نحوی که برای هیچ یک از طرفین در شخص طرف دیگر شبهه نباشد شرط صحت نکاح است

قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	شرایط صحت نکاح	ماده ۱۰۶۶	مصوب ۱۳۰۷	هرگاه یکی از متعاقدين يا هر دو لال باشند عقد به اشاره از طرف لال نیز واقع می شود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	شرایط صحت نکاح	اده ۱۰۶۵	۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	- توالی عرفی ایجاب و قبول شرط صحت عقد است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	شرایط صحت نکاح	ماده ۱۰۶۴	مصوب ۱۳۰۷	عاقد باید عاقل و بالغ و قاصد باشد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	شرایط صحت نکاح	ماده ۱۰۶۳	مصوب ۱۳۰۷	ایجاب و قبول ممکن است از طرف خود مرد و زن صادر شود و یا از طرف اشخاصی که قانونا حق عقد دارند.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	شرایط صحت نکاح	ماده ۱۰۶۲	مصوب ۱۳۰۷	نکاح واقع می شود به ایجاب و قبول به الفاظی که صریحا دلالت بر قصد ازدواج نماید
آیین نامه اجرایی		زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیرایرانی	ماده ۳	مصوب ۱۳۴۵/۷/۶	مراجع قابل قبول صدور گواهی برای مردان خارجی و ضرورت اخذ مدارک مبنی بر مجرد بودن /نداشتن سوئ پیشینه
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نسب	ماده ۱۱۶۷	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات	طفل متولد از زنا ملحق به زانی نمی شود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نسب	ماده ۱۱۶۶	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	نسبت طفل به والدین خود در نکاحی که با ممانعتی روبروست
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نسب	ماده ۱۱۶۵	مصوب ۱۳۰۷	طفل متولد از نزدیکی به شبهه فقط ملحق به طرفی می شود که در اشتباه بوده و در صورتی که هر دو در اشتباه بوده اند ملحق به هر دو خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	ازدواج با اتباع بیگانه	ماده ۱۰۶۰	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجه در مواردی هم که مانع قانونی ندارد موکول به اجازه مخصوص از طرف دولت است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۵۹	مصوب ۱۳۰۷ اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	نکاح مسلمه با غیرمسلم جایز نیست
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۵۷	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	زنی که سه مرتبه متوالی زوجه یک نفر بوده و مطلقه شده بر آن مرد حرام می شود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۵۶	مصوب ۱۳۰۷ اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	اگر کسی با پسری عمل شنیع کند نمی تواند مادر یا خواهر یا دختر او را تزویج کند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۵۵	مصوب ۱۳۰۷ اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	نزدیکی به شبهه و زنا اگر سابق بر نکاح باشد از حیث مانعیت نکاح در حکم

					نزدیکی با نکاح صحیح است ولی مبطل نکاح سابق نیست
آیین نامه اجرایی		زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیرایرانی	ماده ۲	مصوب ۱۳۴۵/۷/۶	مدارک لازم برای صدور پروانه زناشویی بانوان ایرانی و اتباع خارجی
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	محل سکناى زن	ماده ۱۱۱۶	مصوب ۱۳۰۷	مادام که محاکمه بین زوجین خاتمه نیافته محل سکناى زن به تراضی طرفین معین می‌شود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	قانون راجع به ازدواج	ماده ۱۱۱۴	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳	منزل زن با شوهر است مگر خلاف آن شرط شده باشد.
قانون مدنی و قانون مجازات اسلامی	مجلس شورای اسلامی	محل سکناى زن	ماده ۱۱۲۸ ماده ۶۴۷	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات	تعقیب جزایی در مورد مسکن و حسن معاشرت بسته به شکایت زن یا مردی است که طرف او را فریب داده است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	شرایط ازدواج	ماده ۱۱۱۹	مصوب ۱۳۰۷	طرفین عقد ازدواج می توانند هر شرطی که مخالف با مقتضای عقد مزبور نباشد در ضمن عقد ازدواج یا عقد لازم دیگر بنمایند
آیین نامه صدور / پروانه زناشویی		صدور / پروانه زناشویی	ماده ۴	مصوب ۱۳۴۵/۷/۶	اجازه وزارت کشور در دادن اختیار برای صدور پروانه ازدواج به نمایندگان سیاسی خارج از کشور
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۵۴	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	زناى با زن شوهردار یا زنى که در عده رجعیه است موجب حرمت ابدی* است.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۵۳	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	عقد در حال احرام باطل است و با علم به حرمت موجب حرمت ابدی* است. (۲)
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۵۲	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	تفریقی که بالعان** حاصل می شود موجب حرمت ابدی* است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۵۱	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	ماده ۱۰۵۲ در موردی نیز جاری است که عقد از روی جهل به تمام بوده و نزدیکی هم واقع شده باشد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۵۰	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	باطل بودن نکاح در عقد با زن شوهردار با علم به وجود علقه زوجیت و حرمت نکاح و یا زن در عده طلاق یا در عده وفات
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۴۹	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	هیچ کس نمی تواند دختر برادر زن و یا دختر خواهر زن خود را بگیرد مگر با اجازه زن خود.

قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۴۸	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	جمع بین دو خواهر ممنوع است اگرچه به عقد منقطع باشد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۴۷	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	نکاح بین اشخاص به واسطه مصاهره*** ممنوع دائمی است.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۴۶	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	قربان رضاعی از حیث حرمت نکاح در حکم قربان نسبی است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۴۵	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	نکاح با اقارب نسبی ممنوع است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	شرایط ازدواج	ماده ۱۰۴۴	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	در صورتی که پدر یا جد پدری در محل حاضرنباشند و استیذان از آنها نیز عاداتا غیر ممکن بوده و دختر نیز احتیاج به ازدواج داشته باشد، وی می تواند اقدام به ازدواج نماید.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	قابلیت صحی برای ازدواج	ماده ۱۰۴۳	مصوب ۱۳۰۷ / واصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	نکاح دختر باکره اگرچه به سن بلوغ رسیده باشد موقوف به اجازه پدر یا جد پدری او است
قانون مدنی	مجمع تشخیص مصلحت نظام	- نکاح و طلاق - قابلیت صحی برای ازدواج	ماده ۱۰۴۱	مصوب ۱۳۰۷ واصلاحی ۱۳۸۱/۴/۱	عقدنکاح دختر قبل از رسیدن به سن ۱۳ سال تمام شمسی و پسر قبل از رسیدن به سن ۱۵ سال تمام شمسی منوط است به اذن ولی به شرط رعایت مصلحت با تشخیص دادگاه صالح
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نکاح و طلاق - در خواستگاری	ماده ۱۰۴۰	مصوب ۱۳۰۷	هر یک از طرفین می تواند برای انجام وصلت منظور از طرف مقابل تقاضا کند تصدیق طبیب به صحت از امراض مسریه مهم از قبیل سفلیس و سوزاک و سل ارائه دهد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نکاح و طلاق - در خواستگاری	ماده ۱۰۳۸	مصوب ۱۳۰۷	مفاد ماده قبل از حیث رجوع به قیمت در موردی که وصلت منظور در اثر فوت یکی از نامزدها به هم بخورد مجری نخواهد بود.(در صورت فوت ، گرفتن اصل یا غرامت هدیه نامزدی ضرورتی ندارد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نکاح و طلاق - در خواستگاری	ماده ۱۰۳۷	مصوب ۱۳۰۷	هر یک از نامزدها می تواند در صورت به هم خوردن وصلت منظور هدایائی را که به طرف دیگر یا ابوبین او برای وصلت منظور

داده است مطالبه کند.					
وعدۀ ازدواج ایجاد علقه زوجیت نمی کند اگرچه تمام یا قسمتی از مهریه که بین طرفین برای موقع ازدواج مقرر گردیده پرداخت شده باشد	مصوب ۱۳۰۷	ماده ۱۰۳۵	- نکاح و طلاق - درخواستگاری	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
هر زنی را که خالی از موانع نکاح باشد می توان خواستگاری نمود	مصوب ۱۳۰۷	ماده ۱۰۳۴	نکاح و طلاق - در خواستگاری	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
اجازۀ وزارت کشور استانیاریها و فرمانداریهای کل برای صدور پروانه ازدواج	مصوب ۱۳۴۵/۷/۶	ماده ۴	صدور پروانه زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیر ایرانی	هیات دولت	آئین نامه
هر کس عالماً عامداً پدر و یا مادر طفل را به غیر از پدر یا مادر واقعی در اسناد و دفاتر ثبت احوال اظهار و شناسنامه دریافت کند به حبس جنحه ای از ۶ ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.	مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی	ماده ۵۱ اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸ /	تعویض شناسنامه های موجود و نقل آن به دفاتر ثبت کل وقایع	مجلس شورای اسلامی	قانون ثبت احوال فصل نهم
کلیه وقایع ازدواج و طلاق یا وفات زوج یا زوجه و رجوع و بذل مدت و فسخ نکاح باید در دفاتر ثبت کل وقایع ثبت شود ولی در شناسنامه به شرح زیر انعکاس خواهد یافت: در المثنای شناسنامه مرد یا زن آخرین نکاح و طلاق یا بذل مدت و در صورت تعدد زوجات آن تعداد ازدواج که به قوت خود باقی است منعکس خواهد شد.	مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی ۶۳/۱۰/۱۸	ماده ۳۳ /	ثبت وفات	مجلس شورای اسلامی	قانون ثبت احوال فصل چهارم -
طلاق، رجوع و بذل مدت که در دفتر رسمی طلاق به ثبت نرسیده باشد با ارائه اقرارنامه رسمی در اسناد ثبت احوال طرفین ثبت خواهد شد.	مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی ۱۸/۱۰/۶۳	ماده ۳۲ /	ثبت وفات	مجلس شورای اسلامی	از قانون ثبت احوال فصل چهارم
دارندگان دفاتر رسمی ازدواج و طلاق مکلفند وقایع ازدواج و طلاق و رجوع را که در دفاتر مربوط ثبت می کنند در شناسنامه زوجین نیز درج و امضاء و مهر نمایند)	مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی	ماده ۳۱	شرایط ثبت ازدواج	مجلس شورای اسلامی	از قانون ثبت احوال فصل چهارم -

قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات	مجلس شورای اسلامی		ماده ۱۰	/ مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی ۶۳/۱۰/۱۸	وقایع حیاتی هر فرد (ولادت، ازدواج، طلاق، رجوع و بذل مدت، وفات) در دفاتری به شرح زیر به ثبت می رسد: الف - دفتر ثبت کل وقایع - که در آن بدوا ولادت هر فرد ثبت و وقایع مربوط به ازدواج، طلاق، رجوع و بذل مدت و وفات همسر، ولادت و وفات اولاد و وفات صاحب سند از روی مندرجات اعلامیه ها و مدارک در آن ثبت می گردد. ب - دفتر ثبت وفات - که در آن واقعه مربوط به وفات هر فرد به ثبت می رسد.
آیین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق		دفتر ثبت ازدواج و طلاق	ماده ۱۵	مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷	اوراق عقد و طلاق که مطابق مقررات این نظامنامه به ثبت برسد سند رسمی بوده و تمام محتویات و امضاهای مندرجه در آن معتبر خواهد بود مگر اینکه مجعولیت آن ثابت شود. در مورد مهریه سند رسمی ازدواج بدون احتیاج حکمی از محاکم عدلیه لازم الاجرا به تقاضای زوجه یا قائم مقام قانونی او صادر خواهد شد.
قانون ثبت احوال فصل چهارم ثبت وفات		حقوق و تکالیف زوجین	ماده ۴۲	مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی ۶۳/۱۰/۱۸	زوجه می تواند با موافقت همسر خود تا زمانی که در قید زوجیت می باشد از نام خانوادگی همسر خود بدون رعایت حق تقدم استفاده کند
دستورالعمل		ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی			بخش ۱ - اتباع خارجی دارنده گذرنامه
دستورالعمل		ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی			بخش ۲ - ازدواج دارندگان دفترچه پناهندگی
آیین نامه اجرایی		زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیرایرانی	ماده ۳	مصوب ۱۳۴۵/۷/۶	وزارت کشور در صورت تقاضای زن مدارک زیر را از مرد بیگانه مطالبه خواهد نمود
آیین نامه اجرایی		زناشویی بانوان ایرانی با اتباع	ماده ۱	مصوب ۱۳۴۵/۷/۶	- به وزارت کشور اجازه داده می شود پروانه اجازه زناشویی بانوان ایرانی را با

			بیگانه غیرایرانی		اتباع بیگانه با رعایت مقررات این آیین نامه صادر نماید
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	وکالت در نکاح	ماده ۱۰۷۴	مصوب ۱۳۰۷	حکم ماده فوق در موردی نیز جاری است که وکالت بدون قید بوده و وکیل مراعات مصلحت موکل را نکرده باشد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	وکالت در نکاح	ماده ۱۰۷۲	مصوب ۱۳۰۷	در صورتی که وکالت به طور اطلاق داده شود وکیل نمی‌تواند موکله را برای خود تزویج کند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	وکالت در نکاح	ماده ۱۰۷۱	مصوب ۱۳۰۷	هر یک از مرد و زن می‌تواند برای عقد نکاح وکالت به غیر دهد
قانون استفساریه تبصره ذیل ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی مصوب ۱۳۷۶	شورای نگهبان		ماده واحده مصوب ۱۳۸۴/۲/۲۷ مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۴/۳/۴	منظور از زمان تادیه، در محاسبه نرخ مهریه زمان اجرای قطعی و لازم الاجراء است.
رای وحدت رویه	دیوان عالی کشور	حقوق و تکالیف زوجین			منزل مورد سکونت شوهر جز مستثنیات دین محسوب و از طرف زن غیر قابل بازداشت است
رای وحدت رویه شورای عالی ثبت (بعد از اقدامات اجرایی، تسعیر مجدد سکه های موضوع مهریه که لازمه آن اعاده عملیات اجرایی به حالت اول است، مورد ندارد.؟؟؟؟؟؟)	شورای عالی ثبت			/ مورخ ۱۳۷۴/۸/۸	بعد از اقدامات اجرایی، تسعیر مجدد سکه‌های موضوع مهریه که لازمه آن اعاده عملیات اجرایی به حالت اول است، مورد ندارد.
رای وحدت رویه شورای عالی مالیاتی (مهریه غیرنقدی)	شورای عالی مالیاتی		رای شماره ۳۰/۴/۱۳۳۵۵ شورای عالی مالیاتی	مورخ ۱۳۷۱/۱۰/۲۹	در مواردی که مهریه غیرنقدی مندرج در سند نکاحیه به ارزش ریالی نیز تقویم شده است، در محاسبات مربوط به تعیین ارزش مشمول مالیات برارث باید ارزش ریالی مهریه به عنوان بدهی متوفی منظور گردد،

قانون الحاق دو تبصره به ماده ۱۰۸۲ قانون مدنی /	مجلس شورای اسلامی	حقوق و تکالیف زوجین	ماده واحده قانون الحاق دو تبصره به ماده ۱۰۸۲ قانون مدنی	مصوب ۱۳۷۶/۴/۲۹	محاسبه نرخ مهریه
رای وحدت رویه شماره ۵۷۴ هیات عمومی //	دیوان عالی کشور		(مرجع صالح در رای شماره ۵۷۴ رسیدگی به دعوای راجع به مطالبه مهر)	مصوب ۱۳۷۱/۲/۱۵	رسیدگی به دعوی راجع به مهر را در صلاحیت دادگاه مدنی خاص قرار داده می‌شود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۱۰۰	مصوب ۱۳۰۷	در صورتی که مهرالمسمی مجهول باشد یا مالیت نداشته باشد یا ملک غیر باشد در صورت اول و دوم زن مستحق مهرالمثل خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۹۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	در صورت جهل زن به فساد نکاح و وقوع نزدیکی زن مستحق مهرالمثل است.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۹۸	مصوب ۱۳۰۷	در صورتی که عقد نکاح اعم از دائم یا منقطع باطل بوده و نزدیکی واقع نشده زن حق مهر ندارد و اگر مهر را گرفت شوهر می‌تواند آن را استرداد نماید.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۹۷	مصوب ۱۳۰۷	در نکاح منقطع هرگاه شوهر قبل از نزدیکی تمام مدت نکاح را ببخشد باید نصف مهر را بدهد.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۹۴	مصوب ۱۳۰۷	برای تعیین مهرالمتمعه حال مرد از حیث غنا و فقر ملاحظه می‌شود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۹۲	مصوب ۱۳۰۷	هرگاه شوهر قبل از نزدیکی زن خود را طلاق دهد زن مستحق نصف مهر خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۹۱	مصوب ۱۳۰۷	تعیین مهرالمثل
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۹۰	مصوب ۱۳۰۷	اگر اختیار تعیین مهر به زن داده‌شود زن نمی‌تواند بیشتر از مهرالمثل معین نماید
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۸۹	مصوب ۱۳۰۷	اختیار تعیین مهر به شوهر یا شخص ثالث و تعیین به هر اندازه که بخواهد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۸۷	مصوب ۱۳۰۷	اگر در نکاح دائم مهر ذکر نشده یا عدم مهر شرط شده باشد نکاح صحیح است و در

قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۸۵	مصوب ۱۳۰۷	زن می تواند تا مهر به او تسلیم نشده از ایفاء وظایفی که در مقابل شوهر دارد امتناع کند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۸۴	مصوب ۱۳۰۷	هرگاه مهر عین معین باشد و معلوم گردد قبل از عقد معیوب بوده و یا بعد از عقد و قبل از تسلیم معیوب و یا تلف شود شوهر ضامن عیب و تلف است.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۸۳	مصوب ۱۳۰۷	برای تادیه تمام یا قسمتی از مهر می توان مدت یا اقساطی قرار داد.
آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی	هیات وزیران		ماده ۷	مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳	در صورتی که زوج تقاضای صدور اجازه طلاق نماید، دادگاه مکلف به تعیین تکلیف مهریه براساس این آیین نامه و بر طبق ضوابط و مقررات جاری خواهد بود.
آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی	هیات وزیران		ماده ۶	مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳	هزینه دادرسی به میزان بهای خواسته براساس مهرالمسمی با زوجه است
آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی	هیات وزیران		ماده ۵	مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳	دادگاهها و ادارات ثبت اسناد و املاک موظفند در محاسبه میزان مهریه وجه رایج، مطابق ماده (۲) و در تعیین تغییر شاخص قیمت مهریه براساس شاخصهای مقرر در ماده (۴) این آیین نامه اقدام نمایند.
آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی	هیات وزیران		ماده ۴	مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳	وظیفه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در ارایه شاخص های محاسبه مهریه
آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی	هیات وزیران		ماده ۳	مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳	در مواردی که مهریه زوجه باید از ترکه زوج متوفی پرداخت شود، تاریخ فوت مبنای محاسبه مهریه خواهد بود.
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران		ماده ۲	مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳	فرمول نحوه محاسبه مهریه وجه رایج

قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی					
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی	ماده ۱	مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳	محاسبه مهریه
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۸۲	مصوب ۱۳۰۷	به مجرد عقد، زن مالک مهر می شود و می تواند هر نوع تصرفی که بخواهد در آن بنماید
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۸۱	مصوب ۱۳۰۷	اگر در عقد نکاح شرط شود که در صورت عدم تادیه در مدت معین نکاح باطل خواهد بود نکاح و مهر صحیح ولی شرط باطل است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۸۰	مصوب ۱۳۰۷	تعیین مقدار مهر منوط به تراخی طرفین است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۷۹	مصوب ۱۳۰۷	مهر باید بین طرفین تا حدی که رفع جهالت آنها بشود معلوم باشد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۷۸	مصوب ۱۳۰۷	هر چیزی را که مالیت داشته و قابل تملک نیز باشد می توان مهر قرار داد
رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور		درخصوص عدم تفکیک جرم ترک انفاق زوجه و اولاد	رأی شماره ۳۴	۱۳۶۰/۳۰/۸	ترک انفاق زن و فرزند از ناحیه شوهر در چنین حالت ترک فعل واحد محسوب و مستلزم رعایت ماده ۳۱ قانون مجازات عمومی است
رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور	دیوان عالی کشور	حق حبس	؟؟؟؟	۱۳۷۸/۲/۱۴	طبق ماده (۱۰۸۵) قانون مدنی مادام که مهریه زوجه تسلیم نشده، در صورت حال بودن مهر، زن می تواند از ایفاء وظایفی که در مقابل شوهر دارد امتناع کند
قانون تجارت			ماده ۴۴۷	مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳	تاجر ورشکسته در صورتیکه وسیله دیگری برای اعاشه نداشته باشد می تواند نفقه خود و خانواده اش را از دارائی خود دریافت کند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۹	مصوب ۱۳۰۷	در صورت استنکاف شوهر از دادن نفقه و عدم امکان اجراء حکم محکمه و الزام او به

دادن نفقه، زن می تواند برای طلاق به حاکم رجوع کند					
هرگاه شوهر بعد از عقد مبتلا به یکی از امراض مقاربتی گردد زن حق خواهد داشت که از نزدیکی با او امتناع نماید و امتناع به علت مزبور مانع حق نفقه نخواهد بود	مصوب ۱۳۰۷	ماده ۱۱۲۷	امکان فسخ نکاح	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
اگر بودن زن با شوهر در یک منزل متضمن خوف ضرر بدنی یا مالی یا شرافتی برای زن باشد زن می تواند مسکن علی‌الحده اختیار کند	مصوب ۱۳۰۷	ماده ۱۱۱۵	تعیین مسکن علی‌الحده	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
زن باید در منزلی که شوهر تعیین می کند سکنی نماید مگر آن که اختیار تعیین منزل به زن داده شده باشد.	مصوب ۱۳۰۷	ماده ۱۱۱۴	حق تعیین مسکن	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
در عقد انقطاع زن حق نفقه ندارد مگر این که شرط شده یا آن که عقد مبنی بر آن جاری شده باشد.	مصوب ۱۳۰۷	ماده ۱۱۱۳	نفقه	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
اگر شوهر قادر به پرداخت نفقه نباشد زن می تواند درخواست طلاق کند (مطابق ماده ۱۱۲۹)	مصوب ۱۳۰۷	ماده ۱۱۱۲	نفقه	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
زن می تواند در صورت استنکاف شوهر از دادن نفقه به محکمه رجوع کند در این صورت محکمه میزان نفقه را معین و شوهر را به دادن آن محکوم خواهد کرد.	مصوب ۱۳۰۷	ماده ۱۱۱۱	نفقه	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
درایام عده وفات ، مخارج زندگی زوجه عندالمطالبه ازاموال اقاربی که پرداخت نفقه به عهده آنان است (در صورت عدم پرداخت) تامین می گردد .	۱۳۸۱/۹/۴ مصوب ۱۳۰۷ واصلاحی ۱۳۸۱/۸/۱۹	ماده ۱۱۱۰ /	نفقه در ایام عده	مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان	قانون مدنی
نفقه مطلقه رجعیه در زمان عده بر عهده شوهر است	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات	ماده ۱۱۰۹	نفقه	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
هرگاه زن بدون مانع مشروع از ادای وظایف زوجیت امتناع کند مستحق نفقه نخواهد بود.	مصوب ۱۳۰۷	ماده ۱۱۰۸	نفقه	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
ماهیت نفقه(نیاز های متعارف و متناسب با وضعیت زن)	مصوب ۱۳۰۷ واصلاحی ۱۳۸۱/۸/۱۹	ماده ۱۱۰۷	نفقه	شورای اسلامی و شورای	قانون مدنی

	نگهبان			مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۹/۴ شورای نگهبان	
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نفقة	ماده ۱۱۰۶	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات	در عقد دائم نفقه زن به عهده شوهر است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نفقة	ماده ۱۲۰۵	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	در موارد غیبت یا استنکاف از پرداخت نفقه و اخذ آن از اموال فرد غایب
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نفقة	ماده ۱۲۰۴	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	نفقة اقارب عبارت است از مسکن و البسه و غذا و اثاث البیت به قدر رفع حاجت با در نظر گرفتن درجه استطاعت منفق.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نفقة	ماده ۱۲۰۳	صوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	در صورت بودن زوجه و یک یا چند نفر واجب النفقه دیگر زوجه مقدم بر سایرین خواهد بود.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	نفقة	ماده ۱۲۰۲	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	اگر اقارب واجب النفقه متعدد باشند و منفق نتواند نفقه همه آنها را بدهد اقارب در خط عمودی نزولی مقدم بر اقارب در خط عمودی صعودی خواهند بود.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	نفقة	ماده ۱۲۰۰	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	نفقة ابوين با رعایت الاقرب فالاقرب به عهده اولاد و اولاد اولاد است.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نفقة	ماده ۱۱۹۹	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۵/۲۲	نفقة اولاد بر عهده پدر و جد پدری و...در شرایط عدم امکان پرداخت به عهده مادر است است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نفقة	ماده ۱۱۹۵	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	احکام نفقه زوجه همان است که به موجب فصل هشتم از باب اول از کتاب هفتم مقرر شده و یا بر طبق همین فصل مقرر می شود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	روابط خانوادگی	۱۱۷۷	مصوب ۱۳۰۷	طفل باید مطیع ابوين خود بوده و در هر سنی که باشد باید به آنها احترام کند
ماده واحده	مجلس شورای اسلامی / شورای نگهبان	حق حضانت فرزندان	ماده واحده	مصوب ۱۳۶۴/۵/۶ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۶۴/۵/۱۳ شورای نگهبان	حضانت فرزندان صغیر یا محجوری که پدرانشان به مقام والای شهادت رسیده و یا فوت شده باشند با مادران آنها خواهد بود
ماده واحده	مجلس شورای اسلامی / شورای نگهبان	نگاهداری و تربیت کودکان	ماده واحده	مصوب ۱۳۶۵/۵/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۶۵/۴/۲۶	نقش دادگاه در ممانعت والدین از اجرای حضانت توسط دیگران برای فرزند تحت حضانت

	شورای نگهبان				
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۴	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	چگونگی تعیین زمان و برنامه ملاقات فرزند در پی طلاق
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۳	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	تغییر حضانت فرزند به سبب انحطاط اخلاقی پدر یا مادر
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۲	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	هیچ یک از ابوبین حق ندارند در مدتی که حضانت طفل به عهده آنهاست از نگهداری او امتناع کنند،
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۱	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	در صورت فوت یکی از ابوبین حضانت طفل با آن که زنده است خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۰	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	اگر مادر در مدتی که حضانت طفل با او است مبتلا به جنون شود یا به دیگری شوهر کند حق حضانت با پدر خواهد بود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطفال	۱۱۷۹	۱۳۰۷	ابوبین حق تنبیه طفل خود را دارند ولی به استناد این حق نمی توانند طفل خود را خارج از حدود تأدیب، تنبیه نمایند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطف	ماده ۱۱۶۹	مصوب ۱۳۱۴/۱/۲۰ و اصلاحی ۱۳۸۲/۹/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام	مادر تا سن هفت سالگی اولویت در حضانت دارد بعد از آن در صورت اختلاف، تعیین حضانت بهد عهده دادگاه
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۶۸	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	نگاهداری اطفال هم حق و هم تکلیف ابوبین است.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	نسبت	۱۱۶۰	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	در صورت انحلال نکاح پس از نزدیکی و ازدواج مجدد زن و تولد طفل از زن، نسبت فرزند به شوهر دوم است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی / شورای نگهبان	طلاق	تبصره الحاقی ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی	مصوب ۱۳۷۹/۷/۳ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۴/۲۹ شورای نگهبان	عسر و حرج موضوع این ماده عبارت است از به وجود آمدن وضعیتی که ادامه زندگی را برای زوجه با مشقت همراه ساخته و تحمل آن مشکل باشد و مصادیق آن (ترک زندگی / اعتیاد / بیماری روانی / مشروبات الکلی / حبس ۵ سال یا بیشتر / ضرب و شتم / سوئی رفتار / بیماری مسری)
بخشنامه شماره ۱/۷۹/۱۶۵۷۵	قوه قضائیه			مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۵	در خصوص تلاش وکلا و داوران برای ایجاد سازش بین زوجین به هنگام طلاق

رای وحدت رویه هیات عمومی	دیوان عالی کشور	رای شماره ۲۴ هیات عمومی دیوان عالی کشو	مصوب ۱۳۵۳/۳/۱۵	حق دادگاه در صدور گواهی عدم امکان سازش بین زوجین تعیین عده / حضانت / حق ملاقات با پدر / قطعی است در سایر موارد قابل پژوهش است)
بخشنامه شماره ۱۹/۷۷/۱۳۳۳۶۳	رئس قوه قضائیه		مورخ ۱۳۷۷/۱۲/۹	اجرای صیغه طلاق به عهده دادگاه صادرکننده حکم می باشد و سردفتر تنها با اعلام دادگاه وظیفه ثبت طلاق اجرا شده به وسیله دادگاه را دارد
قانون اصلاح مقررات طلاق	نظریه مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقررات مربوط به طلاق " قانون تفسیر تبصره های ۳ و ۶)	قانون اصلاح - مصوب ۱۳۷۳/۶/۳	تمام حقوق زوجه نسبت به زوج اعم از نفقه و جهیزیه و مهر و غیر آن (که اجرت المثل خدمات زوجه و نحله که در تبصره ۶ آمده نیز از حقوق زوجه است) باید قبل از اجرای صیغه طلاق (پس از احراز عدم امکان سازش توسط دادگاه) به زوجه تادیه شود
قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق	مجلس شورای اسلامی / مجمع تشخیص مصلحت نظام	ماده واحده	مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۱/۸/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام	زوجهایی که قصد طلاق و جدایی از یکدیگر را دارند بایستی جهت رسیدگی به اختلاف خود به دادگاه خانواده مراجعه و اقامه دعوی نمایند. در این دادگاه کلیه دعوی و کلیه امور مربوط به طلاق / حضانت / سازش / نحله / تمکین / مهریه / نفقه / جهیزیه / رجوع / اجرت المثل ... بر اساس شرع را صادر می کند. در این دادگاه از مشاورین زن استفاده می شود
قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش		ماده واحده	مصوب ۱۳۷۶/۸/۱۱	گواهی صادره از مراجع قضائی در خصوص عدم امکان سازش بین زن و شوهر، چنانچه ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ، به دفتر ثبت طلاق تسلیم نشود، از اعتبار ساقط خواهد بود در صورت عدم حضور زوج ... حکم طلاق توسط دادگاه صادر
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	وکالت در نکاح	ماده ۱۰۷۳	اگر وکیل از آنچه موکل در باب مهر یا خصوصیات دیگر تعیین کرده تخلف کند صحت عقد متوقف بر تنفیذ موکل خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای	فسخ نکاح	ماده ۱۱۳۲	در فسخ نکاح رعایت ترتیباتی که برای

	اسلامی			اصلاحات بعدی	طلاق مقرر است شرط نیست.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	فسخ نکاح	ماده ۱۱۳۰	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	در صورتی که دوام زوجیت موجب عسر و حرج زوجه باشد، وی می تواند به حاکم شرع مراجعه و تقاضای طلاق کن
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۸	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	هرگاه در یکی از طرفین صفت خاصی شرط شده و بعد از عقد معلوم شود که طرف مذکور فاقد وصف مقصود بوده برای طرف مقابل حق فسخ خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۶	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	هر یک از زوجین که قبل از عقد عالم به امراض مذکوره در طرف دیگر بوده بعد از عقد حق فسخ نخواهد داشت
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۵	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	جنون و عتن در مرد هر گاه بعد از عقد هم حادث شود موجب فسخ برای زن خواهد بود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	عیوب زن در صورتی موجب حق فسخ برای مرد است که عیب مزبور در حال عقد وجود داشته است.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۲	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	عیوب در مرد (خصا/عنن/مقطوع بودن الت) موجب حق فسخ برای زن خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در مورد امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۱	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	جنون هر یک از زوجین موجب حق فسخ نکاح است
آیین نامه نحوه اجرای احکام و تصمیمات دادگاه خانواده	وزارت دادگستری		ماده ۷	مصوب ۱۳۵۴/۱/۱۲	دفاتر طلاق مکلفند رونوشت طلاق نامه را بلافاصله پس از ثبت طلاق به دفتر دادگاه صادرکننده گواهی عدم امکان سازش ارسال نمایند.
آیین نامه نحوه اجرای احکام و تصمیمات دادگاه خانواده	وزارت دادگستری		ماده ۶	مصوب ۱۳۵۴/۱/۱۲	عملکرد دفاتر طلاق مکلفند به محض ارائه گواهی عدم امکان سازش
آیین نامه نحوه اجرای احکام و تصمیمات دادگاه خانواده	وزارت دادگستری		ماده ۱	مصوب ۱۳۵۴/۱/۱۲	اجرای احکام و تصمیمات قطعی دادگاه خانواده جز در مواردی که در این آیین نامه استثناء شده محتاج به درخواست ذی نفع است.
قانون حمایت خانواده	مجلس شورای اسلامی		ماده ۱۲	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	در کلیه مواردی که گواهی عدم امکان سازش صادر می شود دادگاه ترتیب

نگاهداری اطفال و میزان نفقه ایام عده را با توجه به وضع اخلاقی و مالی طرفین و مصلحت اطفال معین می کند					
دادگاه می تواند به تقاضای هر یک از طرفین در صورتی که صدور گواهی عدم امکان سازش مستند به سوء رفتار و قصور طرف دیگر باشد او را با توجه به وضع و سن طرفین و مدت زناشویی به پرداخت مقرری ماهانه متناسبی در حق طرف دیگر محکوم نماید	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	ماده ۱۱		مجلس شورای اسلامی	قانون حمایت خانواده
در مورد ماده ۴ قانون ازدواج هرگاه یکی از طرفین عقد بخواهد از وکالت خود در طلاق استفاده نماید باید طبق ماده قبل به دادگاه مراجعه کند و دادگاه در صورت احراز تخلف از شرط، گواهی عدم امکان سازش صادر خواهد کرد.	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	ماده ۹		مجلس شورای اسلامی	قانون حمایت خانواده
زن هر شخصی که به نه طلاق که شش تای آن عدی است مطلقه شده باشد بر آن شخص حرام موبد می شود.	// مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	ماده ۱۰۵۸	موانع نکاح	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
نسبت طفلی که بعد از فسخ نکاح بدینا بیاید	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی		نسب	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
هر طفلی که بعد از انحلال نکاح متولد شود ملحق به شوهر است مشروط بر اینکه مادر هنوز شوهر نکرده	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	ماده ۱۱۵۹	نسب	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
هرگاه شخصی چهار سال تمام غایب مفقودالاثر باشد، زن او می تواند تقاضای طلاق کند.	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	ماده ۱۰۲۹	درغایب مفقودالاثر	مجلس شورای اسلامی	مدنی
معرفی داور از سوی زوجین برای طلاق	مصوب ۷۱/۸/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام / مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۲ رئیس قوه قضائیه	ماده ۲		مجمع تشخیص مصلحت نظام / رئیس قوه قضائیه	آیین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق
داوری در درخواست طلاق زوجین	مصوب ۷۱/۸/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام / مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۲ رئیس قوه قضائیه	ماده ۱		تشخیص مصلحت نظام / رئیس قوه قضائیه	آئین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق
زنی که به شبهه با کسی نزدیکی کند باید	مصوب ۱۳۰۷ با	/ ماده ۱۱۵۷	در عده	مجلس شورای اسلامی	مدنی

اسلامی		اصلاحات بعدی	عده طلاق نگاه دارد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در عده	ماده ۱۱۵۶
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۵۵
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۵۴
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۵۳
حمایت خانواده	مجلس شورای اسلامی	ماده ۸	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۵۲
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۵۱
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۵۰
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۴۹
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۴۸

مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۴۶	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	طلاق خلع آن است که زن به واسطه کراهتی که از شوهر خود دارد در مقابل مالی که به شوهر می دهد طلاق بگیرد
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۴۵	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	در موارد زیر طلاق بائن است: طلاق قبل از نزدیکی / طلاق یائسه / طلاق خلع /
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۴۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	در طلاق بائن برای شوهر حق رجوع نیست.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۴۳	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	طلاق بر دو قسم است: بائن و رجعی.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۴۲	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	طلاق زنی که با وجود اقتضای سن عادت زنانگی نمی شود وقتی صحیح است که از تاریخ آخرین نزدیکی با زن سه ماه گذشته باشد
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۴۸	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	در طلاق رجعی برای شوهر در مدت عده حق رجوع است.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۴۱	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	طلاق در طهر موقعه صحیح نیست مگر این که زن یائسه یا حامل باشد.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۴۰	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	طلاق زن در مدت عادت زنانگی یا در حال نفاس صحیح نیست
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۳۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	طلاق مخصوص عقد دائم است و زن منقطعه با انقضای یا بذل آن از طرف شوهر از زوجیت خارج می شود.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۳۸	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	ممکن است صیغه طلاق را به توسط وکیل اجرا نمود
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۳۷	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	ولی مجنون دائمی می تواند در صورت مصلحت مولی علیه زن او را طلاق دهد.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۳۶	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	طلاق دهنده باید بالغ و عادل و قاصد و مختار باشد.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۳۵	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	طلاق باید منجز باشد و طلاق معلق به شرط باطل است.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۳۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	طلاق باید به صیغه طلاق و در حضور لااقل دو نفر مرد عادل که طلاق را بشنوند واقع گردد.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	طلاق	ماده ۱۱۳۳	مصوب و اصلاحی	مردم می تواند بارعایت شرایط مقرر در این

اسلامی / شورای نگهبان			۱۳۸۱/۸/۱۹ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۹/۴	قانون با مراجعه به دادگاه تقاضای طلاق همسرش را بنماید. تبصره - زن نیز می‌تواند با وجود شرایط مقرر در مواد (۱۱۱۹)، (۱۱۲۹)، (۱۱۳۰) این قانون، ازدادگاه تقاضای طلاق نماید. (اصلاحی ۸۲/۸/۱۹)
مدنی	مجلس شورای اسلامی	در ارث	ماده ۹۳۹	سهم الارث وارث خشی
خانواده	مجلس شورای اسلامی	قانون حمایت خانواده	ماده ۱۷	حق زوجه اول در اجازه اختیار همسر جدید برای زوج
مدنی	مجلس شورای اسلامی	در ارث	ماده ۹۳۷	هرگاه برای میت نه اعمام باشد نه احوال، اولاد آنها به جای آنها ارث می‌برند و نصیب هر نسل نصیب کسی خواهد بود که به واسطه او به میت متصل می‌شود.
قانون خانواده	مجلس شورای اسلامی	قانون حمایت خانواده	ماده ۱۹ /	تصمیم دادگاه در موارد حقوق زنان نسبت به ملاقات فرزندان/عدم سازش/تعیین عده و نفقه و.... قطعی است و در سایر موارد فقط پژوهش پذیر می‌باشد.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	ارث	ماده ۸۶۲	اشخاصی که به موجب نسب ارث می‌برند سه طبقه اند: ۱- پدر و مادر و اولاد و اولاد اولاد. ۲- اجداد و برادر و خواهر و اولاد آنها. ۳- اعمام و عمات و احوال و خالات و اولاد آنها.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	ارث	ماده ۸۶۴	زوجین به موجب سبب ارث می‌برند
مدنی	مجلس شورای اسلامی	ارث	ماده ۸۸۲	بعد از لعان زن و شوهر و فرزند مربوط به لعان از یکدیگر ارث نمی‌برند
مدنی	مجلس شورای اسلامی	ارث	ماده ۹۲۱	اگر وارث چند برادر امی یا چند خواهر امی یا چند برادر و خواهر امی باشند ترکه بین آنها بالسویه تقسیم می‌شود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۹	در صورت نبود هیچ وارث دیگر به غیر از زوج یا زوجه شوهر تمام ترکه زن متوفات خود را می‌برد لیکن زن فقط نصیب خود

					را و بقیه ترکه شوهر در حکم مال اشخاص بلاوارث و تابع ماده ۸۶۶ خواهد بود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۸ /	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	هرگاه در مورد ماده قبل ورثه از اداء قیمت ابنیه و اشجار امتناع کنند زن می تواند حق خود را از عین آنها استیفاء نماید.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۷	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زوج از قیمت ابنیه و اشجار ارث می برد و نه از عین آنها
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زوج از تمام اموال زوج ارث می برد لیکن زوج از اموال ذیل: ۱. از اموال منقوله از هر قبیل که باشد. ۲. از ابنیه و اشجار
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۵	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	اگر مردی در حال مرض زنی را عقد کند و در همان مرض قبل از دخول بمیرد زن از او ارث نمی برد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۳	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	- اگر شوهر زن خود را به طلاق رجعی مطلقه کند هر یک از آنها که قبل از انقضاء عده بمیرد دیگری از او ارث می برد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۱	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات	سهم الارث زوج و زوجه از ترکه یکدیگر به طوری است که در مواد ۹۱۳ و ۹۲۷ و ۹۳۸ ذکر شده است.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۳۸	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	سهم ارث به شرح نصف اصل ترکه برای زوج و ربع آن برای زوجه
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۰ /	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زوجین که زوجیت آنها دائمی بوده و ممنوع از ارث نباشند، از یکدیگر ارث می‌برند.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	- میراث زوج و زوجه	ماده ۹۲۰	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	حصه ذکور دو برابر اناث خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۱۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	اگر وارث میت چند برادر ابویی یا چند برادر ابی یا چند خواهر ابویی و چند خواهر ابی باشند ترکه بین آنها بالسویه تقسیم می شود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۱۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	تقسیم ارث در صورتی که ماترکه کافی نباشد نقص به بنت و بتین منظور می شود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۰۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	هرگاه پدر یا مادر متوفی یا هر دو ابوی او موجود باشند با چند دختر فرض تمام

دخترها دو ثلث ترکه خواهد بود که بالسویه بین آنها تقسیم می شود					
هرگاه پدر یا مادر متوفی یا هر دو ابوين او موجود باشند با یک دختر فرض هر یک از پدر و مادر سدس ترکه و فرض دختر نصف آن خواهد بود	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	ماده ۹۰۸	میراث زوج و زوجه	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
فرض سه وارث سدس ترکه است: پدر و مادر و کلاله امی اگر تنها باشد.	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	ماده ۹۰۴	میراث زوج و زوجه	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
فرض دو وارث ثلث ترکه است: ۱. مادر متوفی در صورتی که میت اولاد و اخوه نداشته باشد. ۲. کلاله امی در صورتی که بیش از یکی باشد.	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	ماده ۹۰۳	میراث زوج و زوجه	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
فرض دو وارث دو ثلث ترکه است: ۱- دو دختر و بیشتر در صورت نبودن اولاد ذکور. ۲- دو خواهر و بیشتر ابوينی یا ابی تنها با نبودن برادر	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	ماده ۹۰۲	میراث زوج و زوجه	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
ثمن، فريضه زوجه یا زوجه ها است در صورت شوهر با داشتن اولاد.	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	ماده ۹۰۱	میراث زوج و زوجه	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
فرض دو وارث ربع ترکه است: ۱- شوهر در صورت فوت زن با داشتن اولاد. ۲- زوجه یا زوجه ها در صورت فوت شوهر بدون اولاد	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	ماده ۹۰۰	میراث زوج و زوجه	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
اشخاصی که گاهی به فرض و گاهی به قرابت ارث می برند عبارتند از: پدر، دختر و دخترها، خواهر و خواهرهای ابی یا ابوينی و کلاله امی.	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	ماده ۸۹۷	میراث زوج و زوجه	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
اشخاصی که به فرض ارث می برند عبارتند از: مادر و زوج و زوجه	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	ماده ۸۹۶	میراث زوج و زوجه	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی
(مرجع تعیین قيم برای صغیرمقیم ایران دادگاه شهرستانی است که اقامتگاه صغیر در حوزه آن باشد اعم از اینکه اقامتگاه پدرصغیر که فوت شده در آنجا بوده یا نبوده است)	مصوب ۱۳۲۳/۷/۲۷	رای شماره ۲۲۴		دیوانعالی کشور	رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور
درخواست تعیین امین برای جنین	مصوب ۱۳۱۹/۴/۲	ماده ۱۰۷			قانون امور حسبی

قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حجر و قیمومت	۱۲۲۱	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	اگر کسی به موجب ماده ۱۲۱۸ باید برای او نصب قیم شود زن یا شوهر داشته باشد زوج یا زوجة نیز مکلف به انجام تکلیف مقرر در ماده ۱۲۱۹ خواهند بود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حجر و قیمومت	۵۵	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	ضرورت اطلاع رسانی مرکز قانونی در مورد صغیری که محتاج به تعیین قیم است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حجر و قیمومت	۱۲۵۲	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	اگر قیم ازدواج خود را در مدت مقرر به دادستان یا نماینده او اطلاع ندهد دادستان می تواند تقاضای عزل او را بکند.
آیین نامه اجرایی قانون حمایت خانواده	هیأت وزیران		ماده ۱۳	مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۳ هیأت وزیران	- ترتیب ثبوت حجر و خیانت و رفع حجر یا عدم قدرت و لیاقت و احراز عدم صلاحیت و عزل و نصب قیم و ضم امین و تعیین امین موقت در مورد مواد ۱ و ۱۵ قانون حمایت خانواده طبق مقررات قانون امور حسبی خواهد بود.
از قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نصب قیم و ترتیب آن	ماده ۱۲۳۳	مصوب ۱۳۵۷/۱/۲۱	زن نمی تواند بدون رضایت شوهر خود، سمت قیمومت را قبول کند.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حجر و قیمومت	ماده ۱۲۱۰	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	هیچ کس را نمی توان بعد از رسیدن به سن بلوغ به عنوان جنون یا عدم رشد محجور نمود مگر آنکه عدم رشد یا جنون او ثابت شده باشد. سن بلوغ دختر ۹ سال قمری است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	عزل قیم	ماده ۱۲۵۱	مصوب ۱۳۵۷/۱/۲۱ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	هرگاه زن بی شوهری ولو مادر مولی علیه که به سمت قیمومت معین شده است اختیار شوهر کند باید مراتب را در ظرف یک ماه از تاریخ انعقاد نکاح به دادستان حوزه اقامت خود یا نماینده او اطلاع دهد
قانون حمایت خانواده	مجلس شورای اسلامی		ماده ۱۵	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	در صورت عدم صلاحیت پدر طفل صغیر تحت ولایت قهری پدر ولایت به جد و مادر تعلق می گیرد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	ولایت قهری پدر و جد پدری	/ ماده ۱۱۹۴	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	پدر و جد پدری و وصی از طرف یکی از آنان ولی خاص طفل نامیده می شود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	ولایت قهری پدر و جد پدری	/ ماده ۱۱۸۱	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	هر یک از پدر و جد پدری نسبت به اولاد خود ولایت دارند.

قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	ولایت قهری پدر و جد پدری	/ ماده ۱۱۸۰	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	طفل صغیر تحت ولایت قهری پدر و جد پدری خود می باشد
رای وحدت رویه هیات عمومی	دیوانعالی کشور	(سقوط ولایت پدر نسبت به اذن در ازدواج دختر)	شماره ۶۲/۶۲	/ مصوب ۱۳۶۳/۲/۳۱	ولایت پدر نسبت به عقد دوم ساقط است
خانواده		قانون حمایت خانواده	ماده ۱۶	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	شرایط اخذ همسر دوم برای مرد (عدم ایفای نقش همسری /
خانواده؟؟؟		قانون راجع به ازدواج	ماده ۱۲	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی	ترک منزل به سبب ضرر و زیان از سوی شوهر
خانواده		قانون اختصاص تعدادی از دادگاههای موجود به دادگاههای موضوع اصل (۲۱) قانون اساسی (دادگاه خانواده)		۱۳۷۶/۵/۸	تخصیص یک شعبه از شعب دادگاه های عمومی به دعاوی خانواده و صلاحیت های دادگاه برای رسیدگی
آیین نامه اجرایی	هیئت وزیران	قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور	ماده ۵	۸۳/۱۲/۱۹	خارج از نوبت بودن رسیدگی به دریافت جنین اهدایی
		قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی	ماده ۵۸	۱۳۱۸/۴/۲۴	قرار دادن مهریه و نفقه ی زن در طبقه ی چهارم بدهی های بستانکاران
		قانون راجع به رشد متعاملین		شهریور ۱۳۱۸	رشد نبودن افراد زیر ۱۸ سال در معاملات
		قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان	ماده واحده	تیرماه ۱۳۱۲	اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیرشیعه در محاکم بر اساس مذهب خودشان
مدنی	مجلس شورای اسلامی	نسب	ماده ۱۱۶۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	جاری بودن احکام قبلی به کودک متولد از نزدیکی به شبهه
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نسب	ماده ۱۱۶۲	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	عدم امکان دعوی نفی ولد بعد از دوماه از تولد کودک

قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نسب	ماده ۱۱۵/۸	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	طفل متولد در زمان زوجیت ملحق به شوهر است مشروط بر اینکه از تاریخ نزدیکی تا زمان تولد کمتر از شش ماه و بیشتر از ده ماه نگذشته باشد.
بخشنامه		به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور	بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴	۱۳۶۱/۷/۶	چون بخشی از کارمندان دولت را خانمها تشکیل می‌دهند و تغییر محل جغرافیایی آنان با همسرانشان و دورماندن از خانواده و زندگی جداگانه مشکلاتی را برای این قبیل کارمندان به وجود می‌آورد. حتی‌المقدور نسبت به انتقال کارمند متقاضی ولو آنکه به صورت انتقال به سازمان دیگر باشد با رعایت مقررات مربوط اقدام نمایند
بخشنامه		بخشنامه به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور	بخشنامه شماره ۷۶۱۲	۱۳۶۸/۲/۴	مقتضی است کلیه وزارتخانه‌ها و نهادها و سازمانها و مؤسسات دولتی و نهادهای انقلاب اسلامی و شرکتهای دولتی و واحدهای تابعه ترتیبی اتخاذ فرمایند تا نقل و انتقالات و عزل و نصبها با حتی‌المقدور در فاصله زمانی اول تیرماه تا پایان شهریور ماه صورت گردد.
		قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی	ماده ۴	۱۳۵۳/۴/۳۰	هریک از پدر یا مادر یا سرپرست قانونی کودک و نوجوان کمتر از هیجده سال که قانونا مسئول پرداخت مخارج زندگی او می باشد و با داشتن امکانات مالی از تهیه وسایل و موجبات تحصیل کودک یا نوجوان واجد شرایط تحصیل مشمول این قانون امتناع کند از تحصیل او جلوگیری نماید محکوم خواهد شد
	مجلس شورای اسلامی	قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	ماده ۶	۱۳۸۳/۲/۱۶	یکی از فرزندان اولیایی که خود ناتوان و معلول بوده (هر دو یا یکی از آنها معلول باشد) و یا حداقل دو نفر از فرزندان آنها ناتوان و معلول باشد از انجام خدمت وظیفه عمومی معاف می گردند

مجلس شورای اسلامی	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی	ماده ۳	۱۳۷۴/۷/۱۲ تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان	مرخصی زایمان تا سه فرزند برای مادرانی که فرزند خود را شیر میدهند در بخش های دولتی و غیر دولتی چهار ماه می باشد
منشور	حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش سوم	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیتهای زنان در امور دفاعی نظامی
منشور	حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش سوم	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیتهای اجتماعی زنان: فصل اول: حقوق و مسئولیتهای سلامت جسمی و روانی زنان فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای فرهنگی و معنوی زنان فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای اقتصادی زنان فصل چهارم: حقوق و مسئولیتهای سیاسی زنان
منشور	حقوق و مسئولیتهای خانوادگی زنان	بخش دوم ۱۳۸۳/۶/۳۱		حقوق و مسئولیتهای خانوادگی زنان فصل اول: حقوق و مسئولیتهای دختران در خانواده فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای زنان در تشکیل و تداوم خانواده فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای زنان در صورت انحلال خانواده
	تصویبنامه تشکیل واحد ارشاد و امداد در کنار دادگاههای مدنی خاص	ماده ۴ تصویبنامه شماره ۳۲۱۰/دش	۱۳۷۰/۹/۱۲	وظایف و اختیارات : وظایف واحد ارشاد و امداد خانواده برای رفع مسائل و مشکلات خانواده هایی که به دادگاه مدنی خاص مراجعه می کنند بدین قرار است) رسیدگی به کلیه پرونده های راجع به دعاوی خانواده که در دادگاه مطرح می شود بررسی شکایات و سعی در رفع و حل مشکلات خانواده ها در حیطه وظایف و اختیارات دادگاه مدنی خاص براساس روشهای اسلامی مانند دعوت از طرفین دعوا یا نزدیکان آنها و راهنمایی برای انتخاب حکمین قبل از طرح دعوا در دادگاه. تبصره: در صورت لزوم از بانوان حقوقدان واجد شرایط وکالت به منظور دفاع از زنان بی بضاعت دعوت می شود

آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	ماده ۱	۱۳۸۴/۴/۱۲	منجر به توسعه مشارکت زنان و تقویت نهاد خانواده
بخشنامه قوه قضاییه ( ) در خصوص آزمایش DNA و کاربرد آن در مسائل قضایی	قوه قضاییه	اثبات نسب	بخشنامه ۱/۸۰/۸۹۰۴	۱۳۸۰/۵/۱۴	تشخیص هویت والدین و فرزندان توسط سازمان پزشکی قانونی کشور توسط آزمایش DNA (۸)
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور	ماده ۶	۸۳/۱۲/۱۹	مراکز مجاز تخصصی درمان ناباروری مکلفند نسبت به موارد زیر اقدام نمایند: الف - نگهداری جنینهای اهدایی از سوی اهداءکنندگان مسلمان و غیر مسلمان به طور جداگانه و رعایت تناسب دینی و مذهبی زوجهای متقاضی با جنین اهدائی در زمان انتقال و...
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	تبصره ماده ۳	۷۵/۹/۲۱	بانوانی که در طول دوران بارداری با تایید پزشک معالج از مرخصی استعلاجی استفاده می کنند ، از چهار ماه مرخصی زایمان بهره مند خواهند بود و مدت مرخصی استعلاجی از مرخصی زایمان آنان کسر نخواهد شد. (الحاقی ۱۳۸۱/۶/۲۴)(۴)
تصویب‌نامه	هیات وزیران	در خصوص آزمایش تالاسمی قبل از ازدواج	تصویب‌نامه شماره ۵۱۹۴۴/ت/۱۷۹۴۲ه	۱۳۷۶/۱/۳۱	آزمایش تشخیص ناقلین تالاسمی قبل از ازدواج اجباری شود و دفاتر ازدواج گواهی نامه مربوط را از نامزدها مطالبه و پس از بایگانی آن به عقد و ازدواج و ثبت آن با قید موجود بودن گواهی نامه یاد شده اقدام نمایند
		قانون لزوم ارائه گواهی نامه پزشک قبل از وقوع ازدواج	ماده ۲	۱۳۱۷/۹/۱۳	کلیه دفاتر ازدواج مکلفند که قبل از وقوع ازدواج از نامزدها گواهی نامه پزشک را بر نداشتن امراض مسریه مهم که نوع آنها از طرف وزارت دادگستری معین و اعلام می گردد مطالبه نموده و پس از بایگانی آن به عقد و ازدواج و ثبت آن با قید موجود بودن

گواهی پزشک بر تندرستی نامزدها اقدام نمایند					
بودجه سنواتی نسبت به ساخت و واگذاری خوابگاهها برای متأهلین و همچنین نسبت به پرداخت کمک هزینه تحصیلی به دانشجویان متأهل به میزان دو برابر دانشجویان مجرد،	۱۳۸۴/۹/۲۷	ماده ۱۰	قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷		
دولت موظف است طرح جامع آموزش و مشاوره قبل و بعد از ازدواج مشتمل بر برنامه‌های مشاوره برای همسرایی، تشکیل خانواده، و... تهیه و ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون به مجلس ارائه دهد	۱۳۸۴/۹/۲۷	ماده ۸	قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷		
اقدامات وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به منظور رفع موانعی که باعث تأخیر ازدواج می‌گردد و تشویق و ترغیب جوانان به ازدواج و تشکیل خانواده	۱۳۸۴/۹/۲۷	ماده ۷	قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷		
اقدامات دولت به منظور تکریم و ترویج سنت حسنه نبوی ازدواج، فرهنگ‌سازی و ترویج الگوهای مطلوب، با استفاده از امکانات رسانه ملی و دستگاههای فرهنگی و آموزشی	۱۳۸۴/۹/۲۷	ماده ۵	قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷		
مجازات عقد و ثبت ازدواج بدون رعایت ماده ۲ این قانون توسط سردفتر	۱۳۱۷/۹/۱۳	ماده ۴	قانون لزوم ارائه گواهی نامه پزشکی قبل از وقوع ازدواج		
مجازات هر پزشکی که بر خلاف واقع گواهی تندرستی به نامزد بدهد و یا بدون جهت و از روی غرض از دادن گواهینامه خودداری نماید	ماده ۵	ماده ۵			
مجازات دشنامی که باعث اذیت شنونده شود و دلالت بر قذف نکند مانند اینکه کسی به زنش بگوید تو باکره نبودی موجب محکومیت گوینده به شلاق تا ۷۴ ضربه می‌شود		ماده ۱۴۵		مجمع تشخیص مصلحت نظام مجلس شورای اسلامی	قانون مجازات اسلامی
مجازات قذف خویشاوندان توسط یکدیگر هرگاه خویشاوندان یکدیگر را قذف کنند		ماده ۱۴۹	موانع مسئولیت کیفری		

				محکوم به حد می شوند . تبصره اگر پدر یا جد پدری فرزندش را قذف کند تعزیر می‌شود
				مجازات فریب دادن هریک از زوجین قبل از عقد ازدواج به امور واهی از قبیل داشتن تحصیلات عالی، تمکن مالی، موقعیت اجتماعی، شغل و سمت خاص، تجرد و امثال آن توسط طرف دیگر
		۶۴۵	۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات عدم ثبت واقعه ازدواج دائم، طلاق و رجوع طبق مقررات است
		۶۴۶	۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	ازدواج قبل از بلوغ بدون اذن ولی ممنوع است چنانچه مردی با دختری که به حد بلوغ نرسیده بر خلاف مقررات ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی و تبصره ذیل آن ازدواج نماید به حبس تعزیری از شش ماه تا دو سال محکوم می گردد
رای وحدت رویه هیات عمومی	دیوان عالی کشور	عدم تفکیک جرم ترک انفاق زوجه و اولاد	رای شماره ۳۴	۱۳۶۰/۸/۳۰
				ترک انفاق زن و فرزند از ناحیه شوهر با در نظر گرفتن ترک فعل واحد مستلزم رعایت ماده ۳۱ قانون مجازات عمومی است. و آثار و نتایج متعدد فعل واحد موجب اعمال مقررات مربوط به تعدد جرم نخواهد بود
مجازات اسلامی	• مجمع تشخیص مصلحت نظام	۶۴۲	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات کسی که با داشتن استطاعت مالی نفقه زن خود را در صورت تمکین ندهد یا از تادیه نفقه سایر اشخاص واجب النفقه امتناع نماید.
	• مجلس شورای اسلامی	۶۴۳	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات کسی که عالماً زن شوهر دار یا زنی را که در عده دیگری است برای مردی عقد نماید.
		۶۴۴	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات کسانی که عالماً مرتکب یکی از اعمال زیر شوند ۱- هر زنی که در قید زوجیت یا عده دیگری است خود را به عقد دیگری درآورد در صورتیکه منجر به واقعه نگردد. ۲- هر کسی که زن شوهردار یا زنی که در عده دیگری است برای خود تزویج

					نماید در صورتیکه منجر به واقعه نگردد
		قانون حمایت خانواده	۱۰	۱۳۵۳/۱۱/۱۵	اجرای صیغه طلاق و ثبت آن پس از رسیدگی دادگاه و صدور گواهی عدم امکان سازش صورت خواهد گرفت. هر یک از طرفین عقد بدون تحصیل گواهی عدم امکان سازش مبادرت به طلاق نماید، به حبس جنحه‌ای از شش ماه تا یک سال محکوم خواهد شد. همین مجازات مقرر است برای سردفتری که طلاق را ثبت نماید
			۲۲	۱۳۵۳/۱۱/۱۵	مجازات کسی که با داشتن استطاعت مالی نفقه زن خود را در صورت تمکین ندهد یا از تادیه نفقه سایر اشخاص واجب النفقه امتناع نماید.
		قانون راجع به انکار زوجیت	۱	۱۳۱۱/۲/۲۰	مجازات انکار زوجیت زن از طرف مرد یا ورثه او متعاقب دعوی زن راجع به حقوق مالی ناشی از عقد ازدواج اعم از صدق و نفقه و ارث و غیره: علاوه بر تادیه حقوق مالی به هشت روز الی دو ماه حبس تادیبی و یا به صد تا هزار ریال جزای نقدی یا به هر دو مجازات محکوم خواهد نمود.
قانون مدنی؟	مجلس شورای اسلامی	قانون راجع به ازدواج	۳	۱۳۱۰/۵/۲۳ اصلاحی ۱۳۱۶/۲/۲	مجازات ازدواج باکسی که برخلاف مقررات ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی هنوز به سن قانونی (سن سیزده سال تمام) برای ازدواج نرسیده است. عاقد و خواستگار و سایر اشخاصی که شرکت در جرم داشته اند نیز به همان مجازات یابه مجازاتی که برای معاون جرم مقرر است محکوم می شوند. محاکمه این اشخاص را وزارت عدلیه می‌تواند به محاکم مخصوصی که اصول تشکیلات و ترتیب رسیدگی آن به موجب نظام نامه معین می‌شود رجوع نماید و در صورت عدم تشکیل محکمه مخصوص، رسیدگی در محاکم عمومی به عمل خواهد آمد ... جزای نقدی از دو هزار ریال الی بیست هزار ریال محکوم گردد.

			۵	۱۳۱۰/۵/۲۳ اصلاحی ۱۳۱۶/۲/۲	مجازات فریب در ازدواج شش ماه تا دو سال حبس تادیبی
			۶	۱۳۱۰/۵/۲۳ اصلاحی ۱۳۱۶/۲/۲	هر مردی مکلف است در موقع ازدواج به زن و عاقد صریحا اطلاع دهد که زن دیگر دارد یا نه و این نکته در قبالة مزاجت قید می‌شود. مردی که در موقع ازدواج برخلاف واقع خود را بی زن قلمداد کرده و از این حیث زن را فریب دهد به مجازات فوق محکوم خواهد گردید.
قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن	مجلس شورای اسلامی شورای نگهبان		۳	۱۳۸۰/۸/۸ ۱۳۸۰/۸/۲۳	اصطلاح (بدترین اشکال کارکودک) شامل موارد زیر است: الف - کلیه اشکال بردگی یا شیوه‌های مشابه بردگی، از قبیل فروش و قاچاق کودکان، بندگی بهعلت بدهی و رعیتی و کار یا زور یا اجباری، از جمله استخدام به زور یا اجباری کودکان برای استفاده در درگیری مسلحانه ب - استفاده، فراهم کردن یا عرضه کودک برای روسپی‌گری، تولید زشت‌نگاری یا اجراهای زشت‌نگارانه، پ - استفاده، فراهم کردن یا عرضه کودک برای فعالیتهای غیر قانونی، به ویژه برای تولید و قاچاق موادمخدر به گونه‌ای که در معاهدات بین‌المللی مربوط تعریف شده‌اند، ت - کاری که به دلیل ماهیت آن یا شرایطی که در آن انجام می‌شود، احتمال دارد برای سلامتی، ایمنی یا اخلاقیات کودکان ضرر داشته باشد.
			۷	۱۳۸۰/۸/۸ ۱۳۸۰/۸/۲۳	الف - جلوگیری از بکار گرفته شدن کودکان در بدترین اشکال کار کودک، ب - فراهم آوردن کمک مستقیم لازم و مناسب برای دور ساختن کودکان از بدترین اشکال کار کودک و برا بازپروری و سازگاری اجتماعی آنها، پ - تضمین دسترسی به آموزش و پرورش پایه‌ای رایگان، و در صورت امکان و اقتضاء، آموزش حرفه‌ای، برای کلیه کودکانی که از بدترین اشکال کار

کودک دور می شوند. ت - تشخیص و دستیابی به کودکان در معرض خطر خاص، و ث - توجه داشتن به وضعیت خاص دختران					
لزوم شرکت زنان در تمام زمینه ها و در شرایط مساوی با مردان/ اهمیت توافقی والدین در تربیت کودکان	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	مقدمه		قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان
اصلاح الگوهای رفتاری اجتماعی و فرهنگی مردان و زنان به منظور دستیابی به حذف تعصبات، عادات و دیگر عملکردها که بر پایه اعتقادی دون و زیر دست قرار دادن یا برتری جنسیتی	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	ماده ۵		قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
تعهد دولتها جهت رفع حذف تبعیض علیه زنان در تمام موارد مربوط به ازدواج و روابط خانوادگی و حضانت	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	ماده ۱۶		قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان
طریقه استعلام هویت و صلاحیت زن خارجی و صدور مجوز ثبت ازدواج و شناسنامه برای زوجه	۸۲/۱/۲۱	ماده ۳	ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی)		آیین نامه
مدارک مورد نیاز برای تشکیل پرونده متقاضیان	۸۲/۱/۲۱	ماده ۲	ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی)		آیین نامه
دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی دارای دفترچه پناهندگی با زن ایرانی		بخش ۲	ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی		دستورالعمل
ضرورت کسب اجازه ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجی از دولت			ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع		دستورالعمل

			ایرانی		
اسناد بین‌الملل		کنوانسیون حقوق کودک	ماده ۱۰	۱۳۷۲/۱۲/۱	نظر مثبت به درخواست کودک یا والدین وی برای ورود یا ترک کشور برای به هم پیوستن اعضای خانواده و تضمین عدم عواقب برای این درخواست‌ها
اسناد بین‌الملل		میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	ماده ۱۰	۱۳۵۴/۲/۱۷	- حمایت از مادران قبل و بعد از زایمان (۴)
اسناد بین‌الملل		میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	ماده ۲۳	۱۳۵۴/۲/۱۷	- حمایت از تشکیل و استقرار خانواده - به رسمیت شناختن حق ازدواج با رضایت طرفین و تساوی حقوق‌زوجهین در انعقاد و فسخ آن
اسناد بین‌الملل		اعلامیه جهانی حقوق بشر	ماده ۱۶		- حق تشکیل خانواده‌ها رضایت طرفین برای هر زن و مرد - حق بهره‌مندی خانواده از حمایت جامعه و دولت - حقوق مساوی زوجین در امور مربوط به ازدواج
		پروتکل ضمیمه عهدنامه مودت و اقامت و تجارت ایران و یونان	ماده ۵	۱۳۱۰/۱۲/۱۰	احوال شخصیه شامل مسائل مربوط به حقوق خانوادگی و وضعیت اشخاص است

حرمت ابدی^{*}: امکان ازدواج با آن مرد تا آخر عمر وجود ندارد.

تفریقی که بالعان حاصل شود^{**}: بدین معنا که اگر هنگام طلاق لعنت واقع شود حرمت ابدی خواهد بود و دلیل میزان و شدت کراهت است در غیر این صورت اگر کراهتی وجود نداشته باشد لعنت ضرورتی ندارد.

مصاهره^{***}: یعنی علاقه‌ای است که به سبب عقد بین زوجین و جمعی دیگر حادث گردیده و موجب حرمت می‌شود. به وسیله مصاهره چهار صنف از زنان بر شخص حرام می‌گردد بدین ترتیب الف) زن پدر ب) مادر زن ج) ربیه یعنی دختر زن د) زن پسر

جدول شماره ۱۵: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل روابط خانوادگی: روابط درون خانواده

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	محل سکناى زن	ماده ۱۱۱۶	مصوب ۱۳۰۷	مادام که محاکمه بین زوجین خاتمه نیافته محل سکناى زن به تراضی طرفین معین می شود (۱۵)
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	روابط خانوادگی	۱۱۷۷	مصوب ۱۳۰۷	طفل باید مطیع ابویین خود بوده و در هر سنی که باشد باید به آنها احترام کند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۲	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	عیوب در مرد (خصا/عنن/مقطوع بودن الت) موجب حق فسخ برای زن خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	عزل قیم	ماده ۱۲۵۱	مصوب ۱۳۵۷/۱/۲۱ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	هرگاه زن بی شوهری ولو مادر مولى علیه که به سمت قیمومت معین شده است اختیار شوهر کند باید مراتب را در ظرف یک ماه از تاریخ انعقاد نکاح به دادستان حوزه اقامت خود یا نماینده او اطلاع دهد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	اثبات نسبت	۱۱۶۰	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	در صورت انحلال نکاح پس از نزدیکی و ازدواج مجدد زن و تولد طفل از زن، نسبت فرزند به شوهر دوم است (۸)
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۶۸	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	نگاهداری اطفال هم حق و هم تکلیف ابویین است.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطف	ماده ۱۱۶۹	مصوب ۱۳۱۴/۱/۲۰ و اصلاحی ۱۳۸۲/۹/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام	مادر تا سن هفت سالگی اولویت در حضانت دارد بعد از آن در صورت اختلاف، تعیین حضانت بهد عهده دادگاه
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۰	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	اگر مادر در مدتی که حضانت طفل با او است مبتلا به جنون شود یا به دیگری شوهر کند حق حضانت با پدر خواهد بود. (۱۶)
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۱	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	در صورت فوت یکی از ابویین حضانت طفل با آن که زنده است خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۲	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	هیچ یک از ابویین حق ندارند در مدتی که حضانت طفل به عهده آنهاست از نگاهداری او امتناع کنند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۳	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	تغییر حضانت فرزند به سبب انحطاط اخلاقی پدر یا مادر

	مجلس شورای اسلامی / شورای نگهبان	حق حضانت	ماده واحده	مصوب ۱۳۶۵/۵/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۶۵/۴/۲۶ شورای نگهبان	نقش دادگاه در ممانعت والدین از اجرای حضانت توسط دیگران برای فرزند تحت حضانت
قانون حمایت خانواده		حضانت و نگهداری از اطفال	ماده ۴۰		مجازات استنکاف یا ممانعت از اجرای حکم حضانت
قانون حمایت خانواده		حضانت و نگهداری از اطفال	ماده ۴۱		شرایط واگذاری امر حضانت به دیگری توسط دادگاه
مجلس شورای اسلامی / شورای نگهبان	قانون حق حضانت فرزندان صغیر یا محجور به مادران آنها	ماده واحده	مصوب ۱۳۶۴/۵/۶ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۶۴/۵/۱۳ شورای نگهبان	حضانت فرزندان صغیر یا محجور که پدرانشان به مقام والای شهادت رسیده و یا فوت شده باشند با مادران آنها خواهد بود	
مدنی	مجلس شورای اسلامی		۱۱۷۹	۱۳۰۷	ابوین حق تنبیه طفل خود را دارند ولی به استناد این حق نمی توانند طفل خود را خارج از حدود تأدیب، تنبیه نمایند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نفقه	ماده ۱۱۹۹	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۵/۲۲	نفقه اولاد بر عهده پدر و جد پدری و... در شرایط عدم امکان پرداخت به عهده مادر است
مدنی	مجلس شورای اسلامی	الزام به انفاق	ماده ۱۲۰۰	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	نفقه ابوین با رعایت الاقرب فالاقرب به عهده اولاد و اولاد اولاد است.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	الزام به انفاق	ماده ۱۲۰۲	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	اگر اقارب واجب النفقه متعدد باشند و منفق نتواند نفقه همه آنها را بدهد اقارب در خط عمودی نزولی مقدم بر اقارب در خط عمودی صعودی خواهند بود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	الزام به انفاق	ماده ۱۲۰۳	صوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	در صورت بودن زوجه و یک یا چند نفر واجب النفقه دیگر زوجه مقدم بر سایرین خواهد بود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	الزام به انفاق	ماده ۱۲۰۴	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	نفقه اقارب عبارت است از مسکن و البسه و غذا و اثاث البیت به قدر رفع حاجت با در نظر گرفتن درجه استطاعت منفق.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	الزام به انفاق	ماده ۱۲۰۵	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	در موارد غیبت یا استنکاف از پرداخت نفقه و اخذ آن از اموال فرد غایب
خانواده		قانون راجع به ازدواج	/ ماده ۹	/ مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی	نفقه زن بر عهده شوهر است. تبصره: نفقه عبارت است از مسکن و لباس و غذا و اثاث

					البیت به طرز متناسب.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۶	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات	در عقد دائم نفقه زن به عهده شوهر است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۸	مصوب ۱۳۰۷	هرگاه زن بدون مانع مشروع از ادای وظایف زوجیت امتناع کند مستحق نفقه نخواهد بود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات	نفقه مطلقه رجعیه در زمان عده بر عهده شوهر است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نفقه	ماده ۱۱۱۱	مصوب ۱۳۰۷	زن می تواند در صورت استتکاف شوهر از دادن نفقه به محکمه رجوع کند در این صورت محکمه میزان نفقه را معین و شوهر را به دادن آن محکوم خواهد کرد.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نفقه	ماده ۱۱۱۲	مصوب ۱۳۰۷	اگر شوهر قادر به پرداخت نفقه نباشد زن می تواند درخواست طلاق کند (مطابق ماده ۱۱۲۹)
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	فسخ نکاح	ماده ۱۱۱۴	مصوب ۱۳۰۷	زن باید در منزلی که شوهر تعیین می کند سکنی نماید مگر آن که اختیار تعیین منزل به زن داده شده باشد. (۱۳)
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	-انتخاب مسکن علی الحده	ماده ۱۱۱۵	مصوب ۱۳۰۷	اگر بودن زن با شوهر در یک منزل متضمن خوف ضرر بدنی یا مالی یا شرافتی برای زن باشد زن می تواند مسکن علیحده اختیار کند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۷	مصوب ۱۳۰۷	هرگاه شوهر بعد از عقد مبتلا به یکی از امراض مقاربتی گردد زن حق خواهد داشت که از نزدیکی با او امتناع نماید و امتناع به علت مزبور مانع حق نفقه نخواهد بود.
ترک انفاق در مورد ماده رای وحدت	رویه هیات عمومی دیوانعالی کشور	ترک انفاق	رای وحدت رویه شماره ۶۳۳ هیات	مصوب ۱۳۷۸/۲/۱۴	طبق ماده ۱۰۸۵ قانون مدنی مادام که مهریه زوجه تسلیم نشده، در صورت حال بودن مهر، زن می تواند از ایفا وظایفی که در مقابل شوهر دارد امتناع کند
رای وحدت رویه	هیأت عمومی دیوان عالی کشور	ترک انفاق زوجه و اولاد	رای شماره ۳۴	۱۳۶۰/۳۰۸	ترک انفاق زن و فرزند از ناحیه شوهر در چنین حالت ترک فعل واحد محسوب و مستلزم رعایت ماده ۳۱ قانون مجازات

				عمومی است	
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در مهر	ماده ۱۰۸۷	مصوب ۱۳۰۷	اگر در نکاح دائم مهر ذکر نشده یا عدم مهر شرط شده باشد نکاح صحیح است و در صورت نزدیکی مهر المثل ضروری است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی		ماده واحده تبصره ذیل ماده ۱۰۸۲	۱۳۸۴/۲/۲۷ ۱۳۸۴/۳/۴	منظور از زمان تادیه، در محاسبه نرخ مهریه زمان اجرای قطعی و لازم الاجراء است.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	قابلیت صحی برای ازدواج	ماده ۱۰۴۳	مصوب ۱۳۰۷ / اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	نکاح دختر باکره اگرچه به سن بلوغ رسیده باشد موقوف به اجازه پدر یا جد پدری او است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	سقوط ولایت پدر نسبت به اذن در ازدواج دختر	ماده ۱۰۴۴	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	در صورتی که پدر یا جد پدری در محل حاضر نباشند و استیذان از آنها نیز عادتاً غیر ممکن بوده و دختر نیز احتیاج به ازدواج داشته باشد، وی می تواند اقدام به ازدواج نماید.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۴۵	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	نکاح با اقارب نسبی ممنوع است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۴۶	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	قربان رضاعی از حیث حرمت نکاح در حکم قربان نسبی است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۴۷	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	نکاح بین اشخاص به واسطه مصاهره ممنوع دائمی است.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	موانع نکاح	ماده ۱۰۴۸	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	جمع بین دو خواهر ممنوع است اگرچه به عقد منقطع باشد
قانون خانواده		قانون حمایت خانواده	ماده ۱۸	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	حق زوجین در مورد اشتغال یکدیگر
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نکاح منقطع	ماده / ۱۰۷۷	مصوب ۱۳۰۷	در نکاح منقطع احکام راجع به وراثت زن ومهر او همان است که در باب ارث
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۵	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	در روابط زوجین ریاست خانواده از خصایص شوهر است.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زوجین باید در تشیید مبانی خانواده و تربیت اولاد خود به یکدیگر معاضدت نمایند.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در حقوق و	ماده ۱۱۰۳	مصوب ۱۳۰۷	زن و شوهر مکلف به حسن معاشرت با

	اسلامی	تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر		یکدیگرند.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۲	مصوب ۱۳۰۷
قانون خطی مشی کلی	مجلس شورای اسلامی	برنامه های سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران	۴۵	۱۳۶۱/۴/۱۷
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۹	۷۵/۹/۲۱
اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۵	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)
اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۶	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)

جدول شماره ۱۶: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل روابط خانوادگی: روابط برون خانواده

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	عنوان قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون خانواده		قانون حمایت خانواده	ماده ۱۸	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	حق زوجین در مورد اشتغال یکدیگر
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطفال	ماده ۱۱۷۳	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱	تغییر حضانت فرزند به سبب انحطاط اخلاقی پدر یا مادر
		قانون راجع به ازدواج	ماده ۱۵	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی	اولویت مادران در حضانت فرزندان زیر ۲ سال
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	روابط خانوادگی	۱۱۷۷	مصوب ۱۳۰۷	طفل باید مطیع ابویین خود بوده و در هر سنی که باشد باید به آنها احترام کند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زوجین باید در تشدید مبانی خانواده و تربیت اولاد خود به یکدیگر معاضدت نمایند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نگاهداری و تربیت اطفال	۱۱۷۹	۱۳۰۷	ابویین حق تنبیه طفل خود را دارند ولی به استناد این حق نمی توانند طفل خود را خارج از حدود تأدیب، تنبیه نمایند
لایحه قانونی		راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از تهران	ماده واحده	مصوب ۵۸/۱۱/۲۰	معافیت زنان متاهل پزشک دندانپزشک و داروساز از خروج از تهران برای گرفتن پروانه دائم
قوانین خاص درون سازمانی	مجلس شورای اسلامی	خدمت پزشکان و پیرا پزشکان	تبصره ۳ ماده ۱۸	۱۳۶۷/۱/۳۰ اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳	ارائه رضایت نامه همسر به دانشگاه برای استفاده از سهمیه (۱۴)
قوانین خاص درون سازمانی	مجلس شورای اسلامی	خدمت پزشکان و پیرا پزشکان	تبصره ۴ ماده ۱۸	۱۳۶۷/۱/۳۰ اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳	ارائه رضایت نامه همسر به دانشگاه مربوطه برای دوره دستیاری (۱۴)
بخشنامه		به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور	بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴	۱۳۶۱/۷/۶	چون بخشی از کارمندان دولت را خانمها تشکیل می‌دهند و تغییر محل جغرافیایی آنان با همسرانشان و دور ماندن از خانواده و زندگی جداگانه مشکلاتی را برای این قبیل کارمندان به وجود می‌آورد. حتی المقدور نسبت به انتقال کارمند متقاضی ولو آنکه به صورت انتقال به سازمان دیگر باشد با رعایت مقررات مربوط اقدام نمایند

منشور حقوق و مسئولیت های زنان	مجلس شورای اسلامی	حقوق و مسئولیت های خانوادگی زنان	بخش دوم ۱۳۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیت های خانوادگی زنان فصل اول: حقوق و مسئولیت های دختران در خانواده فصل دوم: حقوق و مسئولیت های زنان در تشکیل و تداوم خانواده فصل سوم: حقوق و مسئولیت های زنان در صورت انحلال خانواده
تصویب نامه		تشکیل واحد ارشاد و امداد در کنار دادگاه های مدنی خاص	ماده ۳ تصویب نامه شماره ۳۲۱۰/دش	شرایط مسئول و سرپرست واحد ارشاد و امداد در دادگاه های مدنی خاص
قانون مجازات اسلامی	مجمع تشخیص مصلحت نظام مجلس شورای اسلامی	موانع مسئولیت کیفری	ماده ۱۴۹	مجازات قذف خویشاوندان توسط یکدیگر هرگاه خویشاوندان یکدیگر را قذف کنند محکوم به حد می شوند . تبصره اگر پدر یا جد پدری فرزندش را قذف کند تعزیر می شود

جدول شماره ۱۷: سیاست‌ها، قوانین و آیین نامه‌های مربوط به گروه عوامل روابط خانوادگی: شیوه تربیتی

دینی و معنوی خانواده

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
اسناد بین الملل		میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی	بند ۴ ماده ۱۸	۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷	آزادی سرپرستان قانونی کودکان در آموزش مذهبی و اخلاقی کودکان طبق اعتقادات خودشان

جدول شماره ۱۸: سیاست‌ها، قوانین و آیین نامه‌های مربوط به گروه عوامل سرمایه اجتماعی: حمایت اجتماعی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
آیین نامه		دفتر ثبت ازدواج و طلاق	ماده ۱۵	مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷	اوراق عقد و طلاقی که مطابق مقررات این نظامنامه به ثبت برسد سند رسمی بوده و تمام محتویات و امضاهای مندرجه در آن معتبر خواهد بود مگر اینکه مجعولیت آن ثابت شود. در مورد مهریه سند رسمی ازدواج بدون احتیاج حکمی از محاکم عدلیه لازم الاجرا به تقاضای زوجه یا قائم مقام قانونی او صادر خواهد شد.
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی مصوب	ماده ۷۰	۱۳۸۱/۱۲/۴	نحوه ی تقسیم حقوق وظیفه ی وراث بین بازماندگان
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی مصوب	ماده ۶۹	۱۳۸۱/۱۲/۴	مشخصات وراث حائز شرایط دریافت مستمری
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدامی کارکنان شهرداریهای کشور	ماده ۶۴	۱۳۸۱/۸/۱۵	چگونگی تقسیم حقوق وظیفه ی وراث بین بازماندگان
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدامی کارکنان شهرداریهای کشور	ماده ۶۳	۱۳۸۱/۸/۱۵	مشخصات وراث حائز شرایط دریافت مستمری
آیین نامه	ریاست قوه قضاییه	بیمه و بازنشستگی سردفتران و دفتریاران اسناد رسمی	تبصره ۱، ۲، ۳ و ماده ۴	۱۳۸۱/۸/۱۲	افراد حائز شرایط دریافت مستمری

آیین نامه	ریاست قوه قضاییه	بیمه و بازنشستگی سردفتران و دفتریاران اسناد رسمی	ماده ۹	۱۳۸۱/۸/۱۲	شرایط عدم دریافت مستمری
آیین نامه	مصوب هیأت وزیران	استخدامی نظام بانکی دولت	ماده ۳۷	۱۳۷۹/۱۱/۲۶	مشخصات وظیفه بگیران مستخدم متوفی
قانون استخدامی	مجلس شورای اسلامی و تایید شورای نگهبان ۱۳۷۵/۹/۲۸	قانون الحاق یک تبصره به قانون استخدامی جانبازان ، اسرا و افراد خانواده های شهدا ، جانبازان از کار افتاده ، اسرا و مفقود الانتهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک ماه متناوب در جبهه خدمت نموده اند (مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷)	ماده واحده	مصوب ۱۳۷۵/۹/۷	امکان دریافت مزایای جانبازی و..... در کنار دریافت حقوق و بازنشستگی
قانون کار	مجلس شورای اسلامی	قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده‌ها و کارکنان شاغل	ماده ۳	۱۳۷۹/۲/۱۳	چگونگی پرداخت پاداش پایان خدمت به بازنشستگان و...
قوانین خاص درون سازمانی	مجلس شورای اسلامی	قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۹۱	۱۳۸۲/۱۱/۷	مشخصات مستمری بگیران
قوانین خاص درون سازمانی	مجلس شورای اسلامی	قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۸۱	۱۳۸۲/۱۱/۷	امکان دریافت مستمری توسط فرزندان علیرغم اشتغال والد دیگر
	مجلس شورای اسلامی	قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۶۱	۱۳۸۲/۱۱/۷	شرایط و قوانین دریافت کمک هزینه عائله مندی
قانون کار		قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری	ماده واحده	۱۳۶۳/۱۰/۲	شرایط پرداخت مستمری به فرزندان پسر و دختر

			وراث کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث مصوب		
قانون کار		تبصره ماده ۹	قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی	چگونگی تقسیم حقوق وظیفه بین فرزندان اناث	مصوب ۱۳۶۶/۱۰/۲۷
قانون کار		ماده ۹	قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	شرایط دریافت کمک هزینه عائله مندی و اولاد مستخدمین مرد مشمول قانون استخدام کشوری	مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳
قانون کار		تبصره ۱ ماده ۹	قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	شرایط دریافت کمک هزینه عائله مندی مستخدمین زن	مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳
قوانین خاص درون سازمانی		ماده ۱۳	قانون استخدامی کارکنان مجلس شوراییاسلامی	ساعات کار افراد شاغل در دستگاههای مشمول این قانون که عهده دار پرستاری و مراقبتهای ویژه جانبازان می گردند	۱۳۷۲/۸/۲۳
قانون کار		---	دستورالعمل نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان	برقراری مجدد حقوق زنان که به علت استفاده از مستمری همسر قطع شده است	۱۳۷۹/۲/۱۳
قوانین خاص درون سازمانی		ماده ۳۲	قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	تبعیت پرداخت هزینه ی درمان خانواده از اساسنامه	۱۳۷۹/۱۰/۲۹
قوانین خاص درون سازمانی		ماده ۱۸۲	قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	مشخصات مستمری بگيران	۱۳۷۰/۷/۲۱
قوانین خاص درون سازمانی		ماده ۱۷۴	قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	امکان دریافت مستمری فرزندان علیرغم اشتغال والد دیگر	۱۳۷۰/۷/۲۱
قوانین		ماده ۱۶۴	قانون ارتش جمهوری	شرایط مستمری بگيران	۱۳۶۶/۷/۷

خاص درون سازمانی	اسلامی ایران				
قوانین خاص درون سازمانی	قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۵۶	۱۳۶۶/۷/۷	امکان دریافت مستمری فرزندان علیرغم اشتغال والد دیگر	
قوانین خاص درون سازمانی	آیین‌نامه استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی ایران	ماده ۱۳۶ و تبصره آن	۱۳۶۸/۴/۲۱	شرایط مستمری بگيران	
قانون کار	از لایحه قانونی مربوط به برقراری حقوق بازنشستگی در مورد مستخدمین شاغل یا بازنشسته و عائله آنان که به موجب لایحه قانونی مربوط به پاکسازی مصوب از خدمت منفصل یا محروم از دریافت حقوق شده یا می‌شوند	ماده واحده	۵۹/۳/۳۱	شرایط استفاده از حقوق بازنشستگی خود در مورد افراد پاکسازی شده سازمان ها	
قانون استفساریه	قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یکسال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت کرده اند	ماده واحده	مصوب ۱۳۸۰/۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۱/۲۹ شورای نگهبان	امکان استفاده همسران جانبازانی که قبل از تصویب قانون استخدام جانبازان ازدواج کرده اند از مزایای قانونی	
آئین نامه اجرایی	قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری	ماده ۱۰	۱۳۶۴ / ۴ / ۲	مهلت زمانی مراجعه نوادگان و فرزندان اناث برای درخواست دریافت مستمری	

			حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اناث		
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحد قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان	ماده ۹	۱۳۶۴ / ۴ / ۲	امکان برقراری مجدد مستمری بعد از رفع علل عدم برقراری
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اناث	ماده ۶	۱۳۶۴ / ۴ / ۲	شرایط عدم برخورداری از مستمری
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اناث	ماده ۴	۱۳۶۴ / ۴ / ۲	شرایط دریافت مستمری نوادگان و فرزندان اناث پس از رسیدن به سن مقرر
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان	ماده ۳	۱۳۶۴ / ۴ / ۲	شرایط دریافت مستمری نوادگان و فرزندان اناث بر اساس زمان فوت مورث
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان	ماده ۲	۱۳۶۴ / ۴ / ۲	شرایط دریافت مستمری نوادگان و فرزندان
		قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی	ماده ۹	۱۳۶۶/۱۰/۲۷	شرایط دریافت حقوق وظیفه یا مستمری نوادگان و فرزندان
		قانون اصلاح ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت (مصوب ۱۳۷۵/۷/۱۵)	تبصره ۱ و ۲ الحاقی به ماده ۹	مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۱/۲۹ شورای نگهبان	شرایط استفاده کارکنان زن و همسر و فرزندان از کمک هزینه ی عائله مندی
قوانین خاص درون		قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۹۱	مصوب ۸۲/۱۱/۷	مشخصات مستمری بگيران

سازمانی					
قوانین خاص درون سازمانی		قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۶۱	مصوب ۸۲/۱۱/۷	شرایط دریافت کمک هزینه ی عائله مندی کارمندان و همسران کارمندان از کارافتاده
قوانین خاص درون سازمانی		از قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری	ماده ۶	۱۳۶۸/۱۲/۱۳	تعیین سهم حقوق وظیفه ی وراث بر اساس تعداد آنها
قوانین خاص درون سازمانی		از قانون استخدام کشوری	ماده ۸۶	مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱ و اصلاحی ۱۳۵۱/۲۴/۱۲	مشخصات وراث قانونی کامندان متوفی
قوانین خاص درون سازمانی		قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید , جانباز از کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی	تبصره ۴ ماده واحد	مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰	الزام پرداخت حقوق بنیاد شهید به خانواده های شهدایی که بیش از یک همسر دارند
قانون کار		قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان از قانون نحوه تعديل نیروی انسانی دستگاههای دولتی مصوب ۲۷/۱۰/۱۳۶۶	ماده واحد	مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲	شرایط دریافت مستمری فرزندان دختر و پسر و نوادگان
قانون کار		قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید, جانباز از کاز افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی	تبصره ۳ ماده واحد	مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰	برقراری مجدد مستمری در صورت طلاق وراث اناث
قانون کار		از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	ماده ۹	مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳	نحوه ی پرداخت کمک هزینه ی عائله مندی
قانون کار		قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان	تبصره ۱	مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲	شرایط برقراری مجدد مستمری فرزندان اناث و نوادگان
قانون کار		قانون اجازه پرداخت وظیفه	تبصره ۲	مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲	شرایط افرادی که به آنها مستمری

		و مستمری وراثت کارمندان		تعلق نمی گیرد
		قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل انان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی	ماده ۲	مصوب ۱۳۶۵/۱۰/۲۷ با الحاقات بعدی
		قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل انان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی	ماده ۳	مصوب ۱۳۶۵/۴/۱۹ با اصلاحات بعدی
قانون کار		قانون استخدام جانبازان، اسرا و خانواده های شهدا، جانبازان از کارافتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند	تبصره ۱ الحاقی	مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷
قانون کار		قانون استخدام جانبازان، اسرا و خانواده های شهدا، جانبازان از کارافتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند	تبصره ۳	مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷
قانون کار		قانون استخدام جانبازان، اسرا و خانواده های شهدا، جانبازان از کارافتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند	ماده واحده	مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷

قانون			اسرا و خانواده های شهدا ، جانبازان از کارافتاده ، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند		
قانون کار	از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	تبصره ۱ ماده ۹	مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی	شرایط دریافت کمک هزینه عائله مندی برای مستخدمین زن یا همسران مستخدمین مرد	
قانون کار	از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	ماده ۹	مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی	شرایط دریافت کمک هزینه عائله مندی	
قوانین خاص درون سازمانی	از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران	تبصره ۱ ماده ۳۱	مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳	شرایط عدم تعلق مستمری به افراد تحت تکفل	
قوانین خاص درون سازمانی	از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۳۲	مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳	شرایط تعلق مستمری به افراد تحت تکفل	
قوانین خاص درون سازمانی	از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۴	مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳	تعریف حق عائله مندی	
قوانین خاص درون سازمانی	قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	ماده ۱۵۹	۱۳۷۰/۷/۲۱	مبلغ هدیه ازدواج به پرسنل شاغل	
آیین نامه اجرایی	بیمه اجتماعی زنان خانه دار	ماده ۱		بیمه اجتماعی زنان خانه دار: به بیمه ای اطلاق می گردد که با مشارکت دولت و زنان خانه دار و در راستای گسترش و توسعه رفاه توأم با عزت و تأمین و تضمین	

					زندگی شرافتمندانه زنان، با پرداخت تدریجی مبلغی مشخص، قابلیت اجرایی پیدا می‌کند. بیمه‌شدگان: عبارتند از زنان خانه‌داری که متقاضی استفاده از طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار هستند
آیین‌نامه اجرایی		بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار	ماده ۳		اهداف اختصاصی طرح: ۱- کمک به تحکیم بنیان خانواده ۲- تأمین مالی مناسب برای زنان در زمان پیری و سالخوردگی، بیوه‌گی، بیماری و ازکارافتادگی و بی‌سرپرستی و بدسرپرستی حفظ جایگاه و شأن کرامت انسانی و منزلت زنان در جامعه ۴- ایجاد زمینه مشارکت زنان خانه‌دار در گسترش نظام بیمه‌ای و ...
آیین‌نامه اجرایی		بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار	ماده ۷		شرایط زنان متقاضی بیمه اجتماعی
آیین‌نامه اجرایی		بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار	ماده ۸ تبصره ۱ و ۲ و ۳		شرایط بهره‌مندی زنان بیمه‌شده از مستمری بیمه‌ای طرح زنان بیمه‌شده
		قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	ماده ۳ تبصره ۱، ۲، ۳	۱۳۸۳/۲/۲۱	اهداف و وظایف حوزه بیمه‌ای
		قانون بیمه‌های اجتماعی روستائیان	ماده ۲	۱۳۴۸/۲/۲۱	سازمان موظف است طبق مقررات این قانون روستائیان مشمول ماده ۱ و خانواده تحت تکفل و یا ولایت آنان را در مقابل حوادث ناشی از کار، بیماریها، ازکارافتادگی و فوت و سایر موارد بیمه‌های اجتماعی بیمه کند.
قانون تأمین اجتماعی	مجلس	قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	ماده ۴	۱۳۸۳/۲/۲۱ ۱۳۸۳/۳/۹ تأیید شورای نگهبان	اهداف و وظایف حوزه حمایتی و توانبخشی تحت پوشش قرار دادن خانواده‌های بیسرپرست و زنان

					خودسرپرست. ح - فراهمسازی امکانات، آموزش بازتوانی و ایجاد مهارت‌های شغلی خانوارهای نیازمند. ط - حمایت از مادران به خصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند سازماندهی و هدفمند کردن یارانهها و منابع حمایتی. ب - هماهنگی بخشهای مختلف دولت در راستای پیشگیری از آسیبهای اجتماعی. ج - مشارکت در تعیین خط فقر (مطلق و نسبی). د - حمایت از افراد جامعه در برابر رویدادهای اقتصادی، اجتماعی و پیامدهای سوء آنها خصوصا در زمینه بیکاری، بیسرپرستی، در راه ماندگی و پیری
		تبصره ۲ ماده ۷	۱۳۶۹/۶/۲۶		افراد تحت تکفل موضوع این ماده- همسر (زن یا شوهر) ۲- فرزندان اناث مادام که ازدواج ننموده و فاقد حرفه و شغل باشند. ۳- فرزندان ذکور که سن آنها کمتر از ۱۸ سال تمام باشد و یا منحصرأ به تحصیل اشتغال داشته و یا طق نظر پزشک معتمد سازمان تامین اجتماعی ، از کار افتاده کلی باشن
آیین نامه اجرایی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۶	۱۳۵۴/۴/۳	کمک عائله مندی منحصرأ تا دو فرزند بیمه شده پرداخت خواهد می شود مشروط بر دوشروط
آیین نامه اجرایی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۲ ماده ۸۵	۱۳۵۴/۴/۳	در صورتی که طرفین عقد ازدواج واجد شرائط مذکور در این ماده باشند کمک ازدواج به هر دو نفر داده خواهد شد.
	مجلس	قانون بیمه بیکاری	تبصره ۴ ماده ۷	۱۳۶۹/۶/۲۶	در صورت بیکاری زوجین فقط یکی از آنان (زن یا شوهر) محق به استفاده از افزایش مقرری به ازای

					هر یک از فرزندان خواهد بود.
	شورای انقلاب	لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور	ماده واحده	۱۳۵۲/۳/۲۴ اصلاحی ۱۳۵۹/۴/۲۵	سازمان بهزیستی به منظور حمایت خانواده های بی سرپرست و نیازمند و ارائه خدمات مختلف به کودکان و تدارک امکانات پیشگیری و درمانی و توانبخشی و توانبخشی حرفه ای و اجتماعی معلولین جسمی و روانی و تجدید تربیت منحرفین اجتماعی و حمایت و نگهداری از کودکان و اطفال بی سرپرست و معلولین غیر قابل توان بخشی و سالمندان نیازمند و .... تشکیل می‌شود .
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۵	۱۳۵۴/۴/۳	به بیمه شده زن یا مرد که برای اولین بار ازدواج میکند مبلغی معادل یک ماه متوسط مزد یا حقوق با رعایت شرائط زیر به عنوان کمک ازدواج پرداخت می شود با شرایطی
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۲	۱۳۵۴/۴/۳	بازماندگان بیمه شده زن با شرائط زیر از مستمری استفاده خواهند کرد
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۲ ماده ۷۶	۱۳۵۴/۴/۳ الحاقی ۷۱/۱۲/۱۶	تقاضای مستمری بازنشستگی برای مشاغل سخت و زیان‌آور با توجه به رعایت شرایط ذکر شده افرادی که حداقل ۲۰ سال متوالی و ۲۵ سال متناوب در مناطق بد آب و هوا کار کرده و یا انکه به کارهای سخت و زیان‌آور (مخل سلامتی) اشتغال داشته باشند و در هر مورد حق بیمه مزبور را به سازمان پرداخته باشند در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد

قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۱ ماده ۷۶	۱۳۵۴/۴/۳ اصلاحی ۷۱/۱۲/۱۶	کسانی که ۳۰ سال تمام کار کرده و در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می‌توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۱ ماده ۷۲	۵۴/۴/۳	شوهر یا فرزند یا پدر یا مادر با شرایط زیر تحت تکلف بیمه شده محسوب می‌شوند
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۶۹	۵۴/۴/۳	در صورتی که بیمه شده زن و یا همسر بیمه شده مرد به بیماریهایی مبتلا شود که شیردادن برای طفل او زیان آور باشد یا پس از زایمان فوت شود شیر مورد نیاز تا ۱۸ ماهگی تحویل خواهد شد.
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۶۸	۵۴/۴/۳	بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که در طول مدت یک سال قبل از وضع حمل حق بیمه شصت روز را پرداخته باشد از کمک‌ها و معاینه‌های طبی و معالجات قبل از زایمان و حین زایمان و بعد از وضع حمل استفاده خواهند کرد.
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۶۷	۵۴/۴/۳	بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که ظرف یک سال قبل از زایمان سابقه پرداخت حق بیمه شصت روز را داشته باشد می‌تواند به شرط عدم اشتغال به کار از کمک بارداری استفاده کند
قانون تامین اجتماعی	مجلس	کمک‌های ارائه شده به افراد خانواده بیمه شده	ماده ۵۸	۵۴/۴/۳	افراد خانواده بیمه شده زن که می‌توانند از کمکهای این قانون استفاده می‌کنند عبارتند از: همسر بیمه شده و در مورد فرزندان اناث به شرط نداشتن شوهر تا بیست سالگی و یا منحصرأ طبق گواهی

				یکی از موسسات رسمی آموزشی به تحصیل اشتغال داشته باشند و...	
قانون تامین اجتماعی	مجلس	حمایت های مالی از زنان باردار	ماده ۳	۵۴/۴/۳	تامین اجتماعی موضوع این قانون شامل موارد زیر می باشد : الف- حوادث و بیماریها . ب- بارداری.. و... مشمولین این قانون از کمکهای ازدواج و عائله مندی طبق مقررات مربوط برخوردار خواهند شد.
آیین نامه	هیات وزیران	چگونگی تشخیص و تعیین افراد نیازمند موضوع تبصره یک ماده (۱۴) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور	ماده ۱	۱۳۷۴/۵/۱۱	افراد تحت حمایت برنامه بیمه اقشار نیازمند: زنان و کودکان بی سرپرست و نیازمند موضوع قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست، مصوب . خانواده های زندانیان نیازمند در مدت زندانی بودن سرپرست خانواده
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون بازنشستگی پیش از موعد بیمه شدگان تامین اجتماعی	ماده واحده تبصره ۲	۱۳۶۷/۲/۲۸	بیمه شدگان تأمین اجتماعی مشمول قانون کار و قانون کار کشاورزی در صورت داشتن حداقل ۵۵ سال تمام سن و سابقه پرداخت ۲۰ سال یا بیشتر حق بیمه طبق این قانون مستمری بازنشستگی برقرار می گردد حداقل سن موضوع این قانون برای زنان ۱۰ سال کمتر می باشد
	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۲	۱۳۵۴/۴/۳	شرایط بازماندگان بیمه شده زن برای استفاده از مستمری به روز شود
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تامین اجتماعی	ماده ۱ تبصره	۱۳۷۵/۴/۶ اصلاحی ۱۳۷۵/۱۲/۸	همسران بیمه شدگان متوفی که مجدداً از دواج ذایم کرده اند و به تبع آن مستمری آنها قطع شده است از تاریخ فوت شوهر دوم مجدداً و با رعایت مقررات مربوط از مستمری یاد شده برخوردار می شوند.

قانون تامین اجتماعی	مجلس	تبصره ۱ ماده ۸۱	۱۳۵۴/۴/۳	همسران بیمه‌شدگان متوفی که شوهر اختیار نموده‌اند (عقد دائم) در صورت فوت شوهر دوم، توسط تأمین اجتماعی مجدداً به آنها مستمری پرداخت خواهد شد. بار مالی ناشی از این تبصره از محل سه درصد (۳٪) کمک دولت به بیمه‌شدگان تأمین خواهد شد.
قانون تامین اجتماعی	مجلس	شرایط بازنشسته شدن زنان کارگر تبصره ۴ الحاقی ماده ۷۶	۱۳۵۴/۴/۳ الحاقی ۱۳۷۶/۷/۱	زنان کارگر با داشتن بیست سال سابقه کار و چهل و دو سال سن به شرط پرداخت حق بیمه با ۲۰ روز حقوق می‌توانند بازنشسته شوند.
آیین‌نامه اجرایی		قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تامین اجتماعی	۱۳۷۵/۴/۶	مستری موضوع این آیین‌نامه شامل فوت همسر سوم و بعد از آن نمی‌شود. ملاک تشخیص و شناسایی شوهر دوم و فوت او مدارک رسمی مثبت است
آیین‌نامه اجرایی		قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تامین اجتماعی	۱۳۷۵/۴/۶	همسران بیمه‌شدگان متوفی که مجدداً ازدواج دائم کرده‌اند و به تبع آن مستمری آنها قطع شده است، از تاریخ فوت شوهر دوم مجدداً و با رعایت مقررات مربوط از مستمری یاد شده برخوردار می‌شوند مستمری آن دسته از همسران بیمه‌شدگان متوفی که مشمول قانون تامین اجتماعی بوده و شوهر دوم آنها قبل از تاریخ اجرای این قانون فوت کرده است، در صورتی که شوهر دایم دیگری اختیار نکرده باشند، از تاریخ مراجعه و رایه درخواست کتبی پرداخت می‌شود
قانون تامین اجتماعی		قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تامین اجتماعی	۱۳۷۴/۶/۲۱	تبصره ۱- همسران بیمه‌شدگان متوفی که شوهر اختیار نموده‌اند (عقد دائم) در صورت فوت شوهر

					دوم، توسط تامین اجتماعی مجدداً به آنها مستمری پرداخت خواهد شد. بار مالی ناشی از این تبصره از محل سه درصد کمک دولت به بیمه شدگان تامین خواهد شد.
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور	ماده ۴	۱۳۸۰/۲/۲۳	در اعطای تسهیلات خوداشتغالی موضوع این آیین نامه، زنان سرپرست خانوار، بیکاران ثبت شده در مراکز کارایی و خدمت اشتغال که دارای مدرک دانشگاهی هستند، فارغ التحصیلان رشته های فنی و حرفه ای و کار و دانش و آموزش دیدگان در مراکز خوداشتغالی وابسته به صندوق حمایت از فرصتهای شغلی از اولویت برخوردارند
	شورای نگهبان	قانون فراگیری آموزش های فنی و حرفه ای برای اشتغال به کار	تبصره ۴ ماده واحده	۱۳۷۶/۳/۱۱ ۱۳۷۶/۳/۲۱	سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور موظف است با استفاده از امکانات موجود به منظور رفع مشکلات احتمالی زنان جویای کار در کلیه مراکز استانها و شهرستانها متناسب با فرصتهای شغلی زمینه آموزش فنی و حرفه ای بانوان را فراهم نماید
	هیات وزیران	تصویب نامه راجع به موظف نمودن وزارت تعاون به ایجاد تعاونی در گرایشهای مختلف اقتصادی در استان اردبیل مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۶		۱۳۸۵/۵/۲۶	ایجاد حداقل سیصد و چهل و چهار (۳۴۴) تعاونی در گرایشهای مختلف اقتصادی برای ایجاد فرصت شغلی برای افراد فاقد شغل با اولویت فارغ التحصیلان دانشگاه ایجاد حداقل ده (۱۰) واحد تعاونی بانوان دارای توجیه فنی و اقتصادی به منظور ایجاد حداقل یکصد (۱۰۰) فرصت شغلی برای بانوان فاقد شغل جویای کار.
قانون	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۸۵	تبصره ۱۵	۱۳۸۳/۱۲/۲۵	تسهیلات سازمان تامین اجتماعی

بودجه		کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵		به منظور کمک به پیشگیری از بروز و تشدید آسیبهای اجتماعی و ساماندهی آسیب‌دیدگان اجتماعی به ویژه کودکان خیابانی و بی‌سرپرست، دختران و زنان پناه‌جو و ... می‌باشد
قانون بودجه	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵	تبصره ۲	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است تسهیلات موضوع این تبصره را به منظور ایجاد اشتغال مولد جهت متخصصان فارغ‌التحصیل دانشگاهها و جلوگیری از مهاجرت نخبگان با معافیت سهم آورده منظور نماید نظام بانکی کشور مکلف است به تعداد پنجاه هزار نفر از آزادگان، خانواده‌های معظم شاهد (شامل پدر، مادر، فرزندان و همسر شهید) و جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر، تسهیلات مسکن (خرید و احداث) اعطا نماید.
آیین‌نامه اجرایی	هیأت وزیران	بندهای ب، پ، ت، ث، ج، چ، ر، ژ، ض و ظ تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور مصوب ۱۳۸۳/۳/۱۷ هیأت وزیران	ماده ۱۳	تعاونیهایی که هفتاد درصد (۷۰٪) از اعضای آنان را ایثارگران و یا ترکیبی از آنان تشکیل می‌دهد، از پرداخت تمام سهم آورده معاف می‌باشند
آیین‌نامه اجرایی	هیأت وزیران	بند (ح) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶	ماده ۹	تعاونیهای تولید کشاورزی با موضوع فعالیت یکپارچه‌سازی اراضی برای اصلاح نظام بهره‌برداری و تعاونیهایی که هفتاد درصد (۷۰٪) اعضای آنها را زنان، و ... از پرداخت سهم آورده معاف هستند.
قانون برنامه چهارم توسعه	مجلس	قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی	ماده ۵۴	دستگاههای اجرایی موظفند درصدی از اعتبارات خود را برای اجرای دوره های آموزشی ضمن

			ایران		خدمت کارکنان در موارد زیر هزینه کنند دوره‌های آموزشی ضمن خدمت متناسب با مشاغل موردتصدی کارکنان به منظور افزایش سطح کارایی و ارتقای مهارت‌های شغلی آنان (به خصوص برای زنان) به ویژه از طریق آموزشهای کوتاه مدت و...
آیین نامه	قوه قضائیه	نحوه اجرای احکام قصاص، رجم، قتل، صلب، اعدام، شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب آذرماه ۱۳۸۲ قوه قضائیه	ماده ۶	۱۳۸۳/۵/۱۱	برای ارایه خدمات کارایی به زنان جوینده کار، کاراییها موظفند حداقل یک نفر کارشناس زن استخدام نمایند.
قانون بودجه سال ۱۳۷۸	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور	تبصره ۶	۱۳۷۷/۱۱/۱۳	تأمین هزینه‌های جاری ضروری فعالیت‌های اجتماعی امور بانوان استانها از محل قسمت چهارم قانون بودجه
بخشنامه		موضوع آیین نامه کمک وضع حمل	بخشنامه شماره ۱۷۹۶/۱۴۲	۱۳۴۹/۶/۱۸	آیین نامه جدید کمک وضع حمل و رعایت نکاتی مطرح شده مانند چون انجام معاینات حاملگی از لحاظ حفظ سلامت زن باردار و جنین ضروریست لذا بایستی بطرق ممکن بیمه شدگان را به اهمیت موضوع متوجه سازند
آئین نامه اجرایی		شیرخوارگاهها و مهد کودکیها در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	ماده ۲		مراکز نگهداری کودکان حتی الامکان باید در نزدیکترین فاصله با محل کار مادران (زنان شاغل) ایجاد و ترجیحا از قسمتی از ساختمان کارگاه مربوطه استفاده شود.
آئین نامه		شیرخوارگاهها و مهد	ماده ۱ و		مرکز نگهداری کودکان موسسه ای

اجرایی		کودکها در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	تبصره‌های ۱,۴,۵		است آموزشی، پرورشی، رفاهی که کودکان بانوان شاغل در کارگاه "کارخانه " را در سه بخش شیرخوارگاه (۲ سالگی - ۴۵ روز) مهد کودک (۵ سالگی - ۲ سالگی) و آمادگی (از ۵ سال تا قبل از ورود به دبستان) نگهداری می نماید
آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۱۱	۱۳۴۵/۶/۲۸	مدارک لازم جهت دریافت کمک نوزاد
آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۱۰	۱۳۴۵/۶/۲۸	در مواردیکه بیمه شده مرد قبل از تولد نوزاد فوت شود و ظرف شش ماه قبل از وضع حمل حق بیمه ۹۰ روز به سازمان پرداخت شده باشد همسر بیمه شده متوفی طبق مقررات این آئین نامه استحقاق دریافت مزایای نقدی کمک نوزاد را خواهد داشت.
آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۹	۱۳۴۵/۶/۲۸	تحويل شیر خشک تا سن یکسال نوزاد چنانچه مادر به مرضی مبتلا شود که شیر دادن او مضر به سلامت طفل یا موجب سرایت بیماری به نوزاد گردد و شرایطی از این قبیل
آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۷	۱۳۴۵/۶/۲۸	در صورتیکه زن باردار سقط جنین نماید یا به طور غیر طبیعی وضع حمل کند طبق مقررات بیمه بیماری با او رفتار خواهد شد
آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۶	۱۳۴۵/۶/۲۸	در نقاطی که سازمان دارای وسایل کافی انجام وضع حمل نیست و چنانچه زایمان در منزل توسط قابله یا پزشک سازمان انجام پذیرد بابت مخارجی که بیمه شده متحمل می شود مبلغی پرداخت می گردد

آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۵	۱۳۴۵/۶/۲۸	در نقاطی که سازمان برای وضع حمل وسایل لازم دارد زن باردار موظف است برای زایمان به دستگاههای سازمان مراجعه نماید و در صورت عدم مراجعه بابت هزینه وضع حمل وجهی پرداخت نخواهد شد
آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۴	۱۳۴۵/۶/۲۸	معاینات طبی و معالجات لازم حین زایمان شامل بستری کردن در زایشگاه یا بیمارستان به منظور وضع حمل یا انجام زایمان در منزل وسیله پزشک یا قابله سازمان می‌باشد
آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۳	۱۳۴۵/۶/۲۸	مراجعه زن باردار در سه ماهگی و هفت ماهگی دوران حمل جهت معاینه به سازمان مراجعه و دریافت گواهی انجام معاینه از پزشک یا قابله سازمان به منظور ضبط در پرونده
آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۲	۱۳۴۵/۶/۲۸	معاینات طبی و معالجات قبل و بعد از وضع حمل شامل هر گونه معاینه و معالجه در صورت لزوم می باشد
آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۱	۱۳۴۵/۶/۲۸	استفاده بیمه شده زن یا همسر بیمه شده در دوران بارداری و همچنین پس از زایمان از کمکهای پیش بینی شده در ماده ۵۸ قانون بیمه‌های اجتماعی
تصویبنامه		در خصوص معذوریت وضع حمل بانوان	تصویبنامه	۱۳۷۴/۶/۱۲	آئین نامه مرخصی ها بانوان باردار
بخشنامه		به کلیه وزارتخانه ها و سازمانها، موسسات دولتی ، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداردهای سراسر کشور	بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴	۶۱/۷/۶	انتقال مستخدم زن به محلی که همسر وی در آن اشتغال دارد امکان پذیر می باشد حتی المقدور نسبت به انتقال کارمند متقاضی ولو آنکه

				به صورت انتقال به سازمان دیگر باشد اقدام نمایند	
		قانون صندوق رفاه دانشجویان	ماده ۲	۱۳۷۱/۱۱/۴	اهداف صندوق اعطای کمک هزینه تحصیلی به دانشجویان. ۲- اعطای وام ازدواج به دانشجویانی که ضمن تحصیل ازدواج می کنند . ۳- اعطای وام در سایر موارد ضروری
	مجلس شورای اسلامی	قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته های تخصصی پزشکی	ماده واحده	۱۳۷۲/۷/۷ تایید ۱۳۷۲/۷/۲۱ شورای نگهبان	اختصاص سهمیه به خانمهای پزشک قبول شده در گزینش کتبی دستیاری
	شورای عالی آموزش و پرورش	آیین نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰	ماده ۵۳	۱۳۷۹/۵/۲۰	روش های ادامه تحصیل دانش آموزان ازدواج کرده
بخشنامه		اداره کل تعاون و تامین اجتماعی وزارت آموزش و پرورش استانها	بخشنامه شماره ۷۳۰/۲۸۴۶/۶	۷۳/۴/۱۳	مزایای کارکنان نهضت سوادآموزی مزایای مهد کودک، خانه معلم، درمانگاه و سایر مراکز رفاهی طبق ضوابط استفاده نمایند
		قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش	ماده ۱۰	۱۳۶۶/۱۱/۲۵	وزارت آموزش و پرورش موظف گردیده مطالب آموزشی مربوط به جمعیت و تامین سلامتی مادران و کودکان را در متون درسی خود به نحوی بگنجاند
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	قانون اصلاح ماده (۵۶) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۵ و تبصره ۱ و ۲	۱۳۸۱/۲/۱۵	متقاضیان زیر در اولویت می باشند: الف- بیکاران جویای کار؛ ب- اشخاص حقوقی و یا ایجادکنندگان فرصتهای شغلی جدید ساکن در روستاها و شهرهای کوچک؛ ج- زنان بیکار سرپرست خانوار؛ و...
		قانون تعمیم قوانین مربوط به همسران و فرزندان آزادگان مصوب ۱۳۷۸/۱۰/۱۴	ماده واحده	۱۳۷۸/۱۰/۱۴	به موجب این قانون همسرانی که بعد از اسارت با آزاده ازدواج کرده اند و یا ازدواج کنند و فرزندان متولد شده آنان بعد از اسارت نیز مشمول مزایا و تسهیلات مقرر در

قوانین و مقررات مربوط به همسران و فرزندان آزادگان خواهند بود					
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	جزء (۵) بند (الف) ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۶	ماده ۱۸	۱۳۸۳/۱/۲۶	کلیه دستگاهها موظفند در حیطه وظایف خود توجه ویژه به زنان سالمند نمایند
تصویب نامه	هیأت وزیران	راجع به ضوابط پرداخت پاداش آخر سال ۱۳۸۳ مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۵		۱۳۸۳/۹/۲۵	خدمت نیمه وقت بانوان از لحاظ اجرای این تصویب نامه، تمام وقت محسوب می شود. همچنین معلمان حق التدریس نسبت به ساعات تدریس مشمول این تصویب نامه خواهند بود
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	بند (ح) تبصره (۹) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۶	ماده ۴	۱۳۸۰/۱/۲۶	مشمولان زیر از تخفیف برخوردار می شوند: الف- وابستگان درجه اول خانواده معظم شهدا، مفقودالاثرها و جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵٪) و... یگانه برادر بیش از ۱۸ سال هر خواهر مجرد و برادر صغیر
آیین نامه	هیأت وزیران	ایجاد تسهیلات برای تأمین مسکن کارکنان دولت مصوب ۱۳۸۲/۲/۳۱	ماده ۶ و تبصره ۱ و ۲	۱۳۸۲/۲/۳۱	کارمندانی که تاکنون از هیچ گونه امکانات درخصوص زمین یا واحد مسکونی با حمایت‌های دولت استفاده نکرده باشند مشمول طرح خواهند بود زوجهای کارمند، کارمندان زن و مرد سرپرست خانوار در استفاده از امکانات موضوع طرح در اولویت خواهند بود
قانون برنامه سوم		قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۵۸		مرکز امور مشارکت زنان ریاست جمهوری موظف است در جهت زمینه سازی برای ایفای نقش مناسب زنان اقدامات ذیل را به عمل آورد نیازهای آموزشی و

فرهنگی و ورزشی خاص زنان را شناسایی کرده و طرحهای مناسب را برحسب مورد از طریق دستگاههای اجرائی ذیربط تهیه و برای تصویب به مراجع مربوط پیشنهاد کند. ب- طرحهای لازم برای افزایش فرصتهای اشتغال زنان و ارتقاء شغلی آنان درچارچوب تمهیدات پیش بینی شده					
بودجه سنواتی نسبت به ساخت و واگذاری خوابگاهها برای متاهلین و همچنین نسبت به پرداخت کمک هزینه تحصیلی به دانشجویان متأهل به میزان دو برابر دانشجویان مجرد	۱۳۸۴/۹/۲۷	ماده ۱۰	قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷		
دولت موظف است طرح جامع آموزش و مشاوره قبل و بعد از ازدواج مشتمل بر برنامه‌های مشاوره برای همسریابی، تشکیل خانواده، و... تهیه و ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون به مجلس ارائه دهد	۱۳۸۴/۹/۲۷	ماده ۸	قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷		
اقدامات وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به منظور رفع موانعی که باعث تأخیر ازدواج می‌گردد و تشویق و ترغیب جوانان به ازدواج و تشکیل خانواده	۱۳۸۴/۹/۲۷	ماده ۷	قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷		
اقدامات دولت به منظور تکریم و ترویج سنت حسنه نبوی ازدواج، فرهنگ‌سازی و ترویج الگوهای مطلوب، با استفاده از امکانات رسانه ملی و دستگاههای فرهنگی و آموزشی	۱۳۸۴/۹/۲۷	ماده ۵	قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷		
هدف از اجرای طرح حمایت از	۱۳۷۳/۳/۹	مقدمه	طرح حمایت خاص از		دستورالعمل

اجرائی		زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری)			زنان آسیب‌پذیر روستا از طریق تأمین تسهیلات اعتباری سهل و آسان برای امور تولیدی و کمک به افزایش پس‌انداز آنان می‌باشد و امید می‌رود که با اجرای این طرح قدمی دیگر در راستای وظایف این واحد عظیم اقتصادی و تحقق اهداف قانون اساسی به عنوان خونیهای شهدای انقلاب اسلامی ایران برداشته شود.
		قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷	ماده ۱	۱۳۸۴/۹/۲۷	دولت مکلف است صندوق اندوخته ازدواج جوانان را ایجاد نماید
آیین‌نامه	هیأت وزیران	چتر ایمنی رفاه اجتماعی مصوب ۱۳۸۴/۳/۲۲	ماده ۳ و تبصره	۱۳۸۴/۳/۲۲	خانوارهای دارای فقر شدید به صورت کامل تحت پوشش چتر ایمنی رفاه اجتماعی قرار می‌گیرند و اولویت ارائه خدمات به خانوارهای دارای فقر مطلق به ترتیب زیر خواهد بود کودکان بی‌سرپرست. ب - زنان سرپرست خانوار و خودسرپرست. پ - سالمندان. ت - معلولان. ث - سایرین
آیین‌نامه	هیأت وزیران	اعطای تسهیلات مسکن و نوسازی و بهسازی مسکن روستایی مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۶	ماده ۱۶	۱۳۸۵/۱/۱۶	متقاضیان واجد شرایط عبارتند از ایثارگران تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران خانوارهای شاغل جوان و زنان شاغل سرپرست خانوار که مستمری و یا حقوق و مزایای دریافتی آنها از ۱/۵ برابر حداقل حقوق و دستمزد موضوع قانون کار بیشتر نباشد
قانون برنامه سوم		قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۴۳		طرح جامع خدمات به ایثارگرانه منظور بهبود ارائه خدمات به محرومین و اقشار آسیب‌پذیر و ساماندهی متمرکز خدمات قابل ارائه به آنان کلیه خدمات حمایتی

					به محرومین و اقشار آسیب پذیر توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و کلیه خدمات توانبخشی به معلولین توسط سازمان بهزیستی انجام می شود
قانون بودجه	مجلس شورای اسلامی	قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور	تبصره ۴	۱۳۸۱/۱۲/۱۱ و ۱۳۸۱/۱۲/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام	اصلاح ساختار اداری و مدیریته منظور کمک به پیشگیری از بروز تشدید آسیب های اجتماعی و ساماندهی آسیب دیدگان اجتماعی به ویژه کودکان خیابانی و بی سرپرست، دختران و زنان پناه جو، مبلغ سی میلیارد ریال از ردیف ۵۰۳۶۶۰ قسمت چهارم این قانون در اختیار سازمان بهزیستی قرار می گیرد
قانون برنامه چهارم	مجلس شورای اسلامی	قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۹۷	۱۳۸۳/۶/۱۱	طرح جامع کنترل کاهش آسیب های اجتماعی، با تأکید بر پیشگیری از اعتیاد به مواد مخدر تهیه و تدوین طرح جامع توانمندسازی زنان خودسرپرست و سرپرست خانوار افزایش مستمری ماهانه خانواده های نیازمند و بیسرپرست و زنان سرپرست خانواده تحت پوشش دستگاههای حمایتی بر مبنای چهل درصد (۴۰٪) حداقل حقوق و دستمزد در سال اول برنامه
آیین نامه	هیات وزیران	طرح ترویج فرهنگ ایثار و شهادت و بزرگداشت یاد شهیدان و تجلیل از ایثارگران حماسه دفاع مقدس و اعطای تسهیلات فرهنگی و هنری به خانواده‌های معظم شاهد و ایثارگران» مصوب ۱۳۸۱/۲/۱	ماده ۵	۱۳۸۱/۲/۱	استفاده‌کنندگان از تسهیلات این آیین نامه شامل خانواده‌های شهدا، اسرا، مفقودالائرها و خانواده‌های آنان اعم از والدین، همسر، فرزندان، برادران و خواهران و جانبازان و خانواده‌های آنان (همسر و فرزندان) و آزادگان و رزمندگان خواهد بود

	مجلس شورای اسلامی	قانون نظام صنفی کشور	ماده ۷۹	۱۳۸۲/۱۲/۲۴ و تأیید ۱۳۸۲/۱۲/۲۸ شورای نگهبان	وزارت بازرگانی مکلف است نسبت به صدور پروانه کسب برای افرادی که نام برده میشوند، در صورتیکه دارای محل کسب ملکی یا اجاره‌ای باشند، اقدام کند همسر جانباز، یکی از فرزندان جانباز متوفی و یکی از فرزندان جانباز از کارافتاده. ب - آزاده، همسر آزاده، یکی از فرزندان آزاده متوفی و یکی از فرزندان آزاده از کارافتاده. ج - کلیه اعضای خانواده شهدا اعم از همسر، فرزند، والدین، خواهر و برادر
اساسنامه	شورای عالی قضایی	انجمن های حمایت از زندانیان مصوب ۱۳۶۰/۲/۱۱	ماده ۳	۱۳۶۰/۲/۱۱	انجمن به هر اقدام و عملی که اهداف انجمن ایجاب کند موظف است از جمله امور زیرین: الف. کمک به خانواده زندانیان
اساسنامه	شورای عالی قضایی	انجمن های حمایت از زندانیان مصوب ۱۳۶۰/۲/۱۱	ماده ۱۶	۱۳۶۰/۲/۱۱	وظایف هیأت مدیره مساعدت به خانواده زندانیان و سعی در ارشاد و توان بخشی آنان برای زندگی مستقل و سالم
اساسنامه	شورای عالی قضایی	انجمن های حمایت از زندانیان مصوب ۱۳۶۰/۲/۱۱	ماده ۱۷	۱۳۶۰/۲/۱۱	اختیارات هیأت مدیره استمداد از مؤسسات دولتی و غیردولتی برای انجام وظایف انجمن مانند بیمه زندانیان و خانواده آنان، اعلام مورد به زنان (و در تهران به شورای سرپرستی) برای تعقیب و بهره برداری از نتیجه اقدامات
آیین نامه اجرایی	رئیس قوه قضاییه	مددکاری اجتماعی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مصوب ۱۳۷۹/۶/۲۶	ماده ۴	۱۳۷۹/۶/۲۶	وظایف مددکاران اجتماعی بررسی مسائل و مشکلات خانوادگی و اجتماعی و رفتاری مددجویان و راهنمایی و ارشاد و ارائه نظرات مشورتی از طریق مصاحبه، مشاوره و راهنمایی و ... د- ارائه پیشنهاد در مورد اعطای ملاقات مددجویان

				با خانواده و سایر اشخاص با رئیس زندان...
	مجلس شورای اسلامی	لایحه اصلاح مواد (۱۶۸) قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران، (۱۸۶) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و (۱۷۹) قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	ماده واحده	۱۳۸۳/۳/۵ تایید ۱۳۸۳/۳/۶ شورای نگهبان به وراثت کلیه پرسنل اعم از شاغل، بازنشسته و وظیفه، جانباز، معلول که شهید یا فوت می‌شوند معادل مبلغ پیش بینی شده در قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه‌های ضروری به کارکنان دولت - مصوب ۱۳۷۵/۲/۲۶ با اصلاحات بعدی - هزینه کفن و دفن پرداخت می‌شود
		قانون حمایت از آزادگان (اسرای آزاد شده) بعد از ورود به کشور	ماده ۴	۱۳۶۸/۹/۱۳ کلیه دستگاههایی که به نحوی خانواده های اسرا را بر طبق آئین نامه ها و ضوابط خاص خود حمایت می نموده اند موظفند پس از آزادی اسرا تا یک سال کما کان به حمایت خود ادامه دهند
		قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده ۱	۱۳۷۱/۸/۲۴ زنان و کودکان بی سرپرستی که تحت پوشش قوانین حمایتی دیگری نیستند از حمایتهای مقرر در این قانون بهره مند خواهند شد
		قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده ۲	۱۳۷۱/۸/۲۴ مشمولان این قانون عبارتند از: ۱- زنان بیوه و ...
		قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	تبصره ۱ ماده ۲	۱۳۷۱/۸/۲۴ پسران موضوع بند ۴ این ماده تا رسیدن به حداقل سن قانونی و دختران تا زمانی که ازدواج نمایند مشمول این قانون باقی خواهند ماند مگر اینکه تحت سرپرستی قرار گیرند یا به نحوی تمکن مالی بیابند
		قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده ۴	۱۳۷۱/۸/۲۴ حمایتهای این قانون ۱- حمایتهای مالی. ۲- حمایتهای فرهنگی، اجتماعی. ۳- نگهداری روزانه یا شبانه روزی کودکان و زنان سالمند بی سرپرست در واحدهای

				بهبزستی یا واگذاری سرپرستی به افراد واجد شرائط	
		قانون الحاق یک تبصره به ماده ۴۲ آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	تبصره ۴	۱۳۷۵/۹/۱۴	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور موظف استزمینه آموزش فنی و حرفه‌ای بانوان را فراهم‌نماید
بخشنامه		شماره ۱۱ مستمریها ، موضوع : برقراری و پرداخت مستمری فرزندان اناث بیمه شدگان متوفی	بخشنامه شماره ۱۱ (بی‌تا)		شرایط برقراری و ادامه پرداخت مستمری فرزندان اناث
بخشنامه		شماره ۲۰ مستمریها (موضوع برقراری مجدد مستمری در صورت فوت شوهر دوم)	بخشنامه شماره ۲۰ (بی‌تا)		همسران بیمه شدگان متوفی که مجدداً ازدواج دائم کرده‌اند و به تبع آن مستمری آنان قطع شده است چنانچه شوهر دوم آنان از تاریخ‌مذکور به بعد فوت نماید از همان تاریخ فوت شوهر دوم استحقاق برخورداری از مستمری پیشین را بارعایت بند ۴ این بخشنامه خواهند داشت
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور	ماده ۱	۱۳۷۷/۲/۲۰	شرایط خانوادها و افراد نیازمند تحت پوشش خدمات حمایتی این آئین نامه
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	تبصره ۳ قانون بودجه سال ۷۷ کل کشور	ماده ۲۲	۱۳۷۷/۲/۱۳	تعاونیهای بانوان یاتعاونیهایی که حداقل (۷۰٪) اعضای آنها را بانوان تشکیل می‌دهند با تأیید وزارت تعاون ازپرداخت تمام سهم آورده معاف می‌باشند
		قانون تشویق احداث و عرضه واحدهای مسکونی استیجاری	ماده ۵	۱۳۷۷/۳/۲۴	شرایط متقاضیان اجاره یا اجاره به شرط تملیک با حفظ اولویت برای متقاضیان جوان متأهل و افراد کم درآمد و زنان سرپرست خانوار، میزان اجاره بهای ماهانه و سایر شرایط لازم
دستورالعمل اجرایی		طرح حمایت خاص از زنان آسیب پذیر روستا	دستور العمل شماره	۱۳۷۳/۳/۹	طرح حمایت خاص از زنان آسیب پذیر روستا

		۲۶۸/۶۳۶۰	(زینب کبری)		
آیین‌نامه اجرایی	سازمان بهزیستی	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه)	ماده ۱۸ و تبصره	۱۳۷۶/۵/۱۶	مددجویانی که هنگام پذیرش فرزند به همراه دارند، می‌توانند در ساعات اداری از خدمات مهد کودک بهره‌مند شوند
آیین‌نامه اجرایی	سازمان بهزیستی	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه)	ماده ۱۷	۱۳۷۶/۵/۱۶	دختران نوجوان زیر ۱۵ سال که به نحوی در معرض آسیب اجتماعی حاد قرار گرفته‌اند به مرکز جداگانه و یا به مراکز شبانه‌روزی دختران ارجاع می‌گردند
آیین‌نامه اجرایی	سازمان بهزیستی	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه)	ماده ۲	۱۳۷۶/۵/۱۶	تعریف گروه هدف این آیین‌نامه: دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه)
آیین‌نامه اجرایی	سازمان بهزیستی	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه)	ماده ۱	۱۳۷۶/۵/۱۶	تعریف مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی
آیین‌نامه اجرایی	قوه قضاییه	سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور	ماده ۲۰	۱۳۸۰/۴/۲۶	وظایف سازمان جذب هرگونه کمک از قبیل کمک های مردمی، موسسات خیریه و ... و برنامه ریزی در جهت به کارگیری صحیح اینگونه کمکها با هدف بهبود امور زندانها و مساعدت به زندانیان و یا خانواده آنها
آیین‌نامه اجرایی	قوه قضاییه	آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور	ماده ۶۵	۱۳۸۰/۴/۲۶	زندانان حسب سابقه، سن، جنسیت، نوع جرم، تابعیت، مدت مجازات، وضع جسمانی و روانی و چگونگی شخصیت و استعداد به یکی از قسمتهای زندان یا موسسات تأمینی و تربیتی معرفی می‌گردند

آیین‌نامه اجرایی	قوه قضاییه	سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور	ماده ۲۲۳	۱۳۸۰/۴/۲۶	مددکاران اجتماعی در زندانها موظفند به طور منظم با زندانی، در تماس بوده، با جلب اعتماد زندانی در رفع مشکلات و تأمین احتیاجات مادی و معنوی او و خانواده اش از طریق دواير ذيربط و نتيجتا در ايجا روابط حسنه با خانواده و تحکیم مبانی آن موثر و مفید واقع شوند
آئین‌نامه	قوه قضائیه	شورای برنامه ریزی و مدیریت بهداشت روان و اصلاح رفتار زندانیان کشور	ماده ۲	۱۳۸۱/۴/۱۱	وظایف، مسئولیتها و حدود اختیارات شورا
تصویب‌نامه	هیأت وزیران (پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی)	ایجاد شیرخوارگاه و مهد کودک در کارگاههای دولتی و وابسته به دولت	تصویب‌نامه	۵۸/۵/۲۲	در کارگاههای دولتی و وابسته به دولت که از خدمات کارگران زن استفاده می کنند، برای نگهداری و مراقبت از فرزندان آنان در ساعات کار شیرخوارگاه و مهد کودک ایجاد گردد
آئین‌نامه اجرایی	هیأت وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۹	۷۵/۹/۲۱	معاون امور بهداشتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، رئیس کمیته سیاستگذاری و نظارت بر ترویج تغذیه با شیر مادر بوده موظف است جلسات را به طور منظم تشکیل دهد
آئین‌نامه	شورای عالی کار	اداره شیرخوارگاهها و مهدهای کودکان کارگاههای دولتی و وابسته به دولت	ماده ۱ و ۴ تبصره	۱۳۶۲/۴/۲	کلیه کارگاههایی که از خدمات کارگران زن استفاده می کنند و این کارگران دارای فرزندان صفر تا ۶ ساله می باشند مکلفند متناسب با تعداد کودکان و گروههای سنی آنها نسبت به ایجاد مرکز نگهداری کودکان اقدام نمایند
آئین‌نامه	شورای عالی کار	اداره شیرخوارگاهها و مهدهای کودکان کارگاههای دولتی و وابسته به دولت	ماده ۵	۱۳۶۲/۴/۲	ساختمان شیرخوارگاه بایستی در نزدیکترین محل مناسب و حتی المقدور نزدیک محل کار مادران

		به دولت		قرار داشته باشد
آئین نامه	شورای عالی کار	اداره شیرخوارگاهها و مهدهای کودکان کارگاههای دولتی و وابسته به دولت	ماده ۱۲	در کارگاههایی که از خدمات کارگران مادر در نوبت دوم کار استفاده می شود، به شرط وجود حد نصاب کودکان، مرکز بایستی در این نوبت نیز دایر باشد
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۷	وظایف و اختیارات " کمیته سیاستگذاری و نظارت بر ترویج تغذیه با شیر مادر
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	تبصره ۱ ماده ۶	وزارتخانه‌ها، موسسات و شرکتهای دولتی و موسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است موظفند متناسب با تعداد مادرانی که فرزند خود را شیر می دهند، نسبت به ایجاد محل مناسب اقدام کنند
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۶	مادران مشمول این آئین نامه می توانند طی ساعات مقرر کار روزانه حداکثر از یک ساعت مرخصی ساعتی استفاده کنند
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۵	مادران مشمول این آئین نامه پس از پایان مرخصی زایمان و در دوران شیردهی، باید در کار قبلی خود اشتغال یابند
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۴	استفاده از مرخصی ساعتی تا سن ۲۰ ماهگی کودک، منوط به ارائه گواهی مرکز بهداشتی - درمانی مبنی بر تغذیه شیرخوار توسط مادر است
	مجلس شورای اسلامی	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی	ماده ۴	دستگاههای دولتی و وابسته به دولت موظف به ایجاد تسهیلات مناسب برای تغذیه شیرخوارگان با شیر مادر در جوار محل کار کارکنان زن می باشند
	مجلس شورای	قانون ترویج تغذیه با شیر	ماده ۳	مرخصی زایمان تا سه فرزند برای

	اسلامی	مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی		تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان	مادرانی که فرزند خود را شیر میدهند در بخش های دولتی و غیر دولتی چهار ماه می باشد
تصویبنامه		اقدامات اجرایی به منظور حمایت از زنان آزاد شده از زندان (سازمان بهزیستی کشور - وزارت دادگستری)	تصویبنامه	۷۴/۵/۲۲	سازمان بهزیستی کشور موظف است اقدامات اجرایی لازم را به منظور بهره مندی زنان آزاد شده از زندان، از حمایت های موضوع قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست و آیین نامه اجرایی آن به عمل آورد
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده ۱۴	۱۳۷۴/۵/۱۱	سازمان بهزیستی کشور موظف است مددکاران (ترجیحا مددکاران زن) خود را برای نظارت و ... به خانواده های داوطلب و مراکز، اعزام کند
آئین نامه		قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها	ماده ۱۲۲	۱۳۷۲/۱/۷	در هر زندان در صورت امکان حداقل یک نفر روانپزشک متخصص بیماری های روانی، و... و در زندان زنان علاوه بر افراد فوق یک نفر پزشک متخصص بیماری های زنان باید به طور دائم یا پاره وقت، اشتغال به کار داشته باشند
آئین نامه		قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها	تبصره ۲ ماده ۷۷	۱۳۷۲/۱/۷	زنان زندانی می توانند اطفال خود را تا سن دو سال تمام به همراه داشته باشند
آئین نامه		قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها	ماده ۳۹	۱۳۷۲/۱/۷	مدیران و نگهبانان و کارکنان پوشش داخلی زندانهای زنان بایستی از بین کارمند و متخصص زندان انتخاب شوند و ورود مردان به زندان زنان در معیت مدیران داخلی زندان انجام پذیرد
رای وحدت رویه	هیات عمومی دیوان عالی کشور	(در خصوص قابل گذشت بودن نفقه)	رای شماره ۵۲۵		مددکاران اجتماعی موظف هستند که برای خانواده هر زندانی که تحت پوشش حمایتی انجمن قرار

				می گیرند و حمایت وی به آنان ارجاع می شود پرونده جداگانه تشکیل دهند
		ماده ۲	قانون تبدیل شورای سرپرستی زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به سازمان زندانها و اقدامات تربیتی کشور	وظایف سازمان کمک به رفع مشکلات مادی و معنوی خانواده زندانیان
قانون برنامه دوم توسعه		تبصره ۱۳	قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	به منظور حل مشکلات ایثارگران، دولت مکلف است اقدامات ذیل را در برنامه دوم معمول دارد: الف- پرداخت مستمری به والدین شاهد و ... کمک به تأمین مسکن خانواده شاهد (همسر و فرزندان فاقد مسکن). ج- کمک به اشتغال فرزندان شاهد از طریق جذب در دستگاههای دولتی یا اعطا تسهیلات اعتباری ویژه
قانون برنامه دوم توسعه		تبصره ۱۲	قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	پرداخت مستقیم کمک معاش ماهانه به اقشار کم درآمد شامل خانواده ها، زنان و کودکان بی سرپرست، خانواده هایی که سرپرست آنها از کار افتاده و سربازان متاهلی که امکان تأمین معاش خود را ندارند و ...
		ماده ۵۵	قانون خدمت وظیفه عمومی	لایحه نحوه کمک به خانواده های مشمولینی را که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می دهند
		ماده واحده و تبصره ۱ و ۲	قانون الزام بانکها به پرداخت تسهیلات به وراث جانبازان و آزادگان متوفی	تسهیلات بانکی مورد نظر در قوانین و مقررات مربوطه و نیز قوانین بودجه سنواتی جانبازان بیست و پنج درصد و بالاتر و آزادگان
آیین نامه	هیأت وزیران	ماده ۴ و تبصره	قانون تأمین زنان و کودکان	اقدامات اجرایی به منظور ایجاد

اجرائی		بی سرپرست مصوب ۱۳۷۴/۵/۱۱	۱		حمایتهای اجتماعی و اقتصادی از زنان و کودکان بی سرپرست
		قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۲۷	ماده ۲۶	۱۳۸۰/۱۲/۲۷	بهریستی کشور موظف است پس از بررسیهای کارشناسی برای متقاضیان فعالیت در امور زیر پروانه فعالیت صادر نماید: ۱- تأسیس مهدهای کودک. ۲- تأسیس مراکز نگهداری شبانه‌روزی کودکان بی‌سرپرست و خیابانی. ۳- تأسیس خانه سلامت دختران و زنان. ۴ - تأسیس مجتمعها و مراکز خدمات بهریستی. ۵ - تأسیس کلینیک و اورژانسهای مددکاری اجتماعی .
تصویب‌نامه	هیات وزیران	سند کاهش فقر و هدفمند کردن یارانه‌ها[۱] مصوب ۱۳۸۴/۵/۵	ماده ۷	۱۳۸۴/۵/۵	منابع و مصارف حساب هدفمندسازی یارانه‌ها به منظور کمک به اجرای قانون حمایت از زنان و کودکان بی‌سرپرست کمک به اجرای قانون حمایت از زنان و کودکان بی‌سرپرست
آئین نامه اجرائی	هیات وزیران	تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۶	ماده ۱۲	۱۳۸۵/۱/۱۶	سهم آورده تعاونی‌هایی که هفتاد درصد (۷۰٪) از اعضای آنان را، ایثارگران، فارغ التحصیلان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی، زنان، مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و... حداقل ده درصد (۱۰٪) خواهد بود
آئین نامه اجرائی	هیأت وزیران	تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۶	ماده ۲۳	۱۳۸۵/۱/۱۶	تسهیلات لازم از منابع سیستم بانکی و با معرفی دستگاههای ذیربط برای تأمین مسکن (خرید و احداث)، پنجاه هزار نفر از آزادگان، خانواده‌های معظم شاهد (شامل پدر، مادر، فرزندان و همسر شهید) و...
آیین‌نامه	هیات وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶)	ماده ۴	۱۳۸۴/۴/۱۲	اولیتهای امور زنان از محل

اجرائی		قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور		اعتبارات برنامه ۳۰۲۰۳ مشارکت اجتماعی و فرهنگی: ارائه خدمات آموزشی، مشاوره‌ای و اطلاع‌رسانی جهت ارتقای کیفیت زندگی زنان، بهداشت و سلامت روانی و جسمانی آنان، کاهش آسیبهای اجتماعی مورد ابتلای زنان و پیشگیری از خشونت علیه زنان زمینه‌سازی جهت ورود زنان نخبه به نظام برنامه‌ریزی کلان ملی و منطقه‌ای. ه - ارائه خدمات مشاوره حقوقی و قضایی به زنان. حمایت از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترا در زمینه مطالعات زنان. ط - حمایت و تشویق از زنان هنرمند، محقق، نویسنده و مترجم
آیین‌نامه اجرائی	هیات وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	ماده ۳	۱۳۸۴/۴/۱۲ مرکز امور مشارکت زنان موظف است از کل اعتبار موضوع این آیین‌نامه حداقل ده درصد (۱۰٪) را به طرحهای بسیج خواهران و کانونهای فرهنگی و ورزشی بسیج خواهران و بیست و پنج درصد (۲۵٪) در جهت تحکیم خانواده و بیست و پنج درصد (۲۵٪) در جهت تسهیل ازدواج اختصاص دهد.
آیین‌نامه اجرائی	هیات وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	ماده ۱	۱۳۸۴/۴/۱۲ اعتبار مندرج در برنامه ۳۰۲۰۳ دستگاههای اجرایی کشور حسب قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور، صرفاً به اموری اختصاص یابد که در چارچوب مأموریتها، اهداف و وظایف دستگاههای اجرایی، منجر به توسعه مشارکت زنان و تقویت نهاد خانواده شود
تصویب		ضوابط ملی آمایش	ماده ۱	۱۳۸۳/۸/۶ جهت‌گیری‌های ملی آمایش

نام		سرزمین مصوب ۱۳۸۳/۸/۶		سرزمینه شرح زیر تعیین می گردد: گسترش آموزش و بهداشت، به ویژه برای زنان و جوانان در مناطق کمتر توسعه یافته و گروههای اجتماعی در معرض خطر به منظور ارتقای کیفیت منابع انسانی و جلوگیری از تولید نسلهای ناسالم	
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	ساماندهی ازدواج جوانان مصوب ۸۳/۱۲/۱۲	ماده ۷ و تبصره ۲ا	۱۳۸۳/۱۳/۱۳	سازمان به عنوان متولی ساماندهی امر ازدواج جوانان تعیین می گردد سازمان مدیریت موظف است منابع مورد نیاز پروژه های مصوب شورا را از سال ۱۳۸۴ در بودجه عمومی دولت ذیل ردیف سازمان و دستگاههای اجرایی پیش بینی نمایند.
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	ساماندهی ازدواج جوانان مصوب ۸۳/۱۲/۱۲	ماده ۶	۱۳۸۳/۱۲/۱۲	کلیه دستگاههای اجرایی کشور مجازند با همکاری سازمان مدیریت از محل اعتبارات جاری خود نسبت به ارائه هدیه ازدواج و تسهیلات و خدمات ویژه از محل صرفه جویی اعتبارات به زوجهای جوان در آن دستگاه اقدام نمایند
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	ساماندهی ازدواج جوانان مصوب ۸۳/۱۲/۱۲	ماده ۵	۱۳۸۳/۱۲/۱۲	به منظور تشویق خانواده ها و جوانان در امر ازدواج، صندوق حساب پس انداز ازدواج جوانان توسط وزارت رفاه و تأمین اجتماعی تأسیس خواهد شد.
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	ساماندهی ازدواج جوانان مصوب ۸۳/۱۲/۱۲	ماده ۴	۱۳۸۳/۱۲/۱۲	به منظور تسهیل امر ازدواج و جلب مشارکت بانکها، بخش خصوصی و مؤسسات عمومی و افراد خیر، صندوق ازدواج جوانان با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تأسیس می گردد
آیین نامه	هیأت وزیران	ساماندهی ازدواج جوانان	ماده ۳	۱۳۸۳/۱۲/۱۲	دستگاههای مرتبط با ازدواج

اجرایی		مصوب ۸۳/۱۲/۱۲		جوانان موظفند در طول برنامه چهارم توسعه و اقدامات لازم را به منظور تحقق اهداف برنامه انجام دهند
تصویب‌نامه		تشکیل واحد ارشاد و امداد در کنار دادگاههای مدنی خاص	ماده ۴ تصویب‌نامه شماره ۳۲۱۰/دش	وظایف و اختیارات: وظایف واحد ارشاد و امداد خانواده برای رفع مسائل و مشکلات خانواده هایی که به دادگاه مدنی خاص مراجعه می‌کنند بدین قرار است
تصویب‌نامه		تشکیل واحد ارشاد و امداد در کنار دادگاههای مدنی خاص	ماده ۳ تصویب‌نامه شماره ۳۲۱۰/دش	مشخصات اعضا: ۱) مسؤول و سرپرست واحد، از بانوان متعهد و متاهل آشنا به مسائل فقهی و حقوقی و اجتماعی (لیسانس حقوق یا معادل حوزوی) آشنا به قوانین مدون راجع به خانواده
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور	ماده ۶	مراکز مجاز تخصصی درمان ناباروری مکلفند نسبت به موارد زیر اقدام نمایند: الف - نگهداری جنینهای اهدایی از سوی اهداءکنندگان مسلمان و غیر مسلمان به طور جداگانه و رعایت تناسب دینی و مذهبی زوجهای متقاضی با جنین اهدائی در زمان انتقال و...
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	تبصره ماده ۳	بانوانی که در طول دوران بارداری با تایید پزشک معالج از مرخصی استعلاجی استفاده می کنند، از چهار ماه مرخصی زایمان بهره مند خواهند بود و مدت مرخصی استعلاجی از مرخصی زایمان آنان کسر نخواهد شد. (الحاقی ۱۳۸۱/۶/۲۴)
آئین نامه		بهداشتی، درمانی کارکنان شرکت سهامی شیلات	ماده ۲	شرایط استفاده کنندگان از این آئین نامه به شرح زیر می باشند: الف-

			ایران / آئین نامه شماره ۱۴۲/۱۷۹۶		کارکنان مرد همسر دائم آنها مشروط به اینکه در سازمانهای دولتی یا وابسته به دولت شاغل نباشند . ب- کارکنان زن و شوهر آنها مشروط به اینکه مراجع صلاحیت داری که شرکت تعیین خواهد کرد از کارافتادگی شوهر را تایید نموده باشند و معاش شوهر توسط زن تامین گردد و...
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۱۰	۷۵/۹/۲۱	وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می تواند نسبت به تشکیل " کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی " در استانهایی که مقتضی بداند با ترکیب زیر اقدام کند : ۱- معاون امور بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی استان و...
آیین نامه اجرایی		اصلاح آئین نامه اجرایی قانون اجازه تاسیس مطب	آیین نامه	۷۴/۱۲/۱۶	آئین نامه اجرایی قانون اجازه تاسیس مطب کلیه کارکنان رسمی و ثابت وزارتخانه ها ، موسسات و شرکتهای دولتی با داشتن پروانه دایم پزشکی به درخواست بالاترین مقام اجرایی دستگاه مربوط در محل خدمت آنان . ب- زنان متاهل پزشک و دندانپزشک عمومی با داشتن پروانه دایم پزشکی و دو سال خدمت در هر نقطه از کشور در محل اقامت دایمی همسر
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون الزام به پذیرش افراد واجد شرایط استفاده از سهمیه ایثارگران در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۷۸/۲/۱	ماده ۵	۱۳۷۸/۲/۱	از سال ۱۳۸۰، ۵٪ ظرفیت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور به فرزندان و همسران شهداء و جانبازان (به ترتیب اولویت درصد جانبازی) تخصیص می‌یابد

		قوانین و مقررات اعضای هیات علمی دانشگاهها و موسسات آموزش عالی و پژوهشی -مرخصی ها	ماده ۸	بهار ۱۳۸۱ با اصلاحات بعدی	مدت مرخصی استعلاجی زنان باردار
اسناد بین الملل		قرارداد ژنوحمايت از زنان در زمان جنگ	ماده ۱۳۲	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	شرایط آزادی یا درمان برخی بازداشتیان زمان جنگ خصوصا اطفال و زنان باردار و مادران اطفال(۴)
اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۰	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹(۲۷آذر ۱۳۵۸	تعهد دولتها برای تضمین حقوق برابر زنان با مردان در تمام زمینه های آموزشی، شغلی و .. ایجاد فرصت های مساوی برای شرکت فعال زنان در ورزش و تربیت بدنی(۶)
اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۴	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹(۲۷آذر ۱۳۵۸	تعهد دولتها جهت رفع مشکلات و احقاق حقوق زنان روستائی و حذف تبعیض علیه آنان
اسناد بین الملل	هیأت وزیران	تصویب نامه اتخاذ تصمیماتی به منظور کاهش اثرات ناشی از خشکسالی		۱۳۸۳/۹/۲۹	وظیفه وزارت رفاه و تأمین اجتماعی در فقرزدایی و برنامه ریزی برای تأمین سبد غذایی با اولویت زنان باردار و شیرده و کودکان
اسناد بین الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	مقدمه	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	ضرورت های وضع قوانین برای مقابله با خشونت علیه زنان
اسناد بین الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۱	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	تعریف خشونت علیه زنان
اسناد بین الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۲	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	مصادیق خشونت علیه زنان

	متحد				
اسناد بین الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۳	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	تعریف حقوق‌بزه‌ها در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی و ... دارند
اسناد بین الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۴	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	الزام دولتها به محکوم کردن خشونت علیه زنان و فهرست اقداماتی که اعضا متعهدند برای حذف خشونت علیه زنان انجام دهند
اسناد بین الملل		قانون کنوانسیون تکمیلی کنوانسیون حمل و نقل مسافر و توشه به وسیله راه آهن و اجازه الحاق دولت ایران به کنوانسیون مذکور	ماده ۳	۵۵/۱۱/۱۷	غرامات فوت مسافر به افرادی که از لحاظ نفقه تحت تکفل مسافر هستند
اسناد بین الملل	تحکیم خانواده	کنوانسیون حقوق کودک	مقدمه	۱۳۷۲/۱۲/۱	ضرورت حمایت از خانواده به منظور احقاق حقوق کودکان
اسناد بین الملل		میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	ماده ۱۰	۱۳۵۴/۲/۱۷	- حمایت از تشکیل و استقرار خانواده - حمایت از مادران قبل و بعد از زایمان - حمایت از کودکان در مقابل استثمار اقتصادی و اجتماعی
اسناد بین الملل		اعلامیه جهانی حقوق بشر	ماده ۱۶		- حق تشکیل خانواده‌ها رضایت طرفین برای هر زن و مرد - حق بهره مندی خانواده از حمایت جامعه و دولت - حقوق مساوی زوجین در امور مربوط به ازدواج

جدول شماره ۱۹: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل سرمایه اجتماعی: شبکه اجتماعی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
تصویب‌نامه	هیأت وزیران	(تخصیص اعتبار برای شبکه ارتباطی زنان فارسی زبان)		۱۳۸۲/۱۱/۵	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مجاز است به منظور تدارک و آماده‌سازی طرح پیشنهادی مرکز مطالعات زنان دانشگاه تهران تحت عنوان شبکه ارتباطی زنان فارسی‌زبان (تاجیکستان، افغانستان و ایران) به محوریت ایران، تا سقف یکصد هزار (۱۰۰/۰۰۰) دلار از کمک‌های بلاعوض بانک جهانی استفاده نماید.
آیین‌نامه اجرایی	هیأت وزیران	تأسیس و فعالیت سازمانهای غیر دولتی مصوب ۱۳۸۴/۳/۲۹	ماده ۳	۱۳۸۴/۳/۲۹	موضوع فعالیت سازمان مشتمل بر یکی از موارد علمی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی، هنری، نیکوکاری و امور خیریه، بشردوستانه، امور زنان و نظائر آن یا مجموعه‌ای از آنها می‌باشد
		قانون تشکیل شورای عالی اشتغال	ماده ۴	۱۳۷۷/۶/۱	ترکیب کمیته هماهنگی اشتغال استانها یک نفر از کمیسیون امور بانوان .
		قانون تشکیل شورای عالی اشتغال	ماده ۲	۱۳۷۷/۶/۱	ترکیب شورای عالی اشتغال مشاور رئیس جمهور در امور زنان بدون حق رای به عنوان ناظر
اسناد بین المللی	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۴	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت رفع مشکلات و احقاق حقوق زنان روستائی و حذف تبعیض علیه آنان

جدول شماره ۲۰: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سرمایه اجتماعی: هنجارهای اجتماعی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	روابط خانوادگی	۱۱۷۷	مصوب ۱۳۰۷	طفل باید مطیع ابوين خود بوده و در هر سنی که باشد باید به آنها احترام کند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	الزام به انفاق	ماده ۱۲۰۴	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲	نفقة اقارب عبارت است از مسکن و البسه و غذا و اثاث البیت به قدر رفع حاجت با در نظر گرفتن درجه استطاعت منفق.
قانون خانواده		قانون راجع به ازدواج	ماده ۴	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی	طرفین عقد ازدواج می توانند هر شرطی که مخالف با مقتضای عقد مزبور نباشد در ضمن عقد ازدواج یا عقد لازم دیگر بنمایند
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و مجازات فروشندگان لباسهایی که استفاده آنها در ملأ عام خلاف شرع است و یا عفت عمومی را جریحه دار می کند	ماده ۱	۱۳۶۸/۳/۲۰	به منظور سیاستگذاری در امور اجرایی مبارزه فرهنگی با مظاهر فساد و ارشاد جامعه در این زمینه و تشخیص مصادیق و موارد یاد شده در مواد ۱ و ۴ و ۵ قانون کمیسیونی مرکب از نمایندگان دستگاههای زیر تشکیل می شود
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	ماده ۸	۱۳۸۰/۶/۱۴	کلیه کارکنان مؤسسات پزشکی مکلف به رعایت پوشش کامل اسلامی هستند
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	ماده ۱۰	۱۳۸۰/۶/۱۴	مراجعه کارکنان اداری، فنی و خدماتی اعم از زن و مرد به قسمتهای مختلف تشخیصی - درمانی در صورت لزوم باید با رعایت کامل ضوابط اسلامی و کسب اجازه از مسؤول بخش مربوط باشد
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	ماده ۱۱ و تبصره	۱۳۸۰/۶/۱۴	در کلیه مؤسسات پزشکی قسمتهای مختص خانمها و آقایان شامل بخشها، رختکنها، پايونها، غذاخوريها، اتاقهای بستری بیماران و امثال آنها باید از هم جدا باشند.

آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	ماده ۱۲ و تبصره	۱۳۸۰/۶/۱۴	پوشش کارکنان فنی مؤسسات پزشکی در موقع انجام کار در مؤسسه باید متناسب با کار مربوط و ضوابط اسلامی باشد
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	ماده ۱۳ و تبصره	۱۳۸۰/۶/۱۴	پوشش بیماران در طول مدت دریافت خدمات تشخیصی - درمانی و مراقبتی باید بر اساس تأمین امنیت روانی بیمار و حفظ حریم او و رعایت کامل موازین شرعی، اخلاق پزشکی و متناسب با خدمات تخصصی باشد
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	ماده ۱۴ و تبصره	۱۳۸۰/۶/۱۴	جابه‌جایی بیماران در مؤسسات پزشکی باید با رعایت پوشش کامل و در صورت امکان، به همراه یکی از کارکنان هم‌جنس یا یکی از محارم بیمار صورت گیرد .
آیین نامه اجرایی	شورای عالی آموزش و پرورش	مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰	ماده ۶۷ و تبصره ۱ و ۲	۱۳۷۹/۵/۲۰	پوشش دانش‌آموزان دختر
آیین نامه اجرایی	شورای عالی آموزش و پرورش	مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰	ماده ۶۸ و تبصره	۱۳۷۹/۵/۲۰	رعایت موازین اسلامی و مقررات آموزش و پرورش دانش‌آموزان در دوران تحصیل
سیاست	شورای عالی انقلاب فرهنگی	سیاستهای اشتغال زنان در جمهوری اسلامی ایران	ماده ۶	۷۱/۵/۲۰	تشویق بانوان تحصیلکرده و متخصص با تجربه به احراز سمتهای مدیریتی و مشاغل ستادی، به منظور امکان استفاده از کارایی آنها در سطوح عالی اجرایی
بخشنامه	قوه قضاییه	لزوم برخورد قاطعانه قضات با اخلال کنندگان نظم و آسایش و یا سلب امنیت و آرامش عمومی و پرهیز از ارفاق در صدور حکم و یا اعمال مجازات	بخشنامه شماره ۲/۹۵۲۷/۷۹	۳/۷/۱۳۷۹	تشدید مجازات افراد شرور و عناصر اوباش که با صرف مشروب الکلی و استفاده از سلاح های سرد ، به ایجاد درگیری و سلب آسایش از خانواده ها و مزاحمت نسبت به زنان و اطفال به ویژه در مکان عمومی مبادرت می ورزند
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	نحوه رسیدگی به تخلفات و مجازات فروشندگان	ماده ۴	۱۳۶۵/۱۲/۲۸	مجازات کسانی که در انتظار عمومی وضع پوشیدن لباس و آرایش آنان خلاف شرع و یا موجب ترویج فساد و یا هتک عفت

			لباسهایی که استفاده از آنها در ملا عام خلاف شرع است و یا عفت عمومی را جریحه دار می‌کند		عمومی باشد
قانون مجازات اسلامی	مجمع تشخیص مصلحت مجلس شورای اسلامی	مجازات دشنامی که دلالت بر قذف نکند	ماده ۱۴۵	مجازات دشنامی که باعث اذیت شنونده شود و دلالت بر قذف نکند مانند اینکه کسی به زنش بگوید تو باکره نبودی موجب محکومیت گوینده به شلاق تا ۷۴ ضربه می‌شود	
		مجازات قذف خویشاوندان توسط یکدیگر	ماده ۱۴۹	هرگاه خویشاوندان یکدیگر را قذف کنند محکوم به حد می‌شوند. تبصره اگر پدر یا جد پدری فرزندش را قذف کند تعزیر می‌شود	
		مجازات فردی که باعث مزاحم اطفال و زنان شود	۶۱۹	مجازات هر کس که در اماکن عمومی یا معابر معترض یا مزاحم اطفال یا زنان بشود یا با الفاظ و حرکات مخالف شئون و حیثیت به آنان توهین نمایند	۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲
			۶۴۵	مجازات عدم ثبت واقعه ازدواج دائم، طلاق و رجوع طبق مقررات است	۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲
			۶۳۹	مجازات افرادی که الف- مرکز فساد و یا فحشا دایر یا اداره کند. ب- مردم را به فساد یا فحشا تشویق نموده یا موجبات آن را فراهم نماید	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲
			۶۴۲	مجازات کسی که با داشتن استطاعت مالی نفقه زن خود را در صورت تمکین ندهد یا از تادیه نفقه سایر اشخاص واجب النفقه امتناع نماید.	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲
			۶۴۳	مجازات کسی که عالماً زن شوهر دار یا زنی را که در عده دیگری است برای مردی عقد نماید	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲
			۶۴۴	مجازات کسانی که عالماً مرتکب یکی از اعمال زیر شوند ۱- هر زنی که در قید زوجیت یا	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲

عده دیگری است خود را به عقد دیگری درآورد در صورتیکه منجر به واقعه نگردد. ۲- هر کسی که زن شوهردار یا زنی که در عده دیگری است برای خود تزویج نماید در صورتیکه منجر به واقعه نگردد					
مجازات کسی که با داشتن استطاعت مالی نفقه زن خود را در صورت تمکین ندهد یا از تادیه نفقه سایر اشخاص واجب النفقه امتناع نماید.	۱۳۵۳/۱۱/۱۵	۲۲	حمایت خانواده		قانون حمایت خانواده
مجازات ازدواج با کسی که برخلاف مقررات ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی هنوز به سن قانونی (سن سیزده سال تمام) برای ازدواج نرسیده است. عاقد و خواستگار و سایر اشخاصی که شرکت در جرم داشته‌اند نیز به همان مجازات یا به مجازاتی که برای معاون جرم مقرر است محکوم می‌شوند. محاکمه این اشخاص را وزارت عدلیه می‌تواند به محاکم مخصوصی که اصول تشکیلات و ترتیب رسیدگی آن به موجب نظام نامه معین می‌شود رجوع نماید و در صورت عدم تشکیل محکمه مخصوص، رسیدگی در محاکم عمومی به عمل خواهد آمد	اصلاحی ۱۳۱۰/۵/۲۳ ۱۳۱۶/۲/۲	۳	راجع به ازدواج		قانون مدنی
الغاء کامل اقداماتی مانند فروش یا به ارث گذاشتن زن توسط ابوین، قیم، همسر یا اشخاص دیگر	۱۳۳۷/۱۲/۳	ماده ۱	منع بردگی و برده فروشی و عملیات و ترتیباتی مشابه بردگی		اسناد بین‌الملل
اصلاح الگوهای رفتاری اجتماعی و فرهنگی مردان و زنان به منظور دستیابی به حذف تعصبات، عادات و دیگر عملکردها که بر پایه اعتقادی دون و زیر دست قرار دادن یا برتری جنسیتی	۱۸ دس- ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	ماده ۵	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین‌الملل

جدول شماره ۲۱: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل سرمایه اجتماعی: کنش اجتماعی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
بخشنامه	قوه قضاییه	لزوم بر خورد قاطعانه قضات با اخلال کنندگان نظم و آسایش و یا سلب امنیت و آرامش عمومی و پرهیز از ارفاق در صدور حکم و یا اعمال مجازات	بخشنامه شماره ۲/۹۵۲۷/۷۹	۳/۷/۱۳۷۹	تشدید مجازات افراد شرور و عناصر اوباش که با صرف مشروب الکلی و استفاده از سلاح‌های سرد، به ایجاد در گیری و سلب آسایش از خانواده‌ها و مزاحمت نسبت به زنان و اطفال به ویژه در مکان عمومی مبادرت می‌ورزند
قانون مجازات اسلامی	مجمع تشخیص مصلحت مجلس شورای اسلامی		۶۱۹	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات هر کس که در اماکن عمومی یا معابر معترض یا مزاحم اطفال یا زنان بشود یا با الفاظ و حرکات مخالف شئون و حیثیت به آنان توهین نمایند
لایحه قانونی		مجازات حمل چاقو و انواع دیگر اسلحه سرد و اخلال در نظم و امنیت و آسایش عمومی	۳	۱۳۳۶/۸/۱۵	مجازات تعرض یا مزاحمت یا توهین با الفاظ و یا حرکات مخالف شئون و حیثیت به زنان در اماکن عمومی یا معابر
رای وحدت رویه هیات عمومی	دیوان عالی کشور	عدم تفکیک جرم ترک انفاق زوجه و اولاد	رای شماره ۳۴	۱۳۶۰/۸/۳۰	ترک انفاق زن و فرزند از ناحیه شوهر با در نظر گرفتن ترک فعل واحد مستلزم رعایت ماده ۳۱ قانون مجازات عمومی است.
مجازات اسلامی	•مجمع تشخیص مصلحت نظام •مجلس شورای اسلامی		۶۳۷	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات زن و مردی که بین آنها زوجیت نباشد و مرتکب روابط نامشروع یا عمل منافی عفت غیر از زنا از قبیل تقبیل یا مضاجعه شوند
			۶۳۹	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات افرادی که الف- مرکز فساد و یا فحشا دایر یا اداره کند. ب- مردم را به فساد یا فحشا تشویق نموده یا موجبات آن را فراهم نماید
			۶۴۲	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات کسی که با داشتن استطاعت مالی نفقه زن خود را در صورت تمکین ندهد یا از تادیه نفقه سایر اشخاص واجب النفقه امتناع نماید.
			۶۴۳	۱۳۷۰/۹/۷	مجازات کسی که عالماً زن شوهر دار یا

زنی را که در عده دیگری است برای مردی عقد نماید.	۷۵/۳/۲				
مجازات کسانی که عالماً مرتکب یکی از اعمال زیر شوند ۱- هر زنی که در قید زوجیت یا عده دیگری است خود را به عقد دیگری درآورد در صورتیکه منجر به مواقعه نگردد. ۲- هر کسی که زن شوهردار یا زنی که در عده دیگری است برای خود تزویج نماید در صورتیکه منجر به مواقعه نگردد	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	۶۴۴			
مجازات ازدواج با کسی که برخلاف مقررات ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی هنوز به سن قانونی (سن سیزده سال تمام) برای ازدواج نرسیده است. عاقد و خواستگار و سایر اشخاصی که شرکت در جرم داشته اند نیز به همان مجازات یا به مجازاتی که برای معاون جرم مقرر است محکوم می‌شوند. محاکمه این اشخاص را وزارت عدلیه می‌تواند به محاکم مخصوصی که اصول تشکیلات و ترتیب رسیدگی آن به موجب نظام نامه معین می‌شود رجوع نماید و در صورت عدم تشکیل محکمه مخصوص، رسیدگی در محاکم عمومی به عمل خواهد آمد	۱۳۱۰/۵/۲۳ اصلاحی ۱۳۱۶/۲/۲	۳	راجع به ازدواج	مجلس شورای اسلامی	قانون مدنی

جدول شماره ۲۲: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار : آموزش و تحصیل

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
		قانون تربیت مامای روستائی	تبصره ماده واحده	مصوب ۱۳۴۷/۳/۶	آموزش و استخدام مامای روستایی به منظور رفع نیاز روستائینان
		از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	ماده ۶۶ و تبصره ۲	۱۳۷۰/۷/۲۱	ضرورت بعضی آموزش های تئوریک بسیج برای زنان در دوره تحصیل دانشگاهی
اساسنامه		دانشگاه علوم پزشکی بقیه ... شماره ۲۰۹/۱/۱۵۸ مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۵	ماده ۱۵	۱۳۷۴/۱۲/۵	وظایف و اختیارات شورای دانشگاه. گزینش دانشجویان زن و ادامه خدمت آنان با عضویت کارمندی و در حد ضرورت سازمانی خواهد بود
اساسنامه		جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹	مقدمه	۱۳۶۳/۷/۹	ضرورت اهتمام بیشتر به ایجاد نظم و ضابطه و تشکیلات هماهنگ با انقلاب در حوزه های علمیه و نظارت بر برنامه های تحصیلی بیش از پیش احساس می شود مخصوصاً نسبت به بانوان که در سالهای اخیر از برکت انقلاب اسلامی استقبال شدیدی از علوم اسلامی کرده اند و مدارس و مکاتب متعددی در حوزه علمیه قم و بعضی از شهرستانهای دیگر جهت تحصیل آنان به وجود آمده و از جهات گوناگون نیاز مبرم به سرپرستی، برنامه ریزی، مدیریت، نظارت و خدمات دارد
اساسنامه		جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹	ماده ۴ و تبصره آن	۱۳۶۳/۷/۹	موضوع و هدف از تشکیل جامعه آموزش علوم اسلامی به خواهران در سه دوره ابتدایی، متوسط و نهائی از طریق تشکیل کلاسها و واحدهای آموزشی تربیت اخلاقی و ایمانی خواهران به هر طریقی که در تکامل معنوی آنها مؤثر باشد
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون الزام به پذیرش افراد واجد شرایط استفاده از سهمیه ایثارگران در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۷۸/۲/۱	ماده ۵	۱۳۷۸/۲/۱	از سال ۱۳۸۰، ۵٪ ظرفیت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور به فرزندان و همسران شهداء و جانبازان (به ترتیب اولویت درصد جانبازی) تخصیص می یابد

شاخصهای ارزیابی	شورای عالی انقلاب فرهنگی	آموزش عالی مصوب جلسه ۵۵۰ مورخ ۸۳/۸/۲۶	مقدمه	۱۳۸۳/۸/۲۶	درصد پذیرفته‌شدگان زن از کل پذیرفته‌شدگان به تفکیک مقطع تحصیلی و دانشگاه دولتی و غیردولتی و ... .
سیاست	شورای عالی انقلاب فرهنگی	ارتقاء مشارکت زنان در آموزش عالی (مصوب جلسه ۵۷۰ مورخ ۱۳۸۴/۷/۲۶)		۱۳۸۴/۷/۲۶	سیاستهای ارتقاء مشارکت زنان در آموزش عالی
	مجلس شورای اسلامی	تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته های تخصصی پزشکی	ماده واحده	۱۳۷۲/۷/۷ تایید ۱۳۷۲/۷/۲۱ شورای نگهبان	اختصاص سهمیه به خانمهای پزشک قبول شده در گزینش کتبی دستیاری
		نحوه تامین هیات علمی مورد نیاز دانشگاهها و موسسات آموزش عالی	تبصره ۱ ماده ۲	۱۳۶۵/۳/۳۱ و اصلاحی ۱۳۷۳/۷/۲۴	برای داوطلبان رشته های هوشبری و علوم پایه پزشکی و نیز برای بانوان در رشته جراحی زنان و مامائی محدودیت فوق ملحوظ نخواهد شد
قانون استفساریه شمول تبصره ۳ قانون		اصلاح قانون ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاهها و موسسات آموزش عالی به فرزندان آزادگان	ماده واحده	۱۳۷۲/۴/۲۲	موضوع استفسار "فرزندان شهدا، مفقودین و اسرا و همسران آنها" در تبصره ۳ ماده واحده شامل آن دسته از فرزندان آزادگان که قبل یا حن اسارت پدر متولد شده اند و همسران آزادگان که قبل از اسارت به نکاح آنها درآمده و تا تاریخ ثبت نام آنها در آزمون سراسری در قید نکاح آنها باقی باشند می گردد
		ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاهها و موسسات آموزش عالی	تبصره ۳	مصوب ۶۷/۱۱/۳۰ و الحاقی ۷۳/۵/۹	فرزندان شهدا، مفقودین، اسرا، وجانبازان بالای پنجاه درصد و. همسران آنها میتوانند با معرفی بنیاد شهید انقلاب اسلامی و ستاد آزادگان و بنیاد جانبازان و مستضعفان از مزایای این قانون استفاده نمایند
		تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	تبصره ماده ۷	۱۳۶۴/۷/۹	خود کفایی بانوان در رشته های تخصصی زنان، مامائی و رشته های بالینی پزشکی
		قانون نحوه تامین هیات علمی مورد نیاز دانشگاهها و موسسات آموزش عالی	ماده ۲	۶۵/۳/ و اصلاحی ۷۳/۷/۲۴	هر سال حداکثر ۳۰ درصد از فارغ التحصیلان رشته های گروه پزشکی و دامپزشکی قبل از انجام خدمت نظام وظیفه می توانند تا کسب تخصص در یکی از

رشته‌های مورد نیاز دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ادامه تحصیل دهند برای داوطلبان رشته‌های هوشبری و علوم پایه پزشکی و نیز برای بانوان در رشته جراحی زنان و مامایی محدودیت فوق ملحوظ نخواهد شد					
به منظور تربیت معلم برای تعلیم در آموزشگاههای حرفه‌ای دختران در شهرستانها، مرکزی به نام تربیت‌معلم حرفه‌ای دختران تشکیل می‌گردد.	۱۳۴۷/۶/۴	ماده ۱۰	مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران مصوب ۱۳۴۷/۶/۴	شورای مرکزی دانشگاهها	اساسنامه
روش‌های ادامه تحصیل دانش‌آموزان ازدواج کرده	۱۳۷۹/۵/۲۰	ماده ۵۳	مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰	شورای عالی آموزش و پرورش	آیین‌نامه اجرایی
سازمان ثبت احوال و «مرکز آمار ایران» موظفند آمار متولدین هر سال (نیز آمار کودکان در سن تحصیل تا پایان دوره راهنمایی تحصیلی به تفکیک جنس و مناطق شهری، روستایی و عشایری را ظرف سه ماه پس از درخواست وزارت آموزش و پرورش در اختیار این وزارتخانه قرار دهند	۱۳۸۴/۵/۲	ماده ۳	الزامی بودن آموزش تا پایان دوره راهنمایی تحصیلی مصوب ۱۳۸۴/۵/۲	هیأت وزیران	آیین‌نامه اجرایی
هریک از پدر یا مادر یا سرپرست قانونی کودک و نوجوان کمتر از هیجده سال که قانوناً مسئول پرداخت مخارج زندگی او می‌باشد و با داشتن امکانات مالی از تهیه وسایل و موجبات تحصیل کودک یا نوجوان واجد شرائط تحصیل مشمول این قانون امتناع کند از تحصیل او جلوگیری نماید محکوم خواهد شد	۱۳۵۳/۴/۳۰	ماده ۴	تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی		
مدیران مدارس دخترانه منحصر از بین خواهران و مدیران مدارس پسرانه از بین برادران متاهل انتخاب خواهند شد.	۱۳۶۷/۱۲/۱۳	ماده ۶	مدارس غیرانتفاعی	هیأت وزیران	آیین‌نامه اجرایی
شرایط مدیر مسئول مدیران مسئول و جانشینان آنها در آموزشگاه‌های مخصوص آقایان باید منحصرأ مرد و در آموزشگاه‌های مخصوص بانوان منحصرأ زن باشند	۱۳۸۰/۱/۲۱	ماده ۵ و تبصره ۱ و ۲	آموزشگاههای آزاد هنری (مصوب جلسه ۴۷۷ مورخ ۱۳۸۰/۱/۲۱)	شورای عالی انقلاب فرهنگی	ضوابط تأسیس و نظارت

ضوابط تأسیس و نظارت	شورای عالی انقلاب فرهنگی	آموزشگاههای آزاد هنری (مصوب جلسه ۴۷۷ مورخ ۱۳۸۰/۱/۲۱)	ماده ۲۱	۱۳۸۰/۱/۲۱	کلیه کارکنان آموزشگاههای مخصوص بانوان به استثنای کادر نگهبانی، زن و کلیه کارکنان آموزشگاههای مخصوص آقایان، مرد باشند
اساسنامه شورای گسترش	شورای عالی انقلاب فرهنگی	حوزه‌های علمیه مصوب جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۳/۴/۲۳	ماده ۵	۱۳۸۳/۴/۲۳	اعضای شورای گسترش مدیر مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران (نایب رئیس) ۳- معاونان آموزشی مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران و خواهران ۴- معاونان پژوهشی مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران و خواهران
بخشنامه		نهیض سوادآموزی به کلیه استانها	بخشنامه شماره ۷۷۹۳/۳	۷۴/۵/۱۴	اهم وظایف نمایندگان نهضت در امور زنان در سطح استانها شناخت وضعیت موجود زنان شاغل سازمان استفاده از همکاریها و توانائیهای زنان شاغل نهضت برقراری ارتباط مستمر و هدفمند با زنان شاغل در سطح استان در جهت فراهم نمودن زمینه مناسب به منظور دستیابی به اهداف مورد نظر تبادل اطلاعات لازم در مقاطع مختلف با نماینده امور زنان در دفتر مرکزی
		قانون الحاق یک تبصره به ماده ۴۲ آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	تبصره ۴	۱۳۷۵/۹/۱۴	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور موظف استرزمینه آموزش فنی و حرفه‌ای بانوان را فراهم نماید
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	ماده ۴	۱۳۸۴/۴/۱۲	اولیتهای امور زنان از محل اعتبارات برنامه ۳۰۲۰۳ مشارکت اجتماعی و فرهنگی زنان :ارائه خدمات آموزشی، مشاوره‌ای و اطلاع‌رسانی جهت ارتقای کیفیت زندگی زنان، بهداشت و سلامت روانی و جسمانی آنان، کاهش آسیبهای اجتماعی مورد ابتلای زنان و پیشگیری از خشونت علیه زنان زمینه‌سازی جهت ورود زنان نخبه به نظام برنامه‌ریزی کلان ملی و منطقه‌ای. ه - ارائه خدمات مشاوره حقوقی و قضایی به زنان. حمایت از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتر در زمینه مطالعات زنان. ط - حمایت و

					تشویق از زنان هنرمند، محقق، نویسنده و مترجم
تصویب نامه		ضوابط ملی آمایش سرزمین مصوب ۱۳۸۳/۸/۶	ماده ۱	۱۳۸۳/۸/۶	جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین به شرح زیر تعیین می‌گردد: گسترش آموزش و بهداشت، به ویژه برای زنان و جوانان در مناطق کمتر توسعه یافته و گروه‌های اجتماعی در معرض خطر به منظور ارتقای کیفیت منابع انسانی و جلوگیری از تولید نسل‌های ناسالم
اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۰	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها برای تضمین حقوق برابر زنان با مردان در تمام زمینه‌های آموزشی، شغلی و
اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۴	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت رفع مشکلات و احقاق حقوق زنان روستائی و حذف تبعیض علیه آنان

جدول شماره ۲۳: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: شغل

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون خانواده		قانون حمایت خانواده	ماده ۱۸	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	حق زوجین در مورد اشتغال یکدیگر
		ضوابط انتخاب، انتصاب و تغییر مدیران	ماده ۷ و تبصره ۱ و ۲	۱۳۸۲/۱/۱۱	ضوابط انتخاب، انتصاب و تغییر مدیران»
	مصوبه هیأت وزیران	نحوه بازنشستگی کارکنان در وزارت صنایع و معادن		۱۳۸۰/۱۲/۱۵	شرایط امکان بازنشستگی با بیست یا ۲۵ سال خدمت
	مصوب هیأت وزیران	آیین نامه استخدامی نظام بانکی دولت	ماده ۳۳	۱۳۷۹/۱۱/۲۶	شرایط و سن بازنشستگی
	مصوب هیأت وزیران	آیین نامه استخدامی نظام بانکی دولت	ماده ۱۳ و تبصره ۱، ۲ و ۳	۱۳۷۹/۱۱/۲۶	شرایط مرخصی استعلاجی و زایمان
مجلس شورای اسلامی		قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و کارکنان شاغل	ماده ۷	۱۳۷۹/۲/۱۳	شرایط پرداخت پاداش پایان خدمت به بازنشستگان و...
مجلس شورای اسلامی		قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و کارکنان شاغل	ماده ۴	۱۳۷۹/۲/۱۳	حذف عبارت بعد از "عیال دائمی متوفی"
مجلس شورای اسلامی		قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۱۰	۱۳۸۲/۱۱/۷	تعریف مرخصی
مصوب مجلس شورای اسلامی		قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۲۰ و تبصره ۱ و ۲	۱۳۸۲/۱۱/۷	شرایط استخدام زنان در نیروی انتظامی
دستورالعمل		نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان	ماده واحده	۱۳۷۹/۲/۱۳	پرداخت کمک هزینه عائله مندی به همسر کارکنان شاغل، از کار افتاده و بازنشته بعد از فوت مستخدم

دستورالعمل		نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان	---	۱۳۷۹/۲/۱۳	برقراری مجدد حقوق بازنشستگی یا از کارافتادگی یا وظیفه وراثت برای مستخدمین زن بازنشسته و از کارافتاده که به جهت استفاده از حقوق وظیفه شوهر متوفی از حقوق بازنشستگی یا از کارافتادگی خود انصراف نموده اند
دستورالعمل		نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان	---	۱۳۷۹/۲/۱۳	عدم قطع حقوق وظیفه وراثت اناث وظیفه بگیری که برقراری حقوق وظیفه آنان به استناد بند ج ماده ۸۶ قانون استخدام کشوری صورت گرفته است در صورت ازدواج
آیین نامه	هیأت وزیران	پرداخت فوق العاده سختی کار انتظامی		۱۳۸۳/۹/۲۵	فوق العاده سختی کار بانوان شاغل
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	از قانون اصلاح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور	تبصره ۶ ماده ۱	۱۳۸۵/۲/۱۰	معافیت از احراز شرط حداقل سن بازنشستگی
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	از قانون اصلاح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور	تبصره ۷ ماده ۱	۱۳۸۵/۲/۱۰	حداقل سن بازنشستگی
آیین نامه		استخدامی شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته ای ایران و شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی	ماده ۸۰	۱۳۸۵/۳/۲۱	امکان استفاده بانوان با وضعیت استخدام دائم و قرار دادی از قانون خدمات نیمه وقت بانوان
آیین نامه		استخدامی شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته ای ایران	تبصره ۱، ۲ و ۳ ماده ۸۰	۱۳۸۵/۳/۲۱	تعریف و شرایط خدمت نیمه وقت بانوان

			و شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران		
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدام پیمانی موضوع تبصره ماده ۶ قانون استخدام کشوری	ماده ۲۹	۱۳۶۸/۶/۱	ضرورت موافقت دستگاه مربوط از برای خدمات نیمه وقت بانوان در استخدام پیمانی
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدام پیمانی موضوع تبصره ماده ۶ قانون استخدام کشوری	تبصره ۱، ۲ و ماده ۳ ماده ۲۹	۱۳۶۸/۶/۱	تعریف و شرایط خدمت نیمه وقت بانوان
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران	ماده ۹۴	۱۳۷۹/۱۱/۵	منظور شدن تسهیلات مقرر در قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوره شیردهی
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران	ماده ۹۵	۱۳۷۹/۱۱/۵	الزامی بودن حفظ پست سازمانی کارمند در مدت مرخصی استعلاجی به مدت ۴ یا ۶ ماه و در مدت معذورت زایمان
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران	ماده ۹۶	۱۳۷۹/۱۱/۵	محسوب شدن ایام مرخصی استعلاجی و معذورت زایمان با پرداخت کسور از لحاظ بازنشستگی جزء سنوات خدمت
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران	ماده ۹۷	۱۳۷۹/۱۱/۵	استفاده کردن از مرخصی ساعتی بانوانی که فرزند شیرخوار آنان از شیر مادر تغذیه می نمایند
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران	ماده ۱۰۰	۱۳۷۹/۱۱/۵	امکان استفاده بانوان با وضعیت استخدام رسمی از قانون خدمات نیمه وقت بانوان
دیوان عدالت اداری	(تعیین حقوق بازنشستگی و وظیفه کارکنان دولت بر مبنای معدل حقوق دو سال آخر خدمت قابل تسری به قضات دادگستری که تابع مقررات استخدامی خاص هستند نمیباشد	رای وحدت رویه ۷۰-۷۱ هیات عمومی	مصوب ۱۳۸۱/۲/۲۹	نحوه محاسبه حقوق بازنشستگی بانوان شاغل	
	از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۰	۱۳۷۹/۱۰/۲۹	شرایط استفاده همسر پرسنل زن از پوشش خدمات درمانی سازمان	

		از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۱	۱۳۷۹/۱۰/۲۹	شرایط استفاده همسر از کار افتاده پرسنل زن از پوشش خدمات درمانی سازمان
		از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	تبصره ماده ۱۱	۱۳۷۹/۱۰/۲۹	تحقق مواد ۱۰ و ۱۱ به شرط پرداخت حق بیمه مطابق حق بیمه کارکنان
		از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	تبصره ماده ۹	۱۳۷۹/۱۰/۲۹	چنانچه فرزندان کارمند مطلقه تحت تکفل کارمند مزبور باشند، زیر پوشش خدمات درمانی قرار می گیرند.
		از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	ماده ۸	۱۳۷۹/۱۰/۲۹	فرزندانی که سن آنها از حد نصاب بیشتر باشد و به بیماری غیر قابل علاج یا نقص عضو مبتلا شوند تا پایان عمر، تحت تکفل محسوب می شوند.
		از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	ماده ۷	۱۳۷۹/۱۰/۲۹	فرزندان ذکور غیر شاغل تا سن ۲۰ سال تمام در صورتی که مشغول تحصیل باشند تا پایان حداکثر ۲۵ سال تمام و فرزندان اناث تحت تکفل چنانچه شوهر نداشته و شاغل نباشند می توانند زیر پوشش درمانی سازمان قرار گیرند
		از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	تبصره ۲ ماده ۲۰۴	۱۳۶۶/۷/۷	شرایط استخدام زنان توسط شهربانی
		از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۹۶	۱۳۶۶/۷/۷	زنان نظامی شاغل، به کارمند معادل خود تبدیل می شوند.
		از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	ماده ۹۴	۱۳۶۶/۷/۷	تعریف و شرایط مرخصی و مرخصی استعلاجی
		از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	ماده ۳۱	۱۳۶۶/۷/۷	ارتش می تواند فقط برای مشاغل درمانی و بهداشتی زنان را استخدام نماید. نقل و انتقالات زنان باید حتی الامکان تابع شرایط خدمتی همسران آنان باشد.
آیین نامه	هیات وزیران	مرخصیها	ماده ۲۷	۱۳۴۶/۷/۲۲ اصلاحی ۱۳۷۵/۳/۱۶	زمان و نحوه ی پرداخت حقوق در زمان مرخصی استعلاجی

آیین نامه	مصوب هیات وزیران	مرخصیها	ماده ۲۶	۱۳۴۶/۷/۲۲ و اصلاحی ۱۳۷۴/۶/۱۲	مدت زمان مرخصی زایمان
آیین نامه	هیات وزیران	مرخصیها	ماده ۱۹	۱۳۴۶/۷/۲۲ و اصلاحی ۱۳۷۵/۳/۱۶	شرایط پرداخت حقوق در مرخصی استعلاجی بیش از ۴ ماه
آیین نامه		استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی ایران	ماده ۱۱۴ و تبصره	۱۳۶۸/۴/۲۱	کارمند می‌تواند در صورت داشتن حداقل پنجاه سال سن و بیست سال سابقه خدمت با موافقت شرکت بازنشسته شود. تبصره: بانوان کارمند مشمول حداقل سن مذکور در این ماده نمی‌باشند.
آیین نامه		استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی ایران	ماده ۱۱۳ و تبصره آن	۱۳۶۸/۴/۲۱	کارمند می‌تواند در صورت دارا بودن سی سال سابقه خدمت و یا با داشتن حداقل شصت سال سن و بیست سال سابقه خدمت تقاضای بازنشستگی نماید و شرکت مکلف به قبول آن است. حداقل سن مقرر در این ماده برای بانوان کارمند پنجاه و پنج سال می‌باشد.
آیین نامه	هیات وزیران	از آیین نامه استخدام پیمانی موضوع تبصره ماده ۶ قانون استخدام	ماده ۱۶	۱۳۶۸/۶/۱	مستخدمین پیمانی در صورت ابتلاء به بیماریهایی که مانع از انجام کار آنان باشد و نیز زنان باردار از حمایتهای مقرر در قانون تأمین اجتماعی استفاده خواهند کرد.
آیین نامه	مجمع عمومی بانکها	استخدامی مشترک بانکها	ماده ۶۷	۱۳۶۰/۶/۳ اصلاح برخی از مواد بخش مرخصیها مصوب ۱۳۷۵/۱۰/۳۰	شرایط پرداخت حقوق در مرخصی استعلاجی بیش از ۴ ماه
آیین نامه	مجمع عمومی بانکها	استخدامی مشترک	ماده ۶۴	بانکها مصوب ۱۳۶۰/۶/۳ اصلاح برخی از مواد بخش مرخصیها ۱۳۷۵/۱۰/۳۰	به بانوان باردار طبق گواهی مرجع پزشکی معتد بانک برای هر بار زایمان تا سه فرزند چهار ماه مرخصی استعلاجی داده می‌شود که تشخیص تاریخ شروع آن با نظر پزشک معالج خواهد بود.
آیین نامه	مجمع عمومی بانکها	استخدامی مشترک	ماده ۶۳	بانکها مصوب ۱۳۶۰/۶/۳ اصلاح برخی از مواد بخش مرخصیها ۱۳۷۵/۱۰/۳۰	به جز بانوان باردار حفظ شغل مستخدمی که از مرخصی استعلاجی استفاده می‌کند بیش از چهار ماه الزامی نیست.
آیین نامه	مجمع عمومی بانکها	استخدامی مشترک	ماده ۶۰	بانکها مصوب	شرایط پرداخت حقوق در زمان مرخصی

				استعلاجی	۱۳۶۰/۶/۳ اصلاح برخی از مواد بخش مرخصیها ۱۳۷۵/۱۰/۳۰
آیین نامه	کمیسیون مشترک آموزش و پرورش و امور اداری و استخدامی مجلس شورای اسلامی	اجرائی قانون گزینش کشور	ماده ۱۲ و تبصره آن	لزوم گزینش خواهران بر اساس دستورالعملی که به تصویب هیأت عالی می‌رسد	۱۳۷۷/۵/۲۵
تصویبنامه	هیات وزیران	ضوابط اجرایی بودجه سال ۱۳۷۵ کل کشور		دستگاههای اجرایی موظفند ترتیبی اتخاذ نمایند که حتی المقدور تسهیلات و امکانات لازم برای استفاده کارکنان از غذای گرم و مهد کودک با نرخ مناسب فراهم کند...	مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۸
قانون بودجه		قانون بودجه سال ۱۳۷۵	تبصره ۳۵	افزایش کمک هزینه عائله‌مندی و استفاده کارکنان زن دارای همسران از کار افتاده	۱۳۷۴/۱۱/۱۱
		از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	ماده ۱۲۵ و تبصره	پرسنلی که در مشاغل سخت و زیان‌آور خدمت می‌کنند با داشتن حداقل ۲۰ سال خدمت به تناسب خدمت، بازنشسته می‌شوند. تبصره: پرسنل زن با داشتن حداقل ۲۰ سال خدمت می‌توانند بازنشسته شوند.	۱۳۷۰/۷/۲۱
		از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	ماده ۶۴ و تبصره ۳	متناسب بودن آموزشهای تئوری و عملی نظام در قالب دروس اجباری، برای محصلین دختر مقاطع مختلف تحصیلی با شرایط آنها	۱۳۷۰/۷/۲۱
لایحه قانونی		مربوط به برقراری حقوق بازنشستگی در مورد مستخدمین شاغل یا بازنشسته و عائله آنان که به موجب لایحه قانونی مربوط به پاکسازی مصوب از خدمت منفصل یا محروم از دریافت حقوق شده یا می‌شوند	ماده واحده	شرایط استفاده از حقوق بازنشستگی خود در مورد افراد پاکسازی شده سازمان ها با توجه به وضعیت همسر	۵۹/۳/۳۱

تصویبنامه	هیات وزیران	اصلاح آئین نامه مرخصیها (سازمان امور اداری و استخدامی کشور)	۱۳۷۵/۳/۱۶	مدت زمان برخورداری از حقوق در مورد مرخصی های استعلاجی
تصویبنامه	هیات وزیران	اصلاح آئین نامه مرخصیها (سازمان امور اداری و استخدامی کشور)	۱۳۷۵/۳/۱۶	اصلاحیه در مورد مرخصی بانوان باردار دو قلو و بالاتر
آیین نامه	هیات وزیران	مقررات استخدامی و نحوه پرداخت حقوق و مزایای همکاران قراردادی وزارت جهاد سازندگی	ماده ۱۴ و تبصره ۱ و ۲ ۱۱/۱۱ / ۱۳۷۴	شرایط استفاده کارکنان قراردادی باردار و بیمار از مزایای تامین اجتماعی
		قانون اصلاح ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / -قسمت ب /	تبصره ۳۵ ۱۳۷۵/۷/۱۵	افزایش کمک هزینه ی عائله مندی و شرایط استفاده همسران از آن
		قانون اصلاح ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت (مصوب ۱۳۷۵/۷/۱۵)	تبصره ۱ و ۲ الحاقی به ماده ۹ مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۱/۲۹ شورای نگهبان	شرایط استفاده کارکنان زن و همسر و فرزندان از کمک هزینه عائله مندی
		قانون الحاق یک تبصره به قانون راجع به خدمت نیمه وقت بانوان	ماده واحده مصوب ۱۳۷۶/۱/۱۹	شرایط تبدیل کار نیمه وقت بانوان به سه چهارم
		قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۹۱ مصوب ۸۲/۱۱/۷	مشخصات مستمری بگیران
		قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۶۱ مصوب ۸۲/۱۱/۷	شرایط دریافت کمک هزینه عائله مندی کارمندان و همسران کارمندان از کارافتاده
		قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۱۰ مصوب ۸۲/۱۱/۷	مطابقت مرخصی زایمان و شیردهی با مقررات استخدام کشوری
		قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۲۰ مصوب ۸۲/۱۱/۷	امکان استخدام زنان در نیروی انتظامی، نحوه تعیین مشاغل زنان و امکان بازگشت از وضع کارمند معادل
		قانون استخدامی وزارت	ماده ۴۷ مصوب ۱۳۷۴/۴/۲۵	نحوه استفاده از انواع مرخصی شامل

اطلاعات		مرخصی زایمان	
قانون اصلاح تبصره ۵ قانون الحاق پنج تبصره به قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری	ماده واحده	۱۳۷۴/۱/۲۹	امکان استخدام زنان قاضی در دادگاه های خاص توسط رئیس قوه قضائیه
مقررات تشکیلاتی ،استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه	ماده ۶۷		ممنوعیت ماموریت هم زمان زن و شوهر مستخدم وزارت امورخارجه
قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری	ماده ۲	۱۳۶۸/۱۲/۱۳	شرایط سنی و مدت خدمت بازنشستگی
قانون استخدام کشوری	ماده ۵۱	مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱	تکلیف دولت در جهت تامین بهداشت و درمان کارمندان و خانواده ها
قانون استخدام کشوری / مصوب ۷۱/۳/۳	تبصره ۵ الحاقی به ماده ۴۹	۱۳۴۵/۳/۳۱	امکان استفاده از مرخصی بدون حقوق زنان به تبعیت از محل کار همسران دارای مشاغل حساس دولتی
از قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱	ماده ۳۴	اصلاحی ۱۳۵۲/۱۰/۲	شرایط گرفتن پایه و لغو خدمات اجتماعی زنان
راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران	ماده واحده	مصوب ۵۸/۱۱/۲۰	معافیت زنان متاهل پزشک دندانپزشک و داروساز از خروج از تهران برای گرفتن پروانه دائم
قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲	ماده ۱۱	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	شرایط تبدیل خدمت نیمه وقت بانوان به تمام وقت
قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲	ماده ۱۲	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	درج مشخصات کار نیمه وقت در حکم استخدامی

از قانون شمول قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۲۴/۹/۵۸ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی به فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی	تبصره ۴ ماده واحده الحاقی	مصوب ۱۳۷۱/۱۰/۶ / الحاقی ۱۳۷۱/۱۰/۶	معافیت زنان دامپزشک از قانون
از قانون شمول قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۲۴/۹/۵۸ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی به فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی	ماده واحده	۱۳۶۴/۳/۲۸	شمول فارغ التحصیلان دامپزشکی به قانون خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی
قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲	ماده ۱	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	شرایط استفاده از خدمت نیمه وقت
قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲	ماده ۲	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	تعریف کار نیمه وقت
قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲	ماده ۱۳	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	عدم امکان استخدام مشمولین قانون در سایر مراکز دولتی و غیر دولتی
قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲	ماده ۱۴	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	ممنوعیت استخدام به جای کارمند نیمه وقت
قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲	ماده ۱۴	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	ممنوعیت پرداخت اضافه کار به کارمند نیمه وقت

آموزش و استخدام مامای روستایی به منظور رفع نیاز روستائینان	مصوب ۱۳۴۷/۳/۶	تبصره ماده واحده	قانون تربیت مامای روستائی		
الزام زنان به گذراندن خدمت قانونی بجز زنان شوهردار مگر در صورت تمایل	مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴	تبصره ۲ ماده ۱	از لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی		
الزام به کارگیری آموزش دیدگان فن مامایی منحصر در کار مامایی	مصوب ۱۳۲۸/۲/۲۹	تبصره ۱ ماده واحده	قانون اصلاح قانون استخدام پزشکان		
نحوه پرداخت به کارکنان نیمه وقت	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	ماده ۳	قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲		
مشمول نشدن به مقررات حداقل پرداختی به کارکنان دولت	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	ماده ۴	قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲		
مدت زمان استفاده از خدمات نیمه وقت	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	ماده ۵	قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲		
عدم امکان استفاده کارکنان پیمانی و غیر ثابت از خدمت نیمه وقت	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	ماده ۶	قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲		
نحوه محاسبه حقوق و بازنشستگی	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	ماده ۷	قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲		
نحوه محاسبه سنوات و ارتقا گروه	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	ماده ۱۰	قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲		
شرایط استفاده از مرخصی استحقاقی	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	ماده ۸	قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲		

		قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲	ماده ۹	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	شرایط استفاده از مرخصی زایمان و استعلاجی
		از قانون رسیدگی به تخلفات اداری	ماده ۹	مصوب ۱۳۷۲/۹/۷	شرایط باز خرید و بازنشستگی کارمندان دولت
		از قانون رسیدگی به تخلفات اداری	ماده ۸	مصوب ۱۳۷۲/۹/۷	رعایت نکردن حجاب اسلامی به عنوان یک تخلف اداری
		از قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی	ماده ۱۶	مصوب ۱۳۷۲/۸/۲۳	کارکنان مجلس تابع قوانین استخدام کشوری
		از قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی	ماده ۱۳	مصوب ۱۳۷۲/۸/۲۳	شرایط تعلق گرفتن کمک هزینه ی عائله مندی به زنان شاغل و بازنشسته
		قانون ادامه استفاده خانواده افرادی که ساکن خانه های سازمانی بوده و شهید، جانباز، اسیر و مفقود الاثر شده اند	ماده واحده	مصوب ۱۳۶۷/۲/۲۷	شرایط ادامه استفاده خانواده افرادی که ساکن خانه های سازمانی بوده و شهید، جانباز، اسیر و مفقود الاثر شده اند
		از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	ماده ۶۶	مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱	ضرورت آموزشهای تخصصی بسیج برای افرادی که قبل از خدمت دوره ضرورت به تحصیلات عالیه در حوزه و دانشگاه راه می یابند
قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت		از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	تبصره ۲ ماده ۹	مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی	شامل شدن اعضا هیئت علمی و نیروهای مسلح به قانون نظام هماهنگ پرداخت
قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت		از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	ماده ۹	مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی	شرایط دریافت کمک هزینه ی عائله مندی
		قانون استخدام جانبازان،	تبصره ۳	مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷	مجاز بودن و مکان استخدام زنان خانواده

گروه های مشمول قانون			اسرا و خانواده های شهدا ، جانبازان از کارافتاده ، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند		
مشخصات افراد خانواده برخوردار از مزایای قانون	مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷	تبصره ۳	قانون استخدام جانبازان ، اسرا و خانواده های شهدا ، جانبازان از کارافتاده ، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند		
شرایط دریافت کمک هزینه عائله مندی برای مستخدمین زن یا همسران مستخدمین مرد	مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی	تبصره ۱ ماده ۹	از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	
شرایط معذوریت از کار در نهضت	مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳	ماده ۲۶	از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران		
شرایط عدم تعلق مستمري به افراد تحت تکفل	مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳	تبصره ۱ ماده ۳۱	از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران		
تعریف حق عائله مندی	مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳	ماده ۱۴	از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران		

		از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۲	مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳	اجزا حقوق نهضت
	مجلس	خدمت پزشکان و پیرا پزشکان	تبصره ۳ ماده ۱۸	۱۳۶۷/۱/۳۰ اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳	ارائه رضایت نامه همسر به دانشگاه برای استفاده از سهمیه
	مجلس	خدمت پزشکان و پیرا پزشکان	تبصره ۴ ماده ۱۸	۱۳۶۷/۱/۳۰ اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳	ارائه رضایت نامه همسر به دانشگاه مربوطه برای دوره دستیاری
	مجلس	مقررات تشکیلاتی ،استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه	ماده ۹۲		اشتغال همسر کارمند وزارت امور خارجه در خارج از کشور در حین مأموریت ثابت همسر به هر عنوانی در هر محلی ممنوع است مگر در موسسات خیریه و فرهنگی با کسب اجازه از وزارت امور خارجه.
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	بند (۵) جزء ب ماده واحد قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ (مصوب ۱۳۷۱) مصوب ۱۳۸۰ مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۲۲	ماده ۹	۱۳۸۰/۱۲/۲۲	وظایف کمیته‌های استانی به شرح زیر می‌باشد: ۱- تعیین و تطبیق مشاغل سخت و زیان‌آور با مواد این آیین نامه و اعلام به مراجع ذیربط و توجه ویژه به بانوان شاغل مشمول مشاغل سخت و زیان‌آور به‌خصوص در دوران بارداری و شیردهی
		قانون بیمه بیکاری	تبصره ۲ ماده ۷	۱۳۶۹/۶/۲۶	افراد تحت تکفل موضوع این ماده فرزندان اناث مادام که ازدواج ننموده و فاقد حرفه و شغل باشند
	مجلس	قانون بیمه بیکاری	تبصره ۴ ماده ۷	۱۳۶۹/۶/۲۶	در صورت بیکاری زوجین فقط یکی از آنان (زن یا شوهر) محق به استفاده از افزایش مقرری به ازای هر یک از فرزندان خواهد بود.
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۵	۱۳۵۴/۴/۳	به بیمه شده زن یا مرد که برای اولین بار ازدواج میکند مبلغی معادل یک ماه متوسط مزد یا حقوق با رعایت شرائط

					زیر به عنوان کمک ازدواج پرداخت می‌شود با شرایطی
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۲	۱۳۵۴/۴/۳	بازماندگان بیمه شده زن با شرایط زیر از مستمری استفاده خواهند کرد
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۱	۱۳۵۴/۴/۳	بازماندگان واجد شرایط متوفی که استحقاق دریافت مستمری را خواهند داشت
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۲ ماده ۷۶	۱۳۵۴/۴/۳ الحاقی ۷۱/۱۲/۱۶	تقاضای مستمری بازنشستگی برای مشاغل سخت و زیان‌آور با توجه به رعایت شرایط ذکر شده سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می‌توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۱ ماده ۷۶	۱۳۵۴/۴/۳ اصلاحی ۷۱/۱۲/۱۶	کسانی که ۳۰ سال تمام کار کرده و در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می‌توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۵۸	۵۴/۴/۳	افراد خانواده بیمه شده زن که می‌توانند از کمکهای این قانون استفاده می‌کنند عبارتند از : همسر بیمه شده و در مورد فرزندان اناث به شرط نداشتن شوهر تا بیست سالگی و یا منحصرأ طبق گواهی یکی از موسسات رسمی آموزشی به تحصیل اشتغال داشته باشند و...
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۳	۵۴/۴/۳	تامین اجتماعی موضوع این قانون شامل موارد زیر می‌باشد : الف- حوادث و بیماریها . ب- بارداری.. و... مشمولین این قانون از کمکهای ازدواج و عائله مندی طبق مقررات مربوط برخوردار خواهند شد.
	مجلس	قانون تنظیم خانواده و جمعیت	تبصره ۱ ماده ۱	۱۳۷۲/۲/۲۶ تأیید ۱۳۷۲/۳/۲	نحوه استفاده از امتیازات پیش بینی شده در قانون کار مصوب ۲۹/۸/۱۳۶۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام و قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴. به روز شود احتمالاً لغو شده است.

	مجلس	قانون بازنشستگی پیش از موعد بیمه شدگان تامین اجتماعی	ماده واحده تبصره ۲	۱۳۶۷/۲/۲۸	بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی مشمول قانون کار و قانون کار کشاورزی در صورت داشتن حداقل ۵۵ سال تمام سن و سابقه پرداخت ۲۰ سال یا بیشتر حق بیمه طبق این قانون مستمری بازنشستگی برقرار می‌گردد حداقل سن موضوع این قانون برای زنان ۱۰ سال کمتر می‌باشد
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۲	۱۳۵۴/۴/۳	شرایط بازماندگان بیمه شده زن برای استفاده از مستمری. به روز شود.
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۴ الحاقی ماده ۷۶	۱۳۵۴/۴/۳ الحاقی ۱۳۷۶/۷/۱	زنان کارگر با داشتن بیست سال سابقه کار و چهل و دو سال سن به شرط پرداخت حق بیمه با ۲۰ روز حقوق می‌توانند بازنشسته شوند.
قانون برنامه سوم		قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷	ماده ۵۶	۱۳۷۹/۱/۱۷	تسهیلات نظام بانکی کشور: زنان بیکار سرپرست خانوار و همچنین حرفه آموختگان فنی و حرفه ای دولتی و غیردولتی و... از اولویت برخوردارند
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	بند (ب) تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور مصوب ۱۳۸۰/۲/۲۳	ماده ۴	۱۳۸۰/۲/۲۳	در اعطای تسهیلات خوداشتغالی موضوع این آیین‌نامه، زنان سرپرست خانوار، بیکاران ثبت شده در مراکز کارایی و خدمت اشتغال که دارای مدرک دانشگاهی هستند، فارغ التحصیلان رشته‌های فنی و حرفه ای و کار و دانش و آموزش دیدگان در مراکز خوداشتغالی وابسته به صندوق حمایت از فرصتهای شغلی از اولویت برخوردارند
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	ماده (۵۴) و بندهای «د» و «ه» ماده (۱۴۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۲/۷	ماده ۳	۱۳۸۴/۲/۷	در انتصاب مدیران مکلفند تمهیدات لازم را برای اعزام آنان به دوره های آموزشی بهبود مدیریت با لحاظ اولویت آموزش زنان فراهم نمایند و تا زمانی که این آموزشها طی نشده است، انتصاب آنان به پستهای مدیریتی ممنوع است
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	ماده (۵۴) و بندهای «د» و «ه» ماده (۱۴۳) قانون	ماده ۱	۱۳۸۴/۲/۷	دستگاههای اجرایی، موظفند هر ساله معادل حداقل یک درصد از کل اعتبارات

			برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۲/۷		هزینه ای خود را به طراحی و اجرای دوره های آموزشی کوتاه مدت ضمن خدمت با لحاظ اولویت آموزش زنان اختصاص دهند.
	مجلس	قانون فراگیری آموزش های فنی و حرفه ای برای اشتغال به کار	تبصره ۴ ماده واحده	۱۳۷۶/۳/۱۱ ۱۳۷۶/۳/۲۱ شورای نگهبان	سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور موظف است با استفاده از امکانات موجود به منظور رفع مشکلات احتمالی زنان جویای کار در کلیه مراکز استانها و شهرستانها متناسب با فرصتهای شغلی زمینه آموزش فنی و حرفه ای بانوان را فراهم نماید
آیین نامه	هیات وزیران	نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد مصوب ۱۳۸۵/۵/۸	ماده ۳۴	۱۳۸۵/۵/۸	پروانه تأسیس و کارت مدیریت آموزشگاه برای آموزش مردان صرفاً به مردان و برای آموزش زنان به زنان داده می‌شود
آیین نامه	هیات وزیران	نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد مصوب ۱۳۸۵/۵/۸	ماده ۳۵	۱۳۸۵/۵/۸	آموزش کارآموزان زن صرفاً توسط مربیان زن و آموزش کارآموزان مرد صرفاً توسط مربیان مرد باید انجام شود. در صورت عدم وجود مربی واجد شرایط بنا به پیشنهاد اداره کل و تأیید سازمان آموزشگاهها می‌توانند از شمول این ماده مستثنی شوند
تصویبنامه	هیات وزیران	راجع به موظف نمودن وزارت تعاون به ایجاد تعاونی در گرایشهای مختلف اقتصاد در استان اردبیل مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۶		۱۳۸۵/۵/۲۶	ایجاد حداقل سیصد و چهل و چهار (۳۴۴) تعاونی در گرایشهای مختلف اقتصادی برای ایجاد حداقل پنج هزار و نهصد و چهار (۵۹۰۴) فرصت شغلی برای افراد فاقد شغل با اولویت فارغ‌التحصیلان دانشگاه (ب - ایجاد حداقل ده (۱۰) واحد تعاونی بانوان دارای توجیه فنی و اقتصادی به منظور ایجاد حداقل یکصد (۱۰۰) فرصت شغلی برای بانوان فاقد شغل جویای کار.
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	بندهای ب، پ، ت، ث، ج، چ، ر، ژ، ض و ظ	ماده ۱۳	۱۳۸۳/۳/۱۷	تعاونیهایی که هفتاد درصد (۷۰٪) از اعضای آنان را اینثارگران شامل رزمندگان،

			تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور مصوب ۱۳۸۳/۳/۱۷ هیأت وزیران		آزادگان، جانبازان و خانواده معظم شهدا، فارغ‌التحصیلان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی، زنان، [۱] مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور، عشایر یا افراد ساکن در مناطق توسعه‌نیافته کشور و یا ترکیبی از آنان تشکیل می‌دهد، از پرداخت تمام سهم آورده معاف می‌باشند
آیین‌نامه اجرایی	هیأت وزیران	بند (ح) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶	ماده ۹	۱۳۸۳/۲/۱۶	تعاونیهای تولید کشاورزی با موضوع فعالیت یکپارچه‌سازی اراضی برای اصلاح نظام بهره‌برداری و تعاونیهای که هفتاد درصد (۷۰٪) اعضای آنها را ایثارگران، فارغ‌التحصیلان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی، زنان، و... از پرداخت سهم آورده معاف هستند.
قانون برنامه چهارم	مجلس	قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۵۴	۱۳۸۳/۶/۱۱	دستگاههای اجرایی موظفند درصدی از اعتبارات خود را برای اجرای دوره‌های آموزشی ضمن خدمت کارکنان در موارد زیر هزینه کنند دوره‌های آموزشی ضمن خدمت متناسب با مشاغل موردتصدی کارکنان به منظور افزایش سطح کارایی و ارتقای مهارتهای شغلی آنان (به خصوص برای زنان) به ویژه از طریق آموزشهای کوتاه مدت و...
آیین‌نامه	قوه قضائیه	آیین‌نامه نحوه اجرای احکام قصاص، رجم، قتل، صلب، اعدام، شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب آذرماه ۱۳۸۲ قوه قضائیه	ماده ۶	۱۳۸۳/۵/۱۱	برای ارایه خدمات کاربایی به زنان جوینده کار، کارباییها موظفند حداقل یک نفر کارشناس زن استخدام نمایند.
بخشنامه		بخشنامه به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای	بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴	۱۳۶۱/۷/۶	چون بخشی از کارمندان دولت را خانمها تشکیل می‌دهند و تغییر محل جغرافیایی آنان با همسرانشان و دورماندن از خانواده

			انقلاب اسلامی و استانداردهای سراسر کشور»		و زندگی جداگانه مشکلاتی را برای این قبیل کارمندان به وجود می‌آورد. حتی‌المقدور نسبت به انتقال کارمند متقاضی ولو آنکه به صورت انتقال به سازمان دیگر باشد با رعایت مقررات مربوط اقدام نمایند
آئین نامه اجرایی		تبصره ۳ ماده ۱۰	شیرخوارگاهها و مهد کودکها در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی		در کارگاههایی که اکثریت مادران از اقلیت‌های مذهبی می باشند، انتخاب مدیر مهد کودک از اقلیت مربوطه اقدام نمایند
آئین نامه اجرایی		ماده ۲	شیرخوارگاهها و مهد کودکها در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی		مراکز نگهداری کودکان حتی الامکان باید در نزدیکترین فاصله با محل کار مادران (زنان شاغل) ایجاد و ترجیحا از قسمتی از ساختمان کارگاه مربوطه استفاده شود.
آئین نامه اجرایی		ماده ۱ و تبصره‌های ۱،۴،۵	شیرخوارگاهها و مهد کودکها در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی		مرکز نگهداری کودکان موسسه ای است آموزشی، پرورشی، رفاهی که کودکان بانوان شاغل در کارگاه "کارخانه " را در سه بخش شیرخوارگاه (۲ سالگی - ۴۵ روز) مهد کودک (۵ سالگی - ۲ سالگی) و آمادگی (از ۵ سال تا قبل از ورود به دبستان) نگهداری می نماید
آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	ماده ۱۰	وضع حمل و کمک نوزاد	۱۳۴۵/۶/۲۸	در مواردیکه بیمه شده مرد قبل از تولد نوزاد فوت شود و ظرف شش ماه قبل از وضع حمل حق بیمه ۹۰ روز به سازمان پرداخت شده باشد همسر بیمه شده متوفی طبق مقررات این آئین نامه استحقاق دریافت مزایای نقدی کمک نوزاد را خواهد داشت.
آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	ماده ۱	وضع حمل و کمک نوزاد	۱۳۴۵/۶/۲۸	استفاده بیمه شده زن یا همسر بیمه شده در دوران بارداری و همچنین پس از زایمان از کمکهای پیش بینی شده در ماده ۵۸ قانون بیمه های اجتماعی

تصویب‌نامه	تدر خصوص معذوریت وضع حمل بانوان	تصویب‌نامه	۱۳۷۴/۶/۱۲	آئین نامه مرخصی ها بانوان باردار
بخشنامه	بخشنامه به کلیه وزارتخانه ها و سازمانها، موسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور	بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴	۶۱/۷/۶	انتقال مستخدم زن به محلی که همسر وی در آن اشتغال دارد امکان پذیر می باشد حتی المقدور نسبت به انتقال کارمند متقاضی ولو آنکه به صورت انتقال به سازمان دیگر باشد اقدام نمایند
	قانون تشکیل شورای عالی اشتغال	ماده ۳	۱۳۷۷/۶/۱	وظایف شورای عالی اشتغال برنامه ریزی و تعیین راهکارهای عملی برای رشد و توسعه اشتغال در روستاها، شهرهای کوچک و برای گروههای خاص (معلولین، زنان و جوانان) با رعایت مقررات مربوطه .
	قانون تشکیل شورای عالی اشتغال	ماده ۲	۱۳۷۷/۶/۱	ترکیب شورای عالی اشتغال مشاور رئیس جمهور در امور زنان بدون حق رای به عنوان ناظر .
سیاست	شورای عالی انقلاب فرهنگی	سیاستهای اشتغال زنان در جمهوری اسلامی ایران	۷۱/۵/۲۰	تشویق بانوان تحصیلکرده و متخصص با تجربه به احراز سمتهای مدیریت و مشاغل ستادی، به منظور امکان استفاده از کارایی آنها در سطوح عالی اجرایی
اساسنامه	دانشگاه علوم پزشکی بقیه	ماده ۱۵	۱۳۷۴/۱۲/۵	وظایف و اختیارات شورای دانشگاه.گزینش دانشجویان زن و ادامه خدمت آنان با عضویت کارمندی و در حد ضرورت سازمانی خواهد بود
	قوانین و مقررات اعضای هیات علمی دانشگاهها و موسسات آموزش عالی و پژوهشی -مرخصی ها	ماده ۸	بهار ۱۳۸۱ با اصلاحات بعدی	مدت مرخصی استعلاجی زنان باردار
بخشنامه	اداره کل تعاون و تامین اجتماعی وزارت آموزش و پرورش استانها	بخشنامه شماره ۷۳۰/۲۸۴۶/۶	۷۳/۴/۱۳	مزایای کارکنان نهضت سوادآموزی
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	قانون اصلاح ماده (۵۶) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و	۱۳۸۱/۲/۱۵	متقاضیان زیر در اولویت می باشند: الف- بیکاران جویای کار؛ ب- اشخاص حقوقی و یا ایجادکنندگان فرصتهای

		فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۱/۲/۱۵		شغلی جدید ساکن در روستاها و شهرهای کوچک؛ ج- زنان بیکار سرپرست خانوار؛ و...
تصویبنامه	هیأت وزیران	راجع به ضوابط پرداخت پاداش آخر سال ۱۳۸۳ مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۵	۱۳۸۳/۹/۲۵	خدمت نیمه وقت بانوان از لحاظ اجرای این تصویب نامه، تمام وقت محسوب می شود. همچنین معلمان حق التدریس نسبت به ساعات تدریس مشمول این تصویب نامه خواهند بود
قانون برنامه سوم		قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۵۸	مرکز امور مشارکت زنان ریاست جمهوری موظف است در جهت زمینه سازی برای ایفای نقش مناسب زنان اقدامات ذیل را به عمل آورد نیازهای آموزشی و فرهنگی و ورزشی خاص زنان را شناسایی کرده و طرحهای مناسب را برحسب مورد از طریق دستگاههای اجرائی ذیربط تهیه و برای تصویب به مراجع مربوط پیشنهاد کند. ب- طرحهای لازم برای افزایش فرصتهای اشتغال زنان و ارتقاء شغلی آنان درچارچوب تمهیدات پیش بینی شده
	مجلس شورای اسلامی	قانون الحاق ماده ۷ و تبصره آن به قانون نقل و انتقال دوره ای قضات	ماده ۷ و تبصره	بانوان متاهل دارنده پایه قضایی از شمول ماده ۲ این قانون مستثنی هستند ودر شهر محل اقامت دائمی همسرانشان به خدمت اشتغال می یابند
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور [۱] مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۲	ماده ۴	اولویتهای امور زنان از محل اعتبارات برنامه ۳۰۲۰۳ مشارکت اجتماعی و فرهنگی زنان :ارائه خدمات آموزشی، مشاوره ای و اطلاع رسانی جهت ارتقای کیفیت زندگی زنان، بهداشت و سلامت روانی و جسمانی آنان، کاهش آسیبهای اجتماعی مورد ابتلای زنان و پیشگیری از خشونت علیه زنان زمینه سازی جهت ورود زنان نخبه به نظام برنامه ریزی کلان ملی و منطقه ای. ه- ارائه خدمات مشاوره حقوقی و قضایی به زنان. حمایت از

					پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترا در زمینه مطالعات زنان. ط - حمایت و تشویق از زنان هنرمند، محقق، نویسنده و مترجم.
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۶/۲۵	ماده ۹	۱۳۷۵/۶/۲۵	خدمات بانوان متأهل فارغ التحصیل بعد از تاریخ ۱۳۶۰/۳/۴ که به تبعیت از همسر و با کسب پروانه خاص یا مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا بهداری در مناطق غیرمجاز انجام وظیفه کرده اند قابل محاسبه می‌باشد
بخشنامه		بخشنامه شماره ۶۲۵ فنی (سازمان تأمین اجتماعی): قانون ترویج تغذیه با شیر مادر	بخشنامه شماره ۱۶/۱۶/۹۳	۱۳۷۶/۳/۲۴	۴ نظر به این که حسب ماده ۳ قانون یادشده مدت مرخصی زایمان تا ۳ فرزند برای مادرانی که فرزند خود را شیر می‌دهند در بخشهای دولتی و غیردولتی ۴ ماه تعیین گردیده است، لذا پرداخت کمک بارداری موضوع ماده ۶۷ قانون تأمین اجتماعی مستنداً به ماده مزبور از تاریخ ۲۲/۱۲/۷۴ تا سه فرزند از ۸۴ روز به ۴ ماه افزایش می‌یابد
		اصلاح آئین نامه اجرایی قانون اجازه تاسیس مطب	آیین نامه	۷۴/۱۲/۱۶	آئین نامه اجرایی قانون اجازه تاسیس مطبکلیه کارکنان رسمی و ثابت وزارتخانه ها، موسسات و شرکتهای دولتی با داشتن پروانه دایم پزشکی به درخواست بالاترین مقام اجرایی دستگاه مربوط در محل خدمت آنان. ب- زنان متأهل پزشک و دندانپزشک عمومی با داشتن پروانه دایم پزشکی و دو سال خدمت در هر نقطه از کشور در محل اقامت دایمی همسر
اسناد بین الملل	مجلس شورای اسلامی شورای نگهبان	قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن	۳	۱۳۸۰/۸/۸ ۱۳۸۰/۸/۲۳	اصطلاح (بدترین اشکال کار کودک) شامل موارد زیر است: الف - کلیه اشکال بردگی یا شیوه های مشابه بردگی، از قبیل فروش و قاچاق کودکان، بندگی بهعلت بدهی ورعیتی و کار یا زور یا اجباری، از جمله استخدام به زور یا اجباری کودکان

				برای استفاده در درگیری مسلحانه، ب - استفاده، فراهم کردن یا عرضه کودک برای روسپی گری، تولید زشت نگاری یا اجراهای زشت نگارانه، پ - استفاده، فراهم کردن یا عرضه کودک برای فعالیتهای غیر قانونی، به ویژه برای تولید و قاچاق موادمخدر به گونه‌ای که در معاهدات بین المللی مربوط تعریف شده‌اند، ت - کاری که به دلیل ماهیت آن یا شرایطی که در آن انجام می‌شود، احتمال دارد برای سلامتی، ایمنی یا اخلاقیات کودکان ضرر داشته باشد
اسناد بین الملل	قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	۷	۱۳۵۴/۲/۱۷	مزد منصفانه و اجرت مساوی برای کار با ارزش مساوی بدون هیچ نوع تمایز بویژه اینکه زنان تضمین داشته باشند که شرایط کار آنان پائین تر از شرایط مورد استفاده مردان نباشد و برای کار مساوی مزد مساوی با مردان دریافت دارند. مزایای کافی برای آنان و خانواده شان طبق مقررات این میثاق
اسناد بین الملل	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۰	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها برای تضمین حقوق برابر زنان با مردان در تمام زمینه های آموزشی، شغلی و ..
اسناد بین الملل	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۴	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت رفع مشکلات و احقاق حقوق زنان روستائی و حذف تبعیض علیه آنان
اسناد بین الملل	قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن	ماده ۲۴	۵۵/۳/۲۵	قوانین کار و بیمه اجتماعی برای پناهندگان
اسناد بین الملل	میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	ماده ۱۰	۱۳۵۴/۲/۱۷	- حمایت از تشکیل و استقرار خانواده - حمایت از مادران قبل و بعد از زایمان (بخصوص مادران کارگر) - حمایت از کودکان در مقابل استثمار اقتصادی و اجتماعی

اسناد بین المللی	قرارداد بین المللی الغاء، خرید و فروش نسوان و کودکان	ماده ۶	۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰	وضع نظامات مورد نیاز برای حمایت از نسوان و کودکان که به دنبال کار در کشور دیگر هستند
------------------	--	--------	--	--

جدول شماره ۲۴: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: درآمد

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۸۹۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	فرض سه وارث نصف ترکه است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۸۹۷	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	اشخاصی که گاهی به فرض و گاهی به قرابت ارث می‌برند عبارتند از: پدر، دختر و دخترها، خواهر و خواهرهای ابی یا ابوینی و کلاله امی.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۸۹۶	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	اشخاصی که به فرض ارث می‌برند عبارتند از: مادر و زوج و زوجه
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۰۶	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	اگر برای متوفی اولاد یا اولاد اولاد، از هر درجه که باشد، موجود نباشد هر یک از ابوين در صورت انفراد تمام ارث را می‌برد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۰۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	فرض سه وارث سدس ترکه است: پدر و مادر و کلاله امی اگر تنها باشد.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۰۳	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	فرض دو وارث ثلث ترکه است: ۱. مادر متوفی در صورتی که میت اولاد و اخوه نداشته باشد. ۲. کلاله امی در صورتی که بیش از یکی باشد.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۰۲	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	فرض دو وارث دو ثلث ترکه است: ۱- دو دختر و بیشتر در صورت نبودن اولاد ذکور. ۲- دو خواهر و بیشتر ابوینی یا ابی تنها با نبودن برادر
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۰۱	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	ثمن، فريضه زوجه یا زوجه‌ها است در صورت شوهر با داشتن اولاد.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۰۰	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	فرض دو وارث ربع ترکه است: ۱- شوهر در صورت فوت زن با داشتن اولاد. ۲- زوجه یا زوجه‌ها در صورت فوت شوهر بدون اولاد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۰۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	هرگاه پدر یا مادر متوفی یا هر دو ابوين او موجود باشند با چند دختر فرض تمام دخترها دو ثلث ترکه خواهد بود که بالسویه بین آنها تقسیم می‌شود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۰۸	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	هرگاه پدر یا مادر متوفی یا هر دو ابوين او

	اسلامی			اصلاحات بعدی	موجود باشند با یک دختر فرض هر یک از پدر و مادر سدرس ترکه و فرض دختر نصف آن خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۰۷	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	تقسیم ترکه اگر متوفی ابوين نداشته و یک یا چند نفر اولاد داشته باشد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۱۱	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	تقسیم ارث هرگاه میت اولاد بلاواسطه نداشته باشد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۱۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	تقسیم ارث در صورتی که ماترکه کافی نباشد نقص به بنت و بتین منظور می شود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۱۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	اگر وارث میت چند برادر ابوينی یا چند برادر ابي یا چند خواهر ابوينی و چند خواهر ابي باشند ترکه بین آنها بالسويه تقسیم می شود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۲۰	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	حصه ذکور دو برابر اناث خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۲۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	تقسیم ارث هرگاه میت اجداد و کلاله با هم داشته باشد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۳۸	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	سهم ارث به شرح نصف اصل ترکه برای زوج و ربع آن برای زوجه
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۵	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	اگر مردی در حال مرض زنی را عقد کند و در همان مرض قبل از دخول بمیرد زن از او ارث نمی برد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زوج از تمام اموال زوجه ارث می برد لیکن زوجه از اموال ذیل: ۱. از اموال منقوله از هر قبیل که باشد. ۲. از ابنیه و اشجار
مدنی	مجلس شورای اسلامی	ارث	ماده ۹۳۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	تقسیم ارث
مدنی	مجلس شورای اسلامی	ارث	ماده ۸۹۱	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	وراث ذیل حاجب از ارث ندارد: پدر - مادر - پسر - دختر - زوج و زوجه
مدنی	مجلس شورای اسلامی	ارث	ماده ۸۹۲	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	حجب از بعض فرض در امر ارث
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	در صورت نبود هیچ وارث دیگر به غیر از زوج یا زوجه شوهر تمام ترکه زن متوفات

خود را می برد لیکن زن فقط نصیب خود را و بقیه ترکه شوهر در حکم مال اشخاص بلاوارث و تابع ماده ۸۶۶ خواهد بود.					
مدنی	مجلس شورای اسلامی	ارث	ماده ۹۳۷	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	هرگاه برای میت نه اعمام باشد نه احوال، اولاد آنها به جای آنها ارث می برند و نصیب هر نسل نصیب کسی خواهد بود که به واسطه او به میت متصل می شود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۷	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زوجه از قیمت ابنیه و اشجار ارث می برد و نه از عین آنها
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۸ /	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	هرگاه در مورد ماده قبل ورثه از اداء قیمت ابنیه و اشجار امتناع کنند زن می تواند حق خود را از عین آنها استیفاء نماید.
قانون استفساریه تبصره ذیل ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی مصوب ۱۳۷۶	شورای نگهبان	محاسبه مهریه	ماده واحده مصوب ۱۳۸۴/۲/۲۷ مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۴/۳/۴	منظور از زمان تادیه، درمحاسبه نرخ مهریه زمان اجرای قطعی و لازم الاجراء است.
خانواده؟؟؟؟		قانون راجع به ازدواج	ماده ۱۴	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با	زن می تواند در دارائی خود بدون اجازه شوهر هر تصرفی را که می خواهد بکند
رای وحدت رویه هیات عمومی	یوان عالی کشور	عدم تفکیک جرم ترک انفاق زوجه و اولاد	رای شماره ۳۴	۱۳۶۰/۸/۳۰	ترک انفاق زن و فرزند از ناحیه شوهر با در نظر گرفتن ترک فعل واحد مستلزم رعایت ماده ۳۱ قانون مجازات عمومی است. و آثار و نتایج متعدد فعل واحد موجب اعمال مقررات مربوط به تعدد جرم نخواهد بود.
اسناد بین الملل		میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	۷	۱۳۵۴/۲/۱۷	مزد منصفانه و اجرت مساوی برای کار با ارزش مساوی بدون هیچ نوع تمایز بویژه اینکه زنان تضمین داشته باشند که شرایط کار آنان پائین تر از شرایط مورد استفاده مردان نباشد و برای کار مساوی مزد مساوی با مردان دریافت دارند. مزایای کافی برای آنان و خانواده شان طبق مقررات این میثاق .
اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۶	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت رفع حذف تبعیض علیه زنان در تمام موارد مربوط به ازدواج و روابط خانوادگی و حضانت

جدول شماره ۲۵: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: امنیت زنان در جامعه

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون خانواده		قانون حمایت خانواده	ماده ۲۳	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	سن ازدواج زن ۱۸ سال و ۱۵ سال مشروط به رشد جسمی
آیین نامه	هیأت وزیران	نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد مصوب ۱۳۸۵/۵/۸	ماده ۳۴	۱۳۸۵/۵/۸	پروانه تأسیس و کارت مدیریت آموزشگاه برای آموزش مردان صرفاً به مردان و برای آموزش زنان به زنان داده می‌شود
آیین نامه	هیأت وزیران	نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد مصوب ۱۳۸۵/۵/۸	ماده ۳۵	۱۳۸۵/۵/۸	آموزش کارآموزان زن صرفاً توسط مربیان زن و آموزش کارآموزان مرد صرفاً توسط مربیان مرد باید انجام شود. در صورت عدم وجود مربی واجد شرایط بنا به پیشنهاد اداره کل و تأیید سازمان آموزشگاهها می‌توانند از شمول این ماده مستثنی شوند
بخشنامه		به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور	بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴	۱۳۶۱/۷/۶	چون بخشی از کارمندان دولت را خانمها تشکیل می‌دهند و تغییر محل جغرافیایی آنان با همسرانشان و دور ماندن از خانواده و زندگی جداگانه مشکلاتی را برای این قبیل کارمندان به وجود می‌آورد. حتی المقدور نسبت به انتقال کارمند متقاضی ولو آنکه به صورت انتقال به سازمان دیگر باشد با رعایت مقررات مربوط اقدام نمایند
آیین نامه اجرایی		شیرخوارگاهها و مهد کودکان در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	ماده ۲		مراکز نگهداری کودکان حتی الامکان باید در نزدیکترین فاصله با محل کار مادران (زنان شاغل) ایجاد و ترجیحاً از قسمتی از ساختمان کارگاه مربوطه استفاده شود.
آیین نامه اجرایی		شیرخوارگاهها و مهد کودکان در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	ماده ۱ و تبصره‌های ۴، ۵، ۱		مرکز نگهداری کودکان موسسه ای است آموزشی، پرورشی، رفاهی که کودکان بانوان شاغل در کارگاه "کارخانه" را در سه بخش شیرخوارگاه (۲ سالگی - ۴۵ روز) مهد کودک (۵ سالگی - ۲ سالگی) و آمادگی (از ۵ سال تا قبل از ورود به دبستان) نگهداری می نماید

آئین نامه اجرایی	شورای عالی آموزش و پرورش	آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰	ماده ۶۷ و تبصره ۱ و ۲	۱۳۷۹/۵/۲۰	پوشش دانش‌آموزان دختر
		قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده ۱	۱۳۷۱/۸/۲۴	زنان و کودکان بی سرپرستی که تحت پوشش قوانین حمایتی دیگری نیستند از حمایت‌های مقرر در این قانون بهره مند خواهند شد
		قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده ۲	۱۳۷۱/۸/۲۴	مشمولان این قانون عبارتند از: ۱- زنان بیوه و ...
		قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	تبصره ۱ ماده ۲	۱۳۷۱/۸/۲۴	پسران موضوع بند ۴ این ماده تا رسیدن به حداقل سن قانونی و دختران تا زمانی که ازدواج نمایند مشمول این قانون باقی خواهند ماند مگر اینکه تحت سرپرستی قرار گیرند یا به نحوی تمکن مالی بیابند
		قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده ۳	۱۳۷۱/۸/۲۴	افرادی که از شمول این قانون خارج هستند
		قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده ۴	۱۳۷۱/۸/۲۴	حمایت‌های این قانون ۱- حمایت‌های مالی. ۲- حمایت‌های فرهنگی، اجتماعی. ۳- نگهداری روزانه یا شبانه روزی کودکان و زنان سالمند بی سرپرست در واحدهای بهزیستی یا واگذاری سرپرستی به افراد واجد شرایط
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور	ماده ۷	۱۳۷۷/۲/۲۰	نظر به ضرورت ساماندهی، هدایت و اداره مطلوب خدمات اجتماعی الف. افزایش ظرفیت پذیرش مورد نیاز برای انجام امور مربوط به حضانت، حمایت، نگهداری، بازپروری، توانبخشی و مراقبت از کودکان و سالمندان بی‌سرپرست و یا دارای سرپرست فاقد صلاحیت، معلولان جسمی، ذهنی و حسی نیازمند و از کارافتاده که در مراکز ذی‌ربط نگهداری می‌شوند
آئین نامه اجرایی	سازمان بهزیستی	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه)	ماده ۱۸ و تبصره	۱۳۷۶/۵/۱۶	مددجویانی که هنگام پذیرش فرزند به همراه دارند، می‌توانند در ساعات اداری از خدمات مهد کودک بهره‌مند شوند

آئین نامه اجرایی	سازمان بهزیستی	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه)	ماده ۱۷	۱۳۷۶/۵/۱۶	دختران نوجوان زیر ۱۵ سال که به نحوی در معرض آسیب اجتماعی حاد قرار گرفته‌اند به مرکز جداگانه و یا به مراکز شبانه‌روزی دختران ارجاع می‌گردند
آئین نامه اجرایی	سازمان	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در بهزیستی معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه)	ماده ۲	۱۳۷۶/۵/۱۶	دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) که در این آیین‌نامه به اختصار مددجو نامیده می‌شوند به دختران و زنانی اطلاق می‌گردد که شامل یکی از گروههای ذیل باشند
آئین نامه اجرایی	سازمان بهزیستی	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه)	ماده ۱	۱۳۷۶/۵/۱۶	تعریف مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی و وظایف این مراکز
آیین نامه اجرایی	رئیس قوه قضائیه	قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها	ماده ۵۳	مصوب ۱۳۷۲/۱/۷	محل پذیرش و تشخیص مردان و زنان جدا خواهد بود
آئین نامه اجرایی	قوه قضائیه	سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور	ماده ۶۵	۱۳۸۰/۴/۲۶	زندانیان حسب سابقه، سن، جنسیت، نوع جرم، تابعیت، مدت مجازات، وضع جسمانی و روانی و چگونگی شخصیت و استعداد به یکی از قسمتهای زندان یا موسسات تأمینی و تربیتی معرفی می‌گردند
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده ۱۴	۱۳۷۴/۵/۱۱	سازمان بهزیستی کشور موظف است مددکاران (ترجیحا مددکاران زن) خود را برای نظارت و ... به خانواده های داوطلب و مراکز، اعزام کند
		قانون خدمت وظیفه عمومی	تبصره ۲ ماده ۱	۱۳۶۳/۷/۲۹ و اصلاحی ۶۶/۸/۳	وزارت آموزش و پرورش موظف است آموزشهایی را که زمینه ساز آمادگی دفاعی است طبق موازین اسلامی در برنامه های آموزش پیش بینی نماید این آموزش الزامی برای دختران در زمینه های دفاع غیر نظامی

					خواهد بود.
منشور		منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش سوم	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیت‌های زنان در امور دفاعی نظامی
منشور		منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش سوم	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیت‌های اجتماعی زنان: فصل اول: حقوق و مسئولیت‌های سلامت جسمی و روانی زنان فصل دوم: حقوق و مسئولیت‌های فرهنگی و معنوی زنان فصل سوم: حقوق و مسئولیت‌های اقتصادی زنان فصل چهارم: حقوق و مسئولیت‌های سیاسی زنان
منشور		حقوق و مسئولیت‌های خانوادگی زنان	بخش دوم ۱۳۸۳/۶/۳۱		حقوق و مسئولیت‌های خانوادگی زنان فصل اول: حقوق و مسئولیت‌های دختران در خانواده فصل دوم: حقوق و مسئولیت‌های زنان در تشکیل و تداوم خانواده فصل سوم: حقوق و مسئولیت‌های زنان در صورت انحلال خانواده
منشور		منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش اول	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیت‌های فردی زنان: (۱) حق برخورداری از حیات شایسته و تمامیت جسمانی و مسئولیت محافظت از آن در مقابل هر گونه بیماری، حادثه و تعدی. (۲) حق برخورداری از تکریم و مسئولیت رعایت آن برای دیگران. (۳) حق آزادی اندیشه و مصونیت از تعرض و عدم امنیت در داشتن اعتقاد. (۴) حق و مسئولیت فرد در برخورداری از ایمان، تقوا و تکامل معنوی در عرصه باورها و رفتارها و....
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	ماده ۵ و تبصره آن	۱۳۸۰/۶/۱۴	اقدامات تشخیصی، درمانی و مراقبتی در مؤسسات پزشکی باید با حفظ حق اختیار بیمار بر اساس موازین شرعی، قانونی و اصول پزشکی توسط کارکنان فنی هم‌جنس به عمل آید مگر در مواردی که به علت ضرورت این امر امکان‌پذیر نباشد
آئین نامه	هیات وزیران	قانون انطباق امور اداری	ماده ۶ و تبصره	۱۳۸۰/۶/۱۴	در معاینه‌های مربوط به زنان و زایمان که در

اجرایی	و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	آن	موارد ضرورت توسط افراد غیرهم جنس انجام می شود حضور یکی از محارم بیمار یا یک نفر از کارکنان فنی زن الزامی است		
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	ماده ۱۰	۱۳۸۰/۶/۱۴	مراجعه کارکنان اداری، فنی و خدماتی اعم از زن و مرد به قسمتهای مختلف تشخیصی - درمانی در صورت لزوم باید با رعایت کامل ضوابط اسلامی و کسب اجازه از مسؤول بخش مربوط باشد
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	ماده ۱۳ و تبصره	۱۳۸۰/۶/۱۴	پوشش بیماران در طول مدت دریافت خدمات تشخیصی - درمانی و مراقبتی باید بر اساس تأمین امنیت روانی بیمار و حفظ حریم او و رعایت کامل موازین شرعی، اخلاق پزشکی و متناسب با خدمات تخصصی باشد
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	ماده ۱۴ و تبصره	۱۳۸۰/۶/۱۴	جابه جایی بیماران در مؤسسات پزشکی باید با رعایت پوشش کامل و در صورت امکان، به همراه یکی از کارکنان هم جنس یا یکی از محارم بیمار صورت گیرد
قانون مجازات اسلامی	مجمع تشخیص مصلحت مجلس شورای اسلامی	۶۱۹	۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات هر کس که در اماکن عمومی یا معابر معترض یا مزاحم اطفال یا زنان بشود یا با الفاظ و حرکات مخالف شئون و حیثیت به آنان توهین نمایند	
بخشنامه	قوه قضاییه	لزوم بر خورد قاطعانه قضات با اخلال کنندگان نظم و آسایش و یا سلب امنیت و آرامش عمومی و پرهیز از ارفاق در صدور حکم و یا اعمال مجازات	بخشنامه شماره ۲/۹۵۲۷/۷۹	۳/۷/۱۳۷۹	تشدید مجازات افراد شرور و عناصر اوپاش که با صرف مشروب الکلی و استفاده از سلاح های سرد ، به ایجاد در گیری و سلب آسایش از خانواده ها و مزاحمت نسبت به زنان و اطفال به ویژه در مکان عمومی مبادرت می ورزند
آیین نامه	امور خلافی	ماده ۳	۱۳۲۴/۵/۲۲	مجازات کسانی که دخترها - پسرها - زنها را مصراً تعقیب نمایند	
	لایحه قانونی راجع به مجازات حمل چاقو و انواع دیگر اسلحه سرد	۳	۱۳۳۶/۸/۱۵	مجازات تعرض یا مزاحمت یا توهین با الفاظ و یا حرکات مخالف شئون و حیثیت به زنان در اماکن عمومی یا معابر	

			و اخلال در نظم و امنیت و آسایش عمومی		
قانون مجازات اسلامی	مجمع تشخیص مصلحت مجلس شورای اسلامی	۶۱۹	۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات هر کس که در اماکن عمومی یا معابر معترض یا مزاحم اطفال یا زنان بشود یا با الفاظ و حرکات مخالف شئون و حیثیت به آنان توهین نمایند	
مجازات اسلامی	مجمع تشخیص مصلحت نظام مجلس شورای اسلامی	۶۳۹	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات افرادی که الف- مرکز فساد و یا فحشا دایر یا اداره کند. ب- مردم را به فساد یا فحشا تشویق نموده یا موجبات آن را فراهم نماید	
قانون مسئولیت مدنی	مسئولیت مدنی	۹	۱۳۳۹/۲/۷	دختری که در اثر اعمال حيله یا تهدید و یا سوء استفاده از زیردست بودن حاضر برای همخوابگی نامشروع شده می تواند از مرتکب علاوه از زیان مادی مطالبه زیان معنوی هم بنماید.	
قانون مدنی؟	قانون راجع به ازدواج	۳	۱۳۱۰/۵/۲۳ اصلاحی ۱۳۱۶/۲/۲	مجازات ازدواج با کسی که برخلاف مقررات ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی هنوز به سن قانونی (سن سیزده سال تمام) برای ازدواج نرسیده است. عاقد و خواستگار و سایر اشخاصی که شرکت در جرم داشته اند نیز به همان مجازات یابه مجازاتی که برای معاون جرم مقرر است محکوم می شوند. محاکمه این اشخاص را وزارت عدلیه می تواند به محاکم مخصوصی که اصول تشکیلات و ترتیب رسیدگی آن به موجب نظام نامه معین می شود رجوع نماید و در صورت عدم تشکیل محکمه مخصوص، رسیدگی در محاکم عمومی به عمل خواهد آمد ... جزای نقدی از دو هزار ریال الی بیست هزار ریال محکوم گردد.	
اسناد بین الملل	میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی	ماده ۳	مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷	تعهد اعضا به برابری حقوق سیاسی و مدنی بین مردان و زنان	
اسناد بین الملل	حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۲۷	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	حمایت از زنان در زمان جنگ خصوصا در قابل تخطی به شرافت مانند تجاوز و اجبار به فحشاء	

اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۶	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتهای عضو جهت وضع قانون بمنظور جلوگیری از هر گونه بهره برداری از زنان و روسپیگری
اسناد بین الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	مقدمه	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	ضرورت های وضع قوانین برای مقابله با خشونت علیه زنان
اسناد بین الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۱	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	تعریف خشونت علیه زنان
اسناد بین الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۲	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	مصادیق خشونت علیه زنان
اسناد بین الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۳	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	تعریف حقوقی کهنزنان در عرصه های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی و ... دارند
اسناد بین الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۴	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	الزام دولتها به محکوم کردن خشونت علیه زنان و فهرست اقداماتی که اعضا متعهدند برای حذف خشونت علیه زنان انجام دهند
اسناد بین الملل		مقاله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان	ماده ششم	۱۸ مه ۱۹۰۴	تعهد دول بر نظارت به مراکزی که برای زنان و دختران در خارجه کار پیدا می کنند
اسناد بین الملل		مقاله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان	ماده چهارم	۱۸ مه ۱۹۰۴	شیوه تامین مخارجعودت زن یا دختر به وطن خود
اسناد بین الملل		مقاله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان	ماده سوم	۱۸ مه ۱۹۰۴	نحوه عودت زنان و دختران مشغول به فحشا به وطن اصلی

اسناد بین الملل		ماده دوم	۱۸ مه ۱۹۰۴	اقدامات لازمه برای کنترل راه ها و افرادی که احتمال انتقال زنان و دختران برای فسق را دارند
اسناد بین الملل		ماده واحده	۱۳۱۰/۱۰/۱۴	اجازه الحاق دولت ایران به قرار دادهای بین المللی پاریس و ژنو راجع به جلوگیری از رفتار جنایت آمیز نسبت به زنان و کودکان
اسناد بین الملل		ماده ۱	۱۸ مه ۱۹۰۴	مامور کردن مقاماتی برای تمرکز دادن اطلاعات مربوط به زنان یا دختران اجیر شده در خارجه برای فسق
اسناد بین الملل		ماده ۳	۱۱ اکتبر ۱۹۳۳	نحوه تبادل اطلاعات و مدیریت جرایم مربوط به معامله نسوان و کودکان بین دول عضو
اسناد بین الملل		ماده ۲	۱۱ اکتبر ۱۹۳۳	اخذ تدابیر لازم توسط دول متعاهد که قوانین نیاز برای اجرای قرارداد را ندارند
اسناد بین الملل		ماده ۱	۱۱ اکتبر ۱۹۳۳	شرایط مجرم بودن فردی که برای فحشا از زنان در کشورهای دیگر استفاده می کنند
اسناد بین الملل		ماده واحده	۲۰ دی ماه ۱۳۱۳	اجازه الحاق دولت ایران به قرارداد بین المللی مذکور
اسناد بین الملل		ماده ۷	۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰	اقدامات قانونی و اداری در سرویس مهاجرت برای مبارزه با معامله نسوان و کودکان

اسناد بین الملل		قرارداد بین المللی الغاء، خرید و فروش نسوان و کودکان	ماده ۶	۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰	وضع نظامات مورد نیاز برای حمایت از نسوان و کودکان که به دنبال کار در کشور دیگر هستند
اسناد بین الملل		قرارداد بین المللی الغاء، خرید و فروش نسوان و کودکان	ماده ۲	۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰	موافقت دول متعاقد بر مجازات کسانی که نسوان و یا کودکان را معامله می کنند

جدول شماره ۲۶: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار : خدمات سلامت

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
		قانون تربیت مامای روستائی	تبصره ماده واحده	مصوب ۱۳۴۷/۳/۶	آموزش و استخدام مامای روستایی به منظور رفع نیاز روستائینان
بخشنامه		بخشنامه موضوع آیین نامه کمک وضع حمل	بخشنامه شماره ۱۷۹۶/۱۴۲	۱۳۴۹/۶/۱۸	آیین نامه جدید کمک وضع حمل و رعایت نکاتی مطرح شده مانند چون انجام معاینات حاملگی از لحاظ حفظ سلامت زن باردار و جنین ضروریست لذا بایستی بطرق ممکن بیمه شدگان را به اهمیت موضوع متوجه سازند
آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۴	۱۳۴۵/۶/۲۸	معاینات طبی و معالجات لازم حین زایمان شامل بستری کردن در زایشگاه یا بیمارستان به منظور وضع حمل یا انجام زایمان در منزل وسیله پزشک یا قابله سازمان می باشد
آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۳	۱۳۴۵/۶/۲۸	مراجعه زن باردار در سه ماهگی و هفت ماهگی دوران حمل جهت معاینه به سازمان مراجعه و دریافت گواهی انجام معاینه از پزشک یا قابله سازمان به منظور ضبط در پرونده
آئین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۲	۱۳۴۵/۶/۲۸	معاینات طبی و معالجات قبل و بعد از وضع حمل شامل هر گونه معاینه و معالجه در صورت لزوم می باشد
تصویب نامه	شورای عالی اداری	تصویب نامه وظایف واحدهای استانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲		۱۳۸۲/۱۲/۲	تأمین بهداشت عمومی و ارتقاء سطح آن از طریق اجراء برنامه های بهداشتی مخصوصاً در زمینه بهداشت محیط و کنترل و نظارت بهداشتی بر سموم و مواد شیمیایی، مبارزه با بیماری ها، به ویژه بهداشت مادران و کودکان با همکاری و هماهنگی دستگاه های ذی ربط در سطح استان
منشور		منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در	بخش سوم	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیتهای اجتماعی زنان: فصل اول: حقوق و مسئولیتهای

			نظام جمهوری اسلامی ایران		سلامت جسمی و روانی زنان فصل دوم: حقوق و مسئولیت‌های فرهنگی و معنوی زنان فصل سوم: حقوق و مسئولیت‌های اقتصادی زنان فصل چهارم: حقوق و مسئولیت‌های سیاسی زنان
منشور		بخش دوم ۱۳۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیت‌های خانوادگی زنان		حقوق و مسئولیت‌های خانوادگی زنان فصل اول: حقوق و مسئولیت‌های دختران در خانواده فصل دوم: حقوق و مسئولیت‌های زنان در تشکیل و تداوم خانواده فصل سوم: حقوق و مسئولیت‌های زنان در صورت انحلال خانواده
بخشنامه	قوه قضائیه	بخشنامه ۱/۸۰/۸۹۰۴	قوه قضائیه (در خصوص آزمایش DNA و کاربرد آن در مسائل قضایی	۱۳۸۰/۵/۱۴	تشخیص هویت والدین و فرزندان توسط سازمان پزشکی قانونی کشور توسط آزمایش DAN
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	ماده ۵ و تبصره آن	قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	۱۳۸۰/۶/۱۴	اقدامات تشخیصی، درمانی و مراقبتی در مؤسسات پزشکی باید با حفظ حق اختیار بیمار بر اساس موازین شرعی، قانونی و اصول پزشکی توسط کارکنان فنی هم‌جنس به عمل آید مگر در مواردی که به علت ضرورت این امر امکان‌پذیر نباشد
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	ماده ۶ و تبصره آن	قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	۱۳۸۰/۶/۱۴	در معاینه‌های مربوط به زنان و زایمان که در موارد ضرورت توسط افراد غیرهم‌جنس انجام می‌شود حضور یکی از محارم بیمار یا یک نفر از کارکنان فنی زن الزامی است
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	ماده ۱۰	قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	۱۳۸۰/۶/۱۴	مراجعه کارکنان اداری، فنی و خدماتی اعم از زن و مرد به قسمتهای مختلف تشخیصی - درمانی در صورت لزوم باید با رعایت کامل ضوابط اسلامی و کسب اجازه از

آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	ماده ۱۳ و تبصره	۱۳۸۰/۶/۱۴	پوشش بیماران در طول مدت دریافت خدمات تشخیصی - درمانی و مراقبتی باید بر اساس تأمین امنیت روانی بیمار و حفظ حریم او و رعایت کامل موازین شرعی، اخلاق پزشکی و متناسب با خدمات تخصصی باشد
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	ماده ۱۴ و تبصره	۱۳۸۰/۶/۱۴	جابه‌جایی بیماران در مؤسسات پزشکی باید با رعایت پوشش کامل و در صورت امکان، به همراه یکی از کارکنان هم‌جنس یا یکی از محارم بیمار صورت گیرد
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور	ماده ۷	۸۳/۱۲/۱۹	صدور گواهی عدم توانایی باروری و همچنین توانایی زوجه در زمینه دریافت و نگهداری جنین، پس از انجام تستها و آزمایشهای دقیق پزشکی در صلاحیت مراکز مجاز تخصصی درمان ناباروری می باشد
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور	ماده ۶	۸۳/۱۲/۱۹	مراکز مجاز تخصصی درمان ناباروری مکلفند نسبت به موارد زیر اقدام نمایند: الف - نگهداری جنینهای اهدایی از سوی اهداءکنندگان مسلمان و غیر مسلمان به طور جداگانه و رعایت تناسب دینی و مذهبی زوجهای متقاضی با جنین اهدائی در زمان انتقال و...
آئین نامه	کمیسیونهای مشترک دادگستری و بهداری مجلسین رژیم منحل	انتظامی پزشکی	ماده ۱۷	۱۳۴۸/۳/۳	در مواردی که سقط جنین برای سلامت جان مادر لازم باشد پزشک موظف است در بیمارستان و پس از مشاوره و تصویب دو نفر پزشک دیگر اقدام نماید در این صورت ظرف ۲۴ ساعت گزارش امر را با ذکر دلیل نام محل و اسامی پزشکان مشاور به هیأت مدیره نظام

تصویبنامه	مورخ ۱۰/۱/۱۳۷۶ هیئت وزیران در خصوص آزمایش تالاسمی قبل از ازدواج	تصویبنامه شماره ۵۱۹۴۴/ت/۱۷۹۴۲ه	۱۳۷۶/۱/۳۱	پزشکی ارسال دارد آزمایش تشخیص ناقصین تالاسمی قبل از ازدواج اجباری شود و دفاتر ازدواج گواهی نامه مربوط را از نامزدها مطالبه و پس از بایگانی آن به عقد و ازدواج و ثبت آن با قید موجود بودن گواهی نامه یاد شده اقدام نمایند
مجلس شورای اسلامی	قانون الزام تزریق واکسن ضد کزاز برای بانوان قبل از ازدواج	ماده واحده	۱۳۶۷/۱/۲۳ تایید ۱۳۶۷/۲/۱۹ شورای نگهبان	به منظور پیشگیری از تلفات ناشی از کزاز نوزادان، بانوان مکلفند قبل از وقوع عقد ازدواج نسبت به واکسینه کردن خود علیه بیماری کزاز اقدام کنند. دفاتر ازدواج موظفند قبل از ازدواج گواهی نامه معتبر مبنی بر واکسیناسیون ضد کزاز از زوجه را اخذ نمایند
آئین نامه	قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها	ماده ۱۲۲	۱۳۷۲/۱/۷	در هر زندان در صورت امکان حداقل یک نفر روانپزشک متخصص بیماریهای روانی، و... و در زندان زنان علاوه بر افراد فوق یک نفر پزشک متخصص بیماریهای زنان باید به طور دائم یا پاره وقت، اشتغال به کار داشته باشند
آیین نامه اجرایی	قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور	ماده ۷	۸۳/۱۲/۱۹	صدور گواهی عدم توانایی باروری و همچنین توانایی زوجه در زمینه دریافت و نگهداری جنین، پس از انجام تستها و آزمایشهای دقیق پزشکی در صلاحیت مراکز مجاز تخصصی درمان ناباروری می باشد
آیین نامه اجرایی	قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور	ماده ۶	۸۳/۱۲/۱۹	مراکز مجاز تخصصی درمان ناباروری مکلفند نسبت به موارد زیر اقدام نمایند: الف - نگهداری جنینهای اهدایی از سوی اهداء کنندگان مسلمان و غیر مسلمان به طور جداگانه و

مجازات اسلامی	<ul style="list-style-type: none"> • مجمع تشخیص مصلحت نظام • مجلس شورای اسلامی 	۶۲۴	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	اگر طبیب یا ماما یا داروفروش و اشخاصی که به عنوان طبابت یا مامائی یا جراحی یا دارو فروشی اقدام می کنند به اسقاط جنین نمایند به حبس از دو تا پنج سال محکوم خواهند شد و حکم به پرداخت دیه مطابق مقررات مربوط صورت خواهد پذیرفت.	رعایت تناسب دینی و مذهبی زوجهای متقاضی با جنین اهدائی در زمان انتقال و...
اسناد بین الملل	قرارداد ژنو ، حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۱۳۲	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	شرایط آزادی یا درمان برخی بازداشتیان زمان جنگ خصوصا اطفال و زنان باردار و مادران اطفال	
اسناد بین الملل	حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۹۱	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	زنان بازداشتی زمان جنگ در دوران وضع حمل باید مشابه عامه اهالی تحت معالجه واقع شوند	
اسناد بین الملل	قرارداد ژنو ، حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۲۲	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	عدم حمله به ناوهای هوایی حامل زخمی ها، زنان تازه زا و ... در زمان جنگ	
اسناد بین الملل	قرارداد ژنو ، حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۲۱	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	حمایت از انتقال زمینی و دریایی زخمی ها، زنان باردار و ...	
اسناد بین الملل	قرارداد ژنو ، حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۱۸	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	عدم حمله به بیمارستانهایی که در زمان جنگ برای پرستاری زخمی ها، زنان تازه زا و ... تشکیل شده است	
اسناد بین الملل	قرارداد ژنو ، حمایت از زنان در زمان جنگ		مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	عقد قرارداد برای تخلیه زخمی ها و زنان باردار و ... از نواحی محاصره شده در زمان جنگ	
اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	ماده ۱۲	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	تعهد دولتها جهت تبعیض علیه زنان در زمینه های مراقبتهای بهداشتی	
اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	ماده ۱۴	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	تعهد دولتها جهت رفع مشکلات و احقاق حقوق زنان روستائی و حذف تبعیض علیه آنان	

اسناد بین الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک	ماده ۲۴	۱۳۷۲/۱۲/۱	تعهدات اعضای مبنی بر ارائه مراقبت های پیشگیرانه بهداشتی و آموزش های مورد نیاز برای مادر و کودک
اسناد بین الملل		قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن	ماده ۲۴	۵۵/۳/۲۵	قوانین کار و بیمه اجتماعی برای پناهندگان

جدول شماره ۲۷: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: سواد سلامت

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نکاح و طلاق - در خواستگاری	ماده ۱۰۴۰	مصوب ۱۳۰۷	هر یک از طرفین می تواند برای انجام وصلت منظور از طرف مقابل تقاضا کند تصدیق طبیب به صحت از امراض مسریه مهم از قبیل سفلیس و سوزاک و سل ارائه دهد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۲	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	عیوب در مرد(خصا/ عنن/ مقطوع بودن الت) موجب حق فسخ برای زن خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۵	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	جنون و عنن در مرد هر گاه بعد از عقد هم حادث شود موجب فسخ برای زن خواهد بود.
		قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش	ماده ۱۰	۱۳۶۶/۱۱/۲۵	وزارت آموزش و پرورش موظف گردیده مطالب آموزشی مربوط به جمعیت و تامین سلامتی مادران و کودکان را در متون درسی خود به نحوی بگنجاند
	مجلس شورای اسلامی	قانون تنظیم خانواده و جمعیت	ماده ۳	۱۳۷۲/۲/۲۶ تایید ۱۳۷۲/۳/۲ شورای نگهبان	صدا و سیما جهت ارتقاء سطح آگاهیهای عمومی در تامین سلامت کودکان و مادران و جمعیت برنامه های آموزشی رادیویی و تلویزیونی به طور مستقیم و غیر مستقیم تهیه و پخش نماید
	مجلس شورای اسلامی	قانون تنظیم خانواده و جمعیت	ماده ۲	۱۳۷۲/۲/۲۶ تایید ۱۳۷۲/۳/۲ شورای نگهبان	وزارت آموزش و پرورش موظف خواهد بود مطالب آموزشی مربوط به جمعیت و تامین سلامتی مادران و کودکان را در متون درسی خود به نحوی موثر بگنجاند . ب- وزارت فرهنگ و آموزش عالی و وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی موظف به ایجاد یک واحد درسی به نام جمعیت و تنظیم خانواده در کلیه رشته های آموزشی می باشند. ج- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است
	مجلس شورای اسلامی	قانون تنظیم خانواده و جمعیت	ماده ۳	۱۳۷۲/۲/۲۶ تایید ۱۳۷۲/۳/۲ شورای نگهبان	صدا و سیما جهت ارتقاء سطح آگاهیهای عمومی در تامین سلامت کودکان و مادران و جمعیت برنامه های آموزشی رادیویی و تلویزیونی به طور مستقیم و غیر مستقیم تهیه و پخش نماید
اسناد بین		کنوانسیون حذف کلیه	ماده ۱۰	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹	تعهد دولتها برای تضمین حقوق برابر زنان با

الملل		اشکال تبعیض علیه زنان		۱۳۵۸ آذر ۲۷	مردان در تمام زمینه های آموزشی، شغلی و ..
اسناد بین الملل	قطعه نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۴	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۱۳۵۸ آذر ۲۷	تعهد دولتها جهت رفع مشکلات و احقاق حقوق زنان روستائی و حذف تبعیض علیه آنان
اسناد بین الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک	ماده ۲۴	۱۳۷۲/۱۲/۱	تعهد اعضاء مبنی بر ارائه مراقبت های پیشگیرانه بهداشتی و آموزش های مورد نیاز برای مادر و کودک

جدول شماره ۲۸: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: وضعیت مسکن

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون اساسی	مجلس خبرگان		اصل ۳۱	مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴	داشتن مسکن متناسب با نیاز، حق هر فرد و خانواده ایرانی است،
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	- در مورد امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۱۵	مصوب ۱۳۰۷	اگر بودن زن با شوهر در یک منزل متضمن خوف ضرر بدنی یا مالی یا شرافتی برای زن باشد زن می تواند مسکن علیحده اختیار کند
مدنی	مجلس شورای اسلامی	در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به هم	ماده ۱۱۱۶	مصوب ۱۳۰۷ /	مادام که محاکمه بین زوجین خاتمه نیافته محل سکونای زن به تراضی طرفین معین می شود در غیر آن محکمه محل سکونت مطمئن را مشخص می کند
قانون خانواده؟؟		قانون راجع به ازدواج	ماده ۱۱	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳	منزل زن با شوهر است مگر خلاف آن شرط شده باشد.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	- در مورد امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۱۴	مصوب ۱۳۰۷	زن باید در منزلی که شوهر تعیین می کند سکنی نماید مگر آن که اختیار تعیین منزل به زن داده شده باشد.
خانواده؟؟؟		قانون راجع به ازدواج	ماده ۱۲	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی	ترک منزل به سبب ضرر و زیان از سوی شوهر
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	- در مورد امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۱۵	مصوب ۱۳۰۷	اگر بودن زن با شوهر در یک منزل متضمن خوف ضرر بدنی یا مالی یا شرافتی برای زن باشد زن می تواند مسکن علیحده اختیار کند
قانون خانواده؟؟		قانون راجع به ازدواج	ماده ۱۱	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳	منزل زن با شوهر است مگر خلاف آن شرط شده باشد.
آئین نامه اجرایی		قانون اراضی شهری	ماده ۶۵	۱۳۶۱/۳/۳۰	واگذاری زمین برای تامین مسکن برای مردان و زنان متأهل که همسران و فرزندان آنها فاقد مسکن باشند
آئین نامه اجرایی		قانون اراضی شهری	ماده ۳۳	مصوب ۱۳۶۱/۳/۳۰	قابلیت قرار دادن زمین در صدق زنی که فاقد مسکن است
آئین نامه اجرایی		قانون اراضی شهری	ماده ۳۱	مصوب ۱۳۶۱/۳/۳۰	انتقال زمین به همسر
آئین نامه اجرایی		ماده ۱۳ قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان	ماده ۱۶	مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۵	استفاده از وام مسکن توسط همسران جانبازان پس از فوت همسر

		قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	ماده ۱۴۹	۱۳۷۰/۷/۲۱	مزایای مستمر عائله
آیین‌نامه	هیأت وزیران	اعطای تسهیلات مسکن و نوسازی و بهسازی مسکن روستایی مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۶	ماده ۱۶	۱۳۸۵/۱/۱۶	متقاضیان واجد شرایط عبارتند از ایثارگران تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران و زنان شاغل سرپرست خانوار
		قانون تشویق احداث و عرضه واحدهای مسکونی استیجاری	ماده ۵	۱۳۷۷/۳/۲۴	شرایط متقاضیان اجاره یا اجاره به شرط تملیک با حفظ اولویت برای متقاضیان جوان متأهل و افراد کم درآمد و زنان سرپرست خانوار، میزان اجاره بهای ماهانه و سایر شرایط لازم
اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۴	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت رفع مشکلات و احقاق حقوق زنان روستائی و حذف تبعیض علیه آنان
اسناد بین‌الملل		میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	ماده ۱۱	۱۳۵۴/۲/۱۷	به رسمیت شناختن حق هر کس به داشتن سطح زندگی کافی برای خود و خانواده‌اش

جدول شماره ۲۹: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: شرایط محل زندگی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
آئین نامه اجرایی		شیرخوارگاهها و مهد کودکان در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	تبصره ۳ ماده ۱۰		در کارگاههایی که اکثریت مادران از اقلیت های مذهبی می باشند ، انتخاب مدیر مهد کودک از اقلیت مربوطه اقدام نمایند
آئین نامه اجرایی		شیرخوارگاهها و مهد کودکان در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	ماده ۲		مراکز نگهداری کودکان حتی الامکان باید در نزدیکترین فاصله با محل کار مادران (زنان شاغل) ایجاد و ترجیحا از قسمتی از ساختمان کارگاه مربوطه استفاده شود.
آئین نامه اجرایی		شیرخوارگاهها و مهد کودکان در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	ماده ۱ و تبصره های ۱,۴,۵		مرکز نگهداری کودکان موسسه ای است آموزشی، پرورشی، رفاهی که کودکان بانوان شاغل در کارگاه "کارخانه" را در سه بخش شیرخوارگاه (۲سالگی - ۴۵ روز) مهد کودک (۵ سالگی - ۲سالگی) و آمادگی (از ۵ سال تا قبل از ورود به دبستان) نگهداری می نماید
منشور		منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش سوم	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیتهای اجتماعی زنان: فصل اول: حقوق و مسئولیتهای سلامت جسمی و روانی زنان فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای فرهنگی و معنوی زنان فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای اقتصادی زنان فصل چهارم: حقوق و مسئولیتهای سیاسی زنان
منشور		حقوق و مسئولیتهای خانوادگی زنان	بخش دوم ۱۳۸۳/۶/۳۱		حقوق و مسئولیتهای خانوادگی زنان فصل اول: حقوق و مسئولیتهای دختران در خانواده فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای زنان در تشکیل و تداوم خانواده فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای زنان در صورت انحلال خانواده
اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۴	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	تعهد دولتها جهت رفع مشکلات و احقاق حقوق زنان روستائی و حذف تبعیض علیه آنان

جدول شماره ۳۰: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار: ایمنی و امنیت غذایی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
تصویب‌نامه	هیأت وزیران	اتخاذ تصمیماتی به منظور کاهش اثرات ناشی از خشکسالی		۱۳۸۳/۹/۲۹	وظیفه وزارت رفاه و تأمین اجتماعی در فقرزدایی و برنامه‌ریزی برای تأمین سبد غذایی با اولویت زنان باردار و شیرده و کودکان
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، راجع به حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۸۹	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	در زمان جنگ، زنان باردار و تازه‌زا و اطفال کمتر از پانزده سال اضافه غذایی دریافت خواهند کرد
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، راجع به حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۲۳	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	آزادی عبور محمولات ضروری در زمان جنگ مانند خواروبار و پوشاک برای اطفال کمتر از ۱۵ سال و زنان باردار یا تازه‌زا
اسناد بین‌الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۲	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت حذف تبعیض علیه زنان در زمینه‌های مراقبتهای بهداشتی
اسناد بین‌الملل		میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	ماده ۱۱	۱۳۵۴/۲/۱۷	به رسمیت شناختن حق هر کس به داشتن سطح زندگی کافی برای خود و خانواده اش

جدول شماره ۳۱: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط زندگی و کار : قومیت

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در موانع نکاح و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱	ماده ۱۰۵۹	مصوب ۱۳۰۷	نکاح مسلمة با غیر مسلم جایز نیست

جدول شماره ۳۲: سیاست‌ها، قوانین و آیین نامه‌های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها:

نقش‌های جنسیتی در جامعه

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون خانواده		قانون حمایت خانواده	ماده ۲۳	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	سن ازدواج زن ۱۸ سال و ۱۵ سال مشروط به رشد جسمی
سیاست	شورای عالی انقلاب فرهنگی	سیاستهای اشتغال زنان در جمهوری اسلامی ایران	ماده ۶	۷۱/۵/۲۰	تشویق بانوان تحصیلکرده و متخصص با تجربه به احراز سمتهای مدیریت و مشاغل ستادی، به منظور امکان استفاده از کارایی آنها در سطوح عالی اجرایی
قانون مجازات اسلامی	• مجمع تشخیص مصلحت • مجلس شورای اسلامی		۶۱۹	۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات هر کس که در اماکن عمومی یا معابر معترض یا مزاحم اطفال یا زنان بشود یا با الفاظ و حرکات مخالف شئون و حیثیت به آنان توهین نمایند
اسناد بین‌الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۰	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها برای تضمین حقوق برابر زنان با مردان در تمام زمینه‌های آموزشی، شغلی و ..
اسناد بین‌الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۳	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت حذف تبعیض علیه زنان در زمینه‌های حقوق خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی

جدول شماره ۳۳: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها: منزلت زن در جامعه

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون اساسی	مجلس خبرگان		۲۱	مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴	دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید
قانون مدنی	شورای اسلامی و شورای نگهبان	- در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۷	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۸۱/۸/۱۹ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۹/۴ شورای نگهبان	ماهیت نفقه (نیازهای متعارف و متناسب با وضعیت زن)
قانون برنامه دوم توسعه	شورای عالی اداری	قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا	ماده ۲ و بند ۲۰	۱۳۷۷/۷/۲۸	وظایف و اختیارات استانداران: ایجاد زمینه مناسب جهت رشد و ارتقاء فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بانوان و ایجاد هماهنگی بین دستگاههای ذیربط و نظارت بر فعالیت آنها
اساسنامه		جامعه‌الزهره مصوب ۱۳۶۳/۷/۹	مقدمه	۱۳۶۳/۷/۹	ضرورت اهتمام بیشتر به ایجاد نظم و ضابطه و تشکیلات هماهنگ با انقلاب در حوزه‌های علمیه و نظارت بر برنامه‌های تحصیلی بیش از پیش احساس می‌شود مخصوصاً نسبت به بانوان که در سالهای اخیر از برکت انقلاب اسلامی استقبال شدیدی از علوم اسلامی کرده‌اند و مدارس و مکاتب متعددی در حوزه علمیه قم و بعضی از شهرستانهای دیگر جهت تحصیل آنان به وجود آمده و از جهات گوناگون نیاز مبرم به سرپرستی، برنامه‌ریزی، مدیریت، نظارت و خدمات دارد
		قانون خطی مشی کلی و اصول برنامه های سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران	ماده ۴۵	۱۳۶۱/۴/۱۷	برنامه های اجتماعی ماده ۴۵- بیان و تشریح مقام والای زن از دیدگاه اسلام و...
آیین نامه	هیات وزیران	نظارت بر نمایش	ماده ۳	۱۳۶۱/۱۲/۴	شرایط نمایش هر گونه فیلم در سینماها

		فیلم و اسلاید و ویدئو و صدور پروانه نمایش		و .. و عرضه یا فروش آنها هیأت نظارت موظف است ضوابط نحوه حضور زن را به طوری که با کرامت انسانی زن مغایرت نداشته باشد با توجه به ضوابط شرعی در کلیه فیلمها اعم از ایرانی و خارجی تعیین و در اختیار سازندگان داخلی و واردکنندگان فیلمهای خارجی قرار دهد
آیین نامه	هیأت وزیران	آیین نامه اعطای نشان های دولتی مصوب ۱۳۶۹/۷/۲۹ و ۱۳۶۹/۸/۲۷	ماده ۱۸	به منظور ارج نهادن به مقام و منزلت زن علاوه بر امکان برخورداری زنان از دیگر نشانهها، نشان «مهر» به زنانی اعطاء می شود که در یکی از زمینه های زیر منشأ آثار ارزنده باشند: ۱- مشارکت سازنده و فعال در امور اجتماعی، اقتصادی و سیاسی و ...
منشور		منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش سوم	حقوق و مسئولیتهای زنان در امور دفاعی نظامی
منشور		منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش سوم	حقوق و مسئولیتهای اجتماعی زنان: فصل اول: حقوق و مسئولیتهای سلامت جسمی و روانی زنان فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای فرهنگی و معنوی زنان فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای اقتصادی زنان فصل چهارم: حقوق و مسئولیتهای سیاسی زنان
منشور		حقوق و مسئولیتهای خانوادگی زنان	بخش دوم ۱۳۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیتهای خانوادگی زنان فصل اول: حقوق و مسئولیتهای دختران در خانواده فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای زنان در تشکیل و تداوم خانواده فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای زنان در صورت انحلال خانواده
منشور		منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری	بخش اول	حقوق و مسئولیت های فردی زنان: (۱) حق برخورداری از حیات شایسته و تمامیت جسمانی و مسئولیت محافظت

			اسلامی ایران		از آن در مقابل هر گونه بیماری، حادثه و تعدی. ۲) حق برخورداری از تکریم و مسئولیت رعایت آن برای دیگران. ۳) حق آزادی اندیشه و مصونیت از تعرض و عدم امنیت در داشتن اعتقاد. ۴) حق و مسئولیت فرد در برخورداری از ایمان، تقوا و تکامل معنوی در عرصه باورها و رفتارها و....
تصویبنامه	هیات وزیران	اجازه ایجاد چندین پست سازمانی در نهاد ریاست جمهوری	تصویبنامه	۱۳۷۷/۴/۱۰	وظایف و اختیارات استانداران در قلمرو مأموریت خویش به شرح زیر می‌باشد: ... بند ۲۰ - ایجاد زمینه مناسب جهت رشد و ارتقاء فرهنگی، سیاسی، اقتصادی واجتماعی بانوان و ایجاد هماهنگی بین دستگاههای ذی‌ربط و نظارت بر فعالیت آنها
قانون مجازات اسلامی	<ul style="list-style-type: none"> مجمع تشخیص مصلحت نظام مجلس شورای اسلامی 		ماده ۱۴۵		مجازات دشنامی که باعث اذیت شنونده شود و دلالت بر کذب نکند مانند اینکه کسی به زنش بگوید تو باکره نبودی موجب محکومیت گوینده به شلاق تا ۷۴ ضربه می‌شود
بخشنامه	قوه قضاییه	توصیه بر تبدیل حبس زنان، نوجوانان، اطفال و زندان نرفته‌ها به جزای نقدی یا تعزیر مناسب‌تر دیگری	۱/۷۸/۶۹۳۳ بخشنامه شماره	۱۹/۷/۱۳۷۸	توصیه به تبدیل حتی الامکان مجازات‌های حبس در مورد زنان به جزای نقدی یا تعزیری دیگر
بخشنامه	قوه قضاییه	لزوم بر خورد قاطعانه قضات با اخلال کنندگان نظم و آسایش و یا سلب امنیت و آرامش عمومی و پرهیز از ارفاق در صدور حکم و یا اعمال مجازات	بخشنامه شماره ۲/۹۵۲۷/۷۹	۳/۷/۱۳۷۹	تشدید مجازات افراد شرور و عناصر اوباش که با صرف مشروب الکلی و استفاده از سلاح‌های سرد، به ایجاد درگیری و سلب آسایش از خانواده‌ها و مزاحمت نسبت به زنان و اطفال به ویژه در مکان عمومی مبادرت می‌ورزند

آئین نامه		امور خلافی	ماده ۳	۱۳۲۴/۵/۲۲	مجازات کسانی که دخترها - پسرها - زن‌ها را مصراً تعقیب نمایند.
		لایحه قانونی راجع به مجازات حمل چاقو و انواع دیگر اسلحه سرد و اخلال در نظم و امنیت و آسایش عمومی	۳	۱۳۳۶/۸/۱۵	مجازات تعرض یا مزاحمت یا توهین با الفاظ و یا حرکات مخالف شئون و حیثیت به زنان در اماکن عمومی یا معابر
قانون مجازات اسلامی	مجمع تشخیص مصلحت مجلس شورای اسلامی		۶۱۹	۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات هر کس که در اماکن عمومی یا معابر معترض یا مزاحم اطفال یا زنان بشود یا با الفاظ و حرکات مخالف شئون و حیثیت به آنان توهین نمایند
مجازات اسلامی	• مجمع تشخیص مصلحت نظام • مجلس شورای اسلامی		۶۳۹	۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات افرادی که الف- مرکز فساد و یا فحشا دایر یا اداره کند. ب- مردم را به فساد یا فحشا تشویق نموده یا موجبات آن را فراهم نماید
اسناد بین‌الملل		میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی	ماده ۳	مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷	تعهد اعضا به برابری حقوق سیاسی و مدنی بین مردان و زنان
اسناد بین‌الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	مقدمه	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	لرؤم شرکت زنان در تمام زمینه‌ها و در شرایط مساوی با مردان/ اهمیت توافق بین والدین در تربیت کودکان
اسناد بین‌الملل		قرارداد تکمیلی منع بردگی و برده فروشی و عملیات و ترتیباتی مشابه بردگی	ماده ۱	۱۳۳۷/۱۲/۳	الغاء کامل اقداماتی مانند فروش یا به ارث گذاشتن زن توسط ابوین، قیم، همسر یا اشخاص دیگر
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ	ماده ۲۷	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	حمایت از زنان در زمان جنگ خصوصاً در قابل تخطی به شرافت مانند تجاوز و اجبار به فحشاء
اسناد	قطعنامه شماره	کنوانسیون حذف	ماده ۶	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر)	تعهد دولتهای عضو جهت وضع قانون

بین‌الملل	۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کلیه اشکال تبعیض علیه زنان		۱۳۵۸	بمنظور جلوگیری از هرگونه بهره برداری از زنان و روسپیگری
اسناد بین الملل		مقاله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان	ماده ششم	۱۸ مه ۱۹۰۴	تعهد دول بر نظارت به مراکزی که برای زنان و دختران در خارجه کار پیدا می‌کنند
اسناد بین الملل		مقاله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان	ماده چهارم	۱۸ مه ۱۹۰۴	شیوه تامین مخارج عودت زن یا دختر به وطن خود
اسناد بین الملل		مقاله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان	ماده سوم	۱۸ مه ۱۹۰۴	نحوه عودت زنان و دختران مشغول به فحشا به وطن اصلی
اسناد بین الملل		مقاله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان	ماده دوم	۱۸ مه ۱۹۰۴	اقدامات لازمه برای کنترل راه‌ها و افرادی که احتمال انتقال زنان و دختران برای فسق را دارند
اسناد بین‌الملل		قانون اجازه الحاق دولت ایران به قرار دادهای بین‌المللی	ماده واحده	۱۳۱۰/۱۰/۱۴	اجازه الحاق دولت ایران به قرار دادهای بین‌المللی پاریس و ژنو راجع به جلوگیری از رفتار جنایت آمیز نسبت به

			پاریس و ژنو راجع به جلوگیری از رفتار جنایت آمیز نسبت به زنان و کودکان		زنان و کودکان
اسناد بین الملل		ماده ۱	مقاوله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان	۱۸ مه ۱۹۰۴	مامور کردن مقاماتی برای تمرکز دادن اطلاعات مربوط به زنان یا دختران اجیر شده در خارجه برای فسق
اسناد بین الملل		ماده ۳	قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره	۱۱ اکتبر ۱۹۳۳	نحوه تبادل اطلاعات و مدیریت جرایم مربوط به معامله نسوان و کودکان بین دول عضو
اسناد بین الملل		ماده ۲	قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره	۱۱ اکتبر ۱۹۳۳	اخذ تدابیر لازم توسط دول متعاقد که قوانین مورد نیاز برای اجرای قرارداد را ندارند
اسناد بین الملل		ماده ۱	قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره	۱۱ اکتبر ۱۹۳۳	شرایط مجرم بودن فردی که برای فحشا از زنان در کشورهای دیگر استفاده می کنند
اسناد بین الملل		ماده واحده	قانون اجازه الحاق دولت ایران به قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله و اغواء، نسوان کبیره	۲۰ دی ماه ۱۳۱۳	اجازه الحاق دولت ایران به قرارداد بین المللی مذکور
اسناد بین الملل		ماده ۷	قرارداد بین المللی الغاء، خرید و فروش نسوان و کودکان	۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰	اقدامات قانونی و اداری در سرویس مهاجرت برای مبارزه با معامله نسوان و کودکان

اسناد بین‌الملل		قرارداد بین‌المللی الغاء، خرید و فروش نسوان و کودکان	ماده ۶	۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰	وضع نظامات مورد نیاز برای حمایت از نسوان و کودکان که به دنبال کار در کشور دیگر هستند
اسناد بین‌الملل		قرارداد بین‌المللی الغاء، خرید و فروش نسوان و کودکان	ماده ۲	۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰	موافقت دول متعاقد بر مجازات کسانی که نسوان و یا کودکان را معامله می‌کنند

جدول شماره ۳۴: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها: رویکرد جنسیتی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی		۹۸۷	۱۳۰۷ مصوب اصلاحی ۱۴/۸/۷۰	زن ایرانی که با تبعه خارجه مزاجت می نماید به تابعیت ایرانی خود باقی خواهد ماند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حجر و قیمومت	ماده ۱۲۱۰	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	هیچ کس را نمی توان بعد از رسیدن به سن بلوغ به عنوان جنون یا عدم رشد محجور نمود مگر آنکه عدم رشد یا جنون او ثابت شده باشد. سن بلوغ دختر ۹ سال قمری است
قانون گذرنامه			/ ماده ۱۸ /	مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات بعدی	برای اشخاص زیر با رعایت شرایط مندرج در این ماده گذرنامه صادر می شود. ۳- زنان شوهردار ولو کمتر از ۱۸ سال تمام با موافقت کتبی شوهر و زنانی که با شوهر خود مقیم خارج هستند و زنانی که شوهر خارجی اختیار کرده و به تابعیت ایرانی باقی مانده اند از شرط این بند مستثنی می‌باشند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۱۱	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	هرگاه میت اولاد بلاواسطه نداشته باشد، اولاد اولاد او قائم مقام اولاد بوده و بدین طریق جزو وراثت طبقه اول محسوب و با هر یک از ابوین که زنده باشد ارث می برند. تقسیم ارث بین اولاد اولاد بر حسب نسل به عمل می آید یعنی هر نسل حصه کسی را می برد که به توسط او به میت می‌رسد. بنابراین، اولاد پسر دو برابر اولاد

					دختر می برد. در تقسیم بین افراد یک نسل، پسر دو برابر دختر می برد.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۱۴	مصوب ۱۳۰۷	زن باید در منزلی که شوهر تعیین می کند سکنی نماید مگر آن که اختیار تعیین منزل به زن داده شده باشد.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۱۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	تقسیم ارث در صورتی که مادر که کافی نباشد نقص به بنت و بنتین منظور می شود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۳۸	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	سهم ارث به شرح نصف اصل ترکه برای زوج و ربع آن برای زوجه
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زوج از تمام اموال زوجه ارث می برد لیکن زوجه از اموال ذیل: ۱. از اموال منقوله از هر قبیل که باشد. ۲. از ابنیه و اشجار
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	میراث زوج و زوجه	ماده ۹۴۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	در صورت نبود هیچ وارث دیگر به غیر از زوج یا زوجه شوهر تمام ترکه زن متوفات خود را می برد لیکن زن فقط نصیب خود را و بقیه ترکه شوهر در حکم مال اشخاص بلاوارث و تابع ماده ۸۶۶ خواهد بود.
مدنی	مجلس شورای اسلامی	عده	ماده ۱۱۵۲	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	عده طلاق و فسخ نکاح و بذل مدت و انقضای آن در مورد نکاح منقطع (در غیر حامل دو طهر است)
مدنی	مجلس شورای اسلامی	غایب مفقودالاثار	ماده ۱۰۲۹	مصوب ۱۳۰۷ با	هرگاه شخصی چهار سال تمام

	اسلامی			اصلاحات بعدی	غایب مفقودالاثر باشد، زن او می تواند تقاضای طلاق کند.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در مورد امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۲	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	عیوب در مرد (خصا / عنن / مقطوع بودن الت) موجب حق فسخ برای زن خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در مورد امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	عیوب زن در صورتی موجب حق فسخ برای مرد است که عیب مزبور در حال عقد وجود داشته است.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در مورد امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۵	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	جنون و عنن در مرد هر گاه بعد از عقد هم حادث شود موجب فسخ برای زن خواهد بود.
۱۱۲۸		- در مورد امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۳۰	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	در صورتی که دوام زوجیت موجب عسر و حرج زوجه باشد، وی می تواند به حاکم شرع مراجعه و تقاضای طلاق کن
قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش			ماده واحده	مصوب ۱۳۷۶/۸/۱۱	گواهی صادره از مراجع قضائی در خصوص عدم امکان سازش بین زن و شوهر، چنانچه ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ، به دفتر ثبت طلاق تسلیم نشود، از اعتبار ساقط خواهد بود در صورت عدم حضور زوج حکم طلاق توسط دادگاه صادر و قابلیت اجرا دارد
قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق	مجلس شورای اسلامی / مجمع تشخیص مصلحت نظام		ماده واحده	مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۱/۸/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام	زوجیهایی که قصد طلاق و جدایی از یکدیگر را دارند بایستی جهت رسیدگی به اختلاف خود به دادگاه خانواده مراجعه و اقامه دعوی نمایند. در این دادگاه کلیه دعوی و کلیه امور مربوط به طلاق / حضانت / سازش / نحل / تمکین / مهریه

					نفقة /جهیزیه/رجوع/ اجرت المثل ... بر اساس شرع را صادر می کند .در این دادگاه از مشاورین زن استفاده می‌شود
قانون اصلاح مقررات طلاق	نظریه مجمع تشخیص مصلحت نظام	مقررات مربوط به طلاق" قانون تفسیر تبصره های ۳ و ۶)	ماده واحده	قانون اصلاح مصوب ۱۳۷۳/۶/۳ -	تمام حقوق زوجه نسبت به زوج اعم از نفقه و جهیزیه و مهر و غیر آن (که اجرت المثل خدمات زوجه و نحله که در تبصره ۶ آمده نیز از حقوق زوجه است) باید قبل از اجرای صیغه طلاق (پس از احراز عدم امکان سازش توسط دادگاه) به زوجه تادیه شود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی / شورای نگهبان	در طلاق	تبصره الحاقی ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی	مصوب ۱۳۷۹/۷/۳ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۴/۲۹ شورای نگهبان	عسر و حرج موضوع این ماده عبارت است از به وجود آمدن وضعیتی که ادامه زندگی را برای زوجه با مشقت همراه ساخته و تحمل آن مشکل باشد و مصادیق آن (ترک زندگی /اعتیاد /بیماری روانی /مشروبات الکلی /حبس ۵ سال یا بیشتر /ضرب و شتم /سوئی رفتار /وبیماری مسری
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در نگاهداری و تربیت اطف	ماده ۱۱۶۹	مصوب ۱۳۱۴/۱/۲۰ واصلاحی ۱۳۸۲/۹/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام	مادر تا سن هفت سالگی اولویت در حضانت دارد بعد از آن در صورت اختلاف، تعیین حضانت بهد عهده دادگاه
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در الزام به انفاق	ماده ۱۲۰۵	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	در موارد غیبت یا استنکاف از پرداخت نفقه و اخذ آن از اموال فرد غایب
خانواده		قانون راجع به ازدواج	ماده ۹	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی	نفقه زن بر عهده شوهر است. تبصره: نفقه عبارت است از مسکن و لباس و غذا و اثاث البیت به طرز متناسب.

خانواده؟؟؟		قانون راجع به ازدواج	ماده ۱۰	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی	زن می تواند در مورد استتکاف شوهر از دادن نفقه به محکمه رجوع کند
خانواده؟؟؟		قانون راجع به ازدواج	ماده ۱۲	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی	ترک منزل به سبب ضرر و زیان از سوی شوهر
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۶	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات	در عقد دائم نفقه زن به عهده شوهر است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۸	مصوب ۱۳۰۷	هرگاه زن بدون مانع مشروع از ادای وظایف زوجیت امتناع کند مستحق نفقه نخواهد بود.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۹	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات	نفقه مطلقه رجعیه در زمان عده بر عهده شوهر است
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مورد امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۱۲	مصوب ۱۳۰۷	اگر شوهر قادر به پرداخت نفقه نباشد زن می تواند درخواست طلاق کند (مطابق ماده ۱۱۲۹)
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مورد امکان فسخ نکاح	ماده ۱۱۲۹	مصوب ۱۳۰۷	در صورت استتکاف شوهر از دادن نفقه و عدم امکان اجراء حکم محکمه و الزام او به دادن نفقه، زن می تواند برای طلاق به حاکم رجوع کند
/ رای وحدت رویه شماره ۶۳۳ هیأت عمومی	دیوانعالی کشور /	در خصوص فقدان وصف جزایی ترک انفاق در مورد ماده ۱۰۸۵ ق.م.رای وحدت رویه هیأت عمومی دیوانعالی کشور		مصوب ۱۳۷۸/۲/۱۴	طبق ماده ۱۰۸۵ قانون مدنی مادام که مهریه زوجه تسلیم نشده، در صورت حال بودن مهر، زن می تواند از ایفا وظایفی که در مقابل شوهر دارد امتناع کند
رای وحدت رویه هیأت عمومی	دیوان عالی کشور	در خصوص عدم تفکیک جرم ترک انفاق زوجه و اولاد	رای شماره ۳۴	۱۳۶۰/۳۰۸	ترک انفاق زن و فرزند از ناحیه شوهر در چنین حالت ترک فعل واحد محسوب و مستلزم رعایت ماده ۳۱ قانون مجازات عمومی است

قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۸۲	مصوب ۱۳۰۷	به مجرد عقد، زن مالک مهر می‌شود و می‌تواند هر نوع تصرفی که بخواهد در آن بنماید.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	مهر	ماده ۱۰۸۷	مصوب ۱۳۰۷	اگر در نکاح دائم مهر ذکر نشده یا عدم مهر شرط شده باشد نکاح صحیح است و در صورت نزدیکی مهر المثل ضروری است
قانون مدنی	مجمع تشخیص مصلحت نظام	- نکاح و طلاق - قابلیت صحی برای ازدواج	ماده ۱۰۴۱	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۸۱/۴/۱	عقدنکاح دختر قبل از رسیدن به سن ۱۳ سال تمام شمسی و پسر قبل از رسیدن به سن ۱۵ سال تمام شمسی منوط است به اذن ولی به شرط رعایت مصلحت با تشخیص دادگاه صالح
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	سقوط ولایت پدر نسبت به اذن در ازدواج دختر	ماده ۱۰۴۴	مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴	در صورتی که پدر یا جد پدری در محل حاضر نباشند و استیذان از آنها نیز عادتاً غیر ممکن بوده و دختر نیز احتیاج به ازدواج داشته باشد، وی می‌تواند اقدام به ازدواج نماید
خانواده؟؟؟؟		قانون راجع به ازدواج	ماده ۱۴	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با	زن می‌تواند در دارائی خود بدون اجازه شوهر هر تصرفی را که می‌خواهد بکند
قانون خانواده		قانون حمایت خانواده	ماده ۲۳	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	سن ازدواج زن ۱۸ سال و ۱۵ سال مشروط به رشد جسمی
مدنی	مجلس شورای اسلامی		۹۷۶	۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	تابعیت زنان خارجی که به همسری مردان ایرانی در آیند
مدنی	مجلس شورای اسلامی		۹۶۴	۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	روابط ابویین و اولاد تابع دولت متبوع پدر است. مگر طفل فقط نسبت به مادر داشته باشد که تابع مادر خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی		۹۸۸	۱۳۰۷ با اصلاحات	تغییر تابعیت زوجه اتباع ایرانی

در اشخاص	اسلامی			بعدی	که ترک تابعیت می کنند / ترک تابعیت زن ایرانی در صورت مرگ شوهر
قانون اساسی			۲۱	مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴	دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید
مدنی در اشخاص	مجلس شورای اسلامی		۹۸۶	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زن غیرایرانی که در نتیجه ازدواج ایرانی می شود می تواند بعد از طلاق یا فوت شوهر ایرانی به تابعیت اول خود رجوع نماید.... در صورت تابعیت خارجی امکان تصرف اموالی که سبب استیلا اقتصادی تابعیت کشور دیگر شود را نخواهد داشت
مدنی در اشخاص	مجلس شورای اسلامی		۹۸۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زن و اولاد صغیر کسانی که بر طبق این قانون تحصیل تابعیت ایران می نمایند تبعه دولت ایران شناخته می شوند
قانون مدنی - در اقامتگاه	مجلس شورای اسلامی		ماده ۱۰۰۵	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	اقامتگاه زن شوهردار همان اقامتگاه شوهر است.
قانون خانواده		قانون حمایت خانواده	ماده ۱۹	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	تصمیم دادگاه در موارد حقوق زنان نسبت به ملاقات فرزندان/عدم سازش/تعیین عده و نفقه و.... قطعی است و در سایر موارد فقط پژوهش پذیر می باشد.
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در نکاح منقطع	ماده ۱۰۷۷	مصوب ۱۳۰۷	در نکاح منقطع احکام راجع به وراثت زن ومهر او همان است که در باب ارث
خانواده		قانون حمایت خانواده	ماده ۱۷	مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵	حق زوجه اول در اجازه اختیار همسر جدید برای زوج
خانواده؟؟؟		قانون راجع به ازدواج	ماده ۱۴	مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با	زن می تواند در دارائی خود بدون اجازه شوهر هر تصرفی را

قانون استفساریه		قانون الحاق یک تبصره به قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یکسال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت کرده‌اند	ماده واحده	مصوب ۱۳۸۰/۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۱/۲۹ شورای نگهبان	امکان استفاده همسران جانبازانی که قبل از تصویب قانون استخدام جانبازان ازدواج کرده اند از مزایای قانونی
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اناث	ماده ۱۰	۲ / ۴ / ۱۳۶۴	مهلت زمانی مراجعه نوادگان و فرزندان اناث برای درخواست دریافت مستمری
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اناث	ماده ۹	۲ / ۴ / ۱۳۶۴	امکان برقراری مجدد مستمری بعد از رفع علل عدم برقراری
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اناث	ماده ۶	۲ / ۴ / ۱۳۶۴	شرایط عدم برخورداری از مستمری

			وراث کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اناث		
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اناث	ماده ۴	۲ / ۴ / ۱۳۶۴	شرایط دریافت مستمری نوادگان و فرزندان اناث پس از رسیدن به سن مقرر
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	آئین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اناث	ماده ۳	۲ / ۴ / ۱۳۶۴	شرایط دریافت مستمری نوادگان و فرزندان اناث بر اساس زمان فوت مورث
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اناث	ماده ۲	۲ / ۴ / ۱۳۶۴	شرایط دریافت مستمری نوادگان و فرزندان
		قانون نحوه تعدیل	ماده ۹	۱۳۶۶/۱۰/۲۷	شرایط دریافت حقوق وظیفه یا

مستمری نوادگان و فرزندان			نیروی انسانی دستگاههای دولتی		
شرایط استفاده کارکنان زن و همسر و فرزندان از کمک هزینه عائله مندی	مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۱/۲۹ شورای نگهبان	تبصره ۱ و ۲ الحاقی به ماده ۹	قانون اصلاح ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت (مصوب ۱۳۷۵/۷/۱۵)		قانون نظام هماهنگ پرداخت
شرایط دریافت کمک هزینه ی عائله مندی کارمندان و همسران کارمندان از کارافتاده	مصوب ۸۲/۱۱/۷	ماده ۱۶۱	قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران		
الزام پرداخت حقوق بنیاد شهید به خانواده های شهدایی که بیش از یک همسر دارند	مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰	تبصره ۴ ماده واحد	قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز از کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی		
شرایط دریافت مستمری فرزندان دختر و پسر و نوادگان	مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲	ماده واحد	قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحد قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث (۱) (۱)- از قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی مصوب ۲۷/۱۰/۱۳۶۶		
برقراری مجدد مستمری در صورت طلاق وراث اناث	مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰	تبصره ۳ ماده واحد	قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید جانباز از کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی		

قانون نظام هماهنگ پرداخت		از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	ماده ۹	مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳	نحوه ی پرداخت کمک هزینه ی عائله مندی
		قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث	تبصره ۱	مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲	شرایط برقراری مجدد مستمری فرزندان اناث و نوادگان
		قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث	تبصره ۲	مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲	شرایط افرادی که به آنها مستمری تعلق نمی گیرد
		قانون استخدام جانبازان، اسرا و خانواده های شهدا، جانبازان از کارافتاده، اسرا و مفقود الآثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده‌اند	تبصره ۱ الحاقی	مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷	مجاز بودن و مکان استخدام زنان خانواده گروه های مشمول قانون
		قانون استخدام جانبازان، اسرا و	تبصره ۳	مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷	مشخصات افراد خانواده برخوردار از مزایای قانون

			خانواده های شهدا، جانبازان از کارافتاده، اسرا و مفقود الایزهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده‌اند		
قانون نظام هماهنگ پرداخت	از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	تبصره ۱ ماده ۹	مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی	شرایط دریافت کمک هزینه ی عائله مندی برای مستخدمین زن یا همسران مستخدمین مرد	
قانون نظام هماهنگ پرداخت	از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	ماده ۹	مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی	شرایط دریافت کمک هزینه عائله مندی	
	از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد اموزی جمهوری اسلامی ایران	تبصره ۱ ماده ۳۱	مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳	شرایط عدم تعلق مستمري به افراد تحت تکفل	
	از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد اموزی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۳۲	مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳	شرایط تعلق مستمري به افراد تحت تکفل	
	نحوه بازنشستگی کارکنان در وزارت صنایع و معادن		۱۳۸۰/۱۲/۱۵	شرایط امکان بازنشستگی با بیشتر یا ۲۵ سال خدمت	
آیین نامه	مصوب هیأت وزیران	ماده ۳۳	۱۳۷۹/۱۱/۲۶	شرایط و سن بازنشستگی	
آیین نامه	مصوب هیأت وزیران	ماده ۱۳ و تبصره ۱، ۲ و ۳	۱۳۷۹/۱۱/۲۶	شرایط مرخصی استعلاجی و زایمان	
	مصوب مجلس	ماده ۲۰ و تبصره	۱۳۸۲/۱۱/۷	شرایط استخدام زنان در نیروی	

انتظامی		۲۰۱	انتظامی جمهوری اسلامی ایران	شورای اسلامی	
پرداخت کمک هزینه عائله مندی به همسر کارکنان شاغل، از کار افتاده و بازنشسته بعد از فوت مستخدم	۱۳۷۹/۲/۱۳	ماده واحده	نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده‌ها و سایر کارکنان		دستورالعمل
برقراری مجدد حقوق بازنشستگی یا از کارافتادگی یا وظیفه وراثت برای مستخدمین زن بازنشسته و از کارافتاده که به جهت استفاده از حقوق وظیفه شوهر متوفی از حقوق بازنشستگی یا از کارافتادگی خود انصراف نموده اند	۱۳۷۹/۲/۱۳	---	نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان		دستورالعمل
عدم قطع حقوق وظیفه وراثت اناث وظیفه بگیری که برقراری حقوق وظیفه آنان به استناد بند ج ماده ۸۶ قانون استخدام کشوری صورت گرفته است در صورت ازدواج	۱۳۷۹/۲/۱۳	---	نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان		دستورالعمل
فوق العاده سختی کار بانوان شاغل	۱۳۸۳/۹/۲۵		آیین نامه پرداخت فوق العاده سختی کار انتظامی	هیأت وزیران	آیین نامه
حداقل سن بازنشستگی	۱۳۸۵/۲/۱۰	تبصره ۷ ماده ۱	قانون اصلاح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور	هیأت وزیران	آیین نامه اجرایی

آیین نامه		استخدامی شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته ای ایران و شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی	ماده ۸۰	۱۳۸۵/۳/۲۱	امکان استفاده بانوان با وضعیت استخدام دائم و قرار دادی از قانون خدمات نیمه وقت بانوان
آیین نامه		استخدامی شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته ای ایران و شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران	تبصره ۱، ۲ و ۳ ماده ۸۰	۱۳۸۵/۳/۲۱	تعریف و شرایط خدمت نیمه وقت بانوان
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدام پیمانی موضوع تبصره ماده ۶ قانون استخدام کشوری	ماده ۲۹	۱۳۶۸/۶/۱	ضرورت موافقت دستگاه مربوط از برای خدمات نیمه وقت بانوان در استخدام پیمانی
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدام پیمانی موضوع تبصره ماده ۶ قانون استخدام کشوری	تبصره ۱، ۲ و ۳ ماده ۲۹	۱۳۶۸/۶/۱	تعریف و شرایط خدمت نیمه وقت بانوان
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران	ماده ۹۴	۱۳۷۹/۱۱/۵	منظور شدن تسهیلات مقرر در قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوره شیردهی
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران	ماده ۹۵	۱۳۷۹/۱۱/۵	الزامی بودن حفظ پست سازمانی کارمند در مدت مرخصی استعلاجی به مدت ۴ یا ۶ ماه و در مدت معذوریت زایمان
آیین نامه	هیأت وزیران	استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران	ماده ۹۶	۱۳۷۹/۱۱/۵	محسوب شدن ایام مرخصی استعلاجی و معذوریت زایمان با پرداخت کسور از لحاظ

آیین نامه	هیأت وزیران	استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران	ماده ۹۷	۱۳۷۹/۱۱/۵	استفاده کردن از مرخصی ساعتی بانوانی که فرزند شیرخوار آنان از شیر مادر تغذیه می نمایند
آیین نامه	هیأت وزیران	از آیین نامه استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران	ماده ۱۰۰	۱۳۷۹/۱۱/۵	امکان استفاده بانوان با وضعیت استخدام رسمی از قانون خدمات نیمه وقت بانوان
		از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	تبصره ماده ۹	۱۳۷۹/۱۰/۲۹	چنانچه فرزندان کارمند مطلقه تحت تکفل کارمند مزبور باشند، زیر پوشش خدمات درمانی قرار می گیرند.
		از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	ماده ۷	۱۳۷۹/۱۰/۲۹	فرزندان ذکور غیر شاغل تا سن ۲۰ سال تمام در صورتی که مشغول تحصیل باشند تا پایان حداکثر ۲۵ سال تمام و فرزندان اناث تحت تکفل چنانچه شوهر نداشته و شاغل نباشند می توانند زیر پوشش درمانی سازمان قرار گیرند
		از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	تبصره ۲ ماده ۲۰۴	۱۳۶۶/۷/۷	شرایط استخدام زنان توسط شهربانی
		از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۹۶	۱۳۶۶/۷/۷	زنان نظامی شاغل، به کارمند معادل خود تبدیل می شوند
		از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	ماده ۳۱	۱۳۶۶/۷/۷	ارتش می تواند فقط برای مشاغل درمانی و بهداشتی زنان را استخدام نماید. نقل و انتقالات زنان باید حتی الامکان تابع شرایط خدمتی همسران آنان باشد.
آیین نامه		استخدامی مشترک	ماده ۱۱۴ و تبصره	۱۳۶۸/۴/۲۱	کارمند می تواند در صورت

			شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی ایران		داشتن حداقل پنجاه سال سن و بیست سال سابقه خدمت با موافقت شرکت بازنشسته شود. تبصره: بانوان کارمند مشمول حداقل سن مذکور در این ماده نمی‌باشند.
آیین نامه		استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی ایران	ماده ۱۱۳ و تبصره آن	۱۳۶۸/۴/۲۱	کارمند می‌تواند در صورت دارا بودن سی سال سابقه خدمت و یا با داشتن حداقل شصت سال سن و بیست سال سابقه خدمت تقاضای بازنشستگی نماید و شرکت مکلف به قبول آن است. حداقل سن مقرر در این ماده برای بانوان کارمند پنجاه و پنج سال می‌باشد.
آیین نامه	هیات وزیران	استخدام پیمانی موضوع تبصره ماده ۶ قانون استخدام	ماده ۱۶	۱۳۶۸/۶/۱	مستخدمین پیمانی در صورت ابتلاء به بیماریهایی که مانع از انجام کار آنان باشد و نیز زنان باردار از حمایتهای مقرر در قانون تأمین اجتماعی استفاده خواهند کرد.
آیین نامه	مجمع عمومی بانکها	استخدامی مشترک	ماده ۶۴	بانکها مصوب ۱۳۶۰/۶/۳ اصلاح برخی از مواد بخش مرخصیها ۱۳۷۵/۱۰/۳۰	به بانوان باردار طبق گواهی مرجع پزشکی معتمد بانک برای هر بار زایمان تا سه فرزند چهار ماه مرخصی استعلاجی داده می‌شود که تشخیص تاریخ شروع آن با نظر پزشک معالج خواهد بود.
آیین نامه	مجمع عمومی بانکها	استخدامی مشترک	ماده ۶۳	بانکها مصوب ۱۳۶۰/۶/۳ اصلاح برخی از مواد بخش مرخصیها ۱۳۷۵/۱۰/۳۰	به جز بانوان باردار حفظ شغل مستخدمی که از مرخصی استعلاجی استفاده می‌کند بیش از چهار ماه الزامی نیست.
آیین نامه اجرایی	کمیسیون مشترک آموزش و پرورش و	قانون گزینش کشور	ماده ۱۲ و تبصره آن	۱۳۷۷/۵/۲۵	لزوم گزینش خواهان بر اساس دستورالعملی که به تصویب

هیأت عالی می‌رسد				امور اداری و استخدامی مجلس شورای اسلامی	
افزایش کمک هزینه عائله‌مندی و استفاده کارکنان زن دارای همسران از کار افتاده	۱۳۷۴/۱۱/۱۱	تبصره ۳۵	قانون بودجه سال ۱۳۷۵		قانون بودجه
پرسنلی که در مشاغل سخت و زیان‌آور خدمت می‌کنند با داشتن حداقل ۲۰ سال خدمت به تناسب خدمت، بازنشسته می‌شوند. تبصره: پرسنل زن با داشتن حداقل ۲۰ سال خدمت می‌توانند بازنشسته شوند.	۱۳۷۰/۷/۲۱	ماده ۱۲۵ و تبصره	از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی		
متناسب بودن آموزشهای تئوری و عملی نظام در قالب دروس اجباری، برای محصلین دختر مقاطع مختلف تحصیلی با شرایط آنها	۱۳۷۰/۷/۲۱	ماده ۶۴ و تبصره ۳	از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی		
اصلاحیه در مورد مرخصی بانوان باردار دو قلو و بالاتر	۱۳۷۵/۳/۱۶		اصلاح آئین نامه مرخصیها (سازمان امور اداری و استخدامی کشور)	هیأت وزیران	تصویبنامه
افزایش کمک هزینه ی عائله‌مندی و شرایط استفاده همسران از آن	۱۳۷۵/۷/۱۵	تبصره ۳۵	قانون اصلاح ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / قسمت ب /		قانون نظام هماهنگ پرداخت
شرایط استفاده کارکنان زن و همسر و فرزندان از کمک هزینه عائله‌مندی	مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۱/۲۹ شورای نگهبان	تبصره ۱ و ۲ الحاقی به ماده ۹	قانون اصلاح ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت (مصوب ۱۳۷۵/۷/۱۵)		قانون نظام هماهنگ پرداخت
شرایط دریافت کمک هزینه ی عائله‌مندی کارمندان و همسران کارمندان از کارافتاده	مصوب ۸۲/۱۱/۷	ماده ۱۶۱	قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری		

			اسلامی ایران		
امکان استخدام زنان در نیروی انتظامی، نحوه ی تعیین مشاغل زنان و امکان بازگشت از وضع کارمند معادل	مصوب ۸۲/۱۱/۷	ماده ۲۰	قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران		
نحوه ی استفاده از انواع مرخصی شامل مرخصی زایمان	مصوب ۱۳۷۴/۴/۲۵	ماده ۴۷	قانون استخدامی وزارت اطلاعات		
امکان استخدام زنان قاضی در دادگاه های خاص توسط رئیس قوه قضائیه	۱۳۷۴/۱/۲۹	ماده واحده	قانون اصلاح تبصره ۵ قانون الحاق پنج تبصره به قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری		
امکان استفاده از مرخصی بدون حقوق زنان به تبعیت از محل کار همسران دارای مشاغل حساس دولتی	۱۳۴۵/۳/۳۱	تبصره ۵ الحاقی به ماده ۴۹	از قانون استخدام کشوری / مصوب ۷۱/۳/۳		
شرایط گرفتن پایه و لغو خدمات اجتماعی زنان	اصلاحی ۱۳۵۲/۱۰/۲	ماده ۳۴	از قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱		
معافیت زنان متاهل پزشک دندانپزشک و داروساز از خروج از تهران برای گرفتن پروانه دائم	مصوب ۵۸/۱۱/۲۰	ماده واحده	لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران		
شرایط تبدیل خدمت نیمه وقت بانوان به تمام وقت	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	ماده ۱۱	قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲		
معافیت زنان دامپزشک از قانون	مصوب ۱۳۷۱/۱۰/۶ / الحاقی ۱۳۷۱/۱۰/۶	تبصره ۴ ماده واحده الحاقی	از قانون شمول قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و		

			بهداشتی مصوب ۲۴/۹/۵۸ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی به فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی		
	شرایط استفاده از خدمت نیمه وقت	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	ماده ۱	قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲	
	الزام زنان به گذراندن خدمت قانونی بجز زنان شوهردار مگر در صورت تمایل	مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴	تبصره ۲ ماده ۱	از لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی	
	شرایط استفاده از مرخصی زایمان و استعلاجی	مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸	ماده ۹	قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲	
	شرایط تعلق گرفتن کمک هزینه عائله مندی به زنان شاغل و بازنشسته	مصوب ۱۳۷۲/۸/۲۳	ماده ۱۳	از قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی	
	مجاز بودن و مکان استخدام زنان خانواده گروه های مشمول قانون	مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷	تبصره ۳	قانون استخدام جانبازان، اسرا و خانواده های شهدا، جانبازان از کارافتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده‌اند	
	شرایط دریافت کمک هزینه ی عائله مندی برای مستخدمین زن	مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی	تبصره ۱ ماده ۹	از قانون نظام هماهنگ پرداخت	قانون نظام هماهنگ

پرداخت		کارکنان دولت		یا همسران مستخدمین مرد
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۱۷	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی
		قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	ماده ۲۰	تبعت زن از محل خدمت همسر
		از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	ماده ۳۲	استخدام زنان در ارتش
		قانون تربیت مامای روستائی	تبصره ماده واحده	آموزش و استخدام مامای روستائی به منظور رفع نیاز روستائینان
		لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از تهران	ماده واحده	معافیت زنان متاهل پزشک دندانپزشک و داروساز از خروج از تهران برای گرفتن پروانه دائم
	مجلس شورای اسلامی	قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۶۱	شرایط و قوانین دریافت کمک هزینه ی عائله مندی
		قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث مصوب	ماده واحده	شرایط پرداخت مستمری به فرزندان پسر و دختر

		از قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی	تبصره ماده ۹	مصوب ۱۳۶۶/۱۰/۲۷	چگونگی تقسیم حقوق وظیفه بین فرزندان اناث
قانون نظام هماهنگ پرداخت		از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	ماده ۹	مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳	شرایط دریافت کمک هزینه عائله مندی و اولاد مستخدمین مرد مشمول قانون استخدام کشوری
قانون نظام هماهنگ پرداخت		از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	تبصره ۱ ماده ۹	مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳	شرایط دریافت کمک هزینه ی عائله مندی مستخدمین زن
		از قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی	ماده ۱۳	۱۳۷۲/۸/۲۳	ساعات کار افراد شاغل در دستگاههای مشمول این قانون که عهده دار پرستاری و مراقبتهای ویژه جانبازان می‌گردند
دستورالعمل		نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان	---	۱۳۷۹/۲/۱۳	برقراری مجدد حقوق زنان که به علت استفاده از مستمری همسر قطع شده است
	مجلس	خدمت پزشکان و پیرا پزشکان	تبصره ۳ ماده ۱۸	۱۳۶۷/۱/۳۰ اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳	ارائه رضایت نامه همسر به دانشگاه برای استفاده از سهمیه
	مجلس	خدمت پزشکان و پیرا پزشکان	تبصره ۴ ماده ۱۸	۱۳۶۷/۱/۳۰ اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳	ارائه رضایت نامه همسر به دانشگاه مربوطه برای دوره دستیاری
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	بند (۵) جزء ب ماده واحده قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو	ماده ۹	۱۳۸۰/۱۲/۲۲	وظایف کمیته‌های استانی به شرح زیر می‌باشد: ۱- تعیین و تطبیق مشاغل سخت و زیان‌آور با مواد این آیین‌نامه و اعلام به مراجع ذیربط و توجه ویژه به بانوان شاغل مشمول مشاغل سخت و زیان‌آور به‌خصوص در دوران بارداری و شیردهی

			تبصره به ماده ۷۶ (مصوب ۱۳۷۱) مصوب ۱۳۸۰ مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۲۲		
	اهداف و وظایف حوزه بیمه‌ای: بیمه خاص زنان بیوه و سالخورده و خودسرپرست	۱۳۸۳/۲/۲۱	ماده ۳ تبصره ۱، ۲، ۳	قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	
	اهداف و وظایف حوزه حمایتی و توانبخشی تحت پوشش قرار دادن خانواده‌های بی‌سرپرست و زنان خودسرپرست	۱۳۸۳/۲/۲۱ ۱۳۸۳/۳/۹ نگهبان	ماده ۴	قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	مجلس
	به منظور توسعه عدالت اجتماعی و حمایت از همه افراد ، نظام تأمین اجتماعی برای امور ذیل برقرار میگردد: الف - بازنشستگی، از کارافتادگی و فوت. ب - بیکاری. و حمایت از مادران به خصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند. ط - حمایت از کودکان و زنان بی‌سرپرست	۱۳۸۳/۲/۲۱ ۱۳۸۳/۳/۹ نگهبان	ماده ۱	قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	مجلس
	بازماندگان بیمه شده زن با شرایط زیر از مستمری استفاده خواهند کرد	۱۳۵۴/۴/۳	ماده ۸۲	قانون تأمین اجتماعی	مجلس
	بازماندگان واجد شرایط متوفی که استحقاق دریافت مستمری را خواهند داشت عیال دائم بیمه شده متوفی مادام که شوهر اختیار نکرده است	۱۳۵۴/۴/۳	ماده ۸۱	قانون تأمین اجتماعی	مجلس
	تقاضای مستمری بازنشستگی برای مشاغل سخت و زیان‌آور با توجه به رعایت شرایط ذکر شده سن زنان ۴۵ سال تمام	۱۳۵۴/۴/۳ الحاقی ۷۱/۱۲/۱۶	تبصره ۲ ماده ۷۶	قانون تأمین اجتماعی	مجلس

باشد می تواند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند					
کسانی که ۳۰ سال تمام کار کرده و در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند	۱۳۵۴/۴/۳ اصلاحی ۷۱/۱۲/۱۶	تبصره ۱ ماده ۷۶	قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی
شوهر یا فرزند یا پدر یا مادر با شرایط زیر تحت تکلف بیمه شده محسوب می شوند یکی از شروط سن شوهر از شصت سال متجاوز باشد و یا به تشخیص کمیسیونهای پزشکی از کار افتاده کلی بوده و در هر دو حالت به حکم این قانون مستمری دریافت نماید و معاش او توسط زن تامین شود	۵۴/۴/۳	تبصره ۱ ماده ۷۲	قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی
در صورتی که بیمه شده زن و یا همسر بیمه شده مرد به بیماریهایی مبتلا شود که شیردادن برای طفل او زیان آور باشد یا پس از زایمان فوت شود شیر مورد نیاز تا ۱۸ ماهگی تحویل خواهد شد.	۵۴/۴/۳	ماده ۶۹	قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی
بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که در طول مدت یک سال قبل از وضع حمل حق بیمه شصت روز را پرداخته باشد از کمک ها و معاینه های طبی و معالجات قبل از زایمان و حین زایمان و بعد از وضع حمل استفاده خواهند کرد.	۵۴/۴/۳	ماده ۶۸	قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی

قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۶۷	۵۴/۴/۳	بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که ظرف یک سال قبل از زایمان سابقه پرداخت حق بیمه شصت روز را داشته باشد می تواند به شرط عدم اشتغال به کار از کمک بارداری استفاده کند.
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۵۸	۵۴/۴/۳	افراد خانواده بیمه شده زن که می توانند از کمکه‌های این قانون استفاده می کنند عبارتند از: همسر بیمه شده و در مورد فرزندان اناث به شرط نداشتن شوهر تا بیست سالگی و یا منحصرا طبق گواهی یکی از موسسات رسمی آموزشی به تحصیل اشتغال داشته باشند و.
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۳	۵۴/۴/۳	تامین اجتماعی موضوع این قانون شامل موارد زیر می باشد: الف- حوادث و بیماریها. ب- بارداری و... مشمولین این قانون از کمکه‌های ازدواج و عائله‌مندی طبق مقررات مربوط برخوردار خواهند شد.
آیین نامه	هیات وزیران	چگونگی تشخیص و تعیین افراد نیازمند موضوع تبصره یک ماده (۱۴) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور	ماده ۱	۱۳۷۴/۵/۱۱	افراد تحت حمایت برنامه بیمه اقسار نیازمند: زنان و کودکان بی سرپرست و نیازمند موضوع قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست؛ مصوب. خانواده‌های زندانیان نیازمند در مدت زندانی بودن سرپرست خانواده
	مجلس	قانون بازنشستگی پیش از موعد بیمه شدگان تامین اجتماعی	ماده واحده تبصره ۲	۱۳۶۷/۲/۲۸	شرایط اخذ مستمری برای زنان بیمه شده قانون کار و کشاورزی حداقل سن موضوع این قانون برای زنان ۱۰ سال کمتر می باشد

	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۲	۱۳۵۴/۴/۳	شرایط بازماندگان بیمه شده زن برای استفاده از مستمری . به روز شود.
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تامین اجتماعی	ماده ۱ تبصره	۱۳۷۵/۴/۶ اصلاحی ۱۳۷۵/۱۲/۸	همسران بیمه شدگان متوفی که مجدداً از دواج ذایم کرده اند و به تبع آن مستمری آنها قطع شده است، از تاریخ فوت شوهر دوم مجدداً و با رعایت مقررات مربوط از مستمری یاد شده برخوردار می شوند .
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۱ ماده ۸۱	۱۳۵۴/۴/۳	همسران بیمه شدگان متوفی که شوهر اختیار نموده اند (عقد دائم) در صورت فوت شوهر دوم، توسط تأمین اجتماعی مجدداً به آنها مستمری پرداخت خواهد شد.
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۴ الحاقی ماده ۷۶	۱۳۵۴/۴/۳ الحاقی ۱۳۷۶/۷/۱	زنان کارگر با داشتن بیست سال سابقه کار و چهل و دو سال سن به شرط پرداخت حق بیمه با ۲۰ روز حقوق می توانند بازنشسته شوند.
		قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تامین اجتماعی	ماده واحده	۱۳۷۴/۶/۲۱	تبصره ۱- همسران بیمه شدگان متوفی که شوهر اختیار نموده اند (عقد دائم) در صورت فوت شوهر دوم، توسط تأمین اجتماعی مجدداً به آنها مستمری پرداخت خواهد شد. بار مالی ناشی از این تبصره از محل سه درصد کمک دولت به بیمه شدگان تأمین خواهد شد
قانون برنامه سوم		قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی	ماده ۵۶	۱۳۷۹/۱/۱۷	تسهیلات نظام بانکی کشور: زنان بیکار سرپرست خانوار و همچنین حرفه آموختگان فنی و حرفه ای دولتی و غیردولتی

و...از اولویت برخوردارند			ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷		
در اعطای تسهیلات خود اشتغالی موضوع این آیین نامه، زنان سرپرست خانوار، بیکاران ثبت شده در مراکز کاریابی و خدمت اشتغال که دارای مدرک دانشگاهی هستند، فارغ التحصیلان رشته‌های فنی و حرفه ای و کار و دانش و آموزش دیدگان در مراکز خوداشتغالی وابسته به صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی از اولویت برخوردارند	۱۳۸۰/۲/۲۳	ماده ۴	بند (ب) تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور مصوب ۱۳۸۰/۲/۲۳	هیات وزیران	آیین نامه اجرایی
وظایف و اختیارات استانداران ایجاد زمینه مناسب جهت رشد و ارتقاء فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بانوان و ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های ذیربط و نظارت بر فعالیت آنها	۱۳۷۷/۷/۲۸	ماده ۲ و بند ۲۰	قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا	شورای عالی	قانون برنامه دوم توسعه
در انتصاب مدیران مکلفند تمهیدات لازم را برای اعزام آنان به دوره های آموزشی بهبود مدیریت با لحاظ اولویت آموزش زنان فراهم نمایند و تا زمانی که این آموزشها طی نشده است، انتصاب آنان به پستهای مدیریتی ممنوع است	۱۳۸۴/۲/۷	ماده ۳	ماده (۵۴) و بندهای «د» و «ه» ماده (۱۴۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۲/۷	هیات وزیران	آیین نامه اجرایی
دستگاههای اجرایی، موظفند هر ساله معادل حداقل یک درصد از کل اعتبارات هزینه ای خود را به طراحی و اجرای دوره های آموزشی کوتاه مدت ضمن خدمت با لحاظ اولویت آموزش	۱۳۸۴/۲/۷	ماده ۱	ماده (۵۴) و بندهای «د» و «ه» ماده (۱۴۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی	هیات وزیران	آیین نامه اجرایی

ایران مصوب ۱۳۸۴/۲/۷			زنان اختصاص دهند.
مجلس	قانون فراگیری آموزش های فنی و حرفه ای برای اشتغال به کار	تبصره ۴ ماده واحده	۱۳۷۶/۳/۱۱ ۱۳۷۶/۳/۲۱ شورای نگهبان
آیین نامه	هیات وزیران	نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد مصوب ۱۳۸۵/۵/۸	ماده ۳۴
آیین نامه	هیات وزیران	نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد مصوب ۱۳۸۵/۵/۸	ماده ۳۵
تصویبنامه	هیات وزیران	راجع به موظف نمودن وزارت تعاون به ایجاد تعاونی در گرایشهای مختلف اقتصادی در استان اردبیل مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۶	۱۳۸۵/۵/۲۶
قانون بودجه سال ۱۳۸۵	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵	تبصره ۱۶
			به منظور ساماندهی نقش زنان در توسعه کشور و تقویت نهاد خانواده اعتبار منظور شده در برنامه این قانون از طریق مرکز امور زنان و خانواده پس از توافق با سازمان مدیریت و

برنامه‌ریزی کشور به دستگاههای اجرایی، اختصاص یابد.					
قانون بودجه سال ۱۳۸۵	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵	تبصره ۱۵	۱۳۸۳/۱۲/۲۵	تسهیلات سازمان تامین اجتماعی به منظور کمک به پیشگیری از بروز و تشدید آسیبهای اجتماعی و ساماندهی آسیب‌دیدگان اجتماعی به ویژه کودکان خیابانی و بی‌سرپرست، دختران و زنان پناهجو و ... می‌باشد
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	بندهای ب، پ، ت، ث، ج، چ، ر، ژ، ض و ط تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور مصوب هیأت ۱۳۸۳/۳/۱۷ وزیران	ماده ۱۳	۱۳۸۳/۳/۱۷	تعاونیهایی که هفتاد درصد (۷۰٪) از اعضای آنان را خانواده معظم شهدا، ... و مراکز آموزش عالی، زنان، از پرداخت تمام سهم آورده معاف می‌باشند
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	بند (ح) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶	ماده ۹	۱۳۸۳/۲/۱۶	تعاونیهایی تولید کشاورزی با موضوع فعالیت یکپارچه‌سازی اراضی و تعاونیهایی که هفتاد درصد (۷۰٪) اعضای آنها را ایثارگران، فارغ‌التحصیلان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی، زنان، و... از پرداخت سهم آورده معاف هستند.
قانون برنامه چهارم	مجلس	قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۵۴	۱۳۸۳/۶/۱۱	دستگاههای اجرایی موظفند درصدی از اعتبارات خود را برای اجرای دوره‌های آموزشی ضمن خدمت کارکنان در موارد زیر هزینه کنند دوره‌های آموزشی ضمن خدمت متناسب با مشاغل موردتصدی کارکنان به منظور افزایش سطح کارایی و ارتقای مهارتهای شغلی آنان (به

					خصوص برای زنان) به ویژه از طریق آموزشهای کوتاه مدت و...
آیین نامه	قوه قضائیه	نحوه اجرای احکام قصاص، رجم، قتل، صلب، اعدام، شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب آذرماه ۱۳۸۲ قوه قضائیه	ماده ۶	۱۳۸۳/۵/۱۱	برای ارایه خدمات کاریابی به زنان جوینده کار، کاریابیها موظفند حداقل یک نفر کارشناس زن استخدام نمایند.
قانون بودجه سال ۱۳۷۸	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور	تبصره ۶	۱۳۷۷/۱۱/۱۳	قسمت چهارم این قانون برای تأمین هزینه‌های جاری ضروری فعالیتهای اجتماعی امور بانوان استانها و خانه‌های عالم در مراکز دهستانها و همچنین هزینه‌های متفرقه عمرانی و طرحهای عمرانی مناطق روستایی و عشایری اختصاص می‌یابد
قانون بودجه سال ۱۳۷۸	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور	تبصره ۴	۱۳۷۷/۱۱/۱۳	به منظور اعمال سیاستهای خاص حمایت از روستائیان و بازنشستگان و نیز توسعه مشارکت، دستگاههای ذی‌ربط موظفند گزارش عملکرد این تبصره را هر چهار ماه یک بار به کمیسیون امور اداری و استخدامی و کمیسیون امور زنان ارائه دهند.
بخشنامه		موضوع آیین نامه کمک وضع حمل	بخشنامه شماره ۱۷۹۶/۱۴۲	۱۳۴۹/۶/۱۸	آیین نامه جدید کمک وضع حمل و رعایت نکاتی مطرح شده مانند چون انجام معاینات حاملگی از لحاظ حفظ سلامت زن باردار و جنین ضروریست

				لذا بایستی بطرق ممکن بیمه‌شدگان را به اهمیت موضوع متوجه سازند
بخشنامه	به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور	بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴	۱۳۶۱/۷/۶	چون بخشی از کارمندان دولت را خانمها تشکیل می‌دهند و تغییر محل جغرافیایی آنان با همسرانشان و دور ماندن از خانواده و زندگی جداگانه مشکلاتی را برای این قبیل کارمندان به وجود می‌آورد. حتی‌المقدور نسبت به انتقال کارمند متقاضی ولو آنکه به صورت انتقال به سازمان دیگر باشد با رعایت مقررات مربوط اقدام نمایند
آیین نامه اجرایی	شیرخوارگاهها و مهد کودکها در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهبیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	ماده ۲		مراکز نگهداری کودکان حتی الامکان باید در نزدیکترین فاصله با محل کار مادران (زنان شاغل) ایجاد و ترجیحا از قسمتی از ساختمان کارگاه مربوطه استفاده شود.
آیین نامه اجرایی	شیرخوارگاهها و مهد کودکها در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهبیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	ماده ۱ و تبصره‌های ۱،۴،۵		مرکز نگهداری کودکان موسسه‌ای است آموزشی، پرورشی، رفاهی که کودکان بانوان شاغل در کارگاه "کارخانه " را در سه بخش شیرخوارگاه (۲سالگی - ۴۵ روز) مهد کودک (۵ سالگی - ۲سالگی) و آمادگی (از ۵ سال تا قبل از ورود به دبستان) نگهداری می نماید
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	ماده ۹	۱۳۴۵/۶/۲۸	تحويل شیر خشک تا سن یکسال نوزاد چنانچه مادر به مرضی مبتلا شود که شیر دادن او مضر به سلامت طفل یا موجب سرایت بیماری به نوزاد

آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۷	۱۳۴۵/۶/۲۸	در صورتیکه زن باردار سقط جنین نماید یا به طور غیر طبیعی وضع حمل کند طبق مقررات بیمه بیماری با او رفتار خواهد شد
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۴	۱۳۴۵/۶/۲۸	معاینات طبی و معالجات لازم حین زایمان شامل بستری کردن در زایشگاه یا بیمارستان به منظور وضع حمل یا انجام زایمان در منزل وسیله پزشک یا قابله سازمان می باشد
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۳	۱۳۴۵/۶/۲۸	مراجعه زن باردار در سه ماهگی و هفت ماهگی دوران حمل جهت معاینه به سازمان مراجعه و دریافت گواهی انجام معاینه از پزشک یا قابله سازمان به منظور ضبط در پرونده
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۲	۱۳۴۵/۶/۲۸	معاینات طبی و معالجات قبل و بعد از وضع حمل شامل هر گونه معاینه و معالجه در صورت لزوم می باشد
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۱	۱۳۴۵/۶/۲۸	استفاده بیمه شده زن یا همسر بیمه شده در دوران بارداری و همچنین پس از زایمان از کمکهای پیش بینی شده در ماده ۵۸ قانون بیمه های اجتماعی
تصویبنامه		در خصوص معذوریت وضع حمل بانوان	تصویبنامه	۱۳۷۴/۶/۱۲	آئین نامه مرخصی ها بانوان باردار
بخشنامه		به کلیه وزارتخانه ها، سازمانها، موسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر	بخشنامه شماره ۱۴۳۳۷	۷۱/۳/۲۸	در خصوص انعکاس اطلاعات موجود ملی و بین المللی مرتبط با زنان به دفتر مشاورت در امور زنان ریاست جمهوری کلیه دستگاههای اجرایی و نهادهای

		کشور		انقلاب اسلامی مراتب را با دفتر امور زنان هماهنگ نمایند
اساسنامه		دانشگاه علوم پزشکی بقیه ... شماره ۲۰۹/۱/۱۵۸ مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۵	ماده ۱۵	۱۳۷۴/۱۲/۵
				وظایف و اختیارات شورای دانشگاه بقیه الله. گزینش دانشجویان زن و ادامه خدمت آنان با عضویت کارمندی و در حد ضرورت سازمانی خواهد بود
اساسنامه		جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹	مقدمه	۱۳۶۳/۷/۹
				ضرورت اهتمام بیشتر به ایجاد نظم و ضابطه و تشکیلات هماهنگ با انقلاب در حوزه‌های علمیه و نظارت بر برنامه‌های تحصیلی بیش از پیش احساس می‌شود مخصوصاً نسبت به بانوان که در سالهای اخیر از برکت انقلاب اسلامی استقبال شدیدی از علوم اسلامی کرده‌اند و مدارس و مکاتب متعددی در حوزه علمیه قم و بعضی از شهرستانهای دیگر جهت تحصیل آنان به وجود آمده و از جهات گوناگون نیاز مبرم به سرپرستی، برنامه‌ریزی، مدیریت، نظارت و خدمات دارد
اساسنامه		جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹	ماده ۴ و تبصره آن	۱۳۶۳/۷/۹
				موضوع و هدف از تشکیل جامعه آموزش علوم اسلامی به خواهران در سه دوره ابتدایی، متوسط و نهائی از طریق تشکیل کلاسها و واحدهای آموزشی تربیت اخلاقی و ایمانی خواهران به هر طریقی که در تکامل معنوی آنها مؤثر باشد
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون الزام به پذیرش افراد واجد شرایط استفاده از سهمیه	ماده ۵	۱۳۷۸/۲/۱
				از سال ۱۳۸۰، ۵٪ ظرفیت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور به فرزندان و

			ایثارگران در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۷۸/۲/۱		همسران شهداء و جانبازان (به ترتیب اولویت درصد جانبازی) تخصیص می‌یابد
شاخصهای ارزیابی	شورای عالی انقلاب فرهنگی	آموزش عالی مصوب جلسه ۵۵۰ مورخ ۸۳/۸/۲۶	مقدمه	۱۳۸۳/۸/۲۶	درصد پذیرفته‌شدگان زن از کل پذیرفته‌شدگان به تفکیک مقطع تحصیلی و دانشگاه دولتی و غیردولتی و ...
سیاست	شورای عالی انقلاب فرهنگی	سیاستهای ارتقاء مشارکت زنان در آموزش عالی (مصوب جلسه ۵۷۰ مورخ ۱۳۸۴/۷/۲۶)		۱۳۸۴/۷/۲۶	سیاستهای ارتقاء مشارکت زنان در آموزش عالی
		قوانین و مقررات اعضای هیات علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی - مرخصی‌ها	ماده ۸	بهار ۱۳۸۱ با اصلاحات بعدی	مدت مرخصی استعلاجی زنان باردار
	مجلس شورای اسلامی	قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته های تخصصی پزشکی	تبصره ماده واحده	مصوب ۱۳۷۲/۷/۷ و تایید ۱۳۷۲/۷/۲۱ شورای نگهبان	فارغ‌التحصیلان این رشته‌ها پس از فراغت از تحصیل اعم از مجرد و متأهل خدمات قانونی را در نقاط محروم و نیازمند ادامه دهند
	مجلس شورای اسلامی	قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته های تخصصی پزشکی	ماده واحده	۱۳۷۲/۷/۷ تایید ۱۳۷۲/۷/۲۱ شورای نگهبان	اختصاص سهمیه به خانمهای پزشک قبول شده در گزینش کتبی دستیاری
		قانون نحوه تامین هیات علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش	تبصره ۱ ماده ۲	۱۳۶۵/۳/۳۱ و اصلاحی ۱۳۷۳/۷/۲۴	برای گزینش بانوان در رشته جراحی زنان و مامائی محدودیتی از نظر عدم انجام خدمات قانونی وجود ندارد.

		عالی			
حق استفاده از تسهیلات برای ورود به دانشگاهها و موسسات آموزش عالی برای فرزندان آزادگان و زنان آنان	۱۳۷۲/۴/۲۲	ماده واحده	قانون استفساریه شمول تبصره ۳ قانون اصلاح قانون ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاهها و موسسات آموزش عالی به فرزندان آزادگان		
فرزندان شهدا، مفقودین، اسراء، وجانبازان بالای پنجاه درصد و همسران آنها می‌توانند با معرفی بنیاد شهید انقلاب اسلامی و ستاد آزادگان و بنیاد جانبازان و مستضعفان از مزایای این قانون استفاده نمایند	مصوب ۶۷/۱۱/۳۰ و الحاقی ۷۳/۵/۹	تبصره ۳	قانون ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاهها و موسسات آموزش عالی		
خود کفایی بانوان در رشته های تخصصی زنان، مامائی و رشته‌های بالینی پزشکی	۱۳۶۴/۷/۹	تبصره ماده ۷	قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		
مدیران مدارس دخترانه منحصرأ از بین خواهران و مدیران مدارس پسرانه از بین برادران متاهل انتخاب خواهند شد.	۱۳۶۷/۱۲/۱۳	ماده ۶	مدارس غیرانتفاعی	هیات وزیران	آیین نامه اجرایی
شرایط مدیر مسئول مدیران مسئول و جانشینان آنها در آموزشگاه‌های مخصوص آقایان باید منحصرأ مرد و در آموزشگاه‌های مخصوص بانوان منحصرأ زن باشند	۱۳۸۰/۱/۲۱	ماده ۵ و تبصره ۱ و ۲	آموزشگاههای آزاد هنری (مصوب جلسه ۴۷۷ مورخ ۱۳۸۰/۱/۲۱)	شورای عالی انقلاب فرهنگی	ضوابط تأسیس و نظارت
کلیه کارکنان آموزشگاههای مخصوص بانوان به استثنای کادر نگهبانی، زن و کلیه کارکنان آموزشگاههای	۱۳۸۰/۱/۲۱	ماده ۲۱	آموزشگاههای آزاد هنری (مصوب جلسه ۴۷۷ مورخ ۱۳۸۰/۱/۲۱)	شورای عالی انقلاب فرهنگی	ضوابط تأسیس و نظارت

مخصوص آقایان، مرد باشند					
نتایج ارزیابی فعالیت سازمان صدا و سیما گسترش ورزش همگانی به ویژه تشویق زنان خانه دار و دختران به فعالیت بدنی و ورزش پایه و نیز توجه به جنبه‌های علمی ورزش و ارزیابی عملکرد دستگاههای ذیربط بیش از پیش لازم به نظر می‌رسد	۱۳۸۴/۷/۱۲		راهبردها و راهکارهای ارتقای فعالیتهای سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران (مصوب جلسه ۵۶۹ مورخ ۱۳۸۴/۷/۱۲)	شورای عالی انقلاب فرهنگی	
کلیه دستگاهها موظفند در حیطه وظایف خود توجه ویژه به زنان سالمند نمایند	۱۳۸۳/۱/۲۶	ماده ۱۸	جزء (۵) بند (الف) ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۶	هیأت وزیران	آیین نامه اجرایی
مرکز امور مشارکت زنان ریاست جمهوری موظف است در جهت زمینه سازی برای ایفای نقش مناسب زنان اقدامات ذیل را به عمل آوردنیازهای آموزشی و فرهنگی و ورزشی خاص زنان را شناسایی کرده و طرحهای مناسب را برحسب مورد از طریق دستگاههای اجرائی ذیربط تهیه و برای تصویب به مراجع مربوط پیشنهاد کند. ب- طرحهای لازم برای افزایش فرصتهای اشتغال زنان و ارتقاء شغلی آنان درچارچوب تمهیدات پیش بینی شده و...		ماده ۱۵۸	قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران		قانون برنامه سوم توسعه
هدف از اجرای طرح حمایت از زنان آسیب‌پذیر روستا از طریق	۱۳۷۳/۳/۹	مقدمه	طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر		دستورالعمل اجرایی

			روستا (زینب کبری)		تأمین تسهیلات اعتباری سهل و آسان برای امور تولیدی و کمک به افزایش پس‌انداز آنان می‌باشد
دستورالعمل اجرایی		ماده ۱	طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری)	۱۳۷۳/۳/۹	ابتدا زنان بی‌سرپرست و آسیب‌پذیر روستا توسط کارشناسان و مروجان زن و با استفاده از امکانات محلی نظیر معتمدین، شناسایی می‌شوند
دستورالعمل اجرایی		ماده ۲ و تبصره آن	دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری)	۱۳۷۳/۳/۹	ژ فعالیتهای تولیدی هر یک از زنان در ارتباط با چگونگی تولید در مزرعه، خانه یا کارگاه با ذکر نوع و میزان تولیدات مشخص می‌شود
آیین نامه	هیأت وزیران	ماده ۳ و تبصره	چتر ایمنی رفاه اجتماعی مصوب ۱۳۸۴/۳/۲۲	۱۳۸۴/۳/۲۲	خانوارهای دارای فقر شدید به صورت کامل تحت پوشش چتر ایمنی رفاه اجتماعی قرار می‌گیرند و اولویت ارائه خدمات به خانوارهای دارای فقر مطلق به ترتیب زیر خواهد بود کودکان بی‌سرپرست، ب - زنان سرپرست خانوار و خودسرپرست، پ - سالمندان، ت - معلولان، ث - سایرین
تصویب‌نامه	هیأت وزیران		راجع به طرح بیمه زنان خانه دار مصوب جلسات ۱۳۸۵/۸/۱۰ و ۱۳۸۵/۸/۱۴	۱۳۸۵/۸/۱۰ و ۱۳۸۵/۸/۱۴	هیأت وزیران درخصوص مسایل استان تهران تشکیل شد و موافقت نمود: مرکز امور زنان و خانواده با همکاری نمایندگان زن مجلس شورای اسلامی طرح اجرای کامل بیمه زنان خانه دار را بررسی و نتیجه را جهت طرح در هیأت وزیران ظرف سه ماه ارایه نماید
تصویب‌نامه	هیأت وزیران		در مورد برنامه جامع ملی ساماندهی امور	۱۳۸۳/۱۲/۲۳	شناسایی نیازهای دختران و پسران جوان با همکاری کلیه

دستگاههای اجرایی از طریق: الف - جمع‌آوری مستمر اطلاعات. ب - تدوین و تعیین شاخصها با ملاحظات جنسیتی. پ - انجام مطالعات و تحقیقات مستمر و ادواری به منظور به روز کردن اطلاعات درباره نیازهای جوانان و اولویت‌گذاری آنها. ۳- اصلاح نگرشها و باورها نسبت به نیازهای دختران و پسران جوان			جوانان مصوب ۱۳۸۳/۱۲/۲۳		
قانون برنامه چهارم توسعه	مجلس شورای اسلامی	قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۱۱	۱۳۸۳/۶/۱۱	اقدامات دولت با هدف تقویت نقش زنان در جامعه و توسعه فرصتها و گسترش سطح مشارکت آنها در کشور
قانون برنامه چهارم توسعه	مجلس شورای اسلامی	قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۰۰	۱۳۸۳/۶/۱۱	منشور حقوق شهروندی: تأمین آزادی و امنیت لازم برای رشد تشکلهای اجتماعی در زمینه صبانت از حقوق کودکان و زنان
قانون برنامه چهارم توسعه	مجلس شورای اسلامی	قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۹۷	۱۳۸۳/۶/۱۱	طرح جامع کنترل کاهش آسیب های اجتماعی، با تأکید بر پیشگیری از اعتیاد به مواد مخدر : تهیه و تدوین طرح جامع توانمندسازی زنان خودسرپرست و سرپرست خانوار
	مجلس شورای اسلامی	قانون الحاق ماده ۷ و تبصره آن به قانون نقل و انتقال دوره ای قضات	ماده ۷ و تبصره	۱۳۷۹/۱۲/۲ و تأیید ۱۳۷۹/۱۲/۱۰ شورای نگهبان	بانوان متاهل دارنده پایه قضایی از شمول ماده ۲ این قانون مستثنی هستند و در شهر محل اقامت دائمی همسرانشان به خدمت اشتغال می یابند
آیین نامه	هیأت وزیران	قانون اصلاح ماده	ماده ۷۱	۱۳۸۱/۲/۱۵	وظایف شورای برنامه ریزی

اجرائی		(۵۶) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۱/۲/۱۵		استان پیشنهاد برنامه های توسعه مشارکت زنان و جوانان به ویژه بسیجیان
		قانون خدمات اجتماعی زنان	ماده ۱	به موجب این قانون خدمات فرهنگی و آموزشی و بهداشتی و درمانی و اجتماعی وظیفه مقدس ملی زنان نیز شناخته می شود
تصمیم نامه		هیئت وزیران (در خصوص طرح نظام جامع حقوقی و قضایی زنان		مرکز امور مشارکت زنان مکلف است لایحه جامعی که متضمن کلیه موارد حقوقی و قضایی مربوط می باشد تنظیم و جهت بررسی به هیئت وزیران ارائه نماید
		قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده ۱	زنان و کودکان بی سرپرستی که تحت پوشش قوانین حمایتی دیگری نیستند از حمایتهای مقرر در این قانون بهره مند خواهند شد
		قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده ۲	مشمولان این قانون عبارتند از : ۱- زنان بیوه و ...
		قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	تبصره ۱ ماده ۲	پسران موضوع بند ۴ این ماده تا رسیدن به حداقل سن قانونی و دختران تا زمانی که ازدواج نمایند مشمول این قانون باقی خواهند ماند مگر اینکه تحت سرپرستی قرار گیرند یا به نحوی تمکن مالی بیابند
		قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده ۴	حمایتهای این قانون ۱- حمایتهای مالی. ۲- حمایتهای فرهنگی، اجتماعی. ۳- نگهداری

روزانه یا شبانه روزی کودکان و زنان سالمند بی سرپرست در واحدهای بهزیستی یا واگذاری سرپرستی به افراد واجد شرائط					
برقراری و ادامه پرداخت مستمری فرزندان اناث موکول به نداشتن حرفه و شغل، نداشتن شوهر و نفقه و عدم تمکن مالی جهت امرار معاش مناسب می‌باشد و ...		بخشنامه شماره ۱۱ (بی‌تا)	شماره ۱۱ مستمریها ، موضوع : برقراری و پرداخت مستمری فرزندان اناث بیمه شدگان متوفی		بخشنامه
شرایط برخورداری از برقراری مستمری بعد از فوت شوهر دوم		بخشنامه شماره ۲۰ (بی‌تا)	شماره ۲۰ مستمریها) موضوع برقراری مجدد مستمری در صورت فوت شوهر دوم		بخشنامه
طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا	۱۳۷۳/۳/۹	دستور العمل شماره ۲۶۸/۶۳۶۰	طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری)		دستورالعمل اجرایی
مددجویانی که هنگام پذیرش فرزند به همراه دارند، می‌توانند در ساعات اداری از خدمات مهد کودک بهره‌مند شوند	۱۳۷۶/۵/۱۶	ماده ۱۸ و تبصره	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه)	سازمان بهزیستی	آیین نامه اجرایی
دختران نوجوان زیر ۱۵ سال که به نحوی در معرض آسیب اجتماعی حاد قرار گرفته‌اند به مرکز جداگانه و یا به مراکز شبانه‌روزی دختران ارجاع می‌گردند	۱۳۷۶/۵/۱۶	ماده ۱۷	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه)	سازمان بهزیستی	آیین نامه اجرایی
دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) که در این آیین‌نامه به اختصار مددجو نامیده می‌شوند به دختران و	۱۳۷۶/۵/۱۶	ماده ۲	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی	سازمان بهزیستی	آیین نامه اجرایی

			(ویژه)		زنانی اطلاق می‌گردد که شامل یکی از گروههای ذیل باشند
آیین نامه اجرایی	سازمان بهزیستی	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) که در این آیین‌نامه به اختصار مرکز نامیده می‌شود. تعریف این مراکز ...	ماده ۱	۱۳۷۶/۵/۱۶	مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) که در این آیین‌نامه به اختصار مرکز نامیده می‌شود. تعریف این مراکز ...
	مجلس شورای اسلامی	قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده واحده	۱۳۶۲/۸/۱ ۱۳۶۲/۸/۱۷ شورای نگهبان	دولت مکلف است نسبت به تضمین بیمه و رفاه زنان و کودکان بی سرپرست اقدام و حداکثر ظرف سه ماه لایحه آن را برای تصویب به مجلس تقدیم دارد
تصویب‌نامه	هیات وزیران (پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی)	ایجاد شیرخوارگاه و مهد کودک در کارگاههای دولتی و وابسته به دولت	تصویب‌نامه	۵۸/۵/۲۲	در کارگاههای دولتی و وابسته به دولت که از خدمات کارگران زن استفاده می کنند ، برای نگهداری و مراقبت از فرزندان آنان در ساعات کار شیرخوارگاه و مهد کودک ایجاد گردد
آیین نامه	شورای عالی کار	اداره شیرخوارگاهها و مهدهای کودکان کارگاههای دولتی و وابسته به دولت	ماده ۱ و ۴ تبصره	۱۳۶۲/۴/۲	کلیه کارگاههایی که از خدمات کارگران زن استفاده می کنند و این کارگران دارای فرزندان صفر تا ۶ ساله می باشند مکلفند متناسب با تعداد کودکان و گروههای سنی آنها نسبت به ایجاد مرکز نگهداری کودکان اقدام نمایند
آیین نامه	شورای عالی کار	اداره شیرخوارگاهها و مهدهای کودکان کارگاههای دولتی و وابسته به دولت	ماده ۵	۱۳۶۲/۴/۲	ساختمان شیرخوارگاه بایستی در نزدیکترین محل مناسب و حتی المقدور نزدیک محل کار مادران قرار داشته باشد
آیین نامه	شورای عالی کار	اداره شیرخوارگاهها و مهدهای کودکان	ماده ۱۲	۱۳۶۲/۴/۲	در کارگاههایی که از خدمات کارگران مادر در نوبت دوم کار

			کارگاههای دولتی و وابسته به دولت		استفاده می شود، به شرط وجود حد نصاب کودکان، مرکز بایستی در این نوبت نیز دایر باشد
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۶	۷۵/۹/۲۱	مادران مشمول این آئین نامه می توانند طی ساعات مقرر کار روزانه حداکثر از یک ساعت مرخصی ساعتی استفاده کنند
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۵	۷۵/۹/۲۱	مادران مشمول این آئین نامه پس از پایان مرخصی زایمان و در دوران شیردهی ، باید در کار قبلی خود اشتغال یابند
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۴	۷۵/۹/۲۱	استفاده از مرخصی ساعتی تا سن ۲۰ ماهگی کودک ، منوط به ارائه گواهی مرکز بهداشتی - درمانی مبنی بر تغذیه شیرخوار توسط مادر است
	مجلس شورای اسلامی	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی	ماده ۴	۱۳۷۴/۱۲/۲۲ تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان	دستگاههای دولتی و وابسته به دولت موظف به ایجاد تسهیلات مناسب برای تغذیه شیرخوارگان با شیر مادر در جوار محل کار کارکنان زن می‌باشند
	مجلس شورای اسلامی	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی	ماده ۳	۱۳۷۴/۷/۱۲ تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان	مرخصی زایمان تا سه فرزند برای مادرانی که فرزند خود را شیر میدهند در بخش های دولتی و غیر دولتی چهار ماه می باشد
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست	ماده ۱۴	۱۳۷۴/۵/۱۱	سازمان بهزیستی کشور موظف است مددکاران (ترجیحا مددکاران زن) خود را برای نظارت و ... به خانواده های داوطلب و مراکز ، اعزام کند
آیین نامه		قانون و مقررات اجرایی سازمان	ماده ۱۲۲	۱۳۷۲/۱/۷	در هر زندان در صورت امکان حداقل یک نفر روانپزشک

متخصص بیماریهای روانی، و... و در زندان زنان علاوه بر افراد فوق یک نفر پزشک متخصص بیماریهای زنان باید به طور دائم یا پاره وقت، اشتغال به کار داشته باشند			زندانها		
مدیران و نگهبانان و کارکنان پوشش داخلی زندانهای زنان بایستی از بین کارمند و متخصص زندان انتخاب شوند و ورود مردان به زندان زنان در معیت مدیران داخلی زندان انجام پذیرد	۱۳۷۲/۱/۷	ماده ۳۹	قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها		آیین نامه
دولت مکلف است نسبت به ایجاد و اختصاص امکانات ورزشی برای دانش آموزان دختر و بانوان، با توجه به حفظ شئون زن در جامعه اسلامی اقدام نماید	۱۳۷۳/۹/۲۱	تبصره ۶۵	قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران		قانون برنامه پنجم
به منظور اعمال سیاستهای خاص حمایت از بازنشستگان و نیز توسعه مشارکت زنان و جوانان در امور مختلف کشور، اجازه داده می‌شود اعتبار منظور بر اساس موارد ذیل هزینه شود	۱۳۸۰	تبصره ۴ بند الف	قانون بودجه سال ۱۳۸۰		قانون بودجه سال ۱۳۸۰
مرکز امور مشارکت زنان ریاست نیازهای آموزشی و فرهنگی و ورزشی خاص زنان راشناسایی کرده و طرحهای مناسب را برحسب مورد از طریق دستگاههای اجرایی ذی ربط تهیه و برای تصویب به مراجع مربوط پیشنهاد کند طرحهای لازم برای افزایش فرصتهای اشتغال زنان و ارتقاء	۱۳۸۲/۳/۲۸	ماده ۱۵۸	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸	هیات وزیران	آیین نامه

شغلی آنان در چارچوب تمهیدات پیش‌بینی شده برای بهره‌گیری از خدمات مختلف اجتماعی زنان در زمینه‌های مالی، حقوقی، مشاوره‌ای، آموزشی و ورزشی، طرحهای لازم با اولویت قایل‌شدن برای زنان خودسرپرست و بی‌سرپرست مناطق توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته و گروههای محروم جامعه در زمینه حمایت از تشکیل سازمانهای غیر دولتی، تهیه					
مرکز امور مشارکت زنان به منظور ایفای نقش مناسب زنان در توسعه کشور و تقویت نهاد خانواده: الف- برای تعریف نقش و جایگاه زنان در خانواده، جامعه و محیط کار با توجه به اصول و مبانی اسلامی و تحولات آینده اقدام لازم را به عمل آورد. ب- با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، حوزه های علمیه، مراکز علمی و پژوهشی و سازمانهای غیردولتی برای سازماندهی طرحهای مطالعاتی درخصوص مسایل و نیازهای زنان تمهیدات لازم را به عمل آورد. با همکاری و هماهنگی دستگاههای اجرایی مربوط و مراکز فرهنگی و دینی نیازهای آموزشی، فرهنگی و ورزشی خاص زنان را شناسایی نموده و طرحهای مناسب را جهت رفع این نیازها و بسترسازی آموزشی و فرهنگی برای افزایش	۱۳۷۹/۹/۲	ماده ۱ و تبصره	ماده (۱۵۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۹/۲	هیأت وزیران	آیین نامه اجرایی

مشارکت زنان در اجرای این آیین نامه، زنان بی سرپرست و خودسرپرست مناطق توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته و گروههای محروم جامعه از اولویت برخوردار هستند					
مرکز امور زنان مسئول انجام امور ستادی موظف است مراتب را از طریق دستگاههای دولتی مربوط و سازمانهای غیردولتی زنان پیگیری نماید. دستگاههای اجرایی مربوط، موظف به همکاری با مرکز امور مشارکت زنان می باشند	۱۳۷۹/۹/۲	ماده ۲ و تبصره	ماده (۱۵۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۹/۲	هیأت وزیران	آیین نامه اجرایی
مرکز امور مشارکت زنان موظف است شاخصهای مربوط به وضعیت زنان در حوزه های مختلف را با هماهنگی دستگاههای ذیربط تعیین نموده	۱۳۷۹/۹/۲	ماده ۴	ماده (۱۵۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۹/۲	هیأت وزیران	آیین نامه اجرایی
سازمان بهزیستی کشور موظف است پس از بررسیهای کارشناسی برای متقاضیان فعالیت در امور زیر پروانه فعالیت صادر نماید: ۱- تأسیس مهدهای کودک. ۲- تأسیس مراکز نگهداری شبانه‌روزی کودکان بی‌سرپرست و خیابانی. ۳- تأسیس خانه سلامت دختران و زنان. ۴- تأسیس مجتمعها و مراکز خدمات بهزیستی	۱۳۸۰/۱۲/۲۷	ماده ۲۶	قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۲۷		
اعضای کار گروه بانوان و جوانان مشاور استاندار در امور بانوان (دبیر) و دو نفر نماینده از تشکلهای غیر دولتی زنان و	۱۳۸۲/۳/۲۸	ماده ۶۴ و تبصره	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب	هیأت وزیران	آیین نامه

تصویبنامه	هیات وزیران	۱۳۸۲/۳/۲۸		جوانان و...
تصویبنامه	هیات وزیران	هیأت وزیران سند کاهش فقر و هدفمند کردن یارانه‌ها [۱] مصوب ۱۳۸۴/۵/۵	ماده ۸	۱۳۸۴/۵/۵
تصویبنامه	هیات وزیران	هیأت وزیران سند کاهش فقر و هدفمند کردن یارانه‌ها [۱] مصوب ۱۳۸۴/۵/۵	ماده ۷	۱۳۸۴/۵/۵
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور [۱] مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۲	ماده ۴	۱۳۸۴/۴/۱۲

آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور [۱] مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۲	ماده ۱	۱۳۸۴/۴/۱۲	منجر به توسعه مشارکت زنان و تقویت نهاد خانواده	هنرمند، محقق، نویسنده و مترجم
تصویبنامه		هیأت وزیران ۱۳۸۱/۵/۶ (در خصوص اهداف کلان بلندمدت مربوط به استان سیستان و بلوچستان)		۱۳۸۱/۵/۶	مراکز ذی ربط موظفند پوشش خدمات ثبت احوال، آموزش، بهداشت و سلامت عمومی در مناطق روستایی استان حداقل به میزان میانگین شاخص‌های برخورداری سال ۱۳۸۱ (با تأکید برخورداری زنان) ارتقاء دهند	
تصویبنامه		هیأت وزیران ۱۳۸۲/۱/۱۶ (در خصوص اهداف کلان بلندمدت مربوط به استان هرمزگان)		۱۳۸۲/۱/۱۶	ارتقای شاخص‌های توسعه انسانی استان با تأکید بر سطح سواد و فرهنگ عمومی، بهداشت و درمان و افزایش نرخ مشارکت زنان و جوانان	
منشور		منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش سوم	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیتهای زنان در امور دفاعی نظامی	
منشور		منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش سوم	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیتهای اجتماعی زنان: فصل اول: حقوق و مسئولیتهای سلامت جسمی و روانی زنان فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای فرهنگی و معنوی زنان فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای اقتصادی زنان فصل چهارم: حقوق و مسئولیتهای سیاسی زنان	
منشور	حقوق و	بخش دوم	حقوق و مسئولیتهای			

		۱۳۸۳/۶/۳۱	مسئولیت‌های خانوادگی زنان		
	حقوق و مسئولیت‌های دختران در خانواده فصل دوم: حقوق و مسئولیت‌های زنان در تشکیل و تداوم خانواده فصل سوم: حقوق و مسئولیت‌های زنان در صورت انحلال خانواده				
منشور	منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش اول	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیت‌های فردی زنان: (۱) حق برخورداری از حیات شایسته و تمامیت جسمانی و مسئولیت محافظت از آن در مقابل هر گونه بیماری، حادثه و تعدی. (۲) حق برخورداری از تکریم و مسئولیت رعایت آن برای دیگران. (۳) حق آزادی اندیشه و مصونیت از تعرض و عدم امنیت در داشتن اعتقاد. (۴) حق و مسئولیت فرد در برخورداری از ایمان، تقوا و تکامل معنوی در عرصه باورها و رفتارها و....	
تصویب‌نامه	اجازه ایجاد چندین پست سازمانی در نهاد ریاست جمهوری	تصویب‌نامه	۱۳۷۷/۴/۱۰	وظایف و اختیارات استانداران در قلمرو مأموریت خویش به شرح زیر می‌باشد: بند ۲۰ - ایجاد زمینه مناسب جهت رشد و ارتقاء فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بانوان و ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط و نظارت بر فعالیت آنها	
آیین نامه اجرایی	قانون استفاده اجباری از کمر بند و کلاه ایمنی	ماده ۳	۱۳۷۹/۱۲/۲۷ با اصلاحات بعدی	بستن کمر بند ایمنی برای راننده و سرنشینان ردیف اول وسایط نقلیه الزامی است سرنشینان اتوبوس‌ها و مینی بوس‌های در اختیار شرکت واحد اتوبوس رانی، معلولان، بانوان باردار و	

کلیه افرادی که به تایید پزشک معالجان دارای بیماریهای جسمی و ناتوانی های حرکتی هستند از مفاد این ماده مستثنی می باشند					
تصویب نامه	تشکیل واحد ارشاد و امداد در کنار دادگاههای مدنی خاص	ماده ۳ تصویب نامه شماره ۳۲۱۰/دش	۱۳۷۰/۹/۱۲	مشخصات اعضا: (۱) مسؤول و سرپرست واحد، از بانوان متعهد و متاهل آشنا به مسائل فقهی و حقوقی و اجتماعی (لیسانس حقوق یا معادل حوزوی) آشنا به قوانین مدون راجع به خانواده	
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس	۱۳۸۰/۶/۱۴	در کلیه مؤسسات پزشکی قسمتهای مختص خانمها و آقایان شامل بخشها، رختکنها، پلویونها، غذاخوریها، اتاقهای بستری بیماران و امثال آنها باید از هم جدا باشند.	
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۶/۲۵	ماده ۹	۱۳۷۵/۶/۲۵	خدمات بانوان متأهل فارغ التحصیل بعد از تاریخ ۱۳۶۰/۳/۴ که به تبعیت از همسر و با کسب پروانه خاص یا مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا بهداری در مناطق غیرمجاز انجام وظیفه کرده اند قابل محاسبه می باشد
تصویب نامه	شورای عالی انقلاب فرهنگی	اصلاح و تکمیل بند ۱ و ۳ سیاستهای فرهنگی - اجتماعی ورزش زنان کشور (موضوع مصوبه شماره ۳۳۲۸/دش مورخ ۷۶/۸/۱۷)	۷۶/۹/۳	سیاستهای فرهنگی - اجتماعی ورزش زنان کشور (نامه شماره ۷۵/۱۲/۶ دش مورخ ۶/۴۰۷ شورای فرهنگی و اجتماعی زنان) مطرح و به این شرح به تصویب رسید. هدف: فراهم آوردن زمینه دستیابی زنان به امکانات و تسهیلات و مکانهای ورزشی در کشور با رعایت	

موازن اسلامی به منظور تأمین شادابی و سلامت جسمی و روانی زنان					
تصویبنامه	هیات وزیران	تصویبنامه هیأت وزیران مورخ ۱۳۸۲/۷/۱۶ تعیین نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور به ورزش کشور به عنوان چارچوب اصلی تصمیم‌گیریها و همکاری بین بخشها و دستگاههای اجرایی کشور		۱۳۸۲/۷/۱۶	نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور به شرح پیوست، مبنای تعیین تعاریف پایه، اصول و مبانی، ویژگیهای اساسی، رسالت، مأموریتها و تقسیم کار مالی، اهداف کمی، طراحی و ساماندهی کلان، رویکرد و راهبردهای توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور بوده و به عنوان چارچوب اصلی تصمیم‌گیریها و همکاری بین بخشها و دستگاههای اجرایی کشور، تعیین می‌گردد
آیین نامه	رئیس قوه قضائیه	قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها	ماده ۵۳	مصوب ۱۳۷۲/۱/۷	محل پذیرش و تشخیص مردان و زنان جدا خواهد بود
آیین نامه		نحوه اجرای احکام قصاص	ماده ۵		وضعیت زمان اجرای حد یا قصاص یا اعدام در مورد محکوم زن بیمار یا حامله یا شیرده
آیین نامه	وزیر دادگستری	راجع به حکم اعدام	ماده ۲	۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زمان اجرای حکم اعدام زن حامله یا زن تازه وضع حمل کرده اجرای حکم اعدام تا ۴۰ روز بعد از وضع حمل به تعویق می‌افتد. (مدت مذکور بر اساس بند ۲ ماده ۴۸۴ قانون آئین دادرسی کیفری به ۳ ماه تغییر یافته است)
آیین نامه	قوه قضائیه	موضوع ماده ۲۹۳ قانون آئین دادرسی	ماده ۶	۱۳۸۲/۶/۲۷	زمان اجرای حکم اعدام یا حد یا قصاص نفس در خصوص زن

			دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری نحوه اجرای احکام قصاص، رجم، قتل، صلب، اعدام، و شلاق		
باردار یا شیرده بعد از وضع حمل و به تجویز پزشک قانونی یا پزشک معتمد و تایید قاضی صادر کننده حکم یا دادستان مربوط، زمان اجرای حکم تا سقف ۲ سال برای پیشگیری از لطمه به نوزاد به سبب قطع شیر مادر می تواند عقب بیفتد					
تعیین وضعیت مرد محکوم به قصاص به جرم قتل زن که فاضل دیه از سوی اولیای دم پرداخت نشده	۱۳۷۹/۷/۳۰				بخشنامه شماره ۳۶۶۲۷/۷۹/۱
زمان اجرای حد قتل یا رجم در ایام بارداری و نفاس زن		ماده ۹۱		مجمع تشخیص مصلحت نظام مجلس شورای اسلامی	قانون مجازات اسلامی
زمان اجرای حد جلد بر زن باردار یا شیرده		ماده ۹۲			
زمان اجرای حد قتل یا رجم یا جلد در مریض یا زن مستحاضه حد قتل یا رجم بر آنها جاری می شود ولی اگر محکوم به جلد باشند اجرای حد تا رفع بیماری و استحاضه به تاخیر می افتد. تبصره - حیض مانع اجرای حد نیست		ماده ۹۳			
عدم لحاظ شدن شهادت زن در قوادی		ماده ۱۳۷			
قوادی با شهادت دو مرد عادل ثابت میشود.					
حد قوادی برای زن مرد هفتاد و پنج تازیانه و تبعید از محل به مدت ۳ ماه تا یک سال است و برای زن فقط هفتاد و پنج تازیانه است		ماده ۱۳۸			

مجازات دشنامی که باعث اذیت شنونده شود و دلالت بر قذف نکند مانند اینکه کسی به زنش بگوید تو باکره نبودی موجب محکومیت گوینده به شلاق تا ۷۴ ضربه می شود		ماده ۱۴۵			
شرایط اثبات قذف قذف با دو بار اقرار یا با شهادت دو مرد عادل اثبات می شود		ماده ۱۵۳			
شرایط اسقاط حد قذف هرگاه مردی زنش را پس از قذف لعان کند حد قذف ساقط می شود		ماده ۱۶۱			
عدم لحاظ شدن شهادت زن در اثبات شرب خمر در صورتی که طریق اثبات شرب خمر شهادت باشد , فقط با شهادت دو مرد عادل ثابت می شود.		ماده ۱۷۰			
وضعیت تازیانه زدن زن زن را در حالیکه نشسته و لباسهایش به بدن او بسته باشد تازیانه می زنند. تبصره- تازیانه را نباید به سر و صورت و عورت محکوم زد		ماده ۱۷۶			
مجازات قتل زن مسلمان توسط مرد مسلمان هرگاه مرد مسلمانی عمدا زن مسلمانی را بکشد محکوم به قصاص است لیکن باید ولی زن قبل از قصاص قاتل نصف دیه مرد را به او پردازد		ماده ۲۰۹			
مجازات قتل عمد کافر ذمی		ماده ۲۱۰			

توسط کافر ذمی دیگر اگر مقتول زن ذمی باشد باید ولی او قبل از قصاص نصف دیه مرد ذمی را به قاتل بپردازد.					
شرایط قصاص مردی که زنی را به قتل رساند پرداخت نصف دیه و در صورت رضایت قاتل می تواند به مقدار دیه یا کمتر یا بیشتر ا زان مصالحه نماید.		ماده ۲۵۸			
قصاص زن حامله نباید قبل از وضع حمل قصاص شود و پس از وضع حمل چنانچه قصاص موجب هلاکت طفل باشد باید به تاخیر افتد تا خطر مرگ از طفل برطرف گردد.		ماده ۲۶۲			
قصاص عضو در قصاص عضو، زن و مرد برابرند و مرد مجرم به سبب نقص عضو یا جرمی که به زن وارد نماید به قصاص عضو مانند ان محکوم می شود، مگر اینکه دیه عضوی که ناقص شده ثلث یا بیش از ثلث دیه کامل باشد که در ان صورت زن هنگامی می تواند قصاص کند که نصف دیه ان عضو را به مرد بپردازد		ماده ۲۷۳			
دیه قتل زن مسلمان خواه عمدی خواه غیر عمدی (نصف دیه مرد مسلمان است)	۷۵/۳/۲ ۱۳۷۰/۹/۷	۳۰۰			
دیه زن تا وقتی که مقدار دیه به ثلث دیه کامل برسد		۳۰۱			

(بامرد یکسان است بعد از تلت، دیه زن نصف دیه مرد است)					
مجازات کسی که موی سر زنی را از بین ببرد		ماده ۳۶۹			
مجازات از بین بردن بکارت دختر با انگشت		ماده ۴۴۱			
دیه قطع الت زنانه (کلا قطع شود دیه کامل و هرگاه یک طرف ان قطع شود نصف دیه)		ماده ۴۷۹			
مجازات فرو بردن نیزه یا گلوله یا مانند ان در دست یا پا (دیه یکصد دینار برای مرد و برای زن ب دادن ارش لازم است.)		ماده ۴۸۳			
دیه سقط جنین تبصره- در مراحل که هنوز روح در ان پیدا نشده هیچ فرقی بین دختر و پسر نمی باشد. دیه جنین که روح در ان پیدا شده است اگر پسر باشد دیه کامل واگر دختر باشد نصف دیه کامل و اگر مشتبه باشد سه ربع دیه کامل خواهد بود . (دیه بر حسب دینار تعیین شده است)		ماده ۴۸۷			
دیه سقط جنین توسط مادر دیه ان در هر مرحله ای که باشد باید پردازد و خود از ان دیه سهمی نمی برد		ماده ۴۸۹			
مجازات سقط جنین به واسطه ضرب یا اذیت و آزار زن حامله پرداخت دیه یا قصاص حسب مورد به اضافه حبس از یک تا سه سال		ماده ۶۲۲			

بخشنامه	قوه قضاییه	توصیه بر تبدیل حبس زنان، نوجوانان اطفال و زندان نرفته ها به جزای نقدی یا تعزیر مناسب تر دیگری	۱۷۸/۶۹۳۳بخشنامه شماره	۱۹/۷/۱۳۷۸	توصیه به تبدیل حتی الامکان مجازات های حبس در مورد زنان به جزای نقدی یا تعزیری دیگر
آیین نامه	امور خلافتی	ماده ۳		۱۳۲۴/۵/۲۲	مجازات کسانی که دخترها - پسرها - زنهارا مصرا تعقیب نمایند.
		۳		۱۳۳۶/۸/۱۵	مجازات تعرض یا مزاحمت یا توهین با الفاظ و یا حرکات مخالف شئون و حیثیت به زنان در اماکن عمومی یا معابر
رای وحدت رویه هیات عمومی	دیوان عالی کشور	رای شماره ۵۲۵		۱۳۶۸/۱/۲۹	با توجه به اینکه مطالبه نفقه زوجه از حقوق الناس می باشد لذا تا زمانی که گذشت زوجه از تعقیب شکایت جزائی احرار نشود دعوی کیفری قابل رسیدگی خواهد بود
مجازات اسلامی	<ul style="list-style-type: none"> مجمع تشخیص مصلحت نظام مجلس شورای اسلامی	۶۴۲		۱۳۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات کسی که با داشتن استطاعت مالی نفقه زن خود را در صورت تمکین ندهد یا از تادیه نفقه سایر اشخاص واجب النفقه امتناع نماید.
قانون مسئولیت مدنی		مسئولیت مدنی	۹	۱۳۳۹/۲/۷	دختری که در اثر اعمال حیله یا تهدید و یا سوء استفاده از زیردست بودن حاضر برای همخوابگی نامشروع شده می تواند از مرتکب علاوه از زیان مادی مطالبه زیان معنوی هم بنماید.
		قانون راجع به ازدواج	۳	23/5/1310صلاحی	مجازات ازدواج با کسی که

۱۳۱۶/۲/۲	برخلاف مقررات ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی هنوز به سن قانونی (سن سیزده سال تمام) برای ازدواج نرسیده است. عاقد و خواستگار و سایر اشخاصی که شرکت در جرم داشته اند نیز به همان مجازات یابه مجازاتی که برای معاون جرم مقرر است محکوم می شوند. محاکمه این اشخاص را وزارت عدلیه می تواند به محاکم مخصوصی که اصول تشکیلات و ترتیب رسیدگی آن به موجب نظام نامه معین می شود رجوع نماید و در صورت عدم تشکیل محکمه مخصوص، رسیدگی در محاکم عمومی به عمل خواهد آمد ... جزای نقدی از دو هزار ریال الی بیست هزار ریال محکوم گردد.				
تعیین نام	آیین نامه اجرایی	ماده ۱	کمیته داوران انجمن های ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران	تعریف داور و کمیته داوران	
		ماده ۲		اهداف کمیته داوران	
		ماده ۳		ترکیب کمیته داوران	
		ماده ۴		شرایط اختصاصی اعضای کمیته داوران	
		ماده ۵		وظایف کمیته داوران	
قانون برنامه دوم توسعه	قانون برنامه پنج ساله دوم	اهداف کلان کیفی	۱۳۷۳/۹/۲۱	<ul style="list-style-type: none"> توجه ویژه در برنامه ریزیها و اختصاص امکانات به مسائل تربیت بدنی و پر کردن اوقات فراغت بانوان مشارکت بیشتر زنان و بانوان در امور اجتماعی ، 	

فرهنگی، آموزشی و اقتصادی با حفظ شئون خانواده و ارزشهای متعالی شخصیت اسلامی زن					
تعریف کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان		ماده ۱	کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی	معاونت ورزش بانوان کشور	آئین نامه
اهداف کمیته		ماده ۲			آئین نامه
ترکیب کمیته		ماده ۳			آئین نامه
نحوه انتخاب اعضا کمیته		ماده ۴			آئین نامه
شرایط اعضا کمیته		ماده ۵			آئین نامه
وظایف کمیته		ماده ۶			آئین نامه
وظایف مسئول کمیته		ماده ۷			آئین نامه
وظایف اعضا کمیته		ماده ۸			آئین نامه
ضوابط تشکیل جلسات کمیته		ماده ۹			آئین نامه
		ماده ۱۰			آئین نامه
مدت فعالیت کمیته		ماده ۱۱			آئین نامه
مصوبات کمیته		ماده ۱۲			آئین نامه
حق الزحمه اعضا کمیته		ماده ۱۳			آئین نامه
به منظور استفاده از تجهیزات و نظریات کارشناسی کمیته می تواند با کمیته مسابقات فدراسیون رشته ورزشی مربوطه هماهنگی به عمل آورد		ماده ۱۴			آئین نامه
الف - جلوگیری از بکار گرفته شدن کودکان در بدترین اشکال کار کودک، و ث - توجه داشتن به وضعیت خاص دختران	۱۳۸۰/۸/۸ ۱۳۸۰/۸/۲۳	۷	قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن	مجلس شورای اسلامی شورای نگهبان	اسناد بین الملل
حکم اعدام در اشخاص کمتر از ۱۸ سال و زنان باردار قابل اجرا نیست		ماده ۶	میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی		اسناد بین الملل
اقدامات اعضا به منظور تضمین	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر)	ماده ۳	کنوانسیون حذف	قطعه نامه شماره	اسناد

بین‌الملل	۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کلیه اشکال تبعیض علیه زنان		۱۳۵۸	حقوق زنان جهت بهره‌مندی از حقوق بشر و آزادیهای اساسی بر پایه برابری با مردان
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۲	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	قانونگزاری‌های متناسب برای حمایت قانونی از حقوق زنان بر مبنای برابری با مردان
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعریف تبعیض علیه زنان
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	مقدمه	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	لزوم شرکت زنان در تمام زمینه‌ها و در شرایط مساوی با مردان / اهمیت توافق بین والدین در تربیت کودکان
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۷	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها برای اقداماتی جهت شرکت زنان در انتخابات، سیاستگذاری، داشتن پستهای دولتی و غیر دولتی
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۰	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها برای تضمین حقوق برابر زنان با مردان در تمام زمینه های آموزشی، شغلی و ..
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۱	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها برای تضمین حقوق برابر زنان با مردان در تمامی زمینه‌ها
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۲	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت حذف تبعیض علیه زنان در زمینه‌های مراقبتهای بهداشتی
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۳	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت حذف تبعیض علیه زنان در زمینه‌های حقوق خانوادگی، اقتصادی و

متحد			اجتماعی
اسناد بین‌الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۴
اسناد بین‌الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۵
	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۶
اسناد بین‌الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	مقدمه
اسناد بین‌الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۱
اسناد بین‌الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۲
اسناد بین‌الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۳
اسناد بین‌الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۴
اسناد بین‌الملل		آیین نامه ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده)	ماده ۳
		طریقه استعمال هویت و صلاحیت زن خارجی و صدور مجوز ثبت ازدواج و شناسنامه	۸۲/۱/۲۱

			کارت هویت ویژه (اتباع خارجی)		برای زوجه
اسناد بین‌الملل	آیین نامه ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی)	ماده ۲	۸۲/۱/۲۱	آیین نامه ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی)	مدارک مورد نیاز برای تشکیل پرونده متقاضیان
دستورالعمل	ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی	بخش ۲		دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی دارای دفترچه پناهندگی با زن ایرانی	
دستورالعمل	ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی	بخش ۱		دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی دارای گذرنامه با زن ایرانی	
دستورالعمل	ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی			ضرورت کسب اجازه ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجی از دولت	
اسناد بین‌الملل	شورای عالی انقلاب فرهنگی	عدم الحاق جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان	۱۳۷۶/۱۱/۱۴	مخالفت با الحاق ایران به کنوانسیون	
اسناد بین‌الملل	موافقتنامه همکاری در زمینه فعالیت زنان و خانواده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تونس			همکاری و تبادل اطلاعات جهت ارتقای نقش زنان و خانواده در توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی	
اسناد بین الملل	مقاولة نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان	ماده ششم	۱۸ مه ۱۹۰۴	تعهد دول بر نظارت به مراکزی که برای زنان و دختران در خارج کار پیدا میکنند	
اسناد بین الملل	مقاولة نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه	ماده چهارم	۱۸ مه ۱۹۰۴	شیوه تامین مخارج عودت زن یا دختر به وطن خود	

			موسوم به خرید و فروش سفید پوستان		
اسناد بین الملل		مقاله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان	ماده سوم	۱۸ مه ۱۹۰۴	نحوه عودت زنان و دختران مشغول به فحشا به وطن اصلی
اسناد بین الملل		مقاله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان	ماده دوم	۱۸ مه ۱۹۰۴	اقدامات لازمه برای کنترل راهها و افرادی که احتمال انتقال زنان و دختران برای فسق را دارند
اسناد بین الملل		قانون اجازه الحاق دولت ایران به قرار دادهای بین المللی پاریس و ژنو راجع به جلوگیری از رفتار جنایت آمیز نسبت به زنان و کودکان	ماده واحده	۱۳۱۰/۱۰/۱۴	اجازه الحاق دولت ایران به قرار دادهای بین المللی پاریس و ژنو راجع به جلوگیری از رفتار جنایت آمیز نسبت به زنان و کودکان
مجلس شورای اسلامی		قانون موافقتنامه همکاری در زمینه فعالیت زنان و خانواده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تونس	ماده واحده	۱۳۸۲/۲/۲۳	تصویب و اجازه مبادله اسناد موافقتنامه
اسناد بین الملل		مقاله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان	ماده ۱	۱۸ مه ۱۹۰۴	مامور کردن مقاماتی برای تمرکز دادن اطلاعات مربوط به زنان یا دختران اجیر شده در خارجه برای فسق
اسناد بین الملل		قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره	ماده ۳	۱۱ اکتبر ۱۹۳۳	نحوه تبادل اطلاعات و مدیریت جرایم مربوط به معامله نسوان و کودکان بین دول عضو
اسناد بین		قرارداد بین المللی	ماده ۲	۱۱ اکتبر ۱۹۳۳	اخذ تدابیر لازم توسط دول

الملل		راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره		متعاقد که قوانین نیاز برای اجرای قرارداد را ندارند
اسناد بین الملل		قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره	ماده ۱	شرایط مجرم بودن فردی که برای فحشا از زنان در کشورهای دیگر استفاده می کنند
اسناد بین الملل		قانون اجازه الحاق دولت ایران به قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله و اغوا، نسوان کبیره	ماده واحده	اجازه الحاق دولت ایران به قرارداد بین المللی مذکور
اسناد بین الملل		قرارداد بین المللی الغاء، خرید و فروش نسوان و کودکان	ماده ۷	اقدامات قانونی و اداری در سرویس مهاجرت برای مبارزه با معامله نسوان و کودکان
اسناد بین الملل		قرارداد بین المللی الغاء، خرید و فروش نسوان و کودکان	ماده ۶	وضع نظامات مورد نیاز برای حمایت از نسوان و کودکان که به دنبال کار در کشور دیگر هستند
اسناد بین الملل		قرارداد بین المللی الغاء، خرید و فروش نسوان و کودکان	ماده ۲	موافقت دول متعاقد بر مجازات کسانیکه نسوان و یا کودکان را معامله می کنند

جدول شماره ۳۵: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها:

حقوق و قوانین اجتماعی زنان

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون اساسی	مجلس خبرگان		۲۱	صوب ۱۳۵۸/۸/۲۴	دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید (رشد شخصیت/ احیاء حقوق مادی / حمایت مادران در دوران بارداری / حضانت فرزند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نصب قیم و ترتیب آن	ماده ۱۲۳۳	مصوب ۱۳۵۷/۱/۲۱	زن نمی تواند بدون رضایت شوهر خود، سمت قیمومت را قبول کند.
		قانون اصلاح تبصره ۵ قانون الحاق پنج تبصره به قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری	ماده واحده	۱۳۷۴/۱/۲۹	امکان استخدام زنان قاضی در دادگاه های خاص توسط رئیس قوه قضائیه
لایحه قانونی		راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران	ماده واحده	مصوب ۵۸/۱۱/۲۰	معافیت زنان متاهل پزشک دندانپزشک و داروساز از خروج از تهران برای گرفتن پروانه دائم
	مجلس	خدمت پزشکان و پیرا پزشکان	تبصره ۳ ماده ۱۸	ارائه رضایت نامه همسر به دانشگاه برای استفاده از سهمیه اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳	
	مجلس	خدمت پزشکان و پیرا پزشکان	تبصره ۴ ماده ۱۸	ارائه رضایت نامه همسر به دانشگاه مربوطه برای دوره دستیاری اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳	
قوانین خاص درون سازمانی	مجلس	مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه	ماده ۹۲		اشتغال همسر کارمند وزارت امور خارجه در خارج از کشور در حین مأموریت ثابت همسر به هر عنوانی در هر محلی ممنوع است مگر در موسسات خیریه و فرهنگی با کسب اجازه از وزارت امور خارجه.
قوانین خاص درون سازمانی	مجلس	مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه	ماده ۹۱		کسب اجازه از وزارت خارجه برای اشتغال همسر کارمند وزارت امور خارجه در موسسات غیر دولتی

	مجلس	خدمت پزشکان و پیرا پزشکان	ماده ۱۸	۱۳۶۷/۱/۳۰ اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳	استفاده کنندگان از سهمیه مناطق محروم باید دو برابر دوره تخصصی خود در آن مناطق خدمت کنند
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	بند (۵) جزء ب ماده واحد قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ (مصوب ۱۳۷۱) مصوب ۱۳۸۰	ماده ۸	۱۳۸۰/۱۲/۲۲	به منظور تشخیص مشاغل سخت و زیان‌آور کمیته استانی متشکل از اعضای زیر در هر استان: دو نفر کارشناس مسئول بهداشت حرفه‌ای که یک نفر از آنها از زنان خواهد بود با معرفی مدیریت درمان تأمین اجتماعی استان
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	بند (۵) جزء ب ماده واحد قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ (مصوب ۱۳۷۱) مصوب ۱۳۸۰	ماده ۹	۱۳۸۰/۱۲/۲۲	وظایف کمیته‌های استانی به شرح زیر می‌باشد: ۱- تعیین و تطبیق مشاغل سخت و زیان‌آور با مواد این آیین‌نامه و اعلام به مراجع ذیربط و توجه ویژه به بانوان شاغل مشمول مشاغل سخت و زیان‌آور به‌خصوص در دوران بارداری و شیردهی
آیین‌نامه اجرایی		طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار	ماده ۱		بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار: به بیمه‌ای اطلاق می‌گردد که با مشارکت دولت و زنان خانه‌دار و در راستای گسترش و توسعه رفاه توأم با عزت و تأمین و تضمین زندگی شرافتمندانه زنان، با پرداخت تدریجی مبلغی مشخص، قابلیت اجرایی پیدا می‌کند. بیمه‌شدگان: عبارتند از زنان خانه‌داری که متقاضی استفاده از طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار هستند.
آیین‌نامه اجرایی		طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار	ماده ۳		اهداف اختصاصی طرح: ۱- کمک به تحکیم بنیان خانواده ۲- تأمین مالی مناسب برای زنان در زمان

پیری و سالم‌دگی، بیوه‌گی، بیماری و ازکارافتادگی و بی‌سرپرستی و بدسرپرستی حفظ جایگاه و شأن کرامت انسانی و منزلت زنان در جامعه ۴- ایجاد زمینه مشارکت زنان خانه‌دار در گسترش نظام بیمه‌ای و ...					
راهِبردها (استراتژیها) طرح از جمله ۱- فراخوان عمومی و انجام تبلیغ مناسب جهت آگاهی و آشنایی آحاد جامعه با مزایای طرح. ۲- صدور بیمه‌نامه و ...		ماده ۴	طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار		آیین‌نامه اجرایی
الف) ساختار اجرایی ب) تشکیل کمیته عملیات اجرایی طرح در ادارات کل بهزیستی استانها ج) تشکیل کمیته عملیاتی اجرایی طرح در بهزیستی شهرستان		ماده ۵	طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار		آیین‌نامه اجرایی
عملیات اجرایی طرح از جمله تکمیل و تحویل فرم تقاضانامه از سوی زنان خانه‌دار ۲- تشکیل پرونده و بررسی شرایط متقاضی با شرایط مقرر شده در این آیین‌نامه و ...		ماده ۶	طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار		آیین‌نامه اجرایی
شرایط زنان متقاضی بیمه اجتماعی		ماده ۷	طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار		آیین‌نامه اجرایی
شرایط بهره‌مندی زنان بیمه‌شده از مستمری بیمه‌ای طرح زنان بیمه‌شده		ماده ۸ تبصره ۱ و ۲ و ۳	طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار		آیین‌نامه اجرایی
مدارک لازم: زن متقاضی بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار		ماده ۹	طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار		آیین‌نامه اجرایی
اهداف و وظایف حوزه بیمه‌ای	۱۳۸۳/۲/۲۱	ماده ۳ تبصره ۱، ۲، ۳	قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی		
اهداف و وظایف حوزه حمایتی و توانبخشی	۱۳۸۳/۲/۲۱ ۱۳۸۳/۳/۹ تائید شورای نگهبان	ماده ۴	قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	مجلس	

	مجلس	قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی	ماده ۱	۱۳۸۳/۲/۲۱ ۱۳۸۳/۳/۹ شورای نگهبان	به منظور توسعه عدالت اجتماعی و حمایت از همه افراد، نظام تامین اجتماعی برای امور ذیل برقرار می‌گردد: الف - بازنشستگی، از کارافتادگی و فوت. ب - بیکاری. و حمایت از مادران به خصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند. ط - حمایت از کودکان و زنان بیسرپرست
		قانون بیمه بیکاری	ماده ۳	۱۳۶۹/۶/۲۶	سازمان تامین اجتماعی مکلف است با دریافت حق بیمه مقرر، به بیمه شدگانی که طبق مقررات این قانون بیکار میشوند مقرری بیمه بیکاری پرداخت نماید
		قانون بیمه بیکاری	ماده ۷	۱۳۶۹/۶/۲۶	مدت پرداخت مقرری بیمه بیکاری و میزان آن
		قانون بیمه بیکاری	تبصره ۲ ماده ۷	۱۳۶۹/۶/۲۶	افراد تحت تکفل موضوع این ماده همسر (زن یا شوهر) ۲- فرزندان اناث مادام که ازدواج ننموده و فاقد حرفه و شغل باشند. ۳- فرزندان ذکور که سن آنها کمتر از ۱۸ سال تمام باشد و یا منحصرأ به تحصیل اشتغال داشته و یا طق نظر پزشک معتمد سازمان تامین اجتماعی، از کار افتاده کلی باشند
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۶	۱۳۵۴/۴/۳	کمک عائله مندی منحصرأ تا دو فرزند بیمه شده پرداخت خواهد می‌شود مشروط بر دوشروط
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۲ ماده ۸۵	۱۳۵۴/۴/۳	در صورتی که طرفین عقد ازدواج واجد شرایط مذکور در این ماده باشند کمک ازدواج به هر دو نفر داده خواهد شد
	مجلس	قانون بیمه بیکاری	تبصره ۴ ماده ۷	۱۳۶۹/۶/۲۶	در صورت بیکاری زوجین فقط یکی از آنان (زن یا شوهر) محق به

استفاده از افزایش مقرری به ازای هر یک از فرزندان خواهد بود					
لایحه قانونی شورای انقلاب	راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور	ماده واحده	۱۳۵۲/۳/۲۴ اصلاحی ۱۳۵۹/۴/۲۵	سازمان بهزیستی به منظور حمایت خانواده‌های بی سرپرست و نیازمند و ارائه خدمات مختلف به کودکان و تدارک امکانات پیشگیری و درمانی و توانبخشی و توانبخشی حرفه ای و اجتماعی معلولین جسمی و روانی و تجدید تربیت منحرفین اجتماعی و حمایت و نگهداری از کودکان و اطفال بی سرپرست و معلولین غیر قابل توان بخشی و سالمندان نیازمند و .... تشکیل می‌شود .	
قانون تامین اجتماعی	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۵	۱۳۵۴/۴/۳	به بیمه شده زن یا مرد که برای اولین بار ازدواج میکند مبلغی معادل یک ماه متوسط مزد یا حقوق با رعایت شرائط زیر به عنوان کمک ازدواج پرداخت می شود با شرایطی	
قانون تامین اجتماعی	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۲	۱۳۵۴/۴/۳	بازماندگان بیمه شده زن با شرائط زیر از مستمری استفاده خواهند کرد	
قانون تامین اجتماعی	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۱	۱۳۵۴/۴/۳	بازماندگان واجد شرائط متوفی که استحقاق دریافت مستمری را خواهند داشت	
قانون تامین اجتماعی	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۲ ماده ۷۶	۱۳۵۴/۴/۳ الحاقی ۷۱/۱۲/۱۶	تقاضای مستمری بازنشستگی برای مشاغل سخت و زیان‌آور با توجه به رعایت شرایط ذکر شده سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند	
قانون تامین اجتماعی	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۱ ماده ۷۶	۱۳۵۴/۴/۳ اصلاحی ۷۱/۱۲/۱۶	کسانی که ۳۰ سال تمام کار کرده و در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می توانند تقاضای مستمری باز نشستگی نمایند	

قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۱ ماده ۷۲	۵۴/۴/۳	شوهر یا فرزند یا پدر یا مادر با شرائط زیر تحت تکلف بیمه شده محسوب می شوند
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۶۹	۵۴/۴/۳	در صورتی که بیمه شده زن و یا همسر بیمه شده مرد به بیماریهایی مبتلا شود که شیردادن برای طفل او زیان آور باشد یا پس از زایمان فوت شود شیر مورد نیاز تا ۱۸ ماهگی تحویل خواهد شد.
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۶۸	۵۴/۴/۳	بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که در طول مدت یک سال قبل از وضع حمل حق بیمه شصت روز را پرداخته باشد از کمک ها و معاینه های طبی و معالجات قبل از زایمان و حین زایمان و بعد از وضع حمل استفاده خواهند کرد.
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۶۷	۵۴/۴/۳	بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که ظرف یک سال قبل از زایمان سابقه پرداخت حق بیمه شصت روز را داشته باشد می تواند به شرط عدم اشتغال به کار از کمک بارداری استفاده کند
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۵۸	۵۴/۴/۳	افراد خانواده بیمه شده زن که می‌توانند از کمکهای این قانون استفاده می کنند عبارتند از : همسر بیمه شده و در مورد فرزندان اناث به شرط نداشتن شوهر تا بیست سالگی و یا منحصرا طبق گواهی یکی از موسسات رسمی آموزشی به تحصیل اشتغال داشته باشند و...
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۳	۵۴/۴/۳	تامین اجتماعی موضوع این قانون شامل موارد زیر می باشد : الف- حوادث و بیماریها . ب- بارداری..

و... مشمولین این قانون از کمکهای ازدواج و عائله مندی طبق مقررات مربوط برخوردار خواهند شد					
نحوه استفاده از امتیازات پیش بینی شده در قانون کار مصوب ۲۹/۸/۱۳۶۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام و قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴. به روز شود احتمالا لغو شده است	۱۳۷۲/۲/۲۶ تأیید ۱۳۷۲/۳/۲	تبصره ۱ ماده ۱	قانون تنظیم خانواده و جمعیت	مجلس	
افراد تحت حمایت برنامه بیمه اقشار نیازمند: زنان و کودکان بی سرپرست و نیازمند موضوع قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست، مصوب. خانواده‌های زندانیان نیازمند در مدت زندانی بودن سرپرست خانواده	۱۳۷۴/۵/۱۱	ماده ۱	چگونگی تشخیص و تعیین افراد نیازمند موضوع تبصره یک ماده (۱۴) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور	هیات وزیران	آیین نامه
بیمه شدگان تأمین اجتماعی مشمول قانون کار و قانون کار کشاورزی در صورت داشتن حداقل ۵۵ سال تمام سن و سابقه پرداخت ۲۰ سال یا بیشتر حق بیمه طبق این قانون مستمری بازنشستگی برقراری گردد	۱۳۶۷/۲/۲۸	ماده واحده تبصره ۲	قانون بازنشستگی پیش از موعد بیمه شدگان تأمین اجتماعی	مجلس	
شرایط بازماندگان بیمه شده زن برای استفاده از مستمری. به روز شود	۱۳۵۴/۴/۳	ماده ۸۲	قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی
بار مالی ناشی از اجرای این قانون صرفا از محل سه درصد (۳٪) حق بیمه سهم دولت تامین می شود	۱۳۷۵/۴/۶	ماده ۳	قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تامین اجتماعی	هیات وزیران	آیین نامه اجرایی
مستمری موضوع این آیین نامه شامل فوت همسر سوم و بعد از آن نمی شود ملاک تشخیص و شناسایی شوهر دوم و فوت او مدارک رسمی مثبت است.	۱۳۷۵/۴/۶	ماده ۲	قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تامین اجتماعی	هیات وزیران	آیین نامه اجرایی
همسران بیمه شدگان متوفی که	۱۳۷۵/۴/۶	ماده ۱ تبصره	قانون الحاق یک تبصره	هیات وزیران	آیین نامه

اجرایی		به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تامین اجتماعی		اصلاحی ۱۳۷۵/۱۲/۸	مجددا از دواج ذایم کرده اند و به تبع آن مستمری آنها قطع شده است، از تاریخ فوت شوهر دوم مجددا و با رعایت مقررات مربوط از مستمری یاد شده برخوردار می‌شوند.
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۱ ماده ۸۱	۱۳۵۴/۴/۳	همسران بیمه‌شدگان متوفی که شوهر اختیار نموده‌اند (عقد دائم) در صورت فوت شوهر دوم، توسط تأمین اجتماعی مجدداً به آنها مستمری پرداخت خواهد شد. بار مالی ناشی از این تبصره از محل سه درصد (۳٪) کمک دولت به بیمه‌شدگان تأمین خواهد شد.
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۴ الحاقی ماده ۷۶	۱۳۵۴/۴/۳ الحاقی ۱۳۷۶/۷/۱	زنان کارگر با داشتن بیست سال سابقه کار و چهل و دو سال سن به شرط پرداخت حق بیمه با ۲۰ روز حقوق می‌توانند بازنشسته شوند.
آئین نامه اجرایی		قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تامین اجتماعی	ماده ۲	۱۳۷۵/۴/۶	مستری موضوع این آئین نامه شامل فوت همسر سوم و بعد از آن نمی‌شود. ملاک تشخیص و شناسایی شوهر دوم و فوت او مدارک رسمی مثبت است
آئین نامه اجرایی		قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تامین اجتماعی	ماده ۱ تبصره آن	۱۳۷۵/۴/۶	همسران بیمه شدگان متوفی که مجددا ازدواج دائم کرده اند و به تبع آن مستمری آنها قطع شده است از تاریخ فوت شوهر دوم مجددا و با رعایت مقررات مربوط از مستمری یاد شده برخوردار می‌شوند
قانون تامین اجتماعی		قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تامین اجتماعی	ماده واحده	۱۳۷۴/۶/۲۱	تبصره ۱- همسران بیمه شدگان متوفی که شوهر اختیار نموده اند (عقد دائم) در صورت فوت شوهر دوم، توسط تأمین اجتماعی مجددا

					به آنها مستمري پرداخت خواهد شد . بار مالی ناشی از این تبصره از محل سه درصد کمک دولت به بیمه شدگان تامین خواهد شد
قانون برنامه سوم توسعه		قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷	ماده ۵۶	۱۳۷۹/۱/۱۷	تسهيلات نظام بانكي کشور: زنان بیکار سرپرست خانوار و همچنین حرفه آموختگان فنی و حرفه ای دولتی و غیردولتی و...از اولویت برخوردارند
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	بند (ب) تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور	ماده ۴	۱۳۸۰/۲/۲۳	در اعطای تسهیلات خوداشتغالی موضوع این آیین نامه، زنان سرپرست خانوار، بیکاران ثبت شده در مراکز کارایی و خدمت اشتغال که دارای مدرک دانشگاهی هستند، فارغ التحصیلان رشته های فنی و حرفه ای و کار و دانش و آموزش دیدگان در مراکز خوداشتغالی وابسته به صندوق حمایت از فرصتهای شغلی از اولویت برخوردارند
قانون برنامه دوم توسعه	شورای عالی	قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا	ماده ۲ و بند ۲۰	۱۳۷۷/۷/۲۸	وظایف و اختیارات استانداران در قلمرو مأموریت خویشایجاد زمینه مناسب جهت رشد و ارتقاء فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بانوان و ایجاد هماهنگی بین دستگاههای ذیربط و نظارت بر فعالیت آنها
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	ماده (۵۴) و بندهای «د» و «ه» ماده (۱۴۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۳	۱۳۸۴/۲/۷	در انتصاب مدیران مکلفند تمهیدات لازم را برای اعزام آنان به دوره های آموزشی بهبود مدیریت با لحاظ اولویت آموزش زنان فراهم نمایند و تا زمانی که این آموزشها طی نشده است، انتصاب آنان به پستهای مدیریتی ممنوع است

آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	ماده (۵۴) و بندهای «د» و «ه» ماده (۱۴۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱	۱۳۸۴/۲/۷	دستگاههای اجرایی، موظفند هر ساله معادل حداقل یک درصد از کل اعتبارات هزینه ای خود را به طراحی و اجرای دوره های آموزشی کوتاه مدت ضمن خدمت با لحاظ اولویت آموزش زنان اختصاص دهند.
	مجلس	قانون فراگیری آموزش های فنی و حرفه ای برای اشتغال به کار	تبصره ۴ ماده واحده	۱۳۷۶/۳/۱۱ ۱۳۷۶/۳/۲۱ شورای نگهبان	سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور موظف است با استفاده از امکانات موجود به منظور رفع مشکلات احتمالی زنان جویای کار در کلیه مراکز استانها و شهرستانها متناسب با فرصتهای شغلی زمینه آموزش فنی و حرفه ای بانوان را فراهم نماید
آیین نامه	هیات وزیران	نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد مصوب ۱۳۸۵/۵/۸	ماده ۳۴	۱۳۸۵/۵/۸	پروانه تأسیس و کارت مدیریت آموزشگاه برای آموزش مردان صرفاً به مردان و برای آموزش زنان به زنان داده می‌شود
آیین نامه	هیات وزیران	نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد مصوب ۱۳۸۵/۵/۸	ماده ۳۵	۱۳۸۵/۵/۸	آموزش کارآموزان زن صرفاً توسط مربیان زن و آموزش کارآموزان مرد صرفاً توسط مربیان مرد باید انجام شود. در صورت عدم وجود مربی واجد شرایط بنا به پیشنهاد اداره کل و تأیید سازمان آموزشگاهها می‌توانند از شمول این ماده مستثنی شوند
تصویب نامه	هیات وزیران	راجع به موظف نمودن وزارت تعاون به ایجاد تعاونی در گرایشهای مختلف اقتصادی در استان اردبیل مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۶		۱۳۸۵/۵/۲۶	ایجاد حداقل سیصد و چهل و چهار (۳۴۴) تعاونی در گرایشهای مختلف اقتصادی برای ایجاد حداقل پنج هزار و نهصد و چهار (۵۹۰۴) فرصت شغلی برای افراد فاقد شغل با اولویت فارغ‌التحصیلان دانشگاه
قانون بودجه	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۸۵	تبصره ۱۶	۱۳۸۳/۱۲/۲۵	به منظور ساماندهی نقش زنان در

سال ۱۳۸۵		کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵			توسعه کشور و تقویت نهاد خانواده اعتبار منظور شده در برنامه این قانون از طریق مرکز امور زنان و خانواده پس از توافق با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به دستگاههای اجرایی، اختصاص یابد.
قانون بودجه سال ۱۳۸۵	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵	تبصره ۱۵	۱۳۸۳/۱۲/۲۵	تسهیلات سازمان تامین اجتماعی به منظور کمک به پیشگیری از بروز و تشدید آسیبهای اجتماعی و ساماندهی آسیب‌دیدگان اجتماعی به ویژه کودکان خیابانی و بی‌سرپرست، دختران و زنان پناه‌جو و ... می‌باشد
قانون بودجه سال ۱۳۸۵	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵	تبصره ۲	۱۳۸۳/۱۲/۲۵	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است مبلغ چهارصد میلیارد (۴۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال تسهیلات موضوع این تبصره را از طریق دفتر همکاریهای فناوری نهاد ریاست جمهوری به منظور ایجاد اشتغال مولد جهت متخصصان فارغ‌التحصیل دانشگاهها و جلوگیری از مهاجرت نخبگان با معافیت سهم آورده منظور نماید
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	بندهای ب، پ، ت، ث، ج، چ، ر، ژ، ض و ظ تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور	ماده ۱۳	۱۳۸۳/۳/۱۷	تعاونیهایی که هفتاد درصد (۷۰٪) از اعضای آنان را ایثارگران شامل رزمندگان، آزادگان، جانبازان و خانواده معظم شهدا، فارغ‌التحصیلان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی، زنان، [۱] مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی کشور، عشایر یا افراد ساکن در مناطق توسعه‌نیافته کشور و یا ترکیبی از آنان تشکیل می‌دهد، از پرداخت تمام سهم آورده معاف می‌باشند

آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	آیین‌نامه اجرایی بند (ح) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور	ماده ۹	۱۳۸۳/۲/۱۶	تعاونیه‌های تولید کشاورزی با موضوع فعالیت یکپارچه‌سازی اراضی برای اصلاح نظام بهره‌برداری و تعاونیهایی که هفتاد درصد (۷۰٪) اعضای آنها را ایثارگران فارغ‌التحصیلان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی، زنان، و... از پرداخت سهم آورده معاف هستند.
قانون برنامه چهارم	مجلس	قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۵۴	۱۳۸۳/۶/۱۱	دستگاههای اجرایی موظفند درصدی از اعتبارات خود را برای اجرای دوره های آموزشی ضمن خدمت کارکنان در موارد زیر هزینه کنند دورههای آموزشی ضمن خدمت متناسب با مشاغل موردتصدی کارکنان به منظور افزایش سطح کارایی و ارتقای مهارتهای شغلی آنان (به خصوص برای زنان) به ویژه از طریق آموزشهای کوتاه مدت و...
آیین نامه	قوه قضائیه	نحوه اجرای احکام قصاص، رجم، قتل، صلب، اعدام، شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب آذرماه ۱۳۸۲ قوه قضائیه	ماده ۶	۱۳۸۳/۵/۱۱	برای ارایه خدمات کاریابی به زنان جوینده کار، کاریابیها موظفند حداقل یک نفر کارشناس زن استخدام نمایند.
قانون بودجه سال ۱۳۷۸	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور	تبصره ۶	۱۳۷۷/۱۱/۱۳	قسمت چهارم این قانون برای تأمین هزینه‌های جاری ضروری فعالیتهای اجتماعی امور بانوان استانها و خانه‌های عالم درمراکز دهستانها و همچنین هزینه‌های متفرقه عمرانی و طرحهای عمرانی مناطق روستایی و عشایری اختصاص می‌یابد

قانون بودجه سال ۱۳۷۸	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور	تبصره ۴	۱۳۷۷/۱۱/۱۳	به منظور اعمال سیاستهای خاص حمایت از روستائیان و بازنشستگان و نیز توسعه مشارکت، دستگاههای ذی ربط موظفند گزارش عملکرد این تبصره را هر چهار ماه یک بار به کمیسیون امور اداری و استخدامی و کمیسیون امور زنان ارائه دهند
بخشنامه		موضوع آیین نامه کمک وضع حمل	بخشنامه شماره ۱۷۹۶/۱۴۲	۱۳۴۹/۶/۱۸	آیین نامه جدید کمک وضع حمل و رعایت نکاتی مطرح شده مانند چون انجام معاینات حاملگی از لحاظ حفظ سلامت زن باردار و جنین ضروریست لذا بایستی بطرق ممکن بیمه شدگان را به اهمیت موضوع متوجه سازند
بخشنامه		به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور»	بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴	۱۳۶۱/۷/۶	چون بخشی از کارمندان دولت را خانمها تشکیل می‌دهند و تغییر محل جغرافیایی آنان با همسرانشان و دور ماندن از خانواده و زندگی جداگانه مشکلاتی را برای این قبیل کارمندان به وجود می‌آورد. حتی المقدور نسبت به انتقال کارمند متقاضی ولو آنکه به صورت انتقال به سازمان دیگر باشد با رعایت مقررات مربوط اقدام نمایند
آئین نامه اجرایی		شیرخوارگاهها و مهد کودکان در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	تبصره ۳ ماده ۱۰		در کارگاههایی که اکثریت مادران از اقلیت های مذهبی می باشند، انتخاب مدیر مهد کودک از اقلیت مربوطه اقدام نمایند
آئین نامه اجرایی		شیرخوارگاهها و مهد کودکان در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	ماده ۲		مراکز نگهداری کودکان حتی الامکان باید در نزدیکترین فاصله با محل کار مادران (زنان شاغل) ایجاد و ترجیحا از قسمتی از ساختمان کارگاه مربوطه استفاده شود.

آئین نامه اجرایی	شیرخوارگاهها و مهد کودکها در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	ماده ۱ و تبصره‌های ۱,۴,۵	مرکز نگهداری کودکان موسسه ای است آموزشی، پرورشی، رفاهی که کودکان بانوان شاغل در کارگاه "کارخانه" را در سه بخش شیرخوارگاه (۲ سالگی - ۴۵ روز) مهد کودک (۵ سالگی - ۲ سالگی) و آمادگی از ۵ سال تا قبل از ورود به دبستان نگهداری می نماید
شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۱۲	این آئین نامه مشتمل بر ۱۲ ماده و پنج تبصره در جلسه مورخه ۱۳۴۵/۶/۲۸ / ۶ / ۴۵ شورای عالی سازمان به تصویب رسید و از تاریخ اول آبانماه ۱۳۴۵ قابل اجرا می باشد. نامشخص
شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۱۱	مدارک لازم جهت دریافت کمک نوزاد
شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۱۰	در مواردیکه بیمه شده مرد قبل از تولد نوزاد فوت شود و ظرف شش ماه قبل از وضع حمل حق بیمه ۹۰ روز به سازمان پرداخت شده باشد همسر بیمه شده متوفی طبق مقررات این آئین نامه استحقاق دریافت مزایای نقدی کمک نوزاد را خواهد داشت.
شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۹	تحویل شیر خشک تا سن یکسال نوزاد چنانچه مادر به مرضی مبتلا شود که شیر دادن او مضر به سلامت طفل یا موجب سرایت بیماری به نوزاد گردد و شرایطی از این قبیل
شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۷	در صورتیکه زن باردار سقط جنین نماید یا به طور غیر طبیعی وضع حمل کند طبق مقررات بیمه بیماری با او رفتار خواهد شد

آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۶	۱۳۴۵/۶/۲۸	در نقاطی که سازمان دارای وسایل کافی انجام وضع حمل نیست و چنانچه زایمان در منزل توسط قابله یا پزشک سازمان انجام پذیرد بابت مخارجی که بیمه شده متحمل می شود مبلغی پرداخت می گردد
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۵	۱۳۴۵/۶/۲۸	در نقاطی که سازمان برای وضع حمل وسایل لازم دارد زن باردار موظف است برای زایمان به دستگاههای سازمان مراجعه نماید و در صورت عدم مراجعه بابت هزینه وضع حمل وجهی پرداخت نخواهد شد
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۴	۱۳۴۵/۶/۲۸	معاینات طبی و معالجات لازم حین زایمان شامل بستری کردن در زایشگاه یا بیمارستان به منظور وضع حمل یا انجام زایمان در منزل وسیله پزشک یا قابله سازمان می باشد
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۳	۱۳۴۵/۶/۲۸	مراجعه زن باردار در سه ماهگی و هفت ماهگی دوران حمل جهت معاینه به سازمان مراجعه و دریافت گواهی انجام معاینه از پزشک یا قابله سازمان به منظور ضبط در پرونده
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۲	۱۳۴۵/۶/۲۸	معاینات طبی و معالجات قبل و بعد از وضع حمل شامل هر گونه معاینه و معالجه در صورت لزوم می باشد
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۱	۱۳۴۵/۶/۲۸	استفاده بیمه شده زن یا همسر بیمه شده در دوران بارداری و همچنین پس از زایمان از کمکهای پیش بینی شده در ماده ۵۸ قانون بیمه های اجتماعی
تصویبنامه		در خصوص معذوریت وضع حمل بانوان	تصویبنامه	۱۳۷۴/۶/۱۲	آئین نامه مرخصی ها بانوان باردار

بخشنامه		به کلیه وزارتخانه ها، سازمانها، موسسات دولتی نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور	بخشنامه شماره ۱۴۳۳۷	۷۱/۳/۲۸	در خصوص انعکاس اطلاعات موجود ملی و بین المللی مرتبط با زنان به دفتر مشاورت در امور زنان ریاست جمهوری کلیه دستگاههای اجرایی و نهادهای انقلاب اسلامی مراتب را با دفتر امور زنان هماهنگ نمایند
بخشنامه		به کلیه وزارتخانه ها و سازمانها، موسسات دولتی نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور	بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴	۶۱/۷/۶	انتقال مستخدم زن به محلی که همسر وی در آن اشتغال دارد امکان پذیر می باشد حتی المقدور نسبت به انتقال کارمند متقاضی ولو آنکه به صورت انتقال به سازمان دیگر باشد اقدام نمایند
		قانون تشکیل شورای عالی اشتغال	ماده ۴	۱۳۷۷/۶/۱	ترکیب کمیته هماهنگی اشتغال استانها یک نفر از کمیسیون امور بانوان
		قانون تشکیل شورای عالی اشتغال	ماده ۳	۱۳۷۷/۶/۱	وظایف شورای عالی اشتغال برنامه ریزی و تعیین راهکارهای عملی برای رشد و توسعه اشتغال در روستاها، شهرهای کوچک و برای گروههای خاص (معلولین، زنان و جوانان) با رعایت مقررات مربوطه
		قانون تشکیل شورای عالی اشتغال	ماده ۲	۱۳۷۷/۶/۱	ترکیب شورای عالی اشتغال مشاور رئیس جمهور در امور زنان بدون حق رای به عنوان ناظر
سیاست	شورای عالی انقلاب فرهنگی	سیاستهای اشتغال زنان در جمهوری اسلامی ایران	ماده ۶	۷۱/۵/۲۰	تشویق بانوان تحصیلکرده و متخصص با تجربه به احراز سمتهای مدیریت و مشاغل ستادی، به منظور امکان استفاده از کارایی آنها در سطوح عالی اجرایی
آیین نامه اجرایی	شورای عالی آموزش و پرورش	مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰	ماده ۶۷ و تبصره ۱ و ۲	۱۳۷۹/۵/۲۰	پوشش دانش آموزان دختر
آیین نامه اجرایی	شورای عالی آموزش و پرورش	مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰	ماده ۶۸ و تبصره	۱۳۷۹/۵/۲۰	رعایت موازین اسلامی و مقررات آموزش و پرورش دانش آموزان در

دوران تحصیل					
وزارت آموزش و پرورش موظف گردیده مطالب آموزشی مربوط به جمعیت و تامین سلامتی مادران و کودکان را در متون درسی خود به نحوی بگنجانند	۱۳۶۶/۱۱/۲۵	ماده ۱۰	قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش		
حقوق و مسئولیتهای زنان در امور دفاعی نظامی	۸۳/۶/۳۱	بخش سوم	منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	منشور	
حقوق و مسئولیتهای اجتماعی زنان: فصل اول: حقوق و مسئولیتهای سلامت جسمی و روانی زنان فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای فرهنگی و معنوی زنان فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای اقتصادی زنان فصل چهارم: حقوق و مسئولیتهای سیاسی زنان	۸۳/۶/۳۱	بخش سوم	منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	منشور	
حقوق و مسئولیتهای خانوادگی زنان فصل اول: حقوق و مسئولیتهای دختران در خانواده فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای زنان در تشکیل و تداوم خانواده فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای زنان در صورت انحلال خانواده		بخش دوم ۱۳۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیتهای خانوادگی زنان	منشور	
حقوق و مسئولیت های فردی زنان: (۱) حق برخورداری از حیات شایسته و تمامیت جسمانی و مسئولیت محافظت از آن در مقابل هر گونه بیماری، حادثه و تعدی. (۲) حق برخورداری از تکریم و مسئولیت رعایت آن برای دیگران. (۳) حق آزادی اندیشه و مصونیت از تعرض و عدم امنیت در	۸۳/۶/۳۱	بخش اول	منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	منشور	

				داشتن اعتقاد. ۴) حق و مسئولیت فرد در برخورداری از ایمان، تقوا و تکامل معنوی در عرصه باورها و رفتارها و....
قانون بودجه سال ۱۳۷۷	قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور	تبصره ۶	۱۳۷۶/۱۱/۸	قسمت چهارم این قانون برای تأمین هزینه‌های جاری ضروری فعالیتهای اجتماعی امور بانوان استانها و ... اختصاص می‌یابد
آئین نامه	نحوه اجرای احکام قصاص	ماده ۵		وضعیت زمان اجرای حد یا قصاص یا اعدام در مورد محکوم زن بیمار یا حامله یا شیرده
آئین نامه	وزیر دادگستری راجع به حکم اعدام	ماده ۲	۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زمان اجرای حکم اعدام زن حامله یا زن تازه وضع حمل کرده اجرای حکم اعدام تا ۴۰ روز بعد از وضع حمل به تعویق می افتد . (مدت مذکور بر اساس بند ۲ ماده ۴۸۴ قانون آئین دادرسی کیفری به ۳ ماه تغییر یافته است)
آئین نامه	قوه قضاییه نحوه اجرای احکام قصاص، رجم، قتل، صلب، اعدام، و شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری	ماده ۶	۱۳۸۲/۶/۲۷	زمان اجرای حکم اعدام یا حد یا قصاص نفس در خصوص زن باردار یا شیرده بعد از وضع حمل و به تجویز پزشک قانونی یا پزشک معتمد و تایید قاضی صادر کننده حکم یا دادستان مربوط، زمان اجرای حکم تا سقف ۲ سال برای پیشگیری از لطمه به نوزاد به سبب قطع شیر مادر می تواند عقب بیفتد
بخشنامه	قوه قضاییه توصیه بر تبدیل حبس زنان، نوجوانان، اطفال و زندان نرفته ها به جزای نقدی یا تعزیر مناسب تر دیگری	۱/۷۸/۶۹۳۳ بخشنامه شماره	۱۹/۷/۱۳۷۸	توصیه به تبدیل حتی الامکان مجازات های حبس در مورد زنان به جزای نقدی یا تعزیری دیگر
قانون	مجمع تشخیص	ماده ۱۴۵		مجازات دشنامی که باعث اذیت

مجازات اسلامی	مصلحت مجلس شورای اسلامی			شنونده شود و دلالت بر قذف نکند مانند اینکه کسی به زنش بگوید تو باکره نبودی موجب محکومیت گوینده به شلاق تا ۷۴ ضربه می‌شود
		ماده ۲۶۲		قصاص زن حامله نباید قبل از وضع حمل قصاص شود و پس از وضع حمل چنانچه قصاص موجب هلاکت طفل باشد باید به تاخیر افتد تا خطر مرگ از طفل برطرف گردد
		۶۱۹	7/9/70 ؟ 2/3/75	مجازات هر کس که در اماکن عمومی یا معابر معترض یا مزاحم اطفال یا زنان بشود یا با الفاظ و حرکات مخالف شئون و حیثیت به آنان توهین نمایند
رای وحدت رویه هیات عمومی	دیوان عالی کشور	رای شماره ۵۲۵	۱۳۶۸/۱/۲۹	با توجه به اینکه مطالبه نفقه زوجه از حقوق الناس می باشد لذا تا زمانی که گذشت زوجه از تعقیب شکایت جزائی احرار نشود دعوی کیفری قابل رسیدگی خواهد بود
	مسئولیت مدنی	۹	۱۳۳۹/۲/۷	دختری که در اثر اعمال حيله یا تهدید و یا سوء استفاده از زیردست بودن حاضر برای هم خوابگی نامشروع شده می تواند از مرتکب علاوه از زیان مادی مطالبه زیان معنوی هم بنماید.
قانون برنامه دوم توسعه	قانون برنامه پنج ساله دوم	اهداف کلان کیفی	۱۳۷۳/۹/۲۱	<ul style="list-style-type: none"> توجه ویژه در برنامه ریزیها و اختصاص امکانات به مسائل تربیت بدنی و پر کردن اوقات فراغت بانوان. مشارکت بیشتر زنان و بانوان در امور اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و اقتصادی با حفظ

شئونات خانواده و ارزشهای متعالی شخصیت اسلامی زن					
مزد منصفانه و اجرت مساوی برای کار با ارزش مساوی بدون هیچ نوع تمایز بویژه اینکه زنان تضمین داشته باشند که شرائط کار آنان پائین تر از شرائط مورد استفاده مردان نباشد و برای کار مساوی مزد مساوی با مردان دریافت دارند. مزایای کافی برای آنان و خانواده شان طبق مقررات این میثاق	۱۳۵۴/۲/۱۷	۷	میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی		اسناد بین الملل
لزوم شرکت زنان در تمام زمینه ها و در شرایط مساوی با مردان / اهمیت توافق بین والدین در تربیت کودکان	۱۸ دسامبر ۱۳۵۸ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	مقدمه	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعه نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
تعهد دولتهای عضو جهت وضع قانون بمنظور جلوگیری از هر گونه بهره برداری از زنان و روسپیگری	۱۸ دسامبر ۱۳۵۸ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	ماده ۶	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعه نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
تعهد دولتها برای اقداماتی جهت شرکت زنان در انتخابات، سیاستگذاری، داشتن پستهای دولتی و غیر دولتی	۱۸ دسامبر ۱۳۵۸ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	ماده ۷	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعه نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
تعهد دولتها برای اقداماتی جهت عدم تبعیض برای فعالیت زنان در سطح بین المللی	۱۸ دسامبر ۱۳۵۸ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	ماده ۸	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعه نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
تعهد دولتها برای تضمین حقوق برابر زنان با مردان در تمام زمینه های شغلی	۱۸ دسامبر ۱۳۵۸ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	ماده ۱۱	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعه نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
تعهد دولتها جهت حذف تبعیض علیه زنان در زمینه های حقوق خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی	۱۸ دسامبر ۱۳۵۸ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	ماده ۱۳	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعه نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل

اسناد بین الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۴	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت رفع مشکلات و احقاق حقوق زنان روستائی و حذف تبعیض علیه آنان
اسناد بین الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۵	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت احقاق حقوق زنان در خصوص انعقاد قراردادها و مسافرت و آزادی انتخاب مسکن
اسناد بین الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۶	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت رفع حذف تبعیض علیه زنان در تمام موارد مربوط به ازدواج و روابط خانوادگی و حضانت
اسناد بین الملل	قطعه‌نامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	مقدمه	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	ضرورت های وضع قوانین برای مقابله با خشونت علیه زنان
اسناد بین الملل	قطعه‌نامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۱	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	تعریف خشونت علیه زنان
اسناد بین الملل	قطعه‌نامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۲	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	مصادیق خشونت علیه زنان
اسناد بین الملل	قطعه‌نامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۳	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	تعریف حقوقی که زنان در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی و ... دارند
اسناد بین الملل	قطعه‌نامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۴	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	الزام دولتها به محکوم کردن خشونت علیه زنان و فهرست اقداماتی که اعضا متعهدند برای حذف خشونت علیه زنان انجام دهند
اسناد بین الملل		میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	ماده ۱۰	۱۳۵۴/۲/۱۷	- حمایت از تشکیل و استقرار خانواده - حمایت از مادران قبل و بعد از زایمان - حمایت از کودکان در مقابل استثمار اقتصادی و اجتماعی

جدول شماره ۳۶: سیاست‌ها، قوانین و آیین نامه‌های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها:

حقوق و قوانین اجتماعی زنان

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون اساسی	مجلس خبرگان		۲۱	صوب ۱۳۵۸/۸/۲۴	دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید(رشد شخصیت/احیای حقوق مادی/حمایت مادران در دوران بارداری/حضانت فرزند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	نصب قیم و ترتیب آن	ماده ۱۲۳۳	مصوب ۱۳۵۷/۱/۲۱	زن نمی تواند بدون رضایت شوهر خود، سمت قیمومت را قبول کند.
		قانون اصلاح تبصره ۵ قانون الحاق پنج تبصره به قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری	ماده واحده	۱۳۷۴/۱/۲۹	امکان استخدام زنان قاضی در دادگاه‌های خاص توسط رئیس قوه قضائیه
لایحه قانونی		راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران	ماده واحده	مصوب ۵۸/۱۱/۲۰	معافیت زنان متاهل پزشک دندانپزشک و داروساز از خروج از تهران برای گرفتن پروانه دائم
	مجلس	خدمت پزشکان و پیرا پزشکان	تبصره ۳ ماده ۱۸	۱۳۶۷/۱/۳۰ اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳	ارائه رضایت نامه همسر به دانشگاه برای استفاده از سهمیه
	مجلس	خدمت پزشکان و پیرا پزشکان	تبصره ۴ ماده ۱۸	۱۳۶۷/۱/۳۰ اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳	ارائه رضایت نامه همسر به دانشگاه مربوطه برای دوره دستیاری
قوانین خاص درون سازمانی	مجلس	مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه	ماده ۹۲		اشتغال همسر کارمند وزارت امور خارجه در خارج از کشور در حین مأموریت ثابت همسر به هر عنوانی در هر محلی ممنوع است مگر در موسسات خیریه و فرهنگی با کسب اجازه از وزارت امور خارجه
قوانین خاص درون سازمانی	مجلس	مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور	ماده ۹۱		کسب اجازه از وزارت خارجه برای اشتغال همسر کارمند وزارت امور خارجه در موسسات غیر دولتی

			خارج		
	استفاده کنندگان از سهمیه مناطق محروم باید دو برابر دوره تخصصی خود در آن مناطق خدمت کنند	۱۳۶۷/۱/۳۰ اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳	ماده ۱۸	خدمت پزشکان و پیرا پزشکان	مجلس
آیین‌نامه اجرایی	به منظور تشخیص مشاغل سخت و زیان‌آور کمیته استانی متشکل از اعضای زیر در هر استان: دو نفر کارشناس مسئول بهداشت حرفه‌ای که یک نفر از آنها از زنان خواهد بود با معرفی مدیریت درمان تأمین اجتماعی استان.	۱۳۸۰/۱۲/۲۲	ماده ۸	بند (۵) جزء ب ماده واحده قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ (مصوب ۱۳۷۱) مصوب ۱۳۸۰	هیات وزیران
آیین‌نامه اجرایی	وظایف کمیته‌های استانی به شرح زیر می‌باشد: ۱- تعیین و تطبیق مشاغل سخت و زیان‌آور با مواد این آیین‌نامه و اعلام به مراجع ذیربط و توجه ویژه به بانوان شاغل مشمول مشاغل سخت و زیان‌آور به‌خصوص در دوران بارداری و شیردهی	۱۳۸۰/۱۲/۲۲	ماده ۹	بند (۵) جزء ب ماده واحده قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ (مصوب ۱۳۷۱) مصوب ۱۳۸۰	هیات وزیران
آیین‌نامه اجرایی	بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار: به بیمه‌ای اطلاق می‌گردد که با مشارکت دولت و زنان خانه‌دار و در راستای گسترش و توسعه رفاه توأم با عزت و تأمین و تضمین زندگی شرافتمندانه زنان، با پرداخت تدریجی مبلغی مشخص، قابلیت اجرایی پیدا می‌کند. بیمه‌شدگان عبارتند از زنان خانه‌داری که متقاضی استفاده از طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار هستند.		ماده ۱	طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار	

آیین‌نامه اجرایی		طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار	ماده ۳	اهداف اختصاصی طرح: ۱- کمک به تحکیم بنیان خانواده ۲- تأمین مالی مناسب برای زنان در زمان پیری و سالم‌دگی، بیوه‌گی، بیماری و از کارافتادگی و بی‌سرپرستی و بدسرپرستی حفظ جایگاه و شأن کرامت انسانی و منزلت زنان در جامعه ۴- ایجاد زمینه مشارکت زنان خانه‌دار در گسترش نظام بیمه‌ای و ...
آیین‌نامه اجرایی		طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار	ماده ۴	راهنماها (استراتژیها) طرح از جمله ۱- فراخوان عمومی و انجام تبلیغ مناسب جهت آگاهی و آشنایی آحاد جامعه با مزایای طرح. ۲- صدور بیمه‌نامه و ...
آیین‌نامه اجرایی		طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار	ماده ۵	الف) ساختار اجرایی ب) تشکیل کمیته عملیات اجرایی طرح در ادارات کل بهزیستی استانها ج) تشکیل کمیته عملیاتی اجرایی طرح در بهزیستی شهرستان
آیین‌نامه اجرایی		طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار	ماده ۶	عملیات اجرایی طرح از جمله تکمیل و تحویل فرم تقاضانامه از سوی زنان خانه‌دار ۲- تشکیل پرونده و بررسی شرایط متقاضی با شرایط مقرر شده در این آیین‌نامه و ...
آیین‌نامه اجرایی		طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار	ماده ۷	شرایط زنان متقاضی بیمه اجتماعی
آیین‌نامه اجرایی		طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار	ماده ۸ تبصره ۱ و ۲ و ۳	شرایط بهره‌مندی زنان بیمه‌شده از مستمری بیمه‌ای طرح زنان بیمه‌شده
آیین‌نامه اجرایی		طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار	ماده ۹	مدارک لازم: زن متقاضی بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار
		قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	ماده ۳ تبصره ۱، ۲، ۳	اهداف و وظایف حوزه بیمه‌ای
مجلس		قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	ماده ۴	اهداف و وظایف حوزه حمایتی و توانبخشی ۱۳۸۳/۲/۲۱ ۱۳۸۳/۳/۹ تأیید

				شورای نگهبان	
	مجلس	قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی	ماده ۱	۱۳۸۳/۲/۲۱ تأیید ۱۳۸۳/۳/۹ شورای نگهبان	به منظور توسعه عدالت اجتماعی و حمایت از همه افراد، نظام تامین اجتماعی برای امور ذیل برقرار می‌گردد: الف - بازنشستگی، از کارافتادگی و فوت. ب - بیکاری. و حمایت از مادران به خصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند. ط - حمایت از کودکان و زنان بی‌سرپرست
		قانون بیمه بیکاری	ماده ۳	۱۳۶۹/۶/۲۶	سازمان تامین اجتماعی مکلف است با دریافت حق بیمه مقرر، به بیمه شدگانی که طبق مقررات این قانون بیکار میشوند مقرری بیمه بیکاری پرداخت نماید
		قانون بیمه بیکاری	ماده ۷	۱۳۶۹/۶/۲۶	مدت پرداخت مقرری بیمه بیکاری و میزان آن
		قانون بیمه بیکاری	تبصره ۲ ماده ۷	۱۳۶۹/۶/۲۶	افراد تحت تکفل موضوع این ماده همسر (زن یا شوهر) ۲- فرزندان اناث مادام که ازدواج ننموده و فاقد حرفه و شغل باشند. ۳- فرزندان ذکور که سن آنها کمتر از ۱۸ سال تمام باشد و یا منحصرأ به تحصیل اشتغال داشته و یا طبق نظر پزشک معتمد سازمان تامین اجتماعی، از کار افتاده کلی باشند
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۶	۱۳۵۴/۴/۳	کمک عائله مندی منحصرأ تا دو فرزند بیمه شده پرداخت خواهد می شود مشروط بر دوش شرط
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۲ ماده ۸۵	۱۳۵۴/۴/۳	در صورتی که طرفین عقد ازدواج واجد شرائط مذکور در این ماده باشند کمک ازدواج به هر دو نفر داده خواهد شد.
	مجلس	قانون بیمه بیکاری	تبصره ۴ ماده ۷	۱۳۶۹/۶/۲۶	در صورت بیکاری زوجین فقط یکی از آنان (زن یا شوهر) محق به استفاده

					از افزایش مقرری به ازای هر یک از فرزندان خواهد بود.
لایحه قانونی	شورای انقلاب	راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور	ماده واحده	۱۳۵۲/۳/۲۴ اصلاحی ۱۳۵۹/۴/۲۵	سازمان بهزیستی به منظور حمایت خانواده های بی سرپرست و نیازمند و ارائه خدمات مختلف به کودکان و تدارک امکانات پیشگیری و درمانی و توانبخشی و توانبخشی حرفه ای و اجتماعی معلولین جسمی و روانی و تجدید تربیت منحرفین اجتماعی و حمایت و نگهداری از کودکان و اطفال بی سرپرست و معلولین غیر قابل توان بخشی و سالمندان نیازمند و .... تشکیل می‌شود
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۵	۱۳۵۴/۴/۳	به بیمه شده زن یا مرد که برای اولین بار ازدواج میکند مبلغی معادل یک ماه متوسط مزد یا حقوق با رعایت شرایط زیر به عنوان کمک ازدواج پرداخت می شود با شرایطی
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۲	۱۳۵۴/۴/۳	بازماندگان بیمه شده زن با شرایط زیر از مستمری استفاده خواهند کرد
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۸۱	۱۳۵۴/۴/۳	بازماندگان واجد شرایط متوفی که استحقاق دریافت مستمری را خواهند داشت
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۲ ماده ۷۶	۱۳۵۴/۴/۳ الحاقی ۷۱/۱۲/۱۶	تقاضای مستمری بازنشستگی برای مشاغل سخت و زیان‌آور با توجه به رعایت شرایط ذکر شده سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۱ ماده ۷۶	۱۳۵۴/۴/۳ اصلاحی ۷۱/۱۲/۱۶	کسانی که ۳۰ سال تمام کار کرده و در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	تبصره ۱ ماده ۷۲	۵۴/۴/۳	شوهر یا فرزند یا پدر یا مادر با شرایط زیر تحت تکلف بیمه شده محسوب

می شوند					
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۶۹	۵۴/۴/۳	در صورتی که بیمه شده زن و یا همسر بیمه شده مرد به بیماریهای مبتلا شود که شیردادن برای طفل او زیان آور باشد یا پس از زایمان فوت شود شیر مورد نیاز تا ۱۸ ماهگی تحویل خواهد شد
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۶۸	۵۴/۴/۳	بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که در طول مدت یک سال قبل از وضع حمل حق بیمه شصت روز را پرداخته باشد از کمک ها و معاینه های طبی و معالجات قبل از زایمان و حین زایمان و بعد از وضع حمل استفاده خواهند کرد.
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۶۷	۵۴/۴/۳	بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که ظرف یک سال قبل از زایمان سابقه پرداخت حق بیمه شصت روز را داشته باشد می تواند به شرط عدم اشتغال به کار از کمک بارداری استفاده کند
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۵۸	۵۴/۴/۳	افراد خانواده بیمه شده زن که می‌توانند از کمکهای این قانون استفاده می کنند عبارتند از : همسر بیمه شده و در مورد فرزندان اناث به شرط نداشتن شوهر تا بیست سالگی و یا منحصرأ طبق گواهی یکی از موسسات رسمی آموزشی به تحصیل اشتغال داشته باشند و...
قانون تامین اجتماعی	مجلس	قانون تامین اجتماعی	ماده ۳	۵۴/۴/۳	تامین اجتماعی موضوع این قانون شامل موارد زیر می باشد : الف- حوادث و بیماریها . ب- بارداری.. و... مشمولین این قانون از کمکهای ازدواج و عائله مندی طبق مقررات مربوط برخوردار خواهند شد.

	مجلس	قانون تنظیم خانواده و جمعیت	تبصره ۱ ماده ۱	۱۳۷۲/۲/۲۶ تأیید ۱۳۷۲/۳/۲	نحوه استفاده از امتیازات پیش بینی شده در قانون کار مصوب ۲۹/۸/۱۳۶۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام و قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴. به روز شود احتمالاً لغو شده است
آیین‌نامه	هیأت وزیران	چگونگی تشخیص و تعیین افراد نیازمند موضوع تبصره یک ماده (۱۴) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور	ماده ۱	۱۳۷۴/۵/۱۱	افراد تحت حمایت برنامه بیمه اقشار نیازمند: زنان و کودکان بی سرپرست و نیازمند موضوع قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست، مصوب . خانواده‌های زندانیان نیازمند در مدت زندانی بودن سرپرست خانواده
	مجلس	قانون بازنشستگی پیش از موعد بیمه شدگان تأمین اجتماعی	ماده واحده تبصره ۲	۱۳۶۷/۲/۲۸	بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی مشمول قانون کار و قانون کار کشاورزی در صورت داشتن حداقل ۵۵ سال تمام سن و سابقه پرداخت ۲۰ سال یا بیشتر حق بیمه طبق این قانون مستمری بازنشستگی برقرار می گردد
قانون تأمین اجتماعی	مجلس	قانون تأمین اجتماعی	ماده ۸۲	۱۳۵۴/۴/۳	شرایط بازماندگان بیمه شده زن برای استفاده از مستمری . به روز شود
آیین‌نامه اجرایی	هیأت وزیران	قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تأمین اجتماعی	ماده ۳	۱۳۷۵/۴/۶	بار مالی ناشی از اجرای این قانون صرفاً از محل سه درصد (۳٪) حق بیمه سهم دولت تأمین می شود
آیین‌نامه اجرایی	هیأت وزیران	قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تأمین اجتماعی	ماده ۲	۱۳۷۵/۴/۶	مستمری موضوع این آیین نامه شامل فوت همسر سوم و بعد از آن نمی شود ملاک تشخیص و شناسایی شوهر دوم و فوت او مدارک رسمی مثبته است.
آیین‌نامه اجرایی	هیأت وزیران	قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تأمین اجتماعی	ماده ۱ تبصره	۱۳۷۵/۴/۶ اصلاحی ۱۳۷۵/۱۲/۸	همسران بیمه شدگان متوفی که مجدداً از دواج ذایم کرده اند و به تبع آن مستمری آنها قطع شده است، از تاریخ فوت شوهر دوم مجدداً و با رعایت مقررات مربوط از مستمری یاد شده برخوردار می شوند
قانون تأمین	مجلس	قانون تأمین اجتماعی	تبصره ۱ ماده ۸۱	۱۳۵۴/۴/۳	همسران بیمه‌شدگان متوفی که شوهر

اجتماعی				اختیار نموده‌اند (عقد دائم) در صورت فوت شوهر دوم، توسط تأمین اجتماعی مجدداً به آنها مستمری پرداخت خواهد شد. بار مالی ناشی از این تبصره از محل سه درصد (۳٪) کمک دولت به بیمه‌شدگان تأمین خواهد شد.
قانون تأمین اجتماعی	مجلس	قانون تأمین اجتماعی ماده ۷۶ تبصره ۴ الحاقی	۱۳۵۴/۴/۳ الحاقی ۱۳۷۶/۷/۱	زنان کارگر با داشتن بیست سال سابقه کار و چهل و دو سال سن به شرط پرداخت حق بیمه با ۲۰ روز حقوق می‌توانند بازنشسته شوند.
آئین نامه اجرایی		قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تأمین اجتماعی ماده ۲	۱۳۷۵/۴/۶	مستری موضوع این آئین نامه شامل فوت همسر سوم و بعد از آن نمی‌شود. ملاک تشخیص و شناسائی شوهر دوم و فوت او مدارک رسمی مثبت است
آئین نامه اجرایی		قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تأمین اجتماعی ماده ۱ تبصره آن	۱۳۷۵/۴/۶	همسران بیمه‌شدگان متوفی که مجدداً ازدواج دائم کرده‌اند و به تبع آن مستمری آنها قطع شده است، از تاریخ فوت شوهر دوم مجدداً و با رعایت مقررات مربوط از مستمری یاد شده برخوردار می‌شوند
قانون تأمین اجتماعی		قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تأمین اجتماعی ماده واحده	۱۳۷۴/۶/۲۱	تبصره ۱- همسران بیمه‌شدگان متوفی که شوهر اختیار نموده‌اند (عقد دائم) در صورت فوت شوهر دوم، توسط تأمین اجتماعی مجدداً به آنها مستمری پرداخت خواهد شد. بار مالی ناشی از این تبصره از محل سه درصد کمک دولت به بیمه‌شدگان تأمین خواهد شد
قانون برنامه سوم توسعه		قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ماده ۵۶	۱۳۷۹/۱/۱۷	تسهیلات نظام بانکی کشور: زنان بیکار سرپرست خانوار و همچنین حرفه‌آموختگان فنی و حرفه‌ای دولتی و غیردولتی و... از اولویت

۱۳۷۹/۱/۱۷			برخوردارند		
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	بند (ب) تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور	ماده ۴	۱۳۸۰/۲/۲۳	در اعطای تسهیلات خوداشتغالی موضوع این آیین نامه، زنان سرپرست خانوار، بیکاران ثبت شده در مراکز کاریابی و خدمت اشتغال که دارای مدرک دانشگاهی هستند، فارغ التحصیلان رشته های فنی و حرفه ای و کار و دانش و آموزش دیدگان در مراکز خوداشتغالی وابسته به صندوق حمایت از فرصتهای شغلی از اولویت برخوردارند
قانون برنامه دوم توسعه	شورای عالی	قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا	ماده ۲ و بند ۲۰	۱۳۷۷/۷/۲۸	وظایف و اختیارات استانداران در قلمرو مأموریت خویشایجاد زمینه مناسب جهت رشد و ارتقاء فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بانوان و ایجاد هماهنگی بین دستگاههای ذیربط و نظارت بر فعالیت آنها
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	ماده (۵۴) و بندهای «د» و «ه» ماده (۱۴۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۳	۱۳۸۴/۲/۷	در انتصاب مدیران مکلفند تمهیدات لازم را برای اعزام آنان به دوره های آموزشی بهبود مدیریت با لحاظ اولویت آموزش زنان فراهم نمایند و تا زمانی که این آموزشها طی نشده است، انتصاب آنان به پستهای مدیریتی ممنوع است
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	ماده (۵۴) و بندهای «د» و «ه» ماده (۱۴۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱	۱۳۸۴/۲/۷	دستگاههای اجرایی، موظفند هر ساله معادل حداقل یک درصد از کل اعتبارات هزینه ای خود را به طراحی و اجرای دوره های آموزشی کوتاه مدت ضمن خدمت با لحاظ اولویت آموزش زنان اختصاص دهند.
	مجلس	قانون فراگیری آموزش های فنی و حرفه ای برای اشتغال به کار	تبصره ۴ ماده واحده	۱۳۷۶/۳/۱۱ ۱۳۷۶/۳/۲۱ شورای نگهبان	سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور موظف است با استفاده از امکانات موجود به منظور رفع مشکلات احتمالی زنان جویای کار در کلیه

مراکز استانها و شهرستانها متناسب با فرصتهای شغلی زمینه آموزش فنی و حرفه ای بانوان را فراهم نماید					
پروانه تأسیس و کارت مدیریت آموزشگاه برای آموزش مردان صرفاً به مردان و برای آموزش زنان به زنان داده می‌شود	۱۳۸۵/۵/۸	ماده ۳۴	نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد مصوب ۱۳۸۵/۵/۸	هیات وزیران	آیین نامه
آموزش کارآموزان زن صرفاً توسط مربیان زن و آموزش کارآموزان مرد صرفاً توسط مربیان مرد باید انجام شود. در صورت عدم وجود مربی واجد شرایط بنا به پیشنهاد اداره کل و تأیید سازمان آموزشگاهها می‌توانند از شمول این ماده مستثنی شوند	۱۳۸۵/۵/۸	ماده ۳۵	نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد مصوب ۱۳۸۵/۵/۸	هیات وزیران	آیین نامه
ایجاد حداقل سیصد و چهل و چهار (۳۴۴) تعاونی در گرایشهای مختلف اقتصادی برای ایجاد حداقل پنج هزار و نهصد و چهار (۵۹۰۴) فرصت شغلی برای افراد فاقد شغل با اولویت فارغ‌التحصیلان دانشگاه	۱۳۸۵/۵/۲۶		راجع به موظف نمودن وزارت تعاون به ایجاد تعاونی در گرایشهای مختلف اقتصادی در استان اردبیل مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۶	هیات وزیران	تصویب نامه
به منظور ساماندهی نقش زنان در توسعه کشور و تقویت نهاد خانواده اعتبار منظور شده در برنامه این قانون از طریق مرکز امور زنان و خانواده پس از توافق با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به دستگاههای اجرایی، اختصاص یابد.	۱۳۸۳/۱۲/۲۵	تبصره ۱۶	قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۸۵
تسهیلات سازمان تامین اجتماعی به منظور کمک به پیشگیری از بروز و تشدید آسیبهای اجتماعی و ساماندهی آسیب‌دیدگان اجتماعی به ویژه کودکان خیابانی و بی‌سرپرست، دختران و زنان پناهجو و ... می‌باشد	۱۳۸۳/۱۲/۲۵	تبصره ۱۵	قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۸۵
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۳/۱۲/۲۵	تبصره ۲	قانون بودجه سال ۱۳۸۵	مجلس	قانون بودجه

سال ۱۳۸۵		کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵		موظف است مبلغ چهارصد میلیارد (۴۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال تسهیلات موضوع این تبصره را از طریق دفتر همکاریهای فناوری نهاد ریاست جمهوری به منظور ایجاد اشتغال مولد جهت متخصصان فارغ‌التحصیل دانشگاهها و جلوگیری از مهاجرت نخبگان با معافیت سهم آورده منظور نماید
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	بندهای ب، پ، ت، ث، ج، چ، ر، ژ، ض و ظ تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور	ماده ۱۳	تعاونیهایی که هفتاد درصد (۷۰٪) از اعضای آنان را ایثارگران شامل رزمندگان، آزادگان، جانبازان و خانواده معظم شهدا، فارغ‌التحصیلان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی، زنان، [۱] مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهبیستی کشور، عشایر یا افراد ساکن در مناطق توسعه‌نیافته کشور و یا ترکیبی از آنان تشکیل می‌دهد، از پرداخت تمام سهم آورده معاف می‌باشند
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	آیین‌نامه اجرایی بند (ح) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور	ماده ۹	تعاونیهایی تولید کشاورزی با موضوع فعالیت یکپارچه‌سازی اراضی برای اصلاح نظام بهره‌برداری و تعاونیهایی که هفتاد درصد (۷۰٪) اعضای آنها را ایثارگران، فارغ‌التحصیلان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی، زنان، و... از پرداخت سهم آورده معاف هستند.
قانون برنامه چهارم	مجلس	قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۵۴	دستگاههای اجرایی موظفند درصدی از اعتبارات خود را برای اجرای دوره های آموزشی ضمن خدمت کارکنان در موارد زیر هزینه کنند دوره‌های آموزشی ضمن خدمت متناسب با

مشاغل موردتصدی کارکنان به منظور افزایش سطح کارایی و ارتقای مهارت‌های شغلی آنان (به خصوص برای زنان) به ویژه از طریق آموزشهای کوتاه مدت و...					
آیین نامه	قوه قضائیه	نحوه اجرای احکام قصاص، رجم، قتل، صلب، اعدام، شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب آذرماه ۱۳۸۲ قوه قضائیه	ماده ۶	۱۳۸۳/۵/۱۱	برای ارایه خدمات کاریابی به زنان جوینده کار، کاریابیها موظفند حداقل یک نفر کارشناس زن استخدام نمایند.
قانون بودجه سال ۱۳۷۸	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور	تبصره ۶	۱۳۷۷/۱۱/۱۳	قسمت چهارم این قانون برای تأمین هزینه‌های جاری ضروری فعالیتهای اجتماعی امور بانوان استانها و خانه‌های عالم در مراکز دهستانها و همچنین هزینه‌های متفرقه عمرانی و طرحهای عمرانی مناطق روستایی و عشایری اختصاص می‌یابد
قانون بودجه سال ۱۳۷۸	مجلس	قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور	تبصره ۴	۱۳۷۷/۱۱/۱۳	به منظور اعمال سیاستهای خاص حمایت از روستائیان و بازنشستگان و نیز توسعه مشارکت، دستگاههای ذی ربط موظفند گزارش عملکرد این تبصره را هر چهار ماه یک بار به کمیسیون امور اداری و استخدامی و کمیسیون امور زنان ارائه دهند .
بخشنامه		موضوع آیین نامه کمک وضع حمل	بخشنامه شماره ۱۷۹۶/۱۴۲	۱۳۴۹/۶/۱۸	آیین نامه جدید کمک وضع حمل و رعایت نکاتی مطرح شده مانند چون انجام معاینات حاملگی از لحاظ حفظ سلامت زن باردار و جنین ضروریست لذا بایستی بطرق ممکن بیمه شدگان را به اهمیت موضوع متوجه سازند

بخشنامه	به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور»	بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴	۱۳۶۱/۷/۶	چون بخشی از کارمندان دولت را خانمها تشکیل می‌دهند و تغییر محل جغرافیایی آنان با همسرانشان و دورماندن از خانواده و زندگی جداگانه مشکلاتی را برای این قبیل کارمندان به وجود می‌آورد. حتی المقدور نسبت به انتقال کارمند متقاضی ولو آنکه به صورت انتقال به سازمان دیگر باشد با رعایت مقررات مربوط اقدام نمایند
آئین نامه اجرایی	شیرخوارگاهها و مهد کودکها در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	تبصره ۳ ماده ۱۰		در کارگاههایی که اکثریت مادران از اقلیت های مذهبی می باشند ، انتخاب مدیر مهد کودک از اقلیت مربوطه اقدام نمایند
آئین نامه اجرایی	شیرخوارگاهها و مهد کودکها در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	ماده ۲		مراکز نگهداری کودکان حتی الامکان باید در نزدیکترین فاصله با محل کار مادران (زنان شاغل) ایجاد و ترجیحا از قسمتی از ساختمان کارگاه مربوطه استفاده شود.
آئین نامه اجرایی	شیرخوارگاهها و مهد کودکها در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی	ماده ۱ و تبصره های ۱، ۴، ۵		مرکز نگهداری کودکان موسسه ای است آموزشی ، پرورشی، رفاهی که کودکان بانوان شاغل در کارگاه "کارخانه " را در سه بخش شیرخوارگاه (۲سالگی -۴۵ روز) مهد کودک (۵ سالگی - ۲سالگی) و آمادگی (از ۵ سال تا قبل از ورود به دبستان) نگهداری می نماید
شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۱۲	۱۳۴۵/۶/۲۸	این آئین نامه مشتمل بر ۱۲ ماده و پنج تبصره در جلسه مورخه ۲۸ /۶ /۴۵ شورای عالی سازمان به تصویب رسید و از تاریخ اول آبانماه ۱۳۴۵ قابل اجرا می باشد.

آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۱۱	۱۳۴۵/۶/۲۸	مدارک لازم جهت دریافت کمک نوزاد
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۱۰	۱۳۴۵/۶/۲۸	در مواردیکه بیمه شده مرد قبل از تولد نوزاد فوت شود و ظرف شش ماه قبل از وضع حمل حق بیمه ۹۰ روز به سازمان پرداخت شده باشد همسر بیمه شده متوفی طبق مقررات این آیین نامه استحقاق دریافت مزایای نقدی کمک نوزاد را خواهد داشت.
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۹	۱۳۴۵/۶/۲۸	تحويل شیر خشک تا سن یکسال نوزاد چنانچه مادر به مرضی مبتلا شود که شیر دادن او مضر به سلامت طفل یا موجب سرایت بیماری به نوزاد گردد و شرایطی از این قبیل
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۷	۱۳۴۵/۶/۲۸	در صورتیکه زن باردار سقط جنین نماید یا به طور غیر طبیعی وضع حمل کند طبق مقررات بیمه بیماری با او رفتار خواهد شد
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۶	۱۳۴۵/۶/۲۸	در نقاطی که سازمان دارای وسایل کافی انجام وضع حمل نیست وچنانچه زایمان در منزل توسط قابله یا پزشک سازمان انجام پذیرد بابت مخارجی که بیمه شده متحمل می شود مبلغی پرداخت می گردد
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۵	۱۳۴۵/۶/۲۸	در نقاطی که سازمان برای وضع حمل وسایل لازم دارد زن باردار موظف است برای زایمان به دستگاههای سازمان مراجعه نماید و در صورت عدم مراجعه بابت هزینه وضع حمل وجهی پرداخت نخواهد شد
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۴	۱۳۴۵/۶/۲۸	معاینات طبی و معالجات لازم حین زایمان شامل بستری کردن در زایشگاه یا بیمارستان به منظور وضع حمل یا

					انجام زایمان در منزل وسیله پزشک یا قابل سازمان می باشد
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۳	۱۳۴۵/۶/۲۸	مراجعه زن باردار در سه ماهگی و هفت ماهگی دوران حمل جهت معاینه به سازمان مراجعه و دریافت گواهی انجام معاینه از پزشک یا قابل سازمان به منظور ضبط در پرونده
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۲	۱۳۴۵/۶/۲۸	معاینات طبی و معالجات قبل و بعد از وضع حمل شامل هر گونه معاینه و معالجه در صورت لزوم می باشد
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	وضع حمل و کمک نوزاد	ماده ۱	۱۳۴۵/۶/۲۸	استفاده بیمه شده زن یا همسر بیمه شده در دوران بارداری و همچنین پس از زایمان از کمکهای پیش بینی شده در ماده ۵۸ قانون بیمه های اجتماعی
تصویبنامه		در خصوص معذوریت وضع حمل بانوان	تصویبنامه	۱۳۷۴/۶/۱۲	آئین نامه مرخصی ها بانوان باردار
بخشنامه		به کلیه وزارتخانه ها ، سازمانها، موسسات دولتی ، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور	بخشنامه شماره ۱۴۳۳۷	۷۱/۳/۲۸	در خصوص انعکاس اطلاعات موجود ملی و بین المللی مرتبط با زنان به دفتر مشاورت در امور زنان ریاست جمهوری کلیه دستگاههای اجرایی و نهادهای انقلاب اسلامی مراتب را با دفتر امور زنان هماهنگ نمایند
بخشنامه		به کلیه وزارتخانه ها و سازمانها، موسسات دولتی ، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور	بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴	۶۱/۷/۶	انتقال مستخدم زن به محلی که همسر وی در آن اشتغال دارد امکان پذیر می باشد حتی المقدور نسبت به انتقال کارمند متقاضی ولو آنکه به صورت انتقال به سازمان دیگر باشد اقدام نمایند
		قانون تشکیل شورای عالی اشتغال	ماده ۴	۱۳۷۷/۶/۱	ترکیب کمیته هماهنگی اشتغال استانها یک نفر از کمیسیون امور بانوان .
		قانون تشکیل شورای عالی اشتغال	ماده ۳	۱۳۷۷/۶/۱	وظایف شورای عالی اشتغال برنامه ریزی و تعیین راهکارهای عملی برای رشد و توسعه اشتغال در

روستاها ، شهرهای کوچک و برای گروههای خاص (معلولین ، زنان و جوانان) با رعایت مقررات مربوطه					
ترکیب شورای عالی اشتغال مشاور رئیس جمهور در امور زنان بدون حق رای به عنوان ناظر	۱۳۷۷/۶/۱	ماده ۲	قانون تشکیل شورای عالی اشتغال		
تشویق بانوان تحصیلکرده و متخصص با تجربه به احراز سمتهای مدیریت و مشاغل ستادی، به منظور امکان استفاده از کارایی آنها در سطوح عالی اجرایی	۷۱/۵/۲۰	ماده ۶	سیاستهای اشتغال زنان در جمهوری اسلامی ایران	شورای عالی انقلاب فرهنگی	سیاست
پوشش دانش‌آموزان دختر	۱۳۷۹/۵/۲۰	ماده ۶۷ و تبصره ۱ و ۲	مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰	شورای عالی آموزش و پرورش	آیین‌نامه اجرایی
رعایت موازین اسلامی و مقررات آموزش و پرورش دانش‌آموزان در دوران تحصیل	۱۳۷۹/۵/۲۰	ماده ۶۸ و تبصره	مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰	شورای عالی آموزش و پرورش	آیین‌نامه اجرایی
وزارت آموزش و پرورش موظف گردیده مطالب آموزشی مربوط به جمعیت و تامین سلامتی مادران و کودکان را در متون درسی خود به نحوی بگنجانند	۱۳۶۶/۱۱/۲۵	ماده ۱۰	قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش		
حقوق و مسئولیتهای زنان در امور دفاعی نظامی	۸۳/۶/۳۱	بخش سوم	منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران		منشور
حقوق و مسئولیتهای اجتماعی زنان: فصل اول: حقوق و مسئولیتهای سلامت جسمی و روانی زنان فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای فرهنگی و معنوی زنان فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای اقتصادی زنان فصل چهارم: حقوق و مسئولیتهای سیاسی زنان	۸۳/۶/۳۱	بخش سوم	منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران		منشور
حقوق و مسئولیتهای خانوادگی زنان		بخش دوم	حقوق و مسئولیتهای		منشور

		خانوادگی زنان	۱۳۸۳/۶/۳۱		فصل اول: حقوق و مسئولیت‌های دختران در خانواده فصل دوم: حقوق و مسئولیت‌های زنان در تشکیل و تداوم خانواده فصل سوم: حقوق و مسئولیت‌های زنان در صورت انحلال خانواده
منشور		منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش اول	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیت‌های فردی زنان: (۱) حق برخورداری از حیات شایسته و تمامیت جسمانی و مسئولیت محافظت از آن در مقابل هر گونه بیماری، حادثه و تعدی. (۲) حق برخورداری از تکریم و مسئولیت رعایت آن برای دیگران. (۳) حق آزادی اندیشه و مصونیت از تعرض و عدم امنیت در داشتن اعتقاد. (۴) حق و مسئولیت فرد در برخورداری از ایمان، تقوا و تکامل معنوی در عرصه باورها و رفتارها و....
قانون بودجه سال ۱۳۷۷		قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور	تبصره ۶	۱۳۷۶/۱۱/۸	قسمت چهارم این قانون برای تأمین هزینه‌های جاری ضروری فعالیتهای اجتماعی امور بانوان استانها و ... اختصاص می‌یابد
آئین نامه		نحوه اجرای احکام قصاص	ماده ۵		وضعیت زمان اجرای حد یا قصاص یا اعدام در مورد محکوم زن بیمار یا حامله یا شیرده
آئین نامه	وزیر دادگستری	راجع به حکم اعدام	ماده ۲	۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زمان اجرای حکم اعدام زن حامله یا زن تازه وضع حمل کرده اجرای حکم اعدام تا ۴۰ روز بعد از وضع حمل به تعویق می افتد . (مدت مذکور بر اساس بند ۲ ماده ۴۸۴ قانون آئین دادرسی کیفری به ۳ ماه تغییر یافته است)
آئین نامه	قوه قضاییه	نحوه اجرای احکام قصاص ، رجم ، قتل ،	ماده ۶	۱۳۸۲/۶/۲۷	زمان اجرای حکم اعدام یا حد یا قصاص نفس در خصوص زن باردار

			صلب ، اعدام ، و شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری		یا شیرده بعد از وضع حمل و به تجویز پزشک قانونی یا پزشک معتمد و تایید قاضی صادر کننده حکم یا دادستان مربوط ، زمان اجرای حکم تا سقف ۲ سال برای پیشگیری از لطمه به نوزاد به سبب قطع شیر مادر می تواند عقب بیفتد
بخشنامه	قوه قضاییه	توصیه بر تبدیل حبس زنان ، نوجوانان ، اطفال و زندان نرفته ها به جزای نقدی یا تعزیر مناسب تر دیگری	۱۷۸/۶۹۳۳/بخشنامه شماره	۱۹/۷/۱۳۷۸	توصیه به تبدیل حتی الامکان مجازات‌های حبس در مورد زنان به جزای نقدی یا تعزیری دیگر
قانون مجازات اسلامی	مجمع تشخیص مصلحت مجلس شورای اسلامی		ماده ۱۴۵		مجازات دشنامی که باعث اذیت شنونده شود و دلالت بر قذف نکند مانند اینکه کسی به زنش بگوید تو باکره نبودی موجب محکومیت گوینده به شلاق تا ۷۴ ضربه می شود
			ماده ۲۶۲		قصاص زن حامله نباید قبل از وضع حمل قصاص شود و پس از وضع حمل چنانچه قصاص موجب هلاکت طفل باشد باید به تاخیر افتد تا خطر مرگ از طفل برطرف گردد
			۶۱۹	۷۰/۹/۷ ۷۵/۳/۲	مجازات هر کس که در اماکن عمومی یا معابر معترض یا مزاحم اطفال یا زنان بشود یا با الفاظ و حرکات مخالف شئون و حیثیت به آنان توهین نمایند
رای وحدت رویه هیات عمومی	دیوان عالی کشور	قابل گذشت بودن نفقه	رای شماره ۵۲۵	۱۳۶۸/۱/۲۹	با توجه به اینکه مطالبه نفقه زوجه از حقوق الناس می باشد لذا تا زمانی که گذشت زوجه از تعقیب شکایت جزائی احراز نشود دعوی کیفری قابل رسیدگی خواهد بود

		مسئولیت مدنی	۹	۱۳۳۹/۲/۷	دختری که در اثر اعمال حیله یا تهدید و یا سوء استفاده از زیردست بودن حاضر برای همخوابگی نامشروع شده می تواند از مرتکب علاوه از زیان مادی مطالبه زیان معنوی هم بنماید
قانون برنامه دوم توسعه		قانون برنامه پنج ساله دوم	اهداف کلان کیفی	۱۳۷۳/۹/۲۱	<ul style="list-style-type: none"> توجه ویژه در برنامه ریزیها و اختصاص امکانات به مسائل تربیت بدنی و پر کردن اوقات فراغت بانوان . مشارکت بیشتر زنان و بانوان در امور اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و اقتصادی با حفظ شئونات خانواده و ارزشهای متعالی شخصیت اسلامی زن
اسناد بین الملل		میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	۷	۱۳۵۴/۲/۱۷	مزد منصفانه و اجرت مساوی برای کار با ارزش مساوی بدون هیچ نوع تمایز بویژه اینکه زنان تضمین داشته باشند که شرائط کار آنان پائین تر از شرائط مورد استفاده مردان نباشد و برای کار مساوی مزد مساوی با مردان دریافت دارند. مزایای کافی برای آنان و خانواده شان طبق مقررات این میثاق
اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	مقدمه	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	لزوم شرکت زنان در تمام زمینه ها و در شرایط مساوی با مردان / اهمیت توافق بین والدین در تربیت کودکان
اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۶	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتهای عضو جهت وضع قانون بمنظور جلوگیری از هر گونه بهره برداری از زنان و روسپیگری
اسناد بین الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۷	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها برای اقداماتی جهت شرکت زنان در انتخابات، سیاستگذاری، داشتن پستهای دولتی و غیر دولتی

اسناد بین الملل	قطعهنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۸	۱۸ دس-امبر ۱۹۷۹(۲۷آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها برای اقداماتی جهت عدم تبعیض برای فعالیت زنان در سطح بین المللی
اسناد بین الملل	قطعهنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۱	۱۸ دس-امبر ۱۹۷۹(۲۷آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها برای تضمین حقوق برابر زنان با مردان در تمام زمینه های شغلی
اسناد بین الملل	قطعهنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۳	۱۸ دس-امبر ۱۹۷۹(۲۷آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت حذف تبعیض علیه زنان در زمینه های حقوق خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی
اسناد بین الملل	قطعهنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۴	۱۸ دس-امبر ۱۹۷۹(۲۷آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت رفع مشکلات و احقاق حقوق زنان روستائی و حذف تبعیض علیه آنان
اسناد بین الملل	قطعهنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۵	۱۸ دس-امبر ۱۹۷۹(۲۷آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت احقاق حقوق زنان در خصوص انعقاد قراردادها و مسافرت و آزادی انتخاب مسکن
اسناد بین الملل	قطعهنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۶	۱۸ دس-امبر ۱۹۷۹(۲۷آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت رفع حذف تبعیض علیه زنان در تمام موارد مربوط به ازدواج و روابط خانوادگی و حضانت
اسناد بین الملل	قطعهنامه ۴۸/۱۰۴ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	مقدمه	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	ضرورت های وضع قوانین برای مقابله با خشونت علیه زنان
اسناد بین الملل	قطعهنامه ۴۸/۱۰۴ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۱	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	تعریف خشونت علیه زنان
اسناد بین الملل	قطعهنامه ۴۸/۱۰۴ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۲	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	مصادیق خشونت علیه زنان
اسناد بین الملل	قطعهنامه ۴۸/۱۰۴	اعلامیه حذف خشونت	ماده ۳	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	تعریف حقوقی که زنان در عرصه

مجمع عمومی سازمان ملل متحد	علیه زنان		های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی و ... دارند
اسناد بین الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۴
اسناد بین الملل	میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	ماده ۱۰	۱۳۵۴/۲/۱۷ - حمایت از تشکیل و استقرار خانواده - حمایت از مادران قبل و بعد از زایمان - حمایت از کودکان در مقابل استثمار اقتصادی و اجتماعی

جدول شماره ۳۷: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها:

مشارکت زنان در تصمیم‌گیری

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق	مجلس شورای اسلامی / مجمع تشخیص مصلحت نظام		ماده واحده	مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی و تایید مجمع ۱۳۷۱/۸/۲۸ تشخیص مصلحت نظام	زوجیهایی که قصد طلاق و جدایی از یکدیگر را دارند بایستی جهت رسیدگی به اختلاف خود به دادگاه خانواده مراجعه و اقامه دعوی نمایند. در این دادگاه کلیه دعاوی و کلیه امور مربوط به طلاق/حضانت /سازش /نحله/تمکین /مهریه /نفقه /جهیزیه/رجوع /اجرت المثل ... بر اساس شرع را صادر می کند. در این دادگاه از مشاورین زن استفاده می شود
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	ماده (۵۴) و بندهای «د» و «ه» ماده (۱۴۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۳	۱۳۸۴/۲/۷	در انتصاب مدیران مکلفند تمهیدات لازم را برای اعزام آنان به دوره های آموزشی بهبود مدیریت با لحاظ اولویت آموزش زنان فراهم نمایند و تا زمانی که این آموزشها طی نشده است، انتصاب آنان به پستهای مدیریتی ممنوع است
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	ماده (۵۴) و بندهای «د» و «ه» ماده (۱۴۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱	۱۳۸۴/۲/۷	دستگاههای اجرایی، موظفند هر ساله معادل حداقل یک درصد از کل اعتبارات هزینه ای خود را به طراحی و اجرای دوره های آموزشی کوتاه مدت ضمن خدمت با لحاظ اولویت آموزش زنان اختصاص دهند.
بخشنامه		به کلیه وزارتخانه ها ، سازمانها، موسسات دولتی ، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور	بخشنامه شماره ۱۴۳۳۷	۷۱/۳/۲۸	در خصوص انعکاس اطلاعات موجود ملی و بین المللی مرتبط با زنان به دفتر مشاورت در امور زنان ریاست جمهوری کلیه دستگاههای اجرایی و نهادهای انقلاب اسلامی مراتب را با دفتر امور زنان هماهنگ نمایند
		قانون تشکیل شورای عالی اشتغال	ماده ۴	۱۳۷۷/۶/۱	ترکیب کمیته هماهنگی اشتغال استانها یک نفر از کمیسیون امور بانوان

		قانون تشکیل شورای عالی اشتغال	ماده ۲	۱۳۷۷/۶/۱	ترکیب شورای عالی اشتغال مشاور رئیس جمهور در امور زنان بدون حق رای به عنوان ناظر
سیاست	شورای عالی انقلاب فرهنگی	سیاستهای اشتغال زنان در جمهوری اسلامی ایران	ماده ۶	۷۱/۵/۲۰	تشویق بانوان تحصیلکرده و متخصص با تجربه به احراز سمتهای مدیریت و مشاغل ستادی، به منظور امکان استفاده از کارایی آنها در سطوح عالی اجرایی
تصویبنامه	هیأت وزیران	هیأت وزیران (در خصوص کارگروه ملی آموزش)		۱۳۸۱/۹/۲۰	به منظور ارائه راهکارهای تحقق اهداف و تعهدات برنامه آموزش برای همه به کمیسیون فرهنگی هیأت دولت کارگروه ملی آموزش با مسئولیت وزارت آموزش و پرورش و با حضور نمایندگان دستگاههای زیر تشکیل می‌شود
اساسنامه	شورای عالی انقلاب فرهنگی	شورای گسترش حوزه‌های علمیه مصوب جلسه ۵۴۲	ماده ۵	۱۳۸۳/۴/۲۳	اعضای شورای گسترش مدیر مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران (نایب رئیس) ۳- معاونان آموزشی مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران و خواهران ۴- معاونان پژوهشی مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران و خواهران
آیین‌نامه	هیأت وزیران	تشکیل و اداره کمیسیون ملی آیسکو در ایران مصوب ۱۳۸۳/۶/۸	ماده ۳	۱۳۸۳/۶/۸	اعضای شورای عالی کمیسیون ملی آیسکو عالیترین مرجع تصمیم‌گیری کمیسیون
بخشنامه		بخشنامه نهضت سوادآموزی به کلیه استانها	بخشنامه شماره ۷۷۹۳/۳	۷۴/۵/۱۴	اهم وظایف نمایندگان نهضت در امور زنان در سطح استانها
قانون بودجه سال ۱۳۸۲	مجلس شورای اسلامی	قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور	تبصره ۷	۱۳۸۱/۱۲/۱۱ ۱۳۸۱/۱۲/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام	به منظور ساماندهی نقش زنان در توسعه کشور و تقویت نهاد خانواده و در جهت تحقق اهداف و سیاستهای مندرج در ماده ۱۵۸ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
		قانون خدمات اجتماعی زنان	ماده ۱	۱۳۴۷/۴/۱۳	به موجب این قانون خدمات فرهنگی و آموزشی و بهداشتی و درمانی و اجتماعی

					وظیفه مقدس ملی زنان نیز شناخته می‌شود
	مجلس شورای اسلامی	قانون الحاق یک تبصره به ماده ۴۲ آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	ماده واحده	۱۳۷۵/۹/۱۴ تایید ۱۳۷۵/۹/۲۸ شورای نگهبان	کمیسیونی جهت رسیدگی به مسائل مربوط به زنان، جوانان و خانواده تحت عنوان کمیسیون امور زنان، جوانان و خانواده به کمیسیونهای فوق اضافه می گردد
آیین نامه	هیأت وزیران	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی	ماده ۳۹ و تبصره ۲	۱۳۸۲/۳/۲۸	اعضای کار گروه آمایش و محیط زیست دو نفر صاحب نظر از اعضای هیئت علمی دانشگاههای استان به انتخاب کار گروه که حداقل یک نفر از آنان از میان بانوان صاحب نظر انتخاب می شود
آیین نامه	هیأت وزیران	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی	ماده ۲۸ و تبصره	۱۳۸۲/۳/۲۸	اعضای کار گروه آب کشاورزی و منابع طبیعی علاوه بر اعضای موضوع این ماده دو نفر از صاحب نظران . متخصصان و نمایندگان تشکلهای غیر دولتی منابع طبیعی و بخشهای آب کشاورزی که توسط کار گروه انتخاب می شوند شرکت می نمایند ، حتی الامکان یکی از افراد یاد شده از میان بانوان صاحب نظر انتخاب می شود
آیین نامه	هیأت وزیران	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی	ماده ۲۲	۱۳۸۲/۳/۲۸	اعضای کار گروه برنامه ریزی تحول اداری دو نفر صاحب نظر که حداقل یکی از آنان از بانوان باشد به انتخاب کار گروه (بدون حق رأی
آیین نامه	هیأت وزیران	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی	ماده ۱۳	۱۳۸۲/۳/۲۸	کارگروههای تخصصی مانند کارگروه بانوان و جوانان
آیین نامه	هیأت وزیران	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی	ماده ۶۵	۱۳۸۲/۳/۲۸	وظایف کار گروه بانوان و جوانان: شناسایی مسایل، مشکلات و معضلات بانوان و جوانان استان. ۲ - برنامه ریزی برای رفع مسایل و مشکلات بانوان و جوانان استان. ۳ - برنامه ریزی برای تقویت مشارکت همه جانبه زنان و جوانان استان
آیین نامه	هیأت وزیران	شورای برنامه ریزی و	ماده ۱۵۸	۱۳۸۲/۳/۲۸	مرکز امور مشارکت زنان ریاست نیازهای

			توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی		آموزشی و فرهنگی و ورزشی خاص زنان راشناسایی کرده و طرحهای مناسب را برحسب مورد از طریق دستگاههای اجرایی ذی‌ربط تهیه و برای تصویب به مراجع مربوط پیشنهاد کند طرحهای لازم برای افزایش فرصتهای اشتغال زنان و ارتقاء شغلی آنان در چارچوب تمهیدات پیش‌بینی شده برای بهره‌گیری از خدمات مختلف اجتماعی زنان در زمینه‌های مالی، حقوقی، مشاوره‌ای، آموزشی و ورزشی، طرحهای لازم بااولویت قایل‌شدن برای زنان خودسرپرست و بی‌سرپرست مناطق توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته و گروههای محروم جامعه در زمینه حمایت از تشکیل سازمانهای غیر دولتی، تهیه
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	ماده (۱۵۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱ و تبصره	۱۳۷۹/۹/۲	مرکز امور مشارکت زنان به منظور ایفای نقش مناسب زنان در توسعه کشور و تقویت نهاد خانواده: الف- برای تعریف نقش و جایگاه زنان در خانواده، جامعه و محیط کار با توجه به اصول و مبانی اسلامی و تحولات آینده اقدام لازم را به عمل آورد. ب- با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، حوزه های علمیه، مراکز علمی و پژوهشی و سازمانهای غیردولتی برای سازماندهی طرحهای مطالعاتی درخصوص مسایل و نیازهای زنان تمهیدات لازم را به عمل آورد. با همکاری و هماهنگی دستگاههای اجرایی مربوط و مراکز فرهنگی و دینی نیازهای آموزشی، فرهنگی و ورزشی خاص زنان را شناسایی نموده و طرحهای مناسب را جهت رفع این نیازها و بسترسازی آموزشی و فرهنگی برای افزایش مشارکت زنان در اجرای این آیین نامه، زنان بی سرپرست و خودسرپرست مناطق توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته و گروههای محروم جامعه از

اولویت برخوردار هستند					
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	ماده (۱۵۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۲ و تبصره	۱۳۷۹/۹/۲	مرکز امور زنان مسئول انجام امور ستادی موظف است مراتب را از طریق دستگاههای دولتی مربوط و سازمانهای غیردولتی زنان پیگیری نماید. تبصره- دستگاههای اجرایی مربوط، موظف به همکاری با مرکز امور مشارکت زنان می‌باشند
آیین نامه	هیأت وزیران	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی	ماده ۶۴ و تبصره	۱۳۸۲/۳/۲۸	اعضای کار گروه بانوان و جوانان مشاور استاندار در امور بانوان (دبیر) و دو نفر نماینده از تشکلهای غیر دولتی زنان و جوانان و...
آیین نامه	هیأت وزیران	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی	ماده ۶۱ و تبصره	۱۳۸۲/۳/۲۸	مسئول ورزش بانوان استان علاوه بر اعضای موضوع این ماده، دو نفر صاحب نظر که حداقل یکی از آنان از میان بانوان باشد. به انتخاب کار گروه بدون حق رأی در جلسات کار گروه شرکت می کنند
آیین نامه	هیأت وزیران	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی	ماده ۵۸ و تبصره	۱۳۸۲/۳/۲۸	اعضای کار گروه بهداشت، درمان و تأمین اجتماعی و دو نفر از میان تشکلهای غیر دولتی مرتبط که حداقل یکی از آنها از میان بانوان باش
آیین نامه	هیأت وزیران	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی	ماده ۵۵ و تبصره	۱۳۸۲/۳/۲۸	اعضای کار گروه اجتماعی مشاور استاندار در امور بانوان. دو نفر از میان تشکلهای غیر دولتی مرتبط که حداقل یکی از آنها از میان بانوان باشد
آیین نامه	هیأت وزیران	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی	ماده ۵۰ و تبصره	۱۳۸۲/۳/۲۸	اعضای کار گروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات سه نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی استان که یکی از آنها از میان بانوان باشد به انتخاب شورا
آیین نامه	هیأت وزیران	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی	ماده ۴۵	۱۳۸۲/۳/۲۸	اعضای کار گروه اشتغال و سرمایه گذاری مشاور استاندار در امور بانوان

			تخصصی		
آیین‌نامه	هیأت وزیران	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی	ماده ۴۲ و تبصره	۱۳۸۲/۳/۲۸	اعضای کار گروه گردشگری و میراث فرهنگی دو نفر صاحب نظر که حداقل یکی از آنان از میان بانوان باشد، به انتخاب کار گروه
آیین‌نامه اجرایی	هیأت وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	ماده ۴	۱۳۸۴/۴/۱۲	اولیتهای امور زنان از محل اعتبارات برنامه ۳۰۲۰۳ مشارکت اجتماعی و فرهنگی زنان :ارائه خدمات آموزشی، مشاوره‌ای و اطلاع‌رسانی جهت ارتقای کیفیت زندگی زنان، بهداشت و سلامت روانی و جسمانی آنان، کاهش آسیبهای اجتماعی مورد ابتلای زنان و پیشگیری از خشونت علیه زنان زمینه‌سازی جهت ورود زنان نخبه به نظام برنامه‌ریزی کلان ملی و منطقه‌ای. ه- ارائه خدمات مشاوره حقوقی و قضایی به زنان. حمایت از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترا در زمینه مطالعات زنان. ط - حمایت و تشویق از زنان هنرمند، محقق، نویسنده و مترجم
آیین‌نامه اجرایی	هیأت وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	ماده ۱	۱۳۸۴/۴/۱۲	منجر به توسعه مشارکت زنان و تقویت نهاد خانواده
تصویب‌نامه	شورای عالی انقلاب فرهنگی	شرکت نماینده شورای زنان در شورای مشترک کمیسیونهای ۱ و ۲ مصوب ۱۳۷۱/۹/۲۴		۱۳۷۱/۹/۲۴	نماینده‌ای از شورای زنان در شورای مشترک کمیسیونهای ۱ و ۲ شورای عالی شرکت نمایند
		قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی اصلاحی ۱۳۷۹/۱/۲۰ تشخیص مصلحت نظام	ماده ۴۳	۱۳۷۹/۱/۲۰	کمیسیون فرهنگی برای انجام وظایف محوله در محدوده فرهنگ و هنر، و جوانان و زنان و خانواده و... مطابق ضوابط این آیین‌نامه تشکیل می‌شود
تصویب‌نامه	هیأت وزیران			۱۳۸۲/۱/۱۶	ارتقای شاخص‌های توسعه انسانی استان

			۱۳۸۲/۱/۱۶ (در خصوص اهداف کلان بلندمدت مربوط به استان هرمزگان)		با تأکید بر سطح سواد و فرهنگ عمومی، بهداشت و درمان و افزایش نرخ مشارکت زنان و جوانان
تصویب‌نامه			هیأت وزیران (در خصوص کانونهای فرهنگی بانوان)	۱۳۸۲/۱/۲۰	وزارت کشور مجاز است فعالیتهای مربوط به کانونهای فرهنگی بانوان را به روش واگذاری مدیریت و در چارچوب دستورالعملی که توسط وزارت کشور ابلاغ می‌گردد، به تشکلهای غیردولتی واگذار نماید
آیین‌نامه اجرایی	هیأت وزیران	ماده (۵) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری	ماده ۴	۱۳۸۳/۸/۱۰	ترکیب اعضای هیأت امنای مجموعه‌های ملی (به استثنای موزه ملی ایران که مطابق ماده (۵) این آیین‌نامه تعیین می‌شود شش نفر از شخصیت‌های فرهنگی - علمی به انتخاب رئیس سازمان که ترجیحاً سه نفر آنها از هیأت بانوان انتخاب خواهند شد
آیین‌نامه اجرایی	هیأت وزیران	ماده (۵) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری	ماده ۶	۱۳۸۳/۸/۱۰	ترکیب اعضای هیأت امنای مجموعه‌های استانی چهار نفر از شخصیت‌های علمی - فرهنگی به انتخاب رئیس سازمان که ترجیحاً دو نفر آنها از میان بانوان انتخاب خواهد شد
منشور		منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش سوم	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیتهای اجتماعی زنان: فصل اول: حقوق و مسئولیتهای سلامت جسمی و روانی زنان فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای فرهنگی و معنوی زنان فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای اقتصادی زنان فصل چهارم: حقوق و مسئولیتهای سیاسی زنان
منشور		حقوق و مسئولیتهای خانوادگی زنان	بخش دوم ۱۳۸۳/۶/۳۱		حقوق و مسئولیتهای خانوادگی زنان فصل اول: حقوق و مسئولیتهای دختران در خانواده فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای زنان در تشکیل و تداوم خانواده فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای زنان در صورت انحلال خانواده

بخشنامه	به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور»	بخشنامه شماره ۱۴۳۳۷	۱۳۷۱/۳/۲۸	کلیه دستگاههای اجرایی و نهادهای انقلاب اسلامی مراتب را بادفتر امور زنان هماهنگ نمایند
تصویبنامه	هیأت وزیران	تصویبنامه اجازه ایجاد چندین پست سازمانی در نهاد ریاست جمهوری	۱۳۷۷/۴/۱۰	وظایف و اختیارات استانداران در قلمرو مأموریت خویش به شرح زیرمی‌باشد: ... بند ۲۰ - ایجاد زمینه مناسب جهت رشد و ارتقاء فرهنگی، سیاسی، اقتصادی واجتماعی بانوان و ایجاد هماهنگی بین دستگاههای ذیربط و نظارت بر فعالیت آنها
	هیأت وزیران	لایحه عضویت مدیران کل سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت بازرگانی، وزارت تعاون و مشاور استاندار و دبیر کمیسیون امور بانوان استانها، به ترکیب اعضای کمیته برنامه ریزی استانها موضوع بند(الف) تبصره (۴۷) قانون بودجه سال ۱۳۶۴ کل کشور افزوده می شوند	۱۳۷۷/۸/۳	مدیران کل سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت بازرگانی، وزارت تعاون و مشاور استاندار و دبیر کمیسیون امور بانوان استانها، به ترکیب اعضای کمیته برنامه ریزی استانها موضوع بند(الف) تبصره (۴۷) قانون بودجه سال ۱۳۶۴ کل کشور افزوده می شوند
تصویبنامه	هیأت وزیران	عضویت رئیس مرکز امور مشارکت زنان در کمیسیونهای امور اجتماعی و فرهنگی هیأت دولت	۱۳۷۷/۶/۱۱	رئیس مرکز امور مشارکت زنان، به عنوان عضو کمیسیونهای امور اجتماعی فرهنگی هیأت دولت تعیین می شود
تصویبنامه	هیأت وزیران	راجع به تعیین نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور به عنوان چارچوب اصلی تصمیم‌گیریها و همکاری بین بخشها و دستگاههای اجرایی	۱۳۸۲/۷/۱۶	الف) مدیریت کلان (حوزه راهبری) مدیریت کلان ورزش زنان مسئولیت نظارت بر توسعه ورزش زنان را در دستگاههای دولتی و نهادهای غیردولتی مربوط را برعهده دارد که در قالب «سازمان ورزش زنان» عمل می‌نماید افزایش میزان مشارکت زنان در افق ده‌ساله

			کشور		نسبت به جمعیت زنان - ورزش قهرمانی - افزایش جمعیت ورزش قهرمانی زنان در افق ده‌ساله - حفظ و ارتقای جایگاه ورزش زنان در مسابقات قهرمانی جهان در رشته‌های تکواندو، کاراته، شطرنج و تیراندازی. ۴/۱- سازماندهی کلان مدیریت عالی‌ه زنان
تصویب‌نامه		تشکیل واحد ارشاد و امداد در کنار دادگاههای مدنی خاص	ماده ۳ تصویب‌نامه شماره ۳۲۱۰/دش	۱۳۷۰/۹/۱۲	مشخصات اعضا: ۱) مسؤول و سرپرست واحد، از بانوان متعهد و متاهل آشنا به مسائل فقهی و حقوقی و اجتماعی (لیسانس حقوق یا معادل حوزوی) آشنا به قوانین مدون راجع به خانواده
آیین‌نامه		قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها	ماده ۳۹	۱۳۷۲/۱/۷	مدیران و نگهبانان و کارکنان پوشش داخلی زندانهای زنان بایستی از بین کارمند و متخصص زندان انتخاب شوند و ورود مردان به زندان زنان در معیت مدیران داخلی زندان انجام پذیرد
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	آیین‌نامه اجرایی بند (۵) جزء ب ماده واحده قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ (مصوب ۱۳۷۱) مصوب ۱۳۸۰	ماده ۸	۱۳۸۰/۱۲/۲۲	به منظور تشخیص مشاغل سخت و زیان‌آور کمیته استانی متشکل از اعضای زیر در هر استان: دو نفر کارشناس مسؤول بهداشت حرفه‌ای که یک نفر از آنها از زنان خواهد بود با معرفی مدیریت درمان تأمین اجتماعی استان.
آیین‌نامه اجرایی	هیات وزیران	بند (۵) جزء ب ماده واحده قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین	ماده ۸	۱۳۸۰/۱۲/۲۲	به منظور تشخیص مشاغل سخت و زیان‌آور کمیته استانی متشکل از اعضای زیر در هر استان: دو نفر کارشناس مسؤول بهداشت حرفه‌ای که یک نفر از آنها از زنان خواهد بود با معرفی مدیریت درمان تأمین اجتماعی استان

			اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ (مصوب ۱۳۷۱) مصوب ۱۳۸۰		
آیین‌نامه اجرایی	آئین‌نامه کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱	تعریف داور و کمیته داوران		
		ماده ۲	اهداف کمیته داوران		
		ماده ۳	ترکیب کمیته داوران		
		ماده ۴	شرایط اختصاصی اعضای کمیته داوران		
		ماده ۵	وظایف کمیته داوران		
آیین‌نامه	معاونت ورزش بانوان کشور	ماده ۱	تعریف کمیته تخصصی مسابقات ورزشی بانوان		
		ماده ۲	اهداف کمیته		
		ماده ۳	ترکیب کمیته		
		ماده ۴	نحوه انتخاب اعضا کمیته		
		ماده ۵	شرایط اعضا کمیته		
		ماده ۶	وظایف کمیته		
		ماده ۷	وظایف مسئول کمیته		
		ماده ۸	وظایف اعضا کمیته		
		ماده ۹	ضوابط تشکیل جلسات کمیته		
		ماده ۱۰			
		ماده ۱۱	مدت فعالیت کمیته		
		ماده ۱۲	مصوبات کمیته		
		ماده ۱۳	حق الزحمه اعضا کمیته		
		ماده ۱۴	به منظور استفاده از تجهیزات و نظریات کارشناسی کمیته می‌تواند با کمیته مسابقات فدراسیون رشته ورزشی مربوطه هماهنگی به عمل آورد		
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	ماده ۷	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها برای اقداماتی جهت شرکت زنان در انتخابات، سیاست‌گذاری، داشتن پستهای دولتی و غیر دولتی
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع	ماده ۸	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها برای اقداماتی جهت عدم تبعیض برای فعالیت زنان در سطح

اسناد بین‌المللی	عمومی سازمان ملل متحد	زنان			بین‌المللی
اسناد بین‌المللی	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۴	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت رفع مشکلات و احقاق حقوق زنان روستائی و حذف تبعیض علیه آنان
تصویب‌نامه	هیئت وزیران	در خصوص ساماندهی امور ایرانیان خارج از کشور		۱۳۸۲/۸/۱۸	عضویت رئیس مرکز امور مشارکت زنان در ستاد ساماندهی امور ایرانیان خارج از کشور
اسناد بین‌المللی		موافقتنامه همکاری در زمینه فعالیت زنان و خانواده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تونس			همکاری و تبادل اطلاعات جهت ارتقای نقش زنان و خانواده در توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی
اسناد بین‌المللی	مجلس شورای اسلامی	قانون موافقتنامه همکاری در زمینه فعالیت زنان و خانواده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تونس	ماده واحده	۱۳۸۲/۲/۲۳	تصویب و اجازه مبادله اسناد موافقتنامه

جدول شماره ۳۸: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها:

ساختارهای ویژه زنان در جامعه

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون اساسی	مجلس خبرگان		۲۱	صوب ۱۳۵۸/۸/۲۴	دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید(ایجاد ددگاه خانواده / بیمه بیوگان زنان سالخورده /اعطای قیمومیت
قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق	مجلس شورای اسلامی / مجمع تشخیص مصلحت نظام		ماده واحده	مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۱/۸/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام	زوجهایی که قصد طلاق و جدایی از یکدیگر را دارند بایستی جهت رسیدگی به اختلاف خود به دادگاه خانواده مراجعه و اقامه دعوی نمایند. در این دادگاه کلیه دعاوی و کلیه امور مربوط به طلاق/حضانت /سازش / نحل/ تمکین /مهریه /نفقه / جهیزیه/ رجوع /اجرت المثل ... بر اساس شرع را صادر می کند. در این دادگاه از مشاورین زن استفاده می شود
بخشنامه		به کلیه وزارتخانه ها ، سازمانها، موسسات دولتی ، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور	بخشنامه شماره ۱۴۳۳۷	۷۱/۳/۲۸	در خصوص انعکاس اطلاعات موجود ملی و بین المللی مرتبط با زنان به دفتر مشاورت در امور زنان ریاست جمهوری کلیه دستگاههای اجرایی و نهادهای انقلاب اسلامی مراتب را با دفتر امور زنان هماهنگ نمایند
قانون برنامه چهارم	مجلس شورای اسلامی	قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۱۱	۱۳۸۳/۶/۱۱	اقدامات دولت با هدف تقویت نقش زنان در جامعه و توسعه فرصتها و گسترش سطح مشارکت آنها در کشور
قانون بودجه سال ۱۳۷۷		قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور	تبصره ۶	۱۳۷۶/۱۱/۸	قسمت چهارم این قانون برای تأمین هزینه‌های جاری ضروری فعالیت‌های اجتماعی امور بانوان استانها

و ... اختصاص می‌یابد					
کمیسیونی جهت رسیدگی به مسائل مربوط به زنان، جوانان و خانواده تحت عنوان کمیسیون امور زنان، جوانان و خانواده به کمیسیونهای فوق اضافه می‌گردد	۱۳۷۵/۹/۱۴ تایید ۱۳۷۵/۹/۲۸ شورای نگهبان	ماده واحده	قانون الحاق یک تبصره به ماده ۴۲ آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	
کارگروههای تخصصی مانند کارگروه بانوان و جوانان	۱۳۸۲/۳/۲۸	ماده ۱۳	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی	هیأت وزیران	آیین نامه
وظایف کار گروه بانوان و جوانان: شناسایی مسایل، مشکلات و معضلات بانوان و جوانان استان. ۲ - برنامه ریزی برای رفع مسایل و مشکلات بانوان و جوانان استان. ۳ - برنامه‌ریزی برای تقویت مشارکت همه جانبه زنان و جوانان استان	۱۳۸۲/۳/۲۸	ماده ۶۵	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی	هیأت وزیران	آیین نامه
مرکز امور مشارکت زنان ریاست نیازهای آموزشی و فرهنگی و ورزشی خاص زنان را شناسایی کرده و طرحهای مناسب را برحسب مورد از طریق دستگاههای اجرایی ذی‌ربط تهیه و برای تصویب به مراجع مربوط پیشنهاد کند طرحهای لازم برای افزایش فرصتهای اشتغال زنان و ارتقاء شغلی آنان در چارچوب تمهیدات پیش‌بینی شده برای بهره‌گیری از خدمات مختلف اجتماعی زنان در زمینه‌های مالی، حقوقی، مشاوره‌ای، آموزشی و ورزشی، طرحهای لازم بااولویت قایل‌شدن برای زنان خودسرپرست و بی‌سرپرست مناطق توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته و گروههای محروم جامعه در زمینه حمایت از تشکیل سازمانهای غیر	۱۳۸۲/۳/۲۸	ماده ۱۵۸	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی	هیأت وزیران	آیین نامه

آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	ماده (۱۵۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱ و تبصره	۱۳۷۹/۹/۲	دولتی، تهیه
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	ماده (۱۵۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱ و تبصره	۱۳۷۹/۹/۲	مرکز امور مشارکت زنان به منظور ایفای نقش مناسب زنان در توسعه کشور و تقویت نهاد خانواده: الف- برای تعریف نقش و جایگاه زنان در خانواده، جامعه و محیط کار با توجه به اصول و مبانی اسلامی و تحولات آینده اقدام لازم را به عمل آورد. ب- با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، حوزه های علمیه، مراکز علمی و پژوهشی و سازمانهای غیردولتی برای سازماندهی طرحهای مطالعاتی درخصوص مسایل و نیازهای زنان تمهیدات لازم را به عمل آورد. با همکاری و هماهنگی دستگاههای اجرایی مربوط و مراکز فرهنگی و دینی نیازهای آموزشی، فرهنگی و ورزشی خاص زنان را شناسایی نموده و طرحهای مناسب را جهت رفع این نیازها و بسترسازی آموزشی و فرهنگی برای افزایش مشارکت زنان در اجرای این آیین نامه، زنان بی سرپرست و خودسرپرست مناطق توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته و گروههای محروم جامعه از اولویت برخوردار هستند
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	ماده (۱۵۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۲ و تبصره	۱۳۷۹/۹/۲	مرکز امور زنان مسؤول انجام امور ستادی موظف است مراتب را از طریق دستگاههای دولتی مربوط و سازمانهای غیردولتی زنان پیگیری نماید. تبصره- دستگاههای اجرایی مربوط، موظف به همکاری با مرکز امور مشارکت زنان می باشند
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	ماده (۱۵۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۴	۱۳۷۹/۹/۲	مرکز امور مشارکت زنان موظف است شاخصهای مربوط به وضعیت زنان در حوزه های مختلف را با هماهنگی دستگاههای ذیربط تعیین نموده

		قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۲۷	ماده ۲۶	۱۳۸۰/۱۲/۲۷	سازمان بهزیستی کشور موظف است پس از بررسیهای کارشناسی برای متقاضیان فعالیت در امور زیر پروانه فعالیت صادر نماید: ۱- تأسیس مهدهای کودک. ۲- تأسیس مراکز نگهداری شبانه‌روزی کودکان بی‌سرپرست و خیابانی. ۳- تأسیس خانه سلامت دختران و زنان. ۴- تأسیس مجتمعها و مراکز خدمات بهزیستی
آیین نامه	هیأت وزیران	شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸	ماده ۶۴ و تبصره	۱۳۸۲/۳/۲۸	اعضای کار گروه بانوان و جوانان مشاور استاندارد در امور بانوان (دبیر) و دو نفر نماینده از تشکلهای غیر دولتی زنان و جوانان و...
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	ماده ۴	۱۳۸۴/۴/۱۲	اولویتهای امور زنان از محل اعتبارات برنامه ۳۰۲۰۳ مشارکت اجتماعی و فرهنگی زنان: ارائه خدمات آموزشی، مشاوره‌ای و اطلاع‌رسانی جهت ارتقای کیفیت زندگی زنان، بهداشت و سلامت روانی و جسمانی آنان، کاهش آسیبهای اجتماعی مورد ابتلای زنان و پیشگیری از خشونت علیه زنان زمینه‌سازی جهت ورود زنان نخبه به نظام برنامه‌ریزی کلان ملی و منطقه‌ای. ه - ارائه خدمات مشاوره حقوقی و قضایی به زنان. حمایت از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترا در زمینه مطالعات زنان. ط - حمایت و تشویق از زنان هنرمند، محقق، نویسنده و مترجم
تصویب‌نامه		هیأت وزیران (در خصوص کانونهای فرهنگی بانوان)		۱۳۸۲/۱/۲۰	وزارت کشور مجاز است فعالیتهای مربوط به کانونهای فرهنگی بانوان را به روش واگذاری مدیریت و در

					چارچوب دستورالعملی که توسط وزارت کشور ابلاغ می‌گردد، به تشکلهای غیردولتی واگذار نماید
تصویبنامه	هیات وزیران	اجازه ایجاد چندین پست سازمانی در نهاد ریاست جمهوری	تصویبنامه	۱۳۷۷/۴/۱۰	وظایف و اختیارات استانداران در قلمرو مأموریت خویش به شرح زیرمی‌باشد: ... بند ۲۰ - ایجاد زمینه مناسب جهت رشد و ارتقاء فرهنگی، سیاسی، اقتصادی واجتماعی بانوان و ایجاد هماهنگی بین دستگاههای ذی‌ربط و نظارت بر فعالیت آنها
تصویبنامه	شورای عالی انقلاب فرهنگی	اصلاح و تکمیل بند ۱ و ۳ سیاستهای فرهنگی - اجتماعی ورزش زنان کشور (موضوع مصوبه شماره ۳۳۲۸/دش مورخ ۷۶/۸/۱۷)		۷۶/۹/۳	سیاستهای فرهنگی - اجتماعی ورزش زنان کشور (نامه شماره ۶/۴۰۷ دش مورخ ۷۵/۱۲/۶ شورای فرهنگی و اجتماعی زنان) مطرح و به این شرح به تصویب رسید. هدف: فراهم آوردن زمینه دستیابی زنان به امکانات و تسهیلات و مکانهای ورزشی در کشور با رعایت موازین اسلامی به منظور تأمین شادابی و سلامت جسمی و روانی زنان
تصویبنامه	هیات وزیران	راجع به تعیین نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور به عنوان چارچوب اصلی تصمیم‌گیریها و همکاری بین بخشها و دستگاههای اجرایی کشور		۱۳۸۲/۷/۱۶	افزایش میزان مشارکت زنان از ده درصد به ۳۰ درصد در افق ده‌ساله نسبت به جمعیت زنان کشور که در پایان پنج سال اول ۱۵ درصد و در پایان دوره پنج‌سال دوم ۳۰ درصد خواهد بود. ۳/۲/۳ - ورزش قهرمانی - افزایش جمعیت ورزش قهرمانی زنان به میزان ۲۰ درصد نسبت به وضع موجود در افق ده‌ساله که در پایان پنج‌ساله اول به میزان ۵ درصد و در پایان پنج‌ساله دوم به میزان ۲۰ درصد می‌باشد. - حفظ و ارتقای جایگاه ورزش زنان در مسابقات قهرمانی جهان در رشته‌های تکواندو، کاراته، شطرنج و تیراندازی. ۴/۱ - سازماندهی

کلان ۴/۱/۱- مدیریت عالیہ زنان (الف) مدیریت کلان (حوزه راهبری) مدیریت کلان ورزش زنان مسئولیت نظارت بر توسعه ورزش زنان را در دستگاههای دولتی و نهادهای غیردولتی مربوط را برعهده دارد که در قالب «سازمان ورزش زنان» عمل می‌نماید					
وظایف و اختیارات : وظایف واحد ارشاد و امداد خانواده برای رفع مسائل و مشکلات خانواده هایی که به دادگاه مدنی خاص مراجعه می کنند بدین قرار است) رسیدگی به کلیه پرونده‌های راجع به دعاوی خانواده که در دادگاه مطرح می شود بررسی شکایات و سعی در رفع و حل مشکلات خانواده ها در حیطه وظایف و اختیارات دادگاه مدنی خاص براساس روشهای اسلامی مانند دعوت از طرفین دعوا یا نزدیکان آنها و راهنمایی برای انتخاب حکمین قبل از طرح دعوا در دادگاه. تبصره: در صورت لزوم از بانوان حقوقدان واجد شرایط وکالت به منظور دفاع از زنان بی بضاعت دعوت می شود	۱۳۷۰/۹/۱۲	ماده ۴ تصویبنامه شماره ۳۲۱۰/دش	تشکیل واحد ارشاد و امداد در کنار دادگاههای مدنی خاص	تصویبنامه	
مشخصات اعضا: ۱) مسؤول و سرپرست واحد، از بانوان متعهد و متاهل آشنا به مسائل فقهی و حقوقی و اجتماعی (لیسانس حقوق یا معادل حوزوی) آشنا به قوانین مدون راجع به خانواده	۱۳۷۰/۹/۱۲	ماده ۳ تصویبنامه شماره ۳۲۱۰/دش	تشکیل واحد ارشاد و امداد در کنار دادگاههای مدنی خاص	تصویبنامه	
ضرورت اهتمام بیشتر به ایجاد نظم و ضابطه و تشکیلات هماهنگ با انقلاب در حوزه‌های علمیه و نظارت بر برنامه‌های تحصیلی بیش از پیش	۱۳۶۳/۷/۹	مقدمه	جامعه الزهراء	اساسنامه	

احساس می‌شود مخصوصاً نسبت به بانوان که در سالهای اخیر از برکت انقلاب اسلامی استقبال شدیدی از علوم اسلامی کرده‌اند و مدارس و مکاتب متعددی در حوزه علمیه قم و بعضی از شهرستانهای دیگر جهت تحصیل آنان به وجود آمده و از جهات گوناگون نیاز مبرم به سرپرستی، برنامه‌ریزی، مدیریت، نظارت و خدمات دارد					
موضوع و هدف از تشکیل جامعه آموزش علوم اسلامی به خواهران در سه دوره ابتدایی، متوسط و نهائی از طریق تشکیل کلاسها و واحدهای آموزشی تربیت اخلاقی و ایمانی خواهران به هر طریقی که در تکامل معنوی آنها مؤثر باشد	۱۳۶۳/۷/۹	ماده ۴ و تبصره آن	جامعه الزهراء		اساسنامه
تعریف کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان		ماده ۱	کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی	معاونت ورزش بانوان کشور	آیین نامه
اهداف کمیته		ماده ۲			
ترکیب کمیته		ماده ۳			
نحوه انتخاب اعضا کمیته		ماده ۴			
شرایط اعضا کمیته		ماده ۵			
وظایف کمیته		ماده ۶			
وظایف مسئول کمیته		ماده ۷			
وظایف اعضا کمیته		ماده ۸			
ضوابط تشکیل جلسات کمیته		ماده ۹			
		ماده ۱۰			
مدت فعالیت کمیته		ماده ۱۱			
مصوبات کمیته		ماده ۱۲			
حق الزحمه اعضا کمیته		ماده ۱۳			
به منظور استفاده از تجهیزات و نظریات کارشناسی کمیته می تواند با کمیته مسابقات فدراسیون رشته ورزشی مربوطه هماهنگی به عمل آورد		ماده ۱۴			

آئین نامه اجرایی	کمیته داوران	ماده ۱	تعریف داور و کمیته داوران
		ماده ۲	اهداف کمیته داوران
		ماده ۳	ترکیب کمیته داوران
		ماده ۴	شرایط اختصاصی اعضای کمیته داوران
		ماده ۵	وظایف کمیته داوران
اسناد بین الملل	کوتانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۴	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) تبعیض علیه آنان
تصویب نامه	هیئت وزیران	تصویب نامه در خصوص ساماندهی امور ایرانیان خارج از کشور	عضویت رئیس مرکز امور مشارکت زنان در ستاد ساماندهی امور ایرانیان خارج از کشور
اسناد بین الملل	موافقت نامه همکاری در زمینه فعالیت زنان و خانواده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تونس		همکاری و تبادل اطلاعات جهت ارتقای نقش زنان و خانواده در توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی
اسناد بین الملل	مجلس شورای اسلامی	قانون موافقت نامه همکاری در زمینه فعالیت زنان و خانواده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تونس	تصویب و اجازه مبادله اسناد موافقت نامه

جدول شماره ۳۹: گروه عوامل سیاست‌ها و ساختارها: نظام سلامت

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون اساسی	مجلس خبرگان		اصل ۴۳	مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴	دولت با توجه به نیاز های جامعه موظف به ایجاد شرایط و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه می باشد
بخشنامه		موضوع آیین‌نامه کمک وضع حمل	بخشنامه شماره ۱۷۹۶/۱۴۲	۱۳۴۹/۶/۱۸	آیین‌نامه جدید کمک وضع حمل و رعایت نکاتی مطرح شده مانند چون انجام معاینات حاملگی از لحاظ حفظ سلامت زن باردار و جنین ضروریست لذا بایستی بطرق ممکن بیمه‌شدگان را به اهمیت موضوع متوجه سازند
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۹	۷۵/۹/۲۱	معاون امور بهداشتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، رئیس کمیته سیاستگذاری و نظارت بر ترویج تغذیه با شیر مادر بوده موظف است جلسات را به طور منظم تشکیل دهد
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۷	۷۵/۹/۲۱	وظایف و اختیارات " کمیته سیاستگذاری و نظارت بر ترویج تغذیه با شیر مادر
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۴	۷۵/۹/۲۱	استفاده از مرخصی ساعتی تا سن ۲۰ ماهگی کودک، منوط به ارائه گواهی مرکز بهداشتی - درمانی مبنی بر تغذیه شیرخوار توسط مادر است
	مجلس شورای اسلامی	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی	ماده ۴	۱۳۷۴/۱۲/۲۲ تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان	دستگاههای دولتی و وابسته به دولت موظف به ایجاد تسهیلات مناسب برای تغذیه شیرخوارگان با شیر مادر در جوار محل کار کارکنان زن می باشند
منشور		منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش سوم	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیت‌های اجتماعی زنان: فصل اول: حقوق و مسئولیت‌های سلامت جسمی و روانی زنان فصل دوم: حقوق و مسئولیت‌های فرهنگی و معنوی زنان فصل سوم: حقوق و مسئولیت‌های اقتصادی زنان فصل چهارم: حقوق و مسئولیت‌های سیاسی زنان

منشور	حقوق و مسئولیت‌های خانوادگی زنان	بخش دوم ۱۳۸۳/۶/۳۱		حقوق و مسئولیت‌های خانوادگی زنان فصل اول: حقوق و مسئولیت‌های دختران در خانواده فصل دوم: حقوق و مسئولیت‌های زنان در تشکیل و تداوم خانواده فصل سوم: حقوق و مسئولیت‌های زنان در صورت انحلال خانواده
منشور	منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش اول	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیت‌های فردی زنان: (۱) حق برخورداری از حیات شایسته و تمامیت جسمانی و مسئولیت محافظت از آن در مقابل هر گونه بیماری، حادثه و تعدی. (۲) حق برخورداری از تکریم و مسئولیت رعایت آن برای دیگران. (۳) حق آزادی اندیشه و مصونیت از تعرض و عدم امنیت در داشتن اعتقاد. (۴) حق و مسئولیت فرد در برخورداری از ایمان، تقوا و تکامل معنوی در عرصه باورها و رفتارها و....
مجلس شورای اسلامی	قانون تنظیم خانواده و جمعیت	ماده ۲	۱۳۷۲/۲/۲۶ و تایید ۱۳۷۲/۳/۲ شورای نگهبان	وزارت آموزش و پرورش موظف خواهد بود مطالب آموزشی مربوط به جمعیت و تامین سلامتی مادران و کودکان را در متون درسی خود به نحوی موثر بگنجاند. ب- وزارت فرهنگ و آموزش عالی و وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی موظف به ایجاد یک واحد درسی به نام جمعیت و تنظیم خانواده در کلیه رشته‌های آموزشی می باشند. ج- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است
آیین نامه	شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی	ماده ۱	۱۳۴۵/۶/۲۸	بیمه شده زن یا همسر بیمه شده در دوران بارداری و همچنین پس از زایمان از کمکهای پیش بینی شده در ماده ۵۸ قانون بیمه های اجتماعی می توانند استفاده کنند
تصویب نامه	در خصوص معذوریت وضع حمل بانوان	تصویب نامه	۱۳۷۴/۶/۱۲	آئین نامه مرخصی ها بانوان باردار
	قانون تشکیل وزارت	تبصره ماده ۷	۱۳۶۴/۷/۹	خود کفایی بانوان در رشته های تخصصی

		بهداشت، درمان و آموزش پزشکی		زنان، مامائی و رشته‌های بالینی پزشکی
		قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش	ماده ۱۰	وزارت آموزش و پرورش موظف گردیده مطالب آموزشی مربوط به جمعیت و تامین سلامتی مادران و کودکان را در متون درسی خود به نحوی بگنجانند
	مجلس شورای اسلامی	قانون تنظیم خانواده و جمعیت	ماده ۳	صدا و سیما جهت ارتقا، سطح آگاهیهای عمومی در تامین سلامت کودکان و مادران و جمعیت برنامه‌های آموزشی رادیویی و تلویزیونی به طور مستقیم و غیر مستقیم تهیه و پخش نماید
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	جزء (۵) بند (الف) ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱۸	کلیه دستگاهها موظفند در حیطه وظایف خود توجه ویژه به زنان سالمند نمایند
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	ماده ۴	اولویتهای امور زنان از محل اعتبارات برنامه ۳۰۲۰۳ مشارکت اجتماعی و فرهنگی زنان: ارائه خدمات آموزشی، مشاوره‌ای و اطلاع‌رسانی جهت ارتقای کیفیت زندگی زنان، بهداشت و سلامت روانی و جسمانی آنان، کاهش آسیبهای اجتماعی مورد ابتلای زنان و پیشگیری از خشونت علیه زنان
تصویبنامه		تصویب نامه ضوابط ملی آمایش سرزمین مصوب ۱۳۸۳/۸/۶	ماده ۱	جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین به شرح زیر تعیین می‌گردد: گسترش آموزش و بهداشت، به ویژه برای زنان و جوانان در مناطق کمتر توسعه یافته و گروههای اجتماعی در معرض خطر به منظور ارتقای کیفیت منابع انسانی و جلوگیری از تولید نسلهای ناسالم
تصویبنامه	هیأت وزیران	(در خصوص اهداف کلان بلندمدت مربوط به		مراکز ذی ربط موظفند پوشش خدمات ثبت احوال، آموزش، بهداشت و سلامت عمومی در مناطق روستایی استان حداقل به

			استان سیستان و بلوچستان		میزان میانگین شاخص‌های برخورداری سال ۱۳۸۱ (با تأکید برخورداری زنان) ارتقاء دهند
تصویب‌نامه	هیأت وزیران	در خصوص اهداف کلان بلندمدت مربوط به استان هرمزگان		۱۳۸۲/۱/۱۶	ارتقای شاخص‌های توسعه انسانی استان با تأکید بر سطح سواد و فرهنگ عمومی، بهداشت و درمان و افزایش نرخ مشارکت زنان و جوانان
		تعرفه زایمان طبیعی	بخشنامه شماره ۲۷۱۰۳/ک	۱۳۷۵/۱۱/۶	با عنایت به آیین‌نامه‌های مصوب قانونی بیمه همگانی در خصوص تعهدات سازمانهای بیمه‌گر مبنی بر پرداخت هزینه‌های درمانی همسر و سه فرزند بیمه شده و همچنین سوالات در خصوص پرداخت هزینه زایمان سوم به بعد بیمه شدگان، این موارد مطرح و عدم تسری موارد مصوب به تعداد زایمان مورد تفاهم قرار گرفت
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۱۳	۷۵/۹/۲۱	تصمیمهای کمیته استانی ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی، پس از تصویب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در استان قابل اجراست
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۹	۷۵/۹/۲۱	معاون امور بهداشتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، رئیس کمیته سیاستگذاری و نظارت بر ترویج تغذیه با شیر مادر بوده موظف است جلسات را به طور منظم تشکیل دهد
	مجلس شورای اسلامی	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۱۱	۱۳۷۴/۱۲/۲۲ تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان	کلیه قوانین مغایر با این قانون لغو می گردد
آئین نامه		قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها	ماده ۱۲۲	۱۳۷۲/۱/۷	در هر زندان در صورت امکان حداقل یک نفر روانپزشک متخصص بیماریهای روانی، و... و در زندان زنان علاوه بر افراد فوق یک نفر پزشک متخصص بیماریهای زنان

					باید به طور دائم یا پاره وقت ، اشتغال به کار داشته باشند
آئین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی	ماده ۹	۷۵/۹/۲۱	معاون امور بهداشتی وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی ، رئیس کمیته سیاستگذاری و نظارت بر ترویج تغذیه با شیر مادر بوده موظف است جلسات را به طور منظم تشکیل دهد
آیین نامه	معاونت ورزش بانوان	آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان	ماده ۱	۷۳/۴/۲۱	تعریف شورا
			ماده ۲	۷۳/۴/۲۱	هدف:
			ماده ۳	۷۳/۴/۲۱	وظایف
			ماده ۴	۷۳/۴/۲۱	شورای برنامه ریزی ورزش بانوان کشور مستقیما زیر نظر معاونت ورزش بانوان کشور اداره می شود.
			ماده ۵	۷۳/۴/۲۱	اعضای شورا
			ماده ۶	۷۳/۴/۲۱	شرایط اعضا
			ماده ۷	۷۳/۴/۲۱	وظایف دبیر شورا
			ماده ۸	۷۳/۴/۲۱	وظایف اعضا
			ماده ۹	۷۳/۴/۲۱	زمان جلسات
			ماده ۱۰	۷۳/۴/۲۱	زمان جلسات
			ماده ۱۱	۷۳/۴/۲۱	نحوه اداره و تشکیل جلسات
			ماده ۱۲	۷۳/۴/۲۱	مصوبات شورا از طریق حوزه های تعیین شده تخصصی اجرا خواهد شد
			ماده ۱۳	۷۳/۴/۲۱	پیشنهادهای شورا جهت بهبود ، برنامه ریزی آتی و تصویب به شورای سیاستگذاری ورزش بانوان کشور ارسال خواهد شد .
آئین نامه اجرایی		آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران	ماده ۱		تعریف داور و کمیته داوران
			ماده ۲		اهداف کمیته داوران
			ماده ۳		ترکیب کمیته داوران
			ماده ۴		شرایط اختصاصی اعضای کمیته داوران
			ماده ۵		وظایف کمیته داوران
قانون برنامه دوم توسعه		قانون برنامه پنج ساله دوم	اهداف کلان کیفی	۱۳۷۳/۹/۲۱	● توجه ویژه در برنامه ریزیها و اختصاص امکانات به مسائل تربیت بدنی و پر کردن اوقات فراغت بانوان.
آیین نامه	معاونت ورزش بانوان	آئین نامه کمیته	ماده ۱		تعریف کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای

ورزشی بانوان			تخصصی مسابقات	کشور	
اهداف کمیته		ماده ۲	انجمنهای ورزشی		
ترکیب کمیته		ماده ۳	بانوان جمهوری		
نحوه انتخاب اعضا کمیته		ماده ۴	اسلامی		
شرایط اعضا کمیته		ماده ۵			
وظایف کمیته		ماده ۶			
وظایف مسئول کمیته		ماده ۷			
وظایف اعضا کمیته		ماده ۸			
ضوابط تشکیل جلسات کمیته		ماده ۹			
		ماده ۱۰			
مدت فعالیت کمیته		ماده ۱۱			
مصوبات کمیته		ماده ۱۲			
حق الزحمه اعضا کمیته		ماده ۱۳			
به منظور استفاده از تجهیزات و نظریات کارشناسی کمیته می تواند با کمیته مسابقات فدراسیون رشته ورزشی مربوطه هماهنگی به عمل آورد		ماده ۱۴			

جدول شماره ۴۰: سیاست‌ها، قوانین و آیین نامه‌های مربوط به گروه عوامل شرایط کلی ملی، منطقه‌ای و جهانی:

شرایط اجتماعی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون اساسی	مجلس خبرگان		۲۰	مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴	همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت یکسان قانون قرار دارند
قانون اساسی	مجلس خبرگان		۲۱	صوب ۱۳۵۸/۸/۲۴	دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید(ایجاد ددگاه خانواده /بیمه بیوگان زنان سالخورده /اعطای قیمومیت
اســــــناد بین‌الملل		میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی	ماده ۳	مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷	تعهد اعضا به برابری حقوق سیاسی و مدنی بین مردان و زنان
اســــــناد بین‌الملل		میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی	ماده ۲۳		تعریف خانواده، شرایط نکاح و انحلال ازدواج
اســــــناد بین‌الملل		میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی	ماده ۲۶		عدم تبعیض قانون در حمایت از همه افراد
اســــــناد بین‌الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	مقدمه	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹(۲۷ آذر ۱۳۵۸)	لزوم شرکت زنان در تمام زمینه‌ها و در شرایط مساوی با مردان / اهمیت توافق بین والدین در تربیت کودکان
اســــــناد بین‌الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	مقدمه	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	ضرورت‌های وضع قوانین برای مقابله با خشونت علیه زنان
اســــــناد بین‌الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۱	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	تعریف خشونت علیه زنان
اســــــناد بین‌الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۲	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	مصادیق خشونت علیه زنان
اســــــناد بین‌الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۳	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	تعریف حقوقی که زنان در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی و ... دارند
اســــــناد بین‌الملل	قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۴	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	الزام دولتها به محکوم کردن خشونت علیه زنان و فهرست اقداماتی که اعضا متعهدند برای حذف خشونت علیه زنان انجام دهند

جدول شماره ۴۱: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل شرایط کلی ملی، منطقه‌ای و جهانی:

شرایط اقتصادی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
آیین نامه اجرایی	هیات وزیران	قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی	ماده ۱	مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳	محاسبه مهریه
قانون اساسی	مجلس خبرگان		۲۰	مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴	همه افراد ملت اعم از زن و مرد دارای حقوق یکسان اقتصادی در حمایت قانون قرار دارند

جدول شماره ۴۲: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل شرایط کلی ملی، منطقه‌ای و جهانی:

شرایط سیاسی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
اسناد بین‌الملل		میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی	ماده ۳	مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ میلادی ۱۳۵۴/۲/۱۷	تعهد اعضا به برابری حقوق سیاسی و مدنی بین مردان و زنان
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ	ماده ۱۳۲	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	شرایط آزادی یا درمان برخی بازداشتیان زمان جنگ خصوصاً اطفال و زنان باردار و مادران اطفال
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ	ماده ۱۲۷	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	شرایط انتقال زنان بازداشتی تازه‌زا در زمان جنگ
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ	ماده ۹۱	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	زنان بازداشتی زمان جنگ در دوران وضع حمل باید مشابه عامه اهالی تحت معالجه واقع شوند
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ	ماده ۸۹	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	در زمان جنگ، زنان باردار و تازه‌زا و اطفال کمتر از پانزده سال اضافه غذایی دریافت خواهند کرد
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ	ماده ۲۷	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	حمایت از زنان در زمان جنگ خصوصاً در قابل تخطی به شرافت مانند تجاوز و اجبار به فحشاء
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ	ماده ۲۳	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	آزادی عبور محمولات ضروری در زمان جنگ مانند خواروبار و پوشاک برای اطفال کمتر از ۱۵ سال و زنان باردار یا تازه‌زا
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ	ماده ۲۲	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	عدم حمله به ناوهای هوایی حامل زخمی‌ها، زنان تازه‌زا و ... در زمان جنگ
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ	ماده ۲۱	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	حمایت از انتقال زمینی و دریایی زخمی‌ها، زنان باردار و ...
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ	ماده ۱۸	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	عدم حمله به بیمارستانهایی که در زمان جنگ برای پرستاری زخمی‌ها، زنان تازه‌زا و ... تشکیل شده است
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، راجع به		مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹	عقد قرارداد برای تخلیه زخمی‌ها و زنان

		حمایت افراد کشوری در زمان جنگ	/ مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	باردار و ... از نواحی محاصره شده در زمان جنگ
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ	ماده ۱۶ مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	حمایت و احترام به زخمی ها و زنان باردار و ... در زمان جنگ
اسناد بین‌الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۷ ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	تعهد دولتها برای اقداماتی جهت شرکت زنان در انتخابات، سیاستگذاری، داشتن پستهای دولتی و غیر دولتی
اسناد بین‌الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۸ ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	تعهد دولتها برای اقداماتی جهت عدم تبعیض برای فعالیت زنان در سطح بین المللی
اسناد بین‌الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک	ماده ۱۰ ۱۳۷۲/۱۲/۱	نظر مثبت به درخواست کودک یا والدین وی برای ورود یا ترک کشور برای به هم پیوستن اعضای خانواده و تضمین عدم عواقب برای این درخواست ها
اسناد بین‌الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی	ماده ۸۱ ۱۳۶۷/۴/۲۸	مزایا و مصونیت های رئیس ماموریت یا کارمند دیپلماتیک و خانواده آنان در عبور از سرزمین دولت ثالثی که برای فرد مذکور روادید صادر ننموده است
اسناد بین‌الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی	ماده ۸۰ ۱۳۶۷/۴/۲۸	تأمین تسهیلات برای عزیمت افراد برخوردار از مزایا و مصونیتها و خانواده آنان که بتوانند قلمرو دولت پذیرنده را ترک نمایند
اسناد بین‌الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی	ماده ۷۹ ۱۳۶۷/۴/۲۸	تأمین تسهیلات برای عزیمت افراد برخوردار از مزایا و مصونیتها و خانواده آنان جهت ورود به قلمرو دولت پذیرنده
اسناد بین‌الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع	ماده ۶۸ ۱۳۶۷/۴/۲۸	بهره مندی اعضای خانواده فرد فوت شده هیات نمایندگی از مزایا و مصونیتها تا ترک خاک دولت پذیرنده

			به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین‌المللی جهانی		
اسناد بین‌الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین‌المللی جهانی	ماده ۶۶	۱۳۶۷/۴/۲۸	بهره مندی خانواده رئیس هیات نمایندگی و سایر افراد دیپلماتیک هیئت همراه از مزایا و مصونیتها به شرط آنکه تبعه یا مقیم کشور پذیرنده نباشند
اسناد بین‌الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین‌المللی جهانی	ماده ۲۶	۱۳۶۷/۴/۲۸	تأمین آزادی رفت و آمد تمام اعضای ماموریت و خانواده آنان در قلمرو دولت پذیرنده
اسناد بین‌الملل		قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن	ماده ۲۴	۵۵/۳/۲۵	قوانین کار و بیمه اجتماعی برای پناهندگان
اسناد بین‌الملل		قانون راجع به عهد نامه مودت و اقامت بین دولت ایران و جمهوری اتریش	ماده ۱۰	۱۳۴۴/۸/۲۳	اتباع طرفین در خصوص قوانین ازدواج و خانوادگی تابع مقررات قوانین ملی خود خواهند بود
اسناد بین‌الملل		موافقتنامه مصونیتها و مزایای سازمان کنفرانس اسلامی	ماده ۲۳	۱۳۵۵/۳/۲۵	مصونیت های ماموران سازمان و همسر و فرزندانشان
اسناد بین‌الملل		قانون مربوط به کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرائم علیه اشخاص مورد حمایت بین‌المللی منجمله مامورین سیاسی	ماده ۱	۱۳۵۷/۲/۲۶	اعضای خانواده اشخاص مورد حمایت بین‌المللی نیز مورد حمایت هستند
اسناد بین‌الملل		قرارداد بین‌المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان	ماده ۷	۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰	اقدامات قانونی و اداری در سرویس مهاجرت برای مبارزه با معامله نسوان و کودکان

جدول شماره ۴۳: سیاست‌ها، قوانین و آیین نامه‌های مربوط به گروه عوامل شرایط کلی ملی، منطقه‌ای و جهانی:

شرایط فرهنگی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون اساسی	مجلس خبرگان		۲۱	مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴	دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید (رعایت شان زنان)
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی		۱۱۷۷	مصوب ۱۳۰۷	طفل باید مطیع ابوی خود بوده و در هر سنی که باشد باید به آنها احترام کند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی	در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر	ماده ۱۱۰۴	مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی	زوجین باید در تشدید مبانی خانواده و تربیت اولاد خود به یکدیگر معاضدت نمایند
آیین نامه	هیأت وزیران	نظارت بر نمایش فیلم و اسلاید و ویدئو و صدور پروانه نمایش	ماده ۳	۱۳۶۱/۱۲/۴	شرایط نمایش هر گونه فیلم در سینماها و ... و عرضه یا فروش آنها در بازار فروش در سراسر کشور: هیأت نظارت موظف است ضوابط نحوه حضور زن را به طوری که با کرامت انسانی زن مغایرت نداشته باشد با توجه به ضوابط شرعی در کلیه فیلمها اعم از ایرانی و خارجی تعیین و در اختیار سازندگان داخلی و واردکنندگان فیلمهای خارجی قرار دهد
		قانون اساسنامه بنیاد شهید انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷	ماده ۱۱	۱۳۷۷/۲/۲۷	اهم وظایف نماینده ولی فقیه برنامه ریزی امور فرهنگی خانواده های شاهد و حفظ و تعمیق و ترویج فرهنگ شهادت و ایثار در جامعه و نظارت بر اجرای آن
		قانون اساسنامه بنیاد شهید انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷	ماده ۳	۱۳۷۷/۲/۲۷	اهداف بنیاد تجلیل، تکریم، صیانت و حمایت از خانواده های معظم شاهد. ۴- تلاش برای استفاده از امکانات عمومی جامعه و نظام و نیز بهره گیری از سرمایه و دارایی بنیاد برای رشد و اعتلای مادی و معنوی خانواده های معظم شاهد
		قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷	ماده ۵	۱۳۸۴/۹/۲۷	اقدامات دولت به منظور تکریم و ترویج سنت حسنه نبوی ازدواج، فرهنگ سازی و ترویج الگوهای مطلوب، با استفاده از امکانات رسانه ملی و دستگاههای

فرهنگی و آموزشی					
اولویتهای امور زنان از محل اعتبارات برنامه ۳۰۲۰۳ مشارکت اجتماعی و فرهنگی زنان: ارائه خدمات آموزشی، مشاوره‌ای و اطلاع‌رسانی جهت ارتقای کیفیت زندگی زنان، بهداشت و سلامت روانی و جسمانی آنان، کاهش آسیبهای اجتماعی مورد ابتلای زنان و پیشگیری از خشونت علیه زنان زمینه‌سازی جهت ورود زنان نخبه به نظام برنامه‌ریزی کلان ملی و منطقه‌ای. ه- ارائه خدمات مشاوره حقوقی و قضایی به زنان. حمایت از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترا در زمینه مطالعات زنان. ط - حمایت و تشویق از زنان هنرمند، محقق، نویسنده و مترجم	۱۳۸۴/۴/۱۲	ماده ۴	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	هیأت وزیران	آیین‌نامه اجرایی
مرکز امور مشارکت زنان موظف است از کل اعتبار موضوع این آیین‌نامه حداقل ده درصد (۱۰٪) را به طرحهای بسیج خواهران و کانونهای فرهنگی و ورزشی بسیج خواهران و بیست و پنج درصد (۲۵٪) در جهت تحکیم خانواده و بیست و پنج درصد (۲۵٪) در جهت تسهیل ازدواج اختصاص دهد	۱۳۸۴/۴/۱۲	ماده ۳	بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور	هیأت وزیران	آیین‌نامه اجرایی
ارتقای شاخص‌های توسعه انسانی استان با تأکید بر سطح سواد و فرهنگ عمومی، بهداشت و درمان و افزایش نرخ مشارکت زنان و جوانان	۱۳۸۲/۱/۱۶		در خصوص اهداف کلان بلندمدت مربوط به استان هرمزگان	هیأت وزیران	تصویب‌نامه
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مجاز است به منظور تدارک و آماده‌سازی طرح پیشنهادی مرکز مطالعات زنان دانشگاه تهران تحت عنوان شبکه ارتباطی زنان فارسی‌زبان (تاجیکستان، افغانستان و ایران) به محوریت ایران، تا سقف یکصد هزار (۱۰۰/۰۰۰) دلار از کمک‌های بلاعوض بانک جهانی استفاده نماید.	۱۳۸۲/۱۱/۵		(تخصیص اعتبار برای شبکه ارتباطی زنان فارسی زبان)	هیأت وزیران	تصویب‌نامه

جدول شماره ۴۴: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل شرایط کلی ملی، منطقه‌ای و جهانی:

شرایط حقوقی و قانونی

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون اساسی	مجلس خبرگان		۲۰	مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴	همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند
قانون مدنی - در اشخاص	مجلس شورای اسلامی		۹۶۳	مصوب ۱۳۰۷	روابط شخصی و مالی بین زوجین تابع قوانین دولت متبوع شوهر خواهد بود
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی		ماده ۷	مصوب ۱۳۰۷	اتباع خارجه مقیم در خاک ایران تابع قوانین کشور خود هستند
قانون مدنی	مجلس شورای اسلامی		ماده ۵	مصوب ۱۳۰۷	کلیه سکنه ایران، اعم از اتباع داخله و خارجه، مطیع قوانین ایران خواهند بود
منشور		منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش سوم	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیتهای اجتماعی زنان: فصل اول: حقوق و مسئولیتهای سلامت جسمی و روانی زنان فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای فرهنگی و معنوی زنان فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای اقتصادی زنان فصل چهارم: حقوق و مسئولیتهای سیاسی زنان
منشور		حقوق و مسئولیتهای خانوادگی زنان	بخش دوم ۱۳۸۳/۶/۳۱		حقوق و مسئولیتهای خانوادگی زنان فصل اول: حقوق و مسئولیتهای دختران در خانواده فصل دوم: حقوق و مسئولیتهای زنان در تشکیل و تداوم خانواده فصل سوم: حقوق و مسئولیتهای زنان در صورت انحلال خانواده
منشور		منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران	بخش اول	۸۳/۶/۳۱	حقوق و مسئولیتهای فردی زنان: (۱) حق برخورداری از حیات شایسته و تمامیت جسمانی و مسئولیت محافظت از آن در مقابل هر گونه بیماری، حادثه و تعدی. (۲) حق برخورداری از تکریم و مسئولیت رعایت آن برای دیگران. (۳) حق آزادی اندیشه و مصونیت از تعرض و عدم امنیت در داشتن اعتقاد.

					۴) حق و مسئولیت فرد در برخورداری از ایمان، تقوا و تکامل معنوی در عرصه باورها و رفتارها و....
		۱۰	قانون حمایت خانواده	۱۳۵۳/۱۱/۱۵	اجرای صیغه طلاق و ثبت آن پس از رسیدگی دادگاه و صدور گواهی عدم امکان سازش صورت خواهد گرفت. هر یک از طرفین عقد بدون تحصیل گواهی عدم امکان سازش مبادرت به طلاق نماید، به حبس جنحه ای از شش ماه تا یک سال محکوم خواهد شد. همین مجازات مقرر است برای سردفتری که طلاق را ثبت نماید .
قانون مدنی؟	قانون راجع به ازدواج	۳	۱۳۱۰/۵/۲۳ اصلاحی ۱۳۱۶/۲/۲	مجازات ازدواج با کسی که برخلاف مقررات ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی هنوز به سن قانونی(سن سیزده سال تمام) برای ازدواج نرسیده است. عاقد و خواستگار و سایر اشخاصی که شرکت در جرم داشته اند نیز به همان مجازات یابه مجازاتی که برای معاون جرم مقرر است محکوم می شوند. محاکمه این اشخاص را وزارت عدلیه می تواند به محاکم مخصوصی که اصول تشکیلات و ترتیب رسیدگی آن به موجب نظام نامه معین می شود رجوع نماید و در صورت عدم تشکیل محکمه مخصوص، رسیدگی در محاکم عمومی به عمل خواهد آمد	
اسناد بین الملل	میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی	ماده ۳	مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷	تعهد اعضا به برابری حقوق سیاسی و مدنی بین مردان و زنان	
اسناد بین الملل	میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی	ماده ۶		حکم اعدام در اشخاص کمتر از ۱۸ سال و زنان باردار قابل اجرا نیست	
اسناد بین الملل	میثاق بین المللی	ماده ۲۳		تعریف خانواده، شرایط نکاح و انحلال	

ازدواج			حقوق مدنی و سیاسی		
عدم تبعیض قانون در حمایت از همه افراد		ماده ۲۶	میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی		اسناد بین الملل
وظیفه وزارت رفاه و تأمین اجتماعی در فقرزدایی و برنامه‌ریزی برای تأمین سبد غذایی با اولویت زنان باردار و شیرده و کودکان	۱۳۸۳/۹/۲۹		تصویب‌نامه اتخاذ تصمیماتی به منظور کاهش اثرات ناشی از خشکسالی	هیأت وزیران	تصویب‌نامه
اقدامات اعضا به منظور تضمین حقوق زنان جهت بهره مندی از حقوق بشر و آزادیهای اساسی بر پایه برابری با مردان	۱۸ دسامبر ۱۳۵۸ (۲۷ آذر ۱۹۷۹)	ماده ۳	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
قانونگزاری های متناسب برای حمایت قانونی از حقوق زنان بر مبنای برابری با مردان	۱۸ دسامبر ۱۳۵۸ (۲۷ آذر ۱۹۷۹)	ماده ۲	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
تعریف تبعیض علیه زنان	۱۸ دسامبر ۱۳۵۸ (۲۷ آذر ۱۹۷۹)	ماده ۱	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
الغاء کامل اقداماتی مانند فروش یا به ارث گذاشتن زن توسط ابوين، قيم، همسر یا اشخاص دیگر	۱۳۳۷/۱۲/۳	ماده ۱	قرارداد تکمیلی منع بردگی و برده فروشی و عملیات و ترتیباتی مشابه بردگی		اسناد بین الملل
شرایط آزادی یا درمان برخی بازداشتیان زمان جنگ خصوصا اطفال و زنان باردار و مادران اطفال	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	ماده ۱۳۲	قرارداد ژنو، حمایت از زنان در زمان جنگ		اسناد بین الملل
شرایط انتقال زنان بازداشتی تازه را در زمان جنگ	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰	ماده ۱۲۷	قرارداد ژنو، حمایت از زنان در زمان جنگ		اسناد بین الملل
زنان بازداشتی زمان جنگ در دوران	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹	ماده ۹۱	قرارداد ژنو، حمایت		اسناد بین الملل

		از زنان در زمان جنگ		وضع حمل باید مشابه عامه اهالی تحت معالجه واقع شوند	مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۸۹	در زمان جنگ، زنان باردار و تازه‌زا و اطفال کمتر از پانزده سال اضافه غذایی دریافت خواهند کرد	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۲۷	حمایت از زنان در زمان جنگ خصوصاً در قابل تخطی به شرافت مانند تجاوز و اجبار به فحشاء	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۲۳	آزادی عبور محمولات ضروری در زمان جنگ مانند خواروبار و پوشاک برای اطفال کمتر از ۱۵ سال و زنان باردار یا تازه‌زا	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۲۲	عدم حمله به ناوهای هوایی حامل زخمی‌ها، زنان تازه‌زا و ... در زمان جنگ	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۲۱	حمایت از انتقال زمینی و دریایی زخمی‌ها، زنان باردار و ...	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۱۸	عدم حمله به بیمارستانهایی که در زمان جنگ برای پرستاری زخمی‌ها، زنان تازه‌زا و ... تشکیل شده است	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، حمایت از زنان در زمان جنگ		عقد قرارنامه برای تخلیه زخمی‌ها و زنان باردار و ... از نواحی محاصره شده در زمان جنگ	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰
اسناد بین‌الملل		قرارداد ژنو، حمایت از زنان در زمان جنگ	ماده ۱۶	حمایت و احترام به زخمی‌ها و زنان باردار و ... در زمان جنگ	مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰
اسناد بین‌الملل	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۵	اصلاح الگوهای رفتاری اجتماعی و فرهنگی مردان و زنان به منظور دستیابی به حذف تعصبات، عادات و دیگر عملکردها که بر پایه اعتقادی دون	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)

و زیر دست قرار دادن یا برتری جنسیتی					
تعهد دولتهای عضو جهت وضع قانون بمنظور جلوگیری از هر گونه بهره برداری از زنان و روسپیکری	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	ماده ۶	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
تعهد دولتها برای اقداماتی جهت شرکت زنان در انتخابات، سیاستگذاری، داشتن پستهای دولتی و غیر دولتی	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	ماده ۷	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
تعهد دولتها برای اقداماتی جهت تبعیض برای فعالیت زنان در سطح بین المللی	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	ماده ۸	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
تعهد دولتها برای حقوق مختص به تابعیت زنان در زمان ازدواج	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	ماده ۹	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
تعهد دولتها برای تضمین حقوق برابر زنان با مردان در تمام زمینه های آموزشی، شغلی و ..	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	ماده ۱۰	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	
تعهد دولتها برای تضمین حقوق برابر زنان با مردان در تمامی زمینه ها	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	ماده ۱۱	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل
تعهد دولتها جهت حذف تبعیض علیه زنان در زمینه های مراقبتهای بهداشتی	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	ماده ۱۲	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد	اسناد بین الملل

اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۳	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	تعهد دولتها جهت حذف تبعیض علیه زنان در زمینه های حقوق خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۴	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸)	تعهد دولتها جهت رفع مشکلات و احقاق حقوق زنان روستائی و حذف تبعیض علیه آنان
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۵	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	تعهد دولتها جهت احقاق حقوق زنان در خصوص انعقاد قراردادها و مسافرت و آزادی انتخاب مسکن
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان	ماده ۱۶	۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ ۲۷ آذر ۱۳۵۸	تعهد دولتها جهت رفع حذف تبعیض علیه زنان در تمام موارد مربوط به ازدواج و روابط خانوادگی و حضانت
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه ۴۸/۱۰۴ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	مقدمه	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	ضرورت های وضع قوانین برای مقابله با خشونت علیه زنان
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه ۴۸/۱۰۴ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۱	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	تعریف خشونت علیه زنان
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه ۴۸/۱۰۴ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۲	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	مصادیق خشونت علیه زنان
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه ۴۸/۱۰۴ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۳	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	تعریف حقوقی که زنان در عرصه های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی و ... دارند
اسناد بین‌الملل	قطعه‌نامه ۴۸/۱۰۴ مجموع عمومی سازمان ملل متحد	اعلامیه حذف خشونت علیه زنان	ماده ۴	۲۳ فوریه ۱۹۹۴	الزام دولتها به محکوم کردن خشونت علیه زنان و فهرست اقداماتی که

اعضا متعهدند برای حذف خشونت علیه زنان انجام دهند				سازمان ملل متحد	
طریقه استعلام هویت و صلاحیت زن خارجی و صدور مجوز ثبت ازدواج و شناسنامه برای زوجه	۸۲/۱/۲۱	ماده ۳	ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی)		آیین نامه
مدارک مورد نیاز برای تشکیل پرونده متقاضیان	۸۲/۱/۲۱	ماده ۲	ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی)		آیین نامه
دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی دارای دفترچه پناهندگی با زن ایرانی		بخش ۲	ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی		دستورالعمل
دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی دارای گذرنامه با زن ایرانی		بخش ۱	ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی		دستورالعمل
ضرورت کسب اجازه ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجی از دولت			ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی		دستورالعمل
حمایت از کودکان پناهنده و همکاری در به هم پیوستن مجدد اعضای خانواده	۱۳۷۲/۱۲/۱	ماده ۲۲	قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک		اسناد بین الملل
نظر مثبت به درخواست کودک یا والدین وی برای ورود یا ترک کشور برای به هم پیوستن اعضای خانواده و تضمین عدم عواقب برای این درخواست ها	۱۳۷۲/۱۲/۱	ماده ۱۰	قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک		اسناد بین الملل
ضرورت حمایت از خانواده به منظور احقاق حقوق کودکان	۱۳۷۲/۱۲/۱	مقدمه	قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق		اسناد بین الملل

			کودک		
اسناد بین‌الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین‌المللی جهانی	ماده ۸۱	۱۳۶۷/۴/۲۸	مزایا و مصونیت‌های رئیس ماموریت یا کارمند دیپلماتیک و خانواده آنان در عبور از سرزمین دولت ثالثی که برای فرد مذکور روادید صادر ننموده است
اسناد بین‌الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین‌المللی جهانی	ماده ۸۰	۱۳۶۷/۴/۲۸	تامین تسهیلات برای عزیمت افراد برخوردار از مزایا و مصونیتها و خانواده آنان که بتوانند قلمرو دولت پذیرنده را ترک نمایند
اسناد بین‌الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین‌المللی جهانی	ماده ۷۹	۱۳۶۷/۴/۲۸	تامین تسهیلات برای عزیمت افراد برخوردار از مزایا و مصونیتها و خانواده آنان جهت ورود به قلمرو دولت پذیرنده
اسناد بین‌الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین‌المللی جهانی	ماده ۶۸	۱۳۶۷/۴/۲۸	بهره‌مندی اعضای خانواده فرد فوت شده هیات نمایندگی از مزایا و مصونیتها تا ترک خاک دولت پذیرنده

اسناد بین‌الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین‌المللی جهانی	ماده ۶۶	۱۳۶۷/۴/۲۸	بهره‌مندی خانواده رئیس هیات نمایندگی و سایر افراد دیپلماتیک هیئت همراه از مزایا و مصونیتها به شرط آنکه تبعه یا مقیم کشور پذیرنده نباشند
اسناد بین‌الملل		قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین‌المللی جهانی	ماده ۲۶	۱۳۶۷/۴/۲۸	تامین آزادی رفت و آمد تمام اعضای ماموریت و خانواده آنان در قلمرو دولت پذیرنده
اسناد بین‌الملل		قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن	ماده ۲۴	۵۵/۳/۲۵	قوانین کار و بیمه اجتماعی برای پناهندگان
اسناد بین‌الملل		قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن	ماده ۱۷	۵۵/۳/۲۵	برای استخدام بیگانگان محدودیت وجود دارد که شامل پناهندگانی که همسرشان تابعیت کشور محل سکونت را دارد، نمی‌شود
اسناد بین‌الملل		قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن	ماده ۱۲	۵۵/۳/۲۵	حقوق مربوط به ازدواج پناهندگان باید از طرف هر دولت متعاقد محترم شمرده شود
اسناد بین‌الملل		میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	ماده ۱۱	۱۳۵۴/۲/۱۷	به رسمیت شناختن حق هر کس به داشتن سطح زندگی کافی برای خود و خانواده اش

اسناد بین‌الملل		میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	ماده ۱۰	۱۳۵۴/۲/۱۷	- حمایت از تشکیل و استقرار خانواده - حمایت از مادران قبل و بعد از زایمان - حمایت از کودکان در مقابل استثمار اقتصادی و اجتماعی
اسناد بین‌الملل		میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	ماده ۲۳	۱۳۵۴/۲/۱۷	- حمایت از تشکیل و استقرار خانواده - به رسمیت شناختن حق ازدواج با رضایت طرفین و تساوی حقوق زوجین در انعقاد و فسخ آن
اسناد بین‌الملل		اعلامیه جهانی حقوق بشر	ماده ۱۶		- حق تشکیل خانواده با رضایت طرفین برای هر زن و مرد - حق بهره‌مندی خانواده از حمایت جامعه و دولت - حقوق مساوی زوجین در امور مربوط به ازدواج
اسناد بین‌الملل		قانون راجع به عهد نامه مودت و اقامت بین دولت ایران و جمهوری اتریش	ماده ۱۰	۱۳۴۴/۸/۲۳	اتباع طرفین در خصوص قوانین ازدواج و خانوادگی تابع مقررات قوانین ملی خود خواهند بود
اسناد بین‌الملل		موافقتنامه مصونیتها و مزایای سازمان کنفرانس اسلامی	ماده ۲۳	۱۳۵۵/۳/۲۵	مصونیت‌های ماموران سازمان و همسر و فرزندان‌شان
اسناد بین‌الملل		پروتکل ضمیمه عهدنامه مودت و اقامت و تجارت ایران و یونان	ماده ۵	۱۳۱۰/۱۲/۱۰	احوال شخصیه شامل مسائل مربوط به حقوق خانوادگی و وضعیت اشخاص است
اسناد بین‌الملل	شورای عالی انقلاب فرهنگی	عدم الحاق جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان		۱۳۷۶/۱۱/۱۴	<u>مخالفت</u> با الحاق ایران به کنوانسیون
اسناد بین‌الملل		مقاله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه	ماده ششم	۱۸ مه ۱۹۰۴	تعهد دول بر نظارت به مراکزی که برای زنان و دختران در خارجه کار پیدا

می‌کنند			معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان		
شیوه تامین مخارج عودت زن یا دختر به وطن خود	۱۸ مه ۱۹۰۴	ماده چهارم	مقاله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان		اسناد بین الملل
نحوه عودت زنان و دختران مشغول به فحشا به وطن اصلی	۱۸ مه ۱۹۰۴	ماده سوم	مقاله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان		اسناد بین الملل
اقدامات لازمه برای کنترل راه ها و افرادی که احتمال انتقال زنان و دختران برای فسق را دارند	۱۸ مه ۱۹۰۴	ماده دوم	مقاله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان		اسناد بین الملل
اجازه الحاق دولت ایران به قرار دادهای بین المللی پاریس و ژنو راجع به جلوگیری از رفتار جنایت آمیز نسبت به زنان و کودکان	۱۳۱۰/۱۰/۱۴	ماده واحده	قانون اجازه الحاق دولت ایران به قرار دادهای بین المللی پاریس و ژنو راجع به جلوگیری از رفتار جنایت آمیز نسبت به زنان و کودکان		اسناد بین الملل
اعضای خانواده اشخاص مورد حمایت بین المللی نیز مورد حمایت هستند	۱۳۵۷/۲/۲۶	ماده ۱	قانون مربوط به کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرائم علیه اشخاص مورد حمایت بین المللی منجمله مامورین سیاسی		اسناد بین الملل

اسناد بین المللی		مقاوله نامه تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان	ماده ۱	۱۸ مه ۱۹۰۴	مامور کردن مقاماتی برای تمرکز دادن اطلاعات مربوط به زنان یا دختران اجیر شده در خارجه برای فسق
اسناد بین المللی		قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره	ماده ۳	۱۱ اکتبر ۱۹۳۳	نحوه تبادل اطلاعات و مدیریت جرایم مربوط به معامله نسوان و کودکان بین دول عضو
اسناد بین المللی		قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره	ماده ۲	۱۱ اکتبر ۱۹۳۳	اخذ تدابیر لازم توسط دول متعاقد که قوانین نیاز برای اجرای قرارداد را ندارند
اسناد بین المللی		قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره	ماده ۱	۱۱ اکتبر ۱۹۳۳	شرایط مجرم بودن فردی که برای فحشا از زنان در کشورهای دیگر استفاده می کنند
اسناد بین المللی		قانون اجازه الحاق دولت ایران به قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله و اغواء نسوان کبیره	ماده واحده	۲۰ دی ماه ۱۳۱۳	اجازه الحاق دولت ایران به قرارداد بین المللی مذکور
اسناد بین المللی		قرارداد بین المللی الغاء خرید و فروش نسوان و کودکان	ماده ۷	۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰	اقدامات قانونی و اداری در سرویس مهاجرت برای مبارزه با معامله نسوان و کودکان
اسناد بین المللی		قرارداد بین المللی الغاء خرید و فروش نسوان و کودکان	ماده ۶	۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰	وضع نظامات مورد نیاز برای حمایت از نسوان و کودکان که به دنبال کار در کشور دیگر هستند
اسناد بین المللی		قرارداد بین المللی الغاء خرید و فروش نسوان و کودکان	ماده ۲	۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰	موافقت دول متعاقد بر مجازات کسانی که نسوان و یا کودکان را معامله می کنند

جدول شماره ۴۵: سیاست ها، قوانین و آیین نامه های مربوط به گروه عوامل دین و معنویت با تاکید بر اسلام: ارزش‌ها

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
قانون اساسی	مجلس خبرگان		۲۱	صوب ۱۳۵۸/۸/۲۴	دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید (اعطای حقوق مادی و معنوی / رعایت شان
قانون اساسی	مجلس خبرگان		اصل ۱۰	مصوب ۸/۸/۲۴ با اصلاحات بعدی ۱۳۵۸	خانواده بنیان جامعه اسلامی و ضرورت آسان کردن شرایط تشکیل خانواده و قداست آن
آیین نامه اجرایی	هیأت وزیران	قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور	ماده ۶	۸۳/۱۲/۱۹	مراکز مجاز تخصصی درمان ناباروری مکلفند نسبت به موارد زیر اقدام نمایند: الف - نگهداری جنینهای اهدایی از سوی اهداءکنندگان مسلمان و غیر مسلمان به طور جداگانه و رعایت تناسب دینی و مذهبی زوجهای متقاضی با جنین اهدائی در زمان انتقال و...

جدول شماره ۴۶: سیاست‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به گروه عوامل دین و معنویت با تاکید بر اسلام:

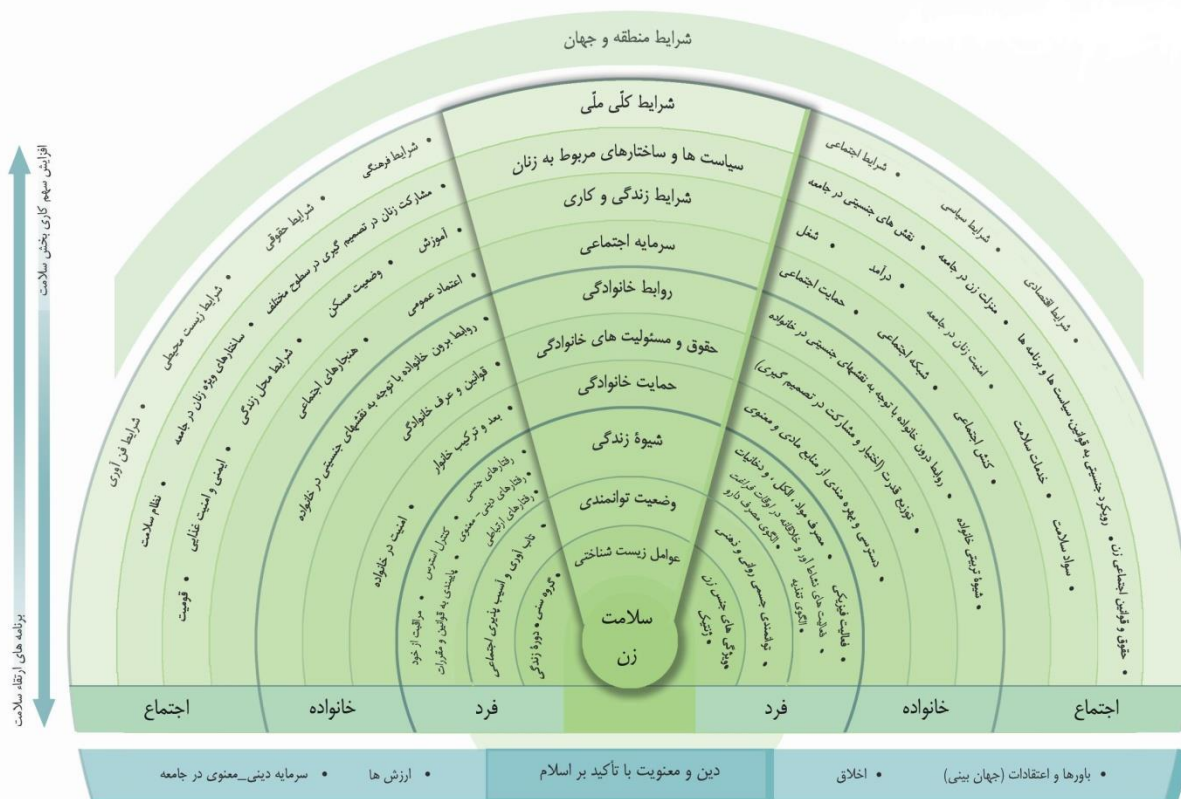
سرمایه دینی و معنوی در جامعه

نوع قانون	مرجع قانونگذاری	موضوع قانون	ماده قانون	زمان تصویب	چکیده محتوایی قانون
		قانون اساسنامه بنیاد شهید انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷	ماده ۱۱	۱۳۷۷/۲/۲۷	اهم وظایف نماینده ولی فقیه حفظ و تعمیق و ترویج فرهنگ شهادت و ایثار در جامعه و نظارت بر اجرای آن
		قانون اساسنامه بنیاد شهید انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷	ماده ۳	۱۳۷۷/۲/۲۷	اهداف بنیاد۱- احیاء، حفظ و ترویج فرهنگ شهادت در جامعه. ۲- زنده نگهداشتن یاد و نام شهیدان انقلاب اسلامی و حفظ آثار آنها.

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات

در این مطالعه کلیه سیاست‌ها و قوانین کشور تا پایان سال ۱۳۹۱ مورد بررسی قرار گرفتند. قوانین مرتبط با زنان یا تاثیرگذار بر وضعیت آنان از بین قوانین مورد بررسی، استخراج شدند. شناسایی این قوانین با استفاده از شیوه نامه استخراج قوانین که توسط گروه تحقیق طراحی شده و با نظر مشاورین حقوقی اصلاح و نهایی شده بود انجام شد. در این مرحله حدود ۶۰۰۰ قانون شناسایی شد. انواع قوانین شناسایی شده مرتبط با زنان به عبارت بودند از قانون اساسی، قانون مدنی، قانون مجازات اسلامی، قانون حمایت خانواده، قانون کار، قانون استخدام کشوری، قانون برنامه توسعه، قانون تامین اجتماعی، قانون نظام هماهنگ پرداخت، رای وحدت رویه، آئین نامه های اجرایی، قوانین خاص سازمانی، قانون معاهدات و هم چنین اسناد و قوانین بین الملل که از طرف دولت پذیرفته شده است. از سایر انواع قوانین موردی مرتبط با زنان (به طور خاص) مشاهده نشد. این امر ممکن است ناشی از ماهیت موضوعی این قوانین باشد که رویکرد جنسیتی را در آنان غیر ضروری می سازد مانند قانون تجارت.

قوانین شناسایی شده بر حسب تاثیر بر هریک از عوامل تعیین کننده سلامت زنان دسته بندی شدند. برای این کار از مدل سلامت زنان جمهوری اسلامی ایران (مدل فرمهر) استفاده شده است (شکل شماره ۵-۱).

شکل ۵-۱ مدل سلامت زنان ایران: مدل فرمهر

مدل فرمهر حاصل طرح تحقیق دیگری از فرهنگستان علوم پزشکی است. همانطور که در شکل ۵-۱ دیده می‌شود در این مدل حوزه‌های مختلف تأثیرگذار بر سلامت زنان (لایه‌ها)، اجزای هر حوزه (عوامل مؤثر در سطوح و گروه‌های موضوعی مختلف)، نحوه‌ی ارتباط این حوزه‌ها با یکدیگر (ترتیب لایه‌ها) و نمای کلان این ارتباطات (مدل) تعیین شده است.

هر یک از قوانین با عوامل تعیین‌کننده این مدل تطابق داده شد. از آنجا که احتمال تأثیر هر قانون بر بیش از یک عامل، وجود دارد تلاش شد تمامی عوامل تأثیر پذیر از هر یک از قوانین شناسایی شوند. سپس قوانین مؤثر بر هر یک از عوامل تعیین‌کننده در جدولی جداگانه تنظیم شد. در این جداول اطلاعات مربوط به قانون شامل نوع قانون، مرجع قانونگذاری، موضوع قانون، زمان تصویب، ماده قانونی و چکیده محتوایی قانون نیز ارائه

شده است. به این ترتیب جداولی از قوانین مرتبط با وضعیت زنان به تفکیک هر یک از عوامل تعیین کننده سلامت زنان، تدوین شده است.

در مدل فرمهر ۵۵ عامل تعیین کننده سلامت زنان ارائه شده است. در مورد ۱۱ عامل از این عوامل، قانونی خاص زنان اختصاص نداشت. عوامل تعیین کننده‌ای که در این مطالعه، قانونی مرتبط با آنان - خاص زنان- شناسایی نشد بر حسب مدل سلامت زنان (شکل ۵ - ۱) عبارتند از:

ژنتیک: از عوامل تعیین کننده گروه (لایه) زیست شناختی

مصرف مواد، الکل و دخانیات، الگوی تغذیه، الگوی مصرف دارو، کنترل استرس، پایبندی به قوانین و مقررات،

رفتارهای دینی - معنوی، رفتارهای ارتباطی از عوامل تعیین کننده گروه (لایه) شیوه زندگی

اعتماد عمومی از عوامل تعیین کننده گروه (لایه) سرمایه اجتماعی

شرایط زیست محیطی، فناوری از عوامل تعیین کننده گروه (لایه) شرایط کلی ملی، منطقه ای و جهانی

اعضاء گروه تحقیق در بررسی و مطالعه قوانین مرتبط با سلامت زنان با دسته‌ای از قوانین مواجه شدند که از طریق تاثیر بر خانواده بر وضعیت زنان تاثیرگذار بودند. موضوع این قوانین با هیچ یک از عوامل تعیین کننده مدل مرتبط نبود.

از آنجا که این قوانین به دلیل دیدگاه خانواده محوری در تبیین آنها بر وضعیت زنان موثر بودند عامل تعیین کننده‌ای با عنوان «رویکرد خانواده محوری در قوانین، سیاستها و برنامه‌ها» به گروه (لایه) سیاستها و ساختارهای مربوط به زنان در مدل فرمهر اضافه شد.

بدین ترتیب کلیه قوانین در ۴۶ جدول به تفکیک عوامل تعیین کننده سلامت زنان تدوین شدند. تجمیع قوانین در این جداول امکان ارزیابی قوانین مرتبط با هر یک از عوامل تعیین کننده سلامت زنان را از نظر خلاء احتمالی قانون و یا اصلاحات لازم را مهیا می‌کند.

نتیجه حاصل از بررسی اولیه قوانین برخی اقدامات لازم را در خصوص قوانین نشان داد. در جدول ۴۷

اقدامات مورد نیاز، ضرورت انجام اقدام و مثال‌هایی از قوانین مورد هدف هر اقدام ارائه شده است.

جدول شماره ۴۷: اقدامات مورد نیاز بر اساس کارشناسی اولیه سیاست ها و قوانین مرتبط با سلامت زنان

ردیف	نوع اقدام	ضرورت اقدام	مثال
۱	بازنگری قانون	به روز کردن محتوی قانون با توجه به شرایط اقتصادی - اجتماعی	جزای نقدی ذکر شده در برخی قوانین مجازات اسلامی <ul style="list-style-type: none"> • قانون تشدید مجازات رانندگان ماده ۵ • قانون حمایت خانواده ماده ۱۴
۲	بازنگری قانون	به روز کردن محتوی قانون با توجه به شرایط علمی روز	قوانین مرتبط با آسیبهای جسمی - روانی - اجتماعی ناشی از تعرض ها <ul style="list-style-type: none"> • قانون مجازات اسلامی ماده ۴۴۱ قوانین مرتبط با تشخیص هویت
۳	بازنگری قانون	بازبینی قانون از نظر اصلاح شیوه نگارش، نحوه بیان موضوع با ادبیات ساده و روشن با هدف بهبود درک قانون برای افراد جامعه	قوانین در خصوص نکاح <ul style="list-style-type: none"> • قانون مدنی ماده ۱۰۵۲ • قانون مدنی ماده ۱۰۴۷
۴	بازنگری قانون	بازبینی قانون از نظر تجميع موضوعی تمامی موارد منتج از قانون	قوانین مرتبط به نقض قانون ازدواج <ul style="list-style-type: none"> • قانون مجازات اسلامی ماده ۶۴۷ • قانون مجازات اسلامی ماده ۵ • قانون مجازات اسلامی ماده ۶ سن قانونی برای امور مختلف
۵	بازنگری قانون	رفع تناقض و عدم هماهنگی با سایر قوانین	عدم تطابق رشد متعاملین با سن مسئولیت کیفری دختران <p>عدم تطابق سن ازدواج با سن اقامه دعوا</p> <ul style="list-style-type: none"> • رای وحدت رویه شماره ۳۰ ماده واحده راجع به رشد متعاملین مصوب ۱۳۱۳
۶	بازنگری قانون	بازبینی قانون از نظر ضمانت اجرا	قوانین در خصوص تربیت کودک <ul style="list-style-type: none"> • قانون مدنی ماده ۱۱۰۴ قوانین در خصوص حسن معاشرت زوجین <ul style="list-style-type: none"> • قانون مدنی ماده ۱۱۰۳
۷	بررسی پیوستارهای قانون	از نظر بررسی هماهنگی و کفایت آیین نامه‌های مورد نیاز برای اجرایی شدن قانون و تبصره‌های لازم جهت هماهنگی و رفع تعارض‌های احتمالی با سایر قوانین و آیین نامه ها	آیین نامه‌های مرتبط با سن قانونی ازدواج دختران از نظر آموزش‌های لازم به این گروه سنی در خصوص حقوق، تکالیف روابط و سلامت جنسی

			آیین نامه‌های مربوط به اطلاع رسانی قوانین به گروههای هدف و به هنگام در خصوص مجازات شهادت دروغ و یا شهادت زنا در صورت عدم وجود مستندات کافی
۸	بررسی مجموعه سیاستها و قوانین کلی مصوب در خصوص زنان	استخراج اجزاء مختلف و تدوین قوانین و برنامه‌های مرتبط با جاگذاری مناسب در مجموعه قوانین و برنامه‌ها با هدف تسهیل در بکارگیری و استناد به این قوانین	"منشور حقوق و مسئولیتهای زنان" "سیاستهای امور زنان در ابعاد مختلف" از مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و مجلس
۹	بازنگری اسناد بین الملل مصوب کشور	شناسایی اجزا قانونی مرتبط اسناد و جاگذاری مناسب هر جز به شکل هماهنگ با سایر قوانین در مجموعه قوانین کشوری با هدف تسهیل در به کارگیری و استناد به این قوانین	تجمع قوانین مربوط به امور مختلف در یک سند بین الملل که پذیرش آن نیز به کارگیری و استناد به این قوانین را برای جریان قانون سخت می‌نماید
۱۰	بررسی اسناد بین‌المللی غیر مصوب کشور	استخراج، اصلاح و تصویب موارد متناسب و بدون تعارض با قوانین کشور با هدف تدوین قوانین ارتقاء وضعیت زنان	کنوانسیون رفع هرگونه اشکال تبعیض علیه زنان کنوانسیون حقوق کودک حقوق ممنوعیت تجارت نسوان
۱۱	اصلاح و تکمیل قوانین حمایت خانواده	افزودن قوانین ماهوی مورد نیاز به قانون حمایت خانواده با توجه به اینکه اعم قوانین فعلی از قوانین شکلی می‌باشند	—
۱۲	بررسی خلاء قانونی	بررسی کفایت قوانین از نظر تاثیرگذاری و مدیریت مناسب عوامل تعیین کنند، سلامت زنان	—
۱۳	تجميع قوانین مربوط به زنان به صورت تفکیک شده از کلیه قوانین	تدوین قوانین زنان به منظور تسهیل در اطلاع رسانی و کاربرد	—

پیشنهادهای:

همانطور که در قسمت قبل ذکر شد جداول تدوین شده در این مطالعه ارزیابی قوانین مرتبط با سلامت زنان را امکان پذیر می نماید. این جداول امکان تمرکز بر روی یک عامل تعیین کننده خاص را فراهم می کند. لذا پیشنهاد می شود:

- گروههای کارشناسی متشکل از صاحب نظران، مسئولان و متخصصان مرتبط با حوزه هر یک از عوامل تعیین کننده سلامت زنان تشکیل شوند.

- قوانین موجود توسط گروه کارشناسی بررسی شده و از نظر به روز کردن محتوی قانون با توجه به شرایط اقتصادی - اجتماعی و علمی روز، اصلاح شیوه نگارش، جمعیت موضوعی تمامی موارد منتج از قانون، رفع تناقض و عدم هماهنگی با سایر قوانین و برخورداری از ضمانت اجرا (اقدامات ردیف ۱ تا ۷ جدول ۱ - ۵) بازنگری شوند.

- پیوستارهای قوانین موجود از نظر هماهنگی و کفایت آیین نامه‌های مورد نیاز برای اجرایی شدن قانون و تبصره های لازم جهت هماهنگی و رفع تعارض های احتمالی با سایر قوانین و آیین نامه ها بررسی شوند (اقدام ردیف ۷ جدول ۱ - ۵).

- مجموعه سیاستها و قوانین کلی مصوب در خصوص زنان و اسناد بین الملل مصوب کشور با هدف تسهیل در بکارگیری و استناد به این قوانین بررسی شده و در خصوص شناسایی اجزاء مختلف آنها و تدوین قوانین و برنامه‌های مرتبط با هر جزء و جاگذاری مناسب در مجموعه قوانین و برنامه‌های موجود کشور اقدام (اقدامات ردیف ۸ تا ۱۰ جدول ۱ - ۵) شود.

- اسناد بین الملل غیرمصوب کشور با هدف تدوین قوانین ارتقاء وضعیت زنان بررسی شده و در خصوص استخراج، اصلاح و تصویب موارد متناسب و بدون تعارض با قوانین کشور اقدام (اقدام ردیف ۱۰ جدول ۱ - ۵) شود.

- قوانین حمایت خانواده از نظر خلاء قوانین ماهوی بررسی شده و قوانین ماهوی مورد نیاز شناسایی و پیشنهاد شوند(اقدام ردیف ۱۱ جدول ۱ - ۵).
- قوانین مرتبط با هر عامل تعیین کننده که در جدول مربوط ارائه شده است توسط گروه کارشناسی دسته‌بندی موضوعی شوند. سپس کفایت قوانین موجود از نظر تاثیرگذاری و مدیریت مناسب عوامل تعیین کنند، سلامت زنان در هر دسته موضوعی بررسی شده و خلای‌های قانونی مشخص شود(اقدام ردیف ۱۲ جدول ۱ - ۵).
- نهایتاً تمامی قوانین زنان تجميع شوند(اقدام ردیف ۱۲ جدول ۱ - ۵).

منابع

- Al-botmeh R, 2011. A review of Palestinian legislation from a Women's right Perspective, UNDP
- Barnett L, Casavant L, Nicol J, 2011. Prostitution: A review of legislation in selected countries. Library of Parliament, Ottawa, Canada
- Brunner E., and Marmot M., 2006. social organization, stress and health. In M. Marmot & R.G. Wilkinson (eds) Social Determinants of Health. Oxford: Oxford University Press, pp. 6-30.
- Cohen M., 1998. Toward a framework for woman's health. Patient education and counselling, 33:187-196.
- Commission on Social Determinants of Health, 2007. A conceptual framework for action on the social determinants of health. Discussion paper.
- Commission on Social Determinants of Health, 2008. closing the gap in a generation: Health equity through action on the social determinants of health. Final report of the commission on Social determinants of Health, Geneva: World Health Organisation. P.43.
- Committee on Women's Health Research; 2010. Institute of Medicine, Women's Health Research: Progress, Pitfalls, and Promise, US- Washington, the National Academy of Sciences.
- Dahlgren G. and Whitehead M., 1991. Policies and strategies to promote social equity in health, Stockholm: Institute of Futures Studies.
- Etches V., Frank J., DiRuggerio E., and Manuel D., 2006. Measuring population health: a review of indicators. Annual Review of Public Health, Volume 27, pp. 29-55.
- Federal, Provincial, and Territorial Advisory Committee on Population Health Framework for Population Health, 1994.
- Hamilton N. and Bhatti T., October 1995. "Population Health Promotion: An Integrated Model of Population Health and Health Promotion," Working Paper,

Health Promotion Development Division, Health Canada, Also reproduced by the Canadian Federal Government Health Promotion Development Division, February 1996.

- ILO, 2010. Maternity at work: a review of national legislation / International Labor Office, Conditions of Work and Employment Branch. Second edition. – Geneva.
- Kosny A, 1999. The social determents of health: equity across the lifespan. Maritime centre of excellence for women's health.
- Ladan M.T, 2006. Review of existing reproductive health policies and legislation in Nigeria. Ahmadu Bellu University, Nigeria.
- Lin V, Gruszin S, Silburn K, and Wilson G, 2003. Comparative evaluation of indicators for gender equity and health. Prepared for WHO Kobe Centre, 7-24.
- Martha N., Proctor S., Regev H., Barnes D., Sawyer L., Messias D., Yoder L., Meleis A. I, 1996. International Population and Development: The United Nations' Cairo Action Plan for Women's Health. Image: Journal of Nursing Scholarship, 28U: 75-80.
- Miller N, 2004. Domestic Violence: A Review of State Legislation Defining.
- Nasir J.J, 2009. The Status of Women under Islamic Law and Modern Islamic Legislation: Third Edition of the Revised and Updated Work. Martinus Nijhoff Publishers.
- Ortiz-Barreda G, Vives-Cases C, 2013. Legislation of violence against Women: Overview of key components. Rev Panam Salud Publica. 2013; 33(1):61–72.
- Phillips S, 1995. The Social Context of Women's Health: Goals and Objectives for Medical Education. Can Med Assoc J; 154(4):507-511.
- Police and Prosecution Duties and Powers, Institute for law and Justice, Virginia
- Shi L, Singh D, 2011. Conceptual framework of health determinants In: The nation's health. 8th edition. Jones & Bartlett, 43-55.
- Starfield B., 2001. Basic concepts in population health and health care, Journal of Epidemiology and Community Health, pp. 452-4.

- Strobino D., Grason H., Minkovitz C., 2002. Charting a course for the future of women's health in the United States: concepts, findings and recommendations. Social Sciences & Medicine. P:54:839-848.
- The Commonwealth Secretariat, 1996. Models of Good Practice Relevant to Women and Health, London, England.
- Women health centre of Canada, 2001. A framework for women centred health, Canada- Vancouver / Richmond Health Board.
- World Health Organization (WHO), 2001. Mainstreaming gender equity in health: The need to move forward. Madrid Statement.
- احمدی، بتول؛ فرزدي، فرانک؛ دژمان، معصومه؛ وامقي، مروئه و همکاران، ۱۳۹۲. چارچوب نظری سلامت زنان ایران: مدل فرمهر. مجله پژوهشی حکیم. ۱۶ (۴): ۳۳۷-۳۴۸.
- احمدی بتول و همکاران، ۱۳۸۶. سیمای سلامت زنان مطالعه موردی در ایران، شورای فرهنگی اجتماعی زنان، روابط عمومی.
- ارفع نیا، بهشید، ۱۳۸۴. کنوانسیون محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان. مجله کانون وکلا، شماره ۱۸۸ و ۱۸۹: ۱۷۰-۱۹۵.
- اشتري، بهناز، ۱۳۸۲. کنوانسیون ۱۹۴۹، توریسم جنسی و آسیب های ناشی از قاچاق زنان. راهبرد، شماره ۳۰: ۲۳۰-۲۴۴.
- اعتضادی، شیدا، ۱۳۸۸. نظری بر نظام حقوقی و مدنی زنان در ایران باستان. فرهنگی، شماره ۷۰: ۴۷-۶۷.
- بداغی، فاطمه، ۱۳۸۴. قوانین اشتغال زنان در برخی کشورهای اسلامی. مجله مطالعات راهبردی زنان، شماره ۲۹.
- جعفرزاده، میرقاسم، ۱۳۸۲. سقط جنین در حقوق انگلیس، فرایند قانونی شدن، وضعیت موجود و چشم اندازها. مجله تحقیقات حقوقی، شماره ۳۸: ۱۰۹-۱۶۴.

- حسینی، سید احمدرضا، ۱۳۸۰. چالش‌های کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان. رواق اندیشه، شماره ۴: ۹۵-۱۰۸.
- حسینی، سید هادی، ۱۳۸۴. آزادی‌های فردی و بررسی تطبیقی سقط جنین در استرالیا و ایران. مجله حقوق اساسی، شماره ۵: ۸۱-۱۰۰.
- حسینیان، میترا، ۱۳۸۴. تساوی جسیتی در اسناد بین‌المللی با تاکید بر تساوی در اشتغال. عدالت آرا، شماره ۱: ۴۴-۵۵.
- خرازی، فردین، ۱۳۸۶. حقوق زنان و سازمان ملل متحد. راهبرد، شماره ۴۳: ۲۱۷-۲۳۰.
- خسروی، اردشیر؛ نجفی، فرید؛ رهبر، محمدرضا؛ مطلق، محمداسماعیل و کبیر، محمدجواد، ۱۳۸۸. شاخص‌های سیمای سلامت در جمهوری اسلامی ایران، چاپ اول.
- دیلمی، احمد، ۱۳۸۱. مطالعه تطبیقی ارث زن. نامه مفید، شماره ۲۹: ۹۵-۱۱۶.
- رستمی تبریزی، لمیاء، ۱۳۸۸. تطبیق قوانین عده در ایران و سایر کشورها. مطالعات راهبردی زنان، شماره ۴۳: ۲۱۵-۲۴۴.
- رضائی، مائده، ۱۳۸۵. قوانین اشتغال زنان در کشورهای عربی-اسلامی. فصلنامه بانوان شیعه، شماره ۸: ۱۵۹-۲۱۴.
- السان، مصطفی، ۱۳۸۴. قاچاق زنان و کودکان برای بهره‌کشی جنسی از منع جهانی تا حمایت از بزه دیدگان. فصلنامه رفاه اجتماعی شماره ۱۶: ۳۲۹-۳۶۴.
- شمسی، احمدرضا، ۱۳۹۰. تعهدات حقوقی بین‌المللی اروپا در خصوص آزادی حجاب. سیاست خارجی، شماره ۹۶، ۱۴۷-۱۷۰.
- شیروودی، مرتضی، ۱۳۸۵. اشتغال زنان در اسناد بین‌المللی حقوق بشر و جمهوری اسلامی. فصلنامه بانوان شیعه، شماره ۹: ۱۲۳-۱۶۰.

- قنواتی، جلیل، ۱۳۷۹. سیر تاریخی «حقوق زن» در قوانین موضوعه ایران. کتاب نقد - پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی - علمی تخصصی، ۵ (۴): ۷۱ - ۴۰.
- مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰. سرشماری عمومی نفوس و مسکن.
- ملک زاده، فهیمه، ۱۳۸۵. زنان در قوانین موضوعه ایران، دسترسی ۱۳۹۲/۱۲/۲۲ ،
<http://www.ensani.ir/fa/content/66104/default.aspx>
- موسوی، سید فض الله و رهوری، کتایون، ۱۳۸۳. بررسی تطبیقی شرایط کار زنان و نوجوانان در کشورهای ژاپن، کره جنوبی، هند، مصر، انگلستان و ایران. مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، شماره ۶۴: ۱۸۷ - ۲۱۸.
- نقوی محسن، ۱۳۸۰. سیمای مرگ در ۱۸ استان کشور. تهران: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دفتر نمایندگی سازمان جهانی بهداشت در ایران.
- هدایت نیا، فرج اله، ۱۳۸۳. ارزیابی قوانین خانواده، فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان، سال ۷ شماره ۲۵، ۱۱۶ - ۶۶.
- وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، ۱۳۸۱. سیمای سلامت دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی استانها، معاونت تحقیقات و فناوری، مرکز ملی تحقیقات علوم پزشکی کشور، معاونت سلامت، دبیرخانه تحقیقات کاربردی، نشر تبلور.

پیوست

سیاست ها، قوانین و آیین نامه های استخراجی

مربوط به زنان

قوانین داخلی: قانون اساسی

تعداد قانون: ۶

از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران / اصل ۴۳ / مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴ با اصلاحات بعدی

از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران / اصل ۳۱ / مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴ با اصلاحات بعدی

از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران / اصل ۲۱ / مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴ با اصلاحات بعدی

از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران / اصل ۲۰ / مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴ با اصلاحات بعدی

از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران / اصل ۱۰ / مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴ با اصلاحات بعدی

از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران / اصل ۳ / مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴ با اصلاحات بعدی

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران / اصل ۴۳ / مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴ با اصلاحات بعدی (شرایط کلی اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و قانونی جامعه)

اصل ۴۳- برای تامین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد ، با حفظ آزادی او ، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بر اساس ضوابط زیر استوار می شود: ۱- تامین نیازهای اساسی : مسکن ، خوراک، پوشاک، بهداشت ، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه. ۲- تامین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل و قرار دادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند، در شکل تعاونی ، از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر که نه به تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروههای خاص منتهی می شود و نه دولت را به صورت یک کارفرمای بزرگ مطلق در آورد. این اقدام باید با رعایت ضرورت‌های حاکم بر برنامه ریزی عمومی اقتصاد کشور در هر یک از مراحل رشد صورت گیرد. ۳- تنظیم برنامه اقتصادی کشور به صورتی که شکل و محتوا و ساعات کار چنان باشد که هر فرد علاوه بر تلاش شغلی ، فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی، سیاسی و اجتماعی و شرکت فعال در رهبری کشور و افزایش مهارت و ابتکار داشته باشد. ۴- رعایت آزادی انتخاب شغل ، و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره کشی از کار دیگری. ۵- منع اضرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام . ۶- منع اسراف و تبذیر در همه شئون مربوط به اقتصاد ، اعم از مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات. ۷- استفاده از علوم و فنون و تربیت افراد ماهر به نسبت احتیاج برای توسعه و پیشرفت اقتصاد کشور. ۸- جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه بر اقتصاد کشور. ۹- تاکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تامین کند و کشور را به مرحله خودکفائی برساند و از وابستگی برهاند.

از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران / اصل ۳۱ / مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴ با اصلاحات بعدی (شرایط زندگی و کار - مسکن)

اصل ۳۱- داشتن مسکن متناسب با نیاز ، حق هر فرد و خانواده ایرانی است، دولت موظف است با رعایت اولویت برای آنها که نیازمند ترند به خصوص روستائین و کارگران زمینه اجرای این اصل را فراهم آورد.

از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران / اصل ۲۱ / مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴ با اصلاحات بعدی (سیاستها و ساختارها - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

اصل ۲۱- دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید و امور زیر را انجام دهد: ۱- ایجاد زمینه های مساعد برای رشد شخصیت زن و احیای حقوق مادی و معنوی او . ۲- حمایت مادران ، بالخصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند ، و حمایت از کودکان

بی سرپرست. ۳- ایجاد دادگاه صالح برای حفظ کیان و بقای خانواده. ۴- ایجاد بیمه خاص بیوه گان و زنان سالخورده و بی سرپرست. ۵- اعطای قیمومت فرزندان به مادران شایسته در جهت غبطه آنها در صورت نبودن ولی شرعی.

از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران / اصل ۲۰ / مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴ با اصلاحات بعدی (سیاستها و ساختارها - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

اصل ۲۰- همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند

از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران / اصل ۱۰ / مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴ با اصلاحات بعدی (سرمایه دینی معنوی در جامعه)

اصل ۱۰- از آنجا که خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه ریزیهای مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.

از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران / اصل ۳ / مصوب ۱۳۵۸/۸/۲۴ با اصلاحات بعدی (سرمایه دینی معنوی در جامعه- مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف)

اصل ۳- دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر به کار برد: ۱- ایجاد محیط مساعد برای رشد فضائل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی. ۲- بالا بردن سطح آگاهی های عمومی در همه زمینه ها با استفاده صحیح از مطبوعات و رسانه های گروهی و وسایل دیگر. ۳- آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه، در تمام سطوح و تسهیل و تعمیم آموزش عالی. ۴- تقویت روح بررسی و تتبع و ابتکار در تمام زمینه های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی از طریق تاسیس مراکز تحقیق و تشویق محققان. ۵- طرد کامل استعمار و جلوگیری از نفوذ اجانب. ۶- محو هرگونه استبداد و خود کامگی و انحصار طلبی. ۷- تامین آزادیهای سیاسی و اجتماعی در حدود قانون. ۸- مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خویش. ۹- رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه های مادی و معنوی. ۱۰- ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیر ضرور. ۱۱- تقویت کامل بنیه دفاع ملی از طریق آموزش نظامی عمومی برای حفظ استقلال و تمامیت ارضی و نظام اسلامی کشور. ۱۲- پی ریزی اقتصاد صحیح و عادلانه بر طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه های تغذیه و مسکن و کار و بهداشت و تعمیم بیمه. ۱۳- تامین خودکفائی در علوم و فنون و صنعت و کشاورزی و امور نظامی و مانند اینها. ۱۴- تامین حقوق همه جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضائی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون. ۱۵- توسعه و تحکیم برادری اسلامی و تعاون عمومی بین همه مردم. ۱۶- تنظیم سیاست خارجی کشور بر اساس معیارهای اسلام، تعهد برادرانه نسبت به همه مسلمانان و حمایت بی دریغ از مستضعفان جهان.

قوانین داخلی: قوانین حقوقی: ماهوی: خانواده: تابعیت

تعداد قانون: ۱۱:

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۸۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۸۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۴/۸/۷۰

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۸۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۸۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۸۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۷۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۶۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۶۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی / ماده ۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی / ماده ۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی / ماده ۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۸۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (ملیت - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۹۸۸- اتباع ایران نمی توانند تبعیت خود را ترک کنند مگر به شرایط ذیل: ۱- به سن ۲۵ سال تمام رسیده باشند . ۲- هیات وزرا خروج از تابعیت آنان را اجازه دهد . ۳- قبلاً تعهد نمایند که در ظرف یک سال از تاریخ ترک تابعیت حقوق خود را بر اموال غیرمنقول که در ایران دارا می باشند و یا ممکن است بالوراثه دارا شوند ولو قوانین ایران اجازه تملک آن را به اتباع خارجه بدهد به نحوی از انحاء به اتباع ایرانی منتقل کنند زوجه و اطفال کسی که بر طبق این ماده ترک تابعیت می نمایند اعم از اینکه اطفال مزبور صغیر یا کبیر باشند از تبعیت ایران خارج نمی گردند مگر اینکه اجازه هیات وزرا شامل آنها هم باشد . ۴- خدمت تحت السلاح خود را انجام داده باشند . تبصره الف (اصلاحی ۱۳۴۸/۱۱/۲۷) - کسانی که برطبق این ماده مبادرت به تقاضای ترک تابعیت ایران و قبول تابعیت خارجی می نمایند علاوه بر اجرای مقرراتی که ضمن بند (۳) ازاین ماده درباره آنان مقرر است باید ظرف مدت سه ماه از تاریخ صدور سند ترک تابعیت از ایران خارج شوند چنانچه ظرف مدت مزبور خارج نشوند مقامات صالحه امر به

اخراج آنها و فروش اموالشان صادر خواهند نمود و تمدید مهلت مقرر فوق حداکثر تا یکسال موکول به موافقت وزارت امور خارجه می باشد. تبصره ب (الحاقی ۱۳۴۸/۱۱/۲۷) - هیات وزیران می تواند ضمن تصویب ترک تابعیت زن ایرانی بی شوهر ترک تابعیت فرزندان او را نیز که فاقد پدر و جد پدری هستند و کمتر از ۱۸ سال تمام دارند و یا به جهات دیگری محجورند اجازه دهد. فرزندان زن مذکور نیز که به سن ۲۵ سال تمام نرسیده باشند می توانند به تابعیت از درخواست مادر، تقاضای ترک تابعیت نمایند.

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۸۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۴/۸/۷۰ (ملیت - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۹۸۷- زن ایرانی که با تبعه خارجه مزاجت می نماید به تابعیت ایرانی خود باقی خواهد ماند مگر این که مطابق قانون مملکت زوج، تابعیت شوهر به واسطه وقوع عقد ازدواج به زوجه تحمیل شود ولی در هر صورت بعد از وفات شوهر و یا تفریق به صرف تقدیم درخواست به وزارت امور خارجه به انضمام ورقه تصدیق فوت شوهر و یا سند تفریق تابعیت اصلیه زن با جمیع حقوق و امتیازات راجعه به آن مجدداً به او تعلق خواهد گرفت. تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴) - هرگاه قانون تابعیت مملکت زوج، زن را بین حفظ تابعیت اصلی و تابعیت زوج مخیر بگذارد در این مورد زن ایرانی که بخواهد تابعیت مملکت زوج را دارا شود و علل موجهی هم برای تقاضای خود در دست داشته باشد، به شرط تقدیم تقاضانامه کتبی به وزارت امور خارجه ممکن است با تقاضای او موافقت گردد. تبصره ۲ (اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴) - زن های ایرانی که بر اثر ازدواج تابعیت خارجی را تحصیل می کنند حق داشتن اموال غیرمنقول را در صورتی که موجب سلطه اقتصادی خارجی گردد ندارند. تشخیص این امر با کمیسیون متشکل از نمایندگان وزارتخانه های امور خارجه و کشور و اطلاعات است. مقررات ماده ۹۸۸ و تبصره آن در قسمت خروج ایرانیانی که تابعیت خود را ترک نموده اند شامل زنان مزبور نخواهد بود.

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۸۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (ملیت - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۹۸۶- زن غیر ایرانی که در نتیجه ازدواج ایرانی می شود می تواند بعد از طلاق یا فوت شوهر ایرانی به تابعیت اول خود رجوع نماید مشروط بر این که وزارت امور خارجه را کتبا مطلع کند ولی هر زن شوهر مرده که از شوهر سابق خود اولاد دارد نمی تواند مادام که اولاد او به سن هجده سال تمام نرسیده از این حق استفاده کند و در هر حال زنی که مطابق این ماده تبعه خارجه می شود، حق داشتن اموال غیرمنقوله نخواهد داشت مگر در حدودی که این حق به اتباع خارجه داده شده باشد و هر گاه دارای اموال غیرمنقول بیش از آنچه که برای اتباع خارجه داشتن آن جایز است بوده یا بعداً به ارث اموال غیرمنقولی بیش از حد آن به او برسد باید در ظرف یک سال از تاریخ خروج از تابعیت ایران یا دارا شدن ملک در مورد ارث مقدار مازاد را به نحوی از انحاء به اتباع ایران منتقل کند و الا اموال مزبور با نظارت مدعی العموم محل به فروش رسیده و پس از وضع مخارج فروش قیمت به آنها داده خواهد شد.

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۸۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (ملیت - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۹۸۴- زن و اولاد صغیر کسانی که بر طبق این قانون تحصیل تابعیت ایران می نمایند تبعه دولت ایران شناخته می شوند ولی زن در ظرف یک سال از تاریخ صدور سند تابعیت شوهر و اولاد صغیر در ظرف یک سال از تاریخ رسیدن به سن هیجده سال تمام می توانند اظهاریه کتبی به وزارت امور خارجه داده و تابعیت مملکت سابق شوهر و یا پدر را قبول کنند لیکن به اظهاریه اولاد اعم از ذکور و اناث باید تصدیق مذکور در ماده ۹۱۷ ضمیمه شود.

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۸۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴ (ملیت - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۹۸۰- کسانی که به امور عام المنفعه ایران خدمت یا مساعدت شایانی کرده باشند و همچنین اشخاصی که دارای عیال ایرانی هستند و از او اولاد دارند و یا دارای مقامات عالی علمی و متخصص در امور عام المنفعه می باشند و تقاضای ورود به تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران را می نمایند در صورتی که دولت ورود آنها را به تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران صلاح بداند بدون رعایت شرط اقامت ممکن است با تصویب هیات وزیران به تابعیت ایران قبول شوند.

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۷۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (ملیت - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۹۷۶- اشخاص ذیل تبعه ایران محسوب می شوند: ۱. کلیه ساکنین ایران به استثنای اشخاصی که تبعیت خارجی آنها مسلم باشد، تبعیت خارجی کسانی مسلم است که مدارک تابعیت آنها مورد اعتراض دولت ایران نباشد. ۲. کسانی که پدر آنها ایرانی است اعم از این که در ایران یا در خارجه متولد شده باشند. ۳. کسانی که در ایران متولد شده و پدر و مادر آنان غیرمعلوم باشند. کسانی که در ایران از پدر و مادر خارجی که یکی از آنها در ایران متولد شده به وجود آمده اند. ۵. کسانی که در ایران از پدری که تبعه خارجه است به وجود آمده و بلافاصله پس از رسیدن به سن هجده سال تمام لااقل یک سال دیگر در ایران اقامت کرده باشند والا قبول شدن آنها به تابعیت ایران بر طبق مقرراتی خواهد بود که مطابق قانون برای تحصیل تابعیت ایران مقرر است. هر زن تبعه خارجی که شوهر ایرانی اختیار کند. ۷. هر تبعه خارجی که تابعیت ایران را تحصیل کرده باشد. تبصره: اطفال متولد از نمایندگان سیاسی و قنصلی خارجه مشمول فقره ۴ و ۵ نخواهد بود.

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۶۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (ملیت - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۹۶۴- روابط بین ابوین و اولاد تابع قانون دولت متبوع پدر است مگر این که نسبت طفل فقط به مادر مسلم باشد که در این صورت روابط بین طفل و مادر او تابع قانون دولت متبوع مادر خواهد بود.

از قانون مدنی - در اشخاص / ماده ۹۶۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (ملیت - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۹۶۳- اگر زوجین تبعه یک دولت نباشند روابط شخصی و مالی بین آنها تابع قوانین دولت متبوع شوهر خواهد بود

قانون مدنی / ماده ۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (ملیت - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۷- اتباع خارجه مقیم در خاک ایران، از حیث مسائل مربوط به احوال شخصیه و اهلیت خود و همچنین از حیث حقوق ارثیه در حدود معاهدات، مطیع قوانین و مقررات دولت متبوع خود خواهند بود

قانون مدنی / ماده ۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (ملیت - قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۶- قوانین مربوط به احوال شخصیه، از قبیل نکاح و طلاق و اهلیت اشخاص و ارث، در مورد کلیه اتباع ایران، ولو این که مقیم در خارجه باشند، مجری خواهد بود.

قانون مدنی / ماده ۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (ملیت - قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۵- کلیه سکنه ایران، اعم از اتباع داخله و خارجه، مطیع قوانین ایران خواهند بود، مگر در مواردی که قانون استثناء کرده باشد.

داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : خانواده. : اقامتگاه :

قوانین، [تعداد : ۶]

آئین نامه اجرایی ماده ۱۸ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران / ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۳/۱/۸ وزارتین امور خارجه و کشور

آئین نامه اجرایی قانون ورود و اقامت اتباع بیگانه / ماده ۵ / مصوب جلسه مورخ ۱۳۵۲/۳/۱۲ هیات وزیران

از قانون مدنی - در اقامتگاه / ماده ۱۰۰۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

آئین نامه اجرایی قانون ورود و اقامت اتباع بیگانه / ماده ۵ / مصوب جلسه مورخ ۱۳۵۲/۳/۱۲ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی ماده ۱۸ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران / ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۳/۱/۸ وزارتین امور خارجه و کشور

از قانون راجع به ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۱۰/۲/۱۹

آئین نامه اجرایی ماده ۱۸ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران / ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۳/۱/۸ وزارتین امور خارجه و کشور
(ملیت)

ماده ۱- گذرنامه اشخاص زیر در وزارت امور خارجه ثبت و برای آنان کارت هویت صادر خواهد شد: الف- ماموران دیپلماتیک سفارتهای خارجی و خانواده آنها. ب- کارمندان اداری و فنی سفارتهای خارجی و خانواده آنها. ج- ماموران کنسولی خارجی و خانواده آنها. د- کارمندان اداری و فنی ماموریت‌های کنسولی خارجی و خانواده آنها. ه- مامورین رسمی و کارشناسان اعزامی سازمان ملل متحد و سازمانهای تخصصی و سازمان های وابسته و خانواده آنها. و- ماموران رسمی سازمانهای بین المللی که به موجب موافقتنامه های مربوطه برای انجام ماموریت در ایران اقامت می نمایند و خانواده آنها. تبصره - منظور از خانواده اشخاص مذکور در این ماده همسر و فرزندان و افراد تحت تکفل آنها که با هم در یک خانه زندگی میکنند، می باشد.

آئین نامه اجرایی قانون ورود و اقامت اتباع بیگانه / ماده ۵ / مصوب جلسه مورخ ۱۳۵۲/۳/۱۲ هیات وزیران (ملیت- مسکن- توزیع قدرت)

ماده ۵- اجازه اقامت دائم از طرف شهربانی مرکز استان یا شهرستانی که خارجی می خواهد در آن ناحیه اقامتگاه دائمی و قانونی اختیار کند با رعایت مقررات ماده ۳ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه مصوب سال ۱۳۱۰ در صورت احراز هر یک از شرایط زیر پس از موافقت شهربانی کشور صادر خواهد شد: د- متقاضی دارای زن و فرزند ایرانی باشد. تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۷۹ / ۱۶/۶ - تصویبنامه شماره ۲۶۲۲۸/ت ۲۰۳۶۰ ه مورخ ۲۲/۶/۱۳۷۹)- اجازه اقامت فرزندان متولد در خارج، از مادر ایرانی و پدر خارجی، همچنین از مادر خارجی که به تابعیت ایرانی پذیرفته می شوند، با ارائه مدارک قانونی صادر شده از کشور متبوع فرزندان صادر خواهد شد. فرزندان مورد اشاره وفق شرایط ذیل می توانند به استناد اجازه یاد شده، در ایران اقامت نمایند: الف- فرزندان اناث مادامی که ازدواج ننموده اند. ب- فرزندان ذکور تا رسیدن به سن ۱۸ سال تمام هجری شمسی. پ- چنانچه مادر فرزند ذکور در ایران اقامت داشته باشد و یا فرزند ذکور در حال تحصیل باشد و در هر یک از موارد مذکور، سن فرزند از میزان مقرر در بند (ب) فوق بیشتر شود، به ترتیب مورد تا زمان اقامت مادر و یا اتمام تحصیل.

قانون مدنی - در اقامتگاه / ماده ۱۰۰۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (مسکن - توزیع قدرت)

ماده ۱۰۰۵- اقامتگاه زن شوهردار همان اقامتگاه شوهر است. مع ذلک زنی که شوهر او اقامتگاه معلومی ندارد و همچنین زنی که با رضایت شوهر خود و یا با اجازه محکمه مسکن علی حده اختیار کرده می تواند اقامتگاه شخصی علی حده نیز داشته باشد.

آئین نامه اجرایی قانون ورود و اقامت اتباع بیگانه / ماده ۵ / مصوب جلسه مورخ ۱۳۵۲/۳/۱۲ هیات وزیران (ملیت- مسکن)

ماده ۵- اجازه اقامت دائم از طرف شهربانی مرکز استان یا شهرستانی که خارجی می خواهد در آن ناحیه اقامتگاه دائمی و قانونی اختیار کند با رعایت مقررات ماده ۳ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه مصوب سال ۱۳۱۰ در صورت احراز هر یک از شرایط زیر پس از موافقت شهربانی کشور صادر خواهد شد: د- متقاضی دارای زن و فرزند ایرانی باشد. تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۷۹ / ۱۶/۶ - تصویبنامه شماره ۲۶۲۲۸/ت ۲۰۳۶۰ ه مورخ ۲۲/۶/۱۳۷۹)- اجازه اقامت فرزندان متولد در خارج، از مادر ایرانی و پدر خارجی، همچنین از مادر خارجی که به تابعیت ایرانی پذیرفته می شوند، با ارائه مدارک قانونی صادر شده از کشور متبوع فرزندان صادر خواهد شد. فرزندان مورد اشاره وفق شرایط ذیل می توانند به استناد اجازه یاد شده، در ایران اقامت نمایند: الف- فرزندان اناث مادامی که ازدواج ننموده اند. ب- فرزندان ذکور تا رسیدن به سن ۱۸ سال تمام هجری شمسی. پ- چنانچه مادر فرزند ذکور در ایران اقامت داشته باشد و یا فرزند ذکور در حال تحصیل باشد و در هر یک از موارد مذکور، سن فرزند از میزان مقرر در بند (ب) فوق بیشتر شود، به ترتیب مورد تا زمان اقامت مادر و یا اتمام تحصیل.

آئین نامه اجرایی ماده ۱۸ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران / ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۳/۱/۸ وزارتین امور خارجه و کشور (ملیت)

ماده ۱- گذرنامه اشخاص زیر در وزارت امور خارجه ثبت و برای آنان کارت هویت صادر خواهد شد: الف- ماموران دیپلماتیک سفارتهای خارجی و خانواده آنها. ب- کارمندان اداری و فنی سفارتهای خارجی و خانواده آنها. ج- ماموران کنسولی خارجی و خانواده آنها. د- کارمندان اداری و فنی ماموریتهای کنسولی خارجی و خانواده آنها. ه- مامورین رسمی و کارشناسان اعزامی سازمان ملل متحد و سازمانهای تخصصی و سازمان های وابسته و خانواده آنها. و- ماموران رسمی سازمانهای بین المللی که به موجب موافقتنامه های مربوطه برای انجام ماموریت در ایران اقامت می نمایند و خانواده آنها. تبصره - منظور از خانواده اشخاص مذکور در این ماده همسر و فرزندان و افراد تحت تکفل آنها که با هم در یک خانه زندگی میکنند، می باشد.

قوانین: حقوقی: داخلی: ماهوی: خانواده: نکاح

تعداد قانون: ۸۳

[آئین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷](#)

[آئین نامه صدور پروانه زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیر ایرانی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶ هیات دولت](#)

[آئین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۷ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷](#)

[قانون منع ازدواج کارمندان وزارت امور خارجه با اتباع بیگانه / ماده واحده / مصوب ۱۳۴۵/۱۰/۲۵](#)

[از قانون مدنی - در انحلال عقد نکاح / ماده ۱۱۲۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[رای وحدت رویه شماره ۵۶۰ هیات عمومی دیوان عالی کشور \(در خصوص صلاحیت دادگاه نسبت به ثبت واقعه ازدواج\) / رای شماره ۵۶۰ / مصوب ۱۳۷۰/۳/۲۱](#)

[قانون حمایت خانواده / ماده ۲۳ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵](#)

[قانون حمایت خانواده / ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵](#)

[قانون حمایت خانواده / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵](#)

[از قانون مدنی - در نکاح منقطع / ماده ۱۰۷۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[قانون حمایت خانواده / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵](#)

[از قانون مدنی - در نکاح منقطع / ماده ۱۰۷۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[قانون حمایت خانواده / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵](#)

[از قانون مدنی - در نکاح منقطع / ماده ۱۰۷۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۷۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[آیین نامه اجرایی زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیرایرانی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶](#)

[آیین نامه اجرایی زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیرایرانی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶](#)

[آئین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق مصوب ۷/۸/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۹](#)

[قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۶۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۹ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۶ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۵ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی](#)

[قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۴ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی](#)

[قانون راجع به ازدواج / ماده ۸ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی](#)

[قانون راجع به ازدواج / ماده ۷ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی](#)

قانون راجع به ازدواج / ماده ۴ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۳ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۲ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۴۹ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۴۸ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۴۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۴۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۴۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۴۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

[از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۴۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱](#)

از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۴۶ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱

از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۴۵ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱

از قانون مدنی - سقوط ولایت پدر نسبت به اذن در ازدواج دختر / ماده ۱۰۴۴ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴

از قانون مدنی - نکاح و طلاق - قابلیت صحتی برای ازدواج / ماده ۱۰۴۳ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴

از قانون مدنی - نکاح و طلاق - قابلیت صحتی برای ازدواج / ماده ۱۰۴۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۸۱/۴/۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام

از قانون مدنی - نکاح و طلاق - در خواستگاری / ماده ۱۰۴۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - نکاح و طلاق - در خواستگاری / ماده ۱۰۳۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - نکاح و طلاق - در خواستگاری / ماده ۱۰۳۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - نکاح و طلاق - در خواستگاری / ماده ۱۰۳۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - نکاح و طلاق - در خواستگاری / ماده ۱۰۳۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - نکاح و طلاق - در خواستگاری / ماده ۱۰۳۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

آئین نامه صدور پروانه زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیر ایرانی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶ هیات دولت

آیین نامه اجرایی زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیر ایرانی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶ هیئت وزیران

دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی

دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی

دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی

آیین نامه ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی) / ماده ۱ / ۸۲/۱/۲۱

آیین نامه ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی) / ماده ۲ / ۸۲/۱/۲۱

آیین نامه ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی) / ماده ۳ / ۸۲/۱/۲۱

آیین نامه اجرایی زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیرایرانی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶

آیین نامه اجرایی زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیرایرانی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶

آیین نامه اجرایی زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیرایرانی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶

از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۶۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱

از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۶۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱

آئین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷ (روابط درون خانواده)

ماده ۱۲- هرگاه زوجین یا یک طرف از آنها کر یا گنگ یا کور باشد علاوه بر معرفین هر یک باید در معیت خود یک نفر از معتمدین خود را حاضر نمایند شخص معتمد مزبور در مورد اشخاص کر و گنگ باید از اشخاصی باشند که بتوانند به آنها به اشاره مطلب را بفهماند و این نکته صراحتاً باید در متن دفتر و در ستون ملاحظات قید و به امضاء صاحب دفتر برسد .

آئین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۷ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷ (روابط درون خانواده)

ماده ۷- در صورتیکه هویت زوجین نزد صاحب دفتر محرز نباشد بایستی دو نفر از اشخاص معروف و معتمد حضورا هویت آنان را تصدیق و مراتب در دفتر قید و به امضای معرفین رسیده و این نکته در روی اوراق نیز قید شود . مانعی نیست که معرفین یک طرف معرف طرف دیگر نیز باشند .

آئین نامه صدور پروانه زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیر ایرانی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶ هیات دولت (روابط درون خانواده -ملیت)

ماده ۴- وزارت کشور می تواند به استانداردها و فرمانداریهای کل و همچنین با موافقت وزارت امور خارجه به بعضی از نمایندگان سیاسی و کنسولی ایران در خارجه اختیار دهد که طبق مقررات این آئین نامه پروانه اجازه زناشویی را مستقیماً در محل صادر نموده و مراتب را به ثبت احوال اعلام دارند.

قانون منع ازدواج کارمندان وزارت امور خارجه با اتباع بیگانه / ماده واحده / مصوب ۱۳۴۵/۱۰/۲۵ (روابط درون خانواده- ملیت)

ماده واحده- از این تاریخ ازدواج کارمندان وزارت امور خارجه با اتباع بیگانه و یا کسانی که قبلاً بر اثر ازدواج به تابعیت ایران در آمده اند ممنوع است ، کارمندان متخلف صلاحیت ادامه خدمت در وزارت امور خارجه را نخواهند داشت . تبصره ۱- از تاریخ تصویب این قانون هیچ فردی که همسرش تبعه بیگانه باشد و یا سابقاً تابعیت بیگانه داشته است به خدمت وزارت امور خارجه پذیرفته نخواهد شد . تبصره ۲- اعزام کارمندان فعلی وزارت امور خارجه که دارای همسرانی باشند که قبلاً تابعیت غیر ایرانی داشته اند از هر طبقه و مقام به مأموریت ثابت کشورهایی که همسر آنها قبلاً تابعیت آن کشور را داشته ممنوع است.

قانون مدنی - در انحلال عقد نکاح / ماده ۱۱۲۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (قوانین و عرف خانوادگی - روابط خانوادگی - روابط درون خانواده)

ماده ۱۱۲۰- عقد نکاح به فسخ یا به طلاق یا به بذل مدت در عقد انقطاع منحل می شود.

قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی ((روابط درون خانواده)

ماده ۱۱۱۹- طرفین عقد ازدواج می توانند هر شرطی که مخالف با مقتضای عقد مزبور نباشد در ضمن عقد ازدواج یا عقد لازم بنمایند مثل این که شرط شود هرگاه شوهر زن دیگر بگیرد یا در مدت معینی غایب شود یا ترک انفاق نماید بر علیه حیات زن سؤطن یا سوء رفتاری نماید که زندگانی آنها با یکدیگر غیرقابل تحمل شود زن وکیل و وکیل در توکیل باشد که پس از اثبات تحقق شرط در محکمه نهایی خود را مطلقه سازد.

قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی ((روابط درون خانواده - مسکن - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۱۱۶- در مورد ماده فوق مادام که محاکمه بین زوجین خاتمه نیافته محل سکونای زن به تراضی طرفین معین می شود و در صورت عدم تراضی محکمه با جلب نظر اقربای نزدیک طرفین منزل زن را معین خواهد نمود و در صورتی که اقربایی نباشد خود محکمه، محل مورد اطمینانی را معین خواهد کرد.

قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- توزیع قدرت)

ماده ۱۱۰۵- در روابط زوجین ریاست خانواده از خصایص شوهر است.

قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- اعتماد عمومی)

ماده ۱۱۰۴- زوجین باید در تشدید مبانی خانواده و تربیت اولاد خود به یکدیگر معاضدت نمایند.

قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- حقوق و مسوولیت‌های خانوادگی)

ماده ۱۱۰۳- زن و شوهر مکلف به حسن معاشرت با یکدیگرند.

قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- حقوق و مسوولیت‌های خانوادگی)

ماده ۱۱۰۲- همین که نکاح به طور صحت واقع شد روابط زوجیت بین طرفین موجود و حقوق و تکالیف زوجین در مقابل همدیگر برقرار می شود.

رای وحدت رویه شماره ۵۶۰ هیات عمومی دیوان عالی کشور (در خصوص صلاحیت دادگاه نسبت به ثبت واقعه ازدواج) / رای شماره ۵۶۰ / مصوب ۱۳۷۰/۳/۲۱ (روابط درون خانواده)

رای شماره ۵۶۰- دعوی الزام به تنظیم سند رسمی نکاحنامه و ثبت واقعه ازدواج در دفاتر رسمی از متفرعات دعوی راجع به نکاح می باشد و رسیدگی آن بر طبق بند ۱ ماده ۳ لایحه قانونی دادگاه مدنی خاص مصوب مهرماه ۱۳۵۸ در صلاحیت دادگاه مدنی خاص است. بنابراین رای شعبه دهم دیوان عالی کشور صحیح و منطبق با موازین قانونی است. این رای بر طبق ماده واحده قانون وحدت رویه قضایی مصوب ۱۳۲۸ برای شعب دیوان عالی کشور و برای دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است.

قانون حمایت خانواده / ماده ۲۳ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲۳- ازدواج زن قبل از رسیدن به سن ۱۸ سال تمام و مرد قبل از رسیدن به سن ۲۰ سال تمام ممنوع است معذالک در مواردی که مصالحی اقتضا کند استثنائاً در مورد زنی که سن او از ۱۵ سال تمام کمتر نباشد و برای زندگی زناشویی استعداد جسمی و روانی داشته باشد به پیشنهاد دادستان و تصویب دادگاه شهرستان ممکن است معافیت از شرط سن اعطاء شود. زن یا مردی که برخلاف مقررات این ماده با کسی که هنوز به سن قانونی برای ازدواج نرسیده مزاجت کند حسب مورد به مجازاتهای مقرر در ماده ۳ قانون ازدواج مصوب ۱۳۱۶ محکوم خواهد شد. تبصره: در نقاطی که وزارت دادگستری اعلام می کند دفاتر ازدواج مکلفند علاوه بر مطالبه گواهی نامه مذکور در ماده ۲ قانون گواهی نامه ازدواج مصوب سال ۱۳۱۷ گواهی صحت مزاج نسبت به عوامل یا بیماریهای دیگری که موجب بروز بیماری یا عوارض سوء در اولاد و یا زوجین خواهد شد نیز مطالبه نماید. نوع عوامل و بیماریهای مذکور را وزارت بهداشتی و وزارت دادگستری تعیین خواهند نمود.

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۹- تصمیم دادگاه در موارد زیر قطعی است و در سایر موارد فقط پژوهش پذیر می باشد. ۱. صدور گواهی عدم امکان سازش. ۲. تعیین نفقه ایام عده و هزینه نگهداری اطفال. ۳. حضانت اطفال. ۴. حق ملاقات با اطفال. ۵. اجازه مقرر در ماده ۱۶. تبصره: در مورد بندهای ۲ و ۳ و ۴ این ماده

هرگاه در وضع طفل یا والدین یا سرپرستی که از طرف دادگاه معین شده تغییری حاصل شود که تجدیدنظر در میزان نفقه یا هزینه نگهداری یا حضانت یا حق ملاقات با اطفال را ایجاب کند دادگاه می تواند در تصمیم قبلی خود تجدیدنظر نماید.

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی - شغل - توزیع قدرت)

ماده ۱۸- شوهر می تواند با تایید دادگاه زن خود را اشتغال به هر شغلی که منافعی مصالح خانوادگی یا حیثیت خود یا زن باشد منع کند. زن نیز می تواند از دادگاه چنین تقاضائی را بنماید. دادگاه در صورتی که اختلالی در امر معیشت خانواده ایجاد نشود مرد را از اشتغال به شغل مذکور منع می کند.

قانون مدنی - در نکاح منقطع / ماده ۱۰۷۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده)

ماده ۱۰۷۷- در نکاح منقطع احکام راجع به وراثت زن ومهر او همان است که در باب ارث و در فصل آتی مقرر شده است

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۷- متقاضی باید تقاضانامه ای در دو نسخه به دادگاه تسلیم و علل و دلایل تقاضای خود را در آن قید نماید. یک نسخه از تقاضانامه ضمن تعیین وقت رسیدگی به همسر او ابلاغ خواهد شد. دادگاه با انجام اقدامات ضروری و در صورت امکان تحقیق از زن فعلی و احراز توانایی مالی مرد و اجرای عدالت در مورد بند یک ماده ۱۶ اجازه اختیار همسر جدید خواهد داد. به هر حال در تمام موارد مذکور این حق برای همسر اول باقی است که اگر بخواهد تقاضای گواهی عدم امکان سازش از دادگاه بنماید. هر گاه مردی با داشتن همسر بدون تحصیل اجازه از دادگاه مبادرت به ازدواج نماید به حبس جنحه ای از شش ماه تا یک سال محکوم خواهد شد همین مجازات مقرر است برای عاقد و سر دفتر ازدواج و زن جدید که عالم به ازدواج سابق مرد باشند. در صورت گذشت همسر اولی تعقیب کیفری یا اجرای مجازات فقط درباره مرد و زن جدید موقوف خواهد شد. به موجب بند ۳ نظریه شماره ۱۴۸۸ شورای نگهبان مورخ ۶۳/۵/۹ مجازات متعاقدين و عاقد در عقد ازدواج غیر رسمی مذکور در ماده ۱۷ قانون حمایت خانواده شرعی نمی باشد.

قانون مدنی - در نکاح منقطع / ماده ۱۰۷۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده)

ماده ۱۰۷۶- مدت نکاح منقطع باید کاملاً معین شود

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۶- مرد نمی تواند با داشتن زن همسر دوم اختیار کند مگر در موارد زیر: ۱. رضایت همسر اول ۲. عدم قدرت همسر اول به ایفای وظایف زناشویی ۳. عدم تمکین زن از شوهر ۴. ابتلاء زن به جنون یا امراض صعب العلاج موضوع بندهای ۵ و ۶ ماده ۸ ۵. محکومیت زن وفق بند ۸ ماده ۸ ۶. ابتلاء زن به هر گونه اعتیاد مضر برابر بند ۹ ماده ۸ ۷. ترک زندگی خانوادگی از طرف زن ۸. عقیم بودن زن ۹. غایب مفقودالثر شدن زن برابر بند ۱۴ ماده ۸

قانون مدنی - در نکاح منقطع / ماده ۱۰۷۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

از قانون مدنی - در نکاح منقطع / ماده ۱۰۷۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۷۵- نکاح وقتی منقطع است که برای مدت معینی واقع شده باشد

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۷۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی \(روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی\)](#)

ماده ۱۰۷۰- رضای زوجین شرط نفوذ عقد است و هرگاه مکره بعد از زوال کره عقد را اجازه کند نافذ است مگر این که اکراه به درجه ای بوده که عاقد فاقد قصد باشد.

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی \(روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی\)](#)

ماده ۱۰۶۹- شرط خیار فسخ نسبت به عقد نکاح باطل است ولی در نکاح دائم شرط خیار نسبت به صداق جایز است مشروط بر این که مدت آن معین باشد و بعد از فسخ مثل آن است که اصلا مهر ذکر نشده است.

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی \(روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی\)](#)

ماده ۱۰۶۸- تعلیق در عقد موجب بطلان است

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی \(روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی\)](#)

ماده ۱۰۶۷- تعیین زن و شوهر به نحوی که برای هیچ یک از طرفین در شخص طرف دیگر شبهه نباشد شرط صحت نکاح است

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی \(روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی\)](#)

ماده ۱۰۶۶- هرگاه یکی از متعاقدين یا هر دو لال باشند عقد به اشاره از طرف لال نیز واقع می شود مشروط بر این که به طور وضوح حاکی از انشاء عقد باشد.

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی \(روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی\)](#)

ماده ۱۰۶۵- توالی عرفی ایجاب و قبول شرط صحت عقد است

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی \(روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی\)](#)

ماده ۱۰۶۴- عاقد باید عاقل و بالغ و قاصد باشد.

[از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی](#)

ماده ۱۰۶۳- ایجاب و قبول ممکن است از طرف خود مرد و زن صادر شود و یا از طرف اشخاصی که قانونا حق عقد دارند.

از قانون مدنی - شرایط صحت نکاح / ماده ۱۰۶۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۶۲- نکاح واقع می شود به ایجاب و قبول به الفاظی که صریحا دلالت بر قصد ازدواج نماید.

آیین نامه اجرایی زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیرایرانی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی - حمایت اجتماعی)

۱. گواهی نامه مبنی بر این که مرد مجرد است یا متأهل از مرجع رسمی محلی یا ماموران سیاسی و کنسولی کشور متبوع مرد، ۲. گواهی نداشتن پیشینه بد و محکومیت کیفری مرد از مراجع رسمی محلی یا ماموران سیاسی و کنسولی کشور متبوع مرد و همچنین گواهی عدم سوء پیشینه کیفری از مراجع کشور شاهنشاهی در صورتی که مرد بیگانه در ایران اقامت داشته باشد. ۳. گواهی از مراجع محلی یا ماموران سیاسی و کنسولی کشور متبوع مرد مبنی بر وجود استطاعت و مکنت زوج و همچنین تعهدنامه ثبتي از طرف مرد بیگانه مبنی بر این که متعهد شود هزینه و نفقه زن و اولاد و هر گونه حق دیگری که زن نسبت به او پیدا کند در صورت بدرفتاری یا ترک و طلاق پرداخت نماید. تبصره - در مواردی که وزارت کشور مصلحت بداند برای حسن انجام وظایفی که طبق مقررات قوانین ایران زوج در قبال زوجه دارد از قبیل حسن رفتار و انفاق در تمام مدت زناشویی و اداره واجبات مالی زوجه و اولاد تحت حضانتش و امثال آن و همچنین در مواردی که تفریق پیش آید برای پرداخت هزینه مراجعت همسر مطلقه تا محل سکونت زن در ایران می تواند تضمین مناسب از شوهر مطالبه نماید . فرم تعهد نامه و تضمینی که در این قبیل موارد باید اخذ شود و چگونگی استفاده از ضمانتنامه را وزارت کشور تهیه خواهد نمود (الحاقی ۱۳۴۹/۴/۲۰).

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق مصوب ۷۱/۸/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۹ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۹- این آئین نامه در ۹ ماده و یک تبصره توسط وزیر دادگستری تهیه و در تاریخ ۱۳۷۱/۱۲/۹ به تصویب رئیس قوه قضائیه رسید .

قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۶۷- طفل متولد از زنا ملحق به زانی نمی شود .

قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۶۶- هرگاه به واسطه وجود مانعی نکاح بین ابوين طفل باطل باشد نسبت به هر یک از ابوين که جاهل بر وجود مانع بوده مشروع و نسبت به دیگری نامشروع خواهد بود . در صورت جهل هر دو نسب ، طفل نسبت به هر دو مشروع می شود .

قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۶۵- طفل متولد از نزدیکی به شبهه فقط ملحق به طرفی می شود که در اشتباه بوده و در صورتی که هر دو در اشتباه بوده اند ملحق به هر دو خواهد بود .

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۶۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۶۰- ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجه در مواردی هم که مانع قانونی ندارد موقوف به اجازه مخصوص از طرف دولت است

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۹ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۵۹- نکاح مسلمة با غیرمسلم جایز نیست

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۵۷- زنی که سه مرتبه متوالی زوجه یک نفر بوده و مطلقه شده بر آن مرد حرام می شود مگر این که به عقد دائم به زوجیت مرد دیگری درآمده و پس از وقوع نزدیکی با او به واسطه طلاق یا فسخ یا فوت فراق حاصل شده باشد.

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۶ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۵۶- اگر کسی با پسری عمل شنیع کند نمی تواند مادر یا خواهر یا دختر او را تزویج کند

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۵ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۵۵- نزدیکی به شبهه و زنا اگر سابق بر نکاح باشد از حیث مانعیت نکاح در حکم نزدیکی با نکاح صحیح است ولی مبطل نکاح سابق نیست

آیین نامه اجرایی زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیرایرانی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲- برای صدور پروانه فوق متقاضیان باید مدارک زیر را تهیه و تسلیم دارند: ۱. درخواست نامه مرد و زن مبنی بر تقاضای صدور پروانه اجازه زناشویی طبق نمونه وزارت کشور. ۲. گواهی نامه از مرجع رسمی کشور متبوع مرد مبنی بر بلامانع بودن ازدواج با زن ایرانی و به رسمیت شناختن ازدواج در کشور متبوع خود، در صورتی که تهیه گواهی نامه مذکور برای متقاضی امکان پذیر نباشد، وزارت کشور می تواند بدون دریافت مدارک فوق در صورت رضایت زن پروانه زناشویی را صادر نماید. ۳. در صورتی که مرد غیرمسلمان و زن مسلمان باشد گواهی یا استشهاد تشریف مرد به دین مبین اسلام.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۷- ازدواج مسلمة با غیرمسلم ممنوع است. ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجی در مواردی هم که مانع قانونی ندارد موقوف به اجازه مخصوص بوده و دولت باید در هر نقطه مرجعی را برای دادن اجازه معین نماید. هر خارجی که بدون اجازه مذکور در فوق با زن ایرانی ازدواج نماید به حبس تادیبی از یک سال تا سه سال محکوم خواهد شد.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۴- زن می تواند در دارائی خود بدون اجازه شوهر هر تصرفی را که می خواهد بکند.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۳- در مورد ماده فوق مادام که محاکمه بین زوجین خاتمه نیافته محل سکناى زن به تراضی طرفین معین می شود و در صورت عدم تراضی محکمه با جلب نظر اقربای نزدیک طرفین منزل زن را معین خواهد نمود و در صورتی که اقربائی نباشد محکمه خود محل مورد اطمینان را معین خواهد کرد.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی- مسکن - توزیع قدرت)

ماده ۱۱- تعیین منزل زن با شوهر است مگر خلاف آن شرط شده باشد.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۸ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی-اعتماد عمومی)

ماده ۸- زن و شوهر مکلف به حسن معاشرت با یکدیگرند.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۷ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۷- تعقیب جزایی در مورد دو ماده فوق بسته به شکایت زن یا مردی است که طرف او را فریب داده است و هرگاه قبل از صدور حکم قطعی مدعی خصوصی شکایت خود را مسترد داشت تعقیب جزایی موقوف خواهد شد.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۴ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی- هنجارهای اجتماعی)

ماده ۴- طرفین عقد ازدواج می‌توانند هر شرطی که مخالف با مقتضای عقد مزبور نباشد در ضمن عقد ازدواج یا عقد لازم دیگر بنمایند مثل این که شرط شود هرگاه شوهر در مدت معینی غایب شده یا ترک انفاق نموده یا بر علیه حیات زن سوء قصد کرده یا سوء رفتاری نماید که زندگانی زناشویی غیرقابل تحمل شود زن وکیل و وکیل در توکیل باشد که پس از اثبات تحقق شرط در محکمه و صدور حکم قطعی، خود را به طلاق بائن مطلقه سازد.

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۴ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۵۴- زنی با زن شوهردار یا زنی که در عده رجعیه است موجب حرمت ابدی است.

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۳ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۵۳- عقد در حال احرام باطل است و با علم به حرمت موجب حرمت ابدی است.

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۲ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۵۲- تفریقی که بالعان حاصل می‌شود موجب حرمت ابدی است

از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۵۱- حکم مذکور در ماده فوق در موردی نیز جاری است که عقد از روی جهل به تمام یا یکی از امور مذکوره فوق بوده و نزدیکی هم واقع شده باشد. در صورت جهل و عدم وقوع نزدیکی عقد باطل ولی حرمت ابدی حاصل نمی‌شود.

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۵۰- هر کس زن شوهردار را با علم به وجود علقه زوجیت و حرمت نکاح و یا زنی را که در عده طلاق یا در عده وفات است با علم به عده و حرمت نکاح برای خود عقد کند عقد باطل و آن زن مطلقاً بر آن شخص حرام موبد می‌شود.

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۴۹ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی- بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۰۴۹- هیچ کس نمی‌تواند دختر برادر زن و یا دختر خواهر زن خود را بگیرد مگر با اجازه زن خود.

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۴۸ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی- بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۰۴۸- جمع بین دو خواهر ممنوع است اگرچه به عقد منقطع باشد

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۴۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی- بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۰۴۷- نکاح بین اشخاص ذیل به واسطه مصاهره ممنوع دائمی است. ۱. بین مرد و مادر و جدات زن او از هر درجه که باشد اعم از نسبی و رضاعی. ۲. بین مرد و زنی که سابقاً زن پدر و یا زن یکی از اجداد یا زن پسر یا زن یکی از احفاد او بوده است هر چند قرابت رضاعی باشد. ۳. بین مرد با اناث از اولاد زن از هر درجه که باشد ولو رضاعی مشروط بر این که بین زن و شوهر زناشویی واقع شده باشد.

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۴۶ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی- بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۰۴۶- قرابت رضاعی از حیث حرمت نکاح در حکم قرابت نسبی است مشروط بر اینکه: اولاً - شیر زن از حمل مشروع حاصل شده باشد. ثانیاً - شیر مستقیماً از پستان مکیده شده باشد. ثالثاً- طفل لااقل یک شبانه روز و یا ۱۵ دفعه متوالی شیر کامل خورده باشد بدون اینکه در بین غذای دیگر یا شیر زن دیگر را بخورد. رابعاً- شیر خوردن طفل قبل از تمام شدن دو سال از تولد او باشد. خامساً- مقدار شیری که طفل خورده است از یک زن و از یک شوهر باشد بنابراین اگر طفل در شبانه روز مقداری از شیر یک زن و مقداری از شیر زن دیگر بخورد موجب حرمت نمی شود اگرچه شوهر آن دو زن یکی باشد و همچنین اگر یک زن یک دختر و یک پسر رضاعی داشته باشد که هر یک را از شیر متعلق به شوهر دیگر شیر داده باشد آن پسر با آن دختر برادر و خواهر رضاعی نبوده و ازدواج بین آنها از این حیث ممنوع نمی باشد.

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۴۵ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی- بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۰۴۵- نکاح با اقارب نسبی ذیل ممنوع است اگرچه قرابت حاصل از شبهه یا زنا باشد. ۱. نکاح با پدر و اجداد و یا مادر و جدات هر قدر که بالا برود. ۲. نکاح با اولاد هر قدر که پایین برود. ۳. نکاح با برادر و خواهر و اولاد آنها تا هر قدر که پایین برود. ۴. نکاح با عمت و خالات خود و عمت و خالات پدر و مادر و اجداد و جدات.

قانون مدنی - سقوط ولایت پدر نسبت به اذن در ازدواج دختر / ماده ۱۰۴۴ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی- بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۰۴۴ - در صورتی که پدر یا جد پدری در محل حاضرنباشند و استیذان از آنها نیز عادتاً غیر ممکن بوده و دختر نیز احتیاج به ازدواج داشته باشد ، وی می تواند اقدام به ازدواج نماید . (۱) تبصره (الحاقی ۱۳۷۰/۸/۱۴) - ثبت این ازدواج در دفترخانه منوط به احراز موارد فوق در دادگاه مدنی خاص می باشد .

قانون مدنی - نکاح و طلاق - قابلیت صحتی برای ازدواج / ماده ۱۰۴۳ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۴۳- نکاح دختر باکره اگرچه به سن بلوغ رسیده باشد موقوف به اجازه پدر یا جد پدری او است و هرگاه پدر یا جد پدری بدون علت موجه از دادن اجازه مضایقه کند اجازه او ساقط و در این صورت دختر می تواند با معرفی کامل مردی که می خواهد با او ازدواج نماید و شرایط نکاح و مهری که بین آنها قرار داده شده پس از اخذ اجازه از دادگاه مدنی خاص به دفتر ازدواج مراجعه و نسبت به ثبت ازدواج اقدام نماید.

قانون مدنی - نکاح و طلاق - قابلیت صحتی برای ازدواج / ماده ۱۰۴۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۸۱/۴/۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۴۱ - عقدنکاح دختر قبل از رسیدن به سن ۱۳ سال تمام شمسی و پسر قبل از رسیدن به سن ۱۵ سال تمام شمسی منوط است به اذن ولی به شرط رعایت مصلحت با تشخیص دادگاه صالح .

قانون مدنی - نکاح و طلاق - در خواستگاری / ماده ۱۰۴۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی-خدمات سلامت)

ماده ۱۰۴۰- هر یک از طرفین می تواند برای انجام وصلت منظور از طرف مقابل تقاضا کند تصدیق طبیب به صحت ا ز امراض مسریه مهم از قبیل سفلیس و سوزاک و سل ارائه دهد

قانون مدنی - نکاح و طلاق - در خواستگاری / ماده ۱۰۳۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی- خدمات سلامت)

ماده ۱۰۳۸- مفاد ماده قبل از حیث رجوع به قیمت در موردی که وصلت منظور در اثر فوت یکی از نامزدها به هم بخورد مجری نخواهد بود.

قانون مدنی - نکاح و طلاق - در خواستگاری / ماده ۱۰۳۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۳۷- هر یک از نامزدها می تواند در صورت به هم خوردن وصلت منظور هدایائی را که به طرف دیگر یا ابوین او برای وصلت منظور داده است مطالبه کند. اگر عین هدایا موجود نباشد مستحق قیمت هدایائی خواهد بود که عادتاً نگاه داشته می شود مگر این که آن هدایا بدون تقصیر طرف دیگر تلف شده باشد.

قانون مدنی - نکاح و طلاق -در خواستگاری / ماده ۱۰۳۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۳۵- وعده ازدواج ایجاد علقه زوجیت نمی کند اگرچه تمام یا قسمتی از مهریه که بین طرفین برای موقع ازدواج مقرر گردیده پرداخت شده باشد بنابراین هر یک از زن و مرد مادام که عقد نکاح جاری نشده می تواند از وصلت امتناع کند و طرف دیگر نمی تواند به هیچ وجه او را مجبور به ازدواج کرده و یا از جهت صرف امتناع از وصلت مطالبه خسارتی نماید.

قانون مدنی - نکاح و طلاق - در خواستگاری / ماده ۱۰۳۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانواده‌گی)

ماده ۱۰۳۴- هر زنی را که خالی از موانع نکاح باشد می‌توان خواستگاری نمود

آئین نامه صدور پروانه زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیر ایرانی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶ هیات دولت (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانواده‌گی)

ماده ۴- وزارت کشور می‌تواند به استانداردها و فرمانداریهای کل و همچنین با موافقت وزارت امور خارجه به بعضی از نمایندگان سیاسی و کنسولی ایران در خارجه اختیار دهد که طبق مقررات این آئین نامه پروانه اجازه زناشویی را مستقیماً در محل صادر نموده و مراتب را به ثبت احوال اعلام دارند.

دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانواده‌گی)

نظر به این که آیین نامه مربوط به ازدواج اتباع ایرانی با اتباع خارجی مربوط به ماده ۱۰۶۰ قانون مدنی می‌باشد و بر اساس این ماده ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجی در مواردی هم که منع قانونی ندارد موکول به اجازه مخصوصی از طرف دولت بوده که در تاریخ ۴۵/۱۲/۶ این مهم با رعایت قوانین و مقررات به وزارت کشور محول گردیده است، علی‌هذا با عنایت به مطالب مطروحه در سمینار سراسری مسئولین دفاتر امور اتباع و مهاجرین خارجی کشور در مشهد مقدس و به منظور ایجاد هماهنگی بیشتر در نحوه تشکیل و چگونگی بیشتر در نحوه تشکیل و چگونگی اقدام پرونده های ازدواجی، این دستورالعملی تدوین که امید است مثمرتر واقع گردد. به طور کلی ازدواج اتباع خارجی مقیم ایران با اتباع ایرانی به دو دسته تقسیم می‌شود. الف - مرد ایرانی که درخواست ازدواج با زن خارجی را دارد. ب - مرد خارجی که درخواست ازدواج با زن ایرانی را دارد.

دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانواده‌گی)

بخش ۱ - اتباع خارجی دارنده گذرنامه: اتباع خارجی که دارای گذرنامه می‌باشد و تقاضای ازدواج با بانوی ایرانی را دارند، بعد از حضور زوج و زوجه نزد کارشناس مربوطه ابتدا گذرنامه زوج مورد بررسی قرار می‌گیرد. چنانچه مدرک مذکور دارای اعتبار «منظور از اعتبار مدت زمانی است که یک پاسپورت از زمان صدور تا پایان آن قابل استفاده است در بعضی از کشورها مدت اعتبار پاسپورت ۴ سال و بعضی دیگر ۵ سال می‌باشد» و همچنین اقامت مجاز در ایران باشد «منظور از اقامت داشتن اجازه رسمی توقف در کشور از طریق مهر نیروی انتظامی در پاسپورت مشخص می‌گردد» و بعد از تطبیق شناسنامه زوجه لیست مدارک و فرم درخواست ازدواج از طریق کارشناس مربوطه در اختیار متقاضی قرار می‌گیرد «یک نمونه لیست مدارک پیوست می‌باشد ضمیمه شماره یک» در لیست مذکور ابتدا به فرم درخواست ازدواج اشاره شده است فرم مذکور در ۶ برگ توسط کارشناس به متقاضی تحویل شده و برگ اول و دوم باید به طور کامل از طرف زوج تکمیل و امضا گردد. برگ سوم و چهارم و پنجم و ششم نیز توسط زوج تکمیل و امضاء گردد. (یک نمونه فرم درخواست ضمیمه می‌باشد پیوست شماره ۲) دومین موردی که در لیست مدارک اشاره شده است اخذ گواهی سفارت متبوعه زوج مبنی بر تأیید مجرد بودن و بلامانع بودن ازدواج زوجه و زوج می‌باشد. اخذ مدارک مذکور الزامی است و کلیه متقاضیان موظف به تهیه آن می‌باشند و می‌بایست اصل و ترجمه رسمی به زبان فارسی مدارک مذکور با به کارشناس مربوطه ارائه نمایند. پس از ارائه کلیه مدارک اشاره شده در لیست مدارک از طریق متقاضی به کارشناس مربوطه، نسبت به تشکیل پرونده ازدواجی توسط کارشناس اقدام می‌گردد و بعد از مکاتبه با اداره اطلاعات و نیروی انتظامی استان و اخذ موافقت ادارات مذکور پروانه زناشویی با امضاء استاندار که از طرف وزیر کشور امضاء می‌نماید در ۷ نسخه صادر می‌گردد. برگ اول پروانه که بدون رونوشت می‌باشد به متقاضی تحویل تا جهت اخذ پروانه اقامت ازدواجی به نیروی انتظامی استان مراجعه و

پس از اخذ پروانه مذکور هر دو پروانه را (پروانه زناشویی و پروانه اقامت ازدواجی) به عاقد ارائه و عقد رسمی انجام می پذیرد. ۶ برگ دیگر پروانه طی رونوشتی به اداره ثبت احوال، اداره اطلاعات، نیروی انتظامی استان، وزارت کشور و وزارت امور خارجه ارسال می شود و یک نسخه نیز در پرونده مربوطه در استانداری نگهداری می گردد.

دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

بخش ۲ - ازدواج دارندگان دفترچه پناهندگی: چنانچه زوج دارای دفترچه و زوجه دارای شناسنامه ایرانی باشد تمام مراحل فوق عیناً انجام می پذیرد و از آنجایی که پناهنده هیچگونه رابطه ای با سفارت کشور خود ندارد لذا ارائه گواهی تجرد و غیره از سفارت کشور متبوعه منتفی است و به جای مدارک مذکور تعهدی از زوجه اخذ می شود مبنی بر این که استانداری هیچ گونه مسئولیتی در قبال عواقب بعدی این ازدواج نخواهد داشت.

آیین نامه ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی) / ماده ۱ / ۸۲/۱/۲۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱- به وزارت کشور (اداره کل امور اتباع و مهاجرین خارجی) اجازه داده می شود در صورت تقاضای ثبت ازدواج از سوی مرد تبعه ایران با زن تبعه خارجه دارای کارت هویت ویژه اتباع خارجی با رعایت مقررات این آیین نامه مجوز ثبت ازدواج را صادر نماید.

آیین نامه ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی) / ماده ۲ / ۸۲/۱/۲۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲- برای تشکیل پرونده متقاضیان باید مدارک زیر را تهیه و تسلیم نمایند: ۱) درخواستنامه مرد و زن مبنی بر تقاضای صدور مجوز ثبت ازدواج، طبق نمونه وزارت کشور. ۲) ارائه اصل و رونوشت شناسنامه مرد و کارت هویت معتبر زن. ۳) گواهینامه از مرجع رسمی کشور متبوع زن مبنی بر تصدیق هویت وی. تبصره- در صورتی که تهیه گواهینامه مذکور برای متقاضی امکان پذیر نباشد وزارت کشور می تواند بدون دریافت مدرک فوق اقدام به تشکیل پرونده نماید.

آیین نامه ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی) / ماده ۳ / ۸۲/۱/۲۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۳- وزارت کشور در خصوص هویت و صلاحیت زن خارجی مراتب را از وزارت اطلاعات - امور بیگانگان - استعلام و مجوز ثبت ازدواج را صادر خواهد نمود. (اصلاحی ۸۲/۵/۲۰) تبصره ۱- مرجع مذکور می توانند اختیارات خود را به ادارات تابعه در استانها واگذار نمایند. تبصره ۲- مراجع ذیربط در صورت صدور مجوز ثبت ازدواج، واقعه را ثبت خواهد نمود و وفق ماده (۹۷۶) قانون مدنی، جهت زوجه شناسنامه صادر خواهد شد.

از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۶۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۶۰- ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجه در مواردی هم که مانع قانونی ندارد موقوف به اجازه مخصوص از طرف دولت است

آیین نامه اجرایی زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیرایرانی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۳- وزارت کشور در صورت تقاضای زن علاوه بر مدارک مذکور در ماده ۲ مدارک زیر را نیز از مرد بیگانه مطالبه خواهد نمود. ۱. گواهی نامه مبنی بر این که مرد مجرد است یا متاهل از مرجع رسمی محلی یا ماموران سیاسی و کنسولی کشور متبوع مرد. ۲. گواهی نداشتن پیشینه بد و محکومیت کیفری مرد از مراجع رسمی محلی یا ماموران سیاسی و کنسولی کشور متبوع مرد و همچنین گواهی عدم سوء پیشینه کیفری از مراجع کشور شاهنشاهی در صورتی که مرد بیگانه در ایران اقامت داشته باشد. ۳. گواهی از مراجع محلی یا ماموران سیاسی و کنسولی کشور متبوع مرد مبنی بر وجود استطاعت و مکنت زوج و همچنین تعهدنامه ثبتی از طرف مرد بیگانه مبنی بر این که متعهد شود هزینه و نفقه زن و اولاد و هر گونه حق دیگری که زن نسبت به او پیدا کند در صورت بدرفتاری یا ترک و طلاق پرداخت نماید. تبصره - در مواردی که وزارت کشور مصلحت بداند برای حسن انجام وظایفی که طبق مقررات قوانین ایران زوج در قبال زوجه دارد از قبیل حسن رفتار و انفاق در تمام مدت زناشویی و اداره واجبات مالی زوجه و اولاد تحت حضانتش و امثال آن و همچنین در مواردی که تفریق پیش آید برای پرداخت هزینه مراجعت همسر مطلقه تا محل سکونت زن در ایران می تواند تضمین مناسب از شوهر مطالبه نماید. فرم تعهد نامه و تضمینی که در این قبیل موارد باید اخذ شود و چگونگی استفاده از ضمانتنامه را وزارت کشور تهیه خواهد نمود (الحاقی ۱۳۴۹/۴/۲۰).

آیین نامه اجرایی زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیرایرانی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱ - به وزارت کشور اجازه داده می شود پروانه اجازه زناشویی بانوان ایرانی را با اتباع بیگانه با رعایت مقررات این آیین نامه صادر نماید.

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۶۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۶۱- دولت می تواند ازدواج بعضی از مستخدمین و مامورین رسمی و محصلین دولتی را با زنی که تبعه خارجه باشد موکول به اجازه مخصوص نماید.

از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۶۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۶۰- ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجه در مواردی هم که مانع قانونی ندارد موکول به اجازه مخصوص از طرف دولت است

قوانین داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : خانواده. : وکالت در نکاح :

قوانین، [تعداد : ۴]

از قانون مدنی - وکالت در نکاح / ماده ۱۰۷۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - وکالت در نکاح / ماده ۱۰۷۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - وکالت در نکاح / ماده ۱۰۷۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - وکالت در نکاح / ماده ۱۰۷۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - وکالت در نکاح / ماده ۱۰۷۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۷۴ - حکم ماده فوق در موردی نیز جاری است که وکالت بدون قید بوده و وکیل مراعات مصلحت موکل را نکرده باشد

قانون مدنی - وکالت در نکاح / ماده ۱۰۷۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۷۳ - اگر وکیل از آنچه که موکل راجع به شخص یا مهر یا خصوصیات دیگر معین کرده تخلف کند، صحت عقد متوقف بر تنفیذ موکل خواهد بود.

قانون مدنی - وکالت در نکاح / ماده ۱۰۷۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۷۲ - در صورتی که وکالت به طور اطلاق داده شود وکیل نمی تواند موکله را برای خود تزویج کند مگر این که این اذن صریحا به او داده شده باشد

قانون مدنی - وکالت در نکاح / ماده ۱۰۷۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۷۱ - هر یک از مرد و زن می تواند برای عقد نکاح وکالت به غیر دهد

: داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : خانواده. : مهریه :

قوانین. [تعداد : ۴۲]

قانون استفساریه تبصره ذیل ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی مصوب ۱۳۷۶ / ماده واحده / مصوب ۱۳۸۴/۲/۲۷ مجلس شورای اسلامی وتایید ۱۳۸۴/۳/۴ شورای نگهبان

رای وحدت رویه دیوانعالی کشور (منزل مورد سکونت شوهر جز مستثنیات دین محسوب و از طرف زن غیر قابل بازداشت است) / رای وحدت رویه شماره ۱۹۴ و ۲۰۰ دیوان عدالت اداری / مصوب ۱۳۷۷/۹/۲۱ هیات عمومی دیوانعالی کشور

رای وحدت رویه دیوان عدالت اداری (چنانچه مهریه وجه رایج باشد متناسب با تغییر شاخص قیمت سالانه زمان تادیه نسبت به سال اجرای عقد محاسبه و پرداخت میگردد) / رای وحدت رویه ۲۲۶ دیوان عدالت اداری / مصوب ۱۳۷۸/۵/۲ هیات عمومی دیوان عدالت اداری

رای وحدت رویه شورای عالی ثبت (بعد از اقدامات اجرایی ، تسعیر مجدد سکه های موضوع مهریه که لازمه آن اعاده عملیات اجرایی به حالت اول است ، مورد ندارد.) / رای وحدت رویه شورای عالی ثبت / مورخ ۱۳۷۴/۸/۸ شورای عالی ثبت

رای وحدت رویه شورای عالی مالیاتی (مالیات مهریه غیرنقدی) / رای شماره ۳۰/۴/۱۲۳۵۵ شورای عالی مالیاتی / مورخ ۱۳۷۱/۱۰/۲۹ شورای عالی مالیاتی

رای وحدت رویه شماره ۶۴۷ هیئت عمومی دیوان عالی کشور (ماده واحده قانون الحاق یک تبصره به ماده ۱۰۸۲ ق . م برای حفظ ارزش ریالی مهریه است وشامل عطف به ماسبق هم میشود) / رای وحدت رویه شماره ۶۴۷ هیات عمومی دیوانعالی کشور / مصوب ۱۳۷۸/۱۰/۲۸ هیات عمومی دیوانعالی کشور

قانون الحاق دو تبصره به ماده ۱۰۸۲ قانون مدنی / ماده واحده قانون الحاق دو تبصره به ماده ۱۰۸۲ قانون مدنی / مصوب ۱۳۷۶/۴/۲۹

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۱۰۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

رای وحدت رویه شماره ۵۷۴ هیات عمومی دیوان عالی کشور (مرجع صالح در رسیدگی به دعوای راجع به مطالبه مهر) / رای شماره ۵۷۴ / مصوب ۱۳۷۱/۲/۱۵

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۱۰۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی / ماده ۶ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی / ماده ۵ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۷۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۷۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون استفساریه تبصره ذیل ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی مصوب ۱۳۷۶ / ماده واحده / مصوب ۱۳۸۴/۲/۲۷ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۴/۳/۴ شورای نگهبان (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

موضوع استفساریه: ماده واحده- آیا ملاک محاسبه مهریه به نرخ روز موضوع تبصره ذیل ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی مصوب ۱۳۷۶/۴/۲۹، زمان صدور حکم است یا زمان تادیه آن؟ نظر مجلس: - منظور از زمان تادیه، زمان اجرای قطعی و لازم الاجراء است.

رای وحدت رویه دیوانعالی کشور (منزل مورد سکونت شوهر جز مستثنیات دین محسوب و از طرف زن غیر قابل بازداشت است) / رای وحدت رویه شماره ۱۹۴ و ۲۰۰ دیوان عدالت اداری / مصوب ۱۳۷۷/۹/۲۱ هیات عمومی دیوانعالی کشور (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

با عنایت به اینکه تبصره ۳ الحاقی به ماده ۶۹ آئین نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم الاجرا به شرح نظریه فقهای شورای نگهبان خلاف احکام و موازین شرع شناخته شده است ، به استناد قسمت اول ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ، تبصره مزبور ابطال می گردد
رای وحدت رویه دیوان عدالت اداری (چنانچه مهریه وجه رایج باشد متناسب با تغییر شاخص قیمت سالانه زمان تادیه نسبت به سال اجرای عقد محاسبه و پرداخت میگردد) / رای وحدت رویه ۲۲۶ دیوان عدالت اداری / مصوب ۱۳۷۸/۵/۲ هیات عمومی دیوان عدالت اداری
عنوان

الف- مدلول مادتين ۵ و ۷ آئين نامه اجرائی قانون الحاق یک تبصره به ماده ۱۰۸۲ قانون مدنی که مقرر داشته است چنانچه مهریه وجه رایج باشد متناسب با تغییر شاخص قیمت سالانه زمان تادیه نسبت به سال اجرای عقد که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می گردد محاسبه و پرداخت خواهد شد در واقع در مقام اعلام حکم قانونگذار در باب کیفیت احتساب مهریه تدوین شده است و فی نفسه متضمن وضع قاعده آمره ای نیست. بنابراین دوماده مذکور مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات قوه مجریه در وضع مقررات دولتی نمی باشد . ب- نظر به اینکه تعیین میزان هزینه دادرسی در مراجع قضایی و مسئول تادیه آن ازوظایف خاص قوه مقننه محسوب می شود وتکلیف آن در قانون آئین دادرسی مدنی مشخص شده است ، و اختیار قوه مجریه در تنظیم وتصویب آئین نامه اجرایی تبصره الحاقی مذکور منحصر ومحدود به کیفیت احتساب مهریه بر مبنای ضوابط مندرج در آن تبصره است ، مفاد ماده ۶ آئین نامه اجرایی تبصره الحاقی فوق الذکر که در زمینه میزان هزینه دادرسی وتوجه مسئولیت پرداخت آن به زوجه و یا زوج خارج از حدود اختیار قوه مجریه در تدوین وتصویب آئین نامه اجرایی تبصره الحاقی به ماده ۱۰۸۲ قانون مدنی تشخیص داده می شود و به استناد قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رای وحدت رویه شورای عالی ثبت(بعد از اقدامات اجرایی ، تسعیر مجدد سکه های موضوع مهریه که لازمه آن اعاده عملیات اجرایی به حالت اول است ، مورد ندارد.) / رای وحدت رویه شورای عالی ثبت / مورخ ۱۳۷۴/۸/۸ شورای عالی ثبت (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

از آنجا که آرای هیات نظارت که نمونه های آن در بالا آمده ، در گردش پرونده های اجرایی مشکلاتی فراهم و جریان کار اجرایی را عملاً متوقف می کرد و پرونده های مشابه دیگری نیز به این صورت موجود بود، لذا به دستور ریاست محترم سازمان ثبت اسناد و املاک کشور به منظور ایجاد وحدت رویه پرونده در شورای عالی ثبت طرح و رای شورا بشرح زیر صادر شده است : ((با عنایت به درخواست مورخ ۷۴/۲/۷ معاونت محترم رئیس قوه قضائیه و ریاست سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مضبوط در پرونده ۱۰۹/ط/۷۲ برای ایجاد وحدت رویه و تعیین تکلیف بستانکاران پرونده های اجرایی که موضوع لازم الاجرای آنها وصول سکه است و ضمن عملیات اجرایی درخواست تسعیر مجدد می نمایند . شورای عالی ثبت (قسمت اسناد) در تاریخ ۷۴/۸/۸ تشکیل و به استناد تبصره ۴ ماده ۲۵ اصلاحی قانون ثبت رای خود را به شرح آتی صادر می کند: ((در مواردی که موضوع لازم الاجرا وصول سکه است اگر بستانکار بخواهد برای استیفای طلب خود از اموال مدیون اعم از منقول یا غیر منقول با کسر حقوق دریافتی استفاده کند

چون انجام خواسته لزوماً تسعیر سکه‌ها خواهد بود تا اجرای ثبت بتواند بقیه عملیات اجرایی را بر اساس آن ادامه دهد و این امر علی‌المعمول باموافقت بستانکار نیز است، زیرا که نتیجه ارزیابی‌ها هم به وی ابلاغ می‌شود، بنابراین بعد از اقدامات اجرایی بر اساس موازین قانونی، تسعیر مجدد سکه‌ها که لازمه آن اعاده عملیات اجرایی به حال اول است، مورد ندارد نتیجتاً رای شماره ۷۳/۹/۵۸۶۶ هیات نظارت ثبت استان تهران که مغایر با این نظر است، فسخ می‌شود)).

رای وحدت رویه شورای عالی مالیاتی (مالیات مهریه غیرنقدی) / رای شماره ۳۰/۴/۱۳۳۵۵ شورای عالی مالیاتی / مورخ ۱۳۷۱/۱۰/۲۹
شورای عالی مالیاتی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

گزارش شماره ۱۳۷۰/۱۲/۲۸-۳۰/۵-۴۳۹۸ دفترفنی مالیاتی عنوان مقام معاونت محترم درآمدهای مالیاتی حسب ارجاع آن مقام در جلسه مورخ ۱۳۷۱/۱۰/۱۳ هیات عمومی شورای عالی مالیاتی مطرح است. گزارش یادشده مشعر بر این است که چون دربرخی اسنادنکاحیه، مهریه زوجه به صورت سکه طلا یا جواهر یا ضمن تقویم ارزش ریالی آن قید می‌گردد، نظردفترفنی مالیاتی تاکنون بر این بوده است، که در اینگونه موارد، با فوت زوج، ارزش ریالی مندرج در سند ازدواج باید جز دیون محقق متوفی منظور گردد، اما اخیراً یکی از نمایندگان دادگستری عضو هیات حل اختلاف مالیاتی با استناد به مفاد مصوبه شماره ۷۰۸ مورخ ۱۳۶۴/۴/۹ کمیسیون استیفای شورای عالی قضائی چنین اظهار نظر نموده است که بدهی باید به قیمت حین الادا مورد ارزیابی و محاسبه قرار گیرد. البته هیات دفترفنی مالیاتی به لحاظ رفع ابهام و ایجاد رویه واحد تقاضای طرح موضوع در شورای عالی مالیاتی نموده است. اینک هیات عمومی شورای عالی مالیاتی در اجرای بند ۳ ماده ۲۵۵ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۶۶ پس از شور و تبادل نظر در این زمینه به شرح آتی اعلام رای می‌نماید: در مواردی که مهریه غیرنقدی مندرج در سند نکاحیه به ارزش ریالی نیز تقویم شده است، در محاسبات مربوط به تعیین ارزش مشمول مالیات بر ارث باید ارزش ریالی مهریه به عنوان بدهی متوفی منظور گردد، اما از آنجاکه قاعده حقوقی خاصی راجع به این قبیل موارد وجود ندارد، صرفاً چنانچه موضوع به عنوان متنازع فیہ در مراجع قضائی مطرح و منجر به صدور رای لازم الاجرا دادگاه صالحه گردد، علی‌الاصول لازم خواهد بود برابرای دادگاه مذکور عمل شود.

قانون الحاق دو تبصره به ماده ۱۰۸۲ قانون مدنی / ماده واحده قانون الحاق دو تبصره به ماده ۱۰۸۲ قانون مدنی / مصوب ۱۳۷۶/۴/۲۹
(روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده واحده - دو تبصره به شرح ذیل به ماده ۱۰۸۲ قانون مدنی الحاق می‌گردد: تبصره ۱- چنانچه مهریه وجه رایج باشد متناسب با تغییر شاخص قیمت سالانه زمان تادیه نسبت به سال اجرای عقد که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می‌گردد محاسبه و پرداخت خواهد شد. تبصره ۲- دفاتر ازدواج موظفند رعایت شاخص قیمتها را ضمن عقد نکاح شرط نمایند. آیین نامه اجرایی این قانون حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با همکاری وزارت دادگستری و وزارت امور اقتصاد و دارایی تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

رای وحدت رویه شماره ۵۷۴ هیات عمومی دیوان عالی کشور (مرجع صالح در رسیدگی به دعوای راجع به مطالبه مهر) / رای شماره ۵۷۴ / مصوب ۱۳۷۱/۲/۱۵ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

رای شماره ۵۷۴- بند ۱ ماده ۳ لایحه قانونی دادگاه مدنی خاص مصوب اول مهرماه ۱۳۵۸ رسیدگی به دعوی راجع به مهر را در صلاحیت دادگاه مدنی خاص قرار داده که علی‌الاطلاق شامل هر نوع دعوی راجع به مهر و از آن جمله دعوی مطالبه مهر نیز می‌شود بنابراین رای شعبه ۲۹ دیوان عالی کشور که با این نظر مطابقت دارد صحیح تشخیص می‌شود. این رای بر طبق ماده واحده قانون وحدت رویه قضایی مصوب ۱۳۲۸ برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاهها در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۱۰۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۰۰- در صورتی که مهرالمسمی مجهول باشد یا مالیت نداشته باشد یا ملک غیر باشد در صورت اول و دوم زن مستحق مهرالمثل خواهد بود و در صورت سوم مستحق مثل یا قیمت آن خواهد بود مگر این که صاحب مال اجازه نماید.

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۹۹- در صورت جهل زن به فساد نکاح و وقوع نزدیکی زن مستحق مهرالمثل است.

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۹۸- در صورتی که عقد نکاح اعم از دائم یا منقطع باطل بوده و نزدیکی واقع نشده زن حق مهر ندارد و اگر مهر را گرفت شوهر می تواند آن را استرداد نماید.

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۹۷- در نکاح منقطع هرگاه شوهر قبل از نزدیکی تمام مدت نکاح را ببخشد باید نصف مهر را بدهد.

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۹۴- برای تعیین مهرالمتنه حال مرد از حیث غنا و فقر ملاحظه می شود.

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۹۲- هرگاه شوهر قبل از نزدیکی زن خود را طلاق دهد زن مستحق نصف مهر خواهد بود و اگر شوهر بیش از نصف مهر را قبلاً داده باشد حق دارد مازاد از نصف را عیناً یا مثلاً یا قیمتاً استرداد کند.

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۹۱- برای تعیین مهرالمثل باید حال زن از حیث شرافت خانوادگی و سایر صفات و وضعیت او نسبت به امثال و اقربان و اقارب و همچنین معمول و غیره در نظر گرفته شود.

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۹۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۹۰- اگر اختیار تعیین مهر به زن داده شود زن نمی تواند بیشتر از مهرالمثل معین نماید.

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۸۹- ممکن است اختیار تعیین مهر به شوهر یا شخص ثالثی داده شود در این صورت شوهر یا شخص ثالث می تواند مهر را هر قدر بخواهد معین کند

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۸۷- اگر در نکاح دائم مهر ذکر نشده یا عدم مهر شرط شده باشد نکاح صحیح است و طرفین می توانند بعد از عقد مهر را به تراضی معین کنند و اگر قبل از تراضی بر مهر معین بین آنها نزدیکی واقع شود زوجه مستحق مهرالمثل خواهد بود

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۸۵- زن می تواند تا مهر به او تسلیم نشده از ایفاء وظایفی که در مقابل شوهر دارد امتناع کند مشروط بر این که مهر او حال باشد و این امتناع مسقط حق نفقه نخواهد بود

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۸۴- هرگاه مهر عین معین باشد و معلوم گردد قبل از عقد معیوب بوده و یا بعد از عقد و قبل از تسلیم معیوب و یا تلف شود شوهر ضامن عیب و تلف است.

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۸۳- برای تادیه تمام یا قسمتی از مهر می توان مدت یا اقساطی قرار داد.

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۷- در صورتی که زوج تقاضای صدور اجازه طلاق نماید، دادگاه مکلف به تعیین تکلیف مهریه براساس این آیین نامه و بر طبق ضوابط و مقررات جاری خواهد بود.

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی / ماده ۶ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۶- در صورتی که زوجه برای وصول مهریه به دادگاه صالح دادخواست تقدیم نماید، هزینه دادرسی به میزان بهای خواسته براساس مهرالمسمی با زوجه است و در صورت صدور حکم به نفع وی، زوج علاوه بر پرداخت مهریه، طبق ضوابط این آیین نامه مسوول پرداخت هزینه دادرسی به مقدار مهرالمسمی و ابطال تمبر به میزان مابه التفاوت خواهد بود.

نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی / ماده ۵ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۵- دادگاهها و ادارات ثبت اسناد و املاک موظفند در محاسبه میزان مهریه وجه رایج، مطابق ماده (۲) و در تعیین تغییر شاخص قیمت مهریه براساس شاخصهای مقرر در ماده (۴) این آیین نامه اقدام نمایند.

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۴- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف به انجام موارد زیر می باشد: الف. شاخصهای بهای سالهای قبل از اجرای این قانون را تهیه و در اختیار قوه قضائیه قرار دهد. ب. شاخص بهای مربوط به هر سال را به طور سالیانه حداکثر تا پایان خرداد ماه تهیه و به قوه قضائیه اعلام نماید.

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۳- در مواردی که مهریه زوجه باید از ترکه زوج متوفی پرداخت شود، تاریخ فوت مبنای محاسبه مهریه خواهد بود.

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲- نحوه محاسبه مهریه وجه رایج بدین صورت است: متوسط شاخص بها در سال قبل، تقسیم بر متوسط شاخص بها در سال وقوع عقد، ضربدر مهریه مندرج در عقدنامه.

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱- چنانچه مهریه وجه رایج باشد، مرجع صالح بنا به درخواست هر یک از زوجین میزان آن را با توجه به تغییر شاخص قیمت سال زمان تادیه نسبت به سال وقوع عقد محاسبه و تعیین می نماید. تبصره: در صورتی که زوجین در حین اجرای عقد در خصوص محاسبه و پرداخت مهریه وجه رایج به نحو دیگری تراضی کرده باشند، مطابق تراضی ایشان عمل خواهد شد.

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۸۲- به مجرد عقد، زن مالک مهر می شود و می تواند هر نوع تصرفی که بخواهد در آن بنماید.

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۸۱- اگر در عقد نکاح شرط شود که در صورت عدم تادیه در مدت معین نکاح باطل خواهد بود نکاح و مهر صحیح ولی شرط باطل است.

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۸۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۸۰- تعیین مقدار مهر منوط به تراضی طرفین است

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۷۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۷۹- مهر باید بین طرفین تا حدی که رفع جهالت آنها بشود معلوم باشد

قانون مدنی - در مهر / ماده ۱۰۷۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۷۸- هر چیزی را که مالیت داشته و قابل تملک نیز باشد می توان مهر قرار داد

داخلی: قوانین حقوقی: ماهوی: خانواده. : نفقه:

قوانین، [تعداد: ۳۱]

رای وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور در خصوص عدم تفکیک جرم ترک انفاق زوجه و اولاد / رای شماره ۳۴ / ۱۳۶۰/۳۰۸

رای وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور در خصوص عدم سقوط حق مطالبه نفقه

قانون تجارت / ماده ۴۴۷ / مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳

(در خصوص فقدان وصف جزایی ترک انفاق در مورد ماده ۱۰۸۵ ق.م.)رای وحدت رویه هیات عمومی دیوانعالی کشور / رای وحدت رویه شماره ۶۳۳ هیات عمومی دیوانعالی کشور / مصوب ۱۳۷۸/۲/۱۴

از قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۲ / مصوب ۱۳۰۷/اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۲ / مصوب ۱۳۰۷/اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۸۱/۸/۱۹ مجلس شورای اسلامی و
تایید ۱۳۸۱/۹/۴ شورای نگهبان

از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۸۱/۸/۱۹ مجلس شورای اسلامی
و تایید ۱۳۸۱/۹/۴ شورای نگهبان

از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

آئین نامه اجرایی بند د تبصره ۱۰ قانون بودجه سال ۱۳۷۲ کل کشور / تبصره ۱ ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۲/۴/۱۳ هیات وزیران

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی

قانون راجع به ازدواج / ماده ۹ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۲۰۶ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۲۰۵ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴

از قانون مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۲۰۴ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۲۰۳ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۲۰۲ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۲۰۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۲۰۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۱۹۹ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۱۹۵ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در غایب مفقودالاثر / ماده ۱۰۲۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور در خصوص عدم تفکیک جرم ترک انفاق زوجه و اولاد / رأی شماره ۳۴ / ۱۳۶۰/۳۰۸ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

نظر به اینکه نفقه زن و اولاد واجب النفقه که زندگی مشترک دارند معمولاً یک جا و بدون تفکیک سهم هر یک از آنان پرداخته می شود ترک انفاق زن و فرزند از ناحیه شوهر در چنین حالت ترک فعل واحد محسوب و مستلزم رعایت ماده ۳۱ قانون مجازات عمومی است و آثار و نتایج متعدد فعل واحد موجب اعمال مقررات مربوط به تعدد جرم نخواهد بود. بنابر این رأی شعبه دوم دیوان عالی کشور که بر مبنای این نظر صادر شده صحیح و منطبق با موازین قانونی است. این رأی به موجب ماده واحده قانون مربوط به وحدت رویه مصوب سال ۱۳۲۸ در موارد مشابه برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاهها لازم الاتباع است.

رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور در خصوص عدم سقوط حق مطالبه نفقه (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

گرچه طبق ماده (۱۰۸۵) قانون مدنی مادام که مهریه زوجه تسلیم نشده، در صورت حال بودن مهر، زن می‌تواند از ایفاء وظایفی که در مقابل شوهر دارد امتناع کند و این امتناع مسقط حق نفقه نخواهد بود لکن مقررات این ماده صرفاً به رابطه حقوقی زوجه و عدم سقوط حق مطالبه نفقه زن مربوط است و از نقطه نظر جزایی با لحاظ مدلول ماده (۶۴۲) قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی که به موجب آن حکم به مجازات شوهر به علت امتناع از تأدیه نفقه زن به تمکین زن منوط شده است و با وصف امتناع زوجه از تمکین ولو به اعتذار استفاده از اختیار حاصله از مقررات ماده (۱۰۸۵) قانون مدنی حکم به مجازات شوهر نخواهد شد و در این صورت حکم شعبه دوم دادگاه عمومی تهران مشعر بر براءت شوهر از اتهام ترک انفاق زن که با این نظر مطابقت دارد با اکثریت قریب به اتفاق آراء صحیح و قانونی تشخیص می‌شود. این رأی وفق ماده (۳) از مواد اضافه شده به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب مرداد ماه ۱۳۳۷ برای دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است.

قانون تجارت / ماده ۴۴۷ / مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۴۴۷- تاجر ورشکسته در صورتیکه وسیله دیگری برای اعاشه نداشته باشد می‌تواند نفقه خود و خانواده اش را از دارائی خود دریافت کند. در اینصورت عضو ناظر نفقه و مقدار آن را با تصویب محکمه معین مینماید.

(در خصوص فقدان وصف جزایی ترک انفاق در مورد ماده ۱۰۸۵ ق.م.ر) رای وحدت رویه هیات عمومی دیوانعالی کشور / رای وحدت رویه شماره ۶۳۳ هیات عمومی دیوانعالی کشور / مصوب ۱۳۷۸/۲/۱۴ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

گرچه طبق ماده ۱۰۸۵ قانون مدنی مادام که مهریه زوجه تسلیم نشده، در صورت حال بودن مهر، زن می‌تواند از ایفاء وظایفی که در مقابل شوهر دارد امتناع کند و این امتناع مسقط حق نفقه نخواهد بود لکن مقررات این ماده صرفاً به رابطه حقوقی زوجه و عدم سقوط حق مطالبه نفقه زن مربوط است و از نقطه نظر جزایی با لحاظ مدلول ماده ۶۴۲ قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی که به موجب آن حکم به مجازات شوهر به علت عدم امتناع از تأدیه نفقه زن به تمکین زن منوط شده است و با وصف امتناع زوجه از تمکین ولو باعتذار استفاده از اختیار حاصله از مقررات ماده ۱۰۸۵ قانون مدنی حکم به مجازات شوهر نخواهد شد و در این صورت حکم شعبه دوم دادگاه عمومی تهران مشعر بر براءت شوهر از اتهام ترک انفاق زن که با این مطابقت دارد با اکثریت قریب به اتفاق آراء صحیح تشخیص می‌شود. این رأی وفق ماده ۳ از مواد اضافه شده به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب مرداد ماه ۱۳۳۷ برای دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۲۹- در صورت استنکاف شوهر از دادن نفقه و عدم امکان اجراء حکم محکمه و الزام او به دادن نفقه، زن می‌تواند برای طلاق به حاکم رجوع کند و حاکم شوهر را اجبار به طلاق می‌نماید. همچنین است در صورت عجز شوهر از دادن نفقه. (مراجعه شود به رای اصراری شماره ۲۹۲۹-۱۳۶۱/۱۰/۲۶ هیئت عمومی دیوانعالی کشور)

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۲۷- هرگاه شوهر بعد از عقد مبتلا به یکی از امراض مقاربتی گردد زن حق خواهد داشت که از نزدیکی با او امتناع نماید و امتناع به علت مزبور مانع حق نفقه نخواهد بود.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۱۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی - مسکن - امنیت زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۱۱۵- اگر بودن زن با شوهر در یک منزل متضمن خوف ضرر بدنی یا مالی یا شرافتی برای زن باشد زن می تواند مسکن علیحده اختیار کند و در صورت ثبوت مظنه ضرر مزبور محکمه حکم بازگشت به منزل شوهر نخواهد داد و مادام که زن در بازگشتن به منزل مزبور معذور است نفقه بر عهده شوهر خواهد بود.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۱۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی - مسکن-توزیع قدرت)

ماده ۱۱۱۴- زن باید در منزلی که شوهر تعیین می کند سکنی نماید مگر آن که اختیار تعیین منزل به زن داده شده باشد.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۱۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۱۳- در عقد انقطاع زن حق نفقه ندارد مگر این که شرط شده یا آن که عقد مبنی بر آن جاری شده باشد.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۱۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۱۲- اگر اجراء حکم مذکور در ماده قبل ممکن نباشد مطابق ماده ۱۱۲۹ رفتار خواهد شد.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۱۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی - هنجارهای اجتماعی- حمایت اجتماعی)

ماده ۱۱۱۱- زن می تواند در صورت استنکاف شوهر از دادن نفقه به محکمه رجوع کند در این صورت محکمه میزان نفقه را معین و شوهر را به دادن آن محکوم خواهد کرد.

قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۸۱/۸/۱۹ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۹/۴ شورای نگهبان (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۱۱۱۰ - درایام عده وفات ، مخارج زندگی زوجه عندالمطالبه ازاموال اقاربی که پرداخت نفقه به عهده آنان است (در صورت عدم پرداخت) تامین می گردد .

قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۰۹- نفقه مطلقه رجعیه در زمان عده بر عهده شوهر است مگر این که طلاق در حال نشوز واقع شده باشد لیکن اگر عده از جهت فسخ نکاح یا طلاق بائن باشد زن حق نفقه ندارد مگر در صورت حمل از شوهر خود که در این صورت تا زمان وضع حمل حق نفقه خواهد داشت.

قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۰۸- هرگاه زن بدون مانع مشروع از ادای وظایف زوجیت امتناع کند مستحق نفقه نخواهد بود.

قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۸۱/۸/۱۹ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۹/۴ شورای نگهبان (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۰۷- نفقه عبارت است از همه نیازهای متعارف و متناسب با وضعیت زن از قبیل مسکن ، البسه ، غذا ، اثاث منزل و هزینه های درمانی و بهداشتی و خادم در صورت عادت یا احتیاج به واسطه نقصان یا مرض .

قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۱۱۰۹- نفقه مطلقه رجعیه در زمان عده بر عهده شوهر است مگر این که طلاق در حال نشوز واقع شده باشد لیکن اگر عده از جهت فسخ نکاح یا طلاق بائن باشد زن حق نفقه ندارد مگر در صورت حمل از شوهر خود که در این صورت تا زمان وضع حمل حق نفقه خواهد داشت.

قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۰۸- هرگاه زن بدون مانع مشروع از ادای وظایف زوجیت امتناع کند مستحق نفقه نخواهد بود.

قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۰۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۰۶- در عقد دائم نفقه زن به عهده شوهر است.

آئین نامه اجرایی بند د تبصره ۱۰ قانون بودجه سال ۱۳۷۲ کل کشور / تبصره ۱ ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۲/۴/۱۳ هیات وزیران (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۱ - تبصره ۱- حداکثر افراد تحت پوشش در هر خانواده مشمول طرح شهید رجایی ۵ نفر می باشد که یک نفر سالمند واجد شرایط به عنوان سرپرست و چهار نفر دیگر افراد تحت تکفل تلقی می شوند و حداکثر دریافتی یک خانوار ۵ نفره مشمول طرح ماهانه ۴۰۰۰۰ ریال است.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی-حمایت اجتماعی)

ماده ۱۲- در مواردی که زن ثابت کند ترک منزل به سبب خوف ضرر بدنی یا مالی است که عادتاً نمی توان تحمل کرد در صورت ثبوت مظنه ضرر مزبور محکمه حکم بازگشت به منزل نخواهد داد و مادام که زن در بازگشتن به منزل معذور است نفقه بر عهده شوهر خواهد بود.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۰- زن می تواند در مورد استنکاف شوهر از دادن نفقه به محکمه رجوع کند در این صورت محکمه میزان نفقه را معین و شوهر را به دادن آن محکوم خواهد کرد. هرگاه اجرای حکم مزبور ممکن نباشد زن می تواند برای تفریق از طریق محاکم عدلیه به حاکم شرع رجوع کند

قانون راجع به ازدواج / ماده ۹ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی- درآمد)

ماده ۹- نفقه زن بر عهده شوهر است. تبصره: نفقه عبارت است از مسکن و لباس و غذا و اثاث البیت به طرز متناسب.

قانون مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۲۰۵ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۲۰۵- در موارد غیبت یا استنکاف از پرداخت نفقه، چنانچه الزام کسی که پرداخت نفقه بر عهده اوست ممکن نباشد دادگاه می تواند با مطالبه افراد واجب النفقه به مقدار نفقه از اموال غایب یا مستنکف در اختیار آنها یا متکفل مخارج آنان قرار دهد و در صورتی که اموال غایب یا مستنکف در اختیار نباشد همسر وی یا دیگری با اجازه دادگاه می تواند نفقه را به عنوان قرض بپردازند و از شخص غایب یا مستنکف مطالبه نمایند.

قانون مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۲۰۴ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۲۰۴- نفقه اقارب عبارت است از مسکن و البسه و غذا و اثاث البیت به قدر رفع حاجت با در نظر گرفتن درجه استطاعت منفق.

قانون مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۲۰۳ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۲۰۳- در صورت بودن زوجه و یک یا چند نفر واجب النفقه دیگر زوجه مقدم بر سایرین خواهد بود.

مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۲۰۲ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۲۰۲- اگر اقارب واجب النفقه متعدد باشند و منفق نتواند نفقه همه آنها را بدهد اقارب در خط عمودی نزولی مقدم بر اقارب در خط عمودی صعودی خواهند بود.

مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۲۰۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۲۰۰-نفقة ابوين با رعایت الاقرب فالاقرب به عهده اولاد و اولاد اولاد است.

قانون مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۱۹۹ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۹۹- نفقه اولاد بر عهده پدر است پس از فوت پدر یا عدم قدرت او به انفاق به عهده اجداد پدری است با رعایت الاقرب فالاقرب در صورت نبودن پدر و اجداد پدری و یا عدم قدرت آنها نفقه بر عهده مادر است. هرگاه مادر هم زنده و قادر به انفاق نباشد با رعایت الاقرب فالاقرب به عهده اجداد و جدات مادری و جدات پدری واجب النفقه است و اگر چند نفر از اجداد و جدات مزبور از حیث درجه اقربیت مساوی باشند نفقه را باید به حصه مساوی تادیه کنند.

قانون مدنی - در الزام به انفاق / ماده ۱۱۹۵ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۹۵- احکام نفقه زوجه همان است که به موجب فصل هشتم از باب اول از کتاب هفتم مقرر شده و یا بر طبق همین فصل مقرر می شود.

داخلی: قوانین حقوقی: ماهوی: خانواده.: حضانت:

قوانین، [تعداد: ۲۳]

قانون مدنی / ۱۱۷۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی / ماده ۱۱۷۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی / ماده ۱۱۷۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون حق حضانت فرزندان صغیر یا محجور به مادران آنها / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۴/۵/۶ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۶۴/۵/۱۳ شورای نگهبان

آیین نامه اجرایی قانون حمایت خانواده / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۳ هیات وزیران

قانون حمایت خانواده / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۹ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱

از قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۸ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱

از قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱

از قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۶ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱

قانون مربوط به حق حضانت / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۵/۵/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۶۵/۴/۲۶ شورای نگهبان

از قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۵ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱

از قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۴ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱

از قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۳ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱

از قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۲ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱

از قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱

از قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱

از قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۶۹ / مصوب ۱۳۱۴/۱/۲۰ و اصلاحی ۱۳۸۲/۹/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام

از قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۶۸ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱

قانون مدنی / ۱۱۷۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۷۹ - ابوبین حق تنبیه طفل خود را دارند ولی به استناد این حق نمی توانند طفل خود را خارج از حدود تأدیب، تنبیه نمایند.

قانون مدنی / ۱۱۷۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۷۸ - ابوبین مکلف هستند که در حدود توانایی خود به تربیت اطفال خویش بر حسب مقتضی اقدام کنند و نباید آنها را مهمل بگذارند.

قانون مدنی / ۱۱۷۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۷۷ - طفل باید مطیع ابوبین خود بوده و در هر سنی که باشد باید به آنها احترام کند

قانون حق حضانت فرزندان صغیر یا محجور به مادران آنها / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۴/۵/۶ مجلس شورای اسلامی و تایید

۱۳۶۴/۵/۱۳ شورای نگهبان (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده واحده - حضانت فرزندان صغیر یا محجوری که پدرانشان به مقام والای شهادت رسیده و یا فوت شده باشند با مادران آنها خواهد بود و هزینه متعارف زندگی این فرزندان چنانچه از اموال خودشان باشد در اختیار ولی شرعی است و اگر از طریق بودجه دولت یا از بنیاد شهید پرداخت می شود در اختیار مادرانشان قرار می گیرد مگر آنکه دادگاه صالح در موارد ادعای عدم صلاحیت مادر حکم به عدم صلاحیت بکند. تبصره ۱- مقصود از محجور در این قانون مجنون یا سفیه است که حجرش متصل به صغر باشد. تبصره ۲ - ازدواج مادرانی که در ماده واحده ذکر شده است، مانع از حق حضانت آنها نمی گردد. تبصره ۳- حدود هزینه متعارف توسط دادگاه معین و به مادر یا نماینده قانونی او پرداخت خواهد شد. تبصره ۴- در مواردی که تعیین حدود هزینه متعارف یا عدم صلاحیت مادر به فرزندان شهدا در دادگاه مطرح باشد بنیاد شهید موظف است کارشناس خود را به دادگاه معرفی کند.

آیین نامه اجرایی قانون حمایت خانواده / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۳ هیات وزیران (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -

توزیع قدرت)

ماده ۱۲- حق ملاقات با اطفال کمتر از یک بار در ماه نخواهد بود.

قانون حمایت خانواده / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ (روابط درون خانواده-قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲۰- طرفین دعوی یا هر یک از آنها می توانند از دادگاه تقاضا کنند قبل از ورود به ماهیت دعوی مسئله حضانت و هزینه نگهداری اطفال یا نفقه زن را مورد رسیدگی فوری قرار دهد و قراری در این باره صادر کند دستور موقت دادگاه فوراً به مورد اجراء گذاشته می شود.

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۴- هرگاه دادگاه خانواده تشخیص دهد کسی که حضانت طفل به او محول شده از انجام تکالیف مربوط به حضانت خودداری کرده یا مانع ملاقات طفل با اشخاص ذی حق شود او را برای هر بار تخلف به پرداخت مبلغی از هزار ریال یا ده هزار ریال و در صورت تکرار به حداکثر مبلغ مذکور محکوم خواهد کرد. دادگاه در صورت اقتضا می تواند علاوه بر محکومیت مزبور حضانت طفل را به شخص دیگری واگذار نماید. در هر صورت حکم این ماده مانع از تعقیب متهم چنانچه عمل او طبق قوانین جزایی جرم شناخته شده باشد نخواهد بود. تبصره ۱: پدر یا مادر یا کسانی که حضانت طفل به آنها واگذار شده نمی توانند طفل را به شهرستانی غیر از محل اقامت مقرر بین طرفین و یا غیر از محل اقامت قبل از وقوع طلاق و یا به خارج از کشور بدون رضایت والدین بفرستند مگر در صورت ضرورت یا کسب اجازه از دادگاه. تبصره ۲: وجوه موضوع این ماده و ماده ۱۱ به صندوق حمایت خانواده که از طرف دولت تاسیس می شود پرداخت خواهد شد. نحوه پرداخت وجوه مذکور به اشخاص ذی نفع طبق آیین نامه ای است که به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۳- در هر مورد حسب اعلام یکی از والدین یا اقربای طفل یا دادستان یا اشخاص دیگر تشخیص شود که تغییر در وضع حضانت طفل ضرورت دارد (اعم از این که قبلاً تصمیمی در این مورد اتخاذ شده یا نشده باشد) و یا به طریق اطمینان بخشی ترتیب نگهداری و حضانت طفل داده نشده باشد دادگاه پس از رسیدگی حضانت طفل را به هر کسی که مقتضی بداند محول می کند و هزینه حضانت به عهده کسی است که به موجب تصمیم دادگاه مکلف به پرداخت آن می شود.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -توزیع قدرت)

ماده ۱۶- اگر مادر طفل در مدتی که حق حضانت با اوست به دیگری شوهر کند یا مبتلا به جنون شود یا از حضانت امتناع نماید مادام که یکی از علل مذکوره باقی است پدر از اولاد نگهداری خواهد کرد.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -توزیع قدرت)

ماده ۱۵- نسبت به حق نگهداری اطفال مادر تا دو سال از تاریخ ولادت اولویت خواهد داشت پس از انقضای این مدت حق نگهداری با پدر است مگر نسبت به اطفال اناث که تا سال هفتم آنها حق حضانت با مادر خواهد بود.

قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۹ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -توزیع قدرت)

ماده ۱۱۷۹- ابوبن حق تنبیه طفل خود را دارند ولی به استناد این حق نمی توانند طفل خود را خارج از حدود تادیب، تنبیه نمایند.

قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۸ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -توزیع قدرت)

ماده ۱۱۷۸- ابوبین مکلف هستند که در حدود توانایی خود به ترتیب اطفال خویش بر حسب مقتضی اقدام کنند و نباید آنها را مهمل بگذارند

قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۷ / مصوب ۱۳۰۷/اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -توزیع قدرت)

ماده ۱۱۷۷- طفل باید مطیع ابوبین خود بوده و در هر سنی که باشد باید به آنها احترام کند.

قانون مربوط به حق حضانت / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۵/۵/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۶۵/۴/۲۶ شورای نگهبان (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -توزیع قدرت)

ماده واحده- چنانچه به حکم دادگاه مدنی خاص یا قائم مقام آن دادگاه حضانت طفل به عهده کسی قرار گیرد و پدر یا مادر و یا شخص دیگری مانع اجرای حکم شود و یا از استرداد طفل امتناع ورزد دادگاه صادرکننده حکم وی را الزام به عدم ممانعت یا استرداد طفل می نماید و در صورت مخالفت به حبس تا اجراء حکم محکوم خواهد شد.

قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۴ / مصوب ۱۳۰۷/اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -توزیع قدرت)

ماده ۱۱۷۴- در صورتی که به علت طلاق یا به هر جهت دیگر ابوبین طفل در یک منزل سکونت نداشته باشند هر یک از ابوبین که طفل تحت حضانت او نمی باشد حق ملاقات طفل خود را دارد تعیین زمان و مکان ملاقات و سایر جزئیات مربوطه به آن در صورت اختلاف بین ابوبین با محکمه است.

قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۳ / مصوب ۱۳۰۷/اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -توزیع قدرت)

ماده ۱۱۷۳- هرگاه در اثر عدم مواظبت یا انحطاط اخلاقی پدر یا مادری که طفل تحت حضانت اوست، صحت جسمانی و یا تربیت اخلاقی طفل در معرض خطر باشد، محکمه می تواند به تقاضای اقربای طفل یا به تقاضای قیم او یا به تقاضای رئیس حوزه قضایی هر تصمیمی را که برای حضانت طفل مقتضی بداند، اتخاذ کند. موارد ذیل از مصادیق عدم مواظبت و یا انحطاط اخلاقی هر یک از والدین است: ۱. اعتیاد زیان آور به الکل، مواد مخدر و قمار. ۲. اشتها به فساد اخلاق و فحشاء. ۳. ابتلاء به بیماریهای روانی با تشخیص پزشکی قانونی. ۴. سوء استفاده از طفل یا اجبار او به ورود در مشاغل ضد اخلاقی مانند فساد و فحشاء، تکدی گری و قاچاق. ۵. تکرار ضرب و جرح خارج از حد متعارف.

قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۲ / مصوب ۱۳۰۷/اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -توزیع قدرت)

ماده ۱۱۷۲- هیچ یک از ابوبین حق ندارند در مدتی که حضانت طفل به عهده آنهاست از نگهداری او امتناع کنند، در صورت امتناع یکی از ابوبین حاکم باید به تقاضای دیگری یا تقاضای قیم یا یکی از اقربا و یا به تقاضای مدعی العموم نگهداری طفل را به هر یک از ابوبین که حضانت به عهده او است الزام کند و در صورتی که الزام ممکن یا موثر نباشد حضانت را به خرج پدر و هرگاه پدر فوت شده باشد به خرج مادر تامین کند.

قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۱ / مصوب ۱۳۰۷/اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -توزیع قدرت)

ماده ۱۱۷۱- در صورت فوت یکی از ابوبین حضانت طفل با آن که زنده است خواهد بود هر چند متوفی پدر طفل بوده و برای او قیم معین کرده باشد.

قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۷۰ / مصوب ۱۳۰۷/اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -توزیع قدرت)

ماده ۱۱۷۰- اگر مادر در مدتی که حضانت طفل با او است مبتلا به جنون شود یا به دیگری شوهر کند حق حضانت با پدر خواهد بود.

قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۶۹ / مصوب ۱۳۱۴/۱/۲۰/اصلاحی ۱۳۸۲/۹/۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -توزیع قدرت)

ماده ۱۱۶۹- برای حضانت و نگهداری طفلی که ابوبین او جدا از یکدیگر زندگی میکنند ، مادر تا سن هفت سالگی اولویت دارد و پس از آن با پدر است . تبصره - بعد از هفت سالگی در صورت حدوث اختلاف ، حضانت طفل با رعایت مصلحت کودک به تشخیص دادگاه می باشد .

قانون مدنی - در نگهداری و تربیت اطفال / ماده ۱۱۶۸ / مصوب ۱۳۰۷/اصلاحی ۱۳۷۶/۸/۱۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -توزیع قدرت)

ماده ۱۱۶۸- نگهداری اطفال هم حق و هم تکلیف ابوبین است.

داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : خانواده. : انحلال نکاح (فسخ نکاح) :

قوانین، [تعداد : ۶۶]

رای شماره ۳۶ هیات عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص ابطال بند ۳ از ماده ۴ آیین نامه اجرائی تبصره یک ماده واحده قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق / رای شماره ۳۶ هیات عمومی دیوان عدالت اداری / مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۲ قوه قضاییه

آیین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق / ماده ۸ / ۱۳۷۱/۱۲/۹

آیین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق / ماده ۷ / ۱۳۷۱/۱۲/۹

آیین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق / ماده ۶ / ۱۳۷۱/۱۲/۹

آیین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق / ماده ۵ / ۱۳۷۱/۱۲/۹

آیین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق / ماده ۴ / ۱۳۷۱/۱۲/۹

آیین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق / ماده ۳ / ۱۳۷۱/۱۲/۹

از قانون مدنی - در طلاق / تبصره الحاقی ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی / مصوب ۱۳۷۹/۷/۳ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۴/۲۹
شورای نگهبان

از قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / تبصره الحاقی ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی / مصوب ۱۳۸۱/۴/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام

بخشنامه شماره ۱۹/۷۷/۱۳۳۳۶۳ / بخشنامه شماره ۱/۷۷/۱۳۳۳۶۳ / مورخ ۱۳۷۷/۱۲/۹

بخشنامه شماره ۱/۷۹/۱۶۵۷۵ / بخشنامه شماره ۱/۷۹/۱۶۵۷۵ / مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۵

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور (تصمیم بر رد درخواست صدور گواهی عدم امکان سازش بین زوجین اتخاذ کند قابل
پژوهش است) / رای شماره ۲۴ هیات عمومی دیوان عالی کشور / مصوب ۱۳۵۳/۳/۱۵

"قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق" - نظریه مجمع تشخیص مصلحت نظام (قانون تفسیر تبصره های ۳ و ۶) / ماده واحده /
مصوب ۱۳۷۳/۶/۳

قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۱/۸/۲۸ مجمع تشخیص
مصلحت نظام

قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۶/۸/۱۱

از قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۳۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۳۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۳۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴

از قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۲ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴

از قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۶/۸/۱۱

آیین نامه نحوه اجرای احکام و تصمیمات دادگاه خانواده / ماده ۷ / مصوب ۱۳۵۴/۱/۱۲ وزارت دادگستری

آیین نامه نحوه اجرای احکام و تصمیمات دادگاه خانواده / ماده ۶ / مصوب ۱۳۵۴/۱/۱۲ وزارت دادگستری

آیین نامه نحوه اجرای احکام و تصمیمات دادگاه خانواده / ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۴/۱/۱۲ وزارت دادگستری

قانون حمایت خانواده / ماده ۲۱ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵

قانون حمایت خانواده / ماده ۹ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵

قانون حمایت خانواده / ماده ۸ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵

از قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۸ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱

قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۵۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در غایب مفقودالاثر / ماده ۱۰۲۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق مصوب ۷۱/۸/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۲
رئیس قوه قضائیه

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق مصوب ۷۱/۸/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۲
رئیس قوه قضائیه

از قانون مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در اقسام طلاق / ماده ۱۱۴۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در اقسام طلاق / ماده ۱۱۴۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در اقسام طلاق / ماده ۱۱۴۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در اقسام طلاق / ماده ۱۱۴۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در اقسام طلاق / ماده ۱۱۴۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در اقسام طلاق / ماده ۱۱۴۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در اقسام طلاق / ماده ۱۱۴۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در طلاق / ماده ۱۱۴۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در طلاق / ماده ۱۱۴۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در طلاق / ماده ۱۱۴۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در طلاق / ماده ۱۱۳۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در طلاق / ماده ۱۱۳۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در طلاق / ماده ۱۱۳۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در طلاق / ماده ۱۱۳۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در طلاق / ماده ۱۱۳۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در طلاق / ماده ۱۱۳۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در طلاق / ماده ۱۱۳۳ / مصوب و اصلاحی ۱۳۸۱/۸/۱۹ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۹/۴ شورای نگهبان

رای شماره ۳۶ هیات عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص ابطال بند ۳ از ماده ۴ آیین نامه اجرائی تبصره یک ماده واحده قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق / رای شماره ۳۶ هیات عمومی دیوان عدالت اداری / مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۲ قوه قضاییه (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

رای هیات عمومی الف - طبق نظریه شماره ۸۳/۳۰/۷۱۱۰ مورخ ۱۳۸۳/۱/۲۰ فقهای محترم شورای نگهبان، بند ۳ ماده ۴ آیین نامه اجرائی تبصره یک ماده واحده قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق خلاف شرع شناخته نشده است و موردی برای ابطال آن از این جهت وجود ندارد. ب - علاوه براینکه وضع قاعده آمره متضمن ایجاد یا سلب حق و شرایط اصولی هر مورد اختصاص به مقنن دارد و قانونگذار به صراحت تبصره یک ماده واحده قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق مصوب ۷۱ بررسی صلاحیت حکمین را براساس عوامل موثر مختلف از جمله سن آنان بعهدہ مرجع قضائی ذیصلاح محول کرده است، اساساً اختیار مقرر در تبصره مزبور مشعر بر تهیه و تصویب آیین نامه اجرائی آن تبصره مفهوم وضع قواعد آمره در باب تعیین سن حکمیت نیست. بنابراین بند ۳ ماده ۴ آیین نامه اجرائی تبصره یک ماده واحده قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق خارج از حدود اختیارات مقرر در تبصره مذکور تشخیص داده می شود و مستنداً به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

آیین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق / ماده ۸ / ۱۳۷۱/۱۲/۹ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۸ - در هر مورد که داوران یا یکی از آنان، درخواست حق الزحمه داوری نمایند، دادگاه حق الزحمه مقرر را در وهله اول از شخصی که داور از سوی وی انتخاب و یا برای وی نصب شده است، دریافت خواهد شد و چنانچه دادگاه مقتضی بداند دستور وصول آن را بالمناصفه از طرفین و یا از متقاضی طلاق خواهد داد.

آیین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق / ماده ۶ / ۱۳۷۱/۱۲/۹ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۶- مهلت اعلام نظر داوران از سوی دادگاه تعیین می گردد، داوران می توانند از دادگاه تقاضای تمدید مهلت نمایند و در صورتی که دادگاه درخواست را ضروری تشخیص داد مهلت را تمدید می نمایند.

آیین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق / ماده ۳ / ۱۳۷۱/۱۲/۹ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۳ - در صورتی که بین اقارب، فرد واجد شرایط نبوده یا دسترسی به آنان مقدور نباشد و یا اقارب، از پذیرش داوری استنکاف نمایند، هر یک از زوجین می تواند داور خود را از بین افراد دیگر که واجد صلاحیت هستند، تعیین و معرفی نماید و در صورت امتناع یا عدم توانایی در معرفی داور، دادگاه رأساً از بین افراد واجد شرایط، مبادرت به تعیین داور یا داوران خواهد کرد.

قانون مدنی - در طلاق / تبصره الحاقی ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی / مصوب ۱۳۷۹/۷/۳ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۴/۲۹ شورای نگهبان (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

تبصره ماده ۱۱۳۰ - عسر و حرج موضوع این ماده عبارت است از به وجود آمدن وضعیتی که ادامه زندگی را برای زوجه با مشقت همراه ساخته و تحمل آن مشکل باشد و موارد ذیل در صورت احراز توسط دادگاه صالح از مصادیق عسر و حرج محسوب می گردد. ۱- ترک زندگی خانوادگی توسط زوج حداقل به مدت شش ماه متوالی و یا نه ماه متناوب در مدت یک سال بدون عذر موجه . ۲- اعتیاد زوج به یکی از مواد مخدر و یا ابتلای وی به مشروبات الکلی که به اساس زندگی خانوادگی خلل وارد آورد و امتناع یا عدم امکان الزام وی به ترک آن در مدتی که به تشخیص پزشک برای اعتیاد لازم بوده است . ۳- در صورتی که زوج به تعهد خود عمل ننماید و یا پس از ترک ، مجدداً به مصرف موارد مذکور روی آورد ، بنا به درخواست زوجه طلاق انجام خواهد شد . - محکومیت قطعی زوج به حبس پنج سال یا بیشتر . ۴- ضرب و شتم و یا هرگونه سوء رفتار مستمر زوج که عرفاً با توجه به وضعیت زوجه قابل تحمل نباشد . ۵- ابتلا زوج به بیماریهای صعب العلاج روانی یا ساری یا هر عارضه صعب العلاج دیگری که زندگی مشترک را مختل نماید . موارد مندرج در این ماده مانع از آن نیست که دادگاه در سایر مواردی که عسر و حرج زن در دادگاه احراز شود، حکم طلاق صادر نماید.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / تبصره الحاقی ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی / مصوب ۱۳۸۱/۴/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

تبصره (الحاقی ۱۳۸۱/۴/۲۹ مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام) - (۱) عسرو حرج موضوع این ماده عبارت است از به وجود آمدن وضعیتی که ادامه زندگی را برای زوج به‌شدت همراه ساخته و تحمل آن مشکل باشد و موارد ذیل در صورت احراز توسط دادگاه صالح از مصادیق عسر و حرج محسوب می‌گردد: ۱ - ترک زندگی خانوادگی توسط زوج حداقل به مدت شش ماه متوالی و یا نه ماه متناوب در مدت یکسال بدون عذر موجه ۲ - اعتیاد زوج به یکی از انواع مواد مخدر و یا ابتلاء وی به مشروبات الکلی که به اساس زندگی خانوادگی خلل وارد آورد و امتناع یا عدم امکان الزام وی به ترک آن در مدتی که به تشخیص پزشک برای ترک اعتیاد لازم بوده است . در صورتی که زوج به تعهد خود عمل ننماید و یا پس از ترک ، مجدداً به مصرف موارد مذکور روی آورد ، بنابه درخواست زوج ، طلاق انجام خواهد شد . ۳ - محکومیت قطعی زوج به حبس پنج سال یا بیشتر . ۴ - ضرب و شتم یا هرگونه سوء رفتار مستمر زوج که عرفاً با توجه به وضعیت زوجه قابل تحمل نباشد . ۵ - ابتلاء زوج به بیماری‌های صعب‌العلاج روانی یا ساری یا هر عارضه صعب‌العلاج دیگری که زندگی مشترک را مختل نماید . موارد مندرج در این ماده مانع از آن نیست که دادگاه در سایر مواردی که عسرو حرج زن در دادگاه احراز شود ، حکم طلاق صادر نماید .

بخشنامه شماره ۱/۷۹/۱۶۵۷۵ / بخشنامه شماره ۱/۷۹/۱۶۵۷۵ / مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۵ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

بخشنامه شماره ۱/۷۹/۱۶۵۷۵ - ۱۳۷۹/۱۰/۵ رئیس قوه قضاییه : (. . .) به موجب ماده ۳۱ قانون اصلاح پاره ای از قوانین دادگستری مصوب ۲۵/۳/۱۳۵۶ وکلای دادگستری ، بعد از طرح دعوی و در جریان رسیدگی نیز باید مساعی خود را در زمینه سازش طرفین معمول دارند . ولی برخلاف این ، در پاره ای دعاوی خانوادگی مشاهده شده است که با وجود فراهم شدن زمینه سازش زوجین توسط دادگاه و تمایل زوجین یا یکی از آنان به صلح ، برخی وکلا ، از ایجاد صلح و سازش ممانعت به عمل آورده اند . در این مورد لازم است دادگاهها ، از طریق داور یا داوران سعی در سازش طرفین به عمل آورند و در صورتی که داوران موفق به اصلاح نشوند ، پس از دریافت نظریه آنان ، برابر مقررات تصمیم مقتضی اتخاذ نمایند .

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور (تصمیم بر رد درخواست صدور گواهی عدم امکان سازش بین زوجین اتخاذ کند قابل پژوهش است) / رای شماره ۲۴ هیات عمومی دیوان عالی کشور / مصوب ۱۳۵۳/۳/۱۵ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

چون در ماده ۱۶ قانون حمایت خانواده تصریح شده که تصمیم دادگاه در مورد صدور گواهی عدم امکان سازش بین زوجین تعیین ایام عده و هزینه نگهداری اطفال (حضانت اطفال) حق ملاقات پدر یا مادر یا اقربای طبقه اول غایب یا متوفی با اطفال و همچنین اجازه مقرر در ماده ۱۴ آن قانون قطعی است و در سایر موارد فقط پژوهش پذیر می باشد بنابراین در صورتی که دادگاه تصمیم بر رد درخواست صدور گواهی عدم امکان سازش بین زوجین اتخاذ کند تصمیم مزبور مشمول هیچ یک از شقوق پنجگانه فوق الاشعار نبوده و قابل پژوهش خواهد بود . این رای به موجب ماده ۳ از مواد اضافه شده به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۳۷ برای دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع خواهد بود .

بخشنامه شماره ۱۹/۷۷/۱۳۳۳۶۳ / بخشنامه شماره ۱/۷۷/۱۳۳۳۶۳ / مورخ ۱۳۷۷/۱۲/۹ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

بخشنامه شماره ۱/۷۷/۱۳۳۳۶۳ - ۱۳۷۷/۱۲/۹ رئیس قوه قضاییه به دادگاههای عمومی سراسر کشور : گزارشهای رسیده به قوه قضاییه حاکی است که بعضی از مراجع قضایی (دادگاههای خانواده) در اجرای بند (ب) قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش مراتب را جهت اجرای صیغه طلاق و ثبت آن به دفتر اسناد رسمی طلاق اعلام می نمایند ، در حالی که در مورد بند (ب) قانون مذکور اجرای صیغه طلاق به عهده دادگاه صادرکننده حکم می باشد و سردفتر تنها با اعلام دادگاه وظیفه ثبت طلاق اجرا شده به وسیله دادگاه را دارد . نظر به این که قانون مذکور پس از تصویب مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۷۶/۸/۲۸ به تایید شورای محترم نگهبان رسیده و فاقد ابهام و اجمال می باشد لذا دادگاهها طبق اصل

یکصد و شصت و هفتم قانون اساسی مکلف به رعایت آن می باشند و تخلف از اجرای صحیح قانون موجب تعقیب انتظامی خواهد بود، بدیهی است در هر مورد که در اجرای قانون برای دادگاهها مشکل یا شبهه شرعی پیش آید می توانند مراتب را به قوه قضاییه اعلام نمایند و عداللزوم نظر فقهای محترم شورای نگهبان نسبت به انطباق یا عدم انطباق با موازین شرع استفسار خواهد شد.

قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق" - نظریه مجمع تشخیص مصلحت نظام(قانون تفسیر تبصره های ۳ و ۶) / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۳/۶/۳ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

: موضوع استفساریه : نظر به اینکه در مورد تبصره ۳ و ۶ قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق که با اصلاحاتی در ۱۳۷۱/۸/۲۸ به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است، جمعی معتقدند که مستفاد از تبصره ۳ قانون مذکور این است که تمام حقوق زوجه نسبت به زوج اعم از نفقه و جهیزیه و مهر و غیر آن (که اجرت المثل خدمات زوجه و نحله که در تبصره ۶ آمده نیز از حقوق زوجه است) باید قبل از اجرای صیغه طلاق به زوجه تادیه شود و در حقیقت تبصره ۶ مصداق برای تبصره ۳ تعیین میکند، و مکمل آن است. و جمع دیگر معتقدند که تبصره ۶ مستقل از تبصره ۳ هست و اجرت المثل و نحله که در این تبصره آمده پس از اجرای صیغه طلاق با درخواست مجدد زوجه از دادگاه رسیدگی و حکم داده میشود و رسیدگی به آنها قبل از اجرای صیغه طلاق وجهه قانونی ندارد. مستدعی است نظریه مجمع تشخیص مصلحت نظام در این خصوص اعلام گردد. ماده واحده- منظور از کلمه "پس از طلاق" در ابتدای تبصره ۶ قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق مصوب مورخ ۲۸/۸/۱۳۷۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام، پس از احراز عدم امکان سازش توسط دادگاه است، بنابراین طبق موارد مذکور در بند ۳ عمل خواهد شد.

قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۱/۸/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون زوجیهایی که قصد طلاق و جدایی از یکدیگر را دارند بایستی جهت رسیدگی به اختلاف خود به دادگاه خانواده مراجعه و اقامه دعوی نمایند. چنانچه اختلاف فیما بین از طریق دادگاه و حکمین، از دو طرف که برگزیده دادگاهند (آن طور که قرآن کریم فرموده است) حل و فصل نگردید دادگاه با صدور گواهی عدم امکان سازش آنان را به دفاتر رسمی طلاق خواهد فرستاد. دفاتر رسمی طلاق حق ثبت طلاقهایی را که گواهی عدم امکان سازش برای آنها صادر نشده است، ندارند. در غیر این صورت از سردفتر خا طی، سلب صلاحیت به عمل خواهد آمد. تبصره ۱: نحوه دعوت از حکمین و بررسی صلاحیت آنان به عهده دادگاه خانواده است که آیین نامه اجرایی آن ظرف ۲ ماه توسط وزیر دادگستری تهیه و به تصویب رییس قوه قضائیه خواهد رسید. تبصره ۲: گزارش کتبی مبنی بر عدم امکان سازش با توجه به کلیه شروط ضمن عقد و مطالب مندرج در اسناد ازدواج جمهوری اسلامی ایران و نیز تعیین تکلیف و صلاحیت سرپرستی فرزندان و حل و فصل مسائل مالی با امضای حکمین شوهر و زن مطلقه و همچنین گواهی کتبی سلامت روانی زوجین در صورتی که برای دادگاه مشکوک باشد به دادگاه باید تحویل گردد. تبصره ۳: اجرای صیغه طلاق و ثبت آن در دفتر، موکول به تادیه حقوق شرعی و قانونی زوجه (اعم از مهریه، نفقه، جهیزیه و غیر آن) به صورت نقد می باشد مگر در طلاق خلع یا مبارات (در حد آنچه بذل شده) و با رضایت زوجه و یا صدور حکم قطعی اعسار شوهر از پرداخت حقوق فوق الذکر. تبصره ۴: در طلاق رجعی گواهی کتبی اسکان زوجه مطلقه در منزل مشترک تا پایان عده الزامی است و در صورت تحقق رجوع، صورتجلسه طلاق ابطال و در صورت عدم رجوع در مهلت مقرر، صورتجلسه طلاق تکمیل و ثبت می گردد، صورتجلسه تکمیلی طلاق با امضاء زوجین و حکمین و عدلین و سردفتر و مهر دفترخانه معتبر است. تبصره ۵: دادگاه خانواده در مواقع لزوم می تواند از بین بانوان واجد شرایط قانون شرایط انتخاب قضات مشاور زن داشته باشد. تبصره ۶: پس از طلاق در صورت درخواست زوجه مبنی بر مطالبه حق الزحمه کارهایی که شرعا به عهده وی نبوده است، دادگاه بدو از طریق مصالح نسبت به تامین خواسته زوجه اقدام می نماید و در صورت عدم امکان مصالح، چنانچه ضمن عقد یا عقد خارج لازم، در خصوص امور مالی، شرطی شده باشد طبق آن عمل می شود، در غیر این صورت هرگاه طلاق بنا به درخواست زوجه نباشد، و نیز تقاضای طلاق ناشی از تخلف زن از وظایف همسری یا سوء اخلاق و رفتار وی نباشد، به ترتیب زیر عمل می شود. الف. چنانچه زوجه کارهایی را که شرعا به عهده وی نبوده، به دستور زوج و با

عدم قصد تبرع انجام داده باشد، و برای دادگاه نیز ثابت شود، دادگاه اجرت المثل کارهای انجام گرفته را محاسبه و به پرداخت آن حکم می نماید. ب. در غیر مورد بند "الف" با توجه به سنوات زندگی مشترک و نوع کارهایی که زوجه در خانه شوهر انجام داده و وسیع مالی زوج، دادگاه مبلغی را از باب بخشش (نحله) برای زوجه تعیین می نماید. تبصره ۷: گواهی وجود یا عدم وجود جنین توسط پزشک ذی صلاح و آزمایشگاه مربوطه باید تحویل گردد.

قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۶/۸/۱۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده واحده - گواهی صادره از مراجع قضائی در خصوص عدم امکان سازش بین زن و شوهر، چنانچه ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ، به دفتر ثبت طلاق تسلیم نشود، از اعتبار ساقط خواهد بود. در صورتی که ظرف مدت مقرر گواهی یاد شده جهت اجرای طلاق تسلیم دفتر ثبت شود سردفتر مکلف است به طرفین اعلام نماید تا جهت اجرای صیغه طلاق و ثبت آن حضور یابد، در صورت عدم حضور هر یک از طرفین در وقت مقرر، برای مرتبه دوم حداکثر ظرف مدت یک ماه دعوت و به شرح ذیل عمل خواهد شد: الف- در صورت امتناع زوجه از حضور، زوج صیغه طلاق را جاری و پس از ثبت به وسیله دفتر خانه به اطلاع زوجه رسانده می شود. ب- در صورت امتناع زوج از حضور و اجرای طلاق، دفتر مراتب را تایید و به دادگاه صادر کننده گواهی اعلام می دارد. دادگاه به درخواست زوجه، زوج را احضار و در صورت امتناع از حضور، دادگاه با رعایت جهات شرعی صیغه طلاق را جاری و دستور ثبت و اعلام آن را به دفتر ثبت طلاق صادر می کند. ج- در صورتی که زوج به دفتر خانه مراجعه ولی از اجرای صیغه طلاق امتناع نماید مطابق بند (ب) عمل خواهد شد.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۳۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۳۲- در فسخ نکاح رعایت ترتیباتی که برای طلاق مقرر است شرط نیست.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۳۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۳۰- در صورتی که دوام زوجیت موجب عسر و حرج زوجه باشد، وی می تواند به حاکم شرع مراجعه و تقاضای طلاق کند، چنانچه عسر و حرج مذکور در محکمه ثابت شود، دادگاه می تواند زوج را اجبار به طلاق نماید و در صورتی که اجبار میسر نباشد زوجه به اذن حاکم شرع طلاق داده می شود.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۲۸- هرگاه در یکی از طرفین صفت خاصی شرط شده و بعد از عقد معلوم شود که طرف مذکور فاقد وصف مقصود بوده برای طرف مقابل حق فسخ خواهد بود خواه وصف مذکور در عقد تصریح شده یا عقد متبانیاً بر آن واقع شده باشد.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی
(

ماده ۱۱۲۶- هر یک از زوجین که قبل از عقد عالم به امراض مذکوره در طرف دیگر بوده بعد از عقد حق فسخ نخواهد داشت.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی
(

ماده ۱۱۲۵- جنون و عنن در مرد هر گاه بعد از عقد هم حادث شود موجب فسخ برای زن خواهد بود.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی
(

ماده ۱۱۲۴- عیوب زن در صورتی موجب حق فسخ برای مرد است که عیب مزبور در حال عقد وجود داشته است.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۲ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی
(

ماده ۱۱۲۲- عیوب ذیل در مرد موجب حق فسخ برای زن خواهد بود: ۱. خصاء ۲. عنن به شرط این که ولو یک بار عمل زناشویی را انجام نداده باشد. ۳. مقطوع بودن آلت تناسلی به اندازه ای که قادر به عمل زناشویی نباشد.

قانون مدنی - در مورد امکان فسخ نکاح / ماده ۱۱۲۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی
(

ماده ۱۱۲۱- جنون هر یک از زوجین به شرط استقرار اعم از این که مستمر یا ادواری باشد برای طرف مقابل موجب حق فسخ است.

قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۶/۸/۱۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی
(

ماده واحده - گواهی صادره از مراجع قضائی در خصوص عدم امکان سازش بین زن و شوهر ، چنانچه ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ ، به دفتر ثبت طلاق تسلیم نشود ، از اعتبار ساقط خواهد بود . در صورتی که ظرف مدت مقرر گواهی یاد شده جهت اجرای طلاق تسلیم دفتر ثبت شود سردفتر مکلف است به طرفین اعلام نماید تا جهت اجرای صیغه طلاق و ثبت آن حضور یابند ، در صورت عدم حضور هر یک از طرفین در وقت مقرر ، برای مرتبه دوم حداکثر ظرف مدت یک ماه دعوت و به شرح ذیل عمل خواهد شد : الف- در صورت امتناع زوجه از حضور ، زوج صیغه طلاق را جاری و پس از ثبت به وسیله دفتر خانه به اطلاع زوجه رسانده می شود . ب- در صورت امتناع زوج از حضور و اجرای طلاق ، دفتر مراتب را تایید و به دادگاه صادر کننده گواهی اعلام می دارد . دادگاه به درخواست زوجه ، زوج را احضار و در صورت امتناع از حضور ، دادگاه با رعایت جهات شرعی صیغه طلاق را جاری و دستور ثبت و اعلام آن را به دفتر ثبت طلاق صادر می کند . ج- در صورتی که زوج به دفتر خانه مراجعه ولی از اجرای صیغه طلاق امتناع نماید مطابق بند (ب) عمل خواهد شد .

آیین نامه نحوه اجرای احکام و تصمیمات دادگاه خانواده / ماده ۷ / مصوب ۱۳۵۴/۱/۱۲ وزارت دادگستری (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی
(

ماده ۷- دفاتر طلاق مکلفند رونوشت طلاق نامه را بلافاصله پس از ثبت طلاق به دفتر دادگاه صادرکننده گواهی عدم امکان سازش ارسال نمایند.

آیین نامه نحوه اجرای احکام و تصمیمات دادگاه خانواده / ماده ۶ / مصوب ۱۳۵۴/۱/۱۲ وزارت دادگستری (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۶- دفاتر طلاق مکلفند به محض ارائه گواهی عدم امکان سازش آن را در دفتر مخصوص ثبت کرده و رسید مشتمل بر نام زوج و زوجه و شماره و تاریخ ثبت از روز و ماه و سال به ارائه کننده گواهی تسلیم و به ترتیب مقرر در ماده ۲۱ قانون حمایت خانواده اقدام نمایند .

آیین نامه نحوه اجرای احکام و تصمیمات دادگاه خانواده / ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۴/۱/۱۲ وزارت دادگستری (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱- اجرای احکام و تصمیمات قطعی دادگاه خانواده جز در مواردی که در این آیین نامه استثناء شده محتاج به درخواست ذی نفع است. تبصره: تسلیم گواهی عدم امکان سازش به دفتر طلاق و اجازه نامه ازدواج مجدد به دفتر ازدواج در حکم درخواست اجرای تصمیم دادگاه است.

قانون حمایت خانواده / ماده ۲۱ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲۱- مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش سه ماه از تاریخ صدور است. در صورتی که ظرف این مدت گواهی مذکور به دفتر طلاق تسلیم نشود از درجه اعتبار ساقط می گردد. دفاتر طلاق پس از ارائه گواهی عدم امکان سازش از ناحیه هر یک از زوجین به طرف دیگر اخطار می نماید ظرف مهلتی که از یک ماه تجاوز ننماید برای اجرای صیغه طلاق و ثبت آن حاضر شود. در صورتی که ظرف مهلت مقرر حاضر نشود دفتر طلاق مکلف است حسب تقاضای یکی از طرفین صیغه طلاق را جاری و ثبت نماید.

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی-درآمد-توزیع قدرت)

ماده ۱۲- در کلیه مواردی که گواهی عدم امکان سازش صادر می شود دادگاه ترتیب نگهداری اطفال و میزان نفقه ایام عده را با توجه به وضع اخلاقی و مالی طرفین و مصلحت اطفال معین می کند و اگر قرار شود فرزندان نزد مادر یا شخص دیگری بمانند ترتیب نگهداری و میزان هزینه آنان را مشخص می نماید نفقه زوجه از عواید و دارائی مرد یا زن یا هر دو و حتی از حقوق بازنشستگی استیفاء خواهد گردید. دادگاه مبلغی را که باید از عواید یا دارائی مرد یا زن یا هر دو برای هر فرزند استیفاء گردد تعیین و طریقه اطمینان بخشی برای پرداخت آن مقرر می کند دادگاه همچنین ترتیب ملاقات اطفال را برای طرفین معین می کند حق ملاقات با طفل در صورت غیبت یا فوت پدر یا مادر به تشخیص دادگاه با سایر اقربا خواهد بود. تبصره ۱: اطفالی که والدین آنان قبل از تصویب این قانون از یکدیگر جدا شده اند در صورتی که به طریق اطمینان بخشی ترتیب هزینه و نگهداری و حضانت آنان داده نشده باشد مشمول مقررات این قانون خواهند بود. تبصره ۲: پرداخت نفقه قانونی زوجه و اولاد بر سایر دیون مقدم است.

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی-درآمد)

ماده ۱۱- دادگاه می‌تواند به تقاضای هر یک از طرفین در صورتی که صدور گواهی عدم امکان سازش مستند به سوء رفتار و قصور طرف دیگر باشد او را با توجه به وضع و سن طرفین و مدت زناشویی به پرداخت مقرری ماهانه متناسبی در حق طرف دیگر محکوم نماید مشروط به این که عدم بضاعت متقاضی و استطاعت طرف دیگر محرز باشد. پرداخت مقرری مذکور در صورت ازدواج مجدد محکوم له یا ایجاد درآمد کافی برای او یا کاهش درآمد یا عسرت محکوم علیه یا فوت محکوم له به حکم همان دادگاه حسب مورد تقلیل یافته یا قطع خواهد شد. در مواردی که گواهی عدم امکان سازش به جهات مندرج در بندهای ۵ و ۶ ماده ۸ صادر شده باشد، مقرری ماهانه با رعایت شرایط مذکور به مریض یا مجنون نیز تعلق خواهد گرفت مشروط به این که مرض یا جنون بعد از عقد ازدواج حادث شده باشد و در صورت اعاده سلامت به حکم دادگاه قطع خواهد شد.

قانون حمایت خانواده / ماده ۹ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۹- در مورد ماده ۴ قانون ازدواج هرگاه یکی از طرفین عقد بخواهد از وکالت خود در طلاق استفاده نماید باید طبق ماده قبل به دادگاه مراجعه کند و دادگاه در صورت احراز تخلف از شرط، گواهی عدم امکان سازش صادر خواهد کرد.

قانون حمایت خانواده / ماده ۸ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۸- در موارد زیر زن یا شوهر حسب مورد می‌تواند از دادگاه تقاضای صدور گواهی عدم امکان سازش نماید و دادگاه در صورت احراز آن موارد گواهی عدم امکان سازش صادر خواهد کرد: ۱. توافق زوجین برای طلاق ۲. استنکاف شوهر از دادن نفقه زن و عدم امکان الزام او به تادیه نفقه همچنین در موردی که شوهر سایر حقوق واجبه زن را وفا نکند و اجبار او به ایفاء هم ممکن نباشد. ۳. عدم تمکین زن از شوهر ۴. سوء رفتار و یا سوء معاشرت هر یک از زوجین به حدی که ادامه زندگی را برای طرف دیگر غیرقابل تحمل نماید. ۵. ابتلاء هر یک از زوجین به امراض صعب العلاج به نحوی که دوام زناشویی برای طرف دیگر در مخاطره باشد. ۶. جنون هر یک از زوجین در مواردی که فسخ نکاح ممکن نباشد. ۷. عدم رعایت دستور دادگاه در مورد منع اشتغال به کار یا حرفه ای که منافی با مصالح خانوادگی یا حیثیات شوهر یا زن باشد. ۸. محکومیت زن یا شوهر به حکم قطعی به مجازات پنج سال حبس یا بیشتر یا به جزای نقدی که بر اثر عجز از پرداخت منجر به پنج سال بازداشت شود یا به حبس و جزای نقدی که مجموعاً منتهی به پنج سال یا بیشتر حبس و بازداشت شود و حکم مجازات در حال اجراء باشد. ۹. ابتلا به هر گونه اعتیاد مضر که به تشخیص دادگاه به اساس زندگی خانوادگی خلل وارد آورد و ادامه زندگی زناشویی را غیرممکن سازد. ۱۰. هرگاه زوج همسر دیگری اختیار کند یا به تشخیص دادگاه نسبت به همسران خود اجرای عدالت ننماید. ۱۱. هر یک از زوجین زندگی خانوادگی را ترک کند تشخیص ترک زندگی خانوادگی با دادگاه است. ۱۲. محکومیت قطعی هر یک از زوجین در اثر ارتکاب جرمی که مغایر با حیثیت خانوادگی و شئون طرف دیگر باشد. تشخیص این که جرمی مغایر با حیثیت و شئون خانوادگی است با توجه به وضع و موقع طرفین و عرف و موازین دیگر با دادگاه است. ۱۳. در صورت عقیم بودن یکی از زوجین به تقاضای طرف دیگر همچنین در صورتی که زوجین از جهت عوارض و خصوصیات جسمی نتوانند از یکدیگر صاحب اولاد شوند. ۱۴. در مورد غایب مفقودالثر با رعایت مقررات ماده ۱۰۲۹ قانون مدنی. تبصره: طلاق که به موجب این قانون و براساس گواهی عدم امکان سازش واقع می‌شود فقط در صورت توافق کتبی طرفین در زمان عده قابل رجوع است.

قانون مدنی - در موانع نکاح / ماده ۱۰۵۸ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۳/۲/۳۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۵۸- زن هر شخصی که به نه طلاق که شش تای آن عدی است مطلقه شده باشد بر آن شخص حرام موبد می‌شود.

قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۶۰- در صورتی که عقد نکاح پس از نزدیکی منحل شود و زن مجدداً شوهر کند و طفلی از او متولد شود طفل به شوهری ملحق می شود که مطابق مواد قبل الحاق او به آن شوهر ممکن است در صورتی که مطابق مواد قبل الحاق به هر دو شوهر ممکن باشد طفل ملحق به شوهر دوم است مگر آنکه امارات قطعی بر خلاف آن دلالت کند .

قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۵۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۵۹- هر طفلی که بعد از انحلال نکاح متولد شود ملحق به شوهر است مشروط بر اینکه مادر هنوز شوهر نکرده و از تاریخ انحلال نکاح تا روز ولادت طفل بیش از دو ماه نگذشته باشد مگر آنکه ثابت شود که از تاریخ نزدیکی تا زمان ولادت کمتر از شش ماه و یا بیش از ده گذشته باشد.

مدنی - در غایب مفقودالاثر / ماده ۱۰۲۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۲۹- هرگاه شخصی چهار سال تمام غایب مفقودالاثر باشد، زن او می تواند تقاضای طلاق کند. در این صورت، با رعایت ماده ۱۰۲۳، حاکم او را طلاق می دهد

آیین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق مصوب ۷۱/۸/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۲ رئیس قوه قضائیه (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲- پس از صدور قرار ارجاع امر به داوری هر یک از زوجین مکلفند ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ یک نفر از اقارب خود را که واجد شرایط مقرر در این آئین نامه هستند، به عنوان داور به دادگاه معرفی نمایند.

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق مصوب ۷۱/۸/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۲ رئیس قوه قضائیه (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱- نسبت به درخواستهای طلاق که از طرف زوجین یا یکی از آنها به دادگاه مدنی خاص تسلیم می شود، چنانچه اختلاف فیما بین از طریق دادگاه حل و فصل نگردید، رسیدگی به موضوع با صدور قرار به داوری ارجاع می گردد. تبصره: داوری در این قانون، تابع شرایط مندرج در قانون آئین دادرسی مدنی نمی باشد.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۵۷- زنی که به شبهه با کسی نزدیکی کند باید عده طلاق نگاه دارد.

قانون مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۵۶- زنی که شوهر او غایب مقفودالایر بوده و حاکم او را طلاق داده باشد باید از تاریخ طلاق عده وفات نگاه دارد.

قانون مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۵۵- زنی که بین او و شوهر خود نزدیکی واقع نشده و همچنین زن یائسه نه عده طلاق دارد و نه عده فسخ نکاح ولی عده وفات در هر مورد باید رعایت شود.

از قانون مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۵۴- عده وفات چه در دائم و چه در منقطع در هر حال چهار ماه و ده روز است مگر این که زن حامل باشد که در این صورت عده وفات تا موقع وضع حمل است مشروط بر این که فاصله بین فوت شوهر و وضع حمل از چهار ماه و ده روز بیشتر باشد و الا مدت عده همان چهارماه و ده روز خواهد بود.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۵۳- عده طلاق و فسخ نکاح و بذل مدت و انقضای آن در مورد زن حامله تا وضع حمل است.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۵۲- عده طلاق و فسخ نکاح و بذل مدت و انقضای آن در مورد نکاح منقطع در غیر حامل دو طهر است مگر این که زن با اقتضای سن عادت زنانگی نبیند که در این صورت ۴۵ روز است.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۵۱- عده طلاق و عده فسخ نکاح سه طهر است مگر این که زن با اقتضای سن عادت زنانگی نبیند که در این صورت عده او سه ماه است.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۵۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۵۰- عده عبارت است از مدتی که تا انقضای آن زنی که عقد نکاح او منحل شده است نمی تواند شوهر دیگر اختیار کند.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۴۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۴۹- رجوع در طلاق به هر لفظ یا فعلی حاصل می شود که دلالت بر رجوع کند مشروط بر این که مقرون به قصد رجوع باشد.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۴۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۴۸- در طلاق رجعی برای شوهر در مدت عده حق رجوع است.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۴۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۴۶- طلاق خلع آن است که زن به واسطه کراهتی که از شوهر خود دارد در مقابل مالی که به شوهر می دهد طلاق بگیرد اعم از این که مال مزبور عین مهر یا معادل آن و یا بیشتر و یا کمتر از مهر باشد.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۴۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۴۵- در موارد ذیل طلاق بائن است: ۱. طلاقی که قبل از نزدیکی واقع شود. ۲. طلاق یائسه ۳. طلاق خلع و مبارات مادام که زن رجوع به عوض نکرده باشد. ۴. سومین طلاق که بعد از سه وصلت متوالی به عمل آید اعم از این که وصلت در نتیجه رجوع باشد یا نتیجه نکاح جدید.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۴۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۴۴- در طلاق بائن برای شوهر حق رجوع نیست.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۴۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۴۳- طلاق بر دو قسم است: بائن و رجعی.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۴۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۴۲- طلاقی زنی که با وجود اقتضای سن عادت زنانگی نمی شود وقتی صحیح است که از تاریخ آخرین نزدیکی با زن سه ماه گذشته باشد.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۴۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۴۱- طلاق در طهر موافقه صحیح نیست مگر این که زن یائسه یا حامل باشد.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۴۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۴۰- طلاق زن در مدت عادت زنانگی یا در حال نفاس صحیح نیست مگر این که زن حامل باشد یا طلاق قبل از نزدیکی با زن واقع شود یا شوهر غایب باشد به طوری که اطلاع از عادت زنانگی بودن زن نتواند حاصل کند.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۳۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۳۹- طلاق مخصوص عقد دائم است و زن منقطعه با انقضاء یا بذل آن از طرف شوهر از زوجیت خارج می شود.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۳۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۳۸- ممکن است صیغه طلاق را به توسط وکیل اجرا نمود.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۳۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۳۷- ولی مجنون دائمی می تواند در صورت مصلحت مولی علیه زن او را طلاق دهد.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۳۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۳۶- طلاق دهنده باید بالغ و عادل و قاصد و مختار باشد.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۳۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۳۵- طلاق باید منجز باشد و طلاق معلق به شرط باطل است.

مدنی - در عده / ماده ۱۱۳۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۳۴- طلاق باید به صیغه طلاق و در حضور لااقل دو نفر مرد عادل که طلاق را بشنوند واقع گردد.

قانون مدنی - در طلاق / ماده ۱۱۳۳ / مصوب و اصلاحی ۱۳۸۱/۸/۱۹ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۹/۴ شورای نگهبان
(روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱۳۳ - مردم می توانند با رعایت شرایط مقرر در این قانون با مراجعه به دادگاه تقاضای طلاق همسرش را بنمایند . تبصره - زن نیز می تواند با وجود شرایط مقرر در مواد (۱۱۱۹) ، (۱۱۲۹) ، (۱۱۳۰) این قانون ، ازدادگاه تقاضای طلاق نماید . (اصلاحی ۸۲/۸/۱۹)

داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : خانواده. : ارث :

قوانین، [تعداد : ۵۲]

قانون مدنی - در ارث / ماده ۹۳۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۹۳۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۹۳۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۹۳۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۹۳۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۹۳۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۹۲۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۸۶۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۸۶۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۸۸۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۸۸۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۸۹۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۸۹۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۹۰۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۹۲۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در ارث / ماده ۹۲۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور / رای شماره ۵۴۲ هیات عمومی دیوان عالی کشور / مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۴

از قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه سوم / ماده ۹۳۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه سوم / ماده ۹۳۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه سوم / ماده ۹۳۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه سوم / ماده ۹۳۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه دوم / ماده ۹۲۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در سهم الارث طبقه دوم / ماده ۹۲۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه دوم / ماده ۹۲۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه دوم / ماده ۹۲۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه دوم / ماده ۹۲۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه دوم / ماده ۹۱۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه اول / ماده ۹۱۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه اول / ماده ۹۱۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه اول / ماده ۹۱۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه اول / ماده ۹۰۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه اول / ماده ۹۰۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه اول / ماده ۹۰۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در سهم الارث طبقه اول / ماده ۹۰۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در فرض و صاحبان فرض / ماده ۹۰۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در فرض و صاحبان فرض / ماده ۹۰۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در فرض و صاحبان فرض / ماده ۹۰۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در فرض و صاحبان فرض / ماده ۹۰۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در فرض و صاحبان فرض / ماده ۹۰۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در فرض و صاحبان فرض / ماده ۸۹۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در فرض و صاحبان فرض / ماده ۸۹۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در فرض و صاحبان فرض / ماده ۸۹۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

مدنی - در ارث / ماده ۹۳۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۹۳۹- در تمام موارد مذکوره در این مبحث و دو قبل اگر وارث خنثی بوده و از جمله وراثی باشد که ذکور آنها دو برابر اناث می برند سهم الارث او به طریق ذیل معین می شود: اگر علائم رجولیت غالب باشد سهم الارث یک پسر از طبقه خود و اگر علائم انائیت غلبه داشته باشد سهم الارث یک دختر از طبقه خود را می برد و اگر هیچیک از علائم غالب نباشد نصف مجموع سهم الارث یک پسر و یک دختر از طبقه خود را خواهد برد.

مدنی - در ارث / ماده ۹۳۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۹۳۷- هرگاه برای میت نه اعمام باشد نه احوال ، اولاد آنها به جای آنها ارث می برند و نصیب هر نسل نصیب کسی خواهد بود که به واسطه او به میت متصل می شود.

مدنی - در ارث / ماده ۹۳۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۹۳۶- با وجود اعمام یا احوال اولاد آنها ارث نمی برد مگر در صورت انحصار وارث به یک پسر عموی ابوینی یا یک عموی ابی تنها که در اینصورت پسر عمو را از ارث محروم می کند لیکن اگر با پسر عموی ابوینی خال یا خاله باشد یا اعمام متعدد باشند ولو ابی تنها پسر عمو ارث نمی برد .

مدنی - در ارث / ماده ۹۳۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۹۳۴- اگر وراث میت دائی و خاله ابی یا ابوینی با دائی و خاله امی باشند طرف امی اگر یکی باشد سدس ترکه را می برد و اگر متعدد باشند ثلث آن را می برند و بین خود بالسویه تقسیم میکنند و مابقی مال دائی و خاله های ابوینی یا ابی است که آنها هم بین خود بالسویه تقسیم می نمایند.

مدنی - در ارث / ماده ۹۳۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۹۳۳- هرگاه وراث متوفی چند نفر دائی یا چند نفر خاله یا چند نفر دائی و خاله با هم باشند ترکه بین آنها بالسویه تقسیم می شود خواه همه ابوینی خواه همه ابی و خواه همه امی باشد .

مدنی - در ارث / ماده ۹۳۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۹۳۰ - اگر میت اعمام یا احوال ابوینی داشته باشد اعمام یا احوال ابی ارث نمی برند در صورت نبودن اعمام یا احوال ابوینی اعمام یا احوال ابی حصه آنها را می برند .

مدنی - در ارث / ماده ۹۲۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۹۲۶- در صورت اجتماع کلاله ابوینی و ابی و امی کلاله ابی ارث نمی برد.

مدنی - در ارث / ماده ۸۶۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۸۶۲- اشخاصی که به موجب نسب ارث می برند سه طبقه اند : ۱- پدر و مادر و اولاد و اولاد اولاد . ۲- اجداد و برادر و خواهر و اولاد آنها. ۳- اعمام و عمت و احوال و خالات و اولاد آنها.

مدنی - در ارث / ماده ۸۶۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۸۶۴- از جمله اشخاصی که به موجب سبب ارث می برند هر یک از زوجین است که در حین فوت دیگری زنده باشد .

مدنی - در ارث / ماده ۸۸۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۸۸۲- بعد از لعان زن و شوهر از یکدیگر ارث نمی برند و همچنین فرزندی که به سبب انکار او لعان واقع شده از پدر و پدر از او ارث نمی برد لیکن فرزند مزبور از مادر و خویشان مادری خود و همچنین مادر و خویشان مادری از او ارث می برند .

مدنی - در ارث / ماده ۸۸۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۸۸۴- ولدالزنا از پدر و مادر و اقوام آنها ارث نمی برد لیکن اگر حرمت رابطه که طفل ثمره آن است نسبت به یکی از ابوین ثابت و نسبت به دیگری بواسطه اکراه یا شبهه زنا نباشد طفل فقط از این طرف و اقوام او ارث می برد و بالعکس.

مدنی - در ارث / ماده ۸۹۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۸۹۱- وراثت ذیل حاجب از ارث ندارد: پدر - مادر - پسر - دختر - زوج و زوجه

مدنی - در ارث / ماده ۸۹۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۸۹۲- حجب از بعض فرض در موارد ذیل است: الف- وقتی که برای میت اولاد یا اولاد اولاد باشد در این صورت ابوین میت از بردن بیش از یک ثلث محروم می شوند مگر در مورد ماده ۹۰۸ و ۹۰۹ که ممکن است هر یک از ابوین به عنوان قرابت یا رد بیش از یک سدس ببرد همچنین زوج از بردن بیش از یک ربع و زوجه از بردن بیش از یک ثمن محروم می شوند. ب- وقتی که برای میت چند برادر یا خواهر باشد در این صورت مادر میت از بردن بیش از یک سدس محروم می شود مشروط بر اینکه: اولاً -لااقل دو برادر یا یک برادر با دو خواهر یا چهار خواهر باشند. ثانیاً- پدر آنها زنده باشد. ثالثاً- از ارث محروم نباشد مگر به سبب قتل. رابعاً- ابوینی یا ابی تنها باشند.

مدنی - در ارث / ماده ۹۰۵۹۳۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۹۰۵- از ترکه میت هر صاحب فرض حصه خود را می برد و بقیه به صاحبان قرابت می رسد و اگر صاحب قرابتی در آن طبقه مساوی با صاحب فرض در درجه نباشد باقی به صاحب فرض رد می شود مگر در مورد زوج و زوجه که به آنها رد نمی شود لیکن اگر برای متوفی وارثی بغیر از زوج نباشد زائد از فریضه به او رد می شود.

مدنی - در ارث / ماده ۹۲۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۹۲۱- اگر وارث چند برادر امی یا چند خواهر امی یا چند برادر و خواهر امی باشند ترکه بین آنها بالسویه تقسیم میشود.

مدنی - در ارث / ماده ۹۲۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

ماده ۹۲۲- هرگاه اخوه ابوینی و اخوه امی با هم باشند تقسیم به طریق ذیل می شود: اگر برادر یا خواهر امی یکی باشد سدس ترکه را می برد و بقیه مال اخوه ابوینی یا ابی است که به طریق مذکور در فوق تقسیم می نمایند. اگر کلاله امی متعدد باشد ثلث ترکه به آنها تعلق گرفته و بین خود بالسویه تقسیم می کنند و بقیه مال اخوه ابوینی یا ابی است که مطابق مقررات مذکور در فوق تقسیم می نمایند.

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور / رای شماره ۵۴۲ هیات عمومی دیوان عالی کشور / مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۴ (روابط

درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -درآمد)

بند ۲ ماده ۳ لایحه قانونی دادگاه مدنی خاص مصوب ۱۳۵۸ ناظر به موردی است که دعوی و اختلاف راجع به اصل ثلث باشد. خارج کردن ثلث مورد وصیت از ماترک که باید بر طبق مقررات قانون امور حسبی انجام شود از امور راجع به تصفیه و تقسیم ماترک می باشد و از شمولاً ماده مرقوم خارج و رسیدگی آن بر طبق بند ۱ ماده ۷ قانون تشکیل دادگاههای حقوقی ۱ و ۲ مصوب ۱۳۶۴ درصلاحیت دادگاههای حقوقی است بنابراین رای شعبه ۲۳ دیوان عالی کشور صحیح و منطبق با موازین قانونی است. این رای بر طبق ماده واحده قانون وحدت رویه قضایی مصوب ۱۳۲۸ برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی -

درآمد)

ماده ۹۴۹- در صورت نبود هیچ وارث دیگر به غیر از زوج یا زوجه شوهر تمام ترکه زن متوفات خود را می برد لیکن زن فقط نصیب خود را و بقیه ترکه شوهر در حکم مال اشخاص بلاوارث و تابع ماده ۸۶۶ خواهد بود.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۴۸- هرگاه در مورد ماده قبل ورثه از اداء قیمت ابنیه و اشجار امتناع کنند زن می تواند حق خود را از عین آنها استیفاء نماید.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۴۷- زوجه از قیمت ابنیه و اشجار ارث می برد و نه از عین آنها و طریقه تقویم آن است که ابنیه و اشجار با فرض استحقاق بقاء در زمین بدون اجرت تقویم می گردد.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۴۶- زوج از تمام اموال زوجه ارث می برد لیکن زوجه از اموال ذیل: ۱. از اموال منقوله از هر قبیل که باشد. ۲. از ابنیه و اشجار

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۴۵- اگر مردی در حال مرض زنی را عقد کند و در همان مرض قبل از دخول بمیرد زن از او ارث نمی برد لیکن اگر بعد از دخول یا بعد از صحت یافتن از آن مرض بمیرد زن از او ارث می برد.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۴۳- اگر شوهر زن خود را به طلاق رجعی مطلقه کند هر یک از آنها که قبل از انقضاء عده بمیرد دیگری از او ارث می برد لیکن اگر فوت یکی از آنها بعد از انقضاء عده بوده و یا طلاق بائن باشد از یکدیگر ارث نمی برد.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۴۱- سهم الارث زوج و زوجه از ترکه یکدیگر به طوری است که در مواد ۹۱۳ و ۹۲۷ و ۹۳۸ ذکر شده است.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۳۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۳۸- در تمام موارد مزبوره در این مبحث هر یک از زوجین که باشد فرض خود را از اصل ترکه می برد و این فرض عبارت است از نصف اصل ترکه برای زوج و ربع آن برای زوجه. متقرب به مادر هم نصیب خود را از اصل ترکه می برد باقی ترکه مال متقرب به پدر است و اگر نقصی هم باشد بر متقربین به پدر وارد می شود.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۴۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۴۰- زوجین که زوجیت آنها دائمی بوده و ممنوع از ارث نباشند، از یکدیگر ارث می برند.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۳۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۳۸- در تمام موارد مزبوره در این مبحث هر یک از زوجین که باشد فرض خود را از اصل ترکه می برد و این فرض عبارت است از نصف اصل ترکه برای زوج و ربع آن برای زوجه. متقرب به مادر هم نصیب خود را از اصل ترکه می برد باقی ترکه مال متقرب به پدر است و اگر نقصی هم باشد بر متقربین به پدر وارد می شود.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۳۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۳۲- در صورتی که اعمام امی و اعمام ابوینی یا ابی با هم باشند عم یا عمه امی اگر تنها باشد، سدس ترکه به او تعلق می گیرد و اگر متعدد باشند ثلث ترکه و این ثلث را مابین خود بالسویه تقسیم می کنند و باقی ترکه به اعمام ابوینی یا ابی می رسد که در تقسیم ذکور دو برابر اناث می برد.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۲۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۲۷- در تمام مواد مذکور در این میحث هر یک از زوجین که باشد فرض خود را از اصل ترکه می برد و این فرض عبارت است از نصف اصل ترکه برای زوج و ربع آن برای زوجه. متقربین به مادر هم اعم از اجداد یا کلاله فرض خود را از اصل ترکه می برند. هرگاه به واسطه ورود زوج یا زوجه نقصی موجود گردد نقص بر کلاله ابوینی یا ابی یا بر اجداد ابی وارد می شود.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۲۵ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۲۵- در تمام صور مذکوره در مواد فوق، اگر برای میت نه برادر باشد و نه خواهر، اولاد اخوه قائم مقام آنها شده و با اجداد ارث می برند. در این صورت، تقسیم ارث نسبت به اولاد اخوه بر حسب نسل به عمل می آید یعنی هر نسل حصه کسی را می برد که به واسطه او به میت می رسد. بنابراین اولاد اخوه ابوینی یا ابی، حصه اخوه ابوینی یا ابی تنها و اولاد کلاله امی، حصه کلاله امی را می برند. در تقسیم بین افراد یک نسل، اگر اولاد اخوه ابوینی یا ابی تنها باشند، ذکور دو برابر اناث می برد و اگر از کلاله امی باشند بالسویه تقسیم می کنند.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۲۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۲۴- هرگاه میت اجداد و کلاله با هم داشته باشد، دو ثلث ترکه به وراثی می رسد که از طرف پدر قرابت دارند و در تقسیم آن، حصه ذکور دو برابر اناث خواهد بود و یک ثلث به وراثی می رسد که از طرف مادر قرابت دارند و بین خود بالسویه تقسیم می نمایند، لیکن اگر خویش مادری فقط یک برادر یا خواهر امی باشد فقط سدس ترکه به او تعلق خواهد گرفت.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۲۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۲۰- اگر وارث میت چند برادر و خواهر ابوینی یا چند برادر و خواهر ابی باشند حصه ذکور دو برابر اناث خواهد بود.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۱۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۱۹- اگر وارث میت چند برادر ابوینی یا چند برادر ابی یا چند خواهر ابوینی و چند خواهر ابی باشند ترکه بین آنها بالسویه تقسیم می شود.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۱۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۱۴- اگر به واسطه بودن چندین نفر صاحبان فرض ترکه میت کفایت نصیب تمام آنها را نکند نقص بر بنت و بنتین وارد می شود و اگر پس از موضوع کردن نصیب صاحبان فرض زیادتی باشد و وارثی نباشد که زیاده را به عنوان قرابت ببرد این زیاده بین صاحبان فرض بر طبق مقررات مواد فوق تقسیم می شود لیکن زوج و زوجه مطلقاً و مادر اگر حاجب داشته باشد از زیادی چیزی نمی برد.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۱۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۱۳- در تمام صور مذکوره در این میحث هر یک از زوجین که زنده باشد فرض خود را می برد و این فرض عبارت است از نصف ترکه برای زوج و ربع آن برای زوجه در صورتی که میت اولاد نداشته باشد.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۱۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۱۱- هرگاه میت اولاد بلاواسطه نداشته باشد، اولاد اولاد او قائم مقام اولاد بوده و بدین طریق جزو وراث طبقه اول محسوب و با هر یک از ابوین که زنده باشد ارث می برند. تقسیم ارث بین اولاد اولاد بر حسب نسل به عمل می آید یعنی هر نسل حصه کسی را می برد که به توسط او به میت می رسد. بنابراین، اولاد پسر دو برابر اولاد دختر می برد. در تقسیم بین افراد یک نسل، پسر دو برابر دختر می برد.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۰۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۰۹- هرگاه پدر یا مادر متوفی یا هر دو ابوین او موجود باشند با چند دختر فرض تمام دخترها دو ثلث ترکه خواهد بود که بالسویه بین آنها تقسیم می شود و فرض هر یک از پدر و مادر یک سدس و مابقی اگر باشد بین تمام ورثه به نسبت فرض آنها تقسیم می شود مگر این که مادر حاجب داشته باشد در این صورت مادر از باقی چیزی نمی برد.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۰۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۰۸- هرگاه پدر یا مادر متوفی یا هر دو ابوین او موجود باشند با یک دختر فرض هر یک از پدر و مادر سدس ترکه و فرض دختر نصف آن خواهد بود و مابقی باید بین تمام وراث به نسبت فرض آنها تقسیم شود مگر این که مادر حاجب داشته باشد که در این صورت مادر از مابقی چیزی نمی برد.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۰۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۰۷- اگر متوفی ابوين نداشته و يك يا چند نفر اولاد داشته باشد، تركه به طريق ذيل تقسيم مي شود: اگر فرزند منحصر به يكي باشد خواه پسر و خواه دختر، تمام تركه به او مي رسد. اگر اولاد متعدد باشند ولي تمام پسر يا تمام دختر، تركه بين آنها بالسويه تقسيم مي شود. اگر اولاد متعدد باشند و بعضي از آنها پسر و بعضي دختر، پسر دو برابر دختر مي برد.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۰۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۰۶- اگر برای متوفی اولاد يا اولاد اولاد، از هر درجه كه باشد، موجود نباشد هر يك از ابوين در صورت انفراد تمام ارث را مي برد و اگر پدر و مادر ميت هر دو زنده باشند، مادر يك ثلث و پدر دو ثلث مي برد ليكن اگر مادر حاجب داشته باشد، سدس از تركه متعلق به مادر و بقيه مال پدر است.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۰۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۰۴- فرض سه وارث سدس تركه است: پدر و مادر و كلاله امي اگر تنها باشد.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۰۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۰۳- فرض دو وارث ثلث تركه است: ۱. مادر متوفی كه ميت اولاد و اخوه نداشته باشد. ۲. كلاله امي در صورتی كه بيش از يكي باشد.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۰۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۰۲- فرض دو وارث دو ثلث تركه است: ۱- دو دختر و بيشتر در صورت نبودن اولاد ذكر. ۲- دو خواهر و بيشتر ابويني يا ابي تنها با نبودن برادر

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۰۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۰۱- ثمن، فریضه زوجه یا زوجه‌ها است در صورت شوهر با داشتن اولاد.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۹۰۰ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۹۰۰- فرض دو وارث ربع ترکه است: ۱- شوهر در صورت فوت زن با داشتن اولاد. ۲- زوجه یا زوجه‌ها در صورت فوت شوهر بدون اولاد

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۸۹۹ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۸۹۹- فرض سه وارث نصف ترکه است: ۱- شوهر در صورت نبودن اولاد برای متوفاه اگرچه از شوهر دیگر باشد. ۲- دختر اگر فرزند منحصر باشد. ۳- خواهر ابیونی یا ابی تنها در صورتی که منحصر به فرد باشد.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۸۹۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۸۹۷- اشخاصی که گاهی به فرض و گاهی به قرابت ارث می‌برند عبارتند از: پدر، دختر و دخترها، خواهر و خواهرهای ابی یا ابیونی و کلاله امی.

قانون مدنی - در میراث زوج و زوجه / ماده ۸۹۶ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - درآمد)

ماده ۸۹۶- اشخاصی که به فرض ارث می‌برند عبارتند از: مادر و زوج و زوجه

قوانین : داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : خانواده. : قیومیت :

قوانین، [تعداد : ۱۱]

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور (مرجع تعیین قییم برای صغیرمقیم ایران دادگاه شهرستانی است که اقامتگاه صغیر در حوزه آن باشد اعم از اینکه اقامتگاه پدرصغیر که فوت شده در آنجا بوده یا نبوده است) / رای شماره ۲۲۴ دیوانعالی کشور / مصوب

۱۳۲۳/۷/۲۷

قانون امور حسبی / ماده ۱۰۷ / مصوب ۱۳۱۹/۴/۲

قانون امور حسبی / ماده ۴۸ / مصوب ۱۳۱۹/۴/۲

از قانون مدنی - در حجر و قیمومت / ۱۲۲۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴

قانون امور حسبی / ماده ۵۵ / مصوب ۱۳۱۹/۴/۲ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در حجر و قیمومت / ماده ۱۲۵۲ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴

آیین نامه اجرایی قانون حمایت خانواده / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۳ هیات وزیران

از قانون مدنی - در موارد عزل قیم / ماده ۱۲۵۱ / مصوب ۱۳۵۷/۱/۲۱ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴

از قانون مدنی - در موارد نصب قیم و ترتیب آن / ماده ۱۲۳۳ / مصوب ۱۳۵۷/۱/۲۱

رای وحدت رویه شماره ۳۰ هیات عمومی دیوان عالی کشور (ضرورت نصب قیم برای افراد فاقد ولی خاص پس از بلوغ و قبل از اثبات رشد) / رای وحدت رویه - شماره ۳۰ / مصوب ۱۳۶۴/۱۰/۳

از قانون مدنی - در حجر و قیمومت / ماده ۱۲۱۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور (مرجع تعیین قیم برای صغیرمقیم ایران دادگاه شهرستانی است که اقامتگاه صغیر در حوزه آن باشد اعم از اینکه اقامتگاه پدر صغیر که فوت شده در آنجا بوده یا نبوده است) / رای شماره ۲۲۴ دیوانعالی کشور / مصوب ۱۳۲۳/۷/۲۷ (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - مسکن)

برطبق ماده ۴۸ قانون امور حسبی امور قیمومت نسبت به محجوری که اقامتگاه او در ایران است با دادگاه شهرستانی است که اقامتگاه محجور در حوزه آن می باشد بنابراین مرجع تعیین قیم برای صغیرمقیم ایران دادگاه شهرستانی است که اقامتگاه صغیر در حوزه آن باشد اعم از اینکه اقامتگاه پدر صغیر که فوت شده در آنجا بوده یا نبوده است .

قانون امور حسبی / ماده ۱۰۷ / مصوب ۱۳۱۹/۴/۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰۷ - در مورد جنین دادستان و اقربای جنین و در مورد مصارف عمومی دادستان و هر ذی‌نفعی می‌تواند از دادگاه درخواست تعیین امین نماید.

قانون مدنی-در حجر و قیمومت / ۱۲۲۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۲۲۱ - اگر کسی به موجب ماده ۱۲۱۸ باید برای او نصب قیم شود زن یا شوهر داشته باشد زوج یا زوجه نیز مکلف به انجام تکلیف مقرر در ماده ۱۲۱۹ خواهند بود .

قانون مدنی-در حجر و قیمومت / ۵۵ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۵۵-علاوه بر اشخاص مذکور در ماده ۱۲۱۹ و ۱۲۲۰ و ۱۲۲۱ قانون مدنی ، شهرداری و اداره آمار و ثبت احوال و مأمورین آنها و دهیان و بخشدار در هر محل مکلفند پس از اطلاع بوجود صغیری که محتاج به تعیین قیم است به دادستان شهرستان حوزه خود اطلاع دهند.

قانون مدنی-در حجر و قیمومت / ۱۲۵۲ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۲۵۲- در مورد ماده قبل اگر قیم ازدواج خود را در مدت مقرر به دادستان یا نماینده او اطلاع ندهد دادستان می‌تواند تقاضای عزل او را بکند .

آیین نامه اجرایی قانون حمایت خانواده / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۳ هیات وزیران (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۳- ترتیب ثبوت حجر و خیانت و رفع حجر یا عدم قدرت و لیاقت و احراز عدم صلاحیت و عزل و نصب قیم و ضم امین و تعیین امین موقت در مورد مواد ۱ و ۱۵ قانون حمایت خانواده طبق مقررات قانون امور حسبی خواهد بود.

از قانون مدنی - در موارد نصب قیم و ترتیب آن / ماده ۱۲۳۳ / مصوب ۱۳۵۷/۱/۲۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۲۳۳- زن نمی تواند بدون رضایت شوهر خود، سمت قیمومت را قبول کند.

قانون مدنی - در حجر و قیمومت / ماده ۱۲۱۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۲۱۰ - هیچ کس را نمی توان بعد از رسیدن به سن بلوغ به عنوان جنون یا عدم رشد مجبور نمود مگر آنکه عدم رشد یا جنون او ثابت شده باشد. تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۷۰/۸/۱۴) - سن بلوغ در پسر پانزده سال تمام قمری و در دختر نه سال تمام قمری است . تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۷۰/۸/۱۴) - اموال صغیری را که بالغ شده است در صورتی می توان به او داد که رشد او ثابت شده باشد .

قانون مدنی - در موارد عزل قیم / ماده ۱۲۵۱ / مصوب ۱۳۵۷/۱/۲۱ و اصلاحی ۱۳۷۰/۸/۱۴ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۲۵۱- هرگاه زن بی شوهری ولو مادر مولی علیه که به سمت قیمومت معین شده است اختیار شوهر کند باید مراتب را در ظرف یک ماه از تاریخ انعقاد نکاح به دادستان حوزه اقامت خود یا نماینده او اطلاع دهد در این صورت دادستان یا نماینده او می تواند با رعایت وضعیت جدید آن زن تقاضای تعیین قیم جدید و یا ضم ناظر کند.

داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : خانواده. : ولایت قهری :

قوانین، [تعداد : ۱۸]

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور / رای وحدت رویه شماره ۵۱۸ هیات عمومی دیوان عالی کشور / مصوب ۱۳۶۷/۱/۱۸

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۹۴ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۹۳ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۹۲ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۹۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۹۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۹ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۸ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۶ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۵ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۴ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۹/۳/۱

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۳ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۲ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور (سقوط ولایت پدر نسبت به اذن در ازدواج دختر) / رای وحدت رویه شماره ۶۲/۶۲ / مصوب ۱۳۶۳/۲/۳۱ دیوانعالی کشور

(روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی-بعد و ترکیب خانوار)

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵

ماده ۱۵- طفل صغیر تحت ولایت قهری پدر خود می باشد در صورت ثبوت حجر یا خیانت یا عدم قدرت و لیاقت او در اداره امور صغیر یا فوت پدر به تقاضای دادستان و تصویب دادگاه شهرستان حق ولایت به هر یک از جد پدری یا مادر تعلق می گیرد مگر این که عدم صلاحیت آنان احراز شود که در این صورت حسب مقررات اقدام به نصب قیم یا ضم امین خواهد شد. دادگاه در صورت اقتضا اداره امور صغیر را از طرف جد پدری یا مادر تحت نظارت دادستان قرار خواهد داد. در صورتی که مادر صغیر شوهر اختیار کند حق ولایت او ساقط خواهد شد. در این صورت اگر صغیر جد پدری نداشته یا جد پدری صالح برای اداره امور صغیر نباشد دادگاه به پیشنهاد دادستان حسب مورد مادر صغیر یا شخص صالح دیگری را به عنوان امین یا قیم تعیین خواهد کرد. امین به تشخیص دادگاه مستقلا یا تحت نظر دادستان امور صغیر را اداره خواهد کرد.

قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۹۴ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۹۴- پدر و جد پدری و وصی منصوب از طرف یکی از آنان ولی خاص طفل نامیده می شود.

قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۹۳ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۹۳- همین که طفل کبیر و رشید شد از تحت ولایت خارج می شود و اگر بعدا سفیه یا مجنون شود قیمی برای او معین می شود.

قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۹۲ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۹۲- ولی مسلم نمی تواند برای مولی علیه خود وصی غیرمسلم معین کند.

قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۹۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۹۱- اگر وصی منصوب از طرف ولی قهری به نگاهداری یا تربیت مولی علیه و یا اداره امور او اقدام نکند یا امتناع از انجام وظایف خود بنماید منزّل می شود.

قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۹ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۸۹- هیچ یک از پدر و جد پدری نمی تواند با حیات دیگری برای مولی علیه خود وصی معین کند.

قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۸ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۸۸- هر یک از پدر و جد پدری بعد از وفات دیگری می تواند برای اولاد خود که تحت ولایت او می باشند وصی معین کند تا بعد از فوت خود در نگاهداری و تربیت آنها مواظبت کرده و اموال آنها را اداره نماید.

قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۷ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۸۷- هرگاه ولی قهری منحصر به واسطه غیبت یا حبس یا به هر علتی نتواند به امور مولی علیه رسیدگی کند و کسی را هم از طرف خود معین نکرده باشد حاکم یک نفر امین به پیشنهاد مدعی العموم برای تصدی و اداره اموال مولی علیه و سایر امور راجعه به او موقتاً معین خواهد کرد.

قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۶ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۸۶- در مواردی که برای عدم امانت ولی قهری نسبت به دارایی طفل امارات قویه موجود باشد مدعی العموم مکلف است از محکمه ابتدایی رسیدگی به عملیات او را بخواهد محکمه در این مورد رسیدگی کرده در صورتی که عدم امانت او معلوم شد مطابق ماده ۱۱۸۴ رفتار می نماید.

قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۵ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۸۵- هرگاه ولی قهری طفل محجور شود مدعی العموم مکلف است مطابق مقررات راجعه به تعیین قیم، قیمی برای طفل معین کند.

قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۴ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۹/۳/۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۸۴ - هرگاه ولی قهری طفل رعایت غبطه صغیر را ننماید و مرتکب اقداماتی شود که موجب ضرر مولی علیه گردد به تقاضای یکی از اقارب وی و یا به درخواست رئیس حوزه قضایی پس از اثبات ، دادگاه ولی مذکور را عزل و از تصرف در اموال صغیر منع و برای اداره امور مالی طفل فرد صالحی را به عنوان قیم تعیین مینماید . همچنین اگر ولی قهری به واسطه کبر سن و یا بیماری و امثال آن قادر به اداره اموال مولی علیه نباشد و شخصی را هم برای این امر تعیین ننماید طبق مقررات این ماده فردی به عنوان امین به ولی قهری منضم می گردد .

قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۵ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۸۵- هرگاه ولی قهری طفل محجور شود مدعی العموم مکلف است مطابق مقررات راجعه به تعیین قیم، قیمی برای طفل معین کند.

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۴ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۷۹/۳/۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۸۴ - هرگاه ولی قهری طفل رعایت غبطه صغیر را ننماید و مرتکب اقداماتی شود که موجب ضرر مولی علیه گردد به تقاضای یکی از اقارب وی و یا به درخواست رئیس حوزه قضایی پس از اثبات ، دادگاه ولی مذکور را عزل و از تصرف در اموال صغیر منع و برای اداره امور مالی طفل فرد صالحی را به عنوان قیم تعیین مینماید . همچنین اگر ولی قهری به واسطه کبر سن و یا بیماری وامثال آن قادر به اداره اموال مولی علیه نباشد و شخصی را هم برای این امر تعیین ننماید طبق مقررات این ماده فردی به عنوان امین به ولی قهری منضم می گردد .

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۳ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۸۳-در کلیه امور مربوط به اموال و حقوق مالی مولی علیه ولی نماینده قانونی او می باشد.

مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۲ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۸۲-هرگاه طفل هم پدر و هم جد پدری داشته باشد و یکی از آنها محجور یا به علتی ممنوع از تصرف در اموال مولی علیه گردد ولایت قانونی او ساقط می شود.

قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۱ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۸۱- هر یک از پدر و جد پدری نسبت به اولاد خود ولایت دارند.

از قانون مدنی - در ولایت قهری پدر و جد پدری / ماده ۱۱۸۰ / مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحی ۱۳۶۵/۵/۲۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۸۰-طفل صغیر تحت ولایت قهری پدر و جد پدری خود می باشد و همچنین است طفل غیر رشید یا مجنون در صورتی که عدم رشد یا جنون او متصل به صغر باشد.

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور (سقوط ولایت پدر نسبت به اذن در ازدواج دختر) / رای وحدت رویه شماره ۶۲/۶۲ / مصوب ۱۳۶۳/۲/۳۱ دیوانعالی کشور (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی- توزیع قدرت - بعد و ترکیب خانوار)

با توجه به نظر اکثر فقها و به ویژه نظر مبارک حضرت امام مد ظله العالی در حاشیه عروه الوثقی و نظر حضرت آیت ا... العظمی منتظری که در پرونده منعکس است و همچنین با عنایت به ملاک صدر ماده ۱۰۴۳ قانون مدنی عقد دوم از نظر این هیات صحیح و ولایت پدر نسبت به چنین عقدی ساقط است و مشروعیت دخول قبل از عقد شرط صحت عقد و یا شرط سقوط ولایت پدر نیست و دخول مطلقا (مشروع باشد یا غیر مشروع)

سبب سقوط ولایت پدر می باشد. بنابراین رای شعبه نهم مدنی خاص موضوع دادنامه شماره ۹/۲۷۹-۵۹/۱۱/۲۸ دایر بر صحت عقد دوم طبق موازین شرعی و قانونی صادر شده و صحیح است و این رای برای محاکم در موارد مشابه لازم الاتباع است.

داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : خانواده. : ثبت احوال :
قوانین، [تعداد : ۴۱]

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور (زانی پدر عرفی طفل تلقی شده و مکلف به اخذ شناسنامه برای طفل میباشد.) / رای وحدت رویه شماره ۶۱۷ دیوانعالی کشور / مصوب ۱۳۷۶/۴/۳ هیات عمومی دیوانعالی کشور

آیین نامه اجرایی تبصره (۲) اصلاحی ماده (۵) قانون ثبت احوال مصوب ۱۳۶۳ / مصوب ۱۳۸۵/۱/۲۰ هیئت وزیران

آیین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷

آیین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷

آیین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷

آیین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۲ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷

آیین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۱ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷

قانون مدنی - در اسناد سجل احوال / ماده ۹۹۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در اسناد سجل احوال / ماده ۹۹۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

بخشنامه شماره ۱۶۹۴۸/۱/۷۹ / بخشنامه شماره ۱۶۹۴۸/۱/۷۹ / مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۲

بخشنامه شماره ۱۰۰۵/۱/۷۷ / بخشنامه شماره ۱۰۰۵/۱/۷۷ / مورخ ۱۳۷۷/۲/۸

لایحه قانونی مربوط به دفاتر و اوراق اداره کل ثبت / ماده ۱ / مصوب دیماه ۱۳۳۱

رای وحدت رویه هیئت عمومی دیوانعالی کشور (مبنی بر صلاحیت محاکم عمومی در رسیدگی به درخواست نام صاحب سند سجلی از حیث جنس) / رای وحدت رویه شماره ۵۰۴ / مصوب ۱۳۶۶/۲/۱۰

نظریه شورای نگهبان درباره ماده ۱ قانون راجع به ازدواج / نظریه شماره ۱۴۸۸ شورای نگهبان / مصوب ۱۳۶۳/۵/۹

از قانون ثبت احوال فصل نهم - تعویض شناسنامه های موجود و نقل آن به دفاتر ثبت کل وقایع / ماده ۵۱ اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل چهارم - ثبت وفات (اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸) / ماده ۴۲ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل چهارم - ثبت وفات (اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸) / ماده ۳۳ اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل چهارم - ثبت وفات (اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸) / ماده ۳۲ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل چهارم - ثبت وفات (اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸) / ماده ۳۱ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل چهارم - ثبت وفات (اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸) / ماده ۲۲ اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۲۱ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل اول کلیات / ماده ۲۰ و تبصره های آن مصوب ۶۳/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۳ اصلاحی مصوب ۶۳/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۱ اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۰ اصلاحی مصوب ۶۳/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۷ اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

از قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی

دستور العمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی / دستور العمل / بی تا

آیین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷

قانون راجع به ازدواج / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی

قانون راجع به ازدواج / ماده ۲ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی

دستور العمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی / دستور العمل / بی تا

دستور العمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی / دستور العمل / بی تا

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور (زانی پدر عرفی طفل تلقی شده و مکلف به اخذ شناسنامه برای طفل می‌باشد.) / رای وحدت رویه شماره ۶۱۷ دیوانعالی کشور / مصوب ۱۳۷۶/۴/۳ هیات عمومی دیوانعالی کشور (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی)

بموجب بند الف ماده یک قانون ثبت احوال مصوب سال ۱۳۵۵ یکی از وظایف سازمان ثبت احوال، ثبت ولادت و صدور شناسنامه است و مقنن در این مورد بین اطفال متولد از رابطه مشروع و نامشروع تفاوتی قائل نشده است و تبصره ماده ۱۶ و ماده ۱۷ قانون مذکور نسبت به مواردی که ازدواج پدر و مادر به ثبت نرسیده باشد و اتفاق در اعلام ولادت و صدور شناسنامه نباشد یا اینکه ابوین طفل نامعلوم باشد تعیین تکلیف کرده است لیکن در مواردی که تولد طفل ناشی از زنا باشد و زانی اقدام به اخذ شناسنامه ننماید با استفاده از عموماً و اطلاق مواد یاد شده و مساله ۳ و مساله ۴۷ از موازین قضائی از دادگاه حضرت امام خمینی رضوان الله تعالی علیه، زانی پدر عرفی طفل تلقی و نتیجتاً کلیه تکالیف مربوط به پدر از جمله اخذ شناسنامه بر عهده وی می باشد و حسب ماده ۸۸۴ قانون مدنی صرفاً موضوع توارث بین آنها منتفی است و لذا رای شعبه سی ام دیوان عالی کشور که با این نظر مطابقت دارد بنظر اکثریت اعضاء هیات عمومی دیوان عالی کشور موجه و منطبق با موازین شرعی و قانونی تشخیص می گردد. این رای باستناد ماده واحده قانون مربوط به وحدت رویه قضائی مصوب تیرماه ۱۳۲۸ برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است.

آیین نامه اجرایی تبصره (۲) اصلاحی ماده (۵) قانون ثبت احوال مصوب ۱۳۶۳ / مصوب ۱۳۸۵/۱/۲۰ هیئت وزیران (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱- کلیه مراکز درمانی، بیمارستانها و زایشگاههای دولتی و غیردولتی مکلفند فهرست مشخصات نوزادان متولدشده و یا مرده بدنیا آمده و همچنین فوت شدگان را در مهلت قانونی به نماینده ثبت احوال محل تحویل یا به اداره ثبت احوال محل ارسال نمایند. تبصره - آن دست از بیمارستانها و زایشگاههایی که بنا به تشخیص ادارات ثبت احوال محل نیازمند استقرار مأمور جهت ثبت واقعه ولادت یا وفات هستند، همکاری لازم را جهت اجرای تکالیف قانونی با ادارات مذکور معمول خواهند داشت. ماده ۲- چنانچه زایمان در مراکز درمانی یا زایشگاهها یا بیمارستانها انجام شود، پزشکان و ماماها رسمی دخیل در امر زایمان مکلفند گواهی ولادت طفل را در (۲) نسخه صادر و یک نسخه از آن را به صاحب واقعه و نسخه دوم را به مرکز درمانی، زایشگاه یا بیمارستان مربوط تحویل نمایند و چنانچه زایمان، خارج از مراکز مزبور و در مطب یا منزل و مانند آن انجام شود یک نسخه را به صاحب واقعه تسلیم و نسخه دیگر را در مهلت قانونی به ثبت احوال محل ارسال نماید. ماده ۳- پزشک معالج در مراکز درمانی نظیر بیمارستانها به محض اطلاع از وقوع فوت یا رعایت ماده (۲۴) قانون ثبت احوال باید گواهی فوت را در ۳ نسخه صادر و یک نسخه را به بستگان متوفی، یک نسخه به اداره ثبت محل و یک نسخه دیگر را به بیمارستان یا مرکز درمانی تحویل نماید. در صورتی که فوت در خارج از مرکز مزبور نظیر مطب یا منزل رخ دهد پزشک معالج مکلف است و پزشکی که از وقوع فوت مطلع می شود مجاز است با هماهنگی سازمان پزشکی قانونی کشور پس از معاینه جسد نسبت به صدور گواهی فوت در (۳) نسخه اقدام و یک نسخه را به بستگان متوفی، یک نسخه به اداره ثبت احوال محل و یک نسخه را به مرکز درمانی محل ارسال نماید. ماده ۴- مسئولین مؤسساتی که طفل فاقد شناسنامه به آنجا سپرده شده است مکلفند حداکثر ظرف مدت (۱۵) روز نسبت به اعلام مراتب به اداره ثبت احوال و ایجاد تسهیلات لازم جهت صدور شناسنامه طفل اقدام نمایند. ماده ۵ - مسئولین مراکز و خانه‌های بهداشت مکلفند مشخصات وقایع ولادت و وفات روستاییان را ثبت و به نماینده اداره ثبت احوال محل اعلام و در صورت عدم مراجعه نماینده اداره ثبت احوال محل هر ۱۰ روز یکبار گزارش مربوط را به اداره مذکور ارسال نمایند. ماده ۶ - نیروی انتظامی هر محل مکلف است در راستای وظایف تصریح شده در ماده (۲۶) قانون ثبت احوال واقعه وفات را از تاریخ وقوع یا وقوف بر آن ظرف مهلت مقرر به اداره ثبت احوال محل اعلام نماید. ماده ۷- وزارت اطلاعات، وزارت امور خارجه و نیروی انتظامی موظفند استعلامهای سازمان ثبت احوال کشور را در خصوص فاقدین شناسنامه و افرادی که تابعیت آنها مشکوک و یا در هویت آنها تردید می باشد، رسیدگی و پاسخ لازم را به سازمان مزبور اعلام دارند. ماده ۸ - سازمان امور عشایری مکلف است همکاری لازم را در خصوص ثبت وقایع حیاتی و صدور کارت شناسایی عشایر به عمل آورد. ماده ۹- در اجرای تبصره ماده (۶) قانون ثبت احوال، شهرداریها مکلفند از طریق واحدهای اجرایی خود نسبت به اعلام واقعه وفات به اداره ثبت احوال حوزه مربوط اقدام نمایند. ماده ۱۰- دهیارها مکلفند نسبت به جمع آوری اطلاعات و آمار وقایع حیاتی روستاییان اقدام و به مأمورین ثبت احوال مربوط اعلام نمایند. تبصره ۱- ادارات ثبت احوال مکلفند برای ارایه خدمات سجلی به روستاییان از همکاری دهیارها استفاده کنند. دستورالعمل چگونگی همکاری دهیارها توسط سازمان ثبت احوال کشور با همکاری سایر واحدهای ذی ربط تهیه و از طرف وزارت کشور ابلاغ خواهد شد. تبصره ۲- سازمان ثبت احوال کشور موظف است حداقل هر سال سه بار مأموران خود را به مناطق عشایرنشین و روستایی اعزام تا نسبت به ثبت وقایع ولادت و وفات و صدور شناسنامه افراد فاقد شناسنامه و نوزادان اقدام نمایند. ماده ۱۱- اداره پزشکی قانونی هر محل مکلف است فهرست مشخصات فوت شدگان در قلمرو خود و مرتبط با وظایف قانونی آن سازمان را ظرف مهلت مقرر به ثبت احوال محل ارسال نماید. ماده ۱۲- نیروی انتظامی، فرمانداریها و بخشدارها مکلفند کلیه وقایع فوت و ولادت اتباع خارجی مقیم ایران در حوزه مأموریت خود را به اداره ثبت احوال محل اعلام نمایند. ماده ۱۳- بمنظور هماهنگی در اجرای این آیین نامه کمیته‌ای با مسئولیت سازمان ثبت احوال کشور و با حضور نمایندگان وزارتخانه‌های دادگستری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جهاد کشاورزی و رییس سازمان شهرداریها و

دهیاریهای سراسر کشور در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تشکیل می‌شود. ماده ۱۴- به منظور تسهیل و تسریع در انتقال و ثبت اطلاعات مربوط به وقایع حیاتی سازمان ثبت احوال کشور و سایر دستگاههای ذی‌ربط مکلفند در مراکزی که امکانات آن فراهم شده است از فناوری نوین به ویژه تسهیلات دولت الکترونیک استفاده نمایند

آئین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۴- صاحب دفتر مکلف است که فوراً پس از ثبت نکاح یا طلاق دو نسخه از سواد ثبت را تهیه و پس از امضاء اشخاصی که دفتر ثبت را امضاء کرده اند به هر یک از زوجین یا زوجین سابق یک نسخه بدهد .

آئین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۳- در دفتر ثبت نکاح و طلاق باید نکات ذیل قید شود : الف- برای عقد مزاجت : ۱- نمره و تاریخ ثبت با تمام حروف . ۲- تاریخ وقوع عقد (روز- ماه - سال) با تمام حروف . ۳- اسم زوج و زوجه به نحوی که در هویت آنها تردید نباشد . ۴- نکاح دائم است یا منقطع و در صورت انقطاع مدت آن چیست . ۵- مهر . ۶- سایر شرایط ضمن عقد نکاح و یا ضمن عقد لازم دیگر که بین زوجین مقرر شده است . ۷- امضای مذکور در ماده ۱۰ . ب- برای طلاق : ۱- نمره و تاریخ ثبت با تمام حروف . ۲- تاریخ وقوع طلاق (روز - ماه - سال) با تمام حروف . ۳- اسم زوج و زوجه به نحوی که در هویت آنها تردیدی نباشد . ۴- نوع طلاق از رجعی و بائن و در صورت رجعی بودن تصریح به اینکه دفعه چندم است . ۵- امضاء اشخاص مذکور در ماده ۱۰.

آیین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰- برای ثبت عقد مزاجت زوج و زوجه باید شخصا یا به توسط وکیل ثابت الوكاله ذیل ثبت عقد را در دفتر و ذیل ورقه ازدواج مذکور در ماده ۱۴ را امضاء کنند برای ثبت طلاق دهنده باید ذیل ثبت طلاق را در دفتر و ذیل طلاقنامه مذکور در ماده ۱۴ را شخصا یا به توسط وکیل ثابت الوكاله امضاء نماید . هرگاه زوجین یا یکی از آنها بی سواد باشند باید یک نفر مطلع با سواد که طرف اعتماد شخص بی سواد باشد در دفتر حاضر گردد (اگر چه از جمله شهود یا معرفین زوجین باشد) شخص معتمد با سواد با ثبت سند ازدواج یا طلاق را برای شخص بی سواد قرائت نماید و این قرائت و رضایت شخص بی سواد به مفاد ثبت باید در ذیل ثبت سند مزبور قید گردد و علامت انگشت شخص بی سواد ذیل آن گذارده شود مراتب مزبوره و علامت انگشت شخص بی سواد را شخص معتمد تصدیق و امضاء نماید . کلیه مقرراتی که مخالف با مواد فوق است منسوخ می باشد .

آئین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۱ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱- دفاتر ثبت ازدواج و طلاق مجلد بوده و کلیه صفحات آن به امضای مدعی العموم یا نماینده او رسیده و به مهر پارکه مهمور خواهد شد بعلاوه در ظهر صفحه اول و آخر دفتر نیز تعداد کلیه صفحات با تمام حروف قید و از طرف مدعی العموم یا نماینده او ممضی و مهمور می شود . تبصره - مدعی العموم می تواند با اجازه وزارت عدلیه برای امضاء و مهر ترتیب دیگری را مقرر دارد .

بخشنامه شماره ۱۶۹۴۸/۱۷۹ / بخشنامه شماره ۱۶۹۴۸/۱۷۹ / مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۲ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

بخشنامه شماره ۱۶۹۴۸/۱۷۹ - ۱۳۷۹/۱۰/۱۲ رئیس قوه قضاییه به روسای کل دادگستری ها : گزارش های رسیده از سازمان ثبت احوال کشور حاکی است که بعضی از مراجع قضایی بدون توجه به مفاد بخشنامه شماره ۱۳۷۷/۲/۸ مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۵ و بدون رعایت ماده ۱۰۶۰ قانون مدنی و ماده (۴۵) اصلاحی قانون ثبت احوال و ماده ۱۷ قانون ازدواج ، اقدام به صدور حکم و الزام اداره ثبت احوال مربوطه به صدور شناسنامه برای

افراد مشکوک تابعه و فرزندان آنها می نمایند، لازم است که تصویر بخشنامه به کلیه حوزه های قضایی استان ارسال گردد و ضمن ابلاغ آن به کلیه قضات محترم حوزه قضایی مربوطه، در حسن اجرای بخشنامه نظارت کامل نموده و در صورت مشاهده تخلف مراتب را گزارش نمایند.

لایحه قانونی مربوط به دفاتر و اوراق اداره کل ثبت / ماده ۱ / مصوب دیماه ۱۳۳۱ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱- اداره کل ثبت مجاز است اوراق و دفاتر مخصوصی برای تنظیم اسناد و ثبت شرکتها تهیه و در دسترس دفاتر اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و ثبت شرکتها بگذارد و کلیه اسناد رسمی تنظیمی منحصر باید در اوراق و دفاتر مزبور تنظیم شود.

نظریه شورای نگهبان درباره ماده ۱ قانون راجع به ازدواج / نظریه شماره ۱۴۸۸ شورای نگهبان / مصوب ۱۳۶۳/۵/۹ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

مجازات متعاقبین و عاقد در عقد ازدواج غیر رسمی مذکور در ماده ۱ قانون ازدواج و در ازدواج مجدد مذکور در ماده ۱۷ قانون حمایت خانواده شرعی نمی باشد.

قانون ثبت احوال فصل چهارم - ثبت وفات (اصلاحی ۱۸/۱۰/۶۳) / ماده ۴۲ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۴۲- زوجه می تواند با موافقت همسر خود تا زمانی که در قید زوجیت می باشد از نام خانوادگی همسر خود بدون رعایت حق تقدم استفاده کند و در صورت طلاق ادامه استفاده از نام خانوادگی موکول به اجازه همسر خواهد بود.

آئین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۲ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲- عبارت ثبت باید خوانا و واضح بوده مبلغ و تاریخ و نمره ثبت باید لااقل یک مرتبه با تمام حروف در خود دفتر و در روی اوراق ازدواج و طلاق نوشته شود در صورت اختلاف آنچه که با تمام حروف نوشته شده معتبر است.

بخشنامه شماره ۱/۷۷/۱۰۰۵ / بخشنامه شماره ۱/۷۷/۱۰۰۵ / مورخ ۱۳۷۷/۲/۸ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

بخشنامه شماره ۱۳۷۷/۲/۸ - ۱/۷۷/۱۰۰۵ رئیس قوه قضاییه به دادگاههای عمومی سراسر کشور: گزارشهای واصله به قوه قضاییه حاکی است که عدم رعایت مقررات مربوط به ازدواج اتباع بیگانه با زن ایرانی و همچنین عدم ثبت واقعه نکاح و عدم رعایت ماده (۴۵) اصلاحی قانون ثبت احوال مشکلات زیادی را برای زنان ایرانی و خانواده های آنان و اطفال ناشی از این ازدواجهای غیرقانونی و مسوولان ادارات ثبت احوال ایجاد نموده است بنابراین با یادآوری موارد ذیل: الف - برابر ماده (۱۷) قانون ازدواج که مقرر می دارد: ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجه در مواردی هم که مانع قانونی ندارد موکول به اجازه مخصوص از طرف دولت می باشد... و هر فرد خارجی که بدون اجازه مذکور در فوق بازن ایرانی ازدواج نماید به حبس از یک سال تا سه سال محکوم خواهد شد. ب - عدم ثبت واقعه نکاح طبق ماده (۶۴۵) ق. م. ا. جرم و مستوجب مجازات است. ج - برابر ماده (۴۵) اصلاحی قانون ثبت احوال: هرگاه هویت و تابعیت افرادمورد تردید واقع گردد و مدارک لازم جهت اثبات آن ارائه نشود، مراتب برای اثبات هویت به مراجع انتظامی و برای اثبات تابعیت به شورای تامین شهرستان ارجاع و در صورت تایید طبق مقررات اقدام خواهد شد. مقرر می دارد که دادگاهها در رسیدگی به دعاوی مربوط به اسناد سجلی و ازدواج موارد زیر را رعایت نمایند: ۱ - با رعایت ماده (۱۰۶۰) ق. م. ا. پذیرش دعوی و صدور حکم به ثبت واقعه نکاح اتباع خارجی با زن ایرانی (قبل از کسب اجازه مخصوص از وزارت کشور خودداری نمایند). ۲ - چنانچه در رسیدگی به دعاوی مربوط به اسناد سجلی و ازدواج هویت و یا تابعیت طرفین دعوی یا یکی از آنان مورد تردید باشد و مدارک لازم جهت آن ارائه نشود، با رعایت ماده (۴۵) اصلاحی قانون ثبت احوال و پس از احراز هویت و تابعیت و تایید آن از طرف مقامات مذکور در ماده (۴۵) اقدام نمایند. ۳ - چون جرم موضوع ماده (۱۷) قانون ازدواج و ماده (۶۴۵) ق. م. ا. و سایر جرایم و تخلفات مربوط به اسنادسجلی از جمله جرایم عمومی می باشند، لذا در صورتی

که دادگاهها در جریان رسیدگی به دعاوی مربوط به اسنادسجلی و ازدواج به این گونه جرایم برخورد نمایند مکلفند طبق مواد (۳ و ۶) قانون آیین دادرسی کیفری و ماده (۱۲) قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب به جرم انتسابی رسیدگی نمایند و عدم شکایت شاکی خصوصی یا اداره ثبت احوال مانع از رسیدگی و صدور حکم نخواهد بود .

رای وحدت رویه هیت عمومی دیوانعالی کشور (مبنی بر صلاحیت محاکم عمومی در رسیدگی به درخواست نام صاحب سند سجلی از حیث جنس) / رای وحدت رویه شماره ۵۰۴ / مصوب ۱۳۶۶/۲/۱۰ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

درخواست تغییر نام صاحب سند سجلی از حیث جنس (ذکور به اناث یا بالعکس) از مسائلی است که واجد آثار حقوقی می باشد و از شمول بند ۴ ماده ۳ قانون ثبت احوال خارج و رسیدگی به آن در صلاحیت محاکم عمومی دادگستری است . بنابراین رای شعبه ۱۳ دیوان عالی کشور که نتیجتاً بر اساس این نظر صادر شده صحیح و منطبق با موازین قانونی است ، این رای بر طبق ماده واحده قانون وحدت رویه قضائی مصوب ۱۳۲۸ برای دادگاهها و شعب دیوانعالی کشور در موارد مشابه لازم الاتباع است .

از قانون ثبت احوال فصل نهم - تعویض شناسنامه های موجود و نقل آن به دفاتر ثبت کل وقایع / ماده ۵۱ اصلاحی ۱۳۸۵/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۵۱ - هر کس عالماً عامداً پدر و یا مادر طفل را به غیر از پدر یا مادر واقعی در اسناد و دفاتر ثبت احوال اظهار و شناسنامه دریافت کند به حبس جنحه ای از ۶ ماه تا سه سال محکوم خواهد شد. تبصره - در مواردی که پدر یا مادر طفل معلوم نباشد و همچنین موارد مذکور در قانون حمایت کودکان بدون سرپرست از شمول این ماده مستثنی می باشد.

قانون ثبت احوال فصل چهارم - ثبت وفات (اصلاحی ۱۳۸۵/۱۰/۶۳) / ماده ۳۳ اصلاحی ۱۳۸۵/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۳۳- کلیه وقایع ازدواج و طلاق یا وفات زوج یا زوجه و رجوع و بذل مدت و فسخ نکاح باید در دفاتر ثبت کل وقایع ثبت شود ولی در شناسنامه به شرح زیر انعکاس خواهد یافت: در المثناى شناسنامه مرد یا زن آخرین نکاح و طلاق یا بذل مدت و در صورت تعدد زوجات آن تعداد ازدواج که به قوت خود باقی است منعکس خواهد شد. ازدواج و طلاق غیر مدخوله در المثناى شناسنامه درج نخواهد شد.

از قانون ثبت احوال فصل چهارم - ثبت وفات (اصلاحی ۱۳۸۵/۱۰/۶۳) / ماده ۳۲ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۳۲- طلاق، رجوع و بذل مدت که در دفتر رسمی طلاق به ثبت نرسیده باشد با ارائه اقرارنامه رسمی در اسناد ثبت احوال طرفین ثبت خواهد شد. ازدواج هائی که در دفاتر رسمی ازدواج به ثبت نرسیده باشد در صورت وجود شرائط زیر در اسناد سجلی زن و شوهر ثبت خواهد شد: ۱- ارائه اقرارنامه رسمی مبنی بر وجود رابطه زوجیت بین متقاضیان ثبت واقعه ازدواج. ۲- در موقع تنظیم اقرارنامه سن زوج از بیست سال تمام و سن زوجه از هجده سال تمام کمتر نباشد. ۳- گواهی ادارات ثبت احوال محل صدور شناسنامه های زوجین به اینکه در تاریخ اعلام واقعه طرفین در قید ازدواج دیگری نمی باشند. تبصره - نمایندگان ثبت احوال مکلفند پس از ثبت واقعه رونوشت اقرارنامه را به دادسرای محل ارسال نمایند.

از قانون ثبت احوال فصل چهارم - ثبت وفات (اصلاحی ۱۳۸۵/۱۰/۶۳) / ماده ۳۱ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۳۱- دارندگان دفاتر رسمی ازدواج و طلاق مکلفند وقایع ازدواج و طلاق و رجوع را که در دفاتر مربوط ثبت می کنند در شناسنامه زوجین نیز درج و امضاء و مهر نمایند و حداکثر هر پانزده روز یک بار وقایع ازدواج و طلاق و رجوعی را که در دفاتر به ثبت می رسد روی نمونه های مربوط تهیه و به ثبت احوال محل تحویل و رسید دریافت دارند. ازدواج و طلاق و رجوع ایرانیان در خارج از کشور باید به وسیله کنسولگری های مربوط در دفاتری

که از طرف ثبت احوال تهیه می شود ثبت و حداکثر هر یک ماه یک بار وقایع ازدواج و طلاق و رجوعی را که در دفاتر به ثبت می رسد روی نمونه های مخصوص تهیه و از طریق وزارت امور خارجه به سازمان ثبت احوال کشور فرستاده شود.

از قانون ثبت احوال فصل چهارم - ثبت وفات (اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸) / ماده ۲۲ اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲۲- وفات هر کس اعم از ایرانی یا خارجی و همچنین ولادت طفلی که مرده به دنیا آمده یا بلافاصله پس از ولادت بمیرد باید به مامور یا نماینده ثبت احوال اعلام شود. وفات ایرانیان در خارج از کشور به ماموران کنسولی محل اقامت یا به نزدیکترین ماموران کنسولی ایران یا به سازمان ثبت احوال کشور اعلام می شود. وفات ایرانیان و خارجیان ساکن کشور را ماموران و نمایندگان ثبت احوال و وفات ایرانیان در خارج از کشور را برحسب محل اعلام، ماموران کنسولی ایران یا ماموران و یا نمایندگان ثبت احوال ثبت می کنند، وفات باید در سند ثبت وفات و همچنین در دفتر ثبت کل وقایع در صفحات مربوط به درگذشت و پدر و مادر او و شناسنامه متوفی ثبت و امضاء و مهر گردد. وفات خارجیان پس از ثبت به شهربانی محل اعلام می شود و یک نسخه گواهی به سازمان ثبت احوال کشور فرستاده خواهد شد که به وزارت امور خارجه ارسال گردد.

از قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۲۱ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲۱ - هرگاه از وضع حمل بیش از یک طفل متولد شود برای هر یک سند ولادت جداگانه به ترتیب تولد و با ذکر ساعت ولادت تنظیم خواهد شد. توضیح: به موجب ماده ۵ قانون اصلاح قانون ثبت احوال مصوب ۱۸/۱۰/۶۳ عبارت «سند ولادت» در ماده ۲۱ به دفتر ثبت کل وقایع تبدیل شده است.

قانون ثبت احوال فصل اول کلیات / ماده ۲۰ و تبصره های آن مصوب ۶۳/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲۰ - انتخاب نام با اعلام کننده است، برای نامگذاری یک نام ساده یا مرکب (حسین، محمد مهدی و مانند آن) که عرفاً یک نام محسوب می شود انتخاب خواهد شد. تبصره ۱- انتخاب نامهایی که موجب هتک حیثیت مقدسات اسلامی می گردد و همچنین انتخاب عناوین و القاب و نامهای زننده و مستهجن یا نامتناسب با جنس ممنوع است. تبصره ۲- تشخیص نامهای ممنوع با شورای عالی ثبت احوال می باشد و این شورا نمونه های آن را تعیین و به سازمان اعلام می کند. تبصره ۳- انتخاب نام در مورد اقلیتهای دینی شناخته شده در قانون اساسی تابع زبان و فرهنگ دینی آنان است. تبصره ۴- در اسناد سجلی اقلیتهای دینی شناخته شده در قانون اساسی کشور نوع دین آنان قید می شود. تبصره ۵ - ذکر سیادت در اسناد سجلی ساداتی که سیادت آنان در اسناد سجلی پدر و یا جد پدری مندرج باشد و یا سیادت آنان با دلائل شرعی ثابت گردد الزامی است مگر کسانی که خود را سید ندانند و یا عدم سیادت آنان شرعاً احراز شود. تبصره ۶- مراتب تشرف پیروان ادیان دیگر بدین مبین اسلام همراه با تغییرات مربوط به نام و نام خانوادگی آنان در اسناد سجلی ثبت می شود.

قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۵ - ثبت ولادت باید مستند به تصدیق پزشک یا مامای رسمی یا موسسه ای که طفل در آنجا متولد گردیده است باشد، در غیر این صورت واقعه به تصدیق دو نفر گواه ثبت می شود.

قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۳ اصلاحی مصوب ۶۳/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۳ - ولادت واقع در ایران بوسیله نماینده یا مامور ثبت احوال و ولادت واقع در خارج از کشور بوسیله ماموران کنسولی ایران در دفتر ثبت کل وقایع به ثبت می رسد. در این دفتر اطلاعات زیر قید می شود: ۱- ساعت، روز، ماه، سال و محل ولادت استان - شهرستان - بخش - دهستان (شهر یا روستا) و تاریخ ثبت آن. ۲- نام و نام خانوادگی صاحب سند و جنس. ۳- نام و نام خانوادگی و شماره شناسنامه یا شماره پروانه اقامت و یا گذرنامه و محل صدور شناسنامه یا پروانه اقامت و یا گذرنامه و محل اقامت پدر و مادر. ۴- نام و نام خانوادگی و محل اقامت و شماره شناسنامه و محل صدور شناسنامه و نسبت اعلام کننده در صورتی که غیر از پدر و مادر صاحب سند باشد. ۵- نام و نام خانوادگی و شماره شناسنامه و محل صدور شناسنامه و محل اقامت گواهان. ۶- نام و نام خانوادگی و امضاء نماینده یا مامور و مهر ثبت احوال. ۷- شماره و سری برگ مخصوص دفتر ثبت کل وقایع. ۸- محل مخصوص ثبت و شماره کلاسمان آثار انگشتان صاحب سند. ۹- محل مخصوص ثبت خلاصه اطلاعات راجع به ازدواج، طلاق و یا وفات همسر. ۱۰- محل مخصوص ثبت شماره مسلسل و سری شناسنامه های صادره. ۱۱- محل مخصوص ثبت خلاصه اطلاعات راجع به اولاد. ۱۲- محل مخصوص ثبت وفات ۱۳- محل توضیحات. تبصره - پس از ثبت ولادت اگر طفل ایرانی باشد شناسنامه صادر و تسلیم می گردد و اعلامیه برای ثبت واقعه در دفتر ثبت کل وقایع صفحه مخصوص پدر و مادر به اداره ثبت احوال محل صدور شناسنامه آنان فرستاده می شود و در صورتی که طفل خارجی باشد گواهی ولادت صادر و تسلیم می گردد.

از قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۲- ولادت هر طفل در ایران اعم از اینکه پدر و مادر طفل ایرانی یا خارجی باشند باید به نماینده یا مامور ثبت احوال اعلام شود و ولادت اطفال ایرانیان مقیم خارج از کشور به مامور کنسولی ایران در محل اقامت و اگر نباشد به نزدیکترین ماموران کنسولی و یا به سازمان ثبت احوال کشور اعلام شود.

قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۱ اصلاحی ۱۳۵۵/۴/۱۶ / مصوب ۶۳/۱۰/۱۸ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱ - دفتر ثبت کل وقایع یا وفات پس از ثبت باید به امضاء اعلام کننده و گواهان و مامور یا نماینده ثبت احوال برسد و مهر شود و در صورت وجود گواهی ماما یا پزشک نیازی به گواهان نخواهد بود. پس از تکمیل و امضاء اسناد مزبور تصحیح یا تغییر مندرجات آن منحصر به موجب مقررات این قانون خواهد بود. توضیح: به موجب ماده ۵ قانون اصلاح قانون ثبت احوال مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ عبارت «اسناد ولادت» در ماده ۱۱ به دفتر ثبت کل وقایع تبدیل شده است.

قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۰ اصلاحی مصوب ۶۳/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۰ - وقایع حیاتی هر فرد (ولادت، ازدواج، طلاق، رجوع و بذل مدت، وفات) در دفاتری به شرح زیر به ثبت می رسد: الف - دفتر ثبت کل وقایع - که در آن بدوا ولادت هر فرد ثبت و وقایع مربوط به ازدواج، طلاق، رجوع و بذل مدت و وفات همسر، ولادت و وفات اولاد و وفات صاحب سند از روی مندرجات اعلامیه ها و مدارک در آن ثبت می گردد. ب - دفتر ثبت وفات - که در آن واقعه مربوط به وفات هر فرد به ثبت می رسد.

قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۷ اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۷ - سن گواه و اعلام کننده نباید کمتر از ۱۸ سال تمام باشد. پدر و مادری که قبل از رسیدن به سن ۱۸ سال تمام ازدواج کرده اند می توانند ولادت یا وفات فرزند خود را اعلام نمایند.

قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۹ - ماما یا پزشکی که در حین ولادت حضور و در زایمان دخالت داشته مکلف به صدور گواهی ولادت و ارسال یک نسخه آن به ثبت احوال محل در مهلت اعلام می باشد.

قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۸ - نماینده یا مامور ثبت احوال ولادت طفل فاقد ولی را ثبت و مراتب را برای اقدام قانونی به دادستان اطلاع خواهد داد. تبصره - در صورتی که طفل در مکانی متولد شود که خروج از آن ممنوع یا محتاج به اجازه مخصوص باشد نظیر ندامتگاه، کانون اصلاح و تربیت و غیره، متصدیان این سازمانها مکلف به اطلاع واقعه و ایجاد تسهیلات لازم برای انجام وظائف صاحب واقعه می باشند.

قانون ثبت احوال فصل اول - کلیات / ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱- وظایف سازمان ثبت احوال کشور به قرار ذیل است: الف - ثبت ولادت و صدور شناسنامه . (بند الف اصلاحی ۱۳۸۱/۱۰/۶۳) ب - ثبت واقعه وفات و صدور گواهی وفات. (بند اصلاحی ۱۳۸۱/۱۰/۶۳) ج - تعویض شناسنامه های موجود در دست مردم. د- ثبت ازدواج و طلاق و نقل تحولات. هـ - صدور گواهی ولادت برای اتباع خارجه. و - تنظیم دفاتر ثبت کل وقایع و نام خانوادگی. ز- جمع آوری و تهیه آمار انسانی سراسر کشور و انتشار آن. ح - وظایف مقرر دیگری که طبق قانون به عهده سازمان گذاشته شده است.

دستور العمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی / دستور العمل / بی تا (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - ملیت)

نظر به اینکه آئین نامه مربوط به ازدواج اتباع ایرانی با اتباع خارجی مربوط به ماده ۱۰۶۰ قانون مدنی میباشد و بر اساس این ماده ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجی در مواردی هم که منع قانونی ندارد موکول به اجازه مخصوصی از طرف دولت بوده که در تاریخ ۴۵/۱۲/۶ این مهم با رعایت قوانین و مقررات به وزارت کشور محول گردیده است ؛ علی هذا با عنایت به مطالب مطروحه در سمینار سراسری مسئولین دفاتر امور اتباع و مهاجرین خارجی کشور در مشهد مقدس و به منظور ایجاد هماهنگی بیشتر در نحوه تشکیل و چگونگی اقدام پرونده های ازدواجی ، این دستور العمل تدوین که امید است مثمر ثمر واقع گردد، به طور کلی ازدواج اتباع خارجی مقیم ایران با اتباع ایرانی به دو دسته تقسیم میشود . الف- مرد ایرانی که درخواست ازدواج با زن خارجی را دارد . ب- مرد خارجی که درخواست ازدواج با زن ایرانی را دارد . توضیح : در خصوص مورد الف چنانچه زن خارجی دارای دفترچه پناهندگی و یا گذر نامه و اقامت مجاز در ایران باشد مراحل اجرای ثبت ازدواج از طریق نیروی انتظامی ج.ا.ا اداره امور اتباع خارجه استان مربوطه انجام و جهت بانوی خارجی پس از ثبت قانونی ازدواج شناسنامه ایرانی صادر میگردد. در خصوص مورد ب که مربوط به ازدواج مرد خارجی و زن ایرانی میباشد که در این خصوص پروانه از طریق استانداری صادر می شود و بر اساس طبقه بندی ذیل چگونگی نحوه صدور پروانه مشخص می گردد. ۱- اتباع خارجی دارای گذر نامه : اتباع خارجی که دارای گذر نامه می باشند و تقاضای ازدواج با بانوی ایرانی را دارند ؛ بعد از حضور زوج و زوجه نزد کارشناس مربوطه ابتدا گذرنامه زوج مورد بررسی قرار می گیرد . چنانچه مدرک مذکور دارای اعتبار "منظور از اعتبار مدت زمانی است که یک پاسپورت از زمان صدور تا پایان آن قابل استفاده است در بعضی از کشورها مدت اعتبار پاسپورت ۴ سال و بعضی دیگر ۵ سال میباشد " و همچنین اقامت مجاز در ایران باشد " منظور از اقامت داشتن اجازه رسمی توقف در کشور از طریق مهر نیروی انتظامی در پاسپورت مشخص میگردد " و بعد از تطبیق شناسنامه زوجه لیست مدارک و فرم درخواست ازدواج از طریق کارشناس مربوطه در اختیار متقاضی قرار میگیرد " یک نمونه از لیست مدارک پیوست میباشد ضمیمه شماره ۱ " در لیست مذکور ابتدا به فرم درخواست ازدواج اشاره شده است . فرم مذکور در ۶ برگ توسط کارشناس به متقاضی تحویل شده و برگ اول و دوم باید به طور کامل از طرف زوج تکمیل و امضاء گردد . برگ سوم و چهارم و پنجم و ششم نیز توسط زوج تکمیل و امضاء گردد. (یک نمونه فرم درخواست ضمیمه میباشد پیوست شماره ۲) دومین موردی که در لیست مدارک اشاره شده است اخذ گواهی سفارت متبوعه زوج مبنی بر تایید مجرد بودن و بلامانع بودن ازدواج زوجه و زوج میباشد . اخذ مدارک مذکور الزامی است و کلیه متقاضیان موظف به تهیه آن میباشند و میبایست اصل و ترجمه رسمی به زبان فارسی مدارک مذکور را به کارشناس مربوطه ارائه نمایند . پس از ارائه

کلیه مدارک اشاره شده در لیست مدارک از طریق متقاضی به کارشناس مربوطه، نسبت به تشکیل پرونده ازدواجی توسط کارشناس اقدام میگردد و بعد از مکاتبه با اداره اطلاعات و نیروی انتظامی استان و اخذ موافقت ادارات مذکور پروانه زناشویی با امضاء استاندار که از طرف وزیر کشور امضاء مینماید در ۷ نسخه صادر میگردد. برگ اول پروانه که بدون رونوشت میباشد به متقاضی تحویل تا جهت اخذ پروانه اقامت ازدواجی به نیروی انتظامی استان مراجعه و پس از اخذ پروانه مذکور هر دو پروانه را (پروانه زناشویی و پروانه اقامت ازدواجی) به عاقد ارائه و عقد رسمی انجام میپذیرد. ۶ برگ دیگر پروانه طی رونوشتی به اداره ثبت احوال، اداره اطلاعات، نیروی انتظامی استان، وزارت کشور و وزارت امور خارجه ارسال میشود و یک نسخه نیز در پرونده مربوطه در استانداری نگهداری میگردد. تذکر: الف- در صورتی که زوج تبعه یکی از کشورهای پاکستان، هندوستان، بنگلادش، افغانستان، سریلانکا، ترکیه و عراق باشد و با روادید توریستی و زیارتی وارد کشور شده باشد قبل از تشکیل پرونده ازدواجی باید از اداره سجلات و احوال شخصیه وزارت امور خارجه موافقت نامه کتبی اخذ و ارائه نماید. ب- در صورتی که زوج و زوجه دارای ازدواج قبلی باشد برای ازدواج مجدد می بایستی سند قانونی طلاق و یا فوت همسر اول خود را ارائه نمایند. تبصره - در صورتی که زوجین هر دو خارجی باشند اقدامی از سوی استانداری میسور نبوده و میبایستی به سفارتخانه های متبوعه خود مراجعه نمایند. ۲- ازدواج دارندگان دفترچه پناهندگی: چنانچه زوج دارای دفترچه پناهندگی و زوجه دارای شناسنامه ایرانی باشد تمام مراحل فوق عینا انجام میپذیرد و از آنجائی که پناهنده هیچ گونه رابطه ای با سفارت کشور خود ندارد لذا ارائه گواهی تجرد و غیره از سفارت کشور متبوعه منتفی است و به جای مدارک مذکور تعهدی از وجه اخذ می شود مبنی بر اینکه استانداری هیچ گونه مسئولیتی در قبال عواقب بعدی این ازدواج نخواهد داشت. تذکر چند نکته: الف- ثبت ازدواج زن ایرانی با مرد خارجی پناهنده کشور ثالث در حال حاضر ممنوع میباشد. "منظور از پناهنده کشور ثالث پناهندگان مقیم سایر کشورها مثل سوئد، کانادا و غیره میباشد". ب- چنانچه زوج و زوجه هر دو دارای کارت سبز باشند ازدواج شرعی آنها از طریق مجلس اعلاى انقلاب اسلامى عراق "بنیاد شهید صدر" انجام میپذیرد. ج- ازدواج اتباع افغانی دارای کارت آبی رنگ با اتباع ایرانی به طور کامل ممنوع میباشد. د- ازدواج اتباع عراقی دارنده کارت سبز با اتباع ایرانی پس از انجام مراحل مندرج در دستور العمل شماره ۵۲۶۸/م پ مورخ ۷۰/۶/۲۳ ارسالی به کلیه استانداردها بلامانع میباشد. ه- این دستور العمل به منظور تسهیل در امر رسیدگی به درخواستهای ثبت ازدواج تهیه گردیده و کلیه امور مربوط به آن از ابتدای تشکیل پرونده تا صدور پروانه به عهده استانداری "دفتر امور اتباع و مهاجرین خارجی" میباشد لذا مقتضی است از ارسال پرونده ها به مرکز خودداری و در صورت بروز مشکل و یا مشاهده هرگونه ابهامی مراتب را کتبا و یا تلفنی از وزارت کشور استعلام نمایند. در خاتمه یادآور میگردد که این دستور العمل در سراسر کشور توسط استانداردها دفاتر امور اتباع و مهاجرین خارجی و در تهران توسط وزارت کشور اداره کل امور اتباع و مهاجرین خارجی (اداره امور پناهندگان) اقدام میگردد.

آیین نامه دفتر ثبت ازدواج و طلاق / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۱۰/۷/۱۷ (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۵- اوراق عقد و طلاقى که مطابق مقررات این نظامنامه به ثبت برسد سند رسمی بوده و تمام محتویات و امضاهای مندرجه در آن معتبر خواهد بود مگر اینکه مجعولیت آن ثابت شود. در مورد مهریه سند رسمی ازدواج بدون احتیاج حکمی از محاکم عدلیه لازم الاجرا به تقاضای زوجه یا قائم مقام قانونی او صادر خواهد شد.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲۰- این قانون از اول مهرماه ۱۳۱۰ به موقع اجرا گذارده می شود.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۸- در مورد عقد و طلاقى که در دفاتر مذکور در ماده اول این قانون به ثبت برسد آن قسمتی از مقررات مواد ۴ و ۵ قانون سجل احوال مصوب ۲۰ مرداد ماه ۱۳۰۷ که مربوط به اعلام وقوع عقد و طلاق است لازم الرعایه نخواهد بود.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۲ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲- قبالة ازدواج و طلاق نامه در صورتی که مطابق نظام نامه های وزارت عدلیه به ثبت رسیده باشد سند رسمی و الا سند عادی محسوب خواهد شد. برای ثبت ازدواج و طلاق دولت حق الثبت نخواهد گرفت.

قانون راجع به ازدواج / ماده ۱ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱- در نقاطی که وزارت عدلیه معین و اعلام می نماید هر ازدواج و طلاق و رجوع باید در یکی از دفاتری که مطابق نظامنامه های وزارت عدلیه تنظیم می شود واقع و به ثبت برسد. در نقاط مزبور هر مردی که در غیر از دفاتر رسمی ازدواج و طلاق مبادرت به ازدواج و طلاق و رجوع نماید به یک تا شش ماه حبس تادیبی محکوم می شود و همین مجازات درباره عاقدی مقرر است که در این نقاط بدون داشتن دفاتر رسمی اقدام به اجراء صیغه ازدواج یا طلاق یا ثبت رجوع نماید. (در حوزه هایی که آگهی فوق الذکر از طرف وزارت دادگستری نشده است شوهر مکلف است در صورتی که در غیر از دفاتر رسمی ازدواج و طلاق مبادرت به ازدواج یا طلاق رجوع نماید تا بیست روز پس از وقوع عقد یا طلاق یا رجوع به یکی از دفاتر رسمی ازدواج و طلاق رجوع کرده قبالة مزاجت یا طلاق نامه یا رجوع را به ثبت برساند. والا به یک ماه تا شش ماه حبس تادیبی محکوم خواهد شد) (اصلاحی ۲۹/۲/۱۳۱۶) تبصره: رسیدگی به تخلفات اداری سردفتران ازدواج و طلاق و تعیین کیفر آنها طبق آیین نامه ای که وزارت دادگستری مقرر خواهد داشت به عمل می آید. (الحاقی ۲۶/۵/۱۳۲۰)

دستور العمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی / دستور العمل / بی تا (روابط درون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی-ملیت)

نظر به اینکه آئین نامه مربوط به ازدواج اتباع ایرانی با اتباع خارجی مربوط به ماده ۱۰۶۰ قانون مدنی میباشد و بر اساس این ماده ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجی در مواردی هم که منع قانونی ندارد موکول به اجازه مخصوصی از طرف دولت بوده که در تاریخ ۴۵/۱۲/۶ این مهم با رعایت قوانین و مقررات به وزارت کشور محول گردیده است ؛ علی هذا با عنایت به مطالب مطروحه در سمینار سراسری مسئولین دفاتر امور اتباع و مهاجرین خارجی کشور در مشهد مقدس و به منظور ایجاد هماهنگی بیشتر در نحوه تشکیل و چگونگی اقدام پرونده های ازدواجی ، این دستور العمل تدوین که امید است مثمر ثمر واقع گردد. به طور کلی ازدواج اتباع خارجی مقیم ایران با اتباع ایرانی به دو دسته تقسیم میشود . الف- مرد ایرانی که درخواست ازدواج با زن خارجی را دارد . ب- مرد خارجی که درخواست ازدواج با زن ایرانی را دارد . توضیح : در خصوص مورد الف چنانچه زن خارجی دارای دفترچه پناهندگی و یا گذر نامه و اقامت مجاز در ایران باشد مراحل اجرای ثبت ازدواج از طریق نیروی انتظامی ج. ا.ا اداره امور اتباع خارجه استان مربوطه انجام و جهت بانوی خارجی پس از ثبت قانونی ازدواج شناسنامه ایرانی صادر میگردد. در خصوص مورد ب که مربوط به ازدواج مرد خارجی و زن ایرانی میباشد که در این خصوص پروانه از طریق استانداری صادر می شود و بر اساس طبقه بندی ذیل چگونگی نحوه صدور پروانه مشخص می گردد. ۱- اتباع خارجی دارای گذر نامه : اتباع خارجی که دارای گذر نامه می باشند و تقاضای ازدواج با بانوی ایرانی را دارند ؛ بعد از حضور زوج و زوجه نزد کارشناس مربوطه ابتدا گذرنامه زوج مورد بررسی قرار می گیرد . چنانچه مدرک مذکور دارای اعتبار “منظور از اعتبار مدت زمانی است که یک پاسپورت از زمان صدور تا پایان آن قابل استفاده است در بعضی از کشورها مدت اعتبار پاسپورت ۴ سال و بعضی دیگر ۵ سال میباشد ” و همچنین اقامت مجاز در ایران باشد “ منظور از اقامت داشتن اجازه رسمی توقف در کشور از طریق مهر نیروی انتظامی در پاسپورت مشخص میگردد ” و بعد از تطبیق شناسنامه زوجه لیست مدارک و فرم درخواست ازدواج از طریق کارشناس مربوطه در اختیار متقاضی قرار میگیرد “ یک نمونه از لیست مدارک پیوست میباشد ضمیمه شماره ۱ ” در لیست مذکور ابتدا به فرم درخواست ازدواج اشاره شده است . فرم مذکور در ۶ برگ توسط کارشناس به متقاضی تحویل شده و برگ اول و دوم باید به طور کامل از طرف زوج تکمیل و امضاء گردد . برگ سوم و چهارم و پنجم و ششم نیز توسط زوج تکمیل و امضاء گردد. (یک نمونه فرم درخواست ضمیمه میباشد پیوست شماره ۲) دومین موردی که در لیست مدارک اشاره شده است اخذ گواهی سفارت متبوعه زوج مبنی بر تایید مجرد بودن و بلامانع بودن ازدواج زوجه و زوج میباشد . اخذ مدارک مذکور الزامی است و کلیه متقاضیان موظف به تهیه آن میباشند و میبایست اصل و ترجمه رسمی به زبان فارسی مدارک مذکور را به کارشناس مربوطه ارائه نمایند . پس از ارائه کلیه مدارک اشاره شده در لیست مدارک از طریق متقاضی به کارشناس مربوطه ، نسبت به تشکیل پرونده ازدواجی توسط کارشناس اقدام میگردد و بعد از مکاتبه با اداره اطلاعات و نیروی انتظامی استان و اخذ موافقت ادارات مذکور پروانه زناشویی با امضاء استاندار که از طرف وزیر کشور امضاء مینماید در ۷ نسخه صادر میگردد . برگ اول پروانه که بدون رونوشت میباشد به متقاضی تحویل تا جهت اخذ پروانه اقامت ازدواجی به نیروی انتظامی استان مراجعه و پس از اخذ پروانه مذکور هر دو پروانه را (پروانه زناشویی و پروانه اقامت ازدواجی) به عاقد ارائه و عقد رسمی انجام میپذیرد.

۶ برگ دیگر پروانه طی رونوشتی به اداره ثبت احوال، اداره اطلاعات، نیروی انتظامی استان، وزارت کشور و وزارت امور خارجه ارسال میشود و یک نسخه نیز در پرونده مربوطه در استانداری نگهداری میگردد. تذکر: الف- در صورتی که زوج تبعه یکی از کشورهای پاکستان، هندوستان، بنگلادش، افغانستان، سریلانکا، ترکیه و عراق باشد و با روایید توریستی و زیارتی وارد کشور شده باشد قبل از تشکیل پرونده ازدواجی باید از اداره سجلات و احوال شخصیه وزارت امور خارجه موافقت نامه کتبی اخذ و ارائه نماید. ب- در صورتی که زوج و زوجه دارای ازدواج قبلی باشد برای ازدواج مجدد می بایستی سند قانونی طلاق و یا فوت همسر اول خود را ارائه نمایند. تبصره - در صورتی که زوجین هر دو خارجی باشند اقدامی از سوی استانداری میسر نبوده و میبایستی به سفارتخانه های متبوعه خود مراجعه نمایند. ۲- ازدواج دارندگان دفترچه پناهندگی: چنانچه زوج دارای دفترچه پناهندگی و زوجه دارای شناسنامه ایرانی باشد تمام مراحل فوق عینا انجام میپذیرد و از آنجائی که پناهنده هیچ گونه رابطه ای با سفارت کشور خود ندارد لذا ارائه گواهی تجرد و غیره از سفارت کشور متبوعه منتفی است و به جای مدارک مذکور تعهدی از زوجه اخذ می شود مبنی بر اینکه استانداری هیچ گونه مسئولیتی در قبال عواقب بعدی این ازدواج نخواهد داشت. تذکر چند نکته: الف- ثبت ازدواج زن ایرانی با مرد خارجی پناهنده کشور ثالث در حال حاضر ممنوع میباشد. "منظور از پناهنده کشور ثالث پناهندگان مقیم سایر کشورها مثل سوئد، کانادا و غیره میباشد". ب- چنانچه زوج و زوجه هر دو دارای کارت سبز باشند ازدواج شرعی آنها از طریق مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق "بنیاد شهید صدر" انجام میپذیرد. ج- ازدواج اتباع افغانی دارای کارت آبی رنگ با اتباع ایرانی به طور کامل ممنوع میباشد. د- ازدواج اتباع عراقی دارنده کارت سبز با اتباع ایرانی پس از انجام مراحل مندرج در دستور العمل شماره ۵۲۶۸/م پ مورخ ۷۰/۶/۲۳/ارسالی به کلیه استانداریها بلامانع میباشد. ه- این دستور العمل به منظور تسهیل در امر رسیدگی به درخواستهای ثبت ازدواج تهیه گردیده و کلیه امور مربوط به آن از ابتدای تشکیل پرونده تا صدور پروانه به عهده استانداری "دفتر امور اتباع و مهاجرین خارجی" میباشد لذا مقتضی است از ارسال پرونده ها به مرکز خودداری و در صورت بروز مشکل و یا مشاهده هرگونه ابهامی مراتب را کتبا و یا تلفنی از وزارت کشور استعلام نمایند. در خاتمه یاد آور میگردد که این دستور العمل در سراسر کشور توسط استانداریها دفاتر امور اتباع و مهاجرین خارجی و در تهران توسط وزارت کشور اداره کل امور اتباع و مهاجرین خارجی (اداره امور پناهندگان) اقدام میگردد.

داخلی: قوانین حقوقی: ماهوی: خانواده: : گذرنامه:

قوانین، [تعداد: ۹]

آئین نامه اجرایی بند ۳ ماده ۲۹ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱ / ماده ۸ / مصوب جلسه مورخ ۱۳۶۳/۷/۱۸ هیات وزیران

از قانون گذرنامه / ماده ۲۳ / مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات بعدی

از قانون گذرنامه / ماده ۲۲ / مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات بعدی

از قانون گذرنامه / ماده ۲۱ / مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات بعدی

از قانون گذرنامه / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات بعدی

از قانون گذر نامه / تبصره ۲ ماده ۳۱ / مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات بعدی

از آیین نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱ / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۵۷/۵/۲۱

از آیین نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱ / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۵۷/۵/۲۱

از آیین نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱ / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۵۷/۵/۲۱

نامه اجرایی بند ۳ ماده ۲۹ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱ / ماده ۸ / مصوب جلسه مورخ ۱۳۶۳/۷/۱۸ هیات وزیران (روابط برون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۸- پروانه گذر برای هر فرد جداگانه صادر می شود . تبصره - همسر رسمی و فرزندی که به سن قانونی نرسیده اند ، تابع شخص مرز نشین هستند .

قانون گذرنامه / ماده ۲۳ / مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲۳- برای یک خانواده که با هم مسافرت می کنند در صورت تقاضا یک گذرنامه صادر می شود و نام زن و اولاد کمتر از ۱۸ سال در آن ثبت خواهد شد هیچ یک از همراهان مستقلاً حق استفاده از گذرنامه را ندارد و در صورتی که بخواهد از دارنده گذرنامه جدا شود باید گذرنامه جداگانه تحصیل نماید.

قانون گذرنامه / ماده ۲۲ / مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲۲- نام نوزادانی که از زنان ایرانی مقیم خارج هنگام توقف مادر در ایران متولد می شوند در گذرنامه مادر ثبت می شود و در این مورد نیازی به جلب موافقت پدر نیست و همچنین در مواردی که در خارج از ایران شوهر ایرانی در کشور محل تولد نوزاد حاضر نباشد. تبصره - اطفال موضوع بند ۴ ماده ۹۷۶ و موضوع ماده ۹۷۸ قانون مدنی مادام که تحت ولایت یا حضانت پدر یا مادر خود هستند می توانند به معیت والدین خود با گذرنامه خارجی آنان به خارج از کشور مسافرت نمایند.

قانون گذرنامه / ماده ۲۱ / مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲۱- نام اطفال کمتر از ۱۸ سال تمام که همراه هر یک از والدین یا جد یا جده پدری یا مادری یا زن پدر یا شوهر مادر و یا خواهر و برادر خود مسافرت می نمایند در صورت درخواست ولی یا قیم آنها بر حسب مورد در گذرنامه اشخاص مذکور ثبت خواهد گردید.

قانون گذرنامه / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۸- برای اشخاص زیر با رعایت شرایط مندرج در این ماده گذرنامه صادر می شود: ۱- (اعتبار یافته ، لازم الاجرا مصوب ۲۳/۳/۱۳۸۰) اشخاصی که کمتر از هجده سال تمام دارند و کسانی که تحت ولایت یا قیمومیت می باشند با اجازه کتبی ولی یا قیم آنان. ۲- مشمولین وظیفه عمومی با اجازه کتبی اداره وظیفه عمومی . ۳- زنان شوهردار ولو کمتر از ۱۸ سال تمام با موافقت کتبی شوهر و در موارد اضطراری اجازه دادستان شهرستان محل درخواست گذرنامه که مکلف است نظر خود را اعم از قبول درخواست یا رد آن حداکثر ظرف سه روز اعلام دارد کافی است . زنانی که با شوهر خود مقیم خارج هستند و زنانی که شوهر خارجی اختیار کرده و به تابعیت ایرانی باقی مانده اند از شرط این بند مستثنی می باشند .

قانون گذر نامه / تبصره ۲ ماده ۳۱ / مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

تبصره ۲ ماده ۳۱- نام فرزندان کمتر از ۱۸ سال این قبیل افراد در برگ گذر والدین و همچنین نام زن در برگ گذر شوهر به شرط آنکه واجد شرایط مذکور در این ماده باشند ثبت می شود و استفاده جداگانه از این برگ به وسیله همراهان ممنوع است . (با توجه به ماده ۳۱ قانون گذرنامه منظور از «این قبیل افراد» در تبصره ۲ ، بیگانگان بدون تابعیت یا خارجیانی هستند که به جهاتی قادر به تحصیل گذر نامه از کشور متبوع نبوده و برای آنها برگ گذر بیگانگان صادر میشود .

آیین نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱ / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۵۷/۵/۲۱ (روابط برون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۲۰- در موارد زیر گذرنامه را می توان تجدید کرد: در مورد مطلقه شدن زن که مستلزم حذف نام خانوادگی شوهر از گذرنامه است.

آیین نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱ / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۵۷/۵/۲۱ (روابط برون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۲- عدول از اجازه بالا باید کتبا همراه با مدارک مربوط به زوجیت و یا ولایت یا قیمومت به مسؤولان مربوط تسلیم شود در صورت عدم حضور عدول کننده امضاء ذیل نامه او رسماً گواهی شده باشد.

آیین نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱ / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۵۷/۵/۲۱ (روابط برون خانواده- قوانین و عرف خانوادگی)

ماده ۱۱- موافقت کتبی شوهر در مورد مسافرت زن و ولی یا قیم در مورد فرزندان کمتر از ۱۸ سال و اشخاص تحت قیمومت تا پایان اعتبار شش ساله گذرنامه معتبر است مگر این که کتبا به استناد ماده ۱۹ قانون گذرنامه از اجازه خود عدول نمایند.

داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : خانواده. : کلیات ۱ :

قوانین، [تعداد : ۳۴]

اصول و مبانی و روشهای اجرایی گسترش فرهنگ عفاف مصوب ۱۳۷۶/۱۱/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی / ۱۳۷۶/۱۱/۱۴

راهنمای گسترش فرهنگ عفاف مصوب جلسه ۵۶۶ مورخ ۸۴/۵/۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی / ۱۳۸۴/۵/۴

اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاستهای تحکیم و تعالی آن / ۱۳۸۴/۴/۷

اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاستهای تحکیم و تعالی آن / ۱۳۸۴/۴/۷

اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاستهای تحکیم و تعالی آن / ۱۳۸۴/۴/۷

اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاستهای تحکیم و تعالی آن / ۱۳۸۴/۴/۷

اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاستهای تحکیم و تعالی آن / ۱۳۸۴/۴/۷

قانون اختصاص تعدادی از دادگاههای موجود به دادگاههای موضوع اصل (۲۱) قانون اساسی (دادگاه خانواده) / ماده واحده / ۱۳۷۶/۵/۸

آئین نامه اجرایی قانون اراضی شهری / ماده ۶۵ / مصوب ۱۳۶۱/۳/۳۰

آئین نامه اجرایی قانون اراضی شهری / ماده ۳۳ / مصوب ۱۳۶۱/۳/۳۰

آئین نامه اجرایی قانون اراضی شهری / ماده ۳۲ / مصوب ۱۳۶۱/۳/۳۰

آئین نامه اجرایی قانون اراضی شهری / ماده ۳۱ / مصوب : ۱۳۶۱/۳/۳۰

آئین نامه اجرایی قانون اراضی شهری / ماده ۳۰ / مصوب : ۱۳۶۱/۳/۳۰

آئین نامه اجرایی قانون اراضی شهری / ماده ۲۹ / مصوب : ۱۳۶۱/۳/۳۰

آیین نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۵ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیئت وزیران

آیین نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۴ / هیئت وزیران ۸۳/۱۲/۱۹

آیین نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۳ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیئت وزیران

آیین نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۲ / ۸۳/۱۲/۱۹

آیین نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۱ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیأت وزیران

از قانون مدنی - در قرابت / ماده ۱۰۳۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی / ماده ۵۸ / مصوب ۱۳۱۸/۴/۲۴

از قانون مدنی - در قرابت / ماده ۱۰۳۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون راجع به رشد متعاملین / ماده واحده / مصوب شهریور ۱۳۱۸

رای وحدت رویه هیئت عمومی دیوانعالی کشور (درباره وجوه مربوط به اعلامیه های ازدواج و طلاق) / رای وحدت رویه شماره ۳۴ / مصوب ۱۳۶۵/۹/۱۱

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور / رای وحدت رویه شماره ۵۱۳ هیات عمومی دیوان عالی کشور / مصوب ۱۳۶۷/۸/۲

قانون رسیدگی به دعاوی مطروحه راجع به احوال شخصیه و تعلیمات دینی ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۴/۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام

قانون رسیدگی به دعاوی مطروحه راجع به احوال شخصیه و تعلیمات دینی ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۴/۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام

از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیرشیعه در محاکم / ماده واحده / مصوب تیرماه ۱۳۱۲

قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۱ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۵۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

اصول و مبانی و روشهای اجرایی گسترش فرهنگ عفاف مصوب ۱۳۷۶/۱۱/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی / ۱۳۷۶/۱۱/۱۴ (منزلت زن در جامعه - رویکرد حنسنیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

اصول و مبانی روشهای اجرایی در مساله گسترش فرهنگ عفاف و حجاب برای آنکه روشهای اجرایی دستگاههای مختلف در اهتمام به تقویت عفاف و حجاب، منطقی و جامع و هماهنگ و تابع یک سلسله اصول و مبانی باشد. به این اصول و مبانی فهرستوار اشاره می‌شود: ۱- عفاف و حجاب از نتایج مظاهر ایمان و تقوی است. بنابر این برای تقویت آن باید در درجه اول به تحکیم ایمان و تقویت باورهای دینی افراد جامعه که در حکم روح و ریشه اخلاق و رفتار آنان است، توجه شود. ۲- در توسعه فرهنگ عفاف و حجاب، لازم است به تحکیم ارزشها و مفاهیم اخلاقی خاصی از قبیل شرم و حیا و آزر و غیرت که با عفاف و حجاب رابطه نزدیک و بی‌واسطه دارند و خود از ثمرات ایمان و تقوی محسوب می‌شوند و نیز به آموزش احکام شرعی مربوط به عفاف و حجاب و آموزش صحیح رفتار زن و مرد با یکدیگر در جامعه و خانواده توجه کافی مبذول شود. ۳- توضیح و تبیین دایمی فلسفه و فواید عفاف و حجاب در زندگی فردی و اجتماعی و بیان آثار و نتایج سوء عدم رعایت عفاف و بی‌حجابی برای درک حقیقت عقلانی و منطقی عفاف و حجاب امری ضروری است. ۴- عفاف و حجاب یک امر تربیتی خانواده است و تربیت خانوادگی در تثبیت فرهنگ عفاف و حجاب و در اندیشه و روح افراد، نقش اصلی و عمده را ایفا می‌کند. ۵- لازم است توجه عموم افراد، خصوصاً جوانان به نقش عفاف و حجاب در ایجاد هویت فرهنگی و ملی مستقل برای کشور و ملت و همچنین به آثار مثبت سیاسی این استقلال جلب و مقاصد دشمنان در ترویج فرهنگ برهنگی که خود یکی از راههای تهاجم فرهنگی است با ذکر شواهد و نمونه‌های تاریخ تشریح شود. ۶- ضروری است به ریشه‌ها و زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی ضعف عفاف و حجاب از قبیل روحیه اشرافی‌گری و تجمل‌پرستی از یک سو و فقر و استیصال مادی از سوی دیگر و نیز دشواریهای موجود بر سر راه ازدواج شرعی و قانونی و تشکیل خانواده توجه شود و با مبارزه و مقابله با این ریشه‌ها و انگیزه‌ها موجبات ترویج و توسعه عفاف و حجاب فراهم شود. ۷- در توسعه و ترویج عفاف و حجاب باید بر فعالیتهای فرهنگی، آموزشی و تبلیغی تأکید شده سعی شود فضای اجتماعی و فرهنگی جامعه و محیط به نحوی ساخته شود که افراد به صورتی طبیعی در آن فضا به رعایت عفاف و حجاب رغبت نمایند و بدان عادت کنند و از کارهایی که موجب بدبینی نسبت به اسلام و نظام اسلامی گردد پرهیز شود. ۸- در توسعه و ترویج فرهنگ عفاف و حجاب نباید تنها زنان، مخاطب قرار گیرند و نقش و مسؤولیت مردان فراموش شود بلکه باید عفاف و حجاب به عنوان امری که به هر دو جنس زن و مرد مربوط می‌شود، تلقی شود. ۹- لازم است در معرفی اسوه‌ها و الگوها در جامعه، به عفاف و حجاب به عنوان یک ارزش، عنایت کافی شود و در تبلیغات و نیز در آثار ادبی و هنری شأن و منزلت انسانی زنان و ارزش حجاب مورد توجه قرار گیرد. ۱۰- تبلیغ عفاف و حجاب باید چنان باشد که خود موجب بدآموزی و اشاعه فحشا نشود و در این امر، می‌باید مقتضیات سنی، روحی و فرهنگی مخاطبان مورد توجه قرار گیرد. ۱۱- در توسعه فرهنگ عفاف و حجاب، لازم است میان فعالیتهای فرهنگی ارشادی و اجرایی، همسویی و هماهنگی وجود داشته باشد و برنامه‌ها و اقدامات انجام‌شده به صورتی مستمر مورد نظارت و ارزیابی قرار گیرد. ۱۲- در تبلیغ و ترویج عفاف و حجاب باید بیشتر به جنبه‌های مثبت تکیه شود و شیوه‌ها و طرز بیان دوستانه و مودبانه به کار گرفته شود و واکنش نسبت به عدم رعایت عفاف و بی‌حجابی باید تابع مقررات و محدود به حدود قانون باشد و از برخوردهای خشن و اهانت‌آمیز خودداری شود. ۱۳- مدیران و مسؤولان باید از آگاهی و حساسیت لازم نسبت به مسأله عفاف و حجاب برخوردار باشند و مخصوصاً باید به آموزش صحیح مجریان تبلیغ و پاسداری از عفاف و حجاب اولویت داده شود. ۱۴- در شهرسازی و معماری باید فرهنگ عفاف و حجاب مد نظر قرار گیرد و محیط کار و نوع برنامه‌ها و استفاده از وسایل و امکانات به نحوی نباشد که خود موجب اختلاط نامناسب زن و مرد شود. ۱۵- در ترویج فرهنگ عفاف و حجاب باید به نوع کار و شرایط و مقتضیات محیط زندگی و خصوصیات اقلیمی و سمت‌ها و آداب محلی و منطقهای مربوط به لباس و پوشش، با رعایت اصل حکم فقهی حجاب، توجه شود و ضمن قایل شدن حرمت و احترام برای چادر به عنوان کامل‌ترین و رایج‌ترین نوع حجاب و تشویق آن به دور از افراط و تفریط از الزام همگان به استفاده از یک نوع، رنگ و شکل خاص خودداری شود. (مرکز اداری، آموزشی و درمانی تابع ضوابط خاص خود می‌باشند) ۱۶- به موازات اهتمام نسبت به عفاف و حجاب و تبلیغ و ترویج آن باید تدابیری اتخاذ شود تا چادر و انواع لباسهایی که استفاده از آنها لازمه رعایت عفاف و حجاب است به‌آسانی و با هزینه‌ای معقول و منطقی قابل تأمین باشد.

راهبردهای گسترش فرهنگ عفاف مصوب جلسه ۵۶۶ مورخ ۸۴/۵/۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی / ۱۳۸۴/۵/۴ (منزلت زن در جامعه - رویکرد حنسنیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۶۶ مورخ ۸۴/۵/۴ در چارچوب اصول و مبانی روشهای اجرایی گسترش فرهنگ عفاف (مصوب جلسه ۴۱۳ مورخ ۷۶/۱۱/۱۴) راهبردهای گسترش فرهنگ عفاف را به شرح ذیل تصویب نمود: ۱- توسعه فرهنگ کنکاش و تفکر در مفاهیم دینی توسط جوانان به منظور پذیرش درونی و قلبی و عمل به آنها؛ ۲- تبیین دائمی جایگاه والا و پر اعتبار زن در اسلام و مقایسه آن با سایر مکاتب به منظور احساس

برتری شخصیت زن مسلمان نسبت به زنان سایر مکاتب و پرهیز از روی آوردن به جاذبه‌ها و شخصیت‌های کاذب؛ ۳- تقویت بنیه اعتقادی، اخلاقی و اصول و مبانی تربیت برای والدین، خصوصاً مادران نسبت به امر عفاف و حجاب و ایجاد حساسیت در آنها نسبت به آسیب‌های ناشی از عدم رعایت آن برای خود، خانواده و فرزندان؛ ۴- اتخاذ تدابیر مناسب جهت جذب، تربیت و به کارگیری نیروی انسانی شایسته نظیر مدیران، معلمان و اساتید معتقد و عامل به رعایت حجاب و عفاف در کلیه مراکز اداری و آموزشی؛ ۵- تبیین آموزه‌های دینی در خصوص ضرورت رعایت اصول حیا و عفت متناسب با قابلیت‌ها و ویژگی‌های زنان و مردان و ایجاد تعادل در روابط اجتماعی آنها؛ ۶- احیاء و ترویج سنت حسنه امر به معروف و نهی از منکر؛ ۷- ارتقاء سطح آگاهی جوانان در خصوص ارتباطات صحیح انسانی و اخلاقی بین آنها و حفظ حدود عفاف و حجاب در جامعه و خانواده؛ ۸- تبیین فلسفه و پیامدهای مثبت فرهنگی - اجتماعی، روانی و اخلاقی عفاف و حجاب در عرصه‌های مختلف زندگی و اثرات منفی عدم رعایت آن در سست کردن بنیانهای اخلاقی خانواده و جامعه؛ ۹- تبیین دیدگاه اسلام در خصوص عفاف، پوشش، حجاب و ضرورت بیان، فلسفه، احکام و دستاوردهای مثبت رعایت آن در جامعه متناسب با شرایط سنی جوانان و نوجوانان با شیوه‌های جذاب؛ ۱۰- توجه دادن به رعایت و نیز باور پوشش نه به عنوان یک اجبار اجتماعی بلکه به عنوان یک ارزش انسانی، دینی و معنوی و یک باور قلبی جهت مصونیت از زشتیها و آسیب‌های اجتماعی؛ ۱۱- افزایش آگاهی والدین نسبت به رعایت حجاب و عفاف خصوصاً در خانواده و نقش الگویی آنان در این امر؛ ۱۲- اهتمام جدی نهاد خانواده نسبت به تأمین نیازهای عاطفی و شخصیتی فرزندان به ویژه دختران و تأثیر آن در شکل‌گیری هویت دینی و اجتماعی آنها؛ ۱۳- تبیین نقش عفاف و حجاب در تقویت هویت ملی و فرهنگی جوانان و تأثیر آن بر استقلال فرهنگی و سیاسی کشور؛ ۱۴- تقویت روحیه تعادل در جوانان در رویکرد آنان به مدرگرایی و بیان مستدل و منطقی اثرات و پیامدهای مدرگرایی افراطی و پرهیز از تقلید کورکورانه از مدهای غربی و تقویت مدرگرایی ملی؛ ۱۵- تبیین ریشه‌های تاریخی و فرهنگی و نشانه‌های روشن از وجود حجاب و پوشش در ادیان الهی و جوامع دارای سابقه تاریخی و تمدن فرهنگی؛ ۱۶- زمینه‌سازی اجتماعی مناسب برای دختران و پسران جهت کشف، هدایت و بروز قابلیت‌ها و توانمندیها و تأمین مطالبات خود به منظور جلوگیری از بروز جلوه‌گرهای نامناسب در حیطه فرهنگ عفاف و حجاب؛ ۱۷- اختصاص بخشی از موضوعات تحقیقاتی به بررسی «زمینه، علل و موانع گسترش فرهنگ عفاف و حجاب در جامعه» و بررسی تأثیرات محصولات فرهنگی کشور بر این موضوع؛ ۱۸- تشویق و ترغیب خانواده‌ها و جوانان به ازدواج آسان و آشنا نمودن آنان با معیارهای شرعی انتخاب همسر، حقوق و وظایف یکدیگر، تقویت روحیه ساده‌زیستی و قناعت‌پیشگی در زندگی؛ ۱۹- تقویت هماهنگی بین دستگاه‌های ذیربط در برنامه‌ریزی و تأمین امکانات لازم جهت رفع مشکلات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی موجود بر سر راه ازدواج جوانان؛ ۲۰- توسعه فعالیتهای بنیادهای ازدواج به منظور جلب مساعدت دولت و خیرین در امر ازدواج جوانان؛ ۲۱- ارتقای مهارتهای فنی و حرفه‌ای و توانمندیهای جوانان جهت توسعه طرحهای خوداشتغالی و آشنایی با بازار کار و زمینه‌های مختلف فعالیت به‌عنوان زمینه‌ساز ازدواج، تشکیل خانواده و نهایتاً توسعه فرهنگ عفاف؛ ۲۲- اهتمام جدی مراکز فرهنگی و کلیه رسانه‌های کشور نسبت به ارائه الگوی مطلوب از عفاف و حجاب در محصولات فرهنگی خود (فیلم، سریال، تئاتر و...) و پرهیز از ایجاد تضاد و تناقض برای جوانان در این امر؛ ۲۳- جذب، تربیت و به‌کارگیری نیروی انسانی آگاه و عامل به مبانی دینی عفاف و حجاب در برنامه‌های فرهنگی و تبلیغی؛ ۲۴- جهت‌دهی و تقویت امر عفاف و حجاب با استفاده از قابلیت‌ها و ظرفیت سازمانها، احزاب، تشکلهای غیر دولتی و هیئتهای مذهبی در کشور؛ ۲۵- هدایت تبلیغات تجاری به سوی استقلال فرهنگی و اقتصادی؛ ۲۶- سازماندهی مبلغان آشنا به اصول و مبانی فرهنگ عفاف و حجاب به روشهای صحیح تبلیغ و استفاده بهینه از آنها در مجامع دینی و خودجوش مردمی؛ ۲۷- نظارت دقیق و همه‌جانبه در امر تولید و نشر کتاب، مطبوعات و مجلات سینمایی در خصوص رعایت حریم عفاف و حجاب از نظر محتوایی و شکلی؛ ۲۸- تبیین ضرورت رعایت حجاب و عفاف توسط زنان و مردان در برنامه‌های فرهنگی، تبلیغی و هنری و پرهیز از یک‌سوگرایی؛ ۲۹- الگوسازی و ایجاد گرایشات عمیق و پایدار نسبت به امر حجاب و عفاف از طریق معرفی سیره عملی معصومین(ع)، بزرگان علمی و ادبی و فرهنگی، منطبق با مقتضیات زمان و مکان و شرایط سنی جوانان. ۳۰- تبیین عدم مغایرت پوشیدگی، حجاب و عفاف با حضور و فعالیتهای اجتماعی زنان و رفع شبهه تعارض بین آن دو؛ ۳۱- توسعه ارتباطات و تبادل اطلاعات بین دستگاههای مختلف آموزشی، فرهنگی و تبلیغی در جهت تبیین و تعیین حدود و ضوابط هماهنگ در رعایت عفاف و حجاب در ارائه برنامه‌ها و کالاهای فرهنگی؛ ۳۲- تربیت و توسعه نیروی انسانی مؤمن، کارآمد و آشنا به مسائل فرهنگی - تبلیغی در امر عفاف و حجاب و پرهیز از برخوردهای خشن، فیزیکی و تحقیرآمیز با متخلفین؛ ۳۳- هماهنگی و وحدت رویه مستمر و پایدار در برخورد با ناهنجاریهای فرهنگی توسط دستگاههای مختلف در چارچوب قانون؛ ۳۴- ارتقای سطح آگاهی و ایجاد حساسیت در مدیران نسبت به توسعه فرهنگ عفاف و حاکمیت ارزشهای اخلاقی در مجموعه‌های تحت مسئولیت آنها؛ ۳۵- طراحی و اجرای فعالیتهای فرهنگی در مراکز تبلیغی، آموزشی و فرهنگی در راستای توسعه امر عفاف و حجاب؛ ۳۶- ترغیب مسئولین و مدیران نسبت به مناسب‌سازی فیزیکی و فرهنگی محیط کار در ادارات، بانکها، مدارس، دانشگاهها، شرکتهای خصوصی برای شاغلین و مراجعین؛ ۳۷- توسعه و تنوع بخشی به الگوهای مناسب حجاب و تبلیغ آن توسط رسانه‌ها به منظور اقناع روحیه تنوع‌طلبی و حس زیباشناختی جوانان ضمن ترویج و تشویق چادر به عنوان حجاب برتر و پرهیز از تحمیل و اجباری کردن یک الگوی ثابت از حجاب؛ ۳۸- توجه دستگاهها و نهادهای فرهنگساز به مد به عنوان مؤلفه‌ای نوین و تأثیرگذار در جهت‌دهی به نوع پوشش و آراستگی جوانان؛ ۳۹- تشویق و ترغیب و تبلیغ نمادها و الگوهای لباس ایرانی و بومی مناطق مختلف کشور و ممانعت از تبلیغ الگوهای مغایر با فرهنگ ایرانی -

اسلامی؛ ۴۰- اتخاذ تدابیر لازم جهت تولید و توزیع اقلام مورد نیاز جامعه در رعایت حجاب؛ ۴۱- ایجاد زمینه‌های دسترسی عمومی به پارچه و لباس منطبق با الگوهای ایرانی - اسلامی و حمایت از طراحان و تولیدکنندگان آن؛ ۴۲- ایجاد زمینه تبادل فرهنگی ملل اسلامی از طریق ارائه الگوها و نمادهای پارچه و لباس ایرانی - اسلامی؛ ۴۳- فراهم ساختن زمینه‌های امکان رقابت برای تولیدکنندگان داخلی و حمایت مالی از آنها؛ ۴۴- تقویت فرهنگ استفاده از پارچه و لباسهای منطبق با الگوهای ایرانی - اسلامی؛ ۴۵- تهیه مقررات لازم برای جلوگیری از واردات پارچه و لباس غیر متناسب با فرهنگ عفاف و حجاب؛ ۴۶- به منظور ایجاد هماهنگی بین دستگاههای اجرایی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در امر ترویج و گسترش فرهنگ عفاف و حجاب در جامعه کمیته ترویج و گسترش فرهنگ عفاف با ترکیب ذیل در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل خواهد شد و گزارش عملکرد آن هر شش ماه یک بار به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه خواهد گردید. ۱- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی (رئیس کمیته) ۲- رئیس سازمان تبلیغات اسلامی (نایب رئیس کمیته) ۳- دبیر شورای فرهنگ عمومی (دبیر کمیته) ۴- نماینده سازمان ملی جوانان ۵- نماینده وزارت اطلاعات ۶- نماینده نیروی انتظامی ۷- نماینده وزارت کشور ۸- نماینده کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی ۹- نماینده وزارت آموزش و پرورش ۱۰- نماینده وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری ۱۱- نماینده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۱۲- نماینده سازمان صدا و سیما ۱۳- نماینده وزارت بازرگانی ۱۴- نماینده ستاد امر به معروف و نهی از منکر ۱۵- نماینده شورای فرهنگی اجتماعی زنان ۱۶- نماینده سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران ۱۷- نماینده وزارت مسکن و شهرسازی ۱۸- نماینده وزارت اقتصاد و دارایی ۱۹- نماینده وزارت ارتباطات و فن‌آوری اطلاعات ۲۰- نماینده گمرک جمهوری اسلامی ایران ۲۱- نماینده سازمان تربیت بدنی ۲۲- نماینده مرکز امور مشارکت زنان ۴۷- کمیته ترویج و گسترش فرهنگ عفاف موظف است حداکثر ظرف مدت دو ماه راهکارها، آیین‌نامه‌ها و دستورالعملهای اجرایی و نقش دستگاههای ذیربط در این خصوص را تهیه و تصویب نموده و به اطلاع شورای عالی انقلاب فرهنگی برساند.

اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاستهای تحکیم و تعالی آن / ۱۳۸۴/۴/۷ (قوانین و عرف خانوادگی - منزلت زن در جامعه - رویکرد حنسنیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

سیاستهای اجرایی: ۱- حمایت از ایجاد تشکلهای غیردولتی و مردمی با محوریت مؤسسات و شخصیت‌های علمی و مذهبی و استفاده از مشارکت زنان در راستای حمایت از تشکیل خانواده در این تشکلهای؛ ۲- انجام فعالیت‌های فرهنگی و تبلیغی در امر آسان‌سازی ازدواج با رویکرد فرهنگی، با مشارکت کلیه دستگاههای تبلیغی و فرهنگی کشور و نمایش معایب زندگی در تجرد و تنهایی؛ ۳- ایجاد تسهیلات لازم جهت حمایت مادی و معنوی خصوصاً از خانواده‌های جوان در دوران تحصیل و سربازی؛ ۴- تقویت مشارکت خانواده‌ها و اقدام در تأمین نیازهای اقتصادی و مادی زوج‌های جوان به هنگام ازدواج؛ ۵- ترویج دیدگاه‌های صحیح اجتماع در خصوص تقلیل هزینه‌های ازدواج از قبیل جهیزیه سبک، مهریه متناسب و کاهش هزینه‌های جشن ازدواج و پرهیز از تحمیل هزینه‌های سنگین؛ ۶- توسعه مراکز رسمی آموزشی و مشاوره خانواده قبل و بعد از ازدواج با حمایت‌های دولت؛ ۷- تواناسازی اعضای خانواده از طریق کسب مهارت‌های لازم، به منظور تأمین نیازهای اساسی خانواده از طریق نظام آموزش رسمی و فرهنگ عمومی؛ ۸- فرهنگسازی و آموزش درخصوص گسترش فرهنگ عفاف و پای‌بندیهای اخلاقی به منظور تحکیم بنیان خانواده و جلوگیری از بروز ناهنجاری‌های اجتماعی؛ ۹- پیشگیری از مفاسد اخلاقی و اجتماعی و مبارزه قانونی با عوامل اصلی مفسده‌انگیز به منظور حفظ کیان خانواده؛ ۱۰- ایجاد و توسعه مراکز امداد و ارشاد در کنار دادگاه‌های خانواده و تقویت آنها؛ ۱۱- بازنمایی متناسب از نقش‌های متنوع و کارآمد زنان در ایجاد نگرش متعادل بین نقش‌ها و مسئولیت‌های خانوادگی و اجتماعی آنان؛ ۱۲- تشویق و ترغیب خانواده‌ها به دایره خویشان و ارائه مشاوره به آنان در اختلافات خانوادگی و ارائه الگوهای قضاوت بی‌طرفانه در بین زوجین؛ ۱۳- افزایش و تقویت مراکز مشاوره ژنتیک و بیماری‌های خطرناک و انجام آزمایش‌های پزشکی قبل از ازدواج جهت اطلاع از وضعیت جسمانی و روانی زوجین؛ ۱۴- برخورد قاطعانه دستگاه انتظامی و قضایی با بزهکاران و عوامل اصلی جرم‌زا به عنوان تهدید کننده استحکام خانواده؛ ۱۵- ارزیابی و بازنگری قوانین موجود و تدوین قوانین حمایتی لازم و اتخاذ تدابیر مناسب جهت نظارت بر حسن اجرای قوانین جهت تحکیم بنیان خانواده؛ ۱۶- شناساندن عوارض و پیامدهای منفی ناشی از طلاق به زوجین و تأکید بر تشکیل خانواده در مور زنان بیوه و بی‌سرپرست

اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاستهای تحکیم و تعالی آن / ۱۳۸۴/۴/۷ (قوانین و عرف خانوادگی - منزلت زن در جامعه - رویکرد حنسنیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

هدف سوم: ارتقای سطح فرهنگی و تربیتی اعضای خانواده به منظور ایفای نقش آن در سلامت و بهبود فرهنگی جامعه: راهبردها: ۱- تبیین نگاه نظام مند دین درخصوص جایگاه زن در خانواده و تأکید بر ارتقاء نقش زن در تربیت و فرهنگسازی و استحکام و پویایی خانواده و اجتماع؛ ۲- هماهنگی و

توسعه کمی و کیفی فعالیتها و تولیدات کلیه نهادهای فرهنگی و گروههای مرجع به منظور ارتقای جایگاه و نقش خانواده؛ ۳- توسعه تحقیقات در خصوص مسائل و مشکلات خانواده و کارکردهای آن و انعکاس یافته‌های آن به جامعه، مسئولین و برنامه‌ریزان کشور؛ ۴- توسعه آگاهی‌های خانواده جهت حفظ حرمت اعضای خانواده بویژه سرپرستی، نگهداری و تأمین معاش پدر و مادر ناتوان و از کار افتاده؛ ۵- توسعه و ترویج وجوه مثبت آداب و سنن ملی و محلی در ارتباط با خانواده به منظور ارتقاء فرهنگ خانواده و جامعه؛ ۶- توسعه فرهنگ ساده زیستی، قناعت، خوداتکایی، تولید و ارائه الگوی مناسب مصرف به منظور تصحیح فرهنگ اقتصادی خانواده؛ سیاستهای اجرایی: ۱- آموزش زنان و مردان درخصوص اهمیت نقش آنان در تربیت فرزندان متناسب با مقتضیات زمان و مراحل مختلف رشد آنان؛ ۲- بررسی الگوهای ارائه شده از زنان و خانواده در انواع فیلم‌های سینمایی، مطبوعات، کتب و سایر رسانه‌ها و میزان تأثیر آنها در افزایش ناهنجاری‌های فرهنگی و اخلاقی و ارائه راهکارهای مناسب جهت اصلاح گروههای مرجع؛ ۳- بررسی و شناخت مسائل و مشکلات فرهنگی، حقوقی و اقتصادی اعضای خانواده؛ ۴- بازنمایی و ریشه‌یابی صحیح و اصولی علل گسست فرهنگی بین نسل‌ها از طریق تحقیقات جامع ملی و استفاده از یافته‌های تحقیقات به ویژه در تولیدات فرهنگی و هنری؛ ۵- تبیین و احیای فرهنگ احترام به پدر و مادر و قدرشناسی و حمایت از آنها همراه با حفظ کرامت سالمندان در برنامه‌های رسانه‌ها؛ ۶- تأمین امکانات لازم جهت بهره‌برداری بهینه از اوقات فراغت و ارتقاء فرهنگی اعضای خانواده؛ ۷- کاهش تبلیغات تجاری و مصرفی رسانه‌ها به منظور جلوگیری از ترویج روحیه مصرف‌گرایی؛ ۸- تشویق زنان به استفاده بهینه از دارایی و اندوخته شخصی در چرخه اقتصادی خانواده و کشور؛ هدف چهارم: همگرایی و هماهنگی در کلیه سیاستها و برنامه‌ریزی‌ها در موضوع خانواده به منظور بهبود وضعیت تشکیل، تحکیم و تعالی خانواده: راهبردها: ۱- اولویت دادن به خانواده به عنوان بنیادی‌ترین نهاد اجتماعی جامعه و توجه به مصالح آن در سیاستگذاری، قانونگذاری و برنامه‌ریزی‌های مرتبط و مؤثر در خانواده؛ ۲- ضرورت نگاه نظام‌مند برنامه‌های توسعه کشور نسبت به تقویت نهاد خانواده و بهینه‌سازی کارکردهای آن بر اساس الگوی اسلامی؛ ۳- تقویت نگاه دینی و علمی در امر برنامه‌ریزی کلان کشور با رویکرد به امور زنان و کارآمد ساختن خانواده؛ سیاستهای اجرایی: - استفاده از سازوکار مناسب توسط دولت با هدف برنامه‌ریزی و ایجاد هماهنگی بین دستگاههای مختلف درخصوص اجرای سیاستها و برنامه‌های مرتبط با خانواده؛ - تعیین شاخص‌ها و ارزیابی کمی و کیفی برنامه‌های توسعه کشور و سنجش عملکرد دستگاههای اجرایی و پیشرفت‌ها بر اساس نگاه منسجم و استوار به خانواده متعادل و مطلوب.

اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاستهای تحکیم و تعالی آن ۱۳۸۴/۴/۷ (قوانین و عرف خانوادگی - منزلت زن در جامعه - رویکرد حنسنیتی در سیاستها و قوانین و برنامه‌ها)

شرح: شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۶۴ مورخ ۱۳۸۴/۴/۷ به پیشنهاد شورای فرهنگی و اجتماعی زنان، اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاستهای تحکیم و تعالی آن را به شرح ذیل تصویب نمود: مقدمه: خانواده از ابتدای تاریخ تاکنون در بین تمامی جوامع بشری، به عنوان اصلی‌ترین نهاد اجتماعی؛ زیربنای جوامع و منشأ فرهنگ‌ها، تمدن‌ها و تاریخ بشر بوده است، پرداختن به این بنای مقدس و بنیادین و حمایت و هدایت آن به جایگاه واقعی و متعالی‌اش، همواره سبب اصلاح خانواده بزرگ انسانی و غفلت از آن موجب دور شدن بشر از حیات حقیقی و سقوط به ورطه هلاکت و ضلالت بوده است. اسلام به عنوان مکتبی انسان‌ساز بیشترین عنایت را به تکریم، تنزیه و تعالی خانواده دارد و این نهاد مقدس را کانون تربیت و مهد مودت و رحمت می‌شمرد و سعادت و شقاوت جامعه انسانی را منوط به صلاح و فساد این بنا می‌داند و هدف از تشکیل خانواده را تأمین نیازهای مادی، عاطفی و معنوی انسان از جمله دستیابی به سکون و آرامش برمی‌شمرد. دستیابی به این اهداف والای مکتب اسلام و حفظ و حراست دقیق و مستمر از آن، نیازمند توجه جدی به خانواده و پیاده کردن قوانین مربوط به آن در اسلام است و ضروری است کلیه برنامه‌ریزی‌ها و سیاستگذاری‌ها در تمام سطوح، حق‌مدارانه و ملهم از نگرش توحیدی و در راستای تعالی و مصالح خانواده باشد. شورای فرهنگی - اجتماعی زنان براساس بند سوم شرح وظائف خود مبنی بر "سیاستگذاری و برنامه‌ریزی جهت تقویت نهاد مقدس خانواده بر مبنای آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استوار ساختن روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی" و نیز با بهره‌گیری از قرآن و سنت، قانون اساسی و دیگر قوانین جاری در نظام اسلامی ایران و رهنمودها و فرمایشات حضرت امام خمینی (ره) و بیانات روشنگرانه مقام معظم رهبری در مورد خانواده، اقدام به تهیه سیاستهای تشکیل، تحکیم و تعالی خانواده نموده است. تعریف خانواده: خانواده گروهی است متشکل از افرادی که از طریق نسب یا سبب و رضاع با یکدیگر به عنوان شوهر، زن، فرزندان، مادر، پدر، برادر و خواهر در ارتباط متقابلند و فرهنگ مشترکی پدید آورده و در واحد خاصی به نام خانواده زندگی می‌کنند. اصول و مبانی: ۱- نظام زوجیت از ارکان عالم خلقت و از آیات و نشانه‌های الهی است و وحدت زن و مرد در ابعاد انسانی و اختلاف آنها در بعد بشری از شاهکارهای خلقت و موجب تداوم و تکامل حیات آنان می‌باشد. ۲- زن و مرد بر اساس حکمت الهی با لحاظ تفاوت‌های طبیعی آنها باید از حقوق انسانی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عادلانه برخوردار شوند. ۳- خانواده واحد بنیادین جامعه و کانون اصلی رشد و تعالی انسان است، قوانین و مقررات و برنامه‌های کشور باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، حمایت و پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه

حقوق و اخلاق اسلامی باشد. ۴- نتایج ازدواج ایجاد مؤدت، رحمت و آرامش میان زن و شوهر است و با تکریم و احسان توسط فرزندان و رحمت و تربیت توسط والدین تداوم و تکامل می‌یابد. ۵- اعضای خانواده بویژه والدین نسبت به حفظ حرمت و صیانت خانواده از آفات و آسیب‌ها و توان نمودن اعضا در ابعاد شناختی و رفتاری جهت هدایت آنها در مسیر الی الله و حصول به حیات طیبه مسئول می‌باشند. ۶- تربیت و عواطف اجتماعی به عنوان مهمترین ویژگی‌های نظام انسانی از خانواده نشأت می‌گیرد و توجه به نقش محوری زن به عنوان محور عاطفه و تربیت و نقش محوری مرد در امر تربیت و تأمین معیشت و اداره زندگی، امری ضروری است. اهداف: ۱- تحقق دیدگاه اسلام در خصوص اهمیت جایگاه، منزلت و کارکردهای خانواده در نظام اسلامی. ۲- حمایت از تشکیل، تحکیم و تعالی نهاد خانواده و پیشگیری از تزلزل و فروپاشی آن. ۳- ارتقاء سطح فرهنگی و تربیتی اعضای خانواده به منظور ایفای نقش آن در سلامت و بهبود فرهنگی جامعه. ۴- همگرایی و هماهنگی در کلیه سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌ها در موضوع خانواده به منظور بهبود وضعیت تشکیل، تحکیم و تعالی خانواده. ۵- آگاهی افراد خانواده نسبت به حقوق و وظایف یکدیگر و زدودن نگرش‌های غلط جامعه. ۶- گسترش و تعمیق ارزش‌های اصیل اسلامی در خانواده برای تربیت نسل سالم، با ایمان، مسئول و مؤثر در رشد خود، خانواده و جامعه. ۷- ایمن سازی خانواده از آسیب و بحران‌های اجتماعی و حمایت از خانواده‌های آسیب‌دیده. هدف اول: تحقق دیدگاه اسلام در خصوص اهمیت جایگاه، منزلت و کارکردهای خانواده در نظام اسلامی راهبردها: ۱- ترسیم الگوی خانواده متعادل و تبیین ویژگیهای الگویی خانواده آرمانی در اسلام. ۲- تحکیم مبانی اعتقادی خانواده و تواناسازی آن در ابعاد شناختی و اخلاقی جهت هدایت خانواده در مسیر الهی و تقویت فرهنگ اسلامی. ۳- توسعه آگاهی‌های جامعه و اعضای خانواده نسبت به اهمیت، کارکردها و تأثیر آن بر بنیانهای شخصیت فرزندان و توسعه انسانی جوامع به عنوان عامل مهم انتقال فرهنگ و ارزشها. ۴- ارتقای امنیت و تأمین نیازهای مادی، معنوی و مصونیت بخشی خانواده در ابعاد فرهنگی، روانی، اقتصادی و اجتماعی. ۵- تأمین نیازهای مادی، معنوی، عاطفی فرزندان در خانواده به منظور افزایش احساس تعلق اعضای خانواده به یکدیگر. ۶- تأمین و ارتقاء سلامت روحی، جسمی، اجتماعی زنان در مراحل مختلف زندگی و ایجاد تسهیلات مورد نیاز و ارائه خدمات مناسب در این مراحل (دوران بارداری، تغذیه، نوع کار، حضانت کودک و....). ۷- تقویت شخصیت و جایگاه واقعی زن و مرد به عنوان پدر، مادر و همسر و توجه به نقش اساسی آنها در توسعه انسانی و تربیت نسل بالنده در خانواده. ۸- توسعه آگاهی زنان و اعضای خانواده در خصوص ایجاد الگوی صحیح اقتصادی و تنظیم درآمدها و هزینه‌های خانواده و تأثیر آن بر اقتصاد کشور. سیاستهای اجرایی: ۱- معرفی و ارائه الگو از زنان و مردان موفق جامعه، با لحاظ موفقیت آنها در نقش مادری، پدري و همسری. ۲- تکریم و تجلیل از خانواده‌های ایثارگر انقلاب اعم از شهدا، جانبازان، اسرا و تأمین نیازهای مادی و معنوی آنان. ۳- تکریم و بزرگداشت خانواده از طریق تخصیص ایامی از سال به خانواده و معرفی خانواده‌های نمونه. ۴- هدایت زنان در پذیرفتن نقش‌های اجتماعی هماهنگ با نقش مادری و همسری به منظور ارج‌گذاری و کارآمدسازی فعالیت‌های خانوادگی. ۵- ترسیم کارکردهای زیستی، تربیتی، روانی و عاطفی خانواده به عنوان مهمترین بستر رشد فرهنگی جامعه از طریق رسانه‌ها و کتب درسی. ۶- بازنمایی روحیه همکاری و وفاداری متقابل زن و مرد در زندگی مشترک و بحران‌های خانوادگی و پرهیز از ترویج روحیه مردستیزی و یا زن‌ستیزی در برنامه‌ها. ۷- بازنمایی ضرورت توجه والدین نسبت به تخصیص زمان کافی جهت تربیت فرزندان و تأمین نیازهای عاطفی آنان و بیان پیامدهای بی‌توجهی به این امر. ۸- آگاهی بخشی زنان در خصوص تأثیر تغذیه مناسب، ورزش و رعایت بهداشت و تأمین سلامت جسمی و نشاط روحی و برنامه‌ریزی دولت جهت تأمین آنها. ۹- ایجاد روحیه پس‌انداز و آینده نگری در خانواده بر محور قناعت و ایجاد مراکز مناسب جهت انجام فعالیت‌های تولیدی و خود اشتغالی در کنار وظائف خانه‌داری جهت کمک به اقتصاد خانواده. هدف دوم: حمایت از تشکیل، تحکیم و تعالی نهاد خانواده و پیشگیری از تزلزل و فروپاشی آن. راهبردها: ۱- تسهیل در امر ازدواج به عنوان پیمان الهی و تشویق جوانان به تشکیل خانواده همراه با تعدیل توقعات و کاهش تشریفات و تأثیر آن بر صیانت نفس و سلامت فرد و جامعه. ۲- توسعه آگاهی‌های جوانان در خصوص نقش تناسب اعتقادی و فرهنگی زوجین در ایجاد تفاهم و تحکیم خانواده و روش‌ها و معیارهای شرعی انتخاب همسر. ۳- توسعه نقش سازنده، هدایتی و حمایتی والدین در امر ازدواج جوانان و حفظ تناسب فرهنگی خانواده‌ها. ۴- توسعه و جهت دهی نظام آموزشی با توجه به نقشها و ویژگیهای مشترک و اختصاصی زنان و مردان و توانمند کردن دختران جهت ایفای نقش مادری و پسران جهت ایفای نقش پدری و آموزش روابط حقوقی آنها به یکدیگر. ۵- توسعه آگاهی‌های زوجین نسبت به تأثیر روابط جنسی سالم در تقویت پیوندهای عاطفی، نشاط روحی و افزایش رضایتمندی آنان از زندگی و اختصاص علائق زوجیت به همسر قانونی. ۶- افزایش آگاهی‌های زوجین در زمینه حقوق و تکالیف یکدیگر، احکام زناشویی و تنظیم خانواده، تلطیف روابط حقوقی توأم با حسن خلق و معاشرت. ۷- اصلاح الگوی مشارکت و نقشهای فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی زنان متناسب با نقشهای خانوادگی آنان با حفظ ارزشها و منزلت زن. ۸- تقویت اخلاق، معنویت، محبت و صمیمیت در روابط اعضای خانواده. ۹- اتخاذ تدابیر مناسب جهت اصلاح قوانین و ساختارهای حقوقی، اقتصادی و فرهنگی برای پیشگیری از وقوع طلاق. ۱۰- اتخاذ تدابیر مناسب جهت پیشگیری از اعمال هر گونه خشونت علیه اعضای خانواده.

اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاستهای تحکیم و تعالی آن ۱۳۸۴/۴/۷ (قوانین و عرف خانوادگی - منزلت زن در جامعه - رویکرد حنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه‌ها)

هدف پنجم: آگاهی افراد خانواده نسبت به حقوق و وظائف یکدیگر و زدودن نگرش‌های غلط جامعه: راهبردها: ۱- توسعه مشارکت اعضاء خانواده در تصمیم‌گیری‌ها و تقویت روحیه مسئولیت‌پذیری، تعاون و همکاری اعضای خانواده؛ ۲- توسعه آگاهی‌های عمومی نسبت به الزامات شرایط اجتماعی و نقش‌های اعضای خانواده و انعطاف آنان نسبت به انتظارات متقابل در جهت تحکیم خانواده؛ ۳- ارتقاء آگاهی و اصلاح نگرش جامعه و خانواده درخصوص حقوق و مسئولیت‌های زنان در خانواده؛ سیاستهای اجرایی: - اصلاح کتب درسی، متون آموزشی و تولیدات فرهنگ عمومی در جهت آموزش آداب و اخلاق اسلامی و تبیین وظائف و حقوق اعضای خانواده نسبت به یکدیگر؛ - ترسیم آثار منفی ناشی از عدم آشنایی اعضای خانواده نسبت به حقوق و وظائف خانوادگی و اجتماعی یکدیگر و تأثیر آن در ناکارایی و تزلزل خانواده؛ - انتقال فرهنگ کار، ابتکار و مسئولیت‌پذیری به فرزندان خانواده و تقبیح روحیه کاهلی و بیکاری در بین آنان؛ - توجه به آثار مثبت و منفی جهانی شدن در امر تشکیل خانواده. هدف ششم: گسترش و تعمیق ارزش‌های اصیل اسلامی در خانواده برای تربیت نسل سالم، با ایمان، مسئول و مؤثر در رشد خود، خانواده و جامعه: راهبردها: ۱- هدایت و ترغیب زوجین، جهت تقویت ایمان مذهبی و فرهنگ اسلامی، آشنایی با تکالیف و آداب قبل از بارداری، دوران بارداری و شیوه‌های صحیح تربیت فرزندان در مقاطع مختلف سنی آنان؛ ۲- توسعه آگاهی والدین به منظور تأمین حقوق فرزندان در زمینه تغذیه، سلامت جسمانی و روانی، تربیت و برخورداری آنان از رفتار عادلانه والدین؛ ۳- کمک به والدین جهت رشد و آماده‌سازی فرزندان خود در راستای پذیرش و ایفای مسئولیت‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی خود؛ ۴- توجه جدی و تقویت نقش الگویی والدین در تربیت صحیح فرزندان سیاستهای اجرایی: - تبیین آثار مثبت تربیت مذهبی فرزندان در پیشبرد جامعه؛ - بازنمایی اثرات مثبت رعایت عدالت بین فرزندان و ضرورت اجتناب از هرگونه تبعیض براساس جنسیت؛ - نشان دادن نمادهایی از رفتار، سلوک و روحیات مذهبی پدر و مادر و تأثیر آن در تربیت و انتقال مفاهیم دینی به فرزندان؛ - افزایش سطح آگاهی زنان و دختران نسبت به فرائض دینی و عمل به آنها بر اساس درک عمیق، عالمانه و آگاهانه و نشان دادن آثار التزام عملی به آن با پرهیز از ارائه تصنعی اعمال عبادی؛ - تقویت ارتباط خانواده با نهادهای آموزشی و پرورشی و ایجاد هماهنگی بیشتر در بین آنها به منظور ایفای نقش بهتر در تربیت فرزندان.

اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاستهای تحکیم و تعالی آن / ۱۳۸۴/۴/۷ (قوانین و عرف خانوادگی - منزلت زن در جامعه - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

هدف هفتم: ایمن سازی خانواده از آسیب و بحران‌های اجتماعی و حمایت از خانواده‌های آسیب دیده: راهبردها: ۱- ارتقاء آگاهی اعضای خانواده نسبت به هنجارها، ناهنجاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی و خانوادگی به منظور برخورد صحیح با مشکلات و بحران‌های زندگی ۲- محافظت و جلوگیری از آسیب‌پذیری خانواده، از طریق مبارزه همه جانبه با ناهنجاری‌ها آسیب‌های اجتماعی (اعتیاد، طلاق، فرار و...)؛ ۳- اتخاذ تدابیر مناسب جهت حمایت از خانواده‌های آسیب‌دیده و کاهش ضایعات ناشی از بحران‌های خانوادگی و اجتماعی؛ ۴- حمایت از زنان و کودکان در برابر هرگونه تعرض نسبت به حقوق آنان توسط اعضای خانواده و ناهنجاری‌های رفتاری: سیاستهای اجرایی: - آموزش‌های لازم به دختران و پسران در زمینه انتخاب همسر با در نظر گرفتن سلامت فکری، جسمی و روانی یکدیگر به منظور پیشگیری از بروز آسیب‌های اجتماعی در زندگی؛ - بررسی علل افزایش ناهنجاری‌های فرهنگی و اخلاقی در بین اعضای خانواده و ارائه راهکارهای مناسب جهت رفع آن؛ - آموزش اعضای خانواده در جهت حل منطقی مشکلات خود قبل از مراجعه به سازمانها و مراجع قانونی؛ - تدوین قوانین حمایتی و گسترش پوشش کامل بیمه‌های اجتماعی و اقتصادی برای مردان بیکار، زنان بیوه، سالخورده، سرپرست خانوار و کودکان بی‌سرپرست و زنان خانه‌دار؛ - تأمین نیازهای مادی و معنوی خانواده‌های بی‌بضاعت و بی‌سرپرست به ویژه زنان سرپرست خانوار؛ - مقابله با بزه‌کاران اجتماعی، باندهای فساد و فحشاء و متعرضان به نوامیس مردم و مروجین فرهنگ ابتذال با هدف تأمین امنیت و حفظ کیان خانواده‌ها؛ با تصویب طرح: اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاستهای تحکیم و تعالی آن در جلسه ۵۶۴ مورخ ۸۴/۴/۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی کلیه دستگاه‌ها و سازمانهای اجرایی ذیربط موظف خواهند بود در حدود وظایف خود نسبت به تهیه آئین نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و برنامه‌های اجرایی لازم مبتنی بر طرح مذکور اقدام نموده و گزارش فعالیتهای انجام شده را سالیانه به هیئت نظارت و بازرسی شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نمایند

قانون اختصاص تعدادی از دادگاههای موجود به دادگاههای موضوع اصل (۲۱) قانون اساسی (دادگاه خانواده) / ماده واحده / ۱۳۷۶/۵/۸ (قوانین و عرف خانوادگی - روابط درون خانواده - سواد سلامت)

ماده واحده - رئیس قوه قضائیه مکلف است ظرف مدت سه ماه در حوزه های قضائی شهرستانها به تناسب جمعیت آن حوزه حداقل یک شعبه از شعب دادگاههای عمومی را برای رسیدگی به دعاوی خانواده اختصاص دهد. پس از تخصیص این شعب، دادگاههای عمومی حق رسیدگی به دعاوی مربوط به این دادگاهها را نخواهند داشت. صلاحیت دادگاه خانواده عبارت است از رسیدگی به دعاوی مربوط به: ۱- نکاح موقت و دائم ۲- طلاق و فسخ نکاح و بذل مدت و انقضای مدت ۳- مهریه ۴- جهیزیه ۵- اجرت المثل و نحله ایام زوجیت ۶- نفقه معوقه و جاریه زوجه و اقربای واجب النفقه ۷- حضانت و ملاقات اطفال ۸- نسب ۹- نشوز و تمکین ۱۰- نصب قیم و ناظر و ضم امین و عزل آنها ۱۱- حکم رشد ۱۲- ازدواج مجدد ۱۳- شرایط ضمن عقد. تبصره ۱- قضات دادگاههای خانواده باید متاهل و با سابقه حداقل چهار سال کار قضائی باشند. تبصره ۲- در حوزه های قضائی بخش، دادگاه عمومی بخش قائم مقام دادگاه خانواده خواهد بود. تبصره ۳- هر دادگاه خانواده حتی المقدور با حضور مشاور قضایی زن، شروع به رسیدگی نموده و احکام پس از مشاوره با مشاوران قضایی زن صادر خواهد شد.

آئین نامه اجرایی قانون اراضی شهری / ماده ۶۵ / مصوب ۱۳۶۱/۳/۳۰ (قوانین و عرف خانوادگی - روابط برون خانواده - مسکن)

ماده ۶۵- واگذاری زمین بصورت انفرادی برای تامین مسکن بارعایت شرایط و ضوابط زیر صورت میگیرد ۱۰- متقاضی و همسر و اولاد تحت تکفل او از تاریخ ۱۳۵۸/۴/۵ فاقد واحد مسکونی و زمین شهری در سطح کشور باشند ۲۰- متقاضی متاهل و یا حداقل دارای ۲۵ سال تام سن باشد ۳۰- حداقل از ۵ سال پیش از تسلیم تقاضای زمین بطور متوالی در محل درخواست زمین سکونت داشته باشد ۴۰- مدت لازم در شهرهای استان تهران حداقل ۱۰ سال است ۴۰- متقاضی توانائی مالی احداث واحد مسکونی را در زمان عقد قرارداد اعلام نماید ۵۰- متقاضی تعهد نماید فقط به میزان متراتر تعیین شده در قرارداد واگذاری احداث بنا نماید ۶۰- شرط مدت سکونت مذکور در بند ۳ برای کسانی که بخواهند به شهرهائی که وزارت مسکن و شهرسازی تعیین و اعلام مینماید با رعایت ضوابط مهاجرت نمایند رعایت نمیشود و در مورد کارمندان دولت که به شهرهای مختلف منتقل شده یا میشوند شرط مدت سکونت مندرج در بند ۳ با نظر مجمع عمومی سازمان زمین شهری قابل کاهش خواهد بود ۷۰- ضوابط مربوط به مهاجرت و متقاضیانی که قصد مهاجرت دارند و همچنین شهرهائی که امکانات مهاجر پذیری را دارا باشند توسط وزارت کشور سازمان برنامه و بودجه و وزارت مسکن و شهرسازی ظرف دو ماه از تاریخ تصویب این آئیننامه تهیه و به اجراء گذاشته میشود ۷- جانبازان انقلاب اسلامی (معلولین) و خانواده شهدا به معرفی بنیاد شهید در صورت داشتن سایر شرایط در اولویت قرار میگیرند ۸- در شرایط مساوی اولویت متقاضیان با توجه به تعداد اولاد و افراد تحت تکفل و سابقه سکونت در محل تعیین و در صورت کثرت تقاضا از روشهای قرعه کشی یا نظام یافته دیگری که موجود باشد با نظر وزارت مسکن و شهرسازی استفاده میشود ۹- واگذاری زمین به کسانی که تنها زمین تهیه شده آنها برای امر مسکن، در محدوده شهرها و شهرکها در اجرای ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع کشور ملی اعلام گردیده و سایر شرایط را برای اخذ زمین دارند در شهری که وزارت مسکن و شهرسازی تعیین مینماید در اولویت قرار میگیرد و در مورد مشمولین ماده ۳۶ قانون اصلاح پاره ای از مواد قانون مذکور به قطعه تفکیکی زمین به افراد واجد شرایط بعنوان معوض واگذار میگردد، وزارت کشاورزی در مورد هر متقاضی مکلف است زمین او را در صورتیکه داخل محدوده مورد عمل سازمان زمین شهری بوده و ملی شده مشخص و مراتب را جهت اقدام لازم به سازمان یاد شده اعلام نماید ۱۰- کسانی که اراضی آنها توسط دولت و یا بانکها تملک گردیده در صورتیکه امر تملک بعد از ۱۳۵۸/۴/۵ خاتمه یافته و یا بعداً خاتمه پذیرد با دارا بودن سایر شرایط و قطعیت امر تملک برای دریافت زمین در اولویت قرار خواهند گرت ۱۱۰- واگذاری زمین در مناطق مختلف شهری باید متناسب با کاربری زمین از نظر تراکم ساختمان باشد و میتوان قطعه زمینی را مشاعاً به چند نفر متقاضی واگذار نمود

آئین نامه اجرایی قانون اراضی شهری / ماده ۳۳ / مصوب ۱۳۶۱/۳/۳۰ (قوانین و عرف خانوادگی - روابط برون خانواده - مسکن)

ماده ۳۳- چنانچه کسی واجد شرایط برای عمران زمین خود در حد نصاب مقرر باشد و بخواهد آنرا در صدق زنی که فاقد مسکن و زمین است قرار ده بلامانع میباشد.

آئین نامه اجرایی قانون اراضی شهری / ماده ۳۲ / مصوب ۱۳۶۱/۳/۳۰ (قوانین و عرف خانوادگی - روابط برون خانواده - مسکن)

ماده ۳۲- انتقال زمین متعلق به زوج یا زوجه به یکدیگر در حد نصاب مقرر مشروط بر آنکه طرفین واجد شرایط برای عمران آن باشند منحصرًا در مواردیکه یکی از آنها دارای مجوز اخذ وام بوده و برای دریافت وام لازم است زمین در ملکیت او باشد با موافقت طرفین و با نظر سازمان زمین شهری فقط برای یک بار بلامانع است و دراین صورت متعاملین نمی توانند متقاضی خرید یا صدور پروانه برای زمین دیگر باشند.

آئین نامه اجرایی قانون اراضی شهری / ماده ۳۱ / مصوب: ۱۳۶۱/۳/۳۰ (قوانین و عرف خانوادگی - روابط برون خانواده - مسکن)

ماده ۳۱- چنانچه زمینی در مالکیت شوهر بوده لکن در عقدنامه رسمی قبل از تصویب قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری درصداق زن قرار گرفته باشد تنظیم سندانتقال به زوجه در صورتیکه مساحت آن کمتر از حد نصاب مقرر باشد بلامانع است. در مواردیکه مساحت زمین مازاد بر حد نصاب باشد پس از قطعیت نظریه کمیسیون تشخیص و در صورت بایر بودن انتقال آن به زوجه بلامانع و چنانچه موات تشخیص گردد زوجه واجد شرایط برای عمران یک قطعه زمین موات باشد مازاد در اختیار دولت قرار می گیرد.

آئین نامه اجرایی قانون اراضی شهری / ماده ۳۰ / مصوب: ۱۳۶۱/۳/۳۰ (قوانین و عرف خانوادگی - روابط برون خانواده - مسکن)

ماده ۳۰- انتقال زمین در حد نصاب مقرر قانون بین اقربای درجه اول خانواد شهدا با معرفی بنیاد شهید در صورتیکه طرفین خانه و زمین دیگری نداشته و هر دو واجد شرایط لازم برای اخذ پروانه ساختمانی باشند با اجازه سازمان زمین شهری فقط برای یک بار بلامانع است.

آئین نامه اجرایی قانون اراضی شهری / ماده ۲۹ / مصوب: ۱۳۶۱/۳/۳۰ (قوانین و عرف خانوادگی - روابط برون خانواده - مسکن)

ماده ۲۹- برای پدر و اولاد صغیر تحت تکفل او فقط تاحدنصاب مقرر در قانون اراضی شهری یک پروانه ساختمان بان انتخاب پدر صادر میگردد (اعم از اینکه زمین بصورت مشاعی یا مفروز و متعلق به پدر باشد یا اولاد صغیر تحت تکفل او) و نسبت به زمینهای دیگر طبق مقررات قانون و این آئین نامه عمل میشود. تبصره - صغار خانواده ای که بععل قانونی تحت سرپرستی غیر از پدر باشند و نیز محجورین حسب مورد بان انتخاب ولی یا قیم هر یک میتوانند زمینی را تا حد نصاب مقرر طبق این آئین نامه عمل نمایند.

آیین نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۵ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیئت وزیران (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - خدمات سلامت)

ماده ۵ - رسیدگی به درخواست دریافت جنین اهدایی، در دادگاه صالح و خارج از نوبت و بدون رعایت تشریفات آیین دادرسی مدنی به عمل می آید. صدور حکم به رد درخواست و عدم تأیید صلاحیت زوجین قابل تجدیدنظر می باشد.

آیین نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۴ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیئت وزیران (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - خدمات سلامت)

ماده ۴- زوجهای متقاضی جنین اهدائی باید واجد شرایط مقرر در ماده (۲) قانون باشند.

آیین نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۳ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیئت وزیران (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - خدمات سلامت)

ماده ۳ - اهداء جنین باید با موافقت و رضایت کتبی زوجهای اهداء کننده و در مراکز مجاز تخصصی درمان ناباروری، با احراز هویت آنان و به صورت کاملاً محرمانه انجام گیرد.

آیین نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۲ / ۸۳/۱۲/۱۹ (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - خدمات سلامت)

ماده ۲ - زوجهای اهداء کننده باید دارای شرایط زیر باشند: الف - علقه و رابطه زوجیت قانونی و شرعی. ب - سلامت متعارف جسمی و روانی و ضریب هوشی مناسب. پ - نداشتن اعتیاد به مواد اعتیادآور و روان گردان. ت - مبتلا نبودن به بیماریهای صعب العلاج نظیر ایدز، هیپاتیت و ... تبصره - مراکز مجاز تخصصی درمان ناباروری مکلفند قبل از دریافت جنین از اهداء کنندگان، وجود شرایط مذکور در این ماده را احراز نمایند.

آیین نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۱ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیأت وزیران (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - خدمات سلامت)

ماده ۱ - در این آیین نامه، واژه‌ها و اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می رود: الف - قانون: منظور قانون نحوه اهداءات جنین به زوجین نابارور - مصوب ۱۳۸۲ - است. ب - جنین: نطفه حاصل از تلقیح خارج از رحمی زوجهای قانونی و شرعی است که از مرحله باروری تا حداکثر پنج روز خواهد بود. این جنین می تواند به دو صورت تازه و منجمد باشد. پ - اهداء جنین: واگذاری داوطلبانه و رایگان یک یا چند جنین از زوجهای واجد شرایط مقرر در قانون و این آیین نامه به مراکز مجاز تخصصی درمان ناباروری برای انتقال به زوجهای متقاضی دارای شرایط مندرج در قانون.

قانون مدنی - در قرابت / ماده ۱۰۳۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۰۳۳ - هر کس در هر خط و به هر درجه که با یک نفر قرابت نسبی داشته باشد در همان خط و به همان درجه قرابت سببی با زوج یا زوجه او خواهد داشت بنابراین پدر و مادر زن یک مردقربای سببی درجه اول آن مرد و برادر و خواهر شوهر یک زن ازقربای سببی درجه دوم آن زن خواهند بود .

قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی / ماده ۵۸ / مصوب ۱۳۱۸/۴/۲۴ (قوانین و عرف خانوادگی - روابط برون خانواده)

ماده ۵۸ - بستانکارانی که دارای وثیقه اند نسبت به حاصل فروش مال مورد وثیقه در برگ تقسیم حاصل فروش مقدم بر سایر بستانکاران قرار داده می شوند . طلب هایی که دارای وثیقه نیست و همچنین باقیمانده طلب هایی که دارای وثیقه بوده و تمام آن از فروش وثیقه پرداخت نشده به ترتیب طبقات زیر بریکدیگر مقدمند و در تقسیم نامه حاصل فروش اموال متوقف این تقدم رعایت وقید می شود . طبقه اول : الف - حقوق خدمه خانه برای مدت سال آخر قبل از توقف . ب - حقوق خدمتگزاران بنگاه ورشکسته برای مدت شش ماه قبل از توقف . ج - دستمزد کارگرانی که روزانه یا هفتگی مزد می گیرند برای مدت سه ماه قبل ازتوقف . طبقه دوم : طلب اشخاصی که مال آنها به عنوان ولایت یا قیمومت تحت اداره ورشکسته بوده نسبت به میزانی که ورشکسته ازجهت ولایت و یا قیمومت مدیون شده است . این نوع طلب در صورتی دارای حق تقدم خواهد بود که توقف دردوره قیمومت یا ولایت و یا در ظرف یک سال از انقضای آن اعلام شده باشد . طبقه سوم : طلب پزشک و دارو فروش و مطالباتی که به مصرف مداوای مدیون و خانواده اش در ظرف سال قبل از توقف رسیده است . طبقه چهارم : الف - نفقه زن مطابق ماده ۱۲۰۶ قانون مدنی . ب - مهریه زن تا میزان ده هزار ریال به شرط آنکه ازدواج اقلاً پنج سال قبل از توقف واقع شده باشد و نسبت به مازادجزء سایر دیون محسوب می شود . طبقه پنجم : سایر بستانکاران .

قانون مدنی - در قرابت / ماده ۱۰۳۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۰۳۲ - قرابت نسبی به ترتیب طبقات ذیل است: طبقه اول - پدر و مادر و اولاد و اولاد اولاد. طبقه دوم - اجداد و برادر و خواهر و اولاد آنها. طبقه سوم - اعمام و عمات و احوال و خالات و اولاد آنها. در هر طبقه درجات قرب و بعد قرابت نسبی بعده نسلها در آن طبقه معین میگردد. مثلاً در طبقه اول قرابت پدر و مادر با اولاد در درجه و نسبت با اولاد اولاد در درجه دوم خواهد بود و هکذا در طبقه دوم قرابت برادر و خواهر و جد و جده در درجه اول از طبقه دوم خواهد بود و در طبقه سوم قرابت عمو و دایی و عمه و خاله و در درجه اول از طبقه سوم و درجه اولاد آنها در درجه دوم از آن طبقه است.

قانون راجع به رشد متعاملین / ماده واحده / مصوب شهریور ۱۳۱۸ (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی)

ماده واحده از تاریخ اجرای این قانون در مورد کلیه معاملات و عقود و ایقاعات به استثناء نکاح و طلاق محاکم عدلیه و ادارات دولتی و دفاتر اسناد رسمی باید کسانی را که به سن ۱۸ سال شمسی تمام نرسیده اند اعم از ذکور و اناث غیر رشید بشناسند مگر آنکه رشد آنها قبل از اقدام به انجام معامله یا عقد و یا ایقاع به طرفیت مدعی العموم در محاکم ثابت شده باشد. اشخاصی که به سن ۱۸ سال شمسی تمام رسیده اند در محاکم عدلیه و ادارات دولتی و دفاتر اسناد رسمی رشید محسوب می شوند مگر اینکه عدم رشد آنها به طرفیت مدعی العموم در محاکم ثابت گردد. مناط تشخیص سن اشخاص اوراق هویت آنهاست مگر آنکه خلاف آن ثابت شود.

رای وحدت رویه هیئت عمومی دیوانعالی کشور (درباره وجوه مربوط به اعلامیه های ازدواج و طلاق) / رای وحدت رویه شماره ۳۴ / مصوب ۱۳۶۵/۹/۱۱ (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی)

تبصره ۷۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور مصوب ۶۲/۱۲/۳۰ که از اول سال ۱۳۶۳ قابل اجرا بوده وصول به اعلامیه های ازدواج و طلاق موضوع ردیفهای ۶۰ تبصره مذکور را به سازمان ثبت احوال کشور محول نموده است و سردفتران ازدواج و طلاق قبل از ابلاغ بخشنامه شماره ۲۸۰/۵/۳۳۶ - ۱۵/۱/۱۳۶۳ وزارت کشور ارسالی از طریق سازمان ثبت اسناد و املاک تکلیفی در وصول وجوه مزبور و واریز به حساب درآمد عمومی نداشته اند تا از این جهت مسئول پرداخت آن به ثبت احوال باشند فلذا آرای دادگاههای عمومی حقوقی فسا و نقده و سمنان در حدی که با این نظر مطابقت دارد صحیح تشخیص می شود. این رای بر طبق ماده ۳ اضافه شده به قانون آئین دادرسی کیفری برای دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است.

قانون رسیدگی به دعاوی مطروحه راجع به احوال شخصیه و تعلیمات دینی ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۴/۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - ملیت)

ماده واحده - رأی وحدت رویه شماره ۳۷ مورخ ۱۳۶۳/۹/۱۹ هیأت عمومی دیوان عالی کشور، عیناً و به شرح ذیل به تصویب رسید: نظر به اصل سیزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اینکه به موجب ماده واحده قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم مصوب مرداد ماه ۱۳۱۲ نسبت به احوال شخصیه و حقوق ارثیه و وصیت ایرانیان غیر شیعه که مذهب آنان به رسمیت شناخته شده لزوم رعایت قواعد و عادات مسلمة متداوله در مذهب آنان در دادگاهها جز در مواردی که مقررات قانون راجع به انتظامات عمومی باشد تصریح گردیده فلذا دادگاهها در مقام رسیدگی به امور مذکور و همچنین در رسیدگی به درخواست تنفیذ وصیت نامه ملزم به رعایت قواعد و عادات مسلمة در مذهب آنان جز در مورد مقررات قانون راجع به انتظامات عمومی بوده و باید احکام خود را بر طبق آن صادر نمایند این رأی برابر ماده ۴۳ قانون امور حسبی و ماده ۳ از مواد اضافه شده به قانون آئین دادرسی کیفری مصوب مرداد ماه ۱۳۳۷ برای دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است. قانون «رسیدگی به دعاوی

مطروحه راجع به احوال شخصیه و تعلیمات دینی ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی» در اجرای بند هشتم اصل یکصد و دهم قانون اساسی در جلسه روز پنجشنبه مورخ سوم تیر ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و دو مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح ماده واحده ی فوق به تصویب رسیده است.

قانون رسیدگی به دعاوی مطروحه راجع به احوال شخصیه و تعلیمات دینی ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۴/۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - ملیت)

ماده واحده - رأی وحدت رویه شماره ۳۷ مورخ ۱۳۶۳/۹/۱۹ هیأت عمومی دیوان عالی کشور، عیناً و به شرح ذیل به تصویب رسید: نظر به اصل سیزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اینکه به موجب ماده واحده قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم مصوب مرداد ماه ۱۳۱۲ نسبت به احوال شخصیه و حقوق ارثیه و وصیت ایرانیان غیر شیعه که مذهب آنان به رسمیت شناخته شده لزوم رعایت قواعد و عادات مسلمة متداوله در مذهب آنان در دادگاهها جز در مواردی که مقررات قانون راجع به انتظامات عمومی باشد تصریح گردیده فلذا دادگاهها در مقام رسیدگی به امور مذکور و همچنین در رسیدگی به درخواست تنفیذ وصیت نامه ملزم به رعایت قواعد و عادات مسلمة در مذهب آنان جز در مورد مقررات قانون راجع به انتظامات عمومی بوده و باید احکام خود را بر طبق آن صادر نمایند این رأی برابر ماده ۴۳ قانون امور حسبی و ماده ۳ از مواد اضافه شده به قانون آئین دادرسی کیفری مصوب مرداد ماه ۱۳۳۷ برای دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است. قانون «رسیدگی به دعاوی مطروحه راجع به احوال شخصیه و تعلیمات دینی ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی» در اجرای بند هشتم اصل یکصد و دهم قانون اساسی در جلسه روز پنجشنبه مورخ سوم تیر ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و دو مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح ماده واحده ی فوق به تصویب رسیده است.

قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۷ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - توزیع قدرت - اعتماد عمومی)

ماده ۱۱۱۷- شوهر می تواند زن خود را از حرفه یاصنعتی که منافای مصالح خانوادگی یا حیثیات خود یا زن باشد منع کند.

قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیرشیعه در محاکم / ماده واحده / مصوب تیرماه ۱۳۱۲ (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - ملیت)

ماده واحده - نسبت به احوال شخصیه و حقوق ارثیه و وصیت ایرانیان غیرشیعه که مذهب آنان به رسمیت شناخته شده محاکم باید قواعد و عادات مسلمة متداوله در مذهب آنان را جز در مواردی که مقررات قانون راجع به انتظامات عمومی باشد به طریق ذیل رعایت نمایند: ۱. در مسائل مربوط به نکاح و طلاق و عادات و قواعد مسلمة متداوله در مذهبی که شوهر پیرو آن است. ۲. در مسائل مربوطه به ارث و وصیت عادات و قواعد مسلمة متداوله در مذهب متوفی. ۳. در مسائل مربوطه به فرزند خواندگی عادات و قواعد مسلمة متداوله در مذهبی که پدرخوانده یا مادرخوانده پیرو آنست.

مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۴ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۶۴- احکام مواد قبل در مورد طفل متولد از نزدیکی به شبهه نیز جاری است اگر چه مادر طفل مشتبه نباشد .

قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۳ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۶۳- در موردی که شوهر مطلع از تاریخ حقیقی تولد طفل نبوده و تاریخ تولد را بر او مشتبه نموده باشند به نوعی که موجب الحاق طفل به او باشد و بعدها شوهر از تاریخ حقیقی تولد طفل مطلع شود مدت مرور زمان دعوی نفی دو ماه از تاریخ کشف خدعه خواهد بود.

قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۶۲ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۶۲- در مورد مواد قبل دعوی نفی ولد باید در مدتی که عادتاً پس از تاریخ اطلاع یافتن شوهر از تولد طفل برای امکان اقامه دعوی می باشد، اقامه گردد و در هر حال دعوی مزبور پس از انقضاء دو ماه از تاریخ اطلاع یافتن شوهر از تولد طفل مسموع نخواهد بود.

قانون مدنی - در نسب / ماده ۱۱۵۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی (روابط درون خانواده - قوانین و عرف خانوادگی - بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۱۱۵۸- طفل متولد در زمان زوجیت ملحق به شوهر است مشروط بر اینکه از تاریخ نزدیکی تا زمان تولد کمتر از شش ماه و بیشتر از ده ماه نگذشته باشد.

قوانین : داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : اشتغال. : اموراتاری و استخدامی :
قوانین، [تعداد : ۲۳۳]

از ضوابط انتخاب، انتصاب و تغییر مدیران. ۱۹۰۱/۱۴۲۶ مورخ ۱۳۸۲/۱/۱۱ / ماده ۷ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۸۲/۱/۱۱

مصوبه هیأت وزیران (درخصوص نحوه بازنشستگی کارکنان در وزارت صنایع و معادن) ۳۸۶۸۳/ت ۲۴۹۳۹ هـ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۵ / ۱۳۸۰/۱۲/۱۵

از آیین نامه استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۴ هیأت وزیران / ماده ۷۰ / ۱۳۸۱/۱۲/۴

از آیین نامه استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۴ هیأت وزیران / ماده ۶۹ / ۱۳۸۱/۱۲/۴

از آیین نامه استخدامی کارکنان شهرداریهای کشور مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۵ هیأت وزیران / ماده ۶۴ / ۱۳۸۱/۸/۱۵

از آیین نامه استخدامی کارکنان شهرداریهای کشور مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۵ هیأت وزیران / ماده ۶۳ / ۱۳۸۱/۸/۱۵

از آیین نامه بیمه و بازنشستگی سردفتران و دفتریاران اسناد رسمی مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۲ ریاست قوه قضاییه / تبصره ۱، ۲، ۳ و ۴ ماده ۹ / ۱۳۸۱/۸/۱۲

از آیین نامه بیمه و بازنشستگی سردفتران و دفتریاران اسناد رسمی مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۲ ریاست قوه قضاییه / ماده ۹ / ۱۳۸۱/۸/۱۲

از آیین نامه استخدامی نظام بانکی دولت مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۲۶ هیأت وزیران / ماده ۳۷ / ۱۳۷۹/۱۱/۲۶

از آیین نامه استخدامی نظام بانکی دولت مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۲۶ هیأت وزیران / ماده ۳۳ / ۱۳۷۹/۱۱/۲۶

از آیین نامه استخدامی نظام بانکی دولت مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۲۶ هیأت وزیران / ماده ۱۳ و تبصره ۱، ۲ و ۳ / ۱۳۷۹/۱۱/۲۶

قانون الحاق یک تبصره به قانون استخدامی جانبازان ، اسرا و افراد خانواده های شهدا ، جانبازان از کار افتاده ، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک ماه متناوب در جبهه خدمت نموده اند (مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷) / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۵/۹/۷ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۵/۹/۲۸ شورای نگهبان

قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی ، بانوان شاغل ، خانواده ها و کارکنان شاغل / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی

قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی ، بانوان شاغل ، خانواده ها و کارکنان شاغل / ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی

قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی ، بانوان شاغل ، خانواده ها و کارکنان شاغل / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی

قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۹۱ / مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی

قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۸۱ / مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی

قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۶۱ / مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی

قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۱۰ / مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی

قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۲۰ و تبصره ۱ و ۲ / مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ / ماده واحده / ۱۳۶۳/۱۰/۲

از قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی مصوب ۱۳۶۶/۱۰/۲۷ / تبصره ماده ۹ / ۱۳۶۶/۱۰/۲۷

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی / ماده ۹ / ۱۳۷۰/۶/۱۳

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی / تبصره ۱ ماده ۹ / ۱۳۷۰/۶/۱۳

از قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۲/۸/۲۳ / ماده ۱۳ / ۱۳۷۲/۸/۲۳

از قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۴/۳/۲۱ / ماده ۱۱ / ۱۳۷۴/۳/۲۱

از آیین نامه اجرایی ماده ۱۳ قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۵ / ماده ۱۶ / ۱۳۷۹/۸/۱۵

از آیین نامه اجرایی ماده ۱۳ قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۵ هیأت وزیران / ماده ۱۷ / ۱۳۷۹/۸/۱۵

دستورالعمل نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان / ۱۳۷۹/۲/۱۳

دستورالعمل نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان / ۱۳۷۹/۲/۱۳

دستورالعمل نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان / ۱۳۷۹/۲/۱۳

دستورالعمل نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان / ۱۳۷۹/۲/۱۳

از آیین نامه پرداخت فوق العاده سختی کار انتظامی مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۵ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۱۳۸۳/۹/۲۵

از آیین نامه اجرایی قانون اصلاح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مصوب ۱۳۸۵/۲/۱۰ هیأت وزیران / تبصره ۶ ماده ۱ / ۱۳۸۵/۲/۱۰

از آیین نامه اجرایی قانون اصلاح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مصوب ۱۳۸۵/۲/۱۰ هیأت وزیران / تبصره ۷ ماده ۱ / ۱۳۸۵/۲/۱۰

از آیین نامه استخدامی شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته ای ایران و شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۸۵/۳/۲۱ / ماده ۸۰ / ۱۳۸۵/۳/۲۱

از آیین نامه استخدامی شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته ای ایران و شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۸۵/۳/۲۱ / تبصره ۱، ۲ و ۳ ماده ۸۰ / ۱۳۸۵/۳/۲۱

از آیین نامه استخدام پیمانی موضوع تبصره ماده ۶ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۶۸/۶/۱ هیأت وزیران / ماده ۲۹ / ۱۳۶۸/۶/۱

از آیین نامه استخدام پیمانی موضوع تبصره ماده ۶ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۶۸/۶/۱ هیأت وزیران / تبصره ۱، ۲ و ۳ ماده ۲۹ / ۱۳۶۸/۶/۱

از آیین نامه استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۵ هیأت وزیران / ماده ۹۴ / ۱۳۷۹/۱۱/۵

از آیین نامه استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۵ هیأت وزیران / ماده ۹۵ / ۱۳۷۹/۱۱/۵

از آیین نامه استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۵ هیأت وزیران / ماده ۹۶ / ۱۳۷۹/۱۱/۵

از آیین نامه استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۵ هیأت وزیران / ماده ۹۷ / ۱۳۷۹/۱۱/۵

از آیین نامه استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۵ هیأت وزیران / ماده ۱۰۰ / ۱۳۷۹/۱۱/۵

رای هیات عمومی دیوان عدالت اداری (تعیین حقوق بازنشستگی و وظیفه کارکنان دولت بر مبنای معدل حقوق دو سال آخر خدمت قابل تسری به قضات دادگستری که تابع مقررات استخدامی خاص هستند نمیباشد.) / رای وحدت رویه ۷۰-۷۱ هیات عمومی دیوان عدالت اداری / مصوب ۱۳۸۱/۲/۲۹

از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۲۹

از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۹

از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / تبصره ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۹

از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۹

از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / ماده ۳۲ / مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۹

از قانون اساسنامه تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / ماده ۸ / مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۹

از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۹

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۱۸۲ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۱۷۴ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۱۵۹ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۱۴۹ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱

از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۲ ماده ۲۰۴ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷

از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۹۶ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷

از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۶۴ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷

از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۵۶ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷

از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران / ماده ۹۴ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷

از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران / ماده ۳۲ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷

از آیین‌نامه مرخصیها / ماده ۳۱ / مصوب ۱۳۴۶/۷/۲۲ هیات وزیران و اصلاحی ۱۳۷۵/۳/۱۶

از آیین‌نامه مرخصیها / ماده ۲۷ / مصوب ۱۳۴۶/۷/۲۲ هیات وزیران و اصلاحی ۱۳۷۵/۳/۱۶

از آیین‌نامه مرخصیها / ماده ۲۶ / مصوب ۱۳۴۶/۷/۲۲ هیات وزیران و اصلاحی ۱۳۷۴/۶/۱۲

از آیین‌نامه مرخصیها / ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۴۶/۷/۲۲ هیات وزیران و اصلاحی ۱۳۷۵/۳/۱۶

از آیین‌نامه استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی ایران / ماده ۱۳۶ و تبصره آن / مصوب ۱۳۶۸/۴/۲۱

از آیین‌نامه استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی ایران / ماده ۱۱۴ و تبصره آن / مصوب ۱۳۶۸/۴/۲۱

از آیین‌نامه استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی ایران / ماده ۱۱۳ و تبصره آن / مصوب ۱۳۶۸/۴/۲۱

از آیین‌نامه استخدام پیمانی موضوع تبصره ماده ۶ قانون استخدام کشوری / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۶۸/۶/۱ هیات وزیران

از آیین‌نامه استخدامی مشترک بانکهامصوب ۱۳۶۰/۶/۳ اصلاح برخی از مواد بخش مرخصیها / ماده ۶۷ / مصوب ۱۳۷۵/۱۰/۳۰ مجمع عمومی بانکها

از آیین‌نامه استخدامی مشترک بانکهامصوب ۱۳۶۰/۶/۳ اصلاح برخی از مواد بخش مرخصیها / ماده ۶۴ / مصوب ۱۳۷۵/۱۰/۳۰ مجمع عمومی بانکها

از آیین‌نامه استخدامی مشترک بانکهامصوب ۱۳۶۰/۶/۳ اصلاح برخی از مواد بخش مرخصیها / ماده ۶۳ / مصوب ۱۳۷۵/۱۰/۳۰ مجمع عمومی بانکها

از آیین‌نامه استخدامی مشترک بانکهامصوب ۱۳۶۰/۶/۳ اصلاح برخی از مواد بخش مرخصیها / ماده ۶۰ / مصوب ۱۳۷۵/۱۰/۳۰ مجمع عمومی بانکها

-از آیین‌نامه اجرایی قانون گزینش کشور / ماده ۱۲ و تبصره آن / مصوب ۱۳۷۷/۵/۲۵ کمیسیون مشترک آموزش و پرورش و امور اداری و استخدامی مجلس شورای اسلامی.

از تصویب‌نامه ضوابط اجرایی بودجه سال ۱۳۷۵ کل کشور / تصویب‌نامه / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۸ هیات وزیران

از قانون بودجه سال ۱۳۷۵ بودجه / تبصره ۳۵ / مصوب ۱۳۷۴/۱۱/۱۱

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۱۲۵ و تبصره / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۶۶ و تبصره ۲ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۶۴ و تبصره ۳ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱

از لایحه قانونی مربوط به برقراری حقوق بازنشستگی در مورد مستخدمین شاغل یا بازنشسته و عائله آنان که به موجب لایحه قانونی مربوط به پاکسازی مصوب ۱۳۵۸/۶/۷ از خدمت منفصل یا محروم از دریافت حقوق شده یا می‌شوند. / ماده واحده / مصوب ۱۳۵۹/۳/۳۱

قانون استفساریه قانون الحاق یک تبصره به قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یکسال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت کرده اند. (مصوب ۱۳۷۵/۹/۷) / ماده واحده / مصوب ۱۳۸۰/۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۱/۲۹ شورای نگهبان

تصویبنامه اصلاح آئین نامه مرخصیها (سازمان امور اداری و استخدامی کشور) / تصویبنامه / مصوب ۱۳۷۵/۳/۱۶- هیات وزیران

تصویبنامه اصلاح آئین نامه مرخصیها (سازمان امور اداری و استخدامی کشور) / تصویبنامه / مصوب ۱۳۷۵/۳/۱۶- هیات وزیران

تصویبنامه اصلاح آئین نامه مرخصیها (سازمان امور اداری و استخدامی کشور) / تصویبنامه / مصوب ۱۳۷۵/۳/۱۶- هیات وزیران

تصویبنامه اصلاح آئین نامه مرخصیها (سازمان امور اداری و استخدامی کشور) / تصویبنامه / مصوب ۱۳۷۵/۳/۱۶- هیات وزیران

از آیین نامه مقررات استخدامی و نحوه پرداخت حقوق و مزایای همکاران قراردادی وزارت جهاد سازندگی / ماده ۱۴ و تبصره او ۲ / مصوب ۱۳۷۴ / ۱۱ / ۱۱ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اثاث / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۶۴ / ۴ / ۲ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اثاث / ماده ۹ / مصوب ۱۳۶۴ / ۴ / ۲ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اثاث / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۴ / ۴ / ۲ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اثاث / ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۴ / ۴ / ۲ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اثاث / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۴ / ۴ / ۲ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اثاث / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۴ / ۴ / ۲ هیات وزیران

قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی / ماده ۹ / مصوب ۱۳۶۶/۱۰/۲۷

قانون اصلاح ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / تبصره ۳۵ - قسمت ب / مصوب ۱۳۷۵/۷/۱۵

قانون اصلاح ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت (مصوب ۱۳۷۵/۷/۱۵) / تبصره او ۲ الحاقی به ماده ۹ / مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۱/۲۹ شورای نگهبان

قانون الحاق یک تبصره به قانون راجع به خدمت نیمه وقت بانوان / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۶/۱/۱۹

قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۹۱ / مصوب ۸۲/۱۱/۷

قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۶۱ / مصوب ۸۲/۱۱/۷

قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۱۰ / مصوب ۸۲/۱۱/۷

قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۲۰ / مصوب ۸۲/۱۱/۷

قانون استخدامی وزارت اطلاعات / ماده ۴۷ / مصوب ۱۳۷۴/۴/۲۵

قانون اصلاح تبصره ۵ قانون الحاق پنج تبصره به قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۴/۱/۲۹

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۶۷ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه

از قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳

از قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳

از قانون استخدام کشوری / ماده ۸۶ / مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱ و اصلاحی ۱۳۵۱/۲۴/۱۲

از قانون استخدام کشوری / ماده ۵۱ / مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱

از قانون استخدام کشوری / تبصره ۵ الحاقی به ماده ۴۹ مصوب ۷۱/۳/۳ / مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱

از قانون استخدام کشوری / ماده ۳۴ / مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱ و اصلاحی ۱۳۵۲/۱۰/۲

لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران / ماده واحده / مصوب ۵۸/۱۱/۲۰

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران / ماده واحده / مصوب ۵۸/۱۱/۲۰

از قانون شمول قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۲۴/۹/۵۸ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی به فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی / تبصره ۴ ماده واحده الحاقی مصوب ۱۳۷۱/۱۰/۶ / الحاقی ۱۳۷۱/۱۰/۶

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

از قانون شمول قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۲۴/۹/۵۸ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی به فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۴/۳/۲۸

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

از لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی / تبصره ۲ ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون تربیت مامای روستائی / تبصره ماده واحده / مصوب ۱۳۴۷/۳/۶

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون تربیت مامای روستائی / ماده واحده / مصوب ۱۳۴۷/۳/۶

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون اصلاح قانون استخدام پزشکان / تبصره ۱ ماده واحده / مصوب ۱۳۲۸/۲/۲۹

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

از قانون رسیدگی به تخلفات اداری / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۲/۹/۷

از قانون رسیدگی به تخلفات اداری / ماده ۸ / مصوب ۱۳۷۲/۹/۷

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۵ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

از قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۷۲/۸/۲۳

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

از قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۷۲/۸/۲۳

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب ۱۳۶۲ / ماده ۷ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید , جانباز از کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی / تبصره ۴ ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ آذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث (۱) (۱) - از قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی مصوب ۲۷/۱۰/۱۳۶۶ / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲

قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید, جانباز از کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی / تبصره ۳ ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث / تبصره ۱ / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲

قانون شمول قوانینی که در مورد شهدا و خانواده معظم ایشان وضع گردیده یا می گردد به اسرا و مفقود الاثرها و خانواده ایشان / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۲

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث / تبصره ۲ / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲

از قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۷۴/۳/۲۱

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث / تبصره ۳ / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲

قانون ادامه استفاده خانواده افرادی که ساکن خانه های سازمانی بوده و شهید، جانباز، اسیر و مفقود الاثر شده اند. / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۷/۲/۲۷

قانون حقوق والدین بازنشسته و وظیفه و مستمری بگیر شهدا و جانبازان و مفقودین انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی (۱) به قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانبازان کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی مصوب ۳/۶/۱۳۷۲ مراجعه شود. / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۷/۹/۲۰

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۶۶ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱

قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۵/۱۰/۲۷ با الحاقات بعدی

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / تبصره ۲ ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی

قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۵/۴/۱۹ با اصلاحات بعدی

قانون استخدام جانبازان ، اسرا و خانواده های شهدا ، جانبازان از کار افتاده ، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند . / تبصره ۳ / مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷

قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۵/۴/۱۹ با اصلاحات بعدی

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / تبصره ۱ ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی

قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده های شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند. / تبصره ۱ الحاقی / مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷

قانون استخدام جانبازان ، اسرا و افراد خانواده های شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند. / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷ با اصلاحات بعدی

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۲۶ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۱ ماده ۳۱ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۳۲ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۳۲ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۲۶ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۱ ماده ۳۱ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳

قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۵/۴/۱۹ با اصلاحات بعدی

قانون استخدام جانبازان ، اسرا و افراد خانواده های شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند. / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷ با اصلاحات بعدی

قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده های شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند. / تبصره ۱ الحاقی / مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / تبصره ۱ ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی

قانون استخدام جانبازان ، اسرا و خانواده های شهدا ، جانبازان از کار افتاده ، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند . / تبصره ۳ / مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / تبصره ۲ ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۶۶ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱

قانون ادامه استفاده خانواده افرادی که ساکن خانه های سازمانی بوده و شهید، جانباز، اسیر و مفقود الاثر شده اند. / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۷/۲/۲۷

از قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۷۴/۳/۲۱

قانون شمول قوانینی که در مورد شهدا و خانواده معظم ایشان وضع گردیده یا می گردد به اسرا و مفقود الاثرها و خانواده ایشان / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۲

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳

قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۵/۴/۱۹ با اصلاحات بعدی

قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۵/۱۰/۲۷ با الحاقات بعدی

قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز از کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی / تبصره ۳ ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰

قانون حقوق والدین بازنشسته و وظیفه و مستمری بگیر شهدا و جانبازان و مفقودین انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی (۱) به قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز از کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی مصوب ۳/۶/۱۳۷۲ مراجعه شود. / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۷/۹/۲۰

قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز از کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی / تبصره ۴ ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث / تبصره ۳ / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث / تبصره ۲ / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲

از قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۷۲/۸/۲۳

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث / تبصره ۱ / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث (۱) (۱) - از قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی مصوب ۲۷/۱۰/۱۳۶۶ / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲

از قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۷۲/۸/۲۳

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب ۱۳۶۲ / ماده ۷ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۵ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

از قانون رسیدگی به تخلفات اداری / ماده ۸ / مصوب ۱۳۷۲/۹/۷

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

از قانون رسیدگی به تخلفات اداری / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۲/۹/۷

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون اصلاح قانون استخدام پزشکان / تبصره ۱ ماده واحده / مصوب ۱۳۲۸/۲/۲۹

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون تربیت مامای روستائی / ماده واحده / مصوب ۱۳۴۷/۳/۶

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون تربیت مامای روستائی / تبصره ماده واحده / مصوب ۱۳۴۷/۳/۶

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

از لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی / تبصره ۲ ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

از قانون شمول قانون خدمت نیروی انسانی , درمانی و بهداشتی مصوب ۲۴/۹/۵۸ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی به فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۴/۳/۲۸

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۹ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

از قانون شمول قانون خدمت نیروی انسانی , درمانی و بهداشتی مصوب ۲۴/۹/۵۸ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی به فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی / تبصره ۴ ماده واحده الحاقی مصوب ۱۳۷۱/۱۰/۶ / الحاقی ۱۳۷۱/۱۰/۶

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۸ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸

قانون راجع به خدمت نیمه وقت بانوان / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۲/۹/۱۰

لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران / ماده واحده / مصوب ۵۸/۱۱/۲۰

قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری برای محافظین و رانندگانی که به درجه رفیع شهادت نائل می شوند یا در راه انجام وظیفه فوت یا معلول شوند. / ماده واحده و تبصره های آن / مصوب ۱۳۶۱/۸/۲

قانون راجع به معافیت آن عده از معلولین انقلاب اسلامی ایران که قادر به انجام کار می باشند همچنین افراد خانواده شهداء و معلولین از شرط بند (ج) ماده ۱۴ قانون استخدام کشوری / ماده واحده و تبصره های آن / مصوب ۱۳۶۱/۶/۱۶ با الحاقات بعدی

لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و دارو ساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از شهر تهران / تبصره الحاقی مصوب ۵۹/۴/۲۵ / مصوب ۵۸/۱۱/۲۰

قانون پرداخت حقوق وظیفه به فرزندان مستخدمین متوفی / ماده واحده / مصوب ۱۳۵۵/۱۱/۳

لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران / ماده واحده / مصوب ۵۸/۱۱/۲۰

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۱۱۰ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه

لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و دارو ساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از شهر تهران / تبصره الحاقی مصوب ۵۹/۴/۲۵ / مصوب ۵۸/۱۱/۲۰

از قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان / تبصره ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۱۰۹ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۱۰۷ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه

از قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۷/۱/۳۰ و اصلاحی ۱۳۷۵/۲/۱۲

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۱۰۶ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه

از قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیرا پزشکان / تبصره ۳ ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۶۷/۱/۳۰ و اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت اور خارجه / ماده ۱۰۴ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه

از قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیرا پزشکان / تبصره ۴ ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۶۷/۱/۳۰ و اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۹۲ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۹۱ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه

از قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیرا پزشکان / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۶۷/۱/۳۰ و اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۸۸ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۸۷ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه

از ضوابط انتخاب، انتصاب و تغییر مدیران. ۱۹۰۱/۱۴۲۶ مورخ ۱۳۸۲/۱/۱۱ / ماده ۷ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۸۲/۱/۱۱ (روابط برون خانواده- شغل)

شورای عالی اداری در یکصدمین جلسه مورخه ۱۳۸۱/۱۲/۲۴ بنا به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به منظور ارتقاء بهره وری و کارایی نیروی انسانی و مدیریت دستگاههای اجرایی و برقراری نظام مطلوب انتخاب و انتصاب مدیران متعهد و متخصص و ایجاد ثبات در مدیریتها و افزایش انگیزش کارکنان برای ارتقای شغلی، «ضوابط انتخاب، انتصاب و تغییر مدیران» را به شرح زیر تصویب نمود: ماده ۷- به منظور ایجاد انگیزش برای کارکنان در مسیر پیشرفت شغلی و انتصاب به پستهای سرپرستی و مدیریتی، مسئولین دستگاهها ترتیبی اتخاذ کنند که حتی الامکان انتخاب افراد از کارکنان داخل دستگاه انجام شود. تبصره ۱- در صورتی که انتخاب افراد واجد شرایط از کارکنان درون دستگاه امکان پذیر نباشد، دستگاههای اجرایی می توانند حداکثر تا بیست درصد انتصاب خود را در رده مدیران از افراد خارج از دستگاه ذیربط انجام دهند. تبصره ۲- به منظور ارتقاء مشارکت بانوان در امور مدیریتی، دستگاههای اجرایی موظف هستند اقدامات لازم را برای شناسایی و ارتقاء توانمندیهای بانوان و انتصاب آنها در سطوح مدیریتی انجام دهند به نحوی که همه ساله انتصاب بانوان در پستهای مدیریتی افزایش یابد.

مصوبه هیأت وزیران (درخصوص نحوه بازنشستگی کارکنان در وزارت صنایع و معادن) ۳۸۶۸۳/ت ۲۴۹۳۹ هـ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۵ / ۱۳۸۰/۱۲/۱۵ (روابط برون خانواده- شغل)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۸ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۵۴۶۰ مورخ ۱۳۸۰/۴/۱۱ وزارت صنایع و معادن و به استناد تبصره ماده (۳) قانون تمرکز امور صنعت و معدن تشکیل وزارت صنایع و معادن- مصوب ۱۳۷۹ - تصویب نمود: به وزارت صنایع و معادن اجازه داده می شود آن دسته از مستخدمان رسمی خود را که در هنگام تطبیق وضع، مازاد بر نیاز تشخیص داده می شوند با درخواست آنها، در صورت داشتن حداقل بیست

(۲۰) سال سابقه خدمت برای مستخدمان زن و حداقل بیست و پنج (۲۵) سال سابقه خدمت برای مستخدمان مرد (حداکثر تا پنج سال ارفاقی تا سقف سی سال خدمت) بازنشسته نموده و پاداش پایان خدمت آنها را با در نظر گرفتن سابقه خدمت ارفاقی مطابق مقررات عمومی محاسبه و پرداخت نماید.

از آیین نامه استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۴ هیأت وزیران / ماده ۷۰ / ۱۳۸۱/۱۲/۴ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۷۰- حقوق وظیفه وراثت به تساوی بین بازماندگان تقسیم می شود و در صورت قطع سهم هر یک از بازماندگان سهم قطع شده به تساوی به سهم سایر بازماندگان اضافه می شود.

از آیین نامه استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۴ هیأت وزیران / ماده ۶۹ / ۱۳۸۱/۱۲/۴ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۶۹- وراثت قانونی در این آیین نامه عبارتند از: الف- زوجه یا زوجات دایمی کارمند متوفی اعم از آن که شوهر اختیار کرده یا نکرده باشند. ب- فرزندان و نوادگان اناث متوفی تا زمانی که شوهر اختیار نکرده یا به استخدام یکی از دستگاههای دولتی و وابسته به دولت درنیامده اند. پ- شوهر در صورتی که علیل و از کارافتاده و تحت کفالت همسر متوفای خود بوده باشد. ت- فرزندان و نوادگان ذکور تا زمانی که به سن بیست سال تمام نرسیده اند مگر آن که در یکی از دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مشغول تحصیل باشند که در این صورت در پایان بیست و پنجمین سال عمر حقوق وظیفه آنها قطع خواهد شد. ث- پدر و مادری که تحت کفالت کارمند متوفی بوده باشند. ج- فرزندان و نوادگان علیل و ناقص العضو کارمند متوفی که قادر به کار نباشند. تبصره- نوادگان کارمند متوفی در صورتی می توانند از حقوق وظیفه استفاده کنند که قبل از فوت کارمند براساس قانون تحت کفالت او بوده باشند.

از آیین نامه استخدامی کارکنان شهرداریهای کشور مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۵ هیأت وزیران / ماده ۶۴ / ۱۳۸۱/۸/۱۵ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۶۴- مجموع حقوق وظیفه بازماندگان معادل تمام حقوق بازنشستگی یا حقوق وظیفه از کارافتادگی مستخدم متوفی است که به تساوی بین بازماندگان واجد شرایط تقسیم می شود؛ در صورت قطع سهم هر یک از بازماندگان سهم قطع شده به تساوی به سهم سایر بازماندگان افزوده خواهد شد، هرگاه بازمانده واجد شرایط مستخدم متوفی منحصر به فرد باشد کل حقوق وظیفه به وی پرداخت می شود.

از آیین نامه استخدامی کارکنان شهرداریهای کشور مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۵ هیأت وزیران / ماده ۶۳ / ۱۳۸۱/۸/۱۵ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۶۳- وراثت قانونی در این آیین نامه عبارتند از: الف- زوجه دایمی. تبصره- در صورتی که متوفی دارای چند زوجه باشد این سهم به تساوی بین آنها تقسیم می شود. ب- زوج، در صورتی که علیل، از کارافتاده و تحت تکفل زوجه متوفی خود بوده باشد. پ- فرزندان ذکور متوفی تا پایان بیست سالگی و در صورت ادامه تحصیل در یکی از دانشگاهها یا مؤسسات آموزش عالی رسمی کشور تا پایان بیست و پنج سالگی. ت- فرزندان اناث تا زمان اختیار شوهر. ث- فرزندان علیل یا ناقص العضو مستخدم متوفی که از کارافتاده باشند مادام العمر. ج- والدین مستخدم متوفی مشروط بر اینکه تحت تکفل متوفی بوده و پدر حداقل شصت سال و مادر حداقل پنجاه و پنج سال داشته یا از کارافتاده باشند. چ- نوادگانی که پدرشان فوت شده و در کفالت مستخدم متوفی بوده اند با دارا بودن شرایط بندهای (پ) و (ث) این ماده. ح- دختران متوفی که مطلقه شده اند.

از آیین نامه بیمه و بازنشستگی سردفتران و دفترياران اسناد رسمي مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۲ ریاست قوه قضاييه / تبصره ۱، ۲، ۳ و ۴ ماده ۹ / ۱۳۸۱/۸/۱۲ (روابط برون خانواده-شغل)

تبصره ۱- زوجه سردفتر یا دفتريار متوفي چنانچه شاغل یا بازنشسته مراجع ديگر نیز باشد مشمول دریافت مستمری موضوع این ماده می باشد.
تبصره ۲- در صورت قطع مستمری هر یک از وراث سهم او به سهام ديگر ورثه مشمول دریافت، بالسويه یا به سهم وراث منحصر اضافه خواهد شد.
تبصره ۳- فرزندان و نیز نوادگان ذکور سردفتر یا دفترياری که در زمان فوت آنان دچار عوارض روحی روانی و جسمی بوده و یا در زمان مستمری بگیری دچار این عوارض شوند نیز تا زمان افاقه مشمول دریافت مستمری خواهند بود. تبصره ۴- هرگاه فرزندان یا نوادگان اناث سردفتر و یا دفتريار که شوهر اختیار کرده اند، بعد از فوت سردفتر و یا دفتريار مطلقه شوند یا اختیار شوهر بعد از فوت سردفتر یا دفتريار بوده باشد، پس از مطلقه شدن به شرط موافقت سایر مستمری بگیران می توانند به تساوی از سهم مستمری موافقان استفاده نمایند.

از آیین نامه بیمه و بازنشستگی سردفتران و دفترياران اسناد رسمي مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۲ ریاست قوه قضاييه / ماده ۹ / ۱۳۸۱/۸/۱۲ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۹- استحقاق ورثه سردفتر و دفتريار متوفي به دریافت مبالغ موضوع ماده فوق در مورد فرزندان و نوادگان ذکور تا زمانی است که به سن بیست و دو سال تمام خورشیدی نرسیده اند و یا مشغول تحصیل در یکی از دانشگاهها و یا مؤسسات آموزش عالی رسمی هستند مشروط به اینکه سن آنان از ۲۷ سال تمام خورشیدی تجاوز نکرده باشد و در مورد فرزندان و نوادگان اناث و همسر تا موقعی خواهد بود که شوهر اختیار نکرده باشند و همچنین در مورد پدر و مادر استحقاق دریافت این وجوه منوط است به اینکه تحت تکفل متوفي بوده باشند. استخدام هر یک از عائله تحت تکفل در هر یک از سازمانهای دولتی و یا مؤسسات عمومی موجب قطع مستمری او خواهد شد. فرزندان و نوادگان اناث که در زمان حیات سردفتر و دفتريار شوهر اختیار کرده و پس از مطلقه شدن و یا فوت شوهر مجدداً تحت تکفل سردفتر و دفتريار قرار گرفته اند مشمول دریافت مستمری خواهند بود. دریافت حقوق بازنشستگی و مستمری از مراجع دولتی و غیردولتی مانع استفاده از مستمری موضوع این ماده نخواهد بود.

از آیین نامه استخدامی نظام بانکی دولت مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۲۶ هیأت وزیران / ماده ۳۷ / ۱۳۷۹/۱۱/۲۶ (روابط برون خانواده-شغل)
ماده ۳۷- وظیفه بگیران مستخدم متوفي از لحاظ این آیین نامه به شرح زیر می باشند: ۱- زوجه یا زوجات دایمی مستخدم متوفي اعم از اینکه شوهر اختیار کرده یا نکرده باشد. ۲- شوهر در صورتی که علیل و از کارافتاده و تحت کفالت همسر متوفای خود باشد. ۳- فرزندان اناث متوفي و همچنین نوادگان اناث در صورتی که تحت کفالت قانونی مستخدم متوفي بوده باشند. ۴- فرزندان اناث مطلقه و تحت کفالت قانونی مستخدم. ۵- فرزندان ذکور تا پایان ۲۰ سالگی و در صورت تحصیل در مراکز آموزش عالی معتبر تا پایان ۲۵ سالگی. ۶- پدر و مادری که در کفالت متوفي بوده اند و همچنین فرزندان، نوادگان علیل و از کارافتاده و یا ناقص العضو مستخدم متوفي که در کفالت وی بوده و از کارافتاده باشند مادام العمر.

از آیین نامه استخدامی نظام بانکی دولت مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۲۶ هیأت وزیران / ماده ۳۳ / ۱۳۷۹/۱۱/۲۶ عنوان

ماده ۳۳- بانک مکلف است کارکنانی را که به سن ۶۰ سال تمام و یا ۳۰ سال تمام خدمت قابل قبول رسیده باشند بازنشسته نماید... تبصره- کارکنان ثابت بانک می توانند با دارا بودن شرایط زیر و موافقت بانک بازنشسته شوند. ... ب- کارکنان زن با ۲۰ سال سابقه خدمت در بانک

از آیین نامه استخدامی نظام بانکی دولت مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۲۶ هیأت وزیران / ماده ۱۳ و تبصره ۱، ۲ و ۳ / ۱۳۷۹/۱۱/۲۶ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۳- کارکنان بانک در صورت ابتلاء به بیماریهایی که مانع از انجام خدمت آنان باشد به گواهی مرجع پزشکی معتمد بانک از مرخصی استعلاجی استفاده خواهند کرد. تبصره ۱- جز در بیماریهای صعب العلاج حداکثر مدت استفاده از مرخصی استعلاجی چهار ماه در سال خواهد بود. تبصره ۲- به کارکنانی که از مرخصی استعلاجی استفاده می نمایند تا چهار ماه و در صورتی که به علت ابتلاء به بیماری صعب العلاج یا زایمان فرزندان توأمان مرخصی استعلاجی آنان بیش از چهار ماه باشد تا حداکثر سی سال حقوق و فوق العاده های مربوط و در مورد بیماریهای صعب العلاج در مدت زاید بر یک سال تا هنگامی که از کارافتاده نشوند فقط حقوق پرداخت می گردد. تبصره ۳- مرخصی زایمان تا سه فرزند برای مادرانی که فرزند خود را شیر می دهند چهار ماه می باشد.

قانون الحاق یک تبصره به قانون استخدامی جانبازان ، اسرا و افراد خانواده های شهدا ، جانبازان از کار افتاده ، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک ماه متناوب در جبهه خدمت نموده اند (مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷) / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۵/۹/۷ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۵/۹/۲۸ شورای نگهبان (روابط برون خانواده-شغل)

ماده واحده - تبصره ای به شرح ذیل به قانون استخدام جانبازان ، اسرا و افراد خانواده های شهدا ، جانبازان از کار افتاده ، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب دادطلبانه در جبهه خدمت نموده اند مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷ مجلس شورای اسلامی الحاق می گردد. تبصره - هرگونه دریافتی جانبازان و مستمری بگیران شهدا ، مفقودین و اسرا و آزادگان از بابت وضعیت جانبازی ، شهادت ، مفقود الاثر بودن یا اسارت به موجب مقررات قانونی مربوط با رعایت شرایط ذیل بلامانع است : ۱- دریافت حقوق از بابت استخدام (رسمی یا غیر رسمی) ، حقوق بازنشستگی ، وظیفه و مستمری (به سبب قانون دیگر) و ازدواج همسران شهدا موجب قطع حقوق و دریافتی های موضوع تبصره نخواهد بود . ۲- دریافتی های فوق مشمول هیچ یک از مقررات مربوط به دریافت دو حقوق از صندوق دولت و صندوق های بازنشستگی نمی باشد .

قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی ، بانوان شاغل ، خانواده ها و کارکنان شاغل / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱ و بند ۱ ماده ۳ قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه های ضروری به کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۵/۲/۲۶ و اصلاحی آن ۱۳۷۶/۸/۱۶ به ترتیب زیر اصلاح میگردد: - به کارکنان شاغل مذکور در قوانین فوق الاشعار هنگام بازنشستگی ، از کار افتادگی یا فوت در مقابل کلیه سوابق خدمت دولتی به ازای هر سال خدمت معادل یک ماه آخرین حقوق و فوق العاده های دریافتی که ملاک کسور بازنشستگی است به عنوان پاداش پایان خدمت پرداخت می شود . - کمک هزینه ازدواج در مورد ازدواج دائم خود و فرزندان مستخدمین شاغل ، بازنشسته از کار افتاده و متوفی فقط یک بار حسب مورد .

قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی ، بانوان شاغل ، خانواده ها و کارکنان شاغل / ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده-شغل)

در بند (ت) ماده (۸۶) قانون استخدام کشوری عبارت بعد از «عیال دائمی متوفی» حذف می گردد.

قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی ، بانوان شاغل ، خانواده ها و کارکنان شاغل / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۳- دولت موظف است کمک هزینه عائله مندی کارکنان شاغل، از کار افتاده و یا بازنشسته را در صورت فوت، به همسر دائم آنها، مادامی که در قید حیات باشند بپردازد.

قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۹۱ / مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۹۱ - مستمری بگیران مشمول این قانون عبارتند از: الف - همسر دائم و شوهر در صورتی که همسرش مخارج وی را تأمین مینموده است. ب - اولاد ذکور غیرشاغل تا سن بیست سال تمام و در صورتی که مشغول تحصیل باشند تا خاتمه تحصیل حداکثر بیست و پنج سال تمام. ج - اولاد اناث جز در صورتی که شوهر داشته یا شاغل باشند. د - پدر و مادری که در کفالت متوفی بوده‌اند. ه - برادر محجور یا بیمار که در کفالت متوفی بوده و قادر به اداره امور خود نباشد. و - برادر صغیری که در کفالت متوفی بوده، تا سن بیست سال تمام و در صورت تحصیل تا سن بیست و پنج سال تمام مشروط بر این که شاغل نباشد. ز - خواهری که در کفالت متوفی بوده جز در صورتی که شوهر داشته یا شاغل باشد. ح - نوه هایی که تحت کفالت متوفی بوده‌اند، پسر تا سن بیست سال و در صورت تحصیل تا سن بیست و پنج سال تمام و دختر جز در صورتی که شوهر داشته یا شاغل باشد. تبصره ۱ - هر یک از مستمری بگیران چنانچه به بیماری غیرقابل علاج و یا نقص عضو مبتلا گردند به طوری که برابر تشخیص کمیسیون عالی پزشکی برای همیشه قادر به تأمین معاش خود نباشند مستمری آنان مادام العمر پرداخت خواهد شد. تبصره ۲ - پرداخت مستمری به مستمریگیران در طول خدمت دوره ضرورت نیز صرفنظر از شرایط سنی ادامه خواهد یافت.

قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۸۱ / مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۸۱ - فرزندان که یکی از والدین آنها فوت شود حق دریافت سهمیه مستمری از حقوق وی را خواهند داشت اگر چه پدر یا مادر آنها که در حال حیات است به هر عنوان حقوق یا حقوق بازنشستگی یا وظیفه از دولت دریافت دارد.

قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۶۱ / مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۶۱ - کمک هزینه عائله مندی تحت تکفل کارکنان شاغل، بازنشسته و موظف مشمول این قانون طبق ماده (۹) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ مجلس شورای اسلامی و تغییرات و اصلاحات بعدی آن تعیین و پرداخت خواهد شد. تبصره ۱ - عائله تحت تکفل کارکنان مجرد مشمول این قانون از مزایای بند (۱) ماده (۹) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ بهره مند خواهند شد. تبصره ۲ - کارکنان زن مشمول این قانون که دارای همسر از کارافتاده باشند که تحت تکفل آنان هستند، از کمک هزینه عائله مندی موضوع ماده (۹) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ برخوردار میگردند.

قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۱۰ / مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۱۰ - مرخصی - وضع کارکنانی است که به مدت معین و به طور مجاز، به یکی از صور زیر در محل خدمت حضور نداشته باشند: تبصره ۲ - مرخصی دوران بارداری و شیردهی کارکنان زن مطابق با مقررات استخدام کشوری خواهد بود.

قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۲۰ و تبصره او ۲ / مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۲۰ - نیروی انتظامی میتواند زنان را با حفظ موازین اسلامی در مشاغل که مستلزم به کارگیری زنان است به صورت کارکنان انتظامی یا کارمند استخدام نماید. تبصره ۱ - مشاغل خاص زنان و امور انضباطی آنان بنا به مورد در جداول سازمانی و آییننامه انضباطی تعیین میشود. تبصره ۲ - کلیه کارکنان زن که در اجرای ماده (۱۹۶) قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۶۶/۷/۷ - از وضعیت انتظامی به کارمند معادل خود تبدیل شدهاند در صورت تمایل میتوانند به وضعیت سابق اعاده شده و برابر مقررات این قانون به درجات متناسب نائل گردند.

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ / ماده واحده / ۱۳۶۳/۱۰/۲ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده واحده- الف- از تاریخ تصویب این قانون حقوق وظیفه و مستمری موضوع تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ در مورد ورثه ذکور تا پایان بیست سالگی و چنانچه به موجب مدارک مثبت در یکی از دانشگاهها یا مؤسسات آموزشی رسمی عالی مشغول تحصیل باشند تا پایان بیست و پنج سالگی قابل پرداخت خواهد بود. ب- حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان اناث کلیه مستخدمین وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و همچنین سازمانهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و قانون تأمین اجتماعی که طبق قوانین و مقررات مربوطه برقرار شده یا بشود با رعایت کلیه قوانین و مقررات مورد عمل به شرط نداشتن شوهر و شغل قابل پرداخت می باشد. تبصره ۱- حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان اناث که براساس قوانین قبلی به علت رسیدن به سن مقرر قطع شده است به شرط آن که شوهر و یا شغل نداشته باشند مشمول مقررات بند «ب» مذکور خواهد بود. تبصره ۲- آیین نامه موضوع این ماده واحده توسط سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

از قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی مصوب ۱۳۶۶/۱۰/۲۷ / تبصره ماده ۹ / ۱۳۶۶/۱۰/۲۷ (روابط برون خانواده-شغل)

تبصره- در اجرای قانون برقراری حقوق وظیفه درباره فرزندان اناث مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ مجلس شورای اسلامی چنانچه تعداد ورثه بیش از یک نفر باشد در ازاء هر نفر یک دوم رقم حداقل به جمع حقوق وظیفه یا مستمری افزوده می شود مشروط بر آن که جمع حقوق وظیفه یا مستمری از حقوق وظیفه ای که براساس مقررات مربوط به آن تعلق می گرفته تجاوز ننماید.

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی / ماده ۹ / ۱۳۷۰/۶/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۹- کمک هزینه عائله مندی و اولاد مستخدمین مشمول قانون استخدام کشوری و این قانون به شرح زیر قابل پرداخت است: ۱- به مستخدمین مرد شاغل و بازنشسته وظیفه بگیر مشمول این قانون که دارای همسر دائم می باشند ماهیانه معادل هفتاد درصد (۷۰٪) حداقل حقوق مبنای جدول موضوع ماده ۱ این قانون به عنوان کمک هزینه عائله مندی. (اصلاحی ۱۳۷۵/۷/۱۵). ۲ - به هر یک از مستخدمین مرد شاغل و بازنشسته و وظیفه و مستمری بگیر مشمول این قانون که دارای فرزند تا سن ۲۰ سال هستند به ازای هر فرزند (حداکثر تا سه فرزند) ماهیانه معادل چهارده درصد (۱۴٪) حداقل حقوق مبنای جدول موضوع ماده ۱ این قانون به عنوان کمک هزینه اولاد. (اصلاحی ۱۳۷۵/۷/۱۵) فرزندان مستخدمین متوفی مشمول این قانون که کمتر از ۲۰ سال سن دارند مشمول کمک مزبور خواهند بود. حداکثر سن برای اولادی که از مزایای این ماده استفاده می کنند به شرط ادامه تحصیل و ارائه گواهی مربوط ۲۵ سال تمام برای اولاد ذکور و زمان ازدواج برای اولاد اناث خواهد بود. به مستخدمان یاد شده، همچنین مستخدمان متوفی که فرزند آنان معلول بوده و قادر به کار نباشد، کمک هزینه اولاد بدون لحاظ شرایط پیش بینی شده قابل پرداخت است. (اصلاحی

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی / تبصره ۱ ماده ۹ / ۱۳۷۰/۶/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل)

تبصره ۱- مستخدمان زن شاغل، بازنشسته مشمول این قانون که به تنهایی متکفل مخارج فرزندان خود هستند، از کمک هزینه عائله مندی و اولاد و همسران وظیفه بگیر مستخدمان متوفی از کمک هزینه عائله مندی بهره مند می شوند. این قبیل افراد در صورتی که مجدداً ازدواج کنند و برابر حکم دادگاه حضانت فرزندان و نفقه آنان بر عهده آنها قرار گیرد، در خصوص فرزندان تحت تکفل خود از کمک هزینه های موضوع این تبصره برخوردار می گردند. افراد موضوع این تبصره چنانچه از همسر دوم خود طلاق بگیرند یا همسر دوم آنان نیز فوت نماید، در صورت طلاق از مستمری بازنشستگی مربوط به همسر فوت شده اول خود و در صورت فوت همسر دوم از مستمری بازنشستگی هر کدام از همسران که بیشتر است برخوردار می شوند. حداکثر سن برای فرزندان ذکور مستخدمانی که از کمک هزینه عائله مندی موضوع این تبصره استفاده می کنند بیست سال، در صورت ادامه تحصیل بیست و پنج سال برای اولاد اناث تا زمان ازدواج و برای فرزندان معلولی که قادر به کار نیستند بدون شرط سنی خواهد بود. (اصلاحی ۱۳۸۰/۱/۲۲)

از قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۲/۸/۲۳ / ماده ۱۳ / ۱۳۷۲/۸/۲۳ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۳- به مستخدمین زن شاغل و بازنشسته و وظیفه بگیر مشمول این قانون که همسر آنان قادر به کار نبوده و خود به تنهایی متکفل مخارج فرزندان می باشند مزایای کمک هزینه عائله مندی موضوع بند ۱ ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت خواهد شد.

از قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۴/۳/۲۱ / ماده ۱۱ / ۱۳۷۴/۳/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۱- میزان ساعات کار افراد شاغل در دستگاههای مشمول این قانون که عهده دار پرستاری و مراقبتهای ویژه جانبازان می گردند (بنا بر رأی کمیسیون پزشکی تخصصی تعیین درصد جانبازی) تا حداکثر نصف ساعات کار هفتگی مقرر با استفاده از مزایای کامل قانونی تقلیل خواهد یافت. نحوه و ترتیب اجرای این ماده طی آیین نامه موضوع ماده ۹ مشخص می گردد. تبصره ۱- افراد غیر شاغلی که بنا بر رأی کمیسیون پزشکی تعیین درصد جانبازی بنیاد می باید به صورت مستمر در مورد مراقبت و نگهداری جانبازان اقدام نمایند تحت پوشش بنیاد قرار گرفته و بنیاد موظف است با اذن ولی فقیه یا نماینده مأذون از طرف ایشان تا زمانی که آنان عهده دار این امر می باشند حق الزحمه ماهیانه مشخصی به ایشان پرداخت نمایند. تبصره ۲- دولت موظف است به منظور حمایت از سلامت جانبازان پنجاه درصد (۵۰٪) و بالاتر و جانبازان اعصاب و روان و شیمیایی به تشخیص کمیسیون پزشکی سازمان امور جانبازان و براساس شدت و نوع ضایعات ناشی از مجروحیت و میزان ساعت کاری که از جانبازان مراقبت می شود، نسبت به برقراری و پرداخت حق پرستاری به مبنای حداقل دستمزد ماهانه کارگران اقدام و اعتبار مورد نیاز را در لوایح بودجه سنواتی منظور نماید

از آیین نامه اجرایی ماده ۱۳ قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۵ / ماده ۱۶ / ۱۳۷۹/۸/۱۵ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۶- در صورت فوت جانباز، همسر وی می تواند از امتیازات و تسهیلات مربوط به وام مسکن موضوع این آیین نامه برخوردار شود (اصلاحی ۱۳۸۰/۵/۱۰)

از آیین نامه اجرایی ماده ۱۳ قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۵ هیأت وزیران / ماده ۱۷ / ۱۳۷۹/۸/۱۵ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۷- در صورت تغییر محل اشتغال جانباز، حسب مورد دستگاه ذیربط مکلف است تسهیلات لازم را برای انتقال همسر جانباز فراهم نماید

دستورالعمل نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان / ۱۳۷۹/۲/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل)

به منظور حسن اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی که من بعد در این دستور العمل قانون نامیده می شود و تسریع در امر صدور احکام موضوع قانون مذکور و امور مربوط به محاسبه و تعیین حقوق بازنشستگی، وظیفه از کارافتادگی و وظیفه وراثت مستخدمین ذیربط و پرداختهای مربوطه، دستورالعمل زیر ابلاغ می گردد: بخش ۱- حقوق بازنشستگی یا از کارافتادگی یا وظیفه وراثت برای مستخدمین زن بازنشسته و از کارافتاده که به جهت استفاده از حقوق وظیفه شوهر متوفی از حقوق بازنشستگی یا از کارافتادگی خود انصراف نموده اند یا استفاده از حقوق اشتغال، حقوق بازنشستگی و حقوق وظیفه از کارافتادگی، مانع استفاده از حقوق وظیفه وراثت (به میزان سهم آنان) گردیده است، با ارائه تقاضای کتبی به مؤسسه متبوع از تاریخ ۱۳۷۹/۱/۱ برقرار می شود.

دستورالعمل نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان / ۱۳۷۹/۲/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل)

بخش ۳- کمک هزینه علثله مندی موضوع ماده ۳ قانون به همسر دائمی مستخدمینی که تا تاریخ ۱۳۷۹/۱/۱ فوت شده یا از این تاریخ به بعد فوت شوند از تاریخ یاد شده و یا از تاریخ فوت قابل پرداخت است. آن دسته از مستخدمین زن که متکفل مخارج فرزندان و شوهر از کارافتاده خود هستند و از کمک هزینه عائله مندی استفاده می نمایند، در صورت فوت، کمک هزینه عائله مندی آنان به شوهر از کارافتاده قابل پرداخت می باشد.

دستورالعمل نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان / ۱۳۷۹/۲/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل)

بخش ۴- ازدواج مجدد همسر دائمی مستخدم متوفی موجب قطع حقوق وظیفه و یا کمک هزینه موضوع بند ۳ نخواهد بود و حقوق وظیفه عیال دائمی مستخدمین متوفی که به لحاظ ازدواج مجدد قطع شده است از تاریخ ۱۳۷۹/۱/۱ با محاسبه افزایشهای به عمل آمده طبق مقررات مربوط برقرار می شود.

دستورالعمل نحوه اجرای قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان / ۱۳۷۹/۲/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل)

بخش ۵- وراثت و وظیفه بگیری که برقراری حقوق وظیفه آنان به استناد بند ج ماده ۸۶ قانون استخدام کشوری صورت گرفته است در صورت ازدواج حقوق وظیفه آنان قطع نخواهد شد و چنانچه حقوق وظیفه چنین وراثتی در اجرای تبصره ۲ قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت حقوق وظیفه و مستمری ... مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ به جهت تمکن مالی و یا ازدواج قطع شده باشد برقراری حقوق وظیفه مجدد در مورد آنان از تاریخ ۱۳۷۹/۱/۱ بلامانع است.

از آیین نامه پرداخت فوق العاده سختی کار انتظامی مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۵ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۱۳۸۳/۹/۲۵ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۴- کارکنان زن مشمول قانون راجع به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب ۱۳۶۲ از یک دوم فوق العاده سختی کار انتظامی برخوردار می شوند.

از آیین نامه اجرایی قانون اصلاح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مصوب ۱۳۸۵/۲/۱۰ هیأت وزیران / تبصره ۶ ماده ۱ / ۱۳۸۵/۲/۱۰ (روابط برون خانواده-شغل)

تبصره ۶- کلیه جانبازان و آزادگان مشمول این آیین نامه در صورتی که مدت خدمت مبنای بازنشستگی آنها با احتساب مجموع سنوات سابقه خدمت (حداقل ۲۰ سال) و سنوات ارفاقی (حداکثر ۱۰ سال) ۳۰ سال تمام باشد از احراز شرط حداقل سن بازنشستگی معاف خواهند بود. در غیر این صورت با رعایت مفاد ماده ۴ آیین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری موضوع تصویبنامه شماره ۸۰۵۲۴/ت/۲۶۷ مورخ ۱۳۶۹/۷/۱۸ دارا بودن حداقل شرط سنی برای آنان (مردان حداقل ۵۰ سال و زنان حداقل ۴۵ سال) الزامی است.

از آیین نامه اجرایی قانون اصلاح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مصوب ۱۳۸۵/۲/۱۰ هیأت وزیران / تبصره ۷ ماده ۱ / ۱۳۸۵/۲/۱۰ (روابط برون خانواده-شغل)

تبصره ۷- حداقل سن بازنشستگی برای کلیه معلولین عادی، بیماران ناشی از شرایط خاص کار معلولین حوادث ناشی از کار و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مشمول تبصره ۳ قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مصوب ۱۳۶۷ به ترتیب برای مردان و زنان (۵۰) سال و (۴۵) سال می باشد.

از آیین نامه استخدامی شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته ای ایران و شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۸۵/۳/۲۱ / ماده ۸۰ / ۱۳۸۵/۳/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۸۰- بانوان با وضعیت استخدامی دائم و قراردادی می توانند از خدمت نیمه وقت براساس قانون راجع به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب ۱۳۶۲/۹/۱ و قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی و اصلاحات بعدی آن استفاده نمایند.

از آیین نامه استخدامی شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته ای ایران و شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۸۵/۳/۲۱ / تبصره ۱، ۲ و ۳ ماده ۸۰ / ۱۳۸۵/۳/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل)

تبصره ۱- خدمت نیمه وقت خدمتی است که ساعات کار آن نصف ساعات کار مقرر هفتگی شرکت باشد. نحوه و ترتیب انجام خدمت نیمه وقت براساس نظر مدیر عامل تعیین می شود. تبصره ۲- به بانوانی که از خدمت نیمه وقت استفاده می کنند نصف حقوق ثابت، مزایای شغل و یا عناوین مشابه دیگر و فوق العاده ها و مزایای مستمر تعلق می گیرد ولی فوق العاده های محل خدمت، بدی آب و هوا و محرومیت از تسهیلات زندگی به طور کامل پرداخت می شود. تبصره ۳- سایر مقررات مربوط به استفاده بانوان از خدمت نیمه وقت توسط هیأت مدیره تعیین می شود.

از آیین نامه استخدام پیمانی موضوع تبصره ماده ۶ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۶۸/۶/۱ هیأت وزیران / ماده ۲۹ / ۱۳۶۸/۶/۱ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۲۹- بانوان مستخدم پیمانی در صورت موافقت دستگاه مربوط می توانند از خدمت نیمه وقت استفاده نمایند.

از آیین نامه استخدام پیمانی موضوع تبصره ماده ۶ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۶۸/۶/۱ هیأت وزیران / تبصره ۱، ۲ و ۳ ماده ۲۹ / ۱۳۶۸/۶/۱ (روابط برون خانواده-شغل)

تبصره ۱- خدمت نیمه وقت خدمتی است که ساعات کار آن نصف ساعات کار مقرر هفتگی دستگاه مربوط باشد. نحوه و ترتیب انجام خدمت نیمه وقت براساس نظر بالاترین مقام مسؤول دستگاه تعیین می شود. تبصره ۲- بانوانی که از خدمت نیمه وقت استفاده می کنند نصف گروه و پایه و یا حقوق ثابت و فوق العاده شغل و یا مزایای شغل و یا عناوین مشابه دیگر و فوق العاده ها و مزایای مستمر، تعلق می گیرد ولی فوق العاده های محل خدمت، بدی آب و هوا و محرومیت از تسهیلات زندگی به طور کامل پرداخت می شود. تبصره ۳- سایر مقررات مربوط به ایام استفاده بانوان پیمانی از خدمت نیمه وقت، توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تعیین می شود. (الحاقی ۱۳۸۴/۵/۵)

از آیین نامه استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۵ هیأت وزیران / ماده ۹۴ / ۱۳۷۹/۱۱/۵ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۹۴- در مورد بانوان باردار پس از وضع حمل، تسهیلات مقرر در قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوره شیردهی مصوب ۱۳۷۴/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی منظور خواهد شد.

از آیین نامه استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۵ هیأت وزیران / ماده ۹۴ / ۱۳۷۹/۱۱/۵ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۹۴- در مورد بانوان باردار پس از وضع حمل، تسهیلات مقرر در قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوره شیردهی مصوب ۱۳۷۴/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی منظور خواهد شد.

از آیین نامه استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۵ هیأت وزیران / ماده ۹۵ / ۱۳۷۹/۱۱/۵ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۹۵- حفظ پست سازمانی کارمند در مدت مرخصی استعلاجی به مدت ۴ یا ۶ ماه موضوع ماده (۹۳) این آیین نامه و تبصره (۱) ذیل آن و در مدت معذوریت زایمان موضوع ماده (۹۴) الزامی است.

از آیین نامه استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۵ هیأت وزیران / ماده ۹۶ / ۱۳۷۹/۱۱/۵ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۹۶- ایام مرخصی استعلاجی و معذوریت زایمان با پرداخت کسور از لحاظ بازنشستگی جزء سنوات خدمت محسوب می گردد.

از آیین نامه استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۵ هیأت وزیران / ماده ۹۷ / ۱۳۷۹/۱۱/۵ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۹۷- بانوانی که فرزند شیرخوار آنان از شیر مادر تغذیه می نمایند، می توانند برای شیر دادن به فرزند شیرخوار خود از مرخصی ساعتی مطابق ماده (۳) قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی و مواد (۴)، (۵) و (۶) آیین نامه اجرایی قانون مزبور استفاده نمایند.

از آیین نامه استخدامی سازمان انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۵ هیأت وزیران / ماده ۱۰۰ / ۱۳۷۹/۱۱/۵ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۰۰- کارمندان رسمی زن می توانند از خدمت نیمه وقت براساس قانون راجع به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب ۱۳۶۲/۹/۱ و قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی استفاده نمایند.

رای هیات عمومی دیوان عدالت اداری (تعیین حقوق بازنشستگی و وظیفه کارکنان دولت بر مبنای معدل حقوق دو سال آخر خدمت قابل تسری به قضات دادگستری که تابع مقررات استخدامی خاص هستند نمیشود). / رای وحدت رویه ۷۰-۷۱ هیات عمومی دیوان عدالت اداری / مصوب ۱۳۸۱/۲/۲۹ (روابط برون خانواده-شغل)

قانونگذار بشرح تبصره ۵ ماده واحده قانون اصلاح قوانین و مقررات بازنشستگی و وظیفه مصوب ۱۳۷۴ در تعیین حقوق بازنشستگی و وظیفه کارکنان دولت ضریب حقوق سه سال آخر خدمت آنان را ملاک محاسبه قرار داده در حالیکه با وضع حکم خاص بشرح مقرر در تبصره ۶ همان ماده واحده به لزوم تعیین حقوق بازنشستگی و وظیفه قضات دادگستری بر مبنای ضرایب حقوق آنان در هر سال بدون احتساب معدل حقوق سه سال آخر خدمت آنان تصریح و تاکید کرده است ۰ نظر به اینکه مقررات بند (د) ماده ۳ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹ و ماده ۶ قانون اصلاح پاره ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده ها و سایر کارکنان مصوب ۱۳۷۹ مبنی بر تعیین حقوق بازنشستگی و وظیفه کارکنان دولت بر مبنای معدل حقوق دو سال آخر خدمت منحصر" ناظر و معطوف به تبصره ۵ ماده واحده قانون اصلاح قوانین و مقررات بازنشستگی و وظیفه مصوب ۱۳۷۴ است و تسری آن به قضات دادگستری که تابع مقررات استخدامی خاص بوده و بموجب بند (ج) ماده ۲ لایحه قانون استخدام کشوری از شمول مقررات استخدامی مربوط به سایر کارکنان دولت مستثنی می باشند، جواز قانونی ندارد. بنابراین دادنامه های شماره ۱۵۹۶ مورخ ۱۳۷۷/۱۱/۵ شعبه دوم هیات تجدیدنظر، شماره ۹۴۵ مورخ ۱۳۷۹/۸/۲۸ شعبه پنجم تجدیدنظر، شماره ۸۶۱ مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۸ شعبه اول تجدیدنظر مشعر بر تایید دادنامه های بدوی در باب استحقاق شاکیان به استفاده از حقوق بازنشستگی بر اساس تبصره ۶ ماده واحده فوق الاشعار بدون احتساب آن بر مبنای معدل حقوق دو سال آخر خدمت موافق اصول وموازین قانونی تشخیص داده می شود. ۰ این رای به استناد قسمت اخیر ماده ۲۰ اصلاحی قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۷۸/۲/۱ در موارد مشابه برای شعب دیوان و سایر مراجع ذیربط لازم الاتباع است. رئیس هیات عمومی دیوان عدالت اداری - دری نجف آبادی

از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۲۹ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۰- در صورتی که همسر هر یک از پرسنل اناث نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران فاقد درآمد بوده و فرزندان مشترک و تحت تکفل آنها از هیچ نوع خدمات دیگری بهره مند نباشند می توانند زیر پوشش خدمات درمانی سازمان قرار گیرند.

از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۹ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۱- چنانچه همسر هر یک از پرسنل اناث نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به علت بیماری طبق نظر کمیسیون پزشکی از کار افتاده تشخیص داده شود، در صورتی می تواند از خدمات درمانی سازمان استفاده کند که تحت تکفل کارمند مزبور باشد.

از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / تبصره ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۹ (روابط برون خانواده-شغل)

تبصره- افراد موضوع مواد ۱۰ و ۱۱ این اساسنامه ، همچنین سایر افراد تحت تکفل موضوع ماده ۱۶۴ قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۶ و ماده ۱۸۲ قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰ (به استثنای افراد موضوع مواد ۷ و ۸ و ۹ و این اساسنامه) در صورت پرداخت تمام حق بیمه سرانه توسط بیمه شده ، مطابق حق بیمه سرانه کارکنان دولت ، می توانند زیر پوشش خدمات درمانی سازمان قرار گیرند.

از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۹ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۹- چنانچه فرزندان کارمند مطلقه تحت تکفل کارمند مزبور باشند، زیر پوشش خدمات درمانی قرار می گیرند.

از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / ماده ۳۲ / مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۹ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۳۱- عائله تحت تکفل پرسنل مامور در خارج از کشور ، تابع مقررات این اساسنامه است و هزینه معالجه آنان طبق آئین نامه و تعرفه های موضوع ماده ۱۲ این اساسنامه پرداخت می شود.

از قانون اساسنامه تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / ماده ۸ / مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۹ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۸- فرزندی که سن آنها از حد نصاب یاد شده در ماده ۷ بیشتر باشد و به بیماری غیر قابل علاج یا نقص عضو مبتلا شوند به گونه ای که برابر تشخیص کمیسیون عالی پزشکی برای همیشه قادر به تامین معاش خود نباشند، تا پایان عمر، تحت تکفل محسوب می شوند.

از قانون اساسنامه سازمان تامین خدمات درمانی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۹ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۷- فرزندان ذکور غیر شاغل تا سن ۲۰ سال تمام در صورتی که مشغول تحصیل باشند تا پایان حداکثر ۲۵ سال تمام و فرزندان اناث تحت تکفل چنانچه شوهر نداشته و شاغل نباشند می توانند زیر پوشش درمانی سازمان قرار گیرند. (اصلاحی ۱۳۷۷/۹/۱۱)

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۱۸۲ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل)

متن قانون : ماده ۱۸۲- مستمری بگیران مشمول این قانون عبارتند از: الف- همسر دائم جز در صورتی که شوهر اختیار کرده یا شاغل باشند و شوهر در صورتی که همسر وی مخارجش را تامین می نموده است. ب- اولاد ذکور غیر شاغل تا سن ۲۰ سال تمام و در صورتی که مشغول تحصیل باشند تا خاتمه تحصیل حداکثر ۲۵ سال تمام (اصلاحی ۷۷/۹/۱۱). ج- اولاد اناث جز در صورتی که شوهر داشته یا شاغل باشند. د- پدر و مادری که در کفالت متوفی بوده اند. ه- برادر صغیری که در کفالت متوفی بوده تا سن ۱۹ سال تمام و در صورت تحصیل تا سن ۲۳ سال تمام، مشروط به اینکه شاغل نباشد. ز- خواهری که در کفالت متوفی باشد جز در صورتی که شوهر داشته یا شاغل باشند. ح- نوه هائی که تحت کفالت متوفی بوده اند، پسر تا سن ۱۹ سال و در صورت تحصیل تا سن ۲۳ سال تمامو دختر جز در صورتی که شوهر داشته یا شاغل باشند.

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۱۷۴ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۷۴- فرزندی که یکی از والدین آنها فوت شود حق دریافت سهمیه مستمری از حقوق وی را خواهند داشت ، اگر چه پدر یا مادر آنها که در حال حیات است به هر عنوان حقوق یا حقوق بازنشستگی یا وظیفه از دولت دریافت دارد.

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۱۵۹ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۵۹- به پرسنل مجردی که متاهل می شوند مبلغی برابر با حاصلضرب ضریب ریالی حقوق در عدد(دو هزار) تحت عنوان هدیه ازدواج برای یک بار در طول خدمت پرداخت می گردد.

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۱۴۹ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۴۹- مزایای مستمر پرسنل مبالغی است که به تناسب تعداد عائله تحت تکفل آنان به عنوان کمک هزینه مسکن و کمک هزینه عائله مندی به شرح زیرپرداخت می گردد: الف- میزان کمک هزینه مسکن پرسنل شاغل که از خانه های سازمانی استفاده نمی نمایند با توجه به تعداد عائله تحت تکفل آنان معادل حاصل ضرب یک سیصدم حداقل حقوق مندرج در ماده ۱۴۴ این قانون ، ضریب منطقه ای و مترائ زیر بنای مسکن متناسب با تعداد عائله به شرح زیر تعیین و محاسبه می گردد: ۱- مجرد ۵۰ متر مربع ۲- یک نفر ۷۰ متر مربع ۳- دو نفر ۹۰ متر مربع ۴- سه نفر ۱۰۰ متر مربع ۵- چهار نفر ۱۳۰ متر مربع ۶- پنج نفر و بیشتر ۱۵۰ متر مربع ب- کمک هزینه عائله مندی بر اساس عائله تحت تکفل پرسنل شاغل ، بازنشسته، جانباز

و معلول مشمول این قانون به شرح زیر تعیین و پرداخت می گردد: ۱- بابت هر فرزند یا سایر افراد تحت تکفل ماهانه حاصل ضرب عدد حقوقی (۲۰) در ضریب ریالی حداکثر تا ۳ نفر. ۲- بابت همسر ماهانه حاصل ضرب عدد حقوقی (۵۰) در ضریب ریالی. (۱) (۱) - به موجب ماده ۳ اصلاحی قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۵/۳/۱۳۷۱ مبالغ موضوع بندهای ۱ و ۲ ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت به شرح زیر به ترتیب جایگزین مبالغ موضوع ردیفهای ۱ و ۲ بند ب ماده ۱۴۹ گردیده است: ماده ۹- کمک هزینه عائله مندی و اولاد مستخدمین مشمول قانون استخدام کشوری و این قانون به شرح زیر قابل پرداخت است: ۱- به مستخدمین مرد شاغل و بازنشسته و وظیفه بگیر مشمول این قانون که دارای همسر دائم می باشند ماهیانه پنجاه درصد (۵۰٪) حداقل حقوق مبنای جدول موضوع ماده ۱ این قانون به عنوان کمک هزینه عائله مندی . ۲- به هر یک از مستخدمین مرد شاغل و بازنشسته و وظیفه و مستمری بگیر مشمول این قانون که دارای فرزند تا سن ۲۰ سال هستند به ازای هر فرزند (حداکثر تا سه فرزند) ماهیانه معادل ده درصد (۱۰٪) حداقل حقوق مبنای جدول موضوع ماده ۱ این قانون به عنوان کمک هزینه اولاد. فرزندان مستخدمین متوفی مشمول این قانون که کمتر از ۲۰ سال سن دارند مشمول کمک مزبور خواهند بود. حداکثر سن برای اولادی که از مزایای این ماده استفاده می کنند به شرط ادامه تحصیل و ارائه گواهی مربوط ۲۵ سال تمام برای اولاد ذکور و زمان ازدواج برای اولاد اناث خواهد بود.

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۲۰- سپاه برای مشاغلی که مستلزم به کارگیری زنان باشد آنان را استخدام می نماید . تغییر محل خدمت زنان باید حتی الا مکان تابع شرایط خدمتی همسران آنان باشد.

از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۲ ماده ۲۰۴ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷ (روابط برون خانواده-شغل)

تبصره ۲ ماده ۲۰۴- شهروانی می تواند علاوه بر موارد مذکور در ماده ۳۲ این قانون برای مشاغل دیگری که منحصر پرسنل زن باید بر عهده بگیرند زنان را به صورت کارمند استخدام نماید.

از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۹۶ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۹۶- زنان نظامی شاغل، به کارمند معادل خود تبدیل می شوند.

از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۶۴ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۶۴- مستمری بگیران مشمول این قانون عبارتند از: الف- همسر دائم جز در صورتی که شوهر اختیار کرده یا شاغل باشند و شوهر در صورتی که همسرش مخارج وی را تامین می نموده است. ب- فرزندان ذکور غیر شاغل تا سن ۲۰ سال تمام و در صورتی که مشغول تحصیل باشند تا پایان تحصیل حداکثر ۲۵ سال تمام (اصلاحی ۱۳۷۷/۹/۱۱). ج- اولاد اناث جز در صورتی که شوهر داشته یا شاغل باشند. د- پدر و مادری که در کفالت متوفی بوده اند. ه- برادر محجور یا بیمار که در کفالت متوفی بوده و قادر به اداره امور خود نباشند. و- برادر صغیری که در کفالت متوفی بوده تا سن ۱۹ سال تمام و در صورت تحصیل تا سن ۲۳ سال تمام مشروط به اینکه شاغل نباشد. ز- خواهری که در کفالت متوفی باشد جز در صورتی که شوهر داشته یا شاغل باشد. ح- نوه هایی که تحت کفالت متوفی بوده اند پسر تا سن ۱۹ سال و در صورت تحصیل تا سن ۲۳ سال تمام و دختر جز در صورتی که شوهر داشته یا شاغل باشد.

از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۵۶ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۵۶- فرزندان که یکی از والدین آنها فوت شود حق دریافت سهمیه مستمری از حقوق وی را خواهند داشت گرچه پدر یا مادر آنها که در حال حیات است به هر عنوان حقوق یا حقوق بازنشستگی یا وظیفه از دولت دریافت دارد.

از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران / ماده ۹۴ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۹۴- "مرخصی" وضع پرسنلی است که برابر مقررات مربوط در حال استفاده از مرخصی های زیر می باشند. الف- ... ب- مرخصی استعلاجی. پرسنلی که به علت بیماری قادر به خدمت نمی باشند با تجویز پزشک مسئول علاوه بر مرخصی استحقاقی حداکثر تا ۴ ماه می توانند از این مرخصی استفاده نمایند. پرسنل زن از نظر مرخصی دوران بارداری مشمول قانون استخدام کشوری می باشند.

از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران / ماده ۳۲ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۳۲- ارتش می تواند فقط برای مشاغل درمانی و بهداشتی زنان را استخدام نماید. نقل و انتقالات زنان باید حتی الامکان تابع شرایط خدمتی همسران آنان باشد.

از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران / ماده ۳۱ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۳۱ - به جز مستخدمان موضوع ماده ۲۶ حفظ پست ثابت سازمانی مستخدمی که از مرخصی استعلاجی استفاده می کند بیش از چهارماه الزامی نیست. (اصلاحی ۱۶/۳/۷۵)

از آیین نامه مرخصیها / ماده ۲۷ / مصوب ۱۳۴۶/۷/۲۲ هیات وزیران و اصلاحی ۱۳۷۵/۳/۱۶ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۲۷ - به مستخدمی که از مرخصی استعلاجی استفاده می نماید تا چهار ماه و در صورتی که به علت ابتلاء به بیماری صعبالعلاج یا زایمان فرزندان توأمان (وفق ماده ۷۹ اصلاحی آیین نامه مرخصیها) مرخصی استعلاجی وی بیش از چهار ماه باشد، تا حداکثر یک سال حقوق و فوق العاده های مربوط و در مورد بیماریهای صعبالعلاج در مدت زائد بر یک سال تا هنگامی که مشمول ماده ۷۹ قانون استخدام کشوری قرار نگرفته است فقط حقوق پرداخت می گردد. (اصلاحی ۱۳۷۵/۳/۱۶)

از آیین نامه مرخصیها / ماده ۲۶ / مصوب ۱۳۴۶/۷/۲۲ هیات وزیران و اصلاحی ۱۳۷۴/۶/۱۲ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۲۶ - به بانوان باردار برای هر بار وضع حمل تا سه فرزند، سه ماه معذوریت و برای فرزند چهارم به بعد دو ماه معذوریت و برای وضع حمل دوقلو، چهار ماه و برای وضع حمل دو قلو به بالایک سال معذوریت با استفاده از حقوق و فوق العاده های مربوط داده می شود. معذوریت وضع حمل جزو مرخصی استعلاجی محسوب می شود و تشخیص تاریخ شروع آن بر عهده پزشک معالج است. (اصلاحی ۱۳۷۴/۶/۱۲)

از آیین نامه مرخصیها / ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۴۶/۷/۲۲ هیات وزیران و اصلاحی ۱۳۷۵/۳/۱۶ عنوان

ماده ۱۹ - به مرخصی استعلاجی که از چهار ماه تجاوز نماید نسبت به مدت زائد بر چهار ماه وبه دوران مرخصی بدون حقوق و آمادگی به خدمت و تعلیق و برکناری از خدمت و انفصال و خدمت‌زیر پرچم و غیبت موجه مرخصی استحقاقی تعلق نمی‌گیرد. <معذوریت بانوان باردار که وضع حمل آنان دو قلو به بالا باشد مشمول محدودیت چهارماه‌موضوع این ماده نمی‌باشد.> (اصلاحی ۱۶/۳/۷۵)

از آیین‌نامه استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی ایران / ماده ۱۳۶ و تبصره آن / مصوب ۱۳۶۸/۴/۲۱ (روابط برون خانواده- شغل)

ماده ۱۳۶ - بازماندگانی که به موجب این آیین‌نامه استحقاق دریافت مستمری را دارند عبارتند از: الف. همسر یا همسران دائمی و فرزندان و نوادگان اناث متوفی تا زمانی که شوهر اختیار نکرده و یا به استخدام یکی از دستگاههای دولتی و وابسته به دولت در نیامده باشند. ب. شوهر در صورتی که علیل و از کارافتاده و تحت کفالت همسر متوفی خود بوده باشد. پ. فرزندان و نوادگان ذکور تا زمانی که به سن بیست سال تمام نرسیده‌اند مگر آنکه به موجب مدارک لازم در یکی از دانشگاهها، مؤسسات رسمی عالی آموزشی مشغول تحصیل باشند که در این صورت در پایان بیست و پنجمین سال عمر مستمری آنان قطع خواهد شد. ت. پدر و مادری که تحت کفالت کارمند متوفی بوده باشند. ث. فرزندان و نوادگان علیل و ناقص‌العضو کارمند متوفی که قادر به کار نباشند. تبصره: نوادگان کارمند متوفی در صورتی می‌توانند از مستمری استفاده کنند که قبل از فوت کارمند قانوناً تحت کفالت او بوده باشند.

از آیین‌نامه استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی ایران / ماده ۱۱۴ و تبصره آن / مصوب ۱۳۶۸/۴/۲۱ (روابط برون خانواده- شغل)

ماده ۱۱۴ - کارمند می‌تواند در صورت داشتن حداقل پنجاه سال سن و بیست سال سابقه خدمت با موافقت شرکت بازنشسته شود. تبصره: بانوان کارمند مشمول حداقل سن مذکور در این ماده نمی‌باشند. (اصلاحی ۲۹/۲/۱۳۷۲)

از آیین‌نامه استخدامی مشترک شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی ایران / ماده ۱۱۳ و تبصره آن / مصوب ۱۳۶۸/۴/۲۱ (روابط برون خانواده- شغل)

ماده ۱۱۳ - کارمند می‌تواند در صورت دارا بودن سی سال سابقه خدمت و یا با داشتن حداقل شصت سال سن و بیست سال سابقه خدمت تقاضای بازنشستگی نماید و شرکت مکلف به قبول آن است. تبصره: حداقل سن مقرر در این ماده برای بانوان کارمند پنجاه و پنج سال می‌باشد.

از آیین‌نامه استخدامی پیمانی موضوع تبصره ماده ۶ قانون استخدام کشوری / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۶۸/۶/۱ هیات وزیران (روابط برون خانواده- شغل)

ماده ۱۶ - مستخدمین پیمانی در صورت ابتلاء به بیماریهایی که مانع از انجام کار آنان باشد ونیز زنان باردار از حمایتهای مقرر در قانون تأمین اجتماعی استفاده خواهند کرد.

از آیین‌نامه استخدامی مشترک بانکها مصوب ۱۳۶۰/۶/۳ اصلاح برخی از مواد بخش مرخصیها / ماده ۶۷ / مصوب ۱۳۷۵/۱۰/۳۰ مجمع عمومی بانکها (روابط برون خانواده- شغل)

ماده ۶۷ - به مرخصی استعلاجی که از چهار ماه تجاوز نماید نسبت به مدت زاید بر چهار ماه به دوران مرخصی بدون حقوق و آمادگی به خدمت و تعلیق و انفصال و خدمت زیر پرچم مرخصی استحقاقی تعلق نمی‌گیرد. معذوریت بانوان باردار که وضع حمل آنان دو قلو به بالا باشد مشمول محدودیت چهار ماه موضوع این ماده نمی‌باشد.

از آیین‌نامه استخدامی مشترک بانکها مصوب ۱۳۶۰/۶/۳ اصلاح برخی از مواد بخش مرخصیها / ماده ۶۴ / مصوب ۱۳۷۵/۱۰/۳۰ مجمع عمومی بانکها (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۶۴ - به بانوان باردار طبق گواهی مرجع پزشکی معتمد بانک برای هر بار زایمان تا سه‌فرزند چهار ماه مرخصی استعلاجی داده می‌شود که تشخیص تاریخ شروع آن با نظر پزشک معالج خواهد بود.

از آیین‌نامه استخدامی مشترک بانکها مصوب ۱۳۶۰/۶/۳ اصلاح برخی از مواد بخش مرخصیها / ماده ۶۳ / مصوب ۱۳۷۵/۱۰/۳۰ مجمع عمومی بانکها (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۶۳ - به جز بانوان باردار حفظ شغل مستخدمی که از مرخصی استعلاجی استفاده می‌کنند بیش از چهار ماه الزامی نیست و در صورتی که پس از پایان مرخصی بیش از چهار ماه شغلی برای ارجاع به وی موجود نباشد آماده به خدمت خواهد شد.

از آیین‌نامه استخدامی مشترک بانکها مصوب ۱۳۶۰/۶/۳ اصلاح برخی از مواد بخش مرخصیها / ماده ۶۰ / مصوب ۱۳۷۵/۱۰/۳۰ مجمع عمومی بانکها (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۶۰ - مستخدم ثابتی که از مرخصی استعلاجی استفاده می‌نماید چنانچه به علت ابتلاء به بیماری صعب‌العلاج یا زایمان فرزندان توأمان مرخصی استعلاجی وی طبق گواهی پزشک معتمد بانک بیش از چهار ماه تعیین شود تا حداکثر یک سال حقوق و فوق‌العاده‌های مربوط و در مورد بیمه‌های صعب‌العلاج در مدت زائد بر یک سال تا هنگامی که مشمول ماده ۱۰۳ آیین‌نامه استخدامی مشترک بانکها قرار نگرفته است فقط حقوق ثابت پرداخت خواهد شد.

از آیین‌نامه اجرایی قانون گزینش کشور / ماده ۱۲ و تبصره آن / مصوب ۱۳۷۷/۵/۲۵ کمیسیون مشترک آموزش و پرورش و امور اداری و استخدامی مجلس شورای اسلامی. (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۲ - هیأت موظف است نسبت به انجام امور گزینش خواهران متقاضی، توسط خواهران با رعایت مقررات قانون تسری و قانون گزینش بر اساس دستورالعملی که به تصویب هیأت عالی می‌رسد اقدام نماید. تبصره ۱: هیأت عالی موظف است به تناسب حجم فعالیت گزینش خواهران کشور و به منظور پشتیبانی‌های علمی، فنی، اجرایی، آموزشی، نظارت و بازرسی آنها نسبت به پیش‌بینی سازمان کار مناسب اقدام نماید.

از تصویب‌نامه ضوابط اجرایی بودجه سال ۱۳۷۵ کل کشور / تصویب‌نامه / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۸ هیأت وزیران (روابط برون خانواده-شغل)

بند ۱۱ - دستگاههای اجرایی موظفند ترتیبی اتخاذ نمایند که حتی‌المقدور تسهیلات و امکانات لازم برای استفاده کارکنان از غذای گرم و مهد کودک با نرخ مناسب فراهم‌کند...

از قانون بودجه سال ۱۳۷۵ (بودجه / تبصره ۳۵ / مصوب ۱۳۷۴/۱۱/۱۱) (روابط برون خانواده-شغل)

تبصره ۳۵ - ... ب. کمک هزینه عائله‌مندی موضوع قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت در سال ۱۳۷۵ نسبت به سال ۱۳۷۴ به میزان هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) افزایش می‌یابد. همچنین مستخدمین زن شاغل و بازنشسته و وظیفه بگیر که همسر آنها معلول و قادر به کار نبوده و تحت تکفل عیال خود باشند از کمک هزینه عائله‌مندی موضوع قانون مذکور استفاده خواهند نمود.

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۱۲۵ و تبصره / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۲۵ - پرسنلی که در مشاغل سخت و زیان‌آور خدمت می‌کنند با داشتن حداقل ۲۰ سال خدمت به تناسب خدمت، طبق آئین‌نامه‌ای که به‌وسیله ستاد کل سپاه و با هماهنگی وزارت تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید، بازنشسته می‌شوند. تبصره: پرسنل زن با داشتن حداقل ۲۰ سال خدمت می‌توانند بازنشسته شوند.

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۶۶ و تبصره ۲ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۶۶ - سپاه موظف است حسب مورد با هماهنگی و همکاری شورای مدیریت حوزه علمیه و وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، آموزش‌های تخصصی بسیج را برای افرادی که قبل از خدمت دوره ضرورت به تحصیلات عالیه در حوزه و دانشگاه راه می‌یابند به صورت تئوری و اردوهای نظامی برگزار نماید. ... تبصره ۲: آموزشهای موضوع ماده ۶۵ و این ماده برای زنان متناسب با شرایط آنها و به‌ویژه در زمینه امداد، پشتیبانی، مقاومت محلی و دفاع غیر نظامی خواهد بود.

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۶۴ و تبصره ۳ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۶۴ - وزارت آموزش و پرورش موظف است با هماهنگی و نظارت سپاه نسبت به اجرای آموزشهای تئوری و عملی نظام در قالب دروس اجباری، در بین محصلین مقاطع مختلف تحصیلی، به منظور تحقق ارتش بیست میلیونی، ایجاد علاقه و آمادگی دفاعی و حفظ تداوم آن در زمینه‌های دفاع نظامی، غیرنظامی و مقاومت محلی به ترتیب زیر اقدام نماید: ... تبصره ۳: آموزشهای موضوع این ماده برای زنان متناسب با شرایط آنها و به‌ویژه در زمینه امداد، پشتیبانی، مقاومت محلی و دفاع غیرنظامی خواهد بود.

از لایحه قانونی مربوط به برقراری حقوق بازنشستگی در مورد مستخدمین شاغل یا بازنشسته و عائله آنان که به موجب لایحه قانونی مربوط به پاکسازی مصوب ۷/۶/۱۳۵۸ از خدمت منفصل یا محروم از دریافت حقوق شده یا می‌شوند. / ماده واحده / مصوب ۱۳۵۹/۳/۳۱ (روابط برون خانواده-شغل)

: ماده واحده - مستخدمی که طبق مقررات لایحه قانونی پاکسازی و ایجاد محیط مساعد برای رشد نهادهای انقلاب در وزارتخانه‌ها و دانشگاهها و بانکها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و لایحه الحاقی آن از خدمت منفصل و از دریافت حقوق اشتغال یا بازنشستگی محروم شده است در صورتی که

وجه یا سپرده بازنشستگی مقرر در لایحه قانونی مزبور را دریافت نکرده باشد به ترتیب زیر از حقوق بازنشستگی براساس مقررات مربوط بهره‌مند می‌شود. ... ۴. در صورتی که مستخدم مرد دارای همسر باشد و یا مستخدم زن شوهر علیل و از کار افتاده تحت تکفل خود داشته باشد بیست درصد حقوق بازنشستگی مذکور در بندهای ۱ یا ۲ به وی علاوه پرداخت می‌شود. ... ۶. در صورتی که مستخدم نتواند به ترتیب مقرر در بندهای ۴ و ۵ از سهم حقوق بازنشستگی همسر و یا فرزندان استفاده کند ولی پدر یا مادر یا خواهر تحت تکفل داشته باشد می‌تواند به ازاء هر یک از آنها بیست درصد حقوق بازنشستگی خود را علاوه دریافت کند ولی در هیچ حال از هشتاد درصد حقوق بازنشستگی و از پنجاه هزار ریال خالص که به ترتیب مذکور در بندهای ۱ یا ۲ برای او مبنای محاسبه قرار گرفته است تجاوز نخواهد کرد...

قانون استفساریه قانون الحاق یک تبصره به قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یکسال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت کرده اند (مصوب ۱۳۷۵/۹/۷) / ماده واحده / مصوب ۱۳۸۰/۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۱/۲۹ شورای نگهبان (روابط برون خانواده-شغل)

ماده واحده - آیا همسران شهدایی که قبل از تصویب قانون الحاق یک تبصره به قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که نه ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت کرده اند مصوب ۱۳۷۵/۹/۷، مبادرت به ازدواج کرده اند مشمول مزایای مقرر در این قانون از زمان لازم الاجرا شدن آن می شوند؟ نظر مجلس - بلی ، همسران شهدایی که قبل از تصویب قانون مذکور مبادرت به ازدواج کرده اند مشمول مزایای مقرر میشوند

تصویبنامه اصلاح آئین نامه مرخصیها (سازمان امور اداری و استخدامی کشور) / تصویبنامه / مصوب ۱۳۷۵/۳/۱۶ - هیات وزیران (روابط برون خانواده-شغل)

۳- عبارت به جز مستخدمان موضوع ماده ۲۶ این آیین نامه به ابتدای ماده ۳۱ اضافه می شود .

تصویبنامه اصلاح آئین نامه مرخصیها (سازمان امور اداری و استخدامی کشور) / تصویبنامه / مصوب ۱۳۷۵/۳/۱۶ - هیات وزیران (روابط برون خانواده-شغل)

۲- ماده ۲۷ به شرح زیر اصلاح شود : ماده ۲۷- به مستخدمی که از مرخصی استعلاجی استفاده می نماید تا چهار ماه و در صورتی که به علت ابتلا به بیماری صعب العلاج یا زاید فرزندان توامان (وفق مفاد ماده ۷۹ اصلاحی آئین نامه مرخصیها) مرخصی استعلاجی وی بیش از چهار ماه باشد ، تا حداکثر یک سال حقوق و فوق العاده های مربوط و در مورد بیماریهای صعب العلاج در مدت زاید بر یک سال تا هنگامی که مشمول ماده ۷۹ قانون استخدام کشوری قرار نگرفته است فقط حقوق پرداخت می گردد

تصویبنامه اصلاح آئین نامه مرخصیها (سازمان امور اداری و استخدامی کشور) / تصویبنامه / مصوب ۱۳۷۵/۳/۱۶ - هیات وزیران (روابط برون خانواده-شغل)

موضوع مواد ۴۷ و ۴۸ و ۴۹ قانون استخدام کشوری به شرح زیر اصلاح می شود : ۱- در انتهای ماده ۱۹ عبارت زیر اضافه می گردد: " معذورت بانوان باردار که وضع حمل آنان دو قلو به بالا باشد مشمول محدودیت چهار ماه موضوع این ماده نمی باشد . "

از آیین نامه مقررات استخدامی و نحوه پرداخت حقوق و مزایای همکاران قراردادی وزارت جهاد سازندگی / ماده ۱۴ و تبصره ۱ و ۲ / مصوب ۱۳۷۴/۱۱/۱۱ هیات وزیران (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۴- همکاران قراردادی در صورت ابتلا به بیماری که مانع از انجام کار آنان باشد و نیز زنان باردار از حمایت‌های مقرر در قانون تامین اجتماعی استفاده خواهند کرد . تبصره ۱- همکاران قراردادی موظفند ضمن آگاه نمودن دستگاه ذیربط از علت عدم حضور خویش در محل خدمت مدارک مربوط به بیماری که به تایید مراجع قانونی مذکور در قانون تامین اجتماعی رسیده باشد را نیز در ایام بیماری ارائه نمایند . تبصره ۲- حقوق و مزایای همکاران قراردادی که عدم اشتغال آنان به سبب بیماری باشد و در بیمارستان بستری نشوند تا سه روز توسط دستگاه مربوط پرداخت خواهد شد و مازاد بر سه روز تا خاتمه بیماری و حداکثر تا پایان قرارداد ، مشمول مقررات قانون تامین اجتماعی خواهند بود ... .

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اثاث / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۶۴ / ۴ / ۲ هیات وزیران (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۰- فرزندان و نوادگان اثاثی که بر اساس این آیین نامه مستحق دریافت حقوق وظیفه یا مستمری می باشند باید ظرف مهلت شش ماه از تاریخ تصویب این آیین نامه به دستگاه متبوع مورث خود مراجعه و کتباً تقاضای دریافت حقوق وظیفه یا مستمری خود را بنمایند تا حقوق وظیفه یا مستمری آنان با رعایت مقررات این آیین نامه که از تاریخ تصویب قانون (۱۳۶۳ / ۱۰ / ۲) برقرار گردد در مورد کسانی که پس از این تاریخ مراجعه می کنند ، تاریخ برقراری حقوق مذکور ، تاریخ مراجعه و تقاضای آنها خواهد بود .

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اثاث / ماده ۹ / مصوب ۱۳۶۴ / ۴ / ۲ هیات وزیران (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۹- چنانچه سهم حقوق وظیفه یا مستمری هر یک از وراثت به علت تمکن مالی یا تامین نفقه یا دارا بودن شغل و حرفه برقرار نشده و یا قطع گردیده باشد و بار دیگر افراد مذکور شرایط لازم را برای دریافت حقوق موضوع این آیین نامه احراز کنند . این حقوق از تاریخ تقاضای مجدد با رعایت مقررات این آیین نامه قابل پرداخت خواهد بود .

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اثاث / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۴ / ۴ / ۲ هیات وزیران (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۶- سهم حقوق وظیفه و مستمری هر یک از وراثت وظیفه یا مستمری بگیر مستخدمین وزارتخانه ها و موسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و همچنین سازمانهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است مشمولین قانون استخدام ارتش جمهوری اسلامی ایران و قانون تامین اجتماعی (در خصوص کارکنان دولت) در صورتی که برای امرار معاش مناسب دارای تمکن مالی باشند و یا افراد دیگر نفقه آنان را تامین نمایند و همچنین دانشجویانی که برای ادامه تحصیل تمکن مالی داشته باشند قابل پرداخت نخواهد بود .

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اناث / ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۴ / ۴ / ۲ هیات وزیران (روابط برون خانواده- شغل)

ماده ۴- فرزندان و نوادگان اناث که طبق مقررات مربوط مستحق دریافت حقوق وظیفه یا مستمری بوده اند ولی سهم حقوق وظیفه یا مستمری آنان به علت رسیدن به سن مقرر قطع شده و یا برقرار نشده است چنانچه شوهر نداشته و دارای حرفه و شغل نباشند با رعایت مفاد این آیین نامه مشمول دریافت حقوق وظیفه یا مستمری خواهند بود .

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اناث / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۴ / ۴ / ۲ هیات وزیران (روابط برون خانواده- شغل)

ماده ۳- حقوق وظیفه و مستمری سهم فرزندان و نوادگان اناث کلیه مستخدمین موضوع ماده ۳ این آئین نامه که مورث آنان بعد از ۱۳۶۳ / ۱۰ / ۲ فوت می نمایند و طبق مقررات مربوط مستحق دریافت حقوق وظیفه یا مستمری می باشند در صورتی که پس از تاریخ فوت مورث شوهر نداشته باشند به شرط نداشتن حرفه و شغل قابل پرداخت می باشد .

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه و مستمری در مورد فرزندان و نوادگان اناث / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۴ / ۴ / ۲ هیات وزیران (روابط برون خانواده- شغل)

ماده ۲- به فرزندان و نوادگان اناث کلیه مستخدمین وزارتخانه و موسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و همچنین سازمانهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و نیز مشمولین قانون استخدام ارتش جمهوری اسلامی ایران و مشمولین قانون تامین اجتماعی (در خصوص کارکنان دولت که در تاریخ ۱۳۶۳ / ۱۰ / ۲ حقوق وظیفه دریافت می دارند) در صورتی که شوهر نداشته و دارای حرفه و شغل نباشند حقوق وظیفه و مستمری سهم مذکور قابل پرداخت می باشد .

قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی / ماده ۹ / مصوب ۱۳۶۶/۱۰/۲۷ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۹- فرزندان و نوادگان اناث متوفی تا زمانی که شرط سنی مقرر در بند ب ماده ۸۶ قانون استخدام کشوری و یا شرایط مشابه در سایر قوانین و مقررات مربوط را داشته باشند می توانند از حقوق وظیفه یا مستمری به میزانی که طبق مقررات مربوط به آنان تعلق می گیرد استفاده نمایند لکن پس از خارج شدن از شرایط مذکور حقوق وظیفه یا مستمری آنان در اجرای قانون برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث مصوب ۱۳۶۳ / ۱۰ / ۲ مجلس شورای اسلامی در مورد ورثه منحصر به فرد فقط تا میزان حداقل حقوق وظیفه تعیین شده با رعایت کلیه ضوابط مزبوط قابل پرداخت خواهد بود . تبصره- در اجرای قانون برقراری حقوق وظیفه درباره فرزندان اناث مصوب ۱۳۶۳ / ۱۰ / ۲ مجلس شورای اسلامی چنانچه تعداد

ورثه بیش از یک نفر باشد در ازاء هر نفر یک دوم رقم حداقل به جمع حقوق وظیفه یا مستمری افزوده می شود مشروط بر آنکه جمع حقوق وظیفه یا مستمری از حقوق وظیفه ای که بر اساس مقررات مربوط به آن تعلق می گرفته تجاوز ننماید .

قانون اصلاح ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / تبصره ۳۵ - قسمت ب / مصوب ۱۳۷۵/۷/۱۵ (روابط برون خانواده- شغل)

تبصره ۳۵ - از قانون بودجه سال ۱۳۷۵ - ب- کمک هزینه عائله مندی موضوع قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت در سال ۱۳۷۵ نسبت به سال ۱۳۷۴ به میزان هفتاد و پنج درصد افزایش می یابد . همچنین مستخدمین زن شاغل و بازنشسته و وظیفه بگیر که همسر آنها معلول و قادر به کار نبوده و تحت تکفل عیال خود باشند از کمک هزینه عائله مندی موضوع قانون مذکور استفاده خواهند نمود .

قانون اصلاح ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت (مصوب ۱۳۷۵/۷/۱۵) / تبصره ۱ و ۲ الحاقی به ماده ۹ / مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۱/۲۹ شورای نگهبان (روابط برون خانواده-شغل)

ماده واحده - تبصره ۱ الحاقی ماده ۹ اصلاحی قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت - مصوب ۱۳۷۵/۷/۱۵ - به شرح زیر اصلاح می شود :

تبصره ۱- مستخدمان زن شاغل ، بازنشسته مشمول این قانون که به تنهایی متکفل مخارج فرزندان خود هستند ، از کمک هزینه عائله بندی واولاد و همسران وظیفه بگیر مستخدمان متوفی از کمک هزینه عائله مندی بهره مند می شوند . این قبیل افراد در صورتی که مجددا ازدواج کنند و برابر حکم دادگاه حضانت فرزندان و نفقه آنها بر عهده آنها قرار گیرد ، در خصوص فرزندان تحت تکفل خود از کمک هزینه های موضوع این تبصره برخوردار می شوند .افراد موضوع این تبصره چنانچه از همسر دوم خود طلاق بگیرند یا همسر دوم آنان نیز فوت کند ، در صورت طلاق از مستمری بازنشستگی مربوط به همسر فوت شده اول خود و در صورت فوت همسر دوم از مستمری بازنشستگی هر کدام از همسران که بیشتر است برخوردار می شوند .حداکثر سن برای فرزندان ذکور مستخدمانی که از کمک هزینه عائله مندی موضوع این تبصره استفاده می کنند بیست سال ، در صورت ادامه تحصیل بیست و پنج سال برای اولاد اناث تا زمان ازدواج و برای فرزندان معمولی که قادر به کار نیستند بدون شرط سنی خواهد بود .ج- متن زیر به عنوان تبصره ۲ به ماده ۹ اضافه میشود . تبصره ۲- مفاد این ماده شامل نیروهای مسلح و اعضای هیات علمی شاغل ، بازنشسته و وظیفه بگیر کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی و موسسات پژوهشی می شود .

قانون الحاق یک تبصره به قانون راجع به خدمت نیمه وقت بانوان / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۶/۱/۱۹ (روابط برون خانواده-شغل-حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- تبصره زیر به ماده واحده قانون راجع به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب ۱۰/۹/۱۳۶۲ الحاق می گردد : تبصره - به دستگاههای موضوع این قانون اجازه داده می شود در صورت تقاضای بانوان کارمند رسمی و ثابت خود و موافقت بالاترین مقام مسئول ، همچنین بتوانند به جای نیمه وقت ساعات خدمت آنان را به سه چهارم ساعات کار مقرر تقلیل دهند .

قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۹۱ / مصوب ۸۲/۱۱/۷ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۹۱- مستمری بگیران مشمول این قانون عبارتند از : الف- همسر دائم و شوهر در صورتی که همسرش مخارج وی را تامین می نموده است . ب- اولاد ذکور غیر شاغل تا سن بیست سال تمام و در صورتی که مشغول تحصیل باشند تا خاتمه تحصیل حداکثر بیست و پنج سال تمام . ج- اولاد

انات جز در صورتی که شوهر داشته یا شاغل باشند. ه- برادر محجور یا بیمار که در کفالت متوفی بوده و قادر به اداره امور خود نباشد. و- برادر صغیری که در کفالت متوفی بوده، تا سن بیست و پنج سال تمام و در صورت تحصیل تا سن بیست و پنج سال تمام مشروط بر این که شاغل نباشد. ز- خواهری که در کفالت متوفی بوده جز در صورتی که شوهر داشته یا شاغل باشد. ح- نوه هایی که تحت کفالت متوفی بوده اند، پسر تا سن بیست سال و در صورت تحصیل تا سن بیست و پنج سال تمام و دختر جز در صورتی که شوهر داشته یا شاغل باشد.

قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۶۱ / مصوب ۸۲/۱۱/۷ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۶۱- کمک هزینه عائله مندی تحت تکفل شاغل، بازنشسته و موظف مشمول این قانون طبق ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۷۰/۶/۱۳ مجلس شورای اسلامی و تغییرات و اصلاحات بعدی آن تعیین و پرداخت خواهد شد. ... تبصره ۲- کارکنان زن مشمول این قانون که دارای همسر از کار افتاده باشند که تحت تکفل آنان هستند، از کمک هزینه عائله مندی موضوع ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۷۰/۶/۱۳ برخوردار می گردند.

قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۱۰ / مصوب ۸۲/۱۱/۷ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۱۰- مرخصی - وضع کارکنانی است که به مدت معین و به طور مجاز به یکی از صور زیر در محل خدمت حضور نداشته باشند: ... تبصره ۲- مرخصی دوران بارداری و شیردهی کارکنان زن مطابق با مقررات استخدام کشوری خواهد بود.

قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۲۰ / مصوب ۸۲/۱۱/۷ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۲۰- نیروی انتظامی می تواند زنان را با حفظ موازین اسلامی درمشاغلی که مستلزم به کار گیری زنان است به صورت کارکنان انتظامی یا کارمند استخدام نماید. تبصره ۱- مشاغل خاص زنان و امور انضباطی آنان بنا به مورد در جداول سازمانی و آیین نامه انضباطی تعیین می شود. تبصره ۲- کلیه کارکنان زن که در اجرای ماده ۱۹۶ قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب ۶۶/۷/۷ - از وضعیت انتظامی به کارمند معادل خود تبدیل شده اند در صورت تمایل می توانند به وضعیت سابق اعاده شده و برابر مقررات این قانون ه درجات متناسب نائل گردند.

قانون استخدامی وزارت اطلاعات / ماده ۴۷ / مصوب ۱۳۷۴/۴/۲۵ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۴۷- مستخدمین وزارتخانه می توانند به یکی از اشکال زیر از مرخصی استفاده نمایند: ... ب- مرخصی استعلاجی: مستخدمینی که به علت بیماری قادر به خدمت نیستند، با تجویز پزشک معتمد، حداکثر تا چهار ماه در سال می توانند از مرخصی استعلاجی با دریافت حقوق و مزایا استفاده نمایند. در مورد بیماریهای صعب العلاج و مرخصی بیش از چهار ماه برابر قوانین استخدام کشوری عمل خواهد شد. تبصره - مستخدمین زن از نظر مرخصی دوران زایمان، تابع ضوابط قانون "استخدام کشوری" خواهند بود.

قانون اصلاح تبصره ۵ قانون الحاق پنج تبصره به قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۴/۱/۲۹ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- تبصره پنج قانون الحاق پنج تبصره به قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری مصوب ۱۳۶۳ به شرح زیر اصلاح می شود: تبصره ۵- رئیس قوه قضاییه می تواند بانوانی را هم که واجد شرایط انتخاب قضات دادگستری مصوب ۱۴/۲/۱۳۶۱ می باشند با پایه قضایی جهت تصدی پست های مشاورت دیوان عدالت اداری، دادگاههای مدنی خاص قاضی تحقیق و دفاتر مطالعات حقوقی و تدوین قوانین دادگستری و اداره سرپرستی صغار

و مستشاری اداره حقوقی و سایر اداراتی که دارای پست قضایی هستند، استخدام نماید. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ بیست و نهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۶/۲/۱۳۷۴ به تایید شورای نگهبان رسیده است.

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۶۷ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۶۷- اشتغال زن و شوهری که هر دو کارمند وزارت امور خارجه باشند در یک مأموریت ممنوع است. تبصره- در صورتی که همسر چنین مأموری بخواهد همراه زن و یا شوهر خود به مأموریت ثابت خارج از کشور عزیمت نماید می تواند در مدت مأموریت ثابت همسر از مرخصی بدون حقوق استفاده نماید

از قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل-درآمد)

ماده ۶- میزان حقوق وظیفه سهم وراث قانونی موضوع ماده ۸۶ قانون استخدام کشوری در مورد افراد وظیفه بگیر به شرح زیر تعیین و پرداخت می شود: الف- در مواردی که تعداد ورثه یک نفر باشد، چهار پنجم حقوق بازنشستگی مشروط به اینکه از یک دوم حقوق حداکثر بازنشستگی تجاوز نکند. ب- چنانچه تعداد وراث دو یا سه و یا چهار نفر باشند، به ترتیب یک بیستم و دو بیستم و سه بیستم حقوق بازنشستگی به حقوق وظیفه موضوع بند الف اضافه می شود. در مواردی که وراث دو نفر باشند مجموع حقوق وظیفه آنها از دو سوم حداکثر حقوق بازنشستگی تجاوز نخواهد کرد. ج- اگر تعداد وراث پنج نفر و یا بیشتر باشد، تمام حقوق بازنشستگی به آنان پرداخت خواهد شد. تبصره ۱- میزان مجموع حقوق وظیفه وراث در هر حال از حداقل مقرری تعیین شده مطابق مقررات کمتر نخواهد بود. تبصره ۲- هرگاه سهم یکی از وراث قطع شود، به تساوی به سهام بقیه وراث اضافه خواهد شد و با توجه به تعداد وراث سهم آنان هیچگاه از نسبتهای مقرر در این ماده و اضافات مربوط تجاوز نخواهد کرد. تبصره ۳- حقوق وظیفه فرزندان اناث کماکان بر اساس ماده ۹ قانون تعدیل نیروی انسانی و تبصره آن تعیین و پرداخت خواهد شد.

از قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۲- بازنشستگی مستخدمین رسمی، ثابت و دارای عناوین مشابه وزارتخانه ها، موسسات، شرکتها، دولتی، شهرداریها و موسسات دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است با حداقل سی سال سابقه خدمت قابل قبول از لحاظ بازنشستگی طبق مقررات مربوط خواهد بود. تبصره ۱- مستخدمین رسمی و یا ثابت مشمول این قانون می توانند با دارا بودن شرایط زیر و موافقت دستگاه دولتی متبوع خود بازنشسته شوند: الف- مستخدمین مرد با ۵۰ سال سن و بیست و پنج سال سابقه خدمت. ب- مستخدمین زن با ۲۰ سال سابقه خدمت (بند ب اصلاحی ۳/۱۰/۷۰) تبصره ۲- صرفاً بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی، جنگ تحمیلی، معلولین، شاغلین مشاغل سخت و زیان آور و نیز مشمولین ماده ۷۷ و بند الف ماده ۷۴ قانون استخدام کشوری از شمول حکم این ماده مستثنی بوده و تابع مقررات مربوط به خود و حداقل سن بازنشستگی خواهد بود.

از قانون استخدام کشوری / ماده ۸۶ / مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱ و اصلاحی ۱۳۵۱/۲۴/۱۲ (روابط برون خانواده-شغل-بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۸۶ اصلاحی ۲۴/۱۲/۵۱- وراث قانونی از لحاظ این قانون عبارتند از: فرزندان و زوج یا زوجه دائمی و مادر و پدری که در کفالت متوفی بوده اند همچنین نوادگانی که پدرشان فوت شده و در کفالت مستخدم متوفی بوده اند با دارا بودن شرایط زیر: الف- فرزندان و نوادگان ذکور از بیست سال کمتر داشته باشند مگر اینکه به موجب مدارک مثبت در یکی از دانشگاهها یا موسسات آموزشی رسمی عالی مشغول تحصیل باشند و در این صورت نیز حقوق وظیفه آنان در پایان بیست و پنجمین سال عمر آنانقطع خواهد شد. ب- فرزندان و نوادگان اناث تا بیست سالگی به شرط نداشتن شوهر

ولی اگر به موجب مدارک مثبت در یکی از دانشگاهها یا موسسات آموزشی رسمی عالی مشغول تحصیل باشند و شوهر نداشته باشند حقوق وظیفه آنان در پایان بیست و پنجمین سال عمر آنان قطع خواهد شد. (۲) - به موجب قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت مستمری وراثت کارمندان ... مصوب ۲/۱۰/۶۳ فرزندان اثاث بدون رعایت محدودیت سن مادامی که شوهر و شغل نداشته باشند و نفقه آنان نیز توسط دیگری پرداخت نگردد از حقوق وظیفه استفاده خواهند کرد. پ- مادر متوفی به شرط نداشتن شوهر. ت- عیال دائمی متوفی (اصلاحی مورخه ۷۹/۲/۱۳). ث- شوهر در صورتی که علیل و از کار افتاده و تحت کفالت عیال متوفی خود بوده باشد. ج- فرزندان و نوادگان علیل یا ناقص العضو مستخدم متوفی که قادر به انجام کار نباشند مادام العمر.

از قانون استخدام کشوری / ماده ۵۱ / مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۵۱- دولت مکلف است به طرق مقتضی وسایل بهداشت و درمان مستخدمین رسمی و خانواده آنان را فراهم کند.

از قانون استخدام کشوری / تبصره ۵ الحاقی به ماده ۴۹ مصوب ۷۱/۳/۳ / مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱ (روابط برون خانواده-شغل)

تبصره ۵- آن دسته از مستخدمین رسمی که همسر آنان در مشاغل حساس دولتی در داخل کشور اشتغال دارند به تبعیت از محل کار همسر می توانند حداکثر تا شش سال از مرخصی بدون حقوق استفاده نمایند. تشخیص مسائل حساس با پیشنهاد دستگاه مربوطه و تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور خواهد بود.

از قانون استخدام کشوری / ماده ۳۴ / مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱ و اصلاحی ۱۳۵۲/۱۰/۲ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۳۴ اصلاحی مصوب ۲/۱۰/۵۷ - مستخدم رسمی به استناد شغلی که برای آن استخدام می شود در پایه گروه یک مربوط وارد خدمت می گردد و در صورتی که این قبیل مستخدمین دارای سابقه خدمت دولتی باشند به ازای هر دو سال سابقه خدمت دولتی آنان یک پایه در گروه شغل مورد تصدی به آنان اعطاء میشود. مدت خدمت زیر پرچم و خدمات اجتماعی جزو سابقه خدمت دولتی مستخدم محسوب می شود. حکم این ماده شامل کلیه مستخدمینی که طبق مقررات این قانون به استخدام رسمی نیز پذیرفته شده اند نیز می باشد. (۱) خدمات اجتماعی زنان به موجب لایحه قانونی الغاء خدمات اجتماعی زنان مصوب ۱۵/۱۲/۵۷ شورای انقلاب اسلامی لغو شده است.

لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران / ماده واحده / مصوب ۵۸/۱۱/۲۰ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده واحده- کلیه زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز اعم از عمومی یا متخصصین برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران معاف می باشند

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۱- در صورتی که کارمندان نیمه وقت قبل از پایان مدت خدمت نیمه وقت درخواست انجام خدمت تمام وقت را بنمایند در صورت موافقت و ضرورت وزارتخانه و موسسه مربوط به خدمت تمام وقت تبدیل خواهد گردید و در هر حال خدمت نیمه وقت کمتر از یک سال نخواهد بود.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۲- استفاده از خدمت نیمه وقت موکول به درخواست کتبی مستخدم و صدور حکم جداگانه در این مورد است و در حکم باید نحوه و ترتیب خدمت نیمه وقت و مدت استفاده از خدمت نیمه وقت و سایر موارد مشخص گردد

لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران / ماده واحده / مصوب ۵۸/۱۱/۲۰ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان-حمایت اجتماعی)

ماده واحده- کلیه زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز اعم از عمومی یا متخصصین برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران معاف می باشند

از قانون شمول قانون خدمت نیروی انسانی , درمانی و بهداشتی مصوب ۲۴/۹/۵۸ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی به فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی / تبصره ۴ ماده واحده الحاقی مصوب ۱۳۷۱/۱۰/۶ / الحاقی ۱۳۷۱/۱۰/۶ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۴- خانم های فارغ التحصیل دامپزشک و سایر رشته های دامپزشکی از شمول مفاد این قانون مستثنی بوده و می توانند با رعایت سایر مقررات جاریه به استخدام دستگاههای اجرائی در آیند.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۳- مشمولین این قانون به هیچ وجه و تحت هیچ عنوان نمی توانند در وزارتخانه ها و موسسات و شرکتهای دولتی یا غیر دولتی دیگر به کار اشتغال ورزند و در صورت اشتغال در واحدهای مذکور از دستگاه متبوع خود اخراج شده و حقوق و مزایای آنان از تاریخ اشتغال قطع می گردد.

از قانون شمول قانون خدمت نیروی انسانی , درمانی و بهداشتی مصوب ۲۴/۹/۵۸ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی به فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۴/۳/۲۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون ، فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی نیز مشمول مقررات لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۲۴/۹/۵۸ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران و ائین نامه اجرائی آن و اصلاحات آنها خواهند بود. وزارت کشاورزی و سازمانهای تابعه در این مورد عهده دار کلیه وظایف و اختیاراتی است که وزارت بهداشتی به شرح قانون مذکور و ائین نامه های اجرائی آن به عهده داشته و اعمال می نماید.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۴- استخدام جدید به هر شکل به جای کارمندان نیمه وقت ممنوع است.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۵- پرداخت فوق العاده اضافه کار ساعتی و فوق العاده روزانه به این قبیل کارکنان ممنوع است.

از لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی / تبصره ۲ ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۲ ماده ۱- فارغ التحصیلان اناث مشمول ، با کسر مدت قانونی خدمت زیر پرچم ملزم به انجام خدمت موضوع این قانون خواهند بود. زنان شوهر دار از شمول این قانون مستثنی هستند مگر آنکه خود، داوطلب انجام خدمت موضوع این قانون باشند.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۶- سایر موارد استخدامی که در این قانون پیش بینی نشده است تابع مقررات مربوط به خود خواهد بود.

قانون تربیت مامای روستائی / تبصره ماده واحده / مصوب ۱۳۴۷/۳/۶ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره - ائین نامه مربوط به برنامه - شرائط شرکت در دوره آموزشی - روش کار - حدود وظایف و لغو و اجازه کار کسانی که دوره های آموزشی را به پایان رسانده اند توسط وزارت بهداشتی تهیه و به مرحله اجرا گذاشته خواهد شد.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۷- از تاریخ تصویب این قانون کلیه مقررات مغایر با آن لغو خواهد گردید.

قانون تربیت مامای روستائی / ماده واحده / مصوب ۱۳۴۷/۳/۶ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- وزارت بهداشتی مجاز است به منظور رفع نیاز روستانشینان و عشایر از نظر ماما و تامین سلامت مادر و نوزاد در نقاطی که وسایل کار را فراهم و مقتضی بداند مراکز آموزشی مخصوصی برای تعلیم و تربیت مامای روستائی ایجاد کند . کسانی که دوره آموزشی این مراکز را به پایان رسانیده اند منحصر در روستائی که وزارت بهداشتی تعیین و اجازه خواهد داد به شغل مذکور اشتغال خواهند ورزید . تغییر محل اشتغال از روستائی به روستای دیگر موقوف به کسب اجازه مجدد از وزارت بهداشتی خواهد بود. تبصره : آیین نامه مربوط به برنامه - شرایط شرکت در دوره های آموزشی -- روش کار حدود وظایف و لغو اجازه کار کسانی که دوره های آموزشی را به پایان رسانده اند توسط وزارت بهداشتی تهیه و به مرحله اجراء گذاشته خواهد شد.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۲- خدمت نیمه وقت خدمتی است که ساعات کار آن طبق مقررات این قانون نصف ساعات کار مقرر هفتگی وزارتخانه ها و موسسه ذیربط و طبق نظر بالاترین مقام مسئول دستگاه تعیین خواهد گردید و در هیچ مورد کمتر از نصف ساعات کار مقرر هفتگی وزارتخانه و موسسه و شرکت مربوط نخواهد بود.

قانون اصلاح قانون استخدام پزشکان / تبصره ۱ ماده واحده / مصوب ۱۳۲۸/۲/۲۹ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۱- وزارت بهداشتی و بیمارستان ها و کلیه موسساتی که با سرمایه دولت تشکیل شده و یا اداره می شوند مکلف هستند مامائی را که به نام فن مامائی استخدام نموده و می نمایند فقط به کار زایمان بگمارند.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۳- کارمندانی که از خدمت نیمه وقت استفاده می کنند نصف حقوق گروه و پایه و یا حقوق ثابت و فوق العاده شغل و یا مزایای شغل و یا عناوین مشابه دیگر و فوق العاده ها و مزایائی که به طور مستمر پرداخت می شود به آنان تعلق خواهد گرفت ولیکن فوق العاده های محل خدمت ، بدی آب و هوا و محرومیت از تسهیلات زندگی از محدودیت مذکور مستثنی بوده و به طور کامل پرداخت می شود.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۴- میزان حقوق و مزایائی که بر اساس مقررات این قانون به کارمندان نیمه وقت تعلق خواهد گرفت مشمول مقررات مربوط به حداقل پرداختی به کارکنان شاغل دولت نخواهد بود.

از قانون رسیدگی به تخلفات اداری / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۹- تنبیهات اداری به ترتیب عبارتند از : الف- ... ب- ... ج- ... د- ... ح- باز خرید خدمت در صورت داشتن کمتر از ۲۰ سال سابقه خدمت دولتی در مورد مستخدمین زن و کمتر از ۲۵ سال سابقه خدمت دولتی در مورد مستخدمین مرد با پرداخت ۳۰ تا ۴۵ روز حقوق مبنای مربوط در قبال هر سال خدمت به تشخیص هیات صادر کننده رای. ط- بازنشستگی در صورت داشتن بیش از بیست سال سابقه خدمت دولتی برای مستخدمین زن و بیش از ۲۵ سال سابقه خدمت دولتی برای مستخدمین مرد بر اساس سنوات خدمت دولتی با تقلیل یک یا دو گروه

از قانون رسیدگی به تخلفات اداری / ماده ۸ / مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۸- تخلفات اداری به قرار زیر است: ۱- ... ۲- ... ۳- ... ۲۰- رعایت نکردن حجاب اسلامی

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۵ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۵- حداقل استفاده از خدمت نیمه وقت یک سال می باشد و در مورد مشمولین طرح طبقه بندی مشاغل معلمان کشور تاریخ انقضاء خدمت مزبور مقارن با اتمام سال تحصیلی خواهد بود.

از قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۷۲/۸/۲۳ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۶- مستخدمین مجلس از نظر مرخصی استحقاقی، استعلاجی، بدون حقوق، خدمت نیمه وقت بانوان، استعفا، نقل و انتقال و ماموریتها، رسیدگی به تخلفات اداری، ترک تابعیت، ساعات کار، امادگی به خدمت، باز خریدی و باز نشستگی، حداقل و حداکثر حقوق تابع مقررات مربوط به مستخدمین رسمی مشمول قانون استخدام کشوری خواهند بود.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۶- کارمندان پیمانی و غیر ثابت دستگاههای اجرائی مشمول مقررات این قانون نیستند و استفاده مستخدمین رسمی و ثابت از این قانون موکول به پایان یافتن خدمت آزمایشی یا مشابه آن خواهد بود.

از قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۷۲/۸/۲۳ (روابط برون خانواده-شغل)

ماده ۱۳- به مستخدمین زن شاغل و بازنشسته و وظیفه بگیر مشمول این قانون که همسر آنان قادر به کار نبوده و خود به تنهایی متکفل مخارج فرزندان می باشند مزایای کمک هزینه عائله مندی موضوع بند ۱ ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت خواهد شد

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب ۱۳۶۲ / ماده ۷ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۷- سنوات خدمت نیمه وقت بانوان از لحاظ سابقه خدمت لازم برای بازنشستگی و استفاده از حقوق وظیفه یا مستمری، به طور کامل محسوب خواهد شد لیکن در احتساب حقوق بازنشستگی و وظیفه یا مستمری و نیز دریافت پایه این گونه کارمندان (علاوه بر مدت خدمت تمام وقت) نصف مدت خدمت نیمه وقت منظور و محسوب خواهد گردید. کسور بازنشستگی یا حق بیمه مربوط به سهم کارمندان مزبور به نسبت حقوق و مزایایی که بر اساس این قانون به آنان تعلق می گیرد، کسر و به صندوق مربوط واریز خواهد شد. تبصره- سنوات خدمت نیمه وقت بانوان به شرط پرداخت کسور بازنشستگی و حق بیمه به نسبت تمام گروه و پایه یا حقوق ثابت و فوق العاده شغل و یا عناوین مشابه دیگر تا سه سال از لحاظ حقوق بازنشستگی در حکم خدمت تمام وقت محسوب می شود.

قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز از کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی / تبصره ۴ ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۴- بنیاد شهید موظف است ان دسته از شهدائی را که دارای بیش از یک همسر دائم بوده و شرایط استفاده از حقوق مربوط را داشته باشند به ازای هر یک از همسران و فرزندان حسب ضوابط مربوط حقوقی علاوه بر حقوق وظیفه مقرر از محل اعتبار خود تعیین و پرداخت نماید.

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث (۱) (۱)- از قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی مصوب ۲۷/۱۰/۱۳۶۶ / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- الف- از تاریخ تصویب این قانون حقوق وظیفه و مستمری موضوع تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب اذر ماه ۱۳۳۸ در مورد ورثه ذکور تا پایان بیست سالگی و چنانچه به موجب مدارک مثبت در یکی از دانشگاهها یا موسسات آموزشی رسمی عالی مشغول تحصیل باشند تا پایان بیست و پنج سالگی قبل پرداخت خواهد بود. ب- حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان اناث کلیه مستخدمین وزارتخانه ها و موسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و همچنین سازمانهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و قانون تامین اجتماعی که طبق قوانین و مقررات مورد عمل به شرط نداشتن شوهر و حرفه و شغل قابل پرداخت می باشد.

قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز از کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی / تبصره ۳ ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۳- چنانچه وراثت اناث تحت تکفل شهید شوهر اختیار کرده و مطلقه شده و ضرورت طلاق مورد تایید بنیاد شهید انقلاب اسلامی باشد از همان تاریخ طلاق مجددا حقوق آنها برقرار و پرداخت می گردد.

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۹ - کمک هزینه عائله‌مندی و اولاد مستخدمین مشمول قانون استخدام کشوری و این قانون به شرح زیر قابل پرداخت است: ۱- به مستخدمین مرد شاغل و بازنشسته و وظیفه‌بگیر مشمول این قانون که دارای همسر دائم می‌باشند ماهیانه معادل هفتاد درصد (۷۰٪) حداقل حقوق مبنای جدول موضوع ماده ۱ این قانون به عنوان کمک هزینه عائله‌مندی. (اصلاحی ۱۵/۵/۷۵) ۲- به هریک از مستخدمین مرد شاغل و بازنشسته و وظیفه و مستمری‌بگیر مشمول این قانون که دارای فرزند تا سن ۲۰ سال هستند به ازای هر فرزند (حداکثر تا سه فرزند) ماهیانه معادل چهارده درصد (۱۴٪) حداقل حقوق مبنای جدول موضوع ماده ۱ این قانون به عنوان کمک هزینه اولاد. (اصلاحی ۱۵/۵/۷۵) فرزندان مستخدمین متوفی مشمول این قانون که کمتر از ۲۰ سال سن دارند مشمول کمک مزبور خواهند بود. حداکثر سن برای اولادی که از مزایای این ماده استفاده می‌کنند به شرط ادامه تحصیل و ارائه گواهی مربوط ۲۵ سال تمام برای اولاد ذکور و زمان ازدواج برای اولاد اناث خواهد بود. به مستخدمان یاد شده، همچنین مستخدمان متوفی که فرزند آنان معلول بوده و قادر به کار نباشد، کمک هزینه اولاد بدون لحاظ شرایط پیش‌بینی شده قابل پرداخت است. (اصلاحی ۷۵/۷/۱۵)

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث / تبصره ۱ / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۱- حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان اناث که بر اساس قوانین قبلی به علت رسیدن به سن مقرر قطع شده است به شرط آنکه شوهر و یا شغل نداشته باشند مشمول مقررات بند ب مذکور خواهد بود.

قانون شمول قوانینی که در مورد شهدا و خانواده معظم ایشان وضع گردیده یا می گردد به اسرا و مفقود الاثرها و خانواده ایشان / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۲ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقرراتی که در مورد شهدا و خانواده معظم ایشان وضع گردیده، به اسرا (تا زمانی که اسیر باشند) و مفقود الاثرها و خانواده های آنها شمول خواهد داشت.

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث / تبصره ۲ / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۲- حقوق وظیفه و مستمری موضوع این قانون و سایر قوانین و مقررات استخدامی اعم از قانون استخدام کشوری و قانون استخدام نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و قانون تامین اجتماعی (در خصوص کارمندان دولت) و مقررات استخدامی خاص سازمانهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است، در مورد کسانی که شخصا دارای تمکن مالی در امرار معاش مناسب می باشند و یا آنکه افراد دیگر شرعا مکلف به ادای نفقه آنها می باشند و همچنین دانشجویانی که شخصا تمکن مالی جهت مخارج ادامه تحصیل داشته باشند، قابل پرداخت نخواهد بود، احراز عدم تمکن مالی و عدم تامین نفقه موکول به ادعای ذینفع خواهد بود، مگر در مواردی که خلاف آن ثابت شود.

از قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۷۴/۳/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۷- ان دسته از جانبازان انقلاب اسلامی که بنا به تشخیص "بنیاد" به دلیل ضایعات ناشی از مجروحیت فوت می نمایند شهید محسوب شده و خانواده و افراد تحت تکفل آنان تحت پوشش بنیاد شهید انقلاب اسلامی قرار می گیرند.

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان انان / تبصره ۳ / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۳- آئین نامه موضوع این ماده واحده توسط سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

قانون ادامه استفاده خانواده افرادی که ساکن خانه های سازمانی بوده و شهید، جانباز، اسیر و مفقود الاثر شده اند. / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۷/۲/۲۷ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- استفاده کنندگان خانه های سازمانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و نیروهای انتظامی و وزارتخانه ها و موسسات دولتی و یا موسسات وابسته به دولت که شهید، اسیر یا مفقود شده و یا می شوند و همچنین افرادی که جانباز انقلاب اسلامی و یا جنگ تحمیلی بوده و از خانه های مذکور استفاده می کرده اند و شاغل بوده و یا به هر نحوی از خدمت دستگاه اجرائی متبوع خود خارج و یا مشمول مقررات از کار افتادگی شده و یا می شوند تا زمانی که کمیسیون مقرر در آئین نامه اجرائی این قانون مناسب تشخیص دهد خانواده آنها مجاز به ادامه سکونت در خانه های مذکور می باشند. در صورتی که افراد مذکور حائز شرایط برای خرید خانه های سازمانی باشند طبق مقررات قانون فروش خانه های سازمانی مصوب ۱/۷/۱۳۶۵ مجلس شورای اسلامی و آئین نامه اجرائی ان خانه های مذکور به آنها فروخته خواهد شد. آئین نامه اجرائی این قانون در مورد شرایط و نحوه استفاده و میزان حق استفاده و زمان استفاده و ترکیب کمیسیون و سایر مقررات مربوطه ظرف مدت ۳ ماه توسط وزارت مسکن و شهرسازی، بنیاد شهید، وزارت دفاع و وزارت سپاه تهیه و به تصویب هیات دولت خواهد رسید، سایر قوانینی که مغایر با این قانون باشد در خصوص افراد مشمول این قانون مجری نخواهد بود.

قانون حقوق والدین بازنشسته و وظیفه و مستمری بگیر شهدا و جانبازان و مفقودین انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی (۱) به قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانبازان از کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی مصوب ۳/۶/۱۳۷۲ مراجعه شود. / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۷/۹/۲۰ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- والدین شهدا و جانبازان و مفقودین انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی در صورتی که در اجرای قانون استخدام کشوری استحقاق در یافت حقوق بازنشستگی یا وظیفه از کار افتادگی را داشته باشند مخیرند که از حقوق بازنشستگی، وظیفه از کار افتادگی مقرر بر اساس قانون استخدام کشوری برخوردار گردند یا از حقوق مقرر بر اساس قانون برقراری حقوق وظیفه از کار افتادگی و وظیفه عائله تحت تکفل جانبازان و شهدای انقلاب اسلامی ایران ... مصوب ۲۵/۱۱/۱۳۶۱ و اصلاحات بعدی ان استفاده نمایند.

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۶۶ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۶۶- سپاه موظف است حسب مورد با هماهنگی و همکاری شورای مدیریت حوزه علمیه و وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، آموزشهای تخصصی بسیج را برای افرادی که قبل از خدمت دوره ضرورت به تحصیلات عالیه در حوزه و دانشگاه راه می یابند به صورت تئوری و اردوهای نظامی برگزار نماید.... تبصره ۲- آموزشهای موضوع ماده ۶۵ و این ماده برای زنان متناسب با شرایط آنها و به ویژه در زمینه امداد، پشتیبانی، مقاومت محلی و دفاع غیر نظامی خواهد بود.

قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۵/۱۰/۲۷ با الحاقات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۲- عائله تحت تکفل از لحاظ این قانون عبارتند از: الف- زوجه دائمی نماینده تا زمانی که شوهر اختیار نکرده باشد. ب- فرزندان و نوادگان ذکور (به شرط آنکه پدرشان فوت شده و تحت تکفل نماینده باشند) تا سن هجده سالگی تمام، مگر اینکه به موجب مدارک مثبت در یکی از دانشگاهها یا موسسات آموزش رسمی عالی مشغول تحصیل باشند در این صورت حقوق وظیفه آنان تا پایان بیست و پنج سالگی پرداخت می شود. ج- فرزندان و نوادگان اناث (به شرط آنکه پدرشان فوت نموده و تحت تکفل قانونی نماینده باشند) به شرط آنکه همسر اختیار نکرده باشند. د- فرزندان و نوادگان (به شرط آنکه پدرشان فوت نموده و تحت تکفل قانونی باشند) علیل و ناقص العضو که قادر به انجام کار نباشند. ه- پدر و مادر به شرط آنکه تحت تکفل قانونی باشند.

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / تبصره ۲ ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۲- مفاد این ماده شامل نیروهای مسلح و اعضای هیات علمی شاغل، بازنشسته و وظیفه بگیر کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی و موسسات پژوهشی می شود.

قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۵/۴/۱۹ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۳- حقوق وظیفه به تساوی بین عائله تحت تکفل قانونی تقسیم می شود.

قانون استخدام جانبازان، اسرا و خانواده های شهدا، جانبازان از کارافتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند. / تبصره ۳ / مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۳- استخدام دختران، همسران مادران، خواهران افراد موضوع این قانون در مشاغل آموزشی، بهداشتی و درمانی و یا سایر مشاغل که به تایید سازمان امور اداری و استخدامی کشور برسد مجاز خواهد بود.

قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۵/۴/۱۹ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۶- کلیه نمایندگانی که از آغاز رسمیت مجلس شورای اسلامی تا تاریخ تصویب این قانون به عللی شهید شده و یا در راه انجام وظیفه فوت نموده و یا معلول گردیده اند نیز مشمول مقررات این قانون خواهند بود.

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / تبصره ۱ ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۱- مستخدمان زن شاغل ، بازنشسته مشمول این قانون که به تنهایی متکفل مخارج فرزندان خود هستند ، از کمک هزینه عائله مندی و اولاد و همسران وظیفه بگیر مستخدمان متوفی از کمک هزینه عائله مندی بهره مند می شوند . این قبیل افراد در صورتی که مجددا ازدواج کنند و برابر حکم دادگاه حضانت فرزندان و نفقه آنان بر عهده آنها قرار گیرد ، در خصوص فرزندان تحت تکفل خود از کمک هزینه های موضوع این تبصره برخوردار میگردند. افراد موضوع این تبصره چنانچه از همسر دوم خود طلاق بگیرند یا همسر دوم آنان نیز فوت نماید ، در صورت طلاق از مستمری بازنشستگی هر کدام از همسران که بیشتر است برخوردار می شوند. حداکثر سن برای فرزندان ذکور مستخدمانی که از کمک هزینه عائله مندی موضوع این تبصره استفاده می کنند بیست سال ، در صورت ادامه تحصیل بیست و پنج سال برای اولاد اناث تا زمان ازدواج و برای فرزندان معلولی که قادر به کار نیستند بدون شرط سنی خواهد بود . (اصلاحی ۸۰/۱/۲۲)

قانون استخدام جانبازان، اسراو افراد خانواده های شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسراو مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند. / تبصره ۱ الحاقی / مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۱- منظور از خانواده شهدا ، جانبازان از کار افتاده ، اسرا و مفقودالاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی از لحاظ این قانون فرزند، همسر، پدر ، مادر ، برادر ، خواهر آنان می باشند که به ازای یک شهید یا مفقود الاثر یک نفر از آنان به ترتیب اولویت ذکر شده از مزایای این قانون استفاده خواهند نمود.

قانون استخدام جانبازان ، اسراو افراد خانواده های شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسراو مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند. / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون کلیه وزارتخانه ها ، موسسات، شرکتهای دولتی، بانکهاو شرکتهای تحت پوشش آنها، شهرداریها و موسسات و شرکتهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و موسسات و شرکتهای ملی و مصادره شده و موسساتی که به نحوی از بودجه یا کمک دولت استفاده میکنند و نهادهای انقلاب اسلامی و شرکتهای تحت پوشش آنها مکلفند با رعایت مقررات مربوط ، نیروهای مورد نیاز خود را (به صورت رسمی یا غیر رسمی) پس از کسب مجوز های قانونی به ترتیب اولویت از بین ان دسته از جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی که قادر به کار باشند و اسرایی که آزاد شده یا می شوند و افراد خانواده شهدا ، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقودین و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا

یک سال متناوب به صورت داوطلبانه در جبهه خدمت نموده باشند با معرفی سازمان امور اداری و استخدامی کشور و رعایت مقررات و ضوابط استخدامی و گزینشی مربوط استخدام نمایند.

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۲۶ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل-حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۲۶- عضو نهضت می تواند پس از سی سال خدمت و یا حداقل شصت سال سن برای آقایان و ۵۵ سال سن برای خانمها از کار کردن اعلام معذوریت نماید و نهضت موظف به برقراری حق تامین معذوریت از کار وی می باشد.

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۱ ماده ۳۱ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل-حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۱- حقوق وظیفه موضوع این ماده در مورد کسانی که شخصا دارای تمکن مالی در امرار معاش مناسب می باشند و یا آنکه افراد دیگر شرعا مکلف به ادای نفقه آنها می باشند و همچنین دانشجویانی که شخصا تمکن مالی جهت مخارج ادامه تحصیل داشته باشند قابل پرداخت نخواهد بود. احراز عدم تمکن مالی و عدم تامین نفقه موکول به ادعای ذینفع خواهد بود مگر در مواردی که خلاف آن ثابت بشود.

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۳۲ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل-حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۳۲- در صورتی که عضو نهضت فوت شود حقوق وظیفه باز ماندگان وی با توجه به شرایط ذیل به تساوی بین آنان تقسیم می گردد. الف- همسر دائمی و فرزندان و نوادگان اناث متوفی تا زمانی که شغل و یا شوهر اختیار نکرده باشند. ب- شوهر، در صورتی که علیل و از کار افتاده و تحت تکفل همسر متوفی خود بوده باشد. ج- پسران متوفی تا پایان هجده سالگی و در صورت ادامه تحصیل در موسسات آموزش عالی رسمی حداکثر تا پایان بیست و پنج سالگی. ه- فرزندان علیل یا ناقص العضو متوفی که از کار افتاده (مادام العمر) باشند. د- والدین متوفی مشروط بر اینکه تحت تکفل متوفی بوده باشند.

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۳۲ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل-حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۳۲- در صورتی که عضو نهضت فوت شود حقوق وظیفه باز ماندگان وی با توجه به شرایط ذیل به تساوی بین آنان تقسیم می گردد. الف- همسر دائمی و فرزندان و نوادگان اناث متوفی تا زمانی که شغل و یا شوهر اختیار نکرده باشند. ب- شوهر، در صورتی که علیل و از کار افتاده و تحت تکفل همسر متوفی خود بوده باشد. ج- پسران متوفی تا پایان هجده سالگی و در صورت ادامه تحصیل در موسسات آموزش عالی رسمی حداکثر تا پایان بیست و پنج سالگی. ه- فرزندان علیل یا ناقص العضو متوفی که از کار افتاده (مادام العمر) باشند. د- والدین متوفی مشروط بر اینکه تحت تکفل متوفی بوده باشند.

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۲۶ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل-حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۲۶- عضو نهضت می تواند پس از سی سال خدمت و یا حداقل شصت سال سن برای آقایان و ۵۵ سال سن برای خانمها از کار کردن اعلام معذورت نماید و نهضت موظف به برقراری حق تامین معذورت از کار وی می باشد.

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل-حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۴- حق عائله مندی عضو عبارت است از : حق همسر، حق اولاد، حق افراد تحت تکفل و ارقام آنها به ترتیب به قرار زیر است : حق همسر در صورتی که شاغل نباشد ، یک صد. حق اولاد و حق افراد تحت تکفل هر کدام ۲۰ می باشد(تحت تکفل حداکثر دو نفر از اقارب درجه یک) ضریب حقوق عائله مندی یکصد ریال تعیین شده و تغییرات بعدی آن بنا به پیشنهاد نهضت به تصویب شورای حقوق و دستمزد خواهد رسید.

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۱ ماده ۳۱ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۱- حقوق وظیفه موضوع این ماده در مورد کسانی که شخصا دارای تمکن مالی در امرار معاش مناسب می باشند و یا آنکه افراد دیگر شرعا مکلف به ادای نفقه آنها می باشند و همچنین دانشجویانی که شخصا تمکن مالی جهت مخارج ادامه تحصیل داشته باشند قابل پرداخت نخواهد بود. احراز عدم تمکن مالی و عدم تامین نفقه موکول به ادعای ذینفع خواهد بود مگر در مواردی که خلاف آن ثابت بشود.

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۲- حقوق ماهیانه اعضا نهضت متشکل از دو جز حق نوع کار با احتساب افزایش سنواتی و حق عائله مندی خواهد بود.

قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۵/۴/۱۹ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۶- کلیه نمایندگانی که از آغاز رسمیت مجلس شورای اسلامی تا تاریخ تصویب این قانون به عللی شهید شده و یا در راه انجام وظیفه فوت نموده و یا معلول گردیده اند نیز مشمول مقررات این قانون خواهند بود.

قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده های شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند. / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون کلیه وزارتخانه ها، موسسات، شرکتهای دولتی، بانکها و شرکتهای تحت پوشش آنها، شهرداریها و موسسات و شرکتهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و موسسات و شرکتهای ملی و صادره شده و موسساتی که به نحوی از بودجه یا کمک دولت استفاده میکنند و نهادهای انقلاب اسلامی و شرکتهای تحت پوشش آنها مکلفند با رعایت مقررات مربوط، نیروهای مورد نیاز خود را (به صورت رسمی یا غیر رسمی) پس از کسب مجوزهای قانونی به ترتیب اولویت از بین آن دسته از جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی که قادر به کار باشند و اسرایی که آزاد شده یا می شوند و افراد خانواده شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقودین و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب به صورت داوطلبانه در جبهه خدمت نموده باشند با معرفی سازمان امور اداری و استخدامی کشور و رعایت مقررات و ضوابط استخدامی و گزینشی مربوط استخدام نمایند.

قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده های شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند. / تبصره ۱ الحاقی / مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۱- منظور از خانواده شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی از لحاظ این قانون فرزند، همسر، پدر، مادر، برادر، خواهر آنان می باشند که به ازای یک شهید یا مفقود الاثر یک نفر از آنان به ترتیب اولویت ذکر شده از مزایای این قانون استفاده خواهند نمود.

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / تبصره ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۱- مستخدمان زن شاغل، بازنشسته مشمول این قانون که به تنهایی متکفل مخارج فرزندان خود هستند، از کمک هزینه عائله مندی و اولاد و همسران وظیفه بگیر مستخدمان متوفی از کمک هزینه عائله مندی بهره مند می شوند. این قبیل افراد در صورتی که مجددا ازدواج کنند و برابر حکم دادگاه حضانت فرزندان و نفقه آنان بر عهده آنها قرار گیرد، در خصوص فرزندان تحت تکفل خود از کمک هزینه های موضوع این تبصره برخوردار میگردند. افراد موضوع این تبصره چنانچه از همسر دوم خود طلاق بگیرند یا همسر دوم آنان نیز فوت نماید، در صورت طلاق از مستمری بازنشستگی هر کدام از همسران که بیشتر است برخوردار می شوند. حداکثر سن برای فرزندان ذکور مستخدمانی که از کمک هزینه عائله مندی موضوع این تبصره استفاده می کنند بیست سال، در صورت ادامه تحصیل بیست و پنج سال برای اولاد اناث تا زمان ازدواج و برای فرزندان معلولی که قادر به کار نیستند بدون شرط سنی خواهد بود. (اصلاحی ۸۰/۱/۲۲)

قانون استخدام جانبازان، اسرا و خانواده های شهدا، جانبازان از کارافتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و همچنین افرادی که حداقل ۹ ماه متوالی یا یک سال متناوب داوطلبانه در جبهه خدمت نموده اند. / تبصره ۳ / مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۷ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۳- استخدام دختران ، همسران ء مادران ، خواهران افراد موضوع این قانون در مشاغل آموزشی ، بهداشتی و درمانی و یا سایر مشاغلی که به تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور برسد مجاز خواهد بود.

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / تبصره ۲ ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۲- مفاد این ماده شامل نیروهای مسلح و اعضای هیات علمی شاغل ، بازنشسته و وظیفه بگیر کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی و موسسات پژوهشی می شود.

از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی / ماده ۶۶ / مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۶۶- سپاه موظف است حسب مورد با هماهنگی و همکاری شورای مدیریت حوزه علمیه و وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت و درمان و آموزش پزشکی ، آموزشهای تخصصی بسیج را برای افرادی که قبل از خدمت دوره ضرورت به تحصیلات عالیه در حوزه و دانشگاه راه می یابند به صورت تئوری و اردوهای نظامی برگزار نماید.... تبصره ۲- آموزشهای موضوع ماده ۶۵ و این ماده برای زنان متناسب با شرایط آنها و به ویژه در زمینه امداد ، پشتیبانی ، مقاومت محلی و دفاع غیر نظامی خواهد بود.

قانون ادامه استفاده خانواده افرادی که ساکن خانه های سازمانی بوده و شهید، جانباز، اسیر و مفقود الاثر شده اند. / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۷/۲/۲۷ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- استفاده کنندگان خانه های سازمانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و نیروهای انتظامی و وزارتخانه ها و موسسات دولتی و یا موسسات وابسته به دولت که شهید، اسیر یا مفقود شده و یا می شوند و همچنین افرادی که جانباز انقلاب اسلامی و یا جنگ تحمیلی بوده و از خانه های مذکور استفاده می کرده اند و شاغل بوده و یا به هر نحوی از خدمت دستگاه اجرائی متبوع خود خارج ویا مشمول مقررات از کار افتادگی شده و یا می شوند تا زمانی که کمیسیون مقرر در آئین نامه اجرائی این قانون مناسب تشخیص دهد خانواده آنها مجاز به ادامه سکونت در خانه های مذکور می باشند. در صورتی که افراد مذکور حائز شرائط برای خرید خانه های سازمانی باشند طبق مقررات قانون فروش خانه های سازمانی مصوب ۱۳۶۵/۱/۷ مجلس شورای اسلامی و آئین نامه اجرائی ان خانه های مذکور به آنها فروخته خواهد شد. آئین نامه اجرائی این قانون در مورد شرائط و نحوه استفاده و میزان حق استفاده و زمان استفاده و ترکیب کمیسیون و سایر مقررات مربوطه ظرف مدت ۳ ماه توسط وزارت مسکن و شهرسازی، بنیاد شهید، وزارت دفاع و وزارت سپاه تهیه و به تصویب هیات دولت خواهد رسید، سایر قوانینی که مغایر با این قانون باشد در خصوص افراد مشمول این قانون مجری نخواهد بود.

از قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۷۴/۳/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۷- ان دسته از جانبازان انقلاب اسلامی که بنا به تشخیص "بنیاد" به دلیل ضایعات ناشی از مجروحیت فوت می نمایند شهید محسوب شده و خانواده و افراد تحت تکفل آنان تحت پوشش بنیاد شهید انقلاب اسلامی قرار می گیرند.

قانون شمول قوانینی که در مورد شهدا و خانواده معظم ایشان وضع گردیده یا می گردد به اسرا و مفقود الاثرها و خانواده ایشان / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۲ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقرراتی که در مورد شهدا و خانواده معظم ایشان وضع گردیده، به اسرا (تا زمانی که اسیر باشند) و مفقود الاثرها و خانواده های آنها شمول خواهد داشت.

از قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۹ - کمک هزینه عائله مندی و اولاد مستخدمین مشمول قانون استخدام کشوری و این قانون به شرح زیر قابل پرداخت است: ۱- به مستخدمین مرد شاغل و بازنشسته و وظیفه‌بگیر مشمول این قانون که دارای همسر دائم می‌باشند ماهیانه معادل هفتاد درصد (۷۰٪) حداقل حقوق مبنای جدول موضوع ماده ۱ این قانون به عنوان کمک هزینه عائله مندی، (اصلاحی ۱۵/۵/۷۵) ۲۰- به هریک از مستخدمین مرد شاغل و بازنشسته و وظیفه و مستمری‌بگیر مشمول این قانون که دارای فرزند تا سن ۲۰ سال هستند به ازای هر فرزند (حداکثر تا سه فرزند) ماهیانه معادل چهارده درصد (۱۴٪) حداقل حقوق مبنای جدول موضوع ماده ۱ این قانون به عنوان کمک هزینه اولاد، (اصلاحی ۱۵/۵/۷۵) فرزندان مستخدمین متوفی مشمول این قانون که کمتر از ۲۰ سال سن دارند مشمول کمک مزبور خواهند بود. حداکثر سن برای اولادی که از مزایای این ماده استفاده می‌کنند به شرط ادامه تحصیل و ارائه گواهی مربوط ۲۵ سال تمام برای اولاد ذکور و زمان ازدواج برای اولاد اناث خواهد بود. به مستخدمان یاد شده، همچنین مستخدمان متوفی که فرزند آنان معلول بوده و قادر به کار نباشد، کمک هزینه اولاد بدون لحاظ شرایط پیش‌بینی شده قابل پرداخت است. (اصلاحی ۷۵/۷/۱۵)

قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۵/۴/۱۹ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۳- حقوق وظیفه به تساوی بین عائله تحت تکفل قانونی تقسیم می شود.

قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۵/۱۰/۲۷ با الحاقات بعدی (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۲- عائله تحت تکفل از لحاظ این قانون عبارتند از: الف- زوجه دائمی نماینده تا زمانی که شوهر اختیار نکرده باشد. ب- فرزندان و نوادگان ذکور (به شرط آنکه پدرشان فوت شده و تحت تکفل نماینده باشند) تا سن هجده سالگی تمام، مگر اینکه به موجب مدارک مثبته در یکی از دانشگاهها یا موسسات آموزش رسمی عالی مشغول تحصیل باشند در این صورت حقوق وظیفه آنان تا پایان بیست و پنج سالگی پرداخت می شود. ج- فرزندان و نوادگان اناث (به شرط آنکه پدرشان فوت نموده و تحت تکفل قانونی نماینده باشند) به شرط آنکه همسر اختیار نکرده باشند. د- فرزندان و

نوادگان (به شرط آنکه پدرشان فوت نموده و تحت تکفل قانونی باشند) علیل و ناقص العضو که قادر به انجام کار نباشند. ه- پدر و مادر به شرط آنکه تحت تکفل قانونی باشند.

قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز از کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی / تبصره ۳ ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۳- چنانچه وراثت اناث تحت تکفل شهید شوهر اختیار کرده و مطلقه شده و ضرورت طلاق مورد تایید بنیاد شهید انقلاب اسلامی باشد از همان تاریخ طلاق مجدداً حقوق آنها برقرار و پرداخت می گردد.

قانون حقوق والدین بازنشسته و وظیفه و مستمری بگیر شهدا و جانبازان و مفقودین انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی (۱) به قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز از کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی مصوب ۳/۶/۱۳۷۲ مراجعه شود. / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۷/۹/۲۰ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- والدین شهدا و جانبازان و مفقودین انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی در صورتی که در اجرای قانون استخدام کشوری استحقاق دریافت حقوق بازنشستگی یا وظیفه از کار افتادگی را داشته باشند مخیرند که از حقوق بازنشستگی، وظیفه از کار افتادگی مقرر بر اساس قانون استخدام کشوری برخوردار گردند یا از حقوق مقرر بر اساس قانون برقراری حقوق وظیفه از کار افتادگی و وظیفه عائله تحت تکفل جانبازان و شهدای انقلاب اسلامی ایران ... مصوب ۲۵/۱۱/۱۳۶۱ و اصلاحات بعدی آن استفاده نمایند.

قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز از کار افتاده و مفقود الاثر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی / تبصره ۴ ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۴- بنیاد شهید موظف است ان دسته از شهدائی را که دارای بیش از یک همسر دائم بوده و شرائط استفاده از حقوق مربوط را داشته باشند به ازای هر یک از همسران و فرزندان حسب ضوابط مربوط حقوقی علاوه بر حقوق وظیفه مقرر از محل اعتبار خود تعیین و پرداخت نماید

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث / تبصره ۳ / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - درآمد)

تبصره ۳- آئین نامه موضوع این ماده واحده توسط سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث / تبصره ۲ / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - درآمد)

تبصره ۲- حقوق وظیفه و مستمری موضوع این قانون و سایر قوانین و مقررات استخدامی اعم از قانون استخدام کشوری و قانون استخدام نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و قانون تامین اجتماعی (در خصوص کارمندان دولت) و مقررات استخدامی خاص سازمانهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است، در مورد کسانی که شخصا دارای تمکن مالی در امرار معاش مناسب می باشند و یا آنکه افراد دیگر شرعا مکلف به ادای نفقه آنها می باشند و همچنین دانشجویانی که شخصا تمکن مالی جهت مخارج ادامه تحصیل داشته باشند، قابل پرداخت نخواهد بود، احراز عدم تمکن مالی و عدم تامین نفقه موکول به ادعای ذینفع خواهد بود، مگر در مواردی که خلاف آن ثابت شود.

از قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۷۲/۸/۲۳ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۳- به مستخدمین زن شاغل و بازنشسته و وظیفه بگیر مشمول این قانون که همسر آنان قادر به کار نبوده و خود به تنهایی متکفل مخارج فرزندان می باشند مزایای کمک هزینه عائله مندی موضوع بند ۱ ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت خواهد شد.

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث / تبصره ۱ / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۱- حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان اناث که بر اساس قوانین قبلی به علت رسیدن به سن مقرر قطع شده است به شرط آنکه شوهر و یا شغل نداشته باشند مشمول مقررات بند ب مذکور خواهد بود.

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ اذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث (۱) (۱)- از قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی مصوب ۲۷/۱۰/۱۳۶۶ / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- الف- از تاریخ تصویب این قانون حقوق وظیفه و مستمری موضوع تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب اذر ماه ۱۳۳۸ در مورد ورثه ذکور تا پایان بیست سالگی و چنانچه به موجب مدارک مثبت در یکی از دانشگاهها یا موسسات آموزشی رسمی عالی مشغول تحصیل باشند تا پایان بیست و پنج سالگی قبل پرداخت خواهد بود. ب- حقوق وظیفه سهم فرزندان و نوادگان اناث کلیه مستخدمین وزارتخانه ها و موسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و همچنین سازمانهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و قانون تامین اجتماعی که طبق قوانین و مقررات مورد عمل به شرط نداشتن شوهر و حرفه و شغل قابل پرداخت می باشد.

از قانون استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۷۲/۸/۲۳ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۶- مستخدمین مجلس از نظر مرخصی استحقاقی، استعلاجی، بدون حقوق، خدمت نیمه وقت بانوان، استعفا، نقل و انتقال و ماموریتها، رسیدگی به تخلفات اداری، ترک تابعیت، ساعات کار، امادگی به خدمت، باز خریدی و باز نشستگی، حداقل و حداکثر حقوق تابع مقررات مربوط به مستخدمین رسمی مشمول قانون استخدام کشوری خواهند بود.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب ۱۳۶۲ / ماده ۷ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل-حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۷- سنوات خدمت نیمه وقت بانوان از لحاظ سابقه خدمت لازم برای بازنشستگی و استفاده از حقوق وظیفه یا مستمری، به طور کامل محسوب خواهد شد لیکن در احتساب حقوق بازنشستگی ووظیفه یا مستمری و نیز دریافت پایه این گونه کارمندان (علاوه بر مدت خدمت تمام وقت) نصف مدت خدمت نیمه وقت منظور و محسوب خواهد گردید. کسور بازنشستگی یا حق بیمه مربوط به سهم کارمندان مزبور به نسبت حقوق و مزایائی که بر اساس این قانون به آنان تعلق می گیرد، کسر و به صندوق مربوط واریز خواهد شد. تبصره- سنوات خدمت نیمه وقت بانوان به شرط پرداخت کسور بازنشستگی و حق بیمه به نسبت تمام گروه وپایه یا حقوق ثابت و فوق العاده شغل و یا عناوین مشابه دیگر تا سه سال از لحاظ حقوق بازنشستگی در حکم خدمت تمام وقت محسوب می شود.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل-حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۶- کارمندان پیمانی و غیر ثابت دستگاههای اجرائی مشمول مقررات این قانون نیستند و استفاده مستخدمین رسمی و ثابت از این قانون موکول به پایان یافتن خدمت آزمایشی یا مشابه آن خواهد بود

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۵ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل-حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۵- حداقل استفاده از خدمت نیمه وقت یک سال می باشد و در مورد مشمولین طرح طبقه بندی مشاغل معلمان کشور تاریخ انقضاء خدمت مزبور مقارن با اتمام سال تحصیلی خواهد بود.

از قانون رسیدگی به تخلفات اداری / ماده ۸ / مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ (روابط برون خانواده-شغل-حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۸- تخلفات اداری به قرار زیر است: ۱- ... ۲- ... ۲۰- رعایت نکردن حجاب اسلامی

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل-حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۴- میزان حقوق و مزایائی که بر اساس مقررات این قانون به کارمندان نیمه وقت تعلق خواهد گرفت مشمول مقررات مربوط به حداقل پرداختی به کارکنان شاغل دولت نخواهد بود.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۳- کارمندانی که از خدمت نیمه وقت استفاده می کنند نصف حقوق گروه و پایه و یا حقوق ثابت و فوق العاده شغل و یا مزایای شغل و یا عناوین مشابه دیگر و فوق العاده ها و مزایائی که به طور مستمر پرداخت می شود به آنان تعلق خواهد گرفت ولیکن فوق العاده های محل خدمت ، بدی آب و هوا و محرومیت از تسهیلات زندگی از محدودیت مذکور مستثنی بوده و به طور کامل پرداخت می شود.

از قانون رسیدگی به تخلفات اداری / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۹- تنبیهات اداری به ترتیب عبارتند از : الف- ... ب- ... ج- ... د- ... ه- ... ح- باز خرید خدمت در صورت داشتن کمتر از ۲۰ سال سابقه خدمت دولتی در مورد مستخدمین زن و کمتر از ۲۵ سال سابقه خدمت دولتی در مورد مستخدمین مرد با پرداخت ۳۰ تا ۴۵ روز حقوق مبنای مربوط در قبال هر سال خدمت به تشخیص هیات صادر کننده رای. ط- بازنشستگی در صورت داشتن بیش از بیست سال سابقه خدمت دولتی برای مستخدمین زن و بیش از ۲۵ سال سابقه خدمت دولتی برای مستخدمین مرد بر اساس سنوات خدمت دولتی با تقلیل یک یا دو گروه

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۲- خدمت نیمه وقت خدمتی است که ساعات کار آن طبق مقررات این قانون نصف ساعات کار مقرر هفتگی وزارتخانه ها و موسسه ذیربط و طبق نظر بالاترین مقام مسئول دستگاه تعیین خواهد گردید و در هیچ مورد کمتر از نصف ساعات کار مقرر هفتگی وزارتخانه و موسسه و شرکت مربوط نخواهد بود.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۷- از تاریخ تصویب این قانون کلیه مقررات مغایر با آن لغو خواهد گردید.

قانون اصلاح قانون استخدام پزشکان / تبصره ۱ ماده واحده / مصوب ۱۳۲۸/۲/۲۹ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۱- وزارت بهداشتی و بیمارستان‌ها و کلیه موسساتی که با سرمایه دولت تشکیل شده و یا اداره می‌شوند مکلف هستند مامائی را که به نام فن مامائی استخدام نموده و می‌نمایند فقط به کار زایمان بگمارند.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۶- سایر موارد استخدامی که در این قانون پیش بینی نشده است تابع مقررات مربوط به خود خواهد بود.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۵- پرداخت فوق العاده اضافه کار ساعتی و فوق العاده روزانه به این قبیل کارکنان ممنوع است.

قانون تربیت مامای روستائی / ماده واحده / مصوب ۱۳۴۷/۳/۶ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- وزارت بهداشتی مجاز است به منظور رفع نیاز روستانشینان و عشایر از نظر ماما و تامین سلامت مادر و نوزاد در نقاطی که وسایل کار را فراهم و مقتضی بداند مراکز آموزشی مخصوصی برای تعلیم و تربیت مامای روستائی ایجاد کند . کسانی که دوره آموزشی این مراکز را به پایان رسانیده اند منحصر در روستائی که وزارت بهداشتی تعیین و اجازه خواهد داد به شغل مذکور اشتغال خواهند ورزید . تغییر محل اشتغال از روستائی به روستای دیگر موقوف به کسب اجازه مجدد از وزارت بهداشتی خواهد بود. تبصره : آیین‌نامه مربوط به برنامه - شرایط شرکت در دوره‌های آموزشی -- روش کار حدود وظایف و لغو اجازه کار کسانی که دوره‌های آموزشی را به پایان رسانده‌اند توسط وزارت بهداشتی تهیه و به مرحله اجراء گذاشته خواهد شد.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۴- استخدام جدید به هر شکل به جای کارمندان نیمه وقت ممنوع است.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۳- مشمولین این قانون به هیچ وجه و تحت هیچ عنوان نمی‌توانند در وزارتخانه‌ها و موسسات و شرکتهای دولتی یا غیر دولتی دیگر به کار اشتغال ورزند و در صورت اشتغال در واحدهای مذکور از دستگاه متبوع خود اخراج شده و حقوق و مزایای آنان از تاریخ اشتغال قطع می‌گردد.

قانون تربیت مامای روستائی / تبصره ماده واحده / مصوب ۱۳۴۷/۳/۶ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره - ائین نامه مربوط به برنامه - شرائط شرکت در دوره آموزشی - روش کار - حدود وظایف و لغو و اجازه کار کسانی که دوره های آموزشی را به پایان رسانده اند توسط وزارت بهداشتی تهیه و به مرحله اجرا گذاشته خواهد شد

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۲- استفاده از خدمت نیمه وقت موکول به درخواست کتبی مستخدم و صدور حکم جداگانه در این مورد است و در حکم باید نحوه و ترتیب خدمت نیمه وقت و مدت استفاده از خدمت نیمه وقت و سایر موارد مشخص گردد.

از لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی / تبصره ۲ ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۲ ماده ۱- فارغ التحصیلان انات مشمول ، با کسر مدت قانونی خدمت زیر پرچم ملزم به انجام خدمت موضوع این قانون خواهند بود. زنان شوهر دار از شمول این قانون مستثنی هستند مگر آنکه خود، داوطلب انجام خدمت موضوع این قانون باشند.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۱- در صورتی که کارمندان نیمه وقت قبل از پایان مدت خدمت نیمه وقت درخواست انجام خدمت تمام وقت را بنمایند در صورت موافقت و ضرورت وزارتخانه و موسسه مربوط به خدمت تمام وقت تبدیل خواهد گردید و در هر حال خدمت نیمه وقت کمتر از یک سال نخواهد بود.

از قانون شمول قانون خدمت نیروی انسانی ، درمانی و بهداشتی مصوب ۲۴/۹/۵۸ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی به فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۴/۳/۲۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون ، فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی نیز مشمول مقررات لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۲۴/۹/۵۸ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران و ائین نامه اجرائی آن و اصلاحات آنها خواهند بود. وزارت کشاورزی و سازمانهای تابعه در این مورد عهده دار کلیه وظایف و اختیاراتی است که وزارت بهداشتی به شرح قانون مذکور و ائین نامه های اجرائی آن به عهده داشته و اعمال می نماید.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۰- سنوات خدمت کارمندان نیمه وقت و ارتقاء گروه به نسبت نصف سوابق تجربی مقرر در طرح طبقه بندی مشاغل و یا مقررات مربوط محاسبه خواهد گردید.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۹ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۹- مدت استفاده از مرخصی استعلاجی و زایمان برای بانوان مشمول خدمت نیمه وقت مانند کارمندان تمام وقت خواهد بود و در آن مدت از لحاظ حقوق و مزایا تابع مقررات مربوط به خدمت نیمه وقت خواهد بود.

از قانون شمول قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۲۴/۹/۵۸ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی به فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی / تبصره ۴ ماده واحده الحاقی مصوب ۱۳۷۱/۱۰/۶ / الحاقی ۱۳۷۱/۱۰/۶ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۴- خانم های فارغ التحصیل دامپزشک و سایر رشته های دامپزشکی از شمول مفاد این قانون مستثنی بوده و می توانند با رعایت سایر مقررات جاریه به استخدام دستگاههای اجرائی در آیند

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۸ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۸- دوران استفاده از مرخصی استحقاقی طبق مقررات مربوط به کارمندان تمام وقت بوده و فقط میزان حقوق و فوق العاده شغل و نیز سایر مزایای مستمر این گونه مستخدمین نصف مبالغ مربوط به کارمندان تمام وقت خواهد بود.

قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب دهم آذر ماه ۱۳۶۲ / ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱- در اجرای بند های ۲۱ و ۲۲ از اصل ۲۱ قانون اساسی بانوان کارمند رسمی و ثابت وزارتخانه ها و موسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و نیروهای مسلح و موسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است می توانند در صورت موافقت وزیر یا بالاترین مقام موسسه متبوع خود از خدمت نیمه وقت استفاده کنند.

قانون راجع به خدمت نیمه وقت بانوان / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۲/۹/۱۰ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- وزارتخانه ها و موسسات مشمول قانون استخدام کشوری و شرکتهای دولتی و موسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است ، می توانند در صورت تقاضای بانوان کارمند رسمی و ثابت خود و موافقت بالاترین مقام مسئول خدمت آنها را نیمه وقت تعیین کنند . مدت و نحوه و ترتیب انجام خدمت نیمه وقت و وضع پست ثابت سازمانی و میزان حقوق و مزایا و نحوه محاسبه سنوات خدمت و بازنشستگی و اعطای پایه و ارتقای گروه و مرخصی به موجب قانونی که از طرف سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه شده است و به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید، مشخص خواهد گردید.تبصره- به دستگاههای موضوع این قانون اجازه داده می شود در صورت تقاضای بانوان کارمند رسمی و ثابت خود و موافقت بالاترین مقام مسئول ، همچنین بتواند به جای نیمه وقت ساعات خدمت آنان را به سه چهارم ساعات کار مقرر تقلیل دهند . (الحاقی ۱۳۷۶/۱/۱۹)

لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران / ماده واحده / مصوب ۵۸/۱۱/۲۰ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- کلیه زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز اعم از عمومی یا متخصصین برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران معاف می باشند.

قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری برای محافظین و رانندگانی که به درجه رفیع شهادت نائل می شوند یا در راه انجام وظیفه فوت یا معلول شوند. / ماده واحده و تبصره های آن / مصوب ۱۳۶۱/۸/۲ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- هرگاه محافظین و رانندگان نمایندگان مجلس شورای اسلامی به درجه رفیع شهادت برسند و یا در راه انجام وظیفه فوت نمایند و یا معلول شوند به نحوی که قادر به انجام کار نباشند به شرطی که مشمول مقررات استخدام کشوری و یا قانون تامین اجتماعی و یا نیروهای مسلح جمهوری اسلامی نبوده باشند تا آخرین حقوق قبل از وقوع حادثه به شخص معلول و یا به عائله تحت تکفل آنها از محل صرفه جوئی در هزینه های جاری اعتبارات مجلس شورای اسلامی - جرائم غیبت و تاخیر نمایندگان پرداخت می شود. تبصره ۱- عائله تحت تکفل که حقوق مستمری صرف هزینه زندگی آنها می شود از لحاظ این قانون عبارتند از : الف- زوجه دائمی تا زمانی که شوهر اختیار نکرده باشد . ب- فرزندان و نوادگان ذکور (به شرط آنکه پدرشان فوت شده و تحت تکفل قانونی باشند) تا سن هیجده سالگی تمام . مگر اینکه به موجب مدارک مثبت در یکی از دانشگاهها یا موسسات آموزشی رسمی عالی مشغول تحصیل باشند ، در این صورت حقوق وظیفه آنان تا پایان بیست و پنج سالگی پرداخت می شود. پ- فرزندان و نوادگان اناث (به شرط آنکه پدرشان فوت نموده و تحت تکفل قانونی باشند) تا سن هیجده سالگی تمام و به شرط آنکه همسر اختیار نکرده باشند . افراد این طبقه اگر به موجب مدارک مثبت در یکی از دانشگاهها و موسسات آموزشی رسمی عالی مشغول تحصیل باشند حقوق وظیفه آنان تا پایان بیست و پنج سالگی پرداخت می شود. ت- فرزندان و نوادگان (به شرط آنکه پدرشان فوت نموده و تحت تکفل قانونی باشند) علیل و ناقص العضو که قادر به انجام کار نباشند. ث- پدر و مادر و سایر بستگان تحت تکفل. تبصره ۲- مرجع تشخیص موارد مشمول این قانون کمیسیون پنج نفره مذکور در قانون حقوق و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح طبیعی یا ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی است.

قانون راجع به معافیت آن عده از معلولین انقلاب اسلامی ایران که قادر به انجام کار می باشند همچنین افراد خانواده شهداء و معلولین از شرط بند (ج) ماده ۱۴ قانون استخدام کشوری / ماده واحده و تبصره های آن / مصوب ۱۳۶۱/۶/۱۶ باالحاقات بعدی (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده واحده- آن عده از معلولین انقلاب اسلامی ایران که قادر به انجام کار (در مواردی) می باشند همچنین افراد خانواده شهداء و معلولین انقلاب اسلامی ایران که دارای حداقل شرط تحصیلی مندرج در بند (ج) ماده ۱۴ قانون استخدام کشوری نمی باشند ، برای ورود به خدمت رسمی در

وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و شهرداریهای مشمول قانون مزبور با موافقت وزیر یا رئیس دستگاه مربوط از شرط مذکور معاف خواهند بود و از وجود آنان در مشاغل رسته خدمات و فنی و حرفه ای استفاده خواهد شد. تبصره ۱- دستگاههای ذیربط موظفند وسایل سواد آموزی این قبیل افراد را در ضمن خدمت فراهم نمایند. افراد استخدام شده نیز موظفند در فاصله ۴ سال پایان نامه تحصیلات ابتدائی را بدست آورند و در غیر این صورت از ترفیع و اضافه حقوق محروم خواهند بود. تبصره ۲- افراد خانواده شهداء و معلولین از لحاظ قانون عبارتند از همسر، فرزندان، و پدر و مادر و برادر و خواهر که به تشخیص و معرفی بنیاد شهید تحت تکفل معلول یا شهید بوده اند. تبصره ۳- ارتقاء گروه منوط به رعایت بند(ج) ماده ۱۴ و سایر شرایط استخدام کشوری است. تبصره ۴- (الحاقی مصوب ۱۳/۳/۱۳۶۳) افرادی که با استفاده از معافیت بند(ج) ماده ۱۴ قانون استخدام کشوری استخدام شده یا بشوند در صورتی که حقوقشان به تشخیص بنیاد شهید کفاف مخارج خود و افراد تحت تکفلشان را بدهد مقرر دیگری دریافت نخواهند کرد. تبصره ۵- (الحاقی مصوب ۱/۳/۱۳۶۳) در صورتی که افراد موضوع تبصره ۲ این قانون تحت تکفل معلول یا شهید نبوده ولی به تشخیص و معرفی بنیاد شهید عهده دار سرپرستی خانواده شهید یا معلول باشند برای ورود به خدمت رسمی یا ثابت در دستگاههای دولتی از شرط حداقل گواهینامه پایان دوره ابتدائی معاف خواهند بود. تبصره ۶- مفاد این قانون شامل موسسات و شرکتهای دولتی خارج از شمول قانون استخدام کشوری و همچنین سازمانهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است، نیز می باشد.

لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و دارو ساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از شهر تهران / تبصره الحاقی مصوب ۵۹/۴/۲۵ / مصوب ۵۸/۱۱/۲۰ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

تبصره - مفاد لایحه قانونی بالا شامل بانوان ماما نیز می شود

قانون پرداخت حقوق وظیفه به فرزندان مستخدمین متوفی / ماده واحده / مصوب ۱۳۵۵/۱۱/۳ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - درآمد)

ماده واحده- در صورت فوت مادر و پدری که مستخدم وزارتخانه ها یا موسسات یا شرکتهای دولتی یا شهرداریها باشند ، فرزندان آنان می توانند با رعایت شرایط قانونی مربوط از هر دو حقوق وظیفه ای که طبق مقررات به علت فوت پدر یا مادر برقرار می شود استفاده نماید . حکم این ماده شامل سازمانهایی که شمول حکم درباره آنها مستلزم ذکر نام آنها در قانون است نیز خواهد شد.

لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران / ماده واحده / مصوب ۵۸/۱۱/۲۰ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده واحده- کلیه زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و داروساز اعم از عمومی یا متخصصین برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران معاف می باشند.

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۱۱۰ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۱۰- هرگاه مامور یا همسر یا فرزندان تحت تکفل او در محل مأموریت فوت نمایند و خانواده متوفی بخواهند جنازه متوفی را به ایران بیاورند وزارت امور خارجه هزینه مومیائی و بسته بندی و حمل و نقل جنازه را تا تهران تادیه خواهد نمود و در صورت دفن در محل خدمت هزینه کفن و دفن پرداخت میشود. تبصره- هزینه سفر معاودت خانواده متوفی طبق مفاد این مقررات تادیه می گردد.

لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متاهل پزشک و دندانپزشک و دارو ساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از شهر تهران / تبصره الحاقی مصوب ۵۹/۴/۲۵ / مصوب ۵۸/۱۱/۲۰ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره - مفاد لایحه قانونی بالا شامل بانوان ماما نیز می شود.

از قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان / تبصره ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

تبصره - نظر به اینکه طبق قانون الغا خدمات اجتماعی زنان مصوب ۱۵/۱۲/۱۳۵۷ زنان از خدمت زیر پرچم معاف می باشند لذا خدمت خارج از مرکز در مورد زنان پزشک و دندانپزشک و داروساز و صاحبان حرف وابسته پزشکی به مدت سه سال با توجه به ماده ۵۲ این قانون خواهد بود.

از مقررات تشکیلاتی،استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۱۰۹ / از مقررات تشکیلاتی ،استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۰۹- به کلیه ماموران که به طور ثابت به مأموریت خارج از کشور اعزام و یا به مرکز احضار می شوند و یا از محل مأموریت ثابت خود به محل مأموریت ثابت دیگری منتقل می گردند هزینه حمل اثاثه در مقابل اراثه اسناد مثبته که به گواهی نمایندگی محل مأموریت عضو رسیده باشد مطابق جدول زیر پرداخت می گردد: سفراءمتاهل: ۲۰۰کیلو بار هوائی همراه و سه تن بار یا ۲۱ متر مکعب از طریق زمین یا دریا . سفراء مجرد: ۱۶۰کیلو بار هوائی همراه و دو تن بار یا ۱۴ متر مکعب از طریق زمین یا دریا . رایزنان متاهل: ۱۸۰ کیلو بار هوائی همراه و دو تن ونیم یا ۵/۱۷ متر مکعب بار از طریق زمین یا دریا . رایزنان مجرد: ۱۴۰ کیلو بار هوائی همراه و دو تن یا ۱۴ متر مکعب بار از طریق زمین یا دریا. سایرماموران ثابت متاهل: ۱۳۰ کیلو بار هوائی همراه و دو تن یا ۱۴ متر مکعب بار از طریق زمین یا دریا. سایر ماموران ثابت مجرد: ۱۰۰ کیلو بار هوائی همراه و یک و نیم تن یا ۵/۱۰ متر مکعب بار از طریق زمین یا دریا.

از مقررات تشکیلاتی ، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۱۰۷ / از مقررات تشکیلاتی ،استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۰۷- بهای بلیط رفت وبرگشت سفراء و همسر آنان که به مناسبت مسافرت رسمی روءسای کشور پذیرنده به مرکز می آیند پرداخت خواهد شد.

از قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۷/۱/۳۰ و اصلاحی ۱۳۷۵/۲/۱۲ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۲ - همسران و فرزندان شهداء، آزادگان، مفقودین جنگ تحمیلی، یک نفر برادریا خواهر شهید یا مفقود، برادران و خواهران دو شهید یا بالاتر، آزادگان، جانبازان انقلاب اسلامی بالای ۲۵٪ و نیز مادرانی که حضانت فرزند خود را به عهده دارند و تک فرزند خانواده از خدمات موضوع این قانون معاف هستند و در صورت تمایل افراد مذکور و نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی این گروه می‌توانند از مزایای این قانون بهره‌مند شوند. تبصره: در مورد معافیت افراد مازاد بر نیاز اولویت با رزمندگان می‌باشد.

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۱۰۶ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۰۶- به سفرائی که در کشورهای دیگری علاوه بر کشور پذیرنده مأموریت ثابت (آکر دیته) دارند در صورتی که همسر خود را همراه ببرند بهای بلیط هوایی رفت و برگشت همسر پرداخت می‌گردد.

از قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیرا پزشکان / تبصره ۳ ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۶۷/۱/۳۰ و اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳ (روابط برون خانواده- شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۳- بانوان متاهل استفاده کننده از سهمیه مذکور موظفند به هنگام ثبت نام، در دوره تخصصی مربوطه، رضایت نامه همسر را به دانشگاه مربوطه تحویل دهند.

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۱۰۴ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۰۴- به مأموران ثابت که خانواده خود را به محل مأموریت می‌برند بهای بلیط مسافرت هوایی خانواده (زن و فرزندان) مطابق درجه بلیط رئیس خانواده پرداخت می‌گردد. بهای بلیط دختر تحت تکفل مأمور همچنین بهای بلیط اولاد ذکور تحت تکفل مأمور تا بیست و پنج سالگی پرداخت می‌گردد.

از قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیرا پزشکان / تبصره ۴ ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۶۷/۱/۳۰ و اصلاحی ۱۳۷۰ /۵/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۴- ازدواج بانوان مجرد پس از شروع دوره دستیاری، مانع انجام خدمات مورد تعهد آنها در نقاط مقرر شده در ماده فوق نخواهد بود، این گونه دستیاران موظفند پس از ازدواج، رضایت نامه همسر را مشابه مشمولین تبصره ۳ ماده فوق به دانشگاه ذیربط تحویل دهند.

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۹۲ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۹۲- اشتغال همسر کارمند وزارت امور خارجه در خارج از کشور در حین مأموریت ثابت همسر به هر عنوانی در هر محلی ممنوع است مگر در موسسات خیریه و فرهنگی با کسب اجازه از وزارت امور خارجه.

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۹۱ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۹۱- اشتغال همسر کارمند وزارت امور خارجه در موسسات غیر دولتی منوط به کسب اجازه قبلی از وزات امور خارجه می باشد.

از قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیرا پزشکان / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۶۷/۱/۳۰ و اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱۸- به منظور تربیت پزشک متخصص مورد نیاز مناطق محروم و نیاز مند کشور از تاریخ تصویب این قانون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است به هنگام پذیرش دستیار تخصصی، سهمیه های جداگانه ای برای مناطق محروم و نیاز مند کشور اختصاص دهد. دستیاران تخصصی استفاده کننده از سهمیه مذکور موظفند پس از اتمام دوره تخصصی مربوطه به میزان دو برابر طول دوره تخصصی مربوطه در نقاط مذکور خدمت نمایند.

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۸۸ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۸۸- رفتار و زندگی شخصی کارمندان وزارت امور خارجه و همسر آنان باید به کسب اجازه قبلی از وزارت امور خارجه می باشد.

از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه / ماده ۸۷ / از مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۸۷- ازدواج کارمندان وزارت امور خارجه با اتباع بیگانه و یا کسانی که قبلاً بر اثر ازدواج به تابعیت ایران درآمده اند ممنوع است. متخلف مستعفی از خدمت وزارت امور خارجه شناخته می شود. تبصره ۱- هیچ فردی که همسرش تبعه بیگانه باشد و یا سابقاً تابعیت بیگانه داشته است به خدمت وزارت امور خارجه پذیرفته نخواهد شد. تبصره ۲- اعزام کارمندان فعلی وزارت امور خارجه که همسر آنان قبلاً تابعیت غیر ایرانی داشته است از هر طبقه و مقام به مأموریت ثابت در کشورهایی که همسر آنان قبلاً تابعیت آن کشور را داشته ممنوع است.

قوانین: داخلی: قوانین حقوقی: ماهوی: اشتغال. : تامین اجتماعی :

قوانین، [تعداد : ۴۸]

از آیین‌نامه اجرایی بند (۵) جزء ب ماده واحده قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ (مصوب ۱۳۷۱) مصوب ۱۳۸۰ مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ هیأت وزیران / ماده ۸ / ۱۳۸۰/۱۲/۲۲

از آیین‌نامه اجرایی بند (۵) جزء ب ماده واحده قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ (مصوب ۱۳۷۱) مصوب ۱۳۸۰ مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ هیأت وزیران / ماده ۹ / ۱۳۸۰/۱۲/۲۲

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۱ /

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۳ /

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۴ /

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۵ /

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۶ /

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۷ /

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۸ و تبصره ۱، ۲ و ۳ /

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۹ /

از قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱ / ماده ۳ و تبصره ۱، ۲ و ۳ / ۱۳۸۳/۲/۲۱

قانون بیمه های اجتماعی روستائیان / ماده ۲ / مصوب ۱۳۴۸/۲/۲۱

قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی و تأیید ۱۳۸۳/۳/۹ شورای نگهبان

قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی و تأیید ۱۳۸۳/۳/۹ شورای نگهبان

از قانون بیمه بیکاری / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۹/۶/۲۶

از قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت / تبصره ماده ۷ / مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۷

از قانون بیمه بیکاری / ماده ۷ / مصوب ۱۳۶۹/۶/۲۶

از قانون بیمه بیکاری / تبصره ۲ ماده ۷ / مصوب ۱۳۶۹/۶/۲۶

از قانون تأمین اجتماعی / ماده ۸۶ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون تامین اجتماعی / تبصره ۲ ماده ۸۵ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون بیمه بیکاری / تبصره ۴ ماده ۷ / مصوب ۱۳۶۹/۶/۲۶

از قانون تامین اجتماعی / تبصره ۱ ماده ۸۵ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی

از لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور / ماده واحده / مصوب ۱۳۵۹/۳/۲۴ شورای انقلاب و اصلاحی ۵۹/۴/۲۵

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۸۵ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۸۲ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۸۱ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون تامین اجتماعی / تبصره ۲ ماده ۷۶ / مصوب ۵۴/۴/۳ و الحاقی ۷۱/۱۲/۱۶

از قانون تامین اجتماعی / تبصره ۱ ماده ۷۶ / مصوب ۵۴/۴/۳ و اصلاحی ۷۱/۱۲/۱۶

از قانون تامین اجتماعی / تبصره ۱ ماده ۷۲ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۶۹ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۶۸ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۶۷ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۵۸ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۳ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی

قانون تنظیم خانواده و جمعیت / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۲/۳/۲ شورای نگهبان

قانون تنظیم خانواده و جمعیت / تبصره ۱ ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۲/۳/۲ شورای نگهبان

قانون تنظیم خانواده و جمعیت / تبصره ۲ ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۲/۳/۲ شورای نگهبان

از آیین‌نامه چگونگی تشخیص و تعیین افراد نیازمند موضوع تبصره یک ماده (۱۴) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۴/۵/۱۱ هیات وزیران

قانون بازنشستگی پیش از موعد بیمه شدگان تامین اجتماعی / ماده واحده و تبصره ۲ / مصوب ۱۳۶۷/۲/۲۸

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۸۲ / مصوب ۱۳۵۴/۴/۳

آیین‌نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تامین اجتماعی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۵/۴/۶ هیات وزیران

آیین‌نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تامین اجتماعی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۵/۴/۶ هیأت وزیران

آیین‌نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تامین اجتماعی / ماده ۱ تبصره / مصوب ۱۳۷۵/۴/۶ هیأت وزیران

قانون تامین اجتماعی / تبصره ۱ ماده ۸۱ / مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی

قانون تامین اجتماعی / تبصره ۴ الحاقی ماده ۷۶ / مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی

آیین‌نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تامین اجتماعی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۵ / ۴ / ۶

آیین‌نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تامین اجتماعی / ماده ۱ و تبصره آن / مصوب ۱۳۷۵ / ۴ / ۶ هیأت وزیران

قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تامین اجتماعی / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۴/۶/۲۱

از آیین‌نامه اجرایی بند (۵) جزء ب ماده واحده قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ (مصوب ۱۳۷۱) مصوب ۱۳۸۰ مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ هیأت وزیران / ماده ۸ / ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ عنوان

ماده ۸ - به منظور تشخیص و تطبیق مشاغل سخت و زیان‌آور کمیته استانی متشکل از اعضای زیر در هر استان تشکیل می‌گردد: ... ۵ - دو نفر کارشناس مسؤول بهداشت حرفه‌ای که یک نفر از آنها از زنان خواهد بود با معرفی مدیریت درمان تأمین اجتماعی استان.

از آیین‌نامه اجرایی بند (۵) جزء ب ماده واحده قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ (مصوب ۱۳۷۱) مصوب ۱۳۸۰ مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ هیأت وزیران / ماده ۹ / ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ عنوان

ماده ۹ - وظایف کمیته‌های استانی به شرح زیر می‌باشد: ۱- تعیین و تطبیق مشاغل سخت و زیان‌آور با مواد این آیین‌نامه و اعلام به مراجع ذیربط و توجه ویژه به بانوان شاغل مشمول مشاغل سخت و زیان‌آور به‌خصوص در دوران بارداری و شیردهی. ...

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۱ / (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- تعاریف ۱- بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار: به بیمه‌ای اطلاق می‌گردد که با مشارکت دولت و زنان خانه‌دار و در راستای گسترش و توسعه رفاه توأم با عزت و تأمین و تضمین زندگی شرافتمندانه زنان، با پرداخت تدریجی مبلغی مشخص، قابلیت اجرایی پیدا می‌کند. ۲- زنان خانه‌دار: به زنانی اطلاق می‌گردد که با توجه به تعاریف آماری، اقتصادی و جمعیت‌شناختی منحصرأ به امر خانه‌داری مشغول می‌باشند. ۳- زنان شاغل: به زنانی اطلاق می‌گردد که با توجه به نوع فعالیتشان تحت پوشش یکی از قوانین استخدامی (استخدام کشوری، تأمین اجتماعی، قوانین خاص) است. ۴- حق‌السهم:

مبلغی است که به صورت مساوی از سوی فرد متقاضی و سازمان بیمه‌گذار (سازمان بهزیستی) به صورت ماهیانه، پرداخت می‌شود. ۵ - بیمه‌گر: عبارت است از بانک ملت ایران به عنوان بانک عامل طرح که به نمایندگی از سازمان بهزیستی و بر اساس مفاد قرارداد منعقد شده با سازمان بهزیستی کشور نسبت به اجرای طرح (افتتاح حساب مشترک، دریافت حق السهم، پرداخت مستمری و...) بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار اقدام می‌نماید. ۶ - بیمه‌گذار: سازمان بهزیستی کشور به نشانی تهران - خیابان شهید فیاض‌بخش می‌باشد. ۷ - بیمه‌شدگان: عبارتند از زنان خانه‌داری که متقاضی استفاده از طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار هستند.

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۳ / (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- اهداف اختصاصی طرح: ۱- کمک به تحکیم بنیان خانواده ۲- تأمین مالی مناسب برای زنان در زمان پیری و سالخوردگی، بیوه‌گی، بیماری و ازکارافتادگی و بی‌سرپرستی و بدسرپرستی حفظ جایگاه و شأن کرامت انسانی و منزلت زنان در جامعه ۴- ایجاد زمینه مشارکت زنان خانه‌دار در گسترش نظام بیمه‌ای ۵ - تأمین امنیت اقتصادی و اجتماعی زنان خانه‌دار به ویژه در سال‌های پیری و سالخوردگی، بیوه‌گی و آسیب‌دیدگی. ۶ - فراهم کردن بستر لازم جهت پیشگیری از آسیبهای اجتماعی احتمالی ناشی از مسایل اقتصادی و کاهش عوارض آنها در زنان خانه‌دار ۷- کمک به رفع تنگناها و نواقص موجود در سیستم تأمین اجتماعی کشور ۸ - پاسخگویی به بخشی از مطالبات اجتماعی و اقتصادی زنان کشور ۹- کمک به جمع‌آوری نقدینگی جامعه و کاهش حجم نقدینگی در جامعه ۱۰- هدایت کمکها و مشارکتهای مردمی به فعالیت در امر بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۴ / (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- راهبردها (استراتژیها) ۱- فراخوان عمومی و انجام تبلیغ مناسب جهت آگاهی و آشنایی آحاد جامعه با مزایای طرح. ۲- صدور بیمه‌نامه (انعقاد قرارداد بیمه‌گذار با بیمه‌گر) ۳- ایجاد بانک اطلاعاتی لازم برای بیمه‌شدگان طرح.

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۵ / (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۵- ساختار اجرایی الف) تشکیل ستاد هماهنگی و برنامه‌ریزی طرح در سازمان مرکزی با ترکیب ذیل به منظور برنامه‌ریزی، پیگیری و عملیاتی نمودن طرح و نظارت بر حسن اجرای آن: ۱- معاون امور اجتماعی سازمان بهزیستی کشور (رئیس ستاد) ۲- نماینده معاونت پشتیبانی سازمان بهزیستی کشور ۳- مدیر کل دفتر امور زنان و خانواده سازمان (دبیر ستاد) ۴- نماینده معاون هماهنگی امور مؤسسات خیریه و مشارکتهای مردمی سازمان ۵- مجری طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار ۶- نماینده بانک ملت ایران ۷- نماینده دفتر تأمین اجتماعی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ب) تشکیل کمیته عملیات اجرایی طرح در ادارات کل بهزیستی استانها با ترکیب ذیل: ۱- معاونت اجتماعی سازمان بهزیستی استان (رئیس کمیته) ۲- نماینده معاون اداری و مالی بهزیستی استان ۳- نماینده معاونت مشارکتهای مردمی و هماهنگی امور مؤسسات خیریه بهزیستی استان ۴- کارشناس مسؤول امور زنان و خانواده استان (دبیر کمیته) ۵ - نماینده بانک ملت استان ج) تشکیل کمیته عملیاتی اجرایی طرح در بهزیستی شهرستان ذی‌ربط با ترکیب ذیل: ۱- رئیس اداره بهزیستی شهرستان (ریاست کمیته) ۲- عامل ذی‌حساب بهزیستی شهرستان ۳- کارشناس مسؤول امور اجتماعی شهرستان (دبیر کمیته) ۴- مسؤول مشارکتهای مردمی بهزیستی شهرستان ۵- رئیس بانک ملت شهرستان یا نماینده تام‌الاختیار وی

ماده

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۶ / (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۶ - عملیات اجرایی ۱- تکمیل و تحویل فرم تقاضانامه از سوی زنان خانه‌دار ۲- تشکیل پرونده و بررسی شرایط متقاضی با شرایط مقرر شده در این آیین‌نامه ۳- تکمیل و امضاء فرم قرارداد بیمه توسط زن متقاضی ۴- معرفی زنان واجد شرایط از سوی بهزیستی شهرستان به بانک ملت جهت افتتاح حساب مشترک واریز حق سرانه و تحویل فیش سرانه واریزی به بهزیستی شهرستان

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۷ / (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۷- شرایط زنان متقاضی بیمه اجتماعی: ۱- خانه‌دار بودن زنان متقاضی دانش‌آموز و دانشجو نبودن زن متقاضی ۳- شاغل نبودن زن متقاضی در سازمانها و واحدهای اداری، صنفی، تولیدی خدماتی (آموزشی، فرهنگی، هنری، اجتماعی، توانبخشی، بهداشتی درمانی) مشمول قانون استخدامی کشوری، تأمین اجتماعی، نظام صنفی و ضوابط استخدامی خاص ۴- نداشتن کمتر از بیست سال و بیشتر از ۶۰ سال سن ۵- اعلام آمادگی جهت پذیرش شرایط اعلام شده از سوی بهزیستی و انعقاد قرارداد لازم با بهزیستی.

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۸ و تبصره ۱، ۲ و ۳ / (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۸ - شرایط بهره‌مندی زنان بیمه‌شده از مستمری بیمه‌ای طرح زنان بیمه‌شده‌ای می‌توانند از مزایای مستمری بیمه‌ای این طرح بهره‌مند گردند که سن آنها حداقل به ۵۰ سال رسیده باشد و حداقل ۵ سال حق‌السهم بیمه خود را به حساب مربوطه در بانک واریز کرده باشند. تبصره ۱: زنان بیمه‌شده زیر که کمتر از ۵۰ سال سن داشته و حق‌السهم بیمه خود را کمتر از ۵ سال پرداخت کرده باشند می‌توانند از مزایای مستمری بیمه‌ای این طرح بهره‌مند گردند: ۱- زنان مطلقه و بیوه ۲- زنان بی‌سرپرست و بدسرپرست ۳- زنان از کارافتاده با تشخیص کمیسیون پزشکی از کارافتادگی سازمان بهزیستی ۴- زنان بیمار و صدمه‌دیده دارای سرپرست که با تشخیص کمیته بازتوانی بهزیستی، سرپرست آنها قادر به تأمین هزینه‌های درمانی و توانبخشی آنان نباشد. تبصره ۲: زنان استفاده‌کننده از مستمری بیمه‌ای این طرح نباید به هنگام استفاده از مزایای مستمری بیمه‌ای طرح شرایط مقرر شده در ماده ۷ را از دست داده باشند. تبصره ۳: زنان واجد شرایط تبصره یک ماده فوق موظفند جهت بهره‌مندی از مزایای مستمری بیمه طرح، مدارک و اسناد مربوط به بیوه‌گی، بی‌سرپرستی، از کارافتادگی و بیماری خود را تحویل بهزیستی شهرستان مربوطه دهند.

آیین‌نامه اجرایی طرح بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار / ماده ۹ / (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۹- مدارک لازم: زن متقاضی بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار می‌بایست مدارک ذیل را به اداره بهزیستی شهرستان مربوطه تحویل دهند. - دو برگ تصویر شناسنامه به همراه اصل آن جهت تطبیق - پرسشنامه خانوار تکمیل‌شده - تکمیل فرم تعهدنامه مبنی بر سکونت در محل مورد نظر و عدم برخورداری از پوشش بیمه مستمری دیگر - تکمیل فرم تعهد پرداخت حق‌السهم بیمه به‌صورت ماهیانه یا سه ماهه یا سالانه - ارائه اصل و تصویر فیش بانکی پرداختی حق‌السهم - چهار قطعه عکس ۳*۴ جدید

از قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱ / ماده ۳ و تبصره ۲، ۳ و ۴ (روابط برون خانواده- شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- اهداف و وظایف حوزه بیمه‌ای به شرح زیر می‌باشد: الف - گسترش نظام بیمه‌ای و تأمین سطح بیمه همگانی برای آحاد جامعه با اولویت دادن به بیمه‌های مبتنی بر بازار کار و اشتغال. ب - ایجاد هماهنگی و انسجام بین بخشهای مختلف بیمه‌های اجتماعی و درمانی. ج - اجرای طرح بیمه اجباری مزدگیران. د - تشکیل صندوقهای بیمه‌ای مورد نیاز از قبیل بیمه حرف و مشاغل آزاد (خویش‌فرمایان و شاغل غیردائم)، بیمه روستائیان و عشایر، بیمه خاص زنان بیوه و سالخورده و خودسرپرست و بیمه خاص حمایت از کودکان. ه - گسترش بیمه‌های خاص جبران خسارات ناشی از حوادث طبیعی از قبیل سیل، خشکسالی، زلزله و طوفان. و - پشتیبانی حقوقی از بیمه‌های تکمیلی. ز - نظارت بر عملکرد صندوقهای بیمه‌ای. ح - پیگیری اصلاح اساسنامه‌های شرکتهای و صندوقهای بیمه‌ای به نحوی که اصل بنگاه‌داری برای شرکتهای و صندوقهای بیمه‌ای لحاظ شود. ط - نظارت بر تعادل منابع و مصارف صندوقها براساس علم محاسبات بیمه‌ای. ی - اطلاع‌رسانی در خصوص خدمات بیمه‌ای. تبصره ۱- هر صندوق بیمه‌ای می‌تواند در یکی از دو حوزه بیمه اجتماعی و درمانی و یا در هر دو فعالیت نماید. تبصره ۲- دولت مکلف است ظرف مدت دو سال از تاریخ ابلاغ این قانون، امکان تحت پوشش بیمه قرار گرفتن اقشار مختلف جامعه از جمله روستائیان، عشایر و شاغلین فصلی را فراهم نماید. تبصره ۳- تعهدات قبلی سازمانها و صندوقهای بیمه‌گر به افراد تحت پوشش مشروط بر آن که فقط در یک سازمان یا صندوق عضویت داشته‌اند کماکان به قوت خود باقی است و مازاد بر آن در صورت تأمین منابع و بار مالی لازم از سوی این نظام برقرار خواهد شد.

قانون بیمه‌های اجتماعی روستائیان / ماده ۲ / مصوب ۱۳۴۸/۲/۲۱ (روابط برون خانواده- شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۲ - سازمان موظف است طبق مقررات این قانون روستائیان مشمول ماده ۱ و خانواده تحت تکفل و یا ولایت آنان را در مقابل حوادث ناشی از کار، بیماریها، از کارافتادگی و فوت و سایر موارد بیمه‌های اجتماعی بیمه کند.

قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۳/۳/۹ شورای نگهبان (روابط برون خانواده- شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- اهداف و وظایف حوزه حمایتی و توانبخشی به شرح زیر می‌باشد: الف - سازماندهی و هدفمند کردن یارانهها و منابع حمایتی. ب - هماهنگی بخشهای مختلف دولت در راستای پیشگیری از آسیبهای اجتماعی. ج - مشارکت در تعیین خط فقر (مطلق و نسبی). د - حمایت از افراد جامعه در برابر رویدادهای اقتصادی، اجتماعی و پیامدهای سوء آنها خصوصاً در زمینه بیکاری، بیسرپرستی، در راه ماندگی و پیری. ه - تأمین حداقل زندگی برای همه افراد و خانوادههایی که درآمد کافی ندارند با اولویت افرادی که به دلایل جسمی و روانی قادر به کار نیستند. و - پرداخت مقرری به افراد جویای کار به شکل وام و برای مدت محدود. ز - تحت پوشش قرار دادن خانوادههای بیسرپرست و زنان خودسرپرست. ح - فراهمسازی امکانات، آموزش بازتوانی و ایجاد مهارتهای شغلی خانوارهای نیازمند. ط - حمایت از مادران به خصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند. ی - تأمین خدمات پیشگیری از بروز یا تشدید معلولیتها و آسیبهای اجتماعی در گروههای هدف و تحت پوشش قرار دادن آنها در سه سطح پیشگیری، درمان و توانبخشی. ک - فراهم آوردن امکانات لازم به منظور بهبود وضع جسمی، ذهنی، اجتماعی و اقتصادی معلولین برای ادامه زندگی و تلاش برای تأمین استقلال و خودکفائی معلولان، افراد محروم از فرصتهای برابر اجتماعی و آسیدیدگان اجتماعی. ل - آمادهسازی محیط اجتماعی و فضای فیزیکی متناسب با ویژگیها و تواناییهای معلولان. م - ادامه روند حمایت از نیازمندان روستائی و عشایر

قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۳/۳/۹ شورای نگهبان (روابط برون خانواده- شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - سیاستها و ساختارها)

ماده ۱- در اجرای اصل بیست و نهم (۲۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و همچنین بندهای "۲" و "۴" اصل بیست و یکم (۲۱) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در جهت ایجاد انسجام کلان سیاستهای رفاهی که به منظور توسعه عدالت اجتماعی و حمایت از همه افراد کشور در برابر رویدادهای اجتماعی، اقتصادی، طبیعی و پیامدهای آن، نظام تامین اجتماعی با رعایت شرایط و مفاد این قانون و از جمله برای امور ذیل برقرار میگردد: الف - بازنشستگی، از کارافتادگی و فوت. ب - بیکاری. ج - پیری. د - در راه ماندگی، بیسرپرستی و آسیبهای اجتماعی. هـ - حوادث و سوانح. و - ناتوانیهای جسمی، ذهنی و روانی. ز - بیمه خدمات بهداشتی، درمانی و مراقبتهای پزشکی. ح - حمایت از مادران به خصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند. ط - حمایت از کودکان و زنان بیسرپرست. ی - ایجاد بیمه خاص بیوگان، زنان سالخورده و خودسرپرست. ک - کاهش نابرابری و فقر. ل - امداد و نجات.

از قانون بیمه بیکاری / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۹/۶/۲۶ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۳- بیمه بیکاری به عنوان یکی از حمایتهای تامین اجتماعی است و سازمان تامین اجتماعی مکلف است با دریافت حق بیمه مقرر، به بیمه شدگانی که طبق مقررات این قانون بیکار میشوند مقرری بیمه بیکاری پرداخت نماید

از قانون تامین خدمات درمانی مستخدمین دولت / تبصره ماده ۷ / مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۷ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

تبصره - حق تامین درمان فرزندان مازاد بر سه فرزند که پس از نه ماه از تاریخ تصویب این قانون متولد شوند کلاً به عهده استفاده کننده خواهد بود و دولت سهم از این بابت پرداخت نخواهد کرد.

از قانون بیمه بیکاری / ماده ۷ / مصوب ۱۳۶۹/۶/۲۶ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۷- مدت پرداخت مقرری بیمه بیکاری و میزان آن به شرح زیر است: الف- جمع مدت پرداخت مقرری از زمان برخورداری از مزایای بیمه بیکاری اعم از دوره اجرای آزمایشی یا دائمی آن برای مجردین حداکثر (۳۶) ماه و برای متاهلین یا متکفلین حداکثر (۵۰) ماه بر اساس سابقه کلی پرداخت حق بیمه و به شرح جدول زیر می باشد: سابقه پرداخت حق بیمه حداکثر مدت استفاده از مقرری جمعا با احتساب دوره های قبلی از (۶) ماه لغایت (۲۴) ماه برای مجردین (۶) ماه برای متاهلین (۱۲) ماه - از (۲۵) ماه لغایت (۱۲۰) ماه برای مجردین (۱۲) ماه و برای متاهلین (۱۸) ماه - از (۱۲۱) ماه لغایت (۱۸۰) ماه برای مجردین (۱۸) ماه و برای متاهلین (۲۶) ماه - از (۱۸۱) ماه لغایت (۲۴۰) ماه برای مجردین (۲۶) ماه و برای متاهلین (۳۶) ماه - از (۲۴۱) ماه به بالا برای مجردین (۳۶) ماه و برای متاهلین (۵۰) ماه تبصره- افراد مسن مشمول این قانون که دارای ۵۵ سال سن و بیشتر می باشند مادامی که مشغول به کار نشده اند می توانند تا رسیدن به سن باز نشستگی تحت پوشش بیمه بیکاری باقی بمانند. ب- میزان مقرری روزانه بیمه شده بیکار معادل (۵۵٪) متوسط مزد یا حقوق و یا کارمزد روزانه بیمه شده می باشد. به مقرری افراد متاهل یا متکفل، تا حداکثر (۴) نفر از افراد تحت تکفل به ازای هر یک از آنها به میزان (۱۰٪) حداقل دستمزد افزوده خواهد شد. در هر حال مجموع دریافتی مقرری بگير نباید از حداقل دستمزد، کمتر و از (۸۰٪) متوسط مزد یا حقوق وی بیشتر باشد. ج- مقرری بیمه بیکاری از روز اول بیکاری قابل پرداخت است.

از قانون بیمه بیکاری / تبصره ۲ ماده ۷ / مصوب ۱۳۶۹/۶/۲۶ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۲- افراد تحت تکفل موضوع این ماده عبارتند از: ۱- همسر (زن یا شوهر) ۲- فرزندان اناث مادام که ازدواج ننموده و فاقد حرفه و شغل باشند. ۳- فرزندان ذکور که سن آنها کمتر از ۱۸ سال تمام باشد و یا منحصرأ به تحصیل اشتغال داشته و یا طبق نظر پزشک معتمد سازمان تامین اجتماعی، از کار افتاده کلی باشند. ۴- پدر و مادر که سن پدر از (۶۰) سال متجاوز باشد و یا طبق نظر پزشک معتمد سازمان تامین اجتماعی از کار افتاده کلی باشند و در هر حال معاش آنان منحصرأ توسط بیمه شده تامین گردد. ۵- خواهر و برادر تحت تکفل در صورت داشتن شرائط مربوط به فرزندان اناث و ذکور، مذکور در بندهای (۲) و (۳) این تبصره.

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۸۶ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۸۶- کمک عائله مندی منحصرأ تا دو فرزند بیمه شده پرداخت خواهد می شود مشروط بر آنکه : ۱- بیمه شده حداقل سابقه پرداخت حق بیمه هفتصد و بیست روز کار را داشته باشد . ۲- سن فرزندان او از هجده سال کمتر باشد و یا منحصرأ به تحصیل اشتغال داشته باشند تا پایان تحصیل یا در اثر بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیونهای پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر به کار نباشند . میزان کمک عائله مندی معادل سه برابر حداقل مزد روزانه کارگر ساده در مناطق مختلف برای هر فرزند در هر ماه میباشد.

از قانون تامین اجتماعی / تبصره ۲ ماده ۸۵ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

تبصره ۲- در صورتی که طرفین عقد ازدواج واجد شرائط مذکور در این ماده باشند کمک ازدواج به هر دو نفر داده خواهد شد.

از قانون بیمه بیکاری / تبصره ۴ ماده ۷ / مصوب ۱۳۶۹/۶/۲۶ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

تبصره ۴- در صورت بیکاری زوجین فقط یکی از آنان (زن یا شوهر) محق به استفاده از افزایش مقرری به ازای هر یک از فرزندان خواهد بود.

از قانون تامین اجتماعی / تبصره ۱ ماده ۸۵ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - درآمد)

تبصره ۱- مزد یا حقوق متوسط موضوع این ماده عبارت است از جمع دریافتی بیمه شده ظرف دو سال قبل از ازدواج که به ماخذ ان حق بیمه پرداخت شده است تقسیم بر ۲۴ .

از لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور / ماده واحده / مصوب ۱۳۵۹/۳/۲۴ شورای انقلاب و اصلاحی ۵۹/۴/۲۵ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - سیاستها و ساختارها)

ماده واحده - در جهت تحقق مفاد اصول ۲۱ و ۲۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور تامین موجبات برنامه ریزی، هماهنگی، نظارت و ارزشیابی و تهیه هنجارها و استانداردهای خدماتی و توسعه دامنه اجرای برنامه های بهداشتی در زمینه حمایت خانواده های بی سرپرست و نیازمند و ارائه خدمات مختلف به کودکان و تدارک امکانات پیشگیری و درمانی و توانبخشی و توانبخشی حرفه ای و اجتماعی معلولین جسمی و روانی و تجدید تربیت منحرفین اجتماعی و حمایت و نگهداری از کودکان و اطفال بی سرپرست و معلولین غیر قابل توان بخشی و سالمندان نیازمند و آموزش نیروی انسانی خدمات بهداشتی و توان بخشی و تامین موجبات تشویق، جلب مشارکت و فعالیت گروههای داوطلب و موسسات غیر دولتی، سازمان بهداشتی کشور تشکیل می شود.

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۸۵ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

ماده ۸۵- به بیمه شده زن یا مرد که برای اولین بار ازدواج میکند مبلغی معادل یک ماه متوسط مزد یا حقوق با رعایت شرایط زیر به عنوان کمک ازدواج پرداخت می شود: ۱- در تاریخ ازدواج رابطه استخدامی او با کارفرما قطع نشده باشد. ۲- ظرف پنج سال قبل از تاریخ ازدواج حداقل حق بیمه هفتصد و بیست روز را به سازمان پرداخته باشد. ۳- عقد ازدواج دائم بوده و در دفتر رسمی ازدواج به ثبت رسیده باشد.

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۸۲ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

ماده ۸۲- بازماندگان بیمه شده زن با شرایط زیر از مستمری استفاده خواهند کرد: ۱- شوهر مشروط بر اینکه اولاد تحت تکفل زن بوده ثانیاً سن او از شصت سال متجاوز باشد یا طبق نظر کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده بوده و در هر حال مستمری از سازمان دریافت نکند. ۲- فرزندان در صورت حائز بودن شرایط زیر: الف- پدر آنها در قید حیات نبوده یا واجد شرایط مذکور در بند اول این ماده باشد و از مستمری دیگری استفاده نکند. ب- سن آنها کمتر از هجده سال تمام باشد و یا منحصرأ به تحصیل اشتغال داشته باشند تا پایان تحصیل و یا به علت بیماری و یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر به کار نباشند. ۳- پدر و مادر در صورتی که اولاد تحت تکفل او بوده ثانیاً سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال تجاوز کرده باشد و یا آنکه به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده باشند و در هر حال مستمری از سازمان دریافت ندارند.

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۸۱ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان- بعد و ترکیب خانوار)

ماده ۸۱- بازماندگان واجد شرایط متوفی که استحقاق دریافت مستمری را خواهند داشت عبارتند از: ۱- عیال دائم بیمه شده متوفی مادام که شوهر اختیار نکرده است. ۲- فرزندان متوفی در صورتی که سن آنها کمتر از هجده سال تمام باشد و یا منحصرأ به تحصیل اشتغال داشته باشند یا به علت بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر به کار نباشند. ۳- پدر و مادر متوفی در صورتی که اولاد تحت تکفل او بوده ثانیاً سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال تجاوز کرده باشد و یا آنکه به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده باشند و در هر حال مستمری از سازمان دریافت ندارند.

از قانون تامین اجتماعی / تبصره ۲ ماده ۷۶ / مصوب ۵۴/۴/۳ و الحاقی ۷۱/۱۲/۱۶ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

تبصره ۲- افرادی که حداقل ۲۰ سال متوالی و ۲۵ سال متناوب در مناطق بد آب و هوا کار کرده و یا انکه به کارهای سخت و زیان آور (مخل سلامتی) اشتغال داشته باشند و در هر مورد حق بیمه مزبور را به سازمان پرداخته باشند در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند مناطق بد آب و هوا و کارهای سخت و زیان آور به موجب آئین نامه مربوطه خواهد بود. افزایش هزینه ناشی از این تبصره از کاهش هزینه سازمان ناشی از اجرا تبصره ۱ همین ماده تامین خواهد شد .

از قانون تامین اجتماعی / تبصره ۱ ماده ۷۶ / مصوب ۵۴/۴/۳ و اصلاحی ۷۱/۱۲/۱۶ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

تبصره ۱- کسانی که ۳۰ سال تمام کار کرده و در هر مورد حق بیمه مدت مزبور را به سازمان پرداخته باشند در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند.

از قانون تامین اجتماعی / تبصره ۱ ماده ۷۲ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

تبصره ۱- شوهر یا فرزند یا پدر یا مادر با شرایط زیر تحت تکلف بیمه شده محسوب می شوند: ۱- سن شوهر از شصت سال متجاوز باشد و یا به تشخیص کمیسیونهای پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده کلی بوده و در هر دو حالت به حکم این قانون مستمری دریافت ننماید و معاش او توسط زن تامین شود. ۲- فرزندان بیمه شده که حائز شرایط مذکور در بند ۳ ماده ۵۸ این قانون باشند. ۳- سن پدر از شصت و سن مادر از پنجاه و پنج سال بیشتر بوده یا اینکه به تشخیص کمیسیونهای پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده باشند و معاش آنها توسط بیمه شده تامین و در هر حال به موجب این قانون مستمری دریافت ندارند.

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۶۹ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

ماده ۶۹- در صورتی که بیمه شده زن و یا همسر بیمه شده مرد به بیماریهایی مبتلا شود که شیردادن برای طفل او زیان آور باشد یا پس از زایمان فوت شود شیر مورد نیاز تا ۱۸ ماهگی تحویل خواهد شد.

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۶۸ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

ماده ۶۸- بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که در طول مدت یک سال قبل از وضع حمل حق بیمه شصت روز را پرداخته باشد از کمک ها و معاینه های طبی و معالجات قبل از زایمان و حین زایمان و بعد از وضع حمل استفاده خواهند کرد. سازمان تامین خدمات درمانی بنا به

در خواست بیمه شده می تواند به جای کمکهای مذکور مبلغی وجه نقد به بیمه شده پرداخت نماید، مبلغ مزبور در ائین نامه ای که از طرف هیئت مدیره تامین خدمات درمانی تهیه و به تصویب شورای عالی سازمان می رسد تعیین خواهد شد. (۱) (۱) - به موجب ماده واحده قانون الزام سازمان تامین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تامین اجتماعی مصوب ۲۱/۸/۱۳۶۸ انجام تعهدات مربوط به حوادث و بیماریها و بارداری به سازمان تامین اجتماعی محول شده است.

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۶۷ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

ماده ۶۷- بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که ظرف یک سال قبل از زایمان سابقه پرداخت حق بیمه شصت روز را داشته باشد می تواند به شرط عدم اشتغال به کار از کمک بارداری استفاده کند. کمک بارداری دو سوم آخرین مزد یا حقوق بیمه شده طبق ماده ۶۳ (۱) می باشد که حداکثر برای مدت دوازده هفته جمعا قبل و بعد از زایمان بدون کسر سه روز اول پرداخت خواهد شد. (۱) - ماده ۶۳- در مورد بیماریها یا حوادث آخرین مزد یا حقوق روزانه بیمه شده به منظور محاسبه غرامت دستمزداپایم بیماری عبارت است از جمع کل دریافتی بیمه شده که به ماخذ ان حق بیمه دریافت شده است در آخرین ۹۰ روز قبل از شروع بیماری تقسیم به روزهای کار و در مورد بیمه شدگانی که کارمزد دریافت می کنند آخرین مزد عبارت است از جمع کل دریافتی بیمه شده که به ماخذ ان حق بیمه دریافت شده است در آخرین ۹۰ روز قبل از شروع بیماری تقسیم بر ۹۰ مشروط بر اینکه غرامت دستمزد این مبلغ از غرامت دستمزدی که به حداقل مزد کارگر عادی تعلق می گیرد کمتر نباشد. در صورتی که بیمه شده دریافت کننده کارمزد ظرف سه ماه مذکور مدتی از غرامت دستمزد استفاده کرده باشد متوسط دستمزدی که مبنای محاسبه غرامت دستمزد مذکور قرار گرفته است به منزله دستمزد روزانه ایام بیماری تلقی و در محاسبه منظور خواهد شد.

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۵۸ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

ماده ۸۵- افراد خانواده بیمه شده که از کمکهای مقرر در ماده ۵۴ این قانون استفاده می کنند عبارتند از: ۱- همسر بیمه شده. ۲- شوهر بیمه شده در صورتی که معاش او توسط بیمه شده زن تامین می شود و سن او از شصت سال متجاوز باشد یا طبق نظر کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده شناخته شود. ۳- فرزندان بیمه شده که دارای یکی از شرایط زیر باشند: الف- کمتر از هجده سال تمام داشته باشند و در مورد فرزندان اناث به شرط نداشتن شوهر تا بیست سالگی و یا منحصرا طبق گواهی یکی از موسسات رسمی آموزشی به تحصیل اشتغال داشته باشند. (۱) (۱) - به موجب بند ج تبصره ۱ ماده ۱ قانون تنظیم خانواده و جمعیت مصوب ۲۶/۲/۷۲ حق بیمه موضوع ماده ۵۸ قانون تامین اجتماعی برای فرزندان چهارم و بعد که پس از یک سال از تاریخ ۲۶/۲/۷۲ متولد می شوند به صورت جداگانه تعیین و مطابق تعرفه تامین اجتماعی از بیمه شده دریافت می گردد. ب- در اثر بیماری یا نقص عضو طبق گواهی سازمان تامین خدمات درمانی قادر به کار نباشند. ۴- پدر و مادر تحت تکفل بیمه شده مشروط بر اینکه سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال متجاوز باشد و یا اینکه به تشخیص کمیسیونهای پزشکی موضوع ماده ۹۱ از کار افتاده باشند و در هر حال از سازمان مستمری دریافت نمایند.

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۳ / مصوب ۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

ماده ۳- تامین اجتماعی موضوع این قانون شامل موارد زیر می باشد: الف- حوادث و بیماریها. ب- بارداری. ج- غرامت دستمزد. د- از کار افتادگی. ه- بازنشستگی. و- مرگ. تبصره- مشمولین این قانون از کمکهای ازدواج و عائله مندی طبق مقررات مربوط برخوردار خواهند شد.

قانون تنظیم خانواده و جمعیت / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۲/۳/۲ شورای نگهبان (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۱- کلیه امتیازاتی که در قوانین بر اساس تعداد فرزندان یا عائله پیش بینی و وضع شده اند در مورد فرزندان چهارم و بعد که پس از یک سال از تصویب این قانون متولد می شوند ، قابل محاسبه و اعمال نخواهد بود و فرزندانی که تا تاریخ مزبور متولد می شوند کماکان از امتیازات مقرر شده برخوردار می باشند .

قانون تنظیم خانواده و جمعیت / تبصره ۱ ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۲/۳/۲ شورای نگهبان (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

تبصره ۱- نحوه استفاده از امتیازات پیش بینی شده در قانون کار مصوب ۲۹/۸/۱۳۶۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام و قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ ه شرح زیر خواهد بود: الف- مرخصی بارداری و زایمان کارگران زن (موضوع ماده ۷۶ قانون کار مصوب ۲۹/۸/۱۳۶۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام) برای فرزندان چهارم و بعد که پس از یک سال تصویب این قانون متولد می شوند ، از مرخصی استحقاقی موجود و آتی کارگر کسر خواهد شد . ب- هزینه نگهداری فرزندان کارگران زن در مراکز نگهداری (موضوع ماده ۷۸ قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام) برای فرزندان چهارم و بعد که پس از یکسال از تصویب این قانون متولد می شوند ، به عهده کارگر خواهد بود . ج- حق بیمه فرزندان (موضوع ماده ۵۸ قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴) برای فرزندان چهارم و بعد که پس از یک سال از تصویب این قانون متولد می شوند، به صورت جداگانه تعیین و مطابق تعرفه تامین اجتماعی از بیمه شده دریافت می گردد.

قانون تنظیم خانواده و جمعیت / تبصره ۲ ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۲/۳/۲ شورای نگهبان عنوان

تبصره ۲ - این قانون در مورد سازمانها و موسساتی که شمول حکم بر آنها مستلزم ذکر نام است نیز جاری میباشد.

از آیین‌نامه چگونگی تشخیص و تعیین افراد نیازمند موضوع تبصره یک ماده (۱۴) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۴/۵/۱۱ هیات وزیران (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

ماده ۱ - در اجرای قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور و در چارچوب تعاریف موضوع بند(۴) ماده (۱) قانون یاد شده، افراد و خانواده هایی که به لحاظ موقعیت اقتصادی و اجتماعی و عدم استطاعت مالی، فاقد پوشش بیمه‌ای خدمات درمانی هستند، در شمول گروهها و افراد تحت حمایت برنامه بیمه اقشار نیازمند قرار گرفته و مشمول استفاده از تسهیلات و امکانات منظور شده در برنامه یادشده خواهند بود. افراد مزبور عبارتند از ... زنان و کودکان بی سرپرست و نیازمند موضوع قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست، مصوب . خانواده‌های زندانیان نیازمند در مدت زندانی بودن سرپرست خانواده.

قانون بازنشستگی پیش از موعد بیمه شدگان تامین اجتماعی / ماده واحده و تبصره ۲ / مصوب ۱۳۶۷/۲/۲۸ (روابط برون خانواده- شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده واحده - بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی مشمول قانون کار و قانون کار کشاورزی در صورت داشتن حداقل ۵۵ سال تمام سن و سابقه پرداخت ۲۰ سال یا بیشتر حق بیمه می‌توانند با اطلاع کتبی به کارفرما در خواست بازنشستگی خود را به سازمان تأمین اجتماعی حوزه محل کار خود تسلیم تا طبق مقررات این قانون مستمری بازنشستگی جهت آنان برقرار گردد. ... تبصره ۲: حداقل سن موضوع این قانون برای زنان ۱۰ سال کمتر می‌باشد.

از قانون تامین اجتماعی / ماده ۸۲ / مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۸۲- بازماندگان بیمه شده زن با شرایط زیر از مستمری استفاده خواهند کرد: ۱- شوهر مشروط بر اینکه اولاً تحت تکفل زن بوده ثانیاً سن او از شصت سال متجاوز باشد یا طبق نظر کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده بوده و در هر حال مستمری از سازمان دریافت نکند. ۲- فرزندان در صورت حائز بودن شرایط زیر: الف- پدر آنها در قید حیات نبوده یا واجد شرایط مذکور در بند اول این ماده باشد و از مستمری دیگری استفاده نکند. ب- سن آنها کمتر از ۱۸ سال تمام باشد و یا منحصراً به تحصیل اشتغال داشته باشند تا پایان تحصیل و یا به علت بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر به کار نباشند. ۳- پدر و مادر در صورتی که اولاً تحت تکفل او بوده ثانیاً سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال تجاوز کرده باشد و یا آنکه به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده باشند و در هر حال مستمری از سازمان دریافت ندارند.

آیین‌نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تامین اجتماعی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۵/۴/۶ هیات وزیران (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۳- بار مالی ناشی از اجرای این قانون صرفاً از محل سه درصد (۳٪) حق بیمه سهم دولت تامین می‌شود و سازمان برنامه و بودجه موظف است حق بیمه های سهم دولت را همه ساله و به طور علی الحساب در بودجه کل کشور منظور و به حساب سازمان تامین اجتماعی واریز کند.

آیین‌نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تامین اجتماعی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۵/۴/۶ هیات وزیران (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۲- مستمری موضوع این آیین نامه شامل فوت همسر سوم و بعد از آن نمی‌شود ملاک تشخیص و شناسایی شوهر دوم و فوت او مدارک رسمی مثبت است.

آیین‌نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تامین اجتماعی / ماده ۱ تبصره / مصوب ۱۳۷۵/۴/۶ هیات وزیران (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- همسران بیمه شدگان متوفی که مجدداً از دواج ذایم کرده اند و به تبع آن مستمری آنها قطع شده است، از تاریخ فوت شوهر دوم مجدداً و با رعایت مقررات مربوط از مستمری یاد شده برخوردار می شوند. تبصره - مستمری آن دسته از همسران بیمه شدگان متوفی که مشمول قانون تامین اجتماعی بوده و شوهر دوم آنها قبل از تاریخ اجرای این قانون فوت کرده است در صورتی که شوهر دایم دیگری اختیار نکرده باشند، حسب درخواست کتبی ایشان از تاریخ فوت شوهر دوم پرداخت می شود. (اصلاحی ۱۳۷۵/۱۲/۸)

قانون تامین اجتماعی / تبصره ۱ ماده ۸۱ / مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

تبصره ۱: همسران بیمه شدگان متوفی که شوهر اختیار نموده‌اند (عقد دائم) در صورت فوت شوهر دوم، توسط تامین اجتماعی مجدداً به آنها مستمری پرداخت خواهد شد. بار مالی ناشی از این تبصره از محل سه درصد (۳٪) کمک دولت به بیمه شدگان تامین خواهد شد. آیین نامه اجرایی این قانون ظرف مدت دو ماه توسط سازمان تامین اجتماعی پیشنهاد و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید. (الحاقی مصوب ۱۳۷۴/۶/۲۱)

قانون تامین اجتماعی / تبصره ۴ الحاقی ماده ۷۶ / مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

تبصره ۴: زنان کارگر با داشتن بیست سال سابقه کار و چهل و دو سال سن به شرط پرداخت حق بیمه با ۲۰ روز حقوق می‌توانند بازنشسته شوند. (الحاقی ۱/۷/۷۶)

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تامین اجتماعی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۵ / ۴ / ۶ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- مستری موضوع این آیین نامه شامل فوت همسر سوم و بعد از آن نمی شود. ملاک تشخیص و شناسایی شوهر دوم و فوت او مدارک رسمی مثبت است.

آیین نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تامین اجتماعی / ماده ۱ و تبصره آن / مصوب ۱۳۷۵ / ۴ / ۶ هیات وزیران (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- همسران بیمه شدگان متوفی که مجدداً ازدواج دائم کرده اند و به تبع آن مستمری آنها قطع شده است، از تاریخ فوت شوهر دوم مجدداً و با رعایت مقررات مربوط از مستمری یاد شده برخوردار می شوند. تبصره- مستمری آن دسته از همسران بیمه شدگان متوفی که مشمول قانون تامین اجتماعی بوده و شوهر دوم آنها قبل از تاریخ اجرای این قانون فوت کرده است، در صورتی که شوهر دایم دیگری اختیار نکرده باشند، از تاریخ مراجعه و ارائه درخواست کتبی پرداخت می شود.

قانون الحاق یک تبصره به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تامین اجتماعی / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۴/۶/۲۱ (روابط برون خانواده-شغل-حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده واحده- تبصره زیر به بند ۱ ماده ۸۱ قانون تامین اجتماعی مصوب سوم تیر ماه ۱۳۵۴ الحاق می گردد: تبصره ۱- همسران بیمه شدگان متوفی که شوهر اختیار نموده اند (عقد دائم) در صورت فوت شوهر دوم ، توسط تامین اجتماعی مجدداً به آنها مستمری پرداخت خواهد شد . بار مالی ناشی از این تبصره از محل سه درصد کمک دولت به بیمه شدگان تامین خواهد شد . آئین نامه اجرایی این قانون ظرف مدت ۲ ماه توسط سازمان تامین اجتماعی پیشنهاد و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید . قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز سه شنبه موزخ بیست و یکم شهریور ماه یکهزارو سیصد و هفتادو چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۴/۱۳/۲۶ به تایید شورای نگهبان رسیده است .

قوانین : داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : اشتغال. : کلیات ۲:
قوانین، [تعداد : ۵۰]

از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ / ماده ۵۶ / ۱۳۷۹/۱/۱۷

از آیین نامه اجرایی بند (ب) تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور مصوب ۱۳۸۰/۲/۲۳ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۱۳۸۰/۲/۲۳

از مصوبه شورای عالی اداری (درخصوص تعیین وظایف و اختیارات استانداران و نحوه عزل و نصب آنها و چگونگی ارتباط آنها با مسئولین دستگاههای اجرایی) جلسه ۸۰ مورخه ۱۳۷۷/۷/۲۸ شورای عالی اداری در اجرای مفاد تبصره ۳۱ قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا. / ماده ۲ و بند ۲۰ / ۱۳۷۷/۷/۲۸

از آیین نامه اجرایی ماده (۵۴) و بندهای «د» و «ه» ماده (۱۴۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۲/۷ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۴/۲/۷

از آیین نامه اجرایی ماده (۵۴) و بندهای «د» و «ه» ماده (۱۴۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۲/۷ هیأت وزیران / ماده ۱ / ۱۳۸۴/۲/۷

قانون فراگیری آموزش های فنی و حرفه ای برای اشتغال به کار / تبصره ۴ ماده واحده / مصوب ۱۳۷۶/۳/۱۱ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۷۶/۳/۲۱ شورای نگهبان

از آیین نامه نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد مصوب ۱۳۸۵/۵/۸ هیأت وزیران / ماده ۳۴ / ۱۳۸۵/۵/۸

از آیین نامه نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد مصوب ۱۳۸۵/۵/۸ هیأت وزیران / ماده ۳۵ / ۱۳۸۵/۵/۸

از تصویب نامه راجع به موظف نمودن وزارت تعاون به ایجاد تعاونی در گرایشهای مختلف اقتصادی در استان اردبیل مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۶ هیأت وزیران / ۱۳۸۵/۵/۲۶

از قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵ / تبصره ۱۶ / ۱۳۸۳/۱۲/۲۵

از قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵ / تبصره ۱۵ / ۱۳۸۳/۱۲/۲۵

از قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵ / تبصره ۲ / ۱۳۸۳/۱۲/۲۵

از آیین‌نامه اجرایی بندهای ب، پ، ت، ث، ج، چ، ر، ژ، ض و ظ تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور مصوب ۱۳۸۳/۳/۱۷ هیأت وزیران / ماده ۱۳ / ۱۳۸۳/۳/۱۷

از آیین‌نامه اجرایی بند (ج) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ هیأت وزیران / ماده ۹ / ۱۳۸۳/۲/۱۶

قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۵۴ / مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ مجلس شورای اسلامی

از آیین‌نامه نحوه اجرای احکام قصاص، رجم، قتل، صلب، اعدام، شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب آذرماه ۱۳۸۲ قوه قضاییه / ماده ۶ / مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۱

از آیین‌نامه نحوه اجرای احکام قصاص، رجم، قتل، صلب، اعدام، شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب آذرماه ۱۳۸۲ قوه قضاییه / ماده ۷ / مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۱

از آیین‌نامه اجرایی قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۶/۲۵ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۱۳۷۵/۶/۲۵

از قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور / تبصره ۶ / مصوب ۱۳۷۷/۱۱/۱۳

از قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور / تبصره ۴ / مصوب ۱۳۷۷/۱۱/۱۳

بخشنامه موضوع آیین‌نامه کمک وضع حمل / بخشنامه شماره ۱۷۹۶/۱۴۲ / مورخ ۱۳۴۹/۶/۱۸

«بخشنامه به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور» / بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴ / مورخ ۱۳۶۱/۷/۶

«بخشنامه به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور» / بخشنامه شماره ۷۶۱۲ / مورخ ۱۳۶۸/۲/۴

آئین‌نامه اجرایی شیرخوارگاهها و مهد کودکها / تبصره ۳ ماده ۱۰ / بی‌تا- در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی

آئین‌نامه اجرایی شیرخوارگاهها و مهد کودکها / ماده ۳ و تبصره ۱ / بی‌تا- در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی

آئین‌نامه اجرایی شیرخوارگاهها و مهد کودکها / ماده ۲ / بی‌تا- در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی

آئین‌نامه اجرایی شیرخوارگاهها و مهد کودکها / ماده ۱ و تبصره‌های ۱، ۴، ۵ / بی‌تا- در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی

آئین‌نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه‌های اجتماعی

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۹ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۸ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۷ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۶ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۵ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۴ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۳ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۲ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۱ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی

تصویبنامه در خصوص معذوریت وضع حمل بانوان / تصویبنامه / مصوب ۷۴/۶/۱۲

بخشنامه به کلیه وزارتخانه ها ، سازمانها، موسسات دولتی ، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور / بخشنامه شماره ۱۴۳۳۷ / مورخ ۷۱/۳/۲۸

بخشنامه به کلیه وزارتخانه ها ، سازمانها ، موسسات دولتی ، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای کل کشور / بخشنامه شماره ۷۶۱۲ / مورخ ۶۸/۲/۴

بخشنامه به کلیه وزارتخانه ها و سازمانها، موسسات دولتی ، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور / بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴ / مورخ ۶۱/۷/۶

از قانون تشکیل شورای عالی اشتغال / ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۷/۶/۱

از قانون تشکیل شورای عالی اشتغال / ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۷/۶/۱

از قانون تشکیل شورای عالی اشتغال / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۷/۶/۱

از قانون تشکیل شورای عالی اشتغال / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۷/۶/۱

سیاستهای اشتغال زنان در جمهوری اسلامی ایران / ماده ۶ / مصوب ۷۱/۵/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

از قانون مقررات استخدامی استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳

از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ / ماده ۵۶ / ۱۳۷۹/۱/۱۷ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - سیاستها و ساختارها)

ماده ۵۶- در اجرای بند (۲) اصل چهارم و سوم (۴۳) قانون اساسی و در راستای تحقق سیاستهای اشتغال این قانون، نظام بانکی کشور موظف است در طول سالهای برنامه سوم به نحوی برنامه ریزی و اقدام نماید که همواره پس از کسر ذخائر قانونی و احتیاطی سپرده های قرض الحسنه پس انداز که حداکثر از بیست درصد (۲۰٪) آن تجاوز نمی کند حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) بقیه را به صورت تسهیلات در اختیار اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی به منظور ایجاد فرصتهای جدید شغلی قرار دهد. این تسهیلات به صورت وام بدون بهره بوده و کارمزد آن را شورای پول و اعتبار معین می کند. بیکاران جویای کار و اشخاص حقوقی ساکن در روستاها و شهرهای کوچک و یا ایجادکنندگان فرصتهای جدید شغلی در روستاها و شهرهای کوچک و زنان بیکار سرپرست خانوار و همچنین حرفه آموختگان فنی و حرفه ای دولتی و غیردولتی از اولویت برخوردارند. مبلغ وام برای هم متقاضی تا مبلغ سی میلیون (۳۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال معین می شود و بانک مرکزی جمهوری اسلامی اطران موظف است مطابق آیین نامه اجرایی این ماده که آن را ظرف یک ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رساند براساس اصل اعتماد و اتخاذ ساده ترین شکل اخذ تعهد و یا اخذ سفته به مبلغ وام پرداخت شده و یا ضمانت یکی از کارمندان دولت و یا ضمانت یکی از مشتریان بانک عامل و یا هر نحوه ساده تری که بانک عامل و وام گیرنده به توافق برسند ترتیب اعطای تسهیلات را به متقاضیان فقط برای یک بار بدهد و بازپرداخت وجوه وام داده شده را به نحوی معین کند که واقع بینانه و مطابق با شرایط اقتصادی وام گیرنده باشد.

از آیین نامه اجرایی بند (ب) تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور مصوب ۱۳۸۰/۲/۲۳ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۱۳۸۰/۲/۲۳ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده ۴- در اعطای تسهیلات خوداشتغالی موضوع این آیین نامه، زنان سرپرست خانوار، بیکاران ثبت شده در مراکز کارابی و خدمت اشتغال که دارای مدرک دانشگاهی هستند، فارغ التحصیلان رشته های فنی و حرفه ای و کار و دانش و آموزش دیدگان در مراکز خوداشتغالی وابسته به صندوق حمایت از فرصتهای شغلی از اولویت برخوردارند.

از مصوبه شورای عالی اداری (درخصوص تعیین وظایف و اختیارات استانداران و نحوه عزل و نصب آنها و چگونگی ارتباط آنها با مسئولین دستگاههای اجرایی) جلسه ۸۰ مورخه ۱۳۷۷/۷/۲۸ شورای عالی اداری در اجرای مفاد تبصره ۳۱ قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا. / ماده ۲ و بند ۲۰ / ۱۳۷۷/۷/۲۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۲- وظایف و اختیارات استانداران در قلمرو مأموریت خویش به شرح زیر می باشد: ... بند ۲۰- ایجاد زمینه مناسب جهت رشد و ارتقاء فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بانوان و ایجاد هماهنگی بین دستگاههای ذیربط و نظارت بر فعالیت آنها.

از آیین نامه اجرایی ماده (۵۴) و بندهای «د» و «ه» ماده (۱۴۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۲/۷ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۴/۲/۷ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

ماده ۳- دستگاههای اجرایی ضمن اجرای کامل مصوبه شورای عالی اداری مبنی بر انتخاب، انتصاب و تغییر مدیران، در انتصاب مدیران پایه و میانی با توجه به ضرورت آموزش مدیران به عنوان یکی از شرایط انتصاب، مکلفند تمهیدات لازم را برای اعزام آنان به دوره های آموزشی بهبود مدیریت براساس دستورالعمل سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور با لحاظ اولویت آموزش زنان فراهم نمایند و تا زمانی که این آموزشها طی نشده است، انتصاب آنان به پستهای مدیریتی ممنوع است.

از آیین نامه اجرایی ماده (۵۴) و بندهای «د» و «ه» ماده (۱۴۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۲/۷ هیأت وزیران / ماده ۱ / ۱۳۸۴/۲/۷ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان -)

ماده ۱- به منظور توسعه دانش، بینش، مهارت و ارتقای سطح توانمندی سرمایه انسانی، کلیه دستگاههای مذکور در ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم توسعه که از این پس تحت عنوان دستگاههای اجرایی نامیده می شوند، موظفند هر ساله معادل حداقل یک درصد از کل اعتبارات هزینه ای خود را به طراحی و اجرای دوره های آموزشی کوتاه مدت ضمن خدمت با لحاظ اولویت آموزش زنان اختصاص دهند.

قانون فراگیری آموزش های فنی و حرفه ای برای اشتغال به کار / تبصره ۴ ماده واحده / مصوب ۱۳۷۶/۳/۱۱ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۷۶/۳/۲۱ شورای نگهبان (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

تبصره ۴- سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور موظف است با استفاده از امکانات موجود به منظور رفع مشکلات احتمالی زنان جویای کار در کلیه مراکز استانها و شهرستانها متناسب با فرصتهای شغلی زمینه آموزش فنی و حرفه ای بانوان را فراهم نماید .

از آیین نامه نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد مصوب ۱۳۸۵/۵/۸ هیأت وزیران / ماده ۳۴ / ۱۳۸۵/۵/۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۳۴- پروانه تأسیس و کارت مدیریت آموزشگاه برای آموزش مردان صرفاً به مردان و برای آموزش زنان به زنان داده می‌شود. تبصره - در مواردی که رعایت الزام این ماده به تشخیص سازمان میسر نباشد سازمان می‌تواند صدور پروانه را تا زمانی که صلاح بداند از مفاد این ماده مستثنی نماید، مشروط بر آنکه زنان و مردان به صورت مختلط نباشند و متقاضی از هر جهت صلاحیت لازم را داشته باشد .

از آیین نامه نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد مصوب ۱۳۸۵/۵/۸ هیأت وزیران / ماده ۳۵ / ۱۳۸۵/۵/۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۳۵- آموزش کارآموزان زن صرفاً توسط مربیان زن و آموزش کارآموزان مرد صرفاً توسط مربیان مرد باید انجام شود. تبصره - در صورت عدم وجود مربی واجد شرایط بنا به پیشنهاد اداره کل و تأیید سازمان آموزشگاهها می‌توانند در مدت زمان مشخص با نظارت سازمان از شمول این ماده مستثنی شوند.

از تصویب نامه راجع به موظف نمودن وزارت تعاون به ایجاد تعاونی در گرایشهای مختلف اقتصادی در استان اردبیل مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۶ هیأت وزیران / ۱۳۸۵/۵/۲۶ (روابط برون خانواده-شغل- حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

الف - ایجاد حداقل سیصد و چهل و چهار (۳۴۴) تعاونی در گرایشهای مختلف اقتصادی برای ایجاد حداقل پنج هزار و نهصد و چهار (۵۹۰۴) فرصت شغلی برای افراد فاقد شغل با اولویت فارغ‌التحصیلان دانشگاه؛ ب - ایجاد حداقل ده (۱۰) واحد تعاونی بانوان دارای توجیه فنی و اقتصادی به منظور ایجاد حداقل یکصد (۱۰۰) فرصت شغلی برای بانوان فاقد شغل جویای کار.

از قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵ / تبصره ۱۶ / ۱۳۸۳/۱۲/۲۵ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - سیاستها و ساختارها)

تبصره ۱۶ - فرهنگ الف - به منظور ساماندهی نقش زنان در توسعه کشور و تقویت نهاد خانواده [۲] و در جهت تحقق اهداف و سیاستهای مندرج در ماده (۱۱۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، اجازه داده می‌شود اعتبار منظور شده در برنامه ۳۰۲۳۵ و ۳۰۲۱۷ ردیف ۱۰۱۰۲۴ قسمت چهارم این قانون از طریق مرکز امور زنان و خانواده پس از توافق با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به دستگاههای اجرایی، اختصاص یابد. حداقل معادل یک میلیارد (۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از اعتبار این بند به فعالیتهای بسیج خاوران و کانونهای فرهنگی ورزشی بسیج اختصاص می‌یابد.

از قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵ / تبصره ۱۵ / ۱۳۸۳/۱۲/۲۵ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

تبصره ۱۵ - [۱] د - به سازمان تأمین اجتماعی اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۸۵ برای ارائه تسهیلات ارزان قیمت ساخت و خرید مسکن، ودیعه مسکن، ازدواج دانشجویان و جوانان و هزینه مربوط به خدمات مشاوره‌ای در زمینه بهداشت روانی، فردی و اجتماعی پانصد میلیارد (۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از محل درآمد و ذخایر خود با تصویب شورای عالی سازمان تأمین اجتماعی به کارگران و مستمری‌بگیران و شرکتهای تعاونی مسکن کارگران مشمول و متقاضیان ایجاد مراکز توانبخشی، مهدکودک و شبانه‌روزی بخش کارگری، بیمارستانهای آموزشی و مراکز بهداشتی - درمانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بیمارستانهای آموزشی دانشگاههای غیر دولتی بپردازد. همچنین اصل تسهیلات فوق‌الذکر و سود حاصل شده که از طریق بانک رفاه کارگران پرداخت می‌گردد، از هر نوع کسور بانکی و مالیاتی معاف بوده و عیناً به سازمان تأمین اجتماعی در تاریخ سررسید باز خواهد گشت. خانواده‌های معظم شهدا، ایثارگران، آزادگان، جانبازان و بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی در استفاده از این تسهیلات از اولویت ویژه برخوردارند. ط - به منظور کمک به پیشگیری از بروز و تشدید آسیبهای اجتماعی و ساماندهی آسیب‌دیدگان اجتماعی به ویژه کودکان خیابانی و بی‌سرپرست، دختران و زنان پناهجو، مبلغ شصت میلیارد (۶۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال اعتبار از ردیف ۵۰۳۶۶۰ قسمت چهارم این قانون در اختیار سازمان بهزیستی کشور قرار می‌گیرد تا برای امور فوق هزینه نماید. وزارت کشور مسئولیت نظارت بر حسن اجرای این بند را بر عهده دارد. ی - در اجرای مفاد قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ و آیین‌نامه اجرایی مربوط و در راستای سیاست توانمندسازی و کاهش فقر افراد نیازمند و اجرای مفاد ماده (۹۵) و بند (ج) ماده (۹۷) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، اعتبار

ردیف ۵۰۳۷۸۷ در قسمت چهارم این قانون به مبلغ چهارصد میلیارد (۴۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال، با پیشنهاد وزارت رفاه و تأمین اجتماعی پس از تصویب شورای اقتصاد، در اختیار کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی به تناسب جمعیت مستمری‌گیر قرار می‌گیرد تا صرف موارد مزبور گردد.

از قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵ / تبصره ۲ / ۱۳۸۳/۱۲/۲۵ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

تبصره ۲- ... ۹- ... بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است مبلغ چهارصد میلیارد (۴۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال تسهیلات موضوع این تبصره را از طریق دفتر همکاریهای فناوری نهاد ریاست جمهوری به منظور ایجاد اشتغال مولد جهت متخصصان فارغ‌التحصیل دانشگاهها و جلوگیری از مهاجرت نخبگان با معافیت سهم آورده منظور نماید. ایثارگران شامل رزمندگان، آزادگان، جانبازان و خانواده معظم شهدا در اولویت می‌باشند. بیست و پنج درصد (۲۵٪) از تسهیلات سهم بخش خصوصی و تعاونی برای ایجاد فرصتهای شغلی محرومان و مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی اختصاص می‌یابد. دولت مکلف است از محل تسهیلات تکلیفی، اعتبارات وجوه اداره شده و کمک‌های فنی و اعتباری منظور شده برای فعالیتهای اشتغال‌زایی دستگاههای اجرایی، استانی و ملی به میزان حداقل ده درصد (۱۰٪) منابع مذکور را در چارچوب برنامه مدون ایجاد اشتغال برای واجدین شرایط معرفی شده توسط بنیاد شهید و امور ایثارگران برای تأمین اشتغال فرزندان شاهد، جانبازان و آزادگان اختصاص دهد. ... ۱۷- نظام بانکی کشور مکلف است در سال ۱۳۸۵ به تعداد پنجاه هزار نفر از آزادگان، خانواده‌های معظم شاهد (شامل پدر، مادر، فرزندان و همسر شهید) و جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر، تسهیلات مسکن (خرید و احداث) اعطا نماید. مبلغ تسهیلات بانکی به ازای هر واحد مسکونی برای جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر، آزادگان، خانواده شهدا برای شهرهای با بیش از یک میلیون نفر جمعیت تا یکصد و بیست میلیون (۱۲۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و برای سایر شهرها، شهرکها و روستاها تا یکصد میلیون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال با کارمزد چهار درصد (۴٪) می‌باشد. وزارت مسکن و شهرسازی موظف است نسبت به تأمین مسکن جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر، آزادگان و خانواده معظم شهدای عضو تعاونیهای مسکن نیروهای مسلح، با استفاده از تسهیلات این تبصره و با تحویل زمین بر مبنای قیمت منطقه‌ای سال ۱۳۶۹ و اولین سال قیمت منطقه‌ای برای زمینهایی که قیمت منطقه‌ای سال ۱۳۶۹ ندارد، با هماهنگی بنیاد شهید و امور ایثارگران اقدام نماید. ضمناً خانواده‌های شهدا، آزادگان و جانبازان از پرداخت هزینه‌های آماده‌سازی معاف و این هزینه بر عهده وزارت مسکن و شهرسازی می‌باشد. جانبازان بیست و پنج درصد و بالاتر، آزادگان و خانواده معظم شهدا عضو تعاونیهای مسکن نیروهای مسلح و همچنین خانواده‌های شهدا و جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر و آزادگان ساکن روستاها و شهرهایی که اکثریت منازل مسکونی آنها فاقد سند رسمی هستند و شهرهای کمتر از ده هزار نفر جمعیت می‌توانند با ارائه ضمانت لازم (سفته و تعهدنامه کتبی نهادهای مربوطه) بدون ارائه سند ملکی، تسهیلات بانکی مقرر در این بند را دریافت نمایند.

از آیین‌نامه اجرایی بندهای ب، پ، ت، ث، ج، چ، ر، ژ، ض و ظ تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور مصوب ۱۳۸۳/۳/۱۷ هیأت وزیران / ماده ۱۳ / ۱۳۸۳/۳/۱۷ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۳- تعاونیهایی که هفتاد درصد (۷۰٪) از اعضای آنان را ایثارگران شامل رزمندگان، آزادگان، جانبازان و خانواده معظم شهدا، فارغ‌التحصیلان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی، زنان، [۱] مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی کشور، عشایر یا افراد ساکن در مناطق توسعه‌نیافته کشور و یا ترکیبی از آنان تشکیل می‌دهد حسب مورد با تأیید وزارت تعاون یا وزارت جهاد کشاورزی و دیگر نهادهای ذیربط، از پرداخت تمام سهم آورده معاف می‌باشند.

از آیین‌نامه اجرایی بند (ح) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ هیأت وزیران / ماده ۹ / ۱۳۸۳/۲/۱۶ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۹- تعاونیهای تولید کشاورزی با موضوع فعالیت یکپارچه‌سازی اراضی برای اصلاح نظام بهره‌برداری و تعاونیهایی که هفتاد درصد (۷۰٪) اعضای آنها را ایثارگران (شامل رزمندگان، آزادگان، جانبازان و خانواده معظم شهدا)، فارغ‌التحصیلان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی، زنان، مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی کشور، عشایر و بانوان یا افراد ساکن در مناطق توسعه‌نیافته کشو یا ترکیبی از آنها تشکیل می‌دهد، با تأیید وزارت تعاون و یا وزارت جهاد کشاورزی و دیگر نهادهای ذیربط از پرداخت سهم آورده معاف هستند.

قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۵۴ / مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۵۴ - الف - دستگاههای اجرایی موظفند درصدی از اعتبارات هزینه‌های خود را برای طراحی و اجرای دوره های آموزشی ضمن خدمت کارکنان خود (خارج از نظام آموزش عالی رسمی کشور) در برنامه آموزش کارکنان دولت پیش بینی و در موارد زیر هزینه کنند: ۱ - دوره‌های آموزشی ضمن خدمت متناسب با مشاغل موردتصدی کارکنان به منظور افزایش سطح کارایی و ارتقای مهارت‌های شغلی آنان (به خصوص برای زنان) به ویژه از طریق آموزشهای کوتاه مدت. ۲ - دوره آموزشی ویژه مدیران. ب - کلیه دستگاههای اجرایی موظفند در چارچوبی که سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تعیین میکند، حداکثر طی مدت شش ماه پس از تصویب این قانون، برنامه های آموزشی سالانه خود را برای دوران برنامه چهارم تهیه و اجرا نمایند. آییننامه اجرایی این ماده شامل؛ تعیین سهم اعتباری و چگونگی هزینه نمودن اعتبار بند (الف) این ماده و پیش بینی الزامات و تشویقات قانونی طی مدت سه ماه پس از تصویب این قانون بنا به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

از آیین نامه نحوه اجرای احکام قصاص، رجم، قتل، صلب، اعدام، شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب آذرماه ۱۳۸۲ قوه قضاییه / ماده ۶ / مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۱ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- برای ارایه خدمات کاربابی به زنان جوینده کار، کارباییها موظفند حداقل یک نفر کارشناس زن استخدام نمایند.

از آیین نامه اجرایی قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۶/۲۵ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۱۳۷۵/۶/۲۵ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- کاردانه‌های مبارزه با بیماریها و بهداشت خانواده و بهداشتکار دهان و دندان براساس قانون مربوط، انجام وظیفه خواهند کرد.

از قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور / تبصره ۶ / مصوب ۱۳۷۷/۱۱/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

تبصره ۶الف . اعتبار ردیف ۵۰۳۲۸۹ جاری - عمرانی قسمت چهارم این قانون برای تأمین هزینه‌های جاری ضروری فعالیتهای اجتماعی امور بانوان استانها و خانه‌های عالم درمراکز دهستانها و همچنین هزینه‌های متفرقه عمرانی و طرحهای عمرانی مناطق روستایی و عشایری اختصاص می‌یابد. ... د . وزارت کشور موظف است هر چهار ماه یک بار گزارش این تبصره را به کمیسیونهای شوراها و امور داخلی کشور، برنامه و بودجه و امور زنان ، - شورای عالی اشتغال مناطق جنگزده؛ سی میلیارد (۳۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۴۳۲ برای اشتغال جنگزدگان. - بنیاد شهید؛ چهل میلیارد (۴۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال از محل اعتبار ردیف ۱۳۱۶۰۰ (استانی) برای اشتغال خانواده شاهد. - ستاد رسیدگی به امور آزادگان؛ ده میلیارد

(۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال از محل اعتبارردیف ۱۰۱۰۰۸ برای اشتغال آزادگان. در سال ۱۳۷۸ حق بیمه خدمات درمانی افراد تحت پوشش سازمان بهزیستی در ردیف جداگانه‌ای منظور و مستقیماً در اختیار سازمان بهزیستی قرار می‌گیرد. بازپرداخت اصل و سود متعلقه به وجوهی که از محل اعتبارات عمومی به صورت‌وجوه اداره شده و از طریق بانکها و صندوقهای ذی‌ربط به صورت تسهیلات به متقاضیان اعطاء می‌گردد، به حساب بانکهای عامل و یا صندوق ذی‌ربط واریز می‌گردد تا مجدداً به اعطاء تسهیلات اختصاص یابد. ه' . دستگاههای اجرایی که از محل منابع بانکی و درآمد عمومی اعتباراتی برای اشتغال در اختیار آنها قرار می‌گیرد موظفند گزارش عملکرد مالی و عملیاتی خود را اعم از هزینه‌های انجام شده و تسهیلات پرداختی شامل زمینه‌های اشتغال، تعداد فرصتهای شغلی ایجاد شده و هزینه سرانه هر شغل تهیه و در فواصل زمانی سه ماهه به سازمان برنامه و بودجه، دبیرخانه شورای عالی اشتغال و مجلس شورای اسلامی ارسال دارند. و . حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از کل اعتبارات و تسهیلات این تبصره باید در مناطق روستایی و عشایری و با اولویت ایجاد اشتغال در امور کشاورزی، دامداری، شیلات و فرش‌بافی هزینه شود. ز . بند (ب) تبصره (۲۶) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت به شرح زیر اصلاح می‌شود: معادل سی درصد (۳۰٪) از حقوق و مزایای کلیه کارکنان خارجی را همراه با معادل مبلغ حق بیمه بیکاری که برای کارگران ایرانی اخذ می‌شود از کارفرمایان بخش خصوصی مربوط دریافت و به حساب درآمد عمومی ردیف ۴۱۹۹۴۴ واریز نماید. آیین‌نامه اجرایی این تبصره به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

از قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور / تبصره ۴ / مصوب ۱۳۷۷/۱۱/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

تبصره ۴الف . به منظور اعمال سیاستهای خاص حمایت از روستائیان و بازنشستگان و نیز توسعه مشارکت د . دستگاههای ذی‌ربط موظفند گزارش عملکرد این تبصره را هر چهار ماه یک بار به کمیسیون امور اداری و استخدامی و کمیسیون امور زنان، ه' . آیین‌نامه اجرایی این تبصره به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و سازمان اموراداری و استخدامی کشور حداکثر ظرف مدت دو ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

بخشنامه موضوع آیین‌نامه کمک وضع حمل / بخشنامه شماره ۱۷۹۶/۱۴۲ / مورخ ۱۳۴۹/۶/۱۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

به پیوست یک نسخه آیین‌نامه جدید کمک وضع حمل را که در جلسه مورخ ۲۸/۶/۱۳۴۵ شورای عالی سازمان به تصویب رسیده و از تاریخ اول آبانماه ۱۳۴۵ قابل اجرا می‌باشد ارسال می‌دارد در اجرای آیین‌نامه مزبور مقتضی است مراتب زیر را دقیقاً رعایت کنند. ۱ - چون انجام معاینات حاملگی از لحاظ حفظ سلامت زن باردار و جنین ضروریست لذا بایستی بطرق ممکن بیمه‌شدگان را به اهمیت موضوع متوجه سازند و ضمناً برای جلوگیری از تضییع حق آنها و ممانعت از هرگونه بی‌ترتیبی متذکر شوند که انجام معاینات حاملگی در سه و هفت ماهگی طبق ماده ۳ آیین‌نامه الزامی است و در موارد استثنایی که انجام معاینات در دو نوبت مزبور میسر نشود استفاده از کمکنوزاد مشروط به این است که زن باردار لااقل یک بار پس از پنج ماهگی معاینه شده باشد. برای تأمین نظر فوق بیمه‌شده موظف است پس از انجام معاینه گواهی لازم را از قابله یا پزشک سازمان‌اخذ و به واحد فنی تسلیم نماید تا در دفتر شعبه ثبت شده و در پرونده وی بایگانی شود. به گواهی‌هایی که پس از زایمان ارائه می‌شود و در دفتر شعبه به ثبت نرسیده است ترتیب اثر داده نخواهد شد. چون محتمل است که زن باردار در تاریخ مراجعه برای معاینه بارداری سابقه کافی پرداخت حق بیمه نداشته باشد لذا در اینگونه موارد انجام معاینه و نگهداری سوابق آن الزامی است تا چنانچه در تاریخ وضع حمل شرایط استحقاقی لازم به وجود آید انجام نشدن معاینه مانع پرداخت کمک نوزاد نگردد. ضمناً لازم است مراتب رابه کارگاهها اطلاع دهند. ۴۲ - در مواردی که زن باردار به علت عدم دسترسی به پزشک یا دستگاه درمانی سازمان مورد معاینه حاملگی واقع نشده و مراجعه نمودن وی از هر حیث موجه تشخیص داده می‌شود گزارش دقیق و روشنی از چگونگی وضع او با قید فاصله محل سکونت زن باردار تا اولین واحد درمانی یا پزشک و قابله سازمان تنظیم و با اداره بیمه بیماری و کمکهای تعاونی ارسال خواهند داشت تا در حدود تبصره ماده ۳ آیین‌نامه نظر مرکز، اعلام و در صورت اقتضا موافقت هیأت مدیره در این باره کسب و ابلاغ شود. - طبق ماده آیین‌نامه در نقاطی که سازمان وسائل وضع حمل (اعم از اختصاصی یا قراردادی) در اختیار دارد از پرداخت نقدی دو هزار ریال هزینه وضع حمل خودداری خواهد شد لذا شعب و واحدهای سازمان که دارای زایشگاه می‌باشند و موظفند قبل از انقضای مه‌ماه جاری طی بخشنامه و به طرق

مقتضی دیگر مراتب را به اطلاع بیمه‌شدگان برسانند و اداره کل فنی را نیز در جریان امر قرارداد و از اقدامات انجام یافته مطلع سازند. شعبی که در آتیه دارای زایشگاه خواهند شد نیز به محض آمادگی باید به ترتیب فوق عمل نمایند. طبق اطلاعات موجود در مرکز هم اکنون در تبریز - یزد - اصفهان - آبادان - مشهد - رشت - شاهی - قم - رضاییه - همدان - کاشان - اهواز سازمان دارای وسایل زایمان می‌باشد و شعب مربوط باید در اسرع وقت بیمه‌شدگان حوزه عملیات خود را از تصمیم مذکور آگاه سازند. ۴۴ - با توجه به تبصره ماده ۶ در صورت جدایی محل کار و سکونت بیمه‌شده مرد از محل سکونت همسرش و واقع بودن محل هر یک از آنها در حوزه فعالیت دو یا چند شعب سازمان انتخاب شعبه موکول بنظر بیمه‌شده خواهد بود مشروط بر آن که قبلاً از شعبه محل کار خود تقاضای صدور معرفی‌نامه لازم‌بعضوان شعبه مورد نظر نموده باشد و زن باردار در طول مدت بارداری به شعبه اخیر مراجعه کرده و لااقل یک بار مورد معاینه و یا معالجه قرار گرفته باشد. ۴۵ - در صورتی که زن باردار قبل از موعد و پس از هفت ماهگی وضع حمل نماید و طبق ماده ۷ زایمان بصورت غیرطبیعی نبوده و سقط جنین نباشد در نقاطی که سازمان وسیله زایمان دارد طبق مقررات این آیین‌نامه بهای لباس نوزاد (پانصد ریال) و در سایر نقاط کمک نوزاد به طور کامل (دو هزار پانصد ریال) و با رعایت مقررات و شرایط استحقاقی لازم قابل پرداخت خواهد بود. ۴۶ - هرگاه نوزاد بیش از یک نفر باشد علاوه بر مبلغ دو هزار ریال هزینه وضع حمل به ازاء هر نوزاد مبلغ پانصد ریال بابت لباس پرداخت می‌شود و در صورت فوت برخی از نوزادان بابت آنان که فوت شده اند مبلغ پانصد ریال اضافی پرداخت نخواهد شد. ۷ - چون سازمان نسبت به تغذیه نوزاد تعهدی ندارد لذا شیرخشک تحویل نخواهد شد مگر در مواردی که مادر به بیماری واگیردار مبتلا بوده و پس از وضع حمل فوت کند و یا به تجویز پزشک سازمان بستری بوده و قادر به شیردادن نوزاد نباشد که در هر یک از حالات فوت نیز پس از رسیدن نوزاد به سن یکسال تمام تهیه و تحویل شیر قطع خواهد شد. بدین ترتیب در مواردی که وضع مادر با هیچیک از شقوق فوق تطبیق ننماید من جمله مواقعی که شیر او کم یا اصولاً فاقد شیر است تهیه و تحویل شیر خشک به عهده سازمان نخواهد بود. ۸ - در مواقع پرداخت کمک نوزاد اخذ مدارک موضوع ماده ۱۱ آیین‌نامه الزامی است و چون در مواقعی که نوزاد مرده به دنیا آمده یا بلافاصله پس از تولد فوت مینماید شناسنامه صادر نمیشود لذا بجای رونوشت شناسنامه گواهی قابل یا گواهی دفن کافی است. به علاوه چون گواهی قابل‌های محلی در مواردی که زایمان وسیله آنها صورت می‌گیرد نمی‌تواند مستند پرداخت باشد. بیمه‌شده زن یا همسر بیمه‌شده مرد و نوزاد باید حداکثر ۴۵ روز پس از وضع حمل وسیله قابل یا پزشک سازمان معاینه شده و چنانچه وضع حمل مورد تأیید واقع شد کمک نوزاد پرداخت شود و چون حرکت زنی که تازه از بارداری فارغ شده است تا مدت دو هفته پس از زایمان خالی از مخاطره نیست لذا باید به بیمه‌شدگان تفهیم نمایند که این گونه زنان حتماً در فاصله ۱۵ تا ۴۵ روز پس از وضع حمل به شعبه راهنمایی کنند. با اجرای آیین‌نامه جدید و این دستورالعمل آیین‌نامه قبلی و بخشنامه‌های صادره و منسوخ شده و قابل اجراء نخواهد بود. دستور فرمائید از تاریخ اول آبان ماه سال جاری مفاد آیین‌نامه و این بخشنامه را به موقع اجراء گذارده و وصول آن را نیز به اداره کل فنی اعلام دارند. رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل - دکتر محمود خواجه نوری

«بخشنامه به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور» / بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴ / مورخ ۱۳۶۱/۷/۶ (روابط برون خانواده-شغل - قوانین و عرف خانوادگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

چون بخشی از کارمندان دولت را خانمها تشکیل می‌دهند و تغییر محل جغرافیایی آنان با همسرانشان و دورماندن از خانواده و زندگی جداگانه مشکلاتی را برای این قبیل کارمندان به وجود می‌آورد و این امر لطماتی به زندگی خانوادگی و رشد و تربیت فرزندان وارد می‌آورد و از آنجا که به موجب اصل دهم قانون اساسی جمهوری اسلامی خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است و مقررات باید در جهت پاسداری از قداست خانواده و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد لذا تا بررسی کامل موضوع و تهیه مقررات و ضوابط لازم توسط سازمان امور اداری و استخدامی کشور شایسته است در مواردی که انتقال مستخدم زن به محلی که همسر وی در آن اشتغال دارد امکان پذیر می‌باشد حتی المقدور نسبت به انتقال کارمند متقاضی ولو آنکه به صورت انتقال به سازمان دیگر باشد با رعایت مقررات مربوط اقدام نمایند و نیز قبل از انتقال مستخدمین جوانب امر را بررسی نموده و با توجه به امکان اشتغال زن و شوهر در یک محل جغرافیایی اتخاذ تصمیم نمایند.

«بخشنامه به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور» / بخشنامه شماره ۷۶۱۲ / مورخ ۱۳۶۸/۲/۴ (روابط برون خانواده-شغل - قوانین و عرف خانوادگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان)

با توجه به اصل دهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور حفظ کیان خانواده مقتضی است کلیه وزارتخانه‌ها و نهادها و سازمانها و مؤسسات دولتی و نهادهای انقلاب اسلامی و شرکتهای دولتی و واحدهای تابعه ترتیبی اتخاذ فرمایند تا نقل و انتقالات و عزل و نصبها با ملحوظ نمودن مفاد بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴ مورخ ۶/۷/۶۱ حتی المقدور در فاصله زمانی اول تیرماه تا پایان شهریور ماه صورت گردد.

آئین نامه اجرایی شیرخوارگاهها و مهد کودکیها / تبصره ۳ ماده ۱۰ / بی تا- در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل - شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۰- تبصره ۳- در کارگاههایی که اکثریت مادران از اقلیت های مذهبی می باشند ، مدیران کارگاه یا کارخانه موظفند با هماهنگی وزارت کار نسبت به انتخاب مدیر مهد کودک از اقلیت مربوطه اقدام نمایند .

آئین نامه اجرایی شیرخوارگاهها و مهد کودکیها / ماده ۲ / بی تا- در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل - شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- مراکز نگهداری کودکان حتی الامکان باید در نزدیکترین فاصله با محل کار مادران (زنان شاغل) ایجاد و ترجیحا از قسمتی از ساختمان کارگاه مربوطه استفاده شود.

آئین نامه اجرایی شیرخوارگاهها و مهد کودکیها / ماده ۱ و تبصره های ۱،۴،۵ / بی تا- در اجرای تبصره ماده ۷۸ قانون کار - سازمان بهزیستی و وزارت کار و امور اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل - شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- تعریف مرکز نگهداری کودکان ، مرکز نگهداری کودکان موسسه ای است آموزشی ، پرورشی، رفاهی که کودکان بانوان شاغل در کارگاه “کارخانه ” را در سه بخش شیرخوارگاه (۲سالگی -۴۵ روز) مهد کودک (۵ سالگی - ۲سالگی) و آمادگی (از ۵ سال تا قبل از ورود به دبستان) نگهداری می نماید . تبصره ۱- پذیرش کودکان کارکنان مرد در صورتیکه برای نگهداری کودکان خود مشکلاتی داشته باشند ، با توجه به گنجایش مرکز نگهداری کودکان و با نظر مدیریت کارخانه (کارگاه) و هماهنگی مدیر مرکز بلامانع است . تبصره ۴- در کارگاههایی که از خدمات بانوان کارگر در نوبت دوم استفاده می شود مرکز باید در این نوبت نیز دایر باشد . تبصره ۵- از تاریخ تصویب این آیین نامه از هر مادر بیش از دو فرزند پذیرفته نخواهد شد و هزینه فرزند سوم و بیشتر به عهده مادر می باشد . بدیهی است این تبصره شامل حال مادرانی که قبل از تصویب این آیین نامه فرزندی در مراکز نگهداری کودکان داشته اند نخواهد شد.

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل - شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۲- این آئین نامه مشتمل بر ۱۲ ماده و پنج تبصره در جلسه مورخه ۲۸ / ۶ / ۴۵ شورای عالی سازمان به تصویب رسید و از تاریخ اول آبانماه ۱۳۴۵ قابل اجرا می باشد .

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل- شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

ماده ۱۱ - مدارک لازم جهت دریافت کمک نوزاد عبارتند از : ۱- رونوشت شناسنامه نوزاد مگر در مورد تبصره ماده ۸ که گواهی قابله یا گواهی دفن کافی خواهد بود . ۲- گواهی انجام معاینات بارداری . ۳- گواهی قابله در خصوص زایمان . تبصره - در مواردیکه وضع حمل به وسیله قابله محلی صورت می گیرد و بیمه شده قادر به ارائه گواهی قابله رسمی نیست بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد و نوزاد بین ۱۵ الی ۴۵ روز پس از زایمان توسط قابله یا پزشک سازمان معاینه خواهد شد و چنانچه وضع حمل مورد تایید قابله یا پزشک سازمان باشد گواهی قابله یا پزشک سازمان باشد گواهی محلی پذیرفته خواهد شد .

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل- شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

ماده ۱۰- در مواردیکه بیمه شده مرد قبل از تولد نوزاد فوت شود و ظرف شش ماه قبل از وضع حمل حق بیمه ۹۰ روز به سازمان پرداخت شده باشد همسر بیمه شده متوفی طبق مقررات این آئین نامه استحقاق دریافت مزایای نقدی کمک نوزاد را خواهد داشت .

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۹ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل- شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

ماده ۹- چنانچه مادر به مرضی مبتلا شود که شیر دادن او مضر به سلامت طفل یا موجب سرایت بیماری به نوزاد گردد یا اینکه مادر پس از وضع حمل فوت نماید و همچنین در مواردیکه مادر به علت بیماری بستری شود طبق تجویز پزشک سازمان برای تغذیه کودک شیر خشک تحویل خواهد شد و در هر حال تحویل شیر خشک پس از رسیدن سن نوزاد به یکسال تمام قطع می گردد .

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۸ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل- شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

ماده ۸- بیمه شدگانی که صاحب نوزاد می شوند مبلغ پانصد ریال بابت لباس نوزاد دریافت خواهند نمود مشروط بر آنکه لباس نوزاد به وسیله سازمان تهیه نشده باشد پرداخت بهای لباس نوزاد تابع شرایط مقرر در مورد هزینه وضع حمل می باشد . تبصره - در مواردی که پس از ماه هفتم بارداری طفل مرده به دنیا آید یا آنکه بلافاصله پس از تولد فوت کند علاوه بر هزینه وضع حمل مطابق مقررات این آئین نامه مبلغ پانصد ریال مربوط به لباس نوزاد پرداخت خواهد شد و در صورتیکه نوزاد بیش از یکنفر باشد به ازاء هر نوزاد زنده مبلغ پانصد ریال بابت لباس نوزاد پرداخت می گردد .

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۷ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل- شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۷- در صورتیکه زن باردار سقط جنین نماید یا به طور غیر طبیعی وضع حمل کند طبق مقررات بیمه بیماری با او رفتار خواهد شد .

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۶ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل- شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- در نقاطی که سازمان دارای وسایل کافی انجام وضع حمل نیست با وجه به مقررات ماده ۳ مبلغ دو هزار ریال بابت مخارج وضع حمل پرداخت خواهد شد ولی چنانچه زایمان در منزل توسط قابله یا پزشک سازمان انجام پذیرد بابت مخارجی که بیمه شده متحمل می شود مبلغ یکهزار ریال مقطوع پرداخت می گردد . (بدیهی است ارقام مندرج در این ماده بر اساس مصوبات سالانه سازمان تامین اجتماعی تغییر یافته است . تبصره - در مواردیکه محل کار و سکونت بیمه شده یا محل کار بیمه شده مرد و محل سکونت همسر او در حوزه فعالیت دو شعبه یا بیشتر قرار داشته باشد بیمه شده برای استفاده از کمکهای مقرر در انتخاب هر یک از شعب مذکور مخیر خواهد بود ولی انتخاب شعبه محل سکونت مشروط به تقاضای بیمه شده از شعبه محل کار و صدور معرفی نامه لازم به عنوان شعبه محل سکونت می باشد .

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۵ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل- شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۵- در نقاطی که سازمان برای وضع حمل وسایل لازم اعم از اختصاصی یا قراردادی دارد زن باردار موظف است برای زایمان به دستگاههای سازمان مراجعه نماید و در صورت عدم مراجعه و انجام نشدن وضع حمل در دستگاههای سازمان بابت هزینه وضع حمل وجهی پرداخت نخواهد شد . تبصره - نقاطی که سازمان در آنجا دارای وسایل لازم وضع حمل بوده و با این وسایل بعدا در آنجا تدارک خواهد شد از طرف سازمان قبلا اعلام می گردد.

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۴ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل- شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- معاینات طبی و معالجات لازم حین زایمان شامل بستری کردن در زایشگاه یا بیمارستان به منظور وضع حمل یا انجام زایمان در منزل وسیله پزشک یا قابله سازمان می باشد .

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۳ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل- شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- زن باردار مکلف است که در سه ماهگی و هفت ماهگی دوران حمل جهت معاینه به سازمان مراجعه نموده و گواهی انجام معاینه را از پزشک یا قابله سازمان اخذ و به منظور ضبط در پرونده به واحد مربوطه تسلیم نماید . کمک نوزاد که شامل هزینه وضع حمل و بهای لباس نوزاد می باشد در صورتی پرداخت خواهد شد که لااقل یک بار پس از پنج ماهگی بارداری معاینه توسط سازمان انجام و مراتب گواهی شده باشد . تبصره- در مواردیکه به علت عدم دسترسی زن باردار به دستگاه درمانی یا پزشک و یا قابله سازمان معاینات حاملگی انجام نمی شود پرداخت کمک نوزاد موکول به موافقت هیات مدیره خواهد بود .

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۲ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل- شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- معاینات طبی و معالجات قبل و بعد از وضع حمل شامل هر گونه معاینه و معالجه و مداوا و بستری شدن در زایشگاهها و بیمارستانهای سازمان یا وابسته به سازمان در صورت لزوم می باشد .

آئین نامه وضع حمل و کمک نوزاد / ماده ۱ / مصوب ۱۳۴۵/۶/۲۸ شورای عالی سازمان بیمه های اجتماعی (روابط برون خانواده-شغل- شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- بیمه شده زن یا همسر بیمه شده می تواند در دوران بارداری و همچنین پس از زایمان به سازمان مراجعه کند و از کمکهای پیش بینی شده در ماده ۵۸ قانون بیمه های اجتماعی به شرح زیر استفاده نماید : الف- معاینات طبی و معالجات لازم قبل و بعد از وضع حمل و حین زایمان . ب- لباس نوزاد .

تصویبنامه در خصوص معذوریت وضع حمل بانوان / تصویبنامه / مصوب ۷۴/۶/۱۲ (روابط برون خانواده-شغل- شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۶ آئین نامه مرخصی ها - موضوع مواد ۴۷، ۴۸، ۴۹ قانون استخدام کشوری - به شرح زیر اصلاح می شود : ماده ۲۶- به بانوان باردار برای هر بار وضع حمل تا سه فرزند ، سه ماه معذوریت و برای فرزند چهارم به بعد دو ماه معذوریت و برای وضع حمل دو قلو چهار ماه و برای وضع حمل دو قلو به بالا یک سال معذوریت با استفاده از حقوق و فوق العاده های مربوط داده می شود . معذوریت وضع حمل جزو مرخصی استعلاجی محسوب می شود و تشخیص تاریخ شروع آن بر عهده پزشک معالج است .

بخشنامه به کلیه وزارتخانه ها ، سازمانها، موسسات دولتی ، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداردهای سراسر کشور / بخشنامه شماره ۱۴۳۳۷ / مورخ ۷۱/۳/۲۸ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

با توجه به موافقت ریاست محترم جمهور در خصوص انعکاس اطلاعات موجود ملی و بین المللی مرتبط با زنان به دفتر مشاورت در امور زنان ریاست جمهوری به شرح پیوست مقتضی است کلیه دستگاههای اجرایی و نهادهای انقلاب اسلامی مراتب را با دفتر امور زنان هماهنگ نمایند .

بخشنامه به کلیه وزارتخانه ها ، سازمانها ، موسسات دولتی ، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداردهای کل کشور / بخشنامه شماره ۷۶۱۲ / مورخ ۶۸/۲/۴ (روابط برون خانواده-شغل - شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

با توجه به اصل دهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور حفظ کیان خانواده مقتضی است کلیه وزارتخانه ها و نهادها و سازمانها و موسسات دولتی و نهادهای انقلاب اسلامی و شرکتهای دولتی و واحدهای تابعه تربیتی اتخاذ فرمایند تا نقل و انتقالات و عزل و نصبها با ملحوظ نمودن مفاد بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴ مورخ ۶۱/۷/۶ حتی المقدور در فاصله زمانی اول تیر ماه تا پایان شهریور ماه صورت گردد.

بخشنامه به کلیه وزارتخانه ها و سازمانها، موسسات دولتی ، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداردهای سراسر کشور / بخشنامه شماره ۴۴۸۸۴ / مورخ ۶۱/۷/۶ (روابط برون خانواده-شغل - شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

چون بخشی از کارمندان دولت را خانمها تشکیل می دهند و تغییر محل جغرافیایی آنان با هسرانشان و دور ماندن از خانواده و زندگی جداگانه مشکلاتی را برای این قبیل کارمندان به وجود می آورد و این امر لطماتی به زندگی خانوادگی و رشد و تربیت فرزندان وارد می آورد و از آنجا که به موجب اصل دهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است و مقررات باید در جهت پاسداری از قداست خانواده و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد لذا تا بررسی کامل موضوع و تهیه مقررات و ضوابط لازم توسط سازمان امور اداری و استخدامی کشور شایسته است در مواردی که انتقال مستخدم زن به محلی که همسر وی در آن اشتغال دارد امکان پذیر می باشد حتی المقدور نسبت به انتقال کارمند متقاضی ولو آنکه به صورت انتقال به سازمان دیگر باشد با رعایت مقررات مربوط اقدام نمایند و نیز قبل از انتقال مستخدمین جوانب امر را بررسی نموده و با توجه به امکان اشتغال زن و شوهر در یک محل جغرافیایی اتخاذ تصمیم نمایند. (میر حسین موسوی - نخست وزیر)

از قانون تشکیل شورای عالی اشتغال / ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۷/۶/۱ (روابط برون خانواده-شغل - شرایط محل زندگی - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - شبکه های اجتماعی)

ماده ۴- به منظور اجرای مصوبات شورای عالی اشتغال کمیته هماهنگی اشتغال استانها به شرح ذیل تشکیل می گردد . اعضای کمیته همتهنگی استان مرکب خواهند بود از : ... ۱۴- یک نفر از کمیسیون امور بانوان .

از قانون تشکیل شورای عالی اشتغال / ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۷/۶/۱ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - شبکه های اجتماعی)

ماده ۴- به منظور اجرای مصوبات شورای عالی اشتغال کمیته هماهنگی اشتغال استانها به شرح ذیل تشکیل می گردد . اعضای کمیته همتهنگی استان مرکب خواهند بود از : ... ۱۴- یک نفر از کمیسیون امور بانوان .

از قانون تشکیل شورای عالی اشتغال / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۷/۶/۱ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - شبکه های اجتماعی)

ماده ۳- شورای عالی اشتغال انجام وظایف زیر را عهده دار خواهد بود : .... ۳- برنامه ریزی و تعیین راهکارهای عملی برای رشد و توسعه اشتغال در روستاها ، شهرهای کوچک و برای گروههای خاص (معلولین ، زنان و جوانان) با رعایت مقررات مربوطه .

از قانون تشکیل شورای عالی اشتغال / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۷/۶/۱ (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - شبکه های اجتماعی)

ماده ۲- ترکیب شورای عالی اشتغال به شرح زیر می باشد : .... ۱۶- مشاور رئیس جمهور در امور زنان بدون حق رای به عنوان ناظر .

سیاستهای اشتغال زنان در جمهوری اسلامی ایران / ماده ۶ / مصوب ۷۱/۵/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی (روابط برون خانواده-شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- تشویق بانوان تحصیلکرده و متخصص با تجربه به احراز سمتهای مدیریت و مشاغل ستادی ، به منظور امکان استفاده از کارایی آنها در سطوح عالی اجرایی .

ماده ۶- تشویق بانوان تحصیلکرده و متخصص با تجربه به احراز سمتهای مدیریت و مشاغل ستادی ، به منظور امکان استفاده از کارایی آنها در سطوح عالی اجرایی .

از قانون مقررات استخدامی استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳ (روابط برون خانواده- شغل - حقوق و قوانین اجتماعی زنان - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۲- حقوق ماهیانه اعضا نهضت متشکل از دو جز حق نوع کار با احتساب افزایش سنواتی و حق عائله مندی خواهد بود.

از قانون مقررات استخدامی نهضت سواد آموزی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۶۷/۶/۱۳ (روابط برون خانواده-شغل-حقوق و قوانین اجتماعی زنان- حمایت اجتماعی)

ماده ۱۴- حق عائله مندی عضو عبارت است از : حق همسر، حق اولاد، حق افراد تحت تکفل و ارقام آنها به ترتیب به قرار زیر است : حق همسر در صورتی که شاغل نباشد ، یک صد. حق اولاد و حق افراد تحت تکفل هر کدام ۲۰ می باشد(تحت تکفل حداکثر دو نفر از اقارب درجه یک) ضریب حقوق عائله مندی یکصد ریال تعیین شده و تغییرات بعدی آن بنا به پیشنهاد نهضت به تصویب شورای حقوق و دستمزد خواهد رسید.

قوانین : داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : آموزش : آموزش عالی :
قوانین، [تعداد : ۴۲]

از اساسنامه دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌ا... شماره ۲۰۹/۱/۱/۱۵۸ مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۵ / ماده ۱۵ / ۱۳۷۴/۱۲/۵

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / مقدمه / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱ / ۱۳۶۳/۳/۹

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۲ و تبصره / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۳ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۴ و تبصره / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۵ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۶ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۷ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۸ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۹ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۰ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۲ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۳ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۴ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۵ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۶ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۷ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۸ و تبصره / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۹ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۲۰ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۲۱ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۲۲ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۲۳ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۲۴ / ۱۳۶۳/۷/۹

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۲۵ و تبصره ۱، ۲ و ۳ / ۱۳۶۳/۷/۹

از قانون اعزام دانشجو به خارج از کشور مصوب ۱۳۶۴/۱/۲۵ / ماده ۳ / ۱۳۶۴/۱/۲۵

از آیین‌نامه اجرایی قانون الزام به پذیرش افراد واجد شرایط استفاده از سهمیه ایثارگران در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۷۸/۲/۱ هیأت وزیران / ماده ۵ / ۱۳۷۸/۲/۱

از آیین‌نامه اجرایی قانون الزام به پذیرش افراد واجد شرایط استفاده از سهمیه ایثارگران در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۷۸/۲/۱ هیأت وزیران / تبصره ۱ / ۱۳۷۸/۲/۱

از آیین‌نامه اجرایی قانون الزام به پذیرش افراد واجد شرایط استفاده از سهمیه ایثارگران در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۷۸/۲/۱ هیأت وزیران / تبصره ۲ / ۱۳۷۸/۲/۱

از شاخصهای ارزیابی آموزش عالی مصوب جلسه ۵۵۰ مورخ ۸۳/۸/۲۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی / مقدمه / ۱۳۸۳/۸/۲۶

سیاستهای ارتقاء مشارکت زنان در آموزش عالی (مصوب جلسه ۵۷۰ مورخ ۱۳۸۴/۷/۲۶) شورای عالی انقلاب فرهنگی / ۱۳۸۴/۷/۲۶

قوانین و مقررات اعضای هیات علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی -مرخصی ها / ماده ۸ / بهار ۱۳۸۱ با اصلاحات بعدی

از قانون صندوق رفاه دانشجویان / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۱/۱۱/۴

قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته های تخصصی پزشکی / تبصره ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۷/۷ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۲/۷/۲۱ شورای نگهبان

قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته های تخصصی پزشکی / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۷/۷ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۲/۷/۲۱ شورای نگهبان

قانون اصلاح ماده ۳ قانون اعزام دانشجو به خارج از کشور مصوب ۱۳۶۴ / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۹/۱۲/۱۷ شورای نگهبان

از قانون نحوه تامین هیات علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی / تبصره ۱ ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۵/۳/۳۱ و اصلاحی ۱۳۷۳/۷/۲۴

قانون استفساریه شمول تبصره ۳ قانون اصلاح قانون ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاهها و موسسات آموزش عالی به فرزندان آزادگان / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۲

از قانون ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاهها و موسسات آموزش عالی / تبصره ۳ / مصوب ۶۷/۱۱/۳۰ و الحاقی ۷۳/۵/۹

از قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی / تبصره ماده ۷ / مصوب ۱۳۶۴/۷/۹

از قانون نحوه تامین هیات علمی مورد نیاز دانشگاهها و موسسات آموزش عالی / ماده ۲ / مصوب ۶۵/۳/۳۱ و اصلاحی ۷۳/۷/۲۴

از اساسنامه دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا... شماره ۲۰۹/۱/۱/۱۵۸ مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۵ / ماده ۱۵ / ۱۳۷۴/۱۲/۵ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۱۵- وظایف و اختیارات شورای دانشگاه به شرح زیر است: ۱- بررسی و اعلام نظر درخصوص نوع، دوره، اساسنامه ها و برنامه های کلی و مواد درسی آنها (براساس پیشنهاد فرمانده دانشگاه) جهت سیر مراحل تصویب توسط فرماندهی معظم کل قوا. تبصره- اساسنامه های دوره ها و برنامه های آنها باید به نحوی تدوین شود که توأم بودن تحقیق و تعلیم و کارآموزی حین تحصیل دانشجویان متناسب با رشته تحصیلی آنها و کارآمد بودن فارغ التحصیلان به عنوان افسر متخصص در آنها لحاظ شود. گزینش دانشجویان زن و ادامه خدمت آنان با عضویت کارمندی و در حد ضرورت سازمانی خواهد بود .

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / مقدمه / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

مقدمه تأییدات و عنایات خداوند متعال و الطاف خاصه حضرت ولی عصر ارواحنا له الفداء در این دوران شکوفائی انقلاب اسلامی و دمیده شدن روحی تازه در کالبد نسل جوان و استقبال پر شور نیروهای تازه نفس پسر و دختر از علوم اسلامی - انسانی و عطش شدید مسلمین به شناخت مجدد اسلام عزیز به عنوان قدرتی انسان ساز و آزادیبخش، ضرورت اهتمام بیشتر به ایجاد نظم و ضابطه و تشکیلات هماهنگ با انقلاب در حوزه های علمیه و نظارت بر برنامه های تحصیلی بیش از پیش احساس می شود مخصوصاً نسبت به بانوان که در سالهای اخیر از برکت انقلاب اسلامی استقبال شدیدی از علوم اسلامی کرده اند و مدارس و مکاتب متعددی در حوزه علمیه قم و بعضی از شهرستانهای دیگر جهت تحصیل آنان به وجود آمده و از جهات گوناگون نیاز مبرم به سرپرستی، برنامه ریزی، مدیریت، نظارت و خدمات دارد. بدین لحاظ رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدظله العالی که پیوسته در اندیشه مهم امور مسلمین و عظمت و جامعه روحانیت بوده اند و در هر فرصتی با رهنمودهای سازنده و روشنگر و اقدامهای قاطع و مؤثر اقدام به حل مشکلات فرموده اند طی حکمی که عیناً در بالا درج شد در تاریخ ۳۱ مرداد ماه ۱۳۶۳ یک هیأت هفت نفره مرکب از نامبردگان فوق را به منظور تأسیس مکتب بانوان تعیین فرمودند تا مسؤولیتهای محوله را به خواست خداوند متعال و عنایت حضرت بقیه الله ارواحنا فداه انجام دهند. امید است این حرکت بنیادی گام مؤثری باشد در تکمیل حرکت آغازین فقیه گرانقدر عالم اسلام مرحوم آیت الله حائری بنیانگذار حوزه مقدسه قم و در آینده ای نزدیک حوزه علمیه بانوان بتواند خواهرانی با فضیلت و تقوی، فاضل و دانشمند به جهان اسلام تحویل دهد. اساس مسؤولیت بالا هیأت مؤسس طی جلساتی اساسنامه ذیل رابه اتفاق آراء به تصویب رساند .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱ / ۱۳۶۳/۳/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۱- نام: مرکز تعلیمی، تربیتی، تحقیقی و تبلیغی علوم اسلامی جامعه‌الزهراء که در این اساسنامه به اختصار جامعه‌الزهراء نامیده می‌شود .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۲ و تبصره / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۲- مرکز: مرکز اصلی جامعه‌الزهراء شهر مقدس قم و نشانی خیابان بلوار امین مقابل سالاریه می‌باشد. تبصره - در صورت لزوم جامعه‌الزهراء با تصویب هیأت مؤسس شعبی در محلهای دیگر قم یا سایر شهرستانها دائر خواهد کرد .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۳ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۳- مدت: جامعه‌الزهراء از نظر زمان نامحدود است و کلیه فعالیتها و خدمات آن انشاءالله تا ظهور حضرت مهدی ارواحنا فداه ادامه خواهد داشت .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۴ و تبصره / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۴- موضوع و هدف: هدف از تشکیل جامعه عبارت است از: الف: آموزش علوم اسلامی به خواهران در سه دوره ابتدایی، متوسط و نهائی از طریق تشکیل کلاسها و واحدهای آموزشی. ب: آموزش علوم جنبی و اطلاعات عمومی در حد نیاز آنها در مراحل فوق از طریق مذکور دربند الف. ج: تربیت اخلاقی و ایمانی خواهران به هر طریقی که در تکامل معنوی آنها مؤثر باشد. د: تربیت معلمات به منظور تدریس مواد دینی و علوم اسلامی در دبستانها، دبیرستانها، دانشگاهها. ه: تربیت بانوان مبلغ جهت انجام وظیفه تبلیغ رسالتهای الهی در داخل و خارج کشور. و: تهیه محلهای مناسب برای تحقیق، تصنیف و تألیف در علوم اسلامی و نشر روزنامه، مجله و ... ز: انجام هر نوع فعالیت فرهنگی دیگر که با اهداف جامعه متناسب و منطبق باشد. ح: فعالیتهای اقتصادی به منظور تأمین بودجه و تهیه امکانات جامعه‌الزهراء تبصره - اهداف جامعه‌الزهراء لایتغیر است و به هیچ وجه در هیچ زمانی قابل تغییر و تبدیل نمی‌باشد .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۵ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۵- نوع: جامعه‌الزهراء مؤسسه‌ای است عام‌المنفعه و غیر انتفاعی که عمده بودجه آن از طریق سهم مبارک امام علیه‌السلام و سایر وجوه شرعیه و هدایا و امثال آنها تأمین می‌شود .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۶ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۶- دارایی: جامعه‌الزهراء فعلاً عبارت است از ۲۸ هزار متر زمین در قم ... و تعداد ۸ بلوک ساختمان در همان زمین که حدود ۶۵ درصد آن به اتمام رسیده و بقیه در دست ساختمان است و تاکنون قریب ۶۰ میلیون تومان هزینه داشته. تبصره ۱- اموالی که در آینده به هر دلیل و از هر طریق به جامعه‌الزهراء منتقل می‌شود ملک طلق آن خواهد بود و عیناً و یا منفعتاً زیر نظر هیأت مؤسس در مصارف تعیین شده در طریق اهداف جامعه‌الزهراء صرف خواهد شد. تبصره ۲- هیأت مؤسس می‌تواند اموالی را که وجودش را برای جامعه‌الزهراء، بی‌ثمر می‌داند یا به دلیل دیگر فروش یا تبدیل آن را لازم می‌داند با تصویب حداقل ۵ نفر از اعضاء به فروش رساند یا تبدیل کند. چنانچه روزی به علل غیر قابل اجتناب جامعه‌الزهراء منحل گردد به طوری که دیگر قابل اعاده نباشد اموال آن نظر به این که عمدتاً از سهم مبارک امام علیه‌السلام و وجوه شرعیه و امثال آن می‌باشد باید زیر نظر هیأت مؤسس در مصالح حوزه‌های علمیه و امور طلاب علوم دینی مصرف شود .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۷ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۷- ارکان جامعه‌الزهراء عبارت است از هیأت مؤسس و هیأت مدیره .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۸ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۸ - هیأت مؤسس به طوریکه در نامه حضرت امام ذکر شده عبارت است از: ۱- علی‌اکبر فیض مشکینی فرزند علی ... ۲- میرکریم موسوی کریمی فرزند عبدالرحیم ... ۳- احمد جنتی فرزند هاشم ... ۴- محمد موحدی گیلانی فرزند فاضل ... ۵- محمدعلی شرعی فرزند غلامحسین ... ۶- محمد رضا توسلی فرزند عباس ... ۷- حسن صانعی فرزند محمد علی . . .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۹ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۹- جانشینان آنها: هر یک از اعضاء موظف است فردی را که از جهت علم، تقوی و تدبیر واجد صلاحیت کافی باشد برای بعد از خود به هیأت مؤسس معرفی نماید. تا با تأیید اکثریت آنها تعیین گردد. تبصره - عضو جانشین نیز در صورتی که عضو هیأت مؤسس شود باید جانشین خود را معرفی کند .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۱۰- چنانچه عضوی از تعیین جانشین خودداری کند هیأت مؤسس پس از او عضو جانشین را با اکثریت آراء تعیین خواهد کرد .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۱۲- استعفای هر عضو با موافقت اکثریت سایر اعضاء پذیرفته خواهد شد. وظایف و اختیارات هیأت مؤسس

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۱۳- وظایف و اختیارات هیأت مؤسس عبارت است از: الف: تعیین خط مشی کلی جامعه‌الزهراء ب: تصویب برنامه‌های درسی و آیین‌نامه‌های اجرایی و انضباطی جامعه‌الزهراء مستقیماً یا پس از پیشنهاد هیأت مدیره. ج: تصویب تشکیلات جامعه‌الزهراء و امور مربوط به تعداد محصلان، شرایط آنها تعداد کلاسها، شرایط استادان و ... د: تعیین، نصب و عزل هیأت مدیره و تعیین حقوق و مزایای آنها. ه: نظارت بر کار هیأت مدیره و حسن جریان امور جامعه‌الزهراء و پیگیری مصوبات و اصلاح و تغییر مواد اساسنامه در صورت لزوم - در غیر از موضوع و هدف و مدت که غیر قابل تغییر است - با حداقل ۵ رأی از ۷ رأی. و: افتتاح شعب جامعه در شرایط مقتضی، در قم و شهرستانهای دیگر. ز: تأمین بودجه و امکانات مالی و رفاهی جامعه‌الزهراء از طریق وجوه شرعیه یا هر طریق مشروع و آبرومند دیگر. ح: تعیین حسابرس مورد اعتماد. ط: تصویب قراردادهای مهم و قابل توجه داخلی و خارجی با اشخاص حقیقی و حقوقی هیأت مدیره

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۱۴- جهت تصدی امور اجرایی و اداره جامعه‌الزهراء هیأت مدیره مرکب از پنج عضو اصلی و دو عضو علی‌البدل برای مدت دو سال به وسیله هیأت مؤسس تعیین می‌شود. تبصره - انتخاب مجدد آنها بلامانع است .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۵ و تبصره ۱ و ۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۱۵- هیأت مدیره باید از جهات علمی، تقوایی، اخلاقی، مدیریت و وجهه مردمی و تناسب با وضع خاص جامعه الزهراء دارای صلاحیت کافی باشد. تبصره - تشخیص صلاحیت اعضاء هیأت مدیره با اکثریت هیأت مؤسس است .

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۶ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۱۶- هیأت مدیره در اولین جلسه یک نفر از اعضاء را به عنوان رئیس، یک نفر را به عنوان مدیر عامل و یک نفر را به عنوان خزانه دار انتخاب خواهد کرد و یک نفر دیگر را از میان خود یا از خارج جهت ثبت صورت جلسات و تدوین نوشتجات تعیین خواهد کرد. تبصره ۱- وظایف و اختیارات رئیس، مدیر عامل، خزانه دار و منشی در آیین نامه داخلی هیأت مدیره تعیین خواهد شد. تبصره ۲- حق امضای اوراق و اسناد بهادار یا تعهدآور مالی با مدیرعامل و خزانه دار است و در اوراق عادی امضای مدیرعامل کافی است .

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۷ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۱۷- کلیه تصمیمهای هیأت مدیره با اکثریت آراء معتبر است .

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۸ و تبصره / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۱۸- اعضاء موظفند بدون عذر موجه در کلیه جلسات شرکت کنند. تبصره - تشخیص عذر موجه با رئیس هیأت مدیره است .

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۱۹ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۱۹- در صورت غیبت دو جلسه متوالی رئیس باید به عضو غائب تذکر داده علت را استفسار کند و حضور مرتب در جلسات را تأکید نماید .

اساسنامه جامعه الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۲۰ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۲۰- غیبت بدون عذر موجه در چهار جلسه پیاپی استعفاء تلقی می شود، در این صورت رئیس مراتب را به هیأت مؤسس جهت اتخاذ تصمیم در ابقاء یا قبول استعفاء و تعیین جانشین او گزارش می نماید .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۲۱ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۲۱- جلسات هیأت مدیره هفته‌ای یک بار (حداقل) و در صورت لزوم به صورت فوق‌العاده تشکیل می‌گردد. صورت جلسات به وسیله منشی ضبط و به امضای اعضاء می‌رسد. تبصره - جلسات با حضور اکثریت رسمی است .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۲۲ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۲۲- هیأت مدیره در مقابل هیأت مؤسس مسؤول است و چنانچه بر اثر تخلف از مواد اساسنامه یا مقررات و دستورالعملها ضرر و زیانی وارد شود هیأت مدیره در حدود مسؤولیتهای خود ضامن است .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۲۳ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۲۳- در صورت فوت، عزل، استعفاء، ناتوانی یا عذر موجه مستمر عضو، هیأت مؤسس جهت تعیین جانشین او اقدام خواهد کرد .

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۲۴ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۲۴- عضو مستعفی مادامی که قبول استعفای او از طرف هیأت مؤسس رسماً اعلام نشده باید به کار خود ادامه دهد. اختیارات و وظایف هیأت مدیره

اساسنامه جامعه‌الزهراء مصوب ۱۳۶۳/۷/۹ / ماده ۲۵ و ۲۶ / ۱۳۶۳/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۲۵- وظایف و اختیارات هیأت مدیره عبارت است از: الف - تصویب آیین‌نامه داخلی هیأت مدیره و آیین‌نامه‌های اجرایی دیگر به غیر از آنچه از وظایف هیأت مؤسس است. ب - تعیین سرپرست کل و مدیر یا مدیران داخلی جامعه‌الزهراء و تعیین وظایف، حدود اختیارات و حقوق و مزایای آنها. ج - اجرای برنامه‌ها و سایر مصوبات هیأت مؤسس. د - ارائه نظرات و پیشنهادهای خود در مورد برنامه و سایر امور مربوط به هیأت مؤسس با هیأت جهت اتخاذ تصمیم یا تصویب. ه - تهیه اسناد و نیروهای انسانی لازم دیگر خدماتی و غیره و بر کنار کردن آنها در صورت لزوم و تنظیم مقررات مربوط. تبصره ۱- استاد مورد نظر را رئیس هیأت مدیره قبل از دعوت به همکاری به اطلاع هیأت مؤسس می‌رساند. چنانچه هیأت مؤسس مخالفت کرد از دعوت او خودداری خواهد کرد. تبصره ۲- در موارد ضرورت هیأت مدیره می‌تواند به دعوت استاد به طور موقت اقدام نماید. تبصره ۳- کلیه کارکنان و استادان باید دارای صلاحیتهای اخلاقی، و کارایی کافی باشند و اتهامات و سوابق منافی با شؤون جامعه‌الزهراء نداشته باشند. و - رسیدگی و نظارت پیوسته بر وضع تحصیلی و اخلاقی محصلات. ز - گزارش عملکرد و وضع جاری جامعه‌الزهراء هر سه ماه یک بار به هیأت مؤسس. ح - تهیه لوازم و نیازهای جامعه‌الزهراء مانند تلفن، میز، صندلی، کتاب، دستگاههای تایپ و تکثیر و غیره. ط - رسیدگی به وضع ساختمان و انجام تعمیرات و هرگونه اقدام عمرانی لازم دیگر که در تأمین اهداف مذکور مؤثر باشد. ی - حفظ اموال و دارائیهای جامعه‌الزهراء، تنظیم فهرست کامل و مشخص آنها

و انجام هر گونه اقدام و تشریفات قانونی جهت منظور فوق مباشرتاً یا بالوکاله. یا - هزینه کردن بودجه در مصارف تعیین شده از طرف هیأت مؤسس. یب - برآورد بودجه سالانه و پیشنهاد آن حداقل سه ماه قبل از پایان سال به هیأت مؤسس. یج - رسیدگی مرتب به حسابها و امور مالی جامعه الزهراء. ید - افتتاح و انسداد حسابهای جاری، پس انداز و سپرده در بانکها و دیگر مؤسسات اقتصادی. یه - انجام هر نوع خرید و فروش و معامله‌ای که به صلاح و صرفه جامعه الزهراء باشد و با اهداف آن تطبیق کند با توجه به مواد دیگر اساسنامه، وام دادن و وام گرفتن و قبول هدایا. تبصره - در مورد هدایای مهم و قابل توجه تأیید هیأت مؤسس لازم است. یو - عقد قراردادهای با اشخاص حقیقی و حقوقی و جوابگویی به هر نوع دعوا از طرف هر کس و هر مقام علیه جامعه الزهراء طرح شود، اقامه و طرح و تعقیب هر نوع دعوای حقوقی و جزائی علیه اشخاص حقیقی و حقوقی، تقاضای صدور اجراییه و تعقیب عملیات اجرایی و اخذ محکوم به و انجام هر گونه اقدامی که در حفظ منافع و حقوق جامعه الزهراء یا رفع ضرر و زیان ضرورت داشته باشد. تبصره - در تمام مراحل بالا هیأت مدیره می‌تواند وظایف خود را به وسیله وکیل انجام دهد. یز - هرگونه فعالیت و اقدام دیگر اجرایی که در اداره و رشد و بهبود وضع جامعه الزهراء مؤثر باشد. این اساسنامه در ۲۵ ماده و ۱۵ تبصره در جلسه مورخه ۱۳۶۳/۷/۹ به تصویب نهائی هیأت مؤسس رسید .

از قانون اعزام دانشجو به خارج از کشور مصوب ۱۳۶۴/۱/۲۵ / ماده ۳ / ۱۳۶۴/۱/۲۵ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۳- اعزام دانشجویانی که دارای مدرک تحصیلی لیسانس و بالاتر هستند با در نظر گرفتن ظرفیت دانشگاه‌های کشور و امکانات ارزی، رشته‌های مورد نیاز و کاملاً ضروری و با رعایت مفاد ماده (۱۸) قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ و اصلاحیه مصوب ۱۳۷۰/۵/۲۳ صورت خواهد گرفت. وزارت هر سال یکبار این موارد را تعیین خواهد کرد. در شرایط مساوی اولویت با داوطلبان متأهل می‌باشد. (اصلاحی ۱۳۷۹/۱۲/۱۴)

از آیین‌نامه اجرایی قانون الزام به پذیرش افراد واجد شرایط استفاده از سهمیه ایثارگران در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۷۸/۲/۱ هیأت وزیران / ماده ۵ / ۱۳۷۸/۲/۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۵ - از سال ۱۳۸۰، ۵٪ ظرفیت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور به فرزندان و همسران شهداء و جانبازان بالای ۵۰٪ و همسران آزادگان با سنوات ۴ سال اسارت به بالا که حد نصاب علمی لازم را کسب می‌کنند، اختصاص می‌یابد. در صورت عدم تکمیل ظرفیت، باقی‌مانده به فرزندان و همسران بالای ۲۵٪ و دارای حد نصاب علمی لازم (به ترتیب اولویت درصد جانبازی) تخصیص می‌یابد .

از آیین‌نامه اجرایی قانون الزام به پذیرش افراد واجد شرایط استفاده از سهمیه ایثارگران در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۷۸/۲/۱ هیأت وزیران / تبصره ۱ / ۱۳۷۸/۲/۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

تبصره ۱- داوطلبان واجد شرایط استفاده از سهمیه ۴۰٪ (به استثنای فرزندان و همسران شهداء و جانبازان بالای ۵۰٪) که در سالهای بعد از سال ۱۳۷۹ موفق به اخذ دیپلم می‌شوند نیز مشمول ماده (۵) خواهند بود .

از آیین‌نامه اجرایی قانون الزام به پذیرش افراد واجد شرایط استفاده از سهمیه ایثارگران در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۷۸/۲/۱ هیأت وزیران / تبصره ۲ / ۱۳۷۸/۲/۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

تبصره ۲- این ظرفیت به موافقت وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌تواند بر ظرفیت اعلام‌شده در دفترچه آزمون سراسری باشد .

از شاخصهای ارزیابی آموزش عالی مصوب جلسه ۵۵۰ مورخ ۸۳/۸/۲۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی / مقدمه / ۱۳۸۳/۸/۲۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

مقدمه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی همواره به عنوان بالاترین مرکز اندیشه‌ورزی و تولید علم جامعه محسوب شده و با حضور و فعالیت اندیشمندان، متفکران، محققان، دانش‌پژوهان و دانشجویان در اعتلای علمی و جهت بخشیدن به حرکت‌های فکری، اعتقادی، فرهنگی و سیاسی جامعه نقشی اساسی دارند. دانشگاهها به منظور به انجام رساندن وظایف خطیر و پویایی و ارتقای خود، نیازمند الگو و ابزار مناسب برای ارزیابی و اطمینان کیفی از روند برنامه‌ها و فرایندهای مربوط و کارآیی و اثربخشی دانش‌آموختگان در بازار مشاغل می‌باشند. از سوی دیگر، نظام آموزش عالی کشور باید با برنامه‌ریزی دقیق در امور آموزشی، پژوهشی و تربیت نیروی انسانی، برای افزایش بهره‌وری و استفاده بهینه از سرمایه‌های موجود در کشور تلاش نموده و بیش از پیش نویددهنده شکوفایی و اقتدار علمی و فرهنگی جامعه باشد... دانشگاه برای حفظ پویایی خود نیازمند برنامه‌ریزیهای توسعه‌ای و راهبردی، بهبود فرایندها و روشها و کنترل مستمر کیفیت است. انجام و تحقیق هر یک از امور و فرایندهای مذکور همراه با برنامه‌ریزی دقیق، نیازمند اطلاعات واقعی، دقیق، مرتبط و روزآمد می‌باشد. شورای عالی انقلاب فرهنگی به منظور بررسی و ارزیابی آموزش عالی و تدوین شاخصها و ضوابط ارزیابی با بهره‌گیری از مطالعات جهانی در حوزه تخصصی آموزش عالی (از جمله الگوهای ارزیابی آموزش عالی، الگوی شبکه بین‌المللی تضمین کیفیت در آموزش عالی، شاخصهای مطرح‌شده توسط یونسکو و...) به تدوین مؤلفه‌های اصلی و شاخصهای آموزش عالی در گستره ارزیابی کلان و خرد شامل بخشهای کلی (عمومی)، آموزشی، پژوهشی، دانشجویی، فرهنگی و اعتبارات و امکانات، در ابعاد کمی و کیفی اهتمام ورزیده است... ۴- الف - شاخصهای دانشجویی: بخش کمی ... ۵- الف - درصد پذیرفته‌شدگان زن از کل پذیرفته‌شدگان به تفکیک مقطع تحصیلی و دانشگاه دولتی و غیردولتی... ۷- الف - نسبت پذیرفته‌شدگان دوره کارشناسی ارشد به دانش‌آموختگان کارشناسی به تفکیک گروههای عمده تحصیلی و جنسیت در سال... ۸- الف - درصد پذیرفته‌شدگان در دوره‌های تحصیلات تکمیلی از کل پذیرفته‌شدگان دانشگاه به تفکیک جنسیت، دولتی و غیردولتی و پزشکی و غیرپزشکی... ۹- الف - نسبت پذیرفته‌شدگان دوره دکترا به دانش‌آموختگان دوره کارشناسی به تفکیک گروههای عمده تحصیلی و جنسیت... ۱۰- الف - نسبت پذیرفته‌شدگان دوره دکترای تخصصی به دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد به تفکیک گروههای عمده تحصیلی و جنسیت... ۱۱- الف - تعداد پذیرفته‌شدگان در دانشگاههای خارج از کشور (اعزام، بورس و...) به تفکیک گروه عمده تحصیلی و جنسیت... ۱۲- الف - تعداد کل دانشجویان کشور به تفکیک دولتی و غیردولتی، پزشکی و غیرپزشکی و جنسیت... ۱۵- الف - توزیع سنی دانشجویان در گروههای عمده تحصیلی به تفکیک جنسیت و مقطع تحصیلی... ۱۶- الف - میانگین مدت تحصیل برحسب گروههای عمده تحصیلی به تفکیک مقطع تحصیلی، دانشگاه دولتی و غیردولتی و جنسیت... ۱۷- الف - درصد دانشجویانی که تشویق و تقدیرنامه دریافت کرده‌اند به تفکیک مقطع، گروههای عمده تحصیلی و جنسیت... ۱۸- الف - سرانه فضای خوابگاههای دانشجویی (برای دانشجویان واجد شرایط) به تفکیک جنسیت و نوع خوابگاه (مجردی و متأهلی) و دانشگاه دولتی و غیردولتی... ۱۹- الف - سرانه فضای تربیت بدنی به تفکیک دانشگاههای دولتی و غیردولتی... ۲۰- الف - تعداد کل دانش‌آموختگان در مقاطع مختلف به تفکیک جنسیت و گروه عمده تحصیلی... ۵- الف - شاخصهای فرهنگی ... ۷- ۵- الف - درصد دانشجویان مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره از کل دانشجویان به تفکیک در دانشگاههای دولتی و غیردولتی و جنسیت... ب - شاخصهای ارزیابی خرد آموزش عالی ۱- ب - شاخصهای کلی بخش کمی ۱-۱- ب - تعداد اعضای هیأت علمی بر حسب مرتبه علمی به تفکیک گروه عمده تحصیلی و جنسیت... ۵- ۱- ب - درصد اعضای هیأت علمی زن از کل اعضای هیأت علمی... ۷- ۱- ب - میانگین سن اعضای هیأت علمی به تفکیک مرتبه علمی و جنسیت... ۱۸- ۱- ب - درصد کارکنان زن از کل کارکنان... ۲۱- ۱- ب - میانگین سن کارکنان به تفکیک جنسیت... ۲۲- ۱- ب - درصد افراد خارج شده از سیستم (بازنشسته، بازنحید، مستعفی، ترک خدمت و...) به تفکیک کارکنان و اعضای هیأت علمی و برحسب جنسیت... بخش

کیفی ... ۲۷- ۱- ب - میزان رضایت اعضای هیأت علمی از مدیریت دانشگاه به تفکیک مرتبه علمی و جنسیت. ۳۰- ۱- ب - میزان رضایت شغلی اعضای هیأت علمی به تفکیک مرتبه علمی و جنسیت. ۳۱- ۱- ب - میزان رضایت شغلی کارکنان به تفکیک جنسیت. ۴- ب - شاخصهای دانشجویی بخش کمی ... ۱۱- ۴- ب - میانگین سن دانشجویان به تفکیک جنسیت و مقاطع مختلف تحصیلی در گروههای عمده تحصیلی. ... ۱۴- ۴- ب - درصد استفاده‌کنندگان از خوابگاه از کل دانشجویان متقاضی و واجد شرایط استفاده از خوابگاه به تفکیک جنسیت و وضعیت تأهل. بخش کمی ۸- ۵- ب - درصد دانشجویان شرکت‌کننده در اردوهای فرهنگی و هنری برگزار شده از کل دانشجویان به تفکیک مقطع تحصیلی و جنسیت. ۹- ۵- ب - درصد دانشجویان عضو تشکلهای دانشجویی به تفکیک مقطع تحصیلی و جنسیت. ۱۰- ۵- ب - درصد دانشجویان شرکت‌کننده در مسابقات ورزشی از کل دانشجویان به تفکیک مقطع تحصیلی و جنسیت. ۱۱- ۵- ب - نسبت مساحت مکانهای ورزشی به تفکیک سرپوشیده و سرباز به تعداد کل دانشجویان . . . .

سیاستهای ارتقاء مشارکت زنان در آموزش عالی (مصوب جلسه ۵۷۰ مورخ ۱۳۸۴/۷/۲۶) شورای عالی انقلاب فرهنگی / ۱۳۸۴/۷/۲۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

مقدمه: زنان کشور ما نیمی از افراد جامعه را تشکیل می‌دهند و سازندگان و پرورش دهندگان نسل‌های آینده اند و منبع انسانی بالقوه مهمی در توسعه علمی، اجتماعی و فرهنگی کشور محسوب می‌شوند. بنا بر این باید با در نظر گرفتن جایگاهشان در نظام اسلامی و شناخت موقعیت کنونی آنان به گونه‌ای برنامه ریزی شود تا امکان پرورش کامل استعدادهایشان مهیا شود و با کاهش فاصله قابلیت‌های علمی زنان و مردان، بسیاری از مشکلات فرهنگی - اجتماعی و اقتصادی را حل نمود و از طرفی تمام اعضای خانواده و اجتماع در بهره وری از آن سهیم خواهند شد. خوشبختانه در پرتو پیروزی انقلاب اسلامی ایران، زمینه‌های مناسبی برای استقبال زنان به آموزش عالی فراهم شد و افق‌های تازه‌ای برای ایفای نقش موثر تر زنان تحصیل کرده و متخصص درعرصه‌های مختلف گشوده شد. اما علیرغم افزایش کمی و رشد آماری دانشجویان دختر در رقابت تنگاتنگ جهت ورود به دانشگاه، مشکلاتی در چشم انداز آینده آموزش عالی زنان و بهره گیری از توانمندیهای آنان دیده می‌شود که شورای عالی انقلاب فرهنگی بر همین اساس سیاستهای ارتقاء مشارکت زنان در آموزش عالی را به شرح ذیل تصویب نموده است. فصل اول: اهداف ۱. ارتقاء سطح فرهنگی، تعمیق باورهای دینی و رشد فرهنگ عفاف و فضائل اخلاقی و حرفه‌ای؛ ۲. ایجاد فرصت و امکانات عادلانه و رفع تبعیضات ناروا در تربیت نیروی متخصص زن به منظور بهره گیری از تخصص آنان در توسعه و تعالی کشور؛ ۳. توسعه کمی و کیفی آموزش عالی زنان در کسب مدارج بالا؛ ۴. توسعه مشارکت زنان متخصص در سطح مختلف مدیریت آموزش عالی کشور؛ ۵. افزایش توانمندی و کسب مهارتهای لازم برای زنان جهت ایفای مؤثرتر مسئولیتهای فرهنگی، خانوادگی و اجتماعی زنان فصل دوم: سیاستهای مربوط به برنامه‌های آموزشی برنامه ریزی و اتخاذ تدابیر لازم جهت توسعه آموزش عالی زنان در کلیه سطوح علمی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی؛ افزایش کمی و کیفی سطح آموزش و مهارت‌های اختصاصی زنان، و تنوع بخشی به رشته‌های دانشگاهی متناسب با نقش آفرینی آنان در عرصه‌های مختلف زندگی؛ اهتمام بر برنامه ریزی آموزشی و تدوین منابع درسی متناسب با نیازها و نقش آفرینی‌های زنان در خانواده و اجتماع؛ اتخاذ تدبیر قانونی و آموزشی انعطاف پذیر و متناسب با مسئولیت‌های خانوادگی زنان (همسری و مادری)؛ اتخاذ تدابیر مناسب جهت تحصیل دانشجویان دختر در دانشگاههای محل اقامت خود؛ توسعه کمی و کیفی رشته‌های تحصیلی و منابع درسی مربوط به زنان و خانواده به منظور تبیین نظام مند مبانی اسلام در زمینه شخصیت، حقوق و مسئولیت‌های زنان و خانواده؛ توسعه کمی و کیفی امکانات آموزش عالی برای دختران در نقاط محروم جهت رشد استعداد آنها و دسترسی به سطوح بالای آموزشی؛ فصل سوم: سیاستهای مربوط به پژوهش و فن آوری ۱. اتخاذ تدابیر مناسب جهت توسعه مشارکت اعضای هیأت علمی و دانشجویان زن در برنامه‌های تحقیقاتی دانشگاهها و مراکز پژوهشی؛ ۲. تخصیص بخشی از امکانات، اعتبارات پژوهشی، موضوعات و منابع تحقیقات به مسائل و موضوعات مورد نیاز زنان؛ ۳. حمایت از محققین زن در بخش پژوهش و فن آوری و تلاش جهت رفع مشکلات آنان و بهبود زندگی مادی و معنوی آنان؛ ۴. توسعه ارتباط علمی اعضای هیأت علمی و محققین و دانشجویان تحصیلات تکمیلی زن به دانشگاهها و مجامع علمی خارج از کشور؛ ۵. حمایت از تشکیل و توسعه انجمنهای علمی زنان؛ ۶. تخصیص امکانات علمی و پژوهشی مناسب جهت جذب نخبگان علمی زن؛ ۷. توسعه و ساماندهی واحدهای پژوهشی زنان به منظور ارتقاء وضعیت پژوهش؛ ۸. توسعه مشارکت اعضای هیأت علمی و پژوهشگر زن در فعالیتهای مربوط به پارکهای فن آوری و شهرکهای تحقیقاتی؛ فصل چهارم: سیاستهای مربوط به منابع انسانی برنامه ریزی جامع و راهبردی درخصوص تربیت زنان متخصص و مورد نیاز جامعه در راستای توسعه و تعالی کشور؛ ایجاد فرصت عادلانه با تأکید بر اصل تعهد و تخصص و شایسته سالاری در جذب و بهره گیری از توانمندیهای زنان متخصص در نظام مدیریتی به عنوان اعضای هیأت علمی در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی؛ افزایش مشارکت اعضای هیأت علمی زن در برنامه ریزی آموزشی و فرهنگی؛ افزایش مشارکت اعضای هیأت علمی زن در برنامه ریزی آموزشی دانشگاهها؛ ارتقاء سطح علمی، آموزشی، پژوهشی و مدیریتی زنان در دانشگاهها از طریق

دوره‌های تخصصی، فرصت‌های مطالعاتی و ... در کوتاه مدت و دراز مدت؛ توسعه دانشگاهها و مراکز آموزش عالی خاص زنان؛ فصل پنجم: سیاستهای مربوط به امور فرهنگی - اجتماعی توسعه آگاهیه‌های دینی و فرهنگی دانشجویان دختر در عقیده مندی و پای بندی به ارزش‌ها و حدود الهی و ایجاد مصونیت در برابر القای شبهات دینی در برنامه‌ریزی‌های فرهنگی؛ توسعه و تقویت فرهنگ عفاف و حجاب و رعایت اصول و موازین اسلامی از طریق برنامه‌های آموزشی و فرهنگی دانشگاهها و ضرورت نظارت صحیح بر حاکمیت این موازین در فضای فرهنگی و دانشگاهی؛ اهتمام به معرفی اسوه‌ها و الگوهای مناسب از مفاخر زنان مسلمان در عرصه‌های گوناگون در برنامه‌های فرهنگی و متون آموزشی دانشگاهها؛ تقویت هویت ملی و دینی و روحیه اعتماد به نفس و خودباوری در زنان و دختران دانشگاهی از طریق برنامه‌های فرهنگی؛ توسعه و تعمیق بینش سیاسی دانشجویان به منظور دفاع از نظام اسلامی و مقابله با تهاجم فرهنگی؛ حمایت و تقویت حضور و مشارکت دختران دانشجو در فعالیتهای انجمنها و تشکلهای فرهنگی - اجتماعی دانشگاهها؛ ایجاد زمینه مناسب جهت پیشگیری از بروز آسیبهای اجتماعی دختران دانشجو با تأکید بر وضعیت دانشجویان غیر بومی و تفاوت‌های فرهنگی - اقتصادی و اجتماعی آنان با سایر دانشجویان؛ فصل ششم: سیاستهای مربوط به امور خدماتی و رفاهی توسعه خدمات مشاوره‌ای رایگان در زمینه‌های علمی، فرهنگی، ازدواج و مشکلات خانوادگی برای دانشجویان دختر (خصوصاً دانشجویان جدیدالورود به شهرهای بزرگ)؛ توسعه کمی و کیفی خدمات مادی و معنوی به دانشجویان دختر نیازمند و بهبود وضعیت تحصیلی آنان؛ توسعه کمی و بهبود وضعیت خوابگاههای دانشجویان دختر بر اساس میزان پذیرفته شدگان در دانشگاهها و افزایش مشارکت آنان در فعالیتهای فرهنگی و اجتماعی و اداره خوابگاهها؛ ۱. توجه به تأمین و غنی سازی اوقات فراغت دانشجویان دختر و توسعه امکانات ورزشی به عنوان عامل مهم در سلامت، افزایش بهداشت روانی و روحیه نشاط و مصونیت در برابر آسیب‌های اجتماعی؛ ایجاد تسهیلات، امکانات و خدمات لازم و مناسب برای دانشجویان دختر به منظور ایفای همزمان مسئولیت همسری و مادری و آموزشی آنان (انعطاف در ساعت کار، افزایش مدت مرخصی زایمان، ساعت شیردهی، امکانات نگهداری فرزند، خدمات بیمه‌ای و...)؛ ۲. حمایت از تشکیل و توسعه تشکلهای صنفی و رفاهی دانشجویان، مدیران و اساتید زن به منظور بررسی مشکلات خود در امور اقتصادی و اجتماعی؛ ۳. توسعه و تقویت منابع، تجهیزات و امکانات آموزشی و کمک آموزشی (بانک اطلاعات، کتابخانه و ...) مورد نیاز دانشجویان، اساتید و مدیران زن در دانشگاهها؛ فصل هفتم: سیاستهای مربوط به اشتغال زنان فارغ التحصیل اتخاذ تدابیر لازم جهت هدایت تحصیل دختران در انتخاب رشته‌های تحصیلی، متناسب با مسئولیت‌های خانوادگی و آینده شغلی آنان؛ بهره‌گیری مناسب و تخصصی از مشارکت کمی و کیفی زنان آموزش دیده و فارغ التحصیل به عنوان سرمایه‌های ملی در برنامه‌های توسعه در راستای بهره‌وری مناسب از نظام آموزشی کشور و ایجاد توسعه پایدار و متوازن؛ استفاده بهینه از تجارب علمی و فرهنگی زنان دانشگاهی و حوزوی در مجامع ملی و بین المللی؛ ایجاد هماهنگی جهت ایجاد فرصت‌های شغلی به منظور بهره‌وری نظام مند و مناسب از نظام آموزش عالی دولتی زنان با توجه به صرف منابع و جلوگیری از اتلاف آن؛

قوانین و مقررات اعضای هیات علمی دانشگاهها و موسسات آموزش عالی و پژوهشی - مرخصی‌ها / ماده ۸ / بهار ۱۳۸۱ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۸- مدت مرخصی استعلاجی زنان باردار برای زایمان و نحوه استفاده از آن مطابق مقررات تعیین شده برای کارکنان مشمول قانون استخدام کشوری خواهد بود.

از قانون صندوق رفاه دانشجویان / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۱/۱۱/۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۲- اهداف صندوق به شرح زیر است: ۱- اعطای کمک هزینه تحصیلی به دانشجویان. ۲- اعطای وام ازدواج به دانشجویانی که ضمن تحصیل ازدواج می کنند. ۳- اعطای وام در سایر موارد ضروری.

قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته های تخصصی پزشکی / تبصره ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۷/۷ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۲/۷/۲۱ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

تبصره- فارغ التحصیلان این رشته ها اعم از مجرد یا متاهل متعهد خواهند شد تا پس از فراغت از تحصیل طبق برنامه وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی خدمات قانونی را در نقاط محروم و نیازمند ادامه دهند .

قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته های تخصصی پزشکی / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۷/۷ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۲/۷/۲۱ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده واحده- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است حداقل ۲۵٪ از سهمیه پذیرش دستیاری در رشته های جراحی اعصاب - ارو لوزی - ارتوپدی - گوش و حلق و بینی - چشم- رادیولوژی و روانپزشکی و در صورت وجود داوطلب ۵۰٪ سهمیه جراحی عمومی داخلی و قلب به خانمهای پزشک قبول شده در گزینش کتبی دستیاری اختصاص دهد .

قانون اصلاح ماده ۳ قانون اعزام دانشجو به خارج از کشور مصوب ۱۳۶۴ / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۹/۱۲/۱۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون تبصره ۱ ماده ۳ قانون اعزام دانشجو به خارج از کشور مصوب ۱۳۶۴/۱/۲۵ حذف و متن ماده ۳ به شرح زیر اصلاح میشود : ماده ۳- اعزام دانشجویانی که دارای مدرک تحصیلی لیسانس و بالاتر هستند با در نظر گرفتن ظرفیت دانشگاههای کشور و امکانات ارزی ، رشته های مورد نیاز و کاملاً ضروری و با رعایت مفاد ماده ۱۸ قانون گذر نامه مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ و اصلاحیه مصوب ۱۳۷۰/۵/۲۳ صورت خواهد گرفت .وزارت هر سال یکبار این موارد را تعیین خواهد کرد . در شرایط مساوی اولویت با داوطلبان متاهل است .

از قانون نحوه تامین هیات علمی مورد نیاز دانشگاهها و موسسات آموزش عالی / تبصره ۱ ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۵/۳/۳۱ و اصلاحی ۱۳۷۳/۷/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

تبصره ۱ - برای داوطلبان رشته های هوشبری و علوم پایه پزشکی و نیز برای بانوان در رشته جراحی زنان و مامائی محدودیت فوق ملحوظ نخواهد شد .

قانون استفساریه شمول تبصره ۳ قانون اصلاح قانون ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاهها و موسسات آموزش عالی به فرزندان آزادگان / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

موضوع استفسار: آیا تبصره ۳ قانون اصلاح قانون ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاهها و موسسات آموزش عالی مصوب ۱۱/۹/۱۳۷۱ شامل فرزندان آزادگان نیز می‌گردد یا خیر؟ نظر مجلس: ماده واحده - عبارت "فرزندان شهدا، مفقودین و اسرا و همسران آنها" در تبصره ۳ ماده واحده شامل آن دسته از فرزندان آزادگان که قبل یا حین اسارت پدر متولد شده‌اند و همسران آزادگان که قبل از اسارت به نکاح آنها درآمده و تا تاریخ ثبت نام آنها در آزمون سراسری در قید نکاح آنها باقی باشند، می‌گردد.

از قانون ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاهها و موسسات آموزش عالی / تبصره ۳ / مصوب ۶۷/۱۱/۳۰ و الحاقی ۷۳/۵/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

تبصره ۳- فرزندان شهدا، مفقودین، اسرا، وجانبازان بالای پنجاه درصد و همسران آنها میتوانند با معرفی بنیاد شهید انقلاب اسلامی و ستاد آزادگان و بنیاد جانبازان و مستضعفان از مزایای این قانون استفاده نمایند. هر جانباز می‌تواند فقط یک بار برای همسرش از امتیاز فوق استفاده نماید. همچنین در صورتی که همسران جانبازان خواسته باشند از کلاسهای تقویتی موضوع ماده ۱ قانون ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاهها و موسسات آموزش عالی استفاده نمایند، موظفند هزینه آن را پرداخت نمایند. میزان هزینه طبق آئین نامه ای خواهد بود که توسط وزارتخانه های ذیربط تهیه و به تصویب وزراء مربوطه برسد

از قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی / تبصره ماده ۷ / مصوب ۱۳۶۴/۷/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

تبصره - وزارت موظف است طوری برنامه ریزی نماید که بانوان در رشته های تخصصی زنان، مامائی و رشته های بالینی پزشکی به مرحله خود کفائی برسند.

از قانون نحوه تامین هیات علمی مورد نیاز دانشگاهها و موسسات آموزش عالی / ماده ۲ / مصوب ۶۵/۳/۳۱ و اصلاحی ۷۳/۷/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین - آموزش و تحصیلات)

ماده ۲- هر سال حداکثر ۳۰ درصد از فارغ التحصیلان رشته های گروه پزشکی و دامپزشکی قبل از انجام خدمت نظام وظیفه و یا سایر خدمات قانونی می‌توانند تا کسب تخصص در یکی از رشته های مورد نیاز دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ادامه تحصیل دهند. تبصره ۱: برای داوطلبان رشته های هوشبری و علوم پایه پزشکی و نیز برای بانوان در رشته جراحی زنان و مامائی محدودیت فوق ملحوظ نخواهد شد.

قوانین: داخلی: قوانین حقوقی: ماهوی: آموزش: آموزش و پرورش: قوانین، [تعداد: ۲۱]

اساسنامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران مصوب ۱۳۴۷/۶/۴ شورای مرکزی دانشگاهها / ماده ۱ / ۱۳۴۷/۶/۴

اساسنامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران مصوب ۱۳۴۷/۶/۴ شورای مرکزی دانشگاهها / ماده ۲ / ۱۳۴۷/۶/۴

اساسنامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران مصوب ۱۳۴۷/۶/۴ شورای مرکزی دانشگاهها / ماده ۳ / ۱۳۴۷/۶/۴

اساسنامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران مصوب ۱۳۴۷/۶/۴ شورای مرکزی دانشگاهها / ماده ۴ و تبصره / ۱۳۴۷/۶/۴

اساسنامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران مصوب ۱۳۴۷/۶/۴ شورای مرکزی دانشگاهها / ماده ۵ / ۱۳۴۷/۶/۴

اساسنامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران مصوب ۱۳۴۷/۶/۴ شورای مرکزی دانشگاهها / ماده ۶ / ۱۳۴۷/۶/۴

از آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰ شورای عالی آموزش و پرورش / مقدمه / ۱۳۷۹/۵/۲۰

از آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰ شورای عالی آموزش و پرورش / ماده ۵۳ / ۱۳۷۹/۵/۲۰

از آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰ شورای عالی آموزش و پرورش / ماده ۶۴ / ۱۳۷۹/۵/۲۰

از آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰ شورای عالی آموزش و پرورش / ماده ۶۵ / ۱۳۷۹/۵/۲۰

از آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰ شورای عالی آموزش و پرورش / ماده ۶۶ / ۱۳۷۹/۵/۲۰

از آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰ شورای عالی آموزش و پرورش / ماده ۶۷ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۷۹/۵/۲۰

از آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰ شورای عالی آموزش و پرورش / ماده ۶۸ و تبصره / ۱۳۷۹/۵/۲۰

از آیین‌نامه اجرایی الزامی بودن آموزش تا پایان دوره راهنمایی تحصیلی مصوب ۱۳۸۴/۵/۲ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۴/۵/۲

بخشنامه اداره کل تعاون و تامین اجتماعی وزارت آموزش و پرورش استانها / بخشنامه شماره ۷۳۰/۲۸۴۶/۶ / مصوب ۷۳/۴/۱۳

از قانون تاسیس مدارس غیر انتفاعی / تبصره ۳ ماده ۷ / مصوب ۱۳۶۷/۳/۵

از قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۶۶/۱۱/۲۵

از قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۵۳/۴/۳۰

از قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۵۳/۴/۳۰

از قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۵۳/۴/۳۰

از آیین نامه اجرایی مدارس غیرانتفاعی / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۱۳ هیات وزیران

اساسنامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران مصوب ۱۳۴۷/۶/۴ شورای مرکزی دانشگاهها / ماده ۱ / ۱۳۴۷/۶/۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۱- به منظور تربیت معلم برای تعلیم در آموزشگاههای حرفه‌ای دختران در شهرستانها، مرکزی به نام تربیت‌معلم حرفه‌ای دختران تشکیل می‌گردد. دوره تحصیلی در این مرکز دو سال است که سال اول آن به تکمیل معلومات حرفه‌ای داوطلبان اختصاص خواهد داشت و سال دوم مخصوص آموختن فنون معلمی و روش آموزش و پرورش خواهد بود .

اساسنامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران مصوب ۱۳۴۷/۶/۴ شورای مرکزی دانشگاهها / ماده ۲ / ۱۳۴۷/۶/۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۲- شرایط ورود به مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران از این قرار است: الف - تبعه ایران باشند. ب - سن آنان کمتر از ۱۸ و بیشتر از ۲۵ سال نباشد. ج - داشتن گواهینامه کامل یکی از شعب متوسطه یا گواهینامه هنرستانهایی که طبق اساسنامه هنرستان بانوان مصوب هشتصد و چهل و یکمین جلسه شورای عالی فرهنگ مورخ ۱۳۳۲/۸/۱۷ تشکیل شده‌اند یا به موجب اساسنامه مصوب هزار و چهل و چهارمین جلسه شورای عالی فرهنگ مورخ ۱۳۴۱/۶/۲۵ بین سالهای تحصیلی ۱۳۳۹-۱۳۴۰ و ۱۳۴۲ دوره سه ساله هنرستان رابه پایان رسانیده باشند. د - داشتن گواهینامه صحت مزاج از بهداری آموزشگاهها با توجه به ماده ۲ استخدام کشوری. ه - سپردن تعهدنامه پنج سال خدمت معلمی در شهرستانهایی که وزارت فرهنگ تعیین می‌کند

اساسنامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران مصوب ۱۳۴۷/۶/۴ شورای مرکزی دانشگاهها / ماده ۳ / ۱۳۴۷/۶/۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۳ - در صورتی که عده داوطلب بیش از احتیاج وزارت فرهنگ باشد عده لازم از طریق مسابقه انتخاب خواهد شد .

اساسنامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران مصوب ۱۳۴۷/۶/۴ شورای مرکزی دانشگاهها / ماده ۴ و تبصره / ۱۳۴۷/۶/۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۴- برنامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران علاوه بر دروس عملی و نظری در رشته‌های مربوط شامل مواد آموزش و پرورش و روشهای تدریس عملی همراه با یک دوره کارآموزی در پایان سال دوم خواهد بود. تبصره - برنامه تحصیلی این مرکز به وسیله ادارات کل مطالعات و برنامه‌های و تعلیمات فنی تهیه و به طور آزمایشی تا پایان سال تحصیلی ۱۳۴۶ - ۱۳۴۵ به اجراء گذاشته خواهد شد تا پس از اصلاحات لازم برای تصویب شورای عالی فرهنگ تقدیم گردد .

اساسنامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران مصوب ۱۳۴۷/۶/۴ شورای مرکزی دانشگاهها / ماده ۵ / ۱۳۴۷/۶/۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۵ - کسانی که موفق به اخذ گواهینامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران بشوند بر طبق مقررات مربوط به استخدام آموزگار با رتبه آموزگاری استخدام خواهند شد .

اساسنامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران مصوب ۱۳۴۷/۶/۴ شورای مرکزی دانشگاهها / ماده ۶ / ۱۳۴۷/۶/۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۶- دانش‌آموزان فعلی تربیت معلم حرفه‌ای دختران که بر طبق اساسنامه مصوب هزار و چهل و هفتمین جلسه شورای عالی فرهنگ مصوب ۱۳۴۱/۸/۶ به تحصیل اشتغال دارند، مشمول این مقررات خواهند بود و با تصویب این اساسنامه، اساسنامه سابق‌الذکر ملغی است. اساسنامه مرکز تربیت معلم حرفه‌ای دختران که در جلسه ۱۰۶۹ شورای عالی فرهنگ مورخ ۱۳۴۳/۱/۳۰ به تصویب رسید صحیح است به موقع اجراء گذارده شود. این اساسنامه در یکصد و پنجاه و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۴۷/۶/۴ شورای مرکزی دانشگاهها اصلاح و ارزش فارغ التحصیلان آن فوق دیپلم شناخته شد .

از آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰ شورای عالی آموزش و پرورش / مقدمه / ۱۳۷۹/۵/۲۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

مقدمه: اهمیت و نقش آموزش و پرورش در بهسازی و توسعه زندگی فردی و اجتماعی موجب شده است که جامعه و اولیای دانش‌آموزان انتظار داشته باشند که مدرسه محیطی رشددهنده، پویا و زمینه‌ساز پرورش استعدادها و بالقوه و خداداد فرزندان آنان باشد. تحقق اهداف متعالی آموزش و پرورش و لزوم توجه به روحیات و ویژگیهای نسل جوان، تفاوت‌های ناشی از شرایط جغرافیایی و محیطی و محدودیت منابع و امکانات، ایجاب می‌کند که اداره امور مدارس مبتنی بر افزایش قدرت تصمیم‌گیری، استقلال نسبی، انعطاف‌پذیری و روشهای غیر متمرکز و مشارکت‌جویانه باشد تا بتواند فضای عمومی مدرسه را پویا، پرنشاط و فعال نموده و توانمندیها و خلاقیت‌های مدیران، معلمان و دانش‌آموزان را به‌خوبی شکوفا و متجلی سازد. بدین جهت لازم دیده شد آیین‌نامه اجرایی مدارس با توجه به سیاستها و راهبردهای اساسی آموزش و پرورش از جمله تمرکززدایی، مدرسه‌محوری و توسعه مشارکت همه‌بعدی تنظیم گردد و با تفویض اختیارات لازم به مدارس، زمینه مناسبتری برای تحقق اهداف تعلیم و تربیت فراهم شود .

از آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰ شورای عالی آموزش و پرورش / ماده ۵۳ / ۱۳۷۹/۵/۲۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۵۳ - دانش‌آموزان ازدواج کرده می‌توانند به یکی از روشهای زیر ادامه تحصیل دهند: ۱- طبق مقررات در امتحانات متفرقه شرکت نمایند. ۲- طبق مقررات در مدارس بزرگسالان تحصیل نمایند. ۳- در صورت داشتن شرایط سنی در مدارس روزانه ثبت‌نام نمایند و بدون حضور در کلاس، مانند سایرین در امتحانات شرکت نمایند. ۴- با رعایت سادگی کامل و خودداری از ابراز مسائل ازدواج با دیگر دانش‌آموزان، مانند سایرین در مدارس روزانه به تحصیل ادامه دهند . . . .

از آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰ شورای عالی آموزش و پرورش / ماده ۶۴ / ۱۳۷۹/۵/۲۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۶۴ - لباس دانش‌آموزان باید از نظر دوخت و رنگ، ساده و دارای ظاهری آراسته و متناسب با محیط آموزشی و تربیتی مدرسه باشد .

از آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰ شورای عالی آموزش و پرورش / ماده ۶۵ / ۱۳۷۹/۵/۲۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۶۵ - دانش‌آموزان باید علاوه بر استفاده از پوشش مناسب در مدرسه، در آمد و رفت به مدرسه نیز از لباس و پوشش مناسب و فاقد هرگونه تصویر و نوشته استفاده کنند .

از آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰ شورای عالی آموزش و پرورش / ماده ۶۶ / ۱۳۷۹/۵/۲۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۶۶ - لباس دانش‌آموزان علاوه بر پوشش، نشان وقار و عفاف آنان است، شکل و دوخت لباس آنان باید با شئون اسلامی متناسب باشد .

از آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰ شورای عالی آموزش و پرورش / ماده ۶۷ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۷۹/۵/۲۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۶۷ - پوشش دانش‌آموزان دختر شامل (۱) چادر، مانتو، شلوار، مقنعه (۲) مانتو، شلوار و مقنعه می‌باشد. تبصره ۱- چادر بهترین حجاب و مناسبترین پوشش می‌باشد. شایسته است مدیران مدارس ضمن رعایت عدم اجبار، دانش‌آموزان دختر را به استفاده از آن تشویق و توصیه کنند. تبصره ۲- رنگ مانتو، شلوار و مقنعه دانش‌آموزان دختر باید ضمن توجه به شرایط سنی و جغرافیایی از میان رنگهای مناسب انتخاب شود .

از آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹/۵/۲۰ شورای عالی آموزش و پرورش / ماده ۶۸ و تبصره / ۱۳۷۹/۵/۲۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۶۸ - دانش‌آموزان در دوران تحصیل موظفند موازین اسلامی و مقررات آموزش و پرورش را در اخلاق و رفتار خویش رعایت کنند که اهم آنها به شرح زیر است: ۱- رعایت شعائر دینی. ۲- رعایت ادب و احترام نسبت به مدیر، معاون، معلم، مربیان و دیگر کارکنان مدرسه. ۳- رعایت حسن رفتار و اخلاق و همکاری با سایر دانش‌آموزان. ۴- سعی شایسته در تحصیل، رعایت مقررات آموزشی و تربیتی، انجام فرائض دینی و مشارکت در فعالیتهای اجتماعی مدرسه. ۵ - حضور به‌موقع در مدرسه و خروج از آن در پایان ساعات مقرر. (حضور در مدرسه در غیر ساعات مقرر برای استفاده از زمین ورزش، آزمایشگاه، کتابخانه، فعالیتهای پرورشی و... منوط به اجازه ولی دانش‌آموز و موافقت مدیر و به سرپرستی او یا یکی از کارکنان مدرسه مجاز خواهد بود). ۶ - حضور مرتب در مدرسه و کلاس درس در تمام مدتی که مدرسه رسماً دایر است. ۷- رعایت بهداشت و نظافت فردی و همکاری با دانش‌آموزان دیگر و مسئولین مربوط در پاکیزه نگه داشتن فضای مدرسه. ۸ - استفاده از لباس، کفش، جوراب ساده و مناسب و اصلاح موی سر متناسب با شئون دانش‌آموزی برای پسران و رعایت حجاب مناسب برای دختران. ۹- خودداری از به کار بردن وسایل تجمیلی و آرایشی و پرهیز از همراه آوردن اشیاء گرانبها و وسایل غیرمرتبط با امور تحصیلی به مدرسه. ۱۰- خودداری از خرید و فروش در مدرسه به غیر از مواردی که در آیین‌نامه شرکت تعاونی دانش‌آموزی پیش‌بینی شده است. ۱۱- مراقبت از وسایل شخصی و اهتمام در حفظ و نگهداری اموال، تجهیزات و ساختمان مدرسه. (چنانچه دانش‌آموزی به وسایل و ساختمان مدرسه یا سایر دانش‌آموزان خسارت وارد آورده، باید خسارت وارده توسط دانش‌آموز یا ولی وی جبران شود). تبصره - برگه‌هایی که در موقع ثبت‌نام توسط دانش‌آموز و ولی او تکمیل می‌شود، باید حاوی اهم وظایف انضباطی دانش‌آموزان باشد تا ضمن آگاهی و توجه، دانش‌آموز و ولی او انجام این وظایف را تعهد کنند .

از آیین‌نامه اجرایی الزامی بودن آموزش تا پایان دوره راهنمایی تحصیلی مصوب ۱۳۸۴/۵/۲ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۴/۵/۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۳- «سازمان ثبت احوال» و «مرکز آمار ایران» به ترتیب موظفند آمار متولدین هر سال (در صورت امکان به همراه کد ملی) و نیز آمار کودکان در سن تحصیل تا پایان دوره راهنمایی تحصیلی به تفکیک جنس و مناطق شهری، روستایی و عشایری را ظرف سه ماه پس از درخواست وزارت آموزش و پرورش در اختیار این وزارتخانه قرار دهند .

بخشنامه اداره کل تعاون و تامین اجتماعی وزارت آموزش و پرورش استانها / بخشنامه شماره ۷۳۰/۲۸۴۶/۶ / مصوب ۷۳۰/۴/۱۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

: اداره کل آموزش و پرورش استان ، با اهداء سلام احتراماً خواهشمند است دستور فرمایید به ادارات /مناطق تابعه آن اداره کل اعلام فرمایند که کارکنان نهضت سوا آموزی می توانند همانند سایر همکاران محترم از مزایای مهد کودک، خانه معلم، درمانگاه و سایر مراکز رفاهی طبق ضوابط استفاده نمایند . قبلاً از حسن توجه جنابعالی سپاسگزاری می نمایم . حسن فدائی مدیر کل تعاون و تامین اجتماعی

از قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۶۶/۱۱/۲۵ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۱۰- وزارت دارای وظایف زیر است : ۱- ... ۲- ... ۳- ... ۲۵- اهتمام بیشتر جهت تعلیم تربیت دانش آموزان بی سرپرست بی بضاعت و یا دانش آموزانی که اولیا، آنها فاقد صلاحیت سرپرستی باشند با همکاری دستگاههای ذیربط. ۲۶- ارتباط مستمر با اولیا، دانش آموزان و استمداد از آنها در

تعلیم و تربیت با توجه به نقش عظیم خانواده در این امر خطیر . (۱) (۱) - به موجب بند الف قانون تنظیم خانواده و جمعیت مصوب ۲۶/۲/۷۲ وزارت آموزش و پرورش موظف گردیده مطالب آموزشی مربوط به جمعیت و تامین سلامتی مادران و کودکان را در متون درسی خود به نحوی بگنجاند .

از قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۵۳/۴/۳۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۴- هریک از پدر یا مادر یا سرپرست قانونی کودک و نوجوان کمتر از هیجده سال که قانونا مسئول پرداخت مخارج زندگی او می باشد و با داشتن امکانات مالی از تهیه وسایل و موجبات تحصیل کودک یا نوجوان واجد شرائط تحصیل مشمول این قانون در محلی که موجبات تحصیل دوره های مربوط از طرف وزارت آموزش و پرورش فراهم شده باشد امتناع کند یا به نحوی از انحاء، از تحصیل او جلوگیری نماید به حکم مراجع قضائی که خارج از نوبت رسیدگی می کنند به جزای نقدی از ده هزار ریال تا دویست هزار ریال و به انجام تکالیف فوق نسبت به کودک یا نوجوان محکوم خواهد شد . هرگاه پس از ابلاغ حکم پدر و مادر یا سرپرست به تکلیف مقرر در حکم دادگاه اقدام ننمایند یا پس از اجرای حکم مجددا کودک یا نوجوان را از تحصیل باز دارد به حبس جنحه ای از یک تا سه سال و تامین هزینه معاش و تحصیل کودک یا نوجوان خود محکوم خواهد شد. تبصره - وجوه حاصل از جزای نقدی موضوع این ماده در اختیار شورای آموزش و پرورش منطقه ای مربوط قرار می گیرد تا جهت تکمیل کتابخانه مدارس همان منطقه به مصرف برسد .

از قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۵۳/۴/۳۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۳- پدر یا مادر یا سرپرست قانونی نوجوان کمتر از هیجده سال مکلف است به ثبت نام نوجوانی که دوره راهنمایی را طی نموده و طبق ضوابط وزارت آموزش و پرورش برای تحصیلات بالاتر مستعد شناخته می شود اقدام نماید و وسایل ادامه تحصیل او را فراهم نماید و در صورت عدم تمکن مالی ، دولت مکلف است امکانات لازم را برای ادامه تحصیل این قبیل نوجوانان با رعایت ماده ۶ این قانون فراهم نماید . مرجع و ضوابط تشخیص عدم تمکن مالی پدر یا مادر یا سرپرست در آئین نامه ای که توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید تعیین میشود .

از قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۵۳/۴/۳۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۲- در هر محل که بر اساس قانون آموزش و پرورش عمومی اجباری و مجانی مصوب ۶/۵/۱۳۲۲ و اصلاحی آن مصوب ۲۹ خرداد ماه ۱۳۵۰ موجبات تحصیل مراحل تعلیمات ابتدائی و راهنمایی که اجباری و مجانی است فراهم و اعلام شده باشد پدر یا مادر یا سرپرست قانونی کودک که وظیفه نگهداری و تربیت کودک بر عهده او می باشد موظف است نسبت به ثبت نام و فراهم کردن موجبات تحصیل کودک تحت سرپرستی خود اقدام کند و در صورتی که از انجام وظیفه خودداری نماید وزارت آموزش و پرورش نسبت به ثبت اسامی کودکان مندرج در آمار ارسالی اداره کل ثبت احوال موضوع تبصره ماده ۵ قانون آموزش و پرورش اجباری عمومی و مجانی و همچنین نسبت به ثبت نام کودک واجد شرائط تحصیل در مراحل اول و دوم موضوع ماده ۲ قانون اصلاح قانون مذکور اقدام خواهد نمود .

از آیین نامه اجرایی مدارس غیرانتفاعی / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۱۳ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

مدیران مدارس دخترانه منحصر از بین خواهران و مدیران مدارس پسرانه از بین برادران متاهل انتخاب خواهند شد. تبصره: برای تصدی مدیریت مدارس دخترانه اولویت با خواهران متاهل است

قوانین: داخلی: قوانین حقوقی: ماهوی: آموزش: کلیات: ۳ :
قوانین، [تعداد: ۷]

ضوابط تأسیس و نظارت بر آموزشگاههای آزاد هنری (مصوب جلسه ۴۷۷ مورخ ۱۳۸۰/۱/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی) / ماده ۵ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۸۰/۱/۲۱

ضوابط تأسیس و نظارت بر آموزشگاههای آزاد هنری (مصوب جلسه ۴۷۷ مورخ ۱۳۸۰/۱/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی) / ماده ۲۱ / ۱۳۸۰/۱/۲۱

از تصویبنامه هیأت وزیران (در خصوص کارگروه ملی آموزش) / ۱۳۸۱/۹/۲۰

از اساسنامه شورای گسترش حوزه‌های علمیه مصوب جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۳/۴/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی / ماده ۵ / ۱۳۸۳/۴/۲۳

از اساسنامه شورای گسترش حوزه‌های علمیه مصوب جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۳/۴/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی / ماده ۶ / ۱۳۸۳/۴/۲۳

آیین‌نامه تشکیل و اداره کمیسیون ملی آیسسکو در ایران مصوب ۱۳۸۳/۶/۸ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۳/۶/۸

بخشنامه نهضت سوادآموزی به کلیه استانها / بخشنامه شماره ۷۷۹۳/۳ / مصوب ۷۴/۵/۱۴

ضوابط تأسیس و نظارت بر آموزشگاههای آزاد هنری (مصوب جلسه ۴۷۷ مورخ ۱۳۸۰/۱/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی) / ماده ۵ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۸۰/۱/۲۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۵- مدیرمسئول به پیشنهاد مؤسس و یا هیأت مؤسس و تأیید شورای فنی استان مشغول به کار می‌شود. مدیرمسئول علاوه بر دارا بودن کلیه شرایط مؤسس (موضوع مفاد ماده ۳ ضوابط) باید واجد یکی از شرایط اختصاصی باشد: تبصره ۱- مدیران مسئول و جانشینان آنها در آموزشگاه‌های مخصوص آقایان باید منحصرأ مرد و در آموزشگاه‌های مخصوص بانوان منحصرأ زن باشند. تبصره ۲- فعالیت آموزشگاهها باید منحصرأ در زمینه آموزش آقایان یا بانوان باشد .

ضوابط تأسیس و نظارت بر آموزشگاههای آزاد هنری (مصوب جلسه ۴۷۷ مورخ ۱۳۸۰/۱/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی) / ماده ۲۱ / ۱۳۸۰/۱/۲۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۲۱- بایستی کلیه کارکنان آموزشگاههای مخصوص بانوان به استثنای کادر نگهبانی، زن و کلیه کارکنان آموزشگاههای مخصوص آقایان، مرد باشند .

از تصویبنامه هیأت وزیران (در خصوص کارگروه ملی آموزش) / ۱۳۸۱/۹/۲۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۶ بنا به پیشنهاد شماره ۲۱۰/۴۷۷۷/۴۰۰ مورخ ۱۳۸۱/۹/۲۰ وزارت آموزش و پرورش و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود: ۱- به منظور ارائه راهکارهای تحقق اهداف و تعهدات برنامه آموزش برای همه به کمیسیون فرهنگی هیأت دولت کارگروه ملی آموزش با مسؤولیت وزارت آموزش و پرورش و با حضور نمایندگان دستگاههای زیر تشکیل می‌شود: ... چ - رئیس مرکز امور مشارکت زنان

از اساسنامه شورای گسترش حوزه‌های علمیه مصوب جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۳/۴/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی / ماده ۵ / ۱۳۸۳/۴/۲۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۵ - ترکیب اعضا: اعضای شورای گسترش عبارتند از: ۱- مدیر مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران (رئیس) ۲- مدیر مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران (نایب رئیس) ۳- معاونان آموزشی مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران و خواهران ۴- معاونان پژوهشی مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران و خواهران ۵ - معاونان امور شهرستانهای مراکز مدیریت برادران و خواهران ۶ - مسؤول دبیرخانه شورای عالی ۷- مسؤول طرح و برنامه دبیرخانه شورای عالی ۸ - یک نفر از شخصیت‌های برجسته علمی حوزوی (با اولویت اعضای شورای عالی) به انتخاب شورای عالی .

از اساسنامه شورای گسترش حوزه‌های علمیه مصوب جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۳/۴/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی / ماده ۶ / ۱۳۸۳/۴/۲۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۶- شورای گسترش موارد و تقاضاهای دریافتی از سوی اشخاص یا حوزه‌های علمیه را برحسب موضوع و نوع تقاضا، برای تحقیق، بررسی و اظهارنظر کارشناسی به مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه (برادران یا خواهران) و یا سایر نهادها و صاحب‌نظران ارجاع خواهد داد و کلیه موارد و تقاضاها پس از اظهارنظر کارشناسی با تأیید رئیس شورای گسترش در جلسات این شورا قابل طرح خواهد بود .

آیین‌نامه تشکیل و اداره کمیسیون ملی آیسسکو در ایران مصوب ۱۳۸۳/۶/۸ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۳/۶/۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

ماده ۳- شورای عالی کمیسیون ملی آیسسکو عالیترین مرجع تصمیم‌گیری کمیسیون و دارای اعضای زیر است: ۱- وزیر آموزش و پرورش (رئیس شورا)، ۲- رئیس سازمان ملی جوانان، ۳- معاون وزیر امور خارجه، ۴- معاون وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، ۵- معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۶- معاون وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۷- معاون سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، ۸- معاون سازمان حفاظت محیط زیست، ۹- معاون سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، ۱۰- رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، ۱۱- نماینده جمهوری اسلامی ایران در شورای اجرایی آیسسکو، ۱۲- دبیرکل کمیسیون ملی آیسسکو در ایران (دبیر شورا)، ۱۳- چهار نفر از صاحب‌نظران مسایل آموزشی، علمی و فرهنگی کشور به انتخاب وزیر آموزش و پرورش برای مدت دو سال که حداقل دو نفر از آنها از خانمها باشند .

بخشنامه نهضت سوادآموزی به کلیه استانها / بخشنامه شماره ۷۷۹۳/۳ / مصوب ۷۴/۵/۱۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - آموزش و تحصیلات)

بخشنامه نهضت سوادآموزی به کلیه استانها مدیر محترم نهضت سوادآموزی استان سلام علیکم احتراماً پیرو نامه شماره ۷۹۷۰/۳ مورخه ۷۲/۴/۱۴ و با عنایت به لزوم مشارکت و حضور فعال نماینده خواهران شاغل سازمان سطح استان و همچنین به منظور ایجاد وحدت و یکپارچگی در ماهیت و اجرای وظایف به پیوست شرح وظایف نمایندگان در سطح استانها ایفاد میگردد، مقتضی است ضمن هدایت، مساعدت و نظارت، ترتیبی اتخاذ گردد تا نماینده محترم آن استان از مفاد نامه اطلاع یابند. بلاشک همکاری و مشارکت فعال نمایندگان محترم در سطح استانها ما را در جهت دست یابی به اهداف عالیه این حرکت پویا و سازنده یاری می نماید. امید است با استعانت از خداوند تبارک و تعالی در انجام وظایف محوله موفق و موید باشید. اهم وظایف نمایندگان نهضت در امور زنان در سطح استانها به قرار ذیل می باشد. -انجام وظیفه زیر نظر مستقیم مدیر استان - شناخت وضعیت موجود زنان شاغل سازمان شامل (کار، راهنمایان تعلیماتی و آموزشیاران) در بخشهای مربوطه در سطح استانها. -شناخت مسائل و مشکلات و تنگناهای موجود در خصوص زنان. -شناسایی قابلیتها و نقشهای متعدد زنان شاغل استان و شکوفایی و بهره برداری مناسب از توانمندیهای آنان. - بررسی و پیشنهاد برنامه ها و طرحهای مناسب جهت رفع تنگناها و ارتقاء بنیه علمی زنان به قسمتهای زیربط. -برنامه ریزی در جهت ارتقاء فرهنگ اسلامی زنان در ابعاد مختلف با هماهنگی واحدهای مربوطه در استان. -استفاده از همکاریها و توانائیهای زنان شاغل نهضت (کادر، راهنمایان تعلیماتی و آموزشیاران) در قالب گروههای مختلف به منظور اجرای برنامه های لازمه با هماهنگی واحدهای مربوطه استان. -استفاده از امکانات موجود استان در جهت اجرای برنامه ها با هماهنگی واحدهای مربوطه استان. -برقراری ارتباط مستمر و هدفمند با زنان شاغل در سطح استان در جهت فراهم نمودن زمینه مناسب به منظور دستیابی به اهداف مورد نظر. -تبادل اطلاعات لازم در مقاطع مختلف با نماینده امور زنان در دفتر مرکزی. -ارسال گزارش عملکرد نماینده امور زنان و گزارشات آماری مربوط به زنان استان در هر نیمه از سال به دفتر مرکزی

قوانین: داخلی: قوانین حقوقی: ماهوی: اجتماع: ارتباط جمعی:

قوانین، | تعداد: ۴]

راهبردها و راهکارهای ارتقای فعالیتهای سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران (مصوب جلسه ۵۶۹ مورخ ۱۳۸۴/۷/۱۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی) / ۱۳۸۴/۷/۱۲

قانون تنظیم خانواده و جمعیت / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۲/۳/۲ شورای نگهبان

از قانون خطی مشی کلی و اصول برنامه‌های سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران / ماده ۴۵ / مصوب ۱۳۶۱/۴/۱۷

از آیین نامه نظارت بر نمایش فیلم و اسلاید و ویدئو و صدور پروانه نمایش / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۴ هیات وزیران

راهبردها و راهکارهای ارتقای فعالیتهای سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران (مصوب جلسه ۵۶۹ مورخ ۱۳۸۴/۷/۱۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی) / ۱۳۸۴/۷/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - ساختارها و سیاستها)

سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران رسالت خطیری در توسعه فرهنگی و تحولات اجتماعی ایران بر عهده دارد که از مهمترین آنها می‌توان به وظایف آموزشی، خبری، هدایتی، تفریحی و تبلیغی اشاره کرد. این وظایف از نظر اغلب دانشمندان علوم ارتباطات تصریح شده است. نظریه‌های ارتباطات در یکصد سال گذشته، از قدرت بی‌رقیب و فزاینده وسایل ارتباط جمعی و نقش اول آن در ایجاد تحولات وسیع جوامع انسانی بحث کرده و از تسلط فناوری پیشرفته ارتباطی بر فرهنگ و حیات عمومی انسانها سخن گفته است. صدا و سیما بر اساس رهنمودهای حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری دانشگاه عمومی است که به عنوان مهمترین وسیله ارتباط جمعی نقش بزرگی در تحولات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی ایفا می‌کند. همچنین در این رهنمودهای ارزنده بر رسالت و رفع تنگناها و چالش‌های اجتماعی تأکید شده است. بر همین مبنا، اجرای سیاستهای فرهنگی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، از وظایف قانونی و رسمی صدا و سیما است. قانون برنامه سوم توسعه نیز در مواد ۱۵۹ و ۱۶۷ خود سازمان صدا و سیما را موظف به انجام مطالعات و تحقیقات، ارزیابی مستمر اثر بخشی فعالیتهای تقویت هنرها و علوم و فنون، تکمیل پوشش جمعیتی، انعکاس و نقد عملکرد دستگاههای اجرایی، ترویج آموزشهای عمومی، فنی و حرفه‌ای و نظایر آن نموده است. مبتنی بر موارد فوق و در اجرای بند ج - ۲ و ج - ۳ ماده ۱۶۲ قانون برنامه سوم توسعه و مطابق با ابلاغیه شماره ۶۰۶۵/دش مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۳ رئیس محترم جمهور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی، هیئت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی اقدام به ارزیابی فعالیت سازمان صدا و سیما نموده که نتایج ارزیابی به شرح ذیل به تصویب شورای عالی رسید: ۱- فعالیتهای سازمان صدا و سیما علیرغم کاستیهای موجود به طور کلی در مسیر تحقق رهنمودهای حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری و سیاستهای فرهنگی بوده و تأثیر به‌سزایی در تحول فرهنگی و اجتماعی ایران داشته است. .... ۳- حجم تولید و تنوع برنامه‌ها در شبکه‌های مختلف برای جذب مخاطب در همه اقشار اجتماعی بیانگر اهتمام و تلاش دست اندر کاران این رسانه مهم می‌باشد. کمیت رو به ازدیاد برنامه‌ها و تنوع موضوعات آن، به ویژه توجه به جوانان و زنان قابل تقدیر است. ۱۵- در برنامه‌های ورزشی سازمان صدا و سیما با اذعان به سودمندی هیجانهای مثبت ورزش قهرمانی و ترویج ورزشهای ملی و بازیهای بومی و قومی، اشاعه فرهنگ صحیح ورزش و توجه بیشتر به گسترش ورزش همگانی به ویژه تشویق زنان خانه دار و دختران به فعالیت بدنی و ورزش پایه و نیز توجه به جنبه‌های علمی ورزش و ارزیابی عملکرد دستگاههای ذیربط بیش از پیش لازم به نظر می‌رسد. ۱۷- لازم است سازمان صدا و سیما برای ارتقای روحیه مودت و عشق ورزی، آرامش، امنیت و سلامت خانواده‌های ایران و در جهت کاهش آسیبهای روانی - اجتماعی و خشونت خانگی تلاش مضاعفی به عمل آورد.

قانون تنظیم خانواده و جمعیت / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی و تأیید ۱۳۷۲/۳/۲ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - خدمات سلامت)

ماده ۳- سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف است جهت ارتقا، سطح آگاهیهای عمومی در تامین سلامت کودکان و مادران و جمعیت برنامه‌های آموزشی رادیویی و تلویزیونی به طور مستقیم و غیر مستقیم تهیه و پخش نماید.

از قانون خطی مشی کلی و اصول برنامه‌های سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران / ماده ۴۵ / مصوب ۱۳۶۱/۴/۱۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - خدمات سلامت)

فصل پنجم- برنامه های اجتماعی ماده ۴۵- بیان و تشریح مقام والای زن از دیدگاه اسلام و شناساندن ارزش واقعی وی به منظور بازگشت به اصالت اسلامی خویش و همچنین زمینه سازی برای از بین بردن ارزشهای کاذب و جایگزینی فضیلت‌های اخلاقی در خانواده ها و کمک به تحکیم و انسجام روابط خانوادگی . (۱) (۱) - به موجب ماده ۳ قانون تنظیم خانواده و جمعیت مصوب ۲۶/۲/۷۲ سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران موظف گردیده جهت ارتقاء، سطح آگاهیهای عمومی در تامین سلامت کودکان و مادران و جمعیت برنامه های آموزشی رادیویی و تلویزیونی به طور مستقیم و غیر مستقیم تهیه و پخش نماید .

از آیین نامه نظارت بر نمایش فیلم و اسلاید و ویدئو و صدور پروانه نمایش / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۴ هیأت وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی)

ماده ۳ - نمایش هر گونه فیلم در سینماها و سالنهای عمومی و عرضه یا فروش آنها در بازارفروش که نهایتاً متضمن نکات مشروحه زیر باشد در سراسر کشور ممنوع است. ... ۶. نفی یا مخدوش نمودن ارزش والای انسان. تبصره - هیأت نظارت موظف است ضوابط نحوه حضور زن را به طوری که با کرامت انسانی زن مغایرت نداشته باشد با توجه به ضوابط شرعی در کلیه فیلمها اعم از ایرانی و خارجی تعیین و در اختیار سازندگان داخلی و واردکنندگان فیلمهای خارجی قرار دهد .

قوانین : داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : اجتماع : قوانین حمایتی :
قوانین، [تعداد : ۲۰۵]

از آیین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۵۶) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۱/۲/۱۵ هیأت وزیران / ماده ۷۱ / ۱۳۸۱/۲/۱۵

از آیین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۵۶) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۱/۲/۱۵ هیأت وزیران / ماده ۵ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۸۱/۲/۱۵

قانون تعمیم قوانین مربوط به همسران و فرزندان آزادگان مصوب ۱۳۷۸/۱۰/۱۴ / ماده واحده / ۱۳۷۸/۱۰/۱۴

از قانون اساسنامه بنیاد شهید انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷ / ماده ۱۱ / ۱۳۷۷/۲/۲۷

از قانون اساسنامه بنیاد شهید انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷ / ماده ۱۱ / ۱۳۷۷/۲/۲۷

از قانون اساسنامه بنیاد شهید انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷ / ماده ۳ / ۱۳۷۷/۲/۲۷

از آیین نامه اجرایی جزء (۵) بند (الف) ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۶ هیأت وزیران / ماده ۱۸ / ۱۳۸۳/۱/۲۶

تصویب نامه راجع به ضوابط پرداخت پاداش آخر سال ۱۳۸۳ مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۵ هیأت وزیران / ۱۳۸۳/۹/۲۵

از آیین نامه اجرایی بند (ح) تبصره (۹) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۶ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۳۸۰/۱/۲۶

از آیین نامه اعطای تسهیلات خرید مسکن کوچک به کارگران و کارمندان کم درآمد مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۴/۱۱/۲

از آیین نامه ایجاد تسهیلات برای تأمین مسکن کارکنان دولت مصوب ۱۳۸۲/۲/۳۱ هیأت وزیران / ماده ۶ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۸۲/۲/۳۱

قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۵۸ /

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۱۲ / ۱۳۸۴/۹/۲۷

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۱۱ / ۱۳۸۴/۹/۲۷

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۱۰ / ۱۳۸۴/۹/۲۷

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۹ / ۱۳۸۴/۹/۲۷

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۸ / ۱۳۸۴/۹/۲۷

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۷ / ۱۳۸۴/۹/۲۷

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۶ و تبصره ۱، ۲ و ۳ / ۱۳۸۴/۹/۲۷

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۵ / ۱۳۸۴/۹/۲۷

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / مقدمه / ۱۳۷۳/۳/۹

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۱ / ۱۳۷۳/۳/۹

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۴ / ۱۳۸۴/۹/۲۷

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۲ و تبصره ۱۳۷۳/۳/۹ /

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۳ / ۱۳۸۴/۹/۲۷

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۲ / ۱۳۸۴/۹/۲۷

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۳ و تبصره ۱۳۷۳/۳/۹ /

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۱ / ۱۳۸۴/۹/۲۷

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۴ و تبصره ۱۳۷۳/۳/۹ /

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۵ / ۱۳۷۳/۳/۹ /

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۶ / ۱۳۷۳/۳/۹ /

از آیین‌نامه چتر ایمنی رفاه اجتماعی مصوب ۱۳۸۴/۳/۲۲ هیأت وزیران / ماده ۳ و تبصره ۱۳۸۴/۳/۲۲ /

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۷ / ۱۳۷۳/۳/۹ /

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۸ / ۱۳۷۳/۳/۹ /

از آیین‌نامه چتر ایمنی رفاه اجتماعی مصوب ۱۳۸۴/۳/۲۲ هیأت وزیران / ماده ۱ / ۱۳۸۴/۳/۲۲ /

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۹ / ۱۳۷۳/۳/۹ /

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۱۰ / ۱۳۷۳/۳/۹ /

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۱۱ / ۱۳۷۳/۳/۹ /

از تصویب‌نامه وظایف واحدهای استانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲ شورای عالی اداری / ۱۳۸۲/۱۲/۲

از آیین‌نامه اعطای تسهیلات مسکن و نوسازی و بهسازی مسکن روستایی مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۶ هیأت وزیران / ماده ۱ / ۱۳۸۵/۱/۱۶

از آیین‌نامه اعطای تسهیلات مسکن و نوسازی و بهسازی مسکن روستایی مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۶ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۵/۱/۱۶

از آیین‌نامه اعطای تسهیلات مسکن و نوسازی و بهسازی مسکن روستایی مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۶ هیأت وزیران / ماده ۱۶ / ۱۳۸۵/۱/۱۶

تصویب نامه راجع به طرح بیمه زنان خانه دار مصوب جلسات ۱۳۸۵/۸/۱۰ و ۱۳۸۵/۸/۱۴ هیأت وزیران / ۱۳۸۵/۸/۱۰ و ۱۳۸۵/۸/۱۴

تصویب‌نامه در مورد برنامه جامع ملی ساماندهی امور جوانان مصوب ۱۳۸۳/۱۲/۲۳ هیأت وزیران / ۱۳۸۳/۱۲/۲۳

قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۴۳ /

قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور / تبصره ۷ / مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۱۱ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۱/۱۲/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام

قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور / تبصره ۷ / مصوب ۱۳۸۱

قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۱۱ / مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ مجلس شورای اسلامی

قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۰۰ / مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ مجلس شورای اسلامی

قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۹۷ / مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ مجلس شورای اسلامی

از «آیین‌نامه طرح ترویج فرهنگ ایثار و شهادت و بزرگداشت یاد شهیدان و تجلیل از ایثارگران حماسه دفاع مقدس و اعطای تسهیلات فرهنگی و هنری به خانواده‌های معظم شاهد و ایثارگران» مصوب ۱۳۸۱/۲/۱ هیأت وزیران / ماده ۵ / ۱۳۸۱/۲/۱

قانون نظام صنفی کشور / ماده ۷۹ / مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۲/۱۲/۲۸ شورای نگهبان

قانون الحاق ماده ۷ و تبصره آن به قانون نقل و انتقال دوره ای قضات / ماده ۷ و تبصره / مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۹/۱۲/۱۰ شورای نگهبان

قانون خدمات اجتماعی زنان / ماده ۱ / مصوب ۱۳۴۷/۴/۱۳

تصمیم نامه هیئت وزیران (در خصوص طرح نظام جامع حقوقی و قضایی زنان) / ۱۳۸۳/۱۲/۲۲

از اساسنامه انجمن های حمایت از زندانیان مصوب ۱۳۶۰/۲/۱۱ شورای عالی قضایی / ماده ۳ / ۱۳۶۰/۲/۱۱

از اساسنامه انجمن های حمایت از زندانیان مصوب ۱۳۶۰/۲/۱۱ شورای عالی قضایی / ماده ۱۶ / ۱۳۶۰/۲/۱۱

از اساسنامه انجمن های حمایت از زندانیان مصوب ۱۳۶۰/۲/۱۱ شورای عالی قضایی / ماده ۱۷ / ۱۳۶۰/۲/۱۱

از آیین نامه اجرایی مددکاری اجتماعی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مصوب ۱۳۷۹/۶/۲۶ رئیس قوه قضاییه / ماده ۴ / ۱۳۷۹/۶/۲۶

لایحه اصلاح مواد (۱۶۸) قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران، (۱۸۶) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و (۱۷۹) قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده واحده / مصوب ۱۳۸۳/۳/۵ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۳/۳/۶ شورای نگهبان

رای وحدت رویه شماره ۱۰۴ هیات عمومی دیوان عدالت اداری (قطع مستمری همسر دائم مستخدم متوفی به جهت ازدواج منقطع جواز قانونی ندارد) / رای وحدت رویه شماره ۱۰۴ هیات عمومی دیوان عدالت اداری / مصوب ۱۳۷۷/۵/۲۴ هیات عمومی دیوان عالی کشور

از قانون حمایت از آزادگان (اسرای آزاد شده) بعد از ورود به کشور / ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۸/۹/۱۳

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / تبصره ۱ ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / تبصره ۲ ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / تبصره ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۵ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / تبصره ماده ۵ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۶ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / تبصره ماده ۶ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / تبصره ۲ ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / تبصره ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۱/۱/۲۸ شورای نگهبان

آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱۲) قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱ و تبصره ۱ و ۲ / مصوب ۱۳۷۴/۴/۱۹ هیات وزیران

قانون الحاق یک تبصره به ماده ۴۲ آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی / تبصره ۴ / مصوب ۱۳۷۵/۹/۱۴

دستورالعمل حمایت از افراد و خانواده‌های نیازمند و بی‌سرپرست / دستورالعمل / مصوب ۱۳۷۵/۵/۱ سازمان بهزیستی

بخشنامه شماره ۱۱ مستمریها، موضوع: برقراری و پرداخت مستمری فرزندان اناث بیمه شدگان متوفی / بخشنامه / بی تا

بخشنامه شماره ۲۰ مستمریها (موضوع برقراری مجدد مستمری در صورت فوت شوهر دوم / بخشنامه / بی تا

بخشنامه شماره ۱/۲۰ مستمریها: برقراری مجدد مستمری در صورت فوت شوهر دوم / بخشنامه شماره ۹۳/۷۷۶۳۵ / مصوب ۱۳۷۵/۱۲/۱۴

از قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور / تبصره ۶ / مصوب ۱۳۷۶/۱۱/۸

از آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۰ هیات وزیران

از آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۰ هیات وزیران

از آیین‌نامه اجرایی تبصره ۳ قانون بودجه سال ۷۷ کل کشور / ماده ۲۲ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران

از قانون تشویق احداث و عرضه واحدهای مسکونی استیجاری / ماده ۵ / مصوب ۱۳۷۷/۳/۲۴

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / دستور العمل شماره ۲۶۸/۶۳۶۰ / مورخ ۱۳۷۳/۳/۹

آیین‌نامه اجرایی مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) / ماده ۱۸ و تبصره / مصوب ۱۳۷۶/۵/۱۶ سازمان بهزیستی

آیین‌نامه اجرایی مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۷۶/۵/۱۶ سازمان بهزیستی

آیین‌نامه اجرایی مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۶/۵/۱۶ سازمان بهزیستی

آیین‌نامه اجرایی مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۶/۵/۱۶ سازمان بهزیستی

از آیین‌نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۵۳ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ رئیس قوه قضائیه

قانون جامع حمایت از حقوق معلولان / ماده ۶ / مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۲/۸/۱ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۶۲/۸/۱۷ شورای نگهبان

قانون حمایت از کودکان و نوجوانان قانون حمایت از کودکان و نوجوانان / ماده ۹ / مصوب ۱۳۸۱/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۱۰/۱۱ شورای نگهبان

قانون حمایت از کودکان و نوجوانان / ماده ۸ / مصوب ۱۳۸۱/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۱۰/۱۱ شورای نگهبان

قانون حمایت از کودکان و نوجوانان / ماده ۷ / مصوب ۱۳۸۱/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۱۰/۱۱ شورای نگهبان

قانون حمایت از کودکان و نوجوانان / ماده ۶ / مصوب ۱۳۸۱/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۱۰/۱۱ شورای نگهبان

قانون حمایت از کودکان و نوجوانان / ماده ۵ / مصوب ۱۳۸۱/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۱۰/۱۱ شورای نگهبان

قانون حمایت از کودکان و نوجوانان / ماده ۴ / مصوب ۱۳۸۱/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۱۰/۱۱ شورای نگهبان

قانون حمایت از کودکان و نوجوانان / ماده ۳ / مصوب ۱۳۸۱/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۱۰/۱۱ شورای نگهبان

قانون حمایت از کودکان و نوجوانان / ماده ۲ / مصوب ۱۳۸۱/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۱/۱۰/۱۱ شورای نگهبان

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۶۵ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۱۶۰ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۱۷۶ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۱۷۷ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۱۷۹ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۱۸۲ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۲۰۶ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۲۲۳ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضائیه

آئین نامه شورای برنامه ریزی و مدیریت بهداشت روان و اصلاح رفتار زندانیان کشور / ماده ۲ / مصوب ۱۳۸۱/۴/۱۱ قوه قضائیه

تصویبنامه ایجاد شیرخوارگاه و مهد کودک در کارگاههای دولتی و وابسته به دولت / تصویبنامه / مصوب ۵۸/۵/۲۲ - هیات وزیران (پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی)

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۹ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران

آئین نامه اداره شیرخوارگاهها و مهدهای کودکان کارگاههای دولتی و وابسته به دولت / ماده ۱ و ۴ تبصره / مصوب جلسه ۱۳۶۲/۴/۲ شورای عالی کار

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۸ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران

آئین نامه اداره شیرخوارگاهها و مهدهای کودکان کارگاههای دولتی و وابسته به دولت / ماده ۵ / مصوب جلسه ۱۳۶۲/۴/۲ شورای عالی کار

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / تبصره ۲ ماده ۷ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران

آئین نامه اداره شیرخوارگاهها و مهدهای کودکان کارگاههای دولتی و وابسته به دولت / ماده ۱۲ / مصوب جلسه ۱۳۶۲/۴/۲ شورای عالی کار

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / تبصره ۱ ماده ۷ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۷ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید
۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۸ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید
۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / تبصره ۲ ماده ۶ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات
وزیران

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید
۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / تبصره ۱ ماده ۶ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات
وزیران

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۶ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید
۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۶ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۵ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۵ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید
۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۴ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید
۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۳ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۲ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۱ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۴/۷/۱۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / تبصره ۲ ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / تبصره ۱ ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان

تصویبنامه اقدامات اجرایی به منظور حمایت از زنان آزاد شده از زندان (سازمان بهزیستی کشور - وزارت دادگستری) / تصویبنامه / مصوب ۷۴/۵/۲۲

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۶ / مصوب ۵۳/۱۲/۲۹

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۷۴/۵/۱۱ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۴/۵/۱۱ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۸ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / ۱۱ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / ۱۱ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۶ و تبصره ۱ و ۲ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / ۱۱ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۵ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / ۱۱ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۴ و تبصره ۱ و ۲ و ۳ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / ۱۱ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / ۱۱ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / ۱۱ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / ۱۱ هیات وزیران

قانون الحاق یک تبصره به ماده ۴۲ آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۵/۹/۱۴ مجلس شورای اسلامی
و تایید ۱۳۷۵/۹/۲۸ شورای نگهبان

از آئین نامه قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها / تبصره ماده ۲۳۸ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷

از آئین نامه قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها / تبصره ماده ۲۳۸ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷

از آئین نامه قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۲۳۸ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷

از آئین نامه قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها / تبصره ۱ ماده ۱۹۵ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷

از آئین نامه قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۱۲۲ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷

از آئین نامه قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها / تبصره ماده ۹۵ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷

از آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۹۵ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷

از آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۹۴ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷

از آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / تبصره ۲ ماده ۷۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷

از آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / تبصره ۱ ماده ۷۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷

از آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۷۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷

از آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۳۹ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷

از آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۲۳ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ رئیس قوه قضاییه

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور (در خصوص قابل گذشت بودن نفقه) / رای شماره ۵۲۵

از قانون تبدیل شورای سرپرستی زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به سازمان زندانها و اقدامات تربیتی کشور / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۶

آیین نامه اجرایی تبصره (۱۲) قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۴/۹/۱۹ هیات وزیران

از قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۶۵ / مصوب ۱۳۷۳/۹/۲۱

از قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۱۳ / مصوب ۱۳۷۳/۹/۲۱

از قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۱۲ / مصوب ۱۳۷۳/۹/۲۱

قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده های شهدا، معلولین، اسرا، مفقود الاثرها از خدمت وظیفه عمومی / تبصره ۳ ماده واحده / مصوب ۱۳۶۶/۹/۲۴

قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده های شهدا، معلولین، اسرا، مفقود الاثرها از خدمت وظیفه عمومی / تبصره ۳ ماده واحده / مصوب ۱۳۶۶/۹/۲۴

قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده های شهدا، معلولین، اسرا، مفقود الاثرها از خدمت وظیفه عمومی / تبصره ۲ ماده واحده / مصوب ۱۳۶۶/۹/۲۴

قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده های شهدا، معلولین، اسرا،، مفقود الاثرها از خدمت وظیفه عمومی / تبصره ۱ ماده واحده / مصوب ۱۳۶۶/۹/۲۴

قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده های شهدا، معلولین، اسرا،، مفقود الاثرها از خدمت وظیفه عمومی / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۶/۹/۲۴

از قانون خدمت وظیفه عمومی / ماده ۵۵ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۲۹ با اصلاحات بعدی

از قانون خدمت وظیفه عمومی / تبصره ۲ ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ و اصلاحی ۶۶/۸/۳

از قانون خدمت وظیفه عمومی / تبصره ۱ ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ با اصلاحات بعدی

از قانون خدمت وظیفه عمومی (۱) (۱) - به قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولانی که با اعزام مشمول قدرت معاش خود را از دست می دهند مصوب ۳/۶/۱۳۶۶ در همین مجموعه مراجعه شود. / ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ با اصلاحات بعدی

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۹ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۸ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۷ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۵ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۴ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۳ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۲ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹

قانون الزام بانکها به پرداخت تسهیلات به وراثت جانبازان و آزادگان متوفی / ماده واحده و تبصره او ۲ / مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۲ مجلس شورای اسلامی

قانون بودجه سال ۱۳۸۰ / تبصره ۳ بند ه / مصوب ۱۳۸۰

قانون بودجه سال ۱۳۸۰ / تبصره ۴ بند الف / مصوب ۱۳۸۰

قانون بودجه سال ۱۳۸۰ / تبصره ۱۰ بند ح / مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۲۶

از آیین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۵۶) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۱/۲/۱۵ هیأت وزیران / ماده ۵ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۸۱/۲/۱۵ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۵- متقاضیان زیر در اولویت می باشند: الف- بیکاران جویای کار؛ ب- اشخاص حقوقی و یا ایجادکنندگان فرصتهای شغلی جدید ساکن در روستاها و شهرهای کوچک؛ ج- زنان بیکار سرپرست خانوار؛ د- حرفه آموختگان فنی و حرفه ای مراکز دولتی و غیردولتی؛ تبصره ۱- ایثارگران

موضوع ماده (۵۷) قانون برنامه سوم دارای شرایط فوق در استفاده از این تسهیلات در اولویت می باشند. تبصره ۲- دستورالعمل اجرایی این ماده توسط وزارت کار و امور اجتماعی تهیه و ابلاغ خواهد شد .

قانون تعمیم قوانین مربوط به همسران و فرزندان آزادگان مصوب ۱۳۷۸/۱۰/۱۴ / ماده واحده / ۱۳۷۸/۱۰/۱۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده واحده- به موجب این قانون همسرانی که بعد از اسارت با آزاده ازدواج کرده اند و یا ازدواج کنند و فرزندان متولد شده آنان بعد از اسارت نیز مشمول مزایا و تسهیلات مقرر در قوانین و مقررات مربوط به همسران و فرزندان آزادگان خواهند بود .

از قانون اساسنامه بنیاد شهید انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷ / ماده ۱۱ / ۱۳۷۷/۲/۲۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۱- اهم وظایف نماینده ولی فقیه در صورت تعیین به شرح زیر می باشد: ... ۲- برنامه ریزی امور فرهنگی خانواده های شاهد و حفظ و تعمیق و ترویج فرهنگ شهادت و ایثار در جامعه و نظارت بر اجرای آن . . . .

از قانون اساسنامه بنیاد شهید انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷ / ماده ۳ / ۱۳۷۷/۲/۲۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- اهداف بنیاد عبارتند از: ۱- احیاء، حفظ و ترویج فرهنگ شهادت در جامعه. ۲- زنده نگهداشتن یاد و نام شهیدان انقلاب اسلامی و حفظ آثار آنها. ۳- تجلیل، تکریم، صیانت و حمایت از خانواده های معظم شاهد. ۴- تلاش برای استفاده از امکانات عمومی جامعه و نظام و نیز بهره گیری از سرمایه و دارایی بنیاد برای رشد و اعتلای مادی و معنوی خانواده های معظم شاهد .

از آیین نامه اجرایی جزء (۵) بند (الف) ماده (۱۹۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۶ هیأت وزیران / ماده ۱۸ / ۱۳۸۳/۱/۲۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۸- با توجه به نامناسب بودن کلیه شاخص های سلامتی، اجتماعی و اقتصادی در زنان سالمند، کلیه دستگاهها موظفند در حیطه وظایف خود توجه ویژه به زنان سالمند نمایند .

تصویب نامه راجع به ضوابط پرداخت پاداش آخر سال ۱۳۸۳ مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۵ هیأت وزیران / ۱۳۸۳/۹/۲۵ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

۳- خدمت نیمه وقت بانوان از لحاظ اجرای این تصویب نامه، تمام وقت محسوب می شود. همچنین معلمان حق التدریس نسبت به ساعات تدریس مشمول این تصویب نامه خواهند بود .

از آیین نامه اجرایی بند (ح) تبصره (۹) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۶ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۳۸۰/۱/۲۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- مشمولان زیر از تخفیف برخوردار می شوند: الف- وابستگان درجه اول خانواده معظم شهدا، مفقودالائرها و جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر از نود درصد (۹۰٪) و آزادگان و جانبازان زیر بیست و پنج درصد (۲۵٪) از پنجاه درصد (۵۰٪) تخفیف برخوردار می باشند. ب- فرزندان کارکنان پایور نیروهای مسلح (اعم از شاغل و بازنشستگان با ۲۵ سال سابقه و کسانی که در اثر شرایط و قیودات خدمتی به صورت قانونی بازنشسته شده اند از پنجاه درصد (۵۰٪) تخفیف برخوردار می باشند. پ- مددجویان کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور واجد یکی از شرایط زیر از نود درصد (۹۰٪) تخفیف و بقیه از پنجاه درصد (۵۰٪) تخفیف برخوردار می شوند: ۱- یگانه فرزند ذکور بالای ۱۸ سال هر پدر و مادر. ۲- نوه بیش از ۱۸ سال هر جد یا جد یا جده فاقد فرزند ذکور. ۳- یگانه برادر بیش از ۱۸ سال هر خواهر مجرد و برادر صغیر - ۴. یگانه مراقب هر برادر از کارافتاده. ۵- ایتمام تحت پوشش. ۶- مددجوی تحت پوشش کمیته امداد یا سازمان بهزیستی که به حالت خوداشتغالی رسیده است و به اداره معاش خانواده کمک می کند (از هر خانواده فقط یک نفر .)

از آیین نامه اعطای تسهیلات خرید مسکن کوچک به کارگران و کارمندان کم درآمد مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۴/۱۱/۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- کارگران و کارمندان مشمول این آیین نامه باید حائز شرایط ذیل باشند: الف- متأهل یا سرپرست خانوار بوده و تاکنون زمین یا مسکن دولتی دریافت نکرده باشند. ب- حقوق و مزایای آنها از دو برابر حداقل حقوق و مزایای موضوع قانون کار و قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت بیشتر نباشد. ج- نسبت به افتتاح حساب پس انداز ویژه با حداقل موجودی سه میلیون ریال نزد بانک مسکن اقدام کنند. تبصره- ایثارگران واجد شرایط با معرفی بنیاد شهید و امور ایثارگران با اولویت از تسهیلات این آیین نامه برخوردار می شوند .

از آیین نامه ایجاد تسهیلات برای تأمین مسکن کارکنان دولت مصوب ۱۳۸۲/۲/۳۱ هیأت وزیران / ماده ۶ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۸۲/۲/۳۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- کارمندانی که تاکنون از هیچ گونه امکانات درخصوص زمین یا واحد مسکونی با حمایت‌های دولت استفاده نکرده باشند مشمول طرح خواهند بود. تبصره ۱- کارمندانی که دارای سابقه خدمت بیشتر در دستگاه‌های دولتی باشند در استفاده از مزایای طرح در اولویت خواهند بود. تبصره ۲- زوجهای کارمند، کارمندان زن و مرد سرپرست خانوار در استفاده از امکانات موضوع طرح در اولویت خواهند بود

قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۵۸ / (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۵۸- مرکز امور مشارکت زنان ریاست جمهوری موظف است در جهت زمینه سازی برای ایفای نقش مناسب زنان در توسعه کشور و تقویت نهاد خانواده، ضمن انجام مطالعات لازم با همکاری دستگاه‌های اجرائی ذیربط اقدامات ذیل را به عمل آورد: الف- با بهره گیری از اصول و مبانی اسلامی و با در نظر گرفتن تحولات آینده جامعه، نیازهای آموزشی و فرهنگی و ورزشی خاص زنان را شناسایی کرده و طرحهای مناسب را برحسب مورد از طریق دستگاه‌های اجرائی ذیربط تهیه و برای تصویب به مراجع مربوط پیشنهاد کند. ب- طرحهای لازم برای افزایش فرصتهای اشتغال زنان و ارتقاء شغلی آنان در چارچوب تمهیدات پیش بینی شده در این قانون و متضمن اصلاحات ضروری در امور اداری و حقوقی را تهیه و به منظور تصویب به

هیأت وزیران ارائه کند. ج- با سازماندهی فعالیتهای مشترک با دستگاههای مسؤول در قوه قضائیه، طرحهای لازم برای تسهیل امور حقوقی و قضائی زنان را تهیه و برحسب مورد از طریق دستگاههای مسؤول پیگیری کند. د- برای بهره گیری از خدمات مختلف اجتماعی زنان در زمینه های مالی، حقوقی، مشاوره ای، آموزشی و ورزشی، طرحهای لازم با اولویت قایل شدن برای زنان خودسرپرست و بی سرپرست مناطق توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته و گروههای محروم جامعه در زمینه حمایت از تشکیل سازمانهای غیردولتی، تهیه و برحسب مورد به دستگاههای اجرایی یا دولت منعکس کند تا پس از تصویب از طریق دستگاههای ذیربط اجرا شوند. ه- گزارش عملکرد سالیانه دستگاههای اجرایی را در زمینه اجرای مفاد این ماده به هیأت وزیران ارائه کند.

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۱۲ / ۱۳۸۴/۹/۲۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۲- گزارش اجرای این قانون هر شش ماه یک بار توسط دولت تهیه و به کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۱۱ / ۱۳۸۴/۹/۲۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۱- آیین‌نامه اجرایی این قانون پس از تصویب اساسنامه صندوق توسط مجلس شورای اسلامی، ظرف مدت سه ماه توسط دولت تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۱۰ / ۱۳۸۴/۹/۲۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۰- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مؤسسات دارای مرکز آموزشی، موظفند در چارچوب بودجه سنواتی نسبت به ساخت و واگذاری خوابگاهها برای متاهلین اقدام لازم را معمول دارند و همچنین نسبت به پرداخت کمک هزینه تحصیلی به دانشجویان متأهل به میزان دو برابر دانشجویان مجرد، که افزایش آن از محل صندوق اندوخته ازدواج جوانان تأمین می‌شود، اقدام نمایند. تبصره - دانشجویان متأهل رشته‌های پزشکی مجازند قبل از انجام خدمت سربازی و طرح خدمت نیروی انسانی در آزمون دوره‌های تخصصی شرکت کنند.

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۹ / ۱۳۸۴/۹/۲۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۹- دولت مکلف است متاهلین واجد شرایط را در اولویت دسترسی به فرصتهای شغلی، وام اشتغال و وام مسکن قرار دهد.

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۸ / (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۸ - دولت موظف است طرح جامع آموزش و مشاوره قبل و بعد از ازدواج مشتمل بر برنامه‌های مشاوره برای همسرپایی، تشکیل خانواده، آماده‌سازی زوجهای جوان برای آغاز زندگی مشترک، آشنایی با حقوق خانوادگی و اخلاق همسرداری و آمادگی برای داشتن فرزند را تهیه و ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون به مجلس ارائه دهد .

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۷ / (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۷- به منظور رفع موانعی که باعث تأخیر ازدواج می‌گردد و تشویق و ترغیب جوانان به ازدواج و تشکیل خانواده، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح مکلف است پس از موافقت فرمانده کل نیروهای مسلح اقدامات ذیل را انجام دهد الف - تعیین محل خدمت سربازان متأهل در نزدیک‌ترین پادگان و مرکز نظامی محل سکونت. ب - پرداخت مستمری به میزان حداقل دو برابر سربازان مجرد به سربازان متأهل که میزان افزایش مستمری متأهلین از محل صندوق اندوخته ازدواج جوانان تأمین می‌گردد .

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۶ و تبصره ۱، ۲ و ۳ / (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- دولت موظف است به منظور سامان فعالیتهای ازدواج در استانها و نظارت بر روند اجرایی این قانون در کلیه فرمانداریها، کمیته سامان ازدواج متشکل از فرماندار، امام جمعه شهر و رئیس شورای شهر تشکیل دهد. تبصره ۱- این کمیته حسب مورد می‌تواند از شخصیتهای حقیقی و حقوقی جهت شرکت در جلسات و تصمیم‌گیریهای ذی‌ربط دعوت به عمل آورد. تبصره ۲- کلیه دستگاههای ذی‌ربط موظف به همکاری با این کمیته هستند. تبصره ۳- استانداران موظفند پس از دریافت گزارش اقدامات کمیته‌ها، نتیجه را از طریق دولت به تفکیک هر استان به صورت سالانه به کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی گزارش کنند .

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۵ / (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۵ - دولت مکلف است به منظور تکریم و ترویج سنت حسنة نبوی ازدواج، فرهنگ‌سازی و ترویج الگوهای مطلوب، با استفاده از امکانات رسانه ملی و دستگاههای فرهنگی و آموزشی اقدامات ذیل را انجام دهد: الف - تصحیح باورها و آداب و رسوم مانع و مزاحم ازدواج جوانان در مناطق کشور. ب - تشویق جوانان و خانواده‌ها به برپایی جشنهای گروهی و کاهش هزینه‌های تشریفات مراسم ازدواج. ج - روز اول ذی‌الحجه (روز ازدواج امیرالمؤمنین «ع» و فاطمه زهرا «س» به عنوان روز ازدواج جوانان نامگذاری شود. د - طرح مباحث مربوط به چگونگی تشکیل خانواده و روشها و آداب همسرگزینی و ازدواج آسان و شرعی از طریق رسانه‌های گروهی، صدا و سیما، کتب درسی مقطع متوسطه (سال سوم و پیش‌دانشگاهی) و آموزش عالی .

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / مقدمه / ۱۳۷۳/۳/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

مقدمه با توجه به ترکیب جمعیت روستاها و سهم زنان روستایی در فعالیتهای دامداری، کشاورزی و صنایع دستی و نظر به وظایف بانک کشاورزی در تأمین اعتبار برای تولید محصولات کشاورزی و فعالیتهای تولیدی جانبی و به منظور افزایش سطح زندگی روستائینان و نهایتاً توسعه امور روستاها و فعالیتهای کشاورزی، طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا در تاریخ ۷۲/۱۲/۲۳ به تصویب هیأت مدیره محترم بانک رسیده است. هدف از اجرای طرح حمایت از زنان آسیب‌پذیر روستا از طریق تأمین تسهیلات اعتباری سهل و آسان برای امور تولیدی و کمک به افزایش پس‌انداز آنان می‌باشد و امید می‌رود که با اجرای این طرح قدمی دیگر در راستای وظایف این واحد عظیم اقتصادی و تحقق اهداف قانون اساسی به عنوان خونهای شهدای انقلاب اسلامی ایران برداشته شود. انتظار دارد در انجام این مهم از همکاری نمایندگان امور زنان در سازمانهای کشاورزی، کارشناسان و مروجین زن مستقر در روستاها و همچنین همکاری سایر زنان شاغل در روستا نظیر معلمان و بهورزان برخوردار گردیم .

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۱ / ۱۳۷۳/۳/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

1- ابتدا زنان بی‌سرپرست و آسیب‌پذیر روستا توسط کارشناسان و مروجان زن و با استفاده از امکانات محلی نظیر معتمدین، شناسایی می‌شوند. (منظور از زنان آسیب‌پذیر زنانی هستند که به هر دلیل سرپرستی خانواده خود را بر عهده دارند و به دلیل فقدان امکانات تولیدی، از قبیل زمین و آب قادر به ادامه زندگی خود نیستند. و در صورت تأمین مالی قادر خواهند شد با انجام فعالیتهایی نظیر صنایع دستی، زراعت، دامداری و غیره مستقلاً خانواده خود را اداره کنند.) اطلاعات و مشخصات جمع‌آوری شده در فرم شماره (۱) پیوست ثبت و به تأیید نهاد یا ارگان یا معتمدین محلی می‌رسد و به نزدیکترین شعبه بانک کشاورزی حوزه استقرار روستا ارسال می‌گردد .

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۴ / ۱۳۸۴/۹/۲۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- الف - کلیه دستگاههای دولتی، نهادهای عمومی و شهرداریهای دارای تسهیلات رفاهی، فرهنگسرا و تالار، باشگاه و اردوگاه موظفند با هماهنگی کمیته سامان ازدواج، فضاهای مذکور را برای برگزاری جشن و مراسم ازدواج در اختیار زوجهای واجد شرایط قرار دهند. ب - به هر یک از خانواده‌های جوان عضو صندوق که هیچ یک از زوجین اشتغال به کار یا منبع درآمدی نداشته باشند، حداکثر تا مدت دو سال پس از تاریخ ازدواج مبلغی به عنوان کمک هزینه زندگی به صورت قرض‌الحسنه پرداخت می‌گردد. سقف مبلغ مزبور را کمیته سامان ازدواج متناسب با سرمایه صندوق تعیین خواهد نمود .

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۲ و تبصره / ۱۳۷۳/۳/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

2- در فرم مذکور که فقط برای یک بار برای هر فرد تنظیم می‌گردد، فعالیتهای تولیدی هر یک از زنان در ارتباط با چگونگی تولید در مزرعه، خانه یا کارگاه با ذکر نوع و میزان تولیدات مشخص می‌شود. همچنین نیازمندیهای اعتباری آنان به دقت قید می‌گردد. تبصره - علاوه بر نکات فوق چگونگی

تأمین مواد اولیه و محل آن و همچنین امکانات فروش تولیدات آنان و مهمتر از همه در صورتی که فرد مورد بررسی اطلاعاتی در ارتباط با هنر خیاطی، گلدوزی و امثال آن داشته باشد و نیز بازار فروش تولیدات در قسمت مربوط فرم شماره (۱) درج و با توجه به شناختی که از فرد مورد نظر و موارد اشاره شده دارند تأیید می‌نمایند .

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۳ / ۱۳۸۴/۹/۲۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- با تأکید بر روشهای انبوه‌سازی، کوچک‌سازی، ارزان‌سازی و استفاده از روشهای نوین ساخت در امر مسکن، دولت مکلف است علاوه بر بهره‌مندی از تسهیلات متداول و رایج فعلی (انبوه‌سازی و اجاره به شرط تملیک) از طریق نهادهای عمومی نظیر شهرداری و اوقاف و امور خیریه و با بهره‌گیری از همکاری و امکانات وزارت مسکن و شهرسازی و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و استفاده از زمینهای دولتی یا زمینهای اهدایی خیرین، واحدهای ساختمانی، به عنوان «مسکن موقت» احداث کرده و آنها را در اختیار زوجهای جوان با اجاره مناسب قرار دهد. مدت استفاده هر زوج متقاضی از این واحدها حداکثر سه سال است .

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۲ / ۱۳۸۴/۹/۲۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- دولت مکلف است علاوه بر استفاده از منابع بودجه سنواتی پیش‌بینی شده، از محل «صندوق اندوخته ازدواج جوانان» به مزدوجین نیازمند به اجاره مسکن، حسب تشخیص کمیته سامان ازدواج با توجه به امکانات صندوق، وام ودیعه مسکن پرداخت کند .

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۳ و تبصره ۱۳۷۳/۳/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

۳- شعب بانک کشاورزی پس از دریافت فرم شماره (۱) که در حقیقت به مثابه برگ درخواست و مدرک مورد عمل خواهد بود نسبت به تشکیل پرونده اقدام می‌کنند. سپس ارزیاب یا کارشناس شعبه از روستای مورد نظر بازدید و پس از کنترل فرمهای ارسالی تسهیلات لازم برای تأمین نیازهای سرمایه‌گذاری و مواد اولیه و غیره را در همان فرم به شعبه پیشنهاد می‌نمایند. تبصره - به منظور کمک به این قبیل زنان در صورت آشنایی کافی با هنر خیاطی یا جوراب بافی می‌توان تسهیلات لازم برای خرید چرخ خیاطی یا ماشین جوراب‌بافی را تأمین و پرداخت نمود. چنانچه تعدادی از این زنان دارای اصطبل برای نگهداری دام باشند. می‌توان به منظور خرید دام با توجه به امکانات سازمانهای ذی‌ربط (استفاده از تسهیلات تبصره ۳ برای تعمیر اصطبلهای سنتی، بهره‌گیری از جهاد سازندگی در ارائه خدمات دامپزشکی، بهداشتی کردن اصطبلها و تحویل دام در وهله اول گاو اصیل، یادورگ، در غیر این صورت گاو نژاد بومی خوب برای آنان اعتبار منظور نمود .

قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۷ / ماده ۱ / ۱۳۸۴/۹/۲۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- به منظور توانمندسازی جوانان برای تشکیل خانواده، دولت مکلف است صندوق اندوخته ازدواج جوانان را ایجاد نماید. اساسنامه صندوق شامل ماهیت صندوق، منابع مالی، ارکان، شرح وظایف صندوق و نحوه عضویت در آن ظرف سه ماه از تصویب این قانون توسط دولت تهیه و جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه می‌شود .

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۴ و تبصره ۳/۹ / ۱۳۷۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

4- تسهیلات پیشنهادی در شعبه مورد تصویب قرار می‌گیرد و با اعزام اکیپ بر اساس دستورالعمل اجرایی آیین‌نامه اعتبارات در محل روستای محل زندگی زنان، در قالب عقد ذی‌ربط حسب مورد در یک یا چند قسط به آنان یا در وجه فروشندگان پرداخت می‌شود. تبصره - بدین ترتیب به هیچ عنوان نیاز به حضور این قبیل افراد در شعب بانک نخواهد بود و با استفاده از همکاری سایر گروهها نظیر کارشناسان و مروجان زن روستایی تلاش خواهد شد تا کالا و مواد مورد نیاز در محل زندگی آنان در روستا و بدون مراجعه به محل دیگر در اختیار تسهیل‌گیرنده قرار داده شود .

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۵ / ۳/۹ / ۱۳۷۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

5- میزان اعتبار سالانه شعب و حداکثر تسهیلات قابل پرداخت به هر فرد و نوع عقد مربوطه از طریق مدیریت استان تعیین و ابلاغ می‌گردد .

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۶ / ۳/۹ / ۱۳۷۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

6- تسهیلات صرفاً با تعهد خود زنان و امکاناً با تضمین یکی دیگر از زنان بی‌سرپرست همان روستا و یا به صورت زنجیری به تعهد تسهیل‌گیرندگان روستا پرداخت می‌شود .

از آیین‌نامه چتر ایمنی رفاه اجتماعی مصوب ۱۳۸۴/۳/۲۲ هیأت وزیران / ماده ۳ و تبصره ۳/۲۲ / ۱۳۸۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده ۳- خانوارهای دارای فقر شدید به صورت کامل تحت پوشش چتر ایمنی رفاه اجتماعی قرار می‌گیرند و اولویت ارائه خدمات به خانوارهای دارای فقر مطلق به ترتیب زیر خواهد بود: الف - کودکان بی‌سرپرست، ب - زنان سرپرست خانوار و خودسرپرست، پ - سالمندان، ت - معلولان، ث - سایرین (بیکاران، معتادان، بیماران مزمن جسمی و روانی و...)، تبصره - تعیین ضوابط تشخیص مصداق گروههای هدف از نظر آسیب‌پذیری و اولویت ارائه خدمات بر عهده وزارت رفاه است .

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۷ / ۱۳۷۳/۳/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

7- نظارت بر مصرف تسهیلات اعطایی توسط معرفی‌کنندگان مذکور در بند یک انجام و گزارش مربوطه به شعب بانک منعکس تا عنداللزوم به صورت موردی از سوی نماینده بانک مورد بازرسی و نظارت قرار گیرد تا تسهیلات پرداختی به طور حتم به مصرف تعهدات مورد نظر برسد .

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۸ / ۱۳۷۳/۳/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

8- زمان بازپرداخت تسهیلات اعطایی به نوع تولیدات، موعد فروش و زمان دریافت بهای آن بستگی خواهد داشت .

از آیین‌نامه چتر ایمنی رفاه اجتماعی مصوب ۱۳۸۴/۳/۲۲ هیأت وزیران / ماده ۱ / ۱۳۸۴/۳/۲۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند: الف - چتر ایمنی رفاه اجتماعی: مجموعه‌ای از سیاستها و اقدامات جبرانی، پیشگیرانه و ارتقایی است که برای کنترل و کاهش فقر و بایرداری جامعه سالم انجام می‌شود. ب - گروههای آسیب‌پذیر: افرادی از جامعه که در معرض مخاطرات اجتماعی هستند و به ساماندهی و بازپروری نیاز دارند. پ - فقر شدید: وضعیتی است که در آن اگر تمامی درآمد خانوار صرف تهیه غذا شود سرپرست خانوار قادر به تأمین (۲۰۰۰) کیلو کالری روزانه برای هر فرد بر مبنای سبد مطلوب غذایی نباشد. ت - فقر مطلق: وضعیتی است که در آن خانوار به لحاظ درآمدی قادر به تأمین حداقل نیازهای اساسی خوراکی و غیر خوراکی (مسکن، پوشاک، درمان و آموزش) خود نباشد. ث - جامعه سالم: جامعه‌ای است که افراد آن با حداقل احتمال با مخاطرات روبرو هستند. ج - مدیریت مخاطرات: استفاده از ساز و کارهای مناسب جهت پیشگیری و جبران خسارات ناشی از رویدادهای نامطلوب اجتماعی، اقتصادی که منجر به کاهش سطح زندگی افراد می‌شود. چ - وزارت رفاه: وزارت رفاه و تأمین اجتماعی .

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۹ / ۱۳۷۳/۳/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

9- هر یک از اخذ کنندگان تسهیلات یک عدد فلک مخصوص از بانک کشاورزی دریافت تا پس‌اندازهای خود را در آن جمع‌آوری کنند و در پایان هر ماه یا به هنگام مراجعه به شعب بانک کشاورزی به موجودی حساب پس‌انداز کوتاه‌مدت خود که در موقع اخذ تسهیلات افتتاح نموده‌اند اضافه نمایند .

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۱۰ / ۱۳۷۳/۳/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

10- سعی خواهد شد که پس‌اندازها برای تأمین آینده خانواده در حساب بانکی آنان باقی بماند و به مصرف بازپرداخت اقساط نرسد .

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / ماده ۱۱ / ۱۳۷۳/۳/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

11- اقساط تسهیلات دریافتی صرفاً از محل فروش تولیدات آنان که با کمک معرفان در بند یک به فروش می‌رسد با توجه به نوع فعالیت و در قالب عقد ذی‌ربط بازپرداخت خواهد شد .

از تصویب‌نامه وظایف واحدهای استانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲ شورای عالی اداری / ۱۳۸۲/۱۲/۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-خدمات سلامت)

تأمین بهداشت عمومی و ارتقاء سطح آن از طریق اجراء برنامه‌های بهداشتی مخصوصاً در زمینه بهداشت محیط و کنترل و نظارت بهداشتی بر سموم و مواد شیمیایی، مبارزه با بیماری‌ها، بهداشت خانواده و مدارس، آموزش بهداشت عمومی، بهداشت کار و شاغلین، مداخلات بهبود تغذیه جامعه شامل کاهش سوء تغذیه کودکان و کمبود ریزمغذیها و ارتقاء فرهنگ و سواد تغذیه‌ای جامعه برای کاهش روند بیماریهای متابولیک در قالب برنامه‌های بهداشتی کشور، با تأکید بر اولویت مراقبتهای بهداشتی اولیه، به ویژه بهداشت مادران و کودکان با همکاری و هماهنگی دستگاههای ذی‌ربط در سطح استان .

از آیین‌نامه اعطای تسهیلات مسکن و نوسازی و بهسازی مسکن روستایی مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۶ هیأت وزیران / ماده ۱ / ۱۳۸۵/۱/۱۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-مسکن)

ماده ۱ - به منظور تسهیل در تأمین مسکن کارگران و کارمندان کم درآمد شاغل و بازنشسته تحت پوشش صندوقهای تأمین اجتماعی و بازنشستگی کشوری و لشگری و صندوقهای خاص، اعطای تسهیلات خرید توسط بانک مسکن در محدوده جغرافیایی شهرهای کوچک تا پایان برنامه چهارم توسعه با رعایت این فصل انجام می‌گیرد .

از آیین‌نامه اعطای تسهیلات مسکن و نوسازی و بهسازی مسکن روستایی مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۶ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۵/۱/۱۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-مسکن)

ماده ۳ - کارگران و کارمندان مشمول این فصل باید حائز شرایط ذیل باشند: الف - متأهل یا سرپرست خانوار بوده و تانکون زمین یا مسکن دولتی دریافت نکرده باشند. ب - حقوق و مزایای آنان از دو برابر حداقل حقوق و موضوع قانون کار و قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت بیشتر نباشد. ج - نسبت به افتتاح حساب پس انداز ویژه با حداقل موجودی سه میلیون ریال نزد بانک مسکن اقدام کنند .

از آیین‌نامه اعطای تسهیلات مسکن و نوسازی و بهسازی مسکن روستایی مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۶ هیأت وزیران / ماده ۱۶ / ۱۳۸۵/۱/۱۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-مسکن)

ماده ۱۶- متقاضیان واجد شرایط عبارتند از ایثارگران تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران، خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی، سازمان بهزیستی و مستمری بگیران و بازنشستگان تحت پوشش سازمان تأمین اجتماعی و صندوقهای بازنشستگی کشوری و لشگری و نیز خانوارهای شاغل جوان و زنان شاغل سرپرست خانوار که مستمری و یا حقوق و مزایای دریافتی آنها از ۱/۵ برابر حداقل حقوق و دستمزد موضوع قانون کار بیشتر نباشد.

تصویب نامه راجع به طرح بیمه زنان خانه دار مصوب جلسات ۱۳۸۵/۸/۱۰ و ۱۳۸۵/۸/۱۴ هیأت وزیران / ۱۳۸۵/۸/۱۰ و ۱۳۸۵/۸/۱۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - شبکه های اجتماعی)

هیأت وزیران درخصوص مسایل استان تهران تشکیل شد و موافقت نمود: مرکز امور زنان و خانواده با همکاری نمایندگان زن مجلس شورای اسلامی طرح اجرای کامل بیمه زنان خانه دار را بررسی و نتیجه را جهت طرح در هیأت وزیران ظرف سه ماه ارایه نماید.

تصویب نامه در مورد برنامه جامع ملی ساماندهی امور جوانان مصوب ۱۳۸۳/۱۲/۲۳ هیأت وزیران / ۱۳۸۳/۱۲/۲۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

نظر به اهمیت و جایگاه جوانان در توسعه، پیشرفت و تعالی کشور و ضرورت ساماندهی امور آنان موارد زیر به عنوان راهبردها و راهکارها و چگونگی تحقق اجرای سیاست یکپارچه و هماهنگ برنامه ساماندهی امور جوانان (سند پیوست) تعیین می شود: ۱- انجام مطالعات ملی در حوزه سیاستها و ساختارهای مرتبط با جوانان. ۲- شناسایی نیازهای دختران و پسران جوان با همکاری کلیه دستگاههای اجرایی از طریق: الف - جمع آوری مستمر اطلاعات. ب - تدوین و تعیین شاخصها با ملاحظات جنسیتی. پ - انجام مطالعات و تحقیقات مستمر و ادواری به منظور به روز کردن اطلاعات درباره نیازهای جوانان و اولویت گذاری آنها. ۳- اصلاح نگرشها و باورها نسبت به نیازهای دختران و پسران جوان از طریق اجرای برنامه های آموزشی، اطلاع رسانی و آگاهی سازی در سطوح مختلف اجتماعی به ویژه مدیران رده بالای مرتبط با امور جوانان. ۴- بررسی و مطالعه ساختار و مأموریت دستگاههای دولتی مرتبط با امور جوانان به منظور: الف - بهینه سازی وظایف آنان در قبال جوانان. ب - افزایش مشارکت آنان برای بهبود وضعیت جوانان. پ - اصلاح شرح وظایف دستگاههای مسؤول با هدف حذف موازی کاری در حوزه جوانان و تقسیم کار ملی. تبصره - سازمان ملی جوانان موظف است ظرف سه ماه با همکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و دستگاههای اجرایی مرتبط با امور جوانان، پیشنهادهای لازم را در خصوص تقسیم کار ملی برای ساماندهی امور جوانان تهیه و به شورای عالی اداری ارسال نماید. ۵ - ایجاد زمینه به منظور مشارکت حداکثری سازمانهای غیر دولتی در ساماندهی امور جوانان از طریق: الف - شناسایی موانع فعالیت و مشارکت سازمانهای غیر دولتی در امور جوانان و تلاش برای رفع آنها. ب - کمک به تسهیل فرایند تأسیس سازمانهای غیر دولتی مرتبط با امور جوانان. ۶ - برنامه ریزی به منظور تعامل سازنده و فعال بین سازمانهای دولتی و غیر دولتی از طریق: الف - شناسایی موانع همکاری سازمانهای دولتی و غیر دولتی مرتبط با امور جوانان و تلاش برای رفع آنها. ب - شناسایی وظایف غیر حاکمیتی قابل واگذاری امور جوانان به سازمانهای غیر دولتی و پیگیری تحقق آنها. پ - زمینه سازی برای عضویت نمایندگان سازمانهای غیر دولتی مرتبط با امور جوانان در مجامع و شوراهای سازمانهای دولتی. ۷- اجرای کلیه بندهای فوق الذکر به عهده سازمان ملی جوانان خواهد بود. ۸ - پیش بینی تمهیدات لازم ساختاری، اعتباری و برنامه ای توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور در لوایح بودجه سالانه به منظور امکان اجرایی نمودن سیاستها و تصمیمات اتخاذ شده. ۹- به منظور اجرای برنامه ساماندهی امور جوانان «ستاد ملی ساماندهی امور جوانان» زیر نظر رئیس سازمان ملی جوانان و با عضویت نمایندگان تام الاختیار وزارتخانه ها و دستگاههای زیر تشکیل خواهد شد: الف - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور ب - وزارت آموزش و پرورش پ - وزارت کشور ت - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ث - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ج - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی چ - سازمان تربیت بدنی ح - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران خ - سازمان تبلیغات اسلامی د - بنیاد شهید و امور ایثارگران ذ - مرکز امور مشارکت زنان ر - جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران ز - نیروی مقاومت بسیج ژ - یک نفر از مدیران سازمانهای غیر دولتی جوانان به انتخاب مجمع ملی جوانان س - پنج نفر از اساتید صاحب نظر دانشگاهها به پیشنهاد رئیس سازمان ملی جوانان تبصره ۱-

جلسات ستاد با حضور دو سوم اعضا رسمیت یافته و تصمیمات آن با اکثریت آرای اعضای حاضر معتبر است. تبصره ۲- رئیس ستاد در موارد مقتضی می‌تواند از نمایندگان سایر وزارتخانه‌ها یا دستگاه‌های ذی‌ربط جهت حضور در جلسات ستاد دعوت نماید .

قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۴۳ / (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴۳- به منظور بهبود ارائه بهتر خدمات به ایثارگران (خانواده معظم شهدا، مفقودین، اسراء و همچنین آزادگان، جانبازان و خانواده آنها) و ساماندهی خدمات قابل ارائه، طرح جامع خدمات به ایثارگران مشتمل بر نظام پرداخت حقوق و مستمری، خدمات درمانی و سایر خدمات توسط سازمانهای برنامه بودجه و امور اداری و استخدامی کشور و نهادهای ذیربط تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران از محل منابع داخلی نهادهای و مؤسسات ذیربط و بودجه عمومی به اجراء درمی آید. اختصاص بودجه عمومی منوط به عدم امکان اجرای طرح از منابع داخلی نهادهای ذیربط است. تبصره ۱- به منظور بهبود ارائه خدمات به محرومین و اقشار آسیب پذیر و ساماندهی متمرکز خدمات قابل ارائه به آنان کلیه خدمات حمایتی به محرومین و اقشار آسیب پذیر توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و کلیه خدمات توانبخشی به معلولین توسط سازمان بهزیستی انجام می شود. تبصره ۲- اجرای مفاد این ماده در مورد نهادهای تحت نظر مقام معظم رهبری، پس از تأیید معظم له ممکن خواهد بود .

قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور / تبصره ۷ / مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۱۱ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۱/۱۲/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۷- فرهنگ ، هنر ، تربیت بدنی و جوانان بند ب- به منظور ساماندهی نقش زنان در توسعه کشور و تقویت نهاد خانواده و در جهت تحقق اهداف و سیاستهای مندرج در ماده ۱۵۸ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ، اجازه داده می شود اعتبار منظور در برنامه ۳۰۲۲۸ ردیف ۱۰۱۰۲۴ قسمت چهارم این قانون از طریق مرکز امور مشارکت زنان پس از توافق با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به دستگاههایی که قسمتی از وظایف مذکور در ماده یاد شده را بر عهده می گیرند ، اختصاص یابد . اعتبارات مربوط به برنامه ۳۰۲۲۸ سایر دستگاهها با هماهنگی مرکز امور مشارکت زنان هزینه خواهد شد . بند الف- در این بند که به منظور ساماندهی امور جوانان کشور است و در جهت ماده ۱۵۷ قانون برنامه سوم توسعه با اولویت اشتغال ، ازدواج و امور فرهنگی و تربیت بدنی جوانان ، تعاونیهای تولیدی و اشتغال به صورت کارورزی فارغ التحصیلان بیکار مبلغ یکصد و یک میلیارد ریال اختصاص یافته است .

قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور / تبصره ۴ / مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۱۱ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۱/۱۲/۲۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۴- اصلاح ساختار اداری و مدیریت در این تبصره - بند الف - به وزارتخانه ها و موسسات دولتی اجازه داده می شود که بر اساس مقررات این تبصره نسبت به انجام مواردی اقدام کنند که بند (ذ) آن قابل توجه است . بند ذ- به منظور کمک به پیشگیری از بروز تشدید آسیب های اجتماعی و ساماندهی آسیب دیدگان اجتماعی به ویژه کودکان خیابانی وبی سرپرست ، دختران و زنان پناه جو ، مبلغ سی میلیارد ریال از ردیف ۵۰۳۶۶۰ قسمت چهارم این قانون در اختیار سازمان بهزیستی قرار میگیرد تا پس از مبادله توافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور برای امور فوق هزینه کند .

قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور / تبصره ۷ / مصوب ۱۳۸۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۷- فرهنگ و هنر و تربیت بدنی وجوانان بند ج به منظور ساماندهی نقش زنان در توسعه کشور و تقویت نهاد خانواده و در جهت تحقق اهداف و سیاستهای مندرج در ماده ۱۵۸ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، اجازه داده میشود مبلغ سی میلیارد ریال از اعتبار منظور در ردیف ۱۰۱۰۲۴ قسمت چهارم پیوست این قانون از طریق مرکز امور مشارکت زنان ریاست جمهوری پس از توافق با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به دستگاههایی که قسمتی از وظایف مذکور در ماده یاد شده را بر عهده می گیرند، اختصاص یابد. بند د- اعتبار ردیف ۵۰۳۲۸۹ قسمت چهارم پیوست این قانون برای تامین هزینه های ضروری فعالیتهای اجتماعی، فرهنگی امور بانوان و جوانان استانها اختصاص می یابد. سهم هر استان بر مبنای شاخصهای توسعه فرهنگی و اجتماعی از محل اعتبارات هزینه ای توسط وزارت کشور بین استانها توزیع خواهد شد. اعتبار فعالیتهای اجتماعی در چهارچوب سهم تعیین شده پس از مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان توسط استانداری به مصرف می رسد.

قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۱۱ / مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۱۱- دولت موظف است با هدف تقویت نقش زنان در جامعه و توسعه فرصتها و گسترش سطح مشارکت آنها در کشور، اقدامهای ذیل را معمول دارد: الف - تدوین، تصویب و اجرای برنامه جامع توسعه مشارکت زنان مشتمل بر بازنگری قوانین و مقررات، به ویژه قانون مدنی، تقویت مهارتهای زنان متناسب با نیازهای جامعه و تحولات فناوری، شناسائی و افزایش ساختارهای سرمایه گذاری در فرصتهای اشتغال زا، توجه به ترکیب جنسیتی عرضه نیروی کار، ارتقاء کیفیت زندگی زنان و نیز افزایش باورهای عمومی نسبت به شایستگی آنان. ب - تنظیم و ارائه لوایح، مربوط به تحکیم نهاد خانواده جهت تصویب در مراجع ذیصلاح. ج - انجام اقدامهای لازم از جمله تهیه برنامه های پیشگیرانه و تمهیدات قانونی و حقوقی به منظور رفع خشونت علیه زنان. د - تقدیم لایحه حمایت از ایجاد و گسترش سازمانهای غیردولتی، نهادهای مدنی و تشکلهای زنان به مجلس شورای اسلامی. تبصره - کلیه دستگاههای اجرایی موظفند اعتبار لازم برای انجام تکالیف قانونی موضوع این ماده را که مرتبط با وظایف قانونی آنها است در لوایح بودجه سنواتی ذیل برنامه مربوط، پیش بینی و اقدامهای لازم را با هماهنگی مرکز امور مشارکت زنان به عمل آورند.

قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۰۰ / مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۰۰- دولت موظف است به منظور ارتقای حقوق انسانی، استقرار زمینه های رشد و تعالی و احساس امنیت فردی و اجتماعی در جامعه و تربیت نسلی فعال، مسؤولیت پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایتمند، برخوردار از وجدانکاری، انضباط با روحیه تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن، "منشور حقوق شهروندی" را مشتمل بر محورهای ذیل تنظیم و به تصویب مراجع ذیربط برساند: الف - پرورش عمومی قانونمندی و رشد فرهنگ نظم و احترام به قانون و آئین شهروندی. ب - تأمین آزادی و صیانت از آرای مردم و تضمین آزادی، در حق انتخاب شدن و انتخاب کردن. ج - هدایت فعالیتهای سیاسی، اجتماعی به سمت فرآیندهای قانونی و حمایت و تضمین امنیت فعالیتها و اجتماعات قانونی. د - تأمین آزادی و امنیت لازم برای رشد تشکلهای اجتماعی در زمینه صیانت از حقوق کودکان و زنان. ه - ترویج مفاهیم وحدت آفرین و احترام آمیز نسبت به گروههای اجتماعی و اقوام مختلف در فرهنگ ملی. و - حفظ و صیانت از حریم خصوصی افراد. ز - ارتقای احساس امنیت اجتماعی در مردم و جامعه

قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۹۷ / مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۹۷- دولت مکلف است به منظور پیشگیری و کاهش آسیب های اجتماعی، نسبت به تهیه طرح جامع کنترل کاهش آسیب های اجتماعی، با تأکید بر پیشگیری از اعتیاد به مواد مخدر، مشتمل بر محورهای ذیل اقدام نماید: الف - ارتقای سطح بهداشت روان، گسترش خدمات مددکاری اجتماعی، تقویت بنیان خانواده و توانمندسازی افراد و گروههای در معرض آسیب. ب - بسط و گسترش روحیه نشاط، شادابی، امیدواری، اعتماد اجتماعی، تعمیق ارزشهای دینی و هنجارهای اجتماعی. ج - شناسایی نقاط آسیب خیز و بحران زای اجتماعی در بافت شهری و حاشیه شهرها و تمرکز بخشیدن حمایتهای اجتماعی، خدمات بهداشتی - درمانی، مددکاری، مشاوره اجتماعی و حقوقی و برنامه های اشتغال حمایت شده، با اعمال راهبرد همکاری بین بخشی و سامانه مدیریت آسیبهای اجتماعی در مناطق یادشده. د- پیشگیری اولیه از بروز آسیبهای اجتماعی از طریق: اصلاح برنامه های درسی دوره آموزش عمومی و پیش بینی آموزشهای اجتماعی و ارتقای مهارتهای زندگی. ه- خدمات رسانی به موقع به افراد در معرض آسیبهای اجتماعی با مشارکت سازمانهای غیردولتی. و - بازتوانی آسیب دیدگان اجتماعی و فراهم نمودن زمینه بازگشت آنها به جامعه. ز - تهیه طرح ملی مبارزه با مواد مخدر و روان گردان براساس محورهای ذیل: ۱- پیشگیری از اعتیاد به مواد مخدر و قاچاق آن با استفاده از تمامی امکانات و توانمندیهای ملی. ۲- در اولویت قراردادن استراتژی کاهش آسیب و خطر، کار درمانی، آموزش مهارتهای زندگی سالم، روان درمانی، درمان اجتماع مدار معتادان و بهره گیری از سایر یافته های علمی و تجارت جهانی در اقدامها و برنامه ریزیهای عملی. ۳- جلوگیری از تغییر الگوی مصرف مواد مخدر به داروهای شیمیایی و صنعتی. ۴- جلوگیری از هرگونه تطهیر عواید ناشی از فعالیتهای مجرمانه مواد مخدر و روانگردانها. ۵- به کارگرفتن تمام امکانات و توانمندیهای ملی برای مقابله با حمل و نقل و ترانزیت مواد مخدر و همچنین عرضه و فروش آن در سراسر کشور. ۶- تقویت نقش مردم و سازمانهای غیردولتی در امر پیشگیری و مبارزه با اعتیاد. ح - تداوم اجرای طرح ساماندهی و توانبخشی بیماران روانی مزمن با پوشش حداقل هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) جمعیت هدف در پایان برنامه. ط - تداوم اجرای طرح ساماندهی و توانبخشی سالمندان با پوشش حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) جمعیت هدف. ی - تهیه و تدوین طرح جامع توانمندسازی زنان خودسرپرست و سرپرست خانوار با همکاری سایر سازمانها و نهادهای ذیربط و تشکلهای غیردولتی و تصویب آن در هیأت وزیران در شش ماهه نخست سال اول برنامه. ک - ساماندهی و توسعه مشارکتهای مردمی و خدمات داوطلبانه در عرصه بهزیستی و برنامه ریزی و اقدامات لازم برای حمایت از مؤسسات خیریه و غیردولتی با رویکرد بهبود فعالیت. ل - افزایش مستمری ماهیانه خانواده های نیازمند و بیسرپرست و زنان سرپرست خانواده تحت پوشش دستگاههای حمایتی بر مبنای چهل درصد (۴۰٪) حداقل حقوق و دستمزد در سال اول برنامه .

از «آیین نامه طرح ترویج فرهنگ ایثار و شهادت و بزرگداشت یاد شهیدان و تجلیل از ایثارگران حماسه دفاع مقدس و اعطای تسهیلات فرهنگی و هنری به خانواده های معظم شاهد و ایثارگران» مصوب ۱۳۸۱/۲/۱ هیأت وزیران / ماده ۵ / ۱۳۸۱/۲/۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۵ - استفاده کنندگان از تسهیلات این آیین نامه شامل خانواده های شهدا، اسراء، مفقودالائرها و خانواده های آنان اعم از والدین، همسر، فرزندان، برادران و خواهران و جانبازان و خانواده های آنان (همسر و فرزندان) و آزادگان و رزمندگان خواهد بود .

قانون نظام صنفی کشور / ماده ۷۹ / مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۲/۱۲/۲۸ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۷۹ - وزارت بازرگانی مکلف است با رعایت بند (ه) ماده (۵۵) این قانون نسبت به صدور پروانه کسب برای افرادی که نام برده میشوند، در صورتیکه دارای محل کسب ملکی یا اجارهای باشند، اقدام کند: الف - جانباز، همسر جانباز، یکی از فرزندان جانباز متوفی و یکی از فرزندان جانباز

از کارافتاده. ب - آزاده، همسر آزاده، یکی از فرزندان آزاده متوفی و یکی از فرزندان آزاده از کارافتاده. ج - کلیه اعضای خانواده شهدا اعم از همسر، فرزند، والدین، خواهر و برادر. آئیننامه اجرایی این ماده به وسیله دبیرخانه هیأت عالی نظارت با همکاری بنیاد شهید، بنیاد جانبازان انقلاب اسلامی و ستاد آزادگان تهیه و به تصویب وزیربازرگانی خواهد رسید. تبصره ۱ - صدور پروانه کسب پس از دریافت معرفینامه از نهاد ذیربط و احراز شروط لازم تنها برای یک بار خواهد بود. تبصره ۲ - اتحادیهها موظفند دارنده پروانه کسب را بهعنوان فرد صنفی بپذیرند. همچنین کلیه سازمانهای ذیربط موظفند نسبت به اعطای تسهیلات و امکانات همسان با سایر افراد صنفی عضو آن اتحادیه برای دارنده پروانه کسب اقدامکنند. تبصره ۳ - افراد صنفی موضوع این ماده نمیتوانند شغل دیگری داشته باشند، یا از وزارتخانههای دیگر موافقت اصولی یا پروانه تأسیس دریافت کرده باشند، مگر آن که موضوع موافقت اصولی یا پروانه تأسیس مرتبط با موضوع فعالیتی باشد که برای آن درخواست پروانه کسب کرده‌اند. تبصره ۴ - افراد صنفی موضوع این ماده میتوانند در صورت منتقل شدن به شهرستان یا استان دیگر، به شرط ابطال پروانه کسب قبلی، در محل جدید با رعایت مفاد این ماده، پروانه کسب معوض دریافت دارند.

قانون الحاق ماده ۷ و تبصره آن به قانون نقل و انتقال دوره ای قضات / ماده ۷ و تبصره / مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۹/۱۲/۱۰ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۷- بانوان متاهل دارنده پایه قضایی از شمول ماده ۲ این قانون مستثنی هستند و در شهر محل اقامت دائمی همسرانشان به خدمت اشتغال می یابند. تبصره - بانوان مجرد دارای پایه قضایی با موافقت قوه قضاییه در یکی از شهرهای مورد تقاضای خود به خدمت مشغول خواهند شد.

از آیین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۵۶) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۱/۲/۱۵ هیأت وزیران / ماده ۷۱ / ۱۳۸۱/۲/۱۵ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۷۱- شورای برنامه ریزی استان وظایف زیر را به عهده دارد. ... ن- پیشنهاد برنامه های توسعه مشارکت زنان و جوانان به ویژه بسیجیان در فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان به مراجع ذیربط و تنظیم سیاستهای اجرایی مربوطه .

قانون خدمات اجتماعی زنان / ماده ۱ / مصوب ۱۳۴۷/۴/۱۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱ - به منظور بیشتر سهم کردن زنان در تحولات اجتماعی کشور و در اجرای اصول انقلاب شاه و مردم به موجب این قانون خدمات فرهنگی و آموزشی و بهداشتی و درمانی و اجتماعی وظیفه مقدس ملی زنان نیز شناخته می‌شود و به ترتیب مقرر در این قانون در مورد زنانی که دارای گواهینامه کامل متوسطه و یا مدارک تحصیلی بالاتر هستند برقرار خواهد شد .

تصمیم نامه هیئت وزیران (در خصوص طرح نظام جامع حقوقی و قضایی زنان) / ۱۳۸۳/۱۲/۲۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

مرکز امور مشارکت زنان مکلف است لایحه جامعی که متضمن کلیه موارد حقوقی و قضایی مربوط می باشد تنظیم و جهت بررسی به هیئت وزیران ارائه نماید .

از اساسنامه انجمن های حمایت از زندانیان مصوب ۱۳۶۰/۲/۱۱ شورای عالی قضایی / ماده ۳ / ۱۳۶۰/۲/۱۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- انجمن به هر اقدام و عملی که اهداف انجمن ایجاب کند موظف است از جمله امور زیرین: الف. کمک به خانواده زندانیان . . .

از اساسنامه انجمن های حمایت از زندانیان مصوب ۱۳۶۰/۲/۱۱ شورای عالی قضایی / ماده ۱۶ / ۱۳۶۰/۲/۱۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۶- وظایف هیأت مدیره به شرح زیر است: ج. مساعدت به خانواده زندانیان و سعی در ارشاد و توان بخشی آنان برای زندگی مستقل و سالم . . . .

از اساسنامه انجمن های حمایت از زندانیان مصوب ۱۳۶۰/۲/۱۱ شورای عالی قضایی / ماده ۱۷ / ۱۳۶۰/۲/۱۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱۷- اختیارات هیأت مدیره: ۴- استمداد از مؤسسات دولتی و غیردولتی برای انجام وظایف انجمن مانند بیمه زندانیان و خانواده آنان، اعلام مورد به زنان (و در تهران به شورای سرپرستی) برای تعقیب و بهره برداری از نتیجه اقدامات . . . .

از آیین نامه اجرایی مددکاری اجتماعی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مصوب ۱۳۷۹/۶/۲۶ رئیس قوه قضاییه / ماده ۴ / ۱۳۷۹/۶/۲۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- وظایف مددکاران اجتماعی: ... ب- بررسی مسائل و مشکلات خانوادگی و اجتماعی و رفتاری مددجویان و راهنمایی و ارشاد و ارائه نظرات مشورتی از طریق مصاحبه، مشاوره و راهنمایی و ... د- ارائه پیشنهاد در مورد اعطای ملاقات مددجویان با خانواده و سایر اشخاص با رئیس زندان، ... ط- بررسی وضعیت معیشتی و خانوادگی مددجویان از طریق مصاحبه با خانواده آنان و عندالاقضاء تهیه گزارش از وضعیت زندگی خانوادگی مددجو پس از هماهنگی با رئیس زندان .

لایحه اصلاح مواد (۱۶۸) قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران، (۱۸۶) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و (۱۷۹) قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران / ماده واحده / مصوب ۱۳۸۳/۳/۵ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۳/۳/۶ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده واحده - متن زیر جایگزین ماده (۱۶۸) قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۶۶/۷/۷ - ، ماده (۱۸۶) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱ و ماده (۱۷۹) قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴/۴/۲۷

کمیسیون شوراها و امور داخلی کشور مجلس شورای اسلامی می‌شود: به وراث کلیه پرسنل اعم از شاغل، بازنشسته و وظیفه، جانباز، معلول که شهید یا فوت میشوند معادل مبلغ پیش بینی شده در قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه‌های ضروری به کارکنان دولت - مصوب ۱۳۷۵/۲/۲۶ با اصلاحات بعدی - هزینه کفن و دفن پرداخت می‌شود

رای وحدت رویه شماره ۱۰۴ هیات عمومی دیوان عدالت اداری (قطع مستمری همسر دائم مستخدم متوفی به جهت ازدواج منقطع جواز قانونی ندارد.) / رای وحدت رویه شماره ۱۰۴ هیات عمومی دیوان عدالت اداری / مصوب ۱۳۷۷/۵/۲۴ هیات عمومی دیوان عالی کشور (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

هدف قانونگذار از تثبیت حقوق مستمری و اختصاص آن به وراث قانونی تحت تکفل مستخدم متوفی جلوگیری از استیصال و عسر و حرج آنها در امر امرار معاش و تامین معیشت آنان است و نتیجتاً قطع مستمری همسر دائم مستخدم متوفی به جهت ازدواج منقطع که به صراحت ماده ۱۱۱۳ قانون مدنی حد ذاته موجب حق نفقه نیست جواز قانونی ندارد. مضافاً اینکه در جهت تجلیل از مقام والای شهدا و تامین رفاه عائله تحت تکفل آنان در بند یک تبصره الحاقی به قانون استخدام جانبازان و اسرا و افراد خانواده های شهدا، جانبازان از کار افتاده، اسرا و مفقود الاثرهای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و ... مصوب ۷۵/۹/۷ تصریح گردیده است که ازدواج همسران شهدا موجب قطع حقوق و دریافتی های موضوع تبصره نخواهد بود. بنا به جهات فوق الذکر دادنامه شماره ۵۱۸ مورخ ۱۳۷۴/۷/۲۶ شعبه هشتم دیوان مبنی بر تایید استحقاق همسر دائم شهید به دریافت مستمری قانونی موافق اصول و موازین قانونی تشخیص داده می شود. این رای به استناد قسمت آخر ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری، برای شعب دیوان و سایر مراجع ذیربط در موارد مشابه لازم الاتباع است.

از قانون حمایت از آزادگان (اسرای آزاد شده) بعد از ورود به کشور / ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۸/۹/۱۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- کلیه دستگاههایی که به نحوی خانواده های اسرا را بر طبق آئین نامه ها و ضوابط خاص خود حمایت می نموده اند موظفند پس از آزادی اسرا تا یک سال کما کان به حمایت خود ادامه دهند .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱- به پیروی از تعالیم عالیه اسلام در جهت حفظ شوون و حقوق اجتماعی زن و کودک بی سرپرست و زدودن آثار فقر از جامعه اسلامی و به منظور اجرای قسمتی از اصل بیست و یکم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، زنان و کودکان بی سرپرستی که تحت پوشش قوانین حمایتی دیگری نیستند از حمایتهای مقرر در این قانون بهره مند خواهند شد .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۲- مشمولان این قانون عبارتند از: ۱- زنان بیوه - بیوه به زانی اطلاق می شود که به عقد ازدواج (دائم یا منقطع) درآمد و سپس به یکی از دلایل طلاق، فوت شوهر، فسخ عقد، صدور حکم موت فرضی، بذل مدت و یا انقضای مدت در نکاح منقطع، شوهر خود را از دست داده باشند. ۲-

زنان پیر و سالخورده- زنان بیسرپرست و مسنی هستند که قادر به تامین معاش خود نباشند. ۳- سایر زنان و دختران بی سرپرست- به زنان و دخترانی اطلاق میشود که بنا به عللی از قبیل : مفقود الاثر شدن یا از کار افتادگی سرپرست، به طور دائم یا موقت بدون سرپرست یا نان آور می مانند. ۴- کودکان بی سرپرست- به کودکانی اطلاق میشود که بنا به هر علت و به طور دائم یا موقت سرپرست خود را از دست داده باشند .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / تبصره ۱ ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

تبصره ۱- پسران موضوع بند ۴ این ماده تا رسیدن به حداقل سن قانونی (مندرج در قانون کار) و دختران تا زمانی که ازدواج نمایند مشمول این قانون باقی خواهند ماند مگر اینکه تحت سرپرستی قرار گیرند یا به نحوی تمکن مالی بیابند

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / تبصره ۲ ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

تبصره ۲- پسرای که ادامه تحصیل دهند به شرط وجود اعتبار تا پایان تحصیل مشمول مفاد این قانون می باشند .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۳- زنان و کودکان بی سرپرست که به هر نحو از مستمریهای بازنشستگی ، از کار افتادگی و بازماندگان بهره مند می شوند و یا از تمکن مالی برخوردار باشند از شمول مقررات این قانون خارج هستند .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۴- حمایتهای موضوع این قانون عبارتند از: ۱- حمایتهای مالی شامل تهیه وسائل و امکانات خود کفائی یا مقرر نقدی و غیر نقدی به صورت نوبتی یا مستمر. ۲- حمایتهای فرهنگی، اجتماعی شامل ارائه خدمات آموزشی (تحصیلی) ، تربیتی، کاریابی، آموزش حرفه و فن جهت ایجاد اشتغال ، خدمات مشاوره ای و مدد کاری جهت رفع مسائل و مشکلات زندگی مشمولان و بوجود آوردن زمینه ازدواج و تشکیل خانواده. ۳- نگهداری روزانه یا شبانه روزی کودکان و زنان سالمند بی سرپرست در واحدهای بهزیستی یا واگذاری سرپرستی و نگهداری این گونه کودکان و زنان به افراد واجد شرائط .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / تبصره ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

تبصره- کلیه مشمولان واجد شرایط که از سلامتی جسمی و روانی برخوردار باشند به تشخیص مدد کاران ذیربط، جهت شرکت در دوره های آموزش حرفه ای و کار یابی معرفی می شوند .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۵ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی- حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۵- میزان و مدت پرداخت مقرری ماهانه طبق آئین نامه ای تعیین می گردد که بنا به پیشنهاد سازمان بهزیستی کشور به تصویب هیات وزیران خواهد رسید .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / تبصره ماده ۵ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی- حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

تبصره- پرداخت مقرری نقدی و غیر نقدی تا احراز موارد مندرج در ماده (۶) این قانون ادامه خواهد یافت .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۶ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی- حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۶- در موارد زیر مقرری مشمولان قطع خواهد شد . ۱- در صورت ازدواج ، رجوع یا تحت تکفل قرار گرفتن. ۲- یافتن تمکن مالی . ۳- خودداری از شرکت در دوره های آموزشی (تحصیلی) و آموزش حرفه ای بدون عذر موجه. ۴- امتناع از قبول شغل مناسب پیشنهادی .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / تبصره ماده ۶ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی- حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

تبصره- در صورت محکومیت کیفری که منجر به بازداشت و زندان شود ، مقرری مربوط در مدت محکومیت قطع خواهد شد .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / تبصره ۲ ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی- حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

تبصره ۲- سازمان بهزیستی می تواند از هدایا و کمکهای اشخاص حقیقی و حقوقی در جهت اجرای این قانون استفاده کند .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۹- سازمان بهزیستی کشور مجری این قانون خواهد بود و موظف است آئین نامه های اجرایی مربوط را ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ قانون با هماهنگی کلیه نهادها و دستگاههای ذیربط تهیه و جهت تصویب به هیات وزیران تقدیم نماید .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / تبصره ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

تبصره - اجرای این قانون مانع از انجام وظایف قانونی و موارد پیش بینی شده در اساسنامه کمیته امداد امام خمینی (ره) نمی باشد و کمیته مزبور در چهار چوب وظایف قانونی خویش کماکان نسبت به ارائه خدمات مربوط ادامه خواهد داد .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۷۱/۸/۲۴ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۱/۱/۲۸ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱۰- کلیه وزارتخانه، سازمانهای دولتی و وابسته به دولت، موسسات عمومی وسازمانهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام می باشد موظفند همکاریهای لازم را در زمینه اجرای این قانون با سازمان بهزیستی کشور معمول دارند .

آیین نامه اجرایی تبصره (۱۲) قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱ و تبصره (و۱) / مصوب ۱۳۷۴/۴/۱۹ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱ - از نظر این آیین نامه افراد و خانواده‌های واجد شرایط عبارتند از خانواده‌های نیازمند، زنان بیوه نیازمند، زنان پیر و سالخورده بی سرپرست و نیازمند، زنان و کودکان بی سرپرست، خانواده های دارای سرپرست از کارافتاده و معلولان، خانواده‌های سربازان معیل و نیازمند (دردوران خدمت وظیفه) خانواده‌های نیازمند زندانیان (در دوران محکومیت سرپرست خانواده) خانواده‌های نیازمند معتادان و آسیب دیدگان اجتماعی که سرپرست آنها از کارافتاده موقت ودایم است و مشمولان طرح شهید رجایی که تحت پوشش خدمات حمایتیهای بیمه‌ای و غیر بیمه‌ای دیگری نیستند. تبصره ۱ : تشخیص و تعیین افراد و خانواده‌های واجد شرایط و افراد تحت تکفل آنان حسب مورد با کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی کشور و سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور انجمن حمایت زندانیان است. تبصره ۲ : در کلیه موارد یاد شده بالا افراد تحت تکفل عبارتند از همسر، فرزندان دختر تا قبل از ازدواج، فرزندان پسر کمتر از (۲۰) سال تمام (در صورت اشتغال به تحصیلات عالی تا حداکثر (۲۵) سال تمام) همچنین در صورت معلول بودن فرزند پسر به طور دایم و والدین از کارافتاده تحت تکفل خانواده به تشخیص سازمان بهزیستی کشور .

قانون الحاق یک تبصره به ماده ۴۲ آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی / تبصره ۴ / مصوب ۱۳۷۵/۹/۱۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۴: سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور موظف است با استفاده از امکانات موجود به منظور رفع مشکلات احتمالی زنان جویای کار در کلیه مراکز استانها و شهرستانها متناسب با فرصتهای شغلی زمینه آموزش فنی و حرفه‌ای بانوان را فراهم‌نماید.

دستورالعمل حمایت از افراد و خانواده‌های نیازمند و بی‌سرپرست / دستورالعمل / مصوب ۱۳۷۵/۵/۱ سازمان بهزیستی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان - درآمد)

شرایط پذیرش: افراد به شرط دارا بودن شرایط زیر بر حسب مورد می‌توانند از کمکهای مندرج در این دستورالعمل برخوردار گردند. نیازمند بودن: ملاک تشخیص نیازمندی برای خانوارهای یک و دو نفره آن است که درآمد ماهیانه آنها بر اساس بررسی مددکار کمتر از ۵۰٪ حداقل مستمری ماهیانه قانون استخدام کشوری و درمورد خانوارهای سه نفره و بیشتر کمتر از حداقل مستمری ماهیانه قانون استخدام کشوری باشد. ۲. ایرانی بوده یا تابعیت جمهوری اسلامی ایران را داشته باشد. ۳. از مستمری بازنشستگی، از کارافتادگی و بازماندگان سایر مؤسسات و یا قوانین حمایتی دیگر برخوردار نباشند. اشتغال به کار آنان در زمان مراجعه و بررسی مقدور نباشد. ۵. فرزندان پسر خانواده تا رسیدن به سن قانون (۱۵ سال) موضوع ماده ۷۹ قانون کار و در صورت ادامه تحصیل تا پایان تحصیلات در کلاسهای روزانه و حداکثر (تحصیلات متوسطه تا پایان ۲۰ سالگی و تحصیلات عالی تا پایان ۲۵ سالگی) و فرزندان دختر تا زمانی که ازدواج نکرده اند، میتوانند از مزایای این دستورالعمل برخوردار باشند. در شهر تهران ۵ سال و در شهرهای مراکز استان ۳ سال سابقه سکونت متوالی داشته باشد. تبصره ۱: در موارد خاص که حمایت مددجو از نظر مددکار ضروری به نظر میرسد لکن مددجو فاقد سابقه سکونت است مراتب با پیشنهاد مددکار مربوطه، تأیید کارشناس مسؤول امور اجتماعی ستاد بهزیستی استان و تصویب معاون امور اجتماعی استان قابل اقدام خواهد بود. تبصره ۲: در مواردی که بنا به تشخیص و تأیید مددکار، انتقال مددجو از شهر مرکز استانی به شهر مرکز استان دیگر غیر از تهران الزامی است، رعایت مفاد این بند ضروری نمیباشد. در این مورد لازم است با استناد مبدأ هماهنگی به عمل آید. ۷. نگهداری کودکان و زنان سالمند بی سرپرست در واحدهای شبانه روزی یا واگذاری سرپرستی و نگهداری آنان به افراد واجد شرایط تابع دستورالعملهای مربوط به خود خواهد بود. نحوه تشکیل پرونده و اوراق و مدارک مورد نیاز: ۱. برگ درخواست شخصی مددجو یا برگ معرفی وی به سازمان یا واحد. ۲. اوراق مربوط به مصاحبه اولیه، بازدید منزل و سایر بررسیهای مورد نیاز توسط مددکار. ۳. تصویر شناسنامه مددجو و اعضای خانواده وی، گواهی تحصیلی فرزندان. ۴. برگ استشهاد با تأیید مراجع انتظامی یا مدارک رسمی دیگر (از قبیل گواهی تحصیلی فرزندان، اجاره نامه و ...) که مدت سکونت مددجو را محرز نماید (برای شهرهای مرکز استان). ۵. مدارک مرتبط با علت حمایت به شرح زیر: الف. فوت: مدرکی مستند دال بر فوت سرپرست. ب. مفقودالای: هرگونه مدرک قانونی که مؤید مفقودالای بودن سرپرست باشد یا استشهاد محلی که به تأیید مراجع انتظامی و سایر مراجع ذیصلاح رسمی رسیده باشد. (مدرک مزبور هر شش ماه یک بار به تأیید مراجع مربوطه رسیده و نتیجه در پرونده مددجو نگهداری میشود). ج. از کارافتادگی: در سنین کمتر از ۶۰ سال ارائه نظریه پزشک معتمد سازمان مبنی بر از کارافتادگی مددجو با ذکر مدت آن الزامی است و برای سنین بالاتر از ۶۰ سال به عهده کمیته برقراری مستمری است که با توجه به مهارت، تخصص و مشاغل قبلی مددجو و شرایط بازار کار در این مورد بررسی و تصمیم گیری خواهند نمود. د. زندانی: ارائه گواهی مبنی بر زندانی بودن سرپرست با ذکر مدت محکومیت و گواهی عدم پرداخت کمک از طریق انجمن حمایت زندانیان به خانواده فرد زندانی. ه. اعتیاد: ارائه گواهی از مراکز بازپروری یا زندانها مبنی بر گذراندن دوران بازپروری در مورد معتادین زندانی و ارائه استشهاد محلی در مورد معتادین متواری به تأیید مراجع انتظامی یا مراجع ذیصلاح رسیده باشد (مدرک مزبور هر شش ماه یک بار به تأیید مراجع مربوطه رسیده، نتیجه در پرونده مددجو منعکس میگردد). و. سربازی: ارائه گواهی معتبر مبنی بر انجام خدمت سربازی سرپرست. ز. طلاق: ارائه تصویر حکم دادگاه یا کپی عقدنامه مبنی بر جاری شدن صیغه طلاق و محرز بودن موضوع سرپرستی کودکان توسط مادر و عدم توانایی پدر در پرداخت نفقه. نکاح منقطع: در مورد زنان بیوهای که به دلیل انقضای مدت در نکاح منقطع شوهر خود را از دست داده اند، برگ مصاحبه اولیه حاکی از اظهارات مددجو در این مورد به عنوان مدرک تلقی میگردد. مدرک کتبی دال بر عدم دریافت مستمری از کمیته امداد امام. ۴. کیفیت اقدامات اجرایی: ارزشیابی سایر واحدها مورد ارزشیابی قرار گیرد. تبصره ۲: لازم است به منظور حفظ ارزشهای کیفی، ارزشیابی پروندهها در طول سال، متناوباً و حداکثر یک ماه قبل از پایان مدت مستمری که در فرم برقراری ذکر گردیده صورت پذیرد. ۴. بعد از بررسیهای لازم توسط مددکار و تکمیل مدارک پرونده، چنانچه حمایت مالی از مددجو مدنظر باشد، لازم است فرم برقراری مستمری (فرم شماره ۲) تنظیم و پس از امضای اعضای کمیته برقراری مستمری به جریان گذارده شود. متذکر میگردد که در سالهای بعد، کمیته برقراری مستمری متناسب با نظر (شورای ارزشیابی) نسبت به تنظیم و تأیید فرم برقراری مستمری اقدام خواهد نمود. ۵. مرجع بررسی و تصمیمگیری در مواردی که پرداختهای بیش از ۲۰۰۰۰۰ ریال مد نظر است (کمیته کمکهای موردی) سازمان بهزیستی کشور متشکل از معاون امور اجتماعی، معاون امور توان بخشی و مدیر کل دفتر امور

خانواده‌های نیازمند و بی سرپرست خواهد بود. ۶. مرجع تصمیم‌گیری و صدور مجوز برای پرداخت کمکهای ضروری به افراد نیازمندی که تحت پوشش نبوده یا شرایط ذکر شده در دستورالعمل را دارا نمیباشند و در موقعیتهای خاص و اضطراری و غیرعادی قرار دارند (کمیته کمکهای موردی استان) متشکل از مدیر استان و معاونتهای امور اجتماعی، توانبخشی و اداری و مالی خواهد بود. تبصره ۱: مجوزهای صادره از سوی (کمیتههای کمکهای موردی استان) (بند ۶) نباید در طول هر سال از ۲ درصد اعتبار کمکهای موردی ماده ۱۷ در بخش امور اجتماعی و در هر مورد از ۰۰۰٫۰۰۰ رمددکاران محترم ضمن تلاش در جهت ارتقاء دانش حرفهای، بیشترین سعی و تلاش خویش را مصروف شناخت و ایجاد تغییرات مثبت و عملی دراستعدادها و تواناییهای مددجو و سایر اعضای خانواده وی نموده به نحوی که با اتکاء بر این خصایص و سایر منابع اجتماعی، مددجو قادر به حل مسائل و مشکلات خویش گردیده نیازی به دریافت کمکهای مالی از سازمان نداشته باشد. البته ضروری است مددکاران محترم با اتکاء بر اطلاعات منطقه ای مددجویان را دریافتن فرصتهای شغلی راهنمایی، کمک و تشویق نمایند. تبصره ۱: پروندههای موضوع این بند بایستی در فایلی تحت عنوان (مددجویان غیر مالی) درهرمجتمع به معنی اخص کلمه بوده عامل مؤثر و مهمی در ارزیابی فعالیتهای کیفی مجتمع محسوب میگردد. بازتوانی: با توجه به آن که فعالیتهای مددکاری و اقدامات حمایتی سازمان متکی بر اصولی همچون (احترام به مقام انسانی فرد) و (حفظ کيان و اعتبار خانواده) میباشد؛ بنابراین مدیران، معاونین امور اجتماعی، رؤسای ادارات بهداشتی و مددکاران اجتماعی موظفند ضمن تقویت حس اعتماد به نفس و استقلال فکری و عملی در مددجویان، همواره مستمری و سایر کمکهای مالی را به عنوان یک اقدام موقتی برای نیل به حل مشکلات تلقی نمایند. برای تحقق این امر و حفظ اعتبار و ارزشمندی مددجو به عنوان اشرف مخلوقات، لازم است که مددکاران محترم پس از برقراری ارتباط حرفهای و جمع آوری و کسب اطلاعات با همکاری و مشارکت مددجویان و ضمن توجه به امکانات و تواناییهای خانواده و بستگان آنان و همچنین منابع موجود در جامعه، برنامه مشخصی جهت بازتوانی هر مددجو تنظیم و به مرحله اجراء در آورند. بر این اساس کلیه اقدامات و گزارشات پروندهها بایستی نمایانگر پیگیری و اقدام در چارچوب برنامه بازتوانی بوده از اقدامات مقطعی و بدون برنامه احتراز گردد. کمکهای مالی مستمر: مستمری ماهیانه مددجویان بر اساس آییننامه اجرایی قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست که بایستی بر مبنای حداقل مستمری ماهیانه مشمولان قانون استخدام کشوری محاسبه گردد، به شرح زیر میباشد: میزان مستمری ماهیانه استخدام بعد خانوار حداکثر ۳۰٪/ حداقل مستمری ماهیانه مشمولان قانون استخدام کشوری یک نفره حداکثر ۳۰٪/ حداقل مستمری ماهیانه مشمولان قانون استخدام کشوری دو نفره حداکثر ۳۵٪/ حداقل مستمری ماهیانه مشمولان قانون استخدام کشوری سه نفره ۴۰٪/ حداقل مستمری ماهیانه مشمولان قانون استخدام کشوری چهار نفره حداکثر ۵۰٪/ حداقل مستمری ماهیانه مشمولان قانون استخدام کشوری پنج نفره

بخشنامه شماره ۱۱ مستمریها، موضوع: برقراری و پرداخت مستمری فرزندان اناث بیمه شدگان متوفی / بخشنامه / بی تا (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان - درآمد)

نظر به این که طبق بررسیهای انجام شده واحدهای سازمان از لحاظ تشخیص استحقاق و ادامه پرداخت مستمری فرزندان اناث بیمه شدگان متوفی (موضوع بخشنامه شماره ۵۶۷ فنی) با مشکلاتی مواجه می‌باشند، لذا به منظور تأمین اجرای صحیح قانون و جلوگیری از بروز مواردی که با اهداف قانونگذار منطبق نمی‌باشد مقرر می‌گردد نکات و رهنمودهای زیر را مورد توجه قرار داده و براساس آنها عمل نمایند: برقراری و ادامه پرداخت مستمری فرزندان اناث موکول به نداشتن حرفه و شغل، نداشتن شوهر و نفقه و عدم تمکن مالی جهت امرار معاش مناسب می‌باشد. مفهوم مخالف حکم مذکور این است که دختران شاغل و صاحب حرفه، دخترانی که دارای شوهر بوده و یا توسط شخص و مرجع دیگری تأمین نفقه می‌گردند و نیز دخترانی که به هر طریق دارای تمکن مالی می‌باشند استحقاق برقراری و یا ادامه پرداخت مستمری را نخواهند داشت. ۲. ادعای عدم تمکن و نداشتن شغل و شوهر و عدم تأمین نفقه با اعلام کتبی فرزندان اناث (در مورد صغار مادر و یا قیم مربوطه) پذیرفته می‌شود و اما تشخیص موارد خلاف و یا به عبارت دیگر تعیین صحت و سقم ادعای مزبور در هر شعبه به عهده کمیته‌ای متشکل از رئیس شعبه، مسؤول فنی و مسؤول مستمریها خواهد بود. کمیته تشخیص موارد خلاف که با وصول این بخشنامه کار خود را آغاز خواهد نمود از لحاظ بررسی واطمینان از عدم ادعای خلاف دارای همه گونه اختیارات ضروری و نیز مسؤولیت کامل بوده و پس از دریافت ادعانامه که در عین حال متضمن تعهد می‌باشد با حفظ شئون اسلامی و اخلاقی و انسانی و باتکیه بر قانون موضوع را مورد بررسی قرار خواهد داد. ۳. اعلام کتبی فرزندان اناث می‌بایست با حضور در شعبه (در مورد صغار همراه با مادر و یا قیم مربوطه) و طبق فرم نمونه پیوست (ادعا و تعهدنامه) باشد. ادعانامه مزبور پس از تکمیل و امضاء و ثبت دفتر شعبه تسلیم کمیته فوق‌الذکر خواهد شد. اضافه و تأکید می‌نماید که صحت امضای مستمری بگیر در ذیل تعهدنامه باید توسط یکی از اعضای کمیته تأیید شده باشد. ۴.

کمیته‌ها اعتبار تعهدنامه فوق‌الذکر را حداکثر به مدت یک سال از تاریخ ثبت آن در دفتر شعبه محدود و به مستمری بگیر تفهیم و وی را مکلف خواهند نمود که در پایان مدت مزبور بار دیگر در شعبه حاضر و به طور کتبی اعلام وضعیت مجدد نماید. بدیهی است در بررسی مجددی که به این ترتیب انجام خواهند داد چنانچه مشخص شود به علت تغییری که در وضعیت دختر بیمه شده متوفی حاصل گردیده ادامه پرداخت مستمری غیرقانونی می‌باشد و دستور قطع و حذف مستمری را صادر خواهند نمود. ۵. کمیته‌ها علاوه بر تعهدنامه پیش‌گفته اقدام به اخذ استشهاد محلی از مدعی خواهند نمود. استشهاد محلی می‌بایست طبق فرم نمونه پیوست بوده و حداقل صحت یکی از امضاهای ذیل آن توسط یکی از دفاتر اسناد رسمی تأیید شده باشد. ۶. علاوه بر مدارک فوق‌الذکر بررسی شرایط پرونده، مصاحبه حضوری با بازماندگان و بررسی مدارک شناسائی آنان، انجام بازرسی از محل سکونت و یا کارگاهی که احتمال اشتغال به کار در آنجا می‌رود، استفسار از سازمان ثبت احوال (از لحاظ ثبت ازدواج، استعلام از سازمان ثبت اسناد و املاک (به لحاظ داشتن ملک و مستغلات)، ملاحظه گواهی حصر وراثت و بالاخص گواهی پرداخت مالیات بر ارث (از لحاظ داشتن ارثیه‌ای که موجب تمکن مالی می‌گردد)، استعلام و درخواست اظهار نظر از نیروی انتظامی و خلاصه مراجعه و مکاتبه با مراجعی که به گونه‌ای مرتبط با اشتغال، ازدواج و طلاق، دارائی و تمکن مالی و یا حقوق وظیفه می‌باشند راهها و وسایلی هستند که کمیته‌ها بر حسب مورد و چنانچه ضروری تشخیص دهند می‌توانند جهت تحقیق مورد استفاده قرار دهند. کمیته‌ها پس از اخذ مدارک و انجام بررسیهای ضروری رای نهائی خود را مبنی بر خلاف و یا تأیید ادعای فرزندان طبق گواهی نمونه پیوست و با سه امضای اعضای کمیته صادر خواهند نمود. گواهی مزبور در پرونده مستمری ضبط و برای مدت یک سال معتبر خواهد بود. ۸. گزارشهای رسیده حاکی از این است که پاره‌ای از فرزندان اناث پس از امضاء و تسلیم یک برگ تعهدنامه خاک میهن را ترک و اینک ماهها و سالهاست که (بدون اشتغال به تحصیل و یا معالجه) در خارج از کشور اقامت نموده و از طریق تعیین وکیل مبادرت به اخذ مستمری می‌نمایند و یا آن که نام بدون پرداخت سهم مستمری کماکان در ردیف مستمری بگیران واجد شرایط باقی مانده است. با توجه به هزینه‌های سنگین اقامت در این گونه کشورها تردیدی نیست که اینان به لحاظ تأمین معیشت متکی بر سهم مستمری خود نبوده و به طریقی تأمین نفقه می‌گردند و یا آن که دارای تمکن مالی می‌باشند و لذا پرداخت مستمری به آنان فاقد بنیاد قانونی میباشد. کمیته‌های تشخیص موارد خلاف مکلفند چنین مواردی را مورد توجه خاص قرار داده و بی‌درنگ راه را بر هرگونه پرداخت غیر قانونی ببندند. اضافه می‌نماید طبق قانون مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ و آیین‌نامه اجرایی آن (منضم به بخشنامه ۵۴۴) مستمری دانشجویانی که جهت تأمین مخارج ادامه تحصیل شخصاً دارای تمکن مالی می‌باشند قابل پرداخت نمی‌باشد و لذا کمیته‌ها در اجرای حکم قانون و با ملحوظ داشتن هزینه‌های ارزی اشتغال به تحصیل در خارج در مورد آن دسته از فرزندان اناث نیز که در کشورهای دیگر مشغول به تحصیل می‌باشند تصمیم بایسته اتخاذ خواهد نمود. ۹. پاره‌ای از فرزندان اناث که اشتغال به کار دارند نوع کار آنان به گونه‌ای است که مدعی هستند ماهیانه کمتر از حداقل دستمزد کارگر عادی دریافت می‌نمایند. نظر به این که از لحاظ سازمان ملاک و میزان حداقل تمکن مالی جهت امرار معاش حداقل دستمزد می‌باشد لذا در این گونه موارد با اخذ گواهی معتبر (مبنی بر میزان دریافتی از محل کار) پرداخت ما بالتفاوت تا میزان حداقل مزبور بلامانع خواهد بود. توجه دارند چنانچه میزان دریافتی معادل و یا بیش از حداقل باشد مستمری قابل پرداخت نخواهد بود. ۱۰. در مورد مستمریهائی که قبل از وصول این بخشنامه برقرار و پرداخت آن کماکان ادامه دارد حداکثر ظرف مدت یک سال از تاریخ وصول این بخشنامه با احضار فرزند اناث به شعبه و اخذ ادعا نامه جدید وضعیت آنان را عیناً مورد بررسی قرار داده و منطبق با قانون و مفاد این بخشنامه تصمیم مناسب اتخاذ خواهند نمود. ۱۱. یادآور می‌گردد در مورد مستمریهائی که برقرار و پرداخت می‌گردد و یا خواهد شد در صورت احراز تخلف علاوه بر قطع مستمری در مورد استرداد وجوه پرداختی از تاریخ استفاده غیرمجاز نیز اقدام خواهند نمود لذا ضروری است این مهم را در زمان اخذ ادعا نامه به فرزند متوفی (و یا مادر و قیم مربوطه) تفهیم نمایند. ۱۲. مدیران کل و کارشناسان فنی استانها، رؤسای شعب و نمایندگان، مسؤولان فنی و مستمریهای شعب و نمایندگیا، مسؤول حسن اجرای این بخشنامه می‌باشند. مهدی کرباسیان رئیس هیات مدیره و مدیرعامل

بخشنامه شماره ۲۰ مستمریها (موضوع برقراری مجدد مستمری در صورت فوت شوهر دوم / بخشنامه / بی تا (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان - درآمد)

در اجرای اصل بیست و نهم قانون اساسی و در راستای گسترش چتر حمایتی تأمین اجتماعی (به موجب قانون و آیین‌نامه پیوست) مقرر گردیده است همسران بیمه شدگان که مجدداً ازدواج دائم کرده‌اند و به تبع آن مستمری آنها قطع شده است در صورت فوت شوهر دوم از مستمری یاد شده برخوردار گردند لذا در اجرای قانون و آیین‌نامه مزبور ضروری است با نگرش به نکات و رهنمودهای زیرین اقدام بایسته معمول دارند: ۱. قانون مذکور از تاریخ ۱۳۷۴/۸/۱ لازم‌الاجراء می‌باشد بنابر این همسران بیمه شدگان متوفی که مجدداً ازدواج دائم کرده‌اند و به تبع آن مستمری آنان قطع شده است چنانچه شوهر دوم آنان از تاریخ مذکور به بعد فوت نماید از همان تاریخ فوت شوهر دوم استحقاق برخورداری از مستمری پیشین را بارعایت بند

۴ این بخشنامه خواهند داشت و اما چنانچه فوت شوهر دوم قبل از تاریخ ۱/۸/۱۳۷۴ واقع شده باشد در این صورت مستمری از تاریخ ثبت درخواست کتبی همسر در دفتر شعبه قابل پرداخت خواهد بود. اضافه می‌نماید برقراری و ادامه پرداخت مستمری در هریک از حالات پیشگفتار مشروط بر این است که همسر پس از فوت شوهر دوم شوهر دائم دیگری اختیار نکرده باشد. نکته شایان توجه دیگر این که مستمری موضوع این بخشنامه شامل فوت شوهر سوم و بعد از آن نخواهد بود. ۲. ملاک شناسایی همسر دوم فقط مدارک رسمی مثبت خواهد بود. مدارک مزبور مشتمل بر عقدنامه رسمی، رونوشت عقدنامه که از سوی سازمان ثبت احوال صادر و برابر با اصل شده باشد. گواهی حصروراثت (مربوط به فوت شوهر دوم) گواهی ثبت احوال که بر اساس اسناد سجلی اشخاص صادر شده، شناسنامه زوجین که نام طرفین در آن درج و مهر و امضاء گردیده و آرای صادره از سوی محاکم قضایی می‌باشد و لذا همسرانی که مدعی فوت شوهر دوم خود هستند می‌بایست لاقلاً یکی از مدارک یاد شده رابه شعبه ارائه نموده باشند و در غیر این صورت برقراری مستمری میسر نخواهد بود. اضافه می‌نماید تشخیص فوت همسر دوم مبتنی بر ارائه گواهی فوت رسمی که توسط سازمان ثبت احوال صادر شده باشد خواهد بود. ۳. در مواردی که شوهر دوم بیمه شده سازمان بوده و از طریق فوت وی نیز شرایط برقراری مستمری بازماندگان (واز جمله همسر مورد بحث) فراهم شده باشد در این صورت موضوع مشمول حکم مقرر در ماده ۹۴ قانون بوده و همسر می‌تواند از یکی از دو مستمری متعلقه که مبلغ آن بیشتر است استفاده نماید. ۴. چنانچه شوهر دوم مشمول مقررات حمایتی دیگری غیر از قانون تأمین اجتماعی باشد و بر اساس مقررات مزبور همسر مورد بحث از مستمری و یا حقوق وظیفه برخوردار گردد در این صورت هیچ گونه وجهی از طرف این سازمان قابل پرداخت نخواهد بود. با توجه به آنچه که گفته شد ضروری است در کلیه موارد ابتدا وضعیت شوهر دوم را با توجه به شغل و محل اشتغال وی از لحاظ شمول مقررات حمایتی مورد بررسی قرار داده و سپس اقدام مناسب به عمل آورند. ۵. نظر به این که به موجب قانون و آیین نامه پیوست مقرر گردیده که بار مالی ناشی از اجرای آن منحصراً از محل سه درصد (۳٪) حق بیمه سهم دولت تأمین گردد و سازمان برنامه و بودجه نیز موظف گردیده همه ساله حق بیمه مذکور را در بودجه کل کشور منظور و به حساب سازمان واریز نماید لذا معاونت مدیر عامل در امور اداری و مالی سازمان باید این مهم را در نظر داشته و مستند به قانون و آیین نامه یاد شده در مورد وصول مبلغ مزبور اقدام لازم معمول دارند. ضمناً در همین راستا لازم است تمامی شعب و نمایندگیها آمار برقراری و هزینه ناشی از اجرای قانون مذکور را در حساب جداگانه‌ای نگهداری و مراتب را هر ۳ ماه یک بار به ادارات کل بودجه و تشکیلات و امور بیمه شدگان اعلام نمایند. ۶. در برقراری مستمری موضوع این بخشنامه پرونده مستمری قبلی (اعم از این که مختومه شده و یا کامکان جاری باشد) ملاک تعیین مبلغ مستمری قابل پرداخت خواهد بود. .... مدیران کل استانها، کارشناسان ارشد نظارت بر امور بیمه شدگان، رؤسای شعب و نمایندگیها، مسؤولان امور بیمه شدگان و مستمریها مسؤول حسن اجرای این بخشنامه خواهند بود.

بخشنامه شماره ۱/۲۰ مستمریها : برقراری مجدد مستمری در صورت فوت شوهر دوم / بخشنامه شماره ۹۳/۷۷۶۳۵ / مصوب ۱۳۷۵/۱۲/۱۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان - درآمد)

نظر به این که هیأت محترم وزیران به موجب تصویب نامه شماره ۱۲۶۶۸۵/ت ۱۷۳۹۸/ مورخ خواهد بود. ضمناً توجه خواهند داشت همسرانی که قبل از اجرای قانون تأمین اجتماعی (۱۰/۵/۵۴) از ردیف مستمری بگیران حذف گردیده و هرگز تحت پوشش مقررات قانون تأمین اجتماعی قرار نگرفته‌اند از شمول این بخشنامه و بخشنامه شماره ۲۰ مستمریها خارج می‌باشند. مهدی کرباسیان رئیس هیات مدیره و مدیرعامل

از قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور / تبصره ۶ / مصوب ۱۳۷۶/۱۱/۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۶ الف. اعتبار ردیف ۵۰۳۲۸۹ جاری - عمرانی قسمت چهارم این قانون برای تأمین هزینه‌های جاری ضروری فعالیتهای اجتماعی امور بانوان استانها و خانه‌های عالم در مراکز دهستانها و همچنین هزینه‌های متفرقه عمرانی و طرحهای عمرانی مناطق روستایی و عشایری اختصاص می‌یابد. ... د. وزارت کشور موظف است هر چهار ماه یک بار گزارش این تبصره را به کمیسیونهای شوراها و امور داخلی کشور، برنامه و بودجه و امور زنان، جوانان و خانواده مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

از آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۰ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۷ - نظر به ضرورت ساماندهی، هدایت و اداره مطلوب خدمات اجتماعی و امور مربوط به حمایت از گروهها و خانوادههای محروم و نیازمند، رفع تداخل وظیفه‌ای، استفاده بهینه از منابع وامكانات و ایجاد همسویی و هماهنگی مناسب در برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت، مقرر می‌گردد که در سال ۱۳۷۷ :

الف . افزایش ظرفیت پذیرش مورد نیاز برای انجام امور مربوط به حضانت، حمایت، نگهداری، بازپروری، توانبخشی و مراقبت از کودکان و سالمندان بی‌سرپرست و یا دارای سرپرست فاقد صلاحیت، معلولان جسمی، ذهنی و حسی نیازمند و از کارافتاده که در مراکز ذی‌ربط نگهداری می‌شوند. همچنین خانواده‌های در معرض آسیبهای اجتماعی و آسیب‌دیدگان اجتماعی صرفاً از طریق سازمان بهزیستی کشور و افزایش ظرفیت پذیرش مورد نیاز برای نیازمندان شامل یتیمان، زنان بی‌سرپرست، افراد سالخورده، از کارافتادگان، بیماران صعب‌العلاج، خانواده زندانیان و آسیب‌دیدگان از حوادث طبیعی که توانایی خود را از دست داده‌اند توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) صورت گیرد .

از آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۰ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱ - خانواده‌ها و افراد نیازمند زیر که بر اساس جدول دهکهای درآمدی، در گروه ۱۰٪ جمعیت دارای کمترین درآمد سرانه قرار داشته باشند، در چارچوب موازین این آیین‌نامه تحت پوشش خدمات حمایتی قرار می‌گیرند. - زنان بی‌سرپرست و سرپرست خانواده و کودکان بی‌سرپرست و بد سرپرست. - معلولان جسمی، ذهنی، روانی و اجتماعی که فاقد توانایی لازم برای امرار معاش و اداره زندگی خود و خانواده خود باشند. - خانواده‌های نیازمند زندانیان. - سالمندان روستایی مشمول طرح شهید رجایی و سالمندان نیازمند به نگهداری و مراقبت. - خانواده‌های فاقد درآمد و یا کم درآمد به لحاظ فقر و محرومیت مادی و یا از کارافتادگی سرپرست. - آسیب دیدگان کلی از حوادث و سوانح .

از آیین‌نامه اجرایی تبصره ۳ قانون بودجه سال ۷۷ کل کشور / ماده ۲۲ / مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۲۲ - تعاونیهایی که ۷۰٪ از اعضای آنان را ایثارگران شامل (رزمندگان، آزادگان، جانبازان و خانواده معظم شهداء)، فارغ‌التحصیلان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی، مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی و یا افراد ساکن در مناطق محروم کشور و مناطق بازسازی شده جنگ تحمیلی یا ترکیبی از آنان همچنین تعاونیهایی بانوان یا تعاونیهایی که حداقل (۷۰٪) اعضای آنها را بانوان تشکیل می‌دهند با تأیید وزارت تعاون از پرداخت تمام سهم آورده معاف می‌باشند .

از قانون تشویق احداث و عرضه واحدهای مسکونی استیجاری / ماده ۵ / مصوب ۱۳۷۷/۳/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان -مسکن)

ماده ۵ - شرایط متقاضیان اجاره یا اجاره به شرط تملیک با حفظ اولویت برای متقاضیان جوان متأهل و افراد کم درآمد و زنان سرپرست خانوار، میزان اجاره بهای ماهانه، ضریب افزایش سالانه آن، مدت اجاره و سایر شرایط لازم در آیین‌نامه‌ای که بنابه پیشنهاد وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی و کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، تعیین می‌شود .

دستورالعمل اجرایی طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا (زینب کبری) / دستورالعمل شماره ۲۶۸/۶۳۶۰ / مورخ ۱۳۷۳/۳/۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

مقدمه با توجه به ترکیب جمعیت روستاها و سهم زنان روستایی در فعالیتهای دامداری، کشاورزی و صنایع دستی و نظر به وظایف بانک کشاورزی در تأمین اعتبار برای تولید محصولات کشاورزی و فعالیتهای تولیدی جانبی و به منظور افزایش سطح زندگی روستائیان و نهایتاً توسعه امور روستاها و فعالیتهای کشاورزی، طرح حمایت خاص از زنان آسیب‌پذیر روستا در تاریخ ۲۳/۱۲/۷۲ به تصویب هیأت مدیره محترم بانک رسیده است. هدف از اجرای طرح حمایت از زنان آسیب‌پذیر روستا از طریق تأمین تسهیلات اعتباری سهل و آسان برای امور تولیدی و کمک به افزایش پس‌انداز آنان می‌باشد و امید می‌رود که با اجرای این طرح قدمی دیگر در راستای وظایف این واحد عظیم اقتصادی و تحقق اهداف قانون اساسی به عنوان خونهای شهدای انقلاب اسلامی ایران برداشته شود. انتظار دارد در انجام این مهم از همکاری نمایندگان امور زنان در سازمانهای کشاورزی، کارشناسان و مروجین زن مستقر در روستاها و همچنین همکاری سایر زنان شاغل در روستا نظیر معلمان و بهورزان برخوردار گردیم. روش اجراء ۱. ابتدا زنان بی‌سرپرست و آسیب‌پذیر روستا توسط کارشناسان و مروجان زن و با استفاده از امکانات محلی نظیر معتمدین، شناسایی می‌شوند. منظور از زنان آسیب‌پذیر زنانی هستند که به هر دلیل سرپرستی خانواده خود را بر عهده دارند و به دلیل فقدان امکانات تولیدی، از قبیل زمین و آب قادر به ادامه زندگی خود نیستند. و در صورت تأمین مالی قادر خواهند شد با انجام فعالیتهایی نظیر صنایع دستی، زراعت، دامداری و غیره مستقلاً خانواده خود را اداره کنند. اطلاعات و مشخصات جمع‌آوری شده در فرم شماره (۱) پیوست ثبت و به تأیید نهاد یا ارگان یامعتمدین محلی می‌رسد و به نزدیکترین شعبه بانک کشاورزی حوزه استقرار روستا ارسال می‌گردد. ۲. در فرم مذکور که فقط برای یک بار برای هر فرد تنظیم می‌گردد، فعالیتهای تولیدی هر یک از زنان در ارتباط با چگونگی تولید در مزرعه، خانه یا کارگاه با ذکر نوع و میزان تولیدات مشخص می‌شود. همچنین نیازمندیهای اعتباری آنان به دقت قید می‌گردد. تبصره: علاوه بر نکات فوق چگونگی تأمین مواد اولیه و محل آن و همچنین امکانات فروش تولیدات آنان و مهمتر از همه در صورتی که فرد مورد بررسی اطلاعاتی در ارتباط با هنر خیاطی، گلدوزی و امثال آن داشته باشد و نیز بازار فروش تولیدات در قسمت مربوط فرم شماره (۱) درج و با توجه به شناختی که از فرد مورد نظر و موارد اشاره شده دارند تأیید می‌نمایند. ۳. شعب بانک کشاورزی پس از دریافت فرم شماره (۱) که در حقیقت به مثابه برگ درخواست و مدرک مورد عمل خواهد بود نسبت به تشکیل پرونده اقدام می‌کنند. سپس ارزیاب یا کارشناس شعبه از روستای مورد نظر بازدید و پس از کنترل فرمهای ارسالی تسهیلات لازم برای تأمین نیازهای سرمایه‌گذاری و مواد اولیه و غیره را در همان فرم به شعبه پیشنهاد می‌نمایند. تبصره: به منظور کمک به این قبیل زنان در صورت آشنایی کافی با هنر خیاطی یا جوراب بافی می‌توان تسهیلات لازم برای خرید چرخ خیاطی یا ماشین جوراب‌بافی را تأمین و پرداخت نمود. چنانچه تعدادی از این زنان دارای اصطبل برای نگهداری دام باشند. می‌توان به منظور خرید دام با توجه به امکانات سازمانهای ذی‌ربط (استفاده از تسهیلات تبصره ۳ برای تعمیر اصطبلهای سنتی، بهره‌گیری از جهاد سازندگی در ارائه خدمات دامپزشکی، بهداشتی کردن اصطبلها و تحویل دام در وهله اول گاو اصیل، یادورگ، در غیر این صورت گاو نژاد بومی خوب برای آنان اعتبار منظور نمود. تسهیلات پیشنهادی در شعبه مورد تصویب قرار می‌گیرد و با اعزام اکیپ بر اساس دستورالعمل اجرایی آیین‌نامه اعتبارات در محل روستای محل زندگی زنان، در قالب عقد ذی‌ربط حسب مورد در یک یا چند قسط به آنان یا در وجه فروشندهان پرداخت می‌شود. تبصره: بدین ترتیب به هیچ عنوان نیاز به حضور این قبیل افراد در شعب بانک نخواهد بود و با استفاده از همکاری سایر گروهها نظیر کارشناسان و مروجان زن روستایی تلاش خواهد شد تا کالا و مواد مورد نیاز در محل زندگی آنان در روستا و بدون مراجعه به محل دیگر در اختیار تسهیل‌گیرنده قرار داده شود. ۵. میزان اعتبار سالانه شعب و حداکثر تسهیلات قابل پرداخت به هر فرد و نوع عقد مربوطه از طریق مدیریت استان تعیین و ابلاغ می‌گردد. تسهیلات صرفاً با تعهد خود زنان و امکاناً با تضمین یکی دیگر از زنان بی‌سرپرست همان روستا و یا به صورت زنجیری به تعهد تسهیل‌گیرندگان روستا پرداخت می‌شود. ۷. نظارت بر مصرف تسهیلات اعطایی توسط معرفی‌کنندگان مذکور در بند یک انجام و گزارش مربوطه به شعب بانک منعکس تا عدالت‌الزوم به صورت موردی از سوی نماینده بانک مورد بازرسی و نظارت قرار گیرد تا تسهیلات پرداختی به طور حتم به مصرف تعهدات مورد نظر برسد. ۸. زمان بازپرداخت تسهیلات اعطایی به نوع تولیدات، موعد فروش و زمان دریافت بهای آن بستگی خواهد داشت. هر یک از اخذکنندگان تسهیلات یک عدد قلم مخصوص از بانک کشاورزی دریافت تاپس‌اندازهای خود را در آن جمع‌آوری کنند و در پایان هر ماه یا به هنگام مراجعه به شعب بانک کشاورزی به موجودی حساب پس‌انداز کوتاه‌مدت خود که در موقع اخذ تسهیلات افتتاح نموده‌اند اضافه نمایند. سعی خواهد شد که پس‌اندازها برای تأمین آینده خانواده در حساب بانکی آنان باقی بماند و به مصرف بازپرداخت اقساط نرسد. ۱۱. اقساط تسهیلات دریافتی صرفاً از محل فروش تولیدات آنان که با کمک معرفان در بند یک به فروش می‌رسد با توجه به نوع فعالیت و در قالب عقد ذی‌ربط بازپرداخت خواهد شد.

آیین‌نامه اجرایی مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) / ماده ۱۸ و تبصره / مصوب ۱۳۷۶/۵/۱۶ سازمان بهزیستی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده ۱۸ - مددجویانی که هنگام پذیرش فرزند به همراه دارند، می‌توانند در ساعات اداری از خدمات مهد کودک بهره‌مند شوند. تبصره : در صورت تشخیص مددکار اجتماعی مبنی بر عدم مصلحت در نگهداری فرزند در کنار مادر، کودک به مراکز شبانه‌روزی معرفی می‌گردد .

آیین‌نامه اجرایی مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۷۶/۵/۱۶ سازمان بهزیستی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده ۱۷ - دختران نوجوان زیر ۱۵ سال که به نحوی در معرض آسیب اجتماعی حاد قرار گرفته‌اند به مرکز جداگانه و یا به مراکز شبانه‌روزی دختران ارجاع می‌گردند .

آیین‌نامه اجرایی مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۶/۵/۱۶ سازمان بهزیستی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده ۲ - دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) که در این آیین‌نامه به اختصار مددجو نامیده می‌شوند به دختران و زنانی اطلاق می‌گردد که شامل یکی از گروههای ذیل باشند : الف . دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد به دختران و زنانی اطلاق می‌شود که به دلایلی چون متشنج بودن خانواده ، اغفال و ... از کانون خانواده فرار نموده، طرد شده، فاقد سرپرست و یا سرپرستی مؤثر بوده و آمادگی و درایت اجتماعی و روانی لازم و یا توان کافی اقتصادی برای زندگی مستقل را نداشته و احتمال آسیب‌پذیری حاد و مبادرت ایشان به روابط نامشروع وجود دارد. این گونه افراد بنا به تشخیص مراجع قضایی و یا واحدهای بهزیستی (در صورت داشتن سن قانونی) به مراکز حمایت و بازپروری معرفی و یا خودشان به منظور پیشگیری از ابتلاء به مفاسد اجتماعی و اخلاقی و جلب حمایت به مراکز مزبور مراجعه می‌کنند. ب . زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) به زنانی اطلاق می‌گردد که از طریق ایجاد روابط جنسی نامشروع کسب درآمد و گذراندن معیشت می‌نمایند و همچنین به زنانی اطلاق می‌گردد که به ارزشهای اخلاقی و اجتماعی پایبند نبوده و علی‌رغم مبادرت به روابط جنسی نامشروع از این عمل‌انگیزه کسب درآمد را ندارند. این گونه افراد پس از تحمل مجازات قانونی، به دلیل فقدان مکان زندگی و عدم پذیرش اجتماعی توسط مراجع قضایی به مراکز بازپروری معرفی می‌گردند و یا این که به صورت خودمعرف برای بهره‌گیری از خدمات حمایتی و بازپروری مراجعه می‌نمایند .

آیین‌نامه اجرایی مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۶/۵/۱۶ سازمان بهزیستی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده ۱ - مراکز حمایت و بازپروری دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) که در این آیین‌نامه به اختصار مرکز نامیده می‌شود به مراکزی اطلاق می‌شود که طبق وظایف قانونی محوله دختران و زنان در معرض آسیب اجتماعی حاد و زنان آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه) را نگهداری و یا به صورت غیر شبانه‌روزی تحت پوشش داشته و از طریق ارائه خدماتی نظیر مددکاری اجتماعی، روانشناسی،

آموزشهای فنی و حرفه‌ای و فرهنگی، زمینه‌های بازگشت آنان به زندگی سالم را از طریق پیوند مجدد با خانواده، آموزش و ایجاد اشتغال و کسب در آمد مشروع، ازدواج و تشکیل خانواده فراهم آورده و در تأمین حداقل نیازهای اقتصادی وحل و فصل مسائل و مشکلات یاری می‌نماید .

از آیین‌نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۵۳ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ رئیس قوه قضائیه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده ۵۳ - مرکز پذیرش و تشخیص به‌منزله یک واحد زندان، محلی است برای شناخت‌شخصیت زندانیان و پذیرش آنان که زیر نظر رئیس زندان انجام وظیفه می‌نماید. ... تبصره ۲: محل پذیرش و تشخیص مردان و زنان جدا خواهد بود .

قانون جامع حمایت از حقوق معلولان / ماده ۶ / مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- یکی از فرزندان اولیایی که خود ناتوان و معلول بوده (هر دو یا یکی از آنها معلول باشد) و یا حداقل دو نفر از فرزندان آنها ناتوان و معلول باشد از انجام خدمت وظیفه عمومی معاف می گردند . تبصره - همسرانی که زن ناتوان و معلول خود را سرپرستی می نمایند مادامی که سرپرستی همسر ناتوان و معلول را بر عهده داشته باشند از انجام خدمت وظیفه عمومی معاف می گردند .

قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۲/۸/۱ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۶۲/۸/۱۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده واحده - دولت مکلف است نسبت به تضمین بیمه و رفاه زنان و کودکان بی سرپرست موضوع بند چهارم اصل بیست و یکم قانون اساسی اقدام و حداکثر ظرف سه ماه لایحه آن را برای تصویب به مجلس تقدیم دارد . تبصره - دولت باید حتی الامکان در لایحه جهت خودکفا نمودن بیمه شدگان را مورد توجه خاص قرار دهد .

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضائیه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۰- وظایف سازمان به شرح زیر می باشد : ط- جذب هرگونه کمک از قبیل کمک های مردمی ، موسسات خیریه و ... و برنامه ریزی در جهت به کارگیری صحیح اینگونه کمکها با هدف بهبود امور زندانها و مساعدت به زندانیان و یا خانواده آنها . ح- انجام خدمات مشاوره ای و نیز کمک و مساعدت به منظور حل مشکلات زندانیان و خانواده آنها .

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۶۵ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضائیه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶۵- زندانیان حسب سابقه، سن، جنسیت، نوع جرم، تابعیت، مدت مجازات، وضع جسمانی و روانی و چگونگی شخصیت و استعداد به یکی از قسمتهای زندان یا موسسات تأمینی و تربیتی معرفی می گردند. تبصره- زندانیان زن می توانند اطفال خود را تا سن دو سال تمام به همراه داشته باشند. روسای زندانها می توانند در هر زندان به تفکیک و جداسازی اطفال ۲ سال تا ۶ سال در محل مجزا (مهد کودک) اقدام و یا نسبت به انتقال اطفال موصوف به بهزیستی یا موسسات نگهداری اطفال مبادرت نمایند .

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۱۶۰ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۶۰- انجام عقد نکاح و طلاق و تنظیم هرگونه سند معامله و قرارداد و تعهدی که یک طرف آن زندانی باشد بایستی با اجازه مقام قضائی مربوطه یا قاضی ناظر زندان به وسیله یکی از سردفتران اسناد رسمی با شرایط عادلانه تر از سایر دفاتر اسناد رسمی انجام پذیرد تا موجب تضییع حقوق زندانی یا اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر نشود .

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۱۷۶ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۷۶- زوج یا زوجه، پدر، مادر، برادر، خواهر و فرزندان زندانی و همچنین پدر و مادر همسر وی حق دارند طبق شرایط ملاقات های هفتگی با زندانی ملاقات کنند و سایر بستگان و دوستان زندانی در صورت درخواست با کسب اجازه از طرف رئیس زندان یا قاضی ناظر زندان می توانند ملاقات کنند .

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۱۷۷ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۷۷- زندانیانی که حسن رفتار و کردار داشته باشند با صلاحدید رئیس زندان می توانند با همسر و فرزندان و پدر و مادر و برادر و خواهر و پدر و مادر همسر خود با حضور مامور مراقب ملاقات حضوری نمایند .

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۱۷۹ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۷۹- زندانیان با موافقت رئیس زندان یا قاضی ناظر زندان در مواردی می توانند ملاقات خصوصی بدون حضور مراقب با همسر و فرزندان خود داشته باشند .

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۱۸۲ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۸۲- برنامه ملاقات عمومی در هر زندان از نظر روز و ساعت متناسب با فصول سال و نیاز هر محل به وسیله رئیس زندان تهیه و با تصویب مدیر کل مربوطه آگهی می شود. تبصره ۱- برنامه ملاقات باید به گونه ای تنظیم شود که مردان و زنان ملاقات کنند و ملاقات شوند بتوانند به طور جداگانه با یکدیگر ملاقات نمایند.

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۲۰۶ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۰۶- (اصلاحی ۱۱/۴/۱۳۸۱) در موارد ازدواج، فوت بستگان سببی و نسبی درجه اول از طبقه اول یا ابتلای آنها به بیماری حاد، رئیس و یا قاضی ناظر زندان می تواند پس از اخذ وثیقه لازم و یا کفالت و یا اطمینان به بازگشت زندانی برای مدت ۷۲ ساعت به زندانی مرخصی اعطاء نماید.

آئین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور / ماده ۲۲۳ / مصوب ۱۳۸۰/۴/۲۶ قوه قضاییه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۲۳- برای تسهیل بازگشت زندانیان به زندگی عادی باید در حفظ روابط و علایق خانوادگی آنان اهتمام لازم به عمل آید به همین منظور مددکاران اجتماعی در زندانها موظفند به طور منظم با زندانی، در تماس بوده، با جلب اعتماد زندانی در رفع مشکلات و تأمین احتیاجات مادی و معنوی او و خانواده اش از طریق دواير ذيربط و نتیجتاً در ایجا روابط حسنه با خانواده و تحکیم مبانی آن موثر و مفید واقع شوند. تماس سایر مامورین زندان با خانواده زندانی ممنوع و موجب تعقیب انتظامی یا اداری است. تبصره- ارتباط با خانواده زندانی توسط مددکار الزاماً با هماهنگی و اطلاع رئیس زندان خواهد بود.

آئین نامه شورای برنامه ریزی و مدیریت بهداشت روان و اصلاح رفتار زندانیان کشور / ماده ۲ / مصوب ۱۳۸۱/۴/۱۱ قوه قضائیه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- وظایف، مسئولیتها و حدود اختیارات شورا: ی- طراحی و هدایت مستمر خدمات مشاوره ای و مددکاری پس از ترخیص برای زندانیان آزاد شده و خانواده های ایشان. ک- طراحی و هدایت برنامه های آموزشی و مشاوره ای برای زندانیان و خانواده های آنان (به ویژه همسران و فرزندان زندانیان). ل- طراحی و هدایت خدمات مشاوره های غیر حضوری ویژه خانواده های زندانیان. م- تحقیق، طراحی و هدایت مراکز مشاوره خانواده در مجتمع های قضایی به ویژه خانواده با تصویب مراجع ذیربط.

تصویبنامه ایجاد شیرخوارگاه و مهد کودک در کارگاههای دولتی و وابسته به دولت / تصویبنامه / مصوب ۵۸/۵/۲۲ - هیات وزیران (پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی) (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

در کارگاههای دولتی و وابسته به دولت که از خدمات کارگران زن استفاده می کنند، برای نگهداری و مراقبت از فرزندان آنان در ساعات کار شیرخوارگاه و مهد کودک ایجاد گردد. ضوابط و شرایط اداره این مراکز به پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی به تصویب شورای عالی کار خواهد

رسید. اعتبار لازم هزینه های ثابت و جاری با استفاده از امکانات مالی کارگاههای مربوط تامین خواهد شد. (به ماده ۷۸ قانون کار مصوب ۲۹ / ۸ / ۱۳۶۹ مراجعه نمایید).

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۹ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۹- معاون امور بهداشتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، رئیس کمیته سیاستگذاری و نظارت بر ترویج تغذیه با شیر مادر بوده موظف است جلسات را به طور منظم تشکیل دهد.

آئین نامه اداره شیرخوارگاهها و مهدهای کودکان کارگاههای دولتی و وابسته به دولت / ماده ۱ و ۴ تبصره / مصوب جلسه ۱۳۶۲/۴/۲ شورای عالی کار (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- کلیه کارگاههایی که از خدمات کارگران زن استفاده می کنند و این کارگران دارای فرزندان صفر تا ۶ ساله می باشند مکلفند متناسب با تعداد کودکان و گروههای سنی آنها نسبت به ایجاد مرکز نگهداری کودکان اقدام نمایند. تبصره ۱- گروه سنی صفر تا ۲ سالگی شیرخوار و از ۲ تا ۶ سالگی کودک محسوب می شوند. تبصره ۲- تعداد واجدین شرایط برای ایجاد شیرخوارگاه در این قبیل کارگاهها حداقل ده کودک شیرخوار و مهد کودک حداقل ۵۰ کودک می باشد. تبصره ۳- کارگاههایی که تعداد کودکان واجد شرایط آنها به حد نصاب مقرر نرسد بدون در نظر گرفتن حد نصاب مذکور با توجه به امکانات و ضرورتها به تشخیص وزارت کار و امور اجتماعی نسبت به ایجاد مرکز اقدام خواهند کرد. تبصره ۴- کسب رضایت ولی قانونی برای نگهداری کودکان در شیرخوارگاه و مهد کودک الزامی است.

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۸ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۸- تصمیمهای کمیته سیاستگذاری و نظارت بر ترویج تغذیه با شیر مادر، پس از تصویب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی لازم الاجرا است.

آئین نامه اداره شیرخوارگاهها و مهدهای کودکان کارگاههای دولتی و وابسته به دولت / ماده ۵ / مصوب جلسه ۱۳۶۲/۴/۲ شورای عالی کار (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۵- ساختمان شیرخوارگاه بایستی در نزدیکترین محل مناسب و حتی المقدور نزدیک محل کار مادران قرار داشته باشد به نحوی که مادران شیرده بتوانند به راحتی فاصله بین کارگاه و مرکز را طی و از فرجه قانونی برای شیردادن استفاده نمایند.

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / تبصره ۲ ماده ۷ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۲ ماده ۷ - دستور العمل چگونگی تشکیل جلسات و اداره آن ، توسط کمیته مزبور تنظیم شده و به تصویب وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی می رسد .

آئین نامه اداره شیرخوارگاهها و مهدهای کودکان کارگاههای دولتی و وابسته به دولت / ماده ۱۲ / مصوب جلسه ۱۳۶۲/۴/۲ شورای عالی کار (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۲- در کارگاههایی که از خدمات کارگران مادر در نوبت دوم کار استفاده می شود ، به شرط وجود حد نصاب کودکان ، مرکز بایستی در این نوبت نیز دایر باشد

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / تبصره ۱ ماده ۷ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۱ ماده ۷- کمیته موضوع این ماده می تواند برای انجام هر چه بهتر وظایف خود گروههای اجرایی ایجاد کند .

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۱- کلیه قوانین مغایر با این قانون لغو می گردد .

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۷ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۷- وظایف و اختیارات “ کمیته سیاستگذاری و نظارت بر ترویج تغذیه با شیر مادر ” به شرح زیر است : ۱- تداوم سیاست ترویج تغذیه با شیر مادر . ۲- تعیین چگونگی برآورد نیاز و نظارت بر ورود ، عرضه و فروش شیر خشک و غذاهای کمکی شیرخوار و ابلاغ آن به مراجع ذی ربط . ۳- تعیین چگونگی نظارت بر توزیع شیر خشک در سیستم شبکه های بهداشتی ، درمانی کشور و ابلاغ آن به مراجع ذی ربط . ۴- نظارت بر حسن اجرای برنامه های آموزشی ، تبلیغاتی و تحقیقاتی . ۵- بررسی تخلفات و ابلاغ آن به مراجع ذی ربط . ۶- تعیین چگونگی استفاده از تحقیقات بعمل آمده در زمینه شیر مادر و تغذیه کمکی . ۷- نظارت بر فعالیتهای کمیته های استانی ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی .

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۰- آیین نامه اجرایی این قانون ظرف دو ماه بنا به پیشنهاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۹- متخلفین از اجرای این قانون، با رعایت مراتب و دفعات جرم، به تعزیر از قبیل نصب پارچه تخلف بر سر در داروخانه، تعطیل موقت آن، قطع موقت بعضی خدمات شهری یا جزای نقدی از یک تا صد میلیون ریال و در صورت تکرار جرم به حداکثر تعزیر و جزای نقدی در محاکم صالحه محکوم می گردند.

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۸ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۸- اعضای کمیته های موضوع این قانون و مامورین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مجازند از مراکز ارائه دهنده خدمات بهداشتی و درمانی، داروخانه ها و سایر موسساتی که در ارتباط با تولید و توزیع جانشین شونده های شیر مادر فعالیت می کنند بازدید به عمل آورند این گونه موسسات مکلف به همکاری می باشند.

آیین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / تبصره ۲ ماده ۶ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۲ ماده ۶- ضوابط مربوط به ایجاد شیرخوارگاه و مهد کودک در کارگاههای مشمول قانون کار، بر اساس ماده ۷۸ قانون کار و آیین نامه اجرایی شیرخوارگاهها و مهدکودکهاست.

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۷- شرح وظایف و اختیارات کمیته های موضوع این قانون در حدود صلاحیت و شرایط اجرای تصمیمات آنها و نحوه انتخاب و ترکیب اعضای کمیته های استانی به موجب آیین نامه ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تصویب هیات وزیران می رسد. در هر حال تصمیمات کمیته های موضوع مواد ۵ و ۶ در صورت تایید وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا مقام مجاز از سوی وی قابل ابلاغ خواهد بود.

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / تبصره ۱ ماده ۶ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۱ ماده ۶- وزارتخانه ها، موسسات و شرکتهای دولتی و موسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است موظفند متناسب با تعداد مادرانی که فرزند خود را شیر می دهند ، نسبت به ایجاد محل مناسب اقدام کنند .

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۶ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی میتواند نسبت به تشکیل کمیته های ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی در استانها اقدام نماید . کمیته های موضوع این ماده موظف خواهند بود نتایج اقدامات خود را به کمیته سیاستگذاری و نظارت بر ترویج تغذیه با شیر مادر در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی گزارش نمایند .

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۶ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- مادران مشمول این آئین نامه می توانند طی ساعات مقرر کار روزانه حداکثر از یک ساعت مرخصی ساعتی استفاده کنند . مادران یاد شده می توانند بر حسب نیاز کودک مرخصی مزبور را حداکثر در سه نوبت استفاده کنند . مدت مرخصی ساعتی برای مادران دارای فرزند دو قلو و بالاتر به میزان دو ساعت می باشد. (اصلاحی مورخه ۱۳۸۳/۱۰/۹)

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۵ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۵-مادران مشمول این آئین نامه پس از پایان مرخصی زایمان و در دوران شیردهی ، باید در کار قبلی خود اشتغال یابند . در این دوران نقل و انتقال آنها ممنوع است .مگر اینکه خود متقاضی تغییر شغل یا نقل و انتقال باشند. (اصلاحی مورخه ۱۳۸۳/۱۰/۹ هیات وزیران)

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۵ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۵- به منظور سیاستگذاری ، نظارت و تعیین نحوه آن بر اجرای این قانون کمیته ای با عنوان “ کمیته سیاستگذاری و نظارت بر ترویج تغذیه با شیر مادر ” در وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی تشکیل می شود . اعضای این کمیته که با حکم وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی به عضویت کمیته منصوب می شوند عبارتند از : الف- معاون امور بهداشتی وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی . ب- معاون امور دارو و درمان وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی . ج- رئیس سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران . د- دو نفر از اعضای کمیته کشوری ترویج تغذیه با

شیر مادر . ه- یک نفر پزشک متخصص اطفال . ز- یک نفر متخصص علوم تغذیه . ح- یک نفر روحانی آشنا به مبانی اسلامی که حداقل ۶ سال دوره خارج فقه و اصول را طی کرده باشد . ط- یک نفر به نمایندگی از شورای فرهنگی اجتماعی زنان شورای عالی انقلاب فرهنگی . خدمات کمیته سیاستگذاری و نظارت ب ترویج تغذیه با شیر مادر افتخاری می باشد .

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۴ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- استفاده از مرخصی ساعتی تا سن ۲۰ ماهگی کودک ، منوط به ارائه گواهی مرکز بهداشتی - درمانی مبنی بر تغذیه شیرخوار توسط مادر است . تبصره- بانوان مشمول قانون کار ، تابع ضوابط مربوط به خود هستند .

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تأیید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- دستگاههای دولتی و وابسته به دولت از جمله سازمان هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و دیگر دستگاههایی که به لحاظ مقررات خاص استخدامی مشمول قانون کار نیستند موظف به ایجاد تسهیلات مناسب برای تغذیه شیرخوارگان با شیر مادر در جوار محل کار کارکنان زن می باشند .

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۳ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳ - اعطای چهارمین ماه مرخصی زایمان منوط به گواهی پزشک متخصص اطفال یا پزشک مرکز بهداشتی - درمانی (شهری و روستایی) همراه با شناسنامه شیرخوار (برای احراز عدم استفاده از شیر خشک) است ، مگر اینکه مطابق مقررات دیگر برای آنها مرخصی زایمان بیشتری پیش بینی شده باشد .

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۲ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- کلیه دستگاههای دولتی و غیر دولتی مکلف به اجرای ضوابط تعیین شده توسط وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی ، موضوع تبصره های (۱) و (۲) ماده (۱) و (۲) قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی - که از این پس قانون نامیده می شود هستند .

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۱ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- ورود شیر خشک (شیر مصنوعی) و غذاهای کمکی شیرخوار منحصرًا توسط اشخاص حقیقی و حقوقی که ضوابط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را رعایت می کنند مجاز است .

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۴/۷/۱۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- مرخصی زایمان تا سه فرزند برای مادرانی که فرزند خود را شیر میدهند در بخش های دولتی و غیر دولتی چهار ماه می باشد . تبصره ۱- مادران شیرده پس از شروع به کار مجدد در صورت ادامه شیردهی میتوانند حداکثر تا ۲۰ ماهگی کودک روزانه یک ساعت از مرخصی (بدون کسر از مرخصی استحقاقی استفاده کنند)، تبصره ۲ - امنیت شغلی مادران پس از پایان مرخصی زایمان و در حین شیردهی باید تامین شود . تبصره ۳ - (الحاقی ۲۲/۱۲/۱۳۸۰) مرخصی زایمان برای وضع حمل های دوقلو، پنج ماه و برای زایمان های سه قلو و بیشتر ، یکسال با استفاده از حقوق و فوق العاده های مربوط تعیین می شود .

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- انتشار هرگونه جزوه ، کتاب ، نشریه و نظایر آن در مورد تغذیه شیرخواره با انواع شیر خشک و جانشین شونده های شیر مادر در کلیه موارد منوط به رعایت با ضوابط و معیارهایی خواهد بود که توسط وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی تعیین خواهد شد .

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / تبصره ۲ ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۲ ماده ۱- موارد ضرورت تجویز پزشکی و همچنین نحوه عرضه و فروش در بازار مصرف و ارائه مستقیم و غیر مستقیم انواع شیر خشک و جانشین شونده ها در شبکه بهداشتی - درمانی کشور طبق ضوابطی خواهد بود که توسط وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی تعیین و اعلام خواهد شد .

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / تبصره ۱ ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۱- ماده ۱ - وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی مقررات مربوط به ورود انواع مجاز و مقدار مورد نیاز و جانشین شونده های شیر مادر (شیر خشک و غذاهای کمکی شیرخوار) را تهیه و اعلام نماید . وزارت بازرگانی موظف به مراعات مقررات مزبور میباشد .

قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیر دهی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۴/۱۲/۲۷ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- ورود هر نوع شیر خشک و غذاهای کمکی شیرخوار ، باید با رعایت قانون مقررات صادرات و واردات کشور صورت گیرد و شیر خشک فقط از طریق داروخانه ها توزیع شود .

تصویبنامه اقدامات اجرایی به منظور حمایت از زنان آزاد شده از زندان (سازمان بهزیستی کشور - وزارت دادگستری) / تصویبنامه / مصوب ۷۴/۵/۲۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

۱- سازمان بهزیستی کشور موظف است اقدامات اجرایی لازم را به منظور بهره مندی زنان آزاد شده از زندان ، از حمایتهای موضوع قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست و آیین نامه اجرایی آن به عمل آورد . ۲- سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور موظف است در اجرای بند (۱) این تصویبنامه همکاری لازم را با سازمان بهزیستی کشور به عمل آورد .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۶ / مصوب ۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۶- طفلی که برای سرپرستی سپرده می شود باید دارای شرایط زیر باشد : الف- سن طفل از ۱۲ سال تمام کمتر باشد . ب- هیچیک از پدر یا جد پدری یا مادر طفل شناخته نشده یا در قید حیات نباشند و یا کودکانی باشند که به موسسه عام المنفعه سپرده شده و سه سال تمام پدر یا مادر یا جد پدری او مراجعه نکرده باشند . تبصره- کسانی که کودکان واجد شرایط را قبل از تصویب این قانون تحت سرپرستی گرفته اند در صورتی که از جهات اخلاقی و مادی واجد شرایط باشند به تشخیص دادگاه نسبت به سایر متقاضیان در مورد این کودکان حق تقدم دارند و در این حالت شرط سن نیز برای طفل و سرپرست او رایت نخواهد شد .

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۷۴/۵/۱۱ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱۴- سازمان بهزیستی کشور موظف است مددکاران (ترجیحا مددکاران زن) خود را برای نظارت و آگاهی از وضعیت کودکان و زنان سالمند سپرده شده به خانواده های داوطلب و مراکز ، اعزام کند .

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۴/۵/۱۱ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۹- افراد و خانواده های تحت پوشش علاوه بر کسب موقعیتها و شرایط موضوع ماده ۶ قانون ، در صورت نیل به خود اتکایی و کسب توانایی لازم برای زندگی متعارف (به تشخیص مددکاران و تایید مدیران ذیربط) مجاز به استفاده از حمایتهای اقتصادی و دریافت مستمری نخواهند بود .

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۸ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / ۱۱ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۸- در شرایطی که انجام و ارائه خدمات آموزشی و نگهداری مشمولان این آیین نامه در مراکز غیر وابسته به سازمان بهزیستی اعم از بخش دولتی و غیر دولتی یا در خانواده صورت گیرد ، هزینه های مربوط به صورت سرانه از محل اعتبارات مصوب سالانه سازمان بهزیستی کشور و سازمانهای بهزیستی استانها پرداخت می شود

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / ۱۱ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۷- مبانی و میزان پرداخت مستمریهای مشمولان این آیین نامه در سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) هماهنگ و یکسان می باشد

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۶ و تبصره او ۲ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / ۱۱ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۶- میزان و مدت پرداختهای مستمر به ترتیب زیر تعیین می شود : الف- مستمری ماهانه : - افرادی که به تنهایی زندگی می کنند و خانواده های دو نفره ، حداکثر ۳۰٪ حداقل مستمری ماهانه مشمولان قانون استخدام کشوری در هر سال . - خانواده های سه نفره ، حداکثر ۳۵٪ حداقل مستمری ماهانه مشمولان قانون استخدام کشوری در هر سال . - خانواده های چهار نفره ، حداکثر ۴۰٪ حداقل مستمری ماهانه مشمولان قانون استخدام کشوری در هر سال . - خانواده های پنج نفره و بیشتر ، حداکثر ۵۰٪ حداقل مستمری ماهانه مشمولان قانون استخدام کشوری در هر سال . تبصره - کلیه پرداختهای یاد شده به صورت نقدی و حتی المقدور توسط سیستم بانکی با توجه به اعتبارات دستگاه پرداخت کننده تا حداکثر میزان تعیین شده ، انجام می شود . ب- هزینه تحصیلات : هزینه تحصیلات برای هر یک از دانش آموزان و دانشجویان خانواده های تحت حمایت ، حداکثر معادل ۵۰۰۰ ریال در ماه تعیین می شود . ج- حق سرانه بیمه خدمات درمانی : حق سرانه بیمه خدمات درمانی برای هر یک از زنان و کودکان بی سرپرست معادل رقم مصوب هر ساله از محل اعتبارات موضوع ماده ۱۴ قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور - مصوب ۱۳۷۳ - در اختیار کمیته امداد امام خمینی (ره) قرار می گیرد . کمیته یاد شده موظف است کلیه خانواده ها و افراد مشمول این آیین نامه را تحت پوشش بیمه خدمات درمانی درآورد . د- هزینه نگهداری : بخشی از هزینه نگهداری و مراقبت کودکان بی سرپرست و زنان سالمند مشمول ، در مراکز نگهداری شبانه روزی غیر دولتی همچنین مراکزی که به شکل هیئت امنایی اداره می شوند ، به صورت سرانه توسط سازمان بهزیستی تامین و پرداخت می شود . سازمان بهزیستی موظف است اولویت امر نگهداری افراد مشمول را در میان خانواده های داوطلب واجد صلاحیت فراهم کند و شرایط را با پرداخت هزینه

سرايه نگهداری تعیین شده رعایت نماید و گسترش دهد. تبصره ۱- هزینه نگهداری و مراقبت از مشمولان نیازمند در مراکز نگهداری وابسته به سازمان بهزیستی، کماکان از محل اعتبارات جاری این سازمان در برنامه های ذیربط تعیین می شود و افرادی که در مراکز توانبخشی و حمایتی سازمان بهزیستی نگهداری می شوند، مشمول پرداختهای فوق قرار نمیگیرند. تبصره ۲- اقدام به تامین مسکن مشمولان نیازمند در قالب سیاستها و اقدامات حمایتی دولت با استفاده از تسهیلات اعطایی بانکی صورت می گیرد.

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۵ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده ۵- پرداختهای غیر مستمر، ناظر بر فراهم ساختن و تهیه امکانات، ابزار و وسایل حرفه آموزی، کار و اشتغال، تامین هزینه های کارآموزی و آموزشهای فنی و حرفه ای، پرداخت سرمایه کار و تامین هزینه های کارآموزی و آموزشهای فنی و حرفه ای، پرداخت سرمایه کار و تامین هزینه های تشکیل خانواده و ازدواج به تناسب شرایط و توانایی های جسمی، اجتماعی و اقتصادی مشمولان است که سالانه در حد اعتبارات مصوب در برنامه های مربوط توسط سازمان بهزیستی کشور و سازمانهای بهزیستی استانها به مشمولان نیازمند و واجد شرایط اختصاص می یابد.

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۹ و تبصره ۱ و ۲ و ۳ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده ۴- اقدامات اجرایی به منظور ایجاد حمایتهای اجتماعی و اقتصادی از زنان و کودکان بی سرپرست عبارتند از: الف- خدمات آموزشی و تربیتی در سطوح آمادگی و پیش دبستانی تا تحصیلات عالی. ب- خدمات حرفه آموزی و آموزشهای فنی و حرفه ای. ج- خدمات کارایی و اشتغال. د- مددکاری، مشاوره و راهنمایی. ه- نگهداری و مراقبت از افراد نیازمند به ویژه کودکان و سالمندان، متناسب با نیازها و شرایط سنی و جنسی و اجتماعی هر فرد یا خانواده تحت پوشش به صورت مستقیم یا غیر مستقیم تا حصول اطمینان از بازتوانی و خودتکایی کامل آنان توسط سازمان بهزیستی کشور و سازمانهای بهزیستی استانها. تبصره ۱- پسران بی سرپرست تا رسیدن به سن قانونی - موضوع ماده ۷۹ قانون کار - و دختران بی سرپرست تا زمانی که ازدواج نکرده باشند، مشمول پذیرش در واحدهای نگهداری شبانه روزی می شوند. تبصره ۲- دختران بی سرپرستی که واجد شرایط پذیرش در واحدهای شبانه روزی نباشند، بنا به تشخیص سازمان بهزیستی از حمایتهای موضوع این آیین نامه بهره مند می شوند. تبصره ۳- به منظور جلوگیری از جدایی فرهنگی و اجتماعی کودک از فرهنگ بومی خود و فراهم شدن زمینه بازگشت به خانواده و اجتماع، حتی الامکان کودکان بی سرپرست در شهرهای محل تولد یا شهرهای همجوار پذیرش و نگهداری می شوند و در صورتی که در بدو پذیرش، والدین یا بستگان کودک شناسایی شوند، به منظور پیشگیری از ورود کودکان به واحدهای شبانه روزی و حفظ نهاد خانواده در صورت نیاز نسبت به ارائه حمایتهای مالی، فرهنگی و اجتماعی طبق ضوابط و آیین نامه های مربوط اقدام می شود. تبصره ۴- شرایط خانواده های داوطلب واجد شرایط ونحوه نگهداری آنها بر اساس دستور العمل اجرایی مورد عمل سازمان بهزیستی کشور تعیین می شود.

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده ۳- مشمولان موضوع مواد ۳ و ۶ قانون همچنین مشمولانی که در نتیجه اقدامات حمایتی و خدمات و تسهیلات دریافتی به تشخیص مددکاران و تایید مدیران مسئول، توانایی لازم را برای گذراندن زندگی عادی و خود اتکایی کسب کرده باشند، از شمول اقدامات حمایتی خارج می شوند و مجاز به استفاده از حمایتهای موضوع این آیین نامه نیستند.

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۲- کودکان بی سرپرست مشمول قانون با هماهنگی نیروی انتظامی مورد شناسایی قرار می گیرند و پس از تحقیقات اولیه و طی مراحل قانونی از طریق مراجع ذیصلاح قضایی به سازمان بهزیستی کشور معرفی می شوند . تبصره - در موارد اضطراری به منظور حفظ سلامت کودکان ، واحدهای بهزیستی راسا کودکان کمتر از هفت سال را با رعایت ضوابط ، پذیرش موقت میکنند و متعاقب آن مدارک و گزارشهای لازم را به مراجع ذیصلاح قضایی ارسال و اعلام می کنند .

آئین نامه اجرایی قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۴ / ۵ / هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱- محور و اساس حمایتها و اقدامات اجرایی موضوع این آیین نامه عبارت است از ایجاد امنیت اجتماعی و اقتصادی و فراهم کردن زمینه ها و موجبات عادی سازی زندگی زنان و کودکان بی سرپرست موضوع ماده ۲ قانون تامین زنان و کودکان بی سرپرست که از این پس در این آیین نامه به اختصار قانون نامیده می شود .

قانون الحاق یک تبصره به ماده ۴۲ آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۵/۹/۱۴ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۵/۹/۲۸ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده واحده - تبصره زیر به ماده ۴۲ آیین نامه مجلس شورای اسلامی ملحق می گردد : تبصره- کمیسیونی جهت رسیدگی به مسائل مربوط به زنان ، جوانان و خانواده تحت عنوان کمیسیون امور زنان ، جوانان و خانواده به کمیسیونهای فوق اضافه می گردد . تعداد اعضای کمیسیون طبق ماده ۴۳ آیین نامه داخلی مجلس تعیین و حداقل نصف اعضای کمیسیون از نمایندگان زن داوطلب خواهد بود . (در صورت وجود) عضویت در این کمیسیون مانع از عضویت در سایر کمیسیونهای مجلس نمی باشد .

از آئین نامه قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها / تبصره ماده ۲۳۸ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ماده ۲۳۸- ارتباط با خانواده زندانی توسط مددکار الزاما با هماهنگی و اطلاع ریاست زندان خواهد بود .

از آئین نامه قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها / تبصره ماده ۲۳۸ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ماده ۲۳۸- ارتباط با خانواده زندانی توسط مددکار الزاما با هماهنگی و اطلاع ریاست زندان خواهد بود .

از آئین نامه قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۲۳۸ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۳۸- برای تسهیل بازگشت زندانیان به زندگی عادی باید در حفظ روابط و علایق خانوادگی آنان اهتمام لازم به عمل آید به همین منظور مددکاران اجتماعی در زندانها موظفند به طور منظم با زندانی ، در تماس بوده با جلب اعتماد زندانی در رفع مشکلات و تامین احتیاجات مادی و معنوی او و خانواده اش از طریق دواير ذيربط و نتيجتا در ايجاد روابط حسنه با خانواده و تحکيم مبانی آن موثر و مفيد واقع شوند ، تماس ساير مامورين زندان با خانواده زندانی ممنوع و موجب تعقيب انتظامی يا اداري است .

از آئین نامه قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها / تبصره ۱ ماده ۱۹۵ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۱ ماده ۱۹۵- برنامه ملاقات باید به گونه ای تنظیم شود که زنان و مردان ملاقات کننده و ملاقات شونده بتوانند به طور جداگانه با یکدیگر ملاقات نمایند .

از آئین نامه قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۱۲۲ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۲۲- در هر زندان در صورت امکان حداقل یک نفر روانپزشک متخصص بیماریهای روانی ، یک نفر پزشک عمومی ، یک نفر دندانپزشک در صورت لزوم به تعداد کافی پزشکيار و پرستار با تجهيزات و وسايل کافی و کمکهای اولیه فوری و درمانی و در زندان زنان علاوه بر افراد فوق یک نفر پزشک متخصص بیماریهای زنان باید به طور دائم يا پاره وقت ، اشتغال به کار داشته باشند .

از آئین نامه قانون و مقررات اجرایی سازمان زندانها / تبصره ماده ۹۵ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ماده ۹۵- زندانیان می توانند با امکانات خود لباس و وسايل خود را از فروشگاههای داخل زندان تهیه نمایند .

از آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۹۵ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۹۵- لباس مجازی که به زندانی داده می شود عبارت است از سالیانه دو عدد زیر پوش و پیراهن زیر شلوار و دوجفت جوراب و یک جفت کفش راحتی و یک جفت کفش کار و یک دستمال و یک حوله و دو دست لباس تابستانی و زمستانی مطابق ماده ۹۳ در صورت لزوم ماهانه یک بسته نوار بهداشتی و یک بسته پنبه برای مصارف بهداشتی به هر زندانی زن داده میشود . استفاده بند شلوار و کمر بند و نظایر آن در ناخا زندانها به کلی ممنوع است . روی قطعات لباس زندانی شماره مخصوص با رنگی که با شستشو پاک نشود شماره گذاری می گردد به نحوی که کارگاه لباسشویی به آسانی بتواند لباس زندانیان را از یکدیگر جدا نموده و طبق شماره مذکور لباس را به صاحبش مسترد نماید .

از آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۹۴ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۹۴- رنگ و لباس زندانیان به شرح زیر می باشد : ... اناث - مانتو و شلوار تابستانی و زمستانی و روسری بزرگ به رنگ طوسی منقوش به آرم سازمان .

از آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / تبصره ۲ ماده ۷۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۲ ماده ۷۷- زنان زندانی می توانند اطفال خود را تا سن دو سال تمام به همراه داشته باشند روسای زندانها موظفند در هر زندان نسبت به تفکیک و جداسازی اطفال ۲ تا ۶ ساله در محل مجزا (مهد کودک) اقدام و یا نسبت به انتقال اطفال آنها به موسسات نگهداری اطفال مبادرت نمایند .

از آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / تبصره ۱ ماده ۷۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۱ ماده ۷۷- زنان به طور کلی و جوانان تا ۲۰ سال اعم از متهم یا محکوم به طور جداگانه نگهداری می شوند و شورای طبقه بندی به کیفیت مذکور در مواد قبل نسبت به آنها اتخاذ تصمیم خواهد نمود .

از آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۷۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۷۷- زندانیان حسب سابقه ، سن ، جنسیت ، نوع جرم ، مدت مجازات ، وضع جسمانی و روانی و چگونگی شخصیت و استعداد طبق موارد مندرجه در این آئین نامه حسب تشخیص شورای طبقه بندی به یکی از قسمتهای زندان یا موسسات تاملینی و تربیتی اعزام می گردند .

از آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۳۹ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳۹- مدیران و نگهبانان و کارکنان پوشش داخلی زندانهای زنان بایستی از بین کارمند و متخصص زندان انتخاب شوند و ورود مردان به زندان زنان در معیت مدیران داخلی زندان انجام پذیرد .

از آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها / ماده ۲۳ / مصوب ۱۳۷۲/۱/۷ رئیس قوه قضاییه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۳- وظایف سازمان به شرح زیر می باشد : ... ۷- کمک و مساعدت در جهت رفع مشکلات خانواده زندانیان . ۸- جذب هر گونه کمک از قبیل کمکهای مردمی ، موسسات خیریه و ... و برنامه ریزی در جهت به کارگیری صحیح این گونه کمکها در جهت کمک و مساعدت به زندانیان و یا خانواده آنان .

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور (در خصوص قابل گذشت بودن نفقه) / رای شماره ۵۲۵ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۲- مددکاران اجتماعی موظف هستند که برای خانواده هر زندانی که تحت پوشش حمایتی انجمن قرار می گیرند و حمایت وی به آنان ارجاع می شود پرونده جداگانه تشکیل دهند . پرونده مددکاری برای خانواده هر زندانی باید شامل خلاصه گزارشی باشد از وضع و مشخصات زندانی ، تعداد عائله تحت تکفل وی ، شرح و نتیجه بازدید منزل و اقداماتی که در جهت کمک و ارشاد زندانی و خانواده وی به عمل آمده است به علاوه اقدامات و کمکهایی که متدرجا انجام می شود باید با ذکر موضوع و تاریخ در پرونده مددجو درج گردد .

از قانون تبدیل شورای سرپرستی زندانها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور به سازمان زندانها و اقدامات تربیتی کشور / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- وظایف سازمان به شرح زیر است : ... ج- کمک به رفع مشکلات مادی و معنوی خانواده زندانیان .

آیین نامه اجرایی تبصره (۱۲) قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۴/۹/۱۹ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲ - میزان مستمری پرداختی ماهانه به افراد و خانوادههای مشمول به تناسب بعد خانوار در قالب اعتبارات برنامه خدمات حمایتی قوانین بودجه سنواتی کل کشور و بر اساس مبانی وموازینی که سالانه به تصویب هیأت وزیران می رسد، تعیینی شود .

از قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۶۵ / مصوب ۱۳۷۳/۹/۲۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - نظام سلامت)

تبصره ۶۵- دولت مکلف است نسبت به ایجاد و اختصاص امکانات ورزشی برای دانش آموزان دختر و بانوان ، با توجه به حفظ شئون زن در جامعه اسلامی اقدام نماید .

از قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۱۳ / مصوب ۱۳۷۳/۹/۲۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۱۳- به منظور حل مشکلات ایثارگران ، دولت مکلف است اقدامات ذیل را در برنامه دوم معمول دارد: الف- پرداخت مستمری به والدین شاهد تا میزان یک صد هزار (۱۰۰۰۰۰) ریال افزایش می یابد . ب- کمک به تامین مسکن خانواده شاهد (همسر و فرزندان فاقد مسکن) . ج- کمک به اشتغال فرزندان شاهد از طریق جذب در دستگاههای دولتی یا اعطا تسهیلات اعتباری ویژه . د- تامین نیازهای درمانی خاص جانبازان و صد در صد (۱۰۰٪) حق سرانه موضوع قانون بیمه خدمات درمانی جانبازانی راکه مشمول بیمه خدمات درمانی کارمندان و نیروهای نظامی و انتظامی و هر ۶ ماه یکبار جهت اطلاع به مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند .

از قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۱۲ / مصوب ۱۳۷۳/۹/۲۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۱۲- از محل اعتبارات فصل تامین اجتماعی ، معادل چهار هزار و هشتصد میلیارد (۴۸۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال برای پرداخت مستقیم کمک معاش ماهانه به اقشار کم درآمد شامل خانواده ها ، زنان و کودکان بی سرپرست ، خانواده هائی که سرپرست آنها از کار افتاده و سربازان متاهلی که امکان تامین معاش خود را ندارند و همچنین خانواده های نیازمند زندانیان تخصیص می یابد . این منابع در اختیار دستگاههای ذیربط قرار می گیرد . بیست و پنج درصد (۲۵٪) این اعتبارات صرف خود اشتغالی افراد مشمول این تبصره خواهد شد . ضوابط پرداخت و تعیین افراد واجد شرایط دریافت این کمکها و سایر مقررات مربوطه بر اساس آیین نامه ای خواهد بود که به تصویب هیات وزیران می رسد .

قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده های شهدا، معلولین، اسرا، مفقود الاثرها از خدمت وظیفه عمومی / تبصره ۳ ماده واحده / مصوب ۱۳۶۶/۹/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۴- از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر با آن ملغی است .

قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده های شهدا، معلولین، اسرا، مفقود الاثرها از خدمت وظیفه عمومی / تبصره ۳ ماده واحده / مصوب ۱۳۶۶/۹/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۳- حق اولویت در استفاده از معافیت با فرزند شهید یا معلول یا اسیر یا مفقود الاثر می باشد و در صورت عدم بلوغ فرزند با رضایت مادر یا ولی قهری می تواند برادر شهید یا اسیر یا مفقود الاثر یا معلول از معافیت این قانون استفاده نماید .

قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده های شهدا، معلولین، اسرا، مفقود الاثرها از خدمت وظیفه عمومی / تبصره ۲ ماده واحده / مصوب ۱۳۶۶/۹/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۲ - به ازای هر شهید یا اسیر یا معلول یا مفقود الاثر، یک نفر از فرزندان یا برادران آنان حسب مورد از معافیت مذکور استفاده می نماید .

قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده های شهدا، معلولین، اسرا، مفقود الاثرها از خدمت وظیفه عمومی / تبصره ۱ ماده واحده / مصوب ۱۳۶۶/۹/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

تبصره ۱- مشمولانی که پدر یا مادر یا برادر آنان اسیر یا مفقود الاثر باشند، مدت ۳ سال متوالی از معافیت یا ساله استفاده نموده و در صورتی که مدت اسارت یا مفقود الاثر بودن از ۳ سال تجاوز نماید، از معافیت دائم استفاده خواهند نمود .

قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده های شهدا، معلولین، اسرا، مفقود الاثرها از خدمت وظیفه عمومی / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۶/۹/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده واحده- مشمولانی که پدر یا مادر یا برادر آنان از تاریخ ۱۳۵۶/۱۰/۱۹ در راه به ثمر رسیدن انقلاب اسلامی و استمرار آن شهید یا معلول (معلولی که طبق نظر شورای پزشکی بنیاد شهید به تنهایی قادر به اداره امور شخصی خود نباشد) یا اسیر یا مفقود الاثر شده یا بشوند و مراتب مورد تایید بنیاد شهید باشد، یک نفر از آنان از انجام خدمت وظیفه عمومی معاف دائم خواهد بود .

از قانون خدمت وظیفه عمومی / ماده ۵۵ / مصوب ۱۳۶۶/۷/۲۹ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده ۵۵- دولت موظف است لایحه نحوه کمک به خانواده های مشمولینی را که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می دهند تهیه و ظرف مدت ۶ ماه جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید .

از قانون خدمت وظیفه عمومی / تبصره ۲ ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ و اصلاحی ۶۶/۸/۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۲- وزارت آموزش و پرورش موظف است با همکاری واحد بسیج مستضعفین سپاه پاسداران آموزشهای را که زمینه ساز آمادگی دفاعی است طبق موازین اسلامی در برنامه های آموزش مقاطع تحصیلی راهنمایی و دبیرستان پیش بینی نماید. معلمان واجد شرایط در امر آموزش نظامی دانش

آموزان اولویت دارند. این آموزش الزامی برای دختران در زمینه های دفاع غیر نظامی خواهد بود. آئین نامه اجرائی این تبصره حداکثر ظرف مدت ۳ ماه توسط وزارتین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و آموزش و پرورش تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید .

از قانون خدمت وظیفه عمومی / تبصره ۱ ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۱- با توجه به اصل ۱۵۱ قانون اساسی واحد بسیج مستضعفین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی موظف است در اسرع وقت امکانات آموزش نظامی اتباع انانث دولت جمهوری اسلامی ایران را با رعایت کلیه موازین شرعی فراهم نماید . این آموزش برای انانث الزامی نیست .

از قانون خدمت وظیفه عمومی (۱) (۱) - به قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولانی که با اعزام مشمول قدرت معاش خود را از دست می دهند مصوب ۳/۶/۱۳۶۶ در همین مجموعه مراجعه شود. / ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- دفاع از استقلال و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی ایران و جان و مال و ناموس مردم وظیفه دینی و ملی هر فرد ایرانی است و در اجرای این وظیفه کلیه اتباع ذکور دولت جمهوری اسلامی ایران مکلف به انجام خدمت وظیفه عمومی را جز در موارد مصرحه در این قانون نمی توان از خدمت معاف کرد .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱۷- قبل از صدور حکم فسخ سرپرستی دادگاه در هر مورد سعی خواهد نمود که اقدامات لازم را در جهت بقاء سرپرستی به عمل آورد . در صورت صدور حکم فسخ سرپرستی و قطعیت آن مراتب بوسیله دادگاه صادر کننده حکم برای تصحیح شناسنامه و اسناد مربوط به اداره ثبت احوال اعلام می شود .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

: ماده ۱۶- سرپرستی که به موجب این قانون برقرار می شود فقط در موارد ذیل قابل فسخ است. ۱- تقاضای دادستان در صورتی که سوءرفتار یا عدم اهلیت و شایستگی هر یک از زوجین سرپرست برای نگهداری و تربیت طفل تحت سرپرستی محرز باشد. ۲- تقاضای سرپرست در صورتی که سوءرفتار طفل برای هر یک از آنان غیرقابل تحمل باشد همچنین در موردی که سرپرست قدرت و استطاعت برای تربیت و نگهداری طفل را از دست داده باشد. ۳- توافق طفل بعد از رسیدن به سن کبر یا زوجین سرپرست یا موافقت زوجین سرپرست با پدر و مادر واقعی طفل صغیر .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱۵ - خروج طفل صغیری که برای سرپرستی به کسی سپرده شده در دوره آزمایشی از کشور منوط به موافقت دادستان محل خواهد بود .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱۴ - مفاد حکم قطعی سرپرستی به اداره ثبت احوال ابلاغ و در اسناد سجلی زوجین سرپرست و طفل درج و شناسنامه جدیدی برای طفل فقط با مشخصات زوجین سرپرست و نام خانوادگی زوج صادر خواهد شد .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱۳ - مقررات قانون احوال شخصه ایرانیان غیر شیعه در مورد فرزندخواندگی به اعتبار خود باقی است .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱۲- در مواردی که اختلاف زناشوئی زوجین سرپرست منجر به صدور گواهی عدم امکان سازش می شود دادگاه در مورد طفل تحت سرپرستی به ترتیب مقرر در قانون حمایت خانواده اقدام خواهد کرد .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱۱- وظایف و تکالیف سرپرست و طفل تحت سرپرستی او از لحاظ نگاهداری و تربیت و نفقه و احترام نظیر حقوق و تکالیف اولاد و پدر و مادر است. تبصره - اداره اموال و نمایندگی قانونی طفل صغیر به عهده سرپرست خواهد بود مگر آنکه دادگاه ترتیب دیگری اتخاذ نماید .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱۰ - متقاضیان می توانند با تصویب دادگاه و رعایت مقررات این قانون کودکان متعددی را سرپرستی نمایند .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۹ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۹- احکام صادر در کلیه امور مربوط به سرپرستی قابل رسیدگی پژوهشی و فرجامی است .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۸ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۸- دادگاه از نظر رسیدگی به امر سرپرستی موضوع این قانون تابع مقررات حمایت خانواده است .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۷ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۷ - دادگاه صلاحیتدار برای رسیدگی به کلیه امور مربوط به این قانون دادگاه حمایت خانواده محل اقامت درخواست کننده است. توضیح : با توجه به ماده ۳ لایحه قانونی دادگاه مدنی خاص مصوب ۱۳۵۸ دادگاههای مدنی خاص جانشین دادگاه حمایت خانواده سابق می باشند .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۵ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۵ - دادگاه در صورتی حکم سرپرستی صادر خواهد نمود که درخواست کنندگان سرپرستی به کیفیت اطمینان بخشی در صورت فوت خود هزینه تربیت و نگهداری و تحصیل طفل را تا رسیدن به سن بلوغ تامین نمایند. تبصره - هرگاه وجوه یا اموالی از طرف زوجین سرپرست به طفل تحت سرپرستی صلح شده باشد در صورت فوت طفل وجوه و اموال مذکور از طرف دولت به زوجین سرپرست تملیک خواهد شد .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۴ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۴ - قبل از صدور حکم سرپرستی دادگاه با کسب نظر موسسه یا شخصی که کودک تحت سرپرستی موقت اوست طفل را با صدور قرار دوره آزمایشی به مدت شش ماه به زوجین سرپرست خواهد سپرد. عدم موافقت افراد یا موسسات مذکور در صورتی که به تشخیص دادگاه به مصلحت کودک نباشد قابل ترتیب اثر نخواهد بود. در مدت دوره آزمایشی دادگاه مجاز است بنا به تقاضای دادستان یا انجمن ملی حمایت کودکان یا موسسه ای که طفل قبلا در آنجا تحت سرپرستی بوده است و یا راسا در اثر تحقیق به وسائل مقتضی دیگر قرار صادره را فسخ نماید. زوجین سرپرست در

مدت آزمایشی حق دارند انصراف خود را اعلام کنند و در این صورت دادگاه قرار صادر را فسخ خواهد نمود. تبصره - قرار دادگاه در مورد برقراری دوره آزمایشی و فسخ آن فقط قابل رسیدگی پژوهشی است .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۳ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۳- تقاضانامه سرپرستی باید مشترکا از طرف زن و شوهر تنظیم و تسلیم دادگاه شود و دادگاه در صورت احراز شرایط ذیل قرار سرپرستی طفل را برای دوره آزمایشی صادر می کند: الف - پنج سال تمام از تاریخ ازدواج آنها گذشته و از این ازدواج صاحب فرزند نشده باشند. ب - سن یکی از زوجین حداقل ۳۰ سال تمام باشد. ج - هیچ یک از زوجین دارای محکومیت جزائی موثر به علت ارتکاب جرائم عمدی نباشند. د- هیچ یک از زوجین محجور نباشند. هـ - زوجین دارای صلاحیت اخلاقی باشند. و - زوجین یا یکی از آنها دارای امکان مالی باشند. ز- هیچ یک از زوجین معتاد به الکل یا مواد مخدر و سایر اعتیادات مضر نباشند. تبصره ۱- باردار شدن زوجه با تولد کودک در خانواده سرپرست در دوران آزمایشی یا پس از صدور حکم موجب فسخ سرپرستی نخواهد بود. تبصره ۲- هرگاه زوجین به دلایل پزشکی نتوانند صاحب فرزند شوند دادگاه می تواند آنان را از شرایط بند الف و ب این ماده معاف نماید

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۲ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۲- این سرپرستی به منظور تامین منافع مادی و معنوی طفل برقرار می گردد ولی در هر حال از موجبات ارث نخواهد بود .

قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست / ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۱- هر زن و شوهر مقیم ایران می توانند با توافق یکدیگر طفلی را با تصویب دادگاه و طبق مقررات این قانون سرپرستی نمایند .

قانون الزام بانکها به پرداخت تسهیلات به وراث جانبازان و آزادگان متوفی / ماده واحده و تبصره او ۲ / مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده واحده - نظام بانکی کشور مکلف است تسهیلات بانکی مورد نظر در قوانین ومقررات مربوطه و نیز قوانین بودجه سنواتی جانبازان بیست و پنج درصد و بالاتر وآزادگان را در صورتی که ایشان فوت کرده یا می کنند به همسر وی که مسئولیت حضانت فرزندان جانباز و آزاده را عهده دار است ویا به قیم قانونی فرزندان آنان اعطا کند. تبصره ۱- در خصوص جانبازان و آزادگان مجرد تسهیلات بانکی موضوع این قانون به افرادی که متکفل

نگهداری جانباز بوده یا تحت تکفل آزاده هستند بنا به تایید بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی و ستاد رسیدگی به امور آزادگان اعطا خواهد شد. تبصره ۲- جانبازان و آزادگان متاهلی که دارای فرزند نبوده یا امکان فرزند داشتن برایشان وجود ندارد تسهیلات بانکی مورد نظر به همسر آنان مادامی که ازدواج نکرده اند پرداخت میشود.

قانون بودجه سال ۱۳۸۰ / تبصره ۳ بند ه / مصوب ۱۳۸۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۳- بند ه- تعاونیهایی که ۷۰ درصد از اعضای آنان را زنان تشکیل میدهند با تایید نهادهای ذی ربط در جهت استفاده از تسهیلات این تبصره از پرداخت تمام سهام آورده معاف هستند.

قانون بودجه سال ۱۳۸۰ / تبصره ۴ بند الف / مصوب ۱۳۸۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۴ - بند الف - به منظور اعمال سیاستهای خاص حمایت از بازنشستگان و نیز توسعه مشارکت زنان و جوانان در امور مختلف کشور، اجازه داده میشود اعتبار منظور در ردیف ۱۰۱۰۳۹ به مبلغ بیست و پنج میلیارد (۲۵۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال بر اساس موارد ذیل هزینه شود: ۱- به منظور ساماندهی نقش زنان در توسعه کشور و تقویت نهاد خانواده و در جهت تحقق اهداف و سیاستهای مندرج در ماده ۱۵۸ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، اجازه داده می شود اعتبار منظور در ردیف ۱۰۱۰۳۹ قسمت چهارم این قانون از طریق مرکز امور مشارکت زنان پس از توافق با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به دستگاههایی که قسمتی ازوظایف مذکور در ماده یاد شده را بر عهده میگیرند، اختصاص یابد. ۳- بند ج مبلغ یکصد و ده میلیارد ریال از محل اعتبار ردیف ۱۰۲۲۰۳ و مبلغ پنجاه میلیارد ریال از اعتبار ردیف ۵ 03561 قسمت چهارم این قانون به عنوان حق پرستاری از جانبازان ۵۰ درصد و بالاتر و جانبازان اعصاب و روان بر مبنای حداقل حقوق و دستمزد کارگران به جانبازان تعلق گیرد. حق پرستاری موضوع این بند در خصوص جانبازان فاقد همسر به کسی پرداخت میشود که از وی پرستاری می کند.

قانون بودجه سال ۱۳۸۰ / تبصره ۱۰ بند ح / مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۲۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

تبصره ۱۰- بند ح- به کمیته امداد امام خمینی اجازه داده می شود خانواده های مشمول طرح شهید رجایی مناطق روستایی را که تبدیل به مناطق شهری می شوند تا پایان سال مالی تحت پوشش طرح مذکور نگهدارند. بند ط- خانواده شهدا در استفاده از تسهیلات ازاولویت ویژه برخوردارند. خدمات ویژه در زمینه بهداشت روانی، فردی واجتماعی و (. . .)

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۳۹ و تبصره ۲ / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳۹ - اعضای کار گروه آمایش و محیط زیست به شرح زیر تعیین می شوند: تبصره ۲ - علاوه بر اعضای موضوع این ماده، نمایندگان، نهادهای، تشکلهای و همچنین اشخاص صاحب نظر زیر بدون حق رأی در جلسات کار گروه شرکت می نمایند. ۱ - دو نفر صاحب نظر از اعضای هیئت علمی دانشگاههای استان به انتخاب کار گروه که حداقل یک نفر از آنان از میان بانوان صاحب نظر انتخاب می شود.

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۲۸ و تبصره / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده ۲۸ - اعضای کار گروه آب کشاورزی و منابع طبیعی به شرح زیر تعیین می شوند: تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده دو نفر از صاحب نظران، متخصصان و نمایندگان تشکلهای غیر دولتی منابع طبیعی و بخشهای آب کشاورزی که توسط کار گروه انتخاب می شوند. بدون حق رأی در جلسات کار گروه شرکت می نمایند، حتی الامکان یکی از افراد یاد شده از میان بانوان صاحب نظر انتخاب می شود.

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۲۲ / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۲ - اعضای کار گروه برنامه ریزی تحول اداری به شرح زیر تعیین می شوند: ۴ - دو نفر صاحب نظر که حداقل یکی از آنان از بانوان باشد به انتخاب کار گروه (بدون حق رأی).

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۱۳ / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۳ - به منظور پیشبرد اهداف و انجام وظایف شورا کارگروههای تخصصی به شرح زیر در هر یک از استانهای کشور تشکیل می شوند. ۱ - کارگروه برنامه ریزی و تحول اداری. ۲ - کارگروه زیر بنایی و عمران. ۳ - کارگروه آب کشاورزی و منابع طبیعی. ۴ - کارگروه صنعت و معدن. ۵ - کارگروه بهینه سازی مصرف سوخت. ۶ - کارگروه شهرسازی و معماری. ۷ - کارگروه آمایش و محیط زیست. ۸ - کارگروه گردشگری و میراث فرهنگی. ۹ - کارگروه اشتغال و سرمایه گذاری. ۱۰ - کارگروه توسعه صادرات. ۱۱ - کارگروه پژوهش، آمار و فن آوری اطلاعات. ۱۲ - کارگروه آموزش و پرورش. ۱۳ - کارگروه اجتماعی. ۱۴ - کارگروه بهداشت، درمان و تأمین اجتماعی. ۱۵ - کارگروه فرهنگ هنر و تربیت بدنی. ۱۶ - کارگروه بانوان و جوانان.

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۶۵ / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶۵ - وظایف کار گروه بانوان و جوانان به شرح زیر تعیین می شود: ۱ - شناسایی مسایل ، مشکلات و معضلات بانوان و جوانان استان . ۲ - برنامه ریزی برای رفع مسایل و مشکلات بانوان و جوانان استان . ۳ - برنامه ریزی برای تقویت مشارکت همه جانبه زنان و جوانان استان . ۴ - هدایت ، هماهنگی و نظارت بر عملکرد نهادها و سازمانهای مرتبط با امور بانوان و جوانان استان .

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۱۳ / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده ۱۳ - به منظور پیشبرد اهداف و انجام وظایف شورا کارگروههای تخصصی به شرح زیر در هر یک از استانهای کشور تشکیل می شوند. ۱ - کارگروه برنامه ریزی و تحول اداری . ۲ - کارگروه زیر بنایی و عمران . ۳ - کارگروه آب کشاورزی و منابع طبیعی . ۴ - کارگروه صنعت و معدن . ۵ - کارگروه بهینه سازی مصرف سوخت . ۶ - کارگروه شهرسازی و معماری . ۷ - کارگروه آمایش و محیط زیست . ۸ - کارگروه گردشگری و میراث فرهنگی . ۹ - کارگروه اشتغال و سرمایه گذاری . ۱۰ - کارگروه توسعه صادرات . ۱۱ - کارگروه پژوهش ، آمار و فن آوری اطلاعات . ۱۲ - کارگروه آموزش و پرورش . ۱۳ - کارگروه اجتماعی . ۱۴ - کارگروه بهداشت ، درمان و تأمین اجتماعی . ۱۵ - کارگروه فرهنگ هنر و تربیت بدنی . ۱۶ - کارگروه بانوان و جوانان .

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۶۵ / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶۵ - وظایف کار گروه بانوان و جوانان به شرح زیر تعیین می شود: ۱ - شناسایی مسایل ، مشکلات و معضلات بانوان و جوانان استان . ۲ - برنامه ریزی برای رفع مسایل و مشکلات بانوان و جوانان استان . ۳ - برنامه ریزی برای تقویت مشارکت همه جانبه زنان و جوانان استان . ۴ - هدایت ، هماهنگی و نظارت بر عملکرد نهادها و سازمانهای مرتبط با امور بانوان و جوانان استان .

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۶۶ / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶۶ - با تشکیل کار گروه بانوان و جوانان تشکلهای زیر منحل می شوند: الف - شورای جوانان استان . ب - کمیسیون بررسی امور بانوان استان .

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۱۵۸ / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۵۸ - مرکز امور مشارکت زنان ریاست جمهوری موظف است در جهت زمینه سازی برای ایفای نقش مناسب زنان در توسعه کشور و تقویت نهاد خانواده، ضمن انجام مطالعات لازم با همکاری دستگاههای اجرایی ذی ربط اقدامات ذیل را به عمل آورد: الف - با بهره گیری از اصول و مبانی اسلامی و

با در نظر گرفتن تحولات آینده جامعه، نیازهای آموزشی و فرهنگی و ورزشی خاص زنان را شناسایی کرده و طرحهای مناسب را برحسب مورد از طریق دستگاههای اجرایی ذی ربط تهیه و برای تصویب به مراجع مربوط پیشنهاد کند. ب - طرحهای لازم برای افزایش فرصتهای اشتغال زنان و ارتقاء شغلی آنان در چارچوب تمهیدات پیش‌بینی شده در این قانون و متضمن اصلاحات ضروری در امور اداری و حقوقی را تهیه و به منظور تصویب به هیأت وزیران ارائه کند. ج - با سازماندهی فعالیتهای مطالعاتی مشترک با دستگاههای مسؤول در قوه قضائیه، طرحهای لازم برای تسهیل امور حقوقی و قضائی زنان را تهیه و برحسب مورد از طریق دستگاههای مسؤول پی‌گیری کند. د - برای بهره‌گیری از خدمات مختلف اجتماعی زنان در زمینه‌های مالی، حقوقی، مشاوره‌ای، آموزشی و ورزشی، طرحهای لازم با اولویت قابل‌شدن برای زنان خودسرپرست و بی‌سرپرست مناطق توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته و گروههای محروم جامعه در زمینه حمایت از تشکیل سازمانهای غیر دولتی، تهیه و برحسب مورد به دستگاههای اجرایی یا دولت منعکس کند تا پس از تصویب از طریق دستگاههای ذی ربط اجرا شوند. ه - گزارش عملکرد سالیانه دستگاههای اجرایی را در زمینه اجرای مفاد این ماده به هیأت وزیران ارائه کند .

آیین نامه اجرایی ماده (۱۵۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۹/۲ هیأت وزیران / ماده ۱ و تبصره ۱۳۷۹/۹/۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- مرکز امور مشارکت زنان موظف است به منظور ایفای نقش مناسب زنان در توسعه کشور و تقویت نهاد خانواده: الف- برای تعریف نقش و جایگاه زنان در خانواده، جامعه و محیط کار با توجه به اصول و مبانی اسلامی و تحولات آینده اقدام لازم را به عمل آورد. ب- با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، حوزه های علمی، مراکز علمی و پژوهشی و سازمانهای غیردولتی برای سازماندهی طرحهای مطالعاتی درخصوص مسایل و نیازهای زنان تمهیدات لازم را به عمل آورد. ج- با همکاری و هماهنگی دستگاههای اجرایی مربوط و مراکز فرهنگی و دینی نیازهای آموزشی، فرهنگی و ورزشی خاص زنان را شناسایی نموده و طرحهای مناسب را جهت رفع این نیازها و بسترسازی آموزشی و فرهنگی برای افزایش مشارکت زنان و اصلاح الگوها و نگرشهای غلط فرهنگی رایج درخصوص زنان از طریق وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فن آوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، آموزش و پرورش، کار و اموراجتماعی، سازمان تبلیغات اسلامی، سازمان تربیت بدنی، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، سازمان صدا و سیما و سایر دستگاههای اجرایی مربوط تهیه و برای تصویب به مراجع مربوط پیشنهاد نماید. د- با همکاری و هماهنگی دستگاههای اجرایی مربوط وضعیت اشتغال زنان را در کشور بررسی و نیازهای اساسی را شناسایی نموده و زمینه های لازم را جهت افزایش اشتغال و بهبود وضعیت شغلی زنان و ارتقای آن در جامعه از طریق شورای عالی اشتغال و سایر دستگاههای اجرایی مربوط با اصلاح قوانین و مقررات و ساختار اداری فراهم نماید. ه- با همکاری و هماهنگی دستگاههای اجرایی مربوط، مسایل و مشکلات حقوقی و قضایی زنان از طریق سازماندهی طرحهای مشترک با دستگاههای مسؤول در قوه قضائیه فراهم آورده و برحسب موارد از طریق دستگاههای مسؤول پیگیری نماید. و- با همکاری و هماهنگی کلیه دستگاههای اجرایی، تمهیدات لازم را جهت تشکیل و توسعه سازمانهای غیردولتی زنان و واگذاری نقشهای بیشتر به آنها، با اولویت قابل شدن به فعالیتهای اقتصادی، حقوقی، مشاوره ای، آموزشی و ورزشی فراهم آورد. ز- با همکاری و هماهنگی دستگاههای اجرایی مربوط وضعیت فعالیتهای اقتصادی زنان را بررسی نموده و زمینه های لازم را از طریق وزارتخانه های کشاورزی، جهاد سازندگی، بازرگانی، تعاون، صنایع، کار و امور اجتماعی، سازمان صدا و سیما و جمهوری اسلامی ایران و سایر دستگاههای اجرایی مربوط جهت افزایش فعالیتهای اقتصادی زنان با اولویت فعالیت در صنایع کوچک، کارآفرینی، خوداشتغالی و کار در خانه فراهم آورده و حسب مورد برای تصویب به هیأت وزیران منعکس نماید. تبصره- در اجرای این آیین نامه، زنان بی سرپرست و خودسرپرست مناطق توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته و گروههای محروم جامعه از اولویت برخوردار هستند .

آیین نامه اجرایی ماده (۱۵۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۹/۲ هیأت وزیران / ماده ۲ و تبصره ۱۳۷۹/۹/۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- مرکز امور زنان مسؤول انجام امور ستادی ماده (۱۵۸) قانون برنامه پنجساله سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۹- و این آیین نامه می باشد و موظف است مراتب را از طریق دستگاههای دولتی مربوط و سازمانهای غیردولتی زنان پیگیری نماید. تبصره- دستگاههای اجرایی مربوط، موظف به همکاری با مرکز امور مشارکت زنان می باشند .

آیین نامه اجرایی ماده (۱۵۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۹/۲ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۷۹/۹/۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- مرکز امور مشارکت زنان موظف است گزارش عملکرد سالیانه اجرای مفاد ماده (۱۵۸) قانون یاد شده و این آیین نامه را به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و هیأت وزیران ارائه نماید .

آیین نامه اجرایی ماده (۱۵۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۹/۲ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۱۳۷۹/۹/۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- مرکز امور مشارکت زنان موظف است شاخصهای مربوط به وضعیت زنان در حوزه های مختلف را با هماهنگی دستگاههای ذیربط تعیین نموده و گزارش سالانه تحولات این شاخصها را به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و هیأت وزیران ارائه نماید .

آیین نامه اجرایی قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست مصوب ۱۳۷۴/۵/۱۱ هیأت وزیران / ماده ۴ و تبصره ۱ / ۱۳۷۴/۵/۱۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۴- اقدامات اجرایی به منظور ایجاد حمایتهای اجتماعی و اقتصادی از زنان و کودکان بی سرپرست عبارتند از: الف- خدمات آموزشی و تربیتی در سطوح آمادگی و پیش دبستانی تا تحصیلات عالی. ب- خدمات حرفه آموزی و آموزشهای فنی و حرفه ای. ج- خدمات کارایی و اشتغال. د- مددکاری، مشاوره و راهنمایی. ه- نگهداری و مراقبت از افراد نیازمند به ویژه کودکان و سالمندان، متناسب با نیازها و شرایط سنی و جنسی و اجتماعی هر فرد یا خانواده تحت پوشش به صورت مستقیم و غیرمستقیم تا حصول اطمینان از بازتوانی و خوداتکایی کامل آنان توسط سازمان بهزیستی کشور و سازمانهای بهزیستی استانها. تبصره ۱- پسران بی سرپرست تا رسیدن به سن قانونی- موضوع ماده (۷۹) قانون کار- و دختران بی سرپرست تا زمانی که ازدواج نکرده باشند، مشمول پذیرش در واحدهای نگهداری شبانه روزی می شوند .

از قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۲۷ / ماده ۲۶ / ۱۳۸۰/۱۲/۲۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۶- سازمان بهزیستی کشور موظف است پس از بررسیهای کارشناسی برای متقاضیان فعالیت در امور زیر پروانه فعالیت صادر نماید: ۱- تأسیس مهدهای کودک. ۲- تأسیس مراکز نگهداری شبانه‌روزی کودکان بی‌سرپرست و خیارانی. ۳- تأسیس خانه سلامت دختران و زنان. ۴- تأسیس مجتمعهها و مراکز خدمات بهزیستی. ۵- تأسیس کلینیک و اورژانسهای مددکاری اجتماعی .

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۶۴ و تبصره / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت زنان)

ماده ۶۴ -۱- اعضای کار گروه بانوان و جوانان به شرح زیر تعیین میشوند: ۱- معاون سیاسی امنیتی استاندار (رئیس) ۲- مشاور استاندار در امور بانوان (دبیر) ۳- نماینده سازمان ملی جوانان در استان . ۴- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان ۵- مدیر کل امور اجتماعی استانداری . ۶- رئیس سازمان آموزش و پرورش استان . ۷- مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان . ۸- رئیس کل دادگستری استان . ۹- مدیر کل بهزیستی استان . ۱۰- مدیر عامل جمعیت هلال احمر استان . ۱۱- مدیر کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان . ۱۲- مسؤول ورزش بانوان استان . ۱۳- رئیس سازمان تبلیغات اسلامی استان . ۱۴- مدیر کل صدا و سیما مرکز استان . ۱۵- مدیر کل تربیت بدنی استان . ۱۶- رئیس دانشگاه غیر پزشکی مرکز استان (در صورت تعداد دانشگاههای غیر پزشکی مرکز استان یکی از رؤسای دانشگاههای غیر پزشکی استان توسط وزیر علوم ، تحقیقات و فناوری انتخاب می شود). ۱۷- فرمانده ناحیه انتظامی استان . ۱۸- فرمانده منطقه مقاومت بسیج استان . ۱۹- مدیر کل زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی استان . ۲۰- رئیس کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان . تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده ، نمایندگان ، نهادهای ، تشکلهای و همچنین اشخاص صاحب نظر زیر بدون حق رأی در جلسات کار گروه شرکت می کنند: ۱- رئیس شورای اسلامی استان . ۲- دو نفر نماینده از تشکلهای غیر دولتی زنان و جوانان استان به انتخاب کار گروه (یک نفر از بانوان و یک نفر از آقایان) . ۳- دو نفر از بانوان عضو هیئت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی به انتخاب کار گروه . ۴- نماینده دانشگاه آزاد اسلامی استان .

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۶۱ و تبصره / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

۱۵- مسؤول ورزش بانوان استان . ۱۷- مشاور استاندار در امور بانوان . تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده ، دو نفر صاحب نظر که حداقل یکی از آنان از میان بانوان باشد . به انتخاب کار گروه بدون حق رأی در جلسات کار گروه شرکت می کنند. ماده ۶۱- اعضای کارگروه فرهنگ، هنر و تربیت بدنی به شرح زیر تعیین می شوند: ۱۵... مسؤول ورزش بانوان استان . ۱۷- مشاور استاندار در امور بانوان . تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده ، دو نفر صاحب نظر که حداقل یکی از آنان از میان بانوان باشد . به انتخاب کار گروه بدون حق رأی در جلسات کار گروه شرکت می کنند .

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۵۸ و تبصره / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۵۸ - اعضای کار گروه بهداشت ، درمان و تأمین اجتماعی به شرح زیر تعیین می شوند: ۱۴- مشاور استاندار در امور بانوان . تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده ، نمایندگان نهادهای ، تشکلهای و همچنین اشخاص صاحب نظر زیر بدون حق رأی در جلسات کار گروه شرکت می کنند. ۲- دو نفر از میان تشکلهای غیر دولتی مرتبط که حداقل یکی از آنها از میان بانوان باشد . به انتخاب کار گروه

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۵۵ و تبصره / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت زنان)

ماده ۵۵ - اعضای کار گروه اجتماعی به شرح زیر تعیین می شوند: ۱۱ - مشاور استاندار در امور بانوان . تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده ، دو نفر از میان تشکلهای غیر دولتی مرتبط که حداقل یکی از آنها از میان بانوان باشد . به انتخاب کار گروه و بدون حق رأی در جلسات کار گروه شرکت می کنند .

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۵۰ و تبصره / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۵۰ - اعضای کار گروه پژوهش ، آمار و فناوری اطلاعات به شرح زیر تعیین می شوند: ۱۳ - مشاور استاندار در امور بانوان . تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده ، نمایندگان نهادها ، تشکلهای و همچنین اشخاص صاحب نظر زیر بدون حق رأی در جلسات کار گروه شرکت می کنند: ۲ - سه نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی استان که یکی از آنها از میان بانوان باشد به انتخاب شورا .

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۴۵ / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴۵ - اعضای کار گروه اشتغال و سرمایه گذاری به شرح زیر تعیین می شود : ... ۱۳ - مشاور استاندار در امور بانوان .

از آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۸ هیأت وزیران / ماده ۴۲ و تبصره / ۱۳۸۲/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴۲ - اعضای کار گروه گردشگری و میراث فرهنگی به شرح زیر تعیین می شود : تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده نمایندگان نهادها ، تشکلهای و همچنین اشخاص صاحب نظر زیر بدون حق رأی در جلسات کار گروه شرکت می کنند. ... ۳ - دو نفر صاحب نظر که حداقل یکی از آنان از میان بانوان باشد ، به انتخاب کار گروه .

از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ / ماده ۱ / ۱۳۷۵/۳/۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- به منظور پیشبرد سریع برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی، پرورشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم و نظارت بر امور روستا، بخش، شهر و شوراهایی به نام شوراهای اسلامی روستا، بخش، شهر بر اساس مقررات این قانون تشکیل می‌شود. [۱]

قانون اصلاح پاره ای از مواد قانون شهرداری و الحاق ۶ ماده به آن / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۵ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۱- به شرح زیر اصلاح می شود: ماده ۱۱- از اشخاصی که با یکدیگر قرابت نسبت یا سببی به شرح زیر داشته باشند: پدر - مادر - فرزند - نوه - برادر - خواهر - برادرزاده - خواهرزاده - همسر - خواهر و برادر همسر - فرزند همسر فقط آن کسی که رای او بیشتر است می تواند عضویت یک انجمن را دارا باشد و در صورت تساوی آرا یکی از آنها به حکم قرعه معین خواهد شد و اگر قرابت پس از اتمام انتخابات و صدور اعتبار نامه یا هر زمانی از دوره قانونی انجمن حاصل و یا معلوم گردد بلافاصله در اولین باری که انجمن تشکیل جلسه می دهد به حکم قرعه یک نفر ابقا می شود و به جای شخص یا اشخاصی که خارج شده اند از شخص یا اشخاصی که رایشان بیشتر است دعوت خواهد شد.

از تصویب نامه هیأت وزیران سند کاهش فقر و هدفمند کردن یارانه‌ها [۱] مصوب ۱۳۸۴/۵/۵ / ماده ۸ / ۱۳۸۴/۵/۵ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۸ - وزارت رفاه و تأمین اجتماعی موظف است با ایجاد پایگاه جامع اطلاعاتی در خصوص اقشار آسیب پذیر و به روز نمودن سالیانه آن، تغییرات زمانی و جغرافیایی فقر را بررسی نموده و متناسب با آن نسبت به توزیع یارانه به گروههای هدف اقدام نماید به گونه‌ای که از سال سوم برنامه چهارم توسعه، یارانه به شکل هدفمند پرداخت گردد. کلیه دستگاههای اجرایی و نهادهای عمومی غیر دولتی موظفند اطلاعات مورد نیاز را به وزارتخانه یادشده ارائه نمایند [۱]. این تصویب نامه به استناد ماده ۹۵ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به تصویب رسیده است. اهداف و اعتبارات سند کاهش فقر (دوره پنجساله) هدف کیفی هدف کمی مهم ترین سیاستهای اجرایی نماگر اعتبارمورد نیاز دستگاه متولی کل سال ۱۳۸۵

- ۱- ریشه کنی گرسنگی و امنیت تغذیه دسترسی به سبد مطلوب غذایی - ارائه سبد غذایی تأمین کننده حداقل نیازهای تغذیه ای بصورت رایگان - اجرای برنامه تغذیه مکمل برای مادران باردار و شیرده و کودکان زیر ۶ سال - اعطای یارانه جهت برخورداری از سبد مطلوب غذایی و آموزش تغذیه مناسب برای گروههای فقیر - لیست افرادی که سبد غذایی مطلوب مصرف می کنند به کل افراد - نسبت کودکان دچار کم وزنی - نسبت قد به وزن - درصد شیوع کم خونی و فقر آهن - سهم گروههای مختلف از یارانه مصرفی مواد غذایی - سهم مالیات ویژه رفاه در تأمین منابع مالی برنامه امنیت غذا و تغذیه ۱۲۵/۲۵ ۱۸/۲۵ وزارت رفاه و تأمین اجتماعی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری کمیته امداد امام خمینی (ره) و رسانه های عمومی ۵- بازگرداندن گروههای کم درآمد به حوزه اجتماعی از طریق ایجاد فرصتهای شغلی اشتغال افراد آسیب پذیری که توانایی کار کردن دارند - فراهم آوردن امکان اشتغال به کارهای ساده و زودبازده برای زنان سرپرست خانوار - ارائه آموزش مهارتهای شغلی بصورت رایگان برای بیکاران - ایجاد ساز و کار کارهای عمومی برای بیکاران - ارائه آموزشهای شغلی و فراهم ساختن تسهیلات جهت ایجاد شغل برای زنان سرپرست خانوار - ایجاد ساز و کار مناسب جهت برخورداری از تسهیلات اعتباری برای بیکاران - تقویت و توسعه کارگاههای تولیدی و خدماتی کوچک با تأکید بر استفاده وجوه اداره شده و اعطای معافیههای مالیاتی - حذف مبالغ ناشی از مقررات مربوط به صدور مجوزهای کار - کمک به سرمایه گذاری در صنایع کوچک و متوسط با اولویت مناطق محروم - نرخ بیکاری در زنان سرپرست خانوار - نسبت تسهیلات اعطایی جهت ایجاد شغل در کل تسهیلات اشتغال زایی - نرخ خروج جامعه از پوشش حمایتی دریافت مستمری - میزان اشتغال زایی تسهیلات اعطایی ۲۲۱/۰۰۰ ۲۲/۰۰۰ رفاه وزارت کار و امور اجتماعی وزارت تعاون و وزارتخانه های بخشی و نهادهای غیر دولتی ۶- کاهش آسیبهای ناشی از مخاطرات طبیعی و اجتماعی قرار گرفتن افراد آسیب پذیر اسکان و بازپروری زنان و دختران فراری نسبت زنان و دختران فراری تحت پوشش نهادهای بازپروری که بیش از یک بار از خانه فرار کردند ۶۰۹ ۹۰۰ وزارت رفاه و تأمین اجتماعی و وزارت کشور با همکاری سازمانهای غیر دولتی

از تصویب نامه هیأت وزیران سند کاهش فقر و هدفمند کردن یارانه‌ها [۱] مصوب ۱۳۸۴/۵/۵ / ماده ۷ / ۱۳۸۴/۵/۵ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۷- منابع و مصارف حساب هدفمندسازی یارانه‌ها به شرح زیر است: الف - منابع حساب: ۱- منابع حاصله از اصلاح نظام موجود پرداخت یارانه‌ها. ۲- نود درصد (۹۰٪) منابع حاصله از شفاف‌سازی یارانه‌های پنهان بویژه شفاف‌سازی یارانه حاملهای انرژی. ۳- مالیات ویژه رفاه اجتماعی. ۴- سایر منابع. ب - مصارف حساب: ۱- کمک مستقیم و جبرانی از طریق نظام تأمین اجتماعی به اقشار آسیب‌پذیر. ۲- برنامه‌های توانمندسازی و خدمات حمایتی اجتماعی برای جمعیت زیر خط فقر. ۳- برنامه‌های ویژه اشتغال از طریق آموزشهای فنی و حرفه‌ای متناسب با نیاز بازار کار و آموزش مهارتهای زندگی و شغلی. ۴- پرداخت یارانه در جهت تأمین سبد مطلوب غذایی. ۵ - تأمین مسکن مناسب برای گروههای فقیر در قالب اجرای طرحهای انبوه‌سازی و ایجاد خانه‌های ارزان‌قیمت در کلیه استانها با اولویت مناطق محروم. ۶ - کمک به سرمایه‌گذاری در صنایع کوچک و متوسط با اولویت مناطق محروم. ۷- ارتقاء حمایت‌های حقوقی مشاوره‌های اجتماعی و مددکاری برای دفاع از حقوق فردی، خانوادگی و اجتماعی فقرا. ۸ - کمک به اجرای قانون حمایت از زنان و کودکان بی‌سرپرست. ۹- سایر موارد بر اساس آیین‌نامه حساب هدفمندسازی یارانه‌ها .

آیین‌نامه اجرایی بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور [۱] مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۲ هیأت وزیران / ماده ۷ / ۱۳۸۴/۴/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۷- دستگاههای اجرایی ملی و استانی و سازمانهای غیر دولتی زنان موضوع این آیین‌نامه موظفند عملکرد فعالیتهای اجرایی خود را که در اجرای این آیین‌نامه می‌باشد با مرکز امور مشارکت زنان ریاست جمهوری هماهنگ نموده و گزارش عملکرد خود را هر سه ماه یکبار به مرکز یادشده ارسال نمایند و مرکز نیز گزارشات دریافتی از دستگاههای اجرایی ملی و استانی را پس از اظهار نظر به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارسال نماید .

آیین‌نامه اجرایی بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور [۱] مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۲ هیأت وزیران / ماده ۶ / ۱۳۸۴/۴/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- پرداخت هزینه‌های رفاهی به کارکنان زن و اجرای هر گونه مراسم به مناسبت‌های مختلف از محل اعتبار برنامه ۳۰۲۰۳ ممنوع است .

از آیین‌نامه اجرایی تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۶ هیأت وزیران / ماده ۱۲ / ۱۳۸۵/۱/۱۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۲- سهم آورده تعاونی‌هایی که هفتاد درصد (۷۰٪) از اعضای آنان را ، ایثارگران شامل رزمندگان، آزادگان ، جانبازان و خانواده معظم شهداء ، فارغ التحصیلان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی، زنان ، مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور، عشایر یا افراد ساکن در مناطق توسعه نیافته کشور و یا ترکیبی از آنان تشکیل می‌دهند حسب مورد با تأیید وزارت تعاون یا وزارت جهاد کشاورزی ، بنیادشهید و امور ایثارگران و سایر دستگاههای اجرایی ذیربط حداقل ده درصد (۱۰٪) خواهد بود .

از آیین‌نامه اجرایی تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۶ هیأت وزیران / ماده ۲۳ / ۱۳۸۵/۱/۱۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۳- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در چارچوب اهداف موضوع تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور موظف است ... ۴- در اجرای بند ۱۷ تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور، تسهیلات لازم از منابع سیستم بانکی و با معرفی دستگاههای ذیربط برای تأمین مسکن (خرید و احداث)، پنجاه هزار نفر از آزادگان، خانواده‌های معظم شاهد (شامل پدر، مادر، فرزندان و همسر شهید) و جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر به ازاء هر واحد مسکونی تا سقف یکصد و بیست میلیون (۱۲۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال برای شهرهای بیش از یک میلیون نفر جمعیت و تا سقف یکصد میلیون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال برای سایر شهرها، شهرکها و روستاها تأمین خواهد شد. اعتبار لازم برای پرداخت تفاوت سود و کارمزد تسهیلات این بند از محل اعتبار بند الف تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور تأمین می‌شود.

آیین‌نامه اجرایی بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور [۱] مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۲ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۱۳۸۴/۴/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- اولویتهای امور زنان از محل اعتبارات برنامه ۳۰۲۰۳ مشارکت اجتماعی و فرهنگی زنان به شرح زیر می‌باشد: الف - ارائه خدمات آموزشی، مشاوره‌ای و اطلاع‌رسانی جهت ارتقای کیفیت زندگی زنان، بهداشت و سلامت روانی و جسمانی آنان، کاهش آسیبهای اجتماعی مورد ابتلای زنان و پیشگیری از خشونت علیه زنان. ب - بهینه‌سازی اوقات فراغت زنان از طریق افزایش توان دسترسی به فضاها و برنامه‌های تفریحی، ورزشی و فرهنگی. ج - زمینه‌سازی به منظور افزایش فرصتهای شغلی زنان و متعادل‌سازی بازار کار از حیث عرضه و تقاضای نیروی کار زنان. د - زمینه‌سازی جهت ورود زنان نخبه به نظام برنامه‌ریزی کلان ملی و منطقه‌ای. ه - ارائه خدمات مشاوره حقوقی و قضایی به زنان. و - توانمندسازی سازمانها و انجمنهای غیر دولتی زنان. ز - کمک به تأسیس و توانمندسازی تعاونیهای زنان و حمایت از زنان کارآفرین. ح - حمایت از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترا در زمینه مطالعات زنان. ط - حمایت و تشویق از زنان هنرمند، محقق، نویسنده و مترجم.

از آیین‌نامه اجرایی تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۶ هیأت وزیران / ماده ۲۶ / ۱۳۸۵/۱/۱۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۶- در اجرای پاراگراف سوم بند (۹) تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور مبلغ چهارصد میلیارد (۴۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از تسهیلات موضوع این آیین‌نامه به منظور ایجاد اشتغال مولد برای متخصصان فارغ التحصیلان دانشگاهها با اولویت ایثارگران فارغ التحصیل شامل رزمندگان، آزادگان، جانبازان و خانواده معظم شهدا و مهاجرت نخبگان با معافیت سهم آورده متقاضی، با نسبت مساوی به دفتر همکاریهای فناوری نهاد ریاست جمهوری و وزارت تعاون اختصاص می‌یابد.

آیین‌نامه اجرایی بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور [۱] مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۲ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۴/۴/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- مرکز امور مشارکت زنان موظف است از کل اعتبار موضوع این آیین‌نامه حداقل ده درصد (۱۰٪) را به طرحهای بسیج خواهران و کانونهای فرهنگی و ورزشی بسیج خواهران و بیست و پنج درصد (۲۵٪) در جهت تحکیم خانواده و بیست و پنج درصد (۲۵٪) در جهت تسهیل ازدواج

اختصاص دهد تا از طریق مبادله موافقتنامه در راستای اهداف ماده (۱۱۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ - هزینه گردد .

آیین‌نامه اجرایی بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور [۱] مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۲ هیأت وزیران / ماده ۲ / ۱۳۸۴/۴/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- مرکز امور مشارکت زنان اعتبار منظور شده در برنامه ۳۰۲۰۳ ذیل ردیف ۱۰۱۰۲۴ قسمت چهارم قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور را پس از مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به دستگاههایی اختصاص می‌دهد که اهداف مذکور در ماده (۱۱۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب سال ۱۳۸۳ - را محقق می‌نمایند. تبصره - سازمانهای غیر دولتی که فعالیتهای آنها منجر به تحقق اهداف مقرر در ماده (۱۱۱) قانون یادشده می‌گردد، می‌توانند از طریق مرکز امور مشارکت زنان از اعتبارات یادشده استفاده نمایند .

آیین‌نامه اجرایی بند «الف» تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور [۱] مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۲ هیأت وزیران / ماده ۱ / ۱۳۸۴/۴/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- اعتبار مندرج در برنامه ۳۰۲۰۳ دستگاههای اجرایی کشور حسب قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور، صرفاً به اموری اختصاص یابد که در چارچوب مأموریتها، اهداف و وظایف دستگاههای اجرایی، منجر به توسعه مشارکت زنان و تقویت نهاد خانواده شود. دستگاههای اجرایی ملی و استانی موظفند پیشنهادات خود را از محل اعتبار برنامه ۳۰۲۰۳ در چارچوب این آیین‌نامه تهیه و از طریق مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور یا استان اجرا نمایند

از تصویب نامه ضوابط ملی آمایش سرزمین مصوب ۱۳۸۳/۸/۶ / ماده ۱ / ۱۳۸۳/۸/۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین که در راستای تبیین فضای سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران و ترسیم الزامات تحقق آن در توسعه بلند مدت کشور و مبتنی بر اصول مصوب آمایش سرزمین شامل ملاحظات امنیتی و دفاعی، کارایی و بازدهی اقتصادی، وحدت و یکپارچگی سرزمین، گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای، حفاظت محیط زیست و احیای منابع طبیعی، حفظ هویت اسلامی، ایرانی و حراست از میراث فرهنگی، تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور، رفع محرومیتها، به خصوص در مناطق روستایی کشور تنظیم شده است به شرح زیر تعیین می‌گردد: (۱۸) گسترش آموزش و بهداشت، به ویژه برای زنان و جوانان در مناطق کمتر توسعه یافته و گروههای اجتماعی در معرض خطر به منظور ارتقای کیفیت منابع انسانی و جلوگیری از تولید نسلهای ناسالم .

آیین‌نامه اجرایی ساماندهی ازدواج جوانان مصوب ۸۳/۱۲/۱۲ هیأت وزیران / ماده ۷ و تبصره ۱ و ۲ / ۱۳۸۳/۱۳/۱۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۷- سازمان به عنوان متولی ساماندهی امر ازدواج جوانان تعیین می‌گردد تا در چارچوب سیاستها، برنامه‌ها و تقسیم کار ملی مصوب شورا نسبت به حسن اجرای برنامه‌ها و نظارت بر فرآیند اقدامات پیش‌بینی شده و همکاری دستگاههای اجرایی مرتبط، مؤسسات و نهادهای عمومی و همکاری بخش خصوصی و فعال‌سازی مجمع خیرین ازدواج، اقدامات لازم را به عمل آورد. تبصره ۱- سازمان مدیریت موظف است منابع مورد نیاز پروژه‌های مصوب شورا را از سال ۱۳۸۴ در بودجه عمومی دولت ذیل ردیف سازمان و دستگاههای اجرایی پیش‌بینی نمایند. تبصره ۲- فرایند نظارت و ارزشیابی برنامه مطابق آیین‌نامه اجرایی سند ملی ساماندهی امور جوانان خواهد بود و سازمان موظف است هر ساله گزارش پیشرفت کار در زمینه ساماندهی ازدواج را به هیأت وزیران ارائه نماید

آیین‌نامه اجرایی ساماندهی ازدواج جوانان مصوب ۸۳/۱۲/۱۲ هیأت وزیران / ماده ۶ / ۱۳۸۳/۱۲/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- از ابتدای سال ۱۳۸۴ کلیه دستگاههای اجرایی کشور مجازند با همکاری سازمان مدیریت از محل اعتبارات جاری خود نسبت به ارائه هدیه ازدواج و تسهیلات و خدمات ویژه از محل صرفه‌جویی اعتبارات به زوجهای جوان در آن دستگاه اقدام نمایند .

آیین‌نامه اجرایی ساماندهی ازدواج جوانان مصوب ۸۳/۱۲/۱۲ هیأت وزیران / ماده ۵ / ۱۳۸۳/۱۲/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۵ - به منظور تشویق خانواده‌ها و جوانان در امر ازدواج، صندوق حساب پس‌انداز ازدواج جوانان توسط وزارت رفاه و تأمین اجتماعی تأسیس خواهد شد. دستورالعمل اجرایی آن توسط وزارت رفاه و تأمین اجتماعی و سازمان با همکاری سازمان مدیریت تنظیم و ابلاغ می‌گردد .

آیین‌نامه اجرایی ساماندهی ازدواج جوانان مصوب ۸۳/۱۲/۱۲ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۱۳۸۳/۱۲/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- به منظور تسهیل امر ازدواج و جلب مشارکت بانکها، بخش خصوصی و مؤسسات عمومی و افراد خیر، صندوق ازدواج جوانان با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تأسیس می‌گردد. اساسنامه این صندوق پس از تأیید سازمان مدیریت با مسئولیت و نظارت سازمان اقدام خواهد شد. تبصره - میزان وام پرداختی به زوجین جوان از سوی بانکها از شش میلیون (۶/۰۰۰/۰۰۰) ریال به ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال در سال ۱۳۸۴ افزایش می‌یابد .

آیین‌نامه اجرایی ساماندهی ازدواج جوانان مصوب ۸۳/۱۲/۱۲ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۳/۱۲/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- دستگاههای مرتبط با ازدواج جوانان موظفند در طول برنامه چهارم توسعه و در چارچوب استراتژیها، سیاستها، خط‌مشیهای اجرایی و سازمان اجرایی برنامه، اقدامات لازم را به منظور تحقق اهداف برنامه انجام دهند. به این منظور کلیه دستگاههای مسؤول تدوین پروژه‌های مندرج در برنامه باید حداکثر سه ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه، پروژه‌های مربوط را در سطح ملی و استانی تدوین و جهت تصویب به دبیرخانه کمیسیون ارائه دهند. تبصره ۱- اجرای کلیه برنامه‌های مصوب کمیسیون در سطح استانها، به عهده کمیته برنامه‌ریزی امور بانوان و جوانان وابسته به شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان می‌باشد .

آیین‌نامه اجرایی ساماندهی ازدواج جوانان مصوب ۸۳/۱۲/۱۲ هیأت وزیران / ماده ۲ / ۱۳۸۳/۱۲/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- سازمان موظف است با همکاری دستگاههای اجرایی ذی‌ربط، شاخصهای کمی و کیفی مربوط به ازدواج و طلاق زوجهای جوان و روش محاسبه آنها را با هماهنگی سازمان مدیریت نهایی و از سال پایه (۱۳۸۳) محاسبه تا در طول سالهای برنامه چهارم توسعه مبنای ارزیابی نتایج حاصل از اجرای برنامه قرار گیرد .

آیین‌نامه اجرایی ساماندهی ازدواج جوانان مصوب ۸۳/۱۲/۱۲ هیأت وزیران / ماده ۱ / ۱۳۸۳/۱۲/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح به کار می‌روند: الف - قانون: قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ب - سازمان: سازمان ملی جوانان ج - سازمان مدیریت: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور د - شورا: شورای عالی جوانان ه - جوانان: کلیه جمعیت ۱۵ - ۲۹ ساله کشور و - برنامه: برنامه ساماندهی ازدواج جوانان ز - کمیسیون ازدواج: کمیسیون ازدواج شورای عالی جوانان ح - دبیرخانه کمیسیون: دبیرخانه کمیسیون ازدواج شورای عالی جوانان

تصویب‌نامه درخصوص تغییر اعضای شورای بررسی و تدوین داروهای کشور مصوب ۱۳۸۳/۲/۶ هیأت وزیران / ۱۳۸۳/۲/۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

اعضای شورای بررسی و تدوین داروهای کشور، موضوع ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۹۶) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۱۶۳۶/ت ۲۳۷۲۳ هـ مورخ ۱۳۷۹/۹/۱۹ به شرح زیر تغییر می‌یابد: الف - معاون غذا و داروی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (رئیس شورا) ب - معاون سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا نماینده تام‌الاختیار وی ج - رئیس سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران یا نماینده تام‌الاختیار وی د - رئیس انجمن پزشکان عمومی ایران ه - مدیرکل آزمایشگاه کنترل غذا و دارو و - مدیرکل اداره نظارت بر امور دارو و مواد مخدر (دبیر شورا) ز - رئیس شورای عالی بیمه یا نماینده تام‌الاختیار وی ح - دو نفر

فارماکولوژیست ط - دو نفر متخصص داروسازی ی - دو نفر متخصص داخلی با گرایش‌های متفاوت ک - یک نفر متخصص اعصاب و روان ل - یک نفر متخصص کودکان م - یک نفر متخصص زنان و زایمان انتخاب اعضای ردیف‌های (ح)، (ط)، (ی)، (ک)، (ل) و (م) بنا به پیشنهاد رئیس شورا و تصویب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود .

از آیین‌نامه اعطای نشان‌های دولتی مصوب ۱۳۶۹/۷/۲۹ و ۱۳۶۹/۸/۲۷ هیأت وزیران / ماده ۱۸ / ۱۳۶۹/۷/۲۹ و ۱۳۶۹/۸/۲۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۸- به منظور ارج نهادن به مقام و منزلت زن در جمهوری اسلامی ایران علاوه بر امکان برخورداری زنان از دیگر نشانها، نشان «مهر» به زنانی اعطاء می‌شود که در یکی از زمینه‌های زیر منشأ آثار ارزنده باشند: ۱- مشارکت سازنده و فعال در امور اجتماعی، اقتصادی و سیاسی. ۲- معرفی الگوی زن مسلمان در جامعه و تلاش برای تبیین و ترویج مبانی عقیدتی و اجتماعی آن. ۳- ارائه علمی الگوی مادر یا همسر نمونه. ۴- ابراز شایستگی در عرصه‌های بین‌المللی به نحوی که موجب افتخار برای کشور و معرف شخصیت زن در جمهوری اسلامی ایران باشد .

تصویب‌نامه شرکت نماینده شورای زنان در شورای مشترک کمیسیونهای ۱ و ۲ مصوب ۱۳۷۱/۹/۲۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی / ۱۳۷۱/۹/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی)

حسب پیشنهاد مطروحه شورای عالی تصویب نمود که نماینده‌ای از شورای زنان در شورای مشترک کمیسیونهای ۱ و ۲ شورای عالی شرکت نمایند .

از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی اصلاحی ۱۳۷۹/۱/۲۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام / ماده ۴۳ / ۱۳۷۹/۱/۲۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی)

ماده ۴۳- کمیسیون فرهنگی برای انجام وظایف محوله در محدوده فرهنگ و هنر، ارشاد و تبلیغات، صدا و سیما و ارتباطات جمعی، تربیت بدنی و جوانان و زنان و خانواده مطابق ضوابط این آیین‌نامه تشکیل می‌شود .

از تصویب‌نامه هیأت وزیران ۱۳۸۱/۵/۶ (در خصوص اهداف کلان بلندمدت مربوط به استان سیستان و بلوچستان) / ۱۳۸۱/۵/۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۴/۲۳ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۵/۶۳۸۵۹ مورخ ۱۳۸۱/۴/۱۲ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود: اهداف کلان بلندمدت، راهبردهای کلان، اقدامات میان‌مدت و

کوتاه‌مدت و تشکیلات اجرایی مربوط در استان سیستان و بلوچستان به شرح زیر تعیین می‌شود: الف: اهداف کلان بلندمدت توسعه استان: ... ۷- ارتقای شاخص‌های توسعه انسانی در جامعه زنان سیستان و بلوچستان ... د: اقدامات کوتاه‌مدت برای حل مشکلات حاد استان ... ۶- وزارتخانه‌های کشور، آموزش و پرورش و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظفند حداکثر تا پایان برنامه سوم توسعه، پوشش خدمات ثبت احوال، آموزش، بهداشت و سلامت عمومی در مناطق روستایی استان حداقل به میزان میانگین شاخص‌های برخورداری سال ۱۳۸۱ (با تأکید برخورداری زنان) ارتقاء دهند. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است اعتبار لازم برای اجرای طرح‌های مربوط را تأمین نماید. ۱۱- مرکز امور مشارکت زنان مکلف است تا پایان برنامه سوم توسعه با همکاری دستگاه‌های اجرایی مندرج در آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۵۸) قانون برنامه سوم توسعه، نسبت به رشد شاخص‌های توسعه انسانی در جامعه زنان استان اقدام نماید .

از تصویب‌نامه هیأت وزیران ۱۳۸۲/۱/۱۶ (در خصوص اهداف کلان بلندمدت مربوط به استان هرمزگان) / ۱۳۸۲/۱/۱۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۴ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰/۱۲۱۵۴۳۵ مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۲۰ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اهداف کلان بلندمدت، راهبردهای کلان، اقدامات میان‌مدت و کوتاه‌مدت و نظام اجرا و نظارت مربوط در استان هرمزگان را به شرح زیر تصویب نمود: «اهداف کلان بلندمدت، راهبردهای کلان، اقدامات میان‌مدت و کوتاه‌مدت و نظام اجرا و نظارت مربوط در استان هرمزگان» الف - اهداف کلان بلندمدت توسعه استان: ... ۹- ارتقای شاخص‌های توسعه انسانی استان با تأکید بر سطح سواد و فرهنگ عمومی، بهداشت و درمان و افزایش نرخ مشارکت زنان و جوانان ۳۰۸/دش ۱۳۸۲/۱/۲۶

تصویب‌نامه هیأت وزیران (در خصوص کانونهای فرهنگی بانوان) / ۱۳۸۲/۱/۲۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - شبکه های اجتماعی)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱/۲۰ بنا به پیشنهاد شماره ۱۲۴۱۵۳ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۷ وزارت کشور و به استناد ماده (۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۹ - و تبصره (۵) ماده (۶۹) و ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت - مصوب ۱۳۸۰ - تصویب نمود: ۱- وزارت کشور مجاز است فعالیتهای مربوط به کانونهای فرهنگی بانوان را به روش واگذاری مدیریت و در چارچوب دستورالعملی که توسط وزارت کشور ابلاغ می‌گردد، به تشکلهای غیردولتی واگذار نماید. ۲- حق استفاده از ساختمانهای دولتی از جمله کانونهای فرهنگی موجود که در مالکیت استانداریها و فرمانداریها است به تشکلهای یادشده داده شود. ۳- اعتبارات مقرر جهت فعالیت بانوان با رعایت قوانین و مقررات ذی‌ربط در اختیار تشکلهای یادشده قرار می‌گیرد. ۴- دستگاههای دولتی مجاز به انعقاد قرارداد در زمینه امور پژوهشی، آموزشی، فرهنگی و سایر طرحهای مرتبط با امور بانوان در چهارچوب اعتبارات مصوب هستند. ۵- وزارت کشور موظف است ظرف شش ماه مجموعه فعالیتهای کانونهای موجود را با این تصویب‌نامه تطبیق دهد. ۱۴۳/دش ۱۳۸۲/۲/۳۰

تصویب‌نامه هیأت وزیران (تخصیص اعتبار برای شبکه ارتباطی زنان فارسی زبان) / ۱۳۸۲/۱۱/۵ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - شبکه های اجتماعی)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۵ بنا به پیشنهاد شماره ۲۱/۵۳۷۹۹ - ۱۳۶۶۶ مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۱۷ وزارت امور اقتصادی و دارایی و به استناد بند «ط» تبصره (۲۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور تصویب نمود: ۱- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مجاز است به منظور تدارک و آماده‌سازی طرح پیشنهادی مرکز مطالعات زنان دانشگاه تهران تحت عنوان شبکه ارتباطی زنان فارسی‌زبان (تاجیکستان، افغانستان و ایران) به محوریات ایران، تا سقف یکصد هزار (۱۰۰/۰۰۰) دلار از کمک‌های بلاعوض بانک جهانی استفاده نماید. ۲- استفاده از تسهیلات مالی یادشده در چارچوب موافقتنامه‌های مبادله‌شده به عمل خواهد آمد. ۳- وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است از طرف دولت جمهوری اسلامی ایران، نسبت به امضاء و مبادله موافقتنامه مربوط اقدام و مراحل قانونی را پیگیری نماید .

از آیین‌نامه اجرایی ماده (۵) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۱۳۸۳/۸/۱۰ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۱۳۸۳/۸/۱۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی)

ماده ۴- ترکیب اعضای هیأت امنای مجموعه‌های ملی (به استثنای موزه ملی ایران که مطابق ماده (۵) این آیین‌نامه تعیین می‌شود) به شرح ذیل می‌باشد: ۱- رئیس هیأت امناء که از بین شخصیت‌های علمی - فرهنگی کشور، با پیشنهاد رئیس سازمان و با حکم رئیس‌جمهور منصوب می‌گردد. ... ۸ - شش نفر از شخصیت‌های فرهنگی - علمی به انتخاب رئیس سازمان که ترجیحاً سه نفر آنها از هیأت بانوان انتخاب خواهند شد . . . .

از آیین‌نامه اجرایی ماده (۵) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۱۳۸۳/۸/۱۰ هیأت وزیران / ماده ۶ / ۱۳۸۳/۸/۱۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی)

ماده ۶ - ترکیب اعضای هیأت امنای مجموعه‌های استانی به شرح ذیل می‌باشد: استاندار استان یا یکی از شخصیت‌های علمی - فرهنگی با حکم رئیس سازمان به عنوان رئیس هیأت امناء. ... ۷- چهار نفر از شخصیت‌های علمی - فرهنگی به انتخاب رئیس سازمان که ترجیحاً دو نفر آنها از میان بانوان انتخاب خواهد شد .

از آیین‌نامه اجرایی تأسیس و فعالیت سازمانهای غیر دولتی مصوب ۱۳۸۴/۳/۲۹ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۴/۳/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - شبکه های اجتماعی)

ماده ۳- موضوع فعالیت سازمان مشتمل بر یکی از موارد علمی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی، هنری، نیکوکاری و امور خیریه، بشردوستانه، امور زنان، آسیب‌دیدگان اجتماعی، حمایتی، بهداشت و درمان، توانبخشی، محیط زیست، عمران و آبادانی و نظائر آن یا مجموعه‌ای از آنها می‌باشد .

از آیین‌نامه اردوهای هجرت (۳) مصوب ۱۳۸۵/۳/۲۴ هیأت وزیران / ماده ۲ / ۱۳۸۵/۳/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی)

ماده ۲- سازمان بسیج سازندگی موظف است از نیروهای جوان داوطلب دانش آموز، دانشجو و طلبه (اعم از برادران و خواهران) برای شرکت در اردوهای موضوع این آیین نامه دعوت و ثبت نام به عمل آورد .

منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران / بخش سوم / ۸۳/۶/۳۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-منزلت زن در جامعه)

حقوق و مسئولیتهای زنان در امور دفاعی نظامی: ۱۲۴- حق و مسئولیت زنان در دفاع مشروع از دین و کشور و نیز جان، مال و ناموس خود و دیگران. ۱۲۵- حق و مسئولیت زنان در مشارکت و تلاش برای تأمین و تحکیم صلح عادلانه جهانی. ۱۲۶- حق برخورداری زنان از حمایت‌های لازم به منظور حفظ تمامیت جسمانی و جلوگیری از هتک حیثیت و ناموس زنان در دوران جنگ، اسارت و اشغال نظامی. ۱۲۷- حق برخورداری از مصونیت خانه و خانواده از تهاجمات نظامی. ۱۲۸- حق برخورداری خانواده‌های شهدا، جانبازان، رزمندگان و آزادگان از حمایت‌های ویژه نظام اسلامی. ۱۲۹- حق مسئولیت مادران در نگهداری، تربیت و اولویت در قیمومت فرزندان در صورت شهادت، اسارت و مفقود الاثر شدن همسر. ۱۳۰- حق بهره‌مندی از آموزش و تصدی مشاغل انتظامی. فصل پنجم: حقوق و مسئولیتهای قضایی زنان: ۱۳۱- حق برخورداری زنان از آموزش‌های حقوقی. ۱۳۲- حق برخورداری از تدابیر قانونی و حمایت قضایی به منظور پیشگیری از جرم، ستم به زنان در خانواده و جامعه و رفع آن. ۱۳۳- حق برخورداری از محاکم خاص خانواده در جهت حفظ اسرار، ایجاد صلح و سازش در خانواده و تسهیل در حل و فصل اختلافات. ۱۳۴- حق دسترسی زنان به نیروی انتظامی و ضابطین دادگستری زن در تعرض، بزه دیدگی، اتهام و ارتکاب جرم، ۱۳۵- حق زنان در تصدی مشاغل حقوقی و قضایی مطابق قانون. ۱۳۶- حق اقامه دعوا و دفاع در نزد محاکم دادگستری و سایر مراجع قانونی. ۱۳۷- حق استفاده از وکیل و مشاور حقوقی در دادگاه و یا سایر مراجع قانونی. ۱۳۸- حق برخورداری از حمایت‌های همه جانبه دستگاه قضایی با عوامل زمینه ساز جرائم علیه زنان و ارتکاب جرائم توسط زنان. ۱۳۹- حق مصونیت زنان متهم از هتک حرمت، اهانت و محرومیتهای فردی و اجتماعی فراتر از مجازات قانونی. ۱۴۰- حق زنان در معافیت از مجازات در صورت وجود عوامل رافع مسئولیت کیفری. ۱۴۱- حق اعاده حیثیت زنان در اثر تقصیر، اشتباه قاضی در موضوع حکم یا در تطبیق حکم بر مورد خاص و جبران خسارت مادی و معنوی از آنها. ۱۴۲- حق برخورداری از تخفیف قانونی از نظر میزان مجازات و یا معافیت از آن و یا نحوه اجرا، در صورت ندامت و اثبات توبه زنان بزهکار در زمان بارداری، شیردهی و بیماری. ۱۴۳- حق زنان در ملاقات والدین، فرزندان و همسر در دوران حبس طبق قوانین کشور. ۱۴۴- حق زنان در برخورداری از امکانات مناسب بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و تربیتی در زندانها جهت اصلاح و بازگشت به زندگی سالم اجتماعی. ۱۴۵- حق دختران در برخورداری از کانونهای اصلاح و تربیت با شرایط مناسب. ۱۴۶- حق زنان در رسیدگی به شکایات از آیین نامه‌های دولتی، مأمورین قضایی و یا واحدهای دولتی جهت احقاق حقوق خود. ۱۴۷- حق و مسئولیت شهادت در دادگاه مطابق با موازین شرعی و قانونی. ۱۴۸- حق برخورداری از حمایت‌های قضایی از سوی مدعی العموم علیه ولی و سرپرست قانونی فاقد صلاحیت و دیگر متجاوزان به حقوق آنان .

منشور حقوق و مسئولیتهای زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران / بخش سوم / ۸۳/۶/۳۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-منزلت زن در جامعه)

بخش سوم: حقوق و مسئولیتهای اجتماعی زنان: فصل اول: حقوق و مسئولیتهای سلامت جسمی و روانی زنان: ۴۷) حق برخورداری از سلامت جسمی، روانی در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی با توجه به ویژگی‌های زنان در مراحل مختلف زندگی و مسئولیت حفاظت از آن. ۴۸) حق بهره‌مندی از بهداشت (محیط، کار و ...)، اطلاعات و آموزش‌های مورد نیاز. ۴۹) حق مشارکت زنان در سیاستگذاری، قانونگذاری، مدیریت، اجرا و نظارت در زمینه بهداشت و درمان، به ویژه درخصوص زنان. ۵۰) حق بهره‌مندی از برنامه‌ها و تسهیلات بهداشتی- درمانی مناسب جهت پیشگیری از بیماری و درمان بیماری‌های جسمی و اختلالات روانی زنان. ۵۱) حق زنان در انتخاب فرد و مرکز ارائه‌کننده خدمت در امر سلامت، بر اساس ضوابط اسلامی و استانداردهای علمی- پزشکی و بهره‌مندی از اطلاعات مناسب و کافی برای انتخاب آگاهانه و بهینه آنان. ۵۲) حق آگاهی و مشارکت زنان در تصمیم‌گیری‌های مربوط به کنترل باروری و تنظیم خانواده. ۵۳) حق دسترسی فراگیر و عادلانه به امکانات ورزشی و آموزشی در زمینه تربیت

بدنی و تفریحات سالم. ۵۴) حق پرورش و شکوفایی استعدادهای ورزشی و حضور در میادین ورزشی در سطح ملی و بین‌المللی متناسب با موازین اسلامی. ۵۵) حق برخورداری از بهداشت باروری و بارداری، زایمان سالم، مراقبت‌های بهداشتی پس از زایمان با استفاده از زنان متخصص و پیشگیری و درمان بیماری‌های شایع زنان و بیماری‌های مقاربتی و نازایی. ۵۶) حق برخورداری از خدمات مشاوره‌ای و آزمایش‌های پزشکی به منظور اطمینان از سلامت کامل مرد در امر ازدواج و در حین ازدواج. ۵۷) حق بهره‌مندی دختران بی‌سرپرست، زنان مطلقه، بیوه، سالخورده و خودسرپرست نیازمند، از بیمه‌های عمومی، خدمات مددکاری و بیمه‌های خاص به ویژه در بخش بهداشت و درمان. ۵۸) حق زنان و دختران آسیب‌دیده جسمی، ذهنی، روانی و در معرض آسیب از امدادسانی و توانبخشی مناسب. ۵۹) حق بهره‌مندی از تغذیه سالم خصوصاً در دوران بارداری و شیردهی و وظیفه مراقبت از کودک و تغذیه مناسب او، با اولویت استفاده از شیر مادر. فصل دوم: حقوق و مسئولیت‌های فرهنگی و معنوی زنان: الف: فرهنگ عمومی: ۶۰) حق و مسئولیت در کسب و افزایش آگاهی نسبت به شخصیت، حقوق و نقش خویش در عرصه‌های مختلف زندگی منطبق با آئین مقدس اسلام. ۶۱) حق مصونیت از تعرض گفتاری و رفتاری دیگران و مسئولیت گفتار و رفتار خویش همراه با احترام نسبت به اعضای جامعه. ۶۲) حق و مسئولیت برخورداری از امکان عمل به احکام اسلامی در پوشش اسلامی و مسئولیت رعایت عفاف در جامعه. ۶۳) حق و مسئولیت ارتقاء بینش، منش و کنش دینی و انسانی و مصونیت از ناهنجاری‌های فرهنگی و اخلاقی و رفع آن‌ها. ۶۴) حق شرکت در اجتماعات عبادی و فرهنگی. ۶۵) حق تولید برنامه‌ها و کالاهای فرهنگی سالم و بهره‌مندی از آنها. ۶۶) حق تشکیل و اداره مراکز و سازمان‌های فرهنگی - هنری توسط زنان به منظور تربیت زنان متعهد و متخصص جهت توسعه فعالیت‌های فرهنگی آنان. ۶۷) حق تبادل اطلاعات و ارتباطات فرهنگی سازنده در ابعاد ملی و بین‌المللی. ۶۸) حق و مسئولیت زنان در ترویج معارف و فرهنگ اسلام و ارائه الگوی زن مسلمان در سطح ملی و بین‌المللی. ۶۹) حق و مسئولیت در ایجاد همگرایی با رویکرد اخلاقی، دینی در مسائل زنان در سطوح بین‌المللی. ۷۰) حق مشارکت در سیاستگذاری، قانونگذاری، اجراء و نظارت در امور فرهنگی به ویژه درخصوص مسائل زنان. ۷۱) حق و مسئولیت آگاهی و کسب مهارت‌های لازم در مدیریت خانه و خانواده، تربیت و پرورش فرزند و مقابله با آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی. ۷۲) حق بهره‌مندی از نظارت مستمر بر فعالیت‌های فرهنگی مرتبط با زنان به منظور حفظ شخصیت، حرمت و کرامت انسانی زن در محصولات فرهنگی. ۷۳) حق بهره‌مندی از مراکز فرهنگی ویژه بانوان با رعایت ضوابط اسلامی، با توجه به خصوصیات روحی و جسمی آنان و با اولویت مناطق محروم. ۷۴) حق برخورداری زنان آسیب‌دیده و آسیب‌پذیر اجتماعی از حمایت‌های مناسب به منظور بهبود وضعیت فرهنگی خود و جامعه. ۷۵) مسئولیت در محافظت از استقلال فرهنگی، هویت اسلامی - ایرانی و همبستگی ملی در فعالیت‌های فرهنگی - آموزشی. ب: آموزش: حق سوادآموزی عمومی، ارتقاء آموزشی و برخورداری از امکانات آموزش و پرورش برای زنان. ۷۶) حق تحصیل در آموزش عالی برای زنان تا بالاترین سطح علمی. ۷۷) حق کسب مهارت‌ها و آموزش‌های تخصصی به صورت کمی و کیفی تا بالاترین سطوح. ۷۸) حق برخورداری زنان و دختران مناطق محروم از حمایت‌های خاص در امر آموزش. ۷۹) حق و مسئولیت در تدوین برنامه‌های درسی و متون آموزشی. ۸۰) حق و مسئولیت در برخورداری از جایگاه شایسته و متناسب با نقش، شأن و منزلت زنان در متون درسی و آموزشی. ۸۱) حق مشارکت بانوان در سیاستگذاری و تصمیم‌گیری و مدیریت‌های آموزشی، علمی و حضور فعال در مجامع فرهنگی - علمی داخلی و بین‌المللی. ۸۲) حق شناسایی، حمایت و بهره‌مندی از توانمندی‌های بانوان دارای استعدادهای درخشان و مسئولیت آنها در تأمین نیازهای کشور. ۸۳) حق بانوان معلول جسمی و ذهنی نسبت به برخورداری از حمایت‌های لازم در زمینه آموزش و پرورش، دستیابی به آموزش عالی و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای متناسب با استعداد و میزان معلولیت آنان. ج: پژوهش: ۸۵) حق پژوهش، تألیف، ترجمه و انتشار کتب، مقالات در نشریات عمومی و تخصصی با رعایت صداقت، امانت و مصلحت جامعه. ۸۶) حق زنان در برخورداری از حمایت‌های لازم نسبت به منابع و امکانات درخصوص تحقیق در مسائل زنان و تربیت نیروی انسانی محقق و حق آگاهی از اطلاعات و نتایج تحقیقات در زمینه‌های مختلف. ۸۷) حق بهره‌مندی از حمایت در آثار علمی - پژوهشی زنان و گسترش مراکز تحقیقاتی با مدیریت زنان. ۸۸) مسئولیت زنان پژوهشگر در ارائه دیدگاه و تبیین دستاوردهای مثبت دینی و ملی در زمینه مسائل زنان به جهانیان. فصل سوم: حقوق و مسئولیت‌های اقتصادی زنان: الف: حقوق و مسئولیت‌های مالی در خانواده: ۸۹) حق بهره‌مندی از نفقه در ازدواج دائم مطابق با شأن زن، توسط شوهر یا توسط پدر و فرزند در صورت نیاز زن و توانمندی آنان. ۹۰) حق برخورداری از ماترک متوفی و وصایای مالی آن طبق قوانین اسلامی. ۹۱) حق وقف، پذیرش و رسیدگی به وقف. ۹۲) حق پذیرش وکالت یا وصایت در امور اقتصادی. ۹۳) حق تعیین مهریه و دریافت آن از همسر و هرگونه دخل و تصرف در آن. ۹۴) حق برخورداری از مستمری در صورت فوت پدر، همسر و فرزند طبق قانون یا قرارداد. ۹۵) حق برخورداری وراثت قانونی از حقوق بازنشستگی زن کارمند متوفی. ۹۶) حق پذیرش قیمومت مالی فرزندان و مسئولیت رعایت حقوق اقتصادی فرزند. ۹۷) حق برخورداری زنان و دختران از حمایت‌های لازم در صورت فقر، طلاق، معلولیت، بی‌سرپرستی، بدسرپرستی و ایجاد امکانات جهت توانبخشی و خودکفائی آنها. ۹۸) حق دریافت دستمزد از همسر در برابر انجام امور خانه‌داری در صورت تقاضا و حق حمایت از تأثیر کار زن در منزل بر اقتصاد خانواده و درآمد ملی. ب: حقوق و مسئولیت‌های اشتغال و مشارکت اقتصادی زنان: ۹۹) حق مالکیت بر اموال و دارایی شخصی و بهره‌برداری از آن با رعایت حدود شرعی و قانونی. ۱۰۰) حق زنان در انعقاد قراردادهای ابقاعات. ۱۰۱) حق اشتغال بعد از رسیدن به سن قانونی کار و آزادی انتخاب شغل و بکارگیری سرمایه‌های فردی و مسئولیت رعایت قوانین اسلامی در کسب درآمد و نحوه مصرف آن. ۱۰۲) حق بهره‌مندی زنان از اطلاعات، آموزش‌ها و کسب مهارت‌ها و امکانات کار جهت اشتغال

مناسب و حق برخورداری از حمایت در این امور برای زنان خودسرپرست (مستقل - غیروابسته) و سرپرست خانوار. (۱۰۳) حق برخورداری زنان از مشاوه شغلی و کاریابی توسط بانوان. (۱۰۴) حق برخورداری از مزد و مزایای برابر، در شرایط کار مساوی با مردان و سایر زنان. (۱۰۵) حق بهره‌مندی از امنیت شغلی، اخلاقی و ایمنی و مسئولیت رعایت عفاف در محیط کار. (۱۰۶) حق معافیت زنان از کار اجباری، خطرناک، سخت و زیان آور در محیط کار. (۱۰۷) حق برخورداری از تسهیلات و ضوابط و قوانین متناسب با مسئولیت‌های خانوادگی (همسری - مادری) زنان در جذب، بکارگیری، ارتقاء و بازنشتگی آنان در زمان اشتغال. (۱۰۸) حق برخورداری از تأمین اجتماعی و تسهیلات اقتصادی. (۱۰۹) حق و مسئولیت دریافت، پرداخت دیه و خسارات بر اساس قوانین و مقررات. (۱۱۰) حق برخورداری از حمایت‌های قانونی مناسب و کارآمد برای ممانعت از بهره‌کشی و تجارت و جلوگیری از بکارگیری زنان و دختران در مشاغل غیرقانونی و غیر مشروع. فصل چهارم: حقوق و مسئولیت‌های سیاسی زنان: الف) حقوق و مسئولیت‌های زنان در سیاست داخلی: (۱۱۲) حق و مسئولیت کسب آگاهی و مشارکت و نقش‌آفرینی در تعیین مقدرات اساسی کشور جهت حفظ و تحکیم نظام اسلامی. (۱۱۳) حق و مسئولیت مشارکت در امور جامعه و نظارت بر آن جهت هدایت جامعه بسوی معنویت و فضایل اخلاقی و پیراستن آن از ناهنجاری‌های اخلاقی و رفتاری. (۱۱۴) حق آزادی قلم، بیان، اجتماعات با رعایت موازین. (۱۱۵) حق تأسیس احزاب و دیگر تشکلهای سیاسی و فعالیت در آن با رعایت حفظ استقلال کشور، وحدت ملی و مصالح نظام اسلامی. (۱۱۶) حق شرکت در انتخابات و انتخاب شدن در مجلس یا شوراهای مختلف و مشارکت در برنامه‌ریزی‌های دولتی و تصدی مدیریت‌های عالی با رعایت موازین. ب: حقوق و مسئولیت‌های زنان در امور سیاسی بین‌المللی: (۱۱) (۷) حق و مسئولیت آگاهی از رویدادها و مسائل سیاسی جهان، به ویژه جهان اسلام. (۱۱۸) حق توسعه ارتباط و تبادل اطلاعات سیاسی سازنده بین بانوان ایران و جهان با رعایت مصالح ملی و ضوابط قانونی. (۱۱۹) حق و مسئولیت حضور فعال و مؤثر در مجامع اسلامی، منطقه‌ای و بین‌المللی به ویژه در زمینه مسائل مربوط به زنان با رعایت ضوابط قانونی. (۱۲۰) مسئولیت تلاش جهت تقویت همبستگی در میان زنان مسلمان و حمایت از حقوق زنان و کودکان محروم و مستضعف جهان. (۱۲۱) حق برخورداری زنان پناهنده به جمهوری اسلامی در تأمین امنیت، سلامت و امکان بازگشت آنها به وطن خود. (۱۲۲) حق برخورداری اتباع زن ایرانی از حمایت‌های دولت در برابر اتباع سایر کشورها در حدود مقررات و معاهدات. (۱۲۳) حق برخورداری زنان ایرانی از حمایت‌های قانونی نسبت به ازدواج و تشکیل خانواده با مردان غیر ایرانی با رعایت ضوابط .

منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران / بخش دوم / ۸۳/۶/۳۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی- منزلت زن در جامعه)

بخش دوم: حقوق و مسئولیت‌های خانوادگی زنان: فصل اول: حقوق و مسئولیت‌های دختران در خانواده: (۱۴) حق برخورداری دختران از سرپرستی شایسته والدین. (۱۵) حق برخورداری دختران از نفقه شامل: مسکن، پوشاک، تغذیه سالم و کافی و تسهیلات بهداشتی جهت تأمین سلامت جسمانی و روانی آنان. (۱۶) حق تعلیم و تربیت دختران و ایجاد زمینه شکوفائی استعدادها و خلاقیت‌های آنان. (۱۷) حق تأمین نیازهای عاطفی و روانی دختران و برخورداری از رفتار ملاطفت آمیز والدین و مصونیت آنان از خشونت‌های خانوادگی. (۱۸) حق برخورداری از امکانات خانواده، بدون تبعیض میان دختر و پسر. (۱۹) حق دختران بی‌سرپرست و بدسرپرست در سرپرستی توسط بستگان یا داوطلبین تکفل با رعایت مصلحت آنان و برخورداری از حمایت و نظارت حکومت. (۲۰) مسئولیت احترام به والدین و اطاعت از دستورات مشروع آنها و رفتار نیکو نسبت به سایر اعضاء خانواده. فصل دوم: حقوق و مسئولیت‌های زنان در تشکیل و تداوم خانواده: (۲۱) حق و مسئولیت زنان در تحکیم بنیان خانواده و برخورداری از امکانات و حمایت‌های قانونی لازم به منظور پیشگیری از بروز اختلافات و کاهش طلاق. (۲۲) حق بهره‌مندی از امکانات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جهت تسهیل امر ازدواج در زمان مناسب و مسئولیت خویشتنداری تا آستانه ازدواج. (۲۳) حق آگاهی از حقوق و تکالیف زوجین و آئیین همسررداری و برخورداری از امکانات لازم در این زمینه. (۲۴) حق آشنایی با معیارهای مناسب همسرگزینی، شناخت و انتخاب همسر. (۲۵) حق و مسئولیت آگاهی و رعایت ضوابط دینی و قانونی در ازدواج از جمله یکسانی زوجین در باور به مبانی اعتقادی و دینی. (۲۶) حق تعیین شروط ضمن عقد نکاح در چارچوب ضوابط شرعی و تضمین اجرای این شروط. (۲۷) حق ثبت ازدواج، طلاق و رجوع در مراجع رسمی و قانونی. (۲۸) حق برخورداری زن از حقوق مالی در ایام زوجیت (۲۹) . حق و مسئولیت تأمین، تخصیص، طهارت و سلامت در ارتباط جنسی با همسر قانونی و حق اعتراض قانونی در صورت نقض آنها. (۳۰) حق و مسئولیت سکونت مشترک و حسن معاشرت و تأمین امنیت روانی در روابط با همسر و حق اعتراض و طرح دعوا در مراجع قانونی در صورت سوء معاشرت همسر. (۳۱) حق و مسئولیت رشد علمی، معنوی و اخلاقی با همکاری و حمایت اعضاء خانواده. (۳۲) حق و مسئولیت جهت انجام صله رحم. (۳۳) حق باروری، تنظیم و کنترل آن و بهره‌مندی از آموزش‌ها و امکانات مناسب در این زمینه. (۳۴) حق برخورداری از حمایت‌های مادی و معنوی در ایام بارداری و شیردهی. (۳۵) مسئولیت رعایت حقوق جنین به ویژه محافظت از حیات و رشد آن. (۳۶) حق و مسئولیت حضانت و تأمین امنیت روانی و عاطفی فرزندان و تربیت شایسته دینی و اخلاقی آنان. (۳۷) حق برخورداری از حمایت و مشارکت همسر در تربیت فرزند. (۳۸) حق برخورداری مادران از

امنیت مادی و معنوی خصوصاً در ایام سالمندی و از کار افتادگی. ۳۹) حق و مسئولیت زن نسبت به نگهداری و تأمین معاش والدین نیازمند در حد استطاعت او. فصل سوم: حقوق و مسئولیت‌های زنان در صورت انحلال خانواده: ۴۰) حق جدایی از همسر در صورت عدم امکان سازش پس از مراجعه به دادگاه و ارائه دلایل موجه و مسئولیت رعایت قوانین طلاق. ۴۱) حق برخورداری از فسخ نکاح در صورت تدلیس و عیوب مقرر و اخذ خسارت در تدلیس. ۴۲) حق برخورداری زن از حقوق مادی خود هنگام انحلال خانواده و بهره‌مندی از رفتار نیکوی همسر هنگام جدایی. ۴۳) حق و مسئولیت حضانت فرزند و لزوم برخورداری از حمایت مالی پدر و حق ملاقات با فرزند در صورت انقضای یا اسقاط دوران حضانت. ۴۴) حق بهره‌مندی زن از حقوق خویش در ایام عده و برخورداری از حق ازدواج پس از انقضای عده. ۴۵) حق طرح دعوا در محاکم جهت ممانعت از ازدواج مجدد همسر در صورت عدم توانائی شوهر در تأمین نفقه، اجرای عدالت و سایر حقوق. ۴۶) مسئولیت مدنی و کیفری پدر و مادر در قبال کوتاهی از محافظت کودک و یا ممانعت از بهره‌مندی فرزند از ملاقات والدین

منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران / بخش اول / ۸۳/۶/۳۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-منزلت زن در جامعه)

بخش اول: حقوق و مسئولیت‌های فردی زنان: ۱) حق برخورداری از حیات شایسته و تمامیت جسمانی و مسئولیت محافظت از آن در مقابل هر گونه بیماری، حادثه و تعدی. ۲) حق برخورداری از تکریم و مسئولیت رعایت آن برای دیگران. ۳) حق آزادی اندیشه و مصونیت از تعرض و عدم امنیت در داشتن اعتقاد. ۴) حق و مسئولیت فرد در برخورداری از ایمان، تقوا و تکامل معنوی در عرصه باورها و رفتارها. ۵) مصونیت جان، مال و حیثیت زنان و زندگی خصوصی آنان از تعرض غیرقانونی. ۶) حق برخورداری از عدالت اجتماعی در اجرای قانون بدون لحاظ جنسیت. ۷) حق داشتن نام، حفظ یا تغییر آن، همچنین نسب و حفظ آن. ۸) حق تابعیت کشور ایران برای هر زن ایرانی و سلب تابعیت به درخواست خود او. ۹) آزادی زنان پیرو مذاهب اسلامی و اقلیت‌های دینی رسمی در انجام مراسم و تعلیمات دینی و احوال شخصی بر طبق آئین خود در محدوده قانون. ۱۰) آزادی زنان ایرانی در استفاده از پوشش و گویش‌های بومی و اجرای آداب و سنت‌های محلی در صورت عدم مغایرت با اخلاق حسنه. ۱۱) مصونیت زنان از ضررهای مادی و معنوی با توجیه اعمال حق دیگران. ۱۲) حق و مسئولیت حفظ ویژگی‌های خلقیتی متفاوت زنان با مردان. ۱۳) حق بهره‌مندی از محیط زیست سالم و مسئولیت محافظت از آن .

قانون تنظیم خانواده و جمعیت / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۲/۳/۲ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-نظام سلامت)

ماده ۲- وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، فرهنگ و آموزش عالی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف به اجرای برنامه‌های ذیل می‌باشند: الف- وزارت آموزش و پرورش موظف خواهد بود مطالب آموزشی مربوط به جمعیت و تأمین سلامتی مادران و کودکان را در متون درسی خود به نحوی موثر بگنجانند. ب- وزارت فرهنگ و آموزش عالی و وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی موظف به ایجاد یک واحد درسی به نام جمعیت و تنظیم خانواده در کلیه رشته‌های آموزشی می‌باشند. ج- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است زمینه‌های جلب مشارکت فعال و موثر روزنامه‌نگاران، فیلم‌سازان و سایر هنرمندان را که به نحوی با آن وزارتخانه ارتباط دارند به منظور ارتقاء سطح آگاهی‌های عمومی از برنامه‌های جمعیت و تنظیم خانواده فراهم نماید .

قانون تنظیم خانواده و جمعیت / ماده ۴ / مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۷۲/۳/۲ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-نظام سلامت)

ماده ۴- هزینه های ناشی از مواد ۲ و ۳ از محل کاهش هزینه های دولت که با اجرای ماده ۱ این قانون حاصل میشود تامین خواهد شد .

«بخشنامه به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور» / بخشنامه شماره ۱۴۳۷ / مورخ ۱۳۷۱/۳/۲۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی)

با توجه به موافقت ریاست محترم جمهور در خصوص انعکاس اطلاعات موجود ملی و بین‌المللی مرتبط با زنان به دفتر مشاورت در امور زنان ریاست جمهوری (۳۸) به شرح پیوست مقتضی است کلیه دستگاههای اجرایی و نهادهای انقلاب اسلامی مراتب را با دفتر امور زنان هماهنگ نمایند (۳۹). حسن حبیبی معاون اول رییس جمهور

تصویبنامه اجازه ایجاد چندین پست سازمانی در نهاد ریاست جمهوری / تصویبنامه / مصوب ۱۳۷۷/۴/۱۰ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی)

ایجاد ۱۶۰ پست سازمانی در نهاد ریاست جمهوری (معاونت حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور ۴۳ پست سازمانی، دفتر مشاور عالی رئیس جمهور ۱۲ پست سازمانی، مرکز امور مشارکت زنان ۴۰ پست سازمانی، دفتر مشاورتهای رئیس جمهور ۴۰ پست سازمانی و دفتر هیأت دولت ۲۵ پست سازمانی) با رعایت مقررات مربوط مجاز است. از مصوبه شورای عالی اداری (در خصوص تعیین وظایف و اختیارات استانداران و نحوه عزل و نصب آنها و چگونگی ارتباط آنها با مسؤولین دستگاههای اجرایی) در اجرای مفاد تبصره ۳۱ قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا. جلسه ۸۰ مورخه ۲۸/۷/۱۳۷۷ شورای عالی اداری ماده ۲ - وظایف و اختیارات استانداران در قلمرو مأموریت خویش به شرح زیر می‌باشد: ... بند ۲۰ - ایجاد زمینه مناسب جهت رشد و ارتقاء فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بانوان و ایجاد هماهنگی بین دستگاههای ذی‌ربط و نظارت بر فعالیت آنها .

آئین نامه اجرایی قانون استفاده اجباری از کمر بند و کلاه ایمنی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۲۷ هیات وزیران با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - خدمات سلامت)

ماده ۳- بستن کمر بند ایمنی برای راننده و سرنشینان ردیف اول وسایط نقلیه در حال حرکت در بزرگراههای درون شهری ، کمر بند یه‌او جاده های بین شهری الزامی است . تبصره- سرنشینان اتوبوس ها و مینی بوس های در اختیار شرکت واحد اتوبوس رانی ، معلولان ، بانوان باردار و کلیه افرادی که به تایید پزشک معالجشان دارای بیماریهای جسمی و ناتوانی های حرکتی هستند از مفاد این ماده مستثنی می باشند .

لایحه عضویت مدیران کل سازمان حفاظت محیط زیست ، وزارت بازرگانی ، وزارت تعاون و مشاور استاندار و دبیر کمیسیون امور بانوان استانها ، در کمیته برنامه ریزی استانها / ماده واحده / مصوب ۱۳۷۷/۸/۳ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی)

ماده واحده - مدیران کل سازمان حفاظت محیط زیست ، وزارت بازرگانی ، وزارت تعاون و مشاور استاندار و دبیر کمیسیون امور بانوان استانها ، به ترکیب اعضای کمیته برنامه ریزی استانها موضوع بند(الف) تبصره (۴۷) قانون بودجه سال ۱۳۶۴ کل کشور افزوده می شوند .

تصویبنامه عضویت رئیس مرکز امور مشارکت زنان در کمیسیونهای امور اجتماعی و فرهنگی هیات دولت / تصویبنامه / مصوب ۱۳۷۷/۶/۱۱ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی)

رئیس مرکز امور مشارکت زنان ، به عنوان عضو کمیسیونهای امور اجتماعی فرهنگی هیات دولت موضوع تصویبنامه های شماره ۱۹۰۵۱/ت ۱۹۰۸۹ ه مورخ ۱۳۷۷/۳/۲۷ و شماره ۶۵۳۰۸/ت ۱۸۶۰۹ ه مورخ ۱۳۷۶/۶/۲۵ تعیین می شود .

تصویبنامه تشکیل واحد ارشاد و امداد در کنار دادگاههای مدنی خاص / ماده ۴ تصویبنامه شماره ۳۲۱۰/دش / مصوب ۱۳۷۰/۹/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - سواد سلامت)

ماده ۴- وظایف و اختیارات : وظایف واحد ارشاد و امداد خانواده برای رفع مسائل و مشکلات خانواده هایی که به دادگاه مدنی خاص مراجعه می کنند بدین قرار است: (۱) رسیدگی به کلیه پرونده های راجع به دعاوی خانواده که در دادگاه مطرح می شود. تبصره: دادگاه پرونده های مطرح شده را برای بررسی کارشناسی به واحد ارشاد و امداد خانواده می فرستد. (۲) بررسی شکایات و سعی در رفع و حل مشکلات خانواده ها در حیطه وظایف و اختیارات دادگاه مدنی خاص براساس روشهای اسلامی مانند دعوت از طرفین دعوا یا نزدیکان آنها و راهنمایی برای انتخاب حکمین قبل از طرح دعوا در دادگاه. تبصره: در صورت لزوم از بانوان حقوقدان واجد شرایط وکالت به منظور دفاع از زنان بی بضاعت دعوت می شود. (۳) نظریه واحد همراه با مستندات پرونده به دادگاه ارائه می شود تا در حد نظریه کارشناسی برای دادگاه قابل اعتبار باشد. (۴) راهنمایی کامل طرفین برای پیگیری اجرای احکام صادر شده از دادگاه. (۵) پیگیری اجرای احکام ارجاع شده از طرف دادگاه، در بخش امداد و ارائه گزارش عملکرد نیروهای انتظامی به دادگاه

تصویبنامه تشکیل واحد ارشاد و امداد در کنار دادگاههای مدنی خاص / ماده ۳ تصویبنامه شماره ۳۲۱۰/دش / مصوب ۱۳۷۰/۹/۱۲ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - سواد سلامت)

ماده ۳- مشخصات اعضا: (۱) مسؤول و سرپرست واحد، از بانوان متعهد و متاهل آشنا به مسائل فقهی و حقوقی و اجتماعی (لیسانس حقوق یا معادل حوزوی) آشنا به قوانین مدون راجع به خانواده. تبصره ۱- در صورتی که رئیس شعبه نتواند از میان بانوان، سرپرست واجد شرایط را انتخاب کند، انتصاب از میان آقایان واجد شرایط بلامانع است. تبصره ۲ - در صورتی که اعضای واحد، دارای سابقه کارآموزی در دادگاههای مدنی خاص نباشد، موظفند شش ماه یا بیشتر در دادگاههای مدنی خاص کارآموزی کنند. (۲) دو نفر کارشناس (یک مرد و یک زن) متعهد و متاهل آشنا به مسائل اسلامی و حقوقی و دارای لیسانس در یکی از زمینه های تعلیم و تربیت، مددکاری اجتماعی، حقوق و مشاوره و تجربه بیش از شش ماه کارآموزی در دادگاههای مدنی. تبصره: علاوه بر اعضای رسمی به تعداد مورد نیاز از زنان و مردان کارشناس متعهد و باتجربه در زمینه های پزشکی، روانپزشکی و روانشناسی و غیره به عنوان مشاوره استفاده می شود .

از آیین نامه اجرایی قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و مجازات فروشندگان لباسهایی که استفاده آنها در ملاء عام خلاف شرع است و یا عفت عمومی را جریحه دار می کند. / ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۸/۳/۲۰ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی)

ماده ۱- به منظور سیاستگذاری در امور اجرایی مبارزه فرهنگی با مظاهر فساد و ارشاد جامعه در این زمینه و تشخیص مصادیق و موارد یاد شده در مواد ۱ و ۴ و ۵ قانون کمیسیون مرکب از نمایندگان دستگاههای زیر تشکیل می شود .

قوانین: داخلی: قوانین حقوقی: ماهوی: بهداشت: بهداشت و درمان :
قوانین، [تعداد: ۴۳]

از تصویب نامه تعیین تعرفه و فرانشیز خدمات تشخیص و درمانی مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۹ / ۱۳۸۵/۵/۲۹

بخشنامه قوه قضاییه (در خصوص آزمایش DNA و کاربرد آن در مسائل قضایی) / بخشنامه ۱/۸۰/۸۹۰۴ مورخ ۱۳۸۰/۵/۱۴ قوه قضاییه / مورخ ۱۳۸۰/۹/۵ قوه قضاییه

رای وحدت رویه دیوان عالی کشور (نگهداری، طرح، نقاشی، نوآرسمینما و ویدئو یا به طور کلی هرچیزی که عفت و اخلاق عمومی را جریحه دار نماید در صورتی که به منظور تجارت و توزیع نباشد جرم محسوب نمی شود.) / رای وحدت رویه ۶۴۵ هیات عمومی دیوانعالی کشور / مورخ ۱۳۷۸/۹/۲۳ هیات عمومی دیوانعالی کشور

آیین نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۵ و تبصره / ۱۳۸۰/۶/۱۴

آیین نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۶ و تبصره / ۱۳۸۰/۶/۱۴

آیین نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۸ / ۱۳۸۰/۶/۱۴

آیین نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۱۰ / ۱۳۸۰/۶/۱۴

آیین نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۱۱ و تبصره / ۱۳۸۰/۶/۱۴

آیین‌نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۱۲ و تبصره ۱۳۸۰/۶/۱۴

آیین‌نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۱۳ و تبصره ۱۳۸۰/۶/۱۴

آیین‌نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۱۴ / ۱۳۸۰/۶/۱۴

آیین‌نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۱۷ / ۱۳۸۰/۶/۱۴

آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۱۰ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیأت وزیران

آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۹ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیأت وزیران

آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۸ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیأت وزیران

آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۷ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیأت وزیران

آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۶ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیأت وزیران

از آیین‌نامه اجرایی قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۶/۲۵ هیأت وزیران / ماده ۹ / ۱۳۷۵/۶/۲۵

آیین‌نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / تبصره ماده ۳ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ هیأت وزیران

تعرفه زایمان طبیعی / بخشنامه شماره ۲۷۱۰۳ ک / مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۶

دستورالعمل نحوه بررسی استراحت ایام بیماری و بارداری بیمه‌شدگان / دستورالعمل شماره ۵۱/۲۹۴۸۹ / مورخ ۱۳۷۴/۱۰/۱۶

بخشنامه شماره ۶۲۵ فنی (سازمان تأمین اجتماعی): قانون ترویج تغذیه با شیر مادر / بخشنامه شماره ۱۶۸۱۶/۹۳ / مصوب ۱۳۷۶/۳/۲۴

از آیین‌نامه انتظامی پزشکی / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۴۸/۳/۳ کمیسیونهای مشترک دادگستری و بهداری مجلسین رژیم منحل

تصویب‌نامه مورخ ۱۰/۱/۱۳۷۶ هیئت وزیران در خصوص آزمایش تالاسمی قبل از ازدواج / تصویب‌نامه شماره ۵۱۹۴۴/ت/۱۷۹۴۲ه / مصوب ۱۳۷۶/۱/۳۱

آئین نامه بهداشتی، درمانی کارکنان شرکت سهامی شیلات ایران / آئین نامه شماره ۱۴۲/۱۷۹۶، ماده ۲ / مورخ ۴۹/۶/۱۸

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۱۴ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۱۳ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۱۲ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۱۱ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۱۰ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران

آیین نامه اجرایی مقررات مربوط به حج / تبصره ۴ ماده / مصوب ۱۳۳۹/۱۲/۲۵- هیات وزیران

اصلاح آئین نامه اجرایی قانون اجازه تاسیس مطب / آئین نامه / مصوب ۷۴/۱۲/۱۶

از قانون طرز جلوگیری از بیماریهای آمیزشی و بیماریهای واگیر دار / ماده ۶ / مصوب ۱۳۲۰/۳/۱۱

از قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۷/۳/۳

از قانون طرز جلوگیری از بیماریهای آمیزشی و بیماریهای واگیر دار / ماده ۲۳ / مصوب ۱۳۲۰/۳/۱۱

از قانون طرز جلوگیری از بیماریهای آمیزشی و بیماریهای واگیر دار / ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۲۰/۳/۱۱

از قانون طرز جلوگیری از بیماریهای آمیزشی و بیماریهای واگیر دار / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۲۰/۳/۱۱

از قانون طرز جلوگیری از بیماریهای آمیزشی و بیماریهای واگیر دار / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۲۰/۳/۱۱

از قانون طرز جلوگیری از بیماریهای آمیزشی و بیماریهای واگیردار / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۲۰/۳/۱۱

قانون الزام تزریق واکسن ضدکزاز برای بانوان قبل از ازدواج / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۷/۱/۲۳ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۶۷/۲/۱۹ شورای نگهبان

آیین نامه اجرایی قانون لزوم ارائه گواهی پزشک قبل از ازدواج / ماده ۲ / مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۴

آیین نامه اجرایی قانون لزوم ارائه گواهی پزشک قبل از ازدواج / ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۵/۳/۲۴

از قانون لزوم ارائه گواهی نامه پزشک قبل از وقوع ازدواج / ماده ۲ / مصوب ۱۳۱۷/۹/۱۳

از تصویب نامه تعیین تعرفه و فرانشیز خدمات تشخیص و درمانی مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۹ / ۱۳۸۵/۵/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی)

7- ادامه پوشش بیمه‌ای جهت آن دسته از فرزندان دختر و پسر که از پوشش بیمه‌ای خارج می‌شوند، در صورت استمرار پرداخت حق بیمه بر مبنای افراد تبعی درجه ۲ بلامانع است .

بخشنامه قوه قضاییه (در خصوص آزمایش DNA و کاربرد آن در مسائل قضایی) / بخشنامه ۱/۸۰/۸۹۰۴ مورخ ۱۳۸۰/۵/۱۴ قوه قضاییه / مورخ ۱۳۸۰/۹/۵ قوه قضاییه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی-خدمات سلامت)

بازگشت به نامه شماره ۱/۸۰/۸۹۰۴ مورخه ۱۳۸۰/۵/۱۴ در خصوص آزمایش DNA الف - امکانات سازمان پزشکی قانونی کشور در خصوص آزمایش DNA TYPING در مسائل قضایی و موارد کاربرد آن در راستای کمک به تشخیص هویت افراد یا اجزای به جا مانده از بدن انسان در صحنه های جرم می باشد . عمده فعالیتهایی که در بخش فوق الذکر صورت می گیرد عبارتند از : - تعیین هویت والدین و فرزندان جهت شناسایی پدر بیولوژیک و تشخیص اینکه آیا فردی که به عنوان پدراحتمالی یک فرزند معرفی شده واقعا پدر بیولوژیک وی می باشد یا خیر ؟ این روش هم در مورد افراد زنده و هم درمورد بقایای اجساد جنین سقط شده انجام می گیرد در صورتی که درگذشت به علت فوت یکی از طرفین با استفاده از روشهای سرولوژیک جنین پرونده هایی لاینحل باقی می ماند . - تعیین هویت والدین ادعایی و اثبات وجود رابطه ابویت (پدر - فرزندی) و مادر - فرزندی ، مواردی که

افراد اشخاص خاصی را به عنوان پدر و مادر خود معرفی می نمایند مانند بچه های سر راهی تعویض احتمالی نوزاد در بیمارستان در هنگام زایمان و .. . - تعیین و تشخیص هویت فردی و اثبات و یا رد وجود رابطه خویشاوندی با اشخاص دیگر مثل افرادی که ادعای وجود رابطه خواهر و برادری می نمایند و پدر و مادر در قید حیات نمی باشند . همچنین تعیین هویت اجساد مجهول الهویه در رابطه با خانواده هایی که به دنبال افراد مفقود شده خود می باشند . . . . . چنانچه پدر و مادر فرد مدعی در قید حیات باشند احتمال جوابگویی به صددرصد خواهد رسید . در صورتی که پدر در قید حیات نباشد نیاز به بررسی فامیلی از طریق خواهران و برادران و سایر اعضای وابسته با هویت ایرانی است که باتوجه به شرایط خاص هر فرد ، میزان کارآیی (DNA TYPING) متغیر است که تمامی موارد فوق در سازمان موجود نمی باشد . . . . . د - در حال حاضر تنها آزمایشگاه DNA سازمان پزشکی قانونی کشور در ستاد سازمان مستقر می باشد لیکن در نظر است در برخی استانهای کشور نیز از امکانات آزمایشگاه DNA استفاده شود که هم اکنون مقدمات راه اندازی آزمایشگاه DNA در مراکز پزشکی قانونی استانهای اصفهان و مازندران انجام و مراحل بعدی در دست اقدام بوده و به محض بهره برداری به مراجع محترم قضایی اعلام خواهد شد .

رای وحدت رویه دیوان عالی کشور (نگهداری ، طرح ، نقاشی ، نوارسینما و ویدئو یا به طور کلی هرچیزی که عفت و اخلاق عمومی را جریحه دار نماید در صورتی که به منظور تجارت و توزیع نباشد جرم محسوب نمی شود.) / رای وحدت رویه ۶۴۵ هیات عمومی دیوانعالی کشور / مورخ ۱۳۷۸/۹/۲۳ هیات عمومی دیوانعالی کشور (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی- امنیت زنان)

نظر به اینکه بر طبق ماده ۶۴۰ قانون مجازات اسلامی (تعزیرات مصوب ۱۳۷۵) که به موجب ماده ۷۲۹ همان قانون کلیه مقررات مغایر با آن ملغی شده ، نگهداری ، طرح ، نقاشی ، نوارسینما و ویدئو یا به طور کلی هرچیزی که عفت و اخلاق عمومی را جریحه دار نماید در صورتی که به منظور تجارت و توزیع نباشد جرم محسوب می شود بنابراین صرف نگهداری وسائل مزبور درصورتی که تعداد آن معد برای امر تجاری و توزیع نباشد، از شمول ماده ۶۴۰ قانون مذکور خارج بوده و فاقد جنبه جزائی است . بنا به مراتب دادنامه صادره از شعبه چهارم دادگاه تجدیدنظر استان مرکزی (اراک) در حدی که با این نظر مطابقت دارد به نظر اکثریت اعضاء هیئت عمومی دیوان عالی کشور تایید می شود . این رای به استناد ماده ۲۷۰ قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب (دراور کیفری) برای دادگاهها و شعب دیوان عالی کشور لازم الاتباع است .

آیین نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۵ و تبصره / ۱۳۸۰/۶/۱۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی- خدمات سلامت)

ماده ۵- اقدامات تشخیصی، درمانی و مراقبتی در مؤسسات پزشکی باید با حفظ حق اختیار بیمار بر اساس موازین شرعی، قانونی و اصول پزشکی توسط کارکنان فنی همجنس به عمل آید مگر در مواردی که به علت ضرورت این امر امکان پذیر نباشد. تبصره - تشخیص حدود و موارد ضرورت بر اساس دستورالعملهایی است که پس از تصویب شورا توسط وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به مؤسسات پزشکی ابلاغ می شود .

آیین نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۶ و تبصره / ۱۳۸۰/۶/۱۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی- خدمات سلامت)

ماده ۶- در معاینه های مربوط به زنان و زایمان که در موارد ضرورت توسط افراد غیرهمجنس انجام می شود حضور یکی از محارم بیمار یا یک نفر از کارکنان فنی زن الزامی است. تبصره - در سایر معاینه ها در صورت درخواست بیمار یا پزشک، حضور یکی از محارم بیمار بلامانع است .

آیین‌نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۸ /
(روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

ماده ۸ - کلیه کارکنان مؤسسات پزشکی مکلف به رعایت پوشش کامل اسلامی هستند .

آیین‌نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۱۰ /
(روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

ماده ۱۰ - مراجعه کارکنان اداری، فنی و خدماتی اعم از زن و مرد به قسمتهای مختلف تشخیصی - درمانی در صورت لزوم باید با رعایت کامل ضوابط اسلامی و کسب اجازه از مسؤول بخش مربوط باشد .

آیین‌نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۱۱ و تبصره / ۱۳۸۰/۶/۱۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۱۱ - در کلیه مؤسسات پزشکی قسمتهای مختص خانمها و آقایان شامل بخشها، رختکنها، پویونها، غذاخورها، اتاقهای بستری بیماران و امثال آنها باید از هم جدا باشند. تبصره - در صورت فقدان امکانات کافی برای اجرای این ماده باید به هر نحو ممکن حریمها رعایت شود .

آیین‌نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۱۲ و تبصره / ۱۳۸۰/۶/۱۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

ماده ۱۲ - پوشش کارکنان فنی مؤسسات پزشکی در موقع انجام کار در مؤسسه باید متناسب با کار مربوط و ضوابط اسلامی باشد. تبصره - حدود و فرم لباسهای کارکنان فنی مرد و زن متناسب با کار مربوط توسط شورا تدوین و ابلاغ می‌شود .

آیین‌نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۱۳ و تبصره / ۱۳۸۰/۶/۱۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

ماده ۱۳- پوشش بیماران در طول مدت دریافت خدمات تشخیصی - درمانی و مراقبتی باید بر اساس تأمین امنیت روانی بیمار و حفظ حریم او و رعایت کامل موازین شرعی، اخلاق پزشکی و متناسب با خدمات تخصصی باشد. تبصره - حدود و فرم لباسهای بیماران مرد و زن در بخشهای مختلف مؤسسات پزشکی توسط شورا تدوین و ابلاغ می‌شود .

آیین‌نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۱۴ / ۱۳۸۰/۶/۱۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

ماده ۱۴- جابه‌جایی بیماران در مؤسسات پزشکی باید با رعایت پوشش کامل و در صورت امکان، به همراه یکی از کارکنان هم‌جنس یا یکی از محارم بیمار صورت گیرد .

آیین‌نامه اجرایی قانون انطباق امور اداری و فنی مؤسسات پزشکی با موازین شرع مقدس مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ هیأت وزیران / ماده ۱۷ / ۱۳۸۰/۶/۱۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

ماده ۱۷- مؤسسات پزشکی موظفند به منظور احترام به معتقدات مذهبی بیماران محتضر با رعایت اصول پزشکی و مراقبتهای ضروری و آسایش سایر بیماران، حتی‌الامکان برای انجام فرایض مذهبی بیماران و ایجاد فرصت برای خانواده محتضر شرایط لازم را فراهم آورند .

آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۱۰ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیئت وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

ماده ۱۰ - ارائه مدارک و اطلاعات مربوط به اهداءکنندگان و دریافت کنندگان جنین اهدایی تنها با رعایت قوانین مربوط به حفظ و نگهداری اسرار دولتی و به مراجع قضایی صلاحیتدار مجاز می باشد .

آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۹ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیئت وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

ماده ۹ - مرکز مدیریت پیوند وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است طبق دستورالعملهای وزارت یاد شده نسبت به دریافت، نگهداری و انتقال جنین، نظارت دقیق اعمال کند .

آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۸ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیئت وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

ماده ۸ - هر یک از مراکز مجاز تخصصی درمان ناباروری می‌توانند بانک جنین طبق دستورالعملهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی دایر نمایند. این بانک مسئول دریافت و نگهداری جنین و انتقال آنها به زوجین نابارور طبق مقررات مندرج در قانون و این آیین نامه می‌باشد

آیین نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۷ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیأت وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی- خدمات سلامت)

ماده ۷- صدور گواهی عدم توانایی باروری و همچنین توانایی زوجه در زمینه دریافت و نگهداری جنین، پس از انجام تستها و آزمایشهای دقیق پزشکی در صلاحیت مراکز مجاز تخصصی درمان ناباروری می‌باشد .

آیین نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور / ماده ۶ / ۸۳/۱۲/۱۹ هیأت وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی- خدمات سلامت)

ماده ۶- مراکز مجاز تخصصی درمان ناباروری مکلفند نسبت به موارد زیر اقدام نمایند: الف - نگهداری جنینهای اهدایی از سوی اهداءکنندگان مسلمان و غیر مسلمان به طور جداگانه و رعایت تناسب دینی و مذهبی زوجهای متقاضی با جنین اهدائی در زمان انتقال. ب - دریافت و نگهداری رأی قطعی مرجع قضایی از متقاضی. پ - صدور گواهی و معرفی نامه لازم مبنی بر تأیید سلامت جسمی و روانی برای متقاضیان دریافت جنین طبق مقررات قانون و این آیین نامه. ت - دریافت ، نگهداری و انتقال جنینهای اهدایی در شرایط کاملاً محرمانه. تبصره - اطلاعات مربوط به جنینهای اهدایی، جزو اطلاعات به کلی سرتی طبقه بندی می‌شوند .

از آیین نامه اجرایی قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۶/۲۵ هیأت وزیران / ماده ۹ / ۱۳۷۵/۶/۲۵ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی- خدمات سلامت)

ماده ۹- خدمات بانوان متأهل فارغ التحصیل بعد از تاریخ ۱۳۶۰/۳/۴ که به تبعیت از همسر و با کسب پروانه خاص یا مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا بهداری در مناطق غیرمجاز انجام وظیفه کرده اند قابل محاسبه می‌باشد .

آیین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / تبصره ماده ۳ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ هیأت وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی- خدمات سلامت)

. تبصره ماده ۳- بانوانی که در طول دوران بارداری با تایید پزشک معالج از مرخصی استعلاجی استفاده می‌کنند ، از چهار ماه مرخصی زایمان بهره مند خواهند بود و مدت مرخصی استعلاجی از مرخصی زایمان آنان کسر نخواهد شد. (الحاقی ۱۳۸۱/۶/۲۴)

تعارف زایمان طبیعی / بخشنامه شماره ۲۷۱۰۳/ک / مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

سرپرست ریاست محترم دانشکده دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سلام علیکم پیرو بخشنامه شماره ۲۵۶۵۰/ک مورخ ۱۹/۱۰/۷۵ و با توجه به سوالات مطرح شده از طرف برخی مبادی ذی ربط در خصوص ویزیت کارشناسان مامایی و نحوه عقد قرارداد آنان با سازمانهای بیمه گر مراتب در جلسه مورخ ۲۶/۱۰/۷۵ با حضور نمایندگان محترم سازمانهای بیمه گر مطرح و طبق بند چهارم صورتجلسه مربوطه تصمیمات ذیل اتخاذ گردید. دکتر باقر لاریجانی معاون امور درمان و دارو و دبیر شورای عالی بیمه خدمات درمانی شماره : ۲۹۱۴۱/ک تاریخ: ۲۰/۱۱/۷۵ سرپرست ریاست محترم دانشکده دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سلام علیکمبا عنایت به آیین نامه های مصوب قانونی بیمه همگانی در خصوص تعهدات سازمانهای بیمه گر مبنی بر پرداخت هزینه های درمانی همسر و سه فرزند بیمه شده و همچنین سوالات برخی مسئولین در خصوص پرداخت هزینه زایمان سوم به بعد بیمه شدگان، موارد با حضور نمایندگان محترم سازمانهای بیمه گر مطرح و عدم تسری موارد مصوب به تعداد زایمان مطابق بند ۶ صورتجلسه مورخ ۲۶/۱۰/۷۵ مورد تفاهم قرار گرفت. دکتر باقر لاریجانی معاون امور درمان و دارو و دبیر شورای عالی بیمه خدمات درمانی

دستورالعمل نحوه بررسی استراحت ایام بیماری و بارداری بیمه شدگان / دستورالعمل شماره ۵۱/۲۹۴۸۹ / مورخ ۱۳۷۴/۱۰/۱۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

نظر به این که به منظور بهینه سازی سیستمها و روشهای عملیاتی و اجرایی سازمان در زمینه چگونگی اجرای مواد ۵۹ و ۶۲ و ۶۷ قانون تأمین اجتماعی موضوع بررسی و تأیید استراحت ایام بیماری و بارداری بازنگری و اصلاح دستورالعمل شماره ۱۲۶۸۵/۵/۱۴ مورخ ۱۴/۱۰/۷۰ را ایجاب می نماید و همچنین باملاحظه این حقیقت که طبق نص صریح ماده ۹۱ قانون وظیفه کمیسیونهای پزشکی منحصر به تعیین میزان کار افتادگی جسمی و روحی بیمه شدگان می باشد و این وظیفه فی نفسه بسیار خطیر و سنگین بوده و هرگونه سهل انگاری در آن بار مالی سنگین و پایداری به دنبال خواهد داشت و احاله مسئولیت تأیید استراحتهای پزشکی، کمیسیون پزشکی را از وظیفه اصلی خود بازمی دارد مقرر می گردد منبعده بررسی و تأیید استراحت ایام بیماری و بارداری صرفاً به شرحی که در پی می آید صورت پذیرد. .... ۳. اعتبار گواهی استراحت تجویزی مازاد بر پانزده روز لغایت شصت روز در سال، استراحت مازاد بر هفت روز در یک نوبت (موضوع بند دو دستورالعمل) و همچنین کلیه استراحتهای مربوط به ایام بارداری منوط به تأیید پزشک معتمد خواهد بود..... مسئول حسن اجرای این دستورالعمل مدیران کل درمان و تأمین اجتماعی استانها، روسای شعب و واحدهای درمانی، رئیس و کارشناس ارشد نظارت بر امور بیمه شدگان استانها و مسئولین امور بیمه شدگان شعب خواهند بود. ۱۰/۲۳/۴۵ مهدی کرباسیان رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل

بخشنامه شماره ۶۲۵ فنی (سازمان تأمین اجتماعی) : قانون ترویج تغذیه با شیر مادر / بخشنامه شماره ۱۶۸۱۶/۹۳ / مصوب ۱۳۷۶/۳/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

به پیوست قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی مصوب بیست و دوم اسفندماه ۱۳۷۴ مجلس شورای اسلامی ارسال می گردد. ۴ نظر به این که حسب ماده ۳ قانون یادشده مدت مرخصی زایمان تا ۳ فرزند برای مادرانی که فرزند خود را شیر می دهند در بخشهای دولتی و غیردولتی ۴ ماه تعیین گردیده است، لذا پرداخت کمک بارداری موضوع ماده ۶۷ قانون تأمین اجتماعی مستنداً به ماده مزبور از تاریخ ۲۲/۱۲/۷۴ تا سه فرزند از ۸۴ روز به ۴ ماه افزایش می یابد ضمناً در رابطه با چگونگی تشخیص فرزندان چهارم به بعد بیمه شدگان مزبور به منظور پرداخت کمک یاد شده کماکان ضوابط بندهای یک الی چهار بخشنامه شماره ۱/۶۱۸ فنی حاکم خواهد بود.

از آیین‌نامه انتظامی پزشکی / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۴۸/۳/۳ کمیسیونهای مشترک دادگستری و بهداری مجلسین رژیم منحل (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

ماده ۱۷ - در مواردی که سقط جنین برای سلامت جان مادر لازم باشد پزشک موظف است در بیمارستان و پس از مشاوره و تصویب دو نفر پزشک دیگر اقدام نماید در این صورت ظرف ۲۴ ساعت گزارش امر را با ذکر دلیل نام محل و اسامی پزشکان مشاور به هیأت مدیره نظام پزشکی ارسال دارد. تبصره: در صورتی که در محل بیمارستان یا پزشک دیگری نباشد و انتقال بیمار به محلی که دارای بیمارستان و پزشک است میسر نشود پزشک می‌تواند برای حفظ سلامت و جان مادر اقدام و گزارش امر را با دلایل کافی به هیأت مدیره نظام پزشکی در عرض ۲۴ ساعت اطلاع دهد.

تصویب‌نامه مورخ ۱۰/۱/۱۳۷۶ هیئت وزیران در خصوص آزمایش تالاسمی قبل از ازدواج / تصویب‌نامه شماره ۵۱۹۴۴/ت/۱۷۹۴۲ه / مصوب ۱۳۷۶/۱/۳۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

آزمایش تشخیص ناقلین تالاسمی قبل از ازدواج اجباری شود و دفاتر ازدواج گواهی نامه مربوط را از نامزدها مطالبه و پس از بایگانی آن به عقد و ازدواج و ثبت آن با قید موجود بودن گواهی نامه یاد شده اقدام نمایند.

آئین نامه بهداشتی، درمانی کارکنان شرکت سهامی شیلات ایران / آئین نامه شماره ۱۴۲/۱۷۹۶، ماده ۲ / مورخ ۴۹/۶/۱۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

مجمع عمومی شرکت سهامی شیلات ایران در مورخه ۴۹/۳/۱۶ آئین نامه بهداشتی درمانی کارکنان شرکت را به صورت ذیل تصویب نمود: ماده ۲ شرایط استفاده کنندگان از مزایای این آئین نامه به شرح زیر می‌باشند: الف- کارکنان مرد همسر دائم آنها مشروط به اینکه در سازمانهای دولتی یا وابسته به دولت شاغل نباشند. ب- کارکنان زن و شوهر آنها مشروط به اینکه مراجع صلاحیت داری که شرکت تعیین خواهد کرد از کارافتادگی شوهر را تایید نموده باشند و معاش شوهر توسط زن تامین گردد. ث- فرزندان کارکنان زن تا زمانی که بر اساس قوانین مربوطه تحت تکلف زن باشند مضافا اینکه شوهر این دسته از کارکنان فوت یا متارکه نموده باشد و یا معاش شوهر به دلایل مذکور در بند (ب) این ماده از طرف زن تامین گردد.

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۱۴ / مصوب ۷۵/۹/۲۱ - هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

ماده ۱۴- دانشگاه‌های علوم پزشکی و اعضای کمیته های موضوع قانون بر حسن اجرای قانون و آئین نامه در موسسات تولید کننده و توزیع کننده نظارت کامل داشته و در صورت مشاهده تخلفات موضوع قانون ، مراتب را در کمیته های استانی مطرح و در صورت تایید، موضوع را به مراجع ذی صلاح برای تعقیب متخلفان اعلام می کنند .

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۱۳ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی- خدمات سلامت)

ماده ۱۳- تصمیمهای کمیته استانی ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی ، پس از تصویب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در استان قابل اجراست .

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۱۲ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی- خدمات سلامت)

ماده ۱۲- معاون امور بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی استان ، رئیس کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی استان بوده موظف است جلسات را به طور منظم تشکیل دهد .

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۱۱ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی- خدمات سلامت)

ماده ۱۱- وظایف و اختیارات کمیته های استانی ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی به شرح زیر است : ۱- نظارت بر چگونگی برآورد نیاز استان به شیر مصنوعی و توزیع صحیح آن . ۲- نظارت بر حسن اجرای برنامه های آموزشی ، تبلیغاتی ، انتشاراتی و تحقیقاتی . ۳- ارایه گزارش اقدامهای انجام شده به کمیته سیاستگذاری و نظارت بر ترویج تغذیه با شیر مادر . ۴- انجام امور محول شده از سوی کمیته سیاستگذاری و نظارت بر ترویج تغذیه با شیر مادر .

آئین نامه اجرایی قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی / ماده ۱۰ / مصوب ۷۵/۹/۲۱- هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-حمایت اجتماعی- خدمات سلامت)

ماده ۱۰- وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی می تواند نسبت به تشکیل “ کمیته ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی ” در استانهایی که مقتضی بداند با ترکیب زیر اقدام کند : ۱- معاون امور بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی استان . ۲- معاون دارو و درمان دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی استان . ۳- رئیس نظام پزشکی مرکز استان . ۴- دو نفر از اعضای کمیته

استان ۵- یک نفر پزشک متخصص زنان و زایمان ۶- یک نفر متخصص یا کارشناس علوم تغذیه ۷- یک نفر ماما ۸- یک نفر پرستار. افراد موضوع این ماده با حکم رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی استان منصوب می شوند. خدمات کمیته های استانی افتخاری است .

آیین نامه اجرایی مقررات مربوط به حج / تبصره ۴ ماده ۱ / مصوب ۱۳۳۹/۱۲/۲۵- هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی- حمایت اجتماعی- خدمات سلامت)

تبصره ۴- برای مادران شیرده و زنان باردار و اشخاص کمتر از ۱۸ سال و همچنین معتادین به اعتیادات مضره صدور گواهینامه مطلقاً ممنوع است .

اصلاح آئین نامه اجرایی قانون اجازه تاسیس مطب / آئین نامه / مصوب ۷۴/۱۲/۱۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی- حمایت اجتماعی- نظام سلامت)

آئین نامه اجرایی قانون اجازه تاسیس مطب - موضوع تصویبنامه شماره ۷۲۵۹۲ مورخ ۷۴/۱/۱۰ - به شرح زیر اصلاح میشود : ۲- متن زیر به عنوان تبصره ۹ به ماده ۱۳ اضافه می شود : "تبصره ۹- پزشکی که دارای شرایط زیر باشند از کسب امتیازات موضوع این ماده معاف بوده و برای آنان پروانه مطب مشروط صادر می شود : الف- کلیه کارکنان رسمی و ثابت وزارتخانه ها ، موسسات و شرکتهای دولتی با داشتن پروانه دایم پزشکی به درخواست بالاترین مقام اجرایی دستگاه مربوط در محل خدمت آنان . ب- زنان متاهل پزشک و دندانپزشک عمومی با داشتن پروانه دایم پزشکی و دو سال خدمت در هر نقطه از کشور در محل اقامت دایمی همسر " .

از قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۷/۳/۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی- حمایت اجتماعی- نظام سلامت)

ماده ۱- وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی عبارتند از : ۱-... ۲- تامین بهداشت عمومی و ارتقاء سطح آن از طریق اجرای برنامه های بهداشتی خصوصاً در زمینه بهداشت محیط، مبارزه با بیماریها ، بهداشت خانواده و مدارس، آموزش بهداشت عمومی ، بهداشت کار و شاغلین با تاکید بر اولویت مراقبتهای بهداشتی اولیه ، به ویژه بهداشت مادران و کودکان با همکاری و هماهنگی دستگاههای ذیربط . ۳-... ۱۰- تشویق و ترغیب افراد خیر و موسسات خصوصی جهت اقدامات حمایتی برای کودکان در سنین قبل از دبستان و سالمندان و خانواده ها و افراد بی سرپرست و نیاز مند و معلولین جسمی ، ذهنی و اجتماعی غیر قابل توانبخشی و ارائه خدمات در موارد ضروری توسط موسسات دولتی و نظارت بر این اقدامات .

از قانون طرز جلوگیری از بیماریهای آمیزشی و بیماریهای واگیر دار / ماده ۲۳ / مصوب ۱۳۲۰/۳/۱۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی- حمایت اجتماعی- سواد سلامت)

ماده ۲۳- کلیه پزشکان و ماماها و داروسازان مکلفند که دستورهای بهداری کل را برای مبارزه با بیماریهای واگیر به موقع اجرا گذارند متخلفین به کیفرهای خلافی طبق آئین نامه بهداری محکوم می شوند. (۱) در مورد مجازاتهای مقرر در این قانون به مفاد ماده ۱۱ و ۱۲ قانون مجازات عمومی اصلاحی مصوب ۷/۳/۱۳۵۲ به شرح زیر توجه شود: ماده ۱۱- در هر مورد که در قوانین حداکثر مجازات کمتر از ۶۱ روز حبس باشد از این پس به جای حبس حکم به جزای نقدی از ۵۰۰۱ تا ۳۰۰۰۰ ریال داده خواهد شد و هرگاه حداکثر مجازات بیش از ۶۱ روز حبس و حداقل آن کمتر از این اشد دادگاه مخیر است که حکم به بیش از دو ماه حبس یا جزای نقدی از ۵۰۰۱ ریال تا ۳۰۰۰۰ ریال بدهد در صورتیکه در موارد فوق حبس توأم با جزای نقدی باشد و به جای حبس جزای نقدی مورد حکم قرار گیرد هر دو جزای نقدی با هم جمع خواهد شد. ماده ۱۲- مجازات خلاف جزای نقدی از ۲۰۰ ریال تا ۵۰۰۰ ریال است. ضمناً به تبصره ۱۷ قانون برنامه اول مصوب ۱۳۶۸ نیز مراجعه شود.

از قانون طرز جلوگیری از بیماریهای آمیزشی و بیماریهای واگیر دار / ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۲۰/۳/۱۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - سواد سلامت - خدمات سلامت)

ماده ۱۹- هر پزشک معالج مکلف است در موقع مشاهده یکی از بیماریهای واگیر نامبرده در زیر فوراً به بهداری محل اطلاع دهد: ۱- وبا و اسهالهای وبائی شکل. ۲- طاعون. ۳- تب زرد. ۴- مطلقه (تیفوئید). ۵- محرقه (تیفوس اگزانتوماتیک). ۶- آبله. ۷- مخملک. ۸- سرخچه. ۹- خناق (دیفتری). ۱۰- اسهال خونی. ۱۱- سرسام واگیر (مننژیت سر برو اسپینال). ۱۲- تب عرق گز (سوئت می لی یر). همین وظیفه برای ماماها در مورد تب نفاسی و ورم ملتحمه نوزادان باید رعایت شود. رئیس خانواده نسبت به اهل خانه و صاحب مهمانخانه هم درباره مسافرتین همین وظیفه را عهده دارند به علاوه کدخداهای موظفند چنانچه در دهی در عرض یک هفته تلفات متعددی غیر عادی مشاهده نمودند فوراً بهداری را مطلع نمایند که اقدام مقتضی بنمایند. (۱) در مورد مجازاتهای مقرر در این قانون به مفاد ماده ۱۱ و ۱۲ قانون مجازات عمومی اصلاحی مصوب ۷/۳/۱۳۵۲ به شرح زیر توجه شود: ماده ۱۱- در هر مورد که در قوانین حداکثر مجازات کمتر از ۶۱ روز حبس باشد از این پس به جای حبس حکم به جزای نقدی از ۵۰۰۱ تا ۳۰۰۰۰ ریال داده خواهد شد و هرگاه حداکثر مجازات بیش از ۶۱ روز حبس و حداقل آن کمتر از این اشد دادگاه مخیر است که حکم به بیش از دو ماه حبس یا جزای نقدی از ۵۰۰۱ ریال تا ۳۰۰۰۰ ریال بدهد در صورتیکه در موارد فوق حبس توأم با جزای نقدی باشد و به جای حبس جزای نقدی مورد حکم قرار گیرد هر دو جزای نقدی با هم جمع خواهد شد. ماده ۱۲- مجازات خلاف جزای نقدی از ۲۰۰ ریال تا ۵۰۰۰ ریال است. ضمناً به تبصره ۱۷ قانون برنامه اول مصوب ۱۳۶۸ نیز مراجعه شود.

از قانون طرز جلوگیری از بیماریهای آمیزشی و بیماریهای واگیر دار / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۲۰/۳/۱۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - سواد سلامت - خدمات سلامت)

ماده ۱۶- آبله کوبی در دو ماهه اول ولادت و تجدید آن در ۷ سالگی، ۱۳ سالگی و ۲۱ سالگی مطابق آئین نامه مخصوص اجباری است و اولیای اطفال موظفند که برای آبله کوبی کودکان خود اقدام نمایند. مدیران دبستان و دبیرستان و آموزشگاهها و دانشکده ها در موقع ورود دانش آموزان و در نقاطی که بهداری کل اعلام می نماید کلیه بنگاههای ملی و دولتی و بازرگانی در موقع استخدام کارمندان و شاگرد باید گواهی آبله کوبی مطالبه نمایند. متخلفین از این ماده و همچنین اولیای اطفال که تا یک ماه پس از آگاهی بهداری به آبله کوبی طفلی که زیر سرپرستی آنهاست و یا به تجدید مایه کوبی اقدام ننمایند به سه الی هفت روز حبس و ۱۰ الی ۵۰ ریال کیفر نقدی محکوم خواهند شد. (۱) در مورد مجازاتهای مقرر در این قانون به مفاد ماده ۱۱ و ۱۲ قانون مجازات عمومی اصلاحی مصوب ۷/۳/۱۳۵۲ به شرح زیر توجه شود: ماده ۱۱- در هر مورد که در قوانین حداکثر مجازات کمتر از ۶۱ روز حبس باشد از این پس به جای حبس حکم به جزای نقدی از ۵۰۰۱ تا ۳۰۰۰۰ ریال داده خواهد شد و هرگاه حداکثر مجازات بیش از ۶۱ روز حبس و حداقل آن کمتر از این اشد دادگاه مخیر است که حکم به بیش از دو ماه حبس یا جزای نقدی از ۵۰۰۱ ریال تا ۳۰۰۰۰ ریال بدهد در صورتیکه در موارد فوق حبس توأم با جزای نقدی باشد و به جای حبس جزای نقدی مورد حکم قرار گیرد هر دو جزای نقدی با هم جمع خواهد شد. ماده ۱۲- مجازات خلاف جزای نقدی از ۲۰۰ ریال تا ۵۰۰۰ ریال است. ضمناً به تبصره ۱۷ قانون برنامه اول مصوب ۱۳۶۸ نیز مراجعه شود.

از قانون طرز جلوگیری از بیماریهای آمیزشی و بیماریهای واگیر دار / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۲۰/۳/۱۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - سواد سلامت)

ماده ۱۱- هر شخصی که می خواهد طفلی را به دایه بسپارد موظف است قبل از آنکه دایه پستان به دهن طفل بگذارد طفل و دایه را به وسایل مقتضی توسط پزشک امتحان نموده و گواهینامه بهداشتی به دست آورد که طفل یا دایه مبتلا به سفلیس نبوده خطری متوجه طفل یا دایه نیست در صورت تخلف به سه تا هفت روز حبس و یا ۵ تا ۵۰ ریال کیفر نقدی محکوم می شود و در صورت ابتلا طفل یا دایه کیفر متخلف حبس تادیبی از دو ماه تا شش ماه خواهد بود. (۱) در مورد مجازاتهای مقرر در این قانون به مفاد ماده ۱۱ و ۱۲ قانون مجازات عمومی اصلاحی مصوب ۷/۳/۱۳۵۲ به شرح زیر توجه شود: ماده ۱۱- در هر مورد که در قوانین حداکثر مجازات کمتر از ۶۱ روز حبس باشد از این پس به جای حبس حکم به جزای نقدی از ۵۰۰۱ تا ۳۰۰۰۰ ریال داده خواهد شد و هرگاه حداکثر مجازات بیش از ۶۱ روز حبس و حداقل آن کمتر از این اشد دادگاه مخیر است که حکم به بیش از دو ماه حبس یا جزای نقدی از ۵۰۰۱ ریال تا ۳۰۰۰۰ ریال بدهد در صورتیکه در موارد فوق حبس تمام جزای نقدی باشد و به جای حبس جزای نقدی مورد حکم قرار گیرد هر دو جزای نقدی با هم جمع خواهد شد. ماده ۱۲- مجازات خلاف جزای نقدی از ۲۰۰ ریال تا ۵۰۰۰ ریال است. ضمناً به تبصره ۱۷ قانون برنامه اول مصوب ۱۳۶۸ نیز مراجعه شود .

از قانون طرز جلوگیری از بیماریهای آمیزشی و بیماریهای واگیردار / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۲۰/۳/۱۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - سواد سلامت)

ماده ۱۰- هر زنی که مبتلا به کوفت باشد در صورتی که بداند یا آنکه اوضاع و احوال شخصی او طوری باشد که بایستی حدس بزند که بیماری او واگیراست و کودک سالم شخص دیگری را با پستان خود شیر بدهد به حبس از دو تا هفت روز یا کیفر نقدی از پنج تا پنجاه ریال محکوم می شود . در صورتی که طفل بر اثر این عمل مبتلا به کوفت شود مرتکب به یک تا سه ماه حبس تادیبی و یا پرداخت ۳۰۰ تا ۱۰۰۰ ریال و یا به هر دو کیفر محکوم خواهد شد همین کیفر درباره کسی نیز اجرا می شود که طفل مبتلا به کوفت را با علم به آن به زن سالمی بسپارد که از پستان خود او را شیر دهد و آن زن مبتلا به کوفت گردد. تعقیب بزه نامبرده در قسمت اخیر این ماده موکول به شکایت خواهان خصوصی است. (۱) در مورد مجازاتهای مقرر در این قانون به مفاد ماده ۱۱ و ۱۲ قانون مجازات عمومی اصلاحی مصوب ۷/۳/۱۳۵۲ به شرح زیر توجه شود: ماده ۱۱- در هر مورد که در قوانین حداکثر مجازات کمتر از ۶۱ روز حبس باشد از این پس به جای حبس حکم به جزای نقدی از ۵۰۰۱ تا ۳۰۰۰۰ ریال داده خواهد شد و هرگاه حداکثر مجازات بیش از ۶۱ روز حبس و حداقل آن کمتر از این اشد دادگاه مخیر است که حکم به بیش از دو ماه حبس یا جزای نقدی از ۵۰۰۱ ریال تا ۳۰۰۰۰ ریال بدهد در صورتیکه در موارد فوق حبس تمام جزای نقدی باشد و به جای حبس جزای نقدی مورد حکم قرار گیرد هر دو جزای نقدی با هم جمع خواهد شد. ماده ۱۲- مجازات خلاف جزای نقدی از ۲۰۰ ریال تا ۵۰۰۰ ریال است. ضمناً به تبصره ۱۷ قانون برنامه اول مصوب ۱۳۶۸ نیز مراجعه شود .

قانون الزام تزریق واکسن ضدکزاز برای بانوان قبل از ازدواج / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۷/۱/۲۳ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۶۷/۲/۱۹ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - سواد سلامت - خدمات سلامت)

ماده واحده- به منظور پیشگیری از تلفات ناشی از کزاز نوزادان، بانوان مکلفند قبل از وقوع عقد ازدواج در مناطقی که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام می نماید نسبت به واکسینه کردن خود علیه بیماری کزاز اقدام کنند. دفاتر ازدواج موظفند قبل از ازدواج گواهی نامه معتبر مبنی بر واکسیناسیون ضدکزاز از زوجه را اخذ و پس از بایگانی نسبت به انجام و ثبت عقد با ذکر مشخصات گواهی اقدام نمایند. تبصره ۱: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است تسهیلات لازم برای این امر را در اختیار مراجعین قرار دهد. تبصره ۲: در مورد واکسیناسیونهای دیگر تعیین نوع واکسن و گروه سنی و منطقه تزریق واکسن براساس تشخیص و لزوم و اعلام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود کلیه

دستگاهها و واحدهای مربوطه موظف به همکاری هستند و تمام افرادی که براساس اعلام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مشمول تزریق واکسن می شوند مکلفند در مدت تعیین شده نسبت به تزریق واکسن اقدام نمایند. تبصره ۳: سردفتر متخلف با رعایت شرایط و امکانات خاکی و دفعات و مراتب جرم و مراتب تادیب در مرحله اول به تعطیل دفترخانه از یک ماه تا شش ماه و در مرحله دوم علاوه بر مجازات فوق به جریمه نقدی از ده هزار تا ۵۰ هزار تومان و در مرحله سوم به لغو پروانه محکوم خواهد شد. تبصره ۴: آیین نامه اجرایی این قانون ظرف یک ماه پس از تصویب قانون توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با همکاری وزارت دادگستری تهیه و تصویب خواهد شد. تبصره ۵: چنانچه متهم برای اولین بار مرتکب یکی از اعمال مذکور در این ماده شده باشد و دادستان در موارد غیر مهم تشخیص دهد با وعظ یا توبیخ یا تهدید یا اخذ تعهد تادیب خواهد شد با اعمال یکی از موارد تادیب فوق پرونده را بایگانی می نماید. دادگاه نیز در صورت طرح پرونده در دادگاه حق اعمال مراتب بالا را به تشخیص خود دارد .

آیین نامه اجرایی قانون لزوم ارائه گواهی پزشک قبل از ازدواج / ماده ۲ / مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - سواد سلامت)

ماده ۲- ترتیب صدور گواهی نامه مطابق دستورالعملی خواهد بود که از طرف وزارت تندرستی و رفاه اجتماعی مقرر می گردد .

آیین نامه اجرایی قانون لزوم ارائه گواهی پزشک قبل از ازدواج / ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۵/۳/۲۴ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - سواد سلامت)

ماده ۱- مراجع مجاز جهت صدور گواهی نامه پزشکی قبل از ازدواج برای هر محل توسط وزارت تندرستی و رفاه اجتماعی تعیین و پس از اعلام به وزارت دادگستری از طریق سازمان ثبت اسناد و املاک کشور به دفاتر ازدواج و طلاق هر حوزه اطلاع داده می شود .

از قانون لزوم ارائه گواهی نامه پزشک قبل از وقوع ازدواج / ماده ۲ / مصوب ۱۳۱۷/۹/۱۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی - سواد سلامت)

ماده ۲ - کلیه دفاتر ازدواج مکلفند که قبل از وقوع ازدواج از نامزدها گواهی نامه پزشک را بر نداشتن امراض مسریه مهم که نوع آنها از طرف وزارت دادگستری معین و اعلام می گردد مطالبه نموده و پس از بایگانی آن به عقد و ازدواج و ثبت آن با قید موجود بودن گواهی پزشک بر تندرستی نامزدها اقدام نمایند. تبصره: دختران از داشتن گواهی نامه پزشک در قسمت امراض زهروی معاف هستند .

قوانین: داخلی: قوانین حقوقی: ماهوی: بهداشت: تربیت بدنی:

قوانین، | تعداد: ۶۷ |

تصویبنامه اصلاح و تکمیل بند ۱ و ۳ سیاستهای فرهنگی - اجتماعی ورزش زنان کشور (موضوع مصوبه شماره ۳۳۲۸ / دش مورخ ۷۶/۸/۱۷) مصوب ۷۶/۹/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی / ۱۳۷۶/۹/۳

تصویبنامه هیأت وزیران مورخ ۱۳۸۲/۷/۱۶ راجع به تعیین نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور به عنوان چارچوب اصلی تصمیم‌گیرها و همکاری بین بخشها و دستگاههای اجرایی کشور / ۱۳۸۲/۷/۱۶

از سیاستها و اولویتهای فرهنگی سازمان تربیت بدنی (مصوب جلسه ۵۶۵ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی) / ۱۳۸۴/۴/۲۱

آئین نامه اجرایی بازیهای همبستگی بانوان کشورهای اسلامی / ماده ۲ / بی تا

تصویبنامه در خصوص تامین هزینه های فعالیتهای ورزشی بانوان / تصویبنامه / مصوب ۱۳۷۶/۹/۱۲ هیات وزیران

از آئین نامه اجرایی چگونگی توسعه و تعمیم ورزش کارمندان دولت / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۶/۴/۲۲ هیات وزیران

از آئین نامه اجرایی چگونگی توسعه و تعمیم ورزش کارمندان دولت / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۶/۴/۲۲ هیات وزیران

آئین نامه اجرایی بازیهای همبستگی بانوان کشورهای اسلامی / ماده ۳ / بی تا

آئین نامه اجرای بازیهای همبستگی بانوان کشورهای اسلامی / ماده ۲ / بی تا

آئین نامه اجرایی بازیهای همبستگی بانوان کشورهای اسلامی / ماده ۱ / بی تا

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۴ / بی تا

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۳ / بی تا

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۲ / بی تا

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۰ / بی تا

آئین نامه اجرای کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۹ / بی تا

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۸ / بی تا

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۷ / بی تا

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۶ / بی تا

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۵ / بی تا

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۲ ماده ۴ / بی تا

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۱ ماده ۴ / بی تا

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۴ / بی تا

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۳ / بی تا

از قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / اهداف کلان کیفی / مصوب ۱۳۷۳/۹/۲۱

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۲ / بی تا

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱ / بی تا

از قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / اهداف کلان کیفی / مصوب ۱۳۷۳/۹/۲۱

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی / ماده ۱۴ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۳ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۲ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۱ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۵ ماده ۱۰ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۴ ماده ۱۰ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۳ ماده ۱۰ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۲ ماده ۱۰ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۱ ماده ۱۰ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۹ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۸ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ماده ۷ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۷ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۶ / مصوب ۱۳۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۵ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۴ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ماده ۳ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۳ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ماده ۱ / بی تا

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱ / بی تا

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۱۳ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۱۲ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۱۱ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان کشور / ماده ۱۰ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۹ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۸ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / تبصره ۱ ماده ۷ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۷ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / تبصره ۲ ماده ۶ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / تبصره ۱ ماده ۶ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۶ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / تبصره ۳ ماده ۵ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / تبصره ۲ ماده ۵ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / تبصره ۱ ماده ۵ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۵ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۴ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۳ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۲ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۱ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان

تصویبنامه اصلاح و تکمیل بند ۱ و ۳ سیاستهای فرهنگی - اجتماعی ورزش زنان کشور (موضوع مصوبه شماره ۳۳۲۸/دش مورخ ۷۶/۸/۱۷) مصوب ۷۶/۹/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی / ۱۳۷۶/۹/۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-نظام سلامت-خدمات سلامت)

سیاستهای فرهنگی - اجتماعی ورزش زنان کشور (نامه شماره ۶/۴۰۷ دش مورخ ۷۵/۱۲/۶ شورای فرهنگی و اجتماعی زنان) مطرح و به این شرح به تصویب رسید. هدف: فراهم آوردن زمینه دستیابی زنان به امکانات و تسهیلات و مکانهای ورزشی در کشور با رعایت موازین اسلامی به منظور تأمین شادابی و سلامت جسمی و روانی زنان. سیاستها: ۱- تقویت فرهنگ ورزش و حمایت از فعالیتهای ورزشی مناسب با وضعیت جسمانی زنان با رعایت موازین اسلامی و پرهیز از اعمال سلیقه در فعالیتهای و محیطهای ورزشی و ایجاد هماهنگی در سطوح مختلف دولتی و غیردولتی. ۲- پرهیز از تفرج و حرکتیهای انفعالی در مقابل الگوهای منفی رفتاری در فعالیتهای ورزشی زنان. ۳- تشویق زنان به شرکت در فعالیتهای تربیت بدنی با تأکید بر ورزش همگانی و ایجاد تشکیلات ورزشی از طریق تقویت بودجه و امکانات ورزش آموزشگاهی و احداث و تجهیز فضاها و اماکن ورزشی سر پوشیده. ۴- ارائه الگوی شایسته از فرهنگ و ورزش زنان به جوامع اسلامی .

تصویبنامه هیأت وزیران مورخ ۱۳۸۲/۷/۱۶ راجع به تعیین نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور به عنوان چارچوب اصلی تصمیم‌گیریها و همکاری بین بخشها و دستگاههای اجرایی کشور / ۱۳۸۲/۷/۱۶ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-نظام سلامت)

۱ - نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور به شرح پیوست، مبنای تعیین تعاریف پایه، اصول و مبانی، ویژگیهای اساسی، رسالت، مأموریتها و تقسیم کار مالی، اهداف کمی، طراحی و ساماندهی کلان، رویکرد و راهبردهای توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور بوده و به عنوان چارچوب اصلی تصمیم‌گیریها و همکاری بین بخشها و دستگاههای اجرایی کشور، تعیین می‌گردد. ۲- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است بر اساس نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور اقدامات زیر را به عمل آورد: الف - با هماهنگی سازمان تربیت بدنی و سایر مراجع نسبت به پیش‌بینی و تصویب احکام کلی که دربرگیرنده جامعیت، فراگیری، کفایت، سازماندهی، متناسب‌سازی تشکیلات و برپایی شوراهای نوین برای کارآمد نمودن فعالیتهای باشد، در برنامه چهارم توسعه کشور اقدام نماید. ب - با هماهنگی سازمان تربیت بدنی در سال ۱۳۸۲ نسبت به ارائه سند ملی توسعه ورزش کشور مشتمل بر برنامه‌های اجرایی، اقدام نماید. ج - در راستای تحقق نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور، نسبت به پیش‌بینیهای لازم در

بودجه سال ۱۳۸۳ اقدام نماید. د - جهت استقرار نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور پشتیبانیهای لازم را به ویژه در قالب قوانین بودجه سالانه به عمل آورد. ۳- سازمانهای مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تربیت بدنی، به منظور کارآمدی و سامان امور ورزش و تربیت بدنی کشور نسبت به ارائه پیشنهاد تجمیع و تفویض بخشی از وظایف و اختیارات دولت و دستگاهها به شورای عالی ورزش کشور - تا پایان آذرماه سال جاری - اقدام و برای تصویب به شورای عالی اداری، ارائه نمایند. ۴- مرکز ملی مدیریت و توسعه ورزش کشور، مبتنی بر نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور، تشکیل گردد. رئیس مرکز مذکور در حوزه وظایف و فعالیتهای مربوط در حکم قائم مقام سازمان می‌باشد. ۵ - مبلغ پنج میلیارد ریال از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۱ (هزینه‌های پیش‌بینی نشده) قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور به منظور فراهم نمودن زمینه‌های آغاز اقدامات اجرایی نظام جامع در سال جاری به سازمان تربیت بدنی اختصاص یابد تا بر اساس قوانین و مقررات مربوط هزینه گردد. ... ۳/۲/۲ - ورزش همگانی و تفریحی ... افزایش میزان مشارکت زنان از ده درصد به ۳۰ درصد در افق ده‌ساله نسبت به جمعیت زنان کشور که در پایان پنج سال اول ۱۵ درصد و در پایان دوره پنج‌سال دوم ۳۰ درصد خواهد بود. ۳/۲/۳ - ورزش قهرمانی - افزایش جمعیت ورزش قهرمانی زنان به میزان ۲۰ درصد نسبت به وضع موجود در افق ده‌ساله که در پایان پنج‌ساله اول به میزان ۵ درصد و در پایان پنج‌ساله دوم به میزان ۲۰ درصد می‌باشد. - حفظ و ارتقای جایگاه ورزش زنان در مسابقات قهرمانی جهان در رشته‌های تکواندو، کاراته، شطرنج و تیراندازی. ۴/۱ - سازماندهی کلان ۴/۱/۱ - مدیریت عالیه زنان الف - شورای عالی ورزش مدیریت عالیه نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور در چارچوب سیاستهای کلی برنامه‌های ملی مصوب توسط «شورای عالی ورزش» به عنوان بالاترین مرجع تصمیم‌گیری با مشخصات زیر اعمال می‌گردد. اعضای شورا: ۱- رئیس‌جمهور (رئیس شورا) ... ۱۴- مشاور رئیس‌جمهور و رئیس مرکز امور مشارکت زنان ۱۵- چهار نفر از میان متخصصان زن و مرد حوزه‌های مختلف ورزش به پیشنهاد رئیس سازمان ملی ورزش و تأیید شورا. ۴/۱/۲ - سازماندهی کلان ورزش پرورشی الف - مدیریت کلان (حوزه راهبری) مدیریت کلان و راهبری ورزش پرورشی عهده‌دار توسعه این ورزش در دستگاههای مربوطه در قالب «شورای ورزش پرورشی» عمل می‌نماید که دارای مشخصات زیر است: - اعضای شورا: ... - رئیس سازمان ورزش زنان ۴/۱/۳ - سازماندهی کلان ورزش همگانی و تفریحی الف) مدیریت کلان (حوزه راهبردی) مدیریت کلان ورزش همگانی و تفریحی مسؤولیت توسعه این ورزش در کلیه دستگاهها و نهادهای دولتی و غیردولتی را به عهده دارد که در قالب «شورای ورزش همگانی» عمل می‌نماید که دارای مشخصات زیر می‌باشد: اعضای شورا: ... - رئیس سازمان ورزش زنان ۴/۱/۴ - سازماندهی کلان ورزش قهرمانی الف) مدیریت کلان (حوزه راهبردی) مدیریت کلان ورزش قهرمانی مسؤولیت توسعه این ورزش را در کلیه دستگاههای دولتی و غیردولتی مربوط به عهده دارد و در قالب «شورای ورزش قهرمانی» عمل می‌نماید که دارای مشخصات زیر است: - اعضای شورا: ... - رئیس سازمان ورزش زنان ۴/۱/۵ - سازماندهی کلان ورزش حرفه‌ای الف) مدیریت کلان (حوزه راهبری) مدیریت کلان ورزش حرفه‌ای مسؤولیت توسعه ورزش حرفه‌ای را در باشگاهها و نهادهای غیردولتی مربوط برعهده دارد و در قالب «شورای ورزش حرفه‌ای» عمل می‌نماید که دارای مشخصات زیر است: - اعضای شورا: - رئیس سازمان ورزش زنان ۴/۱/۶ - سازماندهی کلان ورزش زنان در چارچوب سیاست‌گذاری و برنامه‌های مصوب کلان مدیریت عالیه ورزش کشور، مشخصات نهادهای مدیریت کلان، پشتیبانیهای ورزش زنان به قرار زیر است: الف) مدیریت کلان (حوزه راهبری) مدیریت کلان ورزش زنان مسؤولیت نظارت بر توسعه ورزش زنان را در دستگاههای دولتی و نهادهای غیردولتی مربوط را برعهده دارد که در قالب «سازمان ورزش زنان» عمل می‌نماید. این سازمان وابسته به سازمان ملی ورزش و دولتی بوده و رئیس آن معاون سازمان ملی ورزش خواهد بود. ب) نهادهای مدیریت و برنامه‌ریزی پشتیبانی مسؤولیت اعمال حمایت و نظارت بر ورزش زنان در چارچوب برنامه‌های مصوب شورای ورزشهای چهارگانه برعهده سازمان ورزش زنان است. طراحی و برنامه‌ریزی امور خاص ج) نهادهای اجرائی فعالیتهای ورزش زنان اجرای فعالیتهای ورزش زنان در چارچوب برنامه‌های شوراهای ورزشهای چهارگانه برعهده نهادهای اجرایی بخش ورزش می‌باشد. ۴/۱/۶/۱ - ساختار منابع مالی ساختار منابع و مصارف مالی ورزش زنان در عرصه‌های چهارگانه به شرح زیر می‌باشد: - بهره‌گیری از منابع دولتی برای جبران فاصله موجود در جامعه زنان در حوزه‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری اختصاصی زنان. - منابع غیردولتی کمکهای داخلی و خارجی برای افزایش فعالیتهای و بهره‌برداری از ظرفیتهای موجود در عرصه‌های چهارگانه. ۵۸۱۱۴/ت ۲۹۹۹۱ ه ۱۳۸۲/۱۱/۸

از سیاستها و اولویتهای فرهنگی سازمان تربیت بدنی (مصوب جلسه ۵۶۵ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی) / ۱۳۸۴/۴/۲۱ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - نظام سلامت)

شورای مذکور با عنایت به گزارش ارزیابی عملکرد فرهنگی سازمان تربیت بدنی توسط هیأت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی، سیاستها و اولویتهای فرهنگی سازمان تربیت بدنی را به شرح ذیل تصویب نمود: ... ۵- ورزشهای بانوان به ویژه در سطوح پایه و همگانی در راستای ارزشهای اسلامی و فرهنگی و با توجه به میزان جمعیت زنان کشور تقویت شده و ضمن محرومیت‌زدایی به گونه‌ای مضاعف توسعه یابد .

آئین نامه اجرایی بازیهای همبستگی بانوان کشورهای اسلامی / ماده ۲ / بی تا (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - نظام سلامت)

ماده دوم - تعریف حجاب: حجاب اسلامی عبارت از پوشیدگی اعضای بدن و موی سر می‌باشد .

تصویبنامه در خصوص تامین هزینه های فعالیتهای ورزشی بانوان / تصویبنامه / مصوب ۱۳۷۶/۹/۱۲ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - نظام سلامت - خدمات سلامت)

مبلغ دویست و پنجاه میلیون (۲۵۰۰۰۰۰۰۰) ریال از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۰۱ (هزینه های پیش بینی نشده جاری) موضوع قسمت چهارم قانون بودجه سال ۱۳۷۶ کل کشور به منظور تامین هزینه های فعالیتهای ورزشی بانوان در اختیار کمیته المپیک ایران قرار گیرد تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه ، برابر مقررات مربوط به مصرف برسد .

از آئین نامه اجرایی چگونگی توسعه و تعمیم ورزش کارمندان دولت / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۶/۴/۲۲ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - نظام سلامت - خدمات سلامت)

ماده ۷- برای توجه بیشتر به ورزش بانوان کارمند "کمیته هماهنگی ورزش بانوان کارمند " متشکل از اعضای زن کمیته های موضوع ماده (۵) این آیین نامه تشکیل می شود . فعالیتهای کمیته یاد شده زیر نظر کمیته هماهنگی امور ورزش کارمندان دولت صورت می گیرد .

از آئین نامه اجرایی چگونگی توسعه و تعمیم ورزش کارمندان دولت / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۶/۴/۲۲ هیات وزیران (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - نظام سلامت - خدمات سلامت)

ماده ۲- اعضای شورا عبارتند از : الف- معاون رئیس جمهور و دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی کشور به عنوان رئیس شورا. ب- معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه . ج- معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان تربیت بدنی . د- وزیر کشور . ه- معاون ورزش بانوان سازمان تربیت بدنی . تبصره : دبیرخانه شورا در سازمان امور اداری و استخدامی کشور مستقر است .

آئین نامه اجرایی بازیهای همبستگی بانوان کشورهای اسلامی / ماده ۳ / بی تا (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - نظام سلامت)

ماده ۳- نحوه برگزاری مسابقات : الف-مراسم حمل مشعل : ۱- مشعل مسابقات توسط قهرمانان ملی رشته دو و میدانی حمل گردد . ۲- حمل کننده مشعل با حجاب اسلامی باشد . ۳- ورزشکاران حمل کننده مشعل توسط نیروهای انتظامی اسکورت می شوند . تبصره : عکسبرداری و فیلمبرداری از

مراسم حمل مشعل با توجه به شرایط فوق بلا مانع می باشد. ب- مراسم افتتاحیه و اختتامیه: ۱- کلیه بانوان شرکت کننده در این مراسم اعم از سرپرستان، مربیان، ورزشکاران، کادر اجرایی و عوامل فنی ملزم به رعایت حجاب اسلامی هستند. تبصره - پوشیدن لباس محلی با توجه به مفاد ماده دو بلامانع می باشد. ۲- حضور مردان، فیلمبرداری و عکسبرداری در صورت رعایت بندهای فوق بلامانع می باشد. ج- برگزاری مسابقات: ۱- کلیه مربیان و سرپرستان تیمهای شرکت کننده، کادر فنی مسابقات و عوامل اجرایی را بانوان تشکیل می دهند. ۲- ورود آقایان در زمان برگزاری مسابقه به سالن مسابقه بر اساس تبصره یک فصل چهارم اساسنامه مطلقاً ممنوع می باشد. ۳- فیلمبرداری و عکسبرداری و هر گونه مصاحبه تصویری در جریان بازیها بر اساس تبصره ۲ فصل چهارم اساسنامه ممنوع است. ۴- با توجه به رعایت بند ۳ و ۲، لباس ورزشکاران بر اساس استانداردهای بین المللی هر رشته می باشد. تبصره - ورود آقایان به دهکده بازیها ممنوع می باشد (محل اقامت ورزشکاران) ت- انجام مصاحبه: ۱- ورزشکاران، مربیان، سرپرستان و عوامل اجرایی و فنی می توانند با رعایت حجاب اسلامی در مصاحبه شرکت کنند. ۲- خبرنگاران در اماکن از پیش تعیین شده مجاز به انجام مصاحبه اعم از مطبوعاتی و تصویری با تیمهای ورزشی خواهند بود. ث- حضور در ضیافتها: ۱- حضور در ضیافتها بر اساس دعوت کتبی ستاد اجرای از افراد انجام می پذیرد. ۲- چنانچه ضیافت مخصوص بانوان باشد، عکسبرداری و فیلمبرداری ممنوع می باشد. ۳- در صورت حضور آقایان رعایت حجاب اسلامی برای بانوان الزامی می باشد. ش- مجامع شورای همبستگی ورزش بانوان کشورهای اسلامی: ۱- حضور در مجامع شورای همبستگی ورزش بانوان کشورهای اسلامی با رعایت حجاب اسلامی انجام می پذیرد. ۲- فیلمبرداری و عکسبرداری از جلسات مجامع بلامانع می باشد. این آئین نامه در ۳ ماده و ۷ بند و ۳ تبصره در تاریخ .... به تایید اعضای شورای بررسی آئین نامه اجرایی دومین دوره بازیهای بانوان کشورهای اسلامی رسید.

آئین نامه اجرای بازیهای همبستگی بانوان کشورهای اسلامی / ماده ۲ / بی تا (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-نظام سلامت)

ماده ۲- تعریف حجاب: حجاب اسلامی عبارت از پوشیدگی اعضای بدن و موی سر می باشد.

آئین نامه اجرایی بازیهای همبستگی بانوان کشورهای اسلامی / ماده ۱ / بی تا (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-نظام سلامت)

ماده ۱-هدف: به منظور مشخص شدن اصول و مقررات مربوط به بازیهای همبستگی بانوان همبستگی بانوان کشورهای اسلامی و ایجاد وحدت رویه در انجام آنها و با توجه به محورهای اساسی ذیل این آئین نامه تهیه گردیده است: الف- ایجاد وحدت بین کشورهای مسلمان و حفظ آن بر اساس موازین شرعی. ب- رعایت شرع مقدس اسلام و وسیله قرار دادن ورزش جهت نیل به اهداف عالیه اسلامی. ج- اعمال موازین صرفاً فرهنگی - ورزشی در بازیها.

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۴ / بی تا (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-نظام سلامت)

ماده ۱۴- کمیته میتواند با تشکیل کمیته های فرعی از صاحب نظران در امر تصمیم گیری و برنامه های مختلف ارتقاء سطح آگاهیها و مسائل و موارد انتشاراتی را تسهیل و تسریع نماید. این آئین نامه در ۱۴ ماده و ۲ تبصره در گروه برنامه ریزی ورزش بانوان کشور تدوین و به تصویب معاونت ورزش بانوان کشور رسیده است.

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۳ / بی تا (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-نظام سلامت)

ماده ۱۳- حق الزحمه: بابت پرداخت حق الزحمه اعضاء بابت شرکت در جلسات و همکاری در انجام امور کارشناسی برطبق آخرین مصوبه هیات وزیران در خصوص پرداخت حق الزحمه کارشناسی اقدام خواهد شد .

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۲ / بی تا (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-نظام سلامت)

ماده ۱۱-مدت هر جلسه ۲ ساعت می باشد و در صورت لزوم بنا به تشخیص مسئول کمیته ساعت جلسه افزایش می یابد .

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۰ / بی تا (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-نظام سلامت)

ماده ۱۰- زمان تشکیل جلسات : - جلسات کمیته داوران هر هفته یک بار و در صورت لزوم جلسات فوق العاده نیز تشکیل خواهد داد .

آئین نامه اجرای کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۹ / بی تا (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-نظام سلامت)

ماده ۹- تشکیلات جلسات: - کمیته داوران بنا به ضرورت و طبق مقررات در چهارچوب وظایف محوله خود نسبت به تشکیل جلسات اقدام خواهد نمود . - کمیته داوران می تواند از داوران و کارشناسانی در جلسات دوره ای خود دعوت به عمل آورد .

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۸ / بی تا (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-نظام سلامت)

ماده ۸- مدت: - فعالیت کمیته داوران پس از تشکیل به مدت دو سال ورزشی خواهد بود . - مقر کمیته داوران در انجمن ورزشی مربوطه می باشد .

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۷ / بی تا (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-نظام سلامت)

ماده ۷- اداره جلسات: - اداره جلسات به عهده مسئول کمیته خواهد بود . - در صورت عدم حضور مسئول کمیته یک نفر از اعضا بنا به پیشنهاد مسئول کمیته معرفی و جلسه را اداره خواهد نمود . - مسئول جلسه می تواند یک نفر را به عنوان منشی انتخاب نماید .

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۶ / بی تا (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-نظام سلامت)

ماده ۶- وظایف مسئول کمیته: - توزیع امور و وظایف فی مابین اعضاء. - تشکیل جلسات بنا به ضرورت . - تعیین دستور جلسات . - شرکت در جلسه های کمیته های تخصصی بنا به ضرورت و دعوت .

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۵ / بی تا (-نظام سلامت)جایجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۵-وظایف کمیته داوران : - بررسی مسائل تخصصی و اخلاقی داوران . - همکاری صمیمانه و مستمر با انجمن در جهت توسعه و پیشبرد امر داورى در سطح کشور . - کوشش در افزایش معلومات و دانش داوران در سطح کشور . - ایجاد هماهنگی و یکنواختی اجرای آخرین قوانین و مقررات جاری داورى . - تشکیل سمینار بررسی قوانین داورى . - پیشنهاد تشویق و تنبیه و یا توبیخ داوران به دبیر انجمن . - نظارت بر قضاوت داوران و تشکیل جلسات برای رفع اشکالات آنان . - همکاری با کمیته مسابقات در طول سال . - برگزاری جلسات توجیهی به منظور ارتباط و هماهنگی در امر قضاوت و وظایف محوله . - معرفی افراد واجد شرایط به منظور شرکت در کلاسهای توجیهی و درجات مختلف و ارتقاء ملی و بین المللی . - انتخاب و پیشنهاد داوران ملی برای شرکت در کلاسهای داورى بین المللی به انجمن . - تعیین میزان حق عضویت داوران در سطوح مختلف و پیشنهاد آن به دبیر انجمن . - همکاری با استادان کلاسهای داورى و بین المللی در زمان تشکیل کلاس در کشور . - انتخاب داوران برای مسابقات دوستانه رسمی و غیر رسمی و تورنمنت ها و مسابقات بین المللی در داخل و خارج کشور . - کنترل داوران در جریان مسابقات. - همکاری با واحدهای آموزشی در تشکیل کلاسهای درجات مختلف کلینیک ارتقاء داورى . - تشکیل آرشیو سوابق امور مربوط به داوران . - پیشنهاد کلاسهای داورى به کمیته آموزش به منظور تنظیم و تدوین تقویم ورزشی سالیانه در بخش داوران . - معرفی اساتید و مدرسین تخصصی علمی به کمیته آموزش . - تشخیص صلاحیت و تایید کمیته های داوران در سطح کشور با هماهنگی مسئولین ذی ربط در سراسر کشور . - همکاری و تایید داوران جهت قضاوت در مسابقات رسمی واحدهای تربیت بدنی خواهران ارگانها و نهادها . - گزارش اقدامات دوره ای به ریاست انجمن در طول سال .

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۲ ماده ۴ / بی تا (نظام سلامت جایجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

تبصره ۲ ماده ۴- کلیه هیاتهای ورزشی در سطح کشور بر اساس مفاد این آئین نامه نسبت به انتخاب کمیته داوران در محل اقدام خواهند نمود .

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۱ ماده ۴ / بی تا (-نظام سلامت

جایجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف، رویکرد جنسیتی به قوانین، سیاست ها و برنامه ها

تبصره ۱ ماده ۴- چنانچه از نظر کارایی و قوای جسمانی دآوری مورد تایید انجمن باشد موارد فوق تعدیل می یابد.

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۴ / بی تا نظام سلامت

جایجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف، رویکرد جنسیتی به قوانین، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۴- شرایط اختصاصی: - اعضای کمیته داوران با توجه به سطح تحصیلات و درجات دآوری انتخاب خواهند شد. - سن داوران با توجه به نوع رشته ورزشی حداکثر ۵۵ سال تمام خواهد بود. - داشتن آمادگی جسمانی و موفقیت در تست سالیانه داوران در رشته ورزشی ذی ربط الزامی است.

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۳ / بی تا (نظام سلامت
جایجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف، رویکرد جنسیتی به قوانین، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۳- ترکیب کمیته داوران: - یک نفر مسئول - ۴ نفر مسئول کمیته داوران از بین داوران متعهد و کاردان و با تجربه توسط دبیر انجمن پیشنهاد و پس از تایید از سوی رئیس انجمن منصوب می گردد.

از قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران / اهداف کلان کیفی / مصوب ۱۳۷۳/۹/۲۱ (-نظام سلامت- سیاستها و ساختارها) لایه سیاست ها و ساختارها شامل متغیرهای رویکرد جنسیتی به قوانین، سیاست ها و برنامه ها- حقوق و قوانین اجتماعی زنان - منزلت زن در جامعه

اهداف کلان کیفی خط مشی های اساسی و سیاستهای کلی برنامه دوم توسعه ... ۱۲- توجه ویژه در برنامه ریزیها و اختصاص امکانات به مسائل تربیت بدنی و پر کردن اوقات فراغت بانوان. ۱۳- مشارکت بیشتر زنان و بانوان در امور اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و اقتصادی با حفظ شئونات خانواده و ارزشهای متعالی شخصیت اسلامی زن.

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۲ / بی تا (-نظام سلامت)

جایجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف، رویکرد جنسیتی به قوانین، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۲ - اهداف: همکاری با انجمن در جهت توسعه و پیشرفت امر داوری در سطح کشور . - ایجاد هماهنگی و یکنواختی اجرای قوانین جاری داوری در سطح کشور . - نظارت بر قضاوت داوران و مسائل تخصصی و اخلاقی آنان .

آئین نامه اجرایی کمیته داوران انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱ / بی تا (-نظام سلامت)

جایابی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۱- تعریف: داور به فردی نامیده می شود که کلاس داوری را زیر نظر انجمن ورزشی مربوطه طی نموده و دارای کارت داوری و تایید از انجمن ورزشی ذی ربط باشند . کمیته داوران : تشکیاتی است تخصصی که اعضاء آن از بین داوران متعهد و کاردان و با تجربه توسط انجمن انتخاب و امور مربوط به داوران را بر اساس قوانین و مقررات جاری بررسی و پیگیری می نماید .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی / ماده ۱۴ / بی تا (-نظام سلامت)

جایابی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۱۴- به منظور استفاده از تجهیزات و نظریات کارشناسی کمیته می تواند با کمیته مسابقات فدراسیون رشته ورزشی مربوطه هماهنگی به عمل آورد . این آئین نامه در ۱۴ ماده و ۷ تبصره در گروه برنامه ریزی ورزش بانوان کشور تدوین و به تصویب معاونت ورزش بانوان کشور رسیده است .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۳ / بی تا (-نظام سلامت)

جایابی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۱۳- حق الزحمه: پرداخت حق الزحمه اعضا بابت شرکت در جلسات کارشناسی و ارائه امور کارشناسی بر طبق آخرین مصوبه هیات وزیران در خصوص پرداخت حق الزحمه کارشناسی خواهد بود .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۲ / بی تا (-نظام سلامت)

جایابی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۱۲- مصوبات : موضوعی مصوبه کمیته مسابقات تلقی می شود که در مورد آن رای گیری و حداقل نصف به اضافه یک به آن رای مثبت داده باشد .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱۱ / بی تا (-نظام سلامت)

جایابی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۱۱- مدت: فعالیت کمیته مسابقات پس از تشکیل به مدت ۲ سال ورزشی خواهد بود . مقر کمیته مسابقات در انجمن ورزشی مربوطه می باشد .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۵ ماده ۱۰ / بی تا (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها تبصره ۵ ماده ۱۰ - برگزاری هرگونه مسابقات رسمی اعم از مسابقات داخلی و خارجی با تایید و اطلاع کمیته مسابقات می باشد .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۴ ماده ۱۰ / بی تا (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها تبصره ۴ ماده ۱۰ - نظارت کنترل و هدایت کلیه مسابقات رسماً به عهده کمیته میباشد .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۳ ماده ۱۰ / بی تا (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها تبصره ۳ ماده ۱۰ - کمیته می تواند در موارد ضروری جلسات فوق العاده تشکیل دهد .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۲ ماده ۱۰ / بی تا (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها تبصره ۲ ماده ۱۰ - انتخاب و انتصاب کادر برگزاری هرگونه مسابقه رسمی به عهده کمیته مسابقات می باشد .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۱ ماده ۱۰ / بی تا (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها ماده ۱۰ - سایر موارد : تبصره ۱ - کمیته مسابقات می تواند در موارد لزوم از مسئولین اجرایی برگزاری در مسابقه های مختلف استفاده کند .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۹ / بی تا (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۹- ضوابط تشکیل جلسات : ۱- ریاست جلسه به عهده مسئول کمیته می باشد . ۲- جلسات کمیته با حضور دو سوم اعضا رسمیت پیدا می کند . ۳- در صورت عدم حضور مسئول کمیته معاون کمیته وظایف را به عهده خواهد داشت . ۴- ارائه گزارش کارهای انجام شده در جلسات کمیته .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۸ / بی تا (نظام سلامت)
جایجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۸- وظایف اعضا: ۱- شرکت در جلسات ارائه نظریات و پیشنهادات و همکاری صمیمانه با مسئول کمیته در انجام وظایف کمیته . ۲- انجام وظایف محوله به نحو احسن . ۳- ارائه گزارش کارهای انجام شده در جلسات کمیته .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ماده ۷ / بی تا (نظام سلامت)

جایجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها
تبصره ماده ۷- در غیاب مسئول کمیته کلیه وظایف به عهده معاون کمیته می باشد .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۷ / بی تا (نظام سلامت)
جایجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۷- وظایف مسئول کمیته : ۱- اداره جلسات . ۲- تعیین دستور جلسه . ۳- گزارش مصوبات کمیته به هیات رئیسه انجمن . ۴- هماهنگی در شرح وظایف اعضا کمیته و نظارت بر حسن اجرای امور و پیگیری مداوم مصوبات جلسه . ۵- گزارش نتایج حاصله به هیات رئیسه انجمن و انعکاس به موقع نتایج مسابقات . ۶- حضور در کلیه مسابقات تحت پوشش . ۷- تنظیم برنامه های مسابقه ها با توجه به رده بندی و زمان بندی نمودن مسابقات . ۸- بررسی کیفی و ارزیابی نقاط قوت و ضعف مسابقات با همکاری دیگر اعضا . ۹- ارزیابی عملکرد داوران جهت ارائه به انجمن و کمیته داوران . ۱۰- مشورت و استفاده از نقطه نظرات سایر اعضا در موارد فوق . ۱۱- پیش بینی موارد ضروری و فوق العاده که در این آئین نامه منظور نگردیده است .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۶ / مصوب ۱۳۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (نظام سلامت)

جایجایی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۶- وظایف کمیته: ۱- تهیه و تنظیم آیین نامه مسابقات بر اساس ضوابط و مقررات بین المللی در رشته ورزشی مربوطه . ۲- تهیه و تنظیم فهرست مسابقات سالیانه و قهرمانی کشور با هماهنگی واحدهای ذی ربط . ۳- تشکیل پرونده بر اساس تقویم تنظیمی مسابقات داوران تحت پوشش انجمن با همکاری کمیته داوران جهت تامین داور و سایر همکاریهای لازم برای انجام مسابقات . ۴- تهیه و تنظیم لیست اسامی برگزار کنندگان مسابقات و ارائه آن به مسئول کمیته اجرایی مسابقه ها در زمان مقرر . ۵- معرفی داوران واجدالشرایط با هماهنگی کمیته داوران جهت برگزاری مسابقات به هیات رئیسه و صدور ابلاغ مربوطه . ۶- پیش بینی و تدارک ملزومات برگزاری مسابقه ها . ۷- اعلام زمان مسابقات حداقل ده روز قبل از برگزاری و شروع مسابقه . ۸- تدوین و اعلام به موقع شرایط مسابقات م مقررات رده بندی (بر اساس مقررات بین المللی) . ۹- برنامه ریزی و اجرای

مسابقات مختلف به منظور پیشبرد افزایش سطح مهارتها و توسعه و تعمیم و گسترش ورزش به ویژه جهت جوانان و نوجوانان . ۱۰- نظارت بر حسن اجرای مسابقات در سراسر کشور . ۱۱- برگزاری مسابقات پیش بینی شده در تقویم و نظارت بر حسن اجرای آنان بر اساس ضوابط و مقررات انجمن . ۱۲- همکاری و هماهنگی با هیاتهای ورزشی استانها و سایر ارگانها و نهادهایی که واحد تربیت بدنی خواهران دارند در جهت اجرای مسابقات ویژه بانوان . ۱۳- هماهنگی و ارسال دستور العملهای اجرایی مسابقات به کمیته های مسابقات سراسر کشور در رشته مربوطه . ۱۴- تهیه و نگهداری آخرین مقررات و ضوابط بین المللی مسابقات و مطلع ساختن مجریان از آخرین تغییرات و دستور العملهای صادره . ۱۵- تهیه آرشو و بررسیهای آماری و فیلمهای آموزشی مسابقات و نگهداری کلیه سوابق . ۱۶- تجزیه و تحلیل مسابقات به منظور بهبود شیوه اجرا و ضبط و ثبت وقایع و رویدادها . ۱۷- مطالعه و بررسی مسابقات و رویدادهای مهم بین المللی به منظور اطلاع بیشتر از پیشرفتهای تکنولوژی و تحولات جاری . ۱۸- تحقیق و پژوهش از نحوه برگزاری مسابقات به منظور استفاده در برنامه ریزیهای آتی . ۱۹- شناسایی ورزشکاران مستعد به منظور تامین پشتوانه تیمهای ملی . ۲۰- هماهنگی و همکاری مستمر با سایر کمیته های متشکله انجمن . ۲۱- شرکت در جلسات کارشناسی و کاربرینی مورد نیاز در امر پیشرفت مسابقات . ۲۲- انجام مکاتبات لازم در جهت هماهنگی و صدور ابلاغ ماموریتها و اعزامها . ۲۳- ارائه گزارش تحلیلی مستند از عملکرد سال ورزشی در پایان هر سال .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۵ / بی تا (نظام سلامت)

جایابی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۵- شرایط اعضا: - تابعیت جمهوری اسلامی ایران . - داشتن حسن خلق و شهرت و تقوی لازم . - دارا بودن حداقل درجه تحصیلی دیپلم . - دارا بودن گواهی نامه داوری و یا صلاحیت داوری با تایید انجمن ورزشی مربوطه .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۴ / بی تا (نظام سلامت)

جایابی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها
ماده ۴- نحوه انتخاب اعضا : - مسئول کمیته با معرفی دبیر انجمن پیشنهاد و با ابلاغ رئیس انجمن منصوب می شود . - معاون کمیته و دیگر اعضا با معرفی مسئول کمیته پیشنهاد و با ابلاغ رئیس انجمن منصوب می شوند .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ماده ۳ / بی تا (نظام سلامت)

جایابی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

تبصره ماده ۳- از ۵ نفر عضو کمیته ۳ نفر از تهران و ۲ نفر از استانها انتخاب می شوند .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۳ / بی تا (نظام سلامت)

جایابی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۳- ترکیب کمیته (اعضا): ۱- مسئول کمیته . ۲- معاون کمیته . ۳- ۵ نفر عضو .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان
(-نظام سلامت)

جایابی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۲- اهداف: ۱- ایجاد انگیزه و علاقه در عموم اقشار به ویژه نسل جوان به امر ورزش از طریق رقابتهای سالم و سازنده . ۲- ایجاد نظم و هماهنگی و وحدت رویه در زمینه برگزاری مسابقات ورزشی ویژه بانوان در سراسر کشور . ۳- تقویت روحیه همبستگی ، انضباط ، اطاعت از مقررات و قوانین . ۴- اجرای مسابقات به منظور پیشبرد و افزایش سطح مهارتها ، توسعه و تعمیم و گسترش رشته ورزشی مربوطه . ۵- دستیابی به وضعیت مطلوب از نظر کمی و کیفی و فنی مسابقه ها در رشته ورزشی مربوطه . ۶- ارزیابی مسابقات به منظور استفاده در برنامه ریزیهای آینده . ۷- شناسایی ورزشکاران مستعد ، به منظور تامین پشتوانه تیم ملی .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / تبصره ماده ۱ / بی تا (-نظام سلامت)
جایابی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

تبصره ماده ۱- کمیته تخصصی مسابقات انجمن های ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران در این آیین نامه کمیته نامیده میشود .

آئین نامه کمیته تخصصی مسابقات انجمنهای ورزشی بانوان جمهوری اسلامی ایران / ماده ۱ / بی تا (-نظام سلامت)
جایابی به متغیر مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف ، رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۱- تعریف: کمیته مسابقات انجمنهای ورزشی تشکیلاتی است فنی و تخصصی که جهت برنامه ریزی و اداره امور مسابقات مختلف ورزشی ویژه بانوان مطابق با خط مشی انجمن ورزشی مربوطه فعالیت می نماید .

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۱۳ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت)
جایابی به متغیر ساحتهای ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۱۳- -پیشنهادهای شورا جهت بهبود ، برنامه ریزی آتی و تصویب به شورای سیاستگذاری ورزش بانوان کشور ارسال خواهد شد . این آئین نامه در ۱۳ ماده و ۶ تبصره در تاریخ ۱۳۷۳/۴/۲۱ به تصویب معاونت ورزش بانوان کشور رسیده است .

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۱۲ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت)

جایگاهی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم‌گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین، سیاست‌ها و برنامه‌ها

ماده ۱۲- مصوبات شورا از طریق حوزه‌های تعیین شده تخصصی اجرا خواهد شد

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۱۱ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت)
جایگاهی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم‌گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین، سیاست‌ها و برنامه‌ها

ماده ۱۱- نحوه اداره و تشکیل جلسات: - آغاز جلسات با تلاوت کلام... مجید و گزارش امور انجام شده می‌باشد. - جلسات با حضور حداقل دو سوم اعضا رسمیت پیدا می‌کند. - حضور اعضای دائمی در جلسات الزامی می‌باشد. - اعضا شخصا می‌بایست در جلسه حضور یابند. - تصمیمات جلسه با اکثریت اعضا حاضر در شورا معتبر خواهد بود.

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان کشور / ماده ۱۰ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت)
جایگاهی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم‌گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین، سیاست‌ها و برنامه‌ها

ماده ۱۰- زمان جلسات: - جلسات عادی هر پانزده روز یک بار تشکیل خواهد شد. - مدت هر جلسه حداقل دو ساعت می‌باشد که با توجه به اهمیت و ضرورت جلسه بنا به پیشنهاد مسئول شورا و موافقت اکثریت اعضا قابل تمدید می‌باشد. - جلسات فوق العاده شورا با درخواست مسئول شورا و با تعیین تاریخ و مدت و موضوع جلسه قابل تشکیل می‌باشد.

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۹ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت)
جایگاهی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم‌گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین، سیاست‌ها و برنامه‌ها
ماده ۹- وظایف اعضا: - انعکاس مصوبات جلسات شورا به مسئولین زیر شاخه و پیگیری امور تا تحقق نهایی. - کوشش در هماهنگ نمودن فعالیتهای واحدهای ذی ربط با سیاستهای اتخاذ شده. - ارائه طرحها و برنامه های پیشنهادی در راستای وظایف شورا. - انجام امور مربوط به برنامه ریزی شورا.

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۸ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت)
جایگاهی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم‌گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین، سیاست‌ها و برنامه‌ها

ماده ۸- وظایف دبیر شورا: - ارسال صورتجلسه و دعوتنامه برای اعضای شورا. - حضور و غیاب اعضای شورا. - پیگیری امور به منظور اجرای مصوبات شورا. - تهیه و تنظیم صورتجلسه و خلاصه مذاکرات

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / تبصره ۱ ماده ۷ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها تبصره ۱ ماده ۷- در غیاب مسئول شورا کلیه وظایف مندرج در ماده ۷ به عهده دبیر شورا می باشد .

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۷ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۷- وظایف مسئول شورا : - اداره جلسات طبق مفاد این آئین نامه . - تعیین و اعلام دستور جلسات . - نتیجه گیری و جمع بندی تصمیمات اتخاذ شده در جلسات . - اقدام به موقع جهت اجرای صحیح و مطلوب مصوبات جلسات .

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / تبصره ۲ ماده ۶ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

تبصره ۲ ماده ۶- کارشناسان ارشد سازمان متبوع هم ردیف در تربیت بدنی و ورزش خواهان با تایید معاونت ورزش بانوان در اولویت قرار می گیرند .

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / تبصره ۱ ماده ۶ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

تبصره ۱- ماده ۶- مشاورین مدیران و معاونین برنامه ریزی و یا کارشناسانی که به هر ترتیب مدیریت ورزش را به عهده داشته اند در اولویت قرار دارند .

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۶ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۶- شرایط اعضا: - تابعیت جمهوری اسلامی ایران . - حسن شهرت و داشتن تعهد و تقوی لازم . - داشتن حداقل لیسانس (کارشناسان تربیت بدنی و علوم ورزشی در اولویت می باشند) . - دارا بودن سابقه فعالیتهای ستادی در سازمان متبوع .

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / تبصره ۳ ماده ۵ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

تبصره ۳- کلیه احکام اضاء بنا به پیشنهاد مسئول شورا از سوی معاونت ورزش بانوان صادر می گردد .

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / تبصره ۲ ماده ۵ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

تبصره ۲- مسئول شورا می تواند از بین اعضا فردی را به عنوان دبیر شورا پیشنهاد نماید

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / تبصره ۱ ماده ۵ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها تبصره ۱ - بنا به ضرورت امر شورا می تواند از فرد یا افرادی بر حسب دستور جلسه دعوت به عمل آورد .

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۵ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی -نظام سلامت) جابجایی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۵- اعضای شورا: - مدیر برنامه ریزی حوزه معاونت مسئول شورا . - مسئول دفتر امور مشترک فدراسیونها . - کارشناس مسئول امور استانها و اماکن ورزشی . - کارشناس مسئول امور مسابقات . - کارشناس مسئول طرح و برنامه بودجه . - کارشناس مسئول تشکیلات و سازماندهی . - کارشناس مسئول ارتباطات بین الملل . - کارشناس هماهنگی ارتباطات بین الملل . - یک الی سه نفر از مطلعین ورزشی آگاه به برنامه ریزی به پیشنهاد مسئول شورا و تصویب معاونت ورزش بانوان .

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۴ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت) جابجایی به متغیر ساحت‌های ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۴- شورای برنامه ریزی ورزش بانوان کشور مستقیماً زیر نظر معاونت ورزش بانوان کشور اداره می شود .

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۳ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (نظام سلامت)

جایگاهی به متغیر ساختارهای ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها ماده ۳- وظایف: - شناخت مسائل و مشکلات ورزش بانوان کشور و ارایه به شورای سیاستگذاری ورزش بانوان . - پیش بینی و توزیع اعتبارات سالانه فدراسیونهای ورزشی بانوان کشور بر اساس ضرورتها و اولویتهای برنامه . - تهیه و تنظیم برنامه ها و طرحهای گسترش ورزش بانوان . - شناخت و بررسی امکانات بالقوه و موجود ورزش بانوان و نحوه بهره برداری در برنامه ریزی اصولی در سطح کشور . - ارائه برنامه جهت هماهنگی بیشتر فیمابین واحدهای مختلف ورزش بانوان . - بهره برداری از اطلاعات و آمار نیروی انسانی ، تاسیسات و نمودارهای آماری . - برنامه ریزی جهت گسترش برنامه ها و ورزشهای پایه همگانی . - بررسی عملکرد فدراسیونها و هیات های ورزشی بانوان در سطح کشور به منظور برنامه ریزی آتی . - بازبینی مقررات و قوانین مختلف ورزشی موجود در راستای تقویت ورزش بانوان و ارایه نقطه نظرات اصلاحی . - تهیه و تنظیم مقررات آئین نامه های ویژه جهت دوره های تخصصی مسئولین ورزش بانوان در سطح کشور . - برنامه ریزی جهت بهره برداری مطلوب از امکانات ورزشی خواهران در سطح کشور . - کمک به امر برنامه ریزی ورزش بانوان در سازمانها و نهادها . - برنامه ریزی جهت حمایت و تشویق بخش خصوصی در امر سرمایه گذاریهای ورزش بانوان . - بررسی گزارش سمینارها ، سمپوزیومها و کنگره های ورزشی و ارائه پیشنهادات کارشناسی . - برنامه ریزی در جذب نیروهای متخصص و متعهد جهت بهبود امر ورزش و تربیت بدنی بانوان کشور . - بررسی و ارائه نقطه نظر در مورد طرحهای پیشنهادی جهت ایجاد و توسعه آزمایشگاهها و پژوهشکده های تحقیقاتی ورزش بانوان . - تهیه فرم و نحوه بازرسی از اماکن ورزشی بانوان در سطح کشور . - مطالعه و بررسی تفاهم نامه های فرهنگی ورزشی بین المللی و ارائه نقطه نظرات کارشناسی . - تدوین برنامه های پیشنهادی نحوه ارتباطات فرهنگی ورزشی با کشورهای مسلمان در زمینه ورزش بانوان . - تهیه و تدوین مقررات ویژه برای قهرمانان و نفرات برجسته تیمهای ملی بانوان کشور .

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۲ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت)

جایگاهی به متغیر ساختارهای ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۲- هدف: دستیابی به نتایج مطلوب از طریق ارتقاء سطح عملیات و ایجاد هماهنگی برنامه ای و توسعه ای در راستای سیاستگذاری سازمان متبوع (سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران)

آئین نامه شورای برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش بانوان / ماده ۱ / مصوب ۷۳/۴/۲۱ معاونت ورزش بانوان (-نظام سلامت)

جایگاهی به متغیر ساختارهای ویژه زنان - مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین ، سیاست ها و برنامه ها

ماده ۱- تعریف: شورای برنامه ریزی و تربیت بدنی و ورزش بانوان کشور تشکیلاتی است تخصصی که اعضاء آن منتخب از متخصصین واجد شرایط در امر برنامه ریزی تربیت بدنی و ورزش می باشند که طبق مفاد این آئین نامه زیر نظر بالاترین مقام در حوزه معاونت به منظور تحقق اهداف تربیت بدنی و ورزش خواهران هماهنگ با سیاستگذاری سازمان متبوع فعالیت می نماید .

قوانین : داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : بهداشت : کلیات :

قوانین، [تعداد: ۵]

تصویب‌نامه راجع به وظایف دستگاههای اجرایی ذیربط درخصوص اعمال سیاست تحدید موالید مصوب ۱۳۶۹/۶/۴ هیأت وزیران / ۱۳۶۹/۶/۴

نیاز به رفرانس برای سیاست دارد.

مربوط به متغیر بعد و ترکیب خانوار - توانایی جسمی، روانی-ذهنی

از آیین‌نامه شورای عالی سلامت کشور و برنامه اصلاحات در نظام سلامت مصوب ۱۳۸۲/۴/۴ هیأت وزیران / ماده ۱۱ / ۱۳۸۲/۴/۴

از آیین‌نامه شورای عالی سلامت کشور و برنامه اصلاحات در نظام سلامت مصوب ۱۳۸۲/۴/۴ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۱۳۸۲/۴/۴

از لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ / ماده ۱ / ۱۳۵۸/۹/۲۴

از قانون انطباق امور اداری و فنی موسسات پزشکی با موازین شرع مقدس / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۷/۸/۱۰

تصویب‌نامه راجع به وظایف دستگاههای اجرایی ذیربط درخصوص اعمال سیاست تحدید موالید مصوب ۱۳۶۹/۶/۴ هیأت وزیران / ۱۳۶۹/۶/۴ -)

وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی: - تحت پوشش برنامه تنظیم خانواده قرار دادن (۲۴) درصد از زنان و مادران واقع در سنین بالقوه باروری با اولویت دادن به آن قسمت از نواحی و مناطق جغرافیایی و قشرهای اجتماعی کشور که از باروری ناخواسته زیانهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بیشتری دیده اند. - کاهش مرگ و میر مادران و نوزادان.

مربوط به متغیرهای خدمات سلامت - توانایی جسمی، روانی-ذهنی

۲- وظایف وزارت آموزش و پرورش: - بالا بردن سطح سواد در کلیه اقشار جامعه به ویژه آموزش بزرگسالان تا سی سال. - بالا بردن ضریب پوشش تحصیلی دختران لازم‌التعلیم مخصوصاً در نقاط روستایی. - تدوین متون آموزشی برای بالا بردن سطح آگاهی دانش آموزان دبیرستانی (به ویژه دختران) نسبت به زیانهای باروری بالا در کشور.

مربوط به متغیرهای آموزش و تحصیلات

۳- وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران: - بالا بردن آگاهی جامعه در مورد اهمیت و ضرورت کنترل نرخ رشد جمعیت و مضرات جمعیت زیاد در دو سطح جامعه و خانواده. - ایجاد انگیزه های لازم در جامعه به منظور مشارکت بیشتر زنان در عرصه های اقتصادی و اجتماعی در دو سطح جامعه و خانواده. مربوط به متغیرهای سواد سلامت

۴- وظایف سهمیه دانشجویان زن در رشته های دبیری به ویژه با تعهد خدمت در نقاط محروم. - گنجاندن درس جمعیت شناسی در برنامه ریزی درسی اکثر رشته های دانشگاهی. - انجام فعالیتهای پژوهشی و تحقیقاتی در زمینه چگونگی کنترل نرخ رشد جمعیت. جمله بالا کامل نیست. احتمالا وظایف وزارت علوم است. مربوط به متغیرهای آموزش و تحصیلات - پیشنهاد می شود که مدل متغیر آموزش و تحصیلات به متغیر آموزش و پژوهش تبدیل شده و متغیر تحصیلات به صورت متغیر جدا نوشته شود.

۵- وظیفه وزارت کار و امور اجتماعی: - بالا بردن میزان اشتغال زنان.

مربوط به متغیرهای شغل

۶- وظایف سازمان ثبت احوال کشور: - ایجاد امکانات لازم برای ثبت کامل تغییرات جمعیتی (تولد و مرگ) در سطح کشور. - ارائه آمار دقیق تغییرات جمعیتی کشور به صورت سه ماهه، شش ماهه و یکساله. به منظور پیگیری، نظارت و ایجاد هماهنگی در اجرای سیاستهای کنترل نرخ رشد جمعیت، کمیسیونی به ریاست وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و عضویت وزراء و رؤسای هر یک از وزارتخانه ها و سازمانهای فوق الذکر و رئیس سازمان برنامه و بودجه تشکیل می گردد. این کمیسیون موظف است گزارش اقدامات انجام یافته توسط هر یک از وزارتخانه ها و سازمانهای مذکور در این تصویبنامه و نتیجه بررسیهای به عمل آمده در زمینه های زیر را به هیأت وزیران ارائه نماید. الف- ضرورت تشکیل شورای عالی، وظایف و اعضای آن. ب- بررسی پیشنهادهای ارائه شده در مورد اصلاح قوانین و مقررات مشوق و بازدارنده. ج- بررسی سایر مسائل مربوط به کنترل نرخ رشد جمعیت.

مربوط به لایه شرایط کلی ملی و متغیر شرایط حقوقی و قانونی

از آیین نامه شورای عالی سلامت کشور و برنامه اصلاحات در نظام سلامت مصوب ۱۳۸۲/۴/۴ هیأت وزیران / ماده ۱۱ / ۱۳۸۲/۴/۴ -) نظام سلامت - سیاستها و ساختارها)

مربوط به متغیر های مشارکت زنان در تصمیم گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین و سیاست ها

ماده ۱۱- اعضای شورای سلامت استان عبارتند از: ۱- رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان و در استانهای دارای بیش از یک دانشگاه علوم پزشکی به انتخاب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۲- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان ۳- رئیس مجمع نمایندگان استان (به عنوان ناظر) ۴- شهردار شهر مرکز استان ۵- رئیس شورای شهر مرکز استان ۶- رئیس سازمان آموزش و پرورش استان ۷- مدیرکل حفاظت محیط زیست استان ۸- مدیرکل تربیت بدنی استان ۹- رئیس سازمان نظام پزشکی استان ۱۰- مدیر درمان سازمان تأمین اجتماعی استان ۱۱- مدیرکل سازمان بیمه خدمات درمانی استان ۱۲- رئیس سازمان بیمه خدمات درمانی نیروهای مسلح در استان ۱۳- رئیس سازمان بیمه خدمات درمانی کمیته امداد امام خمینی در استان ۱۴- مدیرکل سازمان بهزیستی استان ۱۵- فرمانده ناحیه انتظامی استان ۱۶- مدیرکل صدا و سیما مرکز استان ۱۷- فرماندار شورا می تواند در مواردی که لازم بداند صاحب نظران دیگری را نیز برای حضور در جلسه دعوت نماید. ۱۸- رئیس سازمان جهاد

کشاورزی استان (الحاقی ۱۳۸۲/۱۱/۲۶) ۱۹- مدیرکل دامپزشکی استان (الحاقی ۱۳۸۲/۱۱/۲۶) ۲۰- مدیرکل استاندارد و تحقیقات صنعتی (الحاقی ۱۳۸۲/۱۱/۲۶) ۲۱- مشاور استاندار در امور بانوان (الحاقی ۱۳۸۲/۱۱/۲۶)

از آیین‌نامه شورای عالی سلامت کشور و برنامه اصلاحات در نظام سلامت مصوب ۱۳۸۲/۴/۴ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۴ / ۱۳۸۲/۴/۴ -) نظام سلامت - سیاستها و ساختارها)

مربوط به متغیرهای مشارکت زنان در تصمیم‌گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین و سیاست‌ها

ماده ۴- اعضای شورای عالی عبارتند از: ۱- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۲- رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ۳- وزیر آموزش و پرورش ۴- وزیر کشور ۵- رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران ۶- رئیس کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی (به عنوان ناظر) ۷- رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی (به عنوان ناظر) ۸- رئیس سازمان حفاظت محیط زیست ۹- رئیس سازمان تربیت بدنی ۱۰- معاونان سلامت و دارو و غذای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۱۱- رئیس سازمان نظام پزشکی کشور ۱۲- مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی ۱۳- مدیرعامل سازمان بیمه خدمات درمانی ۱۴- رئیس سازمان بهزیستی کشور ۱۵- وزراء و رؤسای سازمانهای مربوط حسب موضوع به دعوت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، رئیس شورا می‌تواند در موارد لزوم صاحب‌نظران دیگری را برای حضور در جلسه دعوت نماید. ۱۶- وزیر جهاد کشاورزی (الحاقی ۱۳۸۲/۱۱/۲۶) ۱۷- رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی در صورت معرفی مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر (الحاقی ۱۳۸۲/۱۱/۲۶) ۱۸- رئیس سازمان دامپزشکی کشور (الحاقی ۱۳۸۲/۱۱/۲۶) ۱۹- رئیس مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران (الحاقی ۱۳۸۲/۱۱/۲۶) ۲۰- رئیس مرکز امور مشارکت زنان (الحاقی ۱۳۸۲/۱۱/۲۶)

از لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ / ماده ۱ / ۱۳۵۸/۹/۲۴ -) نظام سلامت) مربوط به متغیرهای رویکرد جنسیتی به قوانین و سیاست‌ها - منزلت زن در جامعه

ماده ۱- به منظور استفاده کامل از وجود نیروی انسانی در امر بهداشت و درمان از تاریخ تصویب این قانون، کلیه افراد ایرانی فوق دیپلمه و بالاتر که در سال ۱۳۵۸ و بعد از آن، در داخل و یا خارج کشور فارغ التحصیل می‌شوند و به اعتبار مدرک تحصیلی یا تخصص خود، در عدد ارائه کنندگان خدمات درمانی و بهداشتی قرار می‌گیرند و خدمت آنان مورد احتیاج وزارت بهداشت و بهزیستی اعلام می‌شود مکلفند مدت سه سال در مناطق محروم و نیازمند کشور خدمت کنند. ... تبصره ۲- فارغ التحصیلان اثاث مشمول، با کسر مدت قانونی خدمت زیر پرچم ملزم به انجام خدمت موضوع این قانون خواهند بود. زنان شوهردار از شمول این قانون مستثنی هستند مگر آن که خود، داوطلب انجام خدمت موضوع این قانون باشند .

از قانون انطباق امور اداری و فنی موسسات پزشکی با موازین شرع مقدس / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۷/۸/۱۰ (نظام سلامت مربوط به متغیرهای مشارکت زنان در تصمیم‌گیری در سطوح مختلف - رویکرد جنسیتی به قوانین و سیاست‌ها - خدمات سلامت

ماده ۳- به منظور نیل به اهداف مندرج در مواد این قانون شورایی به نام شورای عالی انطباق در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به ریاست وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تشکیل می‌گردد. اعضای این شورا که به مدت دو سال به عضویت شورا منصوب می‌شوند، عبارتند از: ۸- یک نفر از اعضای کمیسیون امور زنان، جوانان و خانواده مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر به پیشنهاد کمیسیون و انتخاب مجلس. ۹- مشاور وزیر بهداشت در امور زنان .

قوانین : داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : امور مالی : مالیات :

تعداد ماده: ۲۲

رای هیات عمومی دیوان عدالت اداری (صاحبان دفاتر اسناد رسمی و ازدواج و طلاق مکلف به نگاهداری دفاتر مالیاتی هستند و در صورت عدم نگهداری و عدم تشخیص مالیات مربوطه، اداره دارائی بصورت علی‌الراس مالیات مربوطه را تعیین خواهد نمود) / رای وحدت رویه ۱۸۵ هیات عمومی دیوان عدالت اداری / مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲ هیات عمومی دیوان عدالت اداری

(از قانون بودجه سال ۱۳۸۰) قانون معافیت زنان از پرداخت نیم عشر مالیات بر مهریه / تبصره ۳۲ بند (ه) / مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۲۶

از قانون مالیات تعاون ملی برای بازسازی / تبصره ۱ ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۹

از قانون مالیات تعاون ملی برای بازسازی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۹

از قانون مالیات تعاون ملی برای بازسازی / تبصره ۱ ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۹

از قانون مالیات تعاون ملی برای بازسازی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۹

از قانون مالیات تعاون ملی برای بازسازی / تبصره ۱ ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۹

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ۲ ماده ۲۱۲ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون مالیاتهای مستقیم / ماده ۲۱۲ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ۲ ماده ۲۰۲ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ۲ ماده ۱۴۸ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون مالیاتهای مستقیم / ماده ۱۴۴ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحی ۷۱/۲/۷

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ماده ۱۰۱ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحی ۷۱/۲/۷

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ۱ ماده ۵۳ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ۳ ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحی ۷۱/۲/۷

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ۱ ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحی ۷۱/۲ / ۷

از قانون مالیاتهای مستقیم / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ۳ ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون مالیاتهای مستقیم / ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون مالیاتهای مستقیم / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی

از قانون دریافت عوارض خروج از کشور / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۴/۴/۳۰

رای هیات عمومی دیوان عدالت اداری (صاحبان دفاتر اسناد رسمی و ازدواج و طلاق مکلف به نگاهداری دفاتر مالیاتی هستند و در صورت عدم نگهداری و عدم تشخیص مالیات مربوطه، اداره دارائی بصورت علی‌الراس مالیات مربوطه را تعیین خواهد نمود) / رای وحدت رویه ۱۸۵ هیات عمومی دیوان عدالت اداری / مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲ هیات عمومی دیوان عدالت اداری ()
خذف شد.

طبق بند ۱۷ ماده ۹۶ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب اسفندماه هزار و سیصد و شصت و شش صاحبان دفاتر اسناد رسمی و ازدواج و طلاق مکلف به نگاهداری دفاتر قانونی می باشند و در صورت عدم مراعات ماده مزبور یا در موارد مذکور در ماده ۹۷ آن قانون مشتمل بر عدم تسلیم درآمد و هزینه دفترخانه در موعد مقرر و یا عدم ارائه دفاتر و مدارک مربوط و یا عدم قابلیت رسیدگی به دفاتر و مدارک بنظر ممیز و تایید سرممیز مالیاتی درآمد مشمول مالیات آنان از طریق علی‌الراس تشخیص داده خواهد شد. بنابراین دادنامه شماره ۶۱۹ مورخ ۷۲/۷/۱۰ شعبه ششم دیوان مبنی بر تایید رای کمیسیون مالیاتی که به اتکاء اعتبار تشخیص علی‌الراس درآمد مشمول مالیات در قضیه مطروحه صادر شده است موافق اصول و موازین قانونی تشخیص داده می شود. این رای به استناد قسمت آخر ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع مربوط در موارد مشابه لازم‌الاتباع است. رئیس هیئت عمومی دیوان عدالت اداری - اسماعیل فردوسی پور

(از قانون بودجه سال ۱۳۸۰) قانون معافیت زنان از پرداخت نیم عشر مالیات بر مهریه / تبصره ۳۲ بند (ه) / مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۲۶)
متغیرهای مربوط به حقوق و قوانین اجتماعی زنان - رویکرد جنسیتی به قوانین، سیاست ها و برنامه ها

در قانون بودجه سال ۱۳۸۰ - تبصره ۳۲ بند (ه) معافیت زنان از پرداخت نیم عشر مالیات بر مهریه لحاظ شده است. بند (ه) - چنانچه زوجه پس از صدور اجراییه در خصوص وصول مهریه و لازم الاجرا شدن (اعم از اجراییه اسناد رسمی و آرای محاکم و مراجع قضایی) به هر علت از ادامه عملیات اجرایی منصرف شود از پرداخت نیم عشر دولتی معاف خواهند بود. حکم این بند در سال ۱۳۸۰ لازم الاجرا است و به پرونده های اجرایی سابق که مختومه شده اند و نیم عشر دولتی آنها وصول نشده نیز تسری می یابد

از قانون مالیات تعاون ملی برای بازسازی / تبصره ۱ ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۹ (روابط حذف شد.

تبصره ۱- در مواردی که شخص حقیقی و همسر او هر دو مالک دارائیهای مشمول مالیات موضوع این قانون هستند مکلفند فرم مالیاتی مشترک تسلیم و هر ک به نسبت سهم خود مالیات متعلق را پرداخت نمایند .

از قانون مالیات تعاون ملی برای بازسازی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۹ (حذف شد.

ماده ۲- دارائیهای موضوع این قانون که مشمول مالیات می باشند به شرح زیر است : - املاک و حق واگذاری محل (سر قفلی) , به استثنای املاکی که برای تولیدات صنعتی و کشاورزی مورد استفاده قرار داشته اند. - باغهای پسته و مرکبات و نخلستانها . - اتومبیل شخصی سواری خارجی از مدل ۸۰ به بالا و اتومبیلهای شخصی .

از قانون مالیات تعاون ملی برای بازسازی / تبصره ۱ ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۹ (حذف شد.

تبصره ۱- در مواردی که شخص حقیقی و همسر او هر دو مالک دارائیهای مشمول مالیات موضوع این قانون هستند مکلفند فرم مالیاتی مشترک تسلیم و هر ک به نسبت سهم خود مالیات متعلق را پرداخت نمایند .

از قانون مالیات تعاون ملی برای بازسازی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۹ حذف شد.

ماده ۲- دارائیهای موضوع این قانون که مشمول مالیات می باشند به شرح زیر است : - املاک و حق واگذاری محل (سر قفلی) , به استثنای املاکی که برای تولیدات صنعتی و کشاورزی مورد استفاده قرار داشته اند. - باغهای پسته و مرکبات و نخلستانها . - اتومبیل شخصی سواری خارجی از مدل ۸۰ به بالا و اتومبیلهای شخصی .

از قانون مالیات تعاون ملی برای بازسازی / تبصره ۱ ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۹ (روابط

لايه شرایط کلی ملی مربوط به متغیر شرایط حقوق و قانونی

تبصره ۱ - جمع دارائی های هر شخص حقیقی و افراد تحت ولایت و همسر او یک جا مآخذ محاسبه مالیات به نرخ مقرر در ماده ۳ این قانون قرار خواهد گرفت .

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ۲ ماده ۲۱۲ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی)

متغیر رویکرد جنسیتی به سیاست ها، قوانین - شرایط حقوقی و قانونی

تبصره ۲- هرگاه مودی یکی از زوجین باشد که در یک خانه زندگی می نمایند از اثاث البیت آنچه عادتاً مورد استفاده زنان است متعلق به زن و بقیه متعلق به شوهر شناخته می شود، مگر آنکه خلاف ترتیب فوق معلوم شود .

از قانون مالیاتهای مستقیم / ماده ۲۱۲ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی (متغیر رویکرد جنسیتی به سیاست ها، قوانین - شرایط حقوقی و قانونی

ماده ۲۱۲- توقیف اموال زیر ممنوع است: ۱- دو سوم حقوق حقوق بگیران و سه چهارم حقوق بازنشستگی و وظیفه . ۲- لباس و اشیاء و لوازمی که برای رفع حوائج ضروری مودی و افراد تحت تکفل او لازم است و همچنین آذوقه موجود و نفقه اشخاص واجب النفقه مودی . ۳- ابزار و آلات کشاورزی و صنعتی و وسایل کسب که برای تامین حداقل معیشت مودی لازم است. ۴- محل سکونت به قدر متعارف .

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ۲ ماده ۲۰۲ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی

متغیر شرایط حقوقی و قانونی

تبصره- (اصلاحی ۲۷/۱۱/۱۳۸۰) در صورتی که مودیان مالیاتی به قصد فرار از مالیات اقدام به نقل و انتقال اموال خود به همسر یا فرزندان نمایند سازمان امور مالیاتی کشور میتواند نسبت به ابطال اسناد مذکور از طریق مراجع قضائی اقدام نماید .

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ۲ ماده ۱۴۸ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی)

حذف - این قانون بد شامل حال آقایان نیز شده است.

تبصره ۲- مدیران و صاحبان سرمایه اشخاص حقوقی در صورتی که دارای شغل موظف در موسسات مذکور باشند جز کار کنان موسسه محسوب خواهند شد ولی در موسساتی که غیر اشخاص حقوقی باشند حقوق و مزایای صاحب موسسه و اولاد تحت تکفل و همسر نامبرده به استثنای هزینه سفر و فوق العاده مسافرت مربوط به شغل که مشمول مقررات جز ب بند ۲ این ماده خواهد بود جز هزینه های قابل قبول منظور نخواهد شد .

از قانون مالیاتهای مستقیم / ماده ۱۴۴ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحی ۷۱/۲/۷

متغیر رویکرد جنسیتی به سیاست ها، قوانین -

ماده ۱۴۴- **جهیزیه منقول و مهریه اعم از منقول و غیر منقول** و جوایز علمی و بورسهای تحصیلی و همچنین درآمدی که بابت حق اختراع یا حق اکتشاف عاید مخترعین و مکتشفین میگردد به طور کلی و نیز درآمد ناشی از فعالیتهای پژوهشی و تحقیقاتی مراکزی که دارای پروانه تحقیق از وزارتخانه های ذیصلاح می باشند به مدت ده سال از تاریخ اجرای این اصلاحیه طبق ضوابط مقرر در آئین نامه ای که به پیشنهاد وزارتخانه های فرهنگ و آموزش عالی ، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و امور اقتصادی و دارائی به تصویب هیات وزیران خواهد رسید **از پرداخت مالیات معاف می باشد .**

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ماده ۱۰۱ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحی ۷۱/۲/۷ (روابط

حذف - این قانون بد شامل حال آقایان نیز شده است.

تبصره- در مشارکتهای مدنی اعم از اختیاری و قهری شرکا، حداکثر از دو معافیت استفاده خواهند کرد و مبلغ معافیت به طور مساوی بین آنان تقسیم و باقیمانده سهم هر شریک ، جداگانه مشمول مالیات خواهد بود. شرکائی که با هم رابطه زوجیت دارند از لحاظ استفاده از معافیت در حکم یک شریک تلقی و معافیت مقرر به زوج اعطا می گردد . در صورت فوت احد از شرکا، وراث وی به عنوان قائم مقام قانونی از معافیت مالیاتی سهم متوفی در مشارکت به شرح فوق استفاده نموده و این معافیت به طور مساوی بین آنها تقسیم و از درآمد سهم هر کدام کسر خواهد شد .

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ۱ ماده ۵۳ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی (متغیر رویکرد جنسیتی به قوانین - منزلت زن

در جامعه -

تبصره ۱- محل سکونت پدر یا مادر یا همسر یا فرزند یا اجداد و همچنین محل سکونت افراد تحت تکفل مالک اجرای تلقی نمی شود مگر اینکه به موجب اسناد و مدارک ثابت گردد که اجاره پرداخت می شود . در صورتی که چند مستغل محل سکونت مالک و یا افراد مزبور باشد یک مستغل برای سکونت مالک و یک مستغل جمعا برای سایر افراد مذکور به انتخاب مالک از شمول مالیات این بخش خارج خواهد بود و **اگر مالک بیش از یک همسر دائم داشته باشد واحد مستغل محل سکونت هر یک از همسران دائم نیز غیر اجرای تلقی خواهد شد .**

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ۳ ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحی ۷۱/۲/۷)

متغیر رویکرد جنسیتی به سیاست ها، قوانین - شرایط حقوقی و قانونی

تبصره ۳- هرگاه کلیه وراث از طبقه اول بوده و بین آنها عیال یا حداقل یک فرزند کمتر از بیست سال سن یا محجور یا معلول از کار افتاده و یا فرزند کمتر از بیست و پنج سال سن و صرفا مشغول تحصیل وجود داشته باشد و اموال غیر منقول متوفی منحصر به یک خانه یا آپارتمان مسکونی باشد جمع معافیهای سهم الارث معادل ارزش خانه یا آپارتمان یا مبلغ بیست میلیون ریال هر کدام کمتر است افزایش می یابد و در صورتی که جمع معافیهای سهم الارث معادل یا بیشتر از حد نصاب مذکور باشد حکم این تبصره جاری نخواهد بود .

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ۱ ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحی ۷/۱۲/۷
متغیر رویکرد جنسیتی به سیاست ها، قوانین - شرایط حقوقی و قانونی

تبصره ۱ - معافیت سهم الارث هر یک از وراث طبقه اول که کمتر از بیست سال سن داشته باشند یا محجور یا معلول از کار افتاده یا صرفاً مشغول تحصیل بوده و کمتر از ۲۵ سال تمام سن داشته باشند و همچنین فرزندان اناث متوفی که تا حین الفوت متوفی شوهر اختیار نکرده اند به سه میلیون ریال افزایش خواهد یافت .

از قانون مالیاتهای مستقیم / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی حذف شد.

ماده ۲۰- نرخ مالیات بر ارث نسبت به سهم الارث به شرح زیر می باشد: تا مبلغ ۸۰۰۰۰۰۰ ریال طبقه اول ۰/۰۹٪ طبقه دوم ۰/۰۱۸٪ طبقه سوم ۰/۰۳۰٪ تا مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۸۰۰۰۰۰۰ - طبقه اول ۰/۰۲۰٪ طبقه دوم ۰/۰۳۰٪ طبقه سوم ۰/۰۴۰٪ - تا مبلغ ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال طبقه اول ۰/۰۳۰٪ طبقه دوم ۰/۰۴۰٪ طبقه سوم ۰/۰۵۰٪ - تا مبلغ ۸۰۰۰۰۰۰۰ ریال نسبت به مازاد ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال ۰/۰۴۰٪ طبقه دوم ۰/۰۵۰٪ طبقه سوم ۰/۰۶۰٪ نسبت به مازاد ۸۰۰۰۰۰۰۰ ریال طبقه اول ۰/۰۵۰٪ طبقه دوم ۰/۰۶۰۵۰٪ طبقه سوم ۰/۰۷۰٪ از سهم الارث هر یک از وراث طبقه اول مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰ ریال به عنوان معافیت کسر و مازاد به نرخ مذکور مشمول مالیات خواهد بود .

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی
متغیر رویکرد جنسیتی به سیاست ها، قوانین - شرایط حقوقی و قانونی

تبصره- بدهی که متوفی به ارث خود دارد در صورتی که مستند به مدارک قانونی بوده و اصالت آن مورد تایید هیات حل اختلاف مالیاتی قرار گیرد قابل کسر از ماترک خواهد بود و در مورد مهریه و نفقه ایام عده تایید هیات مذکور لازم نیست و در مورد وراث طبقه دوم و سوم کسر دون منوط به آن است که کتوفی تا تاریخ فوت خود دارای وراث از طبقه ماقبل حسب مورد بوده باشد .

از قانون مالیاتهای مستقیم / تبصره ۳ ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی
حذف شد

تبصره ۳- در مورد کسی که خود یا افراد تحت تکفل او فاقد محل مسکونی مناسب بوده و مالک یک یا چند قطعه اراضی بایر باشد تا حد نصاب مقرر در قانون اراضی شهری مصوب ۲۲/۶/۱۳۶۶ مجلس شورای اسلامی مشمول مالیات خواهد بود. در مواردی که مالکان از معافیت این تبصره استفاده مینمایند حوزه مالیاتی محل وقوع ملک مکلف است مراتب را با ذکر مشخصات اراضی بایر به مرکز سجل مالیاتی اعلام دارد.

از قانون مالیاتهای مستقیم / ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی حذف شد

ماده ۱۹- اموال مشمول مالیات بر ارث عبارت است از کلیه ماترک متوفی در ایران یا خارج از ایران اعم از منقول و غیر منقول و مطالبات قابل وصول و حقوق مالی پس از کسر هزینه کفن و دفن در حدود عرف و عادت و واجبات مالی و عبادی در حدود قواعد و شرعی و دیون محقق متوفی.

از قانون مالیاتهای مستقیم / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی (

حذف شد

ماده ۱۸- وراثت از نظر این قانون به سه طبقه تقسیم می شوند: ۱- وراثت طبقه اول که عبارتند از: پدر، مادر، زن، شوهر، اولاد و اولاد اولاد. ۲- وراثت طبقه دوم که عبارتند از: اجداد، برادر، خواهر و اولاد آنها. ۳- وراثت طبقه سوم که عبارتند از: عمو، عمه، دایی، خاله و اولاد آنها.

از قانون دریافت عوارض خروج از کشور / ماده واحده / مصوب ۱۳۶۴/۴/۳۰ حذف شد

ماده واحده - دولت مکلف است از هر مسافری که با گذرنامه دولت جمهوری اسلامی ایران به خارج از کشور مسافرت می نمایند برای بار اول در هر سال مبلغ پنجاه هزار (۵۰۰۰۰) ریال و برای بار دوم و بیشتر در همان سال برای هر نوبت مبلغ یکصد هزار (۱۰۰۰۰۰) ریال تحت عنوان عوارض خروج از کشور اخذ و به حساب درآمد عمومی کشور منظور نماید. تبصره ۵: مسافران زیر از پرداخت عوارض خروج از کشور موضوع این قانون معاف می باشند. ۱۷۰۰- همسران ایرانیانیکه با رعایت ضوابط مقرر از طرف وزارت فرهنگ و آموزش عالی جهت ادامه تحصیل به خارج از کشور می روند و برابر مقررات از مزایای ارز دولتی بهره مند می شوند با معرفی وزارتخانه مذکور. (الحاقی ۱۳۶۶/۹/۱۹)

قوانین: داخلی: قوانین حقوقی: ماهوی: امور مالی: ثبت اسناد املاک و اراضی:

قوانین، [تعداد: ۴]

قانون نحوه صدور اسناد مالکیت املاکی که اسناد ثبتی آنها در اثر جنگ یا حوادث غیر مترقبه ای مانند زلزله، سیل و آتش سوزی از بین رفته اند / ماده ۹ / مصوب ۲۸/۱۱/۱۳۶۹ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۸/۱۲/۱۳۶۹ شورای نگهبان

قانون نحوه صدور اسناد مالکیت املاکی که اسناد ثبتی آنها در اثر جنگ یا حوادث غیر مترقبه ای مانند زلزله ، سیل و آتش سوزی از بین رفته اند / ماده ۱۳ / مصوب ۲۸/۱۱/۱۳۶۹ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۸/۱۲/۱۳۶۹ شورای نگهبان

از قانون اصلاح مواد ۱ و ۲ و ۳ قانون اصلاح و حذف موادی از قانون ثبت اسناد و املاک مصوب ۳۱/۴/۱۳۶۵ و الحاق موادی به آن / ماده ۱۰ / مصوب ۷۰/۶/۲۱

از قانون اصلاح مواد ۱ و ۲ و ۳ قانون اصلاح و حذف موادی از قانون ثبت اسناد و املاک مصوب ۳۱/۴/۱۳۶۵ و الحاق موادی به آن / ماده ۹ / مصوب ۷۰/۶/۲۱

قانون نحوه صدور اسناد مالکیت املاکی که اسناد ثبتی آنها در اثر جنگ یا حوادث غیر مترقبه ای مانند زلزله ، سیل و آتش سوزی از بین رفته اند / ماده ۹ / مصوب ۲۸/۱۱/۱۳۶۹ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۸/۱۲/۱۳۶۹ شورای نگهبان (حذف شد

ماده ۹- متعهد له اسناد رسمی و ازدواج و طلاق که سررسید طلب آنها فرا رسیده و قبوض و دفاتر آنها از بین رفته است می تواند با ارائه مدارک و مستندات معتبر قانونی به ثبت محل مراجعه نماید و ثبت محل مبادرت به صدور اجرائیه خواهد کرد .

قانون نحوه صدور اسناد مالکیت املاکی که اسناد ثبتی آنها در اثر جنگ یا حوادث غیر مترقبه ای مانند زلزله ، سیل و آتش سوزی از بین رفته اند / ماده ۱۳ / مصوب ۲۸/۱۱/۱۳۶۹ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۸/۱۲/۱۳۶۹ شورای نگهبان حذف شد

ماده ۱۳- در مواردیکه دفاتر اسناد رسمی یا دفاتر ازدواج و طلاق به شرح مذکور در ماده یک این قانون از بین رفته باشد افراد ذینفع می توانند با ارائه اسناد و مدارک و دلائل معتبر به ثبت محل مراجعه نمایند . ثبت محل با اعلام نظر خود تقاضانامه و اسناد و مدارک مربوطه را به هیات موضوع ماده ۵ این قانون ارسال می دارد و هیات مزبور در صورت عدم وصول اعتراض به قضیه رسیدگی کرده تصمیم لازم اتخاذ می کند و در صورت وصول اعتراض به متقاضی اخطار خواهد کرد که می تواند به دادگاه صالح مراجعه نماید .

از قانون اصلاح مواد ۱ و ۲ و ۳ قانون اصلاح و حذف موادی از قانون ثبت اسناد و املاک مصوب ۳۱/۴/۱۳۶۵ و الحاق موادی به آن / ماده ۱۰ / مصوب ۷۰/۶/۲۱ حذف شد

ماده ۱۰ - اولویت رسیدگی به تقاضاهای رسیده در هیأت‌های رسیدگی به ترتیب با صغار و خانواده های شهدا، مفقودین، آزادگان و جانبازان انقلاب اسلامی خواهد بود .

از قانون اصلاح مواد ۱ و ۲ و ۳ قانون اصلاح و حذف موادی از قانون ثبت اسناد و املاک مصوب ۳۱/۴/۱۳۶۵ و الحاق موادی به آن / ماده ۹ / مصوب ۷۰/۶/۲۱ حذف شد

ماده ۹ - در صورت امتناع اولیاء صغار شهدا نسبت به انجام عملیات ثبتی، نماینده ولی فقیه در بنیاد شهید انقلاب اسلامی می تواند پس از احراز امتناع و غبطه صغار ۴۵ روز پس از انقضاء مدت مقرر در قانون نسبت به انجام عملیات ثبتی به قائم مقامی از ولی قهری و قیم صغار اقدام به انجام تمهیدات لازم و ثبت نماید .

قوانین : داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : امور مالی : کلیات :

قوانین، [تعداد : ۶]

از تصویب نامه شماره ۸۹۱۸۷/ت/۳۵۹۲۲ ه مورخ ۱۳۸۵/۷/۲۶ / ۱۳۸۵/۷/۲۶

قانون مربوط به دارائی وزرا و کارمندان دولت اعم از کشوری و لشکری و شهرداریها و موسسات وابسته به آنها / ماده ۳ / مصوب ۱۳۳۷/۱۲/۱۹ با اصلاحات بعدی

قانون معافیت پرسنل و خدمه ارگانها و سازمانهای دریایی از پرداخت عوارض موضوع ماده ۷ قانون وصول برخی درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین / ماده واحده / مصوب ۷۱/۱۲/۲

از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی

قانون اجازه افتتاح حساب پس انداز برای اطفال / ماده واحده / مصوب ۱۳۵۷/۱/۲۱

از تصویب نامه شماره ۸۹۱۸۷/ت/۳۵۹۲۲ ه مورخ ۱۳۸۵/۷/۲۶ / ۱۳۸۵/۷/۲۶) حذف شد.

وزرای عضو کمیسیون ماده (۱) آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات در جلسات مورخ ۸۵/۴/۲۴ و ۸۵/۴/۳۱ به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت تصویب نامه شماره ۲۵۳۳۸ ن ۲۴۷۹۴ ه مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۹ تصویب نمودند. ۲- سود بازرگانی پارچه چادر مشکی مشمول ردیف (۵۴۰۷) تعرفه از شصت و شش درصد (۶۶٪) به شانزده درصد (۱۶٪) کاهش می یابد .

قانون مربوط به دارائی وزرا و کارمندان دولت اعم از کشوری و لشکری و شهرداریها و موسسات وابسته به آنها / ماده ۳ / مصوب ۱۳۳۷/۱۲/۱۹ با اصلاحات بعدی (طبقه نامشخص (رویکرد خانواده محوری در قانون گذاری)

ماده ۳- هر یک از مشمولین ماده اول مکلفند در هر موقع که دولت ضروری بداند صورت تغییراتی که در دارائی و درآمد آنان یا همسر یا فرزندان تحت ولایت قانونی آنان پیدا شده و طرق تحصیل آنها به طریق مذکور در تبصره ماده دوم تسلیم و رسید دریافت دارند .

قانون معافیت پرسنل و خدمه ارگانها و سازمانهای دریایی از پرداخت عوارض موضوع ماده ۷ قانون وصول برخی درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین / ماده واحده / مصوب ۷۱/۱۲/۲
طبقه نامشخص (رویکرد خانواده محوری در قانون گذاری)

ماده واحده- کلیه پرسنل و خدمه ارگانها و سازمانهای دریایی که دارای مدرک دریانوردی معتبر صادره از سوی سازمان بنادر و کشتیرانی هستند و با کشتیها و شناورهای متعلق به دولت جهت انجام ماموریت و وظایف محوله، از مرزهای دریایی کشور خارج میگرددند از پرداخت عوارض موضوع ماده ۷ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۶۹ / ۸ / ۲۰ معاف می باشند. تبصره- همسر و فرزندان این قبیل ماموران چنانچه همراه بودن آنان مورد تایید سازمان یا ارگان ذیربط باشد، میتوانند از تسهیلات موضوع این قانون استفاده نمایند.

از قانون مدنی - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر / ماده ۱۱۱۸ / مصوب ۱۳۰۷ با اصلاحات بعدی
رویکرد جنسیتی در قوانین - منزلت زن در جامعه - حقوق و قوانین اجتماعی زنان

ماده ۱۱۱۸- زن مستقلا می تواند در دارایی خود هر تصرفی را که می خواهد بکند.

قانون اجازه افتتاح حساب پس انداز برای اطفال / ماده واحده / مصوب ۱۳۵۷/۱/۲۱ (روابط
رویکرد جنسیتی در قوانین - منزلت زن در جامعه - حقوق و قوانین اجتماعی زنان

ماده واحده - اطفالی که به سن دوازده سال تمام رسیده باشند می توانند به نام خود در بانکها حساب پس انداز باز نمایند. حق برداشت از این حسابها منحصرأ با دارنده حساب می باشد. دارندگان این حسابها می توانند پس از رسیدن به سن پانزده سال تمام از حساب خود برداشت نمایند. تبصره: مادر می تواند به نام فرزند صغیر خود حساب پس انداز باز کند و حق برداشت از این حساب تا رسیدن صغیر به سن ۱۸ سال تمام فقط با مادر است.

قوانین : داخلی : قوانین حقوقی : ماهوی : امور مالی : خدمات رفاهی :

قوانین، | تعداد : ۲۱]

آیین نامه نحوه پرداخت تسهیلات قرض الحسنه مستأجران کم درآمد مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲ هیأت وزیران / ماده ۱ / ۱۳۸۴/۱۱/۲

آیین نامه نحوه پرداخت تسهیلات قرض الحسنه مستأجران کم درآمد مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲ هیأت وزیران / ماده ۲ / ۱۳۸۴/۱۱/۲

آیین نامه نحوه پرداخت تسهیلات قرض الحسنه مستأجران کم درآمد مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۴/۱۱/۲

آیین‌نامه نحوه پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه مستأجران کم‌درآمد مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۱۳۸۴/۱۱/۲

آیین‌نامه نحوه پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه مستأجران کم‌درآمد مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲ هیأت وزیران / ماده ۵ / ۱۳۸۴/۱۱/۲

از تصویب نامه تکلیف وزارت رفاه و تأمین اجتماعی نسبت به احداث درمانگاه، واحدهای مسکونی ویژه معلولین و تأمین جهیزیه برای زوجهای جوان در استان اردبیل مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۶ هیأت وزیران / ۱۳۸۵/۲۶۵

از تصویب‌نامه راجع به تکلیف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نسبت به اجرای طرحهای بیمارستانی و دانشگاهی، تجهیز پایگاه‌های امداد و جاده‌ای، احداث مسکن برای پزشکان متخصص در استان اردبیل مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۶ هیأت وزیران / ۱۳۸۵/۵/۲۶

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می دهند / ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول اداره معاش خود را از دست می دهند / تبصره ۱ ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می دهند / تبصره ۲ ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت معاش خود را از دست می دهند / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت معاش خود را از دست می دهند / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می دهند / ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می دهند / ماده ۵ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می دهند / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳

از قانون ایجاد تسهیلات لازم جهت صدور پروانه کسب برای جانبازان، اسرای آزاد شده و خانواده محترم شهدا و مفقودین و اصلاح موادی از قانون نظام صنفی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳

از قانون ایجاد تسهیلات لازم جهت صدور پروانه کسب برای جانبازان، اسرای آزاد شده و خانواده محترم شهدا و مفقودین و اصلاح موادی از قانون نظام صنفی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳

از قانون ایجاد تسهیلات لازم جهت صدور پروانه کسب برای جانبازان، اسرای آزاد شده و خانواده محترم شهدا و مفقودین و اصلاح موادی از قانون نظام صنفی / تبصره ۱ ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳

از قانون ایجاد تسهیلات لازم جهت صدور پروانه کسب برای جانبازان، اسرای آزاد شده و خانواده محترم شهدا و مفقودین و اصلاح موادی از قانون نظام صنفی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳

آئین نامه اجرایی بند د تبصره ۱۰ قانون بودجه سال ۱۳۷۲ کل کشور / تبصره ۲ ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۲/۴/۱۳

از قرارداد تکمیلی منع بردگی و برده فروشی و عملیات و ترتیباتی که مشابه بردگی است / ماده ۲ / مصوب ۱۳۳۷/۱۲/۳

آیین نامه نحوه پرداخت تسهیلات قرض الحسنه مستأجران کم درآمد مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲ هیأت وزیران / ماده ۱ / ۱۳۸۴/۱۱/۲ حذف شد

ماده ۱- در سال ۱۳۸۴، معادل چهارصد میلیارد ریال از منابع قرض الحسنه بانک مسکن و طی سالهای ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۸، همه ساله مبلغ هشتصد میلیارد ریال از منابع قرض الحسنه کلیه بانکهای کشور در اختیار بانک مسکن قرار گیرد تا توسط بانک مذکور و با رعایت این آیین نامه به مستأجران کم درآمد شهری پرداخت شود .

آیین نامه نحوه پرداخت تسهیلات قرض الحسنه مستأجران کم درآمد مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲ هیأت وزیران / ماده ۲ / ۱۳۸۴/۱۱/۲
رویکرد جنسیتی در قوانین - منزلت زن در جامعه - حقوق و قوانین اجتماعی زنان

ماده ۲- متقاضیان واجد شرایط عبارتند از: ایثارگران تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران، خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی، سازمان بهزیستی و مستمری بگیران و بازنشستگان تحت پوشش سازمان تأمین اجتماعی و صندوقهای بازنشستگی کشوری و لشگری و نیز خانوارهای شاغل جوان و زنان شاغل سرپرست خانوار که مستمری و یا حقوق و مزایای دریافتی آنها از ۱/۵ برابر حداقل حقوق و دستمزد موضوع قانون کار بیشتر نباشد .

آیین‌نامه نحوه پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه مستأجران کم‌درآمد مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲ هیأت وزیران / ماده ۳ / ۱۳۸۴/۱۱/۲ (حذف شد)

ماده ۳- مبلغ قرض‌الحسنه متناسب با مساحت و نوع مسکن و حداکثر سی میلیون ریال است که با معرفی و تضمین سازمانها و نهادهای مذکور در ماده (۲) جهت پرداخت ودیعه به متقاضیان اعطا می‌گردد. متقاضیان دریافت قرض‌الحسنه اجاره در شهرهای بزرگ باید در زمان معرفی و به تأیید نهاد معرف، از حداقل ده سال سابقه سکونت در شهر محل تقاضا برخوردار باشند .

آیین‌نامه نحوه پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه مستأجران کم‌درآمد مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲ هیأت وزیران / ماده ۴ / ۱۳۸۴/۱۱/۲ (حذف شد)

ماده ۴- نرخ کارمزد تسهیلات موضوع این آیین‌نامه معادل چهار درصد و مدت بازپرداخت آن پنج سال و به روش تقسیط پلکانی خواهد بود .

آیین‌نامه نحوه پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه مستأجران کم‌درآمد مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲ هیأت وزیران / ماده ۵ / ۱۳۸۴/۱۱/۲ (حذف شد)

ماده ۵- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است اقدامهای لازم را به منظور افزایش سقف تسهیلات قرض‌الحسنه به مبلغ سی میلیون ریال فراهم کند .

آیین‌نامه نحوه پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه مستأجران کم‌درآمد مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۲ هیأت وزیران / ماده ۵ / ۱۳۸۴/۱۱/۲ (حذف شد)

ماده ۵- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است اقدامهای لازم را به منظور افزایش سقف تسهیلات قرض‌الحسنه به مبلغ سی میلیون ریال فراهم کند .

از تصویب‌نامه راجع به تکلیف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نسبت به اجرای طرحهای بیمارستانی و دانشگاهی، تجهیز پایگاه‌های امداد و جاده‌ای، احداث مسکن برای پزشکان متخصص در استان اردبیل مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۶ هیأت وزیران / ۱۳۸۵/۵/۲۶ (حذف شد)

ح - تکمیل و تجهیز سالن ورزشی و نمازخانه خوابگاه (دویست و چهل نفره) دانشجویی خواهران منطقه فاطمیه اردبیل در سال ۱۳۸۵ که از محل اعتبارات استانی احداث شده است .

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می دهند / ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳ (طبقه نامشخص - رویکرد خانواده محور در قوانین

ماده ۱- دولت موظف است همه ساله اعتبار لازم، برای کمک به خانواده تحت تکفل مشمولین نیازمند موضوع این قانون را در ردیف جداگانه ای در لایحه بودجه کل کشور ذیل ردیف کمیته امداد امام منظور نماید .

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول اداره معاش خود را از دست می دهند / تبصره ۱ ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳ (حذف شد

تبصره ۱- نیازمند به کسی اطلاق می گردد که میزان درآمد ماهیانه وی از حداقل حقوق بازنشستگی کارمندان دولت کمتر باشد

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می دهند / تبصره ۲ ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳ حذف شد

تبصره ۲- تشخیص نیازمند با کمیته امداد امام خواهد بود .

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت معاش خود را از دست می دهند / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳ (طبقه نامشخص - رویکرد خانواده محور در قوانین

ماده ۲- خانواده های مشمولینی که از کمکهای موضوع این قانون بهره مند می شوند که مشمول تامین کننده معاش خانواده بوده و با اعزام وی به خدمت دوره ضرورت خانواده او قدرت معاش خود را از دست بدهد .

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت معاش خود را از دست می دهند / ماده ۳ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳ (طبقه نامشخص - رویکرد خانواده محور در قوانین

ماده ۳- مشمولین زیر تامین کننده معاش خانواده محسوب می شوند . الف- یگانه فرزند ذکور بیش از ۱۸ سال هر پدر یا مادر. ب- یگانه نوه ذکور بیش از ۱۸ سال جد یا جده فاقد فرزند ذکور بیش از ۱۸ سال. ج- یگانه برادر و سرپرست خواهر یا برادر صغیر. د- مشمولی که دارای همسر یا فرزند باشد. ه- مشمولی که دارای برادر ۱۸ سال از کار افتاده بوده و برادر بیش از ۱۸ سال دیگری نداشته باشد. و- مشمولی که دارای خواهری باشد که فاقد شوهر و فرزند ذکور بیش از ۱۸ سال بوده و برادر بش از ۱۸ سال دیگری نداشته باشد .

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می دهند / ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳
حذف شد

ماده ۴- میزان کمک معاش موضوع این قانون برای فرد اول دو سوم حداقل حقوق بازنشستگی کارمندان دولت و برای هر فرد اضافی یک ششم حداقل حقوق مزبور بوده حداکثر تا میزان حداقل حقوق بازنشستگی قابل پرداخت می باشد .

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می دهند / ماده ۵ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳
حذف شد

ماده ۵- مشمول می تواند هنگام معرفی خود یا در حین انجام خدمت تقاضای کمک مشمولین را به کمیته امداد محل تسلیم نماید و کمیته امداد موظف است حداکثر ظرف یک ماه پاسخ لازم به مشمول را اعلام نماید .

قانون نحوه کمک به خانواده های مشمولینی که با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می دهند / ماده ۶ / مصوب ۱۳۶۶/۶/۳)
حذف شد

ماده ۶- آئین نامه اجرایی این قانون با پیشنهاد کمیته امداد امام و تصویب وزارتخانه های دفاع و سپاه و کشور به مورد اجرا گذارده خواهد شد .

از قانون ایجاد تسهیلات لازم جهت صدور پروانه کسب برای جانبازان، اسرای آزاد شده و خانواده محترم شهدا و مفقودین و اصلاح
موادی از قانون نظام صنفی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳)
حذف شد

ماده ۴- جانبازان ، اسرای آزاد شده و خانواده های محترم شهدا و مفقودین موضوع ماده ۱ که دارای پروانه کسب می باشند، می توانند با موافقت نهاد مربوطه از محل قبلی خود به شهرستان یا استان دیگری انتقال یابند و به شرط ابطال پروانه کسب قبلی در محل جدید از شرایط فردی جهت صدور پروانه کسب معاف بوده و پروانه کسب آنان صادر می گردد .

از قانون ایجاد تسهیلات لازم جهت صدور پروانه کسب برای جانبازان، اسرای آزاد شده و خانواده محترم شهدا و مفقودین و اصلاح
موادی از قانون نظام صنفی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳)
حذف شد

ماده ۲- جانبازان، اسرای آزاد شده و خانواده محترم شهدا موضوع ماده ۱ نایبستی دارای شغل دیگری بوده و یا از وزارتخانه های دیگر موافقت اصولی گرفته باشند .

از قانون ایجاد تسهیلات لازم جهت صدور پروانه کسب برای جانبازان، اسرای آزاد شده و خانواده محترم شهدا و مفقودین و اصلاح موادی از قانون نظام صنفی / تبصره ۱ ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳)
حذف شد

تبصره ۱- تسهیلات پیش بینی شده برای متقاضیان فوق الذکر پس از تطبیق شرائط و معرفی توسط نهاد ذیربط و کلا برای یک بار منظور خواهد گردید .

از قانون ایجاد تسهیلات لازم جهت صدور پروانه کسب برای جانبازان، اسرای آزاد شده و خانواده محترم شهدا و مفقودین و اصلاح موادی از قانون نظام صنفی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳)
حذف شد

ماده ۱- وزارت بازرگانی مکلف است با رعایت بند ۸ ماده ۵۴ قانون نظام صنفی نسبت به صدور پروانه کسب افراد ذیل که دارای محل کسب ملکی یا اجاره ای می باشند اقدام نمایند: الف- جانبازان و اسرای آزاد شده، ب- سرپرست خانواده ای که فرزند ذکور آن خانواده به شهادت رسیده یا مفقود الاثر شده باشند، ج- یکی از وابستگان درجه یک شهید یا مفقود الاثری که متکفل کمک هزینه خانواده هایشان می باشد .

آئین نامه اجرایی بند د تبصره ۱۰ قانون بودجه سال ۱۳۷۲ کل کشور / تبصره ۲ ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۲/۴/۱۳)
طبقه نامشخص - رویکرد خانواده محور در قوانین

تبصره ۲ ماده ۱- افراد تحت تکفل شامل همسر ، فرزندان اناث فاقد همسر و فرزندان ذکور پایین تر از هجده سال و در صورت ادامه تحصیل تا سن ۲۵ سال می باشند .

از قرارداد تکمیلی منع بردگی و برده فروشی و عملیات و ترتیباتی که مشابه بردگی است / ماده ۲ / مصوب ۱۳۳۷/۱۲/۳)
طبقه نامشخص - رویکرد خانواده محور در قوانین

ماده ۲- به منظور تسریع در خاتمه دادن به رسوم و ترتیبات مذکور در بند (ج) از ماده اول این قرارداد، دولی که اطراف این قراردادند متعهد میشوند که هر کجا مناسب باشد حداقل متناسبی برای سنین ازدواج معلوم کنند و ترتیبی دهند که طرفین ازدواج به آسانی بتوانند در برابر مقام دولتی یا مقام روحانی صالح رضایت خود را بیان نمایند و مراسم ثبت ازدواج را تشویق نمایند.

قوانین: داخلی: قوانین کیفری: ماهوی: حدود:

قوانین، [تعداد: ۶۲]

رای وحدت رویه دیوانعالی کشور (در تعیین مرجع تجدیدنظر، مجازات مندرج در قانون ملاک است نه مجازات مقرر در حکم) / رای وحدت رویه شماره ۶۳۰ هیات عمومی دیوانعالی کشور / مصوب ۱۳۷۷/۱۱/۶ هیات عمومی دیوانعالی کشور

آئین نامه نحوه اجرای احکام قصاص، رجم، قتل، صلب، اعدام، و شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری / ماده ۳۲ / مورخ ۱۳۸۲/۶/۲۷ قوه قضاییه

آئین نامه نحوه اجرای احکام صلب، اعدام، رجم، قطع یا نقص عضو / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۰/۲/۱۵ قوه قضاییه

قانون مجازات اسلامی / ماده ۷۶ / مصوب ۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

قانون مجازات اسلامی / ماده ۷۳ / مصوب ۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۲۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۲۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۲۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۱۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۱۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۱۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۰۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۰۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۰۲ / مصوب ۱۳۷۰/۵/۸

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۰۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۹۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۹۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۹۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۹۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۸۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۸۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۸۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۸۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۸۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۸۵ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / تبصره ماده ۶۳۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۷۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۷۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۷۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۶۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۶۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۶۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۶۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۵ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۵ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

رای وحدت رویه دیوانعالی کشور (در تعیین مرجع تجدیدنظر، مجازات مندرج در قانون ملاک است نه مجازات مقرر در حکم) / رای وحدت رویه شماره ۶۳۰ هیأت عمومی دیوانعالی کشور / مصوب ۱۳۷۷/۱۱/۶ هیأت عمومی دیوانعالی کشور (طبقه نامشخص - رویکرد خانواده محور در قوانین (مجازات این نوع زنا سنگین تر است به دلیل حفظ خانواده)

جرائم انتسابی، زنا، محصنه و محصن بوده که در صورت اثبات برحسب مقررات موضوعه مجازات آن رجم میباشد و بر طبق ماده ۲۱ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب و وحدت ملاک رای وحدت رویه شماره ۶۰۰ - ۷۴/۷/۴ هیأت عمومی دیوان عالی کشور، مرجع تجدیدنظر محکومیت و براءة درخصوص مورد، دیوان عالی کشور است. ولی چون محکوم علیها در مورد اتهام زنا محصنه به کمتر از حد نصاب شرعی و قانونی اقرار کرده، محکومیت مشارالیهها به کمتر از ده سال حبس به استناد ماده ۶۸ قانون مجازات اسلامی نمیتواند موجب تغییر مرجع تجدیدنظر باشد، علیهذا رای شعبه دوم دیوان عالی کشور که با این نظر مطابقت دارد صحیح و منطبق با موازین قانونی تشخیص میگردد. این رای بر طبق ماده واحده قانون مربوط به وحدت رویه قضائی مصوب تیرماه ۱۳۲۸ برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است.

آئین نامه نحوه اجرای احکام قصاص ، رجم ، قتل ، صلب ، اعدام ، و شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری / ماده ۳۲ / مورخ ۱۳۸۲/۶/۲۷ قوه قضاییه (رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۳۲- اجرای حد محکومین اناث به نحو نشسته و با لباسی که بدن آنها بسته باشد اجرا می شود .

آئین نامه نحوه اجرای احکام صلب ، اعدام ، رجم ، قطع یا نقص عضو / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۰/۲/۱۵ قوه قضاییه
رویکرد جنسیتی در قوانین - حقوق و قوانین اجتماعی زنان

ماده - ۳ هرگاه محکوم ، زن حامله بوده یا تازه وضع حمل کرده باشد ، اجرای حکم تا سه ماه بعد از وضع حمل به تعویق می افتد . (بند ۲ ماده ۴۸۴ ق . آ . د . ک) تبصره - در مورد زنانی که اطفال رضیع خود را شیر می دهند ، چنانچه به تجویز پزشک و تاییدقاضی صادر کننده حکم یا دادستان کل ، اجرای مجازات موجب لطمه به سلامتی طفل به سبب قطع شیر مادر باشد ، اجرای مجازاتهای فوق تا رسیدن طفل به سن دو سالگی به تعویق خواهد افتاد .

قانون مجازات اسلامی / ماده ۷۶ / مصوب ۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (

رویکرد جنسیتی در قوانین -

ماده ۷۶- شهادت زنان به تنهایی یا به انضمام شهادت یک مرد عادل زنا را ثابت نمی کند بلکه در مورد شهود مذکور حد قذف طبق احکام قذف جاری می شود .

قانون مجازات اسلامی / ماده ۷۳ / مصوب ۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی)
رویکرد جنسیتی در قوانین - منزلت زن در جامعه - حقوق و قوانین اجتماعی زنان

ماده ۷۳- زنی که همسر ندارد به صرف باردار شدن مورد حد قرار نمی گیرد ، مگر آنکه زناى او با یکی از راههای مذکور در این قانون ثابت شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی
رویکرد جنسیتی در قوانین -

ماده ۱۳۴- هرگاه دو زن که با هم خویشاوندی نسبی نداشته باشند بدون ضرورت برهنه زیر یک پوشش قرار گیرند به کمتر از صد تازیانه تعزیر می شوند . در صورت تکرار این عمل و تکرار تعزیر در مرتبه سوم به هر یک صد تازیانه زده میشود

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ( )
رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۱۳۳- اگر مساحقه با اقرار شخص ثابت شود و وی پس از اقرار توبه کند قاضی می تواند از ولی امر تقاضای عفو کند .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ( )
رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۱۳۲- اگر مساحقه کننده قبل از شهادت شهود توبه کند حد ساقط می شود اما توبه بعد از شهادت موجب سقوط حد نیست .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ( )
رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۱۳۱- هرگاه مساحقه سه بار تکرار شود و بعد از هر بار حد جاری گردد در مرتبه چهارم حد آن قتل است .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ( )
رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۱۳۰- حد مساحقه درباره کسی ثابت می شود که بالغ، عاقل، مختار و دارای قصد باشد. تبصره- در حد مساحقه فرقی بین فاعل و مفعول و همچنین فرقی بین مسلمان و غیر مسلمان نیست. ماده ۱۳۰- حد مساحقه درباره کسی ثابت می شود که بالغ، عاقل، مختار و دارای قصد باشد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۲۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ( )
حذف شد

ماده ۱۲۹- حد مساحقه برای هر یک از طرفین صد تازیانه است .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۲۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ( )
حذف شد

ماده ۱۲۸- راهبای ثبوت مساحقه در دادگاه همان راهبای ثبوت لواط است .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۲۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()
حذف شد

ماده ۱۲۷- مساحقه همجنس بازی زنان است با اندام تناسلی .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۱۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()
رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۱۱۹- شهادت زنان به تنهائی یا به ضمیمه مرد، لواط را ثابت نمی کند .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۱۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()
حذف شد

ماده ۱۱۸- با شهادت کمتر از چهار مرد عادل لواط ثابت نمی شود و شهود به حد قذف محکوم می شوند .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۱۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()
ماده ۱۱۷- حد لواط با شهادت چهار مرد عادل که ان را مشاهده کرده باشند ثابت می شود .
حذف شد

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۰۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()
ماده ۱۰۸- لواط وطی انسان مذکر است چه به صورت دخول باشد یا تفخیز .

حذف شد

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۰۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()
حذف شد

ماده ۱۰۶- زنا در زمانهای متبرکه چون اعیاد مذهبی و رمضان و جمعه و مکانهای شریف چون مساجد علاوه بر حد موجب تعزیر است

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۰۲ / مصوب ۱۳۷۰/۵/۸)

حذف شد

ماده ۱۰۲- مرد را هنگام رجم تا نزدیکی کمر و زن را تا نزدیکی سینه در گودال دفن می کنند انگاه رجم می نمایند .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۰۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۱۰۰- حد جلد مرد زانی باید ایستاده و در حالی اجرا گردد که پوشاکی جز ساتر عورت نداشته باشد . تازیانه باید به شدت به تمام بدن وی غیر از سر و صورت و عورت زده می شود تازیانه را به زن زانی در حالی می زنند که زن نشسته و لباسهای او به بدنش بسته باشد

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۹۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی () رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۹۳- هرگاه مریض یا زن مستحاضه محکوم به قتل یا رجم شده باشند حد بر آنها جاری می شود ولی اگر محکوم به جلد باشند اجرای حد تا رفع بیماری و استحاضه به تاخیر می افتد. تبصره - حیض مانع اجرای حد نیست .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۹۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۹۲- هرگاه در اجرای حد جلد بر زن باردار یا شیرده احتمال بیم ضرر برای حمل یا نوزاد شیرخوار باشد اجرای حد تا رفع بیم ضرر به تاخیر می افتد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۹۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی () رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۹۱- در ایام بارداری و نفاس زن حد قتل یا رجم بر او جاری نمی شود ، همچنین بعد از وضع حمل در صورتی که نوزاد کفیل نداشته باشد و بیم تلف شدن نوزاد برود حد جاری نمی شود ، ولی اگر برای نوزاد کفیل پیدا شود حد جاری می گردد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۹۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()
حذف شد

ماده ۹۰- هر گاه زن یا مردی چند بار زنا کند و بعد از هر بار حد بر او جاری شود در مرتبه چهارم کشته می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۸۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()
حذف شد

ماده ۸۹- تکرار زنا قبل از اجرای حد در صورتی که مجازاتها از یک نوع باشد موجب تکرار حد نمی شود ولی اگر مجازاتها از یک نوع نباشد مانند آن که بعضی از آنها موجب جلد بوده و بعضی دیگر موجب رجم باشد ، قبل از رجم زانی حد جلد بر او جاری می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۸۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()
حذف شد

ماده ۸۸- حد زناي زن يا مردی که واجد شرائط احسان نباشند صد تازیانه هست .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۸۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی
حذف شد

ماده ۸۷- مرد متاهلی که قبل از دخول مرتکب زنا شود به حد جلد و تراشیدن سر و تبعید به مدت یک سال محکوم خواهد شد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۸۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()

حذف شد

ماده ۸۶- زناي مرد يا زني كه هر يك همسر دائمي دارد ولي به واسطه مسافرت يا حبس و مانند آنها از عذرهای موجه به همسر خود دسترسي ندارد ، موجب رجم نيست .

ازقانون مجازات اسلامي / ماده ۸۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخيص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شوراي اسلامي (حذف شد

ماده ۸۴- بر پير مرد يا پير زن زاني كه داراي شرائط احصان باشند ، قبل از رجم، حد جلد جاري مي شود .

از قانون مجازات اسلامي / ماده ۸۵ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخيص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شوراي اسلامي (طبقه نامشخص - رويکرد خانواده محور در قوانين

ماده ۸۵- طلاق رجعي قبل از سپري شدن ايام عده ، مرد يا زن را از عده خارج نمي كند ولي طلاق بائن آنها را از احصان خارج مي كند

از قانون مجازات اسلامي / تبصره ماده ۶۳۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخيص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شوراي اسلامي (حذف شد

تبصره ماده ۶۳۹- هرگاه بر عمل فوق عنوان قوادي صدق كند علاوه بر مجازات مذكور به حد قوادي نيز محكوم مي گردد .

از قانون مجازات اسلامي / ماده ۱۷۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخيص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شوراي اسلامي (تکراری - رويکرد جنسيتي در قوانين

ماده ۱۷۶- مرد را در حاليكه ايستاده باشد و پوشاكي غير از ساتر عورت نداشته باشد و زن را در حاليكه نشسته و لباسهايش به بدن او بسته باشد تازيانه مي زنند. تبصره- تازيانه را نبايد به سر و صورت و عورت محكوم زد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۷۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()
حذف شد

ماده ۱۷۴- حد شرب مسکر برای مرد و یا زن ، هشتاد تازیانه است .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۷۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()
رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۱۷۰- در صورتی که طریق اثبات شرب خمر شهادت باشد ، فقط با شهادت دو مرد عادل ثابت می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۶۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()
حذف شد

ماده ۱۶۴- حق مطالبه حد قذف به همه وارثان به جز زن و شوهر منتقل می شود و هر یک از ورثه می توانند آن را مطالبه کنند هر چند دیگران عفو کرده باشند .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۶۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()
حذف شد

ماده ۱۶۳- حد قذف اگر اجرا یا عفو نشود به وارث منتقل می گردد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۶۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ()
رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۱۶۱- حد قذف در موارد زیر ساقط می شود: ۱- هرگاه قذف شونده، قذف کننده را تصدیق نماید. ۲- هرگاه شهود با نصاب معتبر آن به چیزی که مورد قذف است شهادت دهند. ۳- هرگاه قذف شونده یا همه ورثه او قذف کننده را عفو نمایند. ۴- هرگاه مردی زنش را پس از قذف لعان کند

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۶۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۶۰- هرگاه یک نفر را به چند سبب مانند زنا و لواط قذف کند چند حد ثابت می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۵۹- هرگاه یک نفر را چند بار به یک سبب مانند زنا قذف کند فقط یک حد ثابت می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۵۸- هرگاه قذف کننده بعد از اجرای حد بگوید آنچه گفتم حق بود تا ۷۴ ضربه شلاق تعزیر می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۵۷- هر گاه کسی چند بار اشخاص را قذف کند و بعد از هر بار حد بر او جاری شود در مرتبه چهارم کشته می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۵۶- تازیانه را نباید به سر و صورت و عورت قذف کننده زد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۵ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۵۵- تازیانه بر روی لباس متعارف و به طور متوسط زده می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی ( ) رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۱۵۳- قذف با دو بار اقرار یا با شهادت دو مرد عادل اثبات می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۵۲- هرگاه شخصی چند نفر را به یک لفظ قذف نماید اگر هر کدام از آنها جداگانه خواهان حد شوند برای قذف هر یک از آنها حد جداگانه ای جاری می شود ولی اگر با هم خواهان حد شوند فقط یک حد ثابت می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۵۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۵۱- هرگاه شخصی چند نفر را به طور جداگانه قذف کند در برابر قذف هر یک جداگانه حد بر او جاری می شود خواه همگی با هم مطالبه حد کنند، خواه بطور جداگانه .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) طبقه نامشخص - رویکرد خانواده محور در قوانین

ماده ۱۴۹- هرگاه خویشاوندان یکدیگر را قذف کنند محکوم به حد می شوند . تبصره اگر پدر یا جد پدری فرزندش را قذف کند تعزیر می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی)
حذف شد

ماده ۱۴۸- اگر قذف شوونده به آنچه به او نسبت داده شده است تظاهر نماید قذف کننده حد و تعزیر ندارد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی)
حذف شد

ماده ۱۴۷- هرگاه نابالغ ممیز کسی را قذف کند به نظر حاکم تادیب می شود و هرگاه یک فرد بالغ و عاقل شخص نابالغ یا غیر مسلمان را قذف کند تا ۷۴ ضربه شلاق تعزیر می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی)
حذف شد

ماده ۱۴۶- قذف در مواردی موجب حد می شود که قذف کننده بالغ و عاقل و مختار و دارای قصد باشد وقذف شوونده نیز بالغ و عاقل و مسلمان و عقیف باشد , در صورتی که قذف کننده و یا قذف شوونده فاقد یکی از اوصاف فوق باشند حد ثابت نمی شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۵ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (رویکرد جنسیتی در قوانین - منزلت زن در جامعه - حقوق و قوانین اجتماعی زنان

ماده ۱۴۵- هر دشنامی که باعث اذیت شوونده شود و دلالت بر قذف نکند مانند اینکه کسی به زنش بگوید تو باکره نبودی موجب محکومیت گوینده به شلاق تا ۷۴ ضربه می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی)
حذف شد

ماده ۱۴۴- هرگاه کسی به قصد نسبت دادن زنا به شخصی مثلاً چنین گوید (زن قحبه) یا خواهر قحبه یا مادر قحبه نسبت به کسی که زنا را به او نسبت داده است محکوم به حد قذف می شود و نسبت به مخاطب که به واسطه این دشنام اذیت شده است تا ۷۴ ضربه شلاق تعزیر می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۴۳- هرگاه کسی به شخصی بگوید که تو با فلان زن زنا کرده ای یا با فلان مرد لواط نموده ای نسبت به مخاطب قذف خواهد بود و گوینده محکوم به حد قذف می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۴۲- هرگاه کسی به فرزند مشروع خود بگوید تو فرزند من نیستی محکوم به حد قذف می شود همچنین اگر کسی به فرزند مشروع دیگری بگوید تو فرزند او نیستی محکوم به حد قذف خواهد شد. تبصره - در موارد ماده فوق هرگاه قرینه ای در بین باشد که منظور قذف نیست حد ثابت نمی شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۴۱- قذف باید روشن و بدون ابهام بوده و نسبت دهنده به معنای لفظ آگاه باشد , گر چه شنونده معنای آن را نداند .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۴۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۴۰- حد قذف برای کفّنده مرد یا زن هشتاد تازیانه است. تبصره ۱- اجرای حد قذف منوط به مطالبه مقذوف است. تبصره ۲- هرگاه کسی امری غیر از زنا یا لواط مانند مساحقه و سایر کارهای حرام را به شخصی نسبت دهد به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۳۹- قذف نسبت دادن زنا یا لواط است به شخص دیگری .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۱۳۸- حد قوادی برای مرد هفتاد و پنج تازیانه و تبعید از محل به مدت ۳ ماه تا یک سال است و برای زن فقط هفتاد و پنج تازیانه است .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۱۳۷- قوادی با شهادت دو مرد عادل ثابت میشود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۳۶- قوادی با دو بار اقرار ثابت می شود به شرط آنکه اقرار کننده بالغ و عاقل و مختار و دارای قصد باشد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۱۳۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۱۳۵- قوادی عبارت است از جمع و مرتبط کردن دو نفر یا بیشتر برای زنا یا لواط .

قوانین : داخلی : قوانین کیفری : ماهوی : قصاص :
قوانین، [تعداد : ۱۹]

قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۵۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۱۳۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

بخشنامه قوه قضاییه (لزوم ذکر جزییات در گزارش علل درخواست عفو توسط قاضی رسیدگی کننده به جرم- کیفیت ارسال درخواست اولیای دم جهت اجرای قصاص نفس و یا عضو از سوی قاضی مجری حکم) / بخشنامه شماره ۷۱۶۸/۷۸/۱ قوه قضاییه / مورخ ۱۳۷۸/۷/۲۵ قوه قضاییه

آئین نامه نحوه اجرای احکام قصاص ، رجم ، قتل ، صلب ، اعدام ، و شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری / ماده ۶ / مورخ ۱۳۸۲/۶/۲۷ قوه قضاییه

آئین نامه نحوه اجرای احکام قصاص ، رجم ، قتل ، صلب ، اعدام ، و شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری / ماده ۵ / مورخ ۱۳۸۲/۶/۲۷ قوه قضاییه

آئین نامه راجع به حکم اعدام / ماده ۲ / مصوب ۱۳۰۷ وزیر دادگستری با اصلاحات بعدی

آئین نامه راجع به حکم اعدام / ماده ۲ / مصوب ۱۳۰۷ وزیر دادگستری با اصلاحات بعدی

بخشنامه شماره ۳۶۶۲۷/۷۹/۱ / بخشنامه شماره ۳۶۶۲۷/۷۹/۱ / مورخ ۱۳۷۹/۷/۳۰

قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۳۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۱۳۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۷۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۶۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۶۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۵۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۴۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۳۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۲۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / تبصره ۲ ماده ۲۱۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۱۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۰۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۶۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۵۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۱۳۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۲۵۲- در موارد لوث، چنانچه مدعی متعدد باشد، قسم پنجاه نفر کفایت می کند ولی در صورت تعدد مدعی علیه ، هر یک از آنان می بایست برای براءت خود اجرای قسامه کند و با نداشتن عدد قسامه طبق تبصره ۳ ماده ۲۴۸ هر یک از مدعی علیهم پنجاه قسم خورده و تبرئه می شوند. (اصلاحی ۱۳۸۰/۱۰/۲۳)

بخشنامه قوه قضاییه(لزوم ذکر جزییات در گزارش علل درخواست عفو توسط قاضی رسیدگی کننده به جرم-کیفیت ارسال درخواست اولیای دم جهت اجرای قصاص نفس و یا عضو از سوی قاضی مجری حکم) / بخشنامه شماره ۷۱۶۸/۷۸/۱ قوه قضاییه / مورخ ۱۳۷۸/۷/۲۵ قوه قضاییه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی) حذف شد

پیرو شماره ۵۸۵۹/۷۰/م مورخ ۷۱/۱/۸ نظر به این که مقام معظم رهبری اختیار ولایت امر موضوع مواد ۷۲، ۱۲۶، ۱۸۲، ۲۰۵، ۲۶۶، ۲۶۹ قانون مجازات اسلامی را به این جانب تفویض فرموده اند مقرر می گردد: ۱ - در مواردی که طبق مواد ۷۲، ۱۲۷، ۱۸۲ درخواست عفو، مجرم از طرف قاضی رسیدگی کننده به جرم تجویز شده است، قضات محترم علل درخواست عفو را با ذکر جزئیات امر گزارش نمایند. ۲ - انجام امور تفویضی موضوع ماده ۲۶۶ قانون مذکور به روسای کل دادگستری های استان مربوط محول میگردد تا با احساس مسئولیت کامل نسبت به تعقیب مجرم و تقاضای یا دیه حسب مورد اقدام نمایند. ۳ - نسبت به درخواست اولیای دم برای اجرای قصاص نفس یا عضو، قضات محترم مجری حکم طبق بخشنامه های سابق الصدور ۱ - تصویر داد نامه قطعی لازم الاجرا ۲ - رای دیوان عالی کشور ۲ - درخواست کتبی اولیای دم. ۴ - تصویر شناسنامه های اولیای دم و گواهی حصر وراثت ۵ - تصویر مستندات مربوط به پرداخت سهم الدیه صغار یا فاضل دیه قاتل یا قاتلین ... ۶ - تصویر گواهی رشد اولیای دم صغیری که بالغ شده اند ۷ - تصویر شناسنامه قاتل ۸ - با ذکر خلاصه ای از گردش کار، پرونده را به ضمیمه فرم تکمیل استیذان به قوه قضاییه ارسال دارند. سید محمود هاشمی شاهرودی

آئین نامه نحوه اجرای احکام قصاص، رجم، قتل، صلب، اعدام، و شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری / ماده ۶ / مورخ ۱۳۸۲/۶/۲۷ قوه قضاییه)
رویکرد جنسیتی در قوانین، دوره زندگی، حقوق و قوانین اجتماعی زنان

ماده ۶- در ایام بارداری و نفاس زن حکم اعدام یا حد یا قصاص نفس اجرا نمی شود. همچنین است بعد از وضع حمل به تجویز پزشک قانونی یا پزشک معتمد و تایید قاضی صادر کننده حکم یا دادستان مربوط، اجرای حکم موجب لطمه به نوزاد به سبب قطع شیر مادر باشد که در این صورت اجرای مجازات تا رسیدن طفل به سن دو سالگی به تعویق خواهد افتاد.

آئین نامه نحوه اجرای احکام قصاص، رجم، قتل، صلب، اعدام، و شلاق موضوع ماده ۲۹۳ قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری / ماده ۵ / مورخ ۱۳۸۲/۶/۲۷ قوه قضاییه)
رویکرد جنسیتی در قوانین، دوره زندگی، حقوق و قوانین اجتماعی زنان

ماده ۵- عروض جنون، ارتداد و یا بیماری محکوم و یا مستحاضه بودن محکوم علیها مانع اجرای حد یا قصاص یا اعدام در مورد محکوم مریض چنانچه طبق نظر و تجویز پزشک قانونی و یا پزشک معتمد و تایید قاضی صادر کننده حکم بدوی مربوط مرض وی در حدی باشد که مانع انجام تشریفات اجرا مقرر در این آئین نامه باشد، اجرای حکم تا رفع مانع به تاخیر می افتد.

آئین نامه راجع به حکم اعدام / ماده ۲ / مصوب ۱۳۰۷ وزیر دادگستری با اصلاحات بعدی)
رویکرد جنسیتی در قوانین، دوره زندگی، حقوق و قوانین اجتماعی زنان

ماده ۲- هرگاه محکوم به اعدام زن حامله باشد یا زنی باشد که تازه وضع حمل کرده اجرای حکم اعدام تا ۴۰ روز بعد از وضع حمل به تعویق می افتد . (مدت مذکور بر اساس بند ۲ ماده ۴۸۴ قانون آئین دادرسی کیفری به ۳ ماه تغییر یافته است .) .

آئین نامه راجع به حکم اعدام / ماده ۲ / مصوب ۱۳۰۷ وزیر دادگستری با اصلاحات بعدی

رویکرد جنسیتی در قوانین، دوره زندگی، حقوق و قوانین اجتماعی زنان

ماده ۲- هرگاه محکوم به اعدام زن حامله باشد یا زنی باشد که تازه وضع حمل کرده اجرای حکم اعدام تا ۴۰ روز بعد از وضع حمل به تعویق می افتد (مدت مذکور بر اساس بند ۲ ماده ۴۸۴ قانون آئین دادرسی کیفری به ۳ ماه تغییر یافته است) (۱۰) .

بخشنامه شماره ۳۶۶۲۷/۷۹/۱ / بخشنامه شماره ۳۶۶۲۷/۷۹/۱ / مورخ ۱۳۷۹/۷/۳۰)

آیا اگر زن قاتل باشد برای قصاص وی باید دیه داد؟

اگر بلی که این متن حذف است.

اگر نه متن ذیل شامل: رویکرد جنسیتی در قوانین

بخشنامه شماره ۳۶۶۲۷/۷۹/۱ مورخ ۳۰/۷/۱۳۷۹ ریاست محترم قوه قضاییه : پیرو بخشنامه شماره ۱۰۷۷۷/۷۸/۱ مورخ ۲۵/۱۰/۱۳۷۸ بنابر اعلام هیات ویژه بازرسی زندانها ، در بازدید ازپاره ای زندانها ، مشاهده کرده اند برخی از محکومان سالهای پیش ، که به شرح زیر محکوم به قصاص نفس شده اند ، همچنان در زندان ، به سر می برند . ۱ - مردانی که به جرم قتل زن ، محکوم به قصاص گردیده اند لکن به جهت نپرداختن فاضل دیه از سوی اولیای دم مقتوله ، در زندان مانده اند . در حالی که محکومان مذکور ، مشمول بند ۲ بخشنامه شماره ۱۰۷۷۷/۷۸/۱ مورخ ۲۵/۱۰/۱۳۷۸ می باشند و درباره آنان در همان بخشنامه ، تعیین تکلیف گردیده است . ۲ - مردان و زنانی که به اتهام قتل نفس محکوم به قصاص شده اند ، ولی بلحاظ عدم درخواست اجرای حکم ازسوی اولیای دم ، در زندان به سر می برند . در مورد محکومان مزبور هم ، اجرای احکام می تواند با اختاریه لازم به اولیای دم ، چنانچه در مدت تعیین شده ، به مفاد اختاریه اجرا ، ترتیب اثر ندهند به نحو مقرر در بخشنامه شماره ۱۰۷۷۷/۷۸/۱ مورخ ۲۵/۱۰/۱۳۷۸ اقدامهای لازم به عمل آورند . ۳ - در مورد اولیای دم صغیر ، در صورتی که با کبیر ، همراه باشند و کبار ورثه ، خواستار قصاص قاتل باشند ، مطابق مدلول رای شماره ۳۱ مورخ ۲۱/۸/۱۳۶۵ ردیف ۶۴/۸ هیات عمومی دیوان عالی کشور و لحاظ قسمت اخیرماده ۲۶۴ ق . م . ا . ۱۳۷۰ از نظر پرداخت سهم دیه صغار (و نه اکتفا به تامین آن) اقدام شود . چنانچه اولیای دم ، همگی صغیراند ، باتوجه به اختلاف آرای فقها و سکوت قانون مجازات اسلامی ۱۳۷۰ درخصوص موضوع ، به دستور اصل ۱۶۷ قانون اساسی و ماده ۲۱۴ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری ، دادگاهها براساس منابع یا فتاوی معتبر ، اقدام خواهندکرد . ۴ - در موارد اجرای بخشنامه مذکور و این بخشنامه ، میزان وثیقه مأخوذ از محکوم به قصاص نفس جهت آزادی موقت وی ، نباید از میزان دیه ای که باید به اولیای دم داده شود ، کمتر باشد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۷۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۲۷۳- در قصاص عضو ، زن و مرد برابرند و مرد مجرم به سبب نقص عضو یا جرمی که به زن وارد نماید به قصاص عضو مانند ان محکوم می شود ، مگر اینکه دیه عضوی که ناقص شده ثلث یا بیش از ثلث دیه کامل باشد که در آن صورت زن هنگامی می تواند قصاص کند که نصف دیه ان عضو را به مرد بپردازد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۶۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی)

رویکرد جنسیتی در قوانین، دوره زندگی، حقوق و قوانین اجتماعی زنان

ماده ۲۶۲- زن حامله که محکوم به قصاص است نباید قبل از وضع حمل قصاص شود و پس از وضع حمل چنانچه قصاص موجب هلاکت طفل باشد باید به تأخیر افتد تا خطر مرگ از طفل برطرف گردد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۶۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۲۶۱- اولیای دم که قصاص و عفو در اختیار آنهاست همان ورثه مقتولند، مگر شوهر یا زن که در قصاص و عفو و اجرای اختیاری ندارند .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۵۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۲۵۸- هرگاه مردی زنی را به قتل رساند ولی دم حق قصاص قاتل را با پرداخت نصف دیه دارد و در صورت رضایت قاتل می تواند به مقدار دیه یا کمتر یا بیشتر از آن مصالحه نماید .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۴۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۲۴۳- مدعی ممکن است مرد یا زن باشد و در هر حال باید از وراثت فعلی مقتول محسوب شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۳۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی) رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۲۳۷- الف- قتل عمد با شهادت دو مرد عادل ثابت می شود. ب- قتل شبه عمد یا خطا با شهادت دو مرد عادل یا یک مرد عادل و دو زن عادل یا یک مرد عادل و قسم مدعی ثابت می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۲۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی) طبقه نامشخص - رویکرد خانواده محور در قوانین

ماده ۲۲۰- پدر یا جد پدری که فرزند خود را بکشد قصاص نمی شود و به پرداخت دیه قتل به ورثه مقتول و تعزیر محکوم خواهد شد .

از قانون مجازات اسلامی / تبصره ۲ ماده ۲۱۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی) حذف شد

تبصره ۲- اگر اکراه شونده طفل ممیز باشد نباید قصاص شود بلکه باید عاقله او دیه را بپردازد و اکراه کننده نیز به حبس ابد محکوم است . (۱) منظور اکراه در قتل است .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۱۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۲۱۰- هرگاه کافر ذمی عمدا کافر ذمی دیگر را بکشد قصاص می شود اگر چه پیرو دو دین مختلف باشند و اگر مقتول زن ذمی باشد باید ولی او قبل از قصاص نصف دیه مرد ذمی را به قاتل بپردازد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۰۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۲۰۹- هرگاه مرد مسلمانی عمدا زن مسلمانی را بکشد محکوم به قصاص است لیکن باید ولی زن قبل از قصاص قاتل نصف دیه مرد را به او بپردازد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۶۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی) تکراری - حذف شد

ماده ۲۶۱- اولیای دم که قصاص و عفو در اختیار آنهاست همان ورثه مقتولند ، مگر شوهر یا زن که در قصاص و عفو و اجرا اختیاری ندارند .

قوانین : داخلی : قوانین کیفری : ماهوی : دیات :

قوانین، [تعداد : ۱۹]

نظریه شماره ۶۰۵۳ مورخه ۱۳۶۳/۱۱/۱۹ شورای نگهبان در خصوص ماده ۱۷ آیین نامه انتظامی پزشکی مصوب کمیسیون های مشترک بهداری دادگستری مجلسین رژیم منحل / نظریه شماره ۶۰۵۳ / مورخ ۱۳۶۳/۱۱/۱۹

قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۲۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۱۳۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۲۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۹۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۹۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۹۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۹۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۸۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۸۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۸۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۸۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۸۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۷۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۴۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۳۶۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۳۶۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۳۰۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۳۰۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۹۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

نظریه شماره ۶۰۵۳ مورخه ۱۳۶۳/۱۱/۱۹ شورای نگهبان در خصوص ماده ۱۷ آیین نامه انتظامی پزشکی مصوب کمیسیون های مشترک بهداری دادگستری مجلسین رژیم منحل / نظریه شماره ۶۰۵۳ / مورخ ۱۳۶۳/۱۱/۱۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی) رویکرد جنسیتی در قوانین - دوره زندگی - ویژگی های جنس زن

ماده ۱۷ که دلالت بر جواز سقط جنین برای سلامت مادر دارد به طور اطلاق شرعی نیست و چون سقط جنین برای سلامت مادر صور مختلف دارد باید موارد آن مشخص شود. مثلاً در موردی که قبل از دمیده شدن روح در جنینی تعیین یا خوف عقلانی حاصل شود به تلف شدن مادر و توقف حفظ نفس او بر سقط جنینی در این حال که هنوز روح در او دمیده نشده است جایز است و در مورد پس از دمیده شدن روح اگر امر دایر باشد بین حفظ یکی از آنها، به این صورت که اگر اقدامی نشود یا مادر جان به سلامت می برد یا جنین سقط جنین برای حفظ جان مادر جایز نیست و سایر موارد نیز باید مشخص شود و حکم مطابق موضوع تعیین گردد .

قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۲۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۱۳۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی
رویکرد جنسیتی در قوانین - دوره زندگی - ویژگی های جنس زن - منزلت زن در جامعه

ماده ۶۲۲ - هرکس عالماً عامداً به واسطه ضرب یا اذیت و آزار زن حامله ، موجب سقط جنین وی شود علاوه بر پرداخت دیه یا قصاص حسب مورد به حبس از یک تا سه سال محکوم خواهد شد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۲۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی)
رویکرد جنسیتی در قوانین - دوره زندگی - ویژگی های جنس زن

ماده ۶۲۳- هر کس به واسطه دادن ادویه یا وسایل دیگری موجب سقط جنین زن گردد به شش ماه تا یک سال حبس محکوم می شود و اگر عالماً وعامداً زن حامله ای را دلالت به استعمال ادویه یا وسایل دیگری نماید که جنین وی ساقط گردد به حبس از سه ماه تا شش ماه محکوم خواهد شد مگر اینکه ثابت شود این اقدام برای حفظ حیات مادر می باشد و در هر مورد حکم به پرداخت دیه مطابق مقررات مربوط داده خواهد شد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۹۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی)
رویکرد جنسیتی در قوانین - دوره زندگی - ویژگی های جنس زن

ماده ۴۹۳- اگر در اثر جنایت چیزی از زن ساقط شود که منشا انسان بودن آن طبق نظر پزشک متخصص ثابت نباشد دیه و ارش ندارد لکن اگر در اثر آن صدمه ای بر مادر وارد شده باشد بر حسب مورد جانی محکوم به پرداخت دیه یا ارش خواهد بود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۹۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی
رویکرد جنسیتی در قوانین - دوره زندگی - ویژگی های جنس زن

ماده ۴۹۲- دیه سقط جنین در موارد عمد و شبه عمد بر عهده جانی است و در موارد خطای محض بر عاقله اوست خواه روح پیدا کرده باشد و خواه پیدا نکرده باشد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۹۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی
رویکرد جنسیتی در قوانین - دوره زندگی - ویژگی های جنس زن

ماده ۴۹۱- دیه اعضای جنین و جراحات آن به نسبت دیه همان جنین است .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۹۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (رویکرد جنسیتی در قوانین - دوره زندگی - ویژگی های جنس زن

ماده ۴۹۰- هرگاه چند جنین در یک رحم باشند به عدد هر یک از آنها دیه جداگانه خواهد بود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۸۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی
جنسیتی در قوانین - دوره زندگی - ویژگی های جنس زن

ماده ۴۸۹- هرگاه زنی جنین خود را سقط کند دیه آن در هر مرحله ای که باشد باید بپردازد و خود از آن دیه سهمی نمی برد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۸۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی
جنسیتی در قوانین - دوره زندگی - ویژگی های جنس زن

ماده ۴۸۸- هرگاه در اثر کشتن مادر، جنین بمیرد و یا سقط شود دیه جنین در هر مرحله ای که باشد باید بر دیه مادر اضافه شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۸۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی رویکرد جنسیتی در قوانین - دوره زندگی - ویژگی های جنس زن

ماده ۴۸۷- دیه بسقط جنین به تر تیب زیر است: ۱- دیه نطفه که در رحم مستقر شده بیست دینار . ۲- دیه علقه که خون بسته است چهل دینار. ۳- دیه مضغه که به صورت گوشت درآمده است شصت دینار. ۴- دیه جنین در مرحله ای که به صورت استخوان درآمده و هنوز گوشت نروئیده است هشتاد دینار. ۵- دیه جنین که گوشت واستخوان بندی ان تمام شده و هنوز روح در ان پیدا نشده یکصد دینار. تبصره- در مراحل فوق هیچ فرقی بین دختر و پسر نمی باشد. ۶- دیه جنین که روح در ان پیدا شده است اگر پسر باشد دیه کامل واگر دختر باشد نصف دیه کامل و اگر مشتبیه باشد سه ربع دیه کامل خواهد بود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۸۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۴۸۴- دیه ضربتی که در اثر ان رنگ پوست متغیر گردد به قرار زیر است: الف- سیاه شدن صورت بدون جراحت و شکستگی شش دینار. ب- کبود شدن صورت سه دینار . ج- سرخ شدن صورت یک دینار و نیم. د- در سایر اعضای بدن در صورت سیاه شدن سه دینار و در صورت کبود شدن یک دینار و نیم و در صورت سرخ شدن سه ربع دینار است. تبصره ۱- فرقی در حکم مذکور بین زن و مرد و بزرگ وکوچک نیست و همچنین فرقی میان تغییر رنگ تمام صورت یا قسمتی از ان و نیز فرقی بین انکه اثر جنایت مدتی بماند یا زائل گردد نمی باشد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۸۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی- کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی) رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۴۸۳- هرگاه نیزه یا گلوله یا مانند ان در دست یا پا فرو رود در صورتی که مجنی علیه مرد باشد دیه آن یکصد دینار و در صورتی که زن باشد دادن ارش لازم است .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۷۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (رویکرد جنسیتی در قوانین - ویژگی های جنس زن

ماده ۴۷۹- هرگاه الت زنانه کلا قطع شود دیه کامل دارد و هرگاه یک طرف ان قطع شود نصف دیه دارد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۴۴۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی رویکرد جنسیتی در قوانین - ویژگی های جنس زن

ماده ۴۴۱- از بین بردن بکارت دختر با انگشت که باعث شود او نتواند ادرار را ضبط کند علاوه بر ديه کامل زن، مهر المثل نیز دارد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۳۶۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی رویکرد جنسیتی در قوانین - منزلت زن در جامعه

ماده ۳۶۹- هرگاه کسی موی سر زنی را طوری از بین ببرد که دیگر نروید ضامن ديه کامل زن می باشد و اگر دوباره بروید عهده دار مهر المثل خواهد بود و در این حکم فرقی میان کوچک و بزرگ نیست. تبصره- اگر مهر المثل بیش از ديه کامل باشد فقط به مقدار ديه کامل پرداخت می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۳۶۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۳۶۸- هرگاه کسی موی سر یا صورت مردی را طوری از بین ببرد که دیگر نروید عهده دار ديه کامل خواهد بود و اگر دوباره بروید نسبت به موی سر ضامن ارش است و نسبت به ریش ثلث ديه کامل را عهده دار خواهد بود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۳۰۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۳۰۱- ديه زن و مرد یکسان است تا وقتی که مقدار ديه به ثلث ديه کامل برسد در آن صورت ديه زن نصف ديه مرد است .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۳۰۰ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (رویکرد جنسیتی در قوانین

ماده ۳۰۰- ديه قتل زن مسلمان خواه عمدی خواه غیر عمدی نصف ديه مرد مسلمان است .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۲۹۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

ماده ۲۹۴- دیه مالی است که به سبب جنایت بر نفس یا عضو به مجنی علیه یا به ولی یا اولیای دم او داده می شود .

قوانین : داخلی : قوانین کیفری : ماهوی : ضمان و تعزیرات :

قوانین، [تعداد : ۵۱]

قانون تخلفات ، جرائم و مجازاتهای مربوط به اسناد سجلی و شناسنامه / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۰/۵/۱۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام

قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۱۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۱۳۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

بخشنامه قوه قضاییه (تخصیص شعبه یا شعبی از دادگاههای عمومی برای رسیدگی به جرایم اطفال) / بخشنامه شماره ۱/۷۸/۱۱۴۵ قوه قضاییه / مورخ ۱۳۷۸/۱۱/۵ قوه قضاییه

رای وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عالی کشور (ضرروزیان ناشی از جرم متهم صغیر بعهدده خود اوست و از اموال خود او استیفا میشود.) / رای وحدت رویه شماره ۲ دیوانعالی کشور / مصوب ۱۳۶۰/۱/۲۹ هیات عمومی دیوانعالی کشور

بخشنامه قوه قضاییه (توصیه بر تبدیل حبس زنان ، نوجوانان ، اطفال و زندان نرفته ها به جزای نقدی یا تعزیر مناسب تر دیگری) / ۱/۷۸/۶۹۳۳ بخشنامه شماره / مصوب ۱۳۷۸/۷/۱۹ قوه قضاییه

بخشنامه قوه قضاییه (لزوم بر خورد قاطعانه قضات با اخلاص کنندگان نظم و آسایش و یا سلب امنیت و آرامش عمومی و پرهیز از ارفاق در صدور حکم و یا اعمال مجازات) / بخشنامه شماره ۲/۹۵۲۷/۷۹ / مصوب ۱۳۷۹/۷/۳ قوه قضاییه

از قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۲ ماده ۲۳ / مصوب ۱۳۷۱/۵/۱۸

قانون لزوم ارائه گواهی نامه پزشکی قبل از وقوع ازدواج / ماده ۵ / مصوب ۱۳۱۷/۹/۱۳

قانون لزوم ارائه گواهی نامه پزشکی قبل از وقوع ازدواج / ماده ۴ / مصوب ۱۳۱۷/۹/۱۳

آئین نامه های بند ۴ ماده ۶ و تبصره ۲ ماده ۶ و مواد ۱۴-۱۷-۱۹-۲۰-۲۴-۲۸-۳۷ و ۵۳ قانون دفاتر اسناد رسمی و کانون سردفتران و دفتر یاران / ماده ۲۹ / مصوب ۱۳۵۴/۱۰/۱۷ وزارت دادگستری

قانون لزوم ارائه گواهی نامه پزشکی قبل از وقوع ازدواج / ماده ۵ / مصوب ۱۳۱۷/۹/۱۳

قانون لزوم ارائه گواهی نامه پزشکی قبل از وقوع ازدواج / ماده ۴ / مصوب ۱۳۱۷/۹/۱۳

قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۳۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۱۳۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

قانون مجازات اسلامی / ماده ۷۲۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۴۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

قانون مسئولیت مدنی / ماده ۱۰ / مصوب ۳۹/۲/۷ کمیسیون مشترک خاص دو مجلس

آئین نامه امور خلافي / ماده ۳ / مصوب ۱۳۲۴/۵/۲۲ با اصلاحات بعدی

قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و مجازات فروشندگان لباسهایی که استفاده از آنها در ملا عام خلاف شرع است و یا عفت عمومی را جریحه دار می کند / ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۵/۱۲/۲۸

لایحه قانونی راجع به مجازات حمل چاقو و انواع دیگر اسلحه سرد و اخلاخل در نظم و امنیت و آسایش عمومی لایحه قانونی راجع به مجازات حمل چاقو و انواع دیگر اسلحه سرد و اخلاخل در نظم و امنیت و آسایش عمومی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۳۶/۸/۱۵

قانون تشدید مجازات رانندگان / ماده ۴ / مصوب ۱۳۲۸/۴/۱۴

قانون تشدید مجازات رانندگان / ماده ۵ / مصوب ۱۳۲۸/۴/۱۴

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوانعالی کشور (در خصوص تعدد جرائم اطفال) / رای وحدت رویه شماره ۳۵ / مصوب ۱۳۶۰/۹/۱۰

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۷۷/۱۰/۲۲ با اصلاحات بعدی ستاد مبارزه با مواد مخدر

نظریه شماره ۶۰۵۳ شورای نگهبان در خصوص ماده ۱۷ آئین نامه انتظامی پزشکی مصوب کمیسیونهای مشترک بهداری و دادگستری مجلسین رژیم منحل / نظریه شماره ۶۰۵۳ / مصوب ۱۳۶۳/۱۱/۱۹ شورای نگهبان

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوانعالی کشور (درباره ضرر و زیان ناشی از جرم ارتكابی صغیر) / رای وحدت رویه شماره ۲ / مصوب ۶۰/۱/۲۹

قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۴۶ / مصوب ۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۴۵ / مصوب ۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۱۹ / مصوب ۱۳۷۰ با اصلاحات بعدی

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور (در خصوص قابل گذشت بودن نفقه) / رای شماره ۵۲۵ / مصوب ۱۳۶۸/۱/۲۹

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور (در خصوص عدم تفکیک جرم ترک انفاق زوجه و اولاد) / رای شماره ۳۴ / مصوب ۱۳۶۰/۸/۳۰

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۷۱۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۷۱۵ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۷۱۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۴۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۴۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۴۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۴۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۳۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۳۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۳۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۳۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۲۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی

قانون حمایت خانواده / ماده ۲۲ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵

از قانون مسؤولیت مدنی / ماده ۹ / مصوب ۱۳۳۹/۲/۷

قانون راجع به انکار زوجیت / ماده ۳ / مصوب ۱۳۱۱/۲/۲۰

قانون راجع به انکار زوجیت / ماده ۲ / مصوب ۱۳۱۱/۲/۲۰

قانون راجع به انکار زوجیت / ماده ۱ / مصوب ۱۳۱۱/۲/۲۰

قانون راجع به ازدواج / ماده ۶ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی

قانون راجع به ازدواج / ماده ۵ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی

قانون راجع به ازدواج / ماده ۳ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی

قانون تخلفات ، جرائم و مجازاتهای مربوط به اسناد سجلی و شناسنامه / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۰/۵/۱۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام
(روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی)

حذف شد

ماده ۲ : اشخاص زیر به حبس از ۹۱ روز تا یکسال و یا به پرداخت جزای نقدی از ۲۰۰۰۰۰ ریال تا ۱۰۰۰۰۰۰ ریال و یا به هر مجازات محکوم می شوند: الف- اشخاصی که در اعلام ولادت یا وفات یا هویت برخلاف واقع شناسنامه مکرر استفاده نموده یا به دریافت شناسنامه مکرر برای خود یا مولی علیهم و یا به دریافت شناسنامه موهوم مبادرت کنند و یا از شناسنامه دیگری خواه صاحب آن زنده یا مرده باشد بنام هویت خود استفاده نمایند. افرادی که شناسنامه خود را در اختیار استفاده کنندگان فوق قرار دهند به همان مجازات محکوم می شوند. ج- ماما یا پزشکی که در مورد ولادت یا وفات گواهی خلاف واقع صادر کند. د- اشخاصی که در مورد ولادت یا وفات شهادت دروغ بدهند وشهادت آنان در تنظیم دفتر ثبت کل وقایع و یا وفات موثر واقع شود .

قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۱۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۱۳۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (- رویکرد جنسیتی در قوانین - منزلت زن در جامعه - امنیت زنان - هنجارهای اجتماعی

ماه ۶۱۹- هر کس در اماکن عمومی یا معابر متعرض یا مزاحم اطفال یا زنان بشود یا با الفاظ و حرکات شوون و حیثیت به آنان توهین نماید به حبس از دو تا شش ماه و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد .

بخشنامه قوه قضاییه (تخصیص شعبه یا شعبی از دادگاههای عمومی برای رسیدگی به جرایم اطفال) / بخشنامه شماره ۱/۷۸/۱۱۴۵ قوه قضاییه / مورخ ۱۳۷۸/۱۱/۵ قوه قضاییه (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

پیرو بخشنامه شماره ۱/۷۴/۳۴۳۱ مورخ ۷۴/۸/۳ مورخ ۷۴/۸/۳ به منظور اجرای ماده ۲۱۹ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ و در صورت نیاز به حوزه قضایی به دادگاه رسیدگی به جرایم اطفال مقتضی است اتخاذ گردد تا با لحاظ ماده ۲۳۱ قانون مذکور شعبه یا شعبی از دادگاه های عمومی به این امر اختصاص یابد تا مطابق قانون به جرایم اطفال رسیدگی نمایند . سید محمود هاشمی شاهرودی رئیس قوه قضاییه

رای وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عالی کشور (ضرروزیان ناشی از جرم متهم صغیر بعهد خود اوست و از اموال خود او استیفا میشود.) / رای وحدت رویه شماره ۲ دیوانعالی کشور / مصوب ۱۳۶۰/۱/۲۹ هیات عمومی دیوانعالی کشور (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

مطابق مواد ۱۲۱۶ و ۱۱۸۳ قانون مدنی در صورتیکه صغیر باعث ضرر غیر شود خود ضامن و مسئول جبران خسارت است و ولی اوبه علت عدم اهلیت صغیر نماینده قانونی اومیباشد بنابراین جبران ضرروزیان ناشی از جرم در دادگاه جزا بعهد شخص متهم صغیر است محکوم به مالی ازاموال خود استیفاء خواهد شد بنابه مراتب مذکور رای شهبه دوم دیوان عالی کشور از نظر توجه مسئولیت جبران خسارت ناشی از جرم بشخص صغیر صحیح و منطبق باموازین قانونی است . این رای طبق ماده واحده قانون مربوط به وحدت رویه مصوب ۱۳۲۸ در موارد مشابه برای شعب دیوانعالی کشور و دادگاهها لازم الاتباع است .

بخشنامه قوه قضاییه (توصیه بر تبدیل حبس زنان ، نوجوانان ، اطفال و زندان نرفته ها به جزای نقدی یا تعزیر مناسب تر دیگری) / ۱۳۷۸/۶/۹۳۳ / بخشنامه شماره / مصوب ۱۹/۷/۱۳۷۸ قوه قضاییه (رویکرد جنسیتی در قوانین - منزلت زن در جامعه - حقوق و قوانین اجتماعی زنان

بخشنامه به مراجع قضایی کشور : دادگستری های استان و شهرستان ، دادگاه های عمومی بخش و سازمان قضایی نیروهای مسلح مواد ۲۲ و ۷۲۸ قانون مجازات اسلامی و ماده ۳ از قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح ج . ا . ا به قاضی دادگاه ، این مکان را داده اند تا با ملاحظه خصوصیات جرم ، مجرم و دفعات ارتکاب ، در موقع صدور حکم از مقررات مربوط به تخفیف ، تعلیق و مجازات های تکمیلی و تبدیلی استفاده کند و مجازات حبس تعزیری از نوع دیگر که مناسب تر به حال متهم باشد تبدیل نماید . از این رو ، اقتضا دارد دادگاه های صادر کننده احکام کیفری ، جز در مواردی که

بنابر قانون ملزم به صدور حکم حبس هستند در سایر موارد، با لحاظ مصالح و توجه به مقررات موجود، حتی الامکان مجازات های حبس را به ویژه در مورد زنان، نوجوانان، اطفال و کسانی که تا به حال به حبس نرفته اند به جزای نقدی یا تعزیری دیگری تبدیل کنند تا از محبوس شدن بی ثمر افراد، تراکم بیش از حد زندانی در زندان ها (که اغلب فاقد امکانات لازم اند) و مفسد احتمالی جلوگیری شود. سید محمود هاشمی شاهرودی رئیس قوه قضاییه

بخشنامه قوه قضاییه (لزوم بر خورد قاطعانه قضات با اخلال کنندگان نظم و آسایش و یا سلب امنیت و آرامش عمومی و پرهیز از ارفاق در صدور حکم و یا اعمال مجازات) / بخشنامه شماره ۲/۹۵۲۷/۷۹ / مصوب ۳/۷/۱۳۷۹ قوه قضاییه منزلت زن در جامعه - امنیت زنان - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی

بخشنامه به مراجع قضایی کشور پیرو بخشنامه شماره ۱/۷۸/۱۰۷۸۴ مورخ ۲۵/۱۰/۷۸ در مورد لزوم رسیدگی به جرایم داخل در صلاحیت کمیسیون سابق امنیت اجتماعی در دادگاه های صالح، بنابر اعلام وزارت کشور، با انحلال کمیسیون مذکور اقدام های افراد شرور و عناصر اوباش (که با صرف مشروب الکلی و استفاده از سلاح های سرد، به ایجاد درگیری و سلب آسایش از خانواده ها به ویژه در مکان عمومی، مبادرت می ورزند، تشدید گردیده است و در اکثر مواقع به علت عدم وجود شاکی خصوصی، برخورد قضایی مناسب با عوامل مخل نظم و آسایش عمومی به عمل نمی آید. در موقعیت کنونی که امنیت جامعه مورد کمال توجه می باشد و قانون نیز، اجتماع و تبانی برای اقدام علیه اعراض و نفوس یا اموال و ایجاد هیاهو، جنجال یا حرکات خلاف شئون و غیر متعارف، بازداشتن افراد از کسب و کار، مزاحمت نسبت به زنان و اطفال، تظاهر و قدرت نمایی با چاقو و انواع اسلحه و ... را جرم و واجد جنبه عمومی می شناسد، از قضات محترم انتظار دارد در برخورد با پرونده های اتهامی اراذل و اوباش افراد بد سابقه و شرور، تجمع کنندگان مزاحم در اماکن و معابر عمومی، مهاجمان مسلح و مرتکبان سرقت و شرارت و راهزنی، متمردان در برابر ماموران دولتی، توهین کنندگان به مقدسات و کلاکسانی که به نحوی از انجای مقرر در قوانین با اقدام، الفاظ و حرکات خلاف شئون و متعارف، موجب اخلال نظم و آسایش یا سلب امنیت و آرامش عمومی شده یا می شوند، در هر مرحله از دادرسی، براساس قوانین موجود، با آنان قاطعانه برخورد کنند و در مراحل صدور حکم و اجرای مجازات از هر نوع اعمال ارفاق و تاخیری که اجرای کیفر را در تنبیه این قبیل مجرمان یا عبرت دیگران، بی تاثیر سازد، خودداری ورزند. سید محمود هاشمی شاهرودی رئیس قوه قضاییه

از قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران / تبصره ۲ ماده ۲۳ / مصوب ۱۳۷۱/۵/۱۸ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی) حذف شد

تبصره ۲- چنانچه مخالفت با مقررات مربوط به منع ازدواج با اتباع بیگانه یا اتباع بیگانه ای که به سبب ازدواج تبعه ایران محسوب می شوند و یا منع عضویت در سازمانها یا جمعیتها و احزاب سیاسی یا منع دخالت و شرکت در دسته بندیها یا مناقشه های سیاسی باشد، به حبس از شش ماه تا سه سال و اخراج از خدمت و استرداد هزینه های تحصیلی در صورت عدم انجام تعهد مقرر محکوم می شود.

قانون لزوم ارائه گواهی نامه پزشکی قبل از وقوع ازدواج / ماده ۵ / مصوب ۱۳۱۷/۹/۱۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی) طبقه نامشخص - رویکرد خانواده محور در قوانین

ماده ۵- هر پزشکی که بر خلاف واقع گواهی تندرستی به نامزد بدهد و یا بدون جهت و از روی غرض از دادن گواهینامه خودداری نماید به حبس تادیبی از شش ماه تا دو سال محکوم خواهد شد .

قانون لزوم ارائه گواهی نامه پزشکی قبل از وقوع ازدواج / ماده ۴ / مصوب ۱۳۱۷/۹/۱۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)
طبقه نامشخص - رویکرد خانواده محور در قوانین

ماده ۴- هر سردفتری که بدون رعایت ماده ۲ این قانون به عقد و ثبت ازدواج مبادرت نماید به حبس تادیبی از ۲ ماه تا یک سال محکوم خواهد شد .

آئین نامه های بند ۴ ماده ۶ و تبصره ۲ ماده ۶ و مواد ۱۴-۱۷-۱۹-۲۰-۲۴-۲۸-۳۷ و ۵۳ قانون دفاتر اسناد رسمی و کانون سردفتران و دفتر یاران / ماده ۲۹ / مصوب ۱۳۵۴/۱۰/۱۷ وزارت دادگستری (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)
حذف شد

ماده ۲۹-.... ج- تخلفات ذیل موجب انفصال موقت از ۳ ماه الی ۶ ماه است: .... ۳- ثبت سند در خارج از حوزه مقرر برای دفترخانه های اسناد رسمی و ازدواج و طلاق .

قانون لزوم ارائه گواهی نامه پزشکی قبل از وقوع ازدواج / ماده ۵ / مصوب ۱۳۱۷/۹/۱۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)
نکراری - حذف شد

ماده ۵- هر پزشکی که بر خلاف واقع گواهی تندرستی به نامزد بدهد و یا بدون جهت و از روی غرض از دادن گواهینامه خودداری نماید به حبس تادیبی از شش ماه تا دو سال محکوم خواهد شد .

قانون لزوم ارائه گواهی نامه پزشکی قبل از وقوع ازدواج / ماده ۴ / مصوب ۱۳۱۷/۹/۱۳ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)
نکراری - حذف شد

ماده ۴- هر سردفتري که بدون رعايت ماده ۲ اين قانون به عقد و ثبت ازدواج مبادرت نمايد به حبس تاديبی از ۲ ماه تا يك سال محكوم خواهد شد .

قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۴۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخيص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (- عرف و قوانین خانوادگی -

ماده ۶۴۷ - چنانچه هريك از زوجين قبل از عقد ازدواج طرف خود را به امور واهی از قبيل داشتن تحصیلات عالی ، تمکن مالی ، موقعیت اجتماعی ، شغل و سمت خاص ، تجرد و امثال آن فریب دهد و عقد بر مبنای هريك از آنها واقع شود مرتكب به حبس تعزیری از شش ماه تا دو سال محكوم می گردد .

قانون مسئولیت مدنی / ماده ۱۰ / مصوب ۳۹/۲/۷ کمیسیون مشترک خاص دو مجلس)
طبقه نامشخص - رویکرد خانواده محور در قوانین

ماده ۱۰- کسی که به حیثیت و اعتبارات شخصی یا خانوادگی او لطمه وارد شود می تواند از کسی که لطمه وارد آورده است جبران زیان مادی و معنوی خود را بخواهد . هرگاه اهمیت زیان و نوع تقصیر ایجاب نماید دادگاه می تواند در صورت اثبات تقصیر علاوه بر صدور حکم به خسارت مالی حکم به رفع زیان از طریق دیگر از قبیل الزام به عذر خواهی و درج حکم در جراید و امثال آن نماید .

آئین نامه امور خلافی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۲۴/۵/۲۲ با اصلاحات بعدی (رویکرد جنسیتی در قوانین - منزلت زن در جامعه - امنیت زنان

ماده ۲- شخص زیر به ۷ تا ۱۰ روز حبس تكدیری و از ۱۰۰ تا دویست ریال غرامت محكوم می گردند : ... ۱۹- کسانی که دخترها - پسرها - زنها را مصراً تعقیب نمایند .

قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و مجازات فروشندگان لباسهایی که استفاده از آنها در ملا عام خلاف شرع است و یا عفت عمومی را جریحه دار می کند / ماده ۴ / مصوب ۱۳۶۵/۱۲/۲۸ (هنجارهای اجتماعی -

ماده ۴- کسانی که در انتظار عمومی وضع پوشیدن لباس و آرایش آنان خلاف شرع و یا موجب ترویج فساد و یا هتك عفت عمومی باشد ، توقیف و خارج از نوبت در دادگاه صالح محاکمه و حسب مورد به یکی از مجازاتهای مذکور در ماده ۲ محكوم می شوند .

لایحه قانونی راجع به مجازات حمل چاقو و انواع دیگر اسلحه سرد و اخلاخل در نظم و امنیت و آسایش عمومی لایحه قانونی راجع به مجازات حمل چاقو و انواع دیگر اسلحه سرد و اخلاخل در نظم و امنیت و آسایش عمومی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۳۶/۸/۱۵) رویکرد جنسیتی در قوانین - منزلت زن در جامعه - امنیت زنان

ماده ۳- هر کس در اماکن عمومی یا معابر متعرض یا مزاحم زنی بشود و یا با الفاظ و یا حرکات مخالف شئون و حیثیت به او توهین نماید به حبس از ۲ ماه تا ۸ ماه محکوم خواهد شد .

قانون تشدید مجازات رانندگان / ماده ۴ / مصوب ۱۳۲۸/۴/۱۴) رویکرد جنسیتی در قوانین - دوره زندگی - ویژگی های جنس زن

ماده ۴- هرگاه راننده به واسطه بی احتیاطی یا عدم رعایت نظامات دولتی و یا عدم مهارت موجب صدمه بدنی شود که معالجه آن بیش از دو ماه به طول انجامد و یا موجب سلب قدرت از کار زائد بر ۲ ماه شود و باعث ضعف دائم یکی از حواس ظاهر یا یکی از اعضاء بدن شود و یا باعث از بین رفتن قسمتی از عضو مصدوم گردد بدون آنکه عضو از کار بیفتد و یا باعث وضع حمل زن قبل از موعد طبیعی شود مرتکب به حبس جنحه ای از ۳ ماه الی ۲ سال و جزای نقدی از ۲ هزار ریال الی ده هزار ریال محکوم و با گذشت مدعی خصوصی تعقیب مجرم موقوف می شود .

قانون تشدید مجازات رانندگان / ماده ۵ / مصوب ۱۳۲۸/۴/۱۴) رویکرد جنسیتی در قوانین - دوره زندگی - ویژگی های جنس زن

ماده ۵- هرگاه صدمه بدنی غیر عمدی که به جهات مندرج در ماده ۴ واقع شود موجب مرض جسمی یا دماغی که غیر قابل علاج باشد و یا از بین رفتن یکی از حواس ظاهر و یا نقصان و یا از کار افتادن دست و یا از کار افتادن عضو دیگری از اعضای بدن که یکی از وظایف ضروری زندگی انسانی را انجام می دهد و یا از بین رفتن قوه تناسلی یا نقصان دائم در نطق یا تغییر دائم عضو و یا صورت شخصی یا سقط جنین شود مرتکب به حبس جنحه ای از شش ماه تا ۳ سال غرامت از سه هزار ریال الی ۳۰ هزار ریال محکوم می شود .

آئین نامه اجرایی قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۷۷/۱۰/۲۲ با اصلاحات بعدی ستاد مبارزه با مواد مخدر (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی- کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی) طبقه نامشخص - رویکرد خانواده محور در قوانین

ماده ۱۳- تعیین مستثنیات اموال مصادره شده به منظور تامین هزینه متعارف زندگی برای خانواده محکوم علیه ، عرفا باید به گونه ای باشد که خانواده محکوم علیه در عسر و حرج قرار نگیرد و مشتمل بر توجه لازم به مسکن و امرار معاش ، تعداد فرزندان ، هزینه های زندگی ، درمانی و تحصیلی آنها باشد .

نظریه شماره ۶۰۵۳ شورای نگهبان در خصوص ماده ۱۷ آئین نامه انتظامی پزشکی مصوب کمیسیونهای مشترک بهداری و دادگستری مجلسین رژیم منحل / نظریه شماره ۶۰۵۳ / مصوب ۱۳۶۳/۱۱/۱۹ شورای نگهبان (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی) تکراری - حذف شد.

آئین نامه انتظامی پزشکی مصوب کمیسیونهای مشترک بهداری و دادگستری مجلسین رژیم منحل در شورای نگهبان مطرح و در جلسات متعدد فقها شورای نگهبان از لحاظ انطباق آن با موازین شرعی بررسی شد و به شرح زیر به اکثریت آراء اعلام نظر می شود: ۱- اطلاق ماده ۶ در غیر موارد اشتغالات حرام مغایر با موازین شرعی است. ۲- ماده ۱۷ که دلالت بر جواز سقط جنین برای سلامت مادر دارد به طور اطلاق شرعی نیست و چون سقط جنین برای سلامت مادر صورت مختلف دارد باید موارد آن مشخص شود. مثلا در موردی که قبل از دمیده شدن روح در جنینی تعیین یا خوف عقلائی حاصل شود به تلف شدن مادر و توقف حفظ نفس او بر سقط جنینی در این حال که هنوز روح در آن دمیده نشده است جایز است و در مورد پس از دمیده شدن روح اگر امر دایر باشد بین حفظ یکی از آنها، به این صورت اگر اقدامی نشود یا مادر جان به سلامت می برد یا جنین، سقط جنین برای حفظ جان مادر جایز نیست و سایر موارد نیز باید مشخص شود و حکم مطابق موضوع تعیین گردد. ۲- مواد مربوط به مجازات ها و تعقب و دادرسی در صورتی که مقید شود به اینکه هر طرفی که خود را مظلوم می داند حق دارد به دادگاههای عمومی مراجعه نماید، به اکثریت آراء فقها با موازین شرعی مغایر نمی باشد.

رای وحدت رویه هیئت عمومی دیوانعالی کشور (درباره ضرر و زیان ناشی از جرم ارتكابی صغیر) / رای وحدت رویه شماره ۲ / مصوب ۶۰/۱/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی) حذف شد

مطابق مواد ۱۲۱۶ و ۱۱۸۳ قانون مدنی در صورتی که صغیر باعث ضرر غیر شود خود ضامن و مسئول جبران خسارت است ولی او به علت عدم اهلیت صغیر نماینده قانونی وی میباشد. بنابراین جبران ضرر و زیان ناشی از جرم در دادگاه جزا به عهده شخص متهم صغیر است و محکوم به مالی از اموال خود او استیفا خواهد شد بنا به مراتب مذکور رای شعبه دوم دیوانعالی کشور از نظر توجه مسئولیت جبران خسارت ناشی از جرم به شخص صغیر صحیح و منطبق با موازین قانونی است. این رای طبق ماده واحده قانون مربوط به وحدت رویه مصوب ۱۳۲۸ در موارد مشابه برپا شعب دیوانعالی کشور و دادگاهها لازم الاتباع است.

قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۴۶ / مصوب ۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (ویژگی های جنس زن - دوره زندگی - توانایی جسمی، روانی و ذهنی - قوانین و عرف خانوادگی - ایمنی و امنیت در خانواده

ماده ۶۴۶- ازدواج قبل از بلوغ بدون اذن ولی ممنوع است چنانچه مردی با دختری که به حد بلوغ نرسیده بر خلاف مقررات ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی و تبصره ذیل آن ازدواج نماید به حبس تعزیری از شش ماه تا دو سال محکوم می گردد.

قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۴۵ / مصوب ۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۶۴۵- به منظور حفظ کیان خانواده ثبت واقعه ازدواج دائم، طلاق و رجوع طبق مقررات الزامی است، چنانچه مردی بدون ثبت در دفاتر رسمی مبادرت به ازدواج دائم، طلاق و رجوع نماید به مجازات حبس تعزیری تا یکسال محکوم می گردد.

قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۱۹ / مصوب ۱۳۷۰ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی)

ماده ۶۱۹- هر کس در اماکن عمومی یا معابر معترض یا مزاحم اطفال یا زنان بشود یا با الفاظ و حرکات مخالف شئون و حیثیت به آنان توهین نمایند به حبس از دو تا شش ماه و تا (۷۴) ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور (در خصوص قابل گذشت بودن نفقه) / رای شماره ۵۲۵ / مصوب ۱۳۶۸/۱/۲۹ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی)

نظر به ماده ۸ قانون آئین دادرسی کیفری که موقوفی تعقیب امر جزائی را با شرایط خاصی تجویز نموده که از آن جمله صلح و سازش طرفین در جرایم قابل گذشت است و با توجه به اینکه مطالبه نفقه زوجه از حقوق الناس می باشد لذا تا زمانی که گذشت زوجه از تعقیب شکایت جزائی احرار نشود دعوی کیفری قابل رسیدگی خواهد بود و رای شعبه ۱۲ دیوان عالی کشور که با این نظر مطابقت دارد صحیح تشخیص می شود. این رای بر طبق ماده واحده قانون وحدت رویه قضایی مصوب ۱۳۲۸ برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است.

رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور (در خصوص عدم تفکیک جرم ترک انفاق زوجه و اولاد) / رای شماره ۳۴ / مصوب ۱۳۶۰/۸/۳۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی)

نظر به اینکه نفقه زن و اولاد واجب النفقه که زندگی مشترک دارند معمولاً یک جا و بدون تفکیک سهم هر یک از آنان پرداخته می شود ترک انفاق زن و فرزند از ناحیه شوهر در چنین حالت ترک فعل واحد محسوب و مستلزم رعایت ماده ۳۱ قانون مجازات عمومی است و آثار و نتایج متعدد فعل واحد موجب اعمال مقررات مربوط به تعدد جرم نخواهد بود. بنابراین رای شعبه دوم دیوان عالی کشور که بر مبنای این نظر صادر شده صحیح و منطبق با موازین قانونی است این رای به موجب ماده واحده قانون مربوط به وحدت رویه مصوب سال ۱۳۲۸ در موارد مشابه برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاهها لازم الاتباع است.

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۷۱۶ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی)

ماده ۷۱۶- هرگاه یکی از جهات مذکور در ماده (۷۱۴) موجب صدمه بدنی شود که باعث نقصان یا ضعف دائم یکی از منافع یا یکی از اعضای بدن شود و یا باعث از بین رفتن قسمتی از عضو مصدوم گردد، بدون آنکه عضو از کار بیفتد یا باعث وضع حمل زن قبل از موعد طبیعی شود مرتکب به حبس از دو ماه تا شش ماه و پرداخت دیه در صورت مطالبه از ناحیه مصدوم محکوم می شود.

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۷۱۵ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۷۱۵- هرگاه یکی از جهات مذکور در ماده (۷۱۴) موجب مرض جسمی یا دماغی که غیر قابل علاج باشد و یا از بین رفتن یکی از حواس یا از کار افتادن عضوی از اعضای بدن که یکی از وظایف ضروری زندگی انسان را انجام می دهد یا تغییر شکل دائمی عضو یا صورت شخص یا سقط جنین شود مرتکب به حبس از دو ماه تا یک سال و به پرداخت دیه در صورت مطالبه از ناحیه مصدوم محکوم می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۷۱۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۷۱۴- هرگاه بی احتیاطی یا بی مبالاتی یا عدم رعایت نظامات دولتی یا عدم رعایت مهارت راننده (اعم از وسائط نقلیه زمینی یا آبی یا هوایی) یا متصدی وسیله موتوری منتهی به قتل غیر عمدی شود مرتکب به شش ماه تا سه سال حبس و نیز به پرداخت دیه در صورت مطالبه از ناحیه اولیای دم محکوم می شود .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۴۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۶۴۸- اطباء و جراحان و ماماها و داروفروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود محرم اسرار می شوند هرگاه در غیر از موارد قانونی ، اسرار مردم را افشاء کنند به سه ماه و یک روز تا یک سال حبس و یا به یک میلیون و پانصد هزار تا شش میلیون ریال جزای نقدی محکوم می شوند .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۴۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۶۴۴- کسانی که عالماً مرتکب یکی از اعمال زیر شوند به حبس از شش ماه تا دو سال و یا از سه تا دوازده میلیون ریال جزای نقدی محکوم می شوند: ۱- هر زنی که در قید زوجیت یا عده دیگری است خود را به عقد دیگری درآورد در صورتیکه منجر به مواقعه نگردد. ۲- هر کسی که زن شوهردار یا زنی که در عده دیگری است برای خود تزویج نماید در صورتیکه منجر به مواقعه نگردد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۴۳ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۶۴۳- هرگاه کسی عالماً زن شوهر دار یا زنی را که در عده دیگری است برای مردی عقد نماید به حبس از شش ماه تا سه سال یا از سه میلیون تا هجده میلیون ریال جزای نقدی و تا (۷۴)ضربه شلاق محکوم می شود و اگر دارای دفتر ازدواج و طلاق یا اسناد رسمی باشد برای همیشه از تصدی دفتر ممنوع خواهد گردید .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۴۲ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۶۴۲- هر کس با داشتن استطاعت مالی نفقه زن خود را در صورت تمکین ندهد یا از تادیه نفقه سایر اشخاص واجب النفقه امتناع نماید دادگاه او را از سه ماه و یک روز تا پنج ماه حبس محکوم نماید .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۳۹ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۶۳۹- افراد زیر به حبس از یک تا ده سال محکوم می شوند و در مورد بند الف علاوه بر مجازات مقرر ، محل مربوطه به طور موقت با نظر دادگاه بسته خواهد شد: الف- کسی که مرکز فساد و یا فحشا دایر یا اداره کند. ب- کسی که مردم را به فساد یا فحشا تشویق نموده یا موجبات آن را فراهم نماید .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۳۸ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۶۳۸- هر کس علناً در انتظار و اماکن عمومی و معابر تظاهر به عمل حرامی نماید علاوه بر کیفر عمل به حبس از ده روز تا دو ماه یا تا (۷۴)ضربه شلاق محکوم می گردد و در صورتی که مرتکب عملی شود که نفس آن عمل دارای کیفر نمی باشد ولی عفت عمومی را جریحه دار نماید فقط به حبس از ده روز تا دو ماه یا تا (۷۴)ضربه شلاق محکوم خواهد شد. تبصره- زنانی که بدون حجاب شرعی در معابر و انتظار عمومی ظاهر شوند به حبس از ده روز تا دو ماه و یا پنجاه هزار تا پانصد هزار ریال جزای نقدی محکوم خواهند شد .

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۳۷ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۶۳۷- هرگاه زن و مردی که بین آنها زوجیت نباشد، مرتکب روابط نامشروع یا عمل منافی عفت غیر از زنا از قبیل تقبیل یا مضاجعه شوند، به شلاق تا نودو نه ضربه محکوم خواهند شد و اگر عمل با عنف و اکراه باشد فقط اکراه کننده تعزیر می شود.

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۳۱ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۶۳۱- هر کس طفلی را که تازه متولد شده است بدزدید یا مخفی نماید یا او را به جای طفل دیگری یا متعلق به زن دیگری غیر از مادر طفل قلمداد کند به شش ماه تا سه سال حبس محکوم خواهد شد و چنانچه احراز شود که طفل مزبور مرده بوده مرتکب به یکصد هزار تا پانصد هزار ریال جزای نقد می‌محکوم خواهد شد.

از قانون مجازات اسلامی / ماده ۶۲۴ / مصوب ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۶۲۴- اگر طبیب یا ماما یا داروفروش و اشخاصی که به عنوان طبابت یا مامائی یا جراحی یا دارو فروشی اقدام می کنند به اسقاط جنین نمایند به حبس از دو تا پنج سال محکوم خواهند شد و حکم به پرداخت دیه مطابق مقررات مربوط صورت خواهد پذیرفت.

قانون حمایت خانواده / ماده ۲۲ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۲۲- هر کس با داشتن استطاعت، نفقه زن خود را در صورت تمکین او ندهد یا از تادیه نفقه سایر اشخاص واجب النفقه امتناع نماید به حبس جنحه ای از سه ماه تا یک سال محکوم خواهد شد. تعقیب کیفری منوط به شکایت شاکی خصوصی است و در صورت استرداد شکایت یا وقوع طلاق در مورد زوجه تعقیب جزایی یا اجرای مجازات موقوف خواهد شد.

قانون حمایت خانواده / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۱۰- اجرای صیغه طلاق و ثبت آن پس از رسیدگی دادگاه و صدور گواهی عدم امکان سازش صورت خواهد گرفت. متقاضی گواهی عدم امکان سازش باید تقاضانامه ای به دادگاه تسلیم نماید که در آن علل تقاضا به طور موجه قید گردد. پس از وصول تقاضانامه دادگاه راسا یا به وسیله داور یا داوران سعی در اصلاح بین زن و شوهر و جلوگیری از وقوع طلاق خواهد کرد. هرگاه مساعی دادگاه برای حصول سازش به نتیجه نرسد با توجه

به ماده ۸ این قانون گواهی عدم امکان سازش صادر خواهد کرد. دفتر طلاق پس از دریافت گواهی مذکور به اجرای صیغه طلاق و ثبت آن اقدام خواهد نمود. هر یک از طرفین عقد بدون تحصیل گواهی عدم امکان سازش مبادرت به طلاق نماید، به حبس جنحه ای از شش ماه تا یک سال محکوم خواهد شد. همین مجازات مقرر است برای سردفتری که طلاق را ثبت نماید .

از قانون مسئولیت مدنی / ماده ۹ / مصوب ۱۳۳۹/۲/۷ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۹- دختری که در اثر اعمال حیله یا تهدید و یا سوء استفاده از زیردست بودن حاضر برای هم خوابگی نامشروع شده می تواند از مرتکب علاوه از زیان مادی مطالبه زیان معنوی هم بنماید .

قانون راجع به انکار زوجیت / ماده ۳ / مصوب ۱۳۱۱/۲/۲۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۳- این قانون از اول خرداد ماه ۱۳۱۱ به موقع اجرا گذارده می شود .

قانون راجع به انکار زوجیت / ماده ۲ / مصوب ۱۳۱۱/۲/۲۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۲- هر زنی که برخلاف واقع ادعای زوجیت و مطالبه حقوق مالی ناشی از ازدواج کرده و همچنین کسی که به عنوان قائم مقام قانونی زنی برای مطالبه حقوق مالی ناشی از عقد ازدواج با علم به عدم زوجیت اقامه دعوی نماید به مجازات حبس از هشت روز تا دو ماه و یا جزای نقدی از صد تا هزار ریال و یا به هر دو مجازات محکوم خواهد شد .

قانون راجع به انکار زوجیت / ماده ۱ / مصوب ۱۳۱۱/۲/۲۰ (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۱ - هرگاه مردی در مقابل دعوی زن راجع به حقوق مالی ناشی از عقد ازدواج اعم از صداق و نفقه و غیره انکار زوجیت کند و بعد معلوم شود این انکار بی اساس بوده محکمه که به دعوی مالی رسیدگی می نماید مرد را علاوه بر تادیه حقوق مالی به هشت روز الی دو ماه حبس تادیبی و یا به صد تا هزار ریال جزای نقدی یا به هر دو مجازات محکوم خواهد نمود. حکم فوق درباره کسانی نیز جاری است که پس از فوت مرد طرف دعوی ارث یا حقوق مالی دیگر ناشی از عقد ازدواج شده و با علم به زوجیت زن آن را انکار نمایند .

قانون راجع به ازدواج / ماده ۶ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی)

ماده ۶- هر مردی مکلف است در موقع ازدواج به زن و عاقد صریحا اطلاع دهد که زن دیگر دارد یا نه و این نکته در قباله مزاجت قید می شود. مردی که در موقع ازدواج برخلاف واقع خود را بی زن قلمداد کرده و از این حیث زن را فریب دهد به مجازات فوق محکوم خواهد گردید .

قانون راجع به ازدواج / ماده ۵ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی)

ماده ۵- هر یک از زن و شوهری که قبل از عقد طرف خود را فریبی داده که بدون آن فریب مزاجت صورت نمی گرفت به شش ماه تا دو سال حبس تادیبی محکوم خواهد شد .

قانون راجع به ازدواج / ماده ۳ / مصوب ۱۳۱۰/۵/۲۳ با اصلاحات بعدی (روابط برون خانواده - عرف و قوانین خانوادگی - کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی)

ماده ۳- هرکس برخلاف مقررات ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی با کسی که هنوز به سن قانونی برای ازدواج نرسیده است مزاجت کند به شش ماه الی دو سال حبس تادیبی محکوم خواهد شد و در صورتی که دختر به سن سیزده سال تمام نرسیده باشد لااقل به دو الی سه سال حبس تادیبی محکوم می شود و در هر دو مورد ممکن است علاوه بر مجازات حبس به جزای نقدی از دو هزار ریال الی بیست هزار ریال محکوم گردد. و اگر در اثر ازدواج برخلاف مقررات فوق واقعه منتهی به نقص یکی از اعضاء یا مرض دائم زن گردد مجازات زوج از پنج الی ده سال حبس با اعمال شاقه است. عاقد و خواستگار و سایر اشخاصی که شرکت در جرم داشته اند نیز به همان مجازات یا به مجازاتی که برای معاون جرم مقرر است محکوم می شوند. محاکمه این اشخاص را وزارت عدلیه می تواند به محاکم مخصوصی که اصول تشکیلات و ترتیب رسیدگی آن به موجب نظام نامه معین می شود رجوع نماید و در صورت عدم تشکیل محکمه مخصوص، رسیدگی در محاکم عمومی به عمل خواهد آمد. (اصلاحی ۲۹/۲/۱۳۱۶)

قوانین : بین المللی . : حقوقی اشتغال

قوانین، تعداد : ۴۸

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و فرهنگی / ماده ۷ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به مقاوله نامه بین المللی شماره ۹۵ مربوط به حمایت از مزد / بند ۲ ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۵۱/۲/۱۸

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۱۴ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۱۳ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۱۲ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب ۲۹ ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۱۱ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۱۰ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۹ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۸ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱

مقاله نامه شماره (۱۰۰) - مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۷ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۶ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۵ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۴ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۳ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده واحده و تبصره او ۲ و ۳ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / مقدمه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۲ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۳ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۵ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۶ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۷ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۸ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۱ / ۶ ژوئن ۱۹۵۱

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و کارگران مرد در قبال کار هم ارزش / مقاله نامه شماره ۱۰۰ / ۶ ژوئن ۱۹۵۱

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

قانون اجازه الحاق دولت ایران به مقاله نامه بین المللی شماره ۱۰۰ مربوط به تساوی اجرت کارگران مرد در قبال کار هم ارزش / ماده ۱ / واحد / مصوب ۱۳۵۱/۳/۱

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار، / بند ۱ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۳ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۴ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۵ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۶ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۷ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۸ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۹ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۱۰ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۱۱ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

از قانون الحاق دولت ایران به مقاوله نامه بین المللی شماره ۱۱۱ مربوط به تبعیض در امور استخدام و اشتغال / ماده ۱ / مصوب ۱۳۴۳/۲/۱۷

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۱۶ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان

از قانون مربوط به الحاق دولت ایران به مقاوله نامه بین المللی شماره ۲۹ راجع به لغو کار اجباری / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۳۵/۱۲/۲۸

آیین نامه اجرایی تبصره‌های (۱) و (۲) ماده واحده قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام (بین المللی) فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۷ هیأت وزیران / ماده ۱ و تبصره / ۱۳۸۳/۲/۲۷

آیین نامه اجرایی تبصره‌های (۱) و (۲) ماده واحده قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام (بین المللی) فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۷ هیأت وزیران / ماده ۲ / ۱۳۸۳/۲/۲۷

از قانون راجع به اطبای خارجی / ماده اول / مصوب ۱۳۱۲/۶/۸

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی / ماده ۷ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۷- دولتهای طرف این میثاق حق هر کس را به تمتع از شرائط عادلانه و مساعد کار که بویژه متضمن مراتب زیر باشد به رسمیت بشناسند: ۱- مزد منصفانه و اجرت مساوی برای کار با ارزش مساوی بدون هیچ نوع تمایز بویژه اینکه زنان تضمین داشته باشند که شرائط کار آنان پائین تر از شرائط مورد استفاده مردان نباشد و برای کار مساوی مزد مساوی با مردان دریافت دارند. ۲- مزایای کافی برای آنان و خانواده شان طبق مقررات این میثاق. ب- ایمنی و بهداشت کار. ج- تساوی فرصت برای هر کس که بتواند در خدمت خود به مدارج مناسب عالی تری ارتقا، یابد بدون در نظر گرفتن هیچگونه ملاحظات دیگری جز طول مدت خدمت و لیاقت. د- استراحت - فراغت و محدودیت معقول ساعات کار و مرخصی ادواری با استفاده از حقوق همچنین مزد ایام تعطیل رسمی.

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به مقاوله نامه بین المللی شماره ۹۵ مربوط به حمایت از مزد / بند ۲ ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۵۱/۲/۱۸ (روابط برون خانوادگی - شغل)

بند ۲ ماده ۱۰- مزد باید تا حدودی که برای تامین معاش کارگر و خانواده او ضروری تشخیص داده شود مصون از توقیف یا واگذاری باشد.

مقاوله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاوله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۱۴ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱۴- متون فرانسه و انگلیسی این مقاوله نامه هر دو متساویا معتبر می باشند. مقاوله نامه فوق مشتمل بر یک مقدمه و چهارده ماده منضم به قانون اجازه الحاق دولت ایران به مقاوله نامه بین المللی شماره ۱۰۰ مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش می باشد.

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۱۳ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱۳-۱- در صورتی که کنفرانس مقاله نامه جدیدی مبنی بر تجدید نظر جزئی یا کلی در متن این مقاله نامه مورد تصویب قرار دهد و در مقاله نامه جدید روش دیگری تعیین و پیش بینی نشده باشد . الف- تصویب مقاله نامه جدید از طرف یک کشور عضو به خودی خود و صرفنظر از مفاد ماده فوق الذکر به منزله لغو الحاق فوری این مقاله نامه خواهد بود مشروط بر اینکه مقاله نامه جدید مبنی بر تجدید نظر وارد مرحله اجرا شده باشد. ب- از تاریخی که مقاله نامه جدید به مرحله اجرا در آید الحاق به این مقاله نامه از طرف عضو دیگر امکان پذیر نخواهد بود . ۲- این مقاله نامه در هر حال برای کشور هائی که به آن ملحق گردیده لیکن الحاق خود را به مقاله نامه تجدید نظر شده اعلام نداشته اند کماکان با ترکیب و مند رجات فعلی معتبر و لازم الاجرا، خواهد بود .

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۱۲ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱۲- هیات مدیره دفتر بین المللی کار هر موقع لازم بداند گزارش جامعی در خصوص اجرای این مقاله نامه به کنفرانس عمومی تسلیم خواهد داشت و قید لزوم تجدید نظر در متن این مقاله نامه را ضمن دستور کنفرانس مورد بررسی قرار خواهد داد .

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب ۲۹ ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۱۱ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱۱- مدیر کل دفتر بین المللی کار مطابق مفاد ماده ۱۰۲ اساسنامه سازمان ملل متحد موظف است که در خصوص الحاق و لغو الحاق این مقاله نامه و اعلامیه های دیگر که دریافت می دارد اطلاعات جامعی به منظور ثبت آنها توسط دبیر کل سازمان ملل متحد ارسال دارد .

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۱۰ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱۰-۱- مدیر کل دفتر بین المللی کار عموم کشور های عضو سازمان بین المللی کار را از وصول ابلاغیه های مربوط به الحاق به این مقاله نامه و اعلامیه های دیگر مستحضر خواهد ساخت. ۲- هر موقع که دو کشور عضو به این مقاله نامه ملحق گردند مدیر کل دفتر بین المللی کار مراتب را به کشور های عضو اطلاع داده و آنها را از تاریخ شروع مرحله اجرائی مقاله نامه مستحضر خواهد ساخت .

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۹ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۹-۱- هر یک از کشورهای عضو که به این مقاوله ملحق شده باشد می‌توانند پس از پایان مدت ده سال از تاریخی که این مقاوله نامه برای نخستین بار به مرحله اجرا، وارد شده است از الحاق خود صرفنظر نماید. این لغو الحاق یک سال بعد از تاریخ ثبت آن در دفتر بین المللی کار رسمیت خواهد یافت. ۲- هر یک از کشورهای عضو که یک سال بعد از انقضای دوره ده ساله فوق الذکر از حق قرارداد مندرج در این ماده استفاده نکنند برای یک دوره ده ساله دیگر به رعایت مقررات آن ملزم خواهد بود و بعداً می‌تواند در انقضای هر دوره ده ساله مطابق شرایطی که در این ماده پیش بینی شده است آن را لغو نماید.

مقاوله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاوله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۸ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۸-۱- ضمن اعلامیه هائی که مطابق بندهای ۴ و ۵ از ماده ۳۵ اساسنامه سازمان بین المللی کار جهت مدیر کل دفتر بین المللی کار ارسال می‌شود که آیا مقررات این مقاوله نامه عنا یا با تغییراتی در قلمرو آن کشور اجرا خواهد د. در صورتی که در اعلامیه قید شده باشد که مقررات این مقاوله نامه با جرح و تعدیل اجرا، خواهد شد باید چگونگی این تغییرات نیز شرح داده شود. ۲- کشور یا کشورهای عضو یا مرجع بین المللی ذینفع می‌توانند با ارسال اعلامیه جدید جزئا یا کلا از موارد استثنائی که قائل شده اند صرفنظر کنند. ۳- کشور یا کشورهای عضو یا مرجع بین المللی ذینفع می‌توانند در ادواری که مطابق مقررات ماده ۹ حق لغو الحاق به این مقاوله نامه را دارند اعلامیه جدیدی جهت مدیر کل دفتر بین المللی کار ارسال نموده و ضمن آن مفاد اعلامیه های قبلی خود را به هر نحو که مقتضی بدانند تغییر دهند و اوضاع سرزمین مربوطه را از لحاظ اجرای این مقاوله نامه به اطلاع رسانند.

مقاوله نامه شماره (۱۰۰) - مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاوله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۷ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۷-۱- اعلامیه هائی که مطابق مقررات بند دوم از ماده ۳۵ اساسنامه سازمان بین المللی کار جهت مدیر کل دفتر بین المللی کار ارسال می‌شود باید حاوی نکات زیر باشد. الف- سرزمینهائی که کشور ذینفع متعهد می‌شود که مقررات این مقاوله نامه را بدون هیچ جرح و تعدیلی در آنها اجرا نماید. ب- سرزمینهائی که کشور ذینفع متعهد می‌شود که مقررات این مقاوله نامه را با تغییرات و اصلاحاتی در آنها مجرا سازد با ذکر چگونگی این تغییرات. ج- سرزمینهائی که این مقاوله نامه در آنها قابل اجرا نمی‌باشد با ذکر علل و جهات آن. د- سرزمینهائی که اتخاذ تصمیم در مورد آنها را به انجام مطالعات و تحقیقات بیشتری در اوضاع آن نواحی موکول بنماید. ۲- تعهدات مذکور در بند الف و ب از قسمت اول این ماده جز، لاینفک این مقاوله نامه محسوب شده و به همان درجه لازم اجرا خواهد بود. ۳- هر یک از کشورهای عضو می‌توانند با ارسال اعلامیه جدید جزئا یا کلا از موارد استثنائی که در اعلامیه های قبلی خود به استناد بندهای ب- ج- د- قسمت اول این ماده قائل شده است صرفنظر کند. ۴- هر یک از کشورهای عضو میتواند در ادواری که مطابق مقررات ماده ۹ می‌توان از الحاق به این مقاوله نامه صرفنظر نمود اعلامیه جدیدی برای مدیر کل دفتر بین المللی کار ارسال نموده مفاد اعلامیه های قبلی خود را جزئا یا کلا تغییر و اوضاع سرزمینهای معینی را اطلاع دهد.

مقاوله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاوله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۶ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۶-۱- این مقاوله نامه فقط برای کشور هائی لازم الاجرا خواهد بود که الحاق آنان توسط مدیر کل دفتر بین المللی کار به ثبت رسیده باشد. ۲- این مقاوله نامه دوازده ماه پس از اینکه الحاق دو کشور عضو توسط مدیر کل دفتر بین المللی کار به ثبت رسید وارد مرحله اجرا می‌گردد. ۳- از آن پس این مقاوله نامه برای هر کشور عضو ۱۲ ماه پس از تاریخ ثبت الحاق آن کشور لازم الاجرا خواهد بود.

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۵ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۵- تصویب رسمی این مقاله نامه از طرف مقامات صلاحیتدار به اطلاع مدیر کل دفتر بین المللی کار خواهد رسید و نامبرده به ثبت آن اقدام خواهد کرد .

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۴ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۴- کشورهای عضو به هر ترتیبی که مناسب بدانند در طریق تامین اجرای مقررات این مقاله نامه با سازمانهای کارفرمائی و کارگری ذینفع همکاری خواهند کرد .

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۳ / مصوب ۶ ژوئن ۱۹۵۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۳-۱- در صورتی که اقدامات فوق الذکر به نحوی باشد که اجرای مقررات این مقاله نامه را تسهیل نماید ترتیباتی به منظور تشویق ارزیابی واقعی مشاغل بر اساس کارهایی که مشاغل مزبور متضمن می باشد به عمل خواهد آمد. ۲- اتخاذ تصمیم در مورد اسلوبی که برای این ارزیابی بتوان وضع نمود درباره تعیین میزان اجرت با مقامات صلاحیتدار بوده و در موردی که میزان اجرت به موجب قراردادهای دسته جمعی تعیین شده باشد با طرفین عاقد قراردادها خواهد بود. ۳- اختلاف بین میزان اجرت در صورتی که بدون ملاحظه جنسیت ناشی از تفاوتی حاصله از ارزیابی کارهایی که باید انجام گیرد باشد مخالف با اصل تساوی اجرت زن و مرد در قبال کار هم ارزش محسوب نخواهد شد .

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده واحده و تبصره او ۲ و ۳ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده واحده - کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن بشرح پیوست تصویب و به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می شود اسناد تصویب را تودیع نماید. تبصره ۱- فهرست انواع کارهای مضر موضوع بند(ت) ماده (۳) کنوانسیون توسط وزارت کار و امور اجتماعی با هماهنگی وزارتخانه های بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی و صنایع و معادن و جهادکشاورزی و قانون انجمنهای صنفی کارفرمایان و قانون شوراهای اسلامی کار تهیه و برای تصویب به هیات وزیران ارائه خواهد شد. تبصره ۲- اشخاصی که کودکان را به کارهای موضوع بند(ت) ماده (۳) کنوانسیون بگمارند، مشمول مجازاتهای ماده (۱۷۲) قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام می باشند و پروانه کار آنها توسط دستگاه ذیربط به صور موقت لغو خواهد شد. در خصوص سایر بندهای ماده (۳) طبق قوانین موضوعه خواهد بود. آئین نامه اجرائی این تبصره که متضمن موارد اشتغال افراد از شانزده سال به بالا در کارهای موضوع بند(ت) ماده (۳) کنوانسیون نیز می باشد، توسط وزارتخانه های کار و امور اجتماعی و صنایع و معادن تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید. تبصره ۳- وزارتخانه های کار و امور اجتماعی و صنایع و معادن مسئولیت اجرای این کنوانسیون و توصیه نامه مکمل آن و نیز نظارت بر اعمال این مقررات را در کارگاهها بر عهده دارند و برنامه های اجرائی را طراحی و با هماهنگی و موافقت سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به دستگاههای اجرائی ابلاغ خواهد کرد .

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / مقدمه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار، با دعوت هیات مدیره دفتر بین المللی کار هشتاد و هفتمین اجلاس خود را در تاریخ اول ژوئن ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸/۳/۱۱ هجری شمسی) در ژنو برگزار نموده، و کار کودک، به عنوان اولویت عمده برای اقدام ملی و بین المللی، از جمله همکاری و اشتغال مصوب سال ۱۹۷۳ میلادی (۱۳۵۲ هجری شمسی) که کماکان اسناد اساسی در زمینه کار کودک می باشند، و با توجه به اینکه محو موثر بدترین اشکال کار کودک مستلزم اقدام فوری و جامع با در نظر داشتن اهمیت آموزش و پرورش پایه ای رایگان و نیاز به دور ساختن کودکان مورد نظر از تمامی این نوع کارها و تامین بازپروری و سازگاری اجتماعی آنها ضمن توجه به نیازهای خانواده های آنها می باشد، و با یادآوری قطعنامه مربوط به محو کار کودک مصوب کنفرانس بین المللی کار در اجلاس هشتاد و سوم آن در سال ۱۹۹۶ میلادی (۱۳۷۵ هجری شمسی)، و با پذیرش اینکه کار کودکان تاحد زیادی معلول فقر است و اینکه راه حل درازمدت در رشد پایدار اقتصادی منتهی به پیشرفت اقتصادی اجتماعی، به ویژه تسکین فقر و آموزش و پرورش همگانی، قرار دارد، و با یادآوری کنوانسیون حقوق کودک مصوب ۲۰ نوامبر ۱۹۸۹ میلادی (برابر با ۳۶۸/۸/۲۰ هجری شمسی) مجمع عمومی سازمان ملل متحد، و با یادآوری اعلامیه سازمان بین المللی کار در مورد اصول و حقوق اساسی کار و سند تکمیلی آن، مصوب هشتاد و ششمین اجلاس کنفرانس بین المللی کار در ۱۹۹۸ میلادی (۱۳۷۷ هجری شمسی)، و با یادآوری اینکه برخی از بدترین اشکال کار کودک موضوع سایر اسناد بین المللی هستند، به ویژه کنوانسیون کار اجباری ۱۹۳۰ میلادی (۱۳۰۹ هجری شمسی)، و کنوانسیون مکمل سازمان ملل متحد در زمینه لغو بردگی، تجارت بوده، و نهادها و شیوه های مشابه بردگی ۱۹۵۶ میلادی (۱۳۱۳ هجری شمسی)، و باتصمیم به تصویب برخی پیشنهادها در رابطه با کار کودک که چهارمین بند از دستور کار اجلاس است، و با عزم به اینکه این پیشنهادها شکل کنوانسیون بین المللی به خودبگیرد، کنوانسیون زیر را که می تواند به عنوان کنوانسیون بدترین اشکال کار کودک، ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸ هجری شمسی)، خوانده شود در هفدهمین روز ژوئن سال یکهزار و نهصد و نود و نه میلادی (۱۳۷۸/۳/۲۷ هجری شمسی) تصویب می نماید.

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۲ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۲- از نظر این کنوانسیون، اصطلاح (کودک) در مورد کلیه اشخاص کمتر از (۱۸) سال بکار برده می شود.

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۳ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۳- از نظر این کنوانسیون، اصطلاح (بدترین اشکال کار کودک) شامل موارد زیر است: الف - کلیه اشکال بردگی یا شیوه های مشابه بردگی، از قبیل فروش و قاچاق کودکان، بندگی به علت بدهی ورعیتی و کار یا زور یا اجباری، از جمله استخدام به زور یا اجباری کودکان برای استفاده در درگیری مسلحانه، ب - استفاده، فراهم کردن یا عرضه کودک برای روسپی گری، تولید زشت نگاری یا اجراهای زشت نگارانه، پ - استفاده، فراهم کردن یا عرضه کودک برای فعالیتهای غیر قانونی، به ویژه برای تولید و قاچاق موادمخدر به گونه ای که در معاهدات بین المللی مربوط تعریف شده اند، ت - کاری که به دلیل ماهیت آن یا شرایطی که در آن انجام می شود، احتمال دارد برای سلامتی، ایمنی یا اخلاقیات کودکان ضرر داشته باشد.

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۵ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۵- هر عضو پس از مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری، ساو کارهای مناسبی را برای نظارت بر اجرای مقرراتی که به این کنوانسیون ترتیب اثر می دهند ایجاد یا تعیین خواهد نمود .

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۶ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۶- ۱- هر عضو برنامه های اقدام برای محو بدترین اشکال کار کودک را به عنوان یک اولویت طراحی و اجرا خواهد نمود. ۲- این برنامه های اقدام با مشاوره با نهادهای دولتی و سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط و در صورت اقتضاء با توجه به نظرات سایر گروههای مربوط طراحی و اجرا خواهد شد .

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۷ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۷- ۱- هر عضو کلیه اقدامات لازم را برای تضمین اجراء و اعمال موثر مقرراتی که به این کنوانسیون ترتیب اثر می دهند از جمله پیش بینی ، اعمال مجازاتهای کمیفری یا، در صورت اقتضاء، مجازاتهای دیگر اتخاذ خواهد نمود. ۲- هر عضو، با در نظر گرفتن اهمیت آموزش و پرورش در محو کار کودک ، اقدامات موثر و زمان بندی شده ای را برای موارد زیر اتخاذ خواهد نمود: الف - جلوگیری از بکار گرفته شدن کودکان در بدترین اشکال کار کودک ، ب - فراهم آوردن کمک مستقیم لازم و مناسب برای دور ساختن کودکان از بدترین اشکال کار کودک و برا بازپروری و سازگاری اجتماعی آنها، پ - تضمین دسترسی به آموزش و پرورش پایه ای رایگان ، و در صورت امکان و اقتضاء، آموزش حرفه ای ، برای کلیه کودکانی که از بدترین اشکال کار کودک دور می شوند. ت - تشخیص و دستیابی به کودکان در معرض خطر خاص ، و ث - توجه داشتن به وضعیت خاص دختران ۳۰- هر عضو مقام صلاحیتدار مسئول اجرای مقرراتی که به این کنوانسیون ترتیب اثر می دهند، تعیین خواهد کرد .

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۸ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۸- اعضاء اقدامات مناسبی را برای کمک به یکدیگر در ترتیب اثر دادن به مقررات این کنوانسیون از طریق افزایش همکاری و یا کمک بین المللی از جمله برای حمایت از توسعه اجتماعی و اقتصادی ، برنامه های ریشه کن کردن فقر و آموزش و پرورش همگانی اتخاذ خواهند کرد .

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و مرد در قبال کار هم ارزش - مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت مصوب بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱ / ماده ۶ / ژوئن ۱۹۵۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱- به موجب این مقاله نامه: الف- اصطلاح "اجرت" شامل مزد و حقوق معمولی اعم از اصل یا حداقل و همچنین کلیه مزایای دیگری است که به طور مستقیم به صورت نقد یا جنس از طرف کارفرما در ازای کار به کارگر پرداخت می شود. ب- عبارت: "تساوی اجرت زن و مرد در قبال کار هم ارزش" مربوط به نرخ اجرتی است که بدون تبعیض از نظر جنسیت تعیین گردد.

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱۰-۱- این کنوانسیون فقط در مورد آن دسته از اعضای سازمان بین المللی کار که اسناد تصویب خود را نزد مدیرکل دفتر بین المللی کار ثبت کرده اند، الزام آور خواهد بود. ۲- این کنوانسیون (۱۲) ماه پس از تاریخی که در آن اسناد تصویب دو عضو نزد مدیر کل ثبت شده باشد، لازم الاجراء خواهد شد. ۳- پس از آن، این کنوانسیون برای هر عضو دیگر، (۱۲) ماه پس از تاریخ ثبت سند تصویب آن لازم الاجراء خواهد شد.

مقاله نامه شماره (۱۰۰) مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و کارگران مرد در قبال کار هم ارزش / مقاله نامه شماره ۱۰۰ / غژوئن ۱۹۵۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار که بنا به دعوت هیات مدیره دفتر بین المللی کار سی و چهارمین دوره اجلاس خود را در تاریخ ششم ژوئن ۱۹۵۱ در شهر ژنو منعقد ساخته پس از اتخاذ تصمیم نسبت به قبول پیشنهادهای مختلف مربوط به اصل "تساوی اجرت زن و مرد در قبال کار هم ارزش" هفتمین موضوع دستور دوره اجلاس و پس از اتخاذ تصمیم بر اینکه پیشنهادهای مزبور به صورت یک مقاله نامه بین المللی در آید. در تاریخ بیست و نهم ژوئن ۱۹۵۱- مقاله نامه زیر را تحت عنوان: "مقاله نامه مربوط به تساوی اجرت- مورخ ۱۹۵۱" مورد تصویب قرار می دهد.

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱۰-۱- این کنوانسیون فقط در مورد آن دسته از اعضای سازمان بین المللی کار که اسناد تصویب خود را نزد مدیرکل دفتر بین المللی کار ثبت کرده اند، الزام آور خواهد بود. ۲- این کنوانسیون (۱۲) ماه پس از تاریخی که در آن اسناد تصویب دو عضو نزد مدیر کل ثبت شده باشد، لازم الاجراء خواهد شد. ۳- پس از آن، این کنوانسیون برای هر عضو دیگر، (۱۲) ماه پس از تاریخ ثبت سند تصویب آن لازم الاجراء خواهد شد.

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱۱-۱- عضوی که این کنوانسیون را تصویب کرده است، می تواند پس از انقضای (۱۰) سال از تاریخی که در آن کنوانسیون در ابتداء لازم الاجراء می شود، از طریق یادداشتی که برای ثبت به مدیر کل دفتر بین المللی کار ارسال می کند از عضوی انصراف دهد. این انصراف از عضویت تا یکسال پس از تاریخ ثبت آن نافذ نخواهد بود. ۲- هر عضوی که این کنوانسیون را تصویب کرده است و ظرف مدت سال متعاقب انقضای دوره ده ساله یاد شده در بند پیشین، از حق انصراف از عضویت پیش بینی شده در این ماده استفاده نمی کند، برای یک دوره ده ساله دیگر متعهد خواهد بود و پس از آن می تواند با انقضای هر دوره ده سال تحت شرایط پیش بینی شده در این ماده از عضویت در این کنوانسیون انصراف دهد.

قانون اجازه الحاق دولت ایران به مقاوله نامه بین المللی شماره ۱۰۰ مربوط به تساوی اجرت کارگران مرد در قبال کار هم ارزش / ماده ه واحده / مصوب ۱۳۵۱/۳/۱ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده واحده - به دولت اجازه داده میشود به مقاوله نامه بین المللی شماره ۱۰۰ مربوط به تساوی اجرت کارگران زن و کارگران مرد در قبال کار هم ارزش مشتمل بر یک مقدمه و ۱۴ ماده که ضمیمه این قانون است ملحق شود. قانون فوق مشتمل بر یک ماده و متن مقاوله نامه ضمیمه پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز سه شنبه ۱۳۵۰/۱۱/۲۶ در جلسه روز دوشنبه هجدهم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و یک شمسی به تصویب مجلس سنا رسید .

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۲ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱۲- ۱- مدیر کل دفتر بین المللی کار، تمامی اعضای سازمان بین المللی کار را از ثبت تمامی اسناد تصویب و اسناد انصراف از عضویت ارسالی از سوی اعضای سازمان آگاه خواهد کرد. ۲- مدیر کل در هنگام آگاه نمودن اعضای سازمان از ثبت دومین سند تصویب ، توجه اعضای سازمان را به تاریخی که در آن کنوانسیون لازم الاجراء خواهد شد، معطوف خواهد نمود .

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱۳- مدیر کل دفتر بین المللی کار جزئیات کامل تمامی اسناد تصویب و اسناد انصراف از عضویت را که طبق مفاد ماده پیشین نزد مدیر کل به ثبت رسیده است ، برای ثبت طبق ماده (۱۰۲) منشور سازمان ملل متحد به دبیر کل سازمان ملل متحد دبیرکل سازمان ملل متحد ارسال خواهد کرد.

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱۴- هیات مدیره دفتر بین المللی کار، هر زمان که لازم تشخیص دهد، گزارشی در مورد کارایی این کنوانسیون را به کنفرانس عمومی ارائه و ضرورت قراردادن موضوع تجدینظر کلی یا جزئی آن در دستور کار کنفرانس را بررسی خواهد کرد .

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱۵- ۱- چنانچه کنفرانس با تجدیدنظر کلی یا جزئی این است کنوانسیون کنوانسیون جدیدی را تصویب کند، در این صورت جز در صورتی که کنوانسیون جدید به گونه دیگری پیش بینی نکرده باشد: الف - علی رغم مفاد ماده (۱۱) فوق ، چنانچه وزمانی که کنوانسیون ، کنوانسیون جدیدی

راتصویب کند، در این صورت جز در صورتی که کنوانسیون جدید به گونه دیگری پیش بینی نکرده باشد: الف - علیرغم مفاد ماده (۱۱) فوق، چنانچه زمانی که کنوانسیون تجدیدنظر شده جدید لازم الاجراء شود، تصویب کنوانسیون جدید توسط یک عضو از نظر قانونی، متضمن انصراف فوری از عضویت در این کنوانسیون خواهد بود، ب - این کنوانسیون از تاریخ لازم الاجراء شدن کنوانسیون تجدیدنظر شده جدید، برای تصویب اعضاء مفتوح نخواهد بود. ۲- این کنوانسیون در هر صورت برای اعضائی که آن را تصویب کرده اند اما کنوانسیون تجدیدنظر شده را تصویب نکرده اند، با شکل و محتوای واقعی آن معتبر باقی می ماند .

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱۶- نسخه های انگلیسی و فرانسوی این کنوانسیون از اعتبار یکسان برخوردار می باشند. مواد یاد شده فوق متن معتبر کنوانسیون است که به اتفاق آراء به وسیله کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار در جریان هشتاد و هفتمین اجلاس آن که در ژنو برگزار شد و در تاریخ ۱۷ ژوئن ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸/۳/۲۷ هجری شمسی) خاتمه یافت، تصویب شد .

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار، / بند ۱ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

1- مقررات این توصیه نامه مکمل مقررات کنوانسیون بدترین اشکال کار کودک، ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸ هجری شمسی) (که از این پس، از آن به عنوان (کنوانسیون) یاد می شود) است و در ارتباط با آنها اعمال خواهد شد .

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۳ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

3- در تعیین انواع کارها موضوع بند(ت) ماده (۳) کنوانسیون و در تشخیص جاهایی که این کارها وجود دارند، از جمله باید به موارد زیر توجه شود: الف - کاری که کودکان را در معرض سوءاستفاده جسمانی، روانی یا جنسی قرار می دهد، ب - کار در زیرزمین، زیرآب، در ارتفاعات خطرناک یا در فضاهای بسته، پ - کار با ماشین الات، تجهیزات و ابزارهای خطرناک، یا کاری که متضمن جابجایی یا حمل بارهای سنگین با دستاست، ت - کار در محیط ناسالم که ممکن است، به طور مثال، کودکان را در معرض مواد، عوامل یا فرایندهای خطرناک، یا در معرض دما، صدا، یا ارتعاشهای مضر برای سلامتی آنها قرار دهد، ث - کار تحت شرایط بسیار مشکل کار برای ساعات طولانی یا در خلال شب یا کار در جایی که کودک به نحو غیرمعارفی محدود به کارگاه کارفرما است،

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۴ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

4- در زمینه انواع کارهای موضوع بند(ت) ماده (۳) کنوانسیون و بند(۳) بالا مقررات یا قوانین ملی یا مقام صلاحیتدار می تواند، پس از مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط، اشتغال یا کار از سن (۱۶) سالگی را مشروط به اینکه سلامتی، ایمنی و اخلاقیات کودکان مربوط کامل مورد حفاظت قرار گیرد و اینکه کودکان آموزش ویژه کافی یا آموزش حرفه ای در رشته مرتبط فعالیت را کسب کرده باشند اجازه دهد .

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۵ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

(1) - 5- اطلاعات و داده های آماری مفصل در زمینه ماهیت و گستره کار کودک باید گردآوری شده و به روز نگهداری گردد تا به عنوان پایه ای برای تعیین اولویتهای اقدام ملی برای الغاء کار کودک ، به ویژه برای ممنوعیت و محو بدترین اشکال آن به عنوان موضوعی فوری به کارآید. (۲)- تا حد امکان ، این اطلاعات و داده های آماری باید شامل داده های جداگانه به لحاظ جنس ، گروه سنی ، شغل ، رشته فعالیت اقتصادی ، موقعیت اشتغال ، حضور در مدرسه و محل جغرافیایی باشد. اهمیت نظام موثر ثبت موالید ار جمله صدور گواهیهای تولد، باید در نظر گرفته شود. (۳) داده های مربوط درباره تخطی از مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک باید جمع آوری و به روز نگهداری گردند .

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۶ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

6- گردآوری و پردازش اطلاعات و داده های موضوع بند(۵) بالا باید با توجه به حق محرمانه بودن انجام شود .

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۷ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

7- اطلاعات جمع آوری شده براساس بند(۵) بالا باید به طورمنظم به دفتر بین المللی کار انتقال داده شوند .

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۸ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

8- - اعضاء به منظور نظارت بر اجرای مقرارت ملی مربوط به ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک باید پس از مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط ساز و کارهای مناسبی ایجاد یا تعیین نمایند .

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۹ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

9- اعضاء باید اطمینان حاصل نمایند که مقامات صلاحیتداری که مسئولیت اجرای مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک را دارا می باشند با یکدیگر همکاری و فعالیتهایشان را هماهنگ می کنند .

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۱۰ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

10- قوانین با مقررات ملی یا مقام صلاحیت دار باید کسانی را که در موارد عدم رعایت مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک باید مسئول شناخته شوند، تعیین نمایند .

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۱۰ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

11- اعضاء تا آنجا که با قوانین ملی قابل تطبیق باشد، باید با تلاشهای بین المللی در زمینه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک به عنوان موضوعی فوری از طریق زیر همکاری نمایند: الف - گردآوری و مبادله اطلاعات مربوط به جرائم کیفری از جمله تخلفاتی که در ارتباط با شبکه های بین المللی هستند، ب - کشف و تعقیب کسانی که به فروش و قاچاق کودکان ، یا به استفاده ، فراهم آوردن یا عرضه کودکان برای فعالیتهای غیرقانونی روسپی گری ، تولید زشت نگاری یا اجراهای زشت نگارانه اشتغال دارند، پ - ثبت مرتکبین اینگونه جرائم .

از قانون الحاق دولت ایران به مقاوله نامه بین المللی شماره ۱۱۱ مربوط به تبعیض در امور استخدام و اشتغال / ماده ۱ / مصوب ۱۳۴۳/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱- از لحاظ این مقاوله نامه (تبعیض) عبارت است از: الف- هرگونه تفاوت محرومیت یا تقدم که بر پایه نژاد - رنگ پوست- جنسیت - مذهب - عقیده سیاسی و یا سابقه ملیت آباء و اجداد یا طبقه اجتماعی برقرار بوده و در امور مربوط به استخدام و اشتغال تساوی احتمال موفقیت و رعایت مساوات در شرائط سلوک با کارگر را به کلی از میان برده و یا بدان لطمه وارد سازد . ب- هرگونه تفاوت دیگر یا محرومیت و یا تقدم که نتیجه آن از میان بردن یا محدودیت تساوی احتمال موفقیت و شرائط سلوک و رفتار با کارگران باشد و پس از استماع نظریه سازمان های کارگری کارفرمایی ذینفع از طرف مقامات صلاحیتدار به این عنوان شناخته و معرفی گردد. ۲- تفاوت یا محرومیت یا حق تقدمی که بر پایه صلاحیت حرفه ای جهت اشتغال به حرفه معینی لازم شناخته شده باشد تبعیض محسوب نخواهد شد. ۳- از لحاظ این مقاوله نامه اصطلاح "emploi et profession" و "اشتغال" حق استفاده از راهنمایی حرفه ای و آموزش حرفه ای و حق استخدام و اشتغال به حرفه های مختلف و همچنان شرائط کار را شامل خواهد بود .

توصیه نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار / بند ۱۶ توصیه نامه / مصوب ۱۳۸۰/۸/۸ مجلس شورای اسلامی و تایید ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - شغل)

افزایش همکاری و یا مکم بین المللی در میان اعضاء برای ممنوعیت و محو موثر بدترین اشکال کار کودک باید مکم تلاشهای ملی باشد و در صورت اقتضاء می تواند با مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری توسعه یافته و اجراء شود. این همکاری و یاکمک بنی المللی باید شامل موارد زیر باشد:

الف - بسیج منابع برای برنامه‌های ملی یا بین‌المللی، ب - کمک متقابل حقوقی، پ - کمک فنی از جمله مبادله اطلاعات، ت - حمایت از توسعه اجتماعی و اقتصادی برنامه‌های ریشه کن کردن فقر و آموزش همگانی

از قانون مربوط به الحاق دولت ایران به مقاوله نامه بین‌المللی شماره ۲۹ راجع به لغو کار اجباری / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۳۵/۱۲/۲۸ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱۱- فقط افراد مذکور و بالغ یعنی مردانی که سن آنها به ظن قوی از ۱۸ سال کمتر و از ۴۵ سال بیشتر نباشد به انجام کار قهری و اجباری مقید خواهند بود و جز در مورد انواع خدمات مذکوره در ماده ۱۰ در سایر موارد مقتضی است که شرائط و محدودیتهای زیر مراعات گردد: الف- در کلیه موارد ممکنه یک نفر طبیب که از طرف مراجع اداری تعیین می شود صحت مزاج کارگر را تصدیق و ضمنا گواهی نماید که شخص مزبور استعداد انجام خدمت مرجوعه را دارا می باشد. ب- فرهنگیان اعم از معلمین و دانش آموزان و همچنین کارمندان اداری از انجام این نوع خدمات معاف خواهند بود. ج- در میان سکنه محل بایستی مردان بالغ و سالم جهت ادامه زندگی خانوادگی و فعالیت زراعتی به تعداد کافی باقی بمانند. د- مناسبات زناشویی و روابط خانوادگی محترم شمرده شود. ۲- به منظور تامین اجرای مفاد بند ج مذکور در فوق ضمن مقرراتی که وضع آن در ماده ۲۳ این مقاوله نامه پیش بینی شده است تعداد نسبی (چند درصد) مردان بالغ و سالم هر اجتماع که ممکن است به انجام خدمتی گمارده شوند تعیین خواهد گردید و این تعداد نسبی در هر صورت بیش از ۲۵٪ جمعیت مربوطه نخواهند بود. در تعیین تعداد افراد مزبور مقامات صلاحیتدار به موضوع تراکم جمعیت و درجه رشد اجتماعی و جسمانی اهالی و فصل و نیز به مقدار و چگونگی کارهایی که افراد مزبور باید جهت شخص خود انجام دهند توجه داشته و به طور کلی حوائج اقتصادی و اجتماعی زندگی روزمره مردم یک ناحیه را محترم خواهند شمرد.

آیین‌نامه اجرایی تبصره‌های (۱) و (۲) ماده واحده قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام (بین‌المللی) فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه‌نامه مکمل آن مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۷ هیأت وزیران / ماده ۱ و تبصره ۱۳۸۳/۲/۲۷ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۱- فهرست کارهای مضر برای افراد کمتر از هیجده سال به شرح زیر است: ۱- کار در معادن اعم از تحت‌الارضی یا سطح‌الارضی و کار در تونلها و راهروها یا میله‌های معدن. ۲- کار در مخازن سربسته. ۳- کار در کارگاه‌های دباغی، سالامبورسازی و روده‌پاک‌کنی. ۴- کار در گنداب‌روها، جمع‌آوری، حمل و دفن زباله شهری. ۵- سمپاشی باغات و اشجار و مزارع و ضدعفونی اماکن و طویله‌ها و آشیانه‌های مرغداری. ۶- غواصی. ۷- کار در ارتفاع بیش از ۵ متر از سطح زمین بر روی دکل‌ها، اتاقک‌های متحرک، داربست‌ها و اسکلتها. ۸- کار در محیط‌های با سر و صدای بالا (بیش از حد مجاز). ۹- کار بر روی خطوط و پستهای انتقال برق با فشار ۶۳ کیلوولت و بالاتر. ۱۰- مشاغل شن‌پاشی، پخت آسفالت دستی، قیرپاشی و مالچ‌پاشی. ۱۱- کار با وسایل دارای ارتعاش بالا بیش از حد مجاز. ۱۲- حفر قنوات و چاه‌ها و فاضلاب‌ها و تونل‌های زیرزمینی. ۱۳- کارهایی که استمرار آنها موجبات ابتلا به بیماریهای حاصل از اشعه را فراهم می‌آورد نظیر کار با مواد رادیواکتیو و در معرض پرتوهای یون‌ساز. ۱۴- کارهای ساختمانی. ۱۵- رانندگی و کار با وسایل نقلیه سبک و سنگین و نیز ماشینهای راهسازی و کشاورزی. ۱۶- ریخته‌گری فلزات، شیشه‌گری، حمل و جابجایی مواد مذاب از کوره‌های مشغول به کار و کار در مجاور کوره‌های پخت چینی و سفال. ۱۷- کار در باراندازها، نیروگاه‌ها، پالایشگاه‌ها، پتروشیمی‌ها و سایر واحدهای نفت و گاز. ۱۸- کار در کارگاه‌های قالب‌بافی، نمدمالی، زیلوبافی، ریسندگی و بافندگی. ۱۹- کار در کارخانجات تولید محصولات آرایشی و بهداشتی و کارخانه‌های تولید سیمان و محصولات سیمانی. ۲۰- کار در جنگل، جنگلیانی، قطع و حمل اشجار. ۲۱- کار در دامداری‌های صنعتی و کشتارگاه‌ها. ۲۲- کار با مواد قابل اشتعال و انفجار. ۲۳- کار در کارخانه‌های آسفالت‌سازی، سنگ‌شکنها، سنگبری‌ها، کارهای راهسازی. ۲۴- متصدی کلرزی و تصفیه مخازن آب. ۲۵- کار در غسالخانه و دفن مرده‌ها. ۲۶- ملوانی و کار در موتورخانه کشتی یا کشتی‌سازی. ۲۷- کار در صنایع آبکاری. ۲۸- کار با دستگاههای خطرناک نظیر ماشین‌آلات درودگری یا پرسهای تزریقی، ضربه‌ای، هیدرولیکی و نظایر آن. ۲۹- کار در کوره‌پزخانه‌ها (آجرپزی). ۳۰- کار با مواد پشم شیشه و تولید محصولات مربوط و جابه‌جایی و انبار کردن آنها. ۳۱- عایق‌کاری، نصب و تولید ایزوگام و قیرگونی کردن بام‌ها و طبقات. ۳۲- آهنگری،

جوشکاری، سنگ‌زنی و رنگ‌آمیزی. ۳۳- اوراق کاری و برشکاری فلزات و سنگ‌های ساختمانی. ۳۴- کار در بیمارستانها و مراکز درمانی و روان‌درمانی، سرای سالمندان و رادیولوژی‌ها و آزمایشگاهها. ۳۵- کار در نانواییها. ۳۶- کار در کارگاه‌ها و کارخانجاتی که به نحوی مواد شیمیایی و سموم را تولید، بسته‌بندی، فرموله یا انبار می‌کنند. تبصره - چنانچه کارهای موضوع بندهای (۱۸) و (۲۰) این ماده به منظور کمک به والدین، در حدود توان کودک و در کارگاه‌های سنتی و خانوادگی انجام شود از شمول این ماده مستثنی است .

آیین‌نامه اجرایی تبصره‌های (۱) و (۲) ماده واحده قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام (بین‌المللی) فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه‌نامه مکمل آن مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۷ هیأت وزیران / ماده ۲ / ۱۳۸۳/۲/۲۷ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده ۲- کسانی که کودکان را به کارهای موضوع ماده (۱) این آیین‌نامه بگمارند، مشمول مجازاتهای مندرج در ماده (۱۷۲) قانون کار - مصوب ۱۳۶۹ - مجمع تشخیص مصلحت نظام هستند و وزارت کار و امور اجتماعی موظف است پس از ثبوت جرم در محاکم صالح، متخلف یا متخلفان را به تناسب موضوع مورد تخلف به وزارتخانه‌های صنایع و معادن، جهاد کشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مجمع امور صنفی با توجه به مقررات نظام صنفی و سایر مراجع صدور پروانه بهره‌برداری و کسب معرفی نماید و مراجع یادشده موظف به لغو پروانه متخلف یا متخلفان با رعایت مراتب زیر می‌باشند: ۱- برای بار اول به مدت سه ماه ۲- برای بار دوم به مدت شش ماه ۳- در صورت تکرار به مدت یک سال .

از قانون راجع به طبای خارجی / ماده اول / مصوب ۱۳۱۲/۶/۸ (روابط برون خانوادگی - شغل)

ماده اول- دولت می تواند به اطبا و دواسازان و دندانسازان و قابله های اتباع خارجه اجازه بدهد که به شغل خود در ایران اشتغال ورزند مشروط بر اینکه علاوه بر دیپلم فراغ تحصیل از مدارسی که به موجب نظامنامه از طرف وزارت معارف معین خواهد شد مدارکی ارائه دهند که لااقل پنج سال اشتغال آنها را مستقلا به شغل طبابت مدلل دارد .

قوانین : بین المللی . : حقوقی : اجتماع :

قوانین، [تعداد : ۲۳]

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷

از قانون مربوط به قرارداد بین المللی رفع هر نوع تبعیض نژادی / ماده ۵ / مصوب ۱۳۴۷/۴/۳۰

از قانون مربوط به قرارداد بین المللی رفع هر نوع تبعیض نژادی / ماده ۵ / مصوب ۱۳۴۷/۴/۳۰

پروتکل اختیاری مربوط به تحصیل تابعیت قرارداد وین درباره روابط سیاسی / ماده ۲ / مصوب ۱۸ آوریل ۱۹۶۱ (۲۹ فروردین ۱۳۴۰)

از قانون مربوط به قرارداد وین درباره روابط سیاسی / ماده ۴۴ / مصوب ۱۳۴۳/۷/۲۱

از قانون مربوط به قرارداد وین درباره روابط سیاسی / ماده ۴۰ / مصوب ۱۳۴۳/۷/۲۱

از قانون مربوط به قرارداد وین درباره روابط سیاسی / ماده ۳۷ / مصوب ۱۳۴۳/۷/۲۱

از قانون مربوط به قرارداد وین درباره روابط سیاسی / ماده ۳۶ / مصوب ۱۳۴۳/۷/۲۱

از قانون مربوط به قرارداد وین درباره روابط سیاسی / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۴۳/۷/۲۱

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۸ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۷ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۶ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۵ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۴ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۳ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۲ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۱ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / مقدمه

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۳

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۶

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۲۳ /

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۲۶ /

از قانون راجع به ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران / ماده ۹ / مصوب ۱۳۱۰/۲/۱۹

از قانون اجازة الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی / ماده ۳ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷

ماده ۳- دولتهای طرف این میثاق متعهد میشوند که تساوی حقوق زنان و مردان را در استفاده از کلیه امور اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی مقرر در این میثاق را تامین نمایند .

از قانون مربوط به قرارداد بین المللی رفع هر نوع تبعیض نژادی / ماده ۵ / مصوب ۱۳۴۷/۴/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۵- دول عضو طبق تعهدات اساسی مندرج در ماده ۲ متعهد می شوند که تبعیضات نژادی را به هر شکل و صورتی که باشد ممنوع و ریشه کن سازند و حق هر فرد را به مساوات در برابر قانون به ویژه در تمتع از حقوق زیر بدون تمایز از لحاظ نژاد یا رنگ یا ملیت یا قومیت تضمین نمایند. الف- حق برخورداری از رفتار مساوی در برابر محاکم و سایر مراجعی که اجرای عدالت را به عهده دارند. ب- حق برخورداری از امنیت شخصی و حمایت دولت در برابر تجاوز و صدمه جسمی از ناحیه مأمورین دولت و یا هر فرد یا دسته یا تشکیلات. ج- حقوق سیاسی و به خصوص حق شرکت در انتخابات و رای دادن و نامزد شدن بر اساس سیستم اخذ رای همگانی و یکسان و حق مشارکت در حکومت و اداره امور عمومی و حق نیل به مشاغل عمومی دولتی به هر رتبه و مقام در شرائط مساوی. د- سایر حقوق مدنی - خصوصاً: ۱- حق رفت و آمد آزاد و انتخاب اقامتگاه در داخله یک کشور. ۲- حق ترک هر کشور و من جمله ترک میهن خود و بازگشت به آن. ۳- حق داشتن یک تابعیت. ۴- حق ازدواج و انتخاب همسر خود. ۵- حق تملک چه به صورت فردی و چه به شکل مشارکت. ۶- حق توارث. ۷- حق آزادی فکر و وجدان و مذهب. ۸- آزادی عقیده و بیان. ۹- حق آزادی اجتماع و تشکیل جمعیت‌های مسالمت آمیز. ه- حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی خصوصاً: ۱- حق کار کردن و انتخاب آزاد شغل و استفاده از شرائط عادلانه و رضایت بخش کار و برخورداری از حمایت در برابر بیکاری و در یافت دستمزد مساوی برای کار مساوی و دریافت پاداش منصفانه و رضایت بخش. ۲- حق تشکیل اتحادیه های صنفی و عضویت در آنها. ۳- حق مسکن. ۴- حق استفاده از بهداشت عمومی و مراقبتهای پزشکی و بیمه های اجتماعی و خدمات اجتماعی. ۵- حق تحصیل و کار آموزی حرفه ای. ۶- حق مشارکت در فعالیت های فرهنگی با شرائط یکسان. و- حق دسترسی به کلیه امکنة خدماتی که به عموم عرضه می شود از قبیل وسائط نقلیه و هتل ها و رستورانها و کافه ها و تماشاخانه ها و پارکها .

از قانون مربوط به قرارداد بین المللی رفع هر نوع تبعیض نژادی / ماده ۵ / مصوب ۱۳۴۷/۴/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

دول عاقد این قرارداد : نظر به اینکه منشور ملل متحد مبتنی است بر اصول حیثیت ذاتی و تساوی کلیه افراد انسانی و کلیه دول عضو ملل متحد متعهد شده اند که منفردا و مشترکا با همکاری سازمان برای نیل به یکی از هدفهای ملل متحد یعنی توسعه و تشویق احترام جهانی و واقعی به حقوق بشر و آزادیهای اساسی برای همگان بدون تمایز نژاد یا جنس یا زبان و یا مذهب اقدام نمایند. نظر به اینکه اعلامیه جهانی حقوق بشر اعلام می دارد که کلیه افراد انسانی به طور آزاد و یکسان از لحاظ حیثیت و حقوق متولد می شوند و باید بتوانند از کلیه حقوق و آزادیهای مندرج در آن اعلامیه بدون تمایز به خصوص از حیث نژاد و رنگ و یا ملیت برخوردار شوند. نظر به اینکه کلیه افراد بشر در پیشگاه قانون برابر بوده و حق دارند علیه هر نوع

تبعیض و هر نوع تحریک به تبعیض از حمایت یکسان قانون برخوردار شوند. نظریه اینکه ملل متحد استعمار و کلیه روشهای تفکیک و تبعیضی را که به همراه دارد به هر شکل و در هر محلی که موجود باشد محکوم نموده و اعلامیه مورخ چهاردهم دسامبر ۱۹۶۰ راجع به اعطای استقلال به کشورها و ملل مستعمره (قطعنامه ۱۵۱۴ دوره پانزدهم مجمع عمومی) لزوم ختم سریع و بی قید و شرط استعمار را تأیید و رسماً اعلام نمود. نظریه اینکه اعلامیه مورخ بیستم نوامبر ۱۹۶۳ ملل متحد (قطعنامه ۱۹۰۴ - دوره هجدهم مجمع عمومی) راجع به رفع هر نوع تبعیض نژادی رسماً لزوم رفع سریع کلیه اشکال و همه مظاهر تبعیضات نژادی رسماً لزوم رفع سریع کلیه اشکال و همه مظاهر تبعیضات نژادی را در سراسر گیتی و همچنین لزوم تأمین تفاهم و احترام به حیثیت شخص انسانی را مورد تأیید قرار داده. با اطمینان به اینکه فرضیه سیادت و تفوق مبتنی بر اختلاف بین نژادها عملاً مردود و اخلاقاً محکوم و از نظر اجتماعی غیر عادلانه و خطرناک بوده و تبعیض نژادی نه از لحاظ نظری و نه از لحاظ عملی قابل توجیه نمی باشد با تأیید مجدد اینکه تبعیض بین افراد بشر به جهت مبتنی بر نژاد و رنگ و یا ریشه قومی سدی در برابر وجود روابط دوستانه مسالمت آمیز در میان ملل بوده و امکان دارد صلح و امنیت بین ملل و همچنین همزیستی هماهنگ اشخاص را در داخل یک دولت مختل سازد. با اطمینان به اینکه وجود موانع نژادی با آرمانهای جامعه بشری قابل جمع نیست. با احساس خطر از مظاهر تبعیض نژادی که هنوز در برخی از نواحی جهان مشهود است و نیز از سیاستهای حکومتی مبتنی بر برتری یا تنفر نژادی از قبیل آپارتاید - و تفکیک و جدائی. مصمم به اتخاذ کلیه تدابیر لازم برای امحاء سریع کلیه اشکال و تمامی مظاهر تبعیض نژادی و مصمم به پیشگیری و مبارزه با فرضیه ها و رویه های نژادی - به منظور تسهیل حسن تفاهم بین نژادها و مبنای یک جامعه بین المللی که از قید کلیه اشکال تبعیض و تفکیک نژادی آزاد باشد. با تذکار مفاد قرارداد مربوط به رفع تبعیض در مورد شغل و حرفه مصوب سازمان بین المللی کار در سال ۱۹۵۸ و با توجه به قرارداد مربوط به مبارزه با تبعیض نژادی در زمینه تعلیم که از طرف سازمان فرهنگی و علمی و تربیتی ملل متحد (یونسکو) در سال ۱۹۶۰ به تصویب رسیده. با تمایل به اجرای اصول مقرر در اعلامیه ملل متحد راجع به رفع کلیه انواع تبعیضات نژادی و حصول اطمینان از اتخاذ سریع تدابیر عملی در این راه به شرح زیر موافقت نمودند: (ماده ۵)

پروتکل اختیاری مربوط به تحصیل تابعیت قرارداد وین درباره روابط سیاسی / ماده ۲ / مصوب ۱۸ آوریل ۱۹۶۱ (۲۹ فروردین ۱۳۴۰)
(روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- اعضا، ماموریت که تابعیت کشور پذیرنده را ندارند و بستگان آنها که اهل خانه آنها می باشند تابعیت کشور پذیرنده را صرفاً به سبب مقررات قانونی آن کشور به دست نخواهند آورد.

از قانون مربوط به قرارداد وین درباره روابط سیاسی / ماده ۴۴ / مصوب ۱۳۴۳/۷/۲۱ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴۴- کشور پذیرنده وظیفه دارد حتی در صورت وجود اختلاف مسلحانه تسهیلات لازم را فراهم آورد تا اشخاص بهره مند از مزایا و مصونیتها به جز اتباع خود و نیز افراد خانواده آنها بدون توجه به تابعیت آنها بتوانند در اولین فرصت خاک کشور را ترک گویند. کشور مزبور به خصوص باید در صورت احتیاج وسایل نقلیه مورد لزوم را برای خود و اموالشان در اختیار آنان بگذارند.

از قانون مربوط به قرارداد وین درباره روابط سیاسی / ماده ۴۰ / مصوب ۱۳۴۳/۷/۲۱ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴۰- بند ۱- موقعی که مامور سیاسی به قصد عزیمت یا بازگشت به محل ماموریت و یا برای مراجعت به وطن از خاک کشور ثالثی که در صورت لزوم روادید صادر نموده عبور می کند یا در آنجا حضور دارد کشور ثالث او را از تعرض مصون داشته و مشمول کلیه مصونیتهایی که برای عبور یا بازگشت وی ضرورت دارد خواهد نمود. همین مقررات از طرف کشور ثالث در مورد اعضای خانواده مامور که از مزایا و مصونیتها بهره مندند و همراه مامور سیاسی یا جداگانه برای پیوستن به او یا مراجعت به وطن مسافرت می کنند اعمال خواهد شد. بند ۲- کشورهای ثالث نباید در شرایط مشابه به آنچه در بند اول این ماده مقرر است عبور کارمندان داری و فنی یا خدمه ماموریت و افراد خانواده آنها را از قلمرو خود دچار اشکال سازد.

از قانون مربوط به قرارداد وین درباره روابط سیاسی / ماده ۳۷ / مصوب ۱۳۴۳/۷/۲۱ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳۷- بند ۱- بستگان مامور سیاسی که اهل خانه او هستند به شرط آنکه تبعه کشور پذیرنده نباشند از مزایا و مصونیت‌های مندرج در مواد ۲۹ تا ۳۶ برخوردار خواهند بود. بند ۲- کارمندان اداری و فنی ماموریت و همچنین بستگان آنها که اهل خانه آنها هستند به شرط آنکه تبعه کشور پذیرنده یا مقیم دائم آن کشور نباشند از مزایا و مصونیت‌های مندرج در مواد ۲۹ تا ۳۵ بهره مند خواهند بود ولی مصونیت از صلاحیت مقامات دولت پذیرنده در امور مدنی و اداری موضوع بند اول ماده ۳۱ شامل اعمال خارج از وظایف آنها نخواهد شد. اشخاص مذکور همچنین از مزایای مندرج در قسمت اول ماده ۳۶ در مورد اشیائی که برای استقرار اولیه وارد می کنند استفاده خواهند نمود.

از قانون مربوط به قرارداد وین درباره روابط سیاسی / ماده ۳۶ / مصوب ۱۳۴۳/۷/۲۱ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳۶- ۱- کشور پذیرنده طبق قوانین و مقرراتی که ممکن است وضع نماید ورود اشیاء، زیر را با معافیت از حقوق گمرکی و عوارض و سایر هزینه های فرعی " جز مخارج انبارداری و باربری و هزینه های ناشی از خدمات مشابه " اجازه خواهد داد. الف- اشیاء، مورد استفاده ماموریت. ب- اشیاء، مورد استفاده شخصی مامور سیاسی یا بستگان او که اهل خانه او هستند و از جمله اثاثیه ای که برای منزل خود لازم دارد. ۲- توشه شخصی مامور سیاسی از تفتیش معاف است مگر اینکه دلایل جدی دال بر وجود اشیائی در آن که مشمول معافیت‌های مندرج در بند ۱ این ماده نیست در دست بوده و یا ورود و صدور آن اشیاء، به موجب قوانین یا مقررات قرنطینه کشور پذیرنده ممنوع باشد. در چنین صورتی تفتیش جز در حضور مامور سیاسی یا نماینده مجاز او صورت نخواهد گرفت.

از قانون مربوط به قرارداد وین درباره روابط سیاسی / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۴۳/۷/۲۱ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۰- مراتب زیر به وزارت امور خارجه کشور پذیرنده یا به وزارت خانه دیگری که مقرر شده باشد اعلام خواهد گشت: الف- انتصاب اعضا، ماموریت و ورود یا عزیمت قطعی و یا خاتمه ماموریت آن. ب- ورود و عزیمت قطعی شخصی که افراد خانواده یکی از اعضای ماموریت است و در صورت لزوم اعلام اینکه شخصی در شمار افراد خانواده یکی از اعضا، ماموریت در آمده و یا از آن خارج شده است. ج- ورود و عزیمت قطعی خدمتکاران شخصی که در خدمت اشخاص مورد نظر بند الف این ماد می باشند و در صورت لزوم اعلام اینکه این خدمتکاران خدمت اشخاص فوق الذکر را ترک می نمایند. د- استخدام اشخاص مقیم کشور پذیرنده به عنوان اعضای ماموریت یا خدمتکاران شخصی که از مزایا و مصونیتها برخوردارند و برکناری آنها. ۲- هر بار که ممکن باشد ورود و عزیمت قطعی اشخاص نیز باید اعلام گردد.

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۸ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۸- این پروتکل که متن های انگلیسی - چینی - اسپانیولی - فرانسه - روسی آن متساویا معتبر می باشد در بایگانی دفتر سازمان ملل متحد ضبط می گردد. توافق و قرارداد اصلاح شده طبق سند پیوست چون به فرانسه تنظیم شده فقط متن فرانسه سند پیوست معتبر خواهد بود و متن های انگلیسی - چینی- اسپانیولی و روسی ترجمه آن محسوب خواهد گردید یک رونوشت گواهی شده از پروتکل شامل سند پیوست توسط دبیر کل جهت هر یک از دول عضو توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه معامله جنایت معروف به خرید و فروش زنان مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴

با قرارداد بین المللی ممانعت خرید و فروش زنان مورخ ۴ مه ۱۹۱۰ و همچنین جهت کلیه دول عضو سازمان ملل متحد ارسال خواهد گردید بنا، علیهذا امضا کنندگان مجاز هر یک از دول این پروتکل را در تاریخی که در پای امضا، هر یک ذکر گردیده امضا، می نمایند. اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قراردادهای مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن که پس از تصویب مجلس سنا در جلسه سه شنبه هیجدهم آذر ماه یک هزار و سیصد و سی و هفت از طرف مجلس شورای ملی داده شد .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قراردادهای مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۷ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۷- طبق مفاد بند یک ماده ۱۰۲ منشور ملل متحد و مقرراتی که از طرف مجمع عمومی به منظور اجرای متن پذیرفته شده است دبیر کل سازمان ملل متحد اجازه دارد این پروتکل و همچنین اصلاحاتی را که در توافق و قرارداد به وسیله پروتکل به عمل آمده است به ترتیب و تاریخی که معتبر و قابل اجرا شود به ثبت رسانیده و هر چه زودتر پس از ثبت آنها و متن های اصلاح شده توافق و قرارداد را منتشر نماید .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۶ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- به محض اعتبار یافتن اصلاحات مندرجه در سند پیوست این پروتکل مربوط به توافق با قرارداد دولت فرانسه اصل متن دو موافقتنامه را که مربوط به اصلاحات مزبور می باشد و همچنین اسناد مختلفه که طبق وظیفه محوله محافظت آن را به عهده داشته تسلیم دبیر کل سازمان ملل خواهد نمود .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۵ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۵- این پروتکل پس از آنکه دو یا چند دولت عضویت آن را پذیرفتند معتبر و قابل اجرا خواهد گردید . اصلاحاتی را که سند پیوست این پروتکل شامل است و مربوط به توافق بین المللی به منظور حمایت موثری بر علیه معامله جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ می باشد پس از آنکه بیست عضو از جهت کلیه دول عضو سازمان ملل متحد ارسال خواهد گردید. بنا، علیهذا امضا، ملحق شدگان به توافق به این پروتکل نیز ملحق گردیدند معتبر خواهد بود. قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان مورخ ۴ مه ۱۹۱۰ پ از عضویت این پروتکل از طرف بیست دولت عضو این قرارداد مذکور معتبر خواهد گردید بنابراین هر دولتی که به توافق و یا به قرارداد پس از اینکه اصلاحات معموله به موقع اجرا در آمده باشد ملحق شود عضو قرارداد یا توافق اصلاح شده محسوب می شود .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۴ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- دول می توانند عضو این پروتکل شوند چنانچه : الف- پروتکل را بدون قید و شرط درباره قبولی امضا، نمایند. ب- در موقع امضا، قیدی برای قبول یا قبول بعدی بنمایند. ج- آن را قبول نمایند. قبول آن با تسلیم یک سند قطعی به دبیر کل سازمان ملل متحد انجام می یابد .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۳ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- این پروتکل برای امضا، و پذیرش کلیه دول عضو توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه معامله جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان مورخ ۴ مه ۱۹۱۰ که دبیر کل یک نسخه بدین منظور به آنها ابلاغ نموده است آماده می باشد .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۲ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- دبیر کل متن توافق بین المللی مربوط به تامین حمایت موثری بر علیه خرید و فروش زنان مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان مورخ ۴ مه ۱۹۱۰ را تهیه و طبق پروتکل حاضر در آن تجدید نظر نموده و رونوشت آن را برای استحضار هر یک از دول عضو سازمان ملل متحد و همچنین دول غیر عضو که این پروتکل برای امضا ، یا پذیرش آنها آماده می باشد ارسال خواهد داشت. همچنین دول عضو ملحق شده به هر یک از اسناد مذکور در فوق را دعوت می نماید تا متن اصلاح شده یا سند یا اسناد مزبور را به محض اینکه اصلاحات معتبر گردیده حتی اگر عضو این پروتکل هم نشده باشند به موقع اجرا بگذارند .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل های اصلاحی قرارداد های مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به منع فحشا، و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ راجع به جلوگیری از اشاعه نشریات منافی عفت و مستهجن / ماده ۱ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضا، رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضا، رسیده است. با توجه به اینکه طبق قوانین بین المللی به منظور تامین حمایت موثر بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضا، رسیده و همچنین قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت از خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضا، رسیده است وظائفی به عهده دولت جمهوری فرانسه محول گردیده و با توجه به اینکه دولت مزبور به اراده خود پیشنهاد نموده است وظائفی را که طبق توافقات مذکور در فوق به عهده دارد به سازمان ملل متحد واگذار نماید و با توجه به اینکه به جا خواهد بود که از این پس سازمان ملل متحد موظف به انجام آنها باشد دول عضو این پروتکل نسبت به مقررات زیر توافق حاصل نمودند: ماده ۱- دول عضو این پروتکل متعهد می گردند که

بین خود هر یک نسبت به اسنادی که به آنها ملحق شده اند و طبق مقررات پروتکل حاضر اثر کامل قضائی نسبت به اصلاحات مربوط به اسناد مزبور که در سند پیوست می باشد مترتب داشته آنها زرا معتبر قرار داده و اجرای آن را تأمین نمایند .

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / مقدمه (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

مقدمه دول طرف این میثاق با توجه به اینکه بر طبق اصولی که در منشور ملل متحد اعلام گردیده است شناسایی حیثیت ذاتی و حقوق یکسان و غیر قابل انتقال کلیه اعضاء خانواده بشر مبنای آزادی - عدالت و صلح در جهان است، با اذعان به اینکه حقوق مذکور ناشی از حیثیت ذاتی شخص انسان است، با اذعان به اینکه بر طبق اعلامیه جهانی حقوق بشر کمال مطلوب انسان آزاد رهایی یافته از ترس و فقر فقط در صورتی حاصل می شود که شرایط تمتع هر کس از حقوق مدنی و سیاسی خود و همچنین از حقوق اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی او ایجاد شود، با توجه به اینکه دولتها بر طبق منشور ملل متحد به ترویج احترام جهانی و مؤثر رعایت حقوق و آزادیهای بشر ملزم هستند، با در نظر گرفتن این حقیقت که هر فرد نسبت به افراد دیگر و نیز نسبت به اجتماعی که بدان تعلق دارد عهده دار وظایفی است و مکلف است به اینکه در ترویج و رعایت حقوق شناخته شده به موجب این میثاق اهتمام نماید. با مواد زیر موافقت دارند . . . :

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۳ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- دولتهای طرف این میثاق متعهد می شوند که تساوی حقوق زنان و مردان را در استفاده از حقوق مدنی و سیاسی پیش بینی شده در این میثاق تأمین کنند . . . .

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۶ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- ۱. حق زندگی از حقوق ذاتی شخص انسان است. این حق باید به موجب قانون حمایت بشود. هیچ فردی را نمی توان خودسرانه (بدون مجوز) از زندگی محروم کرد. ۲. در کشورهایی که مجازات اعدام لغو نشده صدور حکم اعدام جایز نیست مگر در مورد مهمترین جنایات طبق قانون لازم الاجراء در زمان ارتکاب جنایت که آن هم نباید با مقررات این میثاق و کنوانسیونها راجع به جلوگیری و مجازات جرم کشتار دسته جمعی (ژنوسید) منافات داشته باشد. اجرای این مجازات جایز نیست مگر به موجب حکم قطعی صادر از دادگاه صالح. ۳. در مواقعی که سلب حیات تشکیل دهنده جرم کشتار دسته جمعی باشد چنین معهود است که هیچ یک از مقررات این ماده دولتهای طرف این میثاق را مجاز نمی دارد که به هیچ نحو از هیچ یک از الزاماتی که به موجب مقررات کنوانسیون جلوگیری و مجازات جرم کشتار دسته جمعی (ژنوسید) تقبل شده انحراف ورزند. ۴. هر محکوم به اعدامی حق خواهد داشت که درخواست عفو یا تخفیف مجازات بنماید. عفو عمومی یا عفو فردی یا تخفیف مجازات اعدام در تمام موارد ممکن است اعطاء شود. ۵. حکم اعدام در مورد جرایم ارتكابی اشخاص کمتر از هجده سال صادر نمی شود و در مورد زنان باردار قابل اجراء نیست. ۶. هیچ یک از مقررات این ماده برای تأخیر یا منع الغاء مجازات اعدام از طرف هر یک از دولتهای طرف این میثاق قابل استناد نیست

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۲۳ / (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۳- ۱. خانواده عنصر طبیعی و اساسی جامعه است و استحقاق حمایت جامعه و حکومت را دارد. ۲. حق نکاح و تشکیل خانواده برای زنان و مردان از زمانی که به سن ازدواج می رسند به رسمیت شناخته می شود. ۳. هیچ نکاحی بدون رضایت آزادانه و کامل طرفین آن منعقد نمی شود. ۴.

دولتهای طرف این میثاق تدابیر مقتضی به منظور تأمین تساوی حقوق و مسئولیتهای زوجین در مورد ازدواج در مدت زوجیت و هنگام انحلال آن اتخاذ خواهند کرد. در صورت انحلال ازدواج پیش‌بینیهایی برای تأمین حمایت لازم از اطفال به عمل خواهند آورد

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۲۶ / روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی

ماده ۲۶- کلیه اشخاص در مقابل قانون متساوی هستند و بدون هیچ‌گونه تبعیض استحقاق حمایت بالسویه قانون را دارند. از این لحاظ قانون باید هر گونه تبعیض را منع و برای کلیه اشخاص حمایت مؤثر و متساوی علیه هر نوع تبعیض خصوصاً از حیث نژاد- رنگ- جنس - زبان - مذهب عقاید سیاسی و عقاید دیگر اصل و منشأ ملی یا اجتماعی مکتب - نسب یا هر وضعیت دیگر تضمین بکند. میثاق فوق مشتمل بر یک مقدمه و پنجاه و سه ماده منضم به قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین‌المللی حقوقی مدنی و سیاسی می‌باشد

از قانون راجع به ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران / ماده ۹ / مصوب ۱۳۱۰/۲/۱۹ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی-ملیت)

ماده ۹- هر خارجی که در خاک ایران اقامت دارد باید از دولت متبوعه خود سندی داشته باشد که هویت و تابعیت او را ثابت نماید. نظمیه محل می تواند لدی الاقتضاء به خارجی که به عللی نتوانسته است سند سابق الذکر را تحصیل کند جواز موقتی برای اقامت یا اجازه مخصوص برای خروج از ایران بدهد و در این صورت نظمیه محل حق دارد محل توقف موقت خارجی را در ایران یا خط سیر او را معین و محدود کند ممکن است بر اسناد مثبت تابعیت خارجی و همچنین در جواز اقامت موقتی اسامی زوجه و اولاد و احفاد ذکور و اناث خارجی و برادران و خواهران او که به حد بلوغ نرسیده و در تحت کفالت و همراه او هستند نیز ثبت شود .

قوانین : بین المللی . : حقوقی : قوانین حمایتی :

قوانین، | تعداد : ۶۳]

از تصویب‌نامه اتخاذ تصمیماتی به منظور کاهش اثرات ناشی از خشکسالی مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۹ هیأت وزیران / ۱۳۸۲/۹/۲۹

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / بند ۴ ماده ۱۸ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۱۴ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۶ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۴ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰))

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۳ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰))

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰))

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰))

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / مقدمه / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰))

از قرارداد تکمیلی منع بردگی و برده فروشی و عملیات و ترتیباتی که مشابه بردگی است / ماده ۱ / مصوب ۱۳۳۷/۱۲/۳

از قرارداد تکمیلی منع بردگی و برده فروشی و عملیات و ترتیباتی که مشابه بردگی است / مقدمه / مصوب ۱۳۳۷/۱۲/۳

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۱۳۲ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۱۲۷ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) /

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۲۲ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۴ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۲۱ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۳ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت از افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۳۴/۳۰/۳۰

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت از افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت از افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت از افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت از افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۵ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۶ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۷ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۸ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۹ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۰ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۱ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۲ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۳ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۴ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۵ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۶ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۷ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۸ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۹ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۰ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۱ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۲ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده (۱) ۲۷ سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۳ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده (۱) ۲۷ سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۴ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده (۱) ۲۷ سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۵ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده (۱) ۲۷ سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۶ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده (۱) ۲۷ سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۷ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده (۱) ۲۷ سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۸ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده (۱) ۲۷ سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۹ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده (۱) ۲۷ سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰)

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان / مقدمه / قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوبه ۲۳ فوریه ۱۹۹۴

از قانون موافقتنامه وضع حقوقی سازمان همکاری عمران منطقه ای نمایندگان ملی و کارکنان بین المللی آن بین دولت ایران و دولت جمهوری اسلامی پاکستان و دولت جمهوری ترکیه / ماده ۱۷ / مصوب ۵۷/۴/۸

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان / ماده ۱ / قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوبه ۲۳ فوریه ۱۹۹۴

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان / ماده ۲ / قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوبه ۲۳ فوریه ۱۹۹۴

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان / ماده ۳ / قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوبه ۲۳ فوریه ۱۹۹۴

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان / ماده ۴ / قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوبه ۲۳ فوریه ۱۹۹۴

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان / ماده ۵ / قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوبه ۲۳ فوریه ۱۹۹۴

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان / ماده ۶ / قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوبه ۲۳ فوریه ۱۹۹۴

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به موافقتنامه مصونیتها و مزایای سازمان کنفرانس اسلامی / ماده ۲۰ / مصوب ۵۷/۳/۱۷

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به موافقتنامه مصونیتها و مزایای سازمان کنفرانس اسلامی / ماده ۱۰ / مصوب ۵۷/۳/۱۷

از تصویب‌نامه اتخاذ تصمیماتی به منظور کاهش اثرات ناشی از خشکسالی مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۹ هیأت وزیران / ۱۳۸۲/۹/۲۹ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی-امنیت غذایی)

۷- وزارت رفاه و تأمین اجتماعی موظف است: با همکاری وزارتخانه‌های بازرگانی و بهداشت و درمان و آموزش پزشکی و هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ظرف دو ماه نسبت به طرح جامع فقرزدایی و برنامه‌ریزی برای تأمین سبد غذایی پایه برای گروه‌های آسیب‌پذیر در مناطق موضوع این تصویب‌نامه با اولویت زنان باردار و شیرده کودکان اقدام نماید .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / بند ۴ ماده ۱۸ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی-ملیت)

بند ۴ ماده ۱۸- دولتهای طرف این میثاق متعهد می شوند که آزادی والدین و بر حسب مورد سرپرستان قانونی کودکان را در تأمین آموزش مذهبی و اخلاقی کودکان مطابق معتقدات خودشان محترم بشمارند .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۱۴ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۴-۱- همه در مقابل دادگاهها و دیوانهای دادگستری متساوی هستند. هر کس حق دارد به اینکه به دادخواهی او منصفانه و علنی در یک دادگاه صالح مستقل و بی طرف تشکیل شده طبق قانون رسیدگی بشود و آن دادگاه درباره حقانیت اتهامات جزائی علیه او یا اختلافات راجع به حقوق و الزامات او در امور مدنی اتخاذ تصمیم بنماید . تصمیم به سری بودن جلسات در تمام یا قسمتی از دادرسی خواه به جهات اخلاق حسنه یا نظم عمومی یا امنیت ملی در یک جامعه دموکراتیک و خواه در صورتی که مصلحت زندگی خصوصی اصحاب دعوی اقتضا، کند و خواه در مواردی که از

لحاظ کیفیات خاص علنی بودن جلسات مضر به مصالح دادگستری باشد تا حدی که دادگاه لازم بداند امکان دارد لیکن حکم صادر در امور کیفری یا مدنی علنی خواهد بود مگر آنکه مصلحت صغار طور دیگری اقتضا، نماید یا دادرسی مربوط به اختلافات زناشویی یا ولایت اطفال باشد.

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۶ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی-هنجارهای اجتماعی)

ماده ۶-۱- حق زندگی از حقوق ذاتی انسان است. این حق باید به موجب قانون حمایت بشود. هیچ فردی را نمی توان خود سرانه (بدون مجوز) از زندگی محروم کرد. ۲- در کشورهایی که مجازات اعدام لغو نشده صدور حکم اعدام جایز نیست مگر در مورد مهمترین جنایات طبق قانون لازم الاجرا، در زمان ارتکاب جنایت که انهم نباید با مقررات این میثاق و کنوانسیونها راجع به جلوگیری و مجازات جرم کشتار دسته جمعی (ژنو ساید) منافات داشته باشد. اجرای این مجازات جایز نیست مگر به موجب حکم قطعی صادره از دادگاه صالح. ۳- در مواقعی که سلب حیات تشکیل دهنده جرم کشتار دسته جمعی باشد چنین معهود است که هیچیک از مقررات این ماده دولتهای طرف این میثاق را مجاز نمیدارد که به هیچ نحو از هیچیک از الزاماتی که به موجب مقررات کنوانسیون جلوگیری و مجازات جرم کشتار دسته جمعی (ژنو ساید) تقبل شده انحراف ورزند. ۴- هر محکوم به اعدامی حق خواهد داشت که در خواست عفو و یا تخفیف مجازات بنماید عفو عمومی یا عفو فردی یا تخفیف مجازات اعدام در تمام موارد ممکن است اعطا شود. ۵- حکم اعدام در مورد جرائم ارتكابی اشخاص کمتر از هیجده سال صادر نمی شود و در مورد زنان باردار قابل اجرا نیست. ۶- هیچیک از مقررات این ماده این برای تأخیر یا منع الغاء مجازات اعدام از طرف هر یک از دولتهای طرف این میثاق قابل استناد نیست.

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۴ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۴-۱- اتخاذ اقدامات موقت و ویژه که بوسیله دولتهای عضو و بمنظور سرعت بخشیدن بالفعل در برقراری برابری بین مردان و زنان انجام میگیرد نباید بعنوان (رفع) تبعیض بگونه ای که در این کنوانسیون تعریف شده است، تلقی گردد. اما (برعکس) این اقدامات موجب اعتبار بخشیدن و حمایت از نابرابری و (بکار بردن) معیارهای مجزا خواهد شد، (زیرا) در زمان رسیدن به اهداف مورد نظر که فرصتها و رفتارهای برابر است، (این اقدامات موقت) متوقف خواهد شد. ۲- اتخاذ تدابیر ویژه دولتهای عضو که شامل اقداماتی است که در کنوانسیون حاضر جهت حمایت حق مادری منظور شده است، به عنوان تبعیض در نظر گرفته نخواهد شد.

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۳ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۳- دولتهای عضو کلیه اقدامات لازم و مناسب را در تمام زمینه ها بویژه سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و از جمله قانونگزاری، اعمال خواهند کرد تا بدینوسیله از توسعه و پیشرفت کامل (وضعیت) زنان اطمینان حاصل نمایند. (این اقدامات) به منظور تضمین حقوق زنان جهت اعمال و بهره مندی آنان از حقوق بشر و آزادیهای اساسی بر پایه برابری با مردان انجام خواهد گرفت.

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲- دولتهای عضو، تبعیض علیه زنان را در تمام اشکال آن، محکوم میکنند و بیدرنگ و با کلیه ابزارهای مناسب، با سیاست محو تبعیض علیه زنان موافقت میکنند و آنرا پی گیری مینمایند و بدین منظور امور زیر را تعهد میکنند: الف- گنجاندن اصل برابری مردان و زنان در قوانین اساسی شان یا دیگر قانونگذاریهای متناسب در این مورد. (دولتهای عضو) اگر تاکنون چنین قانونی را وضع نکرده اند از طریق وضع قانون (قوانین عادی لازم الاجرا) یا دیگر ابزارهای مناسب از تحقق عملی این اصل اطمینان حاصل خواهند کرد. ب- اتخاذ قوانین مناسب و دیگر اقدامات لازم که شامل تصویب مجازاتهای مناسبی است، بمنظور جلوگیری از اعمال تبعیض علیه زنان. ج- ایجاد حمایت قانونی از حقوق زنان بر مبنای برابری با مردان و اطمینان از طریق دادگاههای صالح ملی و دیگر نهادهای عمومی در جهت حمایت موثر از زنان در مقابل هر نوع اقدام تبعیض آمیز. د- خودداری از انجام هرگونه اقدام و عمل تبعیض آمیز علیه زنان و تضمین اینکه مقامات و موسسات عمومی طبق این تعهد عمل نمایند. ه- اتخاذ هرگونه اقدام مناسب در جهت حذف تبعیض علیه زنان بوسیله هر فرد، سازمان یا موسسه. و- اتخاذ اقدامات مناسب که شامل (تدابیر) قانونگذاری برای تغییر، اصلاح یا فسخ قوانین موجود، مقررات، عادات (عرف) و عملکرد هائی که باعث بوجود آمدن تبعیض علیه زنان میباشند. ج- لغو کلیه مقررات کیفری داخلی (ملی) که باعث بوجود آمدن تبعیض علیه زنان میباشند.

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده اول - برای (درک) مفاهیم کنوانسیون حاضر، عبارت تبعیض علیه زنان، به معنی قائل شدن به هرگونه تمایز، استثناء یا محدودیت (محرومیت) بر اساس جنسیتی است که نتیجه یا بمنظور خدشه دار کردن و یا بی اثر نمودن رسمیت و شناسائی، بهره مندی یا اعمالی که بوسیله زنان انجام میگردد، صرف نظر از وضعیت تاهل آنها و بر مبنای برابری حقوق انسانی مردان و زنان و آزادیهای اساسی در زمینه های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی و یا هر زمینه دیگر اطلاق میگردد.

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / مقدمه / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

مقدمه - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر : با توجه به منشور سازمان ملل مبنی بر اعتقاد راسخ به اصول پایه ای حقوق بشر و احترام به ارزش ذاتی و برابری خدشه ناپذیر حقوق مردان و زنان • با توجه به اعلامیه جهانی حقوق بشر که اصل قابل قبول نبودن تبعیض را تأیید نموده است و اعلام داشته است که تمام افراد بشر آزاد و برابر بدنیا میآیند و همه از کلیه حقوق و آزادیهای که در آن بیان شده است بدون هیچگونه تمایزی از جمله تمایز در جنسیت برخوردار میباشند. • با توجه به اینکه دولتهای عضو میثاقهای بین المللی حقوق بشر، متعهد شده اند که حقوق برابر مردان و زنان را در بهره مندی از کلیه امور اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی و سیاسی تضمین نمایند. • با در نظر گرفتن میثاقهای بین المللی تحت نظر سازمان ملل و نمایندگی های تخصصی جهت ترویج و پیشرفت حقوق برابر مردان و زنان • با توجه به قطعنامه ها، اعلامیه ها و توصیه هایی که بوسیله سازمان ملل و نمایندگی های تخصصی جهت ترویج و پیشرفت برابری حقوق مردان با زنان، تصویب شده است. • با نگرانی از اینکه علیرغم اسناد گوناگون و فراوان، هنوز ادامه تبعیض ها علیه زنان وجود دارد. • با تذکر و یادآوری به اینکه تبعیض علیه زنان، نقض اصول برابری حقوق و احترام به شخصیت انسانی میباشد و (این تبعیضها) مانعی است برای شرکت زنان در شرایط مساوی با مردان در زندگی سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کشورهای آنان و نیز از رشد سعادت جامعه و خانواده جلوگیری میکند و باعث بوجود آوردن مشکلات بیشتر برای توسعه و قابلیت های زنان جهت خدمت به کشور خودشان و (جامعه) بشری میشود. • با در نظر گرفتن اینکه زنان در مواقع فقر حداقل دسترسی را به مواد غذایی، بهداشت، تحصیل، آموزش،

فرصتهای اشتغال و دیگر نیازمندی‌ها دارند. • با اعتقاد به ایجاد نظم نوین اقتصاد بین‌المللی مبنی بر برابری و عدالت که کمک مهمی در جهت ترویج و پیشرفت برابری بین مردان و زنان است. • با تاکید بر ریشه کن کردن آپارتاید در اشکال گوناگون آن مانند نژاد پرستی، تبعیض نژادی، بهره برداری (استعمار) و بهره برداری جدید (استعمار نو)، تجاوز، اشغال، سلطه خارجی و دخالت در امور داخلی کشورها که لازمه تحقق کامل حقوق مردان و زنان میباشد. • با تاکید بر تقویت صلح و امنیت بین‌المللی، تنش زدایی بین‌المللی، همکاری متقابل میان تمام دولتها، صرف نظر از نظامهای اجتماعی و اقتصادی آنها، خلع سلاح اتمی تحت نظارت مستقیم و موثر کنترل بین‌المللی، (همچنین) با تاکید بر اصول عدالت، برابری و منافع متقابل در روابط میان دولتها و درک حقوق مردم تحت سلطه استعمار و بیگانه و اشغال خارجی برای حق تعیین سرنوشت و استقلال و نیز احترام به حاکمیت ملی و تمامیت ارضی که باعث پیشبرد روند توسعه اجتماعی و در نتیجه کمک به دستیابی کامل برابری بین مردان و زنان خواهد بود. • با اعتقاد به اینکه پیشرفت و توسعه تمام و کمال یک کشور، رفاه جهانی و علت (برقراری صلح)، لازمه حداکثر شرکت زنان در تمام زمینه‌ها و در شرایط مساوی آنها با مردان است. • با یادآوری اینکه سهم عمده زنان در رفاه خانواده و پیشرفت جامعه تا به حال بطور کامل شناخته نشده است. اهمیت (نقش) اجتماعی مادر و نقش والدین در خانواده و تربیت و رشد کودکان و با توجه به اینکه نقش زنان در تولید مثل نباید بر اساس تبعیض قرار گیرد بلکه تربیت و رشد کودکان مستلزم یک توافق در مسئولیت بین مردان و زنان در (خانواده) و همین‌طور در جامعه است. • با توجه به تغییر نقش سنتی مردان و زنان در جامعه و خانواده، دستیابی به برابری کامل بین مردان و زنان ضروری و لازم است. • با تصمیم به اجرای اصولی که در اعلامیه رفع تبعیض علیه زنان آمده است و بخاطر آن اهداف و نیز جهت انجام اقدامات ضروری برای از میان برداشتن اینگونه تبعیضها در تمامی اشکال و مظاهر آن، دولتهای عضو مواد زیر را می‌پذیرند:

از قرارداد تکمیلی منع بردگی و برده فروشی و عملیات و ترتیبانی که مشابه بردگی است / ماده ۱ / مصوب ۱۳۳۷/۱۲/۳ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- هر یک از دولی که عضو قرارداد میباشد کلیه اقدامات لازم قانونی و سایر اقدامات عملی را تدریجا جهت ممکن ساختن الغاء کامل یا متروک گذاردن ترتیبات مرسوم ذیل در اسرع اوقات در هر نقطه که موجود باشد و اعم از اینکه تعریف قضایی بردگی مندرج در ماده ۱ قرارداد بردگی منعقد در ژنودر ۲۵ سپتامبر ۱۹۵۶ شامل آنها باشد یا نباشد به عمل خواهد آورد: الف- اجبار به خدمت در مقابل دین: یعنی حال یا وضعی که از تعهد مدیون نسبت به خدمات شخصی خود یا شخص دیگری که در فرمان اوست برای تضمین قرض ناشی میشود در صورتی که ارزش آن خدمات به نحوی که صحیحا تقویم شود به مصرف استهلاک قرض نرسد یا طول مدت و نحوه آن خدمات محدود و مشخص نباشد. ب- اصول (بندگی رعایا): یعنی وضع یا حال رعیت که به موجب قانون یا عرف یا قرارداد مکلف باشد در زمین متعلق به فرد دیگری زندگی و کار کند و برای فرد اخیر خدمات معینی را با دریافت اجرت یا رایگان انجام دهد و به هر حال حق تغییر وضع حال خود را نداشته باشد. ج- هر ترتیب یا رسومی که به موجب آن: ۱- ابوبین یا قیم یا کسان و یا شخص یا عده ای اشخاص دیگر زنی را بدون این که وی حق استنکاف داشته باشد به شخص دیگری وعده دهند یا به زوجیت او درآورند و در ازاء این امر مبلغی وجه نقد یا جنسی دریافت نمایند. ۲- شوهر یا اقوام شوهر یا طایفه شوهر حق داشته باشند در مقابل اخذ وجه یا به طریق دیگر زن را به دیگری واگذار کنند. ۳- زنی پس از مرگ شوهر به شخص دیگری به ارث برسد. د- هرگونه رسوم یا ترتیباتی که به موجب آن کودک یا فرد غیر بالغ (کمتر از هجده سال) توسط یکی از ابوبین خود یا هر دوی ایشان یا توسط قیم در ازای اخذ وجه یا بدون اخذ وجه به منظور تمتع از کودک یا فرد غیر بالغ یا استفاده از کار او با شخص دیگری تسلیم شود.

از قرارداد تکمیلی منع بردگی و برده فروشی و عملیات و ترتیبانی که مشابه بردگی است / مقدمه / مصوب ۱۳۳۷/۱۲/۳ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

مقدمه- نظر به اینکه آزادی حق ذاتی هر فرد بشر است و با توجه به اینکه مردمان کشورهای ملل متحد در کنشور سازمان ایمان خود رانسبت به مقام و قدر فرد بشر تاکید نموده اند و با توجه به اینکه اعلامیه جهانی حقوق بشر که از طرف مجمع عمومی ملل متحد به عنوان کمال مطلوب مشترک تمامی اقوام و ملل اعلام شده مقرر می دارد که هیچ کس در شرایط بردگی یا به حال انقیاد نگاه نداشته نخواهد شد و بردگی و برده فروشی به تمامی انحاء و اشکال آن نهی خواهد شد و با قبول اینکه از زمان انعقاد قرارداد بردگی در ژنو در ۲۵ سپتامبر ۱۹۲۶ (که هدفش منع بردگی و برده فروشی بود) پیشرفتهای جدیدی در راه نیل به این مقصود حاصل شده است و با اشاره به قرارداد کار اجباری مورخ ۱۹۳۰ اقدامات بعدی که سازمان بین

المللی کار نسبت به بیگاری یا کار اجباری به عمل آورده است و با اذعان به اینکه مع الوصف بردگی و برده فروشی و رسوم و ترتیبات نظیر بردگی هنوز در کلیه نقاط جهان از میان نرفته است و بالاخره با تصمیم بر اینکه قرارداد مورخ ۱۹۲۶ (همواره به قوت خود باقی است) اکنون باید با انعقاد قرارداد تکمیلی دیگری به منظور تشدید اقدامات ملی و بین المللی در راه الغاء بردگی و برده فروشی مرسوم و ترتیبات نظیر آن تکمیل شود. دول عضو قرارداد فعلی در موارد زیر توافق حاصل می نمایند.

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۱۳۲ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد)

ماده ۱۳۲- هر شخص بازداشتی به محض اینکه علل بازداشت مرتفع شود توسط دولت بازداشت کننده آزاد خواهد شد. از این گذشته دول متخاصم سعی خواهند کرد که در دوره مخاصمات موافقتنامه هایی برای آزادی و اعاده به میهن و بازگشت به محل اقامت یا بستری شدن در بیمارستان در یک کشور بی طرف نسبت به بعضی طبقات بازداشتیان خصوصاً اطفال و زنان باردار و مادران اطفال شیر خوار و اطفال کوچک و زخمیداران و بیماران و بازداشتیانی که مدت مدیدی در اسارت بوده اند منعقد سازند.

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۱۲۷ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۲۷- انتقال بازداشتیان همواره با اصول انسانیت صورت خواهد گرفت و به طور کلی با راه آهن یا با وسایط نقلیه دیگر به کیفیاتی که لااقل نظیر کیفیات حمل و نقل نیروهای دولت بازداشت کننده باشد انجام خواهد شد. چنانچه استثنائاً بنا شود که انتقال بازداشتیان پیاده صورت گیرد این کار فقط در صورتی ممکن خواهد بود که وضع مزاجی آنان اجازه دهد و در هر حال نباید خستگی فوق العاده به بازداشتیان تحمیل گردد. دولت بازداشت کننده در حین انتقال بازداشتیان آب مشروب و اغذیه که از حیث کم و کیف و تنوع برای حفظ سلامت آنان کافی باشد و همچنین ملبوس و پناهگاههای متناسب و پرستاریهای طبی لازم را برای آنان تهیه خواهد کرد. به علاوه همه گونه احتیاجات مفید به عمل خواهد آورد که امنیت آنها در حین انتقال تامین شود و قبل از حرکت صورت کامل بازداشتیان انتقالی را تنظیم خواهد نمود. بازداشتیان بیمار و زخمیدار و علیل و زنان تازه زا مادام که سلامت مزاجشان ممکن است بر اثر مسافرت به خطر افتد انتقال نخواهند یافت. مگر آنکه امنیت آنها قویاً انتقالشان را ایجاب کند. در صورتی که جبهه جنگ به یک محل بازداشت نزدیک شود بازداشتیان آن محل فقط در صورتی ممکن است به جای دیگر انتقال یابند که انتقال آنان در شرایط امنیت کافی امکان پذیر باشد یا آنکه خطر اقامت آنها در محل بیشتر از مخاطرات انتقال باشد. دولت بازداشت کننده هنگامی که تصمیم به انتقال بازداشتیان می گیرد باید منافع آنان را در نظر بگیرد منجمله از این حیث که مشکلات بازگشت آنان به میهن یا اعاده آنان به اقامتگاهشان فزونی نیابد.

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۹۱ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۹۱- در هر محل بازداشت یک درمانگاه متناسب تحت نظر یک پزشک ذی صلاحیت دائر خواهد شد که در آنجا بازداشتیان از پرستاریهای طبی که احتیاج داشته باشند و همچنین از رژیم غذایی متناسب بهره‌مند گردند. برای بیماران مبتلا به بیماریهای واگیردار و بیماریهای دماغی اماکن مجزا اختصاص داده خواهد شد. زنان در دوران وضع حمل و بازداشتیانی که مبتلا به بیماری شدیدی باشند یا حالشان مستلزم عمل جراحی یا بستری شدن باشد در هر بنگاه مناسب پذیرفته خواهند شد تا تحت معالجه و پرستاری واقع شوند و پرستاری و معالجه آنان نباید کمتر از آنچه در مورد عامه اهالی معمول است باشد. بازداشتیان مرجحاً توسط کارکنان طبی که هموطن خودشان باشند تحت معالجه قرار خواهند گرفت. بازداشتیان را نمی توان از مراجعه به مقامات پزشکی جهت معاینه ممنوع ساخت، مقامات پزشکی دولت بازداشت کننده به هر بازداشتی که مورد معالجه قرار گرفته باشد در صورت تقاضا گواهی نامه رسمی حاکی از نوع بیماری یا جراحات و مدت معالجه و معالجاتی که شده تسلیم خواهند نمود.

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۸۹ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - امنیت غذایی)

ماده ۸۹- جیره روزانه بازداشتیان از حیث کم و کیف و تنوع به اندازه کافی خواهد بود تا تعادل عادی سلامت آنان را حفظ و از عوارض کم غذایی جلوگیری کند. همچنین رژیم غذایی عادی بازداشتیان نیز رعایت خواهد شد. به علاوه وسایل لازم به بازداشتیان داده خواهد شد تا اضافه غذایی را که در اختیار خود داشته باشند شخصا مهیا کنند. آب مشروب کافی برای آنان تهیه خواهد شد و استعمال دخانیات مجاز خواهد بود. کارگران اضافه غذایی را که متناسب با نوع کارشان باشد دریافت خواهند داشت. زنان باردار و تازه زا و اطفال کمتر از پانزده سال اضافه غذایی متناسب با احتیاجات جسمانی خود دریافت خواهند کرد.

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۲۷ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - سرمایه دینی و معنوی در جامعه)

ماده ۲۷- اشخاص مورد حمایت در هر مورد ذی حق به احترام شخص خود و شرافت خود و حقوق خانوادگی خود و اعتقادات و اعمال مذهبی خود و عادات و رسوم خود می باشند. در هر زمان با آنان به انسانیت رفتار خواهد شد و منجمله در مقابل همه گونه عمل خشونت آمیز یا تخویف و در مقابل دشنام و کنجکاوای عامه حمایت خواهند گردید. زنان مخصوصا در مقابل همه گونه تخطی به شرافت منجمله مقاربت به عنف و اجبار به فحشاء و هر گونه تجاوز به عفت حمایت خواهند شد. دولت متخاصمی که اشخاص مورد حمایت را در اختیار خود دارد با رعایت مقررات مربوط به وضع مزاج و سن و جنس آنان با همگی با توجهات متساوی بدون هیچ گونه تبعیض نامساعد من جمله از لحاظ نژاد یا مذهب یا عقاید سیاسی رفتار خواهد کرد. مع هذا دول متخاصم می توانند درباره اشخاص مورد حمایت اقدامات نظارت یا امنیت را که به واسطه جنگ لازم باشد به عمل آورند.

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۲۳ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - خدمات سلامت)

ماده ۲۳- هر دولت متعاقد به کلیه محمولات دارو و لوازم بهداری و اشیاء لازمه جهت مراسم مذهبی که منحصر برای نفوس کشوری دولت متعاقد دیگر ولو دشمن فرستاده شود آزادی عبور اعطاء خواهد کرد. همچنین به هرگونه محمولات خوار و بار ضروری و ملبوس و مواد مقوی مخصوص اطفال کمتر از ۱۵ سال و زنان باردار یا تازه زا آزادی عبور خواهد داد. . . .

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۲۲ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی -)

ماده ۲۲- ناوهای هوایی که منحصر مخصوص حمل زخمیداران و بیماران کشوری و معلولین و زنان تازه زا مخصوص حمل کارکنان و لوازم بهداری است مورد حمله قرار نخواهند گرفت. بالعکس در صورت پرواز در ارتفاعات ساعات و مسیرهایی که مخصوصا با موافقت مشترک بین کلیه دولتهای متخاصم ذینفع معین شده محترم شمرده خواهند شد. ناوهای هوایی مزبور ممکن است با علامت مشخصه مذکور در ماده ۳۸ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سرنوشت زخمیداران و بیماران نیروهای مسلح هنگام اردو کشی نمایانده شود. پرواز از فراز اراضی دشمن یا اراضی تحت اشغال دشمن ممنوع است مگر آنکه خلاف آن قرار شده باشد. ناوهای هوایی مزبور به هر فرمان فرود آمدن اطاعت خواهند کرد. در مواردی که ناو هوایی بدین طریق اجبارا فرود آید ناو مزبور و سرنشینان آن می توانند پس از معاینه که احيانا صورت گیرد پرواز خود را ادامه دهند.

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۴ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴-۱- هرگاه یک خطر عمومی استثنائی (فوق العاده) موجودیت ملت را تهدید کند و این خطر رسماً اعلام بشود کشورهای طرف این میثاق می توانند تدابیری خارج از الزامات مقرر در این میثاق به میزانی که وضعیت حتماً ایجاب می نماید اتخاذ نمایند مشروط بر اینکه تدابیر مزبور با سایر الزاماتی که بر طبق حقوق بین الملل به عهده دارند مغایرت نداشته باشد و منجر به تبعیضی منحصر بر اساس نژاد- رنگ- جنس- زبان- اصل و منشأ، مذهبی یا اجتماعی نشود. ۲- حکم مذکور در بند فوق هیچگونه انحراف از مواد ۶-۷-۸ (بندهای اول و دوم) ۱۱-۱۵-۱۶-۱۸ را تجویز نمیکند. ۳- دولتهای طرف این میثاق که از حق انحراف استفاده کنند مکلفند بلافاصله سایر دولتهای طرف میثاق را توسط دبیر کل ملل متحد از مقرراتی که از آن انحراف ورزیده و جهانی که موجب انحراف شده است مطلع نمایند و در تاریخی که به انحرافها خاتمه میدهند مراتب را به وسیله اعلامیه جدیدی از همان مجری اطلاع دهند.

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۲۱ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی-)

ماده ۲۱- حمل و نقل زخمیداران و بیماران کشوری و معلولین و زنان تازه‌زا که در روی زمین به وسیله کاروانهای وسائط نقلیه یا قطارهای بیماربر و یا در روی دریا به وسیله کشتیهای مخصوص حمل و نقل مزبور صورت میگیرد مانند بیمارستانها به شرح ماده ۱۸ محترم شمرده و حمایت خواهند شد و با اجازه دولت به وسیله علامت مشخصه مذکور در ماده ۳۸ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سرنوشت زخمیداران و بیماران نیروهای مسلح هنگام اردو کشی خود را نشان خواهند داد.

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی-)

ماده ۲۰- کارکنانی که منضماً و منحصرأ مأمور امور و اداره بیمارستانهای کشوری می شوند به انضمام کسانی که مأمور جستجو و برداشتن و حمل و معالجه زخمیداران و بیماران کشوری و معلولین و زنان تازه‌زا می باشند محترم شمرده و حمایت خواهند شد. کارکنان مزبور در اراضی اشغالی و مناطق عملیات نظامی به وسیله کارت هویتی که سمت صاحب کارت را تصدیق کند و دارای عکس صاحب کارت و مهر منگنه مقام مسئول باشد معرفی خواهند گردید و در موقع خدمت به وسیله بازوبندی که مهر شده و رطوبت در آن اثر نکند و به بازوی چپ نصب گردد شناخته خواهند شد. بازوبند مزبور توسط دولت داده خواهد شد و دارای علامت مذکور در ماده ۳۸ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سرنوشت زخمیداران نیروهای مسلح هنگام اردو کشی خواهد بود. هر نوع کارمند دیگر که مأمور اداره بیمارستانهای کشوری باشند محترم شمرده خواهد شد و در حین انجام وظیفه حق حمل بازوبند مذکور در بالا را تحت شرایط این ماده خواهند داشت. وظیفه محوله به این اشخاص در کارت هویت آنان قید خواهد شد. ریاست هر بیمارستان کشوری در هر زمان صورت صحیح کارکنان خود را به اختیار مقامات صلاحیتدار دولت متبوع خود یا دولت اشغال کننده نگاه خواهد داشت.

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۳ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

دولتهای عضو این میثاق تعهد مینمایند که برابری حقوق مردان و زنان در بهره مند شدن از تمام حقوق سیاسی و مدنی که در این میثاق بیان شده است، تضمین شود.

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت از افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی-خدمات سلامت)

ماده ۱۸- بیمارستانهای کشوری که برای پرستاری زخم‌داران و بیماران و معلولین و زنان تازه را تشکیل می‌شوند در هیچ موردی نباید طرف حمله قرار گیرند بلکه در هر زمان باید توسط دولت متخاصم محترم شمرده و حمایت شوند.

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲-۱- دولتهای طرف این میثاق متعهد میشوند که حقوق شناخته شده در این میثاق را در باره کلیه افراد مقیم در قلمرو و تابع حاکمیتشان بدون هیچگونه تمایزی از قبیل نژاد- رنگ- جنس- زبان - مذهب - عقیده سیاسی یا عقیده دیگر - اصل و منشا، ملی یا اجتماعی - ثروت- نسب یا سایر وضعیتهای محترم شمرده و تضمین نکنند. ۲- هر دولت طرف این میثاق تعهد مینماید که بر طبق اصول قانون اساسی خود و مقررات این میثاق اقداماتی در زمینه اتخاذ تدابیر قانونگذاری و غیر آن به منظور تنفیذ حقوق شناخته شده در این میثاق که قبلاً به موجب قوانین موجود یا تدابیر دیگر لازم الاجرا نشده است به عمل آورد. ۳- هر دولت طرف این میثاق متعهد میشود که: الف- تضمین کند که برای هر شخصی که حقوق و آزادیهای شناخته شده در این میثاق درباره او نقض شده باشد وسیله مطمئن احقاق حق فراهم بشود هر چند که نقض حقوق به وسیله اشخاصی ارتکاب شده باشد که در اجرای مشاغل رسمی خود عمل کرده باشند. ب- تضمین کند که مقامات صالح قضائی- اداری یا مقننه یا هر مقام دیگری که به موجب مقررات قانونی آن کشور صلاحیت دارد درباره شخص دادخواست دهنده احقاق حق نکنند و همچنین امکانات تظلم به مقامات قضائی را توسعه دهد. ج- تضمین کند که مقامات صالح نسبت به تظلماتی که حقانیت آن محرز بشود ترتیب اثر صحیح بدهند.

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت از افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۱۷ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی-)

ماده ۱۷- دول متخاصم سعی خواهند کرد که برای تخلیه بیماران و زخم‌داران و معلولین و پیران و زنان تازه را از نواحی محاصره شده و همچنین برای عبور روحانیون همه مذاهب و کارکنان و لوازم بهداری به مقصد آن نواحی، قرارنامه‌های محلی بین خود منعقد سازند.

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت از افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۶- زخم‌داران و بیماران و همچنین معلولین و زنان باردار مورد حمایت و احترام خاص قرار خواهند گرفت. تا میزانی که مقتضیات نظامی اجازه دهد هر دولت داخل در جنگ در اقدامات مربوط به جستجوی مقتولین و زخم‌داران و کمک به غریقان و سایر اشخاصی که در معرض خطر مهمی هستند و همچنین در اقدامات مربوط به حفظ آنان از غارت و بدرفتاری تسهیل خواهند کرد.

از قرارداد ژنو، راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۴- دول متعاهد در زمان صلح و دول متخاصم پس از شروع جنگ می توانند در خاک خود و در صورت لزوم در اراضی اشغالی ، نواحی و نقاط بهداری و امنیت ایجاد و تشکیلات آن را طوری بدهند که زخم‌داران و بیماران و معلولین و پیران و اطفال کمتر از ۱۵ سال و زنان باردار و مادران اطفال کمتر از هفت سال را از اثرات جنگ پناه دهند . دول ذی ربط می توانند به محض شروع جنگ بین خود موافقتنامه هایی برای شناسایی نقاط و مناطقی که دایر ساخته اند منعقد نمایند . برای این منظور ممکن است طرح موافقتنامه پیوست این قرارداد را با تغییراتی که لازم بدانند به موقع اجرا گذارند .

از قرارداد ژنو ، راجع به حمایت از افراد کشوری در زمان جنگ (مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹) / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

امضاء کنندگان زیر نمایندگان مختار دولتهای شرکت کننده در کنفرانس سیاسی که در شهر ژنو از تاریخ ۲۱ آوریل تا ۱۲ اوت ۱۹۴۹ به منظور تهیه قراردادی برای حمایت افراد کشوری در زمان جنگ تشکیل گردیده نسبت به مسائل ذیل موافقت حاصل نمودند : ماده ۱۳- مقررات این ماده ناظر بر مجموع اهالی کشورهای داخل در جنگ است بدون هیچ تبعیض نامساعد من جمله از حیث نژاد و ملیت و مذهب و عقیده سیاسی و منظور از آن تخفیف مصائبی است که از جنگ تولید میشود .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۵ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۵- دولتهای عضو اقدامات مقتضی زیر را به عمل خواهند آورد:الف- اصلاح الگوهای رفتاری اجتماعی و فرهنگی مردان و زنان به منظور دستیابی به حذف تعصبات، عادات و دیگر عملکردها که بر پایه اعتقادی دون و زیر دست قرار دادن یا برتری (یک جنس نسبت به جنس دیگر) یا نقش های کلیشه ای برای مردان و زنان قرار دارد.ب- مطمئن شدن از آموزش و پرورش خانواده که شامل درک مناسب و صحیح از (وضعیت) مادری بمثابة یک وظیفه اجتماعی و شناسایی مسئولیت مشترک مردان و زنان در رشد و تربیت کودکان میباشد. (همچنین) با درک این (موضوع) که منافع کودکان در همه موارد از اولویت برخوردار میباشند .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۶ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۶- دولتهای عضو اقدامات مقتضی را که شامل وضع قانون بمنظور (جلوگیری از) تمام اشکال معامله بر روی زنان و بهره برداری از روسپیگری آنان است، بعمل خواهند آورد .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۷ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۷- دولتهای عضو اقدامات مقتضی برای حذف تبعیض علیه زنان در حیات سیاسی و اجتماعی کشور بعمل آورده و بویژه اطمینان حاصل نمایند که (در شرایط) مساوی با مردان، حقوق زیر برای آنها تامین گردد: الف: (حق) رای در همه انتخابات و همه پرسى های عمومی و صلاحیت انتخاب شدن در تمام ارگانهای انتخاباتی عمومی: (حق) شرکت در تعیین سیاست های حکومت (دولت) و اجرای آنها و به عهده داشتن پستهای دولتی و انجام وظائف عمومی در تمام سطوح حکومتی (دولتی): ج: (حق) شرکت در سازمانها و انجمنهای غیر حکومتی (دولتی) که مربوط به حیات سیاسی و اجتماعی کشور است .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۸ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۸- دولتهای عضو اقدامات مقتضی را (برای زنان) بدون هیچگونه تبعیض و در شرایط مساوی با مردان بعمل خواهند آورد تا آنها از این فرصت (استفاده کرده) و به عنوان نماینده دولت خود در سطح بین المللی و در فعالیت سازمانهای بین المللی مشارکت کنند .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۹ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۹- ۱- دولتهای عضو به زنان حقوق مساوی با مردان در زمینه کسب، تغییر و یا حفظ تابعیت اعطاء خواهند کرد. دولتها بویژه تضمین و اطمینان خواهند داد که ازدواج (زن با مرد خارجی) تغییر تابعیت شوهر در طی دوران ازدواج، خودبخود موجب تغییر تابعیت، عدم تابعیت یا تحمیل تابعیت شوهر به زن نخواهد شد. ۲- دولتهای عضو به زنان و مردان در مورد تابعیت فرزندان شان حقوق مساوی اعطا خواهند نمود .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۰ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۱۰- دولتهای عضو کلیه اقدامات مقتضی و لازم را برای حذف هرگونه تبعیض علیه زنان در جهت تضمین حقوق برابر آنان با مردان در زمینه آموزش بویژه در موارد زیر بعمل خواهند آورد: الف- شرایط مساوی برای رهنمودهای شغلی و حرفه ای جهت راهیابی به تحصیل و دستیابی مدارک از موسسات آموزشی در تمام سطوح مختلف در مناطق شهری و روستایی. این برابری می بایست در دوره های پیش دبستانی، عمومی، فنی، حرفه ای و آموزش عالی فنی و نیز در تمام انواع دوره های کارآموزی حرفه ای تضمین گردد. ب- (امکان) راهیابی به دوره های تحصیلی، امتحانات، کادر آموزش با کیفیتهای و معیارهای یکسان و تجهیزات آموزشی با کیفیت های مساوی با (مردان) تضمین گردد. ج- حذف هر نوع مفهوم کلیشه ای از نقش زنان و مردان در تمام سطوح و تمام اشکال مختلف آموزشی بوسیله تشویق آموزش مختلط (پسران و دختران) و دیگر انواع آموزش که دستیابی به این اهداف را کمک خواهد نمود، بویژه در تجدید نظر متون کتابهای درسی و برنامه های مدارس و تعدیل روشهای آموزشی. د- (ایجاد) فرصتهای یکسان

جهت استفاده و بهره‌مند شدن از بورسها و دیگر مزایای تحصیلی.ه - (ایجاد) فرصتهای یکسان برای راهیابی به برنامه‌های آموزشی مداوم (دراز مدت) که شامل برنامه‌های مواد آموزشی عملی بزرگسالان بویژه برنامه‌هایی که هدف آنها کاهش هر چه سریعتر فاصله آموزشی است که بین زنان و مردان وجود دارد.و- کاهش (درصد) تعداد دانش آموز دختر که ترک تحصیل میکنند و سازماندهی و برنامه ریزی برای دختران و زنانی که قبلاً ترک تحصیل کرده اند.ز- (ایجاد) فرصتهای یکسان جهت شرکت فعال (زنان) در ورزش و تربیت بدنی.ح- (امکان) راهیابی به آموزشهای ویژه تربیتی (برای زنان) کمک و تضمین سلامت و تندرستی خانواده‌ها که شامل اطلاعات و مشورت‌های مربوط به تنظیم خانواده است .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۱ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۱۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه‌ها)

ماده ۱۱-۱- دولتهای عضو اقدامات لازم و مقتضی را در جهت حذف تبعیض علیه زنان در زمینه اشتغال بعمل خواهند آورد و اطمینان می دهند که بر پایه برابری مردان و زنان و حقوق یکسان (آنها) بویژه در موارد زیر عمل نمایند:الف- حق کار بمثابه حق جدا ناپذیری تمام افراد بشر- حق (برخوردارى از) فرصت ها و امکانات شغلی یکسان که شامل درخواست ضوابط (معیار) یکسان در مورد انتخاب شغل است.ج- حق انتخاب آزادانه حرفه و شغل، حق ارتقاء (مقام)، امنیت شغلی و تمام مزایا و شرایط خدمتی و حق استفاده از (دوره های) آموزشی حرفه ای و بازآموزی که شامل کارآموزی ها، دوره های آموزشی پیشرفته حرفه ای و آموزشی مجدد میباشد.د- حق (دریافت) پاداش یکسان (دستمزد مساوی) از جمله مزایا و (برخوردارى از) رفتار برابر نسبت به ارزیابی کیفیت کار و کارهایی که ارزش یکسان دارند.ه - حق (برخوردارى از) امنیت اجتماعی، بویژه در موارد بازنشستگی، بیکاری، بیماری، ناتوانی، دوران پیری و دیگر موارد از کارافتادگی و همچنین حق (برخوردارى از) مرخصی استحقاقی.و- حق (برخوردارى از) حفاظت ها و مراقبتهای بهداشتی و امنیت در شرایط کاری از جمله حمایت و تامین دوران بارداری (زایمان)۲- دولتهای عضو اقدامات مقتضی و لازم زیر را به منظور جلوگیری از تبعیض علیه زنان به دلیل ازدواج یا مادری (بارداری) و تضمین حق موثر آنان جهت کار، بعمل خواهند آورد:الف: ممنوعیت (اخراج) تحت وضعیت تخلف کاری که مجازات قانونی در پی دارد، (ممنوعیت) اخراج بخاطر حاملگی یا مرخصی زایمان و تبعیض در اخراج بر مبنای وضعیت زناشویی.ب: دادن مرخصی دوران زایمان با پرداخت (حقوق) یا مزایای اجتماعی مشابه بدون از دست دادن شغل قبلی، رتبه یا مزایای اجتماعی.ج: تشویق جهت ارائه خدمات اجتماعی و حمایت های لازم بنحوی که والدین را قادر سازد تا تعهدات خانوادگی را با مسئولیتهای شغلی و مشارکت در زندگی اجتماعی هماهنگ نمایند، بویژه از طریق تشویق به تاسیس و توسعه یک شبکه تسهیلاتی مراقبت از کودکان.د: ارائه حمایتهای ویژه از زنان در دوران بارداری در انواع مشاغلی که اثبات شده است برای آنها زیان آور است.۳- (وضع) قوانین حمایت کننده در رابطه با موضوعاتی که در این ماده مطرح شده است و متناوباً در پرتو پیشرفتهای علمی و تکنیکی مورد بازنگری قرار میگیرد و در صورت ضرورت، تجدید نظر (اصلاح) یا لغو و یا تمدید میگردد .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۲ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۱۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه‌ها)

ماده ۱۲-۱- دولتهای عضو کلیه اقدامات لازم و مقتضی را جهت حذف تبعیض علیه زنان در زمینه های مراقبتهای بهداشتی بعمل خواهند آورد. (این اقدامات) بر پایه تساوی (حقوق) مردان و زنان جهت دسترسی به خدمات بهداشتی و خدماتی که به تنظیم خانواده مربوط میشود، تضمین خواهد شد.۲- (دولتهای عضو) بنابر قوانین بند ۱ این ماده، خدمات مقتضی و لازم را در ارتباط با بارداری و زایمان و پس از زایمان و اعطاء خدمات رایگان در صورت لزوم و همچنین تغذیه کافی در دوران بارداری و شیردهی را تضمین خواهند کرد .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۳ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۱۳- دولتهای عضو اقدامات مقتضی و لازم را جهت حذف تبعیض علیه زنان در دیگر مراحل زندگی از نظر اقتصادی و اجتماعی بعمل خواهند آورد. همچنین بر مبنای تساوی (حقوق) مردان و زنان، حقوق یکسان را برای آنها (زنان) بویژه در موارد زیر تامین می نمایند: الف- حق استفاده از مزایای خانوادگی- حق استفاده از وامهای بانکی، رهن ها و دیگر اشکال اعتبارات مالی ج- حق شرکت در فعالیتهای تفریحی، ورزشها و تمام زمینه های حیات فرهنگی

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۴ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۱۴- ۱- دولتهای عضو، مشکلات ویژه ای که زنان روستائی با آن روبرو هستند را در نظر خواهند گرفت و به نقش مهمی که این زنان در حیات اقتصادی خانواده های خود که شامل کار در بخشهای اقتصادی غیر مالی است، توجه خواهند کرد و اقدامات لازم و مقتضی را جهت تضمین اجرای قوانین کنوانسیون حاضر در مورد زنان نواحی روستائی بعمل خواهند آورد. ۲- دولتهای عضو، اقدامات لازم و مقتضی را جهت حذف تبعیض علیه زنان در مناطق روستائی بعمل خواهند آورد. (این اقدامات) به منظور و بر پایه تساوی (حقوق) مردان و زنان در شرکت و استفاده آنان از توسعه روستائی است. (همچنین دولتهای عضو) بویژه اطمینان حاصل خواهند کرد که زنان از حقوق زیر برخوردار باشند: الف- شرکت در تدوین و اجرای برنامه های توسعه (عمرانی) در کلیه سطوح- راهیابی و دسترسی به امکانات مراقبتهای بهداشتی مناسب و کافی از جمله اطلاعات، مشاوره و خدمات تنظیم خانوادگی- (حق) استفاده مستقیم از برنامه های تامین اجتماعی- (حق) برخورداری از تمام دوره های کارآموزی و آموزشی، رسمی یا غیررسمی که شامل سوادآموزی عملی و موارد دیگر (مانند) استفاده از تمام خدمات محلی و جامع بمنظور بالا بردن (کارآیی) فنی حرفه ای میباشد. ه- (حق) سازماندهی گروههای خودیاری و تعاونیها بمنظور دستیابی به حق مساوی از فرصتهای اقتصادی از طریق اشتغال یا خود اشتغال- (حق) شرکت در تمامی فعالیتهای محلی- (حق) دستیابی به وامها و اعتبارات کشاورزی، تسهیلات بازاریابی، تکنولوژی مناسب و رفتار یکسان در (برخورداری) از زمین و اصلاحات ارضی همچنین حق (استفاده از) طرحهای مجدد استقرار در زمین- (حق) بهرمندی از شرایط زندگی مناسب بویژه در ارتباط با مسکن، بهداشت، امکانات آب و برق، حمل و نقل و ارتباطات

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۵ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۱۵- ماده پانزدهم- ۱- دولتهای عضو تساوی (حقوق) زنان با مردان را در برابر قانون خواهند پذیرفت. ۲- دولتهای عضو امور مدنی، اختیارات قانونی که برای مردان وجود دارد و فرصتهای عملی این اختیارات را بطور یکسان برای زنان خواهند پذیرفت، بویژه آنها به زنان حقوق مساوی با مردان را در انعقاد قراردادها و اداره اموال در تمام مراحل دادرسی در دادگاهها و محاکم بطور یکسان اعطاء خواهند نمود. ۳- دولتهای عضو خواهند پذیرفت که کلیه قراردادها و انواع اسناد خصوصی دیگر که به منظور محدود کردن اختیارات قانونی زنان تنظیم شده است را باطل و بلااثر تلقی نمایند. ۴- دولتهای عضو، حقوق یکسان مردان و زنان را در برابر قانون و در مورد تردد (مسافرت) افراد، آزادی انتخاب مسکن و اقامتگاه خواهند پذیرفت

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۶ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۱۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۱۶-۱- دولتهای عضو، اقدامات لازم و مقتضی را در جهت حذف تبعیض علیه زنان در تمام مواردی که مربوط به ازدواج و روابط خانوادگی است، بعمل خواهند آورد و بویژه امور زیر را بر مبنای برابری حقوق مردان و زنان تضمین خواهند نمود: الف- داشتن حق یکسان برای (انعقاد) ازدواج- داشتن حق آزادانه و یکسان برای انتخاب همسر و (انعقاد) ازدواج بر پایه رضایت آزاد و کامل دو طرف- داشتن حقوق و مسئولیتهای یکسان در دوران ازدواج و هنگام انحلال آن (جدایی) د- داشتن حقوق و مسئولیتهای یکسان به عنوان والدین در موضوعات مربوط به فرزندان، صرفنظر از وضعیت زناشویی آنها. در کلیه موارد منافع کودکان از اولویت برخوردار است. ه- داشتن حقوق یکسان جهت تصمیم گیری آزادانه و مسئولانه در زمینه تعداد فرزندان و فاصله زمانی بارداری و دستیابی به اطلاعات، آموزش و وسائلی که آنها را برای اجرای این حقوق قادر میسازد. و- داشتن حقوق و مسئولیتهای یکسان در رابطه با حضانت (سرپرستی)، قیمومت کودکان و فرزند خواندگی یا رسم های مشابه با این مفاهیم که در قوانین داخلی وجود دارد. در کلیه موارد منافع کودکان از اولویت برخوردار است. ز- داشتن حقوق فردی یکسان به عنوان شوهر و زن از جمله حق انتخاب نام خانوادگی، حرفه و شغل. ح- داشتن حقوق یکسان برای هر یک از زوجها در رابطه با مالکیت، حق اکتساب، مدیریت، سرپرستی، بهره برداری و اختیار اموال خواه رایگان باشد و یا هزینه ای در برداشته باشد. ۲- نامزدی و ازدواج کودکان غیر قانونی است و کلیه اقدامات از جمله وضع قانون جهت تعیین حداقل سن ازدواج و ثبت اجباری ازدواج در یک دفتر رسمی باید ضروری است .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۷ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۱۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

۱- بمنظور بررسی پیشرفتهای حاصل از اجرای کنوانسیون حاضر کمیته رفع تبعیض علیه زنان (که از این به بعد کمیته خوانده میشود) تشکیل خواهد شد. این کمیته در هنگام لازم الاجرا شدن کنوانسیون از ۱۸ (نفر کار شناس) و پس از تصویب یا پیوستن سی امین دولت عضو، از ۲۳ نفر کارشناس که دارای شهرت اخلاقی و صلاحیت در زمینه مربوط به کنوانسیون هستند، تشکیل میگردد. کارشناسان بوسیله دولتهای عضو از میان اتباع کشورشان انتخاب خواهند شد. (انتخاب شدگان) با صلاحیت شخصی خود خدمت خواهند کرد (نه به عنوان نماینده دولت متبوعشان. مترجم). در انتخاب کارشناسان به توزیع عادلانه جغرافیائی و نمایندگی از شکلهای گوناگون تمدن و نظامهای عمده حقوقی، توجه میشود. ۲- اعضاء کمیته از طریق رای مخفی و از فهرست افرادی که بوسیله دولتهای عضو نامزد شده اند، انتخاب خواهند شد. هر دولت عضو میتواند یک فرد را از میان اتباع خود نامزد نماید. ۳- نخستین انتخابات ۶ ماه پس از تاریخی که کنوانسیون حاضر قدرت اجرایی پیدا کرد، برگزار خواهد شد. حداقل ۳ ماه قبل از تاریخ هر انتخاب، دبیر کل سازمان ملل متحد طی نامه ای به دولتهای عضو از آنها دعوت خواهد کرد که نامزدهای خودشانرا ظرف ۲ ماه معرفی کنند. دبیر کل فهرست اسامی نامزدها را به ترتیب حروف الفبا و با ذکر دولتهای عضو نامزدکننده تهیه میکند و (آنها) برای دولتهای عضو ارسال خواهد داشت. ۴- انتخاب اعضاء کمیته در جلسه دولتهای عضو مربوطه و به ریاست دبیر کل سازمان ملل متحد و در مقر سازمان ملل برگزار خواهد شد. در این جلسه که حد نصاب تشکیل آن حضور (نمایندگان) دولتهای عضو میباشد، افراد انتخاب شده برای (عضویت) در کمیته آن دسته از نامزدهائی خواهند بود که بیشترین تعداد آراء و اکثریت مطلق آرای نمایندگان دولتهای عضو حاضر و رای دهنده در جلسه را بدست آورند. ۵- اعضاء کمیته برای یک دوره چهارساله انتخاب خواهند شد. لیکن، دوره عضویت ۹ نفر از اعضاء انتخاب شده در اولین انتخابات، در پایان دو سال به پایان می رسد. بیدرنگ پس از اولین انتخاب، نامهای این ۹ نفر با قید قرعه و بوسیله رئیس کمیته انتخاب خواهند شد. ۶- انتخاب پنج عضو اضافی کمیته، بنابر مقررات بند ۲ و ۳ و ۴ این ماده و بدنبال سی و پنجمین تصویب یا الحاق صورت خواهد گرفت. دوره (عضویت) ۲ نفر از اعضاء اضافی در پایان دو سال پایان خواهد پذیرفت و نامهای این دو نفر به قید قرعه بوسیله رئیس کمیته انتخاب خواهند شد. ۷- برای پر نمودن شغلهای خالی، دولت عضوی که مدت دوره وظیفه کارشناسی آن بمثابة عضو کمیته متوقف شده است، کارشناس دیگری از میان اتباع خود (برای عضویت) با تأیید کمیته منصوب خواهد کرد. ۸- اعضاء کمیته با تأیید مجمع عمومی، حقوق (مقرری) از صندوق مالی سازمان ملل با در نظر گرفتن شرایطی که مجمع تصمیم میگیرد و اهمیت مسئولیت کمیته، دریافت خواهند کرد. ۹- دبیر کل سازمان ملل متحد تسهیلات و کارمندان لازم را به منظور انجام موثر وظائف (اعضاء) کمیته بنابر (مقررات) کنوانسیون حاضر، تامین خواهد کرد .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۸ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۱۸- ۱- دولتهای عضو متعهد میشوند که گزارشی در مورد اقدامات قانونی، قضائی، اداری یا دیگر اقداماتی که پذیرفته اند تا مقررات کنوانسیون به نحو موثری انجام گیرد و (نیز) پیشرفتهای حاصل در این موارد را جهت رسیدگی در کمیته به دبیر کل سازمان ملل ارائه دهند. (این گزارش به ترتیب زیر است): الف- (هر دولت ابتدا) یک سال پس از لازم الاجرا شدن (کنوانسیون) برای آن دولت (گزارش خود را تقدیم نماید). ب- پس از آن، هر چهار سال یکبار و هر زمان که کمیته درخواست گزارش نماید (گزارش خود را تقدیم نماید) ۲- گزارشات نشان دهنده عوامل و مشکلاتی است که بر میزان انجام تعهدات (دولتهای عضو) طبق کنوانسیون حاضر، اثر میگذارد .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۱۹ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۱۹- ۱- کمیته آئین نامه داخلی و اجرائی را خود، تصویب خواهد کرد. ۲- کمیته کارکنان خود را برای یک دوره دو ساله انتخاب خواهد کرد .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۰ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲۰- ۱- کمیته بمنظور بررسی گزارشات ارائه شده مطابق ماده ۱۸ این کنوانسیون معمولاً هر ساله به مدتی که از دو هفته تجاوز نکند، تشکیل جلسه خواهد داد. ۲- جلسات کمیته بطور معمول در مقر سازمان ملل متحد یا در هر محل مناسبی که خود کمیته تعیین کند، برگزار خواهد شد .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۱ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲۱- - کمیته از طریق شورای اقتصادی و اجتماعی (سازمان ملل) گزارش سالانه فعالیتها و پیشنهادات و توصیه های کلی که بر مبنای رسیدگی به گزارش های دولتهای عضو بدست آورده است، ارائه خواهد کرد. این پیشنهادات و توصیه های کلی از جمله گزارش کمیته همراه با نظرات هر یک از دولتهای عضو منعکس میشود. ۲- دبیر کل سازمان ملل گزارشهای کمیته را جهت اطلاع به کمیسیون (بررسی) وضعیت زنان ارسال خواهد داشت .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۲ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲۲- موسسات تخصصی از طریق نمایندگانشان اجازه رسیدگی به اجرای بعضی از مقررات کنوانسیون حاضر که اهمیت آنها از بین رفته است را در حوزه فعالیتهای خود خواهند داشت. کمیته ممکن است از موسسات تخصصی دعوت نماید تا گزارشهایی را در مورد نحوه اجرا کنوانسیون و در ناحیه و مواردی که اهمیتهای آن را از دست داده است و (مربوط) به حوزه فعالیت آنها میشود، ارائه دهند .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۳ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۱)۲۷ (سوم سپتامبر ۱۹۸۱) (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲۳- هیچ چیزی در کنوانسیون حاضر بر مقرراتی که بیشتر موجب دستیابی به تساوی (حقوق) بین مردان و زنان میشود، تاثیر نخواهد گذاشت (این مقررات) شامل موارد زیر است: الف- در قوانین دولت عضو- در هر کنوانسیون، پیمان نامه یا موافقت نامه بین المللی دیگری که برای آن دولت لازم الاجرا میباشد .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۴ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۱)۲۷ (سوم سپتامبر ۱۹۸۱) (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲۴- دولتهای عضو متعهد میشوند که اقدامات لازم را در سطح ملی بمنظور دستیابی و تحقق کامل حقوق شناخته شده در کنوانسیون حاضر بعمل آورند .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۵ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۱)۲۷ (سوم سپتامبر ۱۹۸۱) (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲۵- ۱- کنوانسیون حاضر برای امضاء تمام کشورها مفتوح خواهد بود. ۲- دبیر کل سازمان ملل متحد بعنوان امانت دار کنوانسیون حاضر تعیین شده است. ۳- کنوانسیون حاضر تابع تصویب است. (تصویب در مقابله نامه های بین المللی بمعنی آن است که مفاد کنوانسیون میبایست طبق قانون اساسی کشوری که آنرا امضاء کرده است به تصویب رسد. مترجم) اسناد تصویب نزد دبیر کل سازمان ملل متحد به امانت گذارده خواهد شد. ۴- کنوانسیون حاضر جهت الحاق تمام دولتها مفتوح خواهد بود. الحاق (زمانی) موثر واقع خواهد شد که آن بعنوان سند الحاق نزد دبیر کل سازمان ملل متحد سپرده شود .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۶ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۱)۲۷ (سوم سپتامبر ۱۹۸۱) (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲۶- ۱- تقاضا برای تجدید نظر کنوانسیون حاضر که ممکن است در هر زمان بوسیله دولت عضوی صورت گیرد (میبایست) بوسیله نامه و خطاب به دبیر کل سازمان ملل انجام پذیرد. ۲- مجمع عمومی سازمان ملل متحد برای اقدام نسبت به چنین درخواستی تصمیم خواهد گرفت .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۷ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲۷- ۱- کنوانسیون حاضر سی روز پس از تاریخی که بیستمین سند تصویب یا الحاق نزد دبیر کل سازمان ملل متحد به امانت گذارده شد، قدرت اجرایی پیدا خواهد کرد. ۲- برای هر دولتی که کنوانسیون حاضر را تصویب میکند و یا به آن ملحق میشود، پس از سپردن بیستمین سند تصویب و یا الحاق، کنوانسیون از سی امین روز تاریخی که سند تصویب یا الحاق به امانت گذارده شده است، قدرت اجرایی پیدا خواهد کرد .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۸ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲۸- ۱- دبیر کل سازمان ملل متحد متن حق شرطی که توسط دولتها در زمان تصویب یا الحاق گذاشته شده است را دریافت خواهد کرد و آنرا به تمام دولتها توزیع خواهد نمود. ۲- حق شرطی که ناسازگار با منظور و هدف کنوانسیون حاضر باشد، پذیرفته نخواهد شد. ۳- حق شرط در هر زمان بوسیله نامه خطاب به دبیر کل سازمان ملل متحد قابل پس گرفتن است. (دبیر کل سازمان ملل) تمام دولتها را (از این موضوع) مطلع خواهد کرد. این نامه (پس گرفتن حق شرط) از روزی که دریافت شود، موثر واقع خواهد گردید .

کنوانسیون حذف کلیه اشکال تبعیض علیه زنان / ماده ۲۹ / مصوبه ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹ (۲۷ آذر ۱۳۵۸) - قطعنامه شماره ۳۴/۱۸۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قدرت اجرایی بنابر ماده ۲۷ (۱) سوم سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۲ شهریور ۱۳۶۰) (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲۹- ۱- هر گونه اختلافی بین دو یا چند دولت عضو در ارتباط با تفسیر یا اجرای کنوانسیون حاضر پیش آید و (آن اختلاف) با مذاکره حل نشود، با درخواست یکی از آنها به داوری ارجاع داده میشود. اگر در ظرف شش ماه از درخواست داوری، طرفین قادر نشوند که یک داوری سازماندهی شده را بپذیرند، هر یک از طرفین میتواند مساله مورد اختلاف را به دیوان دادگستری بین المللی با درخواستی که مطابق اساسنامه دیوان است، ارجاع دهد. ۲- هر دولت عضو میتواند در زمان امضاء کردن یا تصویب کنوانسیون حاضر و یا الحاق به آن اعلام کند که خود را موظف به (اجرای) بند یک این ماده نمیداند. دیگر کشورهای عضو در مورد آن بند که در ارتباط با دولت عضوی است که حق شرطی قائل شده است، ملزم به اجرای بند یک نخواهند بود. ۳- هر دولت عضوی که حق شرطی طبق بند دوم این ماده قائل شده است، میتواند در هر زمان آن حق شرط را بوسیله نامه ای که به دبیر کل سازمان ملل مینویسد، پس بگیرد. ماده سی اممتهای عربی، چینی، انگلیسی، فرانسه، روسی و اسپانیایی کنوانسیون حاضر از اعتبار یکسانی برخوردار بوده و در بایگانی سازمان ملل متحد به امانت سپرده خواهد شد .

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان / مقدمه / قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوبه ۲۳ فوریه ۱۹۹۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

مقدمه - با آگاهی به نیاز فوری به اینکه حقوق و اصول مربوط به برابری، امنیت، آزادی، تمامیت، و وقار همه انسانها به طور جهان شمول در باره زنان اعمال شود، * با توجه به اینکه این حقوق و اصول در اسناد بین المللی محترم شمرده شده، از جمله در "اعلامیه جهانی حقوق بشر" (۱)، "میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی" (۲)، "میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی" (۳)، "کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان" (۴)، و "کنوانسیون ضد شکنجه و رفتار یا مجازات خشن، غیر انسانی یا تحقیر کننده" (۴)، * با آگاهی به اینکه اجرای موثر "کنوانسیون

رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان" به حذف خشونت علیه زنان کمک می‌کند و "اعلامیه حذف خشونت علیه زنان"، چنانچه در قطعنامه حاضر ارائه می‌شود، این روند را تقویت و تکمیل خواهد نمود، * با نگرانی از اینکه خشونت علیه زنان مانعی در راه دستیابی به برابری، پیشرفت و صلح است، چنانچه در "استراتژی‌های آینده نگر کنفرانس ناپروبی برای پیشرفت زنان" (۵) مشخص شده، که در آن لواهی برای مقابله با خشونت علیه زنان پیشنهاد شده بود، و به منظور اجرای کامل "کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان"، * با تاکید بر اینکه خشونت علیه زنان، مبنایی بر نقض حقوق بشر و آزادی‌های اساسی زنان است و برخورداری زنان را از این حقوق و آزادی‌ها بطور ناقص یا کامل نفی می‌کند، و با نگرانی درباره عدم موفقیت درازمدت در حمایت و ارتقاء این حقوق و آزادی‌ها در موارد خشونت علیه زنان، * با آگاهی بر اینکه خشونت علیه زنان نمایشی از نابرابری تاریخی روابط قدرت میان زنان و مردان است، که به تحت سلطه کشیدن و تبعیض علیه زنان توسط مردان و پیشگیری از پیشرفت کامل زنان انجامیده، و اینکه خشونت علیه زنان یکی از مکانیزم‌های مهم اجتماعی است که زنان را به موقعیت‌های فرودست در مقایسه با مردان مجبور میکند، * با نگرانی از اینکه برخی گروه‌های زنان، از جمله زنان متعلق به گروه‌های اقلیت، زنان بومی، زنان پناهنده، زنان مهاجر، زنانی که در مناطق روستایی یا دورافتاده زندگی می‌کنند، زنان بینوا، زنانی زندانی یا در حبس، دختر بچه‌ها، زنان معلول و ناتوان، زنان کهنسال و زنان در مناطق جنگی، بطور ویژه در مقابل خشونت آسیب پذیر هستند، * با یادآوری نتیجه پاراگراف ۲۳ پیوست قطعنامه شورای اجتماعی ۱۹۹۰/۱۵ به تاریخ ۲۴ مه ۱۹۹۰ و تشخیص این که خشونت علیه زنان در خانواده و جامعه فراگیر بوده و از مرزهای درآمد، طبقه و فرهنگ می‌گذرد، باید با اقدامات فوری و موثر برای محو این واقعه همراه باشد، * همچنین با یادآوری قطعنامه شورای اقتصادی و اجتماعی ۱۹۹۱/۱۸ به تاریخ ۳۰ مه ۱۹۹۱، که در آن شورا پیشنهاد پیشبرد امر تدوین یک سند بین‌المللی را که بطور صریح مسئله خشونت علیه زنان را مورد توجه قرار دهد، * با استقبال از نقشی که جنبش‌های زنان در جلب توجه روزافزون به ماهیت، جدی بودن، و ابعاد مسئله خشونت علیه زنان ایفا می‌کنند، * با احساس مخاطره از این که فرصت‌های زنان برای دستیابی به برابری حقوقی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در جامعه، به دلایلی از جمله خشونت فراگیر و مداوم، محدود هستند، * با اعتقاد به اینکه با توجه به نکات ذکر شده در بالا نیاز برای تعریف جامع و روشن خشونت علیه زنان، یک بیانیه روشن از حقوقی که باید اعمال شوند که حذف خشونت علیه زنان در همه اشکال آن تضمین شود، یک تعهد توسط دولت‌ها در احترام به مسئولیت‌های آنان، و یک تعهد توسط تمامی جامعه بین‌المللی به حذف خشونت علیه زنان، * رسماً اعلامیه حذف خشونت علیه زنان را در زیر اعلان می‌دارد و اصرار دارد که هر گونه تلاشی برای شناختن و محترم شمردن آن توسط عموم، به عمل آید: (۱) قطعنامه (2) (III) A 217 رجوع کنید به قطعنامه ۲۲۰۰ A (XXI)، پیوست (۳) قطعنامه ۱۸۰/۳۴، پیوست (۴) قطعنامه ۴۶/۳۹، پیوست (۵) گزارش کنفرانس جهانی برای بررسی و ارزیابی دستوردهای دهه سازمان ملل برای زنان: برابری، پیشرفت و صلح، ناپروبی، ۱۵-۲۶ ژوئیه ۱۹۸۵ (انتشارات سازمان ملل، شماره فروش (E.85.IV.10)، فصل I، بخش I.

از قانون موافقتنامه وضع حقوقی سازمان همکاری عمران منطقه ای نمایندگان ملی و کارکنان بین‌المللی آن بین دولت ایران و دولت جمهوری اسلامی پاکستان و دولت جمهوری ترکیه / ماده ۱۷ / مصوب ۵۷/۴/۸ (روابط برون‌خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۷- کارمندان دبیرخانه موضوع ماده ۱۶ از مزایا و مصونیت‌های زیر بهره‌مند خواهند بود: الف- مصونیت از تعقیب قانونی نسبت به اظهارات شفاهی یا کتبی و اعمالی که در مقام رسمی و در حدود اختیارات باشد. ب- بهره‌مندی خود و همسر و اعضای بلافصل خانواده که با او زندگی می‌کنند و تحت تکفل او می‌باشند - از همان مصونیت در مورد محدودیت‌های مهاجرتی و ثبت نام خارجی که کارمندان دیپلماتیک همردیف او برخوردارند. ج- برخورداری از همان تسهیلات در مورد محدودیت‌های پولی و ارزی که در مورد کارمندان دیپلماتیک همردیف او فراهم است. د- برخورداری خود و همسر و اعضای بلافصل خانواده که با او زندگی میکنند و تحت تکفل او می‌باشند از همان تسهیلات درباره بازگشت به میهن خود که به هنگام بحران‌های بین‌المللی برای کارمندان دیپلماتیک همردیف او فراهم است. ه- حق وارد کردن با معافیت از عوارض ااث و لوازم شخصی خود در موقع استقرار اولیه در کشور مورد بحث - و پس از خاتمه ماموریت در آن کشور - خارج کردن این ااث و لوازم را بدون پرداخت عوارض - ولی در هر مورد این معافیت تابع شرایطی خواهد بود که حکومت کشوری که در آن از این حق استفاده می‌شود - لازم بداند. و- حق وارد کردن موقت وسائط نقلیه موتوری برای استفاده شخصی با معافیت از پرداخت عوارض و متعاقباً فروش یا خارج کردن این وسائط نقلیه با برخورداری از معافیت گمرکی ولی در هر مورد تابع شرایطی خواهد بود که حکومت کشور مربوطه برای کارمندان دیپلماتیک همردیف لازم بداند.

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان / ماده ۱ / قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوبه ۲۳ فوریه ۱۹۹۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۱- در این اعلامیه، عبارت "خشونت علیه زنان" به معنی هر عمل خشونت آمیز بر اساس جنس است که به آسیب یا رنجاندن جسمی، جنسی، یا روانی زنان منجر بشود، یا احتمال می رود که منجر شود، از جمله تهدیدات یا اعمال مشابه، اجبار یا محروم کردن مستبدانه زنان از آزادی، که در منظر عموم یا در خلوت زندگی خصوصی انجام شود .

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان / ماده ۲ / قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوبه ۲۳ فوریه ۱۹۹۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲- تعبیر خشونت علیه زنان باید شامل موارد زیر، اما نه محدود به این موارد، باشد: (آ) خشونت جسمی، جنسی و روانی که در خانواده اتفاق می افتد، از جمله کتک زدن، آزار جنسی دخترپچه ها در خانه، خشونت مربوط به جهیزیه، تجاوز توسط شوهر، ختنه زنان و دیگر رسوم عملی که به زنان آسیب می رساند، خشونت در رابطه بدون ازدواج و خشونت مربوط به استثمار زنان، (ب) خشونت جسمی، جنسی و روانی که در جامعه عمومی اتفاق می افتد، از جمله تجاوز، سوء استفاده جنسی، آزار جنسی و ارباب در محیط کار، در مراکز آموزشی و جاهای دیگر، قاچاق زنان و تن فروشی اجباری، (پ) خشونت جسمی، جنسی و روانی، در هر جایی، که توسط دولت انجام شود یا نادیده گرفته شود .

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان / ماده ۳ / قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوبه ۲۳ فوریه ۱۹۹۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۳- زنان بطور برابر حق برخورداری و حفظ همه حقوق بشر و آزادی های اساسی در عرصه های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی، و همه عرصه های دیگر را دارند. این حقوق از جمله شامل موارد زیر است: (آ) حق زندگی، (۶) (ب) حق برابری، (۷) (پ) حق آزادی و امنیت شخصی، (۸) (ت) حق حمایت بالسیوه قانون، (۷) (ث) حق آزادی از همه اشکال تبعیض، (۷) (ج) حق بهره وری از بالاترین میزان ممکن سلامت جسمی و روانی، (۹) (چ) حق شرایط عادلانه و رضایت بخش برای کار، (۱۰) (ح) حق اینکه فرد مورد شکنجه یا دیگر مجازاتها یا رفتار خشن، غیر انسانی و تحقیرآمیز واقع نشود. (۱۱) (۶) اعلامیه جهانی حقوق بشر، ماده ۳، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، ماده ۶. (۷) میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، ماده ۲۶. (۸) اعلامیه جهانی حقوق بشر، ماده ۳، و میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، ماده ۹. (۹) میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، ماده ۱۲. (۱۰) اعلامیه جهانی حقوق بشر، ماده ۲۳، و میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مواد ۶ و ۷. (۱۱) اعلامیه جهانی حقوق بشر، ماده ۵، میثاق بین المللی مدنی و سیاسی، ماده ۷، و کنوانسیون ضد شکنجه و رفتار یا مجازات خشن، غیر انسانی یا تحقیر کننده .

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان / ماده ۴ / قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوبه ۲۳ فوریه ۱۹۹۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۴- دولت ها باید خشونت علیه زنان را محکوم نموده و نباید هیچ رسم، سنت یا ملاحظات مذهبی را برای وظیفه خود در رابطه با حذف آن بهانه کنند. دولتها باید با استفاده از تمام شیوه های مناسب و بدون تاخیر یک سیاست حذف خشونت علیه زنان را تا پایان آن دنبال کنند، و باید: (الف) اگر هنوز بطور کامل به "کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان" متعهد نیستند، آن را تصویب کرده یا بطور رسمی به عضویت آن درآیند و از قیدهای خاص درباره آن صرف نظر کنند، (ب) از ملزم شدن به خشونت علیه زنان خودداری کنند، (پ) همه کوشش های لازم را برای پیشگیری، انجام تحقیقات مربوطه و مجازات اعمال خشونت علیه زنان بر اساس قانون کشور خود انجام دهند، چه این اعمال توسط دولت انجام شده باشد و یا توسط اشخاص خصوصی. (ت) در قوانین کشور لوایح رسمی کیفری، مدنی و کاری و اداری تهیه کنند که خطایی را که بر زنان تحت اعمال خشونت

رفته مجازات و جبران کند، برای زنانی که تحت اعمال خشونت قرار می‌گیرند باید دسترسی به راهکارهای قضائی فراهم شود، و با پشتیبانی قوانین کشور، جبران موثر و عادلانه برای صدماتی که متحمل شده‌اند میسر باشد، دولت همچنین باید زنان را از حقوقشان در تقاضای جبران خسارت و توانیابی از طریق چنین راهکارهایی آگاه سازد، (ث) امکان تهیه برنامه‌های ملی به منظور گسترش حمایت از زنان در مقابله با هرگونه خشونت، یا الحاق موادی برای این منظور در برنامه‌های موجود، یا در مواردی همکاری‌های ممکن با سازمان‌های غیر دولتی، بویژه سازمانهایی که درگیر مسئله خشونت علیه زنان هستند، را در نظر بگیرند. (ج) راهکارهای پیشگیری و همه‌دستورالعمل‌های جامع حقوقی، سیاسی، اداری و فرهنگی که حمایت از زنان را در مقابل هرگونه خشونت ترویج می‌کند تدوین کنند، و تضمین کنند که قربانی شدن مجدد زنان به خاطر عدم حساسیت قانون به ملاحظات جنسی و شیوه‌های اعمال قانون و دیگر مداخلات دولتی اتفاق نخواهد افتاد. (چ) درراه تضمین این که زنان تحت خشونت، و در صورت اقتضاء، فرزندان آنها، از کمک‌های ویژه مانند توانبخشی، کمک در نگهداری از کودکان و گذران زندگی، درمان، مشاوره، و خدمات بهداشتی و اجتماعی، مراکز و برنامه‌ها و سازمان‌های یاری‌رسانی که باید دیگر اقدامات لازم برای افزایش امنیت و توانبخشی جسمی و روانی آنان را انجام دهد، کار کنند. (ح) مقادیر کافی برای فعالیت‌های مربوط به حذف خشونت علیه زنان را در بودجه دولت قرار دهند. (خ) اقدامات لازم برای آموزش به ماموران انتظامی و مسئولین دولتی مسئول اجرای سیاست‌های مربوط به پیشگیری، تحقیقات و مجازات خشونت علیه زنان، انجام دهند تا این افراد به نیازهای زنان حساس شوند. (د) اقدامات لازم، بویژه در زمینه آموزش، به عمل آورند که الگوهای اجتماعی و فرهنگی رفتار مرد و زن اصلاح شود و تبعیض‌ها، رفتارهای مرسوم و همه‌دیگر رفتارهایی که براساس ایده‌فروستی یا فرادستی یک جنس و کلیشه رفتاری مرد و زن است، حذف شود. (ذ) تحقیق، جمع‌آوری اطلاعات و آمار، بویژه در باره خشونت خانگی و رواج اشکال گوناگون خشونت علیه زنان را ترویج کنند و تحقیق درباره علل، ماهیت، میزان جدی بودن و نتایج خشونت علیه زنان و میزان تاثیر اقدامات برای پیشگیری و جبران خسارت خشونت علیه زنان را تشویق کنند، این آمار و یافته‌ها ی تحقیق باید در دسترس عموم قرار گیرد. (ر) اقداماتی در جهت حذف خشونت علیه زنان، بویژه آنان که در مقابل خشونت ضربه پذیر هستند، اتخاذ کنند، (ز) در گزارش‌های مربوط به اسناد حقوق بشر که به سازمان ملل متحد ارائه می‌دهند، اطلاعات راجع به خشونت علیه زنان و اقدامات انجام شده برای عملی کردن اعلامیه حاضر را جای دهند. (ژ) تدوین دستورالعمل‌های مناسب برای کمک به عملی کردن اصول این اعلامیه حاضر را تشویق کنند. (س) نقش مهم جنبش و سازمان‌های غیر دولتی زنان را در سطح جهانی در ارتقاء سطح آگاهی و کاهش مسئله خشونت علیه زنان تصدیق کنند. (ش) فعالیت‌های جنبش و سازمان‌های غیر دولتی زنان را یاری‌رسانده و پیش ببرند و با آنها در سطح محلی، ملی و منطقه‌ای همکاری کنند. (ص) سازمان‌های منطقه‌ای بین‌دولت‌ها را که عضو آنان هستند، تشویق کنند که حذف خشونت علیه زنان را، در صورتی که درخور است، در برنامه خود بگنجانند .

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان / ماده ۵ / قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوبه ۲۳ فوریه ۱۹۹۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه‌ها)

ماده ۵- ارگان‌ها و نمایندگی‌های ویژه سیستم سازمان ملل متحد باید، در حد توانایی خود، به شناساندن و تحقق حقوق و اصول مندرج در این اعلامیه یاری‌رسانند و از جمله باید: (أ) به رشد همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی با چشم‌اندازی برای تعریف استراتژی‌های منطقه‌ای برای مبارزه با خشونت، انتقال تجارب و برنامه‌های مالی مربوط به حذف خشونت علیه زنان یاری‌رسانند، (ب) هم‌آیش‌ها و سمینارهایی با هدف ایجاد و رشد آگاهی میان همه افراد نسبت به مسئله حذف خشونت علیه زنان را ترویج کنند، (پ) به رشد هماهنگی و مشارکت در میان دواير عهدنامه‌ای حقوق بشر در سازمان ملل کمک کنند تا امر خشونت علیه زنان به طور موثر مورد توجه واقع شود. (ت) در تحلیل‌هایی که برای سازمانها و دواير سیستم سازمان ملل درباره مشکلات و گرایش‌های اجتماعی تهیه می‌شود، مانند گزارش‌های ادواری درباره وضعیت اجتماعی جهان، بررسی گرایش‌ها در خشونت علیه زنان را جای دهند. (ث) فرمول‌بندی دستورالعمل‌ها یا دفترچه‌های راهنما مربوط به خشونت علیه زنان را ترویج دهند، و اقداماتی را که در این اعلامیه به آنها اشاره می‌شود درج کنند، (ج) امر حذف خشونت علیه زنان را، در صورت اقتضاء، در انجام تعهد خود در عملی کردن اسناد حقوق بشر در نظر بگیرند .

اعلامیه حذف خشونت علیه زنان / ماده ۶ / قطعنامه ۴۸/۱۰۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوبه ۲۳ فوریه ۱۹۹۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه‌ها)

ماده ۶- هیچ چیز در اعلامیه حاضر نباید هیچ یک از مواد قانون یک کشور یا هر عهدنامه یا میثاق بین المللی، یا سند دیگری را که در یک کشور اجرا می شود و در حذف خشونت علیه زنان تأثیر می باشد، تحت الشعاع قرار دهد .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به موافقتنامه مصونیتها و مزایای سازمان کنفرانس اسلامی / ماده ۲۰ / مصوب ۵۷/۳/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی- رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲۰- دبیر کل و معاونین او و سایر کارمندان عالی رتبه سازمان و همچنین همسر و فرزندان صغیرشان علاوه بر مزایا و مصونیتهای مذکور در دو ماده قبل از همان مزایا و مصونیتهایی که طبق قوانین بین المللی بر هر یک از مامورین سیاسی طبق مقامشان اعطا میشود برخوردار خواهند گردید .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به موافقتنامه مصونیتها و مزایای سازمان کنفرانس اسلامی / ماده ۱۰ / مصوب ۵۷/۳/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۰- نمایندگان دول عضو در ارگانها و کنفرانسهای اصلی و فرعی سازمان حین انجام وظایف رسمی و طی مدت مسافرت به محل تشکیل جلسه و مراجعت از آن ، از مزایا و مصونیتهای زیر برخوردار خواهند گردید: الف- مصونیت شخص آنها از توقیف و بازداشت و مصونیت اثاثه آنها از ضبط و مصادره . ب- مصونیت قضائی نسبت به اظهارات کتبی و شفاهی و اعمالی که در اجرای وظایف رسمی خود انجام می دهند. ج- مصونیت از تعرض نسبت به کلیه اوراق و اسناد متعلق به آنها . د- حق در یافت علائم رمز و در یافت اوراق و مکاتبات توسط پیک یا کیسه مهمور . ه- معافیت خود و همسران آنها از محدودیتهای مربوط ه مهاجرت و ثبت نام اتباع بیگانه و خدمات ملی اجباری در کشوری که برای انجام وظایف از آن دیدار یا عبور می کنند . و- تسهیلاتی که برای نمایندگان دولتهای خارجی که دارای ماموریت موقت می باشند در مورد قوانین مربوط بارز و مبادلات ارزی وجود دارد. ز- مصونیتها و تسهیلاتی که در مورد اثاثیه شخصی به فرستادگان سیاسی اعطا میگردد. ح- مصونیتها و تسهیلات دیگر که به فرستادگان سیاسی اعطا میگردد به شرط آنکه مغایر با مقررات فوق الذکر نباشد . این مزایا شامل معافیت از حقوق و عوارض گمرکی نسبت به کالاهای وارده توسط افراد مذکور به جز وسایل شخصی آنها نخواهد بود .

قوانین : بین المللی . : حقوقی : امور مالی :

قوانین، [تعداد : ۷]

از قانون کنوانسیون تکمیلی کنوانسیون حمل و نقل مسافر و توشه به وسیله راه آهن و اجازه الحاق دولت ایران به کنوانسیون مذکور / ماده ۳ / مصوب ۵۵/۱۱/۱۷

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷

از قانون موافقتنامه همکاری علمی و فنی بین دولت ایران و دولت جمهوری ایتالیا / ماده ۶ / مصوب ۱۳۵۰/۱/۳۰

از قانون موافقتنامه تاسیس مرکز تحقیقات ارتباطی بین دولت ایران و دولت ژاپن / ضمیمه ۲ موافقتنامه / مصوب ۱۳۴۹/۱۲/۱۰

از قانون قرارداد بین ایران و جمهوری فدرال آلمان به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف از درآمد و ثروت / بند ۲ ماده ۲۵ / مصوب ۱۳۴۸/۳/۳۱

از قانون موافقتنامه بین دولت ایران و دولت جمهوری فدرال آلمان درباره همکاری فنی / ماده ۵ / مصوب ۱۳۴۸/۲/۱۱

از قانون عهدنامه مودت و موافقتنامه های فرهنگی و همکاری فنی و علمی بین دولت ایران و دولت پادشاهی مراکش / ماده ۴ / مصوب ۱۳۴۶/۱۰/۷

از قانون کنوانسیون تکمیلی کنوانسیون حمل و نقل مسافر و توشه به وسیله راه آهن و اجازه الحاق دولت ایران به کنوانسیون مذکور / ماده ۳ / مصوب ۵۵/۱۱/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- گرامات در صورت فوت مسافر: ۱- در صورت مرگ مسافر گرامات عبارت خواهد بود از: الف- هزینه های لازم پس از مرگ به خصوص مخارج حمل جنازه - دفن یا سوزاندن. ب- اگر مرگ بلافاصله اتفاق نیفتاده باشد - گرامات طبق ماده ۴ تعیین می شود. ۲- به افرادی که قانونا از لحاظ نفقه تحت تکفل مسافر بوده یا می بایستی در آینده بوده باشند و در نتیجه فوت مسافر از پشتیبانی وی محروم شوند باید گرامات لازم پرداخت شود در صورتی که افراد مزبور تحت تکفل مسافر باشند ولی مسافر در این مورد الزام قانونی نداشته باشد گرامات تابع قوانین ملی خواهد بود .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی / ماده ۲ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱-۲- دولت طرف این میثاق متعهد می گردد به سعی و اهتمام خود و از طریق همکاری و تعاون بین المللی - بویژه در طرحهای اقتصادی و فنی - با استفاده از حداکثر منابع موجود خود به منظور تامین تدریجی اعمال کامل حقوق شناخته شده در این میثاق با کلیه وسایل مقتضی به خصوص با اقدامات قانونگذاری اقدام نماید. ۲- دولتهای طرف این میثاق متعهد می شوند که اعمال حقوق مذکور در این میثاق را بدون هیچ نوع تبعیض از حیث نژاد - رنگ - جنس - زبان- مذهب عقیده سیاسی یا هرگونه عقیده دیگر - اصل و منشأ، ملی یا اجتماعی - ثروت - نسب یا هر وضعیت دیگر تضمین نمایند. ۳- کشورهای در حال رشد با توجه لازم به حقوق بشر و وضع اقتصاد ملی خود می توانند تعیین کنند تا چه اندازه حقوق اقتصادی شناخته شده در این میثاق را در باره اتباع بیگانه تضمین خواهند کرد .

از قانون موافقتنامه همکاری علمی و فنی بین دولت ایران و دولت جمهوری ایتالیا / ماده ۶ / مصوب ۱۳۵۰/۱/۳۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- دولت ایران ائانه منزل و لوازم شخص متعلق به افرادی که به موجب موافقتنامه حاضر به ایران اعزام می شوند و همچنین ائانه و لوازم شخصی خانواده آنها را که برای استقرار اولیه به ایران وارد می نمایند از هر نوع حقوق گمرکی و عوارض دیگر مربوط به ورود یا خروج کالا و هر نوع مالیات دیگر معاف می نماید مشروط بر اینکه ائانه و لوازم شخصی مذکور با احتیاجات افراد مزبور در مدت خدمت آنان متناسب باشد . این معافیت بالاخص شامل یک دستگاه اتومبیل خواهد بود که متخصصین و معلمین و تکنسین های ایتالیائی برای استفاده شخصی به ایران وارد می نمایند . به علاوه

افرادی که به موجب موافقتنامه حاضر به ایران فرستاده می شوند از پرداخت مالیات در ایران نسبت به حقوق و مواجب و دیگر مزایائی که به عهده دولت جمهوری ایتالیا است معاف می باشند . به طور کلی دولت ایران در مورد افراد ایتالیائی که مشمول موافقتنامه حاضر قرار می گیرند و نیز خانواده و اموال و وجوه و حقوق آنان لااقل مقررات آئین نامه قانونی مورخ ۲۳ تیر ماه ۱۳۴۵ (۱۴ ژوئیه ۱۹۶۶) ناظر بر مزایا و معافیت‌های کارشناسان خارجی را که در اجرای تبصره ۳۷ قانون بودجه سال ۱۳۴۴ تنظیم شده است یا قوانین و مقررات مساعدتری را که ممکن است بعد از امضای موافقتنامه حاضر وضع گردد اجرا می نماید . افراد مذکور می توانند در پایان مأموریت خود وجوهی را که به ریال از طرف ادارات ایرانی استفاده کننده از خدمات آنان پرداخت شده است آزادانه انتقال دهند. امور مربوط به تعیین میزان و ترتیب پرداخت مال الاجاره مناسب جهت اشخاص مذکور و خانواده آنها و همچنین امور مربوط به هزینه ها و فوق العاده مسافرت‌های رسمی و دیگر حق الزحمه های اضافی از طریق ترتیبات خاص معین خواهد شد .

از قانون موافقتنامه تاسیس مرکز تحقیقات ارتباطی بین دولت ایران و دولت ژاپن / ضمیمه ۲ موافقتنامه / مصوب ۱۳۴۹/۱۲/۱۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی-)

ضمیمه ۲ موافقتنامه - ۱- معافیت از پرداخت حقوق گمرکی و عوارض سود بازرگانی متعلقه به مواد غذایی ژاپنی تا مبلغ ده هزار ریال (قیمت فوب بندر بارگیری ژاپنی) که به منظور مصرف کارشناسان و خانواده شان در هر سال به ازاء هر نفر به ایران وارد می شود . ۲- خدمات و تسهیلات پزشکی مجانی برای کارشناسان ژاپنی و خانواده شان .

از قانون قراردادی بین ایران و جمهوری فدرال آلمان به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف از درآمد و ثروت / بند ۲ ماده ۲۵ / مصوب ۱۳۴۸/۳/۳۱ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

بند ۲ ماده ۲۵- نسبت به پایگاه ثابتی که موسسه یک دولت متعاهد در قلمرو دولت متعاهد دیگر دارد در قلمرو دولت اخیر شرایط مالیاتی نامساعدتری از شرایط مالیاتی موسسات این دولت دیگر که همان فعالیت را انجام می دهند برقرار نمی شود. این مقررات به نحوی تعبیر نخواهد شد که یک دولت متعاهد را ملزم نماید که معافیت شخصی و حداقل بخشودگی و تخفیف مالیاتی را که به سبب وضع یا هزینه خانوادگی برای اشخاص مقیم قلمرو خود قائل است به اشخاص مقیم قلمرو دولت متعاهد دیگر اعطاء نماید .

از قانون موافقتنامه بین دولت ایران و دولت جمهوری فدرال آلمان درباره همکاری فنی / ماده ۵ / مصوب ۱۳۴۸/۲/۱۱ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی-)

ماده ۵ - ۱- در کادر همکاری فنی و با توجه به مقررات ماده ۲ موافقتنامه حاضر ، دولت ایران : الف- ... ب- ... ج- متخصصین آلمانی را از پرداخت حقوق و عوارض گمرکی و دیگر حقوق وارداتی و همچنین سود بازرگانی بابت لوازم شخصی و ائانه منزل که جهت استفاده و رفع احتیاجات متخصصین و خانواده آنها در استقرار اولیه به ایران وارد می گردد معاف خواهد کرد. د- ... ۲- همسر و فرزندان و منسوبین درجه اول به مفهوم قوانین ایران که تحت تکفل متخصصین باشند - اعضای خانواده او محسوب خواهند شد . ۳- لوازم شخصی و ائانه منزل متخصص آلمانی باید با وضع و احتیاجات وی در طول مدت انجام وظایفی که طبق مفاد این موافقتنامه به او محول می شود متناسب باشد - لوازم و ائانه مزبور باید قبل یا حداکثر شش ماه پس از ورود متخصص یا اعضای خانواده او به ایران وارد کشور شود .

از قانون عهدنامه مودت و موافقتنامه های فرهنگی و همکاری فنی و علمی بین دولت ایران و دولت پادشاهی مراکش / ماده ۴ / مصوب ۱۳۴۶/۱۰/۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- کارشناسانی که بنا بر مفاد این موافقتنامه و ترتیبات تکمیلی ممکنه بعدی که از طرف یکی از دولتین در اختیار طرف دیگر گذاشته می شوند در مدت اقامت در قلمرو کشور پذیرنده از معافیت هر نوع مالیات و عوارض و سایر حقوق در موارد زیر بهره مند خواهند بود. الف- حقوقی که در مدت اشتغال به خدماتی که به مناسب همکاری انجام می دهند در کشور خودشان به آنان تعلق می گیرد و تادیه آن به عهده کشور پذیرنده نیست. ب- اثاث منزل و وسایل شخصی آنان و همسران و کودکان تحت تکفل آنان برای استقرار اولیه در کشور پذیرنده . ج- افراد مذکور در این موافقتنامه می توانند یک قسمت از حقوقی را که در کشور پذیرنده در یافت می دارند به کشور اصلی خود منتقل سازند و این انتقال طبق مقررات ارزی کشور پذیرنده انجام خواهد گرفت .

قوانین : بین المللی . : حقوقی : خانواده :

قوانین، | تعداد : ۶۹ |]

تصویبنامه در خصوص ساماندهی امور ایرانیان خارج از کشور / ۱۳۸۲/۸/۱۸

آیین نامه ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی) / ماده ۳ / ۸۲/۱/۲۱

آیین نامه ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی) / ماده ۲ / ۸۲/۱/۲۱

دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی

دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی

دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی

آیین نامه اجرایی زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیر ایرانی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶ هیئت وزیران

آیین نامه اجرایی زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیرایرانی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۴۰ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۳۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۳۴ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۲۹ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۲۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۲۶ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۲۵ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۲۴ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۲۳ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۲۲ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۲۱ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۸ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۵ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / مقدمه / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی
جهانی / ماده ۸۱ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی
جهانی / ماده ۸۰ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی
جهانی / ماده ۷۹ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی
جهانی / ماده ۷۴ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی
جهانی / ماده ۶۸ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی
جهانی / ماده ۶۶ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۳۹ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸

از قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۳۸ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸

از قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۳۶ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸

از قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۲۶ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸

از قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸

از قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن / ماده ۲۴ / مصوب ۵۵/۳/۲۵

از قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن / ماده ۱۷ / آمصوب ۵۵/۳/۲۵

از قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن / ماده ۱۲ / مصوب ۵۵/۳/۲۵

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۲۶ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۲۴ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۲۳ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷

اعلامیه جهانی حقوق بشر / ماده ۱۶ /

از قانون راجع به عهد نامه مودت و اقامت بین دولت ایران و جمهوری آتریش / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۴۴/۸/۲۳

موافقتنامه مصونیتها و مزایای سازمان کنفرانس اسلامی / ماده ۲۳ / مورخ ۵ مه ۱۹۷۶ برابر با ۱۳۵۵/۳/۲۵

تصویبنامه در خصوص ساماندهی امور ایرانیان خارج از کشور / ۱۳۸۲/۸/۱۸

از پروتکل ضمیمه عهدنامه مودت و اقامت و تجارت ایران و یونان مصوب ۱۳۱۰/۱۲/۱۰ / ماده ۵ / ۱۳۱۰/۱۲/۱۰

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۴۰ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۳۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

درباره عدم الحاق جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان (مصوبه چهارصد و سیزدهمین جلسه مورخ ۱۳۷۶/۱۱/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی) / ۱۳۷۶/۱۱/۱۴

موافقتنامه همکاری در زمینه فعالیت زنان و خانواده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تونس

مقاله نامه بین المللی امضا، شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده ششم / مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴

مقاله نامه بین المللی امضا، شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده چهارم / مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴

مقاله نامه بین المللی امضا، شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده چهارم / مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴

مقاله نامه بین المللی امضا، شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده سوم / مصوب ۱۸ مه ۱۹۰۴

مقاله نامه بین المللی امضا، شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده دوم / مصوب ۱۸ مه ۱۹۰۴

قانون اجازه الحاق دولت ایران به قرار دادهای بین المللی پاریس و ژنو راجع به جلوگیری از رفتار جنایت آمیز نسبت به زنان و کودکان / ماده واحده / مصوب ۱۴/۱۰/۱۳۱۰

قانون موافقتنامه همکاری در زمینه فعالیت زنان و خانواده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تونس / ماده واحده / مصوب ۲۳/۲/۱۳۸۲ مجلس شورای اسلامی و تایید ۷/۳/۱۳۸۲ شورای نگهبان

تصویبنامه در خصوص ساماندهی امور ایرانیان خارج از کشور / ۱۳۸۲/۸/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی-ملیت)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۸ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۰/۲۴۱ مورخ ۱۳۸۲/۱/۲۶ وزارت امور خارجه و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود: ۱- به منظور ساماندهی امور ایرانیان خارج از کشور، ستادی به ریاست رئیس جمهور و با حضور وزیران کشور، امور خارجه، فرهنگ و ارشاد اسلامی، اطلاعات، امور اقتصادی و دارایی، آموزش و پرورش، علوم تحقیقات و فناوری، کار و امور اجتماعی، بهداشت درمان و آموزش پزشکی، رئیس سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و رئیس مرکز امور مشارکت زنان تشکیل شود. ۲- دبیرخانه ستاد یاد شده در وزارت امور خارجه مستقر خواهد شد. ۳- ستاد می تواند کارگروههای تخصصی در خصوص موضوع یاد شده تشکیل دهد. ۴- ترکیب کارگروههای مزبور و نحوه تشکیل آن به تصویب ستاد می رسد

آیین نامه ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی) / ماده ۳ / ۸۲/۱/۲۱ (روابط درون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-ملیت)

ماده ۳- وزارت کشور در خصوص هویت و صلاحیت زن خارجی مراتب را از وزارت اطلاعات - امور بیگانگان - استعلام و مجوز ثبت ازدواج را صادر خواهد نمود. (اصلاحی ۸۲/۵/۲۰ تبصره ۱- مرجع مذکور می تواند اختیارات خود را به ادارات تابعه در استانها واگذار نمایند. تبصره ۲- مراجع ذیربط در صورت صدور مجوز ثبت ازدواج، واقعه را ثبت خواهد نمود و وفق ماده (۹۷۶) قانون مدنی، جهت زوجه شناسنامه صادر خواهد شد .

آیین نامه ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی) / ماده ۲ / ۸۲/۱/۲۱ (روابط درون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-ملیت)

ماده ۲- برای تشکیل پرونده متقاضیان باید مدارک زیر را تهیه و تسلیم نمایند: ۱) درخواستنامه مرد و زن مبنی بر تقاضای صدور مجوز ثبت ازدواج، طبق نمونه وزارت کشور. ۲) ارائه اصل و رونوشت شناسنامه مرد و کارت هویت معتبر زن. ۳) گواهینامه از مرجع رسمی کشور متبوع زن مبنی بر تصدیق هویت وی. تبصره- در صورتی که تهیه گواهینامه مذکور برای متقاضی امکان پذیر نباشد وزارت کشور می تواند بدون دریافت مدرک فوق اقدام به تشکیل پرونده نماید .

دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی (روابط درون خانوادگی- عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی- ملیت)

بخش ۲ - ازدواج دارندگان دفترچه پناهندگی: چنانچه زوج دارای دفترچه و زوجه دارای شناسنامه ایرانی باشد تمام مراحل فوق عیناً انجام می پذیرد و از آنجایی که پناهنده هیچگونه رابطه ای با سفارت کشور خود ندارد لذا ارائه گواهی تجرد و غیره از سفارت کشور متبوعه منتفی است و به جای مدارک مذکور تعهدی از زوجه اخذ می شود مبنی بر این که استانداری هیچ گونه مسئولیتی در قبال عواقب بعدی این ازدواج نخواهد داشت .

دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی (روابط درون خانوادگی- عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی- ملیت)

بخش ۱ - اتباع خارجی دارنده گذرنامه: اتباع خارجی که دارای گذرنامه می باشد و تقاضای ازدواج با بانوی ایرانی را دارند، بعد از حضور زوج و زوجه نزد کارشناس مربوطه ابتدا گذرنامه زوج مورد بررسی قرار می گیرد. چنانچه مدرک مذکور دارای اعتبار «منظور از اعتبار مدت زمانی است که یک پاسپورت از زمان صدور تا پایان آن قابل استفاده است در بعضی از کشورها مدت اعتبار پاسپورت ۴ سال و بعضی دیگر ۵ سال می باشد» و همچنین اقامت مجاز در ایران باشد «منظور از اقامت داشتن اجازه رسمی توقف در کشور از طریق مهر نیروی انتظامی در پاسپورت مشخص می گردد» و بعد از تطبیق شناسنامه زوجه لیست مدارک و فرم درخواست ازدواج از طریق کارشناس مربوطه در اختیار متقاضی قرار می گیرد «یک نمونه لیست مدارک پیوست می باشد ضمیمه شماره یک» در لیست مذکور ابتدا به فرم درخواست ازدواج اشاره شده است فرم مذکور در ۶ برگ توسط کارشناس به متقاضی تحویل شده و برگ اول و دوم باید به طور کامل از طرف زوج تکمیل و امضا گردد. برگ سوم و چهارم و پنجم و ششم نیز توسط زوج تکمیل و امضاء گردد. (یک نمونه فرم درخواست ضمیمه می باشد پیوست شماره ۲) دومین موردی که در لیست مدارک اشاره شده است اخذ گواهی سفارت متبوعه زوج مبنی بر تأیید مجرد بودن و بلامانع بودن ازدواج زوج و زوج می باشد. اخذ مدارک مذکور الزامی است و کلیه متقاضیان موظف به تهیه آن می باشند و می بایست اصل و ترجمه رسمی به زبان فارسی مدارک مذکور با به کارشناس مربوطه ارائه نمایند. پس از ارائه کلیه مدارک اشاره شده در لیست مدارک از طریق متقاضی به کارشناس مربوطه، نسبت به تشکیل پرونده ازدواجی توسط کارشناس اقدام می گردد و بعد از مکاتبه با اداره اطلاعات و نیروی انتظامی استان و اخذ موافقت ادارات مذکور پروانه زناشویی با امضاء استاندار که از طرف وزیر کشور امضاء می نماید در ۷ نسخه صادر می گردد. برگ اول پروانه که بدون رونوشت می باشد به متقاضی تحویل تا جهت اخذ پروانه اقامت ازدواجی به نیروی انتظامی استان مراجعه و پس از اخذ پروانه مذکور هر دو پروانه را (پروانه زناشویی و پروانه اقامت ازدواجی) به عقد ارائه و عقد رسمی انجام می پذیرد. ۶ برگ دیگر پروانه طی رونوشتی به اداره ثبت احوال، اداره اطلاعات، نیروی انتظامی استان، وزارت کشور و وزارت امور خارجه ارسال می شود و یک نسخه نیز در پرونده مربوطه در استانداری نگهداری می گردد

دستورالعمل ثبت ازدواج اتباع خارجی با اتباع ایرانی (روابط درون خانوادگی- عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی- ملیت)

نظر به این که آیین نامه مربوط به ازدواج اتباع ایرانی با اتباع خارجی مربوط به ماده ۱۰۶۰ قانون مدنی می باشد و بر اساس این ماده ازدواج زن ایرانی با تبعه خارجی در مواردی هم که منع قانونی ندارد موقوف به اجازه مخصوصی از طرف دولت بوده که در تاریخ ۴۵/۱۲/۶ این مهم با رعایت قوانین و مقررات به وزارت کشور محول گردیده است، علی هذا با عنایت به مطالب مطروحه در سمینار سراسری مسئولین دفاتر امور اتباع و مهاجرین خارجی کشور در مشهد مقدس و به منظور ایجاد هماهنگی بیشتر در نحوه تشکیل و چگونگی بیشتر در نحوه تشکیل و چگونگی اقدام پرونده های ازدواجی، این دستورالعملی تدوین که امید است مثمرتر واقع گردد. به طور کلی ازدواج اتباع خارجی مقیم ایران با اتباع ایرانی به دو دسته تقسیم می شود. الف - مرد ایرانی که درخواست ازدواج با زن خارجی را دارد. ب - مرد خارجی که درخواست ازدواج با زن ایرانی را دارد .

آیین نامه اجرایی زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیر ایرانی / ماده ۴ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶ هیئت وزیران (روابط درون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-ملیت)

ماده ۴- وزارت کشور می تواند به استانداردها و فرمانداریهای کل و همچنین با موافقت وزارت امور خارجه به بعضی از نمایندگان سیاسی و کنسولی شاهنشاهی در خارجه اختیار دهد که طبق مقررات این آیین نامه پروانه اجازه زناشویی را مستقیماً در محل صادر نموده و مراتب را به ثبت احوال اعلام دارند

آیین نامه اجرایی زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیرایرانی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۴۵/۷/۶ (روابط درون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی-ملیت)

ماده ۱ - به وزارت کشور اجازه داده می شود پروانه اجازه زناشویی بانوان ایرانی را با اتباع بیگانه با رعایت مقررات این آیین نامه صادر نماید .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۴۰ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴۰- ۱- کشورهای عضو در مورد کودکان متهم یا مجرم به نقض قانون کیفری این حق را به رسمیت می شناسند، با آنان مطابق با شئونات و ارزش کودک رفتار گردد که این امر موجب افزایش احترام کودک نسبت به حقوق بشر و آزادیهای اساسی دیگران شده و سن کودک را در نظر گرفته و باعث افزایش خواست وی برای سازش وی با جامعه و به عهده گرفتن نقشی سازنده می گردد. ۲- بدین منظور و با توجه به مفاد مربوطه اسناد بین المللی ، کشورهای عضو خصوصاً ، موارد ذیل را تضمین می نمایند: الف- هیچ کودکی نباید به خاطر اعمالی که در زمان ارتکاب توسط قانون ملی یا بین المللی منع شده ، متهم یا مجرم به نقض قانون کیفری شناخته شود. ب- هر کودکی که متهم یا محکوم به نقض قانون کیفری شود حداقل دارای تأمین های زیر خواهد بود: ۱- بیگناه شناخته شده تا زمانی که جرم طبق قانون ثابت نشده . ۲- اطلاع مستقیم و سریع از اتهامات وارده بر علیه وی ، در صورت لزوم از طریق والدین و یا قیم های قانونی ، و (حق) داشتن مشاوره حقوقی و یا سایر کمک ها در تهیه و ارائه دفاعیه . ۳- روشن شدن موضوع در اسرع وقت توسط مقام یا ارگان قضائی بی طرف و مستقل و طی یک دادرسی عادلانه در حضور وکیل یا سایر کمکهای حقوقی ، مگر اینکه این امر در جهت منافع کودک تشخیص داده نشود خصوصاً با در نظر گرفتن سن، موقعیت و یا والدین و یا قیم های قانونی کودک . ۴- مجبور نبودن به دادن شهادت و یا اظهار تقصیر ، بررسی شاهدان مختلف و یا کسب اجازه شرکت و یا بررسی شاهدان وی در شرایط مساوی . ۵- دسترسی به مقام یا ارگان قضائی ذیصلاح ، بی طرف و مستقل بالاتر بر طبق قانون در صورت مجرم شناخته شدن . ۶- حق استفاده رایگان از مترجم در صورتی که کودک قادر به درک زبان مورد استفاده (در دادگاه) نباشد . ۷- محرمانه بودن کامل موضوع در طول تمام مراحل دادرسی . ۳ - کشورهای عضو در جهت افزایش وضع قوانین ، مقررات ، مقامات و موسساتی که خصوصاً مربوط به کودکان متهم ، یا مجرم به نقض قانون کیفری تلاش خواهند کرد و خصوصاً اقدامات ذیل را معمول خواهند داشت: الف- قائل شدن حداقل سن برای نقض قانون کیفری به نحوی که زیر این سن ، کودک دارای قدرت نقض قانون تلقی نشود. ب- در صورت تناسب و تمایل (وضع) مقرراتی در جهت رفتار با اینگونه کودکان بدون توسل به دادرسی های قضائی ، به شرطی که حقوق بشر و ضمانت های حقوقی کاملاً رعایت شود. ۴- تأمین مسائل از قبیل نگهداری ، راهنمایی ، نظارت ، مشاوره ، تادیب ، فرزند خواندگی ، تعلیم و تربیت و برنامه های آموزشی و حرفه ای و سایر اقدامات دیگر در جهت تضمین اینکه با کودکان رفتاری متناسب با رفاه و شرائط و جرم آنها خواهد شد .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۳۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳۷- کشورهای طرف کنوانسیون اجرای اقدامات ذیل را متقبل می شوند: الف- هیچ کودکی نباید تحت شکنجه یا سایر رفتارهای بی رحمانه و غیر انسانی یا مغایر شئون انسانی قرار گیرد . مجازات اعدام و یا حبس ابد را بدون امکان آزادی نمی توان در مورد کودکان زیر ۱۸ سال اعمال کرد. ب- هیچ کودکی نباید به طور غیر قانونی و یا اختیاری زندانی شود. دستگیری ، بازداشت و یا زندانی کردن یک کودک می بایست مطابق با قانون باشد و به تنها آخرین راه چاره و برای کوهتاهترین مدت ممکن باید بدان متوسل شد. ج- با کودک زندانی باید به خاطر مقام ذاتی انسان ، رفتارهای انسانی و توام با احترام داشت به نحوی که نیازهای به خصوص سنی وی در نظر گرفته شود. کودکان زندانی خصوصا باید از افراد بزرگسال جدا شوند مگر اینکه این امر مغایر مصالح کودک باشد . کودک حق داشتن تماس با خانواده خود را از طریق نامه و ملاقات دارد به غیر از شرایط استثنائی . د- هر کودک زندانی می بایست از حق دسترسی سریع به مشاوره حقوقی و یا سایر مساعدتهای ضروری و نیز حق اعتراض نسبت به مشروعیت زندانی شدن خود در برابر دادگاه یا سایر مقامات ذیصلاح ، مستقل و بی طرف و تصمیم گیری سریع در اینگونه موارد برخوردار باشد .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۳۴ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳۴- کشورهای طرف کنوانسیون متقبل می شوند که از کودکان در برابر تمام اشکال سوء استفاده ها و استثمارهای جنسی حمایت کنند . بدین منظور ، کشورهای فوق خصوصا اقدامات ملی ، دو یا چند جانبه را در جهت جلوگیری از موارد زیر به عمل می آورند : الف- تشویق یا وارد نمودن کودکان برای درگیری در هر گونه فعالیتهای غیر قانونی جنسی . ب- استفاده استثماری از کودکان در فاحشه گری و سایر اعمال غیر قانونی جنسی . ج • استفاده استثماری از کودکان در اعمال و مطالب پرونو گرافیک .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۲۹ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۹- ۱- کشورهای طرف کنوانسیون موافقت می نمایند که موارد ذیل باید جزء آموزش و پرورش کودکان باشد: الف) پیشرفت کامل شخصیت، استعدادها و توانائی های ذهنی و جسمی کودکان . ب) توسعه احترام به حقوق بشر و آزادیهای اساسی و اصول مذکور در منشور سازمان ملل. ج) توسعه احترام به والدین کودک ، هویت فرهنگی ، زبان و ارزش های وی و ارزش های ملی کشوری که در آن زندگی می کند ، به موطن اصلی وی و به تمدنهای متفاوت با تمدن وی . د) آماده نمودن کودک برای داشتن زندگی مسئولانه در جامعه ای آزاد و با روحیه ای (مملو) از تفاهم صلح ، صبر ، تساوی زن و مرد و دوستی بین تمام مردم ، گروههای قومی ، مذهبی و ملی و اشخاص دیگر . ه) توسعه احترام نسبت به محیط طبیعی . ۲- از هیچیک از بخش های این ماده و ماده ۲۸ نباید چنان تعبیر شود که مداخله ای در آزادی افراد و ارگان ها برای تاسیس و اداره موسسات آموزشی ای که همواره طبق اصول ذکر شده در پاراگراف ۱ ماده حاضر و با شرط ارائه آموزش مطابق با حداقل استاندارد ذکر شده توسط دولت ایجاد می شوند ، تلقی شود .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۲۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۷-۱- کشورهای طرف کنوانسیون حق تمام کودکان را نسبت به برخورداری از استاندارد مناسب زندگی برای توسعه جسمی، ذهنی و روحی و اخلاقی و اجتماعی را به رسمیت می‌شناسند. ۲- والدین یا سایر اشخاص مسئول کودک، مسئولیت عمده ای در جهت تضمین شرایط زندگی مناسب برای پیشرفت کودک را در چهارچوب توانائی‌ها و امکانات عالی خود به عهده دارند. ۳- کشورهای طرف کنوانسیون، مطابق با شرایط ملی و در چهارچوب امکانات خود، اقدام ضروری را برای یاری والدین و سایر اشخاص مسئول کودک در جهت اعمال این حق به عمل خواهند آورد و در صورت لزوم کمک‌های مالی و برنامه‌های حمایتی را خصوصاً در مورد تغذیه، پوشاک و مسکن فراهم خواهند کرد. ۴- کشورهای طرف کنوانسیون اقدام لازم را جهت تضمین مراقبتهای در حین نقاهت کودک از سوی والدین و یا سایر اشخاصی که مسئولیت مالی کودک را به عهده دارند چه در داخل و چه در خارج از کشور به عمل خواهند آورد، در مواردی که شخص مسئول مالی کودک در کشوری متفاوت از کشور کودک زندگی می‌کند، کشورهای طرف کنوانسیون پذیرش موافقتنامه‌های بین‌المللی یا انعقاد اینگونه موافقتنامه‌ها و نیز اتخاذ سایر ترتیبات لازم را تسریع خواهند نمود.

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی حقوق کودک / ماده ۲۶ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۶-۱- کشورهای طرف کنوانسیون حق برخورداری از امنیت اجتماعی منجمله بیمه اجتماعی را برای تمام کودکان به رسمیت می‌شناسند و اقدام لازم را جهت دستیابی به تحقق کامل این حق مطابق با قوانین ملی به عمل خواهند آورد. ۲- این مزایا در صورت مقتضی می‌بایست با توجه به منافع و شرایط کودک و اشخاصی که مسئولیت نگهداری وی را به عهده دارند و نیز هر گونه ملاحظه دیگری مربوط به کاربرد این مزایا در جهت منافع کودک در اختیارشان قرار گیرد.

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی حقوق کودک / ماده ۲۵ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۵-۲- کشورهای طرف کنوانسیون حق کودکی که توسط مقامات ذیصلاح به منظور مراقبت حفاظت و یا بهداشت جسمی و روحی به خانواده ای داده شده است را جهت انجام بررسی دوره ای نحوه رفتار با کودک و تمام وضعیتهای مربوط به فرزند خواندگی وی را به رسمیت می‌شناسند.

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۲۴ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۴-۱- کشورهای طرف کنوانسیون حق کودک را جهت برخورداری از بالاترین استاندارد بهداشت و از تسهیلات لازم برای درمان بیماری و توانبخشی ه رسمیت می‌شناسند. آنان برای تضمین اینکه هیچ کودکی از رسیدن به این حق و دسترسی به خدمات بهداشتی محروم نخواهند شد، تلاش خواهند نمود. ۲- کشورهای طرف کنوانسیون موضوع را تا اجرای کامل این حق دنبال خواهند کرد و خصوصاً در زمینه‌های ذیل اقدامات مناسب را اتخاذ خواهند کرد: الف- کاهش میزان مرگ و میر نوزادان و کودکان. ب- تضمین فراهم نمودن مشورت‌های پزشکی و مراقبتهای بهداشتی لازم در مورد تمام کودکان با تاکید بر گسترش مراقبتهای بهداشتی اولیه. ج- مبارزه با بیماریها و سوء تغذیه، از جمله در چهارچوب مراقبت‌های بهداشتی اولیه از طریق به کار بستن تکنولوژی‌های در دسترس و از طریق فراهم نمودن مواد غذائی مقوی و آب آشامیدنی سالم و در نظر گرفتن خطرات آلودگی محیط زیست. د- تضمین مراقبتهای قبل و پس از زایمان. ه- تضمین اینکه تمام اقشار جامعه خصوصاً والدین و کودکان از مزایای تغذیه، شیر مادر، بهداشت و بهداشت محیط زیست و پیشگیری از حوادث اطلاع داشته و به آموزش دسترسی داشته و در زمینه استفاده در اطلاعات اولیه بهداشت کودک و تغذیه مورد حمایت قرار دارند. (و) توسعه مراقبتهای بهداشتی پیشگیرانه، ارائه راهنماییهای لازم به والدین و آموزش تنظیم خانواده و خدمات. ۳- کشورهای طرف کنوانسیون تمام اقدامات لازم و مناسب را برای زدودن روش‌های معالجات سنتی و خرافی در مورد بهداشت کودکان به عمل خواهند آورد. ۴- کشورهای طرف کنوانسیون پیشبرد و تشویق همکاریهای بین‌المللی را برای دستیابی تدریجی به تحقق کامل حقوق شناخته شده در کنوانسیون حاضر را متقبل می‌شوند. در این ارتباط به نیازهای کشورهای در حال توسعه توجه خاصی خواهد شد.

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به کنوانسیون بین‌المللی حقوق کودک / ماده ۲۳ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۳-۱- کشورهای طرف کنوانسیون اذعان دارند کودکی که ذهن یا جسم دچار نقص می باشد باید در شرایطی که متضمن منزلت و افزایش اتکا به نفس باشد و شرکت فعال کودک در جامعه را تسهیل نماید، از یک زندگی کامل و آبرومندانه برخوردار گردد. ۲- کشورهای طرف کنوانسیون حق کودکان معلول را برای برخورداری از مراقبت‌های ویژه به رسمیت می شناسند و ارائه این مراقبت‌ها را بنا به اقتضا مناسب شرایط والدین و یا مسئولین کودک و منوط به وجود منابع، به اینگونه کودکان و کسانی که مسئول مراقبت از وی هستند، تشویق و تضمین خواهند کرد. ۳- با تشخیص نیازهای ویژه کودک معلول، کمک‌های مقرر شده در پاراگراف ۲ ماده حاضر در صورت امکان می بایست به طور رایگان و با در نظر گرفتن منابع مالی والدین و یا مسئولین کودک انجام گیرد و می بایست به نحوی برنامه ریزی شود که کودک معلول بتواند دسترسی موثر به آموزش، تعلیم و تربیت و خدمات مراقبتی بهداشتی، خدمات توانبخشی، آمادگی برای اشتغال و ایجاد فرصت به روشی که موجب دستیابی کودک به حداکثر کمال اجتماعی و پیشرفت شخصی از جمله پیشرفت فرهنگی و معنوی وی می شود، داشته باشد. ۴- کشورهای طرف کنوانسیون در سایه همکاری‌های بین‌المللی، مبادله اطلاعات لازم را در زمینه مراقبت‌های بهداشتی پیشگیری، معالجات پزشکی، روانشناسی و عملی کودکان معلول منجمله انتشار و در دسترس قرار دادن اطلاعات مربوط به روش‌های توانبخشی، آموزش و خدمات حرفه‌ای با هدف قادر ساختن کشورهای طرف کنوانسیون به پیشبرد توانائی‌ها و مهارت‌های خود و گسترش تجربیات آنان در این زمینه‌ها، افزایش خواهند داد. در این ارتباط، به نیازهای کشورهای در حال توسعه توجه خاصی مبذول خواهد شد.

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۲۲ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۲-۱- کشورهای طرف کنوانسیون اقدام لازم را جهت تضمین برخورداری کودکی که خواهان پناهندگی است و یا پناهنده تلقی می شود چه همراه والدین خود باشد یا شخص دیگری، مطابق با قوانین و مقررات محلی و بین‌المللی، از حمایت‌ها و مساعدت‌های بشر دوستانه لازم از حقوق مربوطه که در این کنوانسیون یا سایر اسناد بشر دوستانه یا حقوق بشر مقرر شده و کشورهای فوق‌الذکر نسبت به آنها متعهد می باشند، به عمل خواهند آورد. ۲- بدین منظور، کشورهای طرف کنوانسیون بنا به صلاحدید خود با سازمان ملل و سایر سازمانهای بین‌المللی یا غیر دولتی ذیصلاح که با سازمان ملل کار می کنند در جهت حمایت و مساعدت از اینگونه کودکان و ردیابی والدین یا سایر اعضای خانواده کودکان پناهنده و برای کسب اطلاعات لازم برای به هم پیوستن مجدد اعضای خانواده همکاری خواهند کرد. در صورتی که موفق به یافتن والدین یا سایر اعضای خانواده نشوند، با کودک همانگونه که در این کنوانسیون اظهار شده درست مانند کودکی که به طور موقت یا دائم از محیط خانوادگی به هر دلیل محروم شده، رفتار خواهد شد.

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی حقوق کودک / ماده ۲۱ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۱- کشورهای طرف کنوانسیون فرزند خواندگی را به رسمیت می شناسند و مجاز می دانند، باید منافع عالی کودک را در اولویت قرار دهند و نکات زیر را مراعات کنند: الف) تضمین اینکه فرزند خواندگی فقط از سوی مقامات ذیصلاحی انجام شود که مطابق با قوانین و مقررات لازم الاجرا و بر

اساس اطلاعات موثق و قابل اطمینان تعیین میکنند که فرزند خواندگی با توجه به وضعیت وی در ارتباط ، والدین ، خویشاوندان و قیم های قانونی مجاز است و در صورت مقتضی رضایت اشخاص فوق را برای فرزند خواندگی بر اساس مشورتهای لازمه کشف می کنند. ب) تشخیص اینکه در صورتی که کودک را نتوان به روشی مناسب در کشور خود تحت سرپرستی یک خانواده درآورد، فرزند خواندگی در سایر کشورها به عنوان راه حلی دیگر مورد بررسی قرار خواهد گرفت. ج) تضمین برخورداری کودکانی که در سایر کشورها پذیرفته می شوند از مراقبتها و حقوقی که به هنگام فرزند خواندگی در کشور خود ، شامل حال آنان می شود. د) اتخاذ تمام اقدامات لازم جهت تضمین اینکه قبول کودک در سایر کشورها برای افراد مربوطه دربر دارنده منافع مالی نباشد. ه) در صورت لزوم ، پیشبرد اهداف ماده حاضر از طریق انعقاد قراردادهای یا اتخاذ ترتیبات دو یا چند جانبه و تلاش در این چهارچوب برای تضمین اینکه پذیرش کودک در یک کشور دیگر از طریق ارگانها یا مقامات ذیصلاح انجام شود .

از قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۲۰ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۰-۱- کودک نباید به طور موقت یا دائم از محیط خانواده و از منافع خویش محروم باشد و باید از طرف دولت تحت مراقبت و مورد مساعدت قرار گیرد. ۲- کشورهای طرف کنوانسیون می بایست طبق قوانین ملی خود مراقبتهای جایگزین دیگری را برای اینگونه کودکان تضمین نماید. ۳- اینگونه مراقبتها شامل موارد زیادی می شود از جمله تعیین سرپرست کفالت در قوانین اسلامی ، فرزند خواندگی و یا در صورت لزوم (اعزام کودک) به موسسات مناسب مراقبت از کودکان به هنگام بررسی راه حل ها به استمرار در تربیت کودک ، قومیت، مذهب، فرهنگ و زبان کودک باید توجه خاص شود .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۱۹ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۹-۱- کشورهای طرف کنوانسیون تمام اقدامات قانونی ، اجرائی ، اجتماعی و آموزشی را جهت حمایت از کودک در برابر تمام اشکال خشونت های جسمی و روحی ، آسیب رسانی ، یا سوء استفاده ، بی توجهی یا رفتار سهل انگارانه ، بد رفتاری یا استثمار منجمله سوء استفاده های جنسی در حینی که کودک تحت مراقبت والدین یا قیم های قانونی یا هر شخص دیگری قرار دارد ، به عمل خواهند آورد. ۲- اینگونه اقدامات حمایتی در موارد مقتضی باید شامل اقدامات موثر برای ایجاد برنامه های اجتماعی در جهت فراهم آوردن حمایت های لازمه از کودک و کسانی که مسئول مراقبت از وی می باشند و نیز حمایت در برابر سایر اشکال محدودیتها و نیز برای شناسائی گزارش ، رجوع ، تحقیق ، رفتار و پیگیری موارد بدرفتاریهایی که قبلا ذکر شد و نیز برای درگیریهای قضائی باشد .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۱۸ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۸-۱- کشورهای طرف کنوانسیون بیشترین تلاش خود را برای تضمین به رسمیت شناخته شدن این اصل که هر دو والد کودک مسئولیتهای مشترکی در مورد رشد و پیشرفت کودک دارند به عمل خواهند آورد . والدین و یا قیم های قانونی مسئولیت عمده را در مورد رشد و پیشرفت کودک به عهده دارند . اساسی ترین مسئله آنان (حفظ) منافع عالیه کودک است. ۲- کشورهای طرف کنوانسیون به منظور تضمین و اعتلای حقوقی که در این کنوانسیون بیان شده همکاریهای لازم با والدین و قیم های قانونی در جهت اجرای مسئولیتهايش برای تربیت کودک به عمل خواهند آورد و ایجاد موسسات ، تسهیلات و خدماتی را برای نگهداری کودکان تضمین خواهند کرد. ۳- کشورهای طرف کنوانسیون تمام اقدامات لازم را در جهت تضمین حق استفاده کودکانی که دارای والدین شاغل می باشند از خدمات و تسهیلات مربوط به نگهداری کودکان به عمل خواهند آورد .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۱۶ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۶-۱- در امور خصوصی، خانوادگی، یا مکاتبات هیچ کودکی نمی‌توان به دلخواه و یا غیر قانونی دخالت کرد یا هتک حرمت نمود. ۲- کودک در برابر اینگونه دخالتها و یا هتک حرمتها مورد حمایت قانون قرار دارد.

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۱۴ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۴-۱- کشورهای طرف کنوانسیون حق آزادی فکر، عقیده و مذهب را برای کودک محترم خواهند شمرد. ۲- کشورهای طرف کنوانسیون حقوق و وظایف والدین و در صورت شمول قییم های قانونی کودک را درباره هدایت کودک در جهت حقوق وی به طریقی که باعث اعتلای استعدادها و توانائی های کودک شود، محترم خواهند شمرد. ۳- آزادی اظهار مذهب و عقاید فقط طبق محدودیتهائی که در قانون تصریح شده و برای حفظ امنیت، نظم، سلامت و اخلاقیات عمومی و یا حقوق آزادیهای اساسی دیگران لازم است، محدود می شود.

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۰-۱- مطابق با تعهدات کشورهای طرف کنوانسیون در پاراگراف ۱ ماده ۹ در خواست کودک یا والدین وی را برای ورود یا ترک کشور برای به هم پیوستن محدود خانواده از سوی کشور طرف کنوانسیون با نظر مثبت و به روشی انسانی و سریع بررسی خواهد شد. کشورهای طرف کنوانسیون همچنین تضمین خواهند نمود که تسلیم اینگونه در خواست ها عواقبی برای در خواست کننده و اعضای خانواده آنها در پی نخواهد داشت. ۲- کودکی که والدینش در کشورهای جداگانه زندگی می کنند حق دارد گذشته از شرائط استثنائی به طور منظم روابط شخصی و تماس مستقیم با والدین خود داشته باشد. بدین منظور و مطابق با تعهدات کشورهای طرف کنوانسیون تحت پاراگراف ۲ ماده ۹، کشورهای طرف کنوانسیون حق والدین و کودک برای ترک هر کشور منجمله کشور خودشان و ورود به کشورشان را محترم خواهند شمرد. حق ترک هر کشوری فقط مشمول محدودیتهائی است که در قانون تصریح شده و برای حفظ امنیت ملی، نظم عمومی یا اخلاقیات یا حقوق یا آزادیهای دیگران یا سایر حقوقی که در این کنوانسیون به رسمیت شناخته شده اند، ضروری است.

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۹ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۹-۱- کشورهای طرف کنوانسیون تضمین می نمایند که کودکان علی رغم خواسته شان از والدین خود جدا نشوند، مگر در مواردی که مقامات ذیصلاح مطابق قوانین و مقررات و منوط به بررسیهای قضائی مصمم شوند که این جدائی به نفع کودک است. اینگونه تصمیمات ممکن است در موارد بخصوصی از قبیل سوء استفاده و یا بی توجهی والدین از کودک و یا هنگام جدا شدن والدین ضرورت یابد و در این صورت باید در مورد محل اقامت کودک تصمیمی اتخاذ شود. ۲- در هر یک از مراحل دادرسی مربوط به پاراگراف اول ماده ۹ باید به تمام طرفهای ذینفع فرصت داده شود در مراحل دادرسی شرکت کرده و نظرات خود را ابراز کنند. ۳- کشورهای طرف کنوانسیون حق کودکی که از یکی یا هر دو والدین جدا شده را مبنی بر حفظ

روابط شخصی و تماس مستقیم با والدین به طور منظم رعایت خواهند نمود، مگر در مواردی که این امر مغایر منافع کودک باشد. ۴- هنگامی که جدائی ناشی از اقدامات دولت از قبیل بازداشت، زندانی کردن، تبعید، اخراج یا مرگ (منجمله مرگی که در حین توقیف بودن شخص صادر شود) یکی یا هر دو والدین کودک باشد، کشور طرف کنوانسیون بنا به درخواست والدین یا کودک و در صورت اقتضاء یکی از اعضای خانواده را در جریان اطلاعات ضروری در مورد اموال فرد غایب خانواده قرار خواهد داد. مگر در مواردی که دادن این گونه اطلاعات مضر به حال کودک باشد. کشورهای طرف کنوانسیون همچنین تضمین خواهند نمود که تسلیم این درخواست فی نفسه عواقبی برای افراد مربوطه در پی نداشته باشد.

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۸ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۸- ۱- کشورهای طرف کنوانسیون حق کودک برای حفظ هویت خود منجمله ملیت، نام و روابط خانوادگی را طبق قانون و بدون مداخله تضمین خواهند کرد. ۲- در مواردی که کودک به طور غیر قانونی از مقام یا برخی از حقوق مربوط به هویت خود محروم شود، کشورهای عضو حمایت و مساعدت های لازم را برای استیفای سریع حقوق فوق به عمل خواهد آورد.

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۷- ۱- تولد کودک بلافاصله پس از به دنیا آمدن ثبت می شود و از حقوقی مانند حق داشتن نام، کسب تابعیت و در صورت امکان، شناسائی والدین و قرار گرفتن تحت سرپرستی آنها برخوردار می باشد. ۲- کشورهای طرف کنوانسیون این حقوق را مطابق با قوانین ملی و تعهدات خود طبق اسناد بین المللی مربوطه در این زمینه خصوصا در مواردی که کودک در صورت عدم اجرای آنها آواره محسوب گردد لازم الاجرا تلقی خواهند کرد.

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۵ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۵- کشورهای طرف کنوانسیون احترام به مسئولیتها، حقوق و وظایف والدین و یا در صورت قابلیت اطلاق، اعضای خانواده بزرگی که از طریق آداب محلی بوجود می آید، قیم های قانونی و یا سایر اشخاص که قانونا مسئول کودک هستند را متقبل می شوند و به طریقی که موجب تکامل توانائی های کودک شود راهنمایی ها و ارشادات لازم را جهت اعمال حقوق شناخته شده کودک در کنوانسیون حاضر به عمل خواهند آورد.

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۳ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- ۱- در تمام اقدامات مربوط به کودکان که توسط موسسات رفاه اجتماعی عمومی و یا خصوصی، دادگاهها، مقامات اجرائی، یا ارگانهای حقوقی انجام می شود، منافع کودک از اهم ملاحظات می باشد. ۲- کشورهای طرف کنوانسیون متقبل می شوند که حمایتها و مراقبتهای لازمه را برای رفاه کودکان، با توجه به حقوق وظایف والدین آنها، قیم های قانونی و یا سایر افرادی که قانونا مسئول آنان هستند، تضمین کنند و در این راستا اقدامات اجرائی و قانونی مناسب معمول خواهد گردید. ۳- کشورهای طرف کنوانسیون تضمین خواهند نمود که موسسات، خدمات و وسایلی که

مسئول مراقبت و حمایت کودکان هستند مطابق با معیارهایی که توسط مقامات ذیصلاحیت خصوصا در زمینه های ایمنی ، بهداشت و از نظر تعداد کارکنان (آن موسسات) و نیز نظارت مناسب گذاشته شده مطابقت داشته باشند .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۲ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲-۱- کشورهای طرف کنوانسیون ، حقوقی که در این کنوانسیون برای کودکانی که در حوزه قضائی آنها زندگی می کنند در نظر گرفته شده را بدون توجه به هر گونه تبعیض و بدون ملاحظه نژاد ، رنگ ، مذهب، زبان ، عقاید سیاسی ، ملیت خاستگاههای قومی و اجتماعی ، مال ، عدم توانائی ، تولد و یا سایر احوال شخصیه والدین و یا قیم قانونی محترم شمرده و تضمین خواهند نمود. ۲- کشورهای طرف کنوانسیون تمام اقدامات لازم را جهت تضمین حمایت از کودک در مقابل تمام اشکال تبعیض ، مجازات بر اساس موقعیت ، فعالیت ها ابراز عقیده و یا عقاید والدین ، قیم های قانونی و یا اعضای خانواده کودک به عمل خواهند آورد .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / ماده ۱ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- از نظر کنوانسیون حاضر منظور از کودک افراد انسانی زیر سن ۱۸ سال است مگر اینکه طبق قانون قابل اجرا در مورد کودک سن بلوغ کمتر تشخیص داده شود .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک / مقدمه / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

مقدمه- کشورهای طرف کنوانسیون حاضر : با توجه به اینکه طبق اصول اعلام شده در منشور سازمان ملل به رسمیت شناختن حقوق لاینفک ، مساوی و منزلت تمام اعضای خانواده بشری زیر بنای آزادی ، عدالت و صلح در جهان است. با در نظر داشتن اینکه اعضای سازمان ملل ، در منشور سازمان، اعتقاد خود را به حقوق اساسی ، مقام و ارزش انسان و عزم خود را برای افزایش پیشرفتهای اجتماعی و معیارهای بهتر زندگی در آزادیهای بیشتر اعلام کرده اند . با تشخیص اینکه سازمان ملل در اعلامیه جهانی حقوق بشر و در کنوانسیونهای بین المللی حقوق بشر اعلام موافقت نموده که هر یک از افراد بدون هر گونه تبعیض از نظر نژاد ، رنگ ، جنس، زبان، مذهب ، عقاید سیاسی و غیره خاستگاه اجتماعی یا ملی ، مال، تولد و سایر خصوصیات ، در تمام حقوق و آزادیهای که در آن کنوانسیونها و اعلامیه ها اعلام شده ، ذیحق می باشد. و نظر به اینکه سازمان ملل در اعلامیه جهانی حقوق بشر اعلام نموده است که دوران کودکی مستلزم مراقبتها و مساعدتهای ویژه می باشد . با اعتقاد به اینکه خانواده به عنوان جزء اصلی جامعه و محیط طبیعی برای رشد و رفاه تمام اعضای خود خصوصا کودکان می بایست از حمایتها و مساعدتهای لازمه برخوردار شود به نحوی که بتواند مسئولیتهای خود را در جامعه ایفا کند. با تشخیص اینکه کودک برای رشد کامل و متعادل شخصیتی خود می بایست در محیط خانواده و در فضائی (مملو) از خوشبختی ، محبت و تفاهم بزرگ شود. با توجه به اینکه کودک می بایست آمادگی کامل برای زندگی فردی در جامعه داشته باشد و در سایه ایده آلهائی که در منشور سازمان ملل اعلام شده خصوصا صلح، احترام، بردباری ، آزادی ، برابری و اتحاد بزرگ شود. با در نظر داشتن اینکه لزوم انجام مراقبتهای ویژه از کودک در اعلامیه حقوق کودک ژنو ۱۹۲۴ مطابق با ۱۳۰۳ بیان شده ، در ۲۰ نوامبر ۱۹۵۹ مطابق با ۲۹ آبان ماه ۱۳۳۸ در اعلامیه حقوق کودک مجمع عمومی به تصویب رسیده ، در اعلامیه جهانی حقوق بشر و در میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی (خصوصا در مواد ۲۳ و ۲۴) ، در کنوانسیون بین المللی حقوق اجتماعی ، اقتصادی و فرهنگی (خصوصا در ماده ۱۰) و در اسناد و احکام سازمانهای تخصصی و

سازمانهای بین المللی مربوط به رفاه کودکان به رسمیت شناخته شده است. با توجه به اینکه در اعلامیه جهانی حقوق بشر تصریح شده است " کودک به خاطر نداشتن رشد کامل فیزیکی و ذهنی محتاج مراقبت ها و محافظت هائی از جمله حمایتهای مناسب حقوقی قبل و بعد از تولد می باشد. " با در نظر گرفتن مفاد اعلامیه اصول حقوقی و اجتماعی مربوط به حمایت و رفاه کودکان. با اشاره ویژه به موضوع کفالت و فرزند خواندگی ملی و بین المللی ، قانون حداقل استاندارد سازمان ملل در مورد اجرای عدالت برای افراد صغیر (قوانین پکن) و اعلامیه حمایت از زنان و کودکان در مواقع اضطراری و جنگ ها. با تشخیص اینکه در تمام کشور های جهان کودکانی وجود دارند که تحت شرائط دشوار زندگی می کنند و اینگونه کودکان محتاج توجهات ویژه ای هستند. با توجه به اهمیت ارزش های سنتی و فرهنگی هر ملت در حمایت و تعلیم و تربیت یکنواخت کودک . وبا عنایت به اهمیت همکاریهای بین المللی برای بهبود شرایط زندگی کودکان در تمام کشورها خصوصا کشورهای در حال توسعه. به توافقات ذیل نایل شدند .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۸۱ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۸۱- عبور از سرزمین دولت ثالث - ۱- در صورتی که رئیس ماموریت یا یکی از کارمندان دیپلماتیک آن ، رئیس هیات نمایندگی ، سایر نمایندگان یا کارمندان دیپلماتیک آن ، رئیس هیات نمایندگی ناظر، سایر نمایندگان یا کارمندان دیپلماتیک آن برای تصدی ماموریت یا از سر گرفتن آن یا در هنگام مراجعت به کشور خود ، از سرزمین دولت ثالثی که در صورت لزوم برای فرد مذکور روادید صادر ننموده است عبور کند یا در آن سرزمین توقف نماید ، دولت ثالث مصونیت از تعرض و سایر مصونیتهایی را که برای تامین عبور او لازم است - به وی اعطا ، خواهد نمود. ۲- مقررات بند ۱ این ماده همچنین نسبت به موارد زیرمجرى خواهد بود: الف- افراد خانواده رئیس ماموریت یا کارمند دیپلماتیک ماموریت که اهل خانه وی هستند و از مزایا و مصونیتها برخوردار می باشند، اعم از آنکه به همراهی رئیس یا کارمند مذکور یا به تنهایی برای پیوستن به او یا بازگشت به میهن مسافرت می نمایند. ب- افراد خانواده رئیس هیأت نمایندگی یا هر یک از نمایندگان یا کارمندان دیپلماتیک هیأت که همراه وی بوده و از مزایا و مصونیتها برخوردار می باشند ، اعم از اینکه در معیت او یا به تنهایی برای پیوستن به وی یا مراجعت به میهن مسافرت می نمایند. ۳- در شرائط مشابه آنچه که در بندهای ۱ و ۲ این ماده ذکر گردید - دولتهای ثالث مانع عبور کارمندان اداری و فنی و خدمه و اعضای خانواده های آنها از سرزمینهای خود نخواهد گردید. ۴- دولتهای ثالث نسبت به مکاتبات رسمی از جمله پیامهای "کد" و رمز که از خاک آنها می گذرد ، همان آزادی و حمایتی را اعطا خواهند کرد که دولت پذیرنده طبق کنوانسیون حاضر ملزم به رعایت آن است و همچنین نسبت به پیکهای ماموریت یا هیات نمایندگی یا هیات نمایندگی ناظر - که در صورت لزوم روادید تحصیل کرده اند - و نسبت به کیسه های پستی ماموریت یا هیات نمایندگی یا هیات نمایندگی ناظر که از سرزمین دولت ثالث می گذرد ، همان مصونیت از تعرض و حمایتی را که دولت پذیرنده طبق کنوانسیون حاضر ملزم به رعایت آن است ، اعطا خواهند کرد. ۵- تکالیف دولتهای ثالث به موجب بندهای ۱، ۲، ۳، ۴ ماده حاضر، همچنین نسبت به اشخاص مذکور در بندهای فوق و ارتباطات رسمی و کیسه های پستی ماموریت یا هیات نمایندگی یا هیات نمایندگی ناظر در مواقعی که به علت "فورس ماژور" در سرزمین دولت ثالثی می باشند- مجری خواهد بود .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۸۰ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۸۰- تسهیلات برای عزیمت-دولت پذیرنده ، در صورت تقاضا ، تسهیلاتی فراهم خواهد کرد تا افراد برخوردار از مزایا مصونیتها به استثنای افرادی که تبعه کشور پذیرنده می باشند و اعضای خانواده افراد مذکور صرفنظر از تابعیت آنها، بتواند قلمرو دولت پذیرنده را ترک نمایند .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۷۹ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۷۹- ورود به قلمرو دولت پذیرنده- ۱- دولت پذیرنده ورود افراد زیر را به قلمرو خود اجازه خواهد داد: الف- اعضای ماموریت و اعضای خانواده شان که اهل خانه آنها می باشند. ب- اعضای هیات نمایندگی و افراد خانواده شان که آنها را همراهی می کنند - و ج- اعضای هیات نمایندگی ناظر و افراد خانواده شان که آنها را همراهی می کنند . ۲- برای افراد مذکور در بند ۱ این ماده ، در صورت درخواست در اسرع وقت ممکن روادید صادر خواهد شد .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۷۴ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۷۴- قوانین مربوط به تحصیل تابعیت - اعضای ماموریت یا هیئت نمایندگی ناظر که دارای تابعیت کشور پذیرنده نیستند و اعضای خانواده افراد مذکور که بر حسب مورد اهل خانه آنها هستند یا آنان را همراهی می کنند صرفا به دلیل اعمال قوانین دولت پذیرنده ، تابعیت آن کشور را تحصیل نخواهند کرد .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۶۸ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶۸- مدت اعتبار مزایا و مصونیتها - ۱- ... و ۲- ... ۳- در صورت فوت یکی از اعضای هیات نمایندگی ، اعضای خانواده او تا انقضای مهلت مناسبی که برای ترک خاک دولت پذیرنده به آنها اعطا می شود، کما فی السابق از مزایا و مصونیتها ی خود بهره مند خواهند بود . ۴- در صورت فوت یک عضو هیات نمایندگی که تبعهها مقیم دائم کشور پذیرنده نم باد یا در صورت فوت یکی از افراد خانواده او که وی را همراه می کند، دولت پذیرنده خروج اموال منقول متوفی را اجازه می دهد ، به استثنای اموالی که در آن کشور تحصیل شده و در موقع فوت ممنوع الصدور باشد . از اموال منقولی که صرفا به سبب حضور متوفی به عنوان عضو هیات نمایندگی یا به عنوان یکی از افراد خانواده عضو هیات در کشور پذیرنده قرار دارد مالیات بر ارث اخذ نمی گردد .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۶۶ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶۶- مزایا و مصونیتهای سایر اشخاص ۱- اعضای خانواده رئیس هیات نمایندگی و سایر نمایندگان و کارمندان دیپلماتیک هیئت که آنها را همراهی می کنند، به شرط آنکه تبعه یا مقیم دائم کشور پذیرنده نباشند، از مزایا و مصونیتهای مصرحه در مواد ۵۸ و ۶۰ و ۶۴ و بندهای ۱(ب) و ۲ ماده ۶۵ (۱) و همچنین معافیت از الزامات مربوط به ثبت نام افراد بیگانه ، برخوردار خواهند بود. [(۱) - این موارد ناظر به مصونیت در برابر تعرض ، مصونیت قضائی ، معافیت از حقوق گمرکی و بازرسی می باشد.] ۲- کارمندان اداری و فنی هیئت نمایندگی که تبعه یا مقیم دائم کشور پذیرنده نمی باشند، از مزایا و مصونیتهای مصرحه در مواد ۵۸ و ۵۹ و ۶۰ و ۶۲ و ۶۳ و ۶۴ برخوردار خواهند شد. افراد مذکور همچنین از مزایای مندرج در بند ۱(ب) ماده ۶۵ (۱) نسبت به اشیائی که جز، اثاثیه شخصی آنها به هنگام ورود اولیه به خاک کشور پذیرنده به منظور شرکت در جلسات یک ارگان یا یک کنفرانس می باشد - بهره مند خواهد گردید . اعضای خانواده کارمندان اداری و فنی که آنها را همراهی می کنند مشروط بر آنکه تبعه یا مقیم دائم کشور پذیرنده نباشند ، از مزایا و مصونیتهای مندرج در مواد ۵۸ و ۶۰ و ۶۴ و بند ۱ (ب) ماده ۶۵ تا حدودی که به این افراد اعطا، می گردد ، استفاده خواهند نمود .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۳۹ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳۹-۱-۲. کارمندان اداری و فنی ماموریت و افراد خانواده آنها که اهل خانه آنان هستند در مورد فعالیتهای حرفه ای یا تجاری خود که به قصد انتفاع شخصی انجام می دهند، از هیچگونه مزیت و مصونیتی به جز آنچه که ممکن است توسط دولت پذیرنده اعطا گردد ، برخوردار نخواهند بود .

از قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۳۸ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳۸- مدت اعتبار مزایا و مصونیتها- ۱-۲-۳. در صورت فوت یکی از اعضای ماموریت، اعضای خانواده او تا انقضای مهلت مناسبی که برای ترک خاک دولت پذیرنده به آنها اعطا، می شود ، کما فی السابق از مزایا و مصونیتهای خود برخوردار خواهند بود. ۴- در صورت فوت یک عضو ماموریت که تبعه یا مقیم دائم کشور پذیرنده نمی باشد یا در صورت فوت یکی از افراد خانواده وی که اهل خانه اوست، دولت پذیرنده خروج اموال منقول متوفی را اجازه خواهد داد، به استثنای اموالی که در کشور پذیرنده تحصیل شده و در موقع فوت ممنوع الصدور باشد . از اموال منقول متوفی که صرفا به دلیل حضور - متوفی به عنوان عضو ماموریت یا فرد خانواده او در کشور پذیرنده قرار دارد ، مالیات بر ارث اخذ نخواهد شد .

از قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۳۶ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳۶- مزایا و مصونیتهای سایر اشخاص - ۱- اعضا، خانواده رئیس ماموریت و کارمندان دیپلماتیک ماموریت که اهل خانه آنها هستند به شرط آنکه تبعه یا مقیم دائم کشور پذیرنده نباشند ، از مزایا و مصونیتهای مصرحه در مواد ۲۸ ، ۲۹ ، ۳۰ ، ۳۲ ، ۳۳ ، ۳۴ و بندهای ۱ (ب) و ۲ ماده ۳۵ برخوردار خواهند بود. (۱) [۱] - این موارد ناظر به مصونیت از تعرض ، مصونیت محل اقامت و اموال ، مصونیت قضائی و معافیت از عوارض و مالیات و حقوق گمرکی و بازرسی می باشد. [۲- کارمندان اداری و فنی ماموریت و اعضای خانواده آنها که اهل خانه آنها هستند به شرط آنکه تبعه کشور پذیرنده یا مقیم دائم آن کشور نباشند ، از مزایا و مصونیتهای مصرحه در مواد ۲۸ ، ۲۹ ، ۳۰ ، ۳۲ ، ۳۳ ، ۳۴ ، برخوردار خواهند بود . لیکن مصونیت از صلاحیت مقامات دولت پذیرنده در امور مدنی و اداری موضوع بند یک ماده ۳۰ شامل اعمالی که این افراد خارج از حدود وظایف خود انجام داده باشند - نخواهد گردید . افراد مذکور همچنین از مزایای مندرج در بند ۱(ب) ماده ۳۵ در مورد اشیائی که برای استقرار اولیه وارد می کنند - استفاده خواهند نمود

از قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۲۶ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۶- آزادی رفت و آمد - دولت پذیرنده آزادی رفت و آمد و مسافرت تمام اعضای ماموریت و افراد خانواده آنان را در قلمرو خود با رعایت قوانین و مقررات مربوط به مناطقی که ورود بدان از لحاظ امنیت ملی ممنوع بوده و یا تابع مقررات خاصی است، تامین خواهد نمود .

از قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون وین راجع به نمایندگی دول در روابط خود با سازمانهای بین المللی جهانی / ماده ۱۵ / مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۵- اطلاعیه ها- ۱- دولت فرستنده موارد زیر را به اطلاع سازمان خواهد رسانید : (۱) (۱)- مطابق بند ۱۶ ماده ۱ ، دولت فرستنده به دولتی اطلاع می شود که : الف- هیاتی به مقر سازمان یا دفتر آن اعزام دارد - ب- یک هیات نمایندگی را به یک ارگان ا کنفرانس اعزام دارد . ج- یک هیات نمایندگی ناظر را به یک ارگان یا کنفرانس اعزام نماید. [الف- ... ب- تاریخ ورود و عزیمت قطعی هر یک از افراد خانواده عضو ماموریت که اهل خانه او هستند و در صورت لزوم، ورود فرد جدید به خانواده عضو یا خروج فردی از عضویت خانواده .

از قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن / ماده ۲۴ / مصوب ۵۵/۳/۲۵ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۴- قوانین کار و بیمه اجتماعی : ۱- دول متعاقد در موارد زیر نسبت به پناهندگانی که مطابق قانون در سرزمین آنها به سر می برند مانند اتباع خود رفتار خواهند کرد. الف- حقوق (من جمله مدد معاش خانواده در مواردی که مدد معاش مزبور جز، حقوق است) - ساعات کار - ساعات اضافه کار - مرخصی باحقوق - محدودیتهای مربوط به کار کردن در منزل - حداقل سن برای استخدام - یادگیری و تعلیمات حرفه ای - اشتغال به کار بانوان و نوجوانان و استفاده از مزایای کنوانسیونهای جمعی تا حدودی که موارد مذکور تابع قوانین یا مقررات بوده یا منوط به نظر مقامات اداری باشد. ب- بیمه اجتماعی (مقررات قانونی درباره حوادث امراض ناشی از کار - زایمان - بیماری - از کار افتادگی - پیری - مرگ - بیکاری - مسئولیتهای خانوادگی و سایر پیش در آمد های احتمالی که طبق قوانین داخلی مشمول بیمه های اجتماعی است.) با رعایت محدودیتهای زیر : یکم- ترتیبات مقتضی مربوط به حفظ حقوق مکتسبه و حقوقی که در شرف اکتساب است. دوم- مقررات خاصی که در قوانین داخلی کشور محل سکونت راجع به مزایا یا سهمی از مزایایی که کلا از بودجه عمومی پرداخت می شود و همچنین راجع به پرداخت فوق العاده به اشخاصی که واجد شرایط لازم برای دریافت مقرری نمی باشند پیش بینی شده است. ۲- چنانچه پناهنده بر اثر حادثه یا بیماری ناشی از کار فوت نماید حتی که باید به این مناسبت پرداخت گردد به علت اینکه اقامتگاه استفاده کننده از این حق در خارج از سرزمین دولت متعاقد است زایل نخواهد شد. ۳- دول متعاقد پناهندگان را از مزایای موافقت نامه هائی که بین آنان در خصوص حفظ حقوق مکتسبه یا حقوق در شرف اکتساب در زمینه بیمه ها یا اجتماعی منعقد گردیده یا در آینده منعقد می گردد بهره مند خواهند ساخت مشروط بر اینکه پناهندگان دارای شرایطی باشند که برای اتباع کشورهای امضا، کننده این موافقتنامه ها پیش بینی شده است. ۴- در مورد موافقتنامه های مشابهی که ممکن است بین دول متعاقد و دول دیگر لازم الاجرا، باشد یا بعدا به موقع اجرا گذاشته شود دول متعاقد امکان برخورداری پناهندگان را از مزایای موافقتنامه های مزبور با حسن نیت مورد بررسی قرار خواهند داد .

از قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن / ماده ۱۷ / آمصوب ۵۵/۳/۲۵ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۷- اشتغال با دستمزد. ۱- در مورد حق اشتغال به کار با دریافت دستمزد هر دولت متعاقد نسبت به پناهندگانی که به طور منظم در سرزمین او سکونت کرده اند مطلوبترین رفتاری را که در چنین موارد نسبت به اتباع دول بیگانه معمول می دارد به عمل خواهد آورد. ۲- در هر حال مقررات محدود کننده ای که درباره بیگانگان با استخدام بیگانگان به منظور حمایت از بازار داخلی کار وضع می گردد درباره پناهنده ای که در تاریخ اجرای این کنوانسیون در سرزمین دولت متعاقد مذکور از مقررات مورد بحث معاف بوده یا واجد یکی از شرایط زیر باشد اجرا، نخواهد شد: الف- مدت سه سال در کشور سابقه سکونت دارد. ب- همسری دارد که دارای تابعیت کشور محل سکونت اوست. پناهنده ای که با همسرش متارکه کرده نمی تواند

به مقررات این بند استناد نماید. ج-رزند یا فرزندی دارد که دارای تابعیت کشور محل سکونت او میباشند. ۳- دولی متعاد با نظر مساعد کوشش خواهند کرد که حقوق مربوط به استخدام پناهندگان خصوصاً پناهندگانی را که به موجب برنامه‌ها یا مربوط به استخدام کارگر یا برنامه‌های مهاجرتی وارد سرزمین آنها شده‌اند با حقوق اتباع خود در این مورد مشابه و یکسان نمایند.

از قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن / ماده ۱۲ / مصوب ۵۵/۳/۲۵ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۲- احوال شخصیه: ۱- احوال شخصیه پناهنده تابع قوانین کشوری است که در آنجا اقامت دارد ولی چنانچه فاقد محل اقامت باشد تابع قوانین کشور محل سکونت او خواهد بود. ۲- حقوقی که پناهنده قبلاً کسب نموده و مربوط به احوال شخصیه او می باشد مخصوصاً حقوق مربوط به ازدواج باید از طرف هر دولت متعاقد محترم شمرده شود به شرط آنکه در صورت لزوم تشریفات پیش بینی شده در قوانین دولت مزبور را انجام دهد. بدیهی است حق مورد بحث باید از جمله حقوقی باشد که طبق قوانین دولت مذکور چنانچه وی پناهنده هم نباشد - شناخته شده باشد.

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی / ماده ۱۳ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۳- ۱- دولتهای طرف این میثاق حق هر کس را به آموزش و پرورش به رسمیت می شناسند. دول مزبور موافقت دارند که هدف آموزش و پرورش باید نمو کامل شخصیت انسانی و احساس حیثیت آن و تقویت احترام حقوق بشر و آزادیهای انسانی باشد. علاوه بر این کشور های طرف این میثاق موافقت دارند که آموزش و پرورش باید کلیه افراد را برای ایفای نقش سودمند در یک جامعه آزاد آماده سازد و موجبات تفاهم و سازش و دوستی بین کلیه ملل و کلیه گروههای نژادی - قومی یا مذهبی را فراهم آورد و توسعه فعالیتهای سازمان ملل متحد را به منظور حفظ صلح تشویق نماید. ۲- دولتهای طرف این میثاق اذعان دارند که به منظور استیفای این حق : الف- آموزش و پرورش ابتدائی باید اجباری باشد و رایگان در دسترس عموم قرار گیرد. ب- آموزش و پرورش متوسطه به اشکال مختلف آن از جمله آموزش و پرورش فنی و حرفه ای متوسط باید تعمیم یابد و به کلیه وسایل مقتضی بویژه به وسله معمول کردن تدریجی آموزش و پرورش مجانی در دسترس عموم قرار گیرد. ج- آموزش و پرورش عالی باید به کلیه وسایل مقتضی بویژه به وسیله معمول کردن تدریجی آموزش و پرورش مجانی به تساوی کامل بر اساس استعداد هر کس در دسترس عموم قرار گیرد. د- آموزش و پرورش پایه ای باید حتی الامکان برای کسانی که فاقد آموزش و پرورش ابتدائی بوده یا آن را تکمیل نکرده باشند تشویقو تشدید بشود. ه- توسعه شبکه مدارس در کلیه مدارج باید فعالانه دنبال شود و نیز باید یک ترتیب کافی اعطای بورس تحصیلی برقرار گردد و شرائط مادی معلمان باید پیوسته بهبود یابد. ۳- دولتهای طرف این میثاق متعهد می شوند که آزادی والدین یا سرپرست قانونی کودکان را بر حسب مورد در انتخاب مدرسه برای کودکانشان سوای مدارس دولتی محترم بشمارند مشروط بر اینکه مدارس مزبور با حداقل موازین آموزش و پرورش که ممکن است دولت تجویز یا تصویب کرده باشد مطابقت کند و آموزش و پرورش مذهبی و اخلاقی کودکان مطابق معتقدات شخصی والدین یا سرپرستان آنان تامین گردد. ۴- هیچیک از مقررات این ماده نباید به نحوی تفسیر گردد که با آزادی افراد و اشخاص حقوقی به ایجاد و اداره موسسات آموزشی اخلاص نماید مشروط بر اینکه اصول مقرر در بند اول این ماده رعایت شود و تعلیماتی که در چنین موسساتی داده میشود با موازین حداقل که ممکن است دولت تجویز کرده باشد مطابقت کند.

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی / ماده ۱۱ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۱-۱- دولتهای طرف این میثاق حق هر کس را به داشتن سطح زندگی کافی برای خود و خانواده اش شامل خوراک - پوشاک و مسکن کافی همچنین بهبود مداوم شرایط زندگی به رسمیت می شناسند . دولتهای طرف این میثاق به منظور تامین تحقق این حق تدابیر مقتضی اتخاذ خواهند کرد و از این لحاظ اهمیت اساسی همکاری بین المللی بر اساس رضایت آزاد را قبول دارند. ۲- تدابیری که دولتهای طرف این میثاق با اذعان به حق اساسی هر کس به اینکه از گرسنگی فارغ باشد منفردا و از طریق همکاری بین المللی تدابیر لازم از جمله برنامه های مشخصی به قرار ذیل اتخاذ خواهند کرد: الف- بهبود روشهای تولید و حفظ و توزیع خوار و بار با استفاده کامل از معلومات فنی و علمی با اشاعه اصول آموزش تغذیه و با توسعه یا اصلاح نظام زراعی به نحوی که حداکثر توسعه موثر و استفاده از منابع طبیعی را تامین نماید. ب- تامین توزیع منصفانه منابع خوار و بار جهان بر حسب حوائج با توجه به مسائل مبتلا به کشور های صادر کننده و وارد کننده خوار و بار .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۰- دولتهای طرف این میثاق قبول دارند که: ۱- خانواده که عنصر طبیعی و اساسی جامعه است باید از حمایت و مساعدت به حد اعلائی ممکن برخوردار گردد بویژه برای تشکیل و استقرار آن و مادام که مسئولیت نگاهداری و آموزش و پرورش کودکان خود را به عهده دارند. ازدواج باید با رضایت آزادانه طرفین که قصد آن را دارند واقع شود. ۲- مادران در مدت معقولی پیش از زایمان و پس از آن باید از حمایت خاص برخوردار گردند. در آن مدت مادران کارگر باید از مرخصی با استفاده از حقوق و یا مرخصی با مزایای تامین اجتماعی کافی برخوردار گردند. ۳- تدابیر خاصی در حمایت و مساعدت به نفع کلیه اطفال غیر ممیز و ممیز بدون هیچگونه تبعیض به علت نسب یا علل دیگر باید اتخاذ بشود. اطفال غیر ممیز و ممیز باید در مقابل استثمار اقتصادی و اجتماعی حمایت شوند. واداشتن اطفال به کارهایی که برای جهات اخلاقی یا سلامت آنان زیان آور است یا زندگی آنان را به مخاطره می اندازد یا مانع رشد طبیعی آنان می گردد باید به موجب قانون قابل مجازات باشد. دولتها همچنین باید برای اشتغال موظف اطفال به کار حدود سنی قائل شوند که کمتر از آن به موجب قانون ممنوع و قابل مجازات باشد .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۲۶ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۶-۱- کلیه اشخاص در مقابل قانون متساوی هستند و بدون هیچگونه تبعیض استحقاق بالسویه قانون را دارند . از این لحاظ قانون باید هر گونه تبعیض را منع و برای کلیه اشخاص حمایت موثر و متساوی علیه هر نوع تبعیض خصوصا از حیث نژاد- رنگ- جنس- زبان- مذهب عقاید سیاسی و عقاید دیگر اصل و منشاء، ملی یا اجتماعی مکنث - نسب یا هر وضعیت دیگر تضمین بکند .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۲۴ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۴-۱- هر کودکی بدون هیچگونه تبعیض (از قبیل) نژاد، رنگ، جنس، زبان، مذهب، ملیت یا منشاء اجتماعی، دارائی یا تولد (نسب) که به اقتضای وضعیت صغارت (خردسالی) ایجاد شده است، حق دارد از اقدامات حفاظتی (حمایتی) خانواده، جامعه و دولت برخوردار گردد. ۲- هر کودکی باید بیدرنگ پس از تولد دارای نام گردد و به ثبت رسد. ۳- هر کودکی حق کسب تابعیت دارد .

از قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی / ماده ۲۳ / مصوبه ۲۶ دسامبر ۱۹۹۶ معادل ۱۳۵۴/۲/۱۷ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

۱- خانواده یک واحد گروهی و (جزء عنصر) بنیادین و طبیعی جامعه است و شایسته می باشد که بوسیله جامعه و حکومت حفاظت گردد. ۲- حق ازدواج و تشکیل خانواده برای مردان و زنانی که به این سن رسیده اند، برسمیت شناخته میشود. ۳- هیچ ازدواجی بدون رضایت آزادانه و کامل زوجین منعقد نمی گردد. ۴- کشورهای عضو این میثاق، باید اقدامات مناسب را بمنظور تامین تساوی حقوق و مسئولیتهای زوجین در خلال انعقاد و فسخ ازدواج بعمل آورند. در مورد فسخ ازدواج باید برای حفاظت کودکان پیش بینی های لازم انجام گیرد.

اعلامیه جهانی حقوق بشر / ماده ۱۶ / (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - ملیت)

ماده ۱۶- الف/ هر زن و یا مرد بالغی حق دارد بدون هیچگونه محدودیت از نظر نژاد، ملیت، تابعیت یا مذهب با همدیگر زناشویی کنند و تشکیل خانواده دهند. در تمام مدت زناشویی و هنگام انحلال آن، زن و شوهر در کلیه امور مربوط به ازدواج دارای حقوق مساوی می باشند. ب/ ازدواج باید با رضایت کامل و آزادانه زن و مرد واقع شود. ج/ خانواده رکن طبیعی و اساسی اجتماع است و حق دارد از حمایت جامعه و دولت بهره مند شود.

از قانون راجع به عهد نامه مودت و اقامت بین دولت ایران و جمهوری اتریش / ماده ۱۰ / مصوب ۱۳۴۴/۸/۲۳ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱۰- با اتباع هریک از طرفین معظمین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر از لحاظ حمایت شخص یا اموال ایشان به وسیله دادگاهها ومقامات مربوطه مانند اتباع دولت کامله الوداد رفتار خواهدشد مخصوصا اتباع مزبور آزادانه و بدون هیچ گونه محدودیت حق دسترسی به محاکم را خواهند داشت و می توانند تحت همان شرایطی که اتباع دولت کامله الوداد از آن استفاده می نمایند در دادگستری اقامه دعوی کنند . مسائل مربوط به معاضدت درباره اشخاص بی بضاعت و اخذ وجه الضمان موضوع اعلامیه مخصوص متقابلی است که ضمیمه این عهدنامه خواهدبود . اتباع هریک از طرفین معظمین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر در امور مربوط به ازدواج و روابط مالی بین زن و شوهر و طلاق و متارکه و جهیزیه و ابوت و بنوت و فرزند خواندگی و اهلیت و رشد قانونی و قیمومت و ارث و وصیت تابع مقررات قوانین ملی خود خواهندبود . طرف متعاهد مقابل نمی تواند از اجرای این قوانین امتناع ورزد مگر استثنائا و تا حدودی که عموما این قوانین نسبت به هر کشور خارجی دیگر نیز به مورداجرا گذارده نمی شود . به علاوه چنانچه عقد ازدواج طبق تشریفات ظاهری قانون محل عقد و وصیتنامه طبق تشریفات ظاهری قانون محل تنظیم آن صورت بگیرد این امر موجب آن نخواهدشدکه بر اعتبار اسناد مربوطه به آن خدشه وارد آید .

موافقتنامه مصونیتها و مزایای سازمان کنفرانس اسلامی / ماده ۲۳ / مورخ ۵ مه ۱۹۷۶ برابر با ۱۳۵۵/۳/۲۵ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲۳- کارشناسانی که از طرف سازمان به انجام ماموریتی منصوب می شوند (به استثنای کارمندان مشمول مقررات فصل پنجم) در اجرای قطعنامه ای که توسط کنفرانس اتخاذ خواهد شد از مزایا و مصونیتهای لازم برای اجرای وظایف خود به ویژه مزایای و مصونیتهای زیر برخوردار خواهند گردید : و- مصونیت شخص آنها و همسر و فرزندانشان از تضيیقات مهاجرت وثبت نام بیگانگان و الزامات مربوط به خدمات ملی .

تصویب‌نامه در خصوص ساماندهی امور ایرانیان خارج از کشور / ۱۳۸۲/۸/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۸ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۰/۲۴۱ مورخ ۱۳۸۲/۱/۲۶ وزارت امور خارجه و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود: ۱- به منظور ساماندهی امور ایرانیان خارج از کشور، ستادی به ریاست رئیس جمهور و با حضور وزیران کشور، امور خارجه، فرهنگ و ارشاد اسلامی، اطلاعات، امور اقتصادی و دارایی، آموزش و پرورش، علوم تحقیقات و فناوری، کار و امور اجتماعی، بهداشت درمان و آموزش پزشکی، رئیس سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و رئیس مرکز امور مشارکت زنان تشکیل شود. ۲- دبیرخانه ستاد یاد شده در وزارت امور خارجه مستقر خواهد شد. ۳- ستاد می تواند کارگروههای تخصصی در خصوص موضوع یاد شده تشکیل دهد. ۴- ترکیب کارگروههای مزبور و نحوه تشکیل آن به تصویب ستاد می رسد .

از پروتکل ضمیمه عهدنامه مودت و اقامت و تجارت ایران و یونان مصوب ۱۳۱۰/۱۲/۱۰ / ماده ۵ / ۱۳۱۰/۱۲/۱۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۵- ... احوال شخصیه متضمن مسائل ذیل می‌باشد: ازدواج، وضعیت اموال بین زوجین، طلاق، افتراق، جهیزیه، ابوت، نسب، تبّنی، اهلیت، رشد، قیمومت، تولیت، حجر، حق میراث در نتیجه وصیت یا میراث بی‌وصیت، تفریغ و تقسیم میراث یا دارایی و به‌طور عموم کلیه مسائل راجع به حقوق خانوادگی و نیز کلیه مسائل راجع به وضعیت اشخاص .

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۴۰ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴۰- ۱- کشورهای عضو در مورد کودکان متهم یا مجرم به نقض قانون کیفری این حق را به رسمیت می شناسند، با آنان مطابق با شئونات و ارزش کودک رفتار گردد که این امر موجب افزایش احترام کودک نسبت به حقوق بشر و آزادیهای اساسی دیگران شده و سن کودک را در نظر گرفته و باعث افزایش خواست وی برای سازش وی با جامعه و به عهده گرفتن نقشی سازنده می گردد. ۲- بدین منظور و با توجه به مفاد مربوطه اسناد بین المللی ، کشورهای عضو خصوصا ، موارد ذیل را تضمین می نمایند: الف- هیچ کودکی نباید به خاطر اعمالی که در زمان ارتکاب توسط قانون ملی یا بین المللی منع شده ، متهم یا مجرم به نقض قانون کیفری شناخته شود. ب- هر کودکی که متهم یا محکوم به نقض قانون کیفری شود حداقل دارای تأمین های زیر خواهد بود: ۱- بیگناه شناخته شده تا زمانی که جرم طبق قانون ثابت نشده . ۲- اطلاع مستقیم و سریع از اتهامات وارده بر علیه وی ، در صورت لزوم از طریق والدین و یا قیم های قانونی ، و (حق) داشتن مشاوره حقوقی و یا سایر کمک ها در تهیه و ارائه دفاعیه . ۳- روشن شدن موضوع در اسرع وقت توسط مقام یا ارگان قضائی بی طرف و مستقل و طی یک دادرسی عادلانه در حضور وکیل یا سایر کمکهای حقوقی ، مگر اینکه این امر در جهت منافع کودک تشخیص داده نشود خصوصا با در نظر گرفتن سن، موقعیت و یا والدین و یا قیم های قانونی کودک . ۴- مجبور نبودن به دادن شهادت و یا اظهار تقصیر ، بررسی شاهدان مختلف و یا کسب اجازه شرکت و یا بررسی شاهدان وی در شرایط مساوی . ۵- دسترسی به مقام یا ارگان قضائی ذیصلاح ، بی طرف و مستقل بالاتر بر طبق قانون در صورت مجرم شناخته شدن . ۶- حق استفاده رایگان از مترجم در صورتی که کودک قادر به درک زبان مورد استفاده (در دادگاه) نباشد . ۷- محرمانه بودن کامل موضوع در طول تمام مراحل دادرسی - 3 . کشورهای عضو در جهت افزایش وضع قوانین ، مقررات ، مقامات و موسساتی که خصوصا مربوط به کودکان متهم ، یا مجرم به نقض قانون کیفری تلاش خواهند کرد و خصوصا اقدامات ذیل را معمول خواهند داشت: الف- قائل شدن حداقل سن برای نقض قانون کیفری به نحوی که زیر این سن ، کودک دارای قدرت نقض قانون تلقی نشود. ب- در صورت تناسب و تمایل (وضع) مقرراتی در جهت رفتار با اینگونه کودکان بدون توسل به دادرسی های قضائی ، به شرطی که حقوق بشر و ضمانت های حقوقی کاملا رعایت شود. ۴- تأمین مسائل از قبیل نگهداری ، راهنمایی ، نظارت ، مشاوره ، تادیب ، فرزند

خواندگی، تعلیم و تربیت و برنامه‌های آموزشی و حرفه‌ای و سایر اقدامات دیگر در جهت تضمین اینکه با کودکان رفتاری متناسب با رفاه و شرائط و جرم آنها خواهد شد.

از قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی حقوق کودک / ماده ۳۷ / مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱ (روابط برون خانوادگی - عرف و قوانین خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳۷- کشورهای طرف کنوانسیون اجرای اقدامات ذیل را متقبل می شوند: الف- هیچ کودکی نباید تحت شکنجه یا سایر رفتارهای بی رحمانه و غیر انسانی یا معایر شئون انسانی قرار گیرد. مجازات اعدام و یا حبس ابد را بدون امکان آزادی نمی توان در مورد کودکان زیر ۱۸ سال اعمال کرد. ب- هیچ کودکی نباید به طور غیر قانونی و یا اختیاری زندانی شود. دستگیری، بازداشت و یا زندانی کردن یک کودک می بایست مطابق با قانون باشد و به تنها آخرین راه چاره و برای کوهناهمترین مدت ممکن باید بدان متوسل شد. ج- با کودک زندانی باید به خاطر مقام ذاتی انسان، رفتارهای انسانی و توأم با احترام داشت به نحوی که نیازهای به خصوص سنی وی در نظر گرفته شود. کودکان زندانی خصوصاً باید از افراد بزرگسال جدا شوند مگر اینکه این امر مغایر مصالح کودک باشد. کودک حق داشتن تماس با خانواده خود را از طریق نامه و ملاقات دارد به غیر از شرائط استثنائی. د- هر کودک زندانی می بایست از حق دسترسی سریع به مشاوره حقوقی و یا سایر مساعدتهای ضروری و نیز حق اعتراض نسبت به مشروعیت زندانی شدن خود در برابر دادگاه یا سایر مقامات ذیصلاح، مستقل و بی طرف و تصمیم گیری سریع در اینگونه موارد برخوردار باشد.

درباره عدم الحاق جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان (مصوبه چهارصد و سیزدهمین جلسه مورخ ۷۶/۱۱/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی) / ۱۳۷۶/۱۱/۱۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

پیرو مصوبه جلسه ۳۹۵ شورای عالی درباره تعیین هیأتی برای بررسی الحاق یا عدم الحاق جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان، نامه مورخ ۷۶/۷/۲۱ دبیر آن هیأت مطرح شد و شورای عالی با الحاق جمهوری اسلامی ایران به آن کنوانسیون مخالفت کرد.

موافقتنامه همکاری در زمینه فعالیت زنان و خانواده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تونس (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

دولت جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تونس، در راستای تلاشهای دو کشور و تأکید بر پیوندهای دوستی و تحکیم همکاریهای فی‌مابین، و در چارچوب دیدار رسمی مشاور رئیس جمهوری اسلامی ایران (در امور زنان) و رئیس مرکز امور مشارکت زنان از تونس که از تاریخ ۱/۲۸ الی ۱۳۷۹/۲/۲ برابر با ۱۶ لغایت ۲۱ آوریل ۲۰۰۰ میلادی بنا به دعوت وزیر امور زنان و خانواده تونس به منظور کسب اطلاع از تجربه این دو کشور در این زمینه انجام گرفت. و با توجه به اهمیت نقش زنان و خانواده در توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی دو کشور، طرفین نسبت به موارد زیر به توافق رسیدند: بند اول: بذل تلاشهای ممکن جهت توسعه مناسبات دو کشور در زمینه افزایش فعالیت زنان و خانواده، طرفین در این زمینه سعی خواهند نمود ضمن فراهم آوردن تسهیلات لازم برای ارگانهای ناظر بر فعالیت زنان و خانواده در دو کشور از همکاریهای بین آنها حمایت به عمل آورند. بند دوم: ایجاد کانالهای همکاری در زمینه‌های پیشبرد اجتماعی و ارگانیک به منظور فراهم آوردن تسهیلات ورود و مشارکت زنان در توسعه و مساعدت در حمایت از نقش آنان در داخل خانواده. بند سوم: ایجاد کانالهای لازم جهت مبادله تجارب به هدف ایجاد بانکهای اطلاعاتی و شبکه‌های ارتباطی بین سازمانها و تهیه فهرستهای منابع و مبادله اطلاعات و اسناد مربوط به وضعیت زنان و خانواده. بند چهارم: فراهم آوردن تسهیلات لازم جهت مبادلات اقتصادی و بازرگانی در دو کشور به‌ویژه همکاری در زمینه آموزش زنان بازرگان. بند پنجم: شرکت در دوره‌های آموزشی تنظیم‌شده از سوی دو کشور که به نفع ارگانها و سازمانهای مربوط به زنان شاغل در زمینه زنان و خانواده می‌باشد. بند ششم: تأکید بر همکاری مشترک فنی و مبادله تجربیات در زمینه زنان و خانواده. بند هفتم: مدت اعتبار این موافقتنامه پنج سال می‌باشد و تا زمانی که یکی از طرفین تمایل خود را مبنی بر

لغو آن ظرف مدت سه ماه قبل از پایان اعتبار آن به طرف مقابل اعلام ننماید، به مدت مشابه قابل تمدید می‌باشد. بند هشتم: این موافقتنامه پس از تکمیل مراحل قانونی آن در دو کشور و مبادله اسناد تأییدشده به مورد اجرا درخواهد آمد. این موافقتنامه در دو نسخه اصلی به زبانهای فارسی و عربی تهیه و در تاریخ ۲۴ خرداد ۱۳۷۹ هجری شمسی برابر با ۱۳ ژوئن ۲۰۰۰ میلادی در تونس به امضاء رسید .

مقاله نامه بین المللی امضا، شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده ششم / مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ششم- دول متعاقد در حدود قانونی تعهد میکنند که تا حدی که ممکن است مواظب ادارات و آژانسهایی که برای زنان و دختران در خارجه کار پیدا میکنند باشند .

مقاله نامه بین المللی امضا، شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده چهارم / مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده چهارم - هرگاه زن یا دختری که باید به وطن خود عودت داده شود شخصا مخارج مراجعت نداشته و یا شوهر و پدر و مادر و قیمی که مخارج مزبور را عهده دار باشد نداشته باشد مخارج عودت تا نزدیکترین سرحد یا بندری که از آن مسافرت به مملکت اصلی صورت می گیرد به عهده مملکتی خواهد بود که زن یا دختر در خاک آن اقامت داشته است و مابقی مخارج به عهده مملکت اصلی خواهد بود .

مقاله نامه بین المللی امضا، شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده چهارم / مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده چهارم - هرگاه زن یا دختری که باید به وطن خود عودت داده شود شخصا مخارج مراجعت نداشته و یا شوهر و پدر و مادر و قیمی که مخارج مزبور را عهده دار باشد نداشته باشد مخارج عودت تا نزدیکترین سرحد یا بندری که از آن مسافرت به مملکت اصلی صورت می گیرد به عهده مملکتی خواهد بود که زن یا دختر در خاک آن اقامت داشته است و مابقی مخارج به عهده مملکت اصلی خواهد بود .

مقاله نامه بین المللی امضا، شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده سوم / مصوب ۱۸ مه ۱۹۰۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده سوم - دول متعاقد متعهد می شوند که در صورت لزوم و در حدود قانونی اظهارات زنان و دختران تبعه خارجه را که اشتغال به فحشا، می نمایند برای تعیین هویت و سجل احوالشان استماع کرده و معلوم نمایند چه کسانی آنها را وادار به مهاجرت از مملکت خودشان نموده اند. اطلاعات حاصله به مقامات زنان و دختران مزبور برای آنکه عودت آنها به اوطانشان در نظر گرفته شود ارسال می گردد. دول متعاقد متعهد می شوند که در حدود قانونی و تا حدی که ممکن است به طور موقت به قصد عودت دادن به ممالکشان زنان و دخترانی را که فاقد وسایل مالی می باشند به موسسات معاونت عمومی و یا خصوصی و یا به افراد طرف اطمینان بسپارند. و نیز دول متعاقد متعهد میشوند که در حدود قانونی و تا حدی که ممکن است زنان و دخترانی را که عودت به مملکت اصلیشان را خواستارند یا اینکه از طرف اشخاصی که دارای اختیاراتی نسبت به مشار الیها می باشند تقاضای عودت آنها می شود به ممالکشان اعزام دارند . عودت دادن به وطن اصلی بعد از حصول موافقت راجع به هویت و تابعیت همچنین راجع به

محل و تاریخ ورود به سر حد صورت می گیرد. هر یک از دول متعاقد متعهد می شود عبور ترانزیتی را در مملکت خود تسهیل خواهند نمود. مکاتبات راجع به عودت دادن به وطن اصلی حتی الامکان از مجرای مستقیم صورت خواهد گرفت.

مقاله نامه بین المللی امضا، شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده دوم / مصوب ۱۸ مه ۱۹۰۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده دوم- هر یک از دول متعاقد متعهد میشوند که اقدامات لازمه را برای مواظبت اشخاصی که زنان و دختران را برای فسق به خارجه می برند بالاخص در کارهای راه آهن و بنادر مسافرت و در عرض مسافرت به عمل آورند برای این مقصود تعلیمات به مامورین یا اشخاص دیگر صلاحیت دار داده می شود که در حدود قانونی کلیه اطلاعاتی را که موجب کشف خرید و فروش جنایتکارانه می باشد تحصیل نمایند ورود اشخاصی که مسلما مرتکب شناخته می شوند و همدستانشان و یا زنان و دخترانی که مورد این قبیل خرید و فروش واقع شده اند عند الزوم خواه به مقامات محلی مقصد و خواه به مامورین سیاسی و یا قنصلی ذی علاقه و خواه به مقامات صالحه دیگر اطلاع داده خواهد شد.

قانون اجازه الحاق دولت ایران به قرار دادهای بین المللی پاریس و ژنو راجع به جلوگیری از رفتار جنایت آمیز نسبت به زنان و کودکان / ماده واحده / مصوب ۱۳۱۰/۱۰/۱۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده واحده- مجلس شورای ملی اولاً الحاق قطعی دولت ایران را به مقاله نامه بین المللی ۱۸ مه ۱۹۰۴ مطابق اردیبهشت ۱۲۸۳ که مشتمل بر نه ماده و در پاریس برای جلوگیری از رفتار خلاف اخلاق و جنایت آمیز نسبت به زنان و کودکان به امضا، رسیده است و همچنین قرار داد بین المللی پاریس که در تاریخ ۱۲ اردیبهشت ۱۲۸۹ (مطابق با ۴ مه ۱۹۱۰) راجع به همان مقصود مذکوره در فوق که در پاریس امضا، شده است به دولت ایران اجازه میدهد ثانیاً قرار داد بین المللی الغا، خرید و فروش زنان و کودکان مشتمل بر ۱۴ ماده را که در تاریخ ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ (مطابق با ۷ مهر ماه ۱۳۰۰) در ژنو به امضا، رسیده است تصویب و به دولت اجازه می دهد نسخ صحه شده آن را به دار الانشا، جامعه ملل تسلیم نماید. این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه چهاردهم دی ماه یکهزار و سیصد و ده شمسی به تصویب شورای ملی رسید.

قانون موافقتنامه همکاری در زمینه فعالیت زنان و خانواده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تونس / ماده واحده / مصوب ۱۳۸۲/۲/۲۳ مجلس شورای اسلامی و تأیید ۱۳۸۲/۳/۷ شورای نگهبان (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده واحده - موافقتنامه همکاری در زمینه فعالیت زنان و خانواده بین جمهوری اسلامی و جمهوری تونس مشتمل بر یک مقدمه و هشت بند به شرح پیوست تصویب و اجازه مبادله اسناد آن داده میشود.

قوانین: بین المللی. : کیفری :

قوانین، [تعداد : ۴۰]

از قانون الحاق جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی علیه آپارتاید در ورزش / متن کنوانسیون / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷

از قانون مربوط به کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرائم علیه اشخاص مورد حمایت بین المللی منجمله مامورین سیاسی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۷/۲/۲۶

از قانون مربوط به کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرائم علیه اشخاص مورد حمایت بین المللی منجمله مامورین سیاسی / مقدمه / مصوب ۱۳۵۷/۲/۲۶

کنوانسیون بین المللی منع و مجازات جنایت آپارتاید / ماده ۲ / مورخ ۳۰ نوامبر ۱۹۷۳ برابر با ۱۳۵۲/۹/۹

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۸ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۷ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۶ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۵ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۴ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۳ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در

پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۲ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۱ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸

مقاله نامه بین المللی امضاء شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده ۶ / مصوب ۱۸ مه ۱۹۰۴

مقاله نامه بین المللی امضاء شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده ۴ / مصوب ۱۸ مه ۱۹۰۴

مقاله نامه بین المللی امضاء شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده ۳ / مصوب ۱۸ مه ۱۹۰۴

مقاله نامه بین المللی امضاء شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده ۲ / مصوب ۱۸ مه ۱۹۰۴

مقاله نامه بین المللی امضاء شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده ۱ / مصوب ۱۸ مه ۱۹۰۴

از قانون تصویب منشور ملل متحد که در سانفرانسیسکو به امضا، رسیده است. / ماده ۸ / مصوب ۱۳۲۴/۶/۱۳

قرارداد بین المللی جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۹ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳

قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۸ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳

قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۷ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳

قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۶ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳

قرار بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۵ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳

قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۴ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳

قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۳ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳

قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۲ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳

قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۱ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳

قانون اجازه الحاق دولت ایران به قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله و اغوا، نسوان کبیره / ماده واحده / مصوب ۲۰ دی ماه ۱۳۱۳ شمسی

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۱۴ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۱۳ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۱۲ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۱۱ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۱۰ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۸ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۷ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۶ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۵ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۴ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۲ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۱ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰

از قانون الحاق جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی علیه آپارتاید در ورزش / متن کنوانسیون / مصوب ۱۳۶۶/۷/۷ (روابط برون خانوادگی - نظام سلامت - حمایت اجتماعی)

کنوانسیون بین المللی علیه آپارتاید در ورزش - کشورهای عضو کنوانسیون حاضر با یاد آوری مفاد منشور سازمان ملل متحد، که طی آن کلیه اعضا، تعهد نموده اند با همکاری سازمان ملل اقدامات مشترک و مجزائی را جهت کسب احترام جهانی و رعایت حقوق بشر و آزادیهای اساسی برای همگان صرف نظر از نژاد، جنسیت، زبان یا مذهب معمول دارند. با در نظر گرفتن آنکه "اعلامیه جهانی حقوق بشر" اعلام می دارد که کلیه افراد بشر آزاد به دنیا آمده و از لحاظ حیثیت انسانی و حقوق برابر می باشند و حق برخورداری از کلیه حقوق و آزادیهای مندرج در این اعلامیه را بدون هیچ گونه تمایز، به ویژه در رابطه با نژاد، رنگ، یا مبدا ملیت، دارند. با توجه به اینکه، طبق "کنوانسیون بین المللی امحا، هر گونه تبعیض نژادی" کشورهای عضو آن کنوانسیون به ویژه هر گونه جدائی نژادی و آپارتاید را محکوم نموده و متعهد به جلوگیری، ممانعت و ریشه کن کردن هر گونه فعالیتی از این قبیل در همه زمینه ها گردیده اند. با توجه به اینکه مجمع عمومی سازمان ملل قطعنامه های متعددی در رابطه با محکوم کردن عمل آپارتاید در ورزش صادر نموده و مراتب حمایت بی قید و شرط خود را از اصل المپیک که هیچگونه تبعیضی را در زمینه نژاد، مذهب یا وابستگیهای سیاسی مجاز ندانسته و صرفاً شایستگی و لیاقت را برای شرکت در فعالیتهای ورزشی معیار قرار می دهد، با قاطعیت بیان نموده است. با در نظر گرفتن آنکه، "اعلامیه جهانی علیه آپارتاید در ورزش" که در تاریخ ۱۴ دسامبر ۱۹۷۷، توسط مجمع عمومی به تصویب رسید، به طور جدی امحا، فوری آپارتاید در ورزش را مورد تایید قرار داده است. با یاد آوری مقررات کنوانسیون بین المللی منع و مجازات جنایت آپارتاید و به ویژه با اذعان به اینکه شرکت در مبادلات ورزشی با تیم هایی که بر مبنای آپارتاید انتخاب شده اند، مستقیماً موجب تقویت و تشویق ارتکاب جنایت آپارتاید، به نحوی که در کنوانسیون مزبور تصریح شده است می گردد. با عزم به انجام هرگونه اقدام ضروری در جهت ریشه کن کردن رویه آپارتاید در ورزش، و افزایش تماسهای بین المللی ورزشی بر اساس اصل المپیک. با اذعان به اینکه برقراری تماسهای ورزشی با هر کشوری که آپارتاید را در ورزش به کار می برد، به منزله نادیده گرفتن و تحکیم آپارتاید ضمن تخطی از اصل المپیک می باشد و بدین جهت موجبات نگرانی به حق کشورهای دیگر را فراهم می آورد. با تمایل به اجرای اصول مذکور در "اعلامیه جهانی علیه آپارتاید در ورزش" و تضمین اتخاذ سریع اقدامات عملی بدین منظور. مجاب به اینکه تصویب یک "کنوانسیون بین المللی علیه آپارتاید در ورزش" منجر به اعمال اقدامات موثرتری در سطوح بین المللی و ملی به منظور امحا، آپارتاید در ورزش خواهد شد، نسبت به موارد زیر موافقت نمودند: ماده ۱- از لحاظ کنوانسیون حاضر: الف- ... ب- ... ز- اصطلاح "ورزشکاران" یعنی مردان و زنانی که در فعالیتهای ورزشی به صورت انفرادی یا تیمی شرکت می جویند و نیز مدیران، مربیان، تمرین دهندگان و سایر مقاماتی که اقداماتشان برای عملکرد یک تیم ضروری است.

از قانون مربوط به کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرائم علیه اشخاص مورد حمایت بین المللی منجمله مامورین سیاسی / ماده ۱ / مصوب ۱۳۵۷/۲/۲۶ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- از لحاظ کنوانسیون حاضر: ۱- اصطلاح "شخص مورد حمایت بین المللی" به اشخاص زیر اطلاق می گردد: الف- رئیس کشور یا هر یک از اعضای گروهی که حسب قوانین اساسی کشور مربوطه وظایف رئیس کشور را اعمال می نمایند و رئیس دولت یا وزیر امور خارجه هنگامی که هر یک

از این اشخاص در سرزمین یک کشور خارجی به سر می برند و همچنین اعضای خانواده او که همراه باشند. ب- کلیه نمایندگان و کارمندان یا شخصیت های رسمی هر کشور یا هر کارمند و شخصیت رسمی یا مامور دیگر یکی از سازمانهای بین المللی یا بین دول هنگام وقوع جرم علیه شخص او یا اماکن رسمی و محل سکنی شخصی و یا وسایل نقلیه او ، حق دارد به موجب حقوق بین الملل از حمایت مخصوص در مقابل ایراد لطمه به شخص و آزادی و حیثیت و اعضای خانواده خود که با او زندگی می کنند - برخوردار گردد .

از قانون مربوط به کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرائم علیه اشخاص مورد حمایت بین المللی منجمله مامورین سیاسی / مقدمه / مصوب ۱۳۵۷/۲/۲۶ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرائم علیه اشخاص مورد حمایت بین المللی منجمله مامورین دیپلماتیک کشورهای طرف کنوانسیون حاضر - با توجه به مقاصد و اصول مندرج در منشور ملل متحد درباره حفظ صلح بین المللی و اعتلای مناسبات دوستانه و همکاری بین کشورها. نظر به اینکه جرائم علیه مامورین دیپلماتیک و سایر اشخاص مورد حمایت بین المللی در عین ایجاد مخاطره برای امنیت این اشخاص ، حفظ مناسبات معموله بین المللی را نیز که جهت همکاری بین کشورها ضروری جدا تهدید می کند . با اعتقاد به اینکه ارتکاب این قبیل جرائم نگرانی خطیری برای جامعه بین المللی ایجاد می نماید . با یقین به لزوم اتخاذ تدابیر مقتضی فوری و موثر جهت جلوگیری و مجازات این قبیل جرائم به شرح ذیل توافق نمودند: (ماده ۱)

کنوانسیون بین المللی منع و مجازات جنایت آپارتاید / ماده ۲ / مورخ ۳۰ نوامبر ۱۹۷۳ برابر با ۱۳۵۲/۹/۹ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- از نظر این کنوانسیون واژه آپارتاید که سیاستها و رویه های مشابه جدائی نژادی و تبعیض نژادی را که در آفریقای جنوبی اعمال می گردد ، شامل می شود ، به دیگر اعمال غیر انسانی که به منظور ایجاد و برقراری سلطه یک گروه نژادی بر گروه نژادی دیگر انجام می گردد و به طور سیستماتیک آنان را مورد ظلم قرار می دهد نیز اطلاق می شود .د- هرگونه اقدام در جمله اقدامات قانونی که منظور از آنها تقسیم جمعیت بر اساس مرزهای نژادی از طریق ایجاد جایگاهها و محله های جداگانه برای اعضای گروه و یا گروههای نژادی ، تحریم ازدواجهای مختلط در بین اعضای گروههای نژادی مختلف ، سلب مالکیت ارضی از اعضای یک گروه یا گروههای نژادی باشد .

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است . / ماده ۸ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۸- این پروتکل که متن های انگلیسی - اسپانیولی - چینی - فرانسه - روسی آن متساویا معتبر میباشد در بایگانی دفتر سازمان ملل متحد ضبط می گردد. توافق و قرارداد اصلاح شده طبق سند پیوست چون به فرانسه تنظیم شده فقط متن فرانسه سند پیوست معتبر خواهد بود و متن های انگلیسی - چینی - اسپانیولی و روسی ترجمه آن محسوب خواهد گردید یک رونوشت گواهی شده از پروتکل شامل سند پیوست توسط دبیر کل جهت هر یک از دول عضو توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه معامله جنایت معروف به خرید و فروش زنان مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ با قرارداد بین المللی ممانعت خرید و فروش زنان مورخ ۴ مه ۱۹۱۰ و همچنین جهت کلیه دول عضو سازمان ملل متحد ارسال خواهد گردید بناء علیهذا امضاء کنندگان مجاز هر یک از دول این پروتکل را در تاریخی که در پای امضاء هر یک ذکر گردیده امضاء مینمایند .

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۷ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۷- طبق مفاد بند یک ماده ۱۰۲ منشور ملل متحد و مقرراتی که از طرف مجمع عمومی به منظور اجرای متن پذیرفته شده است دبیر کل سازمان ملل متحد اجازه دارد این پروتکل و همچنین اصلاحاتی که در توافق و قرارداد به وسیله پروتکل به عمل آمده است به ترتیب و تاریخی که معتبر و قابل اجرا شود به ثبت رسانیده و هر چه زودتر پس از ثبت آنها و متن های اصلاح شده توافق و قرارداد رامنشر نماید.

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۶ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- به محض اعتبار یافتن اصلاحات مندرجه در سند پیوست این پروتکل مربوط به توافق با قرارداد دولت فرانسه اصل متن دو موافقتنامه را که مربوط به اصلاحات مزبور میباشد و همچنین اسناد مختلفه که طبق وظیفه محوله محافظت آن را به عهده داشته تسلیم دبیر کل سازمان ملل خواهد نمود.

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۵ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۵- این پروتکل پس از آنکه دو یا چند دولت عضویت آن را پذیرفتند معتبر و قابل اجرا خواهد گردید اصلاحاتی را که سند پیوست این پروتکل شامل است و مربوط به توافق بین المللی به منظور حمایت موثری بر علیه معامله جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ میباشد پس از آنکه بیست عضو از جهت کلیه دول عضو سازمان ملل متحد ارسال خواهد گردید. بناء علیهذا امضاء ملحق شدگان به توافق به این پروتکل نیز ملحق گردیدند معتبر خواهد بود. قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان مورخ ۴ مه ۱۹۱۰ پس از عضویت این پروتکل از طرف بیست دولت عضو قرارداد مذکور معتبر خواهد گردید. بنابراین هر دولتی که به توافق و یا به قرارداد پس از اینکه اصلاحات معموله به موقع اجرا درآمده باشد ملحق شود عضو قرارداد یا توافق اصلاح شده محسوب می شود.

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۴ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- دول می توانند عضو این پروتکل شوند چنانچه: الف- پروتکل را بدون قید و شرط درباره قبولی امضاء نمایند. ب- در موقع امضاء قیدی برای قبول یا قبول بعدی بنمایند. ج- آن را قبول نمایند. قبول آن با تسلیم یک سند قطعی به دبیر کل سازمان ملل متحد انجام می یابد.

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۳ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- این پروتکل برای امضاء و پذیرش کلیه دول عضو توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه معامله جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان مورخ ۴ مه ۱۹۱۰ که دبیر کل یک نسخه بدین منظور به آنان ابلاغ نموده است آماده می باشد.

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۲ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- دبیر کل متن توافق بین المللی مربوط به تامین حمایت موثری بر علیه خرید و فروش زنان مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان مورخ ۴ مه ۱۹۱۰ را تهیه و طبق پروتکل حاضر در آن تجدید نظر نموده و رونوشت آن را برای استحضار هر یک از دول عضو سازمان ملل متحد و همچنین دول غیر عضو که این پروتکل برای امضاء یا پذیرش آنها آماده میباشد ارسال خواهد داشت. همچنین دول عضو ملحق شده به هر یک از اسناد مذکور در فوق را دعوت مینماید تا متن اصلاح شده با سند یا اسناد مزبور را به محض اینکه اصلاحات معتبر گردیده حتی اگر عضو این پروتکل هم نشده باشد و به موقع اجرا بگذارند

پروتکل اصلاحی توافق بین المللی به منظور تامین حمایت موثری بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است. / ماده ۱ / مصوب ۱۳۳۷/۹/۱۸ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

با توجه به اینکه طبق قوانین بین المللی به منظور حمایت موثر بر علیه تجارت جنایت آمیز معروف به خرید و فروش زنان که در تاریخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ در پاریس به امضاء رسیده و همچنین قرارداد بین المللی مربوط به ممانعت از خرید و فروش زنان که در تاریخ ۴ مه ۱۹۱۰ در پاریس به امضاء رسیده است وظایفی بر عهده دولت جمهوری فرانسه محول گردیده و با توجه به اینکه دولت مزبور به اراده خود پیشنهاد نموده است وظایفی را که طبق توافقه‌ای مذکور در فوق به عهده دارد به سازمان ملل متحد واگذار نماید و با توجه به اینکه به جا خواهد بود که از این پس سازمان ملل متحد موظف به انجام آنها باشد دول عضو این پروتکل نسبت به مقررات زیر توافق حاصل نمودند: ماده ۱- دول عضو این پروتکل متعهد می گردند که بین خود هر یک نسبت به اسنادی که آنها ملحق شده اند و طبق مقررات پروتکل حاضر اثر کامل قضایی نسبت به اصلاحات مربوط به اسناد مزبور که در سند پیوست میباشد مترتب داشته آنها را معتبر قرارداده و اجرای آن را تامین نماید.

مقاله نامه بین المللی امضاء شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده ۶ / مصوب ۱۸ مه ۱۹۰۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۶- دول متعاهد در حدود قانونی تعهد میکنند که تا حدی که ممکن است مواظب ادارات و آژانسهایی که برای زنان و یا دختران در خارجه کار پیدا میکنند باشند.

مقاله نامه بین المللی امضاء شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده ۴ / مصوب ۱۸ مه ۱۹۰۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۴- هرگاه زن یا دختری که باید به وطن خود عودت داده شود شخصا مخارج مراجعت نداشته و یا شوهر و پدر و مادر و قیمی که مخارج مزبور را عهده دار باشند نداشته باشد، مخارج عودت تا نزدیکترین سرحد یا بندری که از آن مسافرت به مملکت اصلی صورت میگیرد به عهده مملکتی خواهد بود که زن یا دختر در خاک آن اقامت داشته است و مابقی مخارج به عهده مملکت اصلی خواهد بود.

مقاله نامه بین المللی امضاء شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده ۳ / مصوب ۱۸ مه ۱۹۰۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۳- دول متعاهد متعهد میشوند که در صورت لزوم و در حدود قانونی اظهارات زنان و دختران تبعه خارجه را که اشتغال به فحشاء می نمایند برای تعیین هویت و سجل احوالشان استماع کرده و معلوم نمایند چه کسانی آنها را وادار به مهاجرت از مملکت خودشان نموده اند. اطلاعات حاصله به مقامات مملکت اصلی زنان و دختران مزبور برای آنکه عودت آنها به اوطانشان در نظر گرفته شود ارسال میگردد. دول متعاهد متعهد میشوند که در حدود قانونی و تا حدی که ممکن است به طور موقت به قصد عودت دادن به ممالکشان زنان و دخترانی را که فاقد وسایل مالی می باشند به موسسات معاونت عمومی و یا خصوصی و یا به افراد طرف اطمینان بسپارند و نیز دول متعاهد متعهد میشوند که در حدود قانونی و تا حدی که ممکن است زنان و دخترانی را که عودت به مملکت اصلی خود را خواستارند یا اینکه از طرف اشخاصی که دارای اختیاراتی نسبت به مشارالیهما می باشند تقاضای عودت آنها میشود به ممالکشان اعزام دارند. عودت دادن به وطن اصلی بعد از حصول موافقت راجع به هویت و تابعیت همچنین راجع به محل و تاریخ ورود به سرحد صورت می گیرد. هر یک از دول متعاهد متعهد میشود عبور ترانزیتی را در مملکت خود تسهیل خواهند نمود. مکاتبات راجع به عودت دادن به وطن اصلی حتی الامکان از مجرای مستقیم صورت خواهد گرفت.

مقاله نامه بین المللی امضاء شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه موسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده ۲ / مصوب ۱۸ مه ۱۹۰۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۲- هر یک از دول متعاهد متعهد میشود که اقدامات لازمه را برای مواظبت اشخاصی که زنان و دختران را برای فسق به خارجه میبرند بالاخص در کارهای راه آهن و بنادر مسافرت و در عرض مسافرت به عمل آورند برای این مقصود تعلیمات به مامورین و یا اشخاص دیگر صلاحیت دار داده میشود که در حدود قانونی، کلیه اطلاعاتی را که موجب کشف خرید و فروش جنایتکارانه میباشد تحصیل نمایند. ورود اشخاصی که مسلماً مرتکب شناخته می شوند و همدستانشان و یا زنان و دخترانی که مورد این قبیل خرید و فروش واقع شده اند عند الزوم خواه به مقامات محلی مقصد و خواه به مامورین سیاسی و یا قنصلی ذی علاقه و خواه به مقامات صالحه دیگر اطلاع داده خواهد شد.

مقاله نامه بین المللی امضاء شده در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ راجع به تامین یک حمایت موثر بر علیه معامله جنایت کارانه مرسوم به خرید و فروش سفید پوستان / ماده ۱ / مصوب ۱۸ مه ۱۹۰۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

ماده ۱- هر یک از دول متعاهد متعهد میشود مقاماتی را برای تمرکز دادن اطلاعات راجع به اجیر کردن زنان یا دختران در خارجه برای فسق تعیین یا مامور نماید. مقامات مزبور صلاحیت خواهند داشت، مستقیماً یا سروسیم متشابه دول متعاهد دیگر مکاتبه نمایند.

از قانون تصویب منشور ملل متحد که در سانفرانسیسکو به امضا، رسیده است. / ماده ۸ / مصوب ۱۳/۶/۱۳۲۴ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی)

متن منشور ملل متحد- ما مردم ملل متحد با تصمیم به محفوظ داشتن نسل های آینده از بلای جنگ که دو بار در مدت یک عمر انسانی افراد بشر را دچار مصائب غیر قابل بیان نموده . و به اعلام مجدد ایمان خود به حقوق اساسی بشر و به حیثیت و ارزش شخصیت انسانی و به تساوی حقوق بین زن و مرد و همچنین بین ملت‌ها اعم از کوچک و بزرگ. و به ایجاد موجبات لازم برای حفظ عدالت و احترام تعهدات ناشی از عهود و سایر منابع حقوق بین المللی و به پیشرفت ترقی اجتماعی و برقرار ساختن اوضاع زندگانی بهتری با آزادی بیشتر. و برای نیل به این مقاصد : به اعمال گذشت، و زندگانی در حال صلح با یکدیگر با یک روش حسن جوار . و به متحد ساختن قوای خود برای نگهداری صلح و امنیت بین المللی . و به قبول اصول، و برقرار ساختن طرقی، که به کار نبردن نیروی سلاح را جز در راه منافع عمو می تضمین نماید. و به توسل به سازمانهای بین المللی برای پیشرفت ترقی اقتصادی و اجتماعی تمام ملل . عزم نمودیم که برای تحقق این مقاصد تشریک مساعی نمائیم. و نتیجتاً دولتهای متبوع ما، به وسیله نمایندگان خود که در شهر سانفرانسیسکو گرد آمده و دارای اختیارات تامی بودند که صحت آنها تشخیص داده شد ، این منشور ملل متحد را اختیار ، و به موجب این مقررات یک سازمان بین المللی را که موسوم به ملل متحد خواهد بود برقرار می سازند. ماده ۸ - برای اینکه مردان و زنان بتوانند به تساوی مشاغل ارکان اصلی یا فرعی سازمان را عهده دار شوند هیچ گونه تزییقی از طرف سازمان به عمل نخواهد آمد .

قرارداد بین المللی جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۹ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۹- این قرارداد را می توان به موجب یادداشتی که برای رئیس دار الانشای جامعه ملل ارسال می شود فسخ نمود. فسخ مزبور یک سال بعد از وصول اعلام آن فقط نسبت به دولت متعاهدی که اعلام فسخ به عمل می آورد ترتیب اثر خواهد داشت .

قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۸ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۸- این قرارداد شصت روز بعد از آنکه دو سند تصویب و یا الحاق از طرف رئیس دار الانشای جامعه ملل دریافت گردید به موقع اجرا گذارده خواهد شد. قرارداد مزبور از روز اجرای آن از طرف رئیس دار الانشای جامعه ملل به ثبت خواهد رسید به استناد تصویب و یا الحاق که بعداً به عمل می آید بعد از انقضای مدت شصت روز از تاریخ وصول و اعلام آنها به رئیس دار الانشای جامعه ملل ترتیب اثر داده خواهد شد .

قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۷ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۷- از تاریخ اول آوریل ۱۹۳۴ هر عضو جامعه ملل و هر دولت غیر عضو مذکوره در ماده ۵ می تواند به این قرارداد ملحق بشود - اسناد الحاق برای رئیس دار الانشای جامعه ملل ارسال گردیده و به وسیله مشارالیه تسلیم اسناد مزبوره به کلیه اعضای جامعه ملل و همچنین دول غیر عضو مذکوره در ماده ۵ اطلاع داده خواهد شد .

قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۶ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۶- نسخ مصدق این قرارداد پس از تصویب آن برای رئیس دار الانشای جامعه ملل ارسال گردیده و به وسیله مشار الیه تسلیم اسناد مصدق به کلیه اعضای جامعه ملل و همچنین به دول غیر عضو مذکوره در ماده فوق اطلاع داده خواهد شد .

قرار بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۵ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۵- این قرارداد که متن فرانسه و انگلیسی آن هر دو معتبر خواهد بود تاریخ امروز را داشته و تا اول آوریل ۱۹۳۴ برای امضا، هر عضو جامعه ملل و یا هر دولت غیر عضو که در کنفرانسی که این قرارداد را تنظیم نموده نمایندگی داشته و یا شورای جامعه ملل سواد این قرارداد را برای این مقصود برای آن فرستاده است باز خواهد بود .

قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۴ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۴- هرگاه بین دول متعاهد اختلافی راجع به تفسیر و یا اجرای این قرارداد و یا قراردادهای ۱۹۱۰ و ۱۹۲۱ به ظهور رسیده و به طور رضایت بخشی از مجرای سیاسی تصفیه نگردد اختلاف مزبور بر طبق مقرراتی که بین ممالک متعاهد راجع به تصفیه اختلافات بین المللی مجری است حل خواهد گردید. هرگاه چنین مقرراتی بین طرفین اختلاف وجود نداشته باشد به وسائل قضائی یا حکمیت به اختلاف رسیدگی خواهد شد. چنانچه راجع به انتخاب محکمه دیگری موافقت حاصل نشود بنا به تقاضای یکی از طرفین اختلاف قضیه به دیوان داوری لاهه رجوع می شود. در صورتی که کلیه دول مذکوره در پروتکل مورخ ۱۶ دسامبر ۱۹۲۰ راجع به اساسنامه دیوان دائمی داوری بین المللی لاهه شرکت داشته باشند و هرگاه کلیه دول متعاهد در پروتکل مذکور شرکت نداشته باشند اختلاف به محکمه حکمیتی که به موجب قرارداد لاهه مورخ ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ دائر به تسویه مسالمت آمیز اختلافات بین المللی تشکیل می شود ارجاع خواهد گردید .

قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۳ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۳- دول متعاهد متعهد میشوند که راجع به هر شخص اعم از ذکور یا اناث که مرتکب یکی از جرمهای مذکوره در این قرارداد و یا قرارداد های مورخ ۱۹۱۰ و ۱۹۲۱ راجع به جلوگیری از معامله نسوان و کودکان گردیده و یا شروع به ارتکاب آن نموده هرگاه مبانی جرم در ممالک مختلفه انجام گرفته و یا می بایستی انجام گرفته باشد اطلاعات مذکوره ذیل را (و یا اطلاعات متشابهی را که به موجب قوانین و نظامات مملکتی می توان داد) به یکدیگر ابلاغ نمایند. الف- احکام محکومیت یا اطلاعات مفیده دیگری که ممکن است راجع به مجرم تحصیل گردد مثلا دائر به هویت و مشخصات و علائم انگشت و عکس و دوسیه او در نظمیه و طرز ارتکاب او به جرم و غیره. ب- تعیین اقداماتی که برای اخراج و یا تبعید مجرم به عمل آمده است . این اسناد و اطلاعات مستقیما و بلا تاخیر به مقامات ممالک ذینفع در هر مورد مخصوص از طرف مقاماتی که بر طبق ماده اول مقاوله نامه منعقد در پاریس مورخ ۱۸ مه ۱۹۰۴ تعیین گردیده است ارسال خواهد شد . ارسال اسناد و اطلاعات مزبوره حتی الا مکان در کلیه موارد تعیین جرم و محکومیت و اخراج و تبعید صورت خواهد گرفت .

قرارداد بین المللی راجع به جلوگیری از معامله نسوان کبیره / ماده ۲ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲- دول متعاہد کہ قوانینشان فعلا برای جلوگیری از جرمهای مندرجہ در مادہ فوق کافی نمی باشد متعہد می شوند تدابیر لازمہ اتخاذ نمایند تا جرمهای مذکورہ نسبت بہ درجہ اهمیتی کہ دارند مجازات گردد .

قرار داد بین المللی راجع بہ جلوگیری از معاملہ نساوان کبیرہ / مادہ ۱ / مصوب ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

مادہ ۱ - دول متعاہد نظر بہ اینکه مایلند جلوگیری از معاملہ نساوان و کودکان را بہ طور کاملتر تامین نمایند. و با استحضار از کیفیات مذکورہ در راپرت کمیته معاملہ نساوان و اطفال بہ شورای جامعہ ملل راجع بہ کارهای دوازدهمین جلسہ خود. و با تصمیم بہ اینکه مقاولہ نامہ مورخہ ۱۸ مه ۱۹۰۴ و قرارداد های ۴ مه ۱۹۱۰ و ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ راجع بہ جلوگیری از معاملہ نساوان و کودکان را بہ وسیلہ قرارداد جدیدی تکمیل نمایند اختیار داران خود را برای این مقصود تعیین نمودند. مشار الیہم بعد از مبادلہ اختیار نامہ های خودکہ در کمال صحت و اعتبار بود در مقررات ذیل موافقت حاصل نمودند: مادہ ۱- ہر کس برای شہوترانی دیگری زن و یا دختر کبیری را ولو با رضایت خودش برای فسق در مملکت دیگری اجیر و جلب و یا از راہ عفت منحرف سازد ولو عملیات مختلفہ کہ مبانی جرم محسوب می شود در ممالک دیگر صورت گرفته باشد باید مجازات شود . شروع بہ ارتکاب جرم نیز قابل مجازات می باشد و ہمین طور عملیات مقدماتی ارتکاب جرم نیز در حدود قوانین قابل مجازات است . در این مادہ مقصود از لفظ (مملکت) مستملکات و ممالک تحت الحمایہ دول متعاہد ذیعلاقہ و همچنین اراضی تحت قیمومت آنها نیز می باشد .

قانون اجازہ الحاق دولت ایران بہ قرارداد بین المللی راجع بہ جلوگیری از معاملہ و اغوا، نساوان کبیرہ / مادہ واحدہ / مصوب ۲۰ دی ماه ۱۳۱۳ شمسی (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

مادہ واحدہ- مجلس شورای ملی تصویب می نماید کہ دولت ایران بہ قرارداد بین المللی راجع بہ جلوگیری از معاملہ و اغوا، نساوان کبیرہ مشتمل بر ۱۰ مادہ کہ در ۱۱ اکتبر ۱۹۳۳ در ژنو منعقد شدہ است ملحق شود . این قانون کہ مشتمل بر یک مادہ است در جلسہ بیستم دی ماه یک ہزار و سیصد و سیزدہ شمسی بہ تصویب مجلس شورای ملی رسید .

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نساوان و کودکان / مادہ ۱۴ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

مادہ ۱۴- ہر دولت عضو جامعہ ملل یا دولت امضا، کنندہ می تواند اعلام بدارد کہ امضایی آن برای تمام یا فلان مستعمرہ و متصرفہ ماورا، بحاریا اراضی تحت الحمایہ و یا تحت قیمومت و یا اراضی تحت حاکمیت و یا اقتدار آن ایجاد تعہد نمی نماید و می تواند بعد جداگانہ بہ نام ہر یک از مستعمرات یا متصرفات ماورا، بحار یا اراضی تحت قیمومت و یا تحت الحمایہ و اراضی کہ از اعلام دولت مشارالہا خارج بودہ است بہ این قرارداد ملحق شود. اعلام فسخ نیز ممکن است جداگانہ نسبت بہ ہر یک از مستملکات یا متصرفات ماورا، بحار یا اراضی تحت الحمایہ یا اراضی کہ تحت حاکمیت و یا اقتدار دولتی ہستند بہ عمل آید مقررات مادہ ۱۲ شامل این فسخ خواہد بود. در ژنو بہ تاریخ ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ بہ یک نسخہ تحریر شد کہ در آرشیو جامعہ ملل خواہد ماند. نمایندگان افریقای جنوبی - آلبانی - آلمان- استرالیا (نمایندہ استرالیا اعلام داشت کہ امضای او شامل جزیرہ پاپوا و نر فولک و اراضی تحت القیمومہ نوول گینہ نیست.) - اتریش - بلژیک- برزیل- امپراطوری بریتانیا(نمایندہ امپراطوری بریتانیا اظہار داشت کہ امضای او شامل جزیرہ ترنو و مستملکات و ممالک تحت الحمایہ انگلیس و جزیرہ نورو و اراضی تحت قیمومت بریتانیا نیست) - کانادا - شیلی - چین- کلمبیا(بہ شرط تصویب کنگرہ کلمبیا) کستاریکا- کوبا - استونی - یونان - مجارستان - ہندوستان (نمایندہ ہند اظہار نمود کہ دولت او این حق را محفوظ می دارد کہ سن ۱۶ یا ہر سن بیشتری را کہ در آتیہ معین شود جانشین حد سنی کہ در قسمت پروتکل اختتامیہ قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ و در مادہ ۵ این قرارداد مذکور شدہ است قرار دہد.) -ایتالیا(تا اعلام دیگری از طرف دولت ایتالیا نشدہ امضای نمایندہ ایتالی ایجاد تعہدی برای مستملکات نمی نماید) لتونی- لیتوانی - ژاپون(نمایندہ ژاپون بہ نام دولت خود این حق را محفوظ داشت کہ تصدیق مادہ ۵ این

قرارداد را موکول به بعد نماید و اظهار نمود که امضای او تعهدی برای کره و فرمز و اراضی کوانتونگ ایجاد نمی نماید. (- نروژ- هلند- ایران) از طرف دولت شاهنشاهی پرنس ارفع الدو له امضا، کرده است)- لهستان و دانزیک- پرتقال- رومانی- سیام(با قیود راجع به حد سنی که در قسمت پروتکل اختتامیه قرارداد ۱۹۱۰ و ماده ۵ این قرارداد ذکر شده تا اندازه ای که موضوع مربوط به اتباع سیام می شود) - سوئد(به شرط تصویب و تصدیق ریکسداک) - سوئیس (به شرط تصویب کنسی فدرال) - چک اسلواکی - نوول زلاند (نماینده نوول زلاند اعلام نمود که امضای او شامل ساموای غربی نیست .) .

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۱۳ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۱۳- رئیس دار الانشا، جامعه ملل صورتی از کلیه دولی که این قرارداد را امضا، یا تصویب یا فسخ کرده یا به آن ملحق شده اند ترتیب خواهد داد. صورت مزبور را ممکن است در هر موقع دول عضو جامعه ملل ملاحظه نمایند و بنا به تعلیمات شورای جامعه ملل حتی المقدور طبع آن تجدید خواهد شد .

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۱۲ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۱۲- ان قرارداد را هر یک از دول عضو جامعه ملل یا هر دولتی که شریک در این قرارداد است می تواند فسخ کند به شرط اینکه دوازده ماه قبلا اطلاع بدهد. اعلام فسخ بوسیله اطلاع کتبی به رئیس دار الانشا، جامعه ملل به عمل می آید. مشار الیه فوراً نسخی از اعلام مزبور را برای تمامی دول متعاهد ارسال و تاریخ وصول آن را اطلاع خواهد داد . نسخ مزبور یک سال بعد از تاریخ اعلام آن به رئیس دار الانشا، جامعه ملل موثر خواهد بود و فقط برای دولتی که آن را اعلام نموده معتبر است .

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۱۱ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۱۱- این قرارداد نسبت به هر مملکتی از تاریخ تسلیم سند تصویب یا الحاق آن به موقع اجرا گذاشته می شود .

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۱۰ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۱۰- دول عضو جامعه ملل که این قرارداد را قبل از اول آوریل ۱۹۲۲ امضا، نکرده باشند می توانند به آن ملحق شوند . همین طور است نسبت به دولی که عضو جامعه ملل نیستند و شورای جامعه ملل می توانند تصمیم کنند که برای آنها رسماً این قرارداد را بفرستند . الحاق به رئیس دار الانشا، جامعه ملل اعلام می شود و مشارالیه مراتب را به تمام دول ذیعلاقه اطلاع داده و تاریخ اعلام را قید می نمایند .

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۸ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۸- این قرارداد که متن فرانسه و متن انگلیسی آن دارای اعتبار متساوی است و تاریخ امروز را داشته و تا ۳۱ مارس ۱۹۲۲ برای امضا، آن مجال خواهد بود .

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۷ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۷- دول متعاهد موافقت دارند در قسمت سرویس مهاجرت چه از داخله به خارجه و چه از خارجه به داخله اقدامات قانونی و اداری برای مبارزه با معامله نسوان و کودکان بنمایند و مخصوصا موافقت دارند که نظامات لازمه برای حمایت نسوان و کودکانی که با کشتی مهاجرین مسافرت می نمایند نه تنها برای موقع حرکت و ورود بلکه برای تمام مدت مسافرت تدوین کرده و مقرراتی برای اعلان در کارها و بنادر و اعلان برای تنبیه نسوان و کودکان نسبت به خطراتی که از خرید و فروش آنها ناشی می شود وضع و محلهائی که در آنها نسوان و کودکان می توانند سکنی کرده و کمک و مساعدت نسبت به آنها بشود معین نمایند .

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۶ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۶- دول متعاهد موافقت دارند در صورتی که تا کنون اقدامات قانونی و اداری برای اجازه و اجرای نظارت نسبت به آژانسها و اداراتی که مخصوص تهیه کار برای اشخاص هستند ننموده باشند نظاماتی وضع نمایند که به وسیله آن حمایت نسوان و کودکان که در تجسس کار در مملکت دیگری هستند تامین شود .

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۵ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۵- در قسمت (B) پروتکل اختتامیه قرارداد ۱۹۱۰ به جای لفظ (بیست سال کامل) لفظ (بیست و یک سال کامل) گذاشته می شود .

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۴ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۴- دول متعاهد موافقت دارند در صورتی که قرارداد استرداد مجرمین بین آنها وجود نداشته باشد اقداماتی که در حیز قدرت آنهاست برای استرداد اشخاصی که متهم به جرمهای مندرجه در ماده ۱-۲ قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ می باشند و یا محکوم به جرمهای مذکور هستند به عمل آورند .

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۲ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۲- دول متعاهد موافقت دارند اقدامات لازمه بنمایند که کسانی که معامله نسوان و یا کودکان (اناث و ذکور) می نمایند تجسس و مجازات شوند کیفیت جرم مزبور مطابق مدلول ماده اول قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ می باشد .

قرارداد بین المللی الغا، خرید و فروش نسوان و کودکان / ماده ۱ / ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۱ و الحاق ایران ۷ میزان ۱۳۰۰ (روابط برون خانوادگی - حمایت اجتماعی - رویکرد جنسیتی در سیاستها و قوانین و برنامه ها)

ماده ۱ -آلبانی -آلمان - اطریش - بلژیک - برزیل - امپراطوری بریتانیا- با کانادا و استرالیا- افریقای جنوبی نوولز لاند و هند- شیلی- چین- کلمبیا کستاریکا- کوبا- استونی- یونان- مجارستان- ایتالیا- ژاپون- لیتوانی- لتونی - نروژ- هلند- ایران- لهستان- (بادانزیک)- پرتغال- رومانی- سیام- سوئد- سوئیس- چک اسلواکی. نظر به اینکه مایلند صورت کاملتری به منع خرید و فروش کودکان و نسوان که در مقدمه مقاوله نامه ۱۸ مه ۱۹۰۴ و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ تحت عنوان (خرید و فروش زنهای سفید پوست) ذکر شده اقدام نمایند و با استحضار از سفارشهای مندرجه در سند اختتامیه کنفرانس بین المللی ژنو که بنا به دعوت شورای جامعه ملل از ۳۰ ژوئن الی ۵ ژوئیه ۱۹۲۱ تشکیل شده و با تصمیم به اینکه قراردادی منضم به مقاوله نامه و قرارداد مذکور فوق منعقد نمایند. نمایندگان خود را تعیین نمودند مشارالیه هم پس از ارائه اعتبارنامه های خود که در کمال صحت و اعتبار بود در موارد ذیل موافقت حاصل نمودند. ماده ۱- دول متعاهد در صورتی که در مقاوله نامه ۱۸ مه ۱۹۰۴ و قرارداد ۴ مه ۱۹۱۰ شرکت نداشته باشند تعهد می نمایند که در اسرع اوقات و به نحوی که در مقاوله نامه و قرارداد مذکور فوق مندرج است اسناد تصویب مقاوله نامه و قرارداد مزبور و یا اسناد الحاق خود را نسبت به آنها ارسال دارند .